Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	samlede og tildels optegnede af Evald Tang Kristensen.
Titel | Title:	Danske sagn, som de har lydt i folkemunde, udelukkende efter utrykte kilder
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 5
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Aarhus : Jacob Zeuners Bogtrykkeri ; Silkeborg : Silkeborg ny Bogtrykkeri, 1892-1901
Fysiske størrelse | Physical extent:	6 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

35,-14-8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020842408

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DANSKE SAGN,

SOM DE HAR LYDT I FOLKEMUNDE,

UDELUKKENDE EFTER UTRYKTE KILDER

SAMLEDE OG TILDELS OPTEGNEDE

AF

EVALD TANG KRISTENSEN.

FEMTE AFDELING { **SPØGERI OG GJENFÆRD.**

SILKEBORG.
TRYKT I SILKEBORG NY BOGTRYKKERI (KR. JOHANSEN).
1897.

FEMTE AFDELING.

SAGN OM SPØGELSER OG GJENFÆRD.

OMTRYKT BLAD.

A. Forskjelligt spøgeri og gjenfærds nedmaning.

B. Kvindelige gjenfærd.

C. Gjenfærd på uretfærdig jord.

D. Gjenfærd på forskjellige steder.

DANSKE SAGN,

SOM DE HAR LYDT I FOLKEMUNDE,

UDELUKKENDE EFTER UTRYKTE KILDER

SAMLEDE OG TILDELS OPTEGNEDE

AF

EVALD TANG KRISTENSEN.

FEMTE AFDELING { **SPØGERI OG GJENFÆRD.**

SILKEBORG.
TRYKT I SILKEBORG NY BOGTRYKKERI (KR. JOHANSEN).
1897.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Forskjelligt spøgeri og gjenfærds nedmaning.

1. Al slags skidteri.

1. Ude fra landevejen og til *Sœbygård* gik der en snæver gyde med höje lindetræer på begge sider. Her var det aldrig rådeligt for folk at færdes ved nattetide. En aften eller nat vilde en af gårdens karle, der spillede ved gilder, skyde gjenvej og gå op gjennem gyden. Men da han var kommen omtrent halvvejen, blev han løftet op og kastet ind over den store ladebygning, så han faldt ned inde midt i gården. Dog tog hverken han selv eller hans fiolin, som han havde i en kalveskindspose på ryggen, nogen skade.

JÖRGEN HENRIKSEN BORRE.

2. Det var en gang, a var i *Nörre-mølle* og gik derfra om natten. Så havde der været noget i følge med mig, og da a kom i min seng, var der noget, der skrabte på dören så magesløs. Så sagde min mand: »Du er ikke kommen ene hjem.« Straks efter kom det op over loftet og susede også ned i en stue, vi havde, og der lå en and, der gav sig til at skræbe. Nok er det, der havde været én ting med mig, ihvordan det så var kommet.

ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

3. Min farmoder, Maren Kristensdatter, tjente som ung i *Hedegård*. En aften var min farfader gået ud at besøge hende, for de var den gang forlovede. Hun fulgte ham nu lidt ud, og idet de stod og vilde skilles, kom der noget farende om ved dem med en umådelig fart, så det var umuligt at se, hvad det var. Hun sagde da: »Her kunde du have fået et rask følgeskab hjem.«

Han var bange og turde nu ikke godt gå hjem, men så fulgte hun med ham og gik så bag efter ene hjem. De boede siden i *Tøndering*. P. CHR. CHR., KNEBEL.

4. En kone gik en aften fra *Spentrup* til sit hjem i *Jennum*. Et stykke udenfor Spentrup — jeg véd ikke rigtig, hvor det var, men det var da et stykke udenfor byen — var der noget, der snappede i hendes ene ben, hun kunde ikke se noget, men det blev ved at holde ved; hun kunde ikke løfte benet, men måtte slæbe det med sig hen ad jorden, lige til hun kom tæt til Jennum, så blev hun skilt ved det. Den samme kone så en gang, men det var på den anden side af Jennum, på vejen imellem Jennum og Lem, en sort hund; jeg tror, hun sagde, den var gloende i halsen.
K. M. RASMUSSEN.

5. I *Sale* var der et par piger, som en aften havde været ude på gaden som andre unge folk. Da de gik hjem, kom der et spøgelse efter dem, og det sagde plask plask. De løb jo, men det blev ved at komme efter dem ned ad gaden.
KIRSTINE MADSDATTER, HAVREDAL.

6. En ladefoged, Kristian, i *Knudseje* red i klemme ved noget skidteri en aften östen Hytten og ikke langt fra Tværhöj. Han red aldrig den vej siden. NIELS MØLHUS, SKJÆVE.

7. En gammel kone gik fra *Lyndelse* til *Søby*; og som hun nu går i hendes egne tanker, kom der sådan noget sært noget og fulgtes med hende, hun vidste ikke, hvad det var, og derfor sagde hun: »Er du et Guds barn, så sig til i Guds navn, hvem du er, men er du den lede Satan, så vig bort fra mig.« Det hjalp; aldrig så snart havde hun sagt det, för skikkelsen hylende løb ned over alle marker ned efter egehegnene, så ilden flöj efter, men hun gik tröstig videre. D. J.

8. Rasmus Sörensen i *Stensby* var som dreng i besøg hos nogen familie i *Skovshöjrup* og gik hjem derfra om natten. Fra Søndersø skov og til Serup mark var der noget, som holdt sig ved siden af ham og gav sådan nogle hæslige lyd fra sig. Han blev bange og løb alt hvad han kunde. JAKOB RASMUSSEN.

9. Min moders fader var degn i *Resen*. Han gik somme tider i by om aftenen, og en aften han kommer hjem, er han ret ilde tilredt for at se på både i krop og klæder og ude af sig selv på den måde, at han snart ikke kunde gjøre rede for, hvordan han var kommen af sted. Om morgenen, da han kom til sig selv, fortalte han, at han havde fulgt en vej et stød, og der havde han været i en skrækkelig komfus med jen ting; hvad det var, vidste han ikke, men et spøgelse var det da, og ilde faren var han lige i æ tid; han var bleven kastet omkuld, og det havde spillet nogle slemme akter med ham. Han må jo have haft snak

med det, for han kom fra det på den måde, at han måtte ingen hosebånd bruge siden, og det gjorde han heller ikke.

SÖREN MORTENSEN, FABJÆRG.

10. To mænd gik med deres bøsse ud i skoven her vesten for for at skyde, og så havde de den aften fået en sav med dem, for de havde i flere dage set på et træ, de vilde knibe dem. Som de nu står og saver, så er der noget ved siden af dem, der slår et skogger op så forskrækkeligt. De kom ned af træet i en fart og fik intet træ bjærget den aften. JOHANNE PEDERSDATTER, LUNDØ.

11. A er fra *Flensted* og skulde til *Låsby* til skole. Så var der inde i skoven nogle iskjær om vinteren, og der gik vi så og skred til aften efter skoletid, mig og en anden dreng. »Lad os nu gå hjem,« sagde vi til hverandre, og så gik vi ad en markvej. Da kom der to ting som hjul trillende imod os, det ene hjul noget mindre end det andet, og de var af kulør som en regnbue. Da de var kommen forbi os, kom de tilbage igjen, og så trillede de atter forbi, og sådan drog de forbi tre gange. Det lille hjul var stadig æfor, og de trillede blot i hjulsporet. Da a kom hjem, blev a syg. Min fader kunde se det på mig og sagde: »Du er nok syg.« Der er også andre, der har set noget på den vej. En kone, der en gang kom kjørende, blev løftet af vognen i vadet mellem Låsby og Skjörring og sat ned i vandet.

NIELS KRISTIANSEN, VOLE.

12. Hver nat skal der komme et gloende hjul løbende ad landevejen lige forbi *Tvede* kirke. Det kommer lige over midnat og er set af flere. CHRISTINE NIKOL. VINDING, LEM V. RANDERS.

13. Man var ræd for at gå forbi en gård i *Stokkeby* på *Ærø* om aftenen. Der kom en sten rullende tværs over gården og gav en skraldende lyd hen ad stenbroen. Når den kom ud af indkjörselen, fortsatte den sin vej og forsvandt. URBAN HANSEN.

14. En mand gik en aften fra *Kvorning* og til *Hammershöj*, og da kom der noget rullende lige som et sold, side om side med ham. Da han kom i nærheden af Hammershöj, kom han i tanker om et bibelsprog, som han så fremsagde, og så blev det henne. Der sad noget i soldet, men han kunde ikke skjönne, hvad det var. De siger, at der løber et hjul gjennem *Årupgården* om natten.

JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

15. Ved den bagvej, der går ind til baggården og møddingpladsen på *Eskelund*, Gislev sogn, står et kirsebærtræ, og her var en gang et par unge folk henne at plukke kirsebær, men da ser karlen noget bevæge sig på vejen, omtrent som en garnvinde, der røg gnister fra. Pigen blev så bange, at hun ikke turde gå der forbi, men karlen hjalp hende, og begge tog flugten. De pågjældende lever endnu. P. JENSEN.

16. På *Ormslev* gade render en öltønde hver juleaften.
RY HÖJSKOLE.

17. En pige, der tjente i *Frørup* by, skulde tidlig ud at malke, da de havde deres jord langt ude nord på. Deres klokke var gået i stå, og da det var dejlig lyst måneskinsvejr, vækkede konen pigen i den tro, at det snart var dag. Pigen gik, men da hun kommer ovenfor Bjærghuset ved korsvejen, ser hun en stor öltønde komme vest fra ganske sagte trillende over hegnet tværs over vejen og ind i den næste mark. HENRIK JENSEN, SVINDINGE.

18. En mand i *Ormitslev* har fortalt, at da han en aften gik hjem fra jagt, kom der en fodersæk trillende efter ham. Han skød flere gange på spøgelset, og hver gang flöj det et stykke tilbage, men kom hurtig farende efter ham igjen. Til sidst havde han ikke mere krudt og måtte da løbe det bedste han kunde, og til alt held nåede han at smække porten i lås efter sig, ligesom skikkelsen kom dertil. CHR. R.

19. På vejen fra *Ruu* i *Jerslev* sogn til Haraldskjær skal det spøge slemt om natten. Flere vil således have mödt et gjenfærd, der går og triller med en tønde fuld af penge. J. M.

20. Vesten for adelvejen ovenfor *Løgum* ligger en dal, som hedder *Dokdal*, og der går én og triller med en fyldt sæk. Mange har set sækken trille, og det ser ud, som den blev trukken frem af én, men personen er usynlig. N. C.

21. En gammel mand fortalte, at han som dreng havde tjent ude i *Grædstedbro*-egnen. Så skulde han tidlig ud efter hestene og hente dem hjem, og nu havde han hørt, at det spögte der ude, men havde ikke selv set eller mærket noget. En morgen, han kom meget tidlig derud, og stjærnerne skinnede klart, mens han nærmede sig marken, hørte han sådan et gjennemtrængende bulder, der gjaldrede ordentlig i luften, det var, som når én gik og slog på en stor kjedel. Da han kom længere ud, kom det ham for, at det kom oppe fra en bakke, og lidt efter ser han oppe på bakkekammen en stor karl, der kom trillende med en tønde, og ligesom han havde vendt den, slog han ned i den, og det var det, der gav det bulder. Han skyndte sig hen og fik fat i hestene og fik dem med sig hjem. Den gamle mand boede siden i Stenderup, og hed gamle Peder Grön, og det var en gammel modig karl. LÆRER GRAM, STÖVRING.

22. En mand, der gik fra *Gjerup* til *Møgeltønder*, så noget som et nøgle trille på vejen i hjulsporet, og det vokste, jo længere det trillede. Da han kom til Stokbro, vilde han gå ind i kroen lidt for at blive det kvit, men da han atter kom ud, var det der endnu. Til sidst gav det et forskrækkeligt hyl af sig. A. L.

23. Sønden for Österby ligger en höj, der hører til Bisgård og hedder *Bishöj*. Der gik det ikke rigtig til i gamle dage. Der

går en sti lige tæt under banken östen for den, og en aften kom en mand gående ad den sønder fra og vilde til Österby. Da kommer der en ting trillende ned fra banken, det var ligesom en bred kurv, en kålkurv (som bruges til at skjære kål i). Den følger side om side med ham, trimlende på kanten og følger med helt ind til byen. Endelig kom han endda så meget til besindelse, at han kunde fremstamme et bibelsprog, og så forsvandt synet.

Midt i en kålkurv var anbragt en træklods, som de skar kålene på, når de skulde have store kål o: opstuvede kål.

J. SÖRENSEN, ÖSTERBY.

24. På egnen her (*Vejen*) sees tit spøgeri som et knippe halm (bogethalm), der vælter. N. J. TERMANSEN.

25. Selve st. Hans aften kom der noget djævelskab om ved mig, det var som et læs halm. En, der kom bag efter, sagde: »Det har vist svedet min kjæbe, for det kom susende så nær forbi mig.« JENS GÅRDSTED, ÖRSTED FATTIGGÅRD.

26. En vinteraften, da Rasmus Christensen gik hjem, så han i frastand en rødmalet harve, der stod på vejen op til gjærdet. Han tænkte, at det var da underligt, at den harve stod der; for den var der ikke, da han gik ud. Da han kom hen til den, gav det et skryd i den, som når flere skippund jærn ramler sammen. Han så ikke mere til det, da han blot skyndte sig at komme derfra. En gang fortalte han dette ved et gilde. En gl. mand sagde da, at han en aften kom ridende ad samme vej, og da han kom til det samme sted, kunde han ikke få hesten frem. Han piskede forgjæves på den i en halv times tid, men så måtte han stå af og lede hesten hjem. Han havde aldrig för villet fortælle det for nogen, da han skammede sig ved det. P. JACOBSEN.

27. En karl, som tjente i Lars Larsens gård i *Lunde*, skulde om morgenen tidlig ud i Skovhaverne ved Pavegården og flytte heste, men da der intet ur var i karlekammeret, var han en morgen kommen noget for tidlig op, og da han så nåede leddet ind til Skovhaverne, står der en sær lådden tingest, som han var uforsigtig nok til at tiltale først. Aldrig så snart havde han sagt noget til det, för det tog ham og løb med ham ud til Brændeskovs mur — et stykke stengjærde mellem Brændeskov og Broholmsjorderne -- hvor det kastede ham af ved et led. Han vidste hverken om det løb eller flöj, men han mente selv, at han havde redet på Fanden. Manden har hidtil levet ned ad Brændeskov til.

Dette sagn er fortalt mig på flere måder, og de to mest afvigende har jeg her medtaget.

P. JENSEN.

28. Sören Pottemager kom en aften silde ind til min moder og sagde, at nu havde han slåedes med Fanden lige fra *Freggelunds* bakke og Stenkisten og her til sønder-östre hjörne af søen; om hun nu kunde huske ham, for det han havde gjort hende godt? Der var ikke en tör tråd på kroppen af ham. Jo, det kunde hun

nok huske, han havde nemlig hjulpet hende at bygge huset, da hun kom til at bo her. Så fik hun ham af hver klædetråd, og hun fik ham i hendes seng og blev oppe om natten for at få det törret.

JENS LUNDS KONE, AKSELTERP.

29. Mi mues ålldfa han wa fræ *Væng*, å han hå fåtåld, te dænd gång han wa en stue knæjt, da tendt dær en kåel te hans fåes, å han wa komen så tiele åp jæn muen å gån ujen få poten. Så so han jæn, dæ kom kyerend mæ et grome stue læs gjasel, de wa så stue, te han haj ålde sit såen et læs faa. No wa dænd kåel alldti så rask po et, å så søø han: »Go muen, Fåånden! hwa, æ do komen ui å kjø gjasel så tiile? Mæn så snået han haj sø de, så wa dæ lisom noi, dæ træket ham samel, såen te hans hoi wa liig ve å go nie te hans knæe, å de wa knap han ku go end i hans sæng ijæn. Dææ lo han så, dænd gång hans hosbond kam ui å kalld å ham, te han sku åp. Så sæje han: »Hwa, hwodan æ et, do lege i et?« Ja, så fåtålld han jo, hwådan de wa gon te. »Ja, do ku jo ha læt de pas sæ sjæl, så haj de it go dæ noi. »Die mot han så leg i trej daww, å så gik de öwe ijæn, å han kam åp. Sien så snaket han it te såen noi mie.

MADS HANSENS ENKE, STERREGÅRD.

30. En aften var a fulgtes med min søster i byen, og da vi gik hjem, var det ruskregn og tåge. Med et sagde hun: »Kom af vejen, der er så vandet der ovre;« og så løb hun over på nogle stubber. »Det er jo mere vandet der,« sagde a. »Hvorfor kommer du ikke?« sagde hun og vilde tage ved mig. Men a vilde ikke. »Ja, så får du gå, min fåer.« A gik og stampede og stampede. Noget efter kom hun over til mig igjen. A begyndte at æsle ved og vilde have at vide, hvorfor hun vilde have mig af vejen. »Hold din mund, min fåer.« En tid efter sagde hun: »Du kom imod en bitte sort en, og du gik lige over den.«

MADS PETER KRISTENSEN, V.-GRÖNNING.

31. A tjente Niels Nielsen i *Vrold*. En aften, vi havde kjørt korn ind, og det var bleven silde, skulde a op i marken med de 4 heste, da vi var færdige. Som a nu rider ind i skjellet mellem Niels Nielsen og Jens Andersen, lå der noget broget noget ved siden af vejen i noget klöver. Hestene snorkede og vilde ikke vel forbi. A troede, det var kalve, der lå. Så kom a jo forbi og fik bæsterne sat, og da a så kom tilbage og havde en økse i min hånd, som a havde at slå hælene ned med, så a noget hvidt rende rundt i en svær stor cirkel, og for hver gang kom det nærmere. Først troede a, at det var et par hunde, en stor og en lille, og så slog a øksen efter det. Lige da det kom om ved mig, gav det et lille mjæv, som det kunde være et spædt gedelam, og figuren lignede også en ged med et sort bagben. A løb hjem i störste fart og fortalte det. Min husbond tog en fork og tvang mig til at følge med der ud igjen, men da var der intet.

M. H. OG J. B., LILLE-TÅNING.

32. På *Ulvholm* der gik ulvene i gamle dage, og dem har den navn efter. Mine forældre byggede det første hus, der er nord for Ulvholm. A var deres ældste barn, og så havde de bekommet dem ét til, og så lavede de en bitte seng til mig på gulvet. Da vågner a midt om natten og ser en lang rød djævel forved mig, den lignede en studehale med rumpen i vejret. A greb om den djævel med både hænder, for a var en stor dreng, men så bed den mig, og så blev a så forkryst. Men så vendte a mig ind i sengen og faldt i søvn. Siden a vågnede, var der ingen ting. Men a blev der ikke flere nætter, og de måtte lave til mig et andet sted. Min moder var en gang henne i Gammel-Ulvholm efter noget mælk, og så lå mig og min broder og skåtede i sengen. Ligesom vi skåter allerbedst og ligger ovenpå dynen, da kommer der en djævel så stor som et får under dynen, vi kunde tydelig fornemme den. Vi holdt på dynen ved alle fire hjörner, for at den skulde ikke komme ud, og vi var så forgrædte og rædde, da vor moder kom hjem. Hvad det var, det véd rakkeren, men det var da en gren af djævelen. KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSE.

33. Der kom to karle om ved kirkegårdslågen i *Nebel*, og da går der to små hvide skikkelser og dandser lige uden for lågen. Den ene siger til den anden: »Se der!« men han kunde ikke se noget. Så siger han, han skulde slå efter det. Men da blev han så syg, at de måtte bære ham ind, og da han kom ind, blev han endnu mere syg. NIELS PEDERSNN, GJEDVED.

34. Det skete en hjemlys dag det år de byggede her, at ligesom min fader stod og grov her, så så han ligesom en lille dreng, der skudrede hen over isen på søen på en fjæl. Det var, ligesom søen kunde have været frossen, men det var den alligevel ikke, for det var om foråret, han stod jo og grov til urter. Lidt efter blev synet der ude lignendes efter et kar, som en dreng sad og sejlede i, og da det så kom til nörresiden af søen og gjorde landgang, så blev det kjørende. Både han og min moder så det. Samme dag blev det et ualmindelig strængt vejr med sne og blæst.
SINE HANSEN, LUND-JENSES KONE, MADUM SØ.

2. Flere slags husdyr, heste, køer o. s. v.

35. Det fortælles, at der løber en hvid hest gjennem gården *Knivholdt* om natten, og ilden slår den fra hovene. Mange har set den. JULIUS SÖRENSEN, VRÆNGMOSE.

36. Om vinteren i den stærkeste frost er der mange, der har set en hvid hest, der går imellem *Hesselt* og *Ormholdt*.
JENS MOSEN, Ö.-BR.

37. Min gammelmoder boede i *Jerslev*. En aften, inden det var blevet mørkt, skulde hun et ærende sønden for Jerslev by, og der er sådant et morads. Hun ser da sådan en grimme stor hest og tror nu, det er deres nabos, for de havde sådan en. Men da hun nu vil kyvse efter den for at få den til at gå af vejen, og klapper i hænderne ad den, bliver den til en grumme stor hjord får. Hun tykte nu, jorden gik under hende som en slynge, og tog til rend hjem alt hvad hun kunde. JENS MOSEN, Ö.-BR.

38. I et hus på *Endelave* var sönnen en vinteraften gået udenfor, og da han kom ind igjen, siger han til sin bedstemoder, der sad i stuen: »Det er da underligt, at vor nabos ko går uden for i aften.« — »Ja, det er vist ikke rigtigt,« siger bedstemoderen, »tag tællekniven der og stik den op over dören.« Sönnen gjorde, som bedstemoderen sagde, og kort efter hørte de noget buldre mod dören, det var spøgeri i skikkelse af en ko, men nu kunde den ikke komme ind. SÖREN MAND, TANDERUP.

39. En mand på *Endelave* var ude ved et kjær (mod nord i retning af hagen) for at skyde. Så snart han havde lösnet det første skud, hørte han en forfærdelig larm og bulder. Manden blev da bange og skyndte sig af sted hjemad, men han havde ikke løbet ret længe, för en kalv med et par store røde öjne sprang op på ryggen af ham og slog forbenene om hans hals. Endelig kom han i tanker om, at han havde hørt, at alt spøgeri måtte vige for skarpt stål, og han fik da sin lommekniv op og stak med denne efter kalven, der så straks forlod ham. SÖREN MAND, TANDERUP.

40. En husmand i *Selling*, der hed Niels Væver, han vævede for dem nede på *Kollerup*. Der hentede a aviser nede, og det blev silde en aften, men det brød a mig ikke videre om, da a havde Niels Væver at følges med. Som vi nu var på hjemvejen, kom vi til en höj på Selling mark, der kaldes *Lynghöj*, det er en stor bakke med grud og sandgrave i. Förend vi nåede den, havde han fortalt mig, at han en gang havde været i Randers og på vejen hjem ad var gået op på den. Men han var falden over 20 gange, inden han kom op på toppen, og da han kom hjem, blev han syg og måtte kaste op, og havde troet, at han havde død, så ussel blev han. Samtidig havde han hørt noget pibe oppe i höjen. Da vi nu kom til den, vilde vi gå helt uden om, skjöndt stien gik op over siden af den. Han fortalte mig også, at han en gang var gået ud i nogle buske på Selling mark, de kalder *Stivet*, og vilde have sig en borren pinde at bage ved til jul. Da hørte han en so, der kom gryntende. Det måtte være en so, mente han, som en gårdmand fra Hadsten havde kjöbt, der havde været i Randers og nu vilde gjenskyde vejen hjem der omkring. Men inden han vidste af, var soen omtrent ved siden af ham, og han blev jo meget forskrækket. Der kom en mand ridende på den i korte klæder og med en höj hat, og han red lige forbi

den busk, som Niels sad ved, og satte så ind ad lynghöjen. Det gik ham jo sådan, at han fik ingen pinde. Han skyndte sig hjem og lovede ved sig selv, at han skulde aldrig gå ud på det ærende mere om aftenen. Det var, ligesom hver busk rystede, da soen kom forbi. Den aften blev han også syg og troede, at han skulde have død. MARTINUS NIELSEN, AJDT.

41. I *Vester-Hœrup* ved en gård, hvor a har tjent, gik en ko med en kalv, og hun havde et yver, der slæbte på jorden. Der gik også en so med fem grise og en præst og en jomfru og en stor hund lige i et markskjel. Den hund var lige så lang som dether bord, og den gik der hver aften. Tæt ved var en bakke, hvor det gav det ene skrald efter det andet. Der rendte en hovedløs hest sønden gården ned ad *Hörgårdsbakke*. Vesten for gården var en tornebusk, hver gang de tog noget af den torn, da mistede de et kreatur i gården. Min gammelfader havde en gang hentet en gren af den til en høleknag, og han mistede også et kreatur den gang. HANS KIRKES KONE, RÖDDING.

42. Jens Madsen kjendte en gammel smed, der boede nær ved gaden gjennem *Kolby*. Han så hyppig om natten store flokke af svin, der løb gjennem *Kolby* og sønden på efter *Visborg*. Det var de berygtede Visborg svin, der ikke er sete i de senere år. A. PEDERSEN.

43. Der går en hovedløs so med nogle grise på Ravnsbakke i *Grinderslev*. RY HÖJSKOLE.

44. En dreng, der tjente i Lundby-Vestergård, *Lundby* sogn, paste deres höveder om sommeren nede i kjæret, og så kom han jo hjem hver aften. En aften var han noget sent på færde, og da han så kom i nærheden af gården, kom han i følge med en gråbroget hovedløs stud, der fulgte ham så omtrent hjem. Han tykte, han kjendte studen, men kunde ikke komme så langt til fremme for ved den, at han kunde se noget hoved. Så kom han hen til en korsvej, og der blev den væk. Da han kom ind til lyset, blev han meget syg. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

45. Det var en gang, min fader og min faster Else her i *Møltrup* var gået ud og skulde lede om nogle kalve. Der var et treskjel, de kom til, og så vidste de ikke andet, end de kom til kalvene, men da de så nærmere til, var det en stor hvid, hovedløs stud. Else blev så bange, at hun faldt på knæ, og han sagde: »Jag til at læse din herrens bön, så vender a min vest avet.« Da det var forrettet, løb de hjem ad, og så skyndte de dem at få rørt i ilden, inden de gik ind. SÖREN LAVRSEN, MØLTRUP.

46. Sören Jensen fra *Assens* var en gang gået til Mariager. Da han kom til stenkisten, der er lidt förend vi kommer til den såkaldte Klovbakke, kommer der en rigtig stor, sort stud og følges med ham og går og kjæler sig op ad ham. Han kunde ingen

steder komme for den, og han blev den ikke kvit, inden han kom til Maren Møllebæk, der forsvandt den, da han kom over bækken. Han blev jo sær ved det følgeskab, men flere har for resten set den stud. JENS JENSEN, ASSENS.

47. Min oldefader hed Fanøe og var herredsskriver. Han boede i *Hovgårds mølle* og red til tinget to gange om ugen. Det var skiftevis i Løkken og Nörre-Sundby. Den gang var der ingen landevej, og en aften han red hjem fra Sundby og kom ud i Atrup enge, kom der en stud efter ham. Han kunde ikke ride så stærkt, den kunde jo følge ham, og sådan blev den ved en god fjerdingvej. Da han kom hen til det österste af Vester-enge, blev den der. Min oldefader mente, at det var selve Lucifer, han var kommen i med, og mente, at den kom nok ikke til flok igjen. BÆRTEL KROG, V.-HASSING.

48. På *Ferritslevgård* har der været slemt med spøgeri. En aften i et klart, månelyst vejr gik der et par karle ude på gårdens mark, og bedst som de gik, syntes de, at mulæslet, som brugtes til at bære gårdens mælk hjem, stod lige ved siden af dem. Den ene karl sagde da: »Jeg tror, jeg vil op at ride«; men da han vilde sætte sig op, var der intet mulæsel. LARS FREDERIKSEN.

49. Norden for *Vilslev* har der i et hus været spøgeri. Hver aften kom en seks, syv kalve, og folkene kunde ikke være der for dem. Så hentede de pastor Clausen i Nörre-Fardrup, og så blev der ro. A har kjendt karlen, der kjørte for ham. Der vilde komme nogen og tage i tömmen og tage det ene hjul af, men han kerte sig ikke derom. Så kom præsten og sagde: »Kjør nu i Jesu navn . . .« DORTEA KRISTENSDATTER, GRÖNNEBÆK.

50. Imellem Kalundborg og Holbæk ligger *Vallekilde*. Der levede for flere hundrede år siden en gammel præst, som var en meget hellig mand. Der siges, at der på gården var spøgeri, der gik i skikkelse som en kalv. En dag sagde præsten til karlen, at han skulde lægge reb på kalven og trække ham ud ved en dam ikke langt fra gården. Dette gjorde han, og præsten kom nu bag efter med sine bøger under armen. Da de nåede kjæret, begyndte præsten at læse i sine hellige bøger, og kalven sank også til bunds i kjæret. Sagnet siger, at om 1000 år skal han komme op igjen ved en sten, som ligger et stykke derfra. Ud af denne sten flyder altid en sort væske. Fordi præsten sådan havde manet Djævelen ned i dette kjær, hedder det Manemose den dag i dag. JENS PETER LAVRIDS MADSEN, VALLEKILDE.

51. Min fader var født selve pintsemorgen, og han kunde se alt skidteri. Ved Kattesundet, en dam midt i *Skjödstrup*, så han en aften en ræv, der gik fra den op efter kirken. Der var mange, der så den, for der havde den sin vandring. Han kunde og se liglammet, det kom og pikkede på dörene, hvor nogen skulde dø. MARGRETE JENSDATTER, MEJLBY.

52. Fra *Odby* ad vejen til *Flovlev* op til *Djessel-lyng* ved Skalshöj går der om natten et sort dyr omtrent af störrelse som et får. Det er også set vesten for Odby. H. A. B., TYHOLM.

53. Vi havde en lille tyr, der havde fået vane at rende fra vort eget kræ og op til *Limskov*. Så var det en aften, vi drev hjem til Tyrskind med vort eget kræ, at tyren atter løb sin vej, og da vi så hentede den, kom der et lille hvidt dyr på störrelse som en ilder og rendte efter den, og den blev så forskrækket for det dyr, at den aldrig siden løb hen. TØSBY.

54. En nat for et par år siden var karlen i *Øvre* præstegård, Fyen, borte, og en mand fra byen, der hed Jakob, skulde ligge der og passe hestene. Da klokken var 12, kom der et lille dyr i seng til ham. Han mærkede det straks, og da han følte på det, kom det ham for som en rotte, men i det samme blev det til en kat. Nu kunde han ikke røre sig af stedet, og han lå da ganske rolig og svedte af angst. Der blev nu helt lyst i kammeret, og han kunde da se, at der lå en kalv ved hans side i sengen. Så bad han til Gud, at han dog vilde denne gang hjælpe ham ud af nøden. I det samme foer det brölende ud af kammeret, alle porte og döre flöj op i hele gården, og der blev et bulder, så det var frygteligt. Men hvad det var, blev ikke opdaget. Jakob faldt i en frygtelig syge, men kom sig dog igjen. SØDINGE SKOLE.

55. Vidriksen fortæller, at udenfor hans faders port stod en række gamle hylde. En aften, da han i sit 18de år stod udenfor porten, så han, at der myldrede med små dyr fra rod til top og fra top igjen og til rod. Han blev led ved synet og vendte öjnene mod himlen, og da han atter så ned, var der intet. N. J.

Universitetsbud Vidriksen er en indfødt Jyde fra Vejlekanten.

3. Hunde.

56. I Anders Larsens gård i *Elmelunde* sad ofte en stor sort hund med røde öjne så store som tekopper, så karlene turde ikke gå ud at »fodre af.« En mose lidt fra byen hedder *Svends hule*, her gik folk al tid vild om natten, og det skyldte de et gammelt får for, som gik der og spøgede. THEODOR JENSEN.

57. Der brændte en gang en mølle ved *Dørup*, og der brændte en pige inde, og så sagde de, at hun gik igjen. Hver nat blev der sådan et spektakel i udhusene og larm i gården, og så kom der en stor sort hund rendende ind i laden. En snedker, der lå i et kammer, så hunden komme hen ad en tynd planke, og undrede sig meget over det. Man havde også set mølleren komme ud med en lampe i hånden. Nok er det, han måtte sælge møllen

for den hunds skyld. De sagde, at mølleren havde selv stukket ild på møllen, og han var skyld i, at pigen indebrændte.

PEDER HOLSKOV, GJESING.

58. En pige tjente på *Ørholm*. Fruen var sindssvag, fordi der var et ulykkeligt forhold mellem hende og manden. I den tid var der aldrig ro på en sal oven over stuen. En gang var det rent galt, og hun skulde da op og se efter det. Men hun kom ikke længere end på trappen, da kom der hende i møde en stor sort hund med en hvid perlekrands om halsen og nogle farlige gloende öjne. Hun kaldte den Karo, men det var ingen rigtig hund, og da den var kommen ind i køkkenet, var den forsvunden. Da fruen så spurgte, om der var noget, og hun svarede nej, var det, som hele stigen eller trappen blev kastet hen ad gulvet. C. BROCKDORFF.

59. En halv fjerdingvej fra vejen, der går fra Kalundborg til Slagelse, på en strækning langs fjorden, som kaldes *Lungen* (Lyngen), begyndte man for en 30—40 år siden at opføre et hus, hvoraf imidlertid lige så meget faldt ned om natten, som der byggedes om dagen. Da huset endelig med besvær var fuldført, flyttede mand og kone ind, men kunde på grund af spektakler, rumsteren og tummel ikke udholde at blive der. De forlod da atter huset, og i kort tid faldt det ned og forsvandt sporløst. På dette sted, forsikrer mange vejfarende, høres endnu bestandig ved midnatstid en uhyggelig tummel, der endog forskrækker de vejfarendes heste. For flere har der vist sig en sort, lang, lavbenet hund, slæbende efter sig en raslende jærnlænke. Man gjör bedst i at færdes over stedet i al stilhed, ti mange, der i kådhed har slået efter dyret, er komne ulykkeligt af sted siden. C. F. GROVE.

60. For henved 50 år siden boede i *Tirstrup* i Sønder-herred, en mand der hed Kristen Andersen, som hver dag gik på arbejde til den nærliggende herregård Björnholm. Ved Vandposten, et lille åløb omtrent midtvejs mellem Høgholm og Björnholm, mödte han en morgen en stor sort hund, som fulgte ham til Björnholm have. Dette gjentog sig flere dage i træk, stadig om morgenen, og stadig fulgte hunden ham til haven, hvorfor han til sidst fortalte dette særsyn til ejeren af Björnholm, den gamle kammerråd S., som bad ham følge hunden, hvor den end måtte gå hen. Den følgende morgen viser hunden sig pány ved Vandposten, løber foran manden, som følger den, og kommer således til en sandgrav på Björnholms mark, bag ved gårdens skov, men her forsvandt hunden pludselig. Sandgraven blev undersögt nöje, og ved gravning fandtes et lig, som senere blev ført til Tirstrup kirkegård. Siden har hunden ikke vist sig for nogen.

PLANTØR VILH. HOLST, KOLINDBRO-HUS.

61. Min faders forældre blev skilt ad, og så kom min fader til en gammel mand, der ikke var gift, og gik omkring og spilte.

Min fader lå da tit ene i huset. Så en aften, han var gået i seng, og det var klart måneskin, kunde han ikke falde i søvn, og da kom der en stor, sort, lådden hund ind til ham, han kunde tydelig se alting i stuen. Dören sprang op, da den kom ind, og den gik hen til ildstedet, der var en åben kakkelovn, hvor den begyndte at stå og puste og blæse der i asken, så den røg rundt om i stuen. Han puttede sig under dynen, og da han siden så op igjen, var hunden forsvunden. PEDER JOHANSEN, MOS SØ.

62. Sören Tind skulde en gang gå til doktor for hans husbond. Det var til *Randers*. Da han kom til Fladbro, kom en stor hund i følge med ham og fulgtes med ham et stykke, men så gik den forbi. Den havde nogle öjne så store, og de var som ild. Han var så syg, da han kom til Randers, at han tænkte, at han havde brækket hele indvolden af sig. E. T. K.

63. Den gang a var 14 år, vilde a en juleaften lige gå hjem fra Vive Brogård, hvor a tjente, efter noget nyt töj. Det var ved midnatstid. Mine forældre boede nemlig tæt ved *Ringelsig* i *Vive*. Nu var a jo kjed af at gå ene, og så slog a lænkehunden løs og tog den med. Så kom a igjennem en plantage, og der var en korsvej. Da a var kommen dertil, kom hunden, som var forved mig, løbende tilbage og rendte ind imellem mine ben. I det samme kom der en anden stor hund rendende med den anden vej tværs for os, og han havde et par store gloende öjne, og de var skarpe, og blev ved op til en höj, hvor der efter fortælling er én bleven henrettet, den lå vesten for plantagen. Vi var ikke længere end nogle få favne fra hunden. A blev ræd, så luen rejste sig på hovedet af mig, og vi gik ikke den vej tilbage, kan I tro.

NIELS KRISTIAN JENSEN, ASTRUP.

64. Niels Lollik, som nu bor på *Bramstrup mose*, fortæller en mængde om Maes Kalle. En aften, da han var noget silde ude og gik igjennem skoven ad vejen til sit hus, kom ham en forunderlig skikkelse i møde, der straks forvandlede sig til en hund, som rak en lang gloende tunge ud af halsen, samt havde et par öjne, hvoraf der funklede den klare ild. Han blev helt forskrækket, men begreb straks, at det var Maes Kalle, og det forlod ham først, da han nåede sit hus. Derefter foer det over i skoven med en forfærdelig hylen, så det skingrede i skov og mose.

N. JAKOBSEN.

65. Da Jens Kristian blev gift, fik han et hus i fæste i *Krogstrup*, og der havde han en smutkro for kjæltringer. En tidlig morgen går han hen til en mand, der skal kjøre for ham til Løgstør, efter brændevin, og de kommer til kjøren. Som de nu kjører op ad en vej, der kaldes Faldbæk-vejen, inden de kommer til landevejen, møder de en stor sort hund, og hesten bliver stående helt stille. Så resolverer de at løfte det ene baghjul af vognen, og de kjører, til det bliver lyst vejr. Da forsvandt hunden, og

så kunde de ikke kjøre længere. Men de kunde heller ikke få hjulet på, for det vilde ikke passe til nogen af akslerne. Så lod de vognen stå og tog til Maren Håning. Hun læste over vognen, og den gang de kom tilbage, kunde de få hjulet på og kjøre videre. Om aftenen, de kjørte hjem, var det lige sådan, og nu måtte de kjøre på tre hjul til gården. CHR. SLOTH, HAVBRO.

66. Der kommer en hund til folk ved fattighuset i *Glenstrup* og bliver ved til *Rydemonsbæk*. Der bliver den borte, for den kan ikke komme over rindende vand. KARL SÖRENSEN, V.-TÖRSLEV.

67. En gang, da gamle Jens Daniel gik fra arbejde over *Tindinge banke*, på Tjörnelunde mark, kom der en lille hund til ham og så så ynkelig ud og så nådig op til ham. J. D. tog den op i sit ene frakkeskjød og vilde tage den med sig hjem, for den så ud til både at fryse og sulte. Men ligesom han allerbedst gik og så til hunden, syntes han, den blev jo længere jo större, og öjnene blev så røde, som det var gløder. Da blev J. D. bange og smed hunden, men i det samme fik han sådan én på hovedet, at han tabte sin hue og fandt den aldrig siden. Hunden var også borte med det samme. C. GROVE.

68. På *Aggersbølgård* gik en sort hund fra det ene flöjhus til det andet. Den kom ud af borgestuen hver nat kl. 12 og stod og keg vist op ad folk. JENS SÖRENSEN, Ö.-SNEDE.

69. Hans Jokums moder, Mette Andersdatter, var født her i *Vejen* og tjente som ung pige i Gamst præstegård. Hun havde en søster her i Vejen, der hed Kirsten Andersdatter. Så var det en gang, at moster Kirsten var ovre i Gamst at besøge min moder, og hun gik hjem om natten. Når man kommer fra Vejen by og går over broen, da har man lige for sig en lille höj, og lidt til venstre for den stod en hel del vidiebuske. Da min moster nu om natten kom gående fra Gamst og kom hertil, så hun, at der var noget, der dukkede op en gang imellem ved disse vidiebuske. Det sprang höjt op ved buskene og så ud, som kunde det være en grov stor, rød hund. Nu havde min moster, der var gift med smeden i Vejen, en stor rød hund, som hed Lanter. Hun troede da, at det var den, og så råber hun: »Kom du kun, lille Lanter! a hår sjæt dæ.« — Men så blev den så stor i det samme, at hun blev så forskrækket, og hun gav et höjt skrig af sig, og hun vidste snart ikke, hvordan hun var kommen hjem. Hun troede, at det var et spøgelse, dér var. HANS JOKUM LAVRIDSEN, VEJEN.

70. På *Sæbygård* går en hund, som leder efter hende, der ejede den, og som døde (eller blev myrdet) i skoven, hvor man endnu ser hendes ligsten. Hun boede på det kammer, hvor hunden går, og ingen tör mere ligge i sovekammeret ved siden af, da de der kan høre dens stærke åndedræt. F. L. GR.

71. Det var en gang, da Kristen Grönborg gik forbi *Møgelhöj*

i *Borris*, at han ligesom hørte noget stönne bag ved sig. Da han så om, løb der en lille sort hund bag ved ham, men den kom straks om ved siden af ham, og da blev den meget större. Til sidst kom den om forved ham, og da blev den större end en hest, og han kunde ikke flytte en fod. Men så slog han kors for sig og læste sit fadervor og sine troesartikler. Så blev der sådan en hede, at han næsten ikke kunde drage ånde, men det varede ikke længe, inden ånden forsvandt, og Kr. G. gik derpå uanfægtet hjem.

P. K. M.

72. Vor nabos sön her östen for havde en aften været omme i byen og gik nu hjem med en sti, der fører ned til gården. Der kommer ham imod en bitte hund, der gik lige ad stien, og den vilde ikke gå af vejen for ham. Nu vilde han træde på den, men der var ingen ting, og han blev så syg, da han kom hjem.

JENS PEDERSEN, BILLUND.

73. En mand, som bor i *Ryslinge*, og som i mange år har tjent på herregården *Glorup*, Svindinge sogn, har fortalt, at han lidt ude på vejen udenfor gården har hørt en underlig lyd. Det var, som der i det levende hegn langs vejen legede en hel del hundehvalpe eller kattekillinger. Når dette havde stået på en tid, kom lyden ned på vejen, hvor legen fortsattes, og man kunde tillige høre, at hundehvalpene pustede af anstrængelsen. Manden har tit i månelyse aftener stået og hørt derpå; en gang lagde han sig lige ned på vejen og så hen ad denne for at efterforske, om han ikke kunde få öje på noget af det, som lyden kom fra; men han kunde ingen ting se. Når han hørte lyden, var det al tid, når han tilfældig kom til stedet; gik han derimod for at få den at høre, hvad han undertiden gjorde, hørte han intet.

LARS FREDERIKSEN.

74. En forvalter på *Avsumgård* kom en morgen op til forkarlen og mig, der arbejdede ude på marken ved høet, og var så forstyrret, te det var forskrækkeligt. Han var om aftenen för gået om ved en dam, de kalder Blegedammen, og der kom han om ved to sorte hunde, der slæbte med lænker, og de var gloende langt ind i halsen. Han var lige så kridhvid i hovedet som et klæde. Den samme forkarl Niels Kristian fik en aften en forskrækkelse. Sagnet gik, at der gik spøgeri i den søndre lade, og der var ingen, der kunde være der, siden solen gik ned. Han står så i laden i mørkningen, og lige med ét står et stort stykke nøgent menneske ved siden af ham med et stykke reb i hånden. Han springer ud ad og ned til et hus i marken, der tilhørte gården, de havde arbejdsfolk i. Da er han helt rasende og forstyrret. Siden bad han ladekarlene ikke være i laden om aftenen. Én af dem adlød ham ikke og blev også meget forskrækket en gang.

MARIANE JENSDATTER, HJERM.

75. På *Kjærgård* imellem Hjortshöjlund og Skårupgård går en sort hund med gloende öjne. Den ser så glum ud, og så har den sådan en lang hale, der slæber efter den. Den sidder inde i stalden nede i grævningen, der hvor kjørehestene står, og der så kusken Morten den tit. Men a så den sidde ude i gården. De fleste af folkene stod udenfor, og så siger a til stuepigen: »Lad os gå ind.« Da var den gået om ved gavlen af huset, hvor der var en aflukket havestuedör. »Nej, lad os blive, til den kommer igjen«, siger hun. Noget efter kom den også og satte sig. I den mellemtid var den inde. De troede, det var den lede Fanden selv, og karlene havde talt om at ville have skudt efter den, men de vovede dem ikke til det lige godt. PETREA MARIE NIELSD., SKJÖDSTR.

76. En sti, der går udvendig langs diget, som skiller *Gammelskov* fra *Agerup* mark, skal ikke være god at befærde om natten, da adskillige der er bleven ledsaget af en stor hund, som imidlertid er forsvunden igjen uden at tilföje dem overlast. A. PED.

77. På *Taftebjærg* mark nede ved Taftebjærgfjorden og lige vest for stien, der går over maden til Stavns, er et vandsted, kaldet *Høllet*. Her kunde man om natten træffe to sorte halsende hunde, og det var ikke rigtig naturlige hunde. A. PED.

78. En aften, min søster stod og så ud af vinduet på *Kristiansholdt*, kom der en ildhund uden for det vindue og strøg sig langs hen med muren, hvor hun stod indenfor. Den var helt gloende. En aften, da jeg gik bag om gården og vilde springe over på landevejen ved en overgang gjennem et dige, lå der noget stort sort som en hest på vejen. Jeg gik så tilbage og fik min søster med, og så gik vi ud ad alleen, der fører ud til samme vej. Da vi kom halvvejs, så vi et lys inde imellem nogle graner tæt ved stedet, hvor jeg så skikkelsen. Så turde hun ikke gå videre, og jeg turde heller ikke. Vi gik da ind igjen, men næste dag stod jeg tidlig op og gik der ud. Der var dog intet spor at opdage af noget, der havde ligget. FRU JÖRGENSEN, TORSAGER.

79. På »slottet« på *Liselund* (Lilleklint) går der spøgeri, og det er ganske bestemt, for der er så mange, der har set det. Det viser sig i mange forskjellige skikkelser, som to store sorte hunde, grå katte o. s. v. der så forsvinder igjen lige med ét. I et af værelserne har en höj hvid dame sin gang, og undertiden høres om natten den dejligste musik. I et andet værelse er til sine tider den stærkeste stöj, og det lyder da, som om en forsamling af mænd rejste sig fra sæde ved et rundt bord og i en fart skød stolene tilbage. Der menes, at der må en gang være besluttet en ond gjærning på dette sted, hvorfra alt dette stammer. Så kom der da en gang en ny pige til slottet, og hun hørte også disse historier: »Da kunde det være morsomt at få set alt det«, sagde hun. En aften stod hun da ude i haven med en anden pige, og lige med ét kommer to sorte hunde og lægger sig i græsset der

tæt ved. Da de havde ligget lidt, begyndte de at lege og tumlede rundt i græsset et stykke tid, til de pludselig forsvandt. »Det var da noget underligt noget«, sagde den ny pige. De gik hen til stedet, hvor hundene havde været, men alt græsset stod frisk og ret, som om ingen havde rørt det, og lige i det samme var katten der og strøg sig hen ad pigens kjole; hun vilde tage den, men der var ingen. Nu vilde hun ind og brød sig ikke om at se mere af den slags. En endnu levende meget bekjendt gammel præst var en gang i besøg på slottet. Han hørte det samme og vilde om natten ligge alene i det kammer, hvor den hvide dame gik. Da han var meget bestemt på det, fik han tilsidst også lov. Da aftenen kom, lagde han sig og ventede, hvad der vilde komme. Han havde ligget længe, men så gik dören op, og en dame skred sagte hen imod ham og standsede foran sengen. Han lå lidt, men rejste sig så op og sagde. »I Jesu navn gå bort.« Så forsvandt hun. Med en stille fryd lagde præsten sig til at sove og sov til den lyse morgen.

Nævnte sted kaldes Slottet, men det er kun en mindre bygning.

ANNETTE JENSEN.

80. Gamle Sidsel tjente i *Gabøl*, mens hun var ung, og så var hun i Kastrup til legs. Lav hun så gik hjem igjen og kom ned efter æ Dæmning, sådan kaldes en lavning ved chausseen fra Kastrup efer Gabøl, som er bleven fyldt op, da var der noget, der trinte hende i hælene. Hun blev ved at gå, men det blev ved at trine. Så vilde hun da se om efter, hvad det var, og da var det en stor puddelhund. Hun mente jo nu, at den var fulgt med fra Kastrup af, men det var det jo ikke, for den så jo så gloende ud, og så blev der sådan en stank ved den — gamle Sidsel brugte det udtryk: og så f . . Fanden — og lige af én gang svandt den så væk. Hun har selv fortalt mig det.

ANE MARIE MØLLER, BOVLUND.

4. Katte m. m.

81. Der gik så mange brogede katte ved *Grattisbro*, der førte over Uldmos-bækken, som løb ned gjennem en eng, der kaldes Uldmo. Gamle Mette Krogs i Lundbækhuset på Ommestrup mark fortalte mig om dem, og a var bange for at møde dem.

THOMAS STÆR, SIVESTED.

82. I en gård i *Vinge* sogn, som kaldes *Huelhöj*, var der en seng i storstuen, hvorunder der lå to store hvide katte, og der lå to mænd i sengen. Mændene gik uden for på en höj og græd til om morgenen, og så gik de derfra. J. JENSEN, MOLLERUP.

83. En mand gik en aften fra *Ørum* til *Mollerup*. Midt vejs

kom der en kat, som gik side om side med ham, og han kunde ikke blive skilt ved den. Så tog han den på hans kjæp og vippede den ud i vejgrøften. Der blev den henne. Da han nu kom hjem i hans seng, flöj alle dörene op lige med ét. Så stod han op og vilde prøve på at lukke dem, men det kunde han ikke. Så gik han da i seng, og faldt i søvn, men om morgenen, han vågnede, da var dörene lukte. JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

84. Mellem *Vejen* og Termans Bloks går der om natten en hvid kat. Den kommer til folk ved den søndre ende af diget, der går ind til skovvejen, og følger med dem ad diget efter Vejen til, og den bliver jo længer jo större. Flere er bleven så forskrækket for den, deriblandt Niels Hjuler, der tjente hos Jakobsen her i Vejen. Han så den og kom sådan til at kaste op, da han kom hjem. Mange går vild på den vej. HANS JOKUM LAVRIDSEN, VEJEN.

85. En karl fra *Frørup*, som en aften gik hen ad en vej, hørte pludselig en knurren nede fra grøften som af en kat, der havde fået killinger. Han gik tæt hen til stedet og følte sig for, »for«, sagde han al tid, »når jeg mærker sådant noget, vil jeg vide besked;« men der var ingen ting at opdage, og lyden holdt nu inde. Han gik da videre hen ad vejen, men straks jamrede det sig igjen lige ved siden af ham. Atter gik han hen til gjærdet, men så blev det stille igjen, og der var slet ingen ting at opdage. Men da han endnu en gang blev skuffet på samme måde, blev han rigtig nok noget underlig ved det og så blot at komme derfra som snarest. Nu blev det ved at suse ham tæt om ørene, lige til han nåede hjem. V. BENNIKE.

86. En mand fra Fyen fortæller, at medens han tjente for dreng på en gård lidt uden for *Assens*, tildrog sig følgende: En aften, da manden og karlen på gården var i Assens, skulde han vente oppe, til de kom hjem. Han gik da uden for porten ved et stengjærde, som var på hver side af vejen. Han havde taget en gjærdestaver i hånden, som lå ved gjærdet, og med den stod han som i tanker og bankede på dette. Da hører han i det samme noget komme hen over marken, som kunde det være en fire fem galopperende heste; han troede, at det var nogle heste, de havde, der var løbet løse, og skyndte sig derfor ned til et led, som var i gjærdet, for at møde dem, så de ikke skulde splintre leddet, som var lukket. Men da han kom der ned, så han noget helt andet end heste; i stedet stod der en forfærdelig stor kat, så stor som den störste jagthund. Da han så den, sagde han: »Nå, var det ikke andre end dig, da skulde pokker have din pjalt!« og med det samme smed han gjærdestaveren, han havde i hånden, efter den. Katten satte da af sted i en susende fart tilbage over marken, så ildgnister flöj ud fra den, og ild gnistrede ud af öjnene på den. Han skyndte sig nu hjem i sit kammer og kom ikke ud, för manden og karlen var i gården. Nu fortalte han det til manden, som havde ord for at være klogere end de fleste; denne

sagde til ham: »Du skulde ikke have slået efter den, det var fejl af dig.« N. KR. MØLLER.

87. En tjener på herregården *Broholm* på Fyen fortalte, at han havde en gang tjent på en mølle. Der måtte begge karle tit skiftes til at våge om natten, den ene til klokken 12, og den anden efter den tid; den, der vågede først, så aldrig noget, men han, der løste af klokken 12, så hver nat en stor sort kat gå ved siden af sig og altid i hans skygge, med sådan nogle sære gloende öjne, og han var meget bange for den. Den, der senere blev tjener, var altid vant til at våge først; men nu blev de en gang begge og desuden én til enige om at våge sammen hele natten. Dette blev de to dog tilsidst kjede af og gik i seng, men han, der senere kom til Broholm, blev ene oppe, han var ikke bange. Men så indfandt katten sig, hver gang han vendte sig om, stod den i hans skygge og gloede på ham. Da han så skulde tage et stykke vadmel op af stampen, kastede han det hen over katten og smed sig selv derovenpå; men nu havde han da nær aldrig fået rejst sig op igjen, og lang tid efter var han syg. Katten så de dog ikke noget til siden. De mente, at det var den gamle afdøde møller, der havde spøgt i den skikkelse. V. BENNIKE.

88. Krogpilekatten, så kaldet efter en krog eller et knæ, som var på et gjærde, hvorpå der stod en pil, der løb fra *Ry by* til præstemarken i *Kirkehelsinge*, var en ualmindelig stor hvid kat med store røde gloende öjne, man næppe kunde tåle at se på. For denne kat, som havde sin plads ved Krogpilen, var næsten alle bange. Når man så katten sidde lallende, var det ikke noget godt tegn. En mand vilde ud at hente villighed (sæd, som man tog af den fattige som rente eller vederlag for det, den velhavende havde lånt ham) om natten, men da kom katten efter ham. Han mærkede, at vognen slæbte, og da han skulde til at se til, var det den, som holdt fast i hjulet. Hver gang manden vilde kjøre hjem, slap katten, men når han vilde kjøre i marken, tog katten atter fat, så manden måtte kjøre hjem med uforrettet sag og bie med at kjøre korn til i lysningen. Da var der intet i vejen. Når folk gik i markarbejde, kom denne kat tæt hen til dem, men gjorde for resten ikke andet. I gjærdet så man intet spor af hule, hvor han kunde opholde sig, kun så man ham opholde sig der ved pilen. Man véd heller ikke, hvor han er bleven af. Han skal have levet for en 60, 70 år siden. M. M.

89. En snedker Legård fortæller, at der kom en stor hvid kat og strøg sig op til hans födder. Han hug næsen af hans træsko i siden på den flere hundrede gange, men den blev ved at stryge sig op til ham og gå over vejen og tværs over til ham igjen hvert öjeblik. Det forsvandt ved Hvidbjærg kirke. Han bandede frygtelig på, at det var sandhed. P. CHR., MORS.

90. Kusken på *Ravnholdt* kjørte en aften gjennem Dalshus-

skoven, og med ét blev hesten stående, og han kunde ikke få den af stedet, så han måtte spænde fra og lade vognen stå. En pige kom på samme sted til en stor broget kat, som hun slog til med sin paraply, og det gav sig da til at skråle, så det var forfærdeligt. Hun løb nu tilbage og lå i Ryslinge om natten.

SØDINGE SKOLE.

91. I en gård i *Öster-Skjerninge* var der en stor kat og gik og gned sig på folkene altid, de kunde aldrig foretage dem noget, uden katten vilde hjælpe dem; ingen vidste, hvorfra den var kommen, og da de så aldrig til, at den vilde fange rotter eller mus, besluttede de, at den skulde dø. En dag tog de den da fat og hængte den, og for at den ikke skulde komme til live igjen, bandt de en sten ved strikken og kom den i en dyb vandgrøft, men anden dag gik katten der igjen. De så da efter i grøften, og fandt da, at strikke og sten lå der godt nok, som de havde lagt katten, men efter den tid kunde de ikke fange den. Karlen skød den da en dag, og der var ikke livstegn i den mere, hvorfor de smed den hen bag et gjærde, og så da efter, för de gik til sengs, om den var der. Den lå der også godt nok, og de mente: Nu har det ingen nød med ham mere, men om morgenen var katten borte, og så gik den der igjen. Kort tid efter blev den helt borte. Men om morgenen lå karlen død i sengen, de mente da, at katten var skyld deri. R. KRISTENSEN, VESTESKJERNINGE.

92. De fleste, der har været i »tjenesten« i *Nyborg*, de véd nok, at der i den by er mange katte især ved de steder, hvor soldaterne kommer, ved gymnastikhuset o. s. v. Men er der mange, så fortælles der også mange historier om dem. En soldat stod på vagt ved gymnastikhuset og gik op og ned ad gangen imellem stakitværket. Da blev der nogen kattestöj, og i det samme blev geværerne taget frem, sådan lød det da for ham, og der begyndte nu en livlig geværexersits. Han gik nu uden for til skilderhuset, og mens han stod der, kom tre gange en kat hen i dören og så ud af den og gik igjen, akkurat som når vi ser officererne går hen og ser ud af dören. Et öjeblik efter kom der hen imod et par hundrede katte fnysende ud og foer forbi ham. Men én blev siddende lige for ham og så på ham. Han fældede gevær og rettede et velment bajonetstik imod den, hvorpå den forsvandt på stedet, men løb ikke sin vej. MORTEN ROSENKJÆR.

93. A stod vagt i laboratoriets gård i *Kjöbenhavn*, og der gik en kat, og der har været mange, som har set den. Min vagtkommandør sagde mig, at den kom, så snart vagten var bleven afløst, og den gik fra 11 til 1. A måtte ikke stå stille og se på den, sagde han, eller befatte mig med den. A skulde gå mine 30 skridt, »og når din mad kommer kl. 12, går du ind i skilderhuset og spiser den, men du må ikke give katten noget. Den ligner kapitainens kat», sagde han. Den kom også og fulgte mig hele tiden,

men a lod den passe sig selv. A hørte også, de fægtede ovre i exercerhuset, og a hørte, de kommanderede. Kanonerne blev også trukne omkring inde i huset, men a så ingen ting.

JENS GÅRDSTED, ØRSTED.

94. I et dalstrøg mellem *Nörre-Tranders* og *Öster-Utrup* springer en kat, som kaldes Mjelkat, og den sidder der også og snurrer. Imellem N.-Tranders og Öster-Sundby går Sivvidals so, og en gammel kone sidder og spinder. NIELS JENSEN, N.-TRANDERS.

95. I æ Knæk, en gård i *Smøle*, er der spøgeri. En landpranger tillige med nogle flere, der gik på grævlingjagt, fortalte, at han så et stort dyr, der skred ganske langsomt over et gjærde, mens hundene peb. De andre så det også. Én skal være bleven slået ihjel der, og den myrdede skal være bleven smidt ned i en dam, der er tæt ved. ANE MARIE MARGRETE ANDERSEN.

96. En skrædder her i *Sundeved* var en stor gudsbespotter, og især når han var lidt beskjænket. Han fortalte dem så, at de skulde tage dem i agt, for han skulde nok komme i en hareskikkelse, når han var død. Nu har næsten alle naboer set, at der kommer en hare op fra hans grav og går ned af Kirkebjærget om til hans hus og ser ind ad vinduet. Jeg har set den mange gange, og flere jægere her i nabolaget har skudt på den mange gange, men den sidder ganske rolig og ser på dem og går sin vej. N. KUNTZ, SOTRUP.

5. Får.

97. En mand har selv fortalt mig, at det var en måneklar aften ved midnatstid, han kom gående på vejen ad *Tyregod* kirke til. Lidt fra kirken så han noget komme gående imod sig midt på vejen, og troede, det var en stor hund, men da han kom det nærmere, så det ud som et gråt får. Han gik ved siden af vejen, og det gik i en rask gang midt på vejen tæt om ved ham, og han kunde tydelig se, det havde røde öjne, som var gloende. Han blev noget hed om ørene, skjöndt det gjorde ham intet, men fortsatte sin gang med vejen ad Hindskov til. Også andre skal have set denne skikkelse som et får. T. KRISTENSEN.

98. I Gjörslev ved Slagelse løber Fanden som en trebenet vædder ad et jorddige og forfølger folk lige til ledstedet. JÖRG. HANSEN.

99. På en gårdmands mark i *Saltø* by ved Næstved findes et lille krat, sædvanlig kaldet Hæslet, og det har tidligere strakt sig over flere mænds marker. Her opholder en vædder sig, som kaldes Hæsle-vædder, og kan omskabe sig, som den vil. En gang vilde en person gå over en rende, som fører der igjennem, en aften sildig. På samme sted, hvor overgangstræet ellers ligger, så han

nu tydelig, at det var selve Hæsle-vædder, der havde lagt sig til bro. Nu siges der, at den undertiden gjör således til et vist klokkeslæt, når et enkelt menneske går over, men når man blot afholder sig fra at tale eller give anden lyd fra sig, kan man ikke mærke andet end den sædvanlige bro. Dette vidste personen godt, og han gik dristig til, men da han kom lidt ud, fik han hoste, og straks rejste vædderen sig med ham, så at han først kom til at sidde på dens ryg, og til sidst blev kastet hovedkulds ud i vandet. Da han atter kom på benene, opdagede han ikke andet end den sædvanlige bro på sit sted. JETTE OHLSEN.

100. Man sagde, at der gik en grå vædder og spögte i *Magleby* præstegård, og en gang provstens var i selskab, kom der en vogn rullende op for dören. De kom alle løbende, og Ole kom med lygten, men blev tagen ved vingebenet af vædderen og kastet langt hen i gården med sin lygte. Der var ellers hverken vogn eller heste. C. BROGKD.

101. En aften silde gik en mand fra *Maglebrænde* til Stubbekjøbing, hvilket er omtrent en fjerdingvej. Just som manden går, bliver han noget vaer, der lignede et får og var kommen ned i en vandgrøft, hvor det sad i vand lige til halsen. Manden sagde da til sig selv: »Hvad mon det er for et får?« og gik hen og vilde hjælpe det op af grøften; men inden han så sig for, var han kommen op på ryggen af dyret, som han nu så var en stor vædder. Han forsögte at springe af, men det var ham umuligt at slippe løs, förend det begyndte at dages. Han mærkede nu, at han sad tværs over et gjærde og så slet intet til vædderen, men lidt fra sig hørte han en hæslig lyd, der lød som: »Hæ-hæ-hæ, du var nok kommen op at ride.« Manden kom nu ned og vandrede slukøret til Stubbekjøbing. E. L.

102. Den gamle Knud Nielsen i *Trunderup*, der ejede Stærbogården, har fortalt, at på gårdens oplod vesten for byen var der en mark med »skovrene,« som de kaldte »Skoven«, og her har en pige en gang set et sært syn. Hun så nemlig en vædder hænge fast i en tornebusk, og så helt udenom brændte lys. P. JENSEN.

103. Mange fordomsfri og troværdige folk har ved nattetide på vejen ad *Skovhastrup* over Ole Jakobsens lod set en flok får løbe tværs over vejen; når de var kjørende, måtte de holde stille, til flokken var kommen forbi, det kunde ikke nytte at gjenne på hestene, de gik ingen steder, för vejen var fri. CHR. WEISS.

6. Gjæs og höns.

104. Der er en kjelde her vester, de kalder *Bærtels kjelde*, der har gået meget spøgeri. Den gamle jordemoder har set et par gjæs der en aften. ELSE OG MAREN DISSING, MORS.

105. En fjerdingvej sydvest for Jelling ligger herregården *Fårupgård* på den nordre side af Fårup sø. Nu ligger stuehuset mod nord, men för har det ligget for sønden i gården lige ud mod søen, syd for de nuværende ladebygninger. Anledningen til, at dette blev flyttet, er denne. Sydvest for gården henne på marken er der eller har været et halvmåneformigt spor af sådan form (—, der flytter sig et hanefjed hvert år ind mod gården, og når det nåer denne, vil den forgå. Det samme vil også ske, når det, der træder sporet, hvad det nu er — kan blive båret ind i gården i en ung piges forklæde. Således var det en aften, fortæller man, at gåsepigen på Fårup så en gasse sydvest for gården. Hun troede da, at det var deres gasse, der ikke var kommen ind, og går hen og tager den i sit forklæde for at bære den hjem. Men da hun var kommen gjennem æ røde led, der er ved nogle løkker ved indkjörselen til gården, så blev gassen så tung, at hun ikke kunde bære den længere, hun smed den og sagde: »Så kan du også gå, dit . . . .«, og gav den et navn. Men med det samme blev der sådan en tåge om hende, at hun ikke en gang kunde se gården, skjönt hun kun var få skridt fra den. Hun kom hjem, men gassen havde ikke været borte. Folk siger nu, at havde hun båret gassen ind i gården, vilde den have forgået. P. K. M.

106. Der var en gård, hvor det spögte så rent forskrækkelig i gamle dage. Men så blev det da bortmanet, eller hvordan det gik, så det aldrig mere måtte komme inden porten, med mindre det blev båret derind. Men så spögte det udenfor. Men ind vilde det nu gjærne, og det skabte sig i mange sære lignelser, for at én dog en gang skulde tage det og bære det ind i gården. Men det nyttede alt sammen ikke. Så var det en dag, da gik datteren i gården, en lille pige på en halv snes år, og legede ude ved dammen, og der svömmede en gås, der var så tam og kom hen til hende. Det syntes hun var morsomt, og så tog hun den og vilde bære den ind. Men da hun kom igjennem porten med den, var den væk. Og så slog det en skranne op, så hele gården rystede. Da var det spøgelset, hun havde båret ind, og siden den tid var der aldrig ro på gården. STARUP. J. M.

107. Skræddersvend *Christensens* hustru mindes, da hun var en 8, 9 år gl. og boede på Blegdammen (13de dam), at hun en aften med en af sine søskende sad udenfor ved vejen og ventede på faderen, der var tjener i en klub. Da så hun ude på vejen to gjæs gå og trippe, de var hvide, men havde to grönne pletter på ryggen. De gik jævnsides og næbbedes hele tiden, og på hver af dem sad en lille mand med hvide bukser, blå tröje og rund hat. Hun morede sig meget ved at se på dem, og løb over vejen for at se dem nærmere, men da hun kom der, var der ingen at finde. Således gik det flere gange, hver gang hun kom tilbage til sin plads uden for porten, så hun dem, men når hun gik nærmere, forsvandt de. Endelig kom faderen, og ham vilde hun vise det,

men han kunde intet se, så lidt som det andet barn. Da hun kom ind og fortalte moderen det, sagde denne, at hun havde ikke måttet tale derom för næste dag. Dagen efter lå hun syg, men kom sig dog snart igjen.

S. GRUNDTVIG.

108. En mils vej sydöst for Ringsted ligger herregården *Eskildstrup*. En af denne gårds marker har navnet *Gashöjsmarken*, hvilket den sandsynligvis har fået efter en forhöjning i jordsmonnet i markens sydvestlige hjörne, ti gamle folk kaldte denne Gashöj. Om denne mælder sagnet, at den forhen var mere toppet, men plöjning og harvning har i tidernes løb jævnet det øverste. På toppen af Gashöj var i gamle dage bygget et tinghus, hvor ret holdtes, og uden for det var rejst en galge. Forbrydernes fredløse sjæle har siden hine tider faret om der i marken, det er kun få, der har set dem påtage sig synlig skikkelse, men stundum er det dog sket, som for en 50 år siden. Herom fortæller en i Kjöbenhavn bosiddende mand følgende: Det var en sommeraften, da jeg endnu var en dreng, at jeg stod på min faders dörtærskel og så hen ad vejen öster på (denne vej er amtsvejen, den gamle postvej mellem Ringsted og Rönnede, som går langs med Gashöjsmarkens sydlige skjel, der ind mod marken er jordvold, men stengjærde ud mod vejen), da så jeg i tusmørket en flok gjæs komme til syne; det så ud, som om de kom vrimlende ud af stengjærdet, gik så tværs over vejen og styrtede sig så ned i den søndre vejgrøft, hvor de forblev. Da jeg vilde se nöjere efter, var hele skaren forsvunden. Så vidt min kjöbenhavnske meddeler. Der er folk, som mener, at det var de »rettedes sjæle,« der i skikkelse af gjæs hin aften viste sig for drengen. Den nævnte mands søster fik huset efter hendes forældre. Et af hendes börn, en dreng på 8 år, stod en sommeraften for 17 år siden uden for huset og så op ad amtsvejen, da han lige med ét udbryder: »Se! se! tjörnen brænder!« Hans forældre samt en søster spurgte drengen ud om, hvad han mente, og han pegede på en tjörn, der vokser i den nordre vejgrøft umiddelbart op til det omtalte stengjærde. De kunde slet intet mærkeligt se ved busken, skjöndt den kun var höjst et halvt hundrede favne fra huset; men drengen påstod, at tjörnen blev ved at brænde. Som denne trætte stod på, forsvandt ilden for drengens syn, og han så kun busken i naturlig skikkelse, lige som de andre havde set den. Det er intet under, at dette syn blev sat i forbindelse med gåseflokken og de rettedes hvileløse færd. For hen ved 30 år siden så en mand i en mørk aften, da han gik ad vejen langs nævnte stengjærde, tre store blålys på toppen af Gashöjsbanken; han mente, at de på sin måde stod i forbindelse med det gamle tinghus, og hvad der i hin tid skete.

»Kjöbenhavneren« er min morbroder, »drengen« en af mine brödre, den sidst nævnte »mand« min fader, og »huset« mit barndomshjem).

HENRIK PEDERSEN, MARIBO AMTSHUS.

109. Majtræet har ikke stået alle tider der, hvor det nu står, det har stået norden for skolen. Men der var knap plads mellem husene, og en gang de red sommer i by og red tre side om side alt hvad hestene kunde strække, da skubbede den ene hest til de andre, så den karl, der red i midten, kom til at törne imod majtræet, og da han var nu i sådan fart, dånede han med det samme. Han døde endda ikke, men af den årsag blev træet flyttet og kom over på plantebedet at stå. Da så skolen blev bygget, blev det flyttet lidt længere i sønder. Det er en 40 år siden majtræet blev flyttet første gang. I forrige tider brugte de at hænge en kok op og smøre den over med grön sæbe, og så red de efter den. Hvem der kunde tage hovedet af kokken, fik en lille præmie for det. Der hængte en fjerding ved siden opå, og dem, der ikke vilde tage efter kokken, kunde slå på fjerdingen. Når den var i stykker, holdt de op at ride. Den samme sommer, da majtræet var blevet flyttet, begyndte den her majkok at lade sig til syne. En gammel mand her nede i byen, Lars Svensk, var en af de første, der fik den at se, og han vilde så løbe efter den, men manden blev syg og lovede for, at kan skulde ikke komme der tiere. Vi tænkte, at det var ikke andet end noget vrövl; men så sad vi en sommeraften en snes stykker nede på broen, der hvor den kom forbi, og da så vi ham jo, men det var ikke andet end lige et vip. Han kommer lige midt i gaden, giver et sving rundt og forsvinder. En anden aften, jeg og en kammerat står midt på gaden, så kommer han og kjører rundt, ligesom når en kok vil rundt efter en höne, og slæber den ene vinge på jorden. Vi blev jo sære ved det, men vilde lige godt til at se nöjere efter det. Da var den væk. Den gang vi gik hjem, var vi lige godt noget årtige. Det spøgelse fik navnet Majkokken, da majtræet var flyt lige för. Majkokken lod sig se flere gange den samme sommer og siden ikke. RASMUS MIKAEL GOMMESEN, NORDBY.

110. *Havrevængegyden* kalder man den vej, som går fra Holme mark — fra vejen efter Lamdrup og ud efter Gislev Dong (Gislev s.) Der hvor denne vej går ud af skoven og ind på Dongsgårdenes jorder (ved skjellet ind til Hans Nielsens jord), siger man, at der om aftenen går en »kyllinghøne« — den går altså og klukker for sine kyllinger, og den er ikke rigtig, men den har dog aldrig gjort fortræd. P. JENSEN.

111. I *Kjærgårdsholms* øverste etage kan ingen sove, da der idelig høres en lyd, som når en høne pikker korn på et loft. Mange har derfor troet, at det virkelig var en høne. Men en sådan er aldrig bleven opdaget. H . . . .

112. Et sted her ude i *Sigfaldet* siges der fra gammel tid, at der har gået en skruk med en hel flok kyllinger. Det er ved præstevejen fra Österbølle til Vesterbølle. Folk har været så bange, at de ikke har turdet gå der om natten. ANDERS KR. SMED, VESTERBØLLE.

113. Noget norden for *Trandum*, mellem dette og Trandum Kirkegård, er tre små höje, der kaldes Trehöje, og der går en høne og trækker en harve. LÆRER CHRISTENSEN, MUNDBJÆRG.

7. Lange spøgelser, man har set.

114. I min ungdom handlede jeg med uldvarer. Da var det en juleaften, at jeg gik over *Revsing hede* for at gå hjem til Vejen. Overgangen over åen var den gang omtrent ved Simon Peters. Det var stjærnelyst, og jeg kunde se alt klart og tydeligt. Da ser jeg på én gang i nogen afstand en höj sort mand komme hen imod mig. Han havde en höj hat på hovedet. Jeg blev bange, for jeg vidste, at der var så mange kræmmere blevne overfaldne og udplyndrede, og jeg tænkte, at han vilde gjøre sådan ved mig. Da han kom nærmere, bød jeg godaften, men fik intet svar. Da gik det i det samme op for mig, at det var ikke rigtigt, og jeg sprang til siden ind i lyngen og slog kors for mig i Guds navn, som min moder har lært mig. Men da sank den sorte mand sammen foran mig og var helt forsvunden. Da jeg kom hjem til Vejen, ind til lyset, blev jeg så syg. Jeg er vis på, at det var Djævelen, som der mödte mig, og det er min overbevisning, at det, som her skete, det er det samme, som sker, når man maner, den onde ånd blev ligefrem manet ned. Det sker ved troen på Guds ord og i Jesu navn og ved korsets tegn. HANS JOKUM LARVITSEN, VEJEN.

115. En tjener fra *Broholm* så en aften noget stå henne i en grøft. Han syntes, det var noget, der kjærestedes; men da han kom nærmere, var det en stor mand, der blev så stor, at det var rent forskrækkeligt. V. BENNIKE.

116. Ved den kgl. *Lerskov* plantage ligger et vand, som kaldes *Klarvand*. Det vand har ikke altid været der, det er nemlig opfyldt med en mængde omstyrtede træer, og der må i gamle dage have været en stor skov. Per Jensen fra Öster-Lögum var en gang der ude, og da så han med ét en kæmpestor mand rejse sig, han havde hægter i klæderne i stedet for knapper og så forøvrigt underlig ud. Men som nu Per begyndte at se på ham, gav han et bröl fra sig, så Österløgum kirketårn revnede. N. C.

117. En mand på *Endelave* gik en dag ved aftentide ud til en mose for at skyde ænder. Da han kom derud, så han også en del ænder, som han skød på; men dette lod ikke til at forurolige dem i mindste måde, de vedblev helt rolig at flyde omkring på vandet, og med det samme kom der en forbavsende mængde ænder flyvende fra alle kanter og satte sig i mosen. Manden blev meget forundret herover og blev stående lidt; men som han vender sig for at gå sin vej, kommer en karl fra herregården rid-

ende med to heste, som skulde vandes ved mosen, og ham fortæller skytten sin hændelse. »Ja«, siger karlen, »du må helst gå din vej fra mosen snarest mulig, ti denne mose er det ikke rigtig fat med.« Skytten skyndte sig da af sted, og da karlen er færdig med at vande hestene, vil han også skynde sig at komme bort; men i samme öjeblik han vilde vende hestene, får han öje på en uhyre höj og stor mand med blanke knapper i frakken ovre på den anden side af mosen. Karlen giver da hesten, han rider på, et godt slag af töjret og rider hjem ad, det bedste han kan; men da han har redet et öjeblik, kan han ikke få den løse hest med sig, og da han vender sig om for at erfare årsagen hertil, ser han den store mand siddende på hesten. Han gav da slip på dennes töjr og rider alt, hvad han kan, til herregården. Næste morgen kom hesten hjem bedækket af skum og i meget medtaget tilstand. LÆRER N. P. OLSEN, SELSINGGÅRDE, SAMSØ.

Fortalt af Kaptejn Thorn, Selsinggårde.

118. Ved *Korsbakken* mellem *Jordbro* mølle og *Dommerby* gik der noget, og folk blev altid forvildede. Det var en dejlig klar måneskinsmorgen ved juletid, og a kom dertil med min mand. Da stod der en stor mand og strakte sig med armene i vejret oppe på en höj. Det var ikke selve Korsbakken, men en lille höj inde i heden tæt ved vejen. A blev forskrækket og sagde til ham: »Hvordan kommer vi her om ved?« Med ét faldt skikkelsen lige forover og blev henne, men så kom der et stort svin løbende, a har aldrig set så stort et svin i mine dage, og med sådanne børster, de flammede ligefrem på det. Det løb på den anden side af grøften, og a rykte min mand til siden, men han kunde ingen ting se. Så løb soen lige tværs over vejen. Da kom der en vogn kjørende, og bæsterne blev så gale, at folkene måtte af, de kunde ikke se, hvad bæsterne blev gale for. Så kom vi op at kjøre med dem, og da kom der en stor sort hund løbende hen ad vejen med en rød tunge hængende ud af halsen. A spurgte manden, om han havde hans hund med. Nej. Det var lige ud for Skjendesmose, det viste sig. Vi vilde til Skive allesammen, og vi troede jo, det var skidt folk, der vilde udplyndre os. A blev så forskrækket, te a har ikke forvundet det endnu. Det kan komme over mig med sådan en rædsel, når a kommer til at tænke på det. Min mand har aldrig været ræd af sig, og han mærkede nok, der var noget i vejen, men vi snakkede ikke med hinanden lige i tiden. KRISTIAN LEMS KONE, VIBORG VESTERMARK.

119. Her oppe i *Vinde hede* mellem Vinde og Tolstrup, går et spøgelse, de kalder *Tolstrup Slåri*. Han går og råber: »How how, vis te bøj!« Jens Kvist har en gang fulgtes med ham. Han var nu et grumme langt menneske og vilde ikke vel skotte om efter spøgelset, men når han gjorde det, skulde han kige dygtig i vejret. Folk kan også ret vel gå vild på den strækning.

METTE HANSDATTER, KRARUP MØLLE.

120. Kristen Larsen fortæller, at da han en tidlig morgen var ude at flytte, fik han noget at høre, der kom så underlig skraldende. Da han så op, fik han öje på et langt »speræe,« der skød ned over markerne og tog en tre fire agre i hvert skridt.

A. N.

121. A har set to store personer, der kommer ind fra *Astrup-Nörskov* og følger skjeldiget over til *Vilhelminelund*. Der er tre skridts afstand mellem, og det er mandspersoner. En sergeant Bang, der boede her i byen, har også set dem.

NIELS KRISTIAN JENSEN, ASTRUP.

122. Östen for *Elsborg* vejrmølle er en lille gård, og fra den og ned til et vandhul ved siden af et dige har der altid gået noget spøgeri. Jeg boede i længere tid i møllen og færdedes der omkring både ved nat og dag mangfoldige gange. En aften sent kom jeg og vilde gå ind ad smugen imllem to af gårdens huse. Jeg tænkte slet ingen ting på, men da lige med et ser jeg et ualmindelig höjt menneske, sådan et forfærdelig langt spektakel, komme imod mig. Jeg vilde til at tale til det og kastede formelig nakken tilbage for at se op ad det, men da var synet forsvundet. I kan tro, jeg blev syg, ja, så syg, at der var alvor i det, og da jeg kom ind, var jeg kridhvid i ansigtet og var meget syg hele natten.

BAGER WINDING, RØDKJÆR.

123. En soldat fra Nyborg havde været i sit hjem i *Frørup* og gik om aftenen til Nyborg igjen. Da han kom midt for Holkenhavns lade, mödte han en ganske uhyre stor mand, der gik tæt forbi ham, men uden at han kunde høre hans trin. Soldaten gik i sin angst hele tiden og holdt på sit sværd, og da han var kommen forbi, vendte han sig om og så efter ham, til han drejede om hjörnet på laden; han vilde have gået efter ham, men turde alligevel ikke.

V. BENNIKE.

124. Der gik én omme i *Henne* sogn, han gik fra den røde kro og ind ad Stammose og Dyrby. De sagde, han gik med en skorsten på ryggen, der var så höj som et kirketårn. Så mödte der en mand ham en aftenstund, og spøgelset siger til manden: »Har du set nogen, der har båret större byrder end mig?« — »Ja,« siger manden, »den, som bar al verdens synder, han bar endda större byrde.« Så sank skikkelsen og skorstenen lige ned i jorden.

NIELS MORTENSEN, BILLUM.

125. Der var et spøgelse der ovre på *Lundø*, som de kaldte Parykmanden. Han var på en mark östen for byen. Han var så stor, og så borede han sig lige ned i jorden. Der havde mange mödt ham, og de gik altid vildt og for det meste den hele nat, når de havde set ham.

ANE KIRSTINE REFSGÅRD.

8. Hvide skikkelser.

126. De gjengangere, der går i hvide klæder, er gode at komme til rette med; men de sorte, og dem der går i deres egne klæder, er værre, ja, kan endog ofte gjøre én ondt. N. C.

127. *Mandøfolkene* tror, at når én er død, får de ham at se kort tid efter. Er de afdøde sorte, så sörger de, men er de hvide, da fortæller de det, at de har set dem hvide og i hvide klæder, og de glæder sig da over, at de er faret vel. Jeg har således hørt fortælle, at én fra Mandø, som var druknet i Spanien, dog såes i hvide klæder hjemme på Mandø, og hans familie glædede sig også over, at det var gået ham vel. J. L. K.

128. Ved *Skimmelåge* på Tranbjærg Östermark i lige linje mellem Kolhöjs møllen og Sandholm går det ikke rigtig til ved nattetid. Mange har set en hvid skikkelse vanke omkring, men ingen véd, hvorfor den færdes der. Når man kjører derover ad markvejen, er der forekommet det tilfælde, at man ikke kunde få hestene til at gå frem, det var, som om de gik i bløde. Under Brendbjærg på Torup mark, der ligger straks på venstre hånd, når man fra Tranbjærg-vejen kommer ind på marken, går også spøgeri i form af en stor hvid skikkelse.

PEDER JENSEN, TRANBJÆRG, VED A. PED.

Fra fællesskabets tid findes her et stort dige, hvor igjennem var et led, kaldet Skimmeláge.

129. I fjor i november måned, klokken var imellem 4 og 5 om morgenen, og det var ikke så mørkt, da der var nogle stjærner ude, gik jeg ud til J. Jensen for at slagte en gris for ham. Da kom min hund, lige som jeg kom ud for den östre kirkegårdslåge og næsten tæt til *Skjold* skole, løbende hen imellem mine ben og peb. Jeg så mig omkring for at vide, hvad der var i vejen med den, og da så jeg en höj hvid skikkelse komme ud af kirkegårdslågen og dreje ind efter brugsforeningen, samt vesten om huset. Det gik en almindelig jævn gang. Jeg gik så nogle få skridt for at se, hvor skikkelsen gik hen, men da var der ikke nogen ting at se. Straks tænkte jeg ved mig selv, at der skulde nok snart én dø. Jeg gik så ind i huset, for konen der vilde med hen til samme mand. Da lyset blev tændt, blev jeg så underlig til mode, jeg var ved at blive syg, men jeg talte ikke om noget den gang. Sådant noget har jeg set tit. SÖREN HANSEN.

130. Karlen Johannes fortæller: Jeg har aldrig set noget spøgeri eller sådant noget, men der er da nogle, der kan se det, for en aften, jeg og en anden karl gik på gaden i *Tvede*, da så han en hvid skikkelse, der kom om ved os. Han gav et spring over til den anden side, jeg gik ved, og havde nær stödt mig omkuld. Jeg sagde, hvad det skulde betyde, han skubbede til mig, men han svarede ingen ting, för lidt efter, så spurgte han mig efter,

om jeg ikke havde set det. Det kom tæt om ved os, og det var det, han var sprungen af vejen for. KAREN MARIE RASMUSSEN.

131. For nogle år siden var der bryllup ved *Nærå* hestehave. Om aftenen vilde en mand fra Ore mark hente sin datter, som var til bryllup, og da han kom til skoven nær ved huset, mödte han en mand fra Nærå, og efter ham fulgte et hvidt menneske. Den første sagde da: »Hvad er det for et hvidt menneske, der går bag efter dig?« Han så sig tilbage og sagde: »Bevar mig Gud!« Da han havde sagt det, gav det lige som et vindpust, hvorved lygten gik ud, som han gik med, og skikkelsen foer over i skoven. SØDINGE SKOLE.

132. Da hovedbygningen på Gammel-*Kjøgegård* blev bygget, så stod der, når arbejderne kom om morgenen tidlig for at arbejde, en hvid skikkelse på taget og lænede sig op til den midterste skorsten. Deraf sluttede man, at der skulde blive mange enker på gården, og det har ogsaa stadfæstet sig. F. L. GR.

133. Da Povl Væver var dreng, fulgtes ham og en lille pige ad ud til et hus på *Dalby* mark. Da de kom til en skov ved Skelenborg, så de et stort hvidt menneske. Povl Vævers fader kjørte en gang på det samme sted tillige med en gårdmand, da viste det hvide menneske sig også for dem. Men de havde en vrinsk hest for vognen, og så kunde de ikke blive kastet i grøften. Da det hvide menneske kom til byen, sagde den ene: »Se, der kommer den lebendige Satan!« men den anden sagde, at han skulde tie stille. L. FREDERIKSEN.

134. En mand på *Stavnsholt* mark tæt ved *Birkerøds* sognegrændse fortæller, at han en gang i mørkningen, som han gik forbi en række graner langs ad et hegn, så en höj hvid skikkelse gå langs med granerne, men på én gang fare hen over marken og skrige i flere stærke hvin, så det klang efter. Han rendte alt hvad han kunde hjem efter, og hans fader sagde da, at der havde været »en gast«, en, som i livet havde gjort en ulykke og nu gik igjen. N. J.

135. Min morsøster fortalte, at da hun var i *Flensborg*, havde en studeret mand fortalt hende, at han en nat i måneskin stod og så ud ad sit vindue, som vendte ud mod kirkegården. I det samme så han en hvidklædt skikkelse stige op af en grav lige tæt ved. Han tog mod til sig og adspurgte skikkelsen, hvad der endnu i graven foruroligede den. Den svarede: »Jeg er en af dem, som det påligger at advare en grov synder, at han omvender sig, medens der er tid. I nat traf raden mig!« A. L.

136. Ved herregården *Holkenhavn* ved Nyborg har der gået et hvidt gjenfærd, som har vist sig på forskjellige steder.

LARS FREDERIKSEN.

137. I Sören Holms gård i *Alstrup* går det ikke rigtig til. Når Morten Agerups, den forrige ejers, kone om aftenen skar mad til næste dag, såes undertiden en hvid skikkelse lydløst at bevæge sig om bordet, og når karlen om aftenen skulde fodre hestene, fik han stedse en kat i skuffen til den første hest, og der såes en hvid gasse i foderloen. A. PEDERSEN.

I sidste halvdel af forrige århundrede ejedes denne gård af en toldkontrollør Ursin, hvis datter blev gift med en præstesön fra Nordby 1767.

En skuffe er en hulskovl.

138. Per Olesen har fortalt følgende virkelige tildragelse. For en cirka 10 år siden gik jeg en sildig aften fra min tjeneste og hjem til *Lille-Skjensved*; klokken var henved 11. Det var bælgende mørkt, og man kunde ikke se ret langt fra sig. Da, ligesom jeg allerbedst går, møder jeg en hvid skikkelse; den havde en hvid nathue på hovedet, som gik ned over öjnene, dernæst havde den en lang hvid kjole på, som nåede den til jorden, og den havde et par hvide sokker på. Den gik med hænderne foldede over brystet og gik med lange slæbende skridt. Lige idet jeg mödte den, gik den hen til mig og kigede mig ind i ansigtet, så jeg forfærdet tumlede ud i grøften. Jeg gik et lille stykke vej og vendte mig så om, men den stod også stille. Til sidst blev den helt borte. Nu tog jeg træskoene i hånden, og så gik den rigtig nok hjemad, men det varede længe, förend jeg forvandt den skræk. Jeg har aldrig set den siden og kan altså ikke sige, hvad det var. HILMAR SVENDSEN.

139. For henved 30 år siden gik to karle fra *Væggerløse* hjem til *Höjet*; men da de kom omtrent til Ligbro, standsede de begge to lige på én gang og kunde ikke på nogen måde komme frem. »Va æ de?« sagde den ene. »Jæ ka'nne komme fræm,» svarede den anden. Den første anspændte alle sine kræfter, mens han sagde: »Nå ska D. gåle i ed,« men han kunde ikke komme endda. Nu kan det nok være, de blev hede om ørene og sagde ikke et muk, men stod og arbejdede på at slippe frem; så med ét gav det los, så de kunde komme af sted, og nu så de, at der var en stor hvid skikkelse, som vältede sig over gjærdet ind i marken. Hjem kom de i en fart, og de sagde ikke et ord til hverandre på vejen, så underlig var de blevne; men bag efter har de lige godt fortalt det. KAREN TOXVÆRD, SILLESTRUP.

9. Sorte skikkelser.

140. Min stiffader kom kjørende fra *Åby* en aften og vilde her hjem til *Fristrup*. Men så kunde han ikke holde hestene af grobene, den fjærmer vilde bestemt af sporet og gå så i den ene og så i den anden grob. Straks efter kom han til Mælport, og

der skred en lang sort rad tværs over vejen, han var lige så höj som tre præster, den ene ovenpå den anden. Så såre den var kommen over vejen, satte hestene efter at komme af sted hjem, og der var ikke råd til at få stilling på dem, inden de kom til Fristrup. PEDER JENSEN, MOENGÅRD, VEDSTED.

141. Snedker Legård var en søndag aften i følge med en kone fra Nykjøbing til *Hvidbjærg*. Da så de en 20 alen höj sort skikkelse på Vils bakke. Konen var bange, men Legård gik videre, og da så det pludselig mindre ud, og til sidst så det ud, som det krøb i vejgrøften. Atter hævede det sig frygteligt, og sådan blev det afvekslende ved, til de kom til Hvidbjærg kirke.

P. CHR.

142. Det var en aften, jeg gik fra *Gjestelev* til *Nordskov*. Nu ved I jo nok, at der er en stor skov langs vejen, men kun på den ene side. Se, jeg gik nu i mine egne tanker og røg af min pibe nede ved siden af vejen, og tænkte på, om der skulde være noget i dette her spøgeri, for jeg havde så tit hørt, at det skulde husere her. Så lige med ét hører jeg det ligesom gå ved siden af mig, se kunde jeg jo ingen ting, for det var bælgende mørkt. Jeg vrider mig jo om og spör: »Hvad er det?« Men der er ingen, der svarer. Noget efter hører jeg det igjen. Nu blev jeg lige godt helt »øre«, og da jeg vrider mig om, så ser jeg helt tydelig en stor sort skikkelse stå for mig. »Nu er det nok bedst, du render, hvis du vil beholde liv og lemmer,« tænkte jeg, og så tumlede jeg ind på karlekammeret på Nordskov og fortalte dette her. Se, de havde nu så tit hørt tale om det, og nu vilde de da også se spøgeriet. Vi gik da alle sammen ud på vejen langs med skoven, og gik da sådan noget fra hinanden, for så mente vi, det var bedst. Så møder det virkelig én af karlene, men det så vi jo ikke noget til, for vi gik noget fra ham. Men han fortalte dagen efter, at han havde gjort ligesom jeg og spurgt, hvem det var, og så havde han sagt, at det bare kunde komme her, så skulde han nok korense det. Men se, det skulde han ikke ha' gjort, og han fik da også sin straf, for han blev smidt ned i grøften i en lynende fart, og der blev han liggende og kunde hverken røre arme eller ben, ja, han kunde ikke en gang råbe, og se, det var derfor, at vi slet ikke mærkede noget til ham. Næste dag så kom han jo hjem og fortalte dette her, og han sagde til mig, at han skulde ikke mere løbe ud og kige efter spøgelser, for det vidste da enhver, at folk ofte var bleven skubbet i grøften der ved skoven og havde ligget der uden röst eller rørelse. P. JACOBSEN.

143. Oppe i *Glynge* er der nogle höje, hvor det ikke er rart at gå om ved om aftenen. En kone hørte en aften, da hun kom til den første höj, sådan en underlig lyd, og med det samme blev det mørkt omkring hende, og hun så ikke andet end en mand, som var sort og havde en usædvanlig höjde, så at hun ikke kunde se

det øverste af ham. Konen blev syg og vilds, men kom da levende hjem. MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

144. En karl og en pige, som tjente i *Låstrup* præstegård, og som var kjærester, gik somme tider i haven om aftenen. På disse aftenvandringer har de mere end én gang set en sort skivelse komme op fra nogle vandhuller, som er i nærheden af gården, og skride op mod studerekammeret og tilbage igjen. Om aftenen kunde de ikke se, hvad det lignede; men om morgenen kunde de tydelig se slag af det, og de så da ud, som én havde slæbt et stykke töj hen ad jorden. U. N. HENNEBERG.

145. Min moder talte somme tider om en gammel smed i *Hoed*, han var meget gudfrygtig af sig. De påstod, at han altid gik med enten salmebog eller testamente hos sig. Han havde også en nøgle til Hoed kirke, så han kunde gå ind, når han vilde. En aften gik han sin vante tur op til kirken, og han så da en dunkel skikkelse, der lignede et menneske; men der brændte en svovllue ud af halsen på det. Han turde ikke sige noget den aften til skikkelsen. Næste aften møder han den også, men endnu turde han ikke sige noget. Tredje aften kom spøgelset igjen. Nu tog han mod til sig og spurgte, hvem det var. Hvortil spøgelset sagde, at han var en død, som ikke kunde finde fred i graven. »Ja, så vil jeg give dig en fjerde del af min himmeriges part,» sagde smeden. Siden den tid så han aldrig spøgelset. Så fik han vel lov at ligge i ro. ANE SOFIE LARSEN I BALLE VED N. BALLE.

146. En dreng på *Skjersø* gik en aften hen imod en skråning, på hvis top der lå en kirke. Som han gik, tyktes han, at skråningen begyndte at glide ned imod ham, og pludselig stod en mand ved ham i en lang sort kjole og sort på hovedet. Drengen gjorde plads for ham og gik ned i vejgrøften, og således blev de ved at gå, til de kom op på toppen af bakken, da vendte vinden sig, og manden forsvandt, og alt var, som det plejede at være.

Drengen er en endnu levende mand, der selv tror på de omtalte ting.

ANE NIELSEN.

147. En mand, der vilde gå fra *Sejerslev* til *Hesselbjærg*, mödte to sorte skikkelser, og han sagde god-aften, men nu var det ude med ham, for man må ikke snakke til spøgelser. Han blev så frygtelig fortumlet, og måtte med dem tilbage til kirken igjen. Først efter at have været ved præsten blev han dem kvit.

J. C. OVERGÅRD.

148. A var en aften i Juli måned kjørt med 2 køer til *Gåsemose* efter skottere og kom tilbage ved midnatstid. Da a kom op på det höje af marken norden for *Hegelunds gårde*, så a en skikkelse i lignelse som en sort stötte komme skridende hen ad vejen imod mig. Køerne gik lidt til siden, og den gjorde også, og a troede i førstningen, at det var en af Jens Furbos drenge,

der havde været oppe at se til præstegårdens stude, Jens Furbo var nemlig forpagter af præstegården, og som nu vilde have lidt spil af mig. Så vilde a give den et træk af pisken, men kunde ikke få hånden løftet til det, og så kom a først til at betragte den nöjere. A siger god-aften, men den gav ikke mindste lyd fra sig, og der var ikke det mindste at se på den hverken hoved eller arme eller klæder. Den skred lige så stöt forbi og ned til gårdene, så langt som a kunde se. Det var ikke noget menneske, for hunden, der var med, stak halen mellem benene, peb og sprang over på den anden side af grøften. ANDERS KRIST. NIELSEN, MØGEL-TORUM.

149. Knud Pedersen, Stensby mark, gik ved 1860 på vejen i *Dallunds* mark og møder der en stor höj, sort mand med en 4 alen lang stang rundjærn i hånden Den fulgte ham til Stensby mark, og da stod den sorte stille. Da sagde Knud god-nat, og så svarede den sorte: »God-nat, min ven!« JAKOB RASMUSSEN.

150. Der er en lavning syd for landevejen og öst for *Kvorning*, der kaldes *Kvorning-grav*. Der traf a en gang på en höj sort skikkelse, og jo længere a så, jo höjere den blev. Den forsvandt balut uden videre. A gik lige frem, men hårene luede om ørene af mig, og a har aldrig været så ræd i mine dage. KVORNING.

151. A var en dag i *Ålborg*, og så kom a til at kjøre hjemad med en mand og stod af ved *Halvremmen*. Nu var det bestemmelsen, at min mand skulde komme i møde med mig. Da a kom lidt hen, kom der én, og a troede først, det var min mand, men da den kom nærmere, var det en höj sort en, og den skar sig lige om ved mig, og den blev så höj, som om den var skyfæst. Da a var kommen forbi det, var det, ligesom a gik i jord til mine knæer, og så faldt a hvert öjeblik. A tænker, det var noget, der sad på skulderen af mig. Sidste sted a faldt, var lige uden for sölle Kristoffers vindue. Min mand kom slet ikke, han havde fået forfald, da de havde et øg, der var blevet sygt.

ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

152. En pige fra *Ajt* havde været i *Astrup* at karte, og da hun ikke var bange af sig, gik hun ene hjem. Klokken var mellem 3 og 4 om morgenen. Da hun kom lige ud for *Låddenhöj*, kom en stor sort én pludselig mod hende. Hun blev så forskrækket, at hun gav et höjt skrig og besvimede. Dagen efter blev hun funden og kjørt hjem, men lå i vildelse i flere uger. En mand fra *Mandrup* skulde samme nat til *Vistrup* og kjøre med sin svoger til Randers. Han kom om ved höjen i samme godlag, og spøgelset på ham, men da han derved kom til at puste i sin pibe, så ilden flöj op, forsvandt det med et hvin. Det var bælgmørkt, og han slog nu ild, men opdagede intet mere. Siden kunde folk ikke forstå, hvorfor han altid var så tavs, når der taltes om den slags ting, da han forhen altid havde været ivrig til at sige imod.

S. JENSEN SORT, ÅRHUS.

10. I følge med sære mænd og kvinder.

153. Karen Jespersen ude i *Höje-Dong* i *Lunde* sogn har fortalt mig følgende tildragelse meget omstændelig. Det var den 9. april 1868, en søndag aften, at hun fulgte sin datter på vej fra Höje-Dong og efter Lunde (Karen er ugift, datteren bor nu i Fåborg.) De gik da igjennem den såkaldte Pavegyde, og da de næsten var nået ud til Svendborg-landevejen, til Egebjærgbanken, hørte de fodtrin bag dem, som én, der kom løbende, men de kunde ingen ting se. Karen fulgte datteren videre, et lille stykke ad landevejen, og så ad vejen efter Lunde, omtrent ned til Otto Brændeskovs hus. Her skiltes de, og Karen gik samme vej tilbage. Der var endnu lys i Pavegården, for hun så en af pigerne derinde. Da hun var kommen lidt forbi denne gård, så hun, at der ligesom blev »slået ild« (til en pibe tobak ell. l.) ude ved skoven et stykke foran hende, og hun gik da over til höjre side på vejen, som jo skal være det bedste, i fald der skulde møde noget. Som hun nu nærmer sig skoven, hvor det første led går ind til marken, sér hun en bredskuldret skikkelse stå foran hende på vejen. Den var forsynet med en hat og en lang kappe, men hun kunde ikke se noget ansigt, heller ikke, da hun gik over ved den anden side af vejen for at prøve på at komme forbi. Hun turde dog ikke gå forbi og blev derfor stående, og hun havde en fornemmelse, som om hun stod i jorden til knæene. Hun greb da til at læse et salmevers, hun kunde udenad:

»Skal denne dag end blive
mit levnets sidste nat,
min synd du da tilgive« o. s. v.

Men det hjalp ikke noget, og hun vidste da ikke, hvad hun skulde gjøre, hun slog så Jösse kors for sig, og da foer der en ildtunge ud af skikkelsen foroven tre gange til venstre side, og samtidig foer en ild op og ned ved höjre side, som en hånd, der bevægede sig, og skikkelsen foer da, med ilden skinnende til begge sider, foroven til venstre, og forneden til höjre, ud til skovleddet, hvor gyden hører op, og det gik med sådan fart, at det lød, som når man slår i luften med en pisk. Derinde blev det hele så borte, og skjöndt hun fulgte samme vej, så hun ikke noget mere. Først da hun kom ud ved Skovgårdens törvemose, hørte hun igjen de samme fodtrin bag sig, men hun så intet. P. JENSEN.

Ovenstående vers er af en aftensang i »De udvalgtes uforgjængelige krone i himmelen« trykt hos Godechen. Kjöbenhavn 1780.

154. En kone i *Kragelund* gik en aften hjem til sine forældre. Da så hun tydelig en mand komme hende i møde. Hun tænkte ved sig selv, at det var hendes broder, men hun kunde dog ikke andet end undre sig over, at han vilde gjemme sig ved en busk for at forskrække hende; ti bag busken så hun tydelig, at skikkelsen forsvandt. »Ja, nu gjör det ikke noget, da jeg véd det«, tænkte hun ved sig selv, men hun kom forbi og mærkede intet,

gik tilbage og kunde intet finde. Hun fortalte det i hjemmet, og de kunde tydelig derfra se et lys brænde på dette sted, hvorfor broderen vilde følge hende tilbage. Hun svarede: »Nej, jeg har bedre følgesvende med end dig.« Hun gik nu ene tilbage, men mærkede intet og så intet, uagtet de i hendes hjem kunde se lyset hele tiden. Hendes broder, af hvem historien er meddelt, gik en aften samme vej. Han havde været hos søsteren efter et par underbukser, og da det var meget koldt, trak han dem over hovedet således, at bukserne hængte ned til hver side. Pludselig syntes han, at han hørte sådan snak og tummel langt borte; men uagtet det kom nærmere og nærmere, kunde han dog ikke forstå, hvad det var. Endelig var det lige bag ved ham, og nu hørte han tydelig det sagde: »Sikke kapper, sikke kapper de har nu fået!« Han lo ved sig selv og sagde halvhöjt: »Hvis det er Kragelund-præsten, der tænker, at disse bukser er en kappe, bliver han ellers narret.« Men så blev der pludselig en forskrækkelig tummel, hujen og skrigen bag ved ham og ind i hans øren tillige med en hul skoggerlatter. Han tænkte da ved sig selv, at han vilde vende sig om og spörge, om det har lov til at le ad én, som er løskjöbt med Jesu blod. I samme öjeblik han tænkte det, veg det fra ham; men han kunde høre, det fjærnede sig mere og mere, ligesom det var kommen. FORTALT AF A. RAVN, SINDING.

En præst fra Kragelund går og spøger nede ved et kjær, hvor han i sin tid har nedgravet nogle penge.

155. Ligesom solen var gået ned, så a en aften her i dalen sønden for to menneskeskikkelser, en grumme stor karl og et ussel bitte fruentimmer, der gik vester på. Han tog ved hende og hældte sig over imod hende, og så pludrede de sådan. Det slog sådan tykken for mine öjne, og da den lettede sig, så a dem. Men hvad de snakkede om, véd a ikke. A gik lige frem sønder imod dem, men de blev ved vester på. Der var et tyndt lag sne på, og a lagde straks mærke til, at mine spor så så tydelig i sneen, men deres var ikke synt, og så kom a jo i tanker om, at det var noget skidteri. LAVST JENSEN I KOKHOLM.

156. På bastionerne om *Kronborg* sees der undertiden af skildvagterne en skikkelse i en rød kappe, der kan gjøre sig stor og lille og går både på to og på fire. Den har dog nok så vidt vides ikke nogen sinde givet sig i lag med nogen. En skildvagt råbte den en gang an, og da den ej svarede, fældte han gevær og skød på den, men det lod ej til, at den brød sig derom. Han blev da så forfærdet, at han løb hen i vagten og fortalte det skete, men den udsendte kommando fandt intet. Soldaten blev syg derefter og kom siden i fortræd, fordi han var løben fra sin post. En anden gang viste skikkelsen sig på én nat for alle vagterne.

P. STOLPE.

157. En pige i *Hoptrup* var en aften ude på marken at malke køerne. Med ét så hun en karl stå bag ved sig, han

greb hendes hånd, men sagde ikke et ord. Hun sögte at gjøre sig løs, men han blev ved at holde hende fast, så hun ikke kunde komme fra ham. Hun blev da helt forskrækket og vidste ikke, hvad hun skulde gjøre. Hun tænkte da, at det måske kunde hjælpe at bede fadervor, og gjorde det så. Da hun var færdig, gav manden slip og forlod hende. Da pigen kom hjem, blev hun syg og tabte forstanden. Men den niende dag drömte hun, at hun skulde gå ud på det sted, hvor hun havde set den fremmede mand. Da hun vågnede, var hendes forstand kommen tilbage, og hun gik nu ud på marken igjen og fandt der et brev skrevet med græs. Hun kunde ikke læse det, för månen kom frem, men da så hun, det var et brev fra den fremmede mand, og tillige så hun, at det havde været en gjenganger, der ikke kunde få ro, för én uopfordret bad fadervor for ham. Han takkede hende hjærtelig i brevet og bad hende tilgive ham den angst, han havde voldt hende. Et dar dage efter døde pigen. NIC. C.

158. En pige fra *Vedsted* tjente for en 30 år siden i *Hoptrup*. Hun stod i ry for sin dristighed, og man havde ofte forsögt at forskrække hende, men forgjæves. Nu traf det sig, at hun skulde malke køerne i en afsides skovlykke, og klokken kunde være to om natten. Som hun sidder der, står en mand for hende i en underlig dragt. Hun troer, at nogen vil forskrække hende, og siger: »Du skal ikke tro, at du kan kyse mig.« Men da hun slår öjnene på manden, ser hun vel, at det var ingen levende mand, men et gjenfærd. Han ser stivt på hende og tager med begge sine kolde hænder om hendes håndled, hvilket skal have efterladt spor, som var synlige i flere år. »Bed fadervor tre gange for min sjæl,« sagde han. Hun var dånefærdig og forsögte derpå, men tungen var som lammet. Endelig fremstammede hun det tre gange. »Se hist henne!« sagde manden, og hun så et oplyst slot, hvor tjenerskabet løb op og ned ad trapperne. »For 400 år siden var det mit,« vedblev han, »men jeg var en stor synder og blev dömt til at gå her, indtil jeg fandt én, der vilde bede fadervor tre gange for mig; nu håber jeg at finde evig ro. Kom her på den niende nat ved samme tid, og du skal finde stadfæstelse på, hvad jeg har sagt.« Man fandt pigen som død, og hun var aldeles stum i de ni dögn. Da vågnede hun til bevidsthed og havde mod til at gå derhen. Hun fandt en seddel med grön skrift, men som kun de lærde forstod, hvori han takkede hende og sagde, at nu havde hans sjæl fred. Både pigen og seddelen måtte til Haderslev, og hendes beskrivelse af manden vakte stor opsigt. Han var klædt aldeles som en adelsmand for 400 år siden, og skriften var gammeldansk. Sagen vakte i lang tid ualmindelig deltagelse. Siden var hun lige så bange, som hun för havde været dristig.

A. L.

159. Der gik en mand med fire gloende öjne fra *Korsbakke* til *Opstandelshöj* her vest for *Ejstrup*. RÖDDING.

160. Et par ægtefolk fra *Lille-Velbølle, Vedsted*, gik en gang en sommeraften hjem fra Öster-Løgum ad en vej, som var dem såre bekjendt. Da de kom i nærheden af Emmervad, så de sig med ét omringet af træer og buskværk, af hvilket der ikke findes så meget som en gren, kun lyng og sten findes der. De så en bred gang med buskværk på begge sider, som en smuk have. Konen stödte til manden og hviskede: »Men Hans, hvor er vi kommen hen?« I det samme kom der dem en mand i møde af et sælsomt udseende, han gik dem forbi ad en sidevej og sagde ikke et ord, heller ikke de vovede at byde god-aften. Da blev det pludselig bælgmørkt omkring dem et öjeblik, og derpå var alt i sin gamle orden, lyng og sten i stedet for den store have. De var glade ved forvandlingen og skyndte dem forundrede hjem. A. L.

161. To brödre havde sat hinanden stævne for at følges ad på tilbagevejen fra *Marstal*. Efter aftale ventede den ene på den anden, men det varede syv lange og syv brede, og han kom ikke, og til sidst besluttede den anden at gå hjem. Endelig sér han én forude, der efter dragten og det hele væsen at dömme måtte være broderen. Han løb da og råbte efter ham. Men nu ser han, at manden forude kun havde ét ben, på hvilket han foer af sted, så det var umuligt at indhente ham. C. M. L.

162. Klemmen Olsen, der har tjent på *Skramgården* på *Svindinge* mark i otte år, fortæller, at om sommeren så de somme tider en lille mand gå ved siden af malkepigen, når hun var ude at malke, han havde en stribet tröje og et par stribede bukser, og en grå hue på. Om vinteren var han på gården. De havde en hoppe, som var 24 år gammel, den kunde folkene binde lige så stærkt som de vilde, når de var gået ind, var hun løs igjen. Han var også inde hos konen somme tider; når hun var inde i spisekammeret at tage kopper eller tallerkener, stod han ved siden og gjorde, ligesom han tog noget også. LARS HANSEN, GRAVVÆNGE.

163. Urmager Sörensen fra Magleby på Stevns fortæller, at han en aften gik med sin broder fra *Holtug* til *Magleby*, og da kom der pludselig en mandsperson og fulgte med dem, ligesom de kom forbi Gjörslev. Den fremmede havde en stor hund med sig, og de havde selv en lille hund med, der blev bange og løb ind imellem benene på dem. Da de kom til et led lige forbi haven, der førte ind til marken, forsvandt det pludselig. Sörensen var så underlig beklemt, men kunde ikke gjøre rede for den fornemmelse. Han vilde lige i tiden ikke tale til broderen, men da synet var forsvundet, sagde han: »Så du noget?« Ja, og så fortalte han, at han havde set det samme og havde haft den samme fornemmelse. De gik nu hen og så efter, først ved nogle buske, der stod ved leddet, og siden på marken, men opdagede intet. Det var da lige ved midnat og temmelig mørkt. De var begge oplyste mennesker og troede sikkert, at de havde set noget overnaturligt. LÆRER HAMMERSHÖJS KONE, FALSLEV.

164. Imellem *Hersom* og *Hærup* er en bakke, som kaldes *Ulvbakken*. Herover går en sti, som det skal være farligt at færdes ad ved nattetid, da der kommer en mandlig skikkelse og hænger sig på ryggen af den, som færdes der. PENS. LÆRER CHRISTENSEN, LEM.

165. G.s hustru fortæller: Fra Hans Vendelraths i Velling går en mand ad vejen efter *Klatrup*, og mange har mödt ham. En aften var jeg i Klatrup i besøg, og de vilde da kjøre mig på vej hjemad. Jeg sad hos kusken, og en pige baglænds bagved. Da ser jeg én, der står ved Trehuse, og lige med ét kommer han imod os. Vi kjørte jævn godt, men ikke i trav, og den nåer os lige godt og bliver ved et lille stykke forbi os, der standser den og står lidt, da kommer den bag efter os igjen og kommer hen ved siden af vognen, og så bliver den ved at følge os, til vi kommer forbi de tre gårde, som ligger ved vejen. Der, hvor vejen så drejer ind ad Peder Hors's til, der gik den ad den vej. Folkene sagde god-aften til skikkelsen, men den sagde ingen ting, og pigen bag i sad i den dødeligste angst. Den var af middelhöjde, havde hat på og mørkt töj. HANS JOKUM LAVRIDSEN, VEJEN.

166. Der har også været lidt spøgeri på den vej, som går fra vejen mellem *Volstrup* og *Lørup* hede (Lørup i Ryslinge) og hen til Henrik Hansens gård i Volstrup. Der går nemlig en mand og triller med en hjulbør, og har noget som et kalveskind slæbende efter sig. Man véd nu ikke mere, hvad det er, man har gjættet på, at det kunde stå i forbindelse med svenskebegravelsen der tæt ved. P. JENSEN.

167. *Lars Pilehæk* er et spøgelse, som er meget lidt kjendt og mindre omtalt. Han er nemlig slem til at »tage« dem, som taler om ham, og da han er meget lydhør og skarpsynet, er han ikke til at tage sig i agt for. Men går man ene ude om aftenen og især om sommeren og efteråret, vil man tit kunne høre den hvisken eller mumlen, hvorved han søger at gjække eller ængste de vejfarende. KAREN TOXVÆRD.

168. Min fader så tit *Parykmanden*, når han gik med hans bøsse om aftenen. Han havde et forfærdelig langt hår, der nåede ned over hans öjne. En gang kom han til at følges med ham, og da de så kom til en korsvej, standsede Parykmanden. Så vilde min fader se tilbage efter ham, og da var han bleven så lang, at han snart ikke kunde se til ovret af ham, og så med én gang flöj han ud i ene små gloende nisser. En anden gang lå min fader efter vildt ved en dam oppe ved fjorden, der kaldes *Meldø dam*, og han mærkede ingen ting, der var til færds, inden der var noget, der kom og tog i hans ben og lettede ham næsten helt op fra jorden. En pige, der hed Nikoline, kom nord fra og gik efter byen til. Det var sådan råvejrlig, og hun havde fået hendes skjört over hovedet, for det det regnede. Lige på én gang kom der én og kikkede ind under skjörtet, og det var Paryk-

manden, for det her lange hår ralrede ned om ørene af ham. Så forsvandt han med det samme. Når fiskerne skulde til at ud med deres våd i regnvejrlig, så brugte de somme tider at ligge med deres hoved ind i deres åletønde for at hytte sig mod vejret med noget af kroppen, og da kunde han komme og tude ind i tønden til dem eller stå, ligesom han vilde pisse på dem, og når de havde hyllet sejlene over dem, så vilde han rykke dem af.

ANE DOROTHEA PEDERSDATTER, LUNDØ.

165. *Parykmanden* foer omkring her ved fjordlandet, og fiskerne kunde ikke ligge i ro for ham om aftenen, når de kom på landet. De lå gjærne og hyllede sejlene over dem, for det de sk ulde ikke fryse dem. Men han kunde nu ikke lade dem ligge i ro og vilde gå og rykke sejlene af dem. Der var en af fiskerne, der skyldte på, at det var de andre, der rykte sejlene af ham, og han blev helt fornærmet og sagde: »Det er da skrækkeligt, at I ikke kan lade mig få en flig af sejlet, a tykker, det er stort nok.« Så får han det på sig, men det varer kun et bitte gran, så er det af ham igjen. »Da er det også Fanden i det,« råber han, »kan I ikke lade sejlet blive på mig!« Den gang han nævnede det ord, kunde de ligge i ro, så kom sejlet ikke mere af dem den aften. Parykmanden var en skabning, der somme tider kunde være så lang som en skibsmast, og undertiden kunde de knap se ham. Han kunde både skabe sig som et dyr og som et menneske, og når de gjorde nar ad ham, så vilde han pisse på dem. Han flöj over al marken, og han kunde komme og følge med flere og forvilde dem, men så såre de kom over en korsvej, så var de ham kvit, eller når de tog deres fyrtønde og slog ild. Han havde mest hans færdsel fra møllen skrå over marken til den österste gård. Min fader var en gang i lag med ham. Han var ude en aften at skyde ænder, og som han nu lå der på maven, da kom Parykmanden og tog ved hans ene ben og böjede det helt op til hans ende. »Hvad er det?« siger han og ser om, og så flyver ænderne. Min fader skød efter ham en anden aften. I førstningen lignede han en ræv, men så blev han så stor som en hest, og så lod min fader ham fare. KRISTEN NIELSEN, LUNDØ.
Sml. nr. 125.

170. Når man ribber fjer, må man ikke klippe den yderste pyt af, ti så kommer *Pytmanden* efter den, der smider ribberne ud, da han nemlig betragter pytterne som sin lovlige ejendom.

GRETE, SELSINGGÅRDE VED N. P. O.

171. To mænd fra *Endelave* skulde ud at fiske, men først blev de enige om, at den af dem, som kom først i land, skulde vente efter den anden. I mørkningen kom den ene så i land, og da han ser én sidde på strandbredden et stykke fra sig og slå ild med sit fyrtöj, troede han, at det var hans kammerat, som var ved at tænde hans pibe, og så råbte han til ham: »Hej du! vent lidt og lad mig også få tændt.« Men da

den anden ikke svarede, blev den første vred og råbte: »Kan du ikke svare mig!« I det samme rejste den anden sig op, og den første så nu til sin forbavselse, at han havde et overnaturligt væsen for sig, hvorfor han skyndsomt forlod stranden og ilede hjem efter. Men han var ikke gået ret langt, för han mærkede en voldsom vægt på sine skuldre. Pustende og stönnende arbejdede han sig hjem efter, men omsider kunde han ikke udholde det længere; han sögte da at få en lommekniv frem, og da det lykkedes for ham, og han fik den lukket op, gav han sig til at stikke med den over sine skuldre, og da alt spøgeri må vige for skarpt stål, forsvandt nu byrden for ham i form som en stor sort puddelhund med gloende öjne. Hylende og tudende løb hunden over marken og forsvandt. KAPITAIN THORN, SELSINGGÅRDE.

172. På min fødeegn var en gjenganger, som ingen kunde få bugt med, fordi det var for gammelt, de gode herrer forstod ikke dets tungemål og kunde derfor ikke få indpas ved det.

M. ESKESEN.

11. Hovedløse.

173. På mange steder går der fortællinger om vandrende spøgelser, der snart har skikkelse af en hovedløs mand eller hest, snart ligner et almindeligt menneske. Disse går til straf for en eller anden forbrydelse. I *Ringive* sogn i en hulvej, som går op ad en bakke, der kaldes *Troldbjærg*, går der en mand uden hoved. I Hoven sogn går der en sti under nogle bakker, som kaldes »æ Gold-er«. Ad stien færdes en hest uden hoved. Når den kommer til skolespangen (gangen over åen), vender den sig om og går tilbage. Hvorfor disse færdes, vides ikke.

LÆRER AUG. J. KIRKEGÅRD, UHE.

174. På kanten af den vej, som går gjennem *Tovstrup* oppe i Sønderbyen, som den kaldes, har for nogle år siden stået en mand uden hoved, som folk kaldte *Pojfod*. Et stykke langs med vejen går et dige, og deri er en gjennemkjörsel til Anders Svenskers hus. Her er han bleven set tit. Tovstrup smed har også set ham der og sagde, at han stod på den vestre side af vejen og skrævede, men havde intet hoved. Smeden sagde god-aften, men Pojfod svarede naturligvis ikke. Han er af middelstörrelse.

MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

175. Imellem *Ferup* og *Vrå* i Lejrskov sogn ligger en lille bøgeskov, *Risbøge*. Her har man undertiden set en menneskeskikkelse uden hoved gå om natten. En gang så en mand også en stor sort hund komme ud fra skoven, og hans egen hund, der lignede den fremmede, luskede ængstelig uden om. Selv i nutiden skynder mange sig der forbi om aftenen. P. JENSEN, KVÆRNDR.

176. I en gård i *Örby* sad en nat fire piger og brød hör, ved hvilken lejlighed de blev en del foruroligede af spøgeri. Først hørte de tre slag på væggen, og kort efter hørte de et forskrækkeligt rabalder, det lød, som om en mængde lænker og andre jærnvarer kom raslende ned ad loftstrappen, og alle fire piger blev så forskrækkede, at de løb hen og satte sig i en krog af bryggerset og turde ikke røre sig af stedet. Da de havde siddet en tid og ikke mærket noget foruroligende, tog den ene af pigerne mod til sig, og vilde gå ud i kjøkkenet for at lave en kop kaffe, som de mente at trænge til efter denne forskrækkelse; men da hun vilde lukke dören, var det hende ikke muligt at få den op, skjöndt der ellers aldrig var noget i vejen med den. Hun opgav så at få lavet kaffe og gav sig tillige med de andre piger igjen til at bryde hör; men efter omtrent en halv times forløb vilde hun atter prøve dören, og nu var der ingen ting i vejen med den, men da hun kom ind i kjøkkenet, så hun en stor sort mand med en række blanke knapper for på, men uden hoved, stå ved vinduet, lænet op til et bord. Pigen kom ikke mere i kjøkkenet den nat. FORTALT AF PRÆST-BARBARA, SELSINGGÅRDE, VED N. P. O.

177. En kone i Holev på Fyen fortæller: Den gang jeg var barn, da kjørte jeg en aften i mørkningen med min farbroder på vejen mellem *Rynkeby* og *Revninge*. Allerbedst som vi kjører, står hestene bomstille, og vil ikke gå et skridt videre; min farbroder piskede på dem, men lige meget hjalp det, vi kom ikke af stedet, vi holdt der omtrent i en halv time. Da sprang farbroder hastig af vognen, gik om for ved hestene og slog ild, derefter steg han igjen til vogns, og så kunde hestene gå, og siden var der aldrig noget i vejen, når vi kjørte forbi. En aften kom jeg og farbroder gående på den samme vej, og da vi kom til det sted, hvor hestene ikke vilde frem, så jeg, at der kom en lang skikkelse uden hoved, i en vid grå kappe, lige over vejen foran os. Jeg skubbede til farbroder og sagde sagte: «Hvad er det?« Han sagde: »Ti stille, den skikkelse ser jeg hver aften, jeg går her, men sådan noget gjör ikke noget, når vi passer os selv.« Det var den skikkelse, som mödte hestene, så de ikke kunde komme frem, men vi kunde ikke se den så tidlig på aftenen. MAREN NOESGÅRD.

178. Samme kone i *Holev* har også fortalt følgende: Den gang jeg var barn, fulgtes jeg med min moder hen til hendes stiffader, som lå og var meget syg. Han döde, mens vi var der. Da vi så gik hjem, skulde vi passere landevejen, som går fra Odense til Nyborg et lille stykke. Da vi lige var kommen på landevejen, ser jeg tilfældig til siden, og da ser jeg, at der går en skikkelse uden hoved ved siden af os. Jeg sagde til min moder: »Se, der går en mand, som intet hoved har.« Hun sagde bare: »Ti stille!« og hun vilde aldrig siden svare mig, når jeg begyndte at tale om den hovedløse skikkelse. Jeg er vis på, at det var

hendes stiffader, som gik igjen, for han var aldrig god, mens han levede. MAREN NOESGÅRD.

179. Vesten ud fra *Trunderup* by (Kværndrup s.) løber Rokkergyden (Rakkergyden), og tæt ved denne og nær ved byen findes en lille eng, som kaldes Rokkerkjæret eller Rokkeret. Her omkring har der også været fortalt, at der var spøgeri. Der skal nemlig gå en hovedløs mand ved enden af Rokkergyden. I en dam på gårdejer Niels Knudsens grund, der står i forbindelse med Rokkerkjæret, ligger en menneskelig hovedskal, som gjentagne gange har været gravet op, når dammen er bleven ryddet. Da den for nogle år siden fandtes, faldt den i stykker — men er altid bleven kastet op igjen. En gammel kone i Niels Knudsens gård har i sin tid fortalt, at der foruden hovedet også fandtes andre dele af skelettet f. ex. brystkassen, men de er nu forsvundne. I forbindelse med denne kjendsgjerning høres et sagn om en jødisk handelsmand, som er bleven dræbt og berøvet sine varer her ved byen; af hvem udåden er bedrevet, véd man ikke, men man har gjættet på bymændene, da det er sket umiddelbart ved byen. Den hovedløse mand, hovedet i dammen og den dræbte Jøde er ganske naturlig sat i forbindelse med hinanden. P. JENSEN.

180. Min svoger Steffen, der kan se ligskarer, gik en aften med sin broder hen ad vejen fra *Gaverslund* til *Brejning* ved *Vejle*. De gik begge ved venstre side af vejen, broderen nærmest ved grøften, og Steffen længere inde. Da ser denne sidste, at der kommer en sort mand uden hoved imod dem, og han går lige ind mod broderen »Gå af vejen!« råber Steffen til ham og springer selv til side. Men broderen agter ikke derpå, og lige i det samme bliver han smidt op i en tjörnehæk ved venstre side af vejen. Han havde aldrig fået sådant et rend hverken för eller siden, men den sorte var forsvunden. TEGLVÆRKSB. N. GRAM. VED O. CHR. B.

181. I en hule, der går op fra landevejen mellem Nörre-Vissing og Låsby, den kaldes *Svejldal* og er begroet med skov på begge sider, der går hver juleaften en hovedløs mand, og mange har set ham, men ingen har turdet vove at tale til ham. RY HÖJSKOLE.

182. Ved en gård i *Vantinge* er der et sted, som kaldes *Ellehaven*, hvor det ikke skal være rigtig fat, ti gårdens folk tör aldrig komme der om natten, og man har ofte set lys brænde der om natten. Når der er kartegilde i gården, tör karlene heller ikke komme og skyde for sovekammervinduerne, der vender ud til Ellehaven, og de har aldrig fået bøssen til at gå af der. Man har undertiden set en hovedløs mand der. SØDINGE SKOLE.

183. I præstegårdshaven i *Törslev* er det ikke godt at gå om aftenen i en gang, som fører op til kirken. Der skal gå en mand med hovedet under armen. SOFIE LUND.

184. Gemene folk fortæller, at da studenten Mørch var bleven

stejlet, og præstekonen af Kjerteminde halshugget, de om natten gik ned til åen på torvet for at drikke med hovederne under armen i Odense å. En halv mil fra *Odense* siges, at det spøger meget ved åen. Åmanden skriger kun ved *Odense*, og folk fortæller, at de har hørt ham. J. BIRCHEROD.

185. Et sted i *Toldbodgade* i Kjöbenhavn går en hovedløs kone på en afsats ved trappen op til loftet. Der var jo forskjellige kamre på fjerde sal, som blev lejede ud, og der uden for dören går hun klokken 12. KRISTIAN BYSTRUP, MORUM.

186. På vejen mellem *Selsinggårde* og *Pilemark* går en hovedløs præst. En aften gik en skrædder med sin svend fra Selsinggårde til Pilemark, og da de kom lidt uden for byen, sagde svenden, der naturligvis gik bag efter mesteren: »Her er det, at den hovedløse præst går.« Næppe havde han udtalt, för mesteren springer til side og råber: »Ja, så flyt dig da, for der kommer han!« Svenden sprang til side, og de så nu begge to præsten fare dem forbi. DORTE, SELSINGGÅRDE VED N. P. O.

187. En aften, afdøde skovfoged Sören Vadstrup kom over *Brede Blok*, den gamle tinghusplads på Pilemark mark, så han der en hovedløs præst. Skolelærer Johansen så også der en ligskare og kjendte mange af folkene. Da han siden fortalte sin sognepræst Hansteen det, spurgte han ham, om han ikke havde været fuld den aften. O. J. NIELSEN.

188. I det sydöstlige hjörne af *Kolby* præstegårdshave skal der af og til have spaseret en hovedløs præst, men hvad han går der for, vides ikke. JENS MADSEN VED A. P.

189. Min bedstemoder har fortalt, at der i *Malling kjær* ikke var rigtig fat, der gik en hovedløs præst, som mange havde set. Min fader og Hans Tysk så en aften, de gik der om ad, ligesom en lådden hund blive kastet eller springe i vejret. »Så du det, Hans?« sagde min fader. »Ja, ti stille,« sagde Hans, han turde ikke tale om sligt der. S. FREDERIKSEN, HOMÅ HEDE.

190. Fra *Karlby* præstegård ned mod *Karlby strand* går en hovedløs præst med hovedet under armen. Man kan let komme til at møde ham, og mange har set ham der. J. L. VEST, VOLDBY.

191. På en mands mark i *Öster-Lindet* var noget, der kaldtes æ *Præsttoft*. Det var i den vestre ende af marken. Der har folk i min barndom været bange for at gå, for der gik en præst uden hoved. Han gik naturligvis igjen. KJÖBENHOVED.

192. Fra *Trente mølle* i *Ny-Stenderup* til halvvejs ned til Vesterhæsinge færdes der en præst foruden hoved. Hans præstekjole svæver altid frem og tilbage, selv om det er blikstille, og dette er især mærkeligt, da han kun går ganske sagte; ingen har endnu set ham vige for nogen, selv vogne må kjøre forbi ham.

JUTTA JÖRGENSEN.

193. Ved *Dystrup* sø ligger en lille höj, der kaldes *Præstehöj*, og i den skal en præst være begravet. Lidt ovenfor ligger en sig, der kaldes *Hestesig*. Præsten sees at vandre på vejen med hovedet under armen, og hesten går ligeledes hovedløs og græsser i engen, og flere har set den der. J. V. NISSEN, RAMTEN.

194. På sydsiden af *Varde å* går en spøgelsepræst med hovedet under armen. Det er forhen ofte hændet, at færgekarlen i *Jandrup* færgegård om natten har hørt råb ved åen, og når han så er kommen over på den anden side, har der ingen ting været. Fannikerne gjör præsten megen fortræd; når de sejler ned ad åen, er det således ikke sjældent, at han holder skibene, så at de ikke kan komme af stedet o. s. v. H. M. J.

12. Ridende hovedløse. — Hovedløse heste.

195. Imellem *Holsted* og *Brørup* er en lavning med en stenkiste, og der rider en mand med sit hoved under armen på en trebenet hest. FRK. ASTRID FEILBERG.

196. Ved *Almind*, Vejle amt, er et sted, som kaldes *Almind hule*. Her har man ved midnatstide set en mand ride på en sort hest med sit hoved under armen. P. JENSEN.
Fortalt af Johanne Jörgens i Stubdrup, barnefødt i Almind.

197. Der rider en mand uden hoved i *Markdal* i skjellet mellem Nörbeg og Rejstrup. Han rider der formodentlig fra markudskiftningens tid. KNUD ANDERSEN, NÖRBEG.

198. Der var en gammel vej, der gik fra *Kastkjær* og ind over *Veggeskjær hede*. Ad den vej red en mand uden hoved. En mand fra *Seding* kjørte en aften fra Lydum mølle og hjem, og da kom den hovedløse mand ridende og satte lige over vognen, for den vej, han færdes med, skar netop den anden vej på det sted. KRISTEN VAD, N.-NEBEL.

199. Gamle Knud Mejlhede kom fra *Odsgård* og vilde hjem. Ligesom han vrider fra vejen og går op ad hans egne agre, ser han, der kommer én ridende på vejen til Odsgård. Han bliver stående og vil se, hvad det er for én, da det var en underlig tid, og det var så klart månelyst vejr, snart som om hjemlys dag. Han kunde se en tid, för han kom til ham, at karlen havde intet hoved. Så begyndte han at blive ræd. Nu kunde han også se, at hesten var hovedløs, og han kunde se bidselstængerne. Da begyndte hårene at bråse om hans ører. Han hørte ikke trin, men så, at det skred forbi ham. Nu skyndte han sig at komme hjem ad. LARS NIELSEN, VINKEL.

200. Der fører en hulvej fra *Torum* kirke til Torum præste-

gård, og når folk færdes der om aftenen, kan de træffe en hvid hovedløs hest med en ridder på, der kommer nord fra og rider sønder på. Han er sandsynligvis fra Torumgård.

ANDERS KRIST. NIELSEN, MØGEL-TORUM.

201. Vi gik nogle unge karle i by en aften. Manden sagde til mig, den gang a gik, om a vilde gå hen til Hans Bak og sige til ham om at komme og meje i morgen. A tænkte, det kunde være, til a fik afrögtet klokken halvtolv, og så gik a sønder og öster på fra *Lörslev*. Det kunde vare en times tid med at gå hen og hjem. Så gik a, og det var lyst måneskin og et bitte korn frost. Da tykte a, én kom ridende bag efter mig og var ikke svar langt henne. A så tilbage efter den, og da var der ikke noget hoved ved hesten. A blev forkyvst nu: »Mon han vil ride over mig?« Det randt mig lige i tanker, at man skal ikke gå af vejen for sådant, og så blev a stående. Da han kom hátte til mig, svinger han hesten og rider fra vejen op ad bårerne lige så stærkt, som han kan. Da han kom noget hen, så stejlede hesten og hug ham af, og det var for mig, ligesom der kom et klævver, som når én har en æsk i sin hånd, der falder fra én ned på jorden og triller noget hen. Dermed var det hele væk. Det skal være gjenfærd af en ladefoged, der en gang har været her i *Hvilstedgård*. Alle de steder her i Lörslev gjorde hove til Hvilstedgård, og så red han herned, og han var meget stræng ved hovbønderne. Mikkel, a tjente, han sagde, at han tit havde set ham. Der gik også et lys på de agre. Mikkels stiffader var en aften gået hen til Måjen, og han så det lys. Det kom omkring ham, og han blev så vildt, at han vidste ikke, hvor han var. Der var session den dag, og a var med. Da a kom hjem, hørte a den lyd der ovre, men troede, det var ræven. Den gang a så kom hjem og havde fået min ønden, siger Mikkel: »A kan ikke forstå, hvor fader bliver af.« A fortalte om den lede lyd. Så skulde vi ud at lede, og da lå han og krøb over furerne og var rent forstyrret.

KRISTEN PEDERSEN, UGILT.

202. I *Nygårds skov* rider en rytter på en hovedløs hest. Min fader og morbroder gik meget på nattejagt, og de kom til det spøgeri. Det knasede i løvet og hug ligesom en hest, og hunden, de havde med dem, kunde de ikke få af stedet, så de den nat måtte tage hjem igjen.

PEDER JOHANSEN, MOS SØ.

203. Min fader og moder var i *Svejbæk* en dag, for der var min moder fra. Det blev noget sent, inden de kom hjem ad. Hendes moder fulgtes med dem ud ad Dover kirke til, og da de skiltes, sagde hun: Ja, nu var der ikke noget i vejen, nu kunde de sagtens gå. Den gang de kom ned i *Nygårds skov* ved Höjhule, hvor der var sådan en ager mellem skovene, gik de med en sti. Da de kom til ageren, kom der én ridende. Så tænkte min fader: »A vil have snak med den.« Men da han kom lige

side på den, havde hesten intet hoved. Så trækkede han sig lige tilbage, og de skyndte sig begge to og turde ikke snakke sammen, inden de kom over åen her i Sønderenge. Min fader sagde: »Så du, den havde intet hoved?« og min moder tilföjede: »Og ingen hals.« Sådant et møde havde de aldrig haft.

JENS PEDERSEN, JÆVNGYDE.

204. På *Ørum* præstegårds mark nord for vejen var der i gamle dage en knold, hvor der stod en tjörn, og der så mange en mand ridende på en hvid hovedløs hest. Der har været megen snak om det. JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

205. I Jens Larsens gård var der malør ved höjtider, og det blev ved, indtil höjtiden havde ende. De har set en rytter, men hesten var uden hoved. Det er ellers ikke til at opdage, hvad det er. KVORNING.

206. Jörgen Skytte på *Gl.-Vrå* red en aften fra kirken til östen for *Graverhöjene*, og da kom der en mand på siden af ham, som red på en hovedløs hest. Jörgen hug ild til at tænde sin pibe ved, og derpå rakte han fyrtønden hen til sin følgesvend, da han mente, at han måske også vilde have sin pibe tændt, men ligesom han rakte hånden ud, var følgesvenden forsvunden. NIK. CHR.

207. På vejen mellem *Nebel* og *Lydum* er der en lille bro, som man kalder *Svend Dals bro*. Ved den rider der somme tider om natten en mand på en hest uden hoved, og den mand er jo Svend Dal. Der rider også en mand på sådan en hovedløs hest mellem *Frøstrup hede* og *Nyminde-Gab*. H. G. STAMPE.

208. Min første mand red en aften fra Kristiansholt efter Hammel til. Da han kom på Snuromsbakken ved *Frisenborg*, kom der en skikkelse som en rytter skridende forbi ham og strøg sig tæt op ad ham, men hesten havde intet hoved. FRU JÖRGENSEN, TORSAGER.

209. En morgen a gik fra legestue i *Vorning* og vilde hjem til *Hvidding*, og a fulgtes med en pige, der endnu er levende kone, da hører vi, der kommer én ridende bag ved os. Vi gik hver på sin side af vejen, men pigen kommer så løbende over til mig, griber i armen af mig og siger: »A er ræd!« A bliver stående, og så kommer det. »Hvad, tu der er intet hoved på den hest.« Rytteren havde hoved, hat, lange støvler og sporer, sabel og skydetöj, krudthorn på siden af stumpen, og de her sager skramlede stærkt. Det så underligt ud med den korte stump hest der sådan red i jævnt trav. JENS MIKKELSEN, NÖRBEG.

210. I *Tingdalen* ved *Vrads* kommer der tre ridende på hovedløse heste, nemlig Finkel, Sinkel og Blikfeld. Tingstenene er der endnu. VINDING HÖJSKOLE.

211. Tværs over en mark skete det ofte, at en mand, som boede der i nærheden, om aftenen så fire ryttere på hovedløse

heste i strakt galop komme farende hen over agrene, andre så dem ikke, og hovslagene kunde ikke høres. Som følge deraf tvivledes der noget om mandens troværdighed i dette stykke; men en gang, han om aftenen stod og samtalede med en anden mand, så han rytterne komme, og straks lod han stiltiende sin hånd hvile på den andens skulder. Dette havde til følge, at han nu også fik rytterne at se. N. K. PEDERSEN.

212. Der var én, der red på en hovedløs hest, og manden var også hovedløs, nede i Mellemskoven ved enden af *Ravn sø*. Den kaldes *Lavst Thomsens krog*. Det var én, der havde druknet sig, og deraf kommer navnet. JENS SMED, JÆVNGYDE.

213. Min fader var gået ud på marken langt østen for *Östergård* for at se til en syg mand. Da han gik hjem til *Uldbjærg* midt om natten, kom han imod en rytter, og både hest og mand var hovedløse. Han havde guldsporer og stads på lig med en af de her gamle riddere. Da han kom hen til Östergård, tog hunden til at gjø og tage stærkt på, ligesom rytteren kunde være kommen ind i gården. Min fader gik jo af vejen, da han så det. Der var gamle fortællinger om, at det gik der, og enhver gik snart vildt på det strøg. JENS ANDERSEN, MYRHÖJ.

214. Her nede på degnens mark oppe ad *Hovbakken* der går en hovedløs hest, og somme har set en rytter på en hest uden hoved. LARS NIELSEN, VINKEL.

215. Den gamle Kræn Mejlhedes fader var en aften ude at flytte bæsterne. Da han kom tilbage og vilde gå tværs over vejen, hørte han ved diget en stærk puslen, og så kom der en hovedløs hest med vejen, og rytteren var også hovedløs. Det tog efter byen til, og røgen stod langt æfor ud af hestens næse. »A stræbte misæl at komme hjem, for a blev ræd,« sagde han, da han fortalte det. LARS NIELSEN, VINKEL.

216. *Kobbelhöj* norden for *Ölgod* kirke har ord for, at der er fejler ved den, og der er söllehed derfra og så hen til *Puglund banke* i *Ådum* sogn. Folkene fra Vallund var så angst, at de turde ikke gå om aftenen ad den vej. Når de skulde op til kirken et ærende om aftenen, så skulde de ind til en mand, Jens Samuel, der boede lige ved vejen, og have ham med, han var ikke ræd af sig. Der skal gå en hovedløs hest på det strøg. FRANDS NIELSEN SLOT, ÖLGOD.

217. Östen for *Vejen* præstegård såes der i mange år en hvid hest uden hoved. HANS JOKUM LAVRITSEN, VEJEN.

218. Imellem *Vejen Stormølle* og jordemoderhuset er der en hulning i jordsmonnet, og her går en hvid hovedløs hest. Der har en gang været en skov, hvori huserede røvere, som myrdede mange mennesker, og derfra stammer hestens gjenfærd. FRU LUNDBY, VEJEN ST.

219. Der går en sort hovedløs hest fra *Vår* og til *Lörslev*, men kun ad den vej. Mange har set den. Et par höstfolk, mand og kone, havde været i Lörslev at höste og vilde hjem om aftenen. Så gik de ad den vej og snakkede om hesten, især var det konen, der havde tanker ved den. Aldrig snarere hun sagde det, så kom den og skred forbi dem, men de blev ved med deres gang. MAREN JENSDATTER, LÖRSLEV.

220. Mens a var en lille tøs, havde a en morbroder, der tjente på Voer, men ellers boede i *Kyø Skovhus*. Så en aften var han gået til hans hjem, og da han noget sent på aftenen gik tilbage og kom over et vad på Sebberklosters mark, var det akkurat for ham, som en flok hovedløse heste kunde slå op og slå sko i sko med hverandre. Det havde han for resten hørt og set der så tit, og han paste sig selv og gik hans tur.

KRISTIANE JENSDATTER, SKIBSTED.

221. Nordvest for Vestergård i *Vile* er en dal, som hedder *Påjjdal*. Her går en hovedløs tyr, og den, der kommer i nærheden af den, bliver vildfarende og kan hverken komme frem eller tilbage. KRISTEN STRANDGÅRD, VILE.

222. Der går en hvid skikkelse, som ligner en hovedløs so, i *Alminddalen* mellem Vorde og Lundsgård. Man siger for bestemt, at én skal der være nedmanet. PASTOR KRARUP, VORDE.

223. I en gård i *Langemark* blev lænkehunden undertiden flyttet ud i haven om efteråret og töjret ved et stort pæretræ for at holde frugttyvene borte fra dette; men hver gang den var flyttet derud, begyndte den at tude, og dagen efter var hunden død. Flere havde set et sort dyr springe fra træet ned i hundens lænke natten för dens død, hvorfor dette sagdes at tage livet af den. Et år, medens hunden stod töjret ved træet, hørte manden en nat dens tuden, hvorfor han rejste sig for at få grunden til dette at vide. Han turde dog ikke selv gå derud, men gik hen til en mand, som gik brandvagt, og vilde have ham med sig, hvilket denne dog ikke turde vove. Altså måtte han selv driste sig til at gå og tog en vognkjæp med sig. Da han kom derud, holdt hunden straks op med at tude og sprang op ad ham. I det samme faldt noget fra gren til gren oppe i træet, og pludselig faldt et sort dyr foruden hoved ned ved siden af ham. I stedet for at slå til det med vognkjæppen tog manden til sin hue, og hårene rejste sig på hans hoved. Dyret løb hen i en nærliggende törvemose, som kaldes Påres, hvor det forsvandt, men dagen efter døde hunden. JÖRGEN JÖRGENSEN.

Fortalt af skrædder Morten Holm.

224. Sejerskilde smed i *Hurup* mödte en gang en hovedløs hest. Så siger han til den: »Hvor har du gjort af dit hoved, bitte karl?« Straks gav den sig til at fnyse, så ild og røg stod ud af halsen på den. L. N. BERTELSEN.

225. Maler Toftdal i Vestervig, der er født i *Hassing*, siger, at der nede ved st.-Tøgers kilde i *Troldgab* ved midnatstide går en hovedløs hest. JOH. NIELSEN, RANDRUP.

226. I Hjardal i *Östen-Vandet* har der i gammel tid gået et hovedløst svin. L. N. BERTELSEN.

227. I Præstdalen inde i *Höjlund*, Dørup skov, rider en præst på en hvid hovedløs hest. DØRUP.

228. Min faders mark i *Jegsen dale*, Adslev sogn, stödte op til en skov, hvorigjennem gik en slugt eller lavning, som havde navnet *Præstslogen*. Om den fortaltes, at der ved nattetide skulde ride en hovedløs præst på en hovedløs hest i den, hvorfor folk undgik at gå der igjennem efter solnedgang, og vi börn havde ikke en gang stort mod til at nærme os den ved höjlys dag. P. BIRKELUND.

229. I en skov, de kalder *Bønnskoven*, der ligger nord og vest her for Vissing, ligger en præst begravet oppe i den norderste del af Svejldal under en stor sten. Men nu er stenen kløvet og mest ført bort. Han kjørte med 4 hovedløse heste ned i Svejldal, så ned igjennem byen og ind gjennem en gård, hvor der var to led for, og om de end aldrig bandt dem så forsvarlig om aftenen, var de lige godt oppe om morgenen. Så kjørte han ned til en holk, som de kalder Skolelholken, der holdt han og vandede hestene, og så kjørte han tilbage igjen. Han kaldes den hovedløse præst, men om han selv var hovedløs, véd a ikke. Stenen der oppe havde form som en stor ligkiste, den kaldtes *den hovedløse præstes sten*. Der var mange rædde for at mødes med ham. JENS ANDERSEN, KALRIS.

13. Ridende gjenfærd.

230. I Öster-Marie ligger *Maglegård* med en stor skov til. Her skal have boet en mand ved navn Magle, som nok levede et meget slemt liv. I skoven findes hans grav, og det skal ikke være godt ved nattetid at færdes gjennem skoven, for man møder Magle ridende på en hvid hest. CHR. J.

231. Der skal komme én ridende på en hvid hest fra *Ulstrup* ad bymarkskjellet imellem Mølgårds, Holmgårds og Glenstrup mark på den ene side og Handest mark på den anden side. Han fortsætter ad *Møgelhöj* og så öst på ud gjennem heden. MADS SÖRENSEN STÆR, GLENSTRUP.

232. På *Kjærgårdsholm* i Salling skal en stor mand være set indhyllet i en kappe og ridende på en gråhvid hest i fulde spring op gjennem ladegården lige til den store trappe for den store

dör, hvorigjennem der i gamle dage har været en hvælvet port helt igjennem huset. Det er sket flere gange, at folkene er ilede til for at tage den formentlige fremmedes hest, men da var alt forsvundet. H. . . . .

233. Min farbroder Helle Nielsen har fortalt mig, at han omtrent 1818 skulde til *Ollerup* til bryllup hos gårdmand Niels Knudsen, og så red han til Lakkendrup for at gjøre vognlæg med Hans Andersen, som også skulde med til bryllup. Der hørte han, at det spögte i skovfogedhuset i *Sortebjærgvænge*, hvilket var noget, som alle dér på egnen vidste, og da brylluppet var forbi, rejste de til Lakkendrup igjen. Og han red igjen hjem efter. Da han var kommen uden for byen ved den så kaldte Egehöj, kom der én ridende der fra. Han var hvidklædt og red på en hvid hest og havde én ved siden med saddel på; de var alle tre små, og de kom så rask, at han ikke så dem, för hans hest gjorde rask omkring og vrinskede ad dem, og han antog, at hans stövle strøg på rytteren. Det gik i flyvende fart ud over Sortemosen i lige linje hen efter skovfogedhuset i Sortebjærgvænge; der var både is og sne, og der red han ud over törvegrave, grøfter og gjærder, og han tilföjede altid, at hvis der var trolde til, så havde han set dem. Det var klart måneskin. LARS HANSEN, GRAVVÆNGE.

234. Min husbond fortalte mig en gang følgende: I min ungdomsdage var jeg en sommernat ude at spasere med en pige i skoven. Med et så jeg et stykke foran mig, at der kom en ridende mand med en hest ved hånden, og han kom hen imod mig. Jeg trådte til siden med pigen ind imellem nogle træer og blev stående der, mens han red forbi med de to heste. Skjönt det var blikstille, var der dog ikke tale om, at jeg kunde høre den mindste lyd af hestenes hovslag på jorden, al ting skred ganske lydløst forbi os, og jeg troede virkelig, at det var et gjenfærd.
FR. KNUDSEN, AGERSKOV.

235. På *Birkendegårds* hovmark gik et par mænd og mejede, de havde som sædvanlig fået deres stykke afsat og vilde gjærne være færdige, men endnu ved midnatstide havde de et godt stykke tilbage. Den ene gik oppe på en bakke, og den anden nedenfor, da der på én gang kom en stor sort rytter på en sort hest, fulgt af en sort hund med en rød tunge ud af halsen, ridende lige tæt forbi ham ind i kornet. Han smider letöjet og farer ned til den anden: »Så du ham?« — »Hvem?« — »Han den sorte!« — »Nej, jeg så ingen ting.« Manden har selv fortalt mig det, og han löj ikke. JG. HANSEN.

236. En gammel kone i *Eskelund*, *Brørup* sogn, så en aften, hun var gået uden for, en kulsort rytter fare forbi gården, og der flöj som en gloende teglsten ud af munden på ham. Da råbte hun, at de straks skulde slukke ild og lys, og så da de gjorde det, slap hun for at tage skade ved synet. N. J. TERMANSEN.

237. Den vinter a gik til præst, tjente a i *Gudum* præstegård. Så hændte det nytårsdag om aftenen lige ved den tid, vi skulde i seng, at der kom én ridende ad det östre gårdsled ind i præstegården og hen for den brede dör, og præsten og madammen stod og snakkede med os der. De andre kunde se ilden tindre af skoene, men a kunde ikke se det. Så siger præsten: »Hvad pokker er det, der kommer ved den her tid?« Han springer hen og vil lukke op for den fremmede, men der var ingen ting. Så kommer han skogrende tilbage og siger: »Der blev jeg på min sjæl narret.« S.-KONGERSLEV.

238. Frederik i Hornum tjente for staldkarl på *Mølgård*. Da var det om natten, som der kom én ridende til stalddören og slog på den med sin pisk. Frederik sprang så op af sengen og skulde tage mod den rytter, men da var der ikke noget. Der skulde fra gammel tid én have begået nogen uret der.

NIELS KORREGÅRD, HAVBRO.

239. En pige fra *Hune* var henne at besøge pigen i Hedegård i Jetsmark. Da nu denne pige fulgte hende på vej om aftenen og gik tilbage, skulde hun over Hune bæk, hvor der var en spang. Men spangen var borte, og lige der, hvor den havde stået, sad en rytter i fuld stads både med sporer og stigböjler. Pigen blev meget forskrækket, men hun gik hen til et sted, hvor der var stentrin, og der gik hun over. NIK. CHR.

240. Sören Kjær fra *Dronninglund* red ordonnants gjennem *Rold skov*. Der kommer én i en rød kappe og rider til siden ad ham. Så vil hans hest gå i grøften, men han kunde dog nok holde den på vejen. Da red den anden snært op ad ham, og sådan blev de ved. Sören Kjær havde trukket sabelen og troede jo, det var én, der vilde gjøre ham fortræd. Endelig kom de til en korsvej, og da var det, som han i den røde kappe sank lige ned. JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

241. Når man drejer af fra landevejen, der går gjennem *Svindinge* ad *Lakkendrup* til, ligger straks på höjre hånd en grusgrav. Her red en aften en gammel ungkarl forbi, som hed Helle, og så så han, at der kom ridende en mand ud af graven på en grå hest, og han red så tæt op ad ham, at deres ben rørte ved hverandre. Da han var kommen forbi, vendte Helles hest sig om og skrøjj (skrød) efter den fremmede, som han så ride ned over Sortebro mose; hans hest vendte sig også om og skrøjj efter Helles. V. BENNIKE.

242. For omtrent 50 år siden ejedes *Fuglebæksgården* i *Havlykke* af Hans Fuglebæk. Han havde en dag været i Nakskov. Da han kjørte hjem om aftenen, så han og datteren, som var med, en mand ride i vejgrøften i samme retning, som de kjørte. Ilden flunkede ud af hestens næsebor og føg fra dens sko, og datteren udbrød: »Se der, fa'r!« Men faderen vedblev at kjøre ligefrem.

Siden blev datteren syg og lå længe, for man må jo ikke sige noget, når man ser sådant noget. »Det er pante sandt,« sagde Hans Fuglebæk, når han havde fortalt sligt. L. P. LAVRSEN.

243. En aften, da Kristen Grove og Kristen Jörgensen red fra *Engesvang* til *Funder*, og de var kommen til Moselund bakker, kom Kristen Grove ved et tilfælde til at se sig tilbage, og opdagede da til sin store forskrækkelse, at der red to mænd ved siden af dem, hver på en skinnende hvid hest. Han udbryder da höjt: »Jamen hwa æ da de?« men Kristen Sörensen vinkede med fingeren, og gjorde tegn til tavshed, idet han hviskede: Hviss, hviss, væe da endele stell.« De blev da ved at ride i tavshed, indtil de kom til *Hesselbro*, hvor de to hvide heste med samt deres ryttere forsvandt; men både Kristen Grove og Kristen Jörgensen blev meget syge oven på den tur. KRISTEN HÖRDUM, FUNDER.

244. Ved herregården *Skjoldemose* i Stenstrup sogn er en skov, som kaldes Mændenes Løkker. I denne skov påviser man et sted, som man kalder *Herregårdsholmen*, hvor Skjoldemose för har ligget. Her omkring ved Herregårdsholmen er der spøgeri. Især har man set spøgelser ride der omkring på hvide heste. På en vej, der går gjennem skoven forbi Herregårdsholmen, er kjørende folk för bleven standsede, uden at der er noget at se, og en gang gik det så vidt (for ikke mange år siden), at faddingen blev løftet af en møllevogn, som skulde den vej. P. JENSEN.

245. En mand i *Kirke-Hvalsø* havde en så kostbar hingst, at den tog sine 250 daler i præmie i Roskilde; der blev også budt ham 1600 daler for den, men nej — ti den var hans halve liv. Så bliver han syg og giver den ordre: »Dør jeg, skal I skyde hingsten og begrave den i haven med saddel og mile.« Det skete begge dele, skjöndt byens folk bad for hesten, og den blev begravet efter ordre i oprejst stilling. Men derfor må han også ride der endnu om natten. J. HANSEN.

246. En mand i *Vollerup* havde ærende til *Em* og tog da en hest og red lidt för aften. Noget hen på aftenen vilde han tilbage, og da han kom på östre side af det vad, der er imellem de to byer, — nu er der jo en bro over vadet, men det var der ikke den gang — da kom der en svær höj mand ridende på den vestre side. Mandens hest snorkede og vilde ikke have været i vandet, men med pisken lod den sig dog drive deri, og de to ridende mödtes da midt i vadet. Manden trak nu sin pisk og gav den höje rytter et slag over nakken, så han ligesom trillede ned i vandet, men så var det, ligesom én løftede ham selv af hesten og lagde ham på jorden. Hesten løb hjem, og manden kunde gå bag efter. SOGNEFOGED OLE KRISTENSEN, EM.

247. A havde en moster, der stod og trak vand af brønden nede östen i byen, og da kom Læierhesten med en mand på

ridende så stærkt, at skidt og mog røg runden om. Hun blev helt bange og fik sådan rædsel, at hun ikke tiere turde gå ud om aftenen. Da hun kom ind og fortalte folkene det, gik de nok ud og så efter det, men da var der ingen ting at se.

HANS J. FARVER, NORDBY.

14. Huller i vægge og vinduer.

248. På *Drenderupgård*, Ødis sogn, på den nordre ende af den östre ladelænge, er der et åbent hul, hvor der intet tag kan holdes på. Det er ofte blevet tættet, men det bliver åbnet hver nat igjen. Der fortælles, at der ofte kommer en karet med 4 sorte heste for og kjører op for dören. KATHR. GLUD.

249. I *Hammelmose* er i stalden en vinduesrude, de kan sætte den i så tit de vil, så er den dog i stykker, de har vel sat den ind de hundrede gange. Det er en stor grå kat, der springer ind ad den rude om aftenen. En gang sagde en af karlene: »Da skal a nok nyse ham og lære ham til at lade den springen være,« og han tager en tyk kjæp i hans hånd og vil slå katten ihjel med den. Han sidder jo indenfor ruden, og da den nu kommer, tryntörrer han den ordentlig, men det blev ham en skidt potte kål, om morgenen sad han endnu der indenfor muren. Det havde taget ham og løft ham op imod ranen og hugget ham ned i sæsningen bag ved hestene, så han var så forslagen, at han ikke kunde gå derfra. Han prøvede ikke på det mere, og et års tid efter døde han. JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

250. Der er en rude på *Hessel*, som aldrig kan være hel. Det er ind til stalden, og man hører det tit fare op til hestene om natten og gjøre et farligt spektakel. En gang havde de sat en stoppenål i vinduet med spidsen ud ad, og så var den blodig om morgenen. STRANDBY.

251. På et værelse på *Julskov* er der et hul i en væg, som aldrig kan tillukkes, man kan gjøre ved det, hvad man vil, og på gulvet er der nogle blodpletter, som ikke kan vaskes af. Derfor er gulvet malet sort. I dette værelse skal en meget slem herremand være bleven ødelagt. E. FR.

252. Der var et lille hus i det vesterste af *Tårs* på søndre side af Amdal; der var en lo i den vestre ende, og alle de, der havde boet der, de vidste, at der på den nordre og søndre side af loen var to huller. De kunde mure dem til igjen så tit de vilde, de var der dog bestandig. Der var også sådant et spektakel der i loen. De troede, at det var en so med en grumme lang lænke, der gik der igjennem, for den so gik igjennem dalen og blev ved hen til Hvidstedgårds mark til et dige, hvor den

blev væk ved. Mange har set den so, og en grumme stor so skulde det være, men ingen vidste ellers nogen besked om den.

JENS PETER PEDERSEN, ILBJÆRGE.

253. Forvalter Hammer, der i sin tid var her på *Rödkjær* banestation, var fra *Kalundborg*, hvor hans fader havde en stor kjöbmands- og grossererforretning. Han fortalte mig, at de der hjemme i gården havde en hestestald, og i denne var en bestemt bås, hvor der var et hul i ydervæggen, som altid skulde være åbent. Det var forneden på muren og så stort, at en odder kunde gå der igjennem. Så snart det hul blev lukket, døde den hest, som stod i den bås. Den kjöbmandsforretning havde været ejet af samme familie i lang tid, så den var gået fra fader til sön. Hammer, som jeg kjendte, havde også overtaget forretningen efter sin fader, men havde ikke lyst til at drive den, og blev så stationsforvalter her ovre. En tid efter fik han brev fra den mand, som havde kjöbt forretningen af ham, at han med den omtalte bås havde haft den samme erfaring. Der sad flere gange folk på vagt i båsene for at opdage, hvad det var, men de kunde aldrig få noget at se. Det eneste, der kunde mærkes, var, at der stadig hver morgen var noget slimet, fedtet eller klæbrigt omkring hullets kanter, så der måtte noget være gået der igjennem Der blev nu ikke sat flere heste i den bås, eftersom de alle kreperede.

BAGER WINDING, RØDKJÆR.

254. I en gård i *Örritslev*, Søndersø sogn, har der været en væg, som aldrig måtte mures op, så kunde beboerne ikke være i gården. Årsagen er ikke meddeleren bekjendt. H. JENSEN, SLAGELSE.

255. Under glamhullerne på *Ovtrup* kirketårns vestre side er der et lille hul, som aldrig kan tilmures, ti hver gang det er sket, sprængtes der straks et stort stykke ud af muren. Efter flere forgjæves forsøg på at dække det har man ophørt dermed.

A. H. SCHADE.

15. Gjenfærd kjørende op for dören.

256. På *Bjærgbygård* i *Tullebølle* spøger det. Gårdsporten kan aldrig stå lukket om natten. Når den er sat i og lukket, bliver den løftet af og lagt omkring ved gården. Undertiden høres en vogn komme kjørende og holder for gangdören, og man hører en herre springe ud og tage fast i dören, men der er dog intet.

SØDINGE SKOLE.

257. På *Skorupgård* kunde portene blive slåede op om natten, og så kunde der komme en vogn kjørende hen for dören. Da a tjente på Kjærgård, hørte a altid folkene snakke om det.

PETREA MARIE NIELSDATTER, SKJØDSTRUP.

258. På herregården *Skjersø* på Helgenæs kunde tit om aftenen høres en karet komme kjørende hen for dören, og der blev slået skrald, men gik nogen så ud, var der ingen ting at opdage.

ANE NIELSEN.

259. På *Kastrup* i Testrup hører man tit en vogn komme kjørende op for dören om natten, men aldrig kjøre igjen. En aften, det var faders födselsdag, hørte vi den alle sammen, og min fader sagde til mig, at jeg skulde gå ud og tage imod den. Jeg gik med lyset, og staldkarlen stod der ude, men der var intet. »Men hvor er dog vognen?« — »Ja, det er jo den, der kommer så tit,« siger han. Vi hørte endda hestene puste, og seletöjet skrasle, og hjulene på broen, da det var frostvejr. I folkestuen hørte de det, og i kjøkkenet, men ingen véd, hvad det er.

KRISTIAN BYSTRUP, MORUM.

260. A var kokkepige på *Kokkedal*, men vi havde da også en husjomfru. Så var det en aften, vi to sad i vort kammer, og da kommer der én kjørende i borggården og slår skrald der udenfor, det er nu en sandhed, for a fortæller ingen lögn. Så siger husjomfruen: »Ak, Marie, skal vi nu have fremmede igjen, vi har snart altid fremmede.« Da kommer staldkarlen rendende, han havde også hørt det, men der var ingen ting

ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

261. Mens jeg gik i skole, fortalte en dreng, Anders Enghave, mig, at der en nat såes et lys i en af salene på *Gyldensten*, og et kjøretöj holde for dören. Det var, som om greven vilde tage ud, og så boede han der endda slet ikke på den tid. En kone i Stensby, som havde tjent der, siger, at så snart det blev mørkt, var der noget, som spögte der i hver en krog.

JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

262. Der er mange aftener træffet i *Lerkenfeldt*, at der kom én kjørende ud på aftenen op for den store dör, og bindhunden tog til at gjø. Men man fik aldrig noget at se.

MIKKEL JENSEN, GRYNDERUP.

263. *Lykkesholm* skal være bygget af Iver Lykke. Der skal være set en lukket vogn ved nattetid at kjøre op og ned ad en bred gang i haven, som vender enden til vejen. Det formodes at være gamle urolige herskaber der fra gården. P. J.

264. Inde i borggården på *Lykkesholm* hører man somme tider en vogn komme rullende, og man kan høre kusken smække med pisken. Det er vel grunden til, at en port der ind til aldrig kan være lukket, og det er vel det samme, man har set i skoven eller haven udenfor gården. P. J.

265. Som de unge en aften gik og legede blindebuk på *Holmgård*, var det, som om der kom kaner med bjælder kjørende op for dören og slog skrald. De foer ud for at tage imod gjæst-

erne, men der var ingen ting. Det var undertiden, når bedstemoder sad og ventede på, at bedstefader skulde komme fra Viborg, at hun tydelig hørte ham komme kjørende, men han var der dog ikke. Til andre tider kunde der komme vogne og kaner kjørende ind i gården, op foran hovedtrappen, men når man kom ud, var det, som de svingede rundt og kjørte ud af gården igjen. Der havde dog intet været. O. CHR. B.

266. Kristen Stamp og så Sören Ladefoged de gik en aften over broen, og da de var kommen over, var det, ligesom der kom noget og kjørte imod *Hesthave* port lige te det brasede. Kristen har fortalt mig det mange gange. HANS KIRKES KONE, RÖDDING.

267. På herregården *Fjellebro* (Herringe s.) hører folk undertiden, at der ved nattetider kommer en vogn rumlende ind i gården, men der er sjælden noget at se. Man har dog för set, at det er en karet med 4 sorte heste for, som kommer, men ellers véd man intet at fortælle derom. P. JENSEN.

268. Hvor den östre gård i *Amdrup*, *Skjellerup* sogn, ligger, skal fordum have ligget en herregård, kaldet *Amdrup*. En mand der fra gården siger, at hans svigerfader i sine drengeår kunde høre, at der somme tider om natten kom kjørende en karet med fire for ind i gården, og der smældedes med pisken, men straks var det igjen stille H. A. BERING.

269. På *Liselund* i Refsvindinge siges der, at undertiden ud på natten giver hundene sig til at hyle og tude, og derefter kommer en vogn med raslende fart ind ad porten og op for dören. En her i sognet boende enke, som tidligere har tjent der som pige, har fortalt, at da hun en aften sad ene og ventede på birkedommer Hostrup og familie, hørte hun hundene hyle der, hvor de var lukket inde, og derefter en vogn komme rask op for dören. Hun tog lyset og gik ud, men der var intet at se. Da de virkelig kom, gik hun ikke ud. Hun forsikrer, at hun var fuldstændig vågen. H. C. HANSEN-JEPPESEN.

270. A har i sin tid tjent i *Fussing*. Den anden karl, Jakob Hvid, sagde til mig, da a kom der: »Om du hører en vogn komme ind i gården om natten, så skal du lige godt ikke stå op, inden a kalder på dig.« Så hørte a også en vogn komme, og det var, ligesom gården skulde have væltet, og a hørte også en fremmed hund gjø. Der var kun et fjælepanel imellem vore senge, og så siger a: »Skal a ikke op?« — »Nej, bliv du kuns liggende.« Han sagde også til mig: »Pas på, der står aldrig nogen vogn i porten om natten, du skal trække den ind i vognporten.« Det var en gammel herremand, der havde sin fart der igjennem. VOGN PEDERSEN, VINKEL.

271. Det har også altid spögt på *Sœbygård*. Folk så tit ved midnatstid i måneskin en lukket vogn med 4 hvide heste for

kjøre op i gården og svinge op for dören. Forpagteren, som det blev fortalt til, vilde aldrig tro det, men en aften ved midnatstid, kom en af gårdens karle hjem, og da gjentog det samme syn sig. Han spillede fiolin ved gilder og havde været ude at spille. Så gik han op på den store stentrappe og ringede med klokken, og kort efter kom forpagteren ud og åbnede gangdören. Han så da med egne öjne, hvad han hidtil stadig havde tvivlet om. Vognen kjørte altid ud igjen, uden at nogen kom ind i værelserne.

JÖRGEN HENRIKSEN BORRE.

272. På *Julskov* ved Nyborg hændtes en aften følgende: Herskabet var ude at kjøre, hvorfor staldkarlen og husholdersken som sædvanlig måtte sidde oppe og vente efter dem. De var i én stue, hun sad foran bordet med sit arbejde, og han lå på bænken bag ved bordet. Pludselig hørte de en vogn komme igjennem porten, op over gården og holde for trappen. Karlen, som havde ligget og sovet, kom i en fart ud for at hjælpe kusken at spænde fra, og uden at se sig nærmere for gik han hen og tog fat i skaglen ved den nærmer hest; men idet han så på hestene, så han, at de ikke lignede de sædvanlige heste. Han så op imod kusken for at spörge, om de havde handlet heste, men hvor forfærdet blev han ikke, da han så kusken; i stedet for den kjendte kusk så han en forfærdelig skikkelse sidde på vognen. Staldkarlen slap skaglerne og sprang til side og så nu, at hestene var sorte, og ild lyste ud af munden på dem. I det samme slog skikkelsen på vognen knald, og ud af gården foer vognen i en fart, så det lød som tordenskrald over gården. Husholdersken havde set ud af vinduet, og der stod hun endnu bleg, da karlen atter kom ind i stuen. Samme nat blev karlen vækket af en sær stöj i hans kammer. Da han vågnede og så op, så han, at der stod en stor kalv og gloede på ham, men siden den tid blev karlen sær.

MARTIN DYRHOLM, BRUDAGER.

273. På *Nordskov* i *Gjæstelev* sogn skal det ikke være rigtig fat. Der er nemlig en port ud til den anden side, der aldrig kan være lukket om natten, og somme tider hører man ved midnatstid en larm, som der kom en stor karet med 4 heste for kjørende ind i borggården. Der kan man også om natten høre ligesom nogen skjære hakkelse oppe på ladegården. SØDINGE SKOLE.

274. Mellem *Rodstenseje* og *Odder*, lige ved vejen, ligger en en stor lergrav. En gang var herren på gården ude at kjøre med et stort følge, men kom bort fra vejen, og de druknede alle i graven. Siden den tid er der ofte bemærket spøgeri ved denne grav, i det nogle har set en kalv med et svanehoved, andre har set en ildskikkelse færdes der, og hestene for forbikjørende vogne er blevne stædige og vil ikke gå forbi graven. For omtrent 10 år siden sad kokkepigen en aften omtrent ved midnatstid og ventede en del af gårdens karle hjem, som havde været i Aarhus med køer til dyrskue. Just som klokken slog 12, hørte hun en

underlig larm, alle vinduer og döre i huset sprang op, og alle lys slukkedes. Hun gik da sammen med forvalteren, der just var kommen hjem, ud i dören, og de hørte nu allarm som af mange vogne, der kjørte op i gården, så ild gnistrede fra hesteskoene, og hørte folk gå op ad hovedtrappen. Næste morgen såes i gården en utrolig mængde hjulspor, og ingen tvivlede på, at det jo var den ulykkelige herre med følge, som havde besögt Rodstenseje.

ANE BIRGITTE BERG.

275. I *Låstrup* præstegård har folkene tit om aftenen, når de sad i folkestuen, hørt en vogn komme kjørende i en rivende fart op for den store dör. De kunde tydelig høre, at kusken slog skrald med pisken, og hestene trampede i stenbroen. I den tro, at der kom fremmede, kom jo så karlene ud for at spænde fra; men så var der ikke det mindste at se hverken her eller der.

U. N. HENNEBERG.

276. På en gård i nabosognet til *Birkerød*, er der et slemt spøgeri. Hver aften kommer en lukket karet med fire kulsorte heste for og med ilden ud af næseborene. På gangen i huset svæver en hvid skikkelse forbi, som en fremmed karl troede var en kat, og derfor tog han et kosteskaft og slog efter skikkelsen med, men samme karl blev da syg og måtte ligge længe derefter.

F. L. GR.

277. En karl fra *Visby* fortalte, at da han i flere år tjente hos en brændevinsbrænder i Flensborg, hørte han hver nat klokken 12 en vogn komme rumlende ind i gården, og porten blev slået op og i. I førstningen blev han bange, da han ofte var alene oppe. men manden sagde, at det skulde han ikke bryde sig om, ti denne vogn havde både han og hans formand og alle, så længe nogen vidste tilbage i tiden, hørt komme rumlende hver nat. Han vidste også, hvem det var, men talte ugjærne derom.

A. L.

278. Når man kommer fra *Kværndrup* op efter Trunderup, så er den første gård til venstre en gammel kro. Her hører man somme tider om aftenen en lyd, som det var en vogn, der kommer rullende så stærkt op over gårdspladsen, som om brostenene skulde vende sig efter den, og holder for dören, og det suser ind i huset, ligesom rejsende kom farende ind ad dören. Når man ser efter uden for, er der aldrig noget at se. P. J.

279. I en gård i *Lisbjærg* en mil nord for Århus, hvori de sagde, der var spøgeri, sad en aften en del karle og spillede kort. Allerbedst som de sad, tykde de, at der var én, der kjørte rundt i gården alt hvad remmer og töj kunde holde. Konen gik da ud i dören for at se, hvad der var på færde, men hun kom snart tilbage og sagde, at det var en holstensk kræmmer — én af dem, der rejste omkring og solgte kniplinger — der var ridende og

vilde have ligget der om natten, men det vilde de andre ikke rigtig tro. ANE NIELSEN, LISBJÆRG TERP.

280. På *Dragsholm* kunde de af og til høre en vogn kjøre frem for dören, og kusken knalde, men når de så kom ud, var der intet. Provst Magnussen fra Følleslev, som var der til selskab, hørte det også. Der var sagt til om hans vogn, at den skulde holde for dören, men da var der alligevel ingen ting.

FRU HANSEN, TORSAGER.

281. A tjente i to år hos jagtjunker Schrader på *Løverodde*. Der var så meget underligt der. Den første aften a var kommen dertil, og a og avlskarlen lå sammen, sagde han til mig: »Ja, nu vil a sige dig, hvordan det er her. Der kan gjærne komme én om natten hen til vinduet og spörge: Sover I? men du skal huske på ikke at svare noget dertil«. Det blev a jo sådan forundret ved. Det skete også den første nat ved tolvtiden omtrent. A var den gang ikke falden i søvn, men lå og tænkte på det, han havde fortalt mig. Så kom der én til vinduet, og a syntes, te a kunde se en skygge af et menneske, og den råbte höjt: »Sover I!« Men a tav stille, og så mærkede a, at karlen sov heller ikke, så siger a: »Hørte du det, Simon?« Han svarede: »Ja, det hør a Gud hjælp mæ nok, det hør a så tit.« Vi hørte tit om natten, at der kom flere vogne kjørende i rad og gjøre holdt for dören. Men når vi så os til, var der ingen ting. Det var somme sinde, det kunde narre os op, for det kunde hænde, at der virkelig kom fremmede om natten, og så måtte vi jo op. HANS JOKUM LAVRIDSEN, VEJEN.

16. Kjørende gjenfærd på veje og marker.

282. Fra Nörtorp i *Ræer* har spøgeriet kjøren gjennem en dal i Öster-Vandet, der kaldes Hjardal, op til Sjörring volde ved nattetid, og det kjører der endnu. En mand kom ridende og kunde ikke komme videre, da hesten standsede og veg til siden. Han fornam da stjærten af spøgelsevognen. NIELS VIG, Ö.-VANDET.

283. Lige nede ved *Kongeåen* er en lavning med brinker ved siderne, der kaldes Karmdal. Her skal kjøre en karm ved nattetid. Det er omtrent nord for Stens. POVL JÖRGENSEN, STENS.

284. I *Kjerteminde* kirkes kor står en del ligkister, hvori nogle af herremændene fra Hverringe ligger. Hver nytårsnat kl. 12 rejser de sig og kjører i karet med fire sorte heste for og til Hverringe. Kusken har intet hoved. Når de har været borte nogle timer, kommer de tilbage, omtrent ved det tredje hanegal. Portbetjenten i Kjerteminde har flere gange villet lukke byleddet op for dem, men de har al tid kjørt lukt igjennem, for der blev lukket op. K. F. WIBORG.

285. Ved *Tidselholt* i Svendborg-egnen findes et led, som aldrig kan holdes lukket om natten. En af de gamle ejere kommer nemlig hver nat farende med sorte heste og sort tjener og kusk. Da nogle folk en dag sad i borgestuen på gården og talte om det, og én sagde, at leddet, om man aldrig lukkede det så godt om aftenen, dog stod på vid gab om morgenen igjen, sagde en af husmændene, der var til stede og bandede på det, at når han gik hjem om aftenen, skulde han nok lukke sådan for gjenfærdet, at det ikke skulde slippe igjennem den nat. Da han så gik hjem, slog han med kridt tre kors på leddet og lukkede det. Men midt om natten vågnede han op, og uden at han selv vilde det, måtte han op af sengen ud over marken og hen til leddet. Der så han den omtalte befordring holde, og hestene fnyste og prustede på det forfærdeligste. Han foer da hen, så hastig han kunde, og lukkede leddet op, men i det vognen kjørte igjennem, slog kusken efter ham med pisken. Dog ramte han ikke husmanden, men så hårdt slog han til, at han slog tre ledskeer itu.

J. FR. KRARUP, SVENDBORG.

286. På *Tidselholt* ved Svendborg boede for omtrent 100 år siden en herremand, som hed Niels Brink. Alle ordentlige folk holdt for, han levede et ryggesløst liv, og da han var død, gik han jo igjen, ja han nöjedes ikke med at gå, nej han kjørte i karet . . ., så der var næsten ikke til at være på gården, og det var hver nat. Så traf det sig en aften, da tærskerne gik hjem fra deres arbejde og gik igjennem et led ind til gårdens løkker, at samtalen faldt om Niels Brink. Endelig siger Rasmus Skomager: »I nat skal Niels Brink ikke komme her igjennem,« og derpå gjorde han korsets tegn for det lukkede led. Han tillige med de andre tærskere gik derpå rolig hjem og lagde sig til sengs, men da klokken var 11, var der nogen som kaldte på R. Sk., og han måtte nøgen af sin seng og blev ført til »Røde led,« som det kaldes, med sådan en fart, at han ej selv forstod, hvordan han kom der ud. Da han havde lukket leddet op, stod der en karet med fire sorte heste for, som foer der igjennem, og kusken slog tilbage med sin sorte pisk efter Rasmus Skomager, men ramte heldigvis den øverste ledskinne i steden, hvilken ved slaget gik helt midt over. Rasmus Skomager gik nøgen, beængstet og tungt hjem $^3/_8$ mil og begyndte aldrig senere på at lægge hindringer i vejen for Niels Brinks fart. D. J.

287. En mand fra *Vejrum* gik en aften fra Villemose i Vejrum til Avsumgård. Da han lige havde overskredet æ Kåstdige, som på dette sted begrændsede Avsumgårds mark, så han pludselig, at der jog en flammende ildvogn trukken af tre ildrøde hunde i kreds om ham, og det syntes ham, at det sælsomme kjøretöj gjorde kredsene mindre og mindre. Næsten vanvittig af angst fremstammer han i hast et fadervor, uden andet resultat end at spøgeriet kom nærmere; atter fremsiger han et fadervor, men

heller ikke denne gang syntes det at hjælpe, først da han tredje gang sluttede fadervor, svandt spøgeriet bort. M. MÖLLER, SIR.

288. Der er også andre end den gamle bødker, der vil have set noget overnaturligt ved *Havndal*. En endnu levende mand har fortalt mig, hvordan det gik ham en aften, han kom vestfra og vilde hen til sin svoger i Udbyovre. Da han så var kommen i lavningen tæt vest for Havndal, kom han til at se sig tilbage — husker jeg ret, var han standset for at tænde sin pibe, himlen var overtrukken, men det var ikke meget mørkt — og så ser han en stor karet komme kjørende et stykke bagefter sig Han gik nærmere til siden af vejen for at lade den komme forbi, og blev ved at gå. Men som han gik, kom han til at undres over, at vognen ikke kom, og at han heller ikke hørte hverken vognrullen eller hestetrampen. Han vendte sig da igjen for at se tilbage, men da var der ingen vogn at se, men der holdt en ridende næsten tæt på siden af ham. I dødens angst slog han kors for sig og fremskyndte sin gang uden at turde se sig tiere tilbage, og da han kom ind til sin svogers, var han så bleg som et lig, og de kunde alle se på ham, at der var enten hændet ham noget, eller og måtte han være syg. K. M. RASMUSSEN.

289. Min moder fulgtes en aften med hendes sön Kristen. Da de kom forbi stenkisten, så de på vejen en stor karet komme imod dem. Så siger min moder: »Mon det er Bröndum præst, der kommer kjørende? hvi mon han færdes her?« Da de kom til hinanden, kunde hun nok se, det var ikke rele, for det var et par store sorte heste, der var for kareten, men de var ikke tykkere end et par fjæl, der kunde være slået sammen, og kusken sad og hængte på bukken, som han sad og sov. Kristen sagde også, han så én der inde i kareten, men ham så min moder ikke. De så nu ikke mere til det og gik deres gang hjem til bakken, hvor de havde gravet dem ind. PEDER STÆRKS KONE, MADUM SØ.

290. A kom en aften fra *Skelum* og skulde forbi Glerup. Da a så kommer op på en bakke, ser a fire mænd komme kjørende på en vogn, og tæt ved var en höj, som kaldes *Kjællingens höj*, der var en gang en kone bleven henrettet, og hun havde fire sönner. Så troede a jo, det var dem, a så, for a kan netop se sådant noget, og a ved nok, det viser sig til visse tider. De mulrede, og de snakkede, og de kom med en bitte hulvej netop fra Kjællingens höj og ned efter Glerup, men a var jo højere oppe og kunde tydelig se dem, for det var kun halvmørkt og aldeles stille vejr. NIELS KRISTIAN JENSEN, ASTRUP.

291. Man har set én kjøre med fire for imellem *Viborg* og *Palstrup*. Der fulgte en hund med på hver sin side af vognen, og ilden stod ud af næserne af dem. MADS ERIKSEN, BRANDSTRUP.

292. I gamle forrige tider var der én, der kjørte oppe på

Smidstrup marker med en karet. Nogle unge folk gik til leg en aften, og den ene af dem — Hans hed han — kunde se den, men de andre ikke. »Vaer jer, vaer jer, ellers kjører den over jer,« sagde han, og så gik de til side, ellers kunde de blevet kjørt over.

MÅRSKJÆLGÅRD.

293. En karl, der tjente i *Skjellerup* (Fyen), havde en kjæreste på Julskov, som han ofte besögte om aftenen. En aften, som han går ad vejen, ser han dette spøgeri, men uden at tænke på noget sætter han sig op på den vogn, der hver nat kommer kjørende fra Skjellerup til Julskov. Sådan kjørte han en lang tur og stod først af vognen, da han kunde se murene på Julskov lige for sig. Men skjöndt han hverken var fuld eller sövnig, så var han dog aldrig kommen af stedet med alt det, han havde kjørt, for da han var stået af, stod han netop på det sted, hvor han var sprungen op på vognen. J. F. K.

294. På *Tolstrup* mark, en 500 alen sydöst for byen, ligger en stor höj. Hver nat klokken 12 kommer en mand kjørende i en karet med 6 hvide hovedløse heste hen til en anden höj på Ålsø mark, nordöst for Alsø by. Kommer man kjørende der forbi, når kareten kommer, bliver man smidt af, og ridende bliver også smidt af. Men gående folk gjör det ingen ting. LYNGBY.

295. Der skal efter gammelt sagn have kjørt en mand med fire hovedløse heste fra *Klavsholm* og om efter en gård, de kaldte *Schildenseje*. Når han kom der, drejede han langs med hovdiget efter Mygind mølle og Meldmølle, fulgte hovgrøften om efter Rævinds mølle og blev så ved over efter Voldum og derfra til Hvalløs Vie. Så tog han et tværsnit. En mand havde kjöbt en gård, der gjorde et skår eller slog en vinkel ind i hovmarken, og når spøgelset kom til den gård, så kjørte han runden omkring i den mark frem og tilbage, så det var, ligesom han ikke kunde finde sig til rette med det. Når han fik så gjort hans tur der, var det, ligesom han stak ned efter Dyrehaven, og så forsvandt han, de så ikke mere til ham. Han må jo have gjort uret med ejendom der. Et søskendebarn, a havde henne i *Rejstrup*, forsikrede for, han havde set det en aften lige så grangivelig, og flere andre har træffet ham, men a har blot hørt det fortælle.

AXEL RASMUSSEN, LINÅ MARK.

296. En mand, der bor på *Ejer mark*, fortæller, at en aften han skulde følge en ung pige hjem, som havde hjulpet hans kone at slagte, og de gik tværs over marken og var komne tæt til landevejen, da ser de noget komme ud fra vejen, som går ind til *Tammestrup*. Det syntes at ligne en lukket vogn med tændte lygter. De stod da stille, for de tænkte, det var manden på Tammestrup, og vilde nok se, til hvilken side han kjørte. Men til deres forundring kom han ned ad landevejen mod dem og tæt

forbi, og da viste synet sig som en uformelig mørk masse med lys på modsatte side, og det var så klart, at de endog kunde se bladene og kvistene på træerne omkring et par gårde. Pigen blev bange og råbte: »Det stikker ild i min faders gård.« Men manden blev ikke bange, han sprang over på vejen for at se sig nærmere for; men et stykke borte forsvandt synet, og først da blev lyset borte. K. N. HOVGÅRD, TÅNING.

297. Det var i julens tid, at smeden her i byen og en anden mand og kone gik til julebesøg hos en mand i *Onsild* sogn, der boede i Sparrehusene. Klokken blev henved 12, inden de kom derfra, men der var sne, og det var dejligt månelys, så de kunde let se vejen. Manden boede ude på marken, og stien fra hans hus gik forbi en mose, der kaldes *Båndsø,* og ved den går der en vej fra Trinderup efter Sønder-Onsild, som de skulde over. Den gang de kom til den vej, kom der én kjørende i kane med to sorte heste for. Så siger smeden: »Hvad er det for en kane, der kommer?« Ligesom han havde sagt det, holder det stille og bliver højt og langt, så det helt spærrede vejen for dem. Den anden mand indså straks, at det var galt, de havde tiltalt det, og han siger så: »Far du din vej, så farer vi vor vej.« Dermed tog det af sted, og de kom af vejen. H. CHR. HANSEN, HANDEST.

298. En aften gik en fader og sön ud ad den såkaldte mellemallé eller kjæltringalléen. Det var under krigen 1848--50, og sönnen var soldat, men han var netop hjemme i den tid. Det var et ravende mørke, så man næsten ikke kunde se en hånd for sig. Nu hørte sönnen en vogn komme kjørende, og den var, efter lyden at dömme, meget svært læsset, sådan skar det i vejen. Sönnen siger da: »Gå af vejen, fader!« men den gamle siger ingen ting. Sönnen advarer ham atter, men han bliver ved at tie. På én gang bliver vognen borte, og der er ikke noget at høre. Sönnen standser og siger: »Hvor blev den vogn af, fader?« Straks efter høres lyden fra den anden side, og sönnen siger atter: »Hvad er det, fader? nu har jeg været langt omkring og været med i mange slag (han var ved batteriet Jessen) men aldrig har jeg hørt noget af den slags.« Faderen siger da: »Hvad det er, véd jeg ikke, jeg har hørt det så tit, men du kan lade det passe sig selv«. HENRIK JENSEN, SVINDINGE.

299. *S*ortehöj i *Plovstrup* skal være hvilestedet for Sorte-Plov. Om den höj siges der, at der hver nat klokken tolv skal kjøre en ildvogn tre gange rundt om höjen og derpå op på den og lige op i luften. METTE KATRINE HANSEN, PLOVSTRUP.

300. Hver nytårsaften kjører Marsk Stig i en karet, forspændt med 6 haner, fra *Hjortholm* ad Onsbjærg, Pilemark, Permelille gjennem Kolby ind til *Visborg* eller Vestborg, hvor han da må forblive til næste nytår. I Permelille bliver han mödt af den såkaldte Visborg so med hendes grise, og de tjener da som forløbere

for Marsk Stig derfra ud til Visborg. Visborg-soen er ellers godt kjendt af folk, og hun har ofte været set gå gjennem Kolby med sine grise, og hun er så höj, at hun rager op over brøndtaget på husene. MIKKEL SÖRENSEN.

Sml. afd. IV. 481.

301. I gamle dage såes det forhenværende herskab på *Visborg* kjøre om natten ind ad vejen til Kolby i en vogn, forspændt med 6 pommerkokke, og denne var ikke god at møde for den vejfarende, hvorfor han tyede over på marken, ti hvor leen havde gået, kunde spøgeriet ikke forfølge ham. Det råbte da til ham: »Følg boren og ikke skåren,« men det agtede han ikke på og var bjærget.

HANS MAND, PILEMARK.

17. Sære vogne.

302. Buldervognen i *Værslev* har mange folk hørt. Den kommer enten fra Værslevgården og kjører til Tinggårdspladsen eller fra Tinggården og til Værslevgården. Nogle mener dog også at have hørt den ende eller begynde ved kirkegården. Det skal være en gammel inspektør fra Værslevgården, der har gjort uret i sin tid på tinge og hjemme. Når det er allermest stille i byen, og når det er meget mørkt — men også når det er stjærneklart — kan man pludselig høre den komme buldrende, og man skynder sig da gjærne af vejen. Men der er egentlig en ældre buldervogn, der kommer fra Kalundborg af eller dens nære omegn, og over Værslev kjører til *Kalveklint*. Selv har jeg aldrig hørt den, men mange af mine folk har hørt den til forskjellige tider. Når der er allermest stille, kan den komme buldrende, men man ser intet, skjöndt det kan gå lige forbi én. I Kalveklint har der også været en tinggård. JG. HANSEN.

303. Mo'er Sidse, der en tid lang boede i Brøndstræde i *Helsingør*, kunde tit om natten høre vogne rumle gjennem gaden fra hospitalet. Det var pestvognen, der om natten kjørte ligene bort. En nat havde hun stået op og set ud, og da så hun nogle lange sorte vogne, men hun slog korsets tegn for sig og prøvede ikke på at se efter dem oftere. P. STOLPE.

304. *Vrå fort* kaldes det stykke inddiget vej, der går fra *Vrå* til *Kisbøl* i Lejrskov. En mand, der havde været i ægt, kom en gang denne vej, og der var mange andre vogne i følge med ham. Så da de kom midt i forten, mödte de en stor fragtvogn med en hest for uden hoved. I vognen sad en stor sort puddelhund med røde öjne. J. M.

305. Min moders oldefader han var fra *Veng*, og han har fortalt, at den gang han var en stor knægt, da tjente der en karl

i hans faders gård, som var kommen så tidlig op en morgen og var gået uden for porten, og da så han en mand, der kom kjørende med så stort et læs gjærdsel, te han havde aldrig nogen tider set så stort et læs. Så sagde karlen: »God morgen, Fanden, hvi er du kommen ud at kjøre med gjærdsel så tidlig!« for den karl var nu altid så rask på det. Men aldrig så snart han havde sagt det, så var det, ligesom noget trak ham sammen, sådan te hans næse trak sig lige ned til hans födder, og han havde nær aldrig kommet ind i hans seng igjen. Der lå han så, til hans husbond kom ud og kaldte ad ham. Så siger han: »Hvad, hvordan er det, du ligger i det?« Ja. så fortalte han ham, hvordan det var gået til. »Ja, du kunde jo have holdt din mund og ladet det passe sig selv, så havde det ikke gjort dig noget.« Så lå han i sengen i tre dage, og da gik det over, så han kom da op igjen. Men siden snakkede han ikke til sådant noget mere.

MADS HANSENS ENKE.

306. På *Fensbo* (? Favrbo) bakke ved Kalundborg-Holbæk landevej har mange, der ved midnatstide passerede denne bakke, mödt et uden heste forspændt op ad kjørende hølæs, der har jaget mange heste löbske. C. F. GROVE.

307. Den gamle kone fra *Rærup* havde en sön, som en gang kom kjørende med sin kone og en slagter fra Vesterkjærby og efter Rærup. Da de var kommen lidt ud på Nyborg-landevejen, så river slagteren, der sad bag i vognen ved siden af konen, manden i armen og siger, at han skal kjøre til side, for der kom en anden kjørende. Men manden passede sit, han kunde slet ikke se noget. Så blev pludselig hestene bange og havde nær kastet sig og vognen i grøften, men manden kunde lige godt ikke se noget. »Hvorfor kjørte du ikke af vejen?« siger så både slagteren og konen, for hun havde også set det, »det var sådan en stor vogn med fire heste for, og skum og fråde stod dem ud af halsen, og der var lige så mange sorte mennesker på vognen, som der kunde hænge på den.« Slagteren var nu helt forvildet og sagde, at manden kjørte helt galt, han kjørte efter Odense i stedet for efter Nyborg, han skulde vende om jo för jo heller. Og han blev ved at gjøre sig gal, indtil de omtrent var hjemme, så kunde han da nok se, at det var rigtigt. Konen holdt nu ellers slet ikke af historier, sådan som hendes svigermoder, men denne her pisallike har hun selv fortalt mig. Hun lever da for resten endnu. P. JACOBSEN, KBH.

308. På kirkevejen mellem *Milling* og *Svanning* på Fyen er der slemt med spøgeri. Her går en kjæmpeskikkelse, der er ganske hvid foroven. En gang gik en mand fra Milling til Svanning. Det var lidt ud på aftenen, og da han syntes det så ud, som om der kjørte en mand med et læs sand, skyndte han sig at gå til for at se, hvilke af hans naboer det var, som kjørte så sent. Det vedblev dog at holde samme afstand fra ham, indtil det nåede den

sidste banke på vejen, da blev det borte for ham. Forundret så han sig omkring til alle sider for at opdage den formentlige vogn, men da han intet kunde opdage, kom han til at tænke på, at det havde været det bekjendte gjenfærd. JUTTA JØRGENSEN, KISTRUP.

309. En morgenstund för solen kom, var a ude at hyppe kartofler på *Mønsted* mark östen for byen. Da hørte a en vogn komme knarkende hen ad Jakob Vistis vej, den går fra Sövsig og ned til Krogsgård. A lydde på det her og tænkte: »Hvad er det for en vogn, der kommer kjørende her så tidlig? du må op på brinken og se efter den.« Men ingen ting a kunde se og hørte den endda lige så tydelig, og den var hårdt læsset og blev ved at kjøre videre frem. PEDER NAVNTOFT, GAMMELSTRUP.

18. Vildfarende.

310. I *Mograven* (det lave sted ved vejen mellem Høtoft mølle og Örby, hvor nu snedker Hansens hus er bygget, var det farligt at gå om natten, ti folk blev så tit forvildede og kunde ikke finde hjem. O. J. NIELSEN VED A. PED.

311. Provst Otto blev manet ved et treskjel ved Jens Degns. Sören Falsen og Gregers Stövring gik en aften hver for sig vilds der og landede begge ved *Hulhöj*. Alle andre folk går lige så vilds der på stedet. Det skal være ham, der spøger der. Eftermanden *Filemon* og hans sön sov en gang, da konen var i barselseng, i det vestre gjæstekammer, og de hørte der, som det bladede i papirer. Sönnen spurgte om, hvad det var, men faderen svarede, at han skulde sove, det var noget, der ikke vedkom ham. KL. GJERDING.

312. På *Ormitslev* mark har der forhen stået en lille knold i nærheden af studevejen (vejen til stude), som aldrig noget menneske kunde gå forbi om natten uden at blive vildfarende. En dreng gik en nat et ærende, men kom tre gange i rad til den lille knold. En mand har sagt, at han ikke vidste alle de gange, han var bleven vild der. For en snes år siden blev höjen gravet ud, og man fandt to benrade. Siden den tid har der ingen ting været i vejen. CHR. R.

313. Der går en sti fra *Ulsted* by til gården Gravholt, og tæt ved den går den over en lille strækning, der kaldes *Lytöjemarken*. Her er det farligt at passere ved nattetid, og man bliver vild der. Man har set en hest uden hoved, en mand uden ben, lygtemænd og deslige. PENS. LÆRER DAMGÅRD, ULSTED.

314. Gamle Lavst Jespersen gik fra *Örregård* til *Hjarbæk*. Da han kom hen til engbakkerne, kom han til en hest, der havde

intet hoved. Han gik og følte runden om på den, men den havde hverken hoved eller hals. Da han nu havde omfavnet den sådan, blev han vild og gik det meste af natten. Endelig lagde han sig til at sove, til det blev dag, og da lå han ved Knoldemose og kunde se at gå hjem. Han har fortalt det mange gange. En gang gik a selv vild. – Der kom et syn for mig, som fjorden var lige ned for födderne af mig. A måtte kravle op på alle bakkerne, til a kunde se lysene i Hjarbæk, da var a ikke vilds længere.

JENS JOHANSEN, HJARBÆK.

315. Ved *Svejlundsbjærge* er der mange, som har kjørt vild, og en mand kjørte vild der i flere timer. Omsider blev han kjed af det og spændte hestene fra og lagde sig til at sove under vognen, til det blev dag. Om morgenen, da han vågnede, lå han ganske tæt ved vejen og måtte le af, at han ikke havde kunnet finde den om aftenen. N. C.

316. En aften gik min fader fra *Torslev* og vilde til *Flæjum*. Da kom der skidt i følge med ham, og han gik vild og kom til *Stengårdshöje* her langt sønden for. Så blev han så forkyvst og kom halvvejs til at bede en bön; men da blev det så lyst om ham, og så fandt han endelig hjem. GREGERS PEDERSEN, TORSLEV.

317. En mand gik tit fra *Kokkedal* og til *Atrup*. Nu holdt han ikke af at komme om ad *Stenkold*, for spøgeriets skyld, og han tænkte mange gange: »Nu skal a tage ret kurs«, men hvordan han bar sig ad, han gik lige godt dertil. Han så ellers ingen ting, og når han kom der, så kunde han finde vejen.

GREGERS PEDERSEN, TORSLEV.

318. På *Sønderskov mark* ved Ribe boede en gammel aftægtsmand ved navn Peder Sörensen, han var en aften ovre hos sin nabo Hans. De kom da i snak om den vej, der går fra Sønderskov til Nielsby. Peder påstod, at der måtte være et eller andet spøgelse, som drev sit uvæsen der, ti ingen kunde færdes ad den vej om natten uden at blive vildledt. Hans vilde slet ikke tro sådan noget og sagde: »Da i morgen skal jeg til Ribe efter et knippe hör, og trolden skal splitte det ad, om jeg ikke skal ride den vej tilbage i morgen aften.« Han tog også til Ribe og red, som han havde sagt. Det gik godt, indtil han nåede skoven, da blev hesten bange og gjorde et stort spring til siden, og i det samme splittedes og skiltes hörren ad til alle sider, så han ikke beholdt så meget som et strå tilbage. Hans kom ikke hjem för om morgenen, han var bleven så vild, at han havde redet frem og tilbage på samme sted hele natten. K. N. TIMMERMANN.

319. Der går en hvid jomfru fra *Øksenvad* efter *Dølbyvad* og færdes over vejen ved Trustrup hede. A vilde en aften gå fra Vium op til en gårdmand i Trustrup og kom så forbi Øksenvad. Der blev a vild og gik omkring så længe, til a kom tilbage til samme overkjörsel igjen. A gik nok en gang, men kom atter til-

bage. Sådan gik det også tredje gang. Da a fjerde gang kom ud på heden, traf a på en snedker fra Øksenvad og hans karl, som også var vild og havde gået der ude på heden i halvanden time og ikke på nogen måde kunde finde hus. »Da tror a, te a kan føre jer hjem,« sagde a, »for der er a nu kommen til tre gange.« Det gik også, som a tænkte, for vi fulgtes jo ad. Nu havde a hjulpet dem, og så skulde de hjælpe mig. De satte et lys i vinduet, og så gik vi tilbage og så efter lyset. Omsider blev den ene stående, og vi andre to gik videre. Så blev karlen stående, og a gik nu ene og fandt så godt og vel til Trustrup. I forstår jo, vi tog retning efter hinanden og kunde se hinanden, ellers havde det jo ingen nytte været til. JENS PETER SMED, LADING.

320. Der er et mærkeligt sted ved *Løgum kloster*. Kommer nogen dertil om natten, er han nødt til at vanke omkring der til næste morgen. Der er noget, som holder en igjen, men hvad det er, véd man ikke. Det samme fortælles om *Tröjborgvase*.

NIK. CHR.

321. Nede på vor mark har folk egentlig været inde på, at der var noget skidteri. Folk har også tit gået vild der. Når de har været inde i den gård her sønden for og er gået öster på efter byen til og er kommen over landevejen, så er de bleven vild. En farbroder til min moder lå en gang der nede i et kjærvesæt ved øgene, og da han skulde til at se, da står der et langt kvindemenneske og står og glor på ham. Men han blev liggende, og det forsvandt jo igjen. LAVST JENSEN (TYGESEN), BJÆRGGRAV.

322. Nede imellem *Batum* og *Rödding* blev folk altid forvildede. Nogle så tit en dragkiste, der sådan kom skridende. Der var så meget hede forhen på det strög, og der hørte man også et barn græde. Ihvor de gik, så hørte de det, og når de havde gået allerlængst, så var de helt vilde og kunde ingen steder komme. Der var en husmand, der gik med 4 skjæpper rug, og han gik også efter det og blev så vild og fortumlet, at han forvandt det aldrig mere. PETRINE KRISTIANSEN, MOLLERUP.

323. Folk kunde ikke gå fra *Skovgård* i Egebjærg og op til *Over-Egebjærg* om aftenen uden at blive forvildede. Så snart de kom op til fattighuset, kom de til en hund med et par forfærdelig gloende öjne, og så vidste de ikke, hvor de var. Der er endnu levende folk, der ikke har kunnet gå der uden at blive vilde. Nogle i Egebjærg var mistænkte for at lave de kunster.

SÖREN LAVRSEN, GJØDVAD MARK.

324. I *Fjaltring* ved en bro over Dybå har ligget en gård, Öster-mølle kaldet, hvorefter broen kaldes Östermøllebro. Mølleren, der har boet der, går igjen, mange folk er bleven vilde ved denne bro, og man fortæller almindelig, at mølleren har sin udgang i Dybå nede ved havet. P. K. M.

325. *Hanèkjærsmosen* her i sognet har den egenskab at lede folk vild. Dog har man ikke der set lygtemænd. Derimod er der set nogle hvide katte. A. N.

326. På *Sødinge* bymark er der en mark, som kaldes *Skjels krog*, og der er det ofte sket, at folk er farne vild. En gangsti mellem to byer fører derover, og folk er bleven så forvildede, at de ikke véd, enten de skal frem eller tilbage. Somme går i marken til den lyse dag, og andre går over grøfter og gjærder langt bort til en anden kant. Store Rasmus Larsen gik også vild, men krængede så sin ene handske og trak den atter på, og da vidste han, hvor han var, og fandt vej over marken. SØDINGE SKOLE.

327. Den yderste ende af min morbroders mark i Bøgelund kaldes Pinds ende, ved siden deraf ligger *Torpehöj*. I denne krog var det ikke så ganske rigtig, især om efteråret, når vi skulde helt ud i hjörnet at hente kvæget. Vi kunde da let blive vildfarende, især når det var lidt tåget. LÆRER HANSEN.

328. I den vestre side af *Kirkeskoven*, Bjerre sogn, er der en krog med gamle egetræer og ellekrat og anden underskov. Denne krog kaldes *Djævelskrogen*, og her er meget mørkt og skummelt, og i min barndom turde mange ikke vove sig herind, da de let blev vildfarende og forplumrede i hovedet. LÆRER HANSEN.

329. Den gamle Morten i *Vejlø*, som nu er død, gik en gang ud med mad til sine folk, der skar törv i skoven, men da han kom i den tykning, der kaldes Tåget, blev han helt vildfarende, og skjöndt han tydelig kunde høre folkene tale og arbejde i törven, var det ham dog umuligt at finde dem længere, men måtte gå i tykningen adskillige timer, för han fandt dem. Til al lykke havde han da både mad og drikke hos sig, da han sikkerlig ellers havde omkommet. P. N.

19. Hængtes gjenfærd. Mandfolk.

330. I en af de nordligste gårde i *Volstrup*, Ringe sogn, har der fra gammel tid været talt om, at der var noget, der ikke var rigtigt. En beboer af gården, Anders Pedersen (bedstefader til den sidste ejer af samme navn) blev uenig med sin kone og en sön om et føl, der var så usselt, at han mente, det helst måtte dræbes — skydes i en törvegrav — men de vilde have det til at leve. Manden hængte sig, og en morgen kort efter fandt man føllet, hvorom der havde været strid, liggende død i stalden, sammenvredet i en klump under spilbommen. Dette fik den døde A. P. skyld for. En anden gang kjørte sönnen, Peder, i ægt og skulde hente en stuepige til Egeskov. Hestene løb fra ham på hjemvejen og kom skummende hjem. Peder fandtes i en grøft

og lå længe syg efter den tur. Stuepigens skab var også kastet af vognen, men mærkeligt nok var intet af alt »thetöjet,« som fandtes deri, slået i stykker. Alt dette skreves på den afdødes regning. Endnu i de seneste tider har der været tale om knagen i husene og lignende ting, men den megen tale om spøgeri forsvinder nu mere og mere. P. JENSEN.

331. Der er en gård i Tøving, der hedder *Tinghöjgård*, og her boede en gang en gammel mand, der gik sådan noget underlig klædt, han gik altid i nogle gamle brogede læderbukser og så en stor ulden tröje, der hængte og slubrede runden om ham, og endelig en gammel rundpuldet hat på hovedet. Den samme gamle mand gik hen og hængte sig, og siden sagde de, at han spögte på gården og gik, ligesom han gik i levende live. Min gamlefader kom så til at forpagte den gård. Der var sådan en voldsom stor dagligstue, og henne i bagsiden var to senge, der var panelet inde, men i forsiden var forstuedören og kjøkkendören lige for hinanden. Min moder og så deres tjenestepige lå i den ene seng. Så var det en aften ved midnatstide, min moder lå vågen, og månen skinnede ind, så hun kunde se alting, da kom der pludselig en skikkelse ind ad stuedören. Hun kunde tydelig kjende, at det var den her gamle mand, hun havde jo set ham så mange gange, og det var, ligesom han gik og stod. Hun så ikke, dören gik op, men han skred lige så stille over stuegulvet og keg sig runden omkring. Hun tykte tydelig, hun kunde høre, det sukkede, og endelig skred det ud af kjøkkendören, og så mærkede hun ikke til videre. De kunde aldrig holde deres stalddör lukt om aftenen, og de kunde høre, det slog med den, i hvor tit de lukte den.

TØGER DISSING, ERSLEV.

332. Der var en mand, der hed Kræn Balle, han havde *Galtrupgård*, og så hængte han sig selv for at være sikker på ikke at sulte ihjel. Det var i en smedje, der er ved gården, og siden den tid siger de, at han spøger i den smedje og går mellem den og kirken. I fjor var min fader i Nors, og han kom gående forbi den smedje om natten klokken 12. Ligesom han kom forbi, hørte han et skrig så rædselsfuldt, at han havde aldrig hørt noget så fælt i hans dage. Så kommer der en skikkelse ud fra smedjen af, og den bliver ved at følge ham ud på den anden side af vejen og skred lige så stille ved siden af ham, indtil de kom til Galtrup kirke. Der går vejen lige forbi kirkegårdsdiget. Min fader var jo voldsom forskrækket, og lige idet de kommer til kirkegården, så råber han: »I Jesu navn, hvem er du?« Så svandt det med et skrig ind over kirkegårdsdiget, og han mærkede ikke til mere. Han fortalte det til moder ved sin hjemkomst, og hver gang hun siden snakkede med ham om det, blev han så hvid i hovedet og vilde ikke mere høre tale derom. TØGER DISSING, ERSLEV.

333. I *Hvalpsund* var der en mand, de kaldte ham Sund-Per, og han gik hen og hængte sig, A kom til og skar ham ned.

»Hvad, Herregud, hvorfor har du gjort det, Per?« sagde a, da a kom til og så det. Der var ingen, der turde ligge i det kammer siden. Men a turde godt, for a vidste, han vilde ingen fortræd gjøre mig, vi var altid gode venner, mens han var levende. Så lå a der inde, netop fordi ingen andre vilde. Da kom han i hans klamper hen over stengulvet og lagde sig over mig, Så kom a op i en fart og sprang ind i stuen og lagde mig imellem mand og kone, a kunde ikke være i kammeret, sagde a. Det fandt de dem godt i, og a lå ikke i kammeret siden.

MATHIAS SMED, ULLITS.

334. En gang jeg havde dandseskole henne i *Tinning* og gik derfra om aftenen ad Haldum til, mödte jeg oven for skoven en gårdmand ved navn Sören Nielsen, som havde boet ude på marken, men havde hængt sig for 14 dage siden. Jeg kunde godt kjende ham, og det sagde: Fut fut fut fut! alt eftersom han skred frem. Jeg råbte til ham: »Er det dig, Sören Nielsen?« men han svarede ikke og fortsatte sin tur ud efter gården til. Han vilde vel hjem at besøge dem. Jeg havde talt med ham 14 dage för han hængte sig. Han var enkemand og havde gået hen og lokket hans pige, men var bleven kjed af det, havde så taget et stykke reb i forstuen og var gået ud i skoven og havde hængt sig. MALER SÖRENSEN, VINTERSLEV.

335. I *Flovlev* by i *Hvidbjærg* sogn boede en mand, der hed Peder Astrup, han blev kjed af livet og hængte sig. Folk fortalte, at han gik igjen fra sit hus, der lå lige ved landevejen, og op til kirken. Da hændte det en aften, da posten, der kjørte fra Odby til Hurup, kjørte hjem til Odby, at han kom på landevejen forbi Peder Astrups hus, og hestene standsede pludselig og var ikke til at drive af stedet. I det samme så Jens Andersen, således hed posten, ganske tydelig noget stå for ved hestene, så tog han piskeen i hånden og gik om til dem, men da var der intet at se. Men da han så op på bukken, begyndte hårene at brænde om ørene på ham, ti han så en sort hund med gloende öjne sidde i hans sæde. Hvad skulde han nu gjøre? her kunde han ikke blive holdende, og så tog han mod til sig, sprang op på bukken, drev på hestene og sagde: »Nu kjører jeg i Fandens navn,» så kunde hestene løbe, og det varede ikke længe, inden han kom hjem til Odby, men siden kjørte han ikke om aftenen. KARL KR. JENSEN.

336. En gammel kone fortæller: Jeg tjente en gang i en gård i *Rågelund*. Så sagde konen til mig en aften: »Kan du gå op og lukke gjæstkammerdören i«. Jeg gik også op til dören og vilde lukke den, men jeg kunde ikke, for der var noget imellem dören og karmen. Jeg tog fat nok en gang, men kunde slet ikke få den lukket i, det var akkurat, som én kunde have sit hoved imellem. Så blev jeg forfærdelig bange, løb ind til konen og sagde: »Jeg kan ikke lukke dören, for der er én, som har hovedet

imellem.« Konen sagde: »A snak, gå nu og luk dören rigtig i.« Jeg sagde: »Nej, jeg går ikke, uden jeg får et lys med.« Jeg fik også et lys med, men da var der ikke det mindste i vejen, da kunde jeg nok lukke dören. For flere år tilbage var der en mand, som hængte sig i gården, jeg er vis på, at det var ham, som havde sit hoved imellem dören og karmen. MAREN NOESGÅRD.

337. På *Hallund kjær* boede en mand, som hed Sören Mogensen. Han havde ingen börn ved konen, og hun blev skyldt for at være meget slem ved ham, i alt fald blev han tungsindig og hængte sig. En gang var Smede-Niels og hans broder Smede-Povl i Hallund gået ned til *Flavenskjold kro* at handle om noget korn. Povl var slem til at drikke, og om aftenen klokken 11 gik Smede-Nielses kone ud på vejen for at se efter dem, de havde så mange penge ved dem og var kanske svirende, så hun var noget ængstelig. Da kom der én af östen. »Aa gudskelov, nu kommer Niels,« siger hun, »så er Povl sat her östen om hjem.« Men da han kom lige for hende, var det den, der havde hungen sig. Hun kjendte hans frakke og bukser og ham selv, og hun blev også vaer, at han ikke flyttede födderne, men svævede et stykke fra jorden og blev ved ad kirkegården til. Hun var ellers sådan en standhaftig kone, men blev meget forskrækket ved synet.
LOVISE SÖRENSDATTER, Ö-BR.

338. Da a kom i det gamle trævl fattighus her i *Selde* at bo, var der en hel væg nede. A slæbte nogle knolde sammen og stablede op og lå der så, men a sov ikke den nat. Næste dag sagde de til mig, om a turde ligge der, for der havde én hængt sig i den seng, a lå i, og en anden havde hængt sig i et andet kammer. A gik da hen til pastor Andresen og sagde, a turde ikke være der. Han sagde, at det havde ikke noget at betyde. Så vilde a have haft ham derop, men han sagde nej. »Det er et hus, jeg har aldrig været i.« Ja, vilde han ligge der én nat, vilde a ligge der i to. Men der var ikke råd til. Så var a den dag nede at malke for en anden pige på Kjeldgård, og da a kom så tilbage, slog a kors for mig i dören, men gik lige godt selv ind igjennem det, og det skulde a vel ikke have gjort. Så da a var kommen i sengen, så kom det slæbende hen over gulvet ligesom i et par trævl sko og lagde sig over mig og trykkede og tumlede mig og tog så ét nyk og så ét andet nyk i dynen. A tænkte: »Da er det og Satans, kan a ikke ligge i ro;« men a sagde det ikke, og öjeblikkelig så flöj dynen af, og det blev ved at tumle over mig til den lyse dag, Vorherres sol skinnede ind af vinduerne. Dynen lå i én trilling på gulvet, da a stod op, og a vidste næsten ikke, om a turde tage den op igjen. Dörene var godt nok lukkede. Det samme sengebånd, Ma' Funder havde hængt sig i, det var der endnu. Så gik a lige ned til pastor Andresen og sagde, te a hverken kunde eller vilde ligge der. »Ja, så skal du og blive fri, og sörg så for at komme derfra, så snart du kan.«

Så rejste a hjem til min fader i Breum, og a fik et brev med fra ham til provsten i Breum, der havde konfirmeret mig. Den gamle Sören Durup boede også i fattighuset, men han var ikke ræd for det og sagde, at han var ikke ræd for hverken Djævelen eller spøgelserne.

MAREN SKADE, ÅSTED.

Da hun slog kors i dören, inden hun gik ind, gik hun igjennem det. Hun skulde have gået ind først, og så slået kors i dören bag efter.

339. I *Åsted* by ligger en gård, hvor der for mange år siden tjente en karl og en pige, som var kjærestefolk. Manden i gården forførte imidlertid pigen, og derover hængte karlen sig, og han måtte da ikke blive begraven i kirkegården, men blev jordet i et tremandsskjel i byen. Fra dette sted og hen til gården, hvor han havde tjent, kjører han om natten i en tohjulet vogn.

P. K. JENSEN.

340. En kone, som hed Kirsten Mase, fortalte, at hun en gang havde været ude i en udflyttergård, der hed *Blodsgårdene*, at karte, og da det blev sent, inden hun kom på hjemvejen, mödte hun en sön fra stedet, hvor hun havde været at karte, og det var, da hun gik op ad det sted, hvor der er et stræde fra smedjen op ad gaden i Særslev by. Samme karl havde hængt sig, fordi han ikke måtte få den pige, han vilde have, da hun ikke var rig nok. Han nev hende i armen, så den blev blå, og hun var ikke glad ved det følgeskab. Gårdene hed Blodsgårde, fordi der en gang skal have stået et slag med Svensken og Dansken, og der var en kilde, som flød fuld af blod, den blev så kaldt Blodskilde, og på lodden ligger en bakke, som hedder Blodshöj. Den ligger straks ved Skipping.

NIELS PEDERSENS KONE.

341. Ved herregården *Ulstrup* i *Hundborg* sogn ligger en vejrmølle, hvor for nogle år siden en møllerkarl hængte sig af kjæresteesorg, og han går igjen. Gravers i A . . . . havde været oppe i Hundborg, og da han gik hjem lidt over midnat just ved den tid, da man sagde, at gjengangeren skulde være til færds, fik han en person ved siden af sig, og skjöndt det var klingrende frost var der dog ikke den ringeste lyd ved hans fodskifte, han lige om svævede hen ad jorden. Kaskjet og kort tröje havde han på, og gusten så han ud i ansigtet, så Gravers kunde aldrig være i tvivl om, hvem han havde for sig. Af og til prøvede han på at gå af vejen ud på marken, men spøgelset var al tid til rede til at møde for ham, og han gav sig da Gud i vold. Spøgelset böjede sig over imod ham, som om der var noget, han vilde. Men Gravers skulde have snakket til ham, så var han bleven forløst, og det var synd, han ikke gjorde det, for et spøgelse kan aldrig selv begynde at tale, når det går på den måde. Nu kan det måske vare 100 år, för nogen kommer igjen til ham på den måde, og så kan det være, han heller ikke bliver tiltalt og må gå til Dommedag. Nu gik det hen ad vejen ud og ind i emmer (ɔ: zigzag) fra vejgrøft til vejgrøft. Da de kom til Ulstrup mølle,

gik spøgelset fra vejen og blev borte ved dören ned til kjælderen. Glad var Gravers, og det kan nok være, han brugte ben hjem.

P. UHRBRAND.

342. Det var kort efter a var kommen hertil byen, a gik en aften her fra hjemmet og til *Fjellerad* i pænt måneskin. Men a blev jo træt og gik så hen til et sted og spurgte, om a kunde ikke ligge der en times tid. A talte ved vinduet, da folkene var kommen i seng. »Ja,« siger manden, »du kan gå ind og lægge dig i laden.« Men der var så mørkt der inde, te a turde ikke, så gik a videre. Da a kom hen til landevejen, stod der en mand med klare knapper i klæderne, ret op og ned. A bad god-aften, men han svarte ikke noget. A gik videre, og den gik langs ad grøftebedet og fulgte trit med mig, én to, én to, sådan blev han ved, til a kom omentrent til *Gunderup*. Lige med ét kom det mig så sært for. A talte igjen: »Én to, én to, Jesus er mig altid tro.« Så var det væk. Det var ikke min skygge, for den ligger jo ned, men den her stod ret op, og a var sikker på, det var ingen god skivelse. Der havde én hængt sig i den lade, a skulde have ligget i, og det var nok ham, a fulgte med.

KRISTEN SÖRENSEN BYSTED, SKIBSTED.

343. En gammel karl på nogle og tredive år tjente her ude i *Stævne*, et par gårde her östen for byen. Så holdtes der marked i Hadsund, og han var da til marked med et får for hans fader. Han bandt det ved en vogn der nede og var henne at drikke med nogle kammerater og blev noget svirende. Da han skulde hjem, kunde han ikke huske, hvor fåret var, og tog så et andet får og trak her til byen med. Det var en vognmands her fra Hobro, han tog, og det spurgtes snart til Hobro, hvor fåret var blevet af. Så kom der bud herop om det. Da gik han ud på marken og tog et kotøjr og gik ned i nogle buske ved fjorden og hængte sig. Så var manden og drengen og pigen der, hvor han havde tjent, henne efter et læs lyng, og da de kom lige vesten til Bækbroen her i byen sådan i tusmørket, kom de forbi en person, der gik op ad gaden. De gik alle tre ved den ene side af vognen, og den fremmede kom ved den anden side. »Hvad, er det ikke Jens Peter?« sagde manden til drengen, »tag tömmen!« og så sprang han bag om vognen til ham. »Hvordan kan det være, du går her?« Han smilte blot ad ham og blev ved at gå. Pigen og drengen kunde også se ham, og de sagde bestemt, at det var ham. Han var bleven begravet her i kirkegården, og der var endda gjort alt, for at han ikke skulde gå igjen, han havde fået rebet med sig i kisten, og der var hugget spån af busken. A kan huske, sognefogden hentede liget der nede, og kunde kjende busken mange år derefter. MARINUS JENSEN, VIVE.

344. Per i *Kragelund* var kommen skidt af sted, han hang sig nemlig. En gang var der møde i Als kro, og der var præsten

med. Da mændene nu stod uden for, sagde han: »Kan I nu se, Per i Kragelund han vil til at hjem.« Han skulde nemlig lige ad landevejen der forbi. Øjeblikkelig stak præsten hjem efter hans præstekjole og kom i den og fik hans bog under armen, og så han af sted bag efter gjengangeren, men nåede ham ikke inden et bitte stykke sønden for Hurup, hvor han så trak ham ind på marken vesten for landevejen til et sted, hvor der groede nogle hybentorn, og der satte han ham ned. Siden den tid, når præsten kom kjørende forbi det sted, tog han altid sin hat af.

ELISE MARIE FREDERIKKE ANDERSEN, DOKKEDAL.

345. Den gamle Skrædder-Mette her fra Dokkedal fortalte, at hun havde mödt en mand fra *Mov hede*, der hed Niels Kusk. Han havde hængt sig og gik igjen. Det var på Mov-vejen, de mödtes, og hun fulgtes med ham et stykke. Han brand i lys lue hele vejen, sådan så det ud for hende, og andre har set ham komme farende som et hjul, der var ild i.

ELISE MARIE FREDERIKKE ANDERSEN, DOKKEDAL.

346. Der boede en mand i *Östergård* i *Hasselholt* norden for Vinderup, han hed Andreas og var slem til at drikke. Så tvang de ham til at afstå gården til sönnen. Han blev da endnu værre til at svire, og han fik jo et bitte hus at bo i, men listede sig hen til gården om natten og krøb ind ad en luge i gavlen og så hen ad loftet. Til sidst hængte han sig selv ved et ben i laden. Siden har det spögt på det loft, og portdörene kan heller ikke være lukkede. Han spøger også i staldkammeret, for der havde han stukket en lærredspung med nogle penge i op ved et spændtræ. Det var gammel bygning, og indenfor taget, som gik længere ned end loftet, sad der en fjæl, som kunde tages til side, og der havde han stukket pungen ind. Den sidder der for resten endnu. RY HÖJSKOLE.

347. I skoven *Höjes ris* i *Lunde* sogn (Svendborg amt) er en banke, som endnu kaldes Jæbbes banke. Bankens forrige ejer hed Jeppe. Men der er en anden Jeppe, som en gang har hængt sig i et af træerne på banken. Denne Jeppe, der sådan tog sig selv af dage, fandt ingen ro i graven, men gik igjen næsten hver nat. Ældre folk véd at fortælle om mange, som har set ham, og i blandt disse var også en modig fyr, som en nat, da han gik forbi banken og så Jeppe gå der, gav sig i snak med ham og sagde: »Hvå æ do te davle nåv, Jæbbe?« — »Ja, je æ ette i himli å hejler ette på joren, mæn imejle bægge,« svarede Jeppe.

H. HANSEN, ÖRRITSLEV.

348. I *Hvidbjærg* by paa Tyholm boede der en snedker, som hed Anders Klemmensen, og han havde tre sönner, der brugte samme håndtering. De to yngste var hjemme hos faderen, den ældste var meget blandt fremmede, fordi han var den dygtigste; men nu hændte det, at den ældste blev kjæreste med en pige,

og hun fødte ham et barn. Da faderen fik det at vide, sendte han den yngste sön bort efter Klemmen Andersen, således hed den ældste, og bad ham komme hjem, for så skulde der da holdes en ordentlig lovtale for ham. Begge brödre fulgtes nu hjemad, men Klemmen var meget tavs. Da kom de forbi et lille hus, Dover hus, der tilhørte deres fader, og så sagde den ældste broder: »Nu kan du gå hjem, jeg har noget tømmerredskab herinde, det vil jeg have med«. Derpå gik han ind i huset, det var nemlig ubeboet, den anden gik hjem. En tid efter begyndte de derhjemme at tale om, at det varede længe, inden han kom, og hans ledsager kom i tanker om, at han havde været så tavs hele vejen, og han var bange for, at der var sket en ulykke. Fyldt med bange anelser løb han tilbage til Dover hus, men yderdörene var aflåsede begge to, så han ikkekunde komme ind, og så lagde han ryggen til dören og skød den hastig op, men da slog den imod hans broders døde legeme, han havde hængt sig inden for dören. Dér blev stor sorg i hjemmet over det skete. Den døde kunde nu ikke finde fred i graven, han gik en aften fra kirkegården og ned til Dover hus, hvor han havde hængt sig. Der var en sypige, der boede i nærheden af hans forældre, og en aften, da hun gik hjem til Povl Mikkelsens, kom hun til at følges med gjengangeren, hun kunde tydelig kjende ham, men de talte ikke et ord sammen, og da de kom til Dover hus, forsvandt han pludselig, og hun skyndte sig hjem. »Jeg synes, du er så bleg, Sidsel, er du syg?« spurgte hendes fader, da hun kom ind. »Å nej, men jeg havde følgeskab med Klemmen Andersen til Dover hus, så forsvandt han, jeg kunde tydelig kjende ham.« Forældrene troede ikke, det passede, men nogle aftener senere fulgtes de ad igjen til samme hus. En anden aften kom en nabomand så til at følges med ham, og det blev fortalt til Anders Klemmensen. Så sagde han: »Jeg vil prøve, om jeg ikke også kan træffe min sön,« og så gik han på denne vej nogle aftener efter hverandre, men han kunde aldrig møde ham. Så gik han op til pastor Winther i *Hvidbjærg* for at få ham til at mane sönnen ned, og præsten mödte ham også, og siden den tid mærkede ingen noget til ham. K. KR. JENSEN, GUDUM.

349. Henne i *Hammershöj* havde en gang en rögter hængt sig. Han havde hans kammer lige ved kostalden. Han kom siden hver eneste aften og slog dören op med et stort skrald. Den næste rögter lagde tit mærke til det. JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

350. I *Søndergård i Ovnstrup* var skidteri, for en karl havde hungen sig i fårehuset. En nytårsnat hørtes et grumme spektakel af karlene, der lå inde i deres kammer, og da de nu skulde op og se efter, hvad det var, så de to kalve inde i stalden. De sprang straks oven over dören ind til laden, og da karlene nu så rigtig efter, var alle kalvene, hvor de skulde være. SKJÆVE.

351. En karl i *Hjermind*, der hed Per Møller, lokkede hans

halvsøster, der den gang tjente hos degnen, og så gik han bag efter hen og hængte sig. Nu sögte han søsteren og kom hver nat og lagde sig i sengen ved hende. Hun blev jo kjed af det og sagde, at nu skulde hun nok åbenbare, hvad de havde haft sammen, for at hun kunde få ro. Hun gjorde det også, og siden mærkede hun ikke noget til ham. En hjulmand, der boede i et hus, som lå lige ind i kirkegårdsdiget, så i den tid, da den karl gik igjen, en stor sort hund komme ind på kirkegården og putte sig ned i den grav, hvori Peder Møller var bleven begravet. Da han nu havde set det syn flere aftener, fik han lyst til at gå ind bag efter hunden en aften og se, om der var et hul, hvor den gik ned, men der var ingen ting at se. Han så hunden forsvinde i graven, og det var det hele. Men siden den tid duede han ikke, han blev syg og døde kort efter. E. T. K.

352. En smed i *Egens* i Mov sogn, der ikke levede lykkelig sammen med sin kone, gik en dag hen til en nabo og forlangte at få denne i tale. Smeden, der så en del forknyt ud, sagde til naboen: »Jeg har noget at tale med dig om, inden jeg dør.« — »Du ser ikke ud til at dø«, sagde naboen, »lad os hellere tale om noget andet.« Derpå gik smeden hen og hængte sig. Men da han var bleven begravet, tog det til at spøge i huset, hvor smeden havde boet. Naboen påstod nu, at han ikke havde fået at vide, hvad den afskyelige smed havde at sige ham, måske kunde han have forhindret udåden. Nogen tid efter, da manden, som havde været nabo til smeden, kom i følge med nogle andre mænd, samtalede de just om det uhyggelige i, at smeden sådan skulde gå hen og hænge sig, og nu var hans gjenfærd jo af flere bleven set om aftenen at gå fra kirkegården til huset, som han havde beboet. Naboen sagde, at han havde meget fortrudt det. »Det er jo nu på den tid, han plejer at gå«, ytrede én af mændene spøgende, »og du har jo allerede en fjerdingvej til dit hjem, når vi andre har nået vore, måske vil han da komme til dig og fortælle dig, hvad han den dag havde at sige dig.« — »Kommer han, skal jeg nok få ham til at fortælle mig det«, svarede naboen. Men næppe havde de andre mænd forladt manden, för smeden indfandt sig. Han gik side om side med manden. Den ulykkelige mand svedte angestens sved og glemte rent at få hemmeligheden at vide. Da de havde gået sammen en tid, prøvede manden på at løbe fra smeden, men nej, han løb med; så prøvede han på at give sig god tid; smeden gav sig ligeledes god tid. Nu nåede manden endelig sit hus, der lå tæt ved vejen; men til stor ærgrelse kunde han ikke komme dertil uden at komme forbi gjenfærdet, der just gik på den side af vejen, hvor huset lå. I ét spring satte manden forbi spøgelset, der bar sine hverdagsklæder. Derefter forsvandt gjenfærdet lig en hvirvelvind, der foer fremad vejen. LOVISE HANSEN.

353. I *Kirketerp* præstegård i Nibeegnen huserede der for nogle

år tilbage en hakkelsemand, der indfandt sig regelmæssig hvert år, når hestene om efteråret kom til at stå inde om natten, altså så snart, der var brug for hakkelse. Tit, når staldkarlen om aftenen i hast lukkede stalddören op, kunde han endnu høre hakkelsemanden arbejde af al kraft med maskinen, og mange var de vejfarende, der også fik den natlige arbejder at høre, derimod var der ikke så mange, der fik ham at se, ti kun en eneste vidste at fortælle noget om, hvorledes han så ud. Denne var en karl fra præstegården, der en gang kom til at gjøre ham følgeskab omtrent en fjerdingvej. Karlen kom en aften, kort efter at mørket var indtrådt, på vejen fra Veggerby til præstegården forbi et kjær, der bærer navn af Tværkjæret. Ud fra dette kjær kom der en mørk, tilhyllet hemmelighedsfuld skikkelse, der side om side med ham fortsatte vejen ad præstegården til, men mælede ikke et eneste ord. Karlen skottede af og til hen mod sin tavse ledsager, uden derfor rigtig at turde tage ham i öjesyn. Da de var komne forbi kirken, der ligger på en bakke oven for præstegården, valgte den hemmelighedsfulde følgesvend at gå i en hule, der nu er tilføget, men som den gang langs med siden af vejen førte ned ad mod præstegården, og da de kom nærmere ned mod denne, drejede skikkelsen af og gik ind ad gårdens nordvestre hjörne, medens karlen blev ved at følge vejen, der går ind ad det sydvestre hjörne. Det kom siden til karlens kundskab, at skikkelsen havde gået, hvor den gamle landevej fandtes. Straks karlen han var kommen ind i gården, hørte han, hakkelsemanden begyndte med sit arbejde, og han tvivlede aldrig om, at det var denne, der havde gjort ham følgeskab. En anden karl, der tjente på gården som rögter i flere år, og som hvert år frygtede for, at avlingen skulde gå til i utide, bad en gang præsten om at mane fyren bort. Præsten spurgte gamle Jörgen, om hakkelsemanden nogen sinde havde gået ham i vejen, og da dette spörgsmål blev besvaret benægtende, sagde præsten videre: »Ja, bliv du så også fra ham!« Jörgens ønske blev således ikke opfyldt, og hakkelsemanden slap fri for den skjæbne, der havde været ham tiltænkt. Den gamle var nok ikke utilböjelig til at tro, at præsten undveg ham, fordi han ikke var synderlig stiv i de sorte kunster. Hakkelsemanden mentes at være en avlskarl, der en gang i fortiden skulde have taget sig selv af dage ved hængning oppe på loftet, hvor nu hakkelsemaskinen havde sin plads. N. K. PEDERSEN, GRYNDERUP.

354. A arbejdede ved Jens Degn i *Vejby* en dag, da manden var i Skive. Sönnen var kommen af dage et par dage för, og derfor var a der. Han skulde kjøre et par plage, og så var hans hænder blevne kolde; bæsterne tog da selv for ham og smed ham op mod et stendige, så han mistede livet ved det. Da pigen så skulde ud at malke, fulgte a med hende, og lige med ét foer alle hövederne op. Det gik som en stråle og gav et or-

dentligt skrald. Det kan nok være, vi blev rædde. Men Jens Degns gammelfåer havde også hængt sig der i gården.

KRISTEN OLÊSEN, LEM.

355. Mens a var en knægt, skulde a passe nogle køer nede i engen. Så gik a over på *Haldum* grund, hvor der var nogle småpurkels-ege. Ligesom a går, var det, som der faldt en grusselig stor rone (vissen gren) ned i hælene af mig, og det kan nok være, a skruppede af ned til mine køer igjen. Der var én, de kaldte Store-Jens, han havde hængt sig på Haldum-gården, og a gik og kom ham ihu, lige som den lyd hørtes.

JENS HATTEMAGER, HINNERUP.

356. I den gård, som nu tilhører Anders Pedersen, der bor i *Volstrup*, boede også hans farfader af samme navn, og han gik igjen. Förend han døde (han hængte sig i sengebåndet), var der nogen uenighed imellem ham og hans sön og kom over et føl, som den unge vilde have skulde gå til gavne, endskjöndt faderen sagde, det var ingen ting til, og at de hellere måtte skyde det i en törvegrav. Da han så var død, fandt de en morgen føllet sammenvredet i en klump sidde under spiltovet og var dødt. De mente, at det sikkert nok var den døde Anders's skyld. P. J.

20. Hængtes gjenfærd. — Kvinder.

357. En pige fra *Øgård* i *Sür* blev gift der ovre ad Tyland med en karl, der hed Kræ Led. Han var hjemme ved hans forældre, og der kom hun jo til og var, men de var så hårde ved hende. Hendes mand gik ned til Sundgården hver dag på fiskeri, for der drev de det fra den gang, og han gik hjem hver løverdag aften. Sådan stod det nu hen en tid. En gang siger han til hende, om hun ikke vilde med ham på veje. Jo, så fulgtes hun med ham. Han siger, han kunde ikke gå fra hende. Hvifor han kunde ikke det? Nej, det var ham umuligt. Ligesom han gik fra hende, så vendte han igjen. Endelig må de jo skilles ad og gå hver til sin side. Så går hun hjem og hænger sig — måske det var et par dage efter. De fandt hende i et mørkt hjörne der hjemme og tager hende så og lægger på en seng. Der går nu bud til hendes mand, te hun var död, men de sagde ham ikke, hun havde hængt sig, så det fik han ikke at vide. Han er nu så utålmodig og snart afsindig af sorg. Hun bliver så jordet, og præsten taler over hende inde i kirken. Han priste hende jo salig, men da var det, ligesom én kunde tærske et oprinket töjr på kirkedören. Alle begravelsesfolkene hørte den lyd. Om aftenen var der sådan allarm på Serup hunde, og nogle af folkene fornam hende der hjemme, og var enige med dem selv om, at det var hende. Hans forældre lå i den stue, hvor hendes drag-

kiste stod, og tykte i flere nætter, at de hørte hende der, og de så hende så tydelig, hun trak en skuffe ud i dragkisten, og de greb i angest om hinanden. Manden var jo på hans arbejde som sædvanlig og gik dertil med skrig og skrål. Så blev der kjendt dem det råd, at de skulde strø hörfrø for dören, og det gjorde de. Så gav hun et skrig udenfor, da hun kom, og det gjorde dem lige så angst. De gik nu til en degn i Hvidbjærg, der hed Thorup, han var som studeret. Så manede han hende eller formente hende i alt fald gangen dertil. Lige i samme tid bliver der sådant Guds ondt vejrlig, at manden kan ikke komme på fiskeri, men må ligge hjemme. Han hører, det tager på i en farlig tid. Da siger hans forældre, at nu vil de sige ham sandheden: Karen havde hængt sig, hun var ikke død en naturlig død. De havde åbnet hendes dragkisteskuffe, og der fundet en dug, hvori der var indsyet fire 24-skillinger; det var nogle, hun havde hemmelig og gik efter. De fortæller ham også, te de havde ladet hende formene hendes gang ved Thorup. Så sætter manden sig en nat der, som hun havde hængt sig, han vilde have talt ved hende. Men hun kom ikke der. Anden nat lægger han sig, som hun havde stået lig, men det var lige nær. Tredje nat lægger han sig på hendes grav, men hun kom ikke nogen af nætterne. Han vilde jo absolut have talt med hende, men Thorup havde jo forment hende det. Så gik han og græd og klagede sig, for han vilde så gjærne have haft ord med hende, og nu gav han sig sådan til at drikke. Han har selv fortalt min fader det hele. Så spurgte han ham om, hvad han vilde have sagt til hende. Ja, han vilde have spurgt hende om, hvordan hun hvilte. Min fader spurgte ham, om han turde det. Ja, han var aldrig det mindste ræd for det, han havde jo aldrig gjort hende nogen fortræd. Han græd så og ønskede: Gid de havde ladet ham vide det. Så reiste han ad Holsten, og endelig kom han igjen som en fordrukken galt. Så var der ikke mere at gjøre ved ham.

MARIANE JENSDATTER, HJERM.

358. I Nörby i *Tved* ved Tisted er der en gård, som kaldes *Grobgård*, og den ejedes af et par rige folk, som havde en eneste datter. Hun skulde nu giftes med én, som hun nødig vilde have. Trolovelsen blev holdt, og man var i færd med store forberedelser til brylluppet. Men et par dage för dette skulde holdes, hængte pigen sig. Hun blev begravet i al stilhed, som man den gang begrov selvmordere. Men efter begravelsen mærkede man hende næsten hver aften, og forældrene henvendte sig da til præsten i *Nors*, som også var deres præst. Men han havde ikke lært den kunst at mane de døde, og så henvendte man sig til præsten i *Rœær*, der var en ung mand. Han lovede også at komme en aften til Tved kirke. Den ligger afsides helt inde mellem klitterne, så der rundt om kirken er höje sandbjærge, og de er næsten lige så höje som kirketårnet. Sognet er for en stor del

bleven ødt af sandflugt, og kirken ligger nu i den ene side af den beboede del, meget ubelejligt for beboerne. Rygtet om gjengangeren var bleven meget udbredt, og alle folk vidste af det. Den aften præsten tog af sted, tog han ind i den nordligste gård i Tved, der hedder *Skjelsgård*, for han skulde der forbi, og da det var temmelig tidlig, han var kommen på veje, vilde han tøve lidt der. Han sagde naturligvis ikke, hvor han vilde hen, eller hvad ærende han red i, men det faldt dog beboerne ind, at han skulde hen til kirken og mane, både for det de havde hørt rygtet, og for det han var meget bekjendt for sin klogskab. Så fik manden sin karl til at spænde for og kjøre hen efter et læs strøsand, der skulde tages i sandgraven tæt vesten for kirken, og da skulde han jo give agt på, hvordan det gik. Karlen kjørte og holdt sig skjult mellem bakkerne, så præsten kunde ikke se ham. Lidt efter at solen var gået ned, forlangte præsten at få sin hest og red så efter kirken, der ligger en god fjerdingvej sønden for Skjelsgård. Da han kom der, bandt han sin hest ved ligporten, gik hen til pigens grav, tog en bog op af lommen og begyndte at læse. Alt det så karlen, der lå og kigede over kirkegårdsdiget. Han så, at da præsten begyndte at læse, steg der fire røgsöjler op, én fra hvert hjörne af graven. Dem omfavnede præsten, og straks stod den unge pige foran ham; men hun slog öjeblikkelig bogen fra ham. Han tog da en anden bog op af lommen, men det gik ikke bedre med den. Nu blev præsten ængstelig, da han så, at pigen stadig havde sit öje vendt mod et vist hjörne af kirkegården, og han så da også der hen, og blev karlens hoved vaer oven over diget. Nu tilkjendegav han ham ved tegn, at han skulde fjærne sig, som han da også gjorde. Så fik præsten hende manet, men på tilbageturen tog han atter ind ad Skjelsgård og gav dem en alvorlig irettesættelse for deres næsvished. »Jeg havde kuns én bog til,« sagde han, »og dersom hun også havde fået den slået fra mig, så havde det kostet mit liv.« Pigen var borte og gik aldrig mer igjen. K. N. NÖRBY.

359. I *Ry mølle* var der en gang en møllerkone, som hængte sig selv; hvorfor hun gjorde det, vidste ingen, men enhver vidste, at hun gik igjen. Snart lød det midt om natten, som om alle kværne blev sat i gang. Når så møllersvendene kom op for at se, stod alt stille. Snart var det ved sengene, at hun drev sin natlige spøg med at trække dynerne af dem, som lå deri. Ja, det gik så galt, at de så hende ved middagstide ved bordet, hvor hun da delte eftermad ud til folkene, som hun plejede, mens hun levede. Men så snart én talte om hende, når hun var synlig et eller andet sted, forsvandt hun straks. Til sidst, efter hvad der er fortalt, blev hun manet ned i åen, under møllebroen. En gammel mand, der tjente hende som karl, mens hun levede, har senere fortalt følgende: Syv år efter at møllerkonen havde hængt sig, lå a en nat hjemme i min egen seng og var helt lysvågen. Så hørte a

noget, der fuslede hen ad gulvet, og lige med ét stod der en kridhvid skikkelse for min seng og smilte til mig. A blev slet ikke ræd, skjöndt a kunde se, hvem det var. »Ja«, siger hun, »du kan tro, a har haft det grov strængt, siden a døde, men nu har a det så godt, så godt. Syv år gik a for tidlig herfra, og det har a måttet lide hårdt for.« — »Herre Gud«, råbte a, »må a trykke jeres hånd. A Gud, som I gjör mig glad«. Men så smilte hun igjen ad mig, vinkede efter mig med den höjre hånd, og så vår hun forsvunden. C. SÖRENSÊN (THOMASKJÆR).

360. Ry møllerkone hængte sig inde i kakkelstuen — de gl. havde ikke anden storstue. Hun var ved at stryge töj, da hun gjorde det. Pastor Wenzel kunde gå hjemme i sin stue og mærke det, og så sagde han til hans dötre: »Der kommer snart bud fra Ry mølle.« Han blev buden til begravelsen, og lykkelige var de, at de havde ham med. Bæsterne havde ondt ved at slæbe hende, de var lige så hvide af skum, da de kom til kirken. Da de skulde til at have hende put i graven, skred den sammen, så de måtte til at have den renset op. Den skred sammen igjen. Da de fik den så opgjort, gik Wenzel i graven, og nu kunde de få hende i den. Den gang, de kom hjem, da sad hun ved höjbordenden. Men præsten trak hende uden for. Han kunde ikke gjøre mere ved hende den gang, for solen var på himlen, men blot forbyde hende at komme ind. Siden sagde de, at Thomas Blok hentede præsten og sejlede ham over ved Marrimunde, og så fulgte han alle folkene op, hvor stationen nu ligger, der måtte ingen være i gården. Folkene skulde nu blive der, og så gik præsten alene ned til gjenfærdet og satte hende ned bag ved staldhuset i en made, som findes der. Der tjente en mand der, som hed Sören Møllersvend, han lå ovre i toldboden (ɔ: det hus, hvor de betalte bropenge) om natten, og efter at nu møllerkonen var jordet, fortalte han: »A lå og sov, og så vågnede a, så kommer hun ind åpå dören og spörger mig om, hvordan a havde det. »Ja, a har det godt, men hvordan har hun det?« Ja, hun havde det også godt. Så gik hun, og a gav endda agt på, hvor hun blev af. Hun drev over i podehaven, og så vred hun ned efter maden, og der forsvandt hun. JENS PEDERSEN, JÆVNGYDE.

361. Møllerkonen i *Ry* var bleven forlovet med en forkarl, der tjente i møllen. Da der var gået en tid, kom hun i tanker om, at han havde en anden kjæreste, og så gik hun ud i haven og hængte sig. Men karlen havde en anelse om det, kom ud i haven, og fik hende i sidste öjeblik skåret ned. Alligevel døde hun, og i dødskampen greb hun fat om karlens hals og havde nær kvalt ham der udè i haven, men han sled sig dog fri. Så blev hun lagt på strå. Den dag, hun skulde begraves, var der mödt mange til ligfølge, og de syntes, at hun gik og vartede dem op, skjöndt hun lå i kisten, de tykte, de kunde se hendes røde tröje. Men lige godt fulgte de hende til kirkegården. Da de

kom uden for gården, så de en gris, der rendte under ligvognen, og da de kom til enden af marken, væltede vognen, og grisen sprang fra den og ind i skoven. Så hørtes der et brag, som hele skoven skulde væltes. De fik så liget i jorden og kom tilbage til gildet. Nu så alle gjæsterne hende, somme tider var hun samtidig både inde i stuen og ude i gården, og de så den røde tröje, de kjendte så godt. De fleste tog forskrækkede hjem inden aften. Så blev der sendt bud efter præsten i Alling, han skulde komme og mane hende ned. Han kom en varm sommerdag lidt för middag, havde sin bog med og kaldte hende frem. Men spøgelset var for stærk og tog magten fra ham ude på engen neden for møllen. Der var nemlig en person til som vidne, og den kom spøgelset til hjælp. Imidlertid lå pastor Petersen i *Svejstrup* på sin sofa og vilde sove sin middagssøvn. Pludselig sprang han op og råbte: »Jens, træk min ridehest frem, læg saddel og bidsel på den, for der en af mine embedsbrödre i livsfare!« Han op på hesten og red så stærkt til Ry mølle, at da han kom derned, var hesten hvid af skum. Da han kom ned på engen, råbte han: »Den person, der står og ser på det, skal tage sine öjne til sig, hvis han ikke vil stå der til Dommedag.« Så trak rögteren sig tilbage fra et vindue i kostalden, hvor han havde stået og kikket ud. Nu fik præsten i Alling luft, og det var på höje tid, for fråden stod ud af halsen på ham. Spøgelset blev så manet ned der på engen, og en pæl blev dreven ned ovenpå.

H. P. A. CHRISTENSEN, EGÅ.

362. Ry møllerkone gik igjen. Ved midnat kunde de ikke male og måtte sætte kværnen. Dören flöj op, og så kunde de ikke være der. Der lå en karl i toldboden, og ham kom hun ind til en nat, han lå vågen, han så hende så tydelig, og hun kom hen til sengen og spurgte ham efter, hvordan han havde det. »Ja, tak lille moer, a har det godt, hvordan har hun det?« Ja nu havde hun det også godt, nu var hun kommen i fred og rolighed. Så med det samme vendte hun sig og gik. Da hun kom uden dören, vilde han hen og se, hvor hun gik hen. Hun gik hen på broen, på Ry-siden da, til hun kom hen til det sted, hvor kjörselen går ind i gården, og der svandtes hun lige hen, om hun gik nu i jorden eller hvad, det vidste han ikke. Siden mærkede de aldrig til noget der omme i møllen. Det var en præst i Alling, Wenzel, der manede hende. Om morgenen gik han ude i hans have, og så kom han ind og fortæller, te der var sket en ulykke i Ry mølle i nat. Det var den nat, hun havde hængt sig. Hun blev sat ned oppe i skoven i et vældmorads og en pæl over hende.

OLE POVLSEN, JÆVNGYDE.

363. Ry møllerkone hed Gunild og havde to sönner, der var blevne lidt drikfældige begge to. Nok er det, så var hun bleven kjærester med hendes avlskarl, og de mente, hun var frugtsommelig ved ham. Hun måtte ikke få ham, hendes familie var så

hårdt imod det, og så greb hun til den ulykke at hænge sig. Den gang hun skulde så begraves, da stod sveden og dampen ud af to magte heste for at trække hende herop til kirken. Vi havde en præst, som hed Bentzen, han var og kommen i tanker om, at hun gik igjen, han havde endda selv kast jord på hende. Han var ikke gift og havde hans værelse i præstegården ovre i en anden bygning, og der kommer det og pikker på hans vindue hver aften, efter at hun var begravet. Præsten tænder nu lys og vil se efter, om han kan ikke se noget. Nej, det pikkede lige godt på vinduet. Så lukker han slagvinduet op, og da smækker det ham én på pandebenet, te han var nær bleven helt forkosnet, for det pik han fik i panden. Så opdagede han, hvad det var, det var oldenkokker, og den ene lå inde på gulvet. Det kom lige godt til at gå rundt i byen med det gjengangeri, og så tog min fader sig af det og forklarede, at hendes kiste var lavet af våde egeplanker, og det var det, der gjorde kisten så tung. Ellers vil de sige, at Slanter-Lavst manede hende. Hun havde en sön, der hed Per Blok, han sad og vred hans hænder, når han var beskjænket, og sagde: »Moder sidder ude i *Ravnsborg*,« »det er et stykke eng, der lå tæt ved møllen. JACOB SNEDKER, RY.

364. Gunild i *Ry* mølle havde været gift med Frands Blok. Efter hans død blev hun kjærester med hendes karl, og pigen var og kjærester med karlen. Hendes familie var vrede på hende, for det hun vilde have ham, og pigen var også imod hende. Så gik Gunild sådan og blev noget fortvivlet. En dag hører pigen, hun bankede oppe i storstuen, og så keg hun ind ad nøglehullet. Da var hun ved at banke et spiger i bjælken, og hun havde set, hun var gået derind med en strikke. Så blev pigen derfra en tid, for hun tvivlte på, hvad der vilde gå for sig. Da hun så derind igjen, så hængte hun, men lod hende hænge, hun var ræd, hun var ikke rigtig død endnu. Endelig gjorde pigen allarm, og de kom ind og fik Gunild ned, men da var hun død. Så blev karlen gift med pigen. Men Gunild spögte i møllen. En gammel mand, som hed Sören Møllersvend, han lå ved én, der hed Sören Mikkelsen, og så var der noget, der råbte uden for deres sovekammerdör nogle gange og sagde: »Mikkel!« men de turde ikke svare. Den gang, det var forbi, sagde de til hinanden: De var kjede af, at de havde ikke svaret, kom det nu igjen, vilde de svare. Nogle nætter efter kommer det og siger lige sådan: »Mikkel!« og så kunde de høre, det var hendes stemme. »Hvordan har du det, Gunild?« sagde Mikkel. Å, siger hun, hun havde haft det strængt indtil denher dag, men nu var det blevet bedre. Hun havde gået og vadet ligesom i gloende ild efter hendes navle. Men det blev lige godt ved at spøge i møllen. Hendes sön, Per Blok, han skulde have bryllup — det var ham, Gjertrud fik — og da de så kjørte til Ry kirke, kom der en sort so og mödtes med dem, og alle hestene løb løbsk. Så fik de bud over til Alling præst, Wenzel,

han skulde derover og sætte hende hen, og kom også og gik og passede på hende på vejen. Ved den tid hun kom, mödtes han med hende ved en bøg, og der gjorde han noget ved hende, hvad det var, véd man ikke, men hun blev henne, og siden duede præsten ikke. Den kaldes Møllerkonens bøg den dag i dag. Den står der ved vejen, og der har været ild i den nogle gange, men den kan ikke brænde. Møllersvenden har fortalt mig dether, og han sagde, at de kunde formærke hende der nede så mange steder. JÖRGEN RASMUSSEN BAK, TULSTRUP.

365. I *Vester-Vedsted* var der en gård, hvor en pige havde hængt sig i laden, for det hun var bleven lokket. Siden den tid var der altid en kalv for meget i stalden, og der hørtes en stemme, som råbte om hævn. ASTRID FEILBERG.

366. Tæt ved *Vejrup* skov ligger et lille hus, hvor der var en gammel kone, som hængte sig. En måneds tid efter da går den unge kone tilligemed hendes lille pige ude i gården. Så råber pigen: »Mo'er, se, der står gamle bedstemoder inde i sit kammer«. Moderen så hastig hen mod vinduet, og da så hun også den gamle stå derinde, som jo var både død og begravet. Moderen tog hastig barnet og gik ind uden at tale mere derom. MAREN NOESGÅRD.

367. Der gik en jomfru og spögte på *Kongensgård* hver jule- og nytårsaften. Der var et fag imellem laden og foderbåsen, der havde hun hængt sig. Så gik hun fra kirken og der ned til den bås. En gang var min husbond taget ned til *Pinen* at hente en ny pige, og da han kom tilbage, var det blevet noget sent. Så siger a, te a vilde følge med ud og give hövederne en gjævt. Om a ikke var ræd? Nej, siger a. Om a turde ligge i den bås? Ja, det turde a godt. A hørte studene de skrabte og brölte. Så gik a op og fornam efter det. A slog ild, men der var intet. Lidt efter brölede de igjen. A står atter op og føler efter, om de er bundne. Jo, hver eneste én. Så var a ved at blive ræd, men a troede jo, det var de nybor køer, der skrabte, for det de ikke var blevne malkede den aften. PEDER CHRISTENSEN, ROTTESGÅRD.

368. En gammel mand fortæller, at medens han i sine unge dage tjente i *Öster-Bjerrum*, var der en pige, der hængte sig i *Vester-Vium* (begge steder i *Gudum* sogn), og folk sagde, at hun gik igjen. Hun gik hver aften fra Vium til kirkegården med landevejen. Så var det en dag, han havde været ude i heden efter lyng, og da de hentede den for sønden i heden, var det et par mil at kjøre, og det blev bestandig noget sent med det sidste læs. Da han nu den aften også kom med et læs lyng og kom lidt nord for kirken, så han noget hvidt henne ved vejkanten lidt længere nede. Det var ham umuligt at få vognen vendt, da vejen var noget hul, og han måtte altså frem, skjöndt han var så bange, at hårene rejste sig på hans hoved. Men da han kom hen på siden

af spøgelset, så han, at det var en hvid stud, der var töjret i vejgröften. I. KR. JENSEN.

369. Der, hvor *Nörre-Andrup, Frammerslev* og *Oddense* sogneskjel går sammen, er der en stor firkantet sten, som folk kalder Ane Knags sten. Der siges at ligge en kone begravet, som havde hængt sig og altså ikke måtte begraves i indviet jord. Der er altid sådan en underlig susen i nærheden af stenen. En mand gik en gang der på heden, hvor stenen ligger, og han syntes også at høre denne susen, men han så tillige en tågeskikkelse skride hen over jorden. og han blev så bange, at han vendte om og gik en anden vej. JENS PEDERSEN, OTTING.

370. En mand fra *Als*, der hed Bernt, kunde se alting. Så var der en kone i samme by, der hængte sig, og da han en dag kom ind til de folk, hun havde boet ved, og sad i stuen, så han, hun kom og kikkede ind ad dören, men folkene kunde ikke se hende. Hun var hovedløs og viste sig lige så godt om dagen som om natten. Bernt strøede så hörfrø i hvert hjörne af hendes grav, og så blev hun væk. Han så også en gang en befordring, hvor bæsterne var hovedløse, det var Niels Lavstsen, der kom kjørende med et læs törv, men han var ikke død. Den samme person var ellers en skidt fyr, han havde skyld for, at han havde forgivet sin moder med rottekrud. Bernt havde også tit fulgt med begravelses- og bryllupsfolk. En dag havde han og hans kone været nede i *Helberskov*, og da de gik på vejen hjem, sagde han, at hun skulde gå til side, for der var noget i vejen for dem, men hun kunde ikke se det. Så rykte han i hende, for ellers havde hun faldet. A vilde altid gjærne have ham til at fortælle om sådant noget, men det holdt han ikke meget af.

MARIE ELISABETH OLESDATTER, ROSTRUP.

371. I min barndomsegn levede der for nogle år siden en mand der hed Ulrik, han kunde se alt. Han kunde se ligskarer og sige i forvejen, hvem der skulde med til begravelsen, hvorledes hestene var på kulør, der var for ligvognen o. s. v. En gang havde en pige hængt sig, som havde født et barn. Hendes morbroder havde været så slem ved hende derfor, at hun gik hen og gjorde den fortvivlede gjerning. Den nævnte Ulrik har fortalt, at han mangen nat har fulgtes med hende, siden hun var død, fra kirkegården op til gården; hun var mørkt klædt, men gik med et hvidt lommetörklæde i den ene hånd. FR. KNUDSEN, AGERSKOV.

372. A var bysmed i *Linå* og var dygtig gjerrig den gang, så a somme tider rejste mig kl. 4 om morgenen. Men en morgen var a kommen vel tidlig op, og som a nu står i smedjen, hører a lige med ét noget, der gav sådan et forfærdeligt vræl, det var ligesom en kalv, der bliver skåren i halsen. A tænkte: »Gud fri os!« og listede mig så stille hjem, for a turde ikke være i smedjen længere. En anden mand havde også hørt vrælet, og når han

siden fortalte om det, sagde han, at han aldrig havde hørt mage, det gav formelig gjenlyd i de nærmeste bakker. Ordet gik, at en pige havde hængt sig i en gård på den anden side af bækken, og så gik hun igjen, Nu tænker a, at hun har set ilden fra essen, for smedjedören stod halvt åben, og så er det, hun har givet det forfærdelige vræl fra sig. NIELS KRISTIANSEN, VOLE.

373. Der var en i *Vium*, der hængte sig selv. Hun var så meget slem til at gå igjen, og så blev hun manet ved en höj, der hedder Kapelhöj, imellem Hjerk og Vium. Præsten smed en skilling til hende, han gav en skilling for hver, han manede, og han manede mange og var en dygtig mand. MAREN PRIMDAL, NAVTRUP.

21. Druknedes gjenfærd.

374. Imellem Tranbjærg og Brundby gik en kone fra *Brundby* igjen; hun havde druknet sig. En nat mödte en mand, der hed Mikael, hende, og hun vilde ikke lade ham slippe forbi sig. Så måtte han følge hende tilbage til kirkegårdsporten, hvorfra han skyndte sig ind til præsten og fortalte ham det, og han gik op og manede hende ned. EFTER KNUDS ANE. A. PED.

375. På *Egeskov* skal der være meget spøgeri, siden en jomfru en gang styrtede sig ud fra et vindue og druknede i borggraven. På loftet ligger et barn af træ, som der hver juleaften må lægges rent foder under. V. BENNIKE.

376. Jens Kristian i Kragstrup så en hvid jomfru på det søndre havedige på *Örndrup*; men hun var altid forsvunden, når han kom derhen. Hun skulde have druknet sig i en dam der i haven. CHR. SLOTH, HAVBRO.

377. Peder Dalsens kone var i *Buderupholm* som stuepige, og hun har i den lange gang set en dame komme om natten med en lysestage i hånden og et lys i den. Hun var helt hvid og i gammeldags klæder, og hendes hår var sat op i papillotter. Det er en jomfru, der har druknet sig en gang. Hun var frugtsommelig, og et par dage för stod hun og spejlede sig. Da sagde hun: »Ak, hvor det vil se græsseligt ud, når jeg er død og ligger sådan og smiler.« Hun tog sig af med livet en dag, da herskabet var taget hen i besøg til *Ellidshöj* præstegård, og så havde de ikke passet på hende. Da stuepigen så damen, troede hun, det var fremmede i besøg fra Kjöbenhavn, men om morgenen fik hun jo at vide, at der ingen fremmede var kommet. STÖVRING.

378. I *Kyllingborg mose*, hvor tinggården i *Værslev* för lå, går en pige endnu både ved nat og dag i sine gamle klæder. Hun havde det så strængt på gården og havde ingen forældre at søge til. En gang var hun falden i søvn på en stol, og så tog de og

bandt stolebenene til hendes ben, uden at hun mærkede det, og dernæst gav konen hende én under øret, så hun med forskrækkelse foer op og tog stolen med til störste morskab for de andre. Til sidst gik hun da ud og druknede sig i mosen, hvor hun endnu går: JG. HANSEN.

379. Ved en större mergelgrav på *Sotrup* mark i *Sommersted* sogn er der om aftenen særdeles meget spøgeri og andet uvæsen. Grunden hertil skal være den, at et par kjærestefolk, der ikke måtte få hinanden, druknede sig i graven. Folk mener endog at have set dem sidde i buskene ved graven. ANDERS H. POULSEN.

380. Det var vist i *Stavreby*, at der var et par kjærestefolk, som der var gået noget imod; hvad det var, véd jeg ikke, og det kan også være det samme. Nok var det, de var bleven enige om, at de vilde tage livet af sig begge to på én gang; de vilde tælle til tre og så tage tilløb og springe i brønden, og det gjorde de; ja, det vil sige, karlen talte og tog tilløb, men sprang ikke, pigen sprang i og druknede, som hun skulde. Men fra den tid af måtte karlen op og slås med hende hver nat. Den anden karl, som lå hos ham, hørte, hvordan han lå og jamrede og gav sig i nogen tid; men til sidst stod han op og gik ud og blev ude et stykke tid, og når han kom ind igjen, lagde han sig så tungt i sengen, som om han kom fra det sværeste arbejde.

KAREN TOXVÆRD, SILLESTRUP.

381. S. C., som har set mange tusende spøgelser, fortalte en gang følgende i et selskab. Det var kort efter at postfolkene var druknede (i 60erne), at jeg en aften gik op til Karls Ann. Hun var ikke hjemme, og så sad jeg og snakkede med den gamle Marie. Som vi havde siddet lidt, siger mutter: F., gå ind i kammeret og tag brændevinsflasken, som står der, og skjænk dig en sup. Jeg gik ind i kammeret; da står Karl for mig, men jeg gik om ved ham og tog flasken. Da jeg kommer ind, siger mutter: »I, hvordan er det, du ser ud, F.? Du er jo helt bleg, er du syg?« — »Nej,« svarer jeg og lod mig ikke mærke med noget. Men hun kunde se det på mig. Han fortalte også, at de tre druknede postfolk kom og gik hver aften ved hans hus. Dette blev jeg kjed af, og så en aften gik jeg ud og sagde til dem: »Det vil jeg sige jer, at jeg vil have fred ved mit hus.« Så gik de deres vej og kom ikke igjen mere. C. SÖRENSEN, ANHOLT.

382. En herremand på *Nörre-Karstoft* i *Skarrild* havde en husholderske, som hed Ane. Med hende spillede herremandens sön kjæreste, men da faderen fik det at vide, blev han meget vred og tvang sönnen til at gifte sig med en anden. Herover blev husholdersken meget bedrøvet og gik ind i høgulvet for at tænke over, hvad hun skulde gjøre. Hun tyktes da, at det var bedst at drukne sig selv og det barn, hun skulde have. Aldrig så snart havde hun født, för hun gik ned til åen, der løber gjennem Skar-

rild sogn, og druknede sig selv og barnet. Hver gang nu en vogn fra Karstoft om natten kjører over åen, sker det tit, at vognen bliver så tung, at hestene knap kan trække den igjennem, men så snart de får födderne på land, er vognen ikke tungere end ellers. I høgulvet, hvor pigen kom i tanker om at drukne sig, holdt de unge för forsamling, men de gjör det ikke mere, da de mange gange hørte hende sukke der. Nogle karle, der drev spot med gamle Ane, som de kaldte hende, blev syge et par dage efter.

H. G. STAMPE.

383. For 30 år siden var der en del tale om en gjengangerske, som viste sig på og ved landevejen mellem *Kværndrup* og *Egeskov*. Ned ad mod Egeskov var der en stor mærgelgrav indenfor hegnet til höjre, når vi går mod syd, og her ud fra denne mærgelgrav har der af flere pålidelige folk været set en höj sort dame, der først stod oppe i hegnet, så ude ved vejen tæt ved den forbigående, og endelig er fulgt bag efter, når han gik mod Egeskov, og først var bleven borte ved gravene. Kjørende folk er også bleven standsede her, men dog uden at have set noget. Således kom en mand kjørende, fortæller man, med hele familien, de havde været af by, og så blev vognen stående, og det var ikke muligt at få den af stedet, han måtte spænde fra og lade den blive til næste dag. Daværende pastor Feilberg i Kværndrup skal ligeledes være bleven standset der på vejen en aftenstund, men han stod da af vognen og gik en omgang omkring den, og så kunde de kjøre igjen. Man har ment, at det skulde være en husholderske, der var på Egeskov, og som aflivede sig selv ved drukning i gravene for kjæresteries skyld, der går igjen der. I min ungdom var dette meget omtalt, og mærkeligt nok synes det, som sagnet i den allersidste tid igjen dukker op med fornyet styrke, og at altså den sorte dame igjen skulde vise sig.

P. JENSEN.

384. Der var en kone, som havde druknet sig selv i *Skals å*. Siden den tid gik hun igjen, og der var mange, som havde set hendes gjenfærd. Om det så var hendes røde skjört og røde bindærmer, kunde man se dem. Så var der en mand, som vilde snakke til hende, for at hun kunde få fred i sin grav. Men da han kom til hende og nævnede hende ved navn, sagde hun til ham: »Det kan ikke nytte noget; for lige så mange år som jeg er død, förend bestemmelsen var, lige så mange år skal jeg vandre omkring ved det sted, hvor jeg har undlivet mig selv.«

U. N. HENNEBERG.

385. For et par år siden var der en kone i *Jennum*, der druknede sig; det var en morgen tidlig, de var ude at malke deres køer. Da hun så havde to køer malket, sagde hun, at hun vilde ind at se til kaffekjedlen, men så så de hende ikke mere i levende live. Hun druknede sig i noget dam- og kjærværk, der

er norden for byen, og folk taler om, at siden har der været noget skidteri på færde der. En kone, der skulde bage, havde lagt sit bageværk (ovndör, rage o. s. v.) i blød der lige på det sted, hvor hun havde gjort det, og gik ud for at hente det om morgenen klokken seks (det var også lige ved det lag den anden druknede sig); men da hun nu tog det op, så hun noget sort noget i vandet ligesom en sort hund. Min moder så hende, da hun gik tilbage. Hun var så hvid i sit ansigt som en kalket væg. Hun vidste ikke selv, hvordan hun var bleven vendt og kom hjem, for da hun så synet, gik det helt igjennem hende, og det var, som det tog hende og drejede hende om, og da hun kom hjem, måtte hun sætte sig på en stol længe og kunde hverken det ene eller det andet. Det tror jeg nu er sandt; hun er rigtignok slem til at lyve, den kone, men min moder så hende jo selv, hvor hvid hun så ud. K. M. RASMUSSEN.

386. En skomager i *Andrup* var slem imod konen, og hun kom da i tanker om at ville drukne sig. De havde tre börn, og det mindste lå i vuggen. Hun gik tre gange fra huset og til søen, og endelig samlede hun skjörterne op over hovedet, stampede hul i isen med hendes födder og puttede sig ned. De kunde se på hendes tråd, hvordan hun havde vandret frem og tilbage, og manden udtalte sig senere om, at hvis barnet ikke havde været roligt, så vilde hun ikke have gjort det. Siden så man tit hendes gjenfærd og hørte hende ved juletid klage sig så jammerlig der ude. To skrædderpiger, der gik på is tværs over søen, mödte hende med skjörtet over hovedet, og da de kom til Glenstrup, blev de så syge. KARL SÖRENSEN, V.-TÖRSLEV.

387. Forbi Sukkerhuset på strandvejen syd for Helsingør ligger *Trykkerdammen*. Der har en gang en borger fra Helsingør druknet sig. Om ham fortaltes i meddelerindens ungdom, at han ved midnatstid forhen havde plejet at gå fra Trykkerdammen forbi Sukkerhuset til Helsingør med hovedet under armen, som man sagde for at besøge sin familie i Helsingør. Når lyset fra vinduerne skinnede ud på vejen, kunde han ikke komme forbi, men blev stående og hylede, indtil man skjulte for lyset, da gik han forbi. I samme Sukkerhus var der grumme uroligt om natten på lofterne, men der vides intet herom. P. STOLPE.

388. En pige druknede sig i *Hærup sø*, og siden kunde folk se hende løbe eller dandse ud i søen ved höjlys dag. Jeg havde en faster, som sagde, at hun havde set hende.

PENS. LÆRER CHRISTENSEN, LEM V. RANDERS.

389. I *Velling* boede for noget siden en mand, der rejste til Amerika, og Hans Vendelrath kjöbte stedet af ham og lejede det så ud til en mand, der hed Steffen. I det hus mærkede de altid noget uhyggeligt. Steffens kone hørte noget, der gik og snuslede på gulvet om natten. Steffen tog tit en hund med sig hjem om

aftenen, for at hans kone skulde tro, det var den, han vilde jo ikke, hun skulde blive bange. Så rejste Steffen derfra, og efter ham kom en væver, der var lidt af amerikafarerens familie; samme væver fortalte, at der kom en skikkelse som en hund, og den blev så nærgående. at den gik i sengen til ham. Da han ikke kunde have fred for den, rejste han fra stedet. Siden var der ingen i huset, da ingen var for at bo der, og nu er det brækket ned. Folk siger ellers, at konen havde en broder eller svoger i huset, der druknede sig, og de skal nok ikke have været gode ved ham, måske endog skyld i hans død. Hans Vendelrath og hans kone kom en aften i pænt månelyst vejr og gik ad den samme vej hen til en nabo. Da kom en mand springende, som om den vilde lige hen imod dem. De sagde også god-aften, men den sagde ingen ting. De vred så fra vejen hen til naboens, men han blev ved at gå ud ad vejen. Han kom altid fra den modsatte side af, hvor gården lå, ingen er kommen imod ham, når de gik til gården. HANS JOK. LAVRIDSEN, VEJEN.

390. For nogle år siden boede på marken imellem *Freltofte* og *Lumby*, Nörre-Lyndelse sogn, en mand, der hed Rasmus Andersen. Han gav sig i mange år ud for at være en levende Kristen og var en af de såkaldte lægprædikanter. Men han druknede sig til sidst selv. Da en tid efter en mand kom ridende fra Lyndelse, begyndte hans hest ved det sted at fnyse og spidse øren og vilde ikke af stedet. Endelig fik han den forbi og så da en skikkelse, som lignede samme mand. Nogle har også set ham komme op af sin brønd i sin fulde påklædning. SØDINGE SK.

391. Der er en gård på Mors, der kaldes *Gammellund* og ligger i nærheden af fjorden i Öster-Assels. Her boede en mand, de kaldte Thomas Pileben, over det han havde et træben. Han havde et porcellænsbrænderi i nærheden af hans gård, og han havde tyske svende der. Dem blev han uvenner med, og så brændte de det hele sammen for ham og rejste deres vej med værktöjet. Da han nu skulde holde termin, kunde han ingen redelighed gjøre, og så skulde han i fængsel. For at undgå det vilde han tage sig selv af dage. Så bad han hans karl, om han vilde skyde hans ridehest, men det vilde han ikke. Så skød han den selv, og bag efter skød han sig selv. Siden ser folk ham tit ride nede på stranden på den hest og med de lænker, som han skulde haft på, når han kom i fængsel. Dem mener folk han nu har på, man kan høre, de klirrer ham om benene. HANNE STORGÅRD, RÖDD.

392. En mand i *Örby* skød en hare på krybskytteri, men aflagde falsk ed på, at han ikke havde gjort det. Han skød sig derefter selv af samvittighedsnag, men siden den tid spögte det stadig i det kammer om natten, der var aldrig ro.

VED O. J. NIELSEN. A. PED.

393. I Spaniolernes tid var der en af dem, der skar halsen

over på sig i deres overstueseng i min aldefaders gård i *Skåde*. For at han skulde ikke gå igjen, strøede man hörfrø fra gården og helt til Holme, og så blev han også væk.

MAREN SÖRENSDATTER, EGÅ.

394. Når om efteråret stormen pisker havet, da plejer »Knopmanden« at lade høre fra sig. Langs med stranden nord for *Langerhuse*, omtrent midtvejs imellem Langerhuse og Knopper, der bor »Knopmanden.« Hans egentlige hjem var æ Knop, en höj og prægtig klitbakke, som forlængst forsvandt i »den blå ko«s grådige gab. Men stedet vil altid være kjendeligt, da man derfra har tre kirker, Harboøre, Hygum og Törring i lige linje. Det var i begyndelsen af forrige århundrede, at en båd en uvejrsnat om efteråret landede på det sted af kysten. Deri befandt sig et ungt menneske og en kasse fuld af guldpenge. Strandfogden, hans navn er ikke overleveret, kom tilfældig til stranden, som båden kastedes op i havstokken, og da han så den hjælpeløse, udmattede yngling med det skinnende guld, og mørket slørede for slemme öjne, så myrdede han den fremmede for at komme i besiddelse af hans skat. Det gryede ad dag, og udådsmanden fandt det derfor rådeligst at skjule rovet. Han begravede kassen og den myrdede i den tæt bag ved liggende »Knop«, hvorfra han så, når bedre lejlighed gaves, vilde hente sit guld. Næste dag skulde samme strandfoged efter lyng fra hederne syd for Lemvig; men på hjemvejen væltede han med sit læs og det så uheldigt, at han blev slået ihjel på stedet. Sin gruelige gjerning fik han således ingen glæde af. Tiden gik. Ingen vidste mere den gang end nu, hvad æ Knop havde i gjemme. Kun var det et faktum, at fogden kom ulykkelig af dage ved lynglæssets væltning. Men så begyndte strandboerne at ymte om spøgeri. Havet ødelagde »Knoppen«. Man begyndte at finde nogle af guldpengene, og Knoppen blev et frygtet sted, som det endnu er den dag i dag. Flere end én ædruelig mand, hvis ord ellers står til troende, har mödt Knopmanden, når deres vej er falden forbi Knoppen. Han beskrives som lille og spinkel, går uden hovedbedækning, ifört en lang kavaj, hvis krave er opslået. Ansigtet er gulgustent med feberglindsende öjne og langt, ravnsort, flagrende hår. Der er fundet mange af Knopmandens penge, måske i hundredvis. Den første, som fandt af dem var en gammel fisker, der i höj alderdom døde på Harboøre for 5—6 år tilbage. Efter at han havde gjort det første fund, og han holdt det ikke hemmeligt, begyndte også andre at søge, og det med held, især efter pålandsstorme. Derved er det godtgjort, at der har været penge i Knoppen, men om der foreligger et mord, som overleveringen melder, vil aldrig komme for lyset. Som sagt, der findes atter og atter af pengene. En af de sidst fundne guldmønter har årstallet 1585. Den er lidt mindre og tyndere end et tyvekronestykke, men meget blødere. Værdien er antagelig mellem 13—15 kroner.

J. GR. PINHOLT.

22. Skibbrudnes gjenfærd.

395. Medens Niels Pedersen i sin ungdom opholdt sig på *Harboøre*, gik han en aften mellem 10 og 12 hjem fra den nordlige del af sognet, hvor han havde besögt sin kjæreste. Da han om dagen var gået derhen, havde han set en strandfoged gå langs stranden samme vej som han, og da han nu om aftenen gik tilbage, så han i nogen afstand fra sig en mand gående, som han antog for strandfogden. Han gik nærmere hen imod ham for at følges med ham, men da han var kommen så nær, at han kunde se ham lidt tydeligere, mærkede han, at manden var klædt i en kort tröje, som dem sømændene bruger, og han skjönnede da, at det ikke var strandfogden. Da han endnu kom lidt nærmere, kunde han høre den fremmede mands fodtrin og kom nu i tanker om, at det vist måtte være Knopmanden, som jo skulde gå her om natten. Samme Knopmand var en gjenganger af en sømand, der var kommen i land fra et skib, og i sin båd havde haft to ottinger fulde af penge. Men så havde en gårdmand fra Harboøre mödt ham ved stranden, og ham havde sømanden givet sig i snak med og tilbudt den ene otting penge for at give ham natteleje, da han selv havde nok i den anden. Men gårdmanden var så begjærlig, at han slog ham ihjel og begravede ham i sandet. Næste dag kjörte gårdmanden med et læs lyng ned ad en bakke, og hestene tog til at löbe, og han væltede, faldt ned ad en stejl skrænt og brækkede halsen. Fra den tid gik sømanden igjen og kaldtes sædvanlig Knopmanden, fordi han især viste sig ved en höj, som kaldes Knop. Da Niels Pedersen nu kom på de tanker, at skikkelsen måtte være Knopmanden, gav han sig til at löbe af alle kræfter ned ad stranden til, men skikkelsen löb bag efter og var ham stadig i hælene. Endelig blev han træt og gik sagte, og så vilde han gå over en vej, som han kom til. Men så gav spøgelset et uhyggeligt bröl af sig og fulgte ham nu ikke længere. Det bröl kan han aldrig glemme, og den første nat kunde han ikke sove for det, men blev ofte skræmmet op af sövne, for det forekom ham, at han hörte brölet igjen. Spøgelset var ham på en fire, fem alen nær, men han lagde blot mærke til, at det bar sømandströje. Det var måneskin med tyk luft. Den mand, der sagdes at have dræbt Knopmanden, har også spøget efter sin död. Der var i det mindste ikke roligt i den gård, han havde boet i, og det stöjede forfærdelig hver nat. Til sidst blev det beboerne så utåleligt, at de måtte flytte gården. Spøgeriet vedblev alligevel, men i en mindre grad. Knopmanden vedblev i lang tid at vise sig af og til, somme tider også klokken otte om aftenen, men dog mest hen imod midnat. Men for en snes år siden skal han have ophört dermed. Man mener, at hans lig tillige med de i sandet nedgravede penge ved den tid er bleven skyllede bort af havet, og at han så har fundet ro i bølgerne. C. M. C.

396. Niels Broen fra *Nörre-Langer* gik en aften hjemme fra og til Harboøre med en so, der skulde til worri. Henne på æ knopper dér kom en skikkelse til ham og fulgte snært efter soen og blev ved til Langer huse, der blev den henne ved en korsvej, som den ikke kom over, og forsvandt lige med ét. Han overnattede ved Vesterbroens, en gård på Harboøre, og næste dag passede han på at komme tidlig af sted, at han ikke skulde komme i følge med den igjen. JOSEF NIELSEN, HYGUM.

397. Der er et værelse på *Mandø*, hvori det spøger således, at ingen vover at komme dér. Hen imod midnat kommer der to mænd og grasserer på kammeret. Årsagen hertil skal være, at der for flere år siden strandede tvende lig, som havde en betydelig sum penge hos sig. Pengene blev dem berøvede, og man overgav dem derpå til havet i steden for at give dem en kristelig begravelse. Men folkene tror, at de bliver ved at gå igjen, indtil de kommer til at hvile i kristen jord. J. L. K.

398. På den lille ø *Mandø* fortæller man følgende: Der var en gang to strandmænd, som fandt to lig, der var drevne til land på en sandrevle Knuden. Strandmændene skulde nu have mældt det til strandfogden, men da der hos ligene fandtes en del kostbarheder, tog de disse og begravede ligene i sandet, i det de troede, at det aldrig vilde opdages. De gik så hjem i den ene strandmands hus og delte byttet, og dermed mente de, at den sag var klaret. Det varede imidlertid ikke ret længe, förend man begyndte at tale om, at man om aftenen så to mænd vandre fra stranden op til huset, hvor pengene blev delte, og en pige, som lå i det kammer, hvor delingen foregik, klagede over, at hun var bange for at ligge der; ti hun syntes, at hun om natten hørte folk klinge med penge derinde, og man begyndte således at tale en del om dette gjenfærd. En aften gik en mand med sin kone til julebesøg og kom forbi det omtalte hus. Da så de to mænd, som gik ned mod stranden; det forekom manden, at han ikke kjendte disse mænd, og han tænkte, at de vilde ned for at samle strandgods. Derfor sagde han til sin kone, at han vilde gå hen for at se, hvem det var. Han fulgte så efter dem op på klitterne, men med ét stod de stille, og da han kom tæt til dem, så han, at han ikke kjendte dem, og han blev da meget forskrækket og vendte tilbage til sin kone, som bebrejdede ham, at han vilde gå efter disse mænd. En anden mand, som var nabo til det omtalte hus, gik en aften over for at besøge strandmanden; men da han skulde forbi et gjærde, som lå mellem strandmandens og hans hus, så han to mænd sidde derved, og da han gik dem nærmere, pustede de ham noget ind i ansigtet. Herover blev manden meget forskrækket og var næsten ikke i stand til at nå hjem til sit hus igjen. Efterat talen om disse gjengangere blev meget almindelig

blandt folk, skulde strandmændene have fortrudt deres onde gjerning og siden åbenbaret, hvad de havde gjort.

M. C. NIELSEN, GJEDVED.

Strandmænd er mænd, der af øens beboere er valgte til at opbjærge og indmælde til strandfogden alt inddrevet gods, og ingen anden har lov til at røre strandgodset foruden dem,

399. I *Ferring* ved Lemvig boede en mand, som hed Mads Krænsen, han kom en aften til havet for at strænde noget, men da finder han et havlig, som havde en del penge med sig. Dem tager så Mads Krænsen og kaster liget i havet igjen. Nogle dage efter kommer liget for Agger og bliver opfisket og begravet. Men så en nat begyndte sømanden at vandre til Ferring for at hente sine penge, for han havde ingen ro i sin grav. Der havde Mads Krænsen forvaret pengene i en vasketude, og da gjengangeren kom, skulde han ind ad vasketuden, men det kneb jo, så der blev en farlig stöj i huset, og Mads Krænsen kunde ingen ro få den nat. Dagen efter gik han til provst Lund i Fjaltring og bad ham om at komme og mane denne gjenganger, og provsten kom så om aftenen kjørende til en gård, som hed Vestergård. Så siger provsten til hans karl: »Du må ikke se efter mig«, men da han var gået, kunde karlen ikke styre sig, men gik ind i laden og kikkede ud af et hul i væggen. Da så han, at provsten mödte en skikkelse uden for laden, som han siger til: »Hvad går du efter?« Da spörger gjengangeren, om provsten ikke havde andre karle, end de skulde stå og se efter ham. Provsten kastede så en bog fra sig. Gjengangeren lader ham nu høre, at han havde stjålet en tvebak fra sin moder. Så tog provsten pungen af sin lomme og kastede en firskilling fra sig, og nu måtte gjengangeren give efter. På det sted er et vældhul, som aldrig kan fryse. Men gjengangeren fik dog lov af provsten til at husere som en natravn, når havet kom til det sted, hvor han er sat ned, og der er ikke langt dertil nu. Provsten og Mads Krænsen døde begge inden et halvt år var omme.

VED N. Ø. PETERSEN, FERRING.

Fortalt af fisker Niels Pedersen, Ferring.

400. Der fortælles her en mængde strandingshistorier og om varsler for skibe. En gang fandt en mand, som gik ved havet og strændede, en stor lang stövle. Han tog den for et godt fund og bar den hjem og lagde den fra sig uden at se videre til den. Men som han om natten allerbedst lå i sin seng, stod der en skikkelse ved sengen, som sagde: »Giv mig mit ben.« Manden blev forskrækket, men begreb dog snart, at der måtte være noget ved den stövle. Han stod straks op og gik hen og så i den, og ganske rigtig, der sad en benstump nede i den. Nu vidste han besked, tog stövlen, gik ned til stranden og lagde den, hvor han havde taget den.

KR. L. VESTERGÅRD.

401. Der var et lig drevet i land med nogle gode stövler på. Så kom én, der boede omme ved havet, derned og vilde have stövlerne, men han kunde ikke få dem af, og så hug han benene af og tog dem med hjem. Så tykte han, manden kom

humpende bag efter ham med knæbenene, da han så sig om, og han rendte hjem ad og fik benene optøet ved kakelen. Men han kunde ingen rolighed få, han tykte, manden gik udenfor, og derfor tog han benene og lagde dem ned igjen, hvor han havde taget dem, men kunde jo ikke sætte dem fast. SIMON BOJSEN, BILLUM.

402. En mand bemægtiger sig i klitterne et ilanddrevet ligs finger- og ørenringe. Rumsteren i hans hus om natten. Så en hvid skikkelse foran hans seng med truende bevægelser. Stedte så liget til jorde inde mellem klitterne. Siden gjorde kystbeboerne al tid således: De drog ligene op fra vandskjellet, lagde en bunke under deres hoved og jordede dem i klitterne. M. ESKESEN.

403. En svensk skipper gjorde akkord med to Skagboere om at sejle med dem til Frederikshavn, men så blev der sydöstvind, og skibet kæntrede og forliste her syd for *Strandby*. Skagboerne kom i land, men kaptainen kom aldrig. Sådan skulde det nu hedde sig, men meningen var dog, at han var kommen til land enten levende eller død og så mulig slået ihjel og i alt fald plyndret. Endnu ser man undertiden en benrad komme vandrende fra klitten op til Jakob Madsens hus, og så går han og skrumler oppe på deres loft og træder så hårdt, at det er, ligesom han skal træde igjennem fjælene. Det er særlig mod ondt vejr og kun, når vi har sydöstvind, han viser sig. Men man mærker ham altid i huset mod hver julefest. Der viser sig også jævnlig et lys, som ved samme vind går fra stranden op mod huset. Folkene, der bor i det, er slet ikke glade ved det spøgeri, men det har jo været der, för de kom til at eje det. Almindelig antages, at en tidligere ejer har slået skipperen ihjel nede på stranden og plyndret ham. Liget har man begravet, hvor lyset står, og det plyndrede har man taget hjem og gjemt oppe på loftet. Nogle siger også, at de har hørt det klage sig i den retning ved stranden, og en enkelt påstår, at han en aften har haft benraden at bære på, da han gik det strög. KARL AXELSEN, STRANDBY.

404. Norden for *Furreby* kirke er en höj, hvor der ofte har været set spøgeri om natten. En aften så meddeleren to personer stå oppe på höjen, og han gik derop, men så var der ingen. Han gik da ind i en gård i nærheden, og han måtte blive der til næste dag på samme tid, da han var så syg, at han næppe kunde gå. Der skal være begravet dønninger i denne höj, og muligvis er dødningerne blevne udplyndrede og måske ihjelslagne af strandboerne. MEDDELT AF GLAR-SÖREN. VED T. KR. KRISTENSEN.

Dönninger o. dødninger eller ilanddrevne, druknede søfolk.

405. Der er en bitte höj norden for *Graverses Remme*, og der så a en aften i pænt månelyst vejr tre mænd i blå side klæder, der gik ned til deres knogler, og bag efter kom den fjerde, han havde hår, der sad i en hvidgrå purl om hans hoved. Han var gammel, og de andre var unge, men han kunde pænt følge dem,

De kom over nogle sandbrinker ved höjen og skred lige ad nordöst. A troede, det var nogle, der en gang var kommen der i land og havde forvildet sig i klitterne.

ANDERS KRISTENSEN ISTRUP, HEDEGÅRDE, ÖRUM.

406. Ved *Dødmandsbjærg* i *Nörby* ved Blåvandshuk sés en halv mand gående om aftenen, og tre hvide kvinder kommer gående fra havet og öster på og klager sig. LÆRER HANSEN, V.-HORNUM.

407. A har givet mig noget af med at fiske og har da et par gange hørt, at det råbte ved færgestedet her ved *Sebbersund*. Det var, mens vi var ude på vandet, og det hændede os to gange, at vi roede efter den lyd, og der har flere roet efter det, men der var ingen ting. Ingen véd nogen besked om det, men der er vel én bleven øde der en gang. JENS MARK, VOGSLEV.

408. Man hører tit en færgemand råbe ved *Sebbersund*. Det er et gjenfærd, og flere har hørt det. A har hørt det på *Bislev* mark, og ude på fjorden har a været efter det to gange. En aften hørte a én råbe og stod længe og betænkte mig, hvad a skulde, for a troede, det var gjenfærdet, og var ræd for at blive vildt, men så var det dog et levende menneske, der var gået vildt, Karl Murmester, og a måtte følge ham det meste af vejen til Nibe. Ellers mener de jo, det råb stammer fra én, der har villet sættes over, og så er bleven slået ihjel. JENS MARK, VOGSLEV.

409. Hans Olsen var en gang sejlet med fisk til *Kjøge*. Da de skulde sejle hjem, var vinden ganske kontrari, men i det god lag kl. 12 kom der én ind over rælingen til dem i båden, og så snart de havde fået ham om bord, blev vinden god. Da det nu var hen imod morgenstunden, vilde de ikke have ham længere hos sig, men de kunde ikke få ham bort. Til sidst måtte Hans Olsen skjære en af sølvknapperne af sin tröje, den kastede han i vandet, og så snart han havde gjort det, var han borte. På mit spörgsmål om, hvad det var for én, der kom ind til dem, sagde han, at det var en strandvasker. E. MARIBOE.

410. Der var en aften legestue i *Mollerup*, og a var med. Da vi så skulde til at holde op, sagde sognefogdens sön, at han vilde følge med mig, men a brød mig ikke om det og sagde nej, så vilde a hellere gå ene end følges med ham. Så gik a da, og kl. var mellem 1 og 2. Vort hus lå imellem to haver, og da a nu kommer til den første have, så ser a en sort skikkelse, der går med hænderne på ryggen og har for mig at tykkes intet hoved, og den går hen imod mig. A bliver ræd og løber langs diget og kommer uden om den have og hen imod vort hus, men da har a skikkelsen forved mig igjen, og den standser forved vinduerne. A sagde godaften, men den svarede ikke. Så render a hen og banker på dören og råber: »Luk op, der er én efter mig!« siger a. »Et öjeblik efter kom min fader og lukkede op. »Hvad er der ved

det«, siger han, » siden du sådan hvæller er?« — »Der er én efter mig«, siger a. »Det skal du ikke bryde dig om«, siger han, »gå nu ind og træk af dine klæder«. — »Å, a kan ikke gå i seng«, siger a, »for a er så syg«, og a brækkede mig. »Ja, det skal du ikke tage dig så nær, han har gået her i mange år«. Siden fortalte han mig, at det var gjenfærdet af en sømand, der en gang var gået i land her en aftenstund og havde taget en hest at ride på, som stod på marken. Konen, der ejede marken og boede i den gård lige overfor min faders, hun var gået ned til det sted, hvor hestene stod, for marken gik lige ned til fjorden, og da så hun, at den ene hest var væk. Så løb hun om forbi bakken, og da kom han ridende imod hende. Så siger hun: »Gud bevar mig, det er min hest, du rider på.« Han grinte blot ad hende. Så tog hun en sten og kylte efter ham og kløv hans hoved med. Siden har det syn vist sig der og op imod gården.

LÆRER PEDERSENS SVIGERMODER, UDBY.

411. Jakob Mogensen han tjente som øgbæls i *Søndergård* i Jerup. Det er Jakob Mogensens bedstefader her lige norden for i Drengensgård. Han red ned til havet om aftenen med øgene og skulde sætte dem på måjen (maden). Så lagde han sig, for han vilde flytte dem en gang, inden han gik hjem — på Store-Pold i en slæjj, og der falder han i søvn. Hvor længe han sov, vidste han ikke, men da han vågnede, lå han ved Höjbjærg i Nabstjært. Han havde hørt sige, der var en dødning begravet ved Store-Pold, som var dreven i land og udplyndret, og lige så, at der skulde være en anden dødning ved Höjbjærg. For en 20—30 år siden har de på samme steder ved gravning fundet skeletter, så sagnet har ret. Niels Krænsen vilde lave sig en skydegrav ved Krageskov å for at skyde ænder, og da stödte han på skelettet af et ungt menneske på en 30 år. Det var ved Store-Pold. Han lagde törvene ned igjen, og skelettet ligger der endnu. For få år siden er ved Höjbjærg også fundet et skelet, da de vilde tage sand til at opfylde en husplads. Det var hans mening, at det var den ene dødning, der havde flyttet ham til den anden. NIELS MADSEN, BRATTEN.

412. Der var en dødning begravet östen for *Klemmensgård* i *Bratten*. Den dødning var vistnok meget hengiven til drik, for hvert år de bryggede juleöl i Klemmensgård, gik der al tid fald på det, enten gik bunden af karret eller tappen af tønden, eller båndene sprang, og öllet spildtes, og det fik dødningen skyld for. Men den er gravet op, og siden den tid har de intet öl mistet.

NIELS MADSEN, BRATTEN.

23. Begåede mord på forskjellige.

413. For henved et par hundrede år siden var Morten Lime præst i *Brørup* og *Lindknud*. Han havde som så mange andre præster på den tid lovet at ægte formandens datter, men da han havde fået kaldet, glemte han, hvad han havde lovet, og giftede sig med en kjöbmandsdatter fra Frederits. Hun var imidlertid ikke af den bedste slags og ærgrede sin husbond meget. Det blev værre og værre, og til sidst slog hun ham ihjel. Hun slæbte nu liget ned til en bæk, der løber nær ved præstegården, men da her ikke var vand nok til, at det kunde se ud, som præsten havde druknet sig selv, måtte hun igjen have ham med op i huset, og hun hængte ham nu op ved en strikke, som om han havde hængt sig. Der blev vel optaget forhør, og vidner blev afhørte, men ingen kunde vidne noget mod hende, og hun gik ustraffet i graven. Der kunde hun imidlertid ej finde ro, og hun gik igjen på engen ved præstegården. Da det til sidst blev for galt med spøgeriet, hentede man en lærd magister, der var præst i Astrup, og ham lykkedes det omsider at nedmane hende. Rigtig nok blev magisterens vogn på hjemvejen så tung, at hestene ikke kunde trække den, men da kusken lagde det ene baghjul op i vognen, kom magisteren dog lykkelig hjem. H. G. A. STAMPE.

414. I *Elmelunde* hestehave i nærheden af Odense stod en pæl, hvorunder Ane Ejbæks var nedmanet. Hun havde forgivet sin mand og var så bleven rettet ude på heden, som det kaldes, men siden den tid kom hun tit gående med sit hoved under armen gjennem den lukkede vesterport ad sit hus til. Mange så det, og til sidst måtte man henvende sig til præsten hr. Niels, der boede i den gård, hvor justitsråd Falbe har boet. Hr. Niels lovede at hjælpe. Han gav sin husholderske ordre til, at hun næste aften skulde have en ren og tör skjorte i beredskab, og når hun hørte, at den yderste port blev slået hårdt i, måtte hun vide at have alle lys slukkede og ilden raget på skorstenen (fordi han ikke vilde se ild, når han kom tilbage). Sin kusk befalede han om aftenen at spænde for, og så kjørte de ud på Langmarkerne o. s. v. »Ser du, hvem der kommer bag ved dig?«, sagde Ane, for hun vilde have ham til at vende sig om, og så havde hun også slået ham den tredje bog af hånden, og havde da sluppet, men præsten vidste jo nok, at det var hans karl, og han blev ved at læse. Så måtte hun til at synke, og han drev pælen ned gjennem hende. Da han var kommen tilbage til vognen, spurgte han: »Men hvorfor gik du bag efter mig, Hans?«. — »Jo, det var, fordi præsten blev så forskrækkelig længe borte«. — »Ja, nu kan jeg sige dig, at du lever kun i ni dage.« Da de kom hjem, havde husholderen al ting i orden, og præsten kunde godt behøve at få tört på, da han dryppede af sved. Men Hans døde rigtig ni dage efter. K. F. WIBORG.

415. To brödre var ude på den ager, hvorpå *Pesthöjen* ligger, at plöje om kap, men da de kom i ordstrid sammen, slog de hinanden ihjel med deres plovstave, og siden den tid skal der have gået spøgeri på samme sted. Det er nord for *Stoense* by og en 700 alen öst for landevejen. SØDINGE SKOLE.

416. En aften vilde en lærer Pedersen i Alborg-egnen gå over et gangbræt, der førte over en å. Men i det samme fik han öje på en skikkelse ved den anden side af gangbrædtet, og de kom op på én tid. Skikkelsen skød sig forbi ham, og så sagde læreren godaften, men den anden svarede ikke og forsvandt langt henne. Dette møde fortalte han til folk, og de sagde da, at det heller ikke var rele ved det gangtræ. To karle havde en gang fulgtes ad, og de kom i uenighed, og den ene slog den anden ihjel og slæbte så liget hen i en mergelgrav. Han blev nok tiltalt derfor, men vilde ej bekjende, og efter hans død kom han til at gå igjen dér. A. E. MEINERT.

417. I *Ramskov*, Give sogn, har der i følge sagnet været en stor skov med svære egetræer. En bordplade, som vi havde hjemme, da jeg var dreng, fortaltes der om, at træet til den var skovet i Ramskov. Pladen bestod af en eneste egeplanke, hen ved halvanden alen bred. Nu er der kun en tre, fire forkrøblede egetræer og nogle purrer tilbage af skoven. En del ildgjernings-mænd eller rövere skulde have slået skovfogden ihjel og ødelagt skoven dels ved at sælge træet og dels ved at brænde det til kul. For nogle år tilbage var det ikke godt at færdes her om aftenen, ti da fik man en underlig stönnende og hvæsende lyd at høre, og samtidig så man et gjenfærd slæbende på den ihjel-slagne skovfoged, og hvo der da havde set det, blev al tid vilds eller galt vendt, så de ikke kunde finde sig til rette. Mariane Bæk var en aftenstund gået ud til törvestakken for at hente törv og fik da gjenfærdet at se, der stönnende og hvæsende kom slæ-bende med den formentlig ihjelslagne skovfoged på nakken. Men hun blev da forkert vendt og kunde ikke ved egen hjælp finde tilbage igjen fra törvestakken. CHR. H. MØLLER.

418. I vort hus har det også spögt, lige her over kammeret, hvor vi nu sidder. I førstningen, da vi kom her, var det, som nogen slæbte hen ad loftet, og min kone vil have til, det spøger endnu, og så kunde en også høre mennesketrin. Rygtet gik her, at en mand, der en gang har boet i huset, skal have kvæld et barn her oppe på loftet. JENS LÖRSLEV, LANGKASTRUP.

419. På *Mallinggård* havde en mand i gamle dage skåret ho-vedet af et barn i en hakkelsekiste. Hver nat derefter kunde man se, at der kom en stor sort hund ind og lagde sig på stedet, hvor gjerningen var udført. Kreaturerne kunde aldrig være bundne.

P. E. PETERSEN.

420. En mand var beskyldt for at have druknet et bitte barn i en pyt i *Bredkjær* sønden i Ty. Han døde og blev begravet, men ved höjlys dag ved middagstid kommer der en kone gående, der hed Ane, og lige imod denher mand, der var død og begravet for flere år siden, og hun bliver helt forskrækket. »Men tu det er jo Ajs (Anders), men hvordan kan det da være?« Da gik han med hans tröjeflaske tagen op, og havde som noget i den. Så havde hun hørt sige, at når de hilste med Guds fred, så kunde et gjenfærd ingen fortræd gjøre. »Guds fred, Ajs«, siger hun. »Ja, hvem der havde den.« Han bliver ved at gå ned til den pyt, og der blev han henne. Hun førte jo så det rygte ud, at hun havde set ham, og han gik i den klædedragt, han havde som levende, og lød godt nok hans navn. MARIANE AGGER, BJÆRGBY.

421. På *Bavnehöj-møllen* ved Grenå forsvandt karlen pludselig. Folk mente, at nogen havde slået ham ihjel og brændt ham op i bagerovnen. Siden spögte det der, og kort efter solgte ejeren møllen. Den ny ejers broder var der i besøg og skulde ligge der om natten. Han vågnede ved at se to mennesker slås ved siden af sengen. Alle döre og vinduer var sprungne op, og der blev et stort rabalder. VOLDBY.

422. På *Mørket* i Gangløse sogn boede en mand, der for ti år siden tog en søster eller måske en konesøster til sig fra Kbh., fordi hun var bleven fattig. En tid efter forsvandt dette fruentimmer aldeles, og det har endnu ikke lykkedes at finde mindste spor af hende. Rygtet siger, at manden, som hun var hos, nok skulde vide, hvor hun blev af, men fra den tid har der aldrig været godt at komme om natten i nærheden af Nyvang straks ved Mørket, hvor folk har troet, at et spøgelse har taget sit ophold, og mange har især hørt det. Den første, der mærkede det, var Jens Thomsen på det kongelige kalkværk, hvis enke endnu har stedet. Det var en helligaften, at der hørtes nogle underlige skrig omkring stedet, som om det var en sjælden fugl. Th. fik lyst at skyde den, han var hverken ræd eller overtroisk. Han tog sit gevær på nakken og en god jagthund med sig og gik i den retning, lyden var hørt. Han lyttede, men alt var stille. Som han nu var til sinds at gå hjem igjen, sögte med ét hans hund pibende ind imellem hans ben, og han kunde ikke igjen få den frem. Han spændte bössen, og på én gang begynder det at skrige og hvine tæt ved ham med forskjellig slags lyd, hvorpå det med hendøende stemme forsvandt i Nyvangen. Th. gik nu hjem og tog sig et par snapse, og så gik han derhen igjen og syntes, at han nu var godt rustet. Men det gik ham akkurat som forrige gang, både med hundens angst og dens skrigen tæt ved ham, og han kom hjem og sagde: »Nej, nu skal jeg aldrig gå efter den slags mere«. Der er mange, som kan fortælle om *Nyvangsdjævelen*. Jörgen Pedersen her i byen hørte ham gjø som en ræv, og han kaldte på konen, at hun også skulde høre det. Da hun kom ud, havde lyden for-

andret sig, og som de står forundrede over, hvad det er for en lyd, vrinsker det som to heste, der slås. De hørte også virkelig slag i slag ned efter åen over Jakobs gård, den gamle præstegård (Kirkeværløse har för haft sin egen præst). Men nu hørte de en langsom klagelyd: »Å—ja—a!« der kom nærmere og blev efterhånden hurtigere og hæftigere. Konen gik da ind og vilde ikke høre mere, men Jörgen hørte, at lyden kom helt op i hegnet ved hans jordlod, hvor det så som gjennemtrængende hvin tog farten efter *Gangløse ovre* (skoven, som strækker sig ud til kalkværket). Han kunde høre det, indtil han kunde tænke, det var henne ved Nyvangen, mens skoven klang igjen af hvinene. N. J.

423. Det er nu sjælden, at *Nyvangsdjævelen* lader sig høre. Men sidste forsommer ventede min kone mig hjem fra Kjöbenhavn en aften, og en mand, som vilde have mig med sig til Horns herred klokken 2, 3 om natten, var henne at høre, om jeg var kommen hjem. De stod begge to uden for og hørte nogle höje og derefter nogle sagte hvin. Min kone véd ikke, hvad hun skal ligne dem ved. Hun spurgte manden, hvad det var, og han sagde, det var vel en slags fugl. Dermed gik han. Da hun kom ind, hørte hun endnu underlige skrig lige som tæt udenfor. Hun sov ikke meget. Men siden sagde manden hende, at det var, hvad folk kaldte Nyvangsdjævelen, men han vilde ikke gjøre hende bange. Hun havde den gang aldrig hørt tale derom. Man hører tit drengene gå her på gaden og vrænge efter Nyvangsdjævelen, men når aftenen så kommer, er de ikke længere helte, de er da bange for at gå nogensteds for ikke at møde ham, skjöndt jeg ikke véd nogen, der endnu har set ham. N. J.

424. Der ligger en gård, som hedder *Vonsmose* mellem Grøddebøl og Nörre-Vilstrup ved Haderslev, og så ligger der sønden for Vonsmose en by, som hedder Kjestrup. I den var der en herregård, vi kaldte den altid blot æ herregård. Både volde og murbrokker vidner om, at gården har været befæstet. På den ene af de gårde var en ung pige, som var datter der, og på den anden var en sön, som var forlovede med hinanden. Men så var der en pige i Vandling ved Haderslev, hun vilde have denher karl, og hun dræbte hans kjæreste for således at få ham. Siden den tid gik den dræbte igjen. Vejen, der fører fra Grøddebøl til Vilstrup, er indhegnet med stort hegn og således meget mørk ved nattetid. Den kaldes Grøddebøl forte, og der hører og ser folk hende meget ofte. Hun skriger og jamrer sig, og når nogen går efter det og tror, at det er én, der er i nød, trækker hun sig tilbage og har således ledt adskillige vild og ind i en mose ved siden af. Min broder kom en gang fra Jelling seminarium og kom så ad den vej ved midnat. Han hører det skrige, går så et stykke ned ad vejen, men det trækker sig tilbage, som det plejede. Han kommer så i tanker om, at det er galt, og går hjem, for vort hjem er tæt ved, banker fader op og vil have ham med ud at

se, hvad det er. Men han frarådede det. Min broder havde ingen ro på sig og vilde ud at lytte efter det. Ligesom han kom ud til havelågen, kom en kvindeskikkelse skridende forbi, ti den vej går lige forbi vort hus, og havde en vældig stor kyse på hovedet med en stor skygge ud foran ansigtet. Så gik han ind og var ræd, for nu var han sikker på, at det var gjengangeren fra Grøddebøl forte. En af Vonsmoses tidligere ejere hed Göllmann, og han kom en aften sent fra Haderslev. Da han kom til vejen, som fører ind til gården, ser han en del svin på vejen. De skreg akkurat, som han tidligere havde hørt jomfruen gjøre. Men da han var sikker på, at det var hans svin, de havde glemt at lukke ind, sagde han til karlen om at kjøre hestene ind og vilde nu selv begynde at drive svinene hjem, så skulde karlen komme ud og hjælpe ham. Da karlen kom ind, var svinene imidlertid i deres sti, så han gik ikke ud til manden. Denne kom ud i mosen og gik der den hele nat, først i dagningen kom han hjem, og da vilde de have at vide, hvordan han var kommen omkring, og hvor han havde været. Men han sagde blot, at han måtte ingen ting åbenbare, men han havde haft en farlig nat.

LÆRER HANSEN, HORNUM.

425. I en gård her i byen boede en mand, der havde en sön, som var soldat i Kjöbenhavn. Han havde en kjæreste der ovre, og hun blev frugtsommelig. Så vilde han have narret sig fra hende, da han blev permitteret, men hun kom lige godt med ham og kom om bord på det samme skib. Undervejs til Arhus så han lejlighed til at kaste hende overbord, uden at nogen mærkede det. Da han nu var kommen hjem, blev der sådan uro i gården om natten. Döre og alting klamrede, og det tumlede en vrinsk hest sådan, at den var aldeles svedig hver morgen. Der viste sig undertiden en sort so, når de kom op om natten, og de kunde næsten ikke være i fred for den. Det er ikke så fri, den viser sig endnu, og a har også set den. Så måtte de til en præst i *Kjørup*, og han hjalp dem sådan, at der blev nogenlunde ro. Pigen var forsvunden til søs, det blev godtgjort, og man kunde nok forstå, at det var sådan gået til, som her ovenfor fortalt.

HENRIK JENSEN, HORNBORG.

426. Den gang, de gjorde hovning, da var der en forvalter på *Buderupholm*, der var så slem imod bønderne ved at tage tienden på ageren. Nogle af dem blev da enige om at slå ham ihjel, og det blev også udført oppe ved chausseen imellem Hobro og Ålborg ude i heden. Han gik jo igjen og gik og skreg og skråld ved nattetid. Enten der nu var betaling böjen ud for det, eller en præst vilde vise hans dygtighed til det, nok er det, der kommer en præst om aftenen og vil have ham sat ned. Men han var ikke retfærdig nok, og dødningen var ved at gå ham åpå. Nå, så kalder han på hans kusk, der holder lidt derfra, han skulde kjøre alt, hvad hestene kunde strække og hente Ywlstrup (Juel-

strup) præst. Det var en halvanden fjerdingvej i afstand derfra, men öjeblikkelig han kommer og svinger for dören, da står Ywlstrup præst i hans kjole og krave og med hans bog under hans arm. Han smækker på vognen i en håndevending og siger til karlen: »Det er vist vel sent, min sön«. Da de kom der, havde han næsten den anden præst overvunden, det havde dødningen, men så satte Ywlstrup præst ham ned, og så blev der ro.

PEDER A. STÆRK, MADUM SØ.

427. Ved *Immervad* boede der for mange år tilbage en mand, som de kaldte Tøger. Han var så grov rig. En aften siger han til hans karl: »Hør, der forestår en blodig krig, kan du ikke tage den tønde penge og bære om i Låjenmose? Du skal over Hovslund forte, og så skal du begrave dem der og der i det dige der ved Oksevejen. Men ve og ulykke over dig, dersom du ikke gjör, hvad jeg har befalet dig.« Karlen rejste af med pengene, men da han kom lige til forten, blev han overfalden af rövere, og pengene ham fratagne, og derefter blev han ihjelslagen. Efter den tid kaldes den hulvej, hvor dette skete, Dokdals forte, for karlen hed Dokdal, og til hver helligtid trimler der i midnatstimen en tønde, te gnisterne står ud af den. Æ har selv set den. Det var lige lille-juleaften, æ kom fra Hovslund af, og da hørte æ først det ringslede. Æ blev ræd og sagde: »Jösses navn! hvad er det?« Der var sne på, og så kom tønden. Æ kom ind i mine forældres hus, der ligger tæt ved, og kunde hverken mæle eller tale. Min moder spurgte mig, hvad det var. »Moder, moder! skreg æ, æ penge triller ned ad Dokdals forte.« — »Sagde æ det ikke nok«, sagde min moder, »den anden aften, vi kom der igjennem, var det heller ikke rigtig fat.« — »Ti stille med det,« sagde fader«, te börnene får ikke fat på det.«

C. C. HAUGÅRD.

428. A tjente i *Flyvbjærg*, *Jerslev*. Juledag var a kjørende med min husbond og madmoder til kirke og kom noget sent i seng. Så selve Steffens nat, som a nu lå i mit lille kammer, da hører a ved midnat én, der skrumlede ude i bryggerset og kom ind ad dören og skred hen til min kiste og tog mine klæder og tarsk dem ud ad kjøkkenet. Det var et stort gråt spøgelse, og han stod så tæt ved mig, te a troede, han vilde i sengen til mig, og a blev så forkyvst, te a sprang op over födderne af sengen — det var sådan en sætseng a lå i — og ind i stuen og satte mig på bænken og blev der til dag. Om morgenen lå mine klæder godt nok på den plads, hvor a havde lagt dem. Siden turde a ikke ligge i det kammer. En mand, der för havde boet i gården, skal have slået en anden ihjel på vejen lige udenfor rollingen, og så tog han ham på ryggen og bar ham over og stödede ham op til hans egen dör. Han var nemlig fra *Hummelheden*, ham, der blev slået ihjel. Da konen kom op om morgenen, faldt den döde stodder ind til hende. Præten gik nu, at det var morderen, der gik igjen der, og det sengested, a lå i, det var bleven der efter

ham. Mange havde set det spøgelse, og på vejen udenfor var mange bleven vilds, og deres øg var bleven forkyvst og snorkede og gjorde dem til. JENS KR. PEDERSEN, SØHEDEN.

429. A tjente en gang i *Andi*, og manden sagde til mig, da a blev fæstet, at der vilde ske noget en gang, men han vidste ikke hvornår, for det skete kun en gang eller to om året. Han vilde blot sige det, men holdt ellers ikke af at få snakket om det. Så havde a en gang været i Randers, og a kommer hjem og fodrer af og lukker dörene og går i min seng. Det var ved midnatstide. Da a havde ligget lidt, stod en fire-års følhoppe, vi havde, og skrabte og gjorde et spektakel, og da den stod lige op til meldskjellet, havde a nemt ved at høre det. A tænkte: »Mon den er syg?« Lige i det samme bliver dören slået op, og hakkelse-husdören kom op også. A kan mindes, hvad manden har sagt, og a bliver så liggende, og der bliver ikke mere ved det. Så om hösten skete det igjen, og det var håtte mere forvovent. Vi havde en karl, der var til höstbal, og så kom han sent hjem om aftenen, men da han var höstmand, skulde han komme. Lige som han har lagt sig i en seng bag ved dören, begynder Fylli at husere igjen, og så bliver dören slagen op. Han rejser sig og lukker den, da den var lige for hans seng. Men den kommer op igjen. Han lukker den anden gang, og a siger endda: »Du må helst lade den stå.« Nej, som han kunde bande, vilde han ikke, nu vilde han have ro, og han sætter hans plejl for. »Nu skal de ikke komme til at slå den op tiere!« Straks efter slår det dören op, så den flyver i ene smadder. »Hvad, hvad er det?« — »Ja, hvad er det?« Om morgenen kom manden og sagde: »Hvordan er det I har fået dören sådan smadret?« Ja, det vidste vi ikke. Så blev der ikke mere ud af det, men han sagde os da så meget, at der skulde være blevet slået én ihjel oppe i havregulvene, mens Kosakkerne var her, og det foer igjennem hele raden, så dörene skulde være oppe for det, men det fornærmede ikke nogen nogne tider. Det kom blot sådan en gang eller to om året.

PEDER JONSEN, TORSAGER.

430. I *Underup* var det galt med spøgeri i en gård, og det var nok ikke endda i små måder. Så blev gården solgt og kom i fremmede hænder, og der skulde nu lægges nyt gulv gjennem stuerne. Da de brækkede det gamle gulv op, lå dér under et menneske. Han så både hel og holden ud som i levende live, men aldrig så snart rørte de ved ham, så faldt han sammen. Så kunde de jo nok forstå, hvad det var, der spögte, og der var nogen, der snakkede om, te en af de forrige ejere havde slået hans stifsön ihjel, en gang han vilde rejse til Kjöbenhavn, for at blive fri for at udbetale ham hans arv, og så blev hans lig lagt under gulvet. Nu spögte det aldrig siden, men manden, der havde gården, vilde alligevel af med den, for han var bleven så sær ved det, da de fandt den döde mand der. R. P. RANDLÖV, TÅNING.

431. En aften sildig kom en mand ridende forbi *Fövling* kirkegård, og derfra lød da en röst: »Døden er kommen, men tiden er ikke kommen.« Da manden fortalte det, og rygtet kom ud imellem folk, blev sagen undersögt, og det viste sig da, at rösten kom fra en grav, hvori en gammel aftægtskone nylig var bleven jordet. Derved blev mistanken om en forgiftelse henledt på aftægtsnyderen. Han blev sat fast og bekjendte, at han havde forgivet den gamle for at blive fri for at yde hende aftægt.

LÆRER FISCHER, LUND.

432. To karle, den ene fra *Sinding*, den anden fra *Kragelund*, kjørte en nat for flere år siden gjennem Charlottenlund skov. Karlene havde hørt fortælle om en mand, som skal være myrdet i skoven, og at det spøgede slemt der ved nattetid, derfor kjørte de meget hurtig for snarest mulig at komme ud af den igjen. Men pludselig hørtes en sær knagende og hvislende lyd mellem træerne. Hestene, som ellers var rolige dyr, var ikke til at få et skridt længere, og først efter en halv times tid fik karlene dem til at gå videre. J. JENSEN, REFSHALEGÅRD.

24. Dræbte tjenestefolk.

433. Fru *Ribert* i *Nanderup* slog hendes kusk ihjel og forvarte ham i et hul ude i kjæret. Der sidder endnu en sten dernede, som man kan skyde op og ned; men den har aldrig været oppe. Den gamle Buchwaldt vilde have haft den op, men Lavst Ladefoged sagde nej, det vilde ikke bekomme ham godt, og så lod han den sidde, og ingen har siden rørt den. Hun havde også ombragt et lille barn ude i stalden, vil de påstå, og de troede, hun havde forvart det i den sten som i en kiste og så fået kusken til at kjøre det ud i kjæret, men da hun var angst, han ikke kunde dølge det med hende, rendte hun ham baglænds ud i hullet og puttede ham ned. A har gået i kjæret og stanget gjedder og stödt på den sten mange, mange gange; det lyder så hult. Den ligger östen for Nanderup i *Jærnkilde*. Hvert 7de år kommer hun kjørende langs gjennem laden og så omkring og ned ad gården. Da springer alle döre op. De har hørt det for ikke længe siden. Hun blev manet ned nede ved Vilsund, og hun kappedes med præsten til sundet, han oven over og hun i jorden, men han kom for sent og sagde så: »Var det ikke Bjærgby sand og Sundby ler, skulde jeg nok have klaret mig.« NIELS KR. ANDERSEN, FLADE.

434. Ved *Sørup*, en mil fra Ringsted, går en jomfru med en dreng på ryggen, fordi hun en gang i vrede smed ham ind over kjærnen, så han döde, han skulde nemlig kjærne, men gjorde det ikke godt nok. JG. HANSEN.

435. Der gik som spøgeri fra *Kejlstrup* efter *Frøbæk*. Der var nemlig en gang slået en rögter ihjel i Kejlstrup lade, og han, der dræbte ham, gik med ham om og vilde putte ham i bækken, for at han ikke skulde blive mistænkt. En mand fra Hvinningdal kom kjørende hjem ad fra Resenbro, og ved Frøbæk stod hestene stille. Han fik dem dog til at gå, men det første han kom over bækken, løb de løbsk. Han kom så hen til Kjærsgård mølle og fik folk op at fange bæsterne. GJØDVAD.

436. En karl, der tjente i en gård i *Jævngyde*, kom ulykkelig af dage, idet han druknede omme ved Knud bro, men de mente jo rigtig nok, at den gamle mand skulde have slået ham ihjel og båret ham i en sæk derned og så kylt ham i vandet. Siden var der sådan en skralren og skrumlen i stalden og hen på loftet. Juleaften og nytårsaften var folkene mest bange, da turde de ikke gå ud at fodre. Der blev aldrig fodret höjtidsaftener, det véd a er sandhed. JENS SMED, JÆVNGYDE.

437. En herremand på *Lundgard* havde en tjenestekarl, som var noget fjottet og unem til at fatte, hvorfor han tit fik både hug og hårdere straffe. Så døde karlen. Men fra den tid holdt herremanden ikke af at færdes ene, hverken ude eller hjemme, ti det kom ham bestandig for, at den døde karl så fulgte ham, hvor han gik og stod. Folkene på gården så også tit karlen; han gik altid i sine sædvanlige ringede bindærmer og grå bukser med en stor klud for bagdelen. A. C. NIELSAN, MALLE.

438. Over en dör i *Rubjærg* præstegårds stuehus er fastslået en fjæl, hvorpå findes følgende indskrift.

Gud har set min rejses möje
med sit fromme forsyns öje
og tilskikket dette brød,
hvor jeg skal Guds tjener være;
gid jeg må hans navn med ære
stedse prise til min død.
Povl Friis, 1705.

Om denne fjæl fortælles, at hvis den borttages, kan folkene i gården ikke være der for spøgeri. Den Povl Friis, der har opsat tavlen, skal have slået sin rögter ihjel og derefter gået hen og hængt sig i det kammer, der findes indenfor dören, og hvor der forhen fandtes en trappegang op til loftet. Da præstegården for nogle år siden skulde ombygges, blev man nødt til at nedtage fjælen, og den blev da smidt op på loftet, men siden har forskjellige mennesker også mærket spøgeriet. Præstens plejesön så en nat en hvid skikkelse komme ind til sig, og lærerinden så en sort skikkelse en anden nat stå ved sin seng, ligesom der også af og til hørtes klagende skrig. Så snart man kunde, fik man fjælen atter sat op, og siden har man intet mærket.

S. CHRISTENSEN, RÖNNEBJÆRG SKOLE.

439. En pige i *Vium* i *Gudum* var kommen af dage ved hængning, men folk mente, at det var hendes madmoder, der skulde have slået hende ihjel og hængt hende op bag efter. Siden, da hun var bleven begravet, så de, at der kom en skygge hver aften lige i æ solest og gik fra kirken og satte ad Vium til, og den kom forbi præstegården og fulgte vejen lige frem. Så blev folk bange og klagede dem til præsten. Han vilde ikke tro det først, men så en aften gik han ud og vilde se det. Da kom han for silde, det var allerede forbi. Aftenen efter da trækker han i hele hans præstedragt og tager en stor bog under hans arm. Da skulde han have kommet til hende, og siden den tid så de hende ikke. Præsten var hr. Rosendahl. MADS GRAVERSEN, SVENDSGÅRD.

25. Ihjelslagne kræmmere.

440. Tæt ved *Bjerre* by i *Udbynedre* sogn ligger der en stor bakke, hvis sydöstlige hjörne indtil for nogle år siden gik tæt ned til gårdene, og haverne lå op ad skråningen. Nu er der taget af det hjörne til vejgrus. For ved lag fyrretyve år siden, havde de en hund til Kristen Lavstens, der gik løs, og den sidste månedstid för jul gik han hver aften op på bakken og satte sig til hen ved midnat og hylede og tudede i et væk; sådan gjorde han hvert år. Pigen i nabogården sagde en aften: »Det er da en grim hund!« — »Ja, det skal du ikke bryde dig om«, sagde konen, »det varer ikke længer end til jul, så er det hele forbi!« og det var det også. Til sidst døde da den gamle hund, men så havde flere i byen fået løsgående hunde, og nu holdt de hver aften i den tid et voldsomt spektakel; de hylede og skreg, og løb bag efter hinanden i trav og galop ned ad bakken og omkring gårdene, så det rystede under dem. De havde til Jens Kristians en stor bister hund; de var slet ikke bange for tyve eller sligt, fordi han var så bister; han gik jo ude om nætterne, men det kunde ske, når spektaklet var så voldsomt, og folk kunde ikke sove for det, at konen kunde sige til manden: »Å, rejs dig og luk hunden ind, at vi da kan få ro!« Når han så gjorde det, knurrede hunden og rejste formelig børster, og så så vild ud, men det fortog sig snart , da den kom i hus. Folk var alligevel ikke egentlig bange, de vænnede sig til det, og hvad det betød, lod de stå ved sit værd. Men så skete det, at Jakob gav sig til at kjøre mulden ud af hans have ud i marken, og da fandt de skelettet af en mand i digesgroben, der var ikke uden en halv alen jord over ham, og hans ene ben lå op under ham, så det var tydeligt at se, at han var begravet i hastværk. Det blev meldt til øvrigheden, og der kom befaling, at benene skulde jordes i kirkegården. De vilde nok ellers have haft dem ført til Mariager for at få bedömt, hvorlænge de kunde have ligget i jorden, men det var den gamle

pastor Bie nok kjed af, at der skulde gjøres så store anstalter, og han fik det lavet sådan, at det ikke skete; men Jakob lod en kiste gjøre, som de blev lagt i, og så kom de i kirkegården. Siden den tid var der aldrig sjov eller allarm af hundene. Det var nok det, der skulde åbenbares. Det er ikke en opdigtet fortælling, det er lige så sandt, som at vi sidder her. Ja, to nu er alle de gamle mænd jo døde, men ellers blev der snakket om, en tidligere ejer af gården lå altid og handlede og prangede, turede og svirede og sad meget i kroen; og der blev hvisket om, at han en aften havde haft én, en pranger eller kræmmer ude fra Holsten med sig hjem, men ham var der ikke bleven set mere til. En tid efter kom der et kvindfolk til egnen og gik og spurgte om sin sön; hun kunde følge hans spor til Udbynedre kro, men der blev det borte. Folkene i kroen mente og sagde for hende, at han var gået over Nörrefjord (Mariagerfj.) på ise, men hun fandt ham da ikke. Men det har nok været ham, der kom med ud til Bjerre, og manden har så slået ham ihjel og puttet ham ned i digesgroben. Han har jo nok haft penge, og det skulde så være derfra, at de fik deres midler, for för var de så forarmede, de knåste, men siden havde de sådan en velstand.

KAREN MARIE RASMUSSEN.

441. Der skal gå en hovedløs kræmmer imellem *Rostrup* by og *Birkevorde* (der nu kaldes Marienborg). Han var bleven slået ihjel, og dem, der havde gjort det, de havde bag efter slæbt ham ned i Mariager fjord ved Ovegårds mølle. Det her spøgeri kom så igjennem byen lige forbi gadedammen, for der drejer vejen jo om ad Ove syd på, og det skal jo ned til Ovegårds mølle. En aften kom der en mand fra Rostrup, og da står der to og slåser på det sted, hvor han skal være dræbt. Det var dödninger begge to. Så siger han til dem: »Hvad står I her og slåser efter?« Da bliver det lige så mørkt for hans öjne som en brand, han kunde ikke se det mindste, og så får han et hvist, som her fra og op til Rytterkrattet, vil a sige, og kommer til at stå på en knold i skjellet imellem hans egen mark og Stenstrup mark. Da bliver det så lyst igjen, at han kan se ned ad hans egen mark og se byen. Om aftenen, når mændene havde været i Hobro, og de kom silde tilbage og vilde vande deres heste ved gadedammen i Rostrup, så er der somme tider kommet noget ligesom en hund, der rendte og slæbte med en lænke. Når den så kom forbi mændene og hestene, så kunde de ikke få dem til at drikke mere den aften, for de kan mærke sådant noget lige så vel som hundene. Bæsterne snorkede og sukkede og var helt rædde for det.

PEDER ANDERSEN STÆRK, MADUM SØ.

442. I *Businge* lå en mand på sit dødsleje og bad om at få hentet præsten til at berette sig. Da denne kom, spurgte han manden, om han havde noget at tale med ham om i enrum. Ja, det havde han da. Præsten lod alle gå ud, der var inde, men

konen, som gik sidst, lod dören stå på klem for at høre, hvad de talte om. Så spurgte præsten ham, hvad han havde på samvittigheden. Manden svarede, at han og konen havde slået en bissekræmmer ihjel en gang og taget alle hans penge; hans lig kunde man finde på et sted, som han nöjere betegnede præsten. Så gik denne, men konen foer ind og gjennempryglede sin mand, fordi han havde sladret til præsten, nu kunde de blive ulykkelige alle sammen. »Nu skal du dø«, sagde hun, og manden døde også. På begravelsesdagen sang man salmer inde i stuen, men liget lå ude på loen; da man kom derud for at bære ham bort, sad han oprejst i kisten og rokkede frem og tilbage, således havde det onde magt over hans legeme. Hans sön gik hen og tog ham i brystet og lagde ham ned med disse ord: »Du skal Dælen gale mig ligge smukt, fa'r!« Så blev låget lagt på kisten, og den gamle begravet. EFTER SKRÆDDER JENS PEDERSEN, ELMELUNDE. TH. JENSEN.

443. Uden for *Torp* by, Underup sogn nordvest for Horsens, blev for et par menneskealdere siden en bissekræmmer myrdet og af sine mordere kastet i *Torp* sø. Her turde de dog ikke længe lade ham ligge, tog ham derfor op en nat og bragte ham hen i en lade, som tilhørte den ene af morderne, en gårdmand i Torp. Men da den myrdede gik frygtelig igjen på gården, blev han flyttet fra laden og kastet i en mose. Men heller ikke her turde de af frygt for at opdages lade liget blive ret længe, og da gårdmanden netop skulde opføre en skorsten, tog han atter liget op af mosen og gravede det ned i jorden dér, hvor skorstenen skulde stå, og skorstenen blev bygget op og stod i mange år. Men det spøgede jo altid på den samme gård i Torp. Da nu siden morderen døde, kunde man ofte ved nattetid se dem komme kjørende med et lig i en vogn, der rumlede eller dumpede ganske forfærdelig, og blev derfor på egnen kaldt Dumpervognen. De kjører fra Torp sø til omtalte lade, derfra til mosen og atter herfra til den omtalte skorsten. For få år tilbage blev den nedreven, da der blev bygget et nyt stuehus, og der fandtes da ganske rigtig et lig under den, der var næsten aldeles ubeskadiget. Det var naturligvis bissekræmmeren. Det blev nu ordentlig begravet, men Dumpervognen går endnu sin natlige gang til gru for mange. Gamle Marianes fader var så bekjendt med dens gang, at han forud kunde sige, når og hvor den vilde lade sig se og høre.

GJEDVED HØJSKOLE. L. K.

444. To brödre i en gård på *Hadsten* mark slog en gang en kræmmer ihjel, som loserede der om natten, og så red de hans lig over i *Selling vad* eller *Hårevad*, og puttede det dér ned i mosen. — En 60 år efter blev der lagt en vej fra Selling og til Håre, og så fandt de liget. Det så ud til at have været en stærk og meget velvoksen mandsperson. De tog jo hans penge, og velstanden derfra spores endnu i familien. En sön af den ene af

morderne måtte tit høre om kræmmerens penge. Det spøger endnu på det strög. En nat kom jeg fra Vitten og vilde gå hjem, og jeg ventede, at min sön skulde komme i møde med mig, men det skete nu ikke, jeg var bleven siddende noget længe og havde snakket med mændene der ovre. Da jeg så kom lige neden for gården på landevejen, kom der noget, jeg troede først, det var min sön, men så blev det til en hest, og da den kom lige ud for mig, sprang den over grøften ud på plovjorden og op imod gården. Det fortælles, at de skal have slået ham ihjel ude i deres grusgrav, og der kan heller ingen ting være der ude imod höjtiderne, fordi det spøger så slemt. Der var en særegen fredløshed over de to brödre siden. Den ene forsögte tre gange på at hænge sig, men døde dog som en 87-årig mand. Den anden havde ikke ro til at være noget sted til stadighed, flyttede fra stedet og var så hos ét af börnene og så hos et andet, indtil han til sidst døde i fødegården. En gang var den ene broder bleven syg, og den anden var så henne at besøge ham. Da lå han og sagde: »Hvad tænker du om kræmmerens penge?« — »Hviss, ti stille, bitte Jens, du er nok vilds«, sagde Kristen, og så blev der jo ikke mere ud af det. Det gik ellers dårligt for hele familien. Mange andre, der bor derude, fortæller også, at de har set den hest. Da jeg kom op til møllen, talte jeg noget om, at det var slemt for de folk, der havde en klod til at løbe ude på den tid af natten. Men så gjorde de mig opmærksom på, at det var den hest, de havde haft at ride kræmmeren hen på. Nu kunde jeg også nok forstå, det var sådan. Den kommer ikke ad vejen, men tværs over den vej langs med det dige, der støder til Skanderborgvejen, hen imod gården. Det var hverken mørkt eller lyst, da jeg så den, det var en pæn hest, og den sprang godt. Men der var ikke noget at se på plovjorden anden dagen, da jeg kom der forbi igjen. MALER SÖRENSEN, VINTERSLEV.

445. I en gård i *Gl.-Skrøbeløv* boede en mand for henved 90 år siden, som ved sine to brödres hjælp slog en kræmmer ihjel og brændte hans lig i bagerovnen. Men da gjerningsmændene døde, og en anden fik gården, blev det galt med spøgeri. Ja, det gik til sidst så galt, at mændene i byen måtte skiftes til at holde vagt i gården. Hestene slog sig løs i stalden og slog spiltovene i stykker, og store sorte hunde gik omkring i gården og i stuerne, og de forsögte bestandig at vælte sig over den ny beboer, som lå i sengen. I bagerovnen hørte man det knage og brage, og det var, ligesom en sæk aske kom dumpende ned fra skorstenen. Til sidst måtte de rent forlade gården, men så tog præsten i Rudkjøbing tilligemed en præst fra Ærø og kapellanen i Humle der ud en nat. Præstens karl i Rudkjøbing kjørte for dem, og da de stod af vognen o. s. v. Medens præsterne var inde i gården, kom tre personer i hines skikkelse og satte sig op på vognen gjentagne gange o. s. v. Efter den tid hørte spøgeriet op, og siden blev der fundet en kræmmerkiste nedgravet uden for gården. SØDINGE SKOLE.

446. En nat var vi ude med sandvåd her norden for *Vorde* tæt ind mod *Låstrup* kirke i den bugt, der hører til Sønder-Borup, og vi gik jo og vadede begge to med vådet. Da hører a, der er noget, der rører sig indenfor os. »De fisker der inde«, siger a til min kammerat. Vi var begyndt at tage våddet op på båden til os, da der kom én slæbende med et dödt menneske og vilde ud med ham i Rinds bløde, hvor der er en masse dynd, og dér sætte ham væk. Vi smider årer og det hele for at komme på båden og over til Skals land. Det skal have været en kræmmer, der efter gammelt rygte er bleven undlivet i en gård i Sønder-Borup, og så har de jo taget hans kram. Han går der med ham endnu, og jeg har været i klø med ham flere gange. Når han viser sig, er det imod storm og ondt vejr, og så véd vi, at vi kan ikke længere være på fjorden. Når han får ham sat væk, klager han sig så ynkelig. JENS TELLING, VORDE.

447. På *Gisselbækgård* i *Hassing* skal efter sigende en kræmmer være bleven myrdet i et törvehus, der var blevet ham anvist til natteleje. Siden den tid skal det være slemt til at rumstere på nævnte sted, ja, endog den dag i dag mener man at høre tummel i pigekammeret, der netop er på den plads, hvor törvehuset har stået. LÆRER N. P. JENSEN, HASSING.

448. Der er en dam i Ust ejendom, der kaldes *Moskjællings kjær*, det ligger mellem nogle höje lyngbanker. Enkelte kunde træffe at se tre skikkelser sidde om aftenen på den nörre side af dammen. Man sagde, det var en kræmmer, der sad imellem to karle, som havde undlivet ham der på den plads. Men vi véd jo ikke, om det var skyggerne af dem, man så.

FREDERIK HENNEBERG, UNDERLIDEN.

449. I en stor dal mellem *Lerkenfeldt* og *Svingelbjærg* har folk tit set lys ved en stor sten, og en sort hund ligge på stenen. Folk turde ikke komme der forbi, og a har tit hørt sige, at det var et vanskeligt sted at komme omkring. Det blev fortalt fra gammel tid, at en kræmmer var bleven slået ihjel der, og morderne havde så taget hans kram. Han havde en stor hund med sig, og den hund skal have kjæmpet så drabeligt med manden, inden han blev dræbt. De slog altså både mand og hund ihjel, men hunden blev lige vel ved at ligge der. De så dens skivelse så tit, og når de kom i nærheden deraf, gjorde den et farligt spektakel.

MIKKEL JENSEN, GRYNDERUP.

450. På den vej, som går fra Odense-landevejen til husene i *Ny-Stenderup*, skal der ikke være godt at komme ved nattetide, da der i sin tid blev dræbt en kniplingskræmmer. Folk påstår, at der endnu færdes en skikkelse der, og at den følger folk så længe, indtil den kan få lejlighed til at se dem i ansigtet, hvorefter den så forsvinder. JUTTA JÖRGENSEN.

451. For en 30 år siden skal to mænd fra *Sønder-Kongerslev*, af hvilke den ene nu er død, have myrdet og plyndret en bissekræmmer, som de derefter begravede i *Solbjærg bakke*, der ligger öst for nævnte by. Efter den tid kunde man ved solnedgang møde en gråklædt person, der langsomt bevægede sig hen ad foden af bakken, til den ovenfor Solbjærggård forsvandt. Det var bissekræmmeren, som vedblev at færdes på denne måde, til man for nogle år siden på det sted, hvor han plejede at forsvinde, fandt hans skelet ved tilfældig at grave efter sand og lod det begrave i indviet jord. M. NIELSEN.

452. *Krœmmerdal* i *Ovtrup* har sit navn af en kræmmer, der er bleven dræbt der. Man har i gamle dage tit hørt råb der, og broen var ikke god at komme over om aftenen, da der somme tider kom en del sorte fruentimmer, svære af bygning, ud fra begge sider af den törre bro og omringede de overkjørende. En gammel vej går over den til *Redsted*. Min moder hørte der en gang tre frygtelige skrald; hun syntes, at hun skulde synke i jorden. På tilbagevejen kom også de samme tre stærke dunder fra jorden bag ved hende. Hun gik der aldrig siden. P. CHR.

453. Ved en bakke, som hedder *Avnbjærg*, imellem Sønder-Longelse og Sønderskov på Langeland, spøgede hver nat en skikkelse i form af en kat, som havde et par store gloende öjne. Han gjorde ingen noget, men når folk kjørte eller gik forbi bakken om natten, gik katten al tid ved siden af dem et par hundrede skridt. Folk siger, at han var varsel for en kræmmer, som for længere tid siden var ihjelslået og nedgravet på bakken, og som en vinter blev funden ved plöjning på denne. Ved hans ben blev fundet en økse og en dolk, som tillige med benene blev bragt til Longelse kirke og bevaret i våbenhuset. Efter denne opdagelse så man ikke mere til katten. SÖDINGE SKOLE.

454. Der fortælles, at der går en jomfru igjen i lunden ved *Kragerupgård*. For et halvt hundrede år siden boede der en mand der i nærheden, til hvem der en aften kom en kniplingshandlerske. Da de var gamle bekjendte, fik hun husly hos ham om natten. Nu antog han, at hun havde mange penge hos sig, hvilket hun nok også havde. Han slog hende ihjel og puttede hende i en sæk, bar hende til den nærliggende lund og gravede hende ned der. En aften var nogle unge folk ude i lunden, og der var da en karl, der kunde spille på harmonika, som fik hende at se. Han spillede for hende, idet han gik forbi hende. Det kom ham dyrt til at stå; ti han måtte bæres hjem og døde nogle dage efter.
Meddelt mig af ungkarl Niels Hansen, Løvegård.
M. BALLE.

455. Nede ved åen i *Handest kjær* der har noget gået og råbt ligesom en kvinde i barnsnød. Mange har hørt det. En karl her i gården har også hørt det. Det råbte tre gange: »Å!« én

gang höjere end en anden, og sidste gang sådan, at det rungede i hele kjæret. De skulde en gang have fundet en opsadlet hest i Nörbeg kjær, og der blev aldrig fundet ejermand til den, så de mente, det var en pranger, der var slået ihjel. Så var det et år, de trak våd der nede i åen, som de gjör hvert år, og da fandt de et menneskehoved i våddet, det blev smidt op på engen. Det første vidste de ikke andet, end det var en potte, men da de fik det undersögt, så de jo, hvad det var. Det skulde egentlig have været begravet på kirkegården, men Jens Östergård smed det ud igjen. Siden det hoved kom i land, er der ingen, der har hørt det råb. Det hørtes i min drengetid, og den hest har min bedstefader fortalt om. NIELS JENSEN, GLENSTRUP.

456. De hørte om aftenen, der gik én og klagede sig nede i engene ved *Stolum*, og der var sådan jammer og elendighed. Det skulde komme fra en kræmmer, der var bleven slået ihjel. Så var der en forsamling i Stolum, og præsten var der, da hørte de det også hveren og snakkede om, om der var nogen, der kunde tage sig på at få det opklaret. Så gik præsten ned til det, og han fik det væk. METTE MARIE ANDERSDATTER, LUNDGÅRDS MARK.

457. I den nuværende toldforvalterbolig i *Besser* går det ikke rigtig til. Der skal tidligere have været en utålelig stank der, og den skulde hidrøre fra, at en tidligere ejer af stedet, Mikkel Stavns, havde slået en bissekræmmer ihjel, taget hans penge og skjult liget i en kornlade. Den pågjældende kræmmer boede stadig hos Mikkel Stavns, når han opholdt sig her på øen, men en nat stod Mikkel tidlig op, spændte for og kjørte ud til Besser rev. Da han i dagningen kom kjørende tilbage, angav han, at han havde været kjørende ude på revet med kræmmeren, som derfra var rejst bort i en båd. Mikkel havde imidlertid slået ham ihjel i forvejen og skjult liget på det ovennævnte sted. Siden spögte det så stærkt i stedet, at Mikkel måtte sælge det, og derpå kjöbte han den östligste gård i Besser by. Kræmmeren hørte man selvfølgelig aldrig mere til. A. PEDERSEN.

26. Andre forbrydelser.

458. I en gård i *Stilling* spøger det fælt om natten. Når kl. er 12, springer alle döre i huset op, i kjøkken og bryggers rumsteres der med fade og kjedler o. lign. De mener, at en eller anden skjult forbrydelse, som er begået i huset, har forårsaget dette spøgeri. For nogle år siden blev stuehuset ombygget i den tanke, at det kunde hjælpe, men uden nogen nytte.

MIKKEL SÖRENSEN.

459. Der er en banke et bøsseskud östen for *Todbjærg*, der hedder *Spånhöj*, og der siger de, der går spøgeri. Der må vel

være begået en udåd i gamle dage. Jeg og min søster havde en aften været i Grötrup og gik hjem ad. Da vi var omtrent lige oven over höjen, hører jeg en underlig lyd, en hæs hvæsen, snart som en hests stönnen, men det var dog ikke helt sådan. Den lød lige foran mig, og vi hørte den begge. Vi blev ved at gå og hørte den da ej mere. En tid efter gik to piger samme vej efter Grötrup. Den ene siger: »Hvordan er det, du går? du skyder mig jo i grøften.« Den anden svarer: »Hører du ikke, der kommer en hest bag efter os?« De hørte det nu bagfra. Men der var ingen hest. JFR. BØGGILD, TODBJÆRG.

460. I *Drengsted*, Døstrup sogn, har man det sagn, at hvert århundrede indfinder der sig i et vist hus en mand, som ved tegn gjör manden begribelig, at han skal følge med ham. Tör denne ikke, så går han sukkende bort. For 100 år tilbage havde manden det mod at følge med gjenfærdet. De gik et langt stykke östen for byen, men til sidst blev manden bange og vilde ikke længere. Da sagde ånden: »Ja, den gang må det gå for godt, men når jeg kommer atter, skal den, som ledsager mig, ikke slippe således bort.« Just i år skal de 100 år være omme, og han kan derfor ventes med det første. A. L.

461. I *Kviisgård* her i sognet (Fabjærg) blev de opmærksomme på, at der kom en gammel mand i en kort gammeldags tröje og grå bukser og stod ved et ben i agerumladen, og da han havde stået der lidt, gik han ad kjörhuset. De havde set ham sådan til visse tider, og pigerne havde set ham, når de sad og malkede. Til sidst turde de snart ikke komme i kjörhuset. Der blev ingen opdagelse gjort, og de sidste fem, seks år har a ingen snak hørt om det. JENS STOER, NÖRRE-ENGLUND.

462. Der var en stor kjæltring i *Åsted* i ældre tid, som var voldsom til at narre folk. Han havde en gang snydt hans nabo for et par hvide heste, og dem brugte han siden at kjøre med. Efter døden blev han ved at kjøre på hans mark og plove med de hvide heste. Det er en stor flad mark, og mange er komne galt af sted der. Enten er de gåede vildt, eller også er de komne til at kjøre ploven og har ikke kunnet komme derfra.

JEBJÆRG HÖJSKOLE.

463. Niels Møllegård i *Trunderup* handlede meget med jord og udstykkede en stor del af Møllegården eller måske af en anden gård, han havde kjöbt, i små huse, men begik herved en mængde bedragerier, hvorfor han ikke havde fuldkommen ro. Den dags aften han var begraven, hørte man ham inde i det hus ved kirken komme og smække med kirkelågen, og så vidste man besked.

P. J.

464. En mand i *Åby* så en nat, da kl. var 12, at der kom ligesom et halmneg skridende fra kirken, og det var, ligesom der

var ild deri, og det syntes at lue. Men da neget kom til et vist hus, splittedes det ad, og en del gik norden om huset, en anden del sønden om, og idet det splittedes, hørtes der et knald. Det var den mand, som för havde boet i huset, der gik igjen. Han havde været høker og brugt uredeligt mål, nemlig et pottemål med falsk bund. NIK. CHR.

465. En mand tilligemed sin sön tilranede sig gården *Kusbøl* i *Ballum*. Da sönnen nu en aften gik ud i stalden, så han sin moder sidde på en af bæsningerne, og hun sagde til ham, at de handlede rigtigst i at give gården tilbage til den rette ejermand, men sönnen svarede, at han för vilde lade sig gjøre en jærnklædning og sætte sig i Helvede ved siden af hende. NIK. CHR.

466. Kristen Thomsen rev hans faders Thomas Dagbjærgs opholdskontrakt i stykker, og så havde den gamle ikke det, han kunde hælde hans hoved ved. Så druknede den unge i *Tastum* sø og gik igjen; han stod henne ved törvestakken. Konen blev atter gift med Peder Troelsen, og han gik hen til Pastor Bötcher og fortalte det. »Hør ham om, hvad han vil«, siger præsten. »Ja, det tör a ikke«. — »Gå nu hjem.« Så gik præsten op og tog spøgelset ved kirken, han vidste nok, når han vilde komme. Der var et hul ved den höjre side af hans grav som et muldvarpehul, det kunde de dække om aftenen, og så var det alligevel oppe om morgenen. Der gik han ned og op. Præsten tog ham nu ved stetten efter sigelse, det har Peder Troelsen fortalt. Siden behandlede konen den gamle godt, og han fik et ordentligt ophold. SØBY.

467. Den gamle kromand i *Skovhus* efterlod sin eneste sön 70,000 og havde tilvendt sig dem, hvordan han kunde bedst. Han havde også gjort falsk ed. Så kunde de ikke være i gården efter hans død. Han spögte oppe i et gjæstekammer, og ingen kunde ligge der. De rejste så fra gården, og sönnen ejer ingen ting, han er bleven al ting narret fra. MARIE JONSEN, EGHOLDT.

468. For ca. 60 år siden levede i *Lykkeby* en kone, som havde stjålet et guldhovedvandsæg fra en af naboerne. Kort efter blev hun meget syg og vedgik tyveriet for sin mand samt bad ham, hvis hun døde, at give det stjålne tilbage. Manden var ikke videre glad ved at gå det ærende, og da konen døde, lagde han, uden at nogen mærkede det, ægget i kisten ved födderne af liget. Men det varede ikke længer end til dagen efter begravelsen, för skolebörnene kom hjem og fortalte, at de tydelig havde set hende med sine gamle klæder på gå og gnide sig op ad kirkemuren. Det blev snart almindelig bekjendt, og manden lod kisten grave op, tog ægget og gav det til ejersmanden. Siden så ingen noget til gjenfærdet. J. M. GRAM.

469. Der var også en væverpige her i byen, der gik og puslede og blev ved med det, til huset blev revet ned. Det var i den

gård, der lå næst ved præstegården, og huset, hun spögte i, havde forhen været brugt som stuehus. Der i det rad hus havde hun siddet og vævet og havde vel forgrebet sig på noget, siden hun skulde sidde og banke efter hendes død. Konen i gården betroede mig det som en hemmelighed, at hun tit hørte den banken, det var ligesom af en væv. Huset blev en tid efter revet ned, og gården flyttet ud, og så hørte det op. S. K. ANDREASSEN, TODBJÆRG.

470. Der boede en snedker i *Horsens*, han havde to sönner. En aften skulde den yngste til *Bygholm*, men han turde ikke gå ene, og så skulde den ældste gå med ham. Så ved de gik hjem ad på vejen ad Bygholms mølle, der så den yngste én henne på vejen, der gik og sækkede med en sæk. Så vilde han af vejen, men da tog den ældste ham på ryggen og sagde: »Nu skal du komme til at følge!« for han var vred, for det han skulde med ham. Så bar han ham om ved den, for den ældste kunde ikke se den, men det kunde den yngste. Men da de kom hjem, blev den yngste syg og lå syg længe efter. Det er mig fortalt af hans egen sön, Kristian Kristensen i Sønder-Aldum, og han sagde, at det var efter folks mening én, som havde gjort noget urigtigt i møllen, mens han levede. N. Å. A.

27. Opgravede benrade og lig.

471. Som dreng tjente jeg hos sognefogden i *Føns*. Om sommeren vogtede jeg kræet, og om vinteren passede jeg hestene og lå i stalden. Hver evigste nat efter klokken 12 var det, som om nogen med store vandstøvler gik fra slyden ned i stalden, og så pustede og stönnede det så underligt. Når det kom, sloges hestene, så gnisterne stod ud af stenene, og en nat rev den brune hoppe sig løs og stak hovedet ind i kammeret til mig. Jeg plejede da at bede et fadervor, til pusleriet gik over, Mangen gang stod jeg op og lagde mig i laden for at være fri derfor. Endelig kom jeg derfra, og Hans Isaksens sön på Rud kom efter mig, men han havde ikke været der ret længe, för han sagde til sin fader, at han gik ud og druknede sig i slusehullet, hvis han ikke tog ham derfra, så at faderen til sidst måtte föje ham deri. Til sidst blev stalden reven ned. Der brændte nu lys hver nat over tomten, og da man gravede efter, fandt man to benrade. Ingen kunde sige, hvem det var, men man antog, at det var to kræmmere, der en gang skulde være forsvundne. I den nye gård hørte man aldrig tale om pusleriet. CAND. THEOL. P. RASMUSSEN, FYEN.

472. I en gård i *Gråsand* her i *Haderup* sogn har det været slemt med spøgeri. I sær var der en stue, som folkene aldrig turde opholde sig i nogen nat. Så var der en gang en snedker på arbejde der i gården, og da han skulde blive der om natten,

blev der spurgt ham, om han turde ligge i den omtalte stue. Dette turde han da nok, og han flyttede sin hövlebænk og sine sager derind og tog så ophold der om natten. Spøgelset viste sig da også den nat, og snedkeren så, at det havde blodige arme. Der er siden ved ombygningen af en skorsten der i gården blevet fundet et menneskeskelet, som var gravet i jorden under skorstenen. Folk mente, at det var en holstensk kræmmer, der var bleven slået ihjel der i gården. H. PETERSEN, FÅRBÆK.

473. En gårdmand i *Nörre-Jærnløse* mærkede en bestandig uro under den ene seng i stuen. De fandt til sidst på at grave gulvet op, og de fandt da en benrad af en mand omtrent en halv alen under gulvet. Så blev der roligt. C. BROCKDORFF.

474. Der er passeret et spil her ved vor dör. Det var i ældre tid, da min gammelfader gik til fjorden, da kom det trædende op til dören. Min farbroder han kunde jo se al ting, og da han nu var bleven stor, så kunde han se, der kom én om aftenen med en stor grå lue på gående hen mod dören. Da træffer det en dag ved middagstider, at der stod en hjulbör på det sted, og så skubber det til den og slår hjulbören to, tre gange omkring. Siden kastede de ned i jorden der og ledte op, og fandt da en benrad af et barn. Det skulde jo åbenbares, men han kjendte ikke mennesket, der gik. Min farbroder tog den benrad og fik i kirkegården i stilhed, og så fik det ende.

JENS BEGS ENKE, SUNDSTRUP.

475. Fra gammel tid har der ved at grave på den plads, hvor de små huse i *Amaliegade* ligger, været fundet menneskeskeletter. På dette sted skal flere have set ligesom engle eller gloende heste og vogne. Madam Vieth har selv en aften set to engle dandse der. N. J.

476. På *Sønderskovgård* i Folding var der også spøgeri. Så var manden ved at sænke gulvet i et værelse, og der fandt de skelettet af et menneske. JEPPE JENSEN, BRAMDRUP.

477. I en bondegård på *Sjællands odde* var det for en 40 år siden så slemt til at spøge. En gang havde folkene der en følhoppe, som gik inde i en lille lade, og det var netop der, hvor det spøgede allerværst. De lagde nu mærke til, at der i laden var en krog, hvilken både hoppen og føllet nöjagtig undgik at komme til, og det var heller ikke mulig for nogen at jage dyrene der hen. Folkene tænkte nok, at der i den krog måtte være skjult noget, med hvilket det ikke måtte hænge rigtig sammen. Derfor huggede de gulvet op og grov ned i jorden, hvor de fandt benraden af et menneske. De samlede nu benene op og bar dem på kirkegården og nedgrov dem der, og siden har det aldrig spøget der i gården. TH. LETH.

478. En herremand spurgte en karl, som havde tjent ham i mange år, om han vilde følge ham en gang efter hans død.

»Hvorfor ikke det?« sagde karlen. »Ja, så må du vide, at jeg også virkelig vil komme«. »Efter at han nu var død, indfandt han sig også en nat hos karlen og spurgte, om han nu turde følge ham. »Ja, hvorfor ikke det?« svarede karlen, »jeg har fulgt min husbond så tit i levende live, så jeg må vel kunne følge ham i døden.« — »Så stå op og klæd dig på i en fart, jeg har ikke lang tid at spilde,« sagde gjengangeren. Da de kom ud, sagde han: »Gak du nu foran, så skal jeg nok sige dig, hvor vi skal hen.« — »Nej«, svarede karlen, »husbond har al tid gået foran i livet, så skal han også gå foran i døden.« Han var nemlig for klog til at lade sig narre, og vidste nok, at når man går foran et gjenfærd, kan man blive gjennemset. Et gjenfærd ser nemlig igjennem én, ligesom man ser gjennem et glasvindue, og så bliver man aldrig til menneske mer. Så gik herren foran, og de vedblev at gå, til de kom langt ud i marken. Her standsede de, og herren spurgte nu karlen: »Vil du gjøre, hvad jeg beder dig om?« — »Ja.« Så skulde han grave et hul ned i jorden på det sted, han nöje betegnede ham, der vilde han finde en lille ligkiste, og den måtte han tage op og sætte ned på kirkegården. Da gjenfærdet havde sagt dette, forsvandt det. Karlen grov og fandt ganske rigtig ligkisten, som indeholdt liget af et lille barn. Kisten blev i al stilhed sat ned på kirkegården, og efter den tid hverken så eller hørte man til gjenfærdet. LANGELAND. F. L. GR.

28. Dødninghoveder m. m.

479. Oppe på bryggersloftet i *Holme* præstegård lå der en pandeskal af et menneske. Hvor længe han har ligget der, véd a ikke, men en gang — det var nu för min tid i præstegården — havde karlene taget denne her pandeskal og gravet den ned på kirkegården. Men så blev der sådant spektakel på gården, og præsten kom og sagde til karlene, at de havde nok været ved at grave den pandeskal ned, som lå oppe på loftet. Ja, karlene måtte jo til at gå ved det. »Ja,« siger præsten, »det skulde I ikke have gjort, gå nu og hent den og læg den, hvor I tog den, så hjælper det vel.« De måtte jo til det, men det hjalp også straks.

Efter Sören Munk, Adslev mark.

MIKKEL SÖRENSEN.

480. I *Fjaltring* præstegård ligger et menneskehoved oppe på loftet. Ingen turde vove at gå over loftet ved nattetid hen til et kammer, der vender ud mod kirkegården, for så mödte de al tid en mand der oppe, der gik med et hoved under armen. Præsten har selv fortalt mig det, og han sagde, at han heller ikke holdt af at gå der op. DOROTHEA HANSEN, NÖRRE-MØLLE.

481. *Sofienlund* kaldtes för *Rendelevgård*. Der har været megen

gammel snak om en stor nøgle, som hængte i mælkekammeret, og hvis de flyttede den, blev der sådant spektakel af bøtter og fade, der blev flyttede og skralrede imellem hverandre. Sådan var der også et hoved på loftet i *Odder* præstegård. Der blev en gang et menneske henrettet der, og det hoved blev ved at løbe rundt, så de ikke kunde få det gravet ned. Det blev så bestemt, at den første, der kom forbi henrettelsespladsen, skulde skaffe det bort. Så blev det præsten, og han tog det med sig og lagde det op på sit loft. Der lå det i flere år, men så kom der andre præstefolk, og de tog det ned og begrov det. Men nu blev der ingen ro, för det kom op på loftet igjen. KIRSTINE JESPERSDATTER, HVILSTED.

482. En röver fra *Skanderborg* blev halshugget i *Odder*. Hovedet blev liggende på gaden og ilde medhandlet, hvorfor præsten tog det hjem og lagde det på sit loft. Dette bevirkede imidletid, at der kom spøgeri i præstegården, så hver nat klokken 12 sprang alle porte og döre op. Man begravede nu hovedet; men det kom stadig tilbage igjen. En karl, som har tjent i præstegården, har fortalt det, og han har også set hovedet.

ANE BIRGITTE BERG.

483. I *Odder* præstegård lå der på loftet et dødninghoved; dette turde man ikke tage der fra, sagdes der, ti så blev der sådan uro og spektakel, så der var ikke til at være der. En gang det kom på tale i præstegården, spurgte jeg den gamle, brave pastor la Cour, om det var sandt, at hovedet lå der. Han svarede ja. Dernæst spurgte jeg, om det ikke godt kunde graves ned. »Å, det kan jo godt ligge,« svarede han. I samme gamle præstegård var der en låge i steden for port. Om den sagde man, at den kunde aldrig være lukket. Jeg er ofte kommen der forbi både ved dag og ved nat, men har aldrig set den lukket. Jeg var der i sognet som lærer fra 63—68. S. FREDERIKSEN, HOMÅ HEDE.

484. Der var en port i *Odder* præstegård, som ikke kunde lukkes, og det står i forbindelse med dødninghovedet, der lå inde ved remmen på loftet. Sören Kusk kom en aften kjørende fra Århus med den gamle pastor Ingerslev, og da det blev for sent for dem at komme her hjem til Gylling, så kjørte de ind i Odder præstegård og blev der om natten. De kjørte i en wienervogn, og den satte han så sildig om aftenen ind i porten og lukkede den, hvorpå Sören gik hen at sove i herberget. Men midt om natten kom der én og rykkede i hans dyne, og han måtte rykke igjen af alle kræfter for at holde den tilbage. Pastor Gottschalk havde mærket uråd, og så var han stået op og forlangte, at porten skulde lukkes op, ellers vilde der ske en ulykke. Det skete da. Præsten la Cour har ladet det dødninghoved på loftet begrave. PASTOR O. MØLLER, GYLLLNG.

Nu findes der ingen portdör i portåbningen, da det ingen nytte var til. Da jeg selv spurgte om, hvorfor denne portåbning ikke var forsynet med port, svarede man, at den vel havde været der, men aldrig kunde være lukket om natten, og derfor fjernedes den. Således står det altså for den almindelige bevidsthed. E. T. K.

485. Ved *Ovtrup* kirke ligger i en gård et menneskehoved på loftet, og når de får det derfra, kan de ingen rolighed få, inden det bliver lagt tilbage. De har et stykke klæde lagt over hovedet, og ingen orm går nogen sinde i det.

JOHANNE MARIE THOMASDATTER, TIRSTRUP.

486. I en gård i *Ovtrup* sidder der et menneskehoved i et hoseskaft oppe på loftet, og der har været prøvet to gange på at få det væk. Den gang den forrige mand fik gården, fik han præsten Langhoff til at begrave det, for han vilde ikke have det der, men han måtte have det op på loftet igjen, de kunde ikke være på gården for spektakel. Ligesom han var bleven gift anden gang, fik de tækkere, og så skulde hovedet flyttes. Folkene gjorde så grin med det og mente, at den gamle snak havde ikke noget at betyde, de kunde godt smide det hoved væk og gjorde det også. Men det gik som første gang, så snart natten kom. Det lå der, den gang a flyttede fra Ovtrup.

METTE NIELSDATTER, KJELST.

487. I *Søvind* (enten i kroen eller i en gård i byen) skal der ligge et menneskehoved over en portbjælke, og så såre der var nogen, der tog det derfra, var der sådan rumsteren i gården. En karl prøvede på at tage det, men kom til skade. DØRUP.

488. På *Nörreris* havde de taget nogle sten fra et kirkegårdsdige. Hver morgen lå der så et menneskehoved i gårdsleddet. Det blev de ved at bære på kirkegården og begrave så mange gange, men til sidst måtte de til præsten, og han fik det begravet, og så blev det der godt nok. CHR. SLOTH, HAVBRO.

489. Der har været et lille helt sort kammer i *Egtved* præstegård hen ad den vestre ende af stuehuset. Det var omtrent halvanden alen i kvadrat. Pastor Bøving lod hele indvolden af stuehuset tage ned, og så kom kammeret også væk. Der sad en rikmester inde, og hans hoved har ligget på loftet. Den rikmester er tit kommen ridende fra den indkjøren, der i gamle dage var den eneste ind til præstegården, i det sydlige hjörne af gården, og så kom han om for dören, men når folk så kom ud, var der intet. Sådan gik det med den gamle Jens Jensen, der tjente i præstegården for avlskarl, så længe pastor Storm levede. Da han nu kom ridende om for borgestue-vinduerne, te ilden flöj fra skoene på hesten, så gik Jens Jensen ud, og da forsvandt det. Han blev narret tit, når han sad der ene om aftenen, og de andre unge karle var gåede ad byen. Han var gift og boede ellers i et lille hus tæt ved. Karlene har så tit båret det hoved ned på kirkegården og begravet det, men når de kom hjem, så var det der igjen. Lav auktionen var efter den sidste Storm, da var det kommet ned og lå på pigernes dragkiste i gangen. Min søster fik det at se og tog ved det, men da faldt det fra hende og ned på gulvet. Da de kjørte hjem om aftenen, blev hun så

syg, at hun aldrig har været så syg, og så troede hun, det var af det, hovedet havde stödt sig. Der var ingen kjæve, men kun det øverste af hovedet. De sagde, at Bøving murede det inde, og siden har man ikke hørt noget om det. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

490. Her i præstegården har været et dødninghoved i mange år. Folk, der kom her, de så det snart ligge på en dragkiste, snart på loftet. Det lå også tit på en hanebjælke. Der var hår på hovedet af det. Undertiden kunde man høre det komme rullende hen ad loftet. Man prøvede flere gange på at begrave det på kirkegården, men altid kom det igjen. Da Tilemann blev præst her, vilde han ikke have den hovedskal liggende længere, og så lod han den i al stilhed mure inde i kjælderen i skorstenen, og der sidder den endnu. EGTVED PRÆSTEGÅRD.

491. På *Nörholm* ligger et mandshoved oppe på loftet, og hvor tit de end flytter det ned, kommer det straks op igjen. JELLING.

492. I *Vodskov*, Hammer sogn, er der et dødninghoved under bænken. Folkene der i gården har flere gange sögt at få det bort, de har båret det på kirkegården, ja, de har endogså knust det, men det er lige godt kommet tilbage igjen. Peder Jensen har i sin ungdom leget dermed mange gange. NIK. CHR.

493. Jakob Svendsen i *Vodskov* grov en benrad op i en bakke lige sønden for gården, og så tog han hovedet med sig ind og lagde det i bænkekrogen. Der lå det i mange år, og når konfirmanterne af nysgjerrighed kom ind og sparkede til det, så trillede det af sig selv ned i krogen igjen. Siden blev det muret ind i bænkehjörnet, for de kunde ikke få det andre steder hen. Der havde også været et tyrehoved der i gården, og folk fortalte, at den tyr havde stukket den mand ihjel. Det blev siden solgt til pjaltekræmmeren. Menneskehovedet kom op på loftet til sidst, og når folk kom og vilde se det, gik sönnen op og trillede det hen ad loftet. Så foer de jo helt forskrækkede ned igjen. Endelig blev hovedet gravet ned på kirkegården. STADE.

494. I en gård i *Assit* ved Løgumkloster var for en 14 år siden en mur i stalden nede. Der fandt man et mandshoved under remmen, ansigtet var vendt ind efter, og det blev muret ind på samme sted. H. F. F.

495. Der var en ung mand, som blev forelsket i en pige, der på ingen måde vilde have ham. Han svor da på, at hun skulde blive hans kone, og hvis ikke, vilde han ønske, at hans hoved aldrig måtte få ro i graven. Men da hun vedblev at vægre sig, bandt han hendes hovedhår fast til hans hestes hale og red hende således ihjel. På gården ligger et dødninghoved på loftet, og det triller fra den ene ende af loftet til den anden, og man kan ikke få det bort. Man har tit taget det ud på marken og begravet det,

men kan så ikke få ro, förend man igjen graver det op. Til sidst har man måttet indmure det i skorstenen. NIS. C.

496. Hr. Adelbrandt gik igjen, og der var sådan malør på gården. Så blev de kjendt det råd, at hans hoved skulde hentes af kirkegården og lægges på loftet. Der lå det så i mange år, men så var de kjede af, at hovedet lå der. Manden lod da mure et kammer på loftet der uden om. Der skal og være et hul på tækket på laden, og det er altid så forslidt, ligesom der går noget ud og ind af, de kan aldrig holde det tættet.

PASTOR LUND, FJALTRING.

497. Der ligger en pandeskal på *Orten* mark ude på marken, og de kan flytte med den, den skal altid på den plads igjen.

MADS HOLT M. FL., PÅBØL.

498. Da min tipoldefader, godsejer Friis, overtog *Lynderupgård*, stod to benrade hver på sin side af trappen oppe på loftet. Han lod dem straks tage ned og begrave. Endnu den dag i dag er man bange for at komme op på dette loft. Oppe i haven stod en billedstötte udskåren i træ, under hvilken en nonne skal være begraven. Hun hed jomfru Maren eller den hvide dame. Folk sagde, at der gik en hvid dame om aftenen. O. CHR. B.

499. På *Refstrup* findes et menneskebryst nede i kjælderen, det blev indmuret der nede i en hvælving, den gang gården var brændt. Den hvide jomfru skal gå fra kirken op til Alvejen og så ned i haven til et stort træ, derfra op på kvistværelset. Forvalteren mærkede hende en aften, han sad der inde. Der blev sådan en raslen som af en silkekjole, og så vendte han sig om og vilde se, hvad det var. Da så han lige som en skygge, der forsvandt. Husbestyrerinden vilde flere år efter, da stenbroen blev pikket om, have en pæl rykket op, som stod der. Det vilde ingen gjøre, for de antog, at én var nedmanet der. Men så rykkede hun den selv op. Hun havde et værelse ved siden af spisestuen, og om natten, hun lå og sov, hørte hun der inde et forfærdeligt spektakel, som om alle stolene blev revne ud fra bordet, og der kom noget ind i hendes værelse også og hen til sengen, og hun tabte bevistheden og havde fra den tid et krampetilfælde.

KAREN FREDERIKSDATTER, MÅRSKJELGÅRD.

500. I porten ved *Jærnved* præstegård lå der om aftenen et nøgent lig ude på stenbroen. Det blev liggende, når nogen kom forbi, og ingen brød sig om det. JÖRGEN HANSEN, DARUM.

501. Jeg er fra *Gjesing* mark, *Hylke* sogn. Der tæt ved ligger en lille herregård, de kalder *Sofienlund*, forhen Rendelevgård, og der neden for gården skal have ligget en kirke. Der fortælles, at der ikke kan være rolighed på den gård på andre måder, end at kirkenøglen og pandeskallen af et vist menneske skal være indmuret over stuehusdören. Så var det en gang, de prøvede at

tage det derfra, men da blev der sådant ustyr i gården, at det var ligefrem ikke til at være der. Det skramlede på loftet, og de kunde ikke holde kreaturerne bundne, nødhusdören flöj op, og de kom ud i gården med klavebåndene om halsen. Men når folk så kom ud at se efter, var der alligevel ikke noget på færde. Tærskeværket og kjærneværket gik uafladelig, og der var endda ikke noget at se. Manden, der havde fået gården, måtte helt til at flytte fra den, sådan fortæller de da. Så var der en gammel husmand, der arbejdede på gården, han fortalte ham, at hvis han vilde sætte det fast over dören igjen, skulde der nok blive rolighed. Det gjorde han også, og så var der ikke noget i vejen. De vil sige det for bestemt, at den pandeskal skal sidde der endnu. Der fortælles, at der lidt fra den samme gård er en bro, de kalder *Rendelev* bro, og der skal nok til visse tider gå en hund med en guldlænke om halsen. PEDER HOLSKOV, GJESING.

502. På min faders loft i *Farup* oppe under rullen ligger en gammel kalv, og den har ligget der i min faders tid. Når de har taget den ned, kan de ikke være i huset for spøgeri. De prøvede det en gang i min faders formands formands tid, men måtte atter lægge den op. I et kammer i gården færdedes en hvid jomfru, og ingen turde være der i det kammer om natten. Hun skal en gang have aflivet et barn der oppe

MADS HANSEN, FARUP.

503. Her oppe i *Sønderby* i *Darum* er en gård, hvor der ligger et studehoved over en stalddör, og mange har set det. En gang havde de tækkemand, og han jog tækkenålen igjennem hovedet. Den anden, der syede ud for ham, sagde: »A kan ikke få den, du skal have den igjen, den er i hovedet.« — »Ja, igjennem med den og sy den fast.« Da manden så det, vilde han have hovedet løs. De har flyt med det flere gange, men det skulde dog altid på pladsen igjen. Der har også været spøgeri i den gård. Karlen kunde gjøre helligaften, men så et lille sæt efter begyndte det at bumre og tærske uafladelig. Den ene af sönnerne, det var nu sådan en spåldt, han kunde så rende derind og sige til det: »Vi vil ingen tærsken have, nu har vi gjort helligaften.« Der var ingen andre end husets folk, der kunde høre det, og der kom så tit andre for at ville høre det, men de kunde aldrig høre noget. MORTEN JENSEN, DARUM.

504. I *Darum* by var der en mand ved navn Hans Tonnesen, han havde en kalverad liggende lige over stalden ved sit gjævlinghul, og når man tog det bort, kunde ingen være i gården for spektakel. Når folk kom derud, var der ingen ting at se, alle kreaturerne lå i god ro. Mit søskendebarn tjente der i flere år, og manden havde sagt til ham, at han ikke måtte flytte det. Men så tog han sig alligevel for at flytte det en aften. Om morgenen lå det på samme sted som för. Siden den tid kunde han nok

skjönne, det ikke kunde nytte at flytte raden, og så lod han den ligge. Sådan hen ad ved juletider var der sådan et spektakel i den samme stald, og kreaturerne brölte, og der var en raslen som med jærnlænker fra klokken 10 til 12, og gjærne, når manden ikke var hjemme. Når folkene kom ud, lå hvert kreatur på sin plads, og ingen ting var at se. I den östre ende af laden i den samme gård var et hul omtrent så stort, at et menneske kunde gå ud af. Når det var muret op, lå stenene uden for om morgenen. Så kom manden i tanker om at lade sætte en ramme ind i hullet, og den mure ind. Den var så stor, at et menneske knap kunde gå ud af. De havde korn sat ind til rammen, og der var ingen ting at mærke på det, men hullet skulde være der, for så blev muren ikke brækket ned. DØRUP.

505. Inde i *Brejnholm* mølle hænger et svinehoved på en stolpe, og det skal stå i deres skjøder, at det ikke må tilintetgjøres. For nogle år siden druknede et barn for den møller, og det var nok, fordi de havde haft nogen spas med det svinehoved. En gang havde de en møllersvend, som ikke regnede den gamle snak og tog hovedet og kastede det ud i baghøllet. Men om natten blev der sådant et spektakel, at ingen kunde være i møllen, og han måtte ud med en lygte og hente det ind igjen. Hovedet er lige så tört og borkent; men nu siger de jo rigtignok, det er muret ind, da møllen blev bygget om.

HENRIK JENSEN, HORNBORG.

506. I *Brejnholms* mølle hænger et svinehoved, der er indtörret og så sort som en törv. En af forpagterne tog det og kylte ud i baghøllet. Men så blev der sådant spøgeri og spektakel, at de kunde ikke være der. De måtte tage det op igjen og atter hænge det på skorstenen, og det hænger der endnu. De havde også prøvet på at drukne det flere gange og har måttet tage det op igjen, det er nu pålideligt. Det blev muret ind nu i foråret.

MØLLER JENS ANDERSEN, RASK.

507. Der hænger et svinehoved oppe ved skorstenen i *Brejnholms* mølle, og manden har fået den forpligtelse i hans skjøde, at han skal holde det ved lige med reb og söm. Så havde de en møllersvend, han regnede ikke det noget, han tog svinehovedet og kylte det i baghøllet, men nu blev der sådan en malør, te der kunde ingen være på gården, og han måtte til at have det samlet op og hængt op i skorstenen igjen. Omsider murede ejeren et kapel ved skorstenen omkring svinehovedet. Men noget spøgeri er der alligevel, og ingen holder af at gå der om ved om aftenen. MADS HOLT, PÅBØL.

508. På *Brejnholm* mølle hænger der et svinehoved. En gang tog nogle unge mennesker det og smed det ud i mølledammen, men da havde det nær gået galt, dammen begyndte at bruse op og brød dæmningen, alt i møllen, hjul og maskinerier kom i sådan

en fart, så det nær havde gået under alt sammen, og først da svinehovedet var kommet på sin plads, holdt det op. Der levede en gammel kone i møllen for mange år siden, hun var den eneste, der vidste, hvad det kom på, at svinehovedet havde denne magt, men hun vilde ikke sige det, förend hun skulde dø, og da hun døde meget pludselig, fik hun det ikke sagt, og nu er der ingen, der véd det. PEDER VANDBORG, ASKOV HØJSKOLE.

509. På *Stensbæk* findes et gammelt tyrehoved, som man ofte har begravet, men man har ingen fred fået for køernes brölen og skraben, för man har fået det ind igjen. JG. HANSEN.

510. I *Öster-Padhede* hænger et kohoved og fire koben i en gammel røget sime på loftet ved siden af skorstenen. Det har hængt der i mands minde, og folkene tör ikke flytte det. Simen er så rådden og gammel, at det er sært, det falder ikke ned. SKJÆVE.

511. I *Dörup* by var der en mand ved Hans Tönnesen, han havde en kalverad liggende ved hans gjævningshul, og når nogen tog den bort, kunde ingen være i gården for spektakel. Folkene i gården kunde somme tider høre en voldsom larm på kreaturerne i stalden, men når de så kom der ud, var der ingen ting at se, alle kreaturerne lå i god ro. J. BALSEN HANSEN.

512. I præstegården i *Vonsild* lå der i mange år en gammel kalesche af en vogn, den lå oppe på et loft under hanebjælken og havde ligget der i mange år, og man vidste ikke, hvem den havde tilhørt. En gang kom folkene nu i tanker om, at de vilde af med den, og de fik den da også slæbt ned og ud af gården; men så blev der sådan en uro og rumsteren over hele gården, at det var noget grueligt, og der var da ikke andet for at gjøre, end at de måtte have vogntöjet der op igjen på loftet, og det hjalp også, siden mærkede man ikke noget mere. Hvis den ikke siden er taget ned, så ligger den der nok endnu. H. PEDERSEN, HAMMERUM.

29. Herredsfogder, forvaltere m. m.

513. Der var en gang en amtmand i *Skanderborg*, der hed Grabe, han lavede jo og mange kunster, te folk var ikke tjente med. Da han var død, var de ham derfor ikke ledig i Skanderborg, han drog jo omkring og gjorde dem besværlighed på sine tider. Så skulde de jo til at sagne over om at have ham manet, og de fik fat i Slanter-Lavst fra *Blegind*, som folk brugte meget i den tid, og da han kom og fik at vide sammenhængen af det hele, sagde han: »Ja, han er farlig og ikke nem at gjøre det ved; men jeg kan jo nok standse ham noget.« De kunde da drage ud

i Dyrehaven og finde en afkrog, han kunde gjemme ham i. Men da nu præsten havde udtalt sig om, at han var så farlig, kom nogle Skanderborgere i tanker om, at de var ham vel ikke kvit, når han var så nær ved dem. Så siger han, om der var nogen så godt kjendt her ude i egnen, te de kunde anvise ham en plads, der var mest besværlig for amtmanden at kjøre på, eller hvordan han nu vilde være på færde. Så var der et par stykker, der havde været med de kongelige jægere et par gange her omme på Tåning mark, se de anviste det sted, de kalder *den dybe bæk*, der tykte de kunde være besværlighed, og så skulde han der have hans plads. Det hul er ikke langt herfra og er en uhyre stor fordybning, som den gang har været helt ufremkommelig. Der kjører han så med fire sorte heste for hans karet frem og tilbage. J. B. OG M. H., LILLE-TÅNING

514. Herredsfoged Holm i *Törning* var i længere tid slem til at gå igjen. Han spögte straks efter at han blev begravet; ti da hans datter Sara kom hjem fra begravelsen, sad han allerede i sit studerekammer. »Nej se, der sidder jo fatter;« sagde hun. »Æ hæ, fatter,« sagde han grinende. Endelig vilde da Løgum og Vedsted præster mane ham, men da de vilde gjøre det til evighed, fik gjengangeren magt med dem. Den gang tjente en karl, som hed Thomas, hos pastor Petersen i *Ris*. Samme aften som de to præster var henne at mane, befalede Petersen denne karl at spænde for vognen i en fart, og så gik det til Törning. Da Petersen kom kjørende, råbte han: »Til dammen!« og nu fik han magt over gjengangeren og manede ham ned i mølledammen, pælen må stå der endnu. Løgum præst tabte sit helbred ved denne hændelse, og Vedsted præst blev tombe. Han løb op på bjærgene ved Vedsted sø og råbte ned efter Törning, og når han mödte nogen, keg han ham ind i ansigtet og sagde: »Hær do int se monsje Nimand, hær do int se monsje Dævel?« N. H.

515. Der var en herredsfoged i *Törning*, som hed Holm. Han døde, og nogle dage efter at han var begravet, kom en af pigerne ind i det værelse, hvor han plejede at opholde sig, medens han levede, og da så hun herredsfogden sidde ved sin pult. Pigen sagde da til ham: »Herre Gud, papa, sidder I her?« Men de ord: Herre Gud! kunde gjengangeren ikke sige, han sagde blot: »Hæ hæ!« Pigen skyndte sig hastig ud af værelset og fortalte, hvad hun bavde set, og der blev straks sendt bud til Ris præst o. s. v. K. N. TIMMERMANN.

516. I *Törning mølle* boede en gang en herredsfoged, som gjorde megen uret, og derfor fandt han ingen ro, da han døde. Præsten i *Ris*, som kunde mane, befalede en aften sin kusk at kjøre ham til Törning, og da præsten var kommen der hen, bød han, at vognen skulde tøve, til han kom tilbage og sagde: Kjør nu i Faderens, Sönnens og den Helligånds navn! Flere gange syntes karlen, at præsten kom til vognen, steg op og vilde have ham til

at kjøre, men da spøgelset ikke kunde sige: I den treenige Guds navn! opdagedes skuffelsen. Omsider kom den rette, og rejsen gik for sig. En egepæl i mølledammen ved enden af laden viser stedet, hvor spøgelset nedmanedes. BECH.

517. I *Törning* mølledam, udenfor hvor slottet har stået, har til for kort tid siden stået en pæl, hvorunder der ligger nedmanet en herredsfoged, der gik igjen. Da beboerne i møllen ikke kunde være i fred for spøgelset, sendte de bud til en præst i *Ris*, der skulde være en særdeles klog mand. Men denne havde allerede om aftenen beordret sin kusk til at kjøre næste morgen, men ikke för han selv havde befalet det i Guds navn. Da kusken om morgenen havde forspændt, kom præsten to gange og befalede ham at kjøre, men først da han kom og sagde: Kjør nu i Guds navn, lystrede karlen. Da de nu kom midtvejs, gik det ene hjul af vognen, men da befalede præsten kusken at smide det bag i den, »så kan han lægge skulderen til«. Dette gjorde kusken, og nu måtte Fanden da tjene som fjerde hjul til bestemmelsesstedet. Da de kom tæt til gården, kom en vældig stor skimlet hest og stillede sig i vejen for dem, men præsten befalede kusken blot at kjøre til, og da denne gjorde dette, opløstes hesten i en stinkende svovldamp. Da præsten nu kom i kast med spøgelset. beskyldte dette ham for en gang at have stjålet. »Ja, da jeg var student, stjal jeg af sult et skillingsbrød fra en bager, her er skillingen, så har du ikke mere at fordre«. Efter hård kamp fik han da endelig bugt med spøgelset og fik ham nedmanet i mølledammen. Flere præster der i omegnen havde för, men forgjæves, sögt at nedmane gjengangeren. ANDERS H. POULSEN.

518. Her ude i *Sigsgård* boede en herredsfoged, der hed Klavs Nissen. Manden i Kjællingbjærggård, som hed Deden, havde en datter derfra. Så døde herredsfogden og gik igjen. Når svigersönnen var henne i besøg på Sigsgård, som skete ikke så sjælden, kunde de sidde der inde om aftenen og høre én komme kjørende, og de kunde høre koblerne rasle, men når de så kom ud, var der ingen ting. I *Nörre-Kongerslev* gjorde alle husfolkene hove til Sigsgård, men i Sønder-Kongerslev var der kun to, og mange af disse hovfolk har set ham. En karl, som hed Jens, tjente der som avlskarl, og han var en aften ude at stjæle æbler. Da kom Klavs og stod og så op efter ham, og Jens blev så forskrækket, at han lod sig falde ned. En aften, a gik op ad N.-Kongerslev, og det var måneskin, men ruskvejr, da kom han og stödte mig tre gange i ryggen. Da a fik det tredje puf, snurrede a mig lige om, men så ingen ting. Så gik a over til höjre side af vejen, for a havde hidtil gået ad midtvejen, og siden den tid har a aldrig gået midt ad en vej. S.-KONGERSLEV.

519. Ovre i *Tvingstrup* spögte en gammel herredsfoged, der havde gjort meget ondt i sine dage. Han gik som en lille grå

mand. En aften var degnen der omme i besøg. De sad nu og snakkede om dether spøgeri, og så siger degnen, at han var ikke bange for den grå mand. Men da han vilde gå hjem om aftenen og kom uden for gården, så kom den grå mand og tog i ham og kylte ham op i en risbunke. Siden troede han, at den grå mand spögte der. VINDING HÖJSKOLE.

520. Da herredsfogden (Himmark?) i *Harris* døde, var der nogen snak om, at han gik igjen, og man fortæller, at han på begravelsesdagen var för hjemme i sin gård end ligfølget. Samme dags aften blev der banket hårdt på præstegårdens dör i *Brede*, og pigen lukkede op, men der var ingen. Det bankede anden gang og endnu stærkere, og der var endnu ingen. Da sagde præsten til pigen: »Banker det tredje gang, vil jeg selv gå ud«. Snart bankede det stærkere end för, og præsten gik da selv ud for at lukke op, og pigen, som lyttede, kjendte herredsfogdens röst, som sagde: »Min sag er tabt«. Hans solgte ridehest fandtes næsten altid skumbedækket om morgenen af det natlige ridt, som den brugtes til af sin forrige ejer. A. L.

521. Kammerjunker Hvas, der har været på *Bælum* en gang, han var desuden herredsfoged. Så var der en pige, der tjente der, og hun gik i byen en aften sådan for fornöjelse, som der er mange unge, der gjör. De havde også en karl, han var så forfærdelig drikfældig. Da pigen nu gik hjem om aftenen, så kunde hun høre, der var én, der gik bag efter hende, og hun tænkte da, det var den karl, der var bleven fuld og kom bag efter hende. Nu var der sådan et trehjörne der sønden for Bælum Nörgård, og vejen gik da ved begge sider af det. Der sætter hun sig også og vil bie karlen, og hun tænkte jo ved sig selv: »Ja, han er nok bleven fuld, og så må a vel ikke se ham, for han har nok fået öje på mit hvide forklæde, a har for.« Men han kom alligevel, den tid hun havde siddet lidt, og så var det ikke karlen, men Hvas, der gik ind gjennem havelågen. Hun vilde rende fra ham, men hun gik jo hverken sårere eller sagtere, hun måtte jo følge med ham, til hun kom til lågen. Han gik så op ad gangen, men hun gik ind og i hendes seng. Der var ingen lukkelse til dören, men så fik hun fat i en stor jærnstang og så en stol og sætter stangen på stolen og mod dören, der var til at lukke op ind ad. Men lige så tit hun satte stangen mod dören, lige så tit flöj den ned. Kammerjunkeren havde en forflugtig stor hönsehund, og den var så vant for at komme ind og ligge ved pigen. Så troede hun, det var den, der rendte dören op. »A skal nok sörge for din satans hund, at du skal blive ude,« siger hun så. Endelig omsider falder hun jo i sövn, og da hun så vågnede, var dynen af hende, og den lå på gulvet uden til sengen. Hun vilde til at række ned og tage den op, men den var så tung, hun kunde ikke tage den. Den gang hun så vil til bedre at have fat i den, så lå der en stor hund på den. Så snakkede hun om

det til de andre folk, og hun kommer da på et andet værelse at være om natten. En dag hun stod allerbedst inde i spisekammeret og vilde hente noget mad, var der noget, der gav sådan et forfærdeligt rabus. Så mente hun jo, det var Hvas, der var kommen der om hjemlys dag. Hun sprang ud og kaldte ad karlene, der var sådant et spøgelse kommet ind i spisekammeret. Den ene mödte med en spade, og den anden med en skovl i uderdören, men så viste det sig blot at være en stor rotte. Den Hvas tog så mange uretfærdige penge. Der var aldrig så gal en sag, når han fik penge for det, så skulde de nok vinde. De sagde også, at da han blev jordet, var der en sort ravn, der flöj oven over graven den dag. JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

522. En 70-årig mand, som hed Hans Bøg, fortalte, at da han var ung og tjente i *Höjby*, fik han tillige med den anden karl i gården i sinde at gå ud til Langholm midt om natten for at stjæle en avnbøg, som de vilde bruge til slageltræ. Som sagt så gjort, de nåede lykkelig derover og fik bøgen afhugget, og gik derpå med den ud af skoven og hen til åen, som løber 100 alen fra skoven imellem Bramstrup og Höjby törvemose. Den skulde de over, men da de nu var nåede så langt, troede begge tyvene, at der nu ingen fare var. Men lige med et hørtes et hvinende skrig fra den ene ende af skoven, og tyvene faldt begge to som lynslagne til jorden; ti de sluttede straks, at det var *Markus Kalv*. Nu så de begge en höj sort skikkelse komme dem nærmere og med en frygtelig brölen, så de troede sikkert, at deres liv havde ende. De tog avnbøgen af skuldrene, og lod den ligge ved åbredden, og råbte begge som med én mund: »Hjælp os, hjælp os, Herre Jesus!« Men det kunde ikke hjælpe, at de påkaldte Jesu navn, da de var gåede på ulovlige veje; skikkelsen kom dem stedse nærmere. Så råbte den ene: »Slå ild, slå ild!« ti det havde han hørt fra sin barndom af, at når nogen blev overfalden af spøgelser, kunde de holde det fra dem ved at slå ild. Det lykkedes dem også her, og Hans Bøg havde heldigvis sit fyrtöj i lommen. Markus Kalv blev altså tilbage på åbredden, medens tyvene løb, så hurtig de kunde, og våde til skindet, ti i forskrækkelsen kunde de ikke finde stangen, som de havde lagt til at gå over på, men sprang i vandet til halsen og nåede således snart Höjby skov. Da de nu mærkede, at spøgelset ikke var med, blev de så dumdristige, at de vendte sig om og bandede det, fordi de ikke fik avnbøgen med, men da kunde det snart have gået dem ilde, ti Markus Kalv satte efter dem og havde nær fået magt med dem, han fulgte dem lige i hælene hjem til porten, men de fik dog porten lukket efter dem, för han kom dertil. De kom hurtig ind i karlekammeret og fik døren lukt og sat en kniv i denne, for at hindre gjenfærdet i at komme ind. Spøgelset måtte nu tilbage med uforrettet sag.

523. En gl. mand, der for nogle år siden boede tæt ved

Bramstrup skov, fortalte, at han hver nat kunde høre *Maes Kalle* spøge snart i skoven og snart i mosen. Han sagde tillige, at gjenfærdet mest havde sin færd ved en stor hul bøg, som den gang stod i den nordre ende af skoven, men nu er bøgen fældet og kjørt hjem til gården. Der siges endvidere, at træet ikke kunde brænde, men da det kom til ilden, udflød der en vædske, som næsten lignede tjære. Mange vil endog påstå, at det var det træ, som forvalteren brød grenene af, da han skulde til at aflægge sin ed.

N. JAKOBSEN.

524. En gl. mand fortalte, at imens han var vogter i Höjby og gik på gaden om natten, hørte han tit Maes Kalle skrige og råbe i *Langholm*. Undertiden hørte han ham fare helt op igjennem Höjby skov med en frygtelig larm, som først hørte op ved daggry.

N. JAKOBSEN.

525. Nogle karle fra Höjby havde en gang været nede i *Langholm* for at stjæle en avnbøg, som skulde være til slagler; men da de var komne lidt på vej med den, kom Mars Kal efter dem med en vældig stöj. De gav sig til at løbe, og til sidst måtte de lade bøgen ligge, for ellers havde han nået dem. De kom da så tidlig ind, at de fik sat stål over porten og karlekammerets dör, og så kunde han ikke komme ind. Den ene af karlene, som nu er gårdmand i Höjby, har selv fortalt mig det.

D. J.

526. Provst Langhoff havde sit læs med skarnet (Mars Kal), der væltede vognen for ham to gange, og den ene gang var han endda selv på, men den anden gang skulde der hentes læge til provsten. »I væltede nok«, sagde han til karlen, da de kom hjem. »Ja«, svarede han, »og det lige på jævn jord«. — »Jeg véd det nok, men jeg kunde ikke afværge det.«

D. J.

527. Til herregården *Ørbæklunde* i Fyen kom der en ung fyr sidst i forrige århundrede som skriverdreng. Han var snild og tjente sig snart op, så han få år efter blev ridefoged. Det viste sig nu, at han var et ondt og slet menneske, og da han døde, kunde ingen være der på gården, da han gik igjen. Folkene måtte til sidst søge hjælp hos præsten. Han kom da op til Ørbæklunde en aften og traf ridefogden oppe i skriverstuen. Præsten tog nu sin bog frem og begyndte at læse, men ridefogden slog den fra ham. Præsten tog da en ny frem og begyndte atter at læse, og han havde nu fået ridefogden ud i porten, men her slog han bogen fra præsten og sagde: »Du har jo selv stjålet et brød fra en fattig kone«. Præsten fortalte ham så, at det havde han taget en gang, da han trængte for det; men han havde senere betalt hende derfor. Nu havde ridefogden ikke mere at fremføre, og præsten tog nu for tredje gang en ny bog og læste over ridefogden, indtil han fik ham manet ned i Kirkeløkken. Her har indtil den senere tid stået den pæl, som præsten havde nedramt over ridefogden.

JUTTA JÖRGENSEN.

528. Der er en ligsten i *Gudum* kirke over en ridefoged, som boede i Östergård. Han kjører hver nat ad en vej ude i Kloster hede, som hedder *æ Karetvej* eller *Povl Eliases vej* og kommer der ovre fra Holmgård i Møborg. Han færdes ad den vej så langt ned, indtil han kan se Östergårds skorsten, så er han fri, men jeg véd ikke, om han så synker i jorden eller kjører tilbage. LÆRER SØE, GUDUM.

529. Der var én, der hed Peder Skriver og boede i *Østergård*, og Povl Elias, han boede på *Nörre-Holmgård* ovre i Møborg, de to havde så meget sammen. Der er en ensporvej ude i heden, og den bærer navnet *Per Skrivers vej* eller *Povl Eliases vej* den dag i dag og bliver aldrig aflagt. En gammel én, de kaldte Niels Kristian Hederider, han fortalte, at han havde set Povl Elias ride dér på en bitte hvid hest, og han blev ved så længe, indtil han på bakken dér sønden Östergård kunde se Östergårds skorsten. Så forsvandt han. ANE KATRINE JENSDATTER, KLOSTER HEDEHUS.

530. Der skulde en forvalter på *Torstedlund* have hængt sig oppe i skoven på et sted, de kalder *Sörvad*. Han var så slem til at gå igjen. Så kom præsten i *Ulstrup* i møde med gjengangeren en aften, han gik igjennem skoven, og han gjorde da et forsøg på at mane ham ned. Men så tog han magten over præsten og blev ved at drive ham baglænds næsten til kirkegården, og hvis han havde fået ham dertil, mente man, at han havde splittet præsten ad. Men så var der en provst i *Nibe*, som var så klog, at han kunde sidde hjemme og mærke, at præsten var i forlegenhed. Han lod så spænde for og kjørte til Årestrup og kom der tidlig nok, ligesom gjengangeren var tæt ved stetten. Så driver han ham tilbage igjen til skoven og sætter ham ned der i Sörvad. Siden lod han sig aldrig se. Når vi börn gik i skole, spyttede vi ned i det sted, for at gjengangeren ikke skulde komme efter os. LÆRER CHRISTENSEN, VONSILD.

531. På *Palsgård* i Bjerge herred var der en gang en forvalter, som var meget hengiven til kortspil. Han havde to medspillere, som var hans fortrolige, og når de kom sammen med fremmede, der let lod sig forlede til at spille med dem, var de altid sikre på at tabe deres penge. Nu døde disse skjælmer, og så skulde man dog tro, at deres uvæsen havde ende; men ikke desto mindre mödtes de alle tre om aftenen på kirkegården, hvorefter de fulgtes ad til Palsgård; og inde på forvalterens værelse spillede de kort hele natten, så enhver både kunde se og høre dem. Nu rygtedes det, så præsten i *Kirkholm* fik det at vide, hvorfor han en dag bad sin kusk om at spænde for og kjøre ham til Palsgård. Han kom just til åstedet, som solen var ved at gå ned, og der får han öje på urostifterne, der kom fra kirkegården og fulgte vejen til Palsgård; men da de fik öje på præsten, drejede de tværs over marken. Nu bad præsten sin kusk

om at gjøre holdt. Præsten steg af vognen, iførte sig kjole og krave og bad kusken om endelig ikke at kjøre, för han kom tilbage. »Der kommer nok én til dig, der ligner mig og beder dig om at kjøre, men nu har du der min handske, byd ham den og prøv, om han tör modtage den; men når jeg vender tilbage og beder dig om den og siger: Kjør nu i Jesu Kristi navn, da véd du, at det er mig«. Derpå gik præsten for at møde gjengangerne. Da han tiltalte dem, løb de to deres vej, hvorimod den tredje blev, og ham gav præsten sig straks i færd med at mane ned. . . . et toskillings hvedebrød . . . Nu måtte den anden holde for, men han viste sig endnu mere ubændig end den første, og imedens præsten stredes med at nedmane ham, gik den tredje kammerat hen til kusken og sagde: »Kjør nu i Desse navn!« Men kusken, der ikke kunde skjelne mellem præsten og gjengangeren, hørte nok, at han ikke sagde rigtig. Gjengangeren, der mærkede, at han ikke på anden måde kunde få kusken til at kjøre, gav sig til at drive på hestene af alle kræfter og sige: hyp, hyp. Men nu rakte kusken ham præstens handske; den havde han dog ikke mod til at modtage, og nu måtte han af sted for at nyde samme ret som sine fæller. Da præsten begyndte at mane ham, slog han bogen fra ham, og nær havde det set galt ud, men efter megen anstrængelse vandt præsten dog sejren. Nu gik han hen til sin kusk og bad om sin handske og sagde: »Kjør nu i Jesu Kristi navn«. Så vidste kusken, at det var den rette, og derpå kjørte han til præstegården. Siden den tid havde de fred for de tre natlige gjæster på Palsgård.

LOVISE HANSEN.

Fortalt af Maren Hansen, Givskud.

532. Ejeren, forvalteren og ladefogden på *Palsgård* gik igjen og kom om natten ridende ind på gården i sådan fart, at ilden flöj fra hestenes sko. Det hørte hr. *Jens* i *Assens*, og han besluttede at mane dem. Befalede sin kusk at kjøre, sagde ham, hvad han skulde gjøre og gav ham sine handsker: »Du må ikke kjøre, inden jeg kommer og tager dem og siger: Kjør nu i Jesu Kristi navn.« De mödte gjenfærdet ved markskjellet mellem Palsgård og Kirkholms jorder, som kaldes Langkjærslåge. De holdt nu stille, og præsten begyndte at læse. Flere kom og sagde: »Kjør nu i Esu navn.« Endelig kom præsten, men måtte sige det rette to gange, inden han vilde give handskerne fra sig. Det var hårdt for præsten at få bugt med gjengangerne, de slog bogen fra ham flere gange, og havde hans broder, der var præst i *Barrit*, og som mærkede, at han var i forlegenhed, ikke kommet hr. Jens til hjælp, så var han bleven kvalt af gjengangerne. Hvor de blev nedmanede, er der endnu tre små jordhöje, som siges at flytte sig et kokketrin nærmere til Palsgård hver nytårsaften, og når de endelig nåer gården, skal gjengangeren få magt til at brænde den af.

N. P. CHR.

533. Der var en herre på *Palsgård*, og så hans ridefoged og

så en anden én, de var slemme ved bønderne, hvorfor de spögte imellem kirken og gården ved Langkjærslåge. Præsten i Assens skulde mane dem, men det vilde ikke gå. Spøgelserne slog bogen fra ham to gange, og skete det tredje gang, skulde Djævelen have hans sjæl. Men præstens broder, der var præst i Barrit, var ude at spasere og så en sten, der var gloende rød. Han kunde da skjönne, at hans broder vist måtte være i fare, og skyndte sig da over til ham. Begge fik nu spøgelserne nedmanede i en lille lund tæt ved. A. MOLTKE.

534. Der var en ladefoged, som hed Per Prøvensen, han krøb op i en abild for at ryste æbler ned, men så tren han for langt ud på en gren og faldt ned og slog sig ihjel. Jeg var en stor knægt den gang og kan tydelig huske al den snak, der var om det. Da han så havde været begravet en fjorten dages tid, gik han igjen. Så sendte herremanden på *Brolykke* bud til hr. *Björn*, som den gang var præst i *Viby*, om han vilde skille dem af med gavtyven, men han turde ikke have med det at bestille. Så måtte herremanden lade en karl ride over til *Mesinge* til hr. *Höjer*, som lovede dem at skaffe karnaljen til side. En aften, da folkene havde fået nadver, gav præsten sin kusk ordre til at kjøre, og så kjørte de over gjennem Salby, til de nåede Blusenbjærg led. Der blev han holdende, og præsten sagde til karlen, at han måtte ikke kjøre, förend han tog ham om livet og sagde: Kjør nu i Jesu navn o. s. v. Fra den tid af fik de ro, men præsten kunde siden aldrig holde sit hosebånd bundet. Der sidder endnu en pæl i en mose ved Brolykke, som er slået ned over Per Prøvensen. A. C. POULSEN.

535. På herregården *Kalvø* boede en gang en forpagter, der druknede ved slotspladsen; men da han havde begået mange uretfærdigheder mod bønderne, kunde han ingen ro få i graven, men såes om natten i de værelser, han havde beboet, i skikkelse af en sort hund, som man aldrig kunde fange. Den gl. præst i *Torsager* i forening med ham i *Todbjærg* mödte derfor en aften ved kirkegården for at mane forpagteren, hvilket først lykkedes dem efter megen læsen. Præstens kusk, som holdt et stykke derfra med vognen, så tydelig, hvorledes forpagteren sank, eftersom præsterne læste. Der blev slået en pæl ned over ham, og den står på en eng ved kirkegården. Endnu tör bønderne, når de slår græs på engen, ikke afmeje det græs, der står nærmest ved pælen, for at han ikke skal komme igjen. På kirkegården ligger en ligsten over forpagterens grav. NANNA REEDTZ.

536. En forvalter fra herregården *Kalvø* gik igjen. Der blev lovet mange penge ud til den, der kunde mane ham ned, og præster vidt og bredt fra gjorde mislykkede forsøg derpå. Endelig kom en student og tilbød sig. Folk spottede ham, de mente ikke, han fik held til det. Men för studenten nåede stedet, kom det ham

i møde. »Hvad vil du, din ufødte?« sagde forvalteren. Studenten skulde nemlig være skåren ud af sin moders side. Studenten svarede: »Enten jeg er ufødt eller ikke, skal jeg nok lære dig at rode rundt i jorden som en muldvarp, så længe verden står«. — »Du har jo stjålet en kringle fra en hvedebrødskone, mens du var barn«. Studenten kastede en skilling til ham med de ord: »Der har du den, så er vel kringlen betalt.« Så fik studenten magt med forvalteren og puttede ham i jorden. Siden har man haft fred for spøgelset på Kalvø. J. GRÖNB. PEDERSEN.

537. Der var en forvalter på *Kalvø* i *Bregnet* (udtales Brænne) sogn, og han red igjen på en hvid hovedløs hest, og de kunde ikke være for ham. Så skulde *Mørke* præst over for at få ham væk. Han trækker ham i en rød silketråd fra Kalvø til Bregnet kirke. En bitte knægt gik en dag med hans forældre på kirkegården, og han gik og tog ved æresstötterne, der var sat over de døde. Der kommer han også til at rokke ved den forvalters egestötte. Så sagde det der nede: »Ryk ved, ryk ved!« Som gammel mand fortalte han mig, hvordan han i sin tid var bleven ræd på Bregnet kirkegård. RASMUS HORNBÆK, BENDSTRUP.

538. I *Hyldkjær*, hvor a er født, der gik tre skovridere igjen, og de kom hver aften, för solen gik ned, så mægtige var de. De kom altid om ved en mands lade, hvor der også var staldhus, og der lå en karl i herbergssengen og havde så ondt i hans tænd og lå og skreg i dem. De havde ingen vinduer i sådanne kamre den gang, men der var et hul, de stoppede en tot halm i, og så rækkede den ene gjenganger hans hoved ind ad det hul til karlen og gav et stort bröl af sig, så han blev så forskrækket, te al hans tændpine gik hen. Så blev de så slemme, te de gik snart æ hele dage, og folkene vilde da have dem manet hen, og de fik en præst til det. Den gang han kom til stedet, hvor det skulde gå for sig, sagde han til kusken, at han måtte ikke kjøre, inden der kom én og flyede ham den höjre handske og sagde . . . Så kom der én af og til og sagde: »Giv mig nu min höjre handske og kjør så.« Men han kjørte ikke. Endelig kommer der da én — for de kom alle i en præsts skikkelse — og sagde det rette. Da var det jo præsten, og der var ikke et tört hår på ham, og sveden pibbelløb af ham. Så satte han sig op og kjørte, og siden var gjengangerne væk. TREBJÆRG.

539. Sognefogden i *Værslev* var en trættekjær mand, som næsten altid lå i strid med folk, men han vandt for det meste sine sager, da han var klogere end andre folk. Dog mod præsten kunde han ikke vinde, hvorfor han blev ved at føre sag med ham, efter at de begge var døde. Folk så dem gå til tinghuset, hvor en rød mand sad ved deres side som dommer. Denne sognefoged havde Cyprianus. En gang var han til gilde i Asminderød, men som han sad allerbedst ved middagsbordet, mærkede han, at

nogen havde fat på bogen, han stod da straks op og gik hjem. Da han kom ind, så han en mængde små kyllinger på gulvet, han tog da bogen, læste tilbage, og kyllingerne forsvandt. Andre kunde vel læse frem, men ikke tilbage. F. L. GR.

30. Gamle tingsteder og henrettelsespladser.

540. I *Egtved* skov har der i gamle dage været et tingsted, og i min bedstefaders ungdom viste man endnu stedet. På en vej der i nærheden, som kaldes *Bodil Ammers vej*, går der om natten tre rådsherrer, som en gang har været ansatte ved tinget. En gang mødte en mand dem. De bad ham om ild til deres piber, og det fik de. Men manden gik vild og kom først ud af skoven om morgenen. Således går det alle, som de møder. S. BRUN.

541. Der boede en herredsfoged på *Store-Amhede*, og han gjorde så megen uret, derfor gik han igjen efter hans død. Han havde tinghus sønden for Bøgevad skov, og kulsviere, der brændte kul inde i skoven, de kunde se tinghuset oprejst, og de holdt auktion der inde over det uretfærdige gods og råbte op og slog til, endda huset var henne for mange år siden. Så havde han også et lysthus inde i skoven, det er nu henne også, men der er nogle sten endnu i en runddel, som er brolægning og med en højkant omkring til at sidde på. Der har det stået. Så var der en pige, der så herredsfogden en dag om højmiddag, hun skulde op til hendes fader med middagsmad, for han brændte kul oppe i skoven. Han havde en grön fipkjole på, der var lang æbag og ligesom en tröje æfor, sådan som soldaterne havde dem forhen. Så havde han öjne så store som tallerkener. Hun blev ræd og turde ikke gå der tiere. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

542. Der har været en gammel tinggård i *Kvorning*. Pigerne gik vild inde i nødset og kunde ikke finde sig til rette. Karlen, som tjente der, kunde i flere timer gå rundt om gården og ikke finde ind, endda der var et gårdsled. Deres bindhunde blev altid blinde, når de havde haft dem et par år. Der gik en gammel sti tværs over nogle tofter norden om gården, og der kunde hunden løbe op imod og tage på, som om én gik og ærrede ham med en kjæp. Så kunde det drive ham baglænds tilbage til gården til en bred sten, der lå over deres ajlerende, den sprang han sidelænds over, og så foer han af sted derop igjen og begyndte på en frisk. Sådan kunde han blive ved et par timer. LARS NIELSEN, VINKEL.

543. Ved Sören Bødkers gård i *Kvorning* er der en toft nord for gården, hvorover der gik en sti. Tæt ved gården løber en lille rende, og der ligger en sten over til at træde på. Imellem den sten og stien skal hunden om aftenen somme tider rende sig

en tur, den springer mod stien og gjøer og halser, som om der kommer nogen farende ad den, men når den så kommer derop, bliver den kjørt baglænds tilbage igjen, den tör ikke vende sig, för den kommer tilbage over stenen.Sådan bliver den ved frem og tilbage en tre, fire timer i træk,og når så den tur er forbi, går den hen og lægger sig i Mads Kiles törvestak, den er aldrig hjemme om natten efter en sådan tur. JOH. JENSEN, MOLLERUP.

544. I *Tinggården* i *Sønder-Kongerslev* har en gang været tingsted, og udøverne af uretfærdigheder fra den tid færdes der endnu. Bygningen, hvori tinget holdtes, blev brugt til beboelse for en snes år siden, da den blev omdannet til stald og et nyt stuehus bygget, og spøgeriet mærkedes den gang mere end nu, især var et loftskammer stærkt hjemsögt, så at ingen turde komme der om aftenen og dårligt nok om dagen. Kammeret, der i øvrigt henstod ubenyttet, var til sine tider fyldt med törv, men desuagtet traf det, at man kunde høre nogen gå fast hen over loftet og se dette bevæge sig for hvert skridt. I et kammer kunde man høre slæbende skridt og raslen med lænker, dog ikke om dagen. Det blev en gang forsögt at benytte det som karlekammer til to karle, men de var helt ulykkelige ved at bo der, alene vilde ingen på nogen måde ligge der. En hund, der til selskab blev sat derind om aftenen, klynkede og peb hver aften, når spøgeriet begyndte, og hylede undertiden, som om den blev mishandlet. M. NIELSEN.

545. Det er hørt for nogle år siden i det tinghus, der står på marken ved *Odense*, her i landet om natten i julen, at prokuratores, tingstude og lovkjönne der inde har trættedes og bandtes, diskureret, banket i bordet og været i store tvistigheder, hvilket de sandfærdelig har vundet, som har rejst der forbi de tider i julen. Sådanne tingstude-gjengangere vilde bruge og øve det da om natten, som på den tid var aflyst om dagen. DAVID M.

546. Der har stået et tinghus norden for *Kloster*, og der blev jo forrettet meget ondt. En kone fra Kloster mølle var en aften gået fra by og nord på, og der kom hun om ved to blåklædte mænd med store brede, blanke knapper i kjolen, de sad på vejkanten alstille. De var i gammeldags klæder. Det var der i Tingdal, hun så dem. Hun blev syg, da hun kom hjem, og lå en tid, og så døde hun. ANE KATRINE JENSDATTER, KLOSTER HEDEHUS.

547. På tingstuen i *Værslev* sagde man, at der hver nat blev holdt råd, og derfor turde ingen ligge der. Dog var der en gang en dristig karl, som tilbød, at han vilde ligge der, og det fik han med fornöjelse lov til. Kort efter at han var kommen i seng, kom der tre spøgelser ind med lys og satte dem på bordet, hvorved de også selv tog plads og begyndte at tale om en sag, der gik ud på, at de var bleven snydt, den ene af den anden, men de kunde ikke blive enige, og efter at de længe havde skjændtes,

kom de alle tre hen til karlen, der lå i sengen, og spurgte: »Hvem af os har ret?« — »Den, der har flest penge«, svarede karlen, og så gik spøgelserne straks bort igjen, og ingen har senere mærket dem. F. L. GR.

548. Folkene hørte ofte, at der blev råbt og stöjet inde på tingstuen i *Værslev*, når alle mennesker var gåede til ro. En höj stemme kunde da råbe: »Hvem vandt? hvem tabte?« Og derpå blev der svaret: »Den, der ingen penge havde.« JG. HANSEN.

549. I den stue i Søndergården i *Nielstrup*, hvor der havde været tingstue, var det galt. Nogle havde været henne at kaste sne, og de havde forvildet dem og kom så til at ligge i den gård om natten og oppe i den tingstue. Folkene havde bagt den dag, og havde sat deres brød på bordfoden. Da så de fremmede, og det var dejligt månelyst, at der kom en stor sort hund derind. Så troede de, te det var gårdhunden, og var rædde for, han skulde tage af brødet, og så vilde de jo gjenne efter ham. Men han slog et par store svære öjne på dem og blev stående stille og gik aldrig af stedet, og en tid efter forsvandt det syn for dem. KIRSTEN MARIE PEDERSDATTER, HORNSLET.

550. Vest for *Vrads* ved vejen til *Bredlund* er en lang dal, kaldet *Tingdalen*, der har sit navn af, at her i gammel tid har stået et tinghus (!) Noget sydligere derfor ved gården Torup ligger *Galgehöjen*. De gamle fortæller, at i deres ungdom var der flere stykker træ af galgen endnu på höjen, som ingen havde turdet tage af frygt for de hængtes ånder, som svævede der omkring. I Tingdalen går der også spøgeri, hvilket efter folks mening er i sin orden, da der ofte sådanne steder sker stor uret. Således kom en mand fra Vrads en vinteraften sildig over dalen, og han så da et hvidt lam stå ved vejen. Han, som ikke var bange for spøgeri, forfulgte det af nysgjerrighed mod nord gjennem dalen, ved hvis ende det forsvandt, men han blev nu så tung, sandsynligvis af spøgelset, som hængte sig på hans ryg, at han nær aldrig var kommen hjem, og da han så lyset, blev syg og var det i lang tid. TH. J.

551. På *Galgehöj* i *Hanning* sogn har man ofte set en galge med en benrad hængende i. Det skal være én, som en gang er bleven hængt der. P. K. M.

552. Ved *Galgehöjen* i *Dronninglund* imellem Stagsted og Hedehusene har mange set, at de har kjørt med fire sorte for. Koldekonen blev henrettet der. Hun havde dræbt mange mennesker (hendes mænd) og slået dem ihjel med en knippel. Mens a tjente i Dronninglund, fandt de stumper af galgen, der sad ned i jorden. Kræn Sudergård var lægsmand og en grumme stads og sandfærdig mand. En dag havde han været ude i forretning, og da han om aftenen kom forbi Galgehöjen, lå der en karl i vasegroben. Han

gav ham et bas med hans kjæp og siger: »Hvad Fanden ligger du her efter?« Så giver det et snork og bliver til to, og derefter bliver det til en hel hjord stude, og så bliver det til så mange får, te han kunde ingen steder gå for får. Derefter bliver det til fluer og bræmser, så han kunde hverken holde öjne eller nogen ting åbne. Nu gav han sig til at synge salmer, og gik baglænds og råbte alt det han kunde. Det hørte folk, og så kom de og greb i ham bagfra, men da besvimede han. Da de fik ham til hus og indenfor, jog de en kniv i dörstolpen, og da var det, som det knaste i hele huset, både i leder og stolper. Han har selv fortalt mig det. JENS MOSEN, Ö.-BR.

553. På den plads, hvor nogle mener, at Struensees skafot skal have stået, er der nu bygget et stort sted, det ligger på hjörnet af Österbrogade og Citadelsvej, og beboerne påstår ofte om natten at høre stöjen og puslen rundt om. I begyndelsen kunde de ikke forklare sig grunden, men da fik man at vide, at husets grund var lagt på det sted, hvor Struensee var henrettet, og at nogle bjælker, der skulde have hidrørt fra skafottet, skulde være benyttede i grunden. En familie, hvis lille barn lå mellem liv og død, hørte midt om natten tre slag langsomt og höjtidsfuldt blive banket på dören. Pigen måtte ud for at se, hvem det var, men der var ingen nogen steds at se, og da pigen kom tilbage, var barnet død. VICTOR JANSSEN.

554. I slotsgården på *Kronborg* vises stedet, hvor forhen henrettelserne foregik. Det er et bedækket rum ved opgangen til telegrafen. I bageriet ved siden af var der tit en sådan larm om natten, at folkene ej kunde arbejde. De kunde tydelig høre, hvorledes øksen faldt på blokken. P. STOLPE.

31. Gammel færdsel.

555. I *Hejnsvig* til nordöst for kirken har de holdt ting i gammel tid, og de kalder ströget der endnu æ Tingsande. Manden, som boede på Gråhede og hed Anders Kristian, byggede et hus til hans aftægtskone, men hun kunde ikke være der for urolighed. Der kom om natten et gjenfærd gjennem huset, og de vilde have til, det var én, som havde gjort uret på tinget, og at huset så var bygget på hans vej dertil. Han kom fra nordvest nede fra Grindsted. Efter at aftægtskonen var flyttet derfra, vilde manden en aften sidde i huset og skyde efter harer, men sådan hen ad midnat slog det med ét alle dörene op, lige til det smældrede, og siden kom manden der ikke og lod huset rive ned.

JENS PEDERSEN, BILLUND.

556. Lav æ Hyttemand var levende, byggede hans sön,

Hytte-Kristian, et hus til ham henne på *Trollund* mark. Så kom der én fra sydöst og drog hen til tinget, og han kom ind i huset og satte sig på en stol ved kakkelovnen. Hyttemanden var enkemand, og så fik han en aftægtskone til at holde hus for sig. Men hun kunde ikke være der. En gang udlod han sig med, at hvis spøgelset nu kom tiere, skulde han nok tage imod det. Nogle nætter efter fandtes han liggende død i forstuen og havde en jærngreb ved sig. Folk mente, at spøgelset var kommet, og at manden så vilde have drevet det ud. Det hus blev så brækket ned. JENS PEDERSEN, BILLUND.

557. Om herremanden Jörgen Lykke på *Bunderup* (det nuværende Lerkenfeldt) vides meget at fortælle. Han kunde således ikke enes med Björn Andersen, som på samme tid boede på *Björnsholm*. Da Jörgen Lykke en gang skulde bygge en ny lade, lod han den sætte tværs over den vej, som Björn plejede at færdes ad, når han drog sønder på. Kort efter døde Björn, men da han blev ved at færdes ad vejen efter sin død, gik han en nat tværs igjennem laden, så den blev helt nedreven. Jörgen Lykke befalede nu sine folk, at de skulde passe på om natten og skyde på gjenfærdet, hvis det atter viste sig. Björn kom dog fremdeles den samme vej, og alt, hvad der blev gjort for at hindre det, var forgjæves, så Jörgen Lykke til sidst måtte flytte sin lade bort fra vejen. A. C. NIELSEN, MALLE.

558. Der var en port på sideflöjen på *Visselbjærg* i *Alslev* sogn. Denne flöj blev gjort om til hovedbygning, og hvor porten var, blev der et sovekammer. Der kunde ingen sove for rumlen og spektakel. FÅBORG.

559. En aften jeg havde været i *Hörmested* på arbejde og gik tværs over her til mit hus, så jeg en hel del folk både kvinder og mænd komme op fra *Nedredal* lige her östen for ad en gammel vej, der nu ikke bliver brugt. De snakkede höjt, og jeg troede, det var præstens og degnens folk, der havde været i besøg hos en gammel kone Da de kom lige til det sted, hvor jeg skulde over vejen, tav de stille, til de kom forbi. Det lød, som de skred hen over nogle stubber, der nylig var mejede, de flyttede ikke födderne, og de blev ved at skride. Jeg kunde se, de var i meget gammeldags klæder. Vejen gik op ad kirken efter, og så forsvandt de der oppe. Jeg blev ved at stå og se efter dem, så længe jeg kunde have dem i syne. Da de kom forbi mig, var jeg nær ved at hilse på dem, men kunde nok skjönne, det var forkert, og lod det da være. KRISTEN MALUND, BJÆRGBY.

560. På *Gravholt* i *Ulsted* sogn var der to porte på laden, men da de kun behövede den ene, klinede de den anden til. Men hvorledes det nu knnde være, så styrtede væggen al tid ind igjen, og de nødtes da til atter at sætte porten op. NIK. CHR.

561. *Fruerlund* på Øland er bygget over en gammel kirkevej. En kone, som gik til hånde der i huset og hed Karen Rögters, hun var synsk og sagde, at hun ofte havde set en karet med fire for og kusk og tjener komme kjørende gjennem huset. Det var det gamle afdøde herskab, som kom fra kirketjenesten. Hun sagde også, at man om aftenen aldrig måtte se ud af søndredören, men hvad betydning det skulde have, vidste konen i Fruerlund ikke. NIK. CHR.

562. Jörgen Skovs tofteport i *Dömmestrup* vilde aldrig stå lukket om natten, der var noget, som kom kjørende, og så flöj den op. Det kom al tid nede fra et vist sted i toften, hvor folk mener, der har ligget en borg i gamle dage, for de har plöjet nogle store mursten op. En gang fik de i sinde at ville lukke porten til gavns, de satte en tyk stang for, men næste morgen lå porten i mange stykker langt henne på agrene, og hængslerne hængte med de lange udtrukne söm på stablerne. D. J.

563. Jeg gik ude en aften silde ad *Gröddebøl forte* og havde en stor hønsehund med mig. Da jeg kjendte historien om spøgeriet der, var jeg jo ræd, og mere ræd blev jeg, da jeg kom til den bro, der fører over *Kjestrup bæk*, for da kom hunden, der ellers gik foran mig, farende ind på mig og blev ved et stykke vej og trykkede sig ind til mig, og jeg var klar på, at den kunde se noget. Først da vi havde gået en 20, 30 alen, stak den ud fra mig igjen. Denne gjenganger må på sin vej passere flere hegn, og hvor meget de planter der, kan de ikke få noget til at gro.
LÆRER HANSEN, HORNUM.

564. Der var en gammel kvinde i gården hos Niels Due, Store-Jenses formand, i *Stövring*. Hun havde et kammer ude i et af sidehusene, og det var bygget, hvor der havde gået en gammel vej. Derfor kunde den gamle kone ikke være i sit kammer, og hver nat færdedes der så meget gjennem stuen. Så kom hun til i længere tid at ligge ude i en bås i stalden, men da hun var bleven syg, blev hun dog til sidst flyttet ind i et forstuekammer. De kaldte hende Ma Dues eller Duekone. Hendes datter var gift med Niels Due. Hun fortalte, at mens hun var hyrdepige og gik på Stövring mark, hørte hun tit sådan en dejlig musik og kunde også somme tider om aftenen, når hun var sildig ude at flytte, se ellefolkene dandse nede i *Trolddal*, den går ind imod skoven imellem Stövring og Mellerup. N. KR. VEJMAND, MELLERUP.

565. Kirkevejen gjennem *Virring* sogn til Virring by går forbi Lavrasminde (også kaldet *Slyngborg*) kro. Förend kroen blev bygget, gik den der, hvor kroens stuehus nu ligger, og for nu at komme uden om har den fået en vinkel eller et knæk. Der går et gjenfærd den vej, men man véd ikke, i hvad skikkelse det er. Det klager sig imidlertid og stönner, det har Maren hørt. Da

det skal følge den gamle vej, bringer det forstyrrelse i husfreden ved nattetider. Tidligere var det netop gjennem sovekammeret, det gik, og forpagteren, som da boede der, mærkede, at sengen rystede under ham. Så blev kammeret gjort om til gjæstekammer, og de fik et andet sovekammer. Der var en sypige, som sad om natten inde hos forpagterens familie og sagde, hun hørte det klage sig og stönne i omtalte værelse, medens hun lå på en sovesofa der inde, da hun ikke turde ligge oppe i gjæstekammeret. Forpagterens var gået i seng, men så kaldte hun på dem og fortalte, hvad hun hørte, men de turde ikke gå derind, og næste morgen var der ingen ting at opdage. JERS LØRSLEV, LANGKASTRUP.

566. Mejerigården på *Engestofte* var opført på et galt sted, der havde för været en alfarvej. Dörene smækkede op og i langs hen ad, hvor vejen havde gået, mælkebøtterne blev kastede hid og did, kværnen gik, og der var en forfærdelig tummel. En pige, som tjente der, har hørt det både om sommeren og vinteren. F. L. GR.

567. Det var nu her i byen og især i denher gård, det var slemt med spøgeri, for her kommer al ting igjennem, da der går en alfar vej gjennem gården. Her kommer jo både ligskarer og brudeskarer fra *Risgård by*. Det traf somme tider, te når en karl skulde ud at give øgene om aftenen, så blev han rendt omkuld. Vi havde et gammelt vognhus eller udskud i laden, der blev væggene altid revne ned, og overtavlen var nu altid nede, for der gik spøgelset ud og ind. Når vor gamle degn skulde over vasen her imellem gården og kirken i mørke, var han nu altid så svært i fortræd med ham, og spøgelset vilde altid smøre ham i bækken, så han blev gjennemvåd. Når han nu kom over den første gang, var han så vildt og så fortumlet, og så var det, han gik i bækken, men når han havde været der én gang til, kunde han se at gå hjem. JENS LARSEN, STRANDBYGÅRDE.

568. Der havde gået en gammel vej gjennem min faders gård i mange år, og min faders øgdrenge havde set, at der skulde komme en stor sort hund slæbende med en jærnlænke langs med det ene dige. Så er hunden vel gået videre ind gjennem gården. En dreng skulde op at flytte øgene om natten, og karlen sagde: »Træk i dine træsko, Per!« — »Nej, Fanden med mine træsko, men hvor er mine vanter!« Han skulde være kommen derop på mølleagrene en nat og have set de hunde, men de kom efter ham, for han har vel slået efter dem eller snakket til dem, og så hælede han sig ind under bringen af en hest, og så fik han så meget tid, at han kunde få læst hans fadervor. Dernæst sprang han op på øget og red hjem. Det var endda kun et meget kort stykke vej. Så var det i 1863, min fader byggede et nyt fæhus, og det kan nok være mulig, det kom til at nå op over den gamle vej, for om

efteråret og hele vinteren var der sådan et spektakel i den nordre ende af stalden, hvor vejen havde gået. Vi lå så tit vågne og hørte, at hestene gik løse derude og op og ned i grævningen med løse jærngrimeskafter. Min fader var noget tunghør og kunde ikke høre det, og vi jog ham op over de 50 gange, for når vi sagde, hvad vi hørte, vilde han jo se efter, men da lå alle hestene ned, og der var ingen ting i vejen. JENS LYNGBORG, HAVBRO.

569. Jeg har en svoger, der kjöbte et stykke ejendom på *Veggerby* mark. Da de skulde til at bygge, sagde manden, de havde kjöbt af, at dér skulde de ikke sætte huset. »Hvorfor ikke!« Nej, for netop på den plads kunde aldrig noget kreatur stå töjret. Han byggede alligevel, ti folk lo ad dette her og mente, at det havde ikke noget at betyde. Nogle år efter kom en mand derned en tidlig morgenstund, endnu för det blev dag, og da han kom ind, så han sig omkring og spurgte, om de havde en fremmed tærsker. Nej. Ja, for der gik et menneske lige foran ham hen til dören. Min søster lo ad det. Men da manden kom ind, sagde han, at han havde set den skikkelse tiere. Nogle gange, når han havde hentet vand i deres vandhul, havde han sat spanden og gået efter det for at se, hvad det var, men kunde alligevel ikke opdage noget. JENS MARK, VOGSLEV.

570. De havde i *Søndergård* i *Ovnstrup* taget nogle sten i *Nejsum bakker* og med de sten sat to stumper mur imellem stalden og laden. Siden kunde hövederne ikke stå i stalden om natten, og der var da noget, som havde færdsel der imellem husene og ikke vilde have den mur dér. SKJÆVE.

571. Der er et hus her sydligst i byen, hvor der nu er en ejer, som kaldes Ras Kajhöj, der har mine forældre boet, og da a var en dreng på en fem, seks år, da var der en nat et spektakel, så a vågnede og luttede og lydede. Der var noget, der tog så meget ilde på lige udenfor. Anden dagen snakkede vi om det, og der blev sagt, at det hus var blevet bygget for langt ned. Der havde för gået en vej nedenfor, og husets ene ende stod lige over vejen. Spøgeriet skulde have sin gang ad vejen ned til *Smedeholken* og til *Hundhöj*, der lå en 20 til 30 alen nord for huset. Siden den nuværende ejer kom, har a ikke hørt om det spøgeri, men nu er den vestre ende af huset også brækket ned.

JENS ANDERSEN, KALRIS.

572. To milebrændere havde hver sin mile at passe om natten i *Virklunddal*, en dal, hvori det altid spøger ved midnatstid. Da disse to mænd om aftenen havde efterset deres miler, gik de hen til en tredje, som havde en mile et stykke derfra. Selskab er jo altid rart, især om natten i en stor og mørk skov, og derfor søger milebrænderne altid sammen, naar de tör være borte en times tid fra deres miler. Da de to mænd havde tilbragt en halvanden timestid hos den tredje, gik de tilbage igjen og gjorde

deres miler i stand for natten, gjorde ild på uden for milehytten, og lavede sig til at nyde en kort søvn. Men lige som de var komne til at ligge på deres mos, ser de en sort mand med en trekantet hat på hovedet komme ridende på en hest uden hoved hen imod dem ad vejen, som de lå op og ned ved, og ilden stod manden op på brystet. Meget bange blev milebrænderne jo begge to, og krøb sammen i deres hytte. Men hvad sker: Manden på hesten begyndte, ligesom han kom midt for hytten, at skrige, så det rungede gjennem skoven; ti den ene mile var netop rejst over den vej, som spøgelset plejede at ride på, og för milen var splittet ad, kunde det ikke fortsætte sit ridt. Men så blev der sådan en knagen og bragen i skoven, som om alle træer væltede, og mændene i hytten lå næsten som bedøvede. Da et par minutter var gået, flöj miletræet, kullene og brandene som for usynlige hænder mod alle verdens hjörner. Kun den plads var at se, hvor milen havde stået, og over den forsvandt den sorte rytter med et forfærdeligt bröl, og lidt efter lød en sagte klage. Mændene blev i hytten hele natten, de turde ikke gå ud. Den tredjes mile stod også på spøgelsets vej, men han havde ingen ting hørt, han havde derimod sovet hele natten. Om morgenen, da de andre kom og vækkede ham, var hans mile brændt til aske. Mange har set den sorte rytter, især når man taler med de gamle. Men hvorfor han skal ride der, efter at han er død, og hvad han var, mens han levede, det vil altid være en gåde. C. SÖRENSEN (THOMASKJÆR).

Fortalt af en nu afdød kone, som var meget gammel, da jeg hørte det som dreng.

573. Jeg var bestyrer af et teglværk, der lå mellem *Skjærup* og *Store-Velling*. Her havde jeg fri bolig i et hus lige ved teglværket. Når jeg om natten lå og passede ovnen ved den östre side, hørte jeg, at der fra den vestre side af ovnen kom nogen gående langs med nordsiden med trin, der drönede som en brolæggerjomfru, bearbejdet af fire mand, ind til ovnens nordöstre hjörne, så var det forbi. Det sidste trin var lige for enden af ovnen. Så meget som 10 minutter efter var det, som én kunde tage en halv tylt brædder og smide hen ad hanebjælkerne i den nordre lade, og så meget som ti minutter efter skete det samme i den søndre lade. Der var dog ingen fjæl i laderne og ingen ting at se den næste dag. Derpå begyndte det ovre i vort stuehus at smide med brænde hen ad loftet, så det dundrede. Der var træ på loftet; men det var aldrig rørt om morgenen, det lå kjönt stablet op på sin plads. Således gjentoges det flere aftener ved ovnen i løbet af sommeren, men oftere i stuehuset. Mine folk hørte det også. Men efter at jeg havde fået en hund, hørte vi det aldrig ved ovnen, derimod i huset flere gange årlig i de syv år, vi var der. En nat, da mine folk passede ovnen, og hunden var hos dem, foer den hylende og tudende ind mellem benene på dem. Hunden må have set noget, men de så eller hørte intet. En aften syntes jeg dog, at det blev mig for morsomt oppe på

loftet. Min hustru og jeg gik der op, hun holdt lygten, og jeg havde en stok; men alt var stille, og der var intet at se eller høre. De fleste folk der omkring mente, at det var noget, der havde haft sin gang fra gammel tid, som teglværket var kommet til at ligge i vejen for, og der blev snakket meget om det. Der skal flere have set en stor sort puddelhund gå derfra og til Smidstrup. O. CHR. BOYE.

574. På sletten ved *Immervad* kro, hvor det bekjendte slag stod, vil man endnu stundum høre hestevrinsken, hærråb og tummel og endog i månelyse nætter se ryttere i fuld galop sætte ind på hverandre, især på hvide heste. A. L.

575. Vest for *Nyborg-Bøjden* landevejen og sydligst i Trunderup by, Kværndrup sogn, ligger en gård, som til daglig brug bliver kaldt *Tangens*. I denne gård blev der i gamle dage drevet krohold, dels for byens mænd og dels for vejfarende. Her har man stundum, længe efter at kroholdet var ophørt, kunnet høre en vogn komme rullende så stærkt op over stenbroen, som stenene skulde vende sig efter den, og det kunde suse ind ad dörene, som om rejsende kom farende ind, men når man så har set efter, om der var nogen, så har der aldrig været noget at se. De gamle siger, at det er »luidi« fra den gamle tid, der endnu kan høres (»luidi« er omtrent at forstå som lyd eller gjenlyd). P. JENSEN.

32. Skriveri i kamre.

576. På æ Skrywwergård i *Ris* så konen en aften, hun oplukkede en sengeluge, at der sad en mand i en trekantet hat og skrev ved et lille bord der inde. Huset var jo blevet omgjort, og hvor der nu var en seng, må der jo den gang have været en skriverplads. Nogle vil vide, at amtsskriver Ries har boet i Ris. NIC. C.

577. På *Vindum-Overgård* har de i et værelse set 12 sidde omkring et bord og skrive, og den 13. sad der som præsident. De havde jo også gjort megen uret i deres skriverstue der. Men da nogle så ret efter, var der ingen alligevel. MADS ERIKSEN, BRANDSTR.

578. Der er et værelse på *Tjele*, hvor ingen kan være om natten, det kaldes Jærnværelset (hjörneværelset?) I det lå ritmesteren, mens han var levende. Så kom der en fremmed herre i besøg hos den gamle kammerherre, den nuværende ejers fader. Om aftenen blev der tale om, at ingen turde vove at ligge på det værelse. Denher fine herre mente, at det dog nok kunde lade sig gjøre at være der, og han vilde ligge der. Hen over midnat kom der fire herrer ind til ham, og de lagde en stor protokol på bordet, tændte lys og satte dem til at skrive. Den gang de så havde skrevet og

mærkede, at han var der inde, begyndte de at søge ham. Så tog han hans kniv og hug den fast i sengen. De rendte derhen tre gange og vilde have haft ham ud af sengen, men kunde ikke komme til ham for kniven, så han kom godt fra det. O. CHR. B.

579. I magasinhuset på *Randrup* kunde ingen sove om natten. Det var en skriver, som sad der og raslede med nogle papirssager, og de mente, det var én, der havde skrevet falske papirer. De folk, der lå der, blev rædde og turde ikke blive der. Det er prøvet et par gange, men siden har ingen turdet vove det.

LARS NIELSEN, VINKEL.

580. På herregården *Stenalt* lå en nat en fremmed i et soveværelse. Som han nu lå vågen, blev der pludselig tændt et lys i kammeret, og han så en mand sætte sig ved et bord, tage papir op af en skuffe og give sig til at skrive, mens en sort hund sad på bordet og holdt lyset i munden. Da manden havde skrevet et brev, lagt det sammen og forseglet det, tog han et våben og hug sit hoved af, og det hele syn forsvandt da med et forfærdeligt rabalder. SOFIE LUND.

581. Der var en fremmed mand, der kom til at overnatte på *Stenalt*, og lå i et af gjæstekamrene. Da han havde ligget lidt, blev der sådan en allarm inde ved ham; der blev trukket skuffer ud og rumsteret en tid, uden at han så noget, men så så han, der kom en herre ind og satte sig ved et bord, trak skuffen ud og tog skrivetöj frem og gav sig til at skrive et brev, mens en sort hund sad på bordet og holdt et lys for ham i flaben. Da han så var færdig med at skrive, tog han en kniv og skar halsen over på sig selv, og så blev der mørkt og meget værre spektakel, end der var för. Den arme mand i sengen lå i dødsens angst, han turde ikke vel være der, men han turde endnu mindre rejse sig og forlade kammeret, så det var en sej nat at få ende på.

KAREN MARIE RASMUSSEN.

582. På *Kjærgårdsholm* i Salling har det været slemt med spøgeri. Hver aften kom en stor mand ridende ind i gården på en glindsende kulsort, men hovedløs hest. Han red i skarpt trav over broen og op for hoveddören. Det var gjærne det sidste, man så til ham, men lige efter at han havde anholdt hesten for dören, hørte man hver aften det mest syndige spektakel i skrivestuen: der blev bladet i store bøger, og man hørte en protokol blive smidt hårdt i bordet, så blev der dundret i bordet og slået omkring mellem stolene, til endelig det hele lagde sig igjen.

M. MØLLER.

583. På et andet kammer på *Kjærgårdsholm* har flere hørt, at én er kommen op ad trappen og har åbnet dören, hvorpå en lang mandsperson er kommen ind og gået forbi sengen hen til en hjörnepult, hvor den har fremtaget papirer og sat sig til at skrive, samt atter gået bort igjen uden videre forstyrrelse. H . . . . .

584. Lærer Clausen, der nu er i *Harridslev*, var huslærer på en gård i Horsensegnen, og så var han gået over til en anden gård for at besøge sin kjæreste. Men det blev dårligt vejr den aften, og så blev han der om natten. Han skulde ligge i det grönne gjæstekammer, men de gjorde ham opmærksomme på, at der spögte det. Ja, det brød han sig ikke om. Så kom han i seng og faldt i søvn, men vågnede ved, at en lænke raslede under sengen. Så putter han sig under dynen en lidt og ser sig atter om. Da bliver der lyst der inde, og ved skjæret ser han, at der slås en protokol op foran ham. Han bliver nu så angst, at han straks springer op og flygter ned til kjæresten, som han beder om at lukke sig ind. Dernæst går han hen til forvalterens dör for at se, om han sover. Jo, det gjorde han nok. Clausen troede nemlig, at det var ham, der havde villet forskrække ham, og da han hørte lænken rasle der oppe, sagde han höjt: »Ja, De skal ikke forskrække mig«, og så nævnede han hans navn.

LÆRER MUNCH, NIMTOFT.

585. Min kones fader har fortalt, at han i sin tidlige ungdom — han døde af kolera 1853 — blev fuldmægtig på st.-Hans hospital — nu ladegården. En af de første nætter, han lå på sit værelse — det var en måneklar nat — vågnede han og ser en mandsperson sidde ved hans skrivepult med ryggen vendt mod sig. Han rejser sig halvt op og gjör en bevægelse frem ad for at se nöjere til. I det samme vender den anden hovedet om og gjör samme bevægelse. Forfærdet gjör Vieth en bevægelse tilbage, skjuler sig i dynerne og vågner om morgenen, som om det hele var en dröm. V. var dog uforknyt, han talte ingen til herom, men tænkte des mere. Næste nat lod han sit lys brænde og vilde ikke sove. Men han kunde ikke holde öjnene åbne, han sov. Da han vågner, ser han den samme sidde. Det er midnat. Han rejser sig nu atter, fast bestemt på at vide, hvad det er. I det samme rejser den anden sig og begynder at lede i pulten, hvor han tog noget og puttede i lommen. V. kastede nu benene ud af sengen og vilde op i en fart, men holdt samtidig öje med den anden, som i det samme fortrak ansigtet og så gruelig på V., der i angst nu faldt tilbage i sengen igjen. Spøgelset kom nu hen til sengen, hvor V. da blev opmærksom på en fremmed hvid kontorfrakke, som spøgelset nu tog på. V. puttede sig nu helt ned under dynen og svedte angstens sved. Höjt op ad næste formiddag kom man og kaldte på ham med de ord, at han sov for længe. Han anmældte nu til direktionen, at han ikke mere kunde ligge på dette kammer, og blev også fritaget. Sagnet fortalte, at der fra gammel tid havde gået en kontorist, som al tid gik med en hvid frakke, og nu af og til gik igjen. En anden ved kontoret fortalte, at der således kom én om natten og lagde(?) en kniv på sengen. Han krøb under dynen, læste sine troesartikler og bad sit fadervor. Dermed sov han ind og mærkede aldrig mere til noget. D. J.

586. Der kom en karl til *Bækmark* og vilde have tjeneste. Nej, manden vilde ikke ham, for sidst han var der, var han lidt doven. Ja, han snakkede så længe, indtil han blev fæstet dertil. Så lagde han mærke til, at hundene faldt slemt an hver aften mellem ni og ti, og det blev ved det meste af vinteren. En aften, det var klart vejr, og de andre vilde hen og i seng, blev han lidt tilbage. I det samme faldt hundene til igjen ud efter gårdsleddet, og så sér han en skikkelse komme ind ad gården, og han mente at kunne kjende den. Så taler han den til: »Hvad Fanden kommer du her efter på den tid af natten?« Den svarer: »Tak, nu har jeg gået her i mange år, og nu skal du få lov til at følge med mig.« Så flöj de et stykke gjennem luften, men så faldt karlen ned og slog sig en del. Anden dags aften, da han vilde i seng og rigelig var kommen af det halve töj, da falder hundene til igjen og nærmer sig hen mod stalddören, og så kom karlen ud af kammeret uden at vide, hvordan det gik til, og flöj med spøgelset et stykke længere. Det var en gammel skriver, der havde skrevet falske papirer og nu gik igjen. Endelig henvendte man sig til pastor Teilmann i Bövling, og han lovede at komme om aftenen. De skulde så følges ad ud og møde skriveren. Så siger præsten: »Du skal ikke bryde dig om, at jeg bliver væk for dig en tidlang, og kommer der en fremmed til dig, må du ikke sige ja til, hvad han spörger dig om«. Da de var komne et lille stykke længere hen, var præsten væk, og imens manede han spøgelset ned ved et stendige, der løber lige ind imod landevejen, på den betingelse, at han skulde have lov til at nærme sig en rugstrålængde efter Bækmark til hvert år, og når han nåer gården, så brænder den. Men karlen skulde være syd for Kongeåen, inden solen var nede den næste dag. MELLERUP HÖJSKOLE.

587. Atten gårdmænd havde kjöbt *Skjern*, og de havde bestyrer der. Han lå ude i husene om sommeren, men da det blev koldt, vilde han ind at ligge i hovedbygningen. Der var et kammer, hvor præstens kjole og krave hængte fra én søndag til en anden, og det tykte han var så rart et kammer at ligge i. »Det skal du ikke«, sagde pigen, i det kammer var der ingen der lå, og ingen der kom. Jo, han vilde ligge der. Så blev der et lys tændt, og én kom og satte sig og skrev, og han hørte, pennen skråsede. Der blev den siddende til hen ved dag, da gik lyset ud. Men han lovede for, at han aldrig mere vilde ligge der.

VOGN PEDERSEN, VINKEL.

588. En karl her fra egnen blev et sted i *Holsten*, hvor han sögte nattely, vist op ad et gjæstekammer at ligge. Lidt efter kommer der en pige og sætter et lys på bordet, og hun går igjen, og han vidste ikke, hvad det var for én. Så kommer der en herre ind i en stor uderkjole og smider sig af den og slænger den på sengen, hvor den blev så tung, at karlen næsten ikke kunde bære den. Dernæst satte manden sig til bordet at skrive,

og han skrev ret, te karlen tykte, det rev i bordet. Da han var færdig med det, tog han hans kappe igjen og gik, og så kom pigen tilbage og tog lyset og gik med det. Karlen sagde til folkene om morgenen, at det kammer var ikke til nogen at ligge i.

ANE KATRINE JENSDATTER, KLOSTER HEDEHUS.

589. I et hus i *Rungsted* gik der spøgeri, og det kom fra en gammel kiste med papirer i, men de vidste ikke, hvem den havde tilhørt. Ofte blev kistelåget hugget op og i, og papirerene vældede omkring. I førstningen gik de op på loftet og så efter det, men til sidst gik de rolig og passede deres gjerning og lod djævelskabet passe sig selv.

S. GRUNDTVIG.

590. I *Kvong* sogn var der forhen en sognefoged, som ikke havde sine papirer i orden, inden han døde, og derfor så folk ham siden stå og rode i papirerne om natten henne i sit skatol. En nat, han gik hjem fra kirkegården, nåede han en mand, på hvis ryg han sprang op, og han fik da lov at bære gjenfærdet et stykke.

M. ESKESEN.

591. *Jærnved* præstegård er brændt. I den gamle præstegård gik der spøgeri i rullekammeret. Præstekonen, fru Jokumsen, har fortalt mig, at hendes mand havde hørt nogen sidde og læse gammeldansk der inde. Han fortrød, at han var ikke gået der ind og havde talt til det, for så vilde han have spurgt: Hvorfor har du ikke ro i graven?

JÖRGEN JÖRGENSEN, JÆRNVED.

33. Unævnte herremænd spøger eller nedmanes.

592. Der fortælles, at en eller anden har mødt et ligtog, som har bevæget sig fra *Ringsted torv* tværs over den nuværende st.-Knuds gade, hvor tidligere præstegården lå. Følget er klædt i lange kapper. Det sees altid i Januar måned. Mon det skulde være Knud Lavards ligtog?

F. MARTIN, SORØ.

593. Niels Sand fra *Alstrup* havde været i Sundby og holdt ved Abybro kro at give hans heste brød. Da kom der et gloende hjul trillende hen ad vejen. Siden det kom forbi ham, vilde han hen at se, hvor det blev af, om det vilde til *Birkelse* eller hvans. Men da kom der noget og tog fat på ham og rykkede ham i hans ører, så vandet dryppede af dem så længe han levede. »A kunde have ladet være at gå og se efter det og bleven stående ved min vogn, så havde a ikke fået den skavank.« Det hjul troede han var assessoren på Birkelse, der færdedes siden han var død.

KRISTEN ERIKSEN, LINDERUP.

594. Der var en vindebro ind til borggården på *Volstrup*, og

ved den bro inde i borggården var et hundehus. Den hund, som stod der, blev altid tåbelig eller døde. Det stammede jo fra, at etatsråden gik igjen. MARIANE JENSDATTER, HJERM.

595. Kukkon (kukkonen) fortæller, at i gamle dage var der sådant et spøgeri ovre på *Visborggård*. Det var en af de afdøde mænd på gården, der hver nat kom kjørende i lukket vogn med fire for fra Mariager og om ad Randers. Det spøgeri blev de da så kjede af i gården, og vilde gjærne af med, og så en aften var der så mange af egnens præster samlede der for at tage mod spøgelset, når det kom, og se at mane det. Samme aften kom der en fattig og pjaltet, forsulten student til gården og bad om nattely. Det fik han, og så gik han ind i den stue, hvor præsterne var samlede, og satte sig beskeden i et hjörne. Præsterne ændsede ikke den pjalt for noget og så knap til den side, han var ved. Da de så havde siddet noget, så siger studenten: »Er der nogen af jer, der véd, hvor spøgelset er?» Nej, det var der ingen der vidste. »Skal jeg sige jer det?« Ja, de vilde da nok vide det. »Nu kjører han fra Mariager.« Noget efter spurgte han igjen, om nogen af dem kunde se, hvor han nu var? Nej, de kunde ikke. Nu kjørte han gjennem Randers. Lidt efter siger han igjen: »Kan nu ingen se, hvor han er?« Nej, de kunde ikke. »Nu er han forbi Gjerlev kro. — Véd I da nu ikke, hvor han er?« spurgte han igjen om en kort stund. Nej, de vidste ikke. »Nu sætter han over ved Hadsund!« Lidt efter sagde han dem, at nu var han tæt ved gården, og straks efter kjørte han ind, så vinduerne klirrede, sprang af vognen og kom splintrende gal ind i stuen til præsterne, der sad med deres bøger og begyndte at læse og mane; men de kom, den ene efter anden, tilkort med spøgelset, han tog magten fra dem allesammen. Men så rejste studenten sig op af krogen og tog fat. »Hvad vil du mig, din tyveknægt?« råbte spøgelset, men han svarede: »Jeg har stjålet for en skilling brød, af hungersnød,« og smed skillingen til ham; tog ham så ved næsen og trak ham ud i gården, hvor han manede ham ned, jeg tror, det var i møddingshullet.

596. Ved mølledæmningen vest for *Kjærgård* skal der ride en ridder med sine jagthunde. Den gloende ild står ud af halsen på dem. Man har set ham ved den blå låge, som er ved den vestre side af skoven ud ved Darum-vejen. P. CHR. PEDERSEN, FRØSIGGÅRD.

597. Der var et gjenfærd, som hvor nat kom kjørende fra *Viborg* til *Tjele*. For at blive ham kvit samledes der fem præster på Tjele, og de skulde mane ham; men de prøvede det mere end én gang uden at få magt med spøgelset. Til alt held var der på gården en student, som var klogere end alle præsterne. En aften bad han om lov til at måtte være med, når tiden kom, de skulde ud. Det sagde præsterne ja til. Lidt efter sagde studenten: »Nu skal vi ud, for nu kjører han fra Viborg.« Siden sagde han:

»Nu er han ved Skidensig — nu ved Nörremølle« — og således blev han ved at fortælle, hvor langt han var kommen. Endelig nåede han Tjele, og studenten sagde da: »Holdt!« — »Jeg har ikke tid, jeg skal med mine heste og min vogn,« sagde skikkelsen. — »Lad heste og vogn rejse ad Helvede til, men du skal blive her!« Dermed manede han ham, og den gang måtte han lystre, for studenten var hans overmand. U N. HENNEBERG.

598. En juleaften, da folkene på *Bratskov* havde været oppe i borggården at spise julenadver, skulde staldkarlen ned at fodre hestene. Der er en stor vandpost i den ene side af laden, og der ser han en gammel mand stå og spanke med en kjæp ved porten og prikke i stenene. Han kunde have lyst til at se, hvem det var, og så nu, at skikkelsen var foroverböjet, og da han så nærmere til, havde den ildrøde öjne. Han blev ræd og løb tilbage. Siden kom han i tanker om, at den gamle træhest havde stået der, og skikkelsen var da sandsynligvis en af de fordums ejere. Senere så man ham flere gange gå op i borggården og ind ad bryggersdören, hvor han rumsterede noget, og derefter forsvandt ved grubegryden. De fik så bud efter præsten i *Brovst*, og han manede spøgelset væk. Men endnu siges, at pigerne, når de kommer til at fyre ved denne grube, får en dånelse.

HEDEGÅRD.

599. Der fortælles om en herremand, som nok har boet på *Harritslevgård*, at han spøgede så forfærdeligt, så de blev enige om, at han skulde manes. De henvendte sig til pastor B., men han vilde ikke have med ham at gjøre. Hans kappelan, som var hans sön, bad da, om han ikke måtte. Den gamle var ikke for, at han skulde prøve, da han ikke troede, at han kunde; men den unge vilde endelig. Han fik flere andre præster med sig, og da de kom til gården, gik de ind i borgestuen. B. bad da de andre præster om at sætte sig om bag bordet. Han snittede så tre pinde og lagde dem på bordet, og så sagde han til de andre: »Når nu den første pind springer, så stiger han op af graven, og når den anden pind springer, så er han ved lågen her ind til gården, men når den tredje pind springer, så kommer han ind ad dören her.« Så begyndte han at læse ham frem af graven, og pindene sprang, som han havde sagt. Da den tredje sprang, kom den døde ind ad dören; men han slog den første bog fra præsten og lige så den anden, men præsten var hver gang hurtig til at tage en ny, og da han tog den tredje, så sagde han: »Kan du slå den fra mig, så er du stærkere end mig,« men det kunde han ikke. Så bad den døde, om han ikke måtte blive manet der for enden af bordet. Men det sagde præsten nej til, og så drev han ham foran sig ud igjennem byen til et kjær og manede ham der. Det var folk i byen forbudt at have lys ved den tid, da det skulde gå for sig, men så var der en skomager, som var nysgjerrig og vilde se, hvordan det gik til; men da han så dem, blev han så

forskrækket, at han skyndte sig bort. Da B. havde manet ham, tog han vejen lige hjem, han kom ikke tilbage til de andre præster, som sad og ventede efter ham. Da han kom hjem, holdt han sig indelukket på sit værelse i tre dage, og hans fa'r sagde, at ingen måtte komme til ham, de skulde lade ham have ro. Pigerne var nu svært nysgjerrige efter at få at vide, hvordan det gik med ham, og de kigede ind igjennem nøglehullet, men de kunde ikke se noget. Da han kom ud, var han meget medtaget og så dårlig ud. HANS HANSEN, ÖRRITSLEV.

600. Fra herregården i *Kjestrup* fortælles, at en af de forrige ejere gik igjen, og flere gange i året, sådan bestemte aftener, kom den her gamle mand med en rød lue på og satte sig for bordenden, men sagde ingen ting og gjorde ingen ting, og efter en times tid gik han igjen. Han gjorde ingen fortræd og intet spektakel i gården, men de var lige godt kjede af det og vilde gjærne af med ham. Så fik de en jyllandskarl at tjene, og han sagde, at han skulde snart få ham væk. Det var de så meget glade ved. En tid efter kommer gjengangeren og tager sin plads for bordenden. Straks går karlen ud og pikker på vinduet. Gjengangeren drejer sig om og ser ud. Da står karlen der uden for og vinker ad ham. Gjengangeren kommer så, og karlen går baglænds ud af porten, vinkende ad gjenfærdet, der stadig følger efter ham. Så slog porten i med et skrald, så hele gården rystede. Siden den tid så de ham ikke oftere. Men de så rigtignok heller ikke mere til karlen. LÆRER HANSEN, HORNUM.

601. Præsterne i *Kragelund* og *Gjødvad* og *Sejling* skulde hen til *Laven Hovgård* og forsætte en herremand, der gik igjen. Præsten i Kragelund, Hr. Carlsen (?) hed han, var så fattig, at han kjørte med sivviflættet tömme og med stavtöj. Så vilde de andre præster, der var af en bedre egn, ikke godt følges med ham, og de vilde kjøre fra ham. Han sagde til karlen om at lægge en øgpude i hans vogn, da han kjørte ud af gården, og så kjørte han til bestemmelsesstedet. De andre kom først ind, men blev gjente baglænds tilbage fra den her patron og kunde ikke magte ham. Så lagde Kragelund præst den her øgpude om hans hals, og han klarede det alene. SÖREN JÖRGENSEN, ENGESVANG.

602. En aften a kom gående ud af nødsdören på *Linderumgård*, kom der én ridende op i borggården, og ilden pråsede fra hvert trin, den tog. Den red ikke tilbage, og a troede, det var en fremmed, der var kommen. Men da a kom ind og spurgte til det, havde ingen set ham, og ingen fremmed var kommen. Somme tider kom en karet kjørende med fire hvide heste for, te ilden stod omkring dem, men når det kom i borggården, var det væk. Staldkarlen rendte så tit efter det, men når han kom så derop, var der intet. KRISTEN PEDERSEN, UGILT.

603. På *Ovrupgård*, Falster, boede en ond herremand, der efter

sin død kom kjørende om natten klokken 12 gjennem Badstubrostræde i Nykjøbing med fire kulsorte heste for sin karet. En nat klokken 12 dristede Stines moder sig, da hun hørte en stærk rumlen og raslen i strædet, til at se ud ad vinduet, og da så hun ham.

A. MOLTKE.

604. Der er så tit her i egnen fortalt om en herremand, der har gået igjen, somme siger, at det var på *Palsgård*, og andre siger, at det var på *Jensgård*, begge gårde er i Bjerre herred, og der er en mils vej imellem dem. Herremanden, som gik igjen, kom til gården hver aften ved solnedgang på en hovedløs hest og gik ned på hans kontor — igjennem nøglehullet kunde de se ham der inde, og derfra gik han op på loftet og tumlede med skjæppe og strygetræ. Folkene var meget bange for ham, og det var ikke så sært, for en aften spolerede han en pige, som var på loftet efter gryn. Omsider fik de bud efter to præster, der skulde mane ham ned, som også de gjorde under en pæl. Dersom nogen kom til pælen og rokkede ved den, så kunde de høre, der var én, som sagde: »Rok igjen!« På den ene gård er der sagt, at pælen stod i haven, og på den anden, at den stod lidt fra gården ind efter Kjerkholm til. Der har kun tre eller fire haft gården efter ham, længere er det ikke siden han gik igjen. Folk har også hvisket om, hvorfor han sådan skulde gå. Han havde narret folk med kornmål og havde været for slem ved bønderne. SÖREN HANSEN.

605. De gamle ejere af *Sandholt*, der stod balsamerede i prægtige kister i *Lyndelse* kirke, blev i begyndelsen af dette århundrede optagne for at nedgraves på kirkegården. En arbejder stjal en del kostbare ting og ligtöj, og siden havde han ej rigtig ro, og de gamle herrer spögte af og til for ham. Han var fortrydelig over, at hans kone aldrig så noget, og lagde da en nat noget af ligtöjet under hendes hovedpude. Næste dag spurgte han, om hun ikke i nat havde set noget. Nej. Så viste han hende, hvad hun havde sovet på. »Det gjör ikke mig noget,« sagde hun, »for jeg er ikke tyven, men det er du.« Der fortælles, at han for disse optöjers skyld nok ikke kom rigtig af dage. Samme arbejder, der var snedker, lavede sig et stakit af de gamle herrers ligkister, og det satte han uden om sin have. Men det kunde ikke stå i fred, det blev ofte smidt af ved de store höjtider.

JACOB RASMUSSEN, STENSBY.

606. For en 50 år siden døde en herremand på *Skovsgård* i *Humle* sogn, Langeland. Nu kunde hans kusk, som havde tjent ham meget længe, aldrig have ro for ham, hvor han gik eller stod ved nattetider, var herremanden ved ham. Der var nogle, som rådte karlen til at rejse på den sorte skole og lære, hvad han skulde gjøre. Det gjorde han. Efter 14 dage kom han tilbage, og nu havde han fået at vide, at han måtte ikke gå foran. Han havde jo sagt til folkene på gården, at de den aften skulde

være i seng og have lysene slukt inden klokken 10. Det gjorde de. Noget efter kom manden. Han kunde jo ikke tale uden at være spurgt. Derfor sagde kusken: »Hvad befaler herren!« — Jeg befaler, at du går foran ud i haven.« — »Nej,« sagde karlen, »herren gik altid foran i levende live, så skal han også i døde«. Herremanden gik så foran. »Mener du nu, at vi er ene?« spurgte han. »Ja, det tror jeg,« sagde karlen. Men der var to piger, som skulde ligge ovenpå i et kammer ud til haven, de lyttede efter. Men så raslede vinduerne ind til dem, og de skyndte sig i kassen. »Gå nu foran ned i den anden ende af haven?« sagde herremanden. »Nej . . . . « Da de kom derned, sagde manden, at nu skulde han grave og finde et barn, det skulde han bære op i kirkegården og få præsten til at kaste jord på det. Karlen fandt barnet, og nu fulgte herren ham hen til havelågen. »Der,« sagde han til ham, »hænger et par støvler, som du kan tage på, og i morgen skal kvæget og hestene komme ud, og da må du tage de to bedste i flokken,« og der var andet mere, han måtte have. Mens han trak støvlerne på, svandt herremanden. Han gik op, det var jo ved nattetid, og fik præsten purret ud. Det var jo lidt vanskeligt, indtil han fik sammenhængen at vide. Ingen formente karlen i at tage, hvad der var ham lovet næste dag, og han rejste så til Fyen og kjöbte en gård. Barnet, mener folk, var nok et, herremanden havde udenom og havde været med at forputte. D. J.

607. Der er en herregård her inde öster på, de kalder *Stadsgård*, og der gik spøgeri i gammel tid. Det var den forrige ejer, der gik igjen, for det han havde været så barbarisk imod hans bønder. Han gik i skikkelse af et uhyre med horn og rumsterede svært i storstuen. Der var ingen, der turde være på gården om natten for ham. Så samlede de præster sammen, og der var 12 ialt, sådan en nat ved midnatstid. De kom jo om aftenen og blev også beværtede, inden de skulde til turen. Så i mørkningen kom der en tigger, han kaldtes ellers Klemmen Ufød, for han var skåren ud af hans moders side, og han bad om husly for natten. Men de sagde nej. For det første havde de intet ordentligt kvarter at fly ham, og for det andet så kunde han jo ikke være der, da alle de andre folk skulde flygte derfra, og ingen andre end deher 12 krabater skulde blive der, hvordan skulde han så begå sig. »Ja,« siger han til dem, »lad mig kuns blive, hvem véd, hvad det kan være godt for. Måske kunde de store herrer der inde få min hjælp nødig om lidt.« — »Ja,« siger den ene af folkene, »er du ikke mere ræd, end du tilbyder at hjælpe dem, så er der et sengeleje her inde i gangen ved siden af stuen, der kan du gå ind og lægge dig.« Så gik han også derind. Hen ad midnat så stiller de her 12 præster i en kreds i storstuen, hver med en salmebog eller hvad det var i hånden, og de slår jo op og begynder at gjøre en svær velstand med sang og bönner, og hvad

det kunde nu være. Den gang klokken den slog, så sprang dören op, og ind kom dether udyr, og for hvert nik det gjorde med sine horn for en præst, så flöj salmebogen fra ham. Så siger han det gjorde Klemmen: »Nu er det vist min tid.» Så gik han derind, og hvad han sagde, det var der ingen, der kunde forstå, men dyret blev standende, og så gik han hen og bandt en rød tråd om hornene på det. Dernæst trækkede han det ind i det sydöstre hjörne af gården, hvor der stod en stor lind i de dage, der bandt han det ved til om anden dagen, så manede han det nys ned. Siden behøvede han ikke at spörge om at få husly på gården

PEDER JOHANSEN, MOS SØ.

608. Da Slanter-Lavst gik ude i *Århus* og var student, gik han op til biskoppen en aften, te sådan og sådan var det, der var tre præster i lag med Fanden der ude ved *Stadsgård skov*, og han skulde se efter at komme ud og redde dem. »Ja, Vorherre skal redde dem, jeg kan ikke.« — »Da er det ikke des kjönnere gjort.« — »Kan han da, Lars, så vil jeg levere ham heste og vogn at kjøre derud på.« Nej, han vilde ikke drage af på andre måder, end biskoppen vilde følge med. »Men det er vel for sildig, når vi kommer.« — »Nej,« siger han Slanter-Lavst, »det er ikke for sildig, a har bundet sådan for dem, te de skal nok blive stillet, til a kommer til dem.« Der blev jo spændt for vognen, og de kommer kjørende ud så hurtig som dertil. Da de kommer derud, var bogen falden fra de to, og den tredje stod med den i hånden; men ikke han kunde gjøre det mindste med den. Så træder Slanter-Lavst til dem med hans bog og giver med den hver af de to en ørefigen, idet han siger: »Tag nu jer bog i Jesu navn.« Så kunde de nok tage bogen, men de kunde jo intet alligevel. Så siger Fanden til ham: »Kommer du nu der, Slanter-Lavst.« — Ja, siger han, han skulde nok komme ham i tale. Så gav han sig i lag med ham. Så skulde han skabe sig i et og andet, ja han kunde skabe sig i mange ting, og til sidst vilde han have ham til at gjøre sig om til en hest. Det vilde han nødig have været ved. Da han nu blev en hest, tog Slanter-Lavst en silketråd og lagde et bidsel på ham med den. Da han fik det på ham, så kunde han trække med ham, og han trækkede ham ned til søen og så langt fra Stadsgård, som det var mulig. Der satte han ham så ned i et dyndmorads ved Brabrand sø, så langt fra gården, te der var ikke tanker om, han kunde komme tilbage der til nogen tider. Men han talte alligevel af med ham, at han vilde et kokketrin nærmere til gården hvert år. Så kjørte han tilbage med biskoppen, der sörgede for, at han fik et godt kald til sidst. Ja, det var en sikker karl, den Slanter-Lavst. Den ene af præsterne vilde endog have foræret den Slemme både kjole og krave, men han vilde ikke engang have det, for han vilde ikke tage præstegjerningen fra ham. — Slanter-Lavst havde en arbejdsmand, der vilde stjæle en vædder fra ham, han havde allerede töjret rinket,

men han kunde ikke komme af töjrslaget eller få töjret slået ud igjen. Da han nu ikke kunde blive den ledig og ingen steder komme med den, så måtte han blive stående til om morgenen. Da Slanter-Lavst kom, sagde han: »Hvad står du her efter? slå du nu töjret ud og gå efter det, du skal.« J. P. R., N.-VISSING.

609. I *Vejstrup* ligger en herregård som hedder *Tidselholdt*. En mand, der havde boet på gården, plejede efter sin død at komme kjørende til gården hver juleaften. En gang havde bønderne været på Tidselholdt at tærske til hove. Det var netop lille-juledag, og idet de gik ud af gården, fik en af dem det indfald at spærre porten for gjenfærdet ved at lukke den i og slå kors for den. Da gjenfærdet ud på aftenen kom kjørende, forblev porten imod sædvane lukket , og han kunde ikke komme ind. Han så jo nok, hvad der holdt porten lukket, og vidste også, hvem der havde spillet ham det puds. Men han vidste råd imod uråd, han sendte sin tjener med pisken hen til manden, der havde korset porten; den arme mand måtte op af sin seng, og med pisken i hånden drev tjeneren ham op til gården, hvor han så måtte lukke op. A. C. P.

610. Gjengangeren på *Trudsholm* (se efterslæt t. Skattegr. s. 199) rider på en hovedløs hest i en skov, der hører til gården, som hedder Havkjæret. Han gjör et stort skrig, når han rider der. K. N. STEGGER, LYSTRUP.

611. På *Grinderslev kloster* var der en ejer, som kom ridende omme fra kirkegården hver nat, og så red han ind i stalden, hvor der var to båse, som ingen heste kunde være bundne i. De andre heste havde han også trættet om morgenen. Så fik de et kors lagt under dörtræet til stalddören, og han kunde så ikke komme der ind. Han red da langs med broen op oven over borggården og hen ad kirkegården igjen. Sådan bliver han nu ved hver nat. Gården er nu brændt, men visse folk vil påstå, at korset ligger der endnu, de har været med til at bygge gården op og lægge korset ned igjen. TESTRUP HÖJSKOLE.

34. Unævnte fruer spøger.

612. På *Essenbækgården* gik en jomfru igjen. Så kom der to præster og skulde mane hende; men hun fik magt med den første, ti han sagde: »Hjælp. hr. Berg«, og det måtte han jo ikke. Den anden, nemlig hr. Berg, gik det også galt med, og endelig kom en student, ham bad de nu om at tage fat. Hun sagde til ham: »Hvad vil du her, din tyveknægt?» — ... hvedebrød. Slog hende fire skilling i halsen. Så fik han hold i en silketråd, trak hende uden for gården og manede hende. Da han havde fået

hende ned efter armhullerne, gjorde de to præster vrövl, og så blev han som lidt hidsig og slog ud med armen, så hun fik lin, og hun sprudede, te ilden flöj runden om hende. Hun måtte bryde jorden en hel mil, for så langt var hun fra det sted, hvor hun måtte komme op. Der blev sat en egepæl ned over hende.

PEDER KRISTIAN KRISTIANSEN, KARLEBY.

613. Et sted var der en frue, som døde og blev sat ned i begravelsen. Så blev der sat nogen op at våge over hende der i begravelsen, det var nemlig dem, der havde båret, og de fik det brændevin, de vilde have, og føde til. Sådan var det skik og brug den gang. Så blev de noget svirende, og en af dem, der var noget modig, han sagde til liget: »Skål! du var en karrigfitte, mens du var i live, nu kan a nok give dig en dram.« Siden han siger dether, bliver det sådant et vejr der inde i kirken og begravelsen, og lyset går ud. Vinduerne flöj op ved det grumme vejr, og folkene sprang op og blev så forskrækkede. De gik og ravede og ravede, den ene kunde ikke finde ud, og den anden heller ikke, for det var jo så sort der nede. Endelig kom dog nogle ud ét sted, og andre et andet, men han der havde sagt det, han blev rent henne. Det var vist henne i Dronninglund kirke, det gik for sig.

KRISTEN PEDERSEN, UGILT.

614. På *Tranekjær* slot spøgede en gang en frue, så ingen kunde være der. De sendte da bud efter to præster: Jörgensen i Bøstrup og Schjødte i Snøde, men det havde nær gået dem galt, for de kunde ikke svare på hendes spörgsmål. Det mærkede præsten i Tranekjær, endskjöndt han lå hjemme i sin seng, han stod straks op og gik ud til karlen og befalede ham at gå ind i stalden og tage grimen af en af hestene og komme med. Præsten tog den grime og gik nu op på slottet. Det var på den höje tid, for spögelset slog just den sidste bog fra dem, som han kom ind ad dören. Han tog nu fat og lagde grimen på gjenfærdet, samt drev det ned i en eng, hvor hun blev manet, og en pæl blev dreven ned oven på. Den stod der endnu for få år siden.

SØDINGE SKOLE.

615. Af de gamle folk fra *Tranekjær* slot er der fortalt om en grevinde, som medens hun levede, var så ond, at hun efter døden ikke kunde få ro i graven, men spøgede så grueligt på slottet, at ingen kunde være der. To af Nörreherreds præster, Marstrand fra Snøde og Hansen fra Bøstup, blev da tilkaldte en nat for at mane hende ned i *Tuemosen* vest for slottet. De kom også, men havde ikke tilstrækkelig rent brød i posen til, at de kunde få magt med hende. Hun spyttede på dem, og hvor mange kunster de end prøvede, hjalp det ikke. Så fik de en hjælper. Præsten i *Tranekjær,* Fabricius, vågnede om natten og så i et syn sine embedsbrödres nød. Han stod straks op, lod sin kusk spænde for og kjørte til stedet for komme dem til hjælp. Da han stod af

vognen, drog han sine handsker af, gav dem til kusken og sagde: »Hold nu stille her, Halvor, tal ikke et ord og giv ikke handskerne fra dig, om nogen kræver dem, för jeg kommer.« Det lod ikke til, at denne præst skulde have större held end de andre; ti da spøgelset så ham, råbte det: »Hvad vil du mig, din tyveknægt?« . . for to skilling hvedebrød, tog fire skilling og kastede baglænds over sit hoved. Det hjalp. Nu gik det let med nedmaningen, og da han havde fået hende tilstrækkelig dybt ned, vendte han tilbage igjen. Kusken holdt godt nok på samme plet. Der havde rigtignok været én, som efterlignede præstens stemme (præsten var født Nordmand) og forlangte handskerne, men kusken blev sin herre tro. Præsten tog nu handskerne og sagde: »Kjør nu hjem i Jesu navn, Halvor.« De kom godt hjem, og siden hørte eller så man ikke mere til spøgeriet på slottet. Men kjører karlene med et læs hø over den plet om hösten, vælter de altid. At det var et svært arbejde for præsterne, kan man let forstå; ti begge de to første døde inden 24 timer, efter at de var komne hjem, og den sidste havde måttet indgå store forpligtelser med spøgelset, blandt andet den, at han aldrig mere vilde betræde prædikestolen. Han var ikke rask efter den tid, og døde inden ret længe. J. M. GBAM.

616. Der var en gl. frue på *Ulstrup* her et bitte korn norden til, hun havde sildegarn i fjorden, og så fik hun så mange sild, at de kunde få dem for en skilling olen. Men det vilde hun ikke sælge dem for, så vilde hun hellere kjøre dem i hendes fold, som hun havde hendes kreaturer, og det gjorde hun også. Men den gang de kom ud og skulde rögte, efter at hun havde fået dem i folden, så sad der en stor skruptusse på hver munde af garnet, da de vilde tage det i land igjen. Så fik hun ikke flere sild. Omsider døde hun jo, og så gik hun igjen, og de var så ilde holdne, for der kunde ingen være der på gården om aftenen for hende. Så samlede de ni præster sammen, og der iblandt var en studenter. Han satte sig inde ved siden af kakkelovnen, de andre sad oppe ved bordet. Ud ad aften kom hun også. Da hun kom ind, sagde hun: »Ja, nu er I ni, men om I nu var ni til, så skulde I endda ingen ting gjøre mig uden den spyttegjøg, der sidder ved siden af kakelen.« Så tog studenteren en bitte bog op af hans lomme og slog hende på hendes mund og sagde: »Det skal du få skam for. Kom du nu med mig.« Så måtte hun følge med ham uden til, og der manede han hende. Siden den dag kunde de være i gården. Det er er ikke mange år siden hendes gravsten blev tagen op af Uldbjærg kirkegulv og derefter lagt ud tillige med hende selv på kirkegården. JENS BEGS ENKE, SUNDSTRUP.

De har folde om sommeren til kreaturerne i kjærene. Der sidder jo poser ud til hver side af sildegarnene, og åbningerne derind er munder,

617. Nedmaning af fruen på *Sneumgård.* Bud til *Allerup* præst. Han turde ikke, ej heller omegnens præster. Fik endelig

én nord for Varde, der tog sin sön med, som nylig var hjemkommen fra den sorte skole. Han fik gårdens snedker til at danne tre tynde brædder, som blev lagt på bordet, sådan at omtrent det halve nåede uden for. Dernæst tændte han fire lys, de tre over indgangen og det fjerde på bordet. Det første bræt vippede op mod loftet o. s. v. Blev sat ned i møddingstedet og pæl gjennem hende. J. J.

618. En frue på *Essenbækgård* gik igjen. Så kommer hun til rögteren, der var ved at rögte ind, og siger til ham, at der skulde stå sådan et stort slag på gården i aften; men havde det ikke været ham, den sortmusset hund, der kom over Sønderbro, så skulde hun nok have tumlet dem. Der kom nemlig seks præster den aften og skulde mane hende, og de havde alle seks hver sit lys stilt an inde i stuen, hvor de sad. Kapellanen, som var den syvende og sidste, der kom, han havde også et lys. Men kapellanens kunde hun ikke slukke, og så begyndte han at tale hende til. Hun sagde, han var en tyv, men så slog han en toskilling i nakken af hende og slæbte hende så ud i kohuset og satte hende ned der. En senere rögter, de havde, blev vred over den pæl, når han mogede, for den var ham i vejen, og så sagde han: »Gid Fanden havde den pæl!« og vilde til at rykke den op. Da sagde hun der nede: »Ryk du dygtig, så trykker a.« Så kom han ikke til pælen mere. Kapellanen havde sådan et stort skjæg, derfor kaldte hun ham en sortmusset hund.

KRISTEN RASMUSSEN, FAVSING.

35. Navngivne præster spøger.

619. Den gang provst *Otto* var død, plejede han, medens enken og börnene (to dötre) boede i præstegården, at gå igjen ude i haven, og börnene blev så vante til at se dette syn, at de sagde, når de så ham: »I aften er papa i sine gamle klæder«, eller hvad han ellers var i. Han færdes ellers i vestrehuset. To piger, som tjente dér, kunde ikke ligge der om natten, fordi dynen blev trukken af dem, og andre har hørt ham færdes på trappen op til loftet. Sædvanlig arbejdes der med kornet på loftet, der ligesom skovles og opøses, opmåles og afstryges med et strygeholt. Sören Nielsen, som en nat lå der, så så mange små nogle løbe på gulvet, og Marie, der tjener der som stuepige, så en aften en stor mørk mand gå ind i arbejdsstuen, men det kunde ikke være et rigtigt menneske, da den dör ikke kunde lukkes op, fordi der stod en vogn for. Provst *Otto* blev manet ved et treskjel ved Jens Degns. To mænd gik en aften vild dér på stedet. Filemon og hans sön sov en gang, da konen var i barselseng, i det vestre gjæstekammer, og de hørte dér, som det bladede i papirer. Sönnen,

der har fortalt det, spurgte om, hvad det var, men faderen svarede: han skulde sove, det var ikke noget, der vedkom ham. KL. GJ.

620. I den sydlige ende af *Togdal* er der spøgeri. Op gjennem Sluden — en sti, der går fra Togdal op mellem to banker, og som fører op til de huse, der er udflyttede fra *Gjerding*, skal der spasere en amtsprovst, som nogle kalder provst Otto, og det skal være den samme, som driver sit spil oppe på loftet i præstegårdens vestrehus. Det er kun et års tid siden, præstens karl, som har sit kammer derovre, klagede meget over tummel på loftet, der hindrede ham i at sove. KL. GJERDING.

621. Man siger, at provst *Hurtigkarl* i *Grönbæk* går igjen i præstegården. En snedkersvend var bleven syg under sit arbejde i gården og lå i den vestre flöjbygning, og hans moder kom for at pleje ham. Da hun en aften vilde gå over til ham og så skulde gjennem den store sal, så hun en hvid skikkelse stå midt i salen, og hun var ikke siden at formå til at gå der igjennem om aftenen.

PASTOR JÆSSEN, GRÖNBÆK.

622. Til sidst døde pastor *Kofod* og blev begravet, hvorpå enken giftede sig med eftermanden. En gang kom pigen op i kirken for at gjøre rent, men da hun kom ud for kirkedören, hørte hun, at der var én, som gik op og ned på kirkegulvet. Hun blev bange, løb hjem og fortalte det til madammen, og hun igjen til præsten. Denne tog nu sin kone og det mindste barn, som var et par år gl., og gik op til kirken, men vilde ikke lukke op, endskjöndt hans kone gjærne vilde have det. De gik derfor til vinduet og så ind. De så ingen, men hørte nok én gå. Men lige så snart barnet kom til at se ind gjennem vinduet, råbte det straks: »Se, fa'er, se, fa'er, pibekrave og præstekjole!« og så pegede det på vinduet. Nu kunde også præstekonen høre det på gangen, ti han var halt. De lukkede ikke op, men gik hjem igjen. Næste dag præsten kom i kirke, var alt i orden. G. J.

623. Den sidste præst i *Bøllund*, *Bilhardt*, går igjen.

CHR. H. MØLLER, RINGIVE.

624. Der var en præst i *Ugilt*, der hed *Neergård*, han kom til Kjöbenhavn og døde, men han sad på hans kontor i Ugilt hver eneste nat, og der var én, der kaldtes Kröyer, som var kommen der som præst efter ham, han turde ikke have med ham at gjöre. Men så var der en præst i *Sindal*, der hed *Ishöj*, se han tog sig over at gjøre redelighed med det. Ishöj han tumlede noget med det og var der tre aftener, inden han fik det i orden. Det var nogle tiendepenge fra Ugiltgårdene, han havde taget for mange. De fik 36 rigsdaler, de delte imellem de tre gårde. Så kom Neergård aldrig mere, og han fik ro.

JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, SØHEDEN.

625. En proprietær fra omegnen havde en aften siddet i

Tisted præstegård under kortspillet og udtalt sig meget nedsættende om en gammel afdød præst der i embedet (*Gade*). Så sagde præsten til ham, da han gik, at han skulde tage sig i agt, den gamle præst ikke skulde komme efter ham på vejen. Man hørte nu ikke til ham i tre uger, endda han jævnlig för besögte præstegården. Han havde da været syg og sengeliggende i al den tid, og det kom af, at der var kommet noget til ham den aften lige uden for kirkegården og havde taget ham om livet og klemt ham, og var blevet ved at følge ham helt hjem, samtidig med, at det havde trykket sig op ad ham. Der var da kommet sådan angst over ham, at han var bleven syg og næppe endnu havde forvundet det.

PASTOR JÖRGENSEN, HARLEV.

626. I *Kregome* levede en præst ved navn *Hoffmann*, som skal have stået i forbindelse med andre fruentimmer, hvilket konen ikke vidste noget af, da der aldrig gaves tilladelse til at komme på hans studerekammer. Da nu præsten døde, efterså konen alle hans breve, hvoriblandt der var en del fra fruentimmer, hvorover konen blev så forbitret, at hun kastede disse breve i mandens ligkiste. Den dag, præsten blev begravet, var der en mængde fremmede præster til stede. Da jordspåkastelsen var forrettet og følget efter skik og brug var vendt tilbage for at spise og drikke, og som nu samtalen mellem præsterne var kommen ret i gang, ser de uden for vinduet den begravede præst stå og se ind til dem. En af dem gik straks ud og talte med den afdøde, som beklagede sig over, at konen havde lagt noget i hans kiste, og så længe det blev der, fik han ingen ro. »Gak du straks til hvile, du kjære broder, det skal snart blive borttaget.« Graven blev så opkastet, og brevene tagne ud af kisten. Fra dette öjeblik mærkede man aldrig noget til præsten. P. L. J.

627. Om præsten *Berg* i *Hem* fortælles forvist, at han gik igjen. I krigens tid (1848) blev der, som bekjendt, samlet penge ind til soldaterne, og da også i Hem sogn af præsten og i Norup af sognefogden. Der kom skrivelse med tak fra soldaterne til alle sogne der omkring og særlig til præster og sognefogder, der havde forestået indsamlingen; og der kom til alle sogne undtagen til Hem og Norup, og folk troer, at præsten og sognefogden selv har beholdt pengene. Sognefogden i Norup hed Jens Nielsen, han hængte sig tilsidst. Præsten i Hem fandt de en dag liggende død i den lange gang, og man mente, at han kanske havde taget noget ind. Der var en bloddråbe på gulvet i stuen, og den kunde de skure på, så meget de vilde, den var ikke til at få af. Siden blev det galt med spøgeri. Den gamle Sören Skrædder havde to dötre, der tjente i præstegården, og han kom da en aften og vilde ind for at se til dem; men da han kom til den vestre låge, så han Berg i sine gamle klæder og med den lådne hue på hovedet, livagtig som han gik og stod i levende live, stå indenfor lågen med lænkehunden op ad sig. Der var lyst fra alle vinduer i gården,

så han så tydelig kunde se alt på gårdspladsen som om hjemlys dagen. Han vendte naturligvis om igjen og gik ikke ind i gården til spøgelset. Folk, som han fortalte det til, vilde træde ham imod med, at det ikke var sandhed, men han erklærede: »De æ pigen ta mæ sannd«! (Han bandte aldrig anderledes). Hunden blev så urolig, hylede og jamrede sig så forskrækkelig om nætterne, at karlene måtte tage den ind i karlekamret til dem. Ikke blot ude i gården, men også inde i værkstedet mærkedes spøgeriet. (Berg havde et værksted, hvor han syslede meget med træarbejde). Bergs eftermand hed *Krag*, han havde efter hans eget sigende, gået den sorte skole igjennem, »og I kan tro, den er streng at komme igjennem«, sagde han. Han manede Berg. Det var en aften, han kom hjem fra en kjøretur, så sagde han til Knud, som var kusk, at når han nu fik hestene og vognen ind, så skulde han lukke alle vinduer og döre, porte og låger i gården. »Glem ingen, for jeg skal nok se efter, og når du er færdig, så kommer du ind og bliver hos mig!« Det gjorde Knud, og blev siddende inde hos præsten om natten, men han sagde selv, at han aldrig havde haft så forskrækkelig en nat. Præsten gik ikke ud, men han kunde også nok mane ham siddende inde. Han blev manet ned under dörtræet i laden ved porten, men han må nok have manet ham på visse år, for i den sidste tid har de mærket ham pâny.

KAREN MARIE RASMUSSEN.

Det turde vel ikke være overflødigt at bemærke, at der ikke er anden forbindelse mellem præsten og sognefogden end deres formodede ligedanne brøde og unaturlige død, for Norup og Hem er i forskjellige pastorater.

628. Om præsten Berg i *Hem* ved Mariager har en anden meddeler fortalt omtrent sådan: Folk forundrede dem over, at der aldrig kom nogen tak for det, Hem præst havde samlet, og så var der nogle, der mente, at han selv havde beholdt det. De snakkede så stille om det, og der kom ikke noget ud af det, men folk kom da til at tro det. Da han var død, flyttede hans kone til Randers at bo, og hun kom en gang ved nattetid gående fra Randers til Hem i uvejr og snesjap, for hun havde ingen ro på sig, hun måtte til Hem! Folk gjættede på, at det var den brøde, som hun og manden i fællesskab skulde have begået, der ikke lod hende have ro, men drev hende dertil ved den tid. En aften gik en mand forbi præstegården, og han undredes over, at der var så lyst i gården, som om der var lys i alle vinduer og hjörner; han havde en datter, der tjente for stuepige der, og han syntes da, at han vilde gå ind for at se til hende, og for at få rede på, hvordan det hang sammen med den lysning. Han vilde gå ind ad en låge, der var den gang (förend stuehuset blev bygget om), men da han lukkede den op, så han indenfor denne en stor sort hund med en gloende tunge ud af munden. Han trådte tilbage, da han så den, og i det samme forsvandt hele lysningen i gården, nu var der ikke andet klart end hundens gloende tunge. Han gik ikke ind til datteren den aften, men skyndte sig at fort-

sætte sin vej. Min meddelerinde har i sit hjem flere gange hørt ham selv fortælle dette, når han besögte hendes svoger.

Om præsten Bergs formentlige brøde og formentlige gjengangeri har der nok gået megen tale i egnen der omkring og videre om, men der er megen sandsynlighed for, at det er her som anden steds: Almuens historiske troskab lader meget tilbage at ønske, og den ynder meget at overdrive og lægge noget ind med urette.

KAREN M. RASMUSSEN.

629. Om præsten Hr. *Schmidt*, der flyttede fra *Anholt* til *Sejrø*, fortælles, at han vendte sig tre gange, efter at han var død.

CHR. SÖRENSEN, ANHOLT.

36. Unævnte præster spøger.

630. Der var en gang en præst i *Rönninge*, som blev syg og døde. Hans efterlevende hustru blev gift med en kapellan, som hendes mand havde holdt sig. Denne forstod ikke at omgås hende, og hun talte hver dag om, hvor godt hun havde det, da hendes første mand levede. En dag var den unge præst til bryllup i *Rolfsted* sogn, og da han så kjørte hjem, mödte han den afdøde præst på vejen mellem Rolfsted og Rönninge. Denne sprang op bag i vognen og lagde sig ned der. Hestene kunde da ikke slæbe vognen af stedet, men præsten befalede kusken, at han skulde stå af og tage det fjærmer baghjul af og lægge det op i vognen, »så skal vi nok komme hjem«. Da de kom hjem, gik præsten ind, tog tre bøger under armen og spurgte sin hustru, om hun vilde se sin afdøde mand, som hun talte så meget om, ti nu stod han nede i porten. Hun blev da så forskrækket, at hun aldrig mere talte om ham. Den unge præst befalede derpå sin kusk, at han skulde lægge en grime på spøgelset og lede det ud i Vesterskov tæt ved Rönninge. Karlen gjorde da det, og gjenfærdet blev så manet ned der. SØDINGE SKOLE.

631. Der var en præst nede ved *Grenå*, som havde döbt et barn så ukristeligt. Så blev han forflyt til *Hornbæk* ved Randers, og der døde han. Han kom til at gå igjen, og den nye præst kom til at mane ham og sagde til ham: »Det, du er, det har a været, det a er, det kan du blive.« Han gik som en stor sort hund, og den vilde gå op til tårnvægterne og synge med dem om natten. Det var så hårdt forbudt soldaterne at fornærme den hund, for de vidste, den var ikke rigtig. Men nu har den vel gået sin gang. KOBBERUP.

632. Den sortkrandsed hund render om natten fra *Mari-Malene*, løber ind på *Gammel-Ejstrup*, går ned i arbejdsstalden, hvor arbejdshestene står, stiller sig over dörtrinet med forbenene og kikker ind, vender sig så og går gjennem brændegården, går så ud af hundeporten, så til Lille-Tved, derfra efter Favsing og Kristrup, og der ender han sin vandring. Igjennem Avning går

han med den gamle landevej igjennem møllen og kroen, så igjennem ellerne der ved den gamle kro og så ind på Gammel-Estrup. Han har en hvid krands om halsen, og en lille jærnlænke slæber efter ham. Ole Simonsens sönner i Lille-Tved gik ud på vejen og strøede hörfrø for ham, så kunde han ikke gå derover, og der blev sådan en skrigen og allarm i byen. Så måtte de gå ind med en kost og feje det væk, så han kunde gå hans vandring.

BODIL MARIE ENEVOLDSEN, ÅVNING.

633. Per Holbæk, der boede her i byen, kom en nat kjørende fra *Gammel-Estrup kro* og gjennem *Lille-Tved*. Da kom den kransede hund til ham, men han blev kjed af at have det følgeskab og slog hans kjæp efter hunden. I stedet for at ramme hunden, flöj den tilbage og ramte ham i panden. Han kom den samme aften ind til min faders, og han sagde til ham: »Hvad, hvordan er det du ser ud, Per, hvad er der ved det med dig?« Ja, så fortalte han det. Det er en præst fra Marri-Malene, der tager til Nedre-Hornbæk. Hunden kommer gjennem en gyde her sønder i Favsing, hvor den gamle landevej har gået.

KRISTEN RASMUSSEN, FAVSING.

634. Der var en mand nede på *Oglhuse* mark, han kjørte til Randers efter doktor. Mens han kjørte, kom der en sort puddelhund og spaserede ved siden af vognen. Den så jo op til ham, og så satte han sig lidt til side i agestolen og sagde værsgod, og så satte han sig op til ham. Der var kuns en fjæl hen at sidde på og så en bøvl til at have sit rygstød ved. Så kjørte han ind i Randers by og op i Store-gade. Da han skulde til at dreje fra og ind i en anden gade, gav hunden sig til at pibe, den vilde ikke have ham til at dreje fra. Så sagde han til den, at den kunde rejse Fanden i vold. Siden, når han fortalte det, forsikrede han for, at det var sandt. Så rejste hunden hans vej. Det var en anden gang, han havde været i Randers og kjørte hjem ad, da mödte han også den hund, han kunde ikke drive hesten frem ad. Så gik han hen og slog ild foran den med fyrtöjet for at se, hvad det var, og så var det den sorte pudlede hund med en hvid krands om halsen. Den hund skal have været en præst, som har boet i Marri-Malene og har præket i Over-Hornbæk, og han skal ikke have været rigtig som præst. Han går der endnu. I *Favsing* er der nogle, som har bygget gårdene, sammen, hvor præsten han færdedes. Vejen er jo bleven flyt, for den gamle landevej gik op gjennem Favsing. Der var kun en smuge mellem de gårde, og der stillede de nogle fjæl op for at möde ham, men de måtte til at tage fjælene ned igjen, for det han kunde have hans fart der. Folk har hørt, han stod og klagede sig der, for han kom i klemme og havde meget ondt ved at komme frem.

JENS LÖRSLEV, LANGKASTRUP.

635. I forrige tider var der så megen snak om den hund, der gik imellem *Viborg* og *Randers* om natten, og når vi havde

været i Randers, blev vi altid spurgt, om vi havde ikke set hunden på hjemvejen. Nogle mente, at han kom fra *Kristrup*, andre, at det var en biskop fra *Århus*. Den gang kjørte vi ad den gamle vej over *Fussing kjær* og så ad vasehuset. En smed fra Vorning mödte ham der mellem begge broerne, han kom fra Randers. Så slog han hans kjæp efter denher hund, og han kunde høre, den sugede op ad kjæret. Lige i det samme slog det smeden om kuld, og lige som han rejste sig, så faldt han igjen, og så måtte han krybe, til han kom over den anden bro. Nu kunde han gå uhindret. En mand fra Mollerup mödte også hunden ude ved *Bratbjærg*, det en en banke, der ligger her ude på vor mark. Han var kjørende, og det løftede åsættet af vognen, og hjulene kom til at stå ved siden af. Så gik han hjem og fik en lygte, der var jo ikke så langt til Mollerup, og fik folk med sig derud. De fandt først hesten, der gik i en mose ved siden af og gik og slæbte med hammelen, og den gang de så kom til vognen, så gik lygten ud. Nu måtte de rejse vognen op i mørke, og så fik de spændt for og kjørte hjem. Han kom kjørende fra Randers, og hunden kom imod ham fra Viborg. MORTEN SIMONSEN, KVORNING.

636. Der skal have gået en præst fra *Kristrup* til *Viborg domkirke* i skikkelse af en sort hund. Da den kloge præst i *Nörbeg* en dag kjørte hjem fra Randers og kom til *Klørup*, hvor der er en stor dam, de kalder Klørup dam, der blev hestene forlæssede, de stönnede og pustede og kunde næsten ikke trække vognen frem. Kusken skulde da tage det höjre baghjul af, og så kunde de kjøre. Da de kom her til byen, skulde han stå af og sætte det på igjen. Da gav det et bröl ligesom et tordenskrald. Så havde den hund båret vognen i steden for hjul. Præsten vilde ikke have ham med helt hjem. KNUD ANDERSEN, NÖRBEG.

637. Kristrup præst løb her på vejen som en sort hund, og han løb til *Viborg domkirke*. Han har haft hans hvileplads under vejs her i byen (Kvorning). Den gamle jordemoder i Hammershöj havde truffet ham flere gange, når hun var ude at kjøre om aftenen. Så en gang talte hun ham til på vejen uden for hendes bolig og spurgte ham om, i hvad anledning han færdedes. A véd ikke, hvad han svarede til det, men a véd, at hun måtte gjøre flere rejser til Viborg for det, men så skaffede hun ham også fred. En gammel dragon, der nu bor i Vorning, blev vækket på hans post af den hund, da han var soldat i Randers. En smed i Hvidding har fulgtes med ham. Da de kom til den bom, der var på vejen over *Fussing kjær*, havde smeden fået et par skridt formon, og så bukkede han sig for at komme under bommen. Men da så hunden kom under bommen, sprang denne op af sig selv, og så fulgtes de ad igjen. Han var ham nu helt nær, og smeden, der vel havde en stor dram, tager mod til sig og lægger ham én over kassen. Men så blev han smidt hen ad vejen på vasen. »Jaja,« sagde han, »kan a ikke gå, så kan a krybe,« og så krøb

han i land af vasen. Han prøvede endda flere gange på at rejse sig, men ligesom han kom i land, så faldt han. KVORNING.

638. Imellem *Kristrup* og *Ørum* (v. Viborg) løber en sort hund ved midnatstid. Det skal forhen have været en præst i Kristrup (*From?*) En snedker fra Randers mener, at den har fulgt ham hjem en aften, han gik fra Holmsgård. Han kastede en sten efter den, og først så blev han bange. Den blev ved at følge ham helt hjem til hans dör. Den havde så store öjne, sagde han. En aften mödte hunden den gamle jordemoder (madam Jæger i Hammershöj. der nu ligger oppe på Hammershöj kirkegård), og hun talte den til og spurgte, hvad den løb der efter. Så fortalte den da, hvad der var i vejen, og så lovede hun at bringe sagen i orden for ham. Hun holdt også sit løfte, men skal have haft stor besværlighed med at få det udført, da det var meget gammelt. O. CHR. B.

639. Kristrup præst har præket i *Hornbæk* og kom gjennem Randers . . . En sort hund med hvid krands om halsen. En karl fra Værum, de kaldte ham Thomas Hjorde, var dragon og stod vagt for amtstuen lige ud for kirken. Så råber tårnvægterne ned til soldaten: »Skildvagt, nu kommer snart den sorte hund.« Så kom den også, og alle hunde de skyede for den. Han så ikke til mere og forsikrede, at det var sandt. HANS K. PEDERSEN, HASLUM.

640. Hunden, der går i det höjre hjulspor fra *Essenbæk kirke* til Kristrup og så over Sønderbro gjennem Randers til Nedre-Hornbæk kirke, men aldrig til bage. Med en hvid krands om halsen. Nogle unge folk fra Kristrup havde været til legestue og mödte hunden på Kristrup gade. De gav sig til at jage efter den, men blev nu kastede om mellem hverandre og var meget fortumlede, da det endelig holdt op. Hunden kan ikke sees fra husene, der ligger ved vejen, hvor den har sin gang, men kun, når man træffer den på vejen. Det skal være en præst, som går der. Da den en nat kom forbi en skildvagt i Randers, som sad og sov, gik den hen til ham og trykkede ham sådan med sine forben, at han vågnede. Kort efter kom runden. H. A. B.

641. Den sorte hund, der går gjennem *Randers* går lige forbi amtstuen, og når skildvagten går til side for den, gjör den ham intet. Skrås over for skildvagtens plads i et hjörnehus hørte a börneskrig, da a stod der som soldat. Det varede et kvarters tid, og mange andre har hørt det. Mads Velling spurgte mig ad, om a havde hørt det, og vi taltes så ved om den ting, og det viste sig, at vi havde hørt det ligedan. JENS SÖRENSEN, BÅSTRUP.

642. A stod også vagt uden for töjhuset. Der kom én forbi i skikkelse af en sort hund og gik ind ad porten. A hørte blot porten gå, men så ingen, da a ellers skulde have råbt ham an. Derefter gik han op i skrivestuen, og så blev der straks tændt lys. Så var han der til klokken ét. A stod vagt uden for porten, og en anden soldat stod indenfor. Porten var lukket i lås, så vi ikke

kunde komme sammen, men godt snakke med hinanden, og vi hørte godt begge to, at porten gik op og blev lukket i igjen lige i en hast. Vi sagde det til en gammel mand, der var fyrbøder, men han svarede: »I skal ikke befatte jer med det, det er en sort hund, der går her og kommer hver aften.« Siden brød vi os ikke om det. JENS GÅRDSTED, ÖRSTED.

643. Der var en port for *Sønderbro* ved Randers, og i den port var et hul, som hunden færdes igjennem. Det hul kunde aldrig være lukket. Så havde en karl en gang hængt et sølvsignet for hullet, og nu kunde hunden ikke komme igjennem, og så stod den der. Karlen måtte op af hans seng og hen at tage signetet væk. Han mærkede ikke andet, end at den slog en lab op på ham og slog ham bag over, og så rendte den lige så stærkt den kunde op ad gaden, den havde jo travlt nu. Den karl var fra Randers, han havde om aftenen siddet og snakket med nogle andre karle om den hund, og så lod han til at være så modig og vilde give sig i lag med den KRISTEN RASMUSSEN, FAVSING.

644. Præsten i *Kristrup*, der gik gjennem Randers med krave om halsen, var så meget slem efter kvindfolk, og når han var af kirken, var det det samme, hvad gammel hæffel han fik fat på. Han var en villede prædikant og sagde, at de skulde tage efter hans ord . . . Han sagde også i kirken, at han var så stor en synder, at han aldrig kunde få tilgivelse. LARS NIELSEN, VINKEL.

645. Kristrup præst kommer igjennem *Hammershöj* (Kvorning?) Det er almindelig kjendt, at han sætter benet ud at pisse ved Jens Larsens kålgårdsdige. En aften råbte a ham an, men han slog et par forfærdelige öjne op imod mig. KVORNIRG.

646. En præst fra Kristrup er manet ned i *Torndyb* mellem Ålum og Skjærn kirker, det er en fordybning ved vejen. En karl kom til ham ved vasen over Fussing enge, og så vilde han drive ham af vejen med hans kjæp, men den rejste i luften og hvinede op ad kjærene. Hunden derimod gik hans gang. Der var en dragonpost ved *Sønderbro*, hvor det ikke var rart at stå, for der kom hunden forbi, og somme tider skrabte den på skilderhuset. Det var en stor sort, lådden hund med røde öjne og krands om halsen. LARS NIELSEN, VINKEL.

647. Den gamle murer i *Mejlby* skulde langt hen, og så stjal han en hest at ride på der vesten for Randers. Da han havde redet lidt, kom en stor sort hund med en hvid krands om halsen og fulgtes med ham. Den blev ved at følge ham, og han fortrød nu at have taget hesten, men turde heller ikke stå af. Så sad han og faldt til Vorherre og læste og bad. Endelig kom han til en korsvej, og der blev hunden henne. Det skal ellers være en præst, som færdes ad den vej. Mureren stod nu af hesten og gik videre på hans ben. K. M. RASMUSSEN, LINDE.

648. Der gik en sort ringet hund i *Balling* præstegård. Den sad først ved kjelden, og så gik den ind i bryggerset. Men nu er det vist døet hen. PEDER KRISTENSEN, HVIDBJÆRG.

649. Der var en mose inde i Linå skov, de kalder *Kjælling-vide mose*, og der har de haft megen snak om, at der har stået en præst ved den mose og döbt börn. Han kaldes *Kjællingvide-præst*, men a har ikke set noget til ham, a har endda gået der inde ved dagen i flere år. PEDER HANSEN.

650. I kjæret neden for *Gjerlev* går et gjenfærd, der kaldes *Kjærpræsten*, og han går og klager sig der nede og kalder folk til hjælp. Pastor Hans Knudsen i Gjerlev gik en gang der ned i sin præstekjole og vilde tage sig for at mane det ned.

LÆRER KORSGÅRD, HALLING.

651. Kjærpræsten i *Gjerlev* kjær gik nede på præstegårdens eng. Han råbte der nede: »Håjj, håjj!» og så råbte de fra byen: »Höjj. höjj, her er by!« Da svarede det: »A-å nej.« En gang gik nogle af Stovby mænd fra en auktion sent om aftenen og hørte det råb på den anden side af kjæret, medens Gjerlev mænd hørte det fra den modsatte side. Begge hold hørte det og troede, at det var én, der var gået vild. Så kom Per Smed til de Gjerlev mænd med stok i hånd og vilde også med at lede. Men i det samme sagde det: »A-å nej!« — »Ja, nu kan I lige så godt gå hjem«, sagde han, »nu véd vi nok, hvad det er,« og dermed gik hver til sit. Lavst Brødløs i Gjerlev havde en stifsön, der var gået ned i kjæret at flytte, og han blev helt sær i hovedet og kom hjem med en fart. Det var en præst, der i sin tid havde flyttet skjelgrøften, og den går virkelig også underlig ud og ind. Den gamle pastor Hans Knudsen fik kjole og krave på og gik der ned, og siden har de ikke hørt noget til det. JENS JONSEN, BRØDLØS MØLLE.

652. *Maskedalspræsten* går i skjellet mellem *Gjerlev* og *Öster-Törslev*. Når nogen kommer kjørende, vilde han sætte sig op at kjøre, så hestene ikke kunde trække vognen af stedet. Så måtte de slå ild for at blive ham kvit. To brolæggere fra *Törring* kom en aften gående fra Gjerlev. Så siger den ene: »Nu har vi den forbandede præst igjen«, og med det samme havde han et grov slæb at gå med, til han kom i nærheden af Törslev. JENS JONSEN. BRØDLØS MØLLE.

653. Der er en höj på Sören Skyttes mark, der kaldes *Tinghöj*. Her har tit vist sig et gjenfærd, som kaldes *Tingpræsten*. Han gik ad en sti, der var nedtrådt af ham både over korn og grönne marker fra Tinghöj og i vest til *Galgeknold*, som ligger på det vestlige af *Gassum* mark. Dem, der kommer over det strög, så snart mørket falder på, de går altid vild. Jesper Bols red således ud en aften med bæsterne, og da stien går over hans mark, og han kom over det strög, blev det så mørkt, at han kunde ingen ting se og blev helt vilds. Da han kom ud til Bal-

gårdene, blev det lyst igjen for ham. Morten fra Gassum kom en aften kjørende fra Randers, og hans kone var med. Da så hun præsten komme tværs over landevejen, og da hendes mand var lidt beskjænket, var hun ræd for, at han skulde have talt ham til, men han så ham slet ikke, og så slap de godt fra det. Kyse-Jens og Per Lynderup var kjørende ud på Sören Skyttes mark på Tingagre i nærheden af Tinghöj efter rivelse. Det var sådan i mørkningen, og da de havde fået et godt læs rivelse vel læsset og skulde til at hjem med det, siger Kyse-Jens: »Nu skal Tingpræsten Fanden ta' mig ikke gjøre os noget i aften.« Men i det samme skiltes læsset ad på midten, og rivelsen skred ned på hver sin side, så Kyse-Jens faldt ned i den tomme vogn midt imellem lejrerne, og de måtte lade arbejdet være den aften og kjøre hjem. En mand fra Hvidsten, der hed Morten Madsen, hvis vej en aften faldt forbi Tinghöj, så höjen løftet op, og han så som en stue hvor der sad tre, fire personer, og han kunde skjönne, at tinget, var sat, for der sad én med en stor protokol for ved sig. Så siger den ene af personerne, at hvem der havde penge, de havde vundet sag. Morten gav sig til at tale med ham, og endelig sagde ham med protokollen: »Nu kan a få hvile og ro,« hvorpå han lige smækkede den i, og så var det hele syn forsvundet.

JENS KRISTIAN RAJ, GASSUM.

654. Den gamle Kristian Fjord fortæller, at han en aften gik fra *Nordenå* og vilde over til slottet, hvor han tjente den halve tid. Det var klart frostvejr. Da han kom op på præstens nörremark, rejste der sig en sort skikkelse forved ham. Han vilde snart til at gå på skrå for at gå over broen, som den gang var lidt til öster, men skikkelsen blev ved at skride lige ind imod præstegården. Han hørte ikke, den gik, og det var ham påfaldende. Da den kom til bækken, hørte han dog, den gav klag fra sig, men så skred den over, og så blev den så meget större, og derefter blev den henne. Han mente, at det var en af de gamle præster. Der fortælles også, at Höjland skal spøge i præstegårdens sal.

KRISTEN JENSEN, HEMMET.

655. Der gik en præst igjen i *Selde* kirke. Af og til prøvede han på at bestige prædikestolen og gå foran alteret, men hver gang foer han igjen tilbage som ramt af en usynlig hånd. Også i *Jebjærg* kirke færdedes en præst. Han havde lovet aldrig at knappe sine bukser ved det venstre knæ. Men da han blev gammel og ikke selv kunde trække i klæderne, hjalp hans husholderske ham, og hun knappede ved knæet. Præsten gav et skrig og var død öjeblikkelig.

P. CHR. CHR., KNEBEL.

656. En præst i *Örding* på Mors døde og blev begravet. Men nu blev der sådan surr på hans kammer om natten. Så fandt de i hans papirer, at han vilde ligge et andet sted, og de grov ham da op igjen og åbnede kisten, men fandt ham i den stilling,

de havde lagt ham, med hænderne foldede over brystet. En karl tog hans præstekjole og puttede ind til ham, og det skal også nok have fundenes i papirerne, at han skulde have den med. Ingen anden end den karl vilde gjøre det, han tog sig det endelig på. Så blev præsten endelig begravet på den rigtige plads, og nu kom alting i sin orden. Han skulde have taget sig det på, som han ikke kunde ret udføre, og så måtte han gjøre det løfte at tage præstekjolen med sig i sin grav og så sörge for at blive lagt et bestemt sted. LEM.

657. For lang tid siden var der en præst i *Torning*, som hængte sig i et træ i sin have. Man fortalte nu, at han siden den tid sad under træet og lavede hægter. En aften, da de unge gik på gaden, var der en karl, der sagde: «Mon præsten har fået mange hægter lavet?« Pludselig mærkede han en kold hundesnude inden i sin ene hånd; straks blev han dårlig tilpas, gik hjem i seng og døde tre dage efter. SEMPRONIUS.

658. I *Hål skov* ved *Bælum* har en præst for lang tid siden hængt sig. Han har ingen ro i graven, men foretager sig af og til en spadseretur inde i skoven og altid i sin præstekjole.

M. NIELSEN.

659. *Avsumgård* ligger i tre sogne: Vejrum, Hjerm og Sir. Den skal være samlet ved stor uretfærdighed af en præst, der endnu skal gå og spøge i et værelse, som han i levende live holdt meget af, og hvori der endnu skal være en mængde gamle bøger, som det ikke er hver mands sag at læse i. M. MØLLER.

660. I *Grönbæk* præstegård har der för været galt om natten. Kreaturerne brölte og sled i bindslerne, og hundene tudede o. s. v. Karlene har hørt køerne stå og kjælve, og har hjulpet kalv fra dem, men om morgenen var der ikke spor af kalv. Alt dette uvæsen hidrører fra en præst, der går igjen. A. H. POULSEN.

661. I en mark tæt ved *Vandling skov* står der en busk græs, hvor meget man med leen slår på den, så er der dog ingen i stand til at slå den af, og folk siger derfor, at det må være Stoffer Roses hår. Stoffer Rose er en forbryder, som er bleven halshugget og gik igjen, og de siger, at præsten ikke kom godt fra det, da han manede ham, siden St. R. ikke kom helt under jorden. Så går præsten også igjen. Der går en gangsti gjennem Vandling skov, og det er ikke sjælden, de ser den præst med krave på og foldede hænder lænet op til et træ der inde.

LÆRER HANSEN, HORNUM.

662. Den tid jeg tjente hos præsten i H., tjente min broder der også. En dag sagde han til mig: »Præsten har så mange skjönne æbler i sin have, men han er så karrig, at han ikke under sine folk nogle af dem. Jeg og en anden karl har derfor besluttet at gå der hen i nat og tage os nogle.« Jeg rådede ham

derfra, men han blev ved sit forsæt. Morgenen derpå spurgte jeg ham, om han havde fået nogle æbler; men han svarede nej, »ti da vi kom i haven, stod præsten under et træ med foldede hænder, om han så os, véd jeg ikke, men han talede ikke et ord.« Nogen tid efter var præsten rejst bort, og nu troede de at gjøre en god fangst; men da de kom ned i haven, stod præsten der både med kjole og krave og lagde sine hænder sammen. Nu så de nok, at det var ikke den levende præst, men derimod den døde, som vist havde beboet præstegården. Og det er både vist og sandt, ti der var mange, der så ham. JOHANNES OLESEN.

663. Så var det en aften i klart måneskin, da skomager Clausens moder endnu var en ung pige, da gik hun med en af sine veninder ned forbi den gamle byfogedgård. Til denne hørte en höj trappe med opgang fra begge sider. Da pigerne nu vilde gå over denne trappe, så de to præster stå deroppe. »God aften,« sagde pigerne, men præsterne svarede ikke. De gik derpå om ad kirkeristen og gik rundt ad samme vej, og da de anden gang kom til trappen, stod præsterne der endnu. »God aften!« sagde pigerne atter, men præsterne svarede endnu ikke. Da begyndte pigerne, idet de gik ned ad trappen og atter ad den forrige vej, at sige: »Nej, se til de to! de vil ikke svare.« Men da blev de såre bange, for de så, at præsterne gik efter dem. Da de kom til kirkeristen, som er en gjennemgang langs med kirkegården, spyttede præsterne tre gange ad dem, hvorpå de forsvandt. Men da pigerne kom hjem. var de forkerte i hovedet hele den aften. K. F. VIBORG.

664. En gammel mand, som for en 80 år siden boede i en gård i *Dalby*, skulde tilsige nogle andre bønder, som boede i Midskov, Tårup og Salby (de såkaldte fribønder) til hovning til *Schelenborg*. Nu traf det sig, at han fik bud en aften temmelig sildig, og det var tillige noget mørkt. Han var vel ikke så meget for det, men det hjalp ikke, han måtte af sted. Han tog derfor et par heste ud af stalden, satte sig selv på den ene og lod sin sönnesön Hans, en dreng på ni, ti år, ride den anden. Det gik meget godt, indtil de kom over til Mesinge mølle, hvor vejen til Tårup den gang gik tæt forbi, her havde de nær ikke kunnet komme videre for et syn, de der så. Lige for dem på vejen stod nemlig 12 præster i kjole og krave, og de hørte siden en underlig brusen i møllen. Skjöndt Bærtel just ikke var af de fejgeste ved lys dag og med levende væsener, så blev han dog lidt ær (bange) ved dette, og han kunde ikke drive hestene af stedet. Da han havde besindet sig lidt, sagde han endelig til drengen: »Ser du ikke de tolv præster, min dreng?« Men han hverken hørte eller så noget. Så gav Bærtel sig til at råbe tre gange: »Er her nogen fra Tårup, så vilde vi gjærne høve bud med.« Da han havde råbt den sidste gang, forsvandt præsterne med et frygteligt bulder, og hele møllen stod i lys lue. Han fik da atter hestene i gang

og kom ud på natten til Tårup. Her vilde han på ingen måde ind, ti han vidste nok, at det ikke var godt at komme ind til lys, når man havde set sådanne ting. På hjemvejen kom han da snart; men han var som forhekset og foer vild i det tykke mørke, da han kom ud på marken. Da de havde redet omkring en stund, blev drengen vaer, at hans farfader af og til bukkede sig. Han spurgte ham derfor, hvorfor han bukkede sig sådan. »I,« svarede den gamle, »vi rider jo i Brolykke skov, og jeg må jo bukke mig for grenene.« — »Nej,« sagde Hans, vi er rigtig nok langt fra Brolykke skov, vi er jo, tror jeg nok, på Vestermaen.« De drejede da om og forsögte en anden retning, men galt var det, og galt blev det, og til sidst vidste hverken manden eller drengen, hvor de var. Da det endelig dagedes, befandt de dem tæt ved Salby, de satte da ud på landevejen og red hjem; men i lang tid gik der megen snak af dette syn. En tid efter tildragelsen afbrændte Mesinge mølle. A. C. P.

665. Som ung tjente jeg hos degnen Kondrup i *Skjödstrup* og skulde ringe kirkeklokken. En dag arbejdede vi ude i marken, og det blev sent, inden vi kom hjem. Præsten, der hed *Kjær*, var ikke god, når der ej blev ringet, og derfor skulde jeg alligevel op til klokken, uagtet det var vel sent. Der førte en stentrappe op i tårnet, men den var delt i to dele og midt på var der en afsats. Da jeg var færdig med at ringe og vilde tilbage, så jeg, da jeg var kommen lidt ned ad den første trappe, lige foran mig præsten stå på afsatsen med bart hoved og kjole og krave på. Jeg sagde så: »Er det Dem, Kjær?« men jeg fik intet svar. Nu var jeg kjed af at komme ned til ham, for jeg kunde nok tænke, han vilde give ondt af sig, og derfor gik jeg tilbage og så ind på kirkeloftet for at se ud ad en luge og ned på gaden, om der ingen færdedes forbi, som jeg kunde kalde på. Nej, der var ingen. Dernæst så jeg ned i præstegården, der lå lige et par trin nedenfor kirken. Nej, heller ikke der var et menneske at opdage. Så gik jeg tilbage og besluttede atter at gå ned ad trappen. Jo, han stod der endnu. Så talte jeg atter til ham, men fik endnu intet svar. Da begyndte jeg at blive bange. Nu havde jeg sind for at flygte fra det hele og tænkte på, om det ikke kunde være muligt at løse tovet af klokken og hejse mig ned i, men jeg kunde snart regne ud, at jeg måtte falde ti alen, og det var dog for galt. Det blev mørkere og mørkere, og snart var det helt nat, så jeg nu måtte ned, ihvad det gjaldt. Da jeg kommer ned midt på trappen, råber jeg til præsten, som endnu står der: »Nu skal De gå ned, ellers skyder jeg dem ned.« Der kunde nemlig ikke komme mere end én ned gjennem hullet på tiden. Han svarte ikke. Præsten var stor og stærk, og jeg var ikke videre glad ved at skulle binde an med ham, men nu skulde det bære eller briste. Altså springer jeg bardus ned på afsatsen og fører min hånd ud til siden for at tage om ham. Da gik armen tværs igjennem skik-

kelsen. Så blev jeg først ræd og sprang i störste angst ned ad de andre trin. Jeg trak ikke ånde, inden jeg kom ned, og da tog jeg et slemt pust. Men jeg lovede rigtig nok for, at jeg aldrig tiere skulde gå op at ringe så sildig. RASMUS HORNBÆK, BENDSTRUP.

666. En gang mens a var et barn og var hövre, gik a og ledte om vore får, efter at solen var nede. Så kommer der en ligskare fra kirken (*Ingstrup*), og de kom, som det var en rigtig ligskare, fra kirken og ned ad vejen til byen, og de bar en kiste for ved dem, det var nogle karlmennesker, lige som skik og brug er, og der kom nogle folk bag efter, to og to, karlfolk og kvindfolk, en lang strækning. A stod og alså på dem, og de blev ved, til de kom ned til en gård, de kalder *Præstensgård*, der har boet en præst der en gang. Der blev de henne, og a så dem ikke mere. Det skulde have ord for, at det var den præst, der gik igjen. Der var noget ved det i den gård. A havde en broder, der har tjent der, og han mærkede noget. De var to karle, og de havde deres kammer i enden af kostalden. Dören ind til det kunde de aldrig nogen sinde have lukket. De prøvede på at spigre den, men det hug den op imod sengen, den skulde være åben. Tit brölte køerne der inde i stalden, og der var sådant spektakel. De troede, at de var løse, og kunde rejse dem og se efter, men så snart de tændte lys, var der aldrig nogen ting at se. Det traf også, de gik i mørke, og så kunde de nok finde et løst höved, som gik der, men der var aldrig en tom bås. Det er sandt, det véd a da. JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, UGILT.

37. Nedmanede præster.

667. I *Brøndum* præstegård var der en provst, det gjör mindre til sagen, hvad han hed, men man kan jo sagtens give ham et navn. Efter døden gik han igjen hver nat, og folk kunde tydelig se, han skred fra kirken hen til præstegården i fuldt ornat og tilbage igjen. Så gik han sig en lille tur ind i kirken, inden han igjen gik i hans grav. Mange år efter, da pigen kom ind til præsten (det var jo en anden præst, der var kommen efter provsten), lå præstens skjorte ved siden af hans seng og var gjennemblödt af sved, og han selv var så overkommen, at han næppe kunde drikke hans kaffe. Da havde han været ude at mane provsten, og det havde været en hård tur, for det havde taget hele natten. Han var bleven manet ned i gården, og der var sat en pæl over ham. Den pæl står der endnu, og der er ingen, som tör tage den op, for de er bange for, at provsten skal komme igjen, og hvis så sker, vil han vist blive værre end forhen.

MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

668. I slutningen af forrige århundrede döde i *Frørup* en

gammel præst, *Schurmann*, og han blev efterfulgt af sin sön; men den gamle gik igjen og spøgede, så den unge måtte til at mane ham ned. Først bad han karlen hente sig en følgrime, og sagde så til ham, at han skulde vende sig om og tage den i hånden og trække bort med; men han måtte ikke se sig om. Ude i marken skulde han så binde den til et vist sted, og her manede præsten så sin fader ned. Da den gamle mærkede det, sagde han: »Ja, havde jeg vidst det, skulde jeg ikke have lært dig så meget, som jeg har.« Men siden den tid spøgede han ikke. Efter denne unge Schurmann blev *Laub* præst, fader til den afdøde biskop, og han var også klog. En gang var han ude at kjøre, men da han kom til stedet, hvor den gamle Schurmann var manet ned, kunde kusken hverken med det gode eller det onde få hestene til at gå. Præsten stod da af vognen og gik tre gange rundt om den, og gav så kusken ordre til at vende og kjøre hjem; men han måtte ikke se sig tilbage hele vejen. Præsten blev da tilbage, og kusken kjørte hjem, hele tiden dog i stor angst for, hvordan det gik præsten, som han jo ikke måtte se efter. Denne kusk, som endnu bor i Frørup, var rigtig gode venner med en af præstens sönner, der senere selv blev præst; og disse to var nu en dag, da den gamle var i kirke, gået ind i hans studerekammer, og havde begyndt at blade i hans bøger; men så på én gang var der en stor én, som de havde fået fat i, de ikke kunde lukke igjen, hvad de end gjorde ved den. De blev rigtignok noget hede om ørene, og de fik da også mange skjænd af præsten, da han kom hjem. v. bennike.

669. Der var en provst i *Hals*, der hed *Obel*, han blev manet ned. sören krist. andersen, hækken, v.-hassing.

670. Provst *Bang* fra *Brovst* kjørte en aften hjem fra Ålborg. Da han kom til *Røgild*, så han og kusken, Sören Henriksen, et lys brænde nede i Søengene. »Hør, Sören, kjør mig derhen, hvor lyset brænder«, sagde provsten til sin kusk. »Nej, det kan aldrig gå, hr. pastor«, svarede kusken, »i dette mørke kan vi let sætte livet til, hvis vi skal kjøre ned i engene, og hvor let kan vi ikke kjøre ned i Ulvedybet!« Men da de havde kjørt lidt, kom de til en engvej, og provsten sagde nu til kusken, at han skulde kjøre ned ad i retning af lyset. De kjørte nu næsten ned til *Dandserholmens Vejle*, dér stod provsten af vognen og gik hen til lyset. En præst fra Øland var druknet der nede, og lyset brænder på stedet, hvor han var druknet. Han spøgede nok slemt i Søengene, og nu var provsten nede at mane ham ned i det samme hul, hvor han var druknet. Da provsten havde været borte en tid, kom han tilbage og satte sig op på vognen. »Kjør nu, Sören, så stærkt du kan«, sagde provsten. »Jamen hestene vil ikke løbe, hvor meget jeg så gjenner på dem, der må nok være noget i vejen«, svarede Sören. Så stod provsten af og smed det ene baghjul op i vognen. Nu kunde vognen gå, ti den Lede selv gik under vognaksen og

holdt den oppe. Da de kom hjem til Brovst præstegård, lod provsten Sören kjøre vognen ud i møddingspølen. Næste dag hældede vognen til den ene side, ti da var den sorte forsvunden.

JOHANNES GRÖNBORG PEDERSEN.

671. I *Frørup* ved Nyborg var der i gamle en præst, som gik igjen. Han viste sig i et føls skikkelse; hver aften, når det blev mørkt, stod dette føl bag kjøkkendören, og alle var bange for det. Gjengangerens sön, som var bleven præst i Frørup efter faderen, havde en pålidelig karl, som han gav følgende hverv. En aften ved midnatstide vilde præsten give karlen en snor i hånden, karlen skulde da gå til det sted, hvor præsten selv gik foran; men karlen måtte ikke sige noget, ej heller se sig tilbage. Da føllet altså en vis nat kom, tog præsten sin præstekjole på og en bog under armen, lagde en grime på føllet og gav karlen töjlen i hånden. Så gik præsten foran, og karlen fulgte efter, indtil de nåede en skov, som kaldes Ellevien, der hører til Frørup præstegård, der standsede præsten, og karlen gav ham da grimetöjlen i hånden, hvorpå denne gik tilbage til Frørup. Præsten tog nu bogen i hånden og begyndte at læse for gjenfærdet, men dette slog bogen fra præsten og sagde: »Du er heller ikke fri for synd!« Dertil svarede præsten: »Jeg véd, jeg har stjålet et hvedebrød, men der har du en skilling for det.« Derpå manede præsten gjenfærdet i jorden og drev en pæl igjennem det.

LARS FREDERIKSEN.

672. Det var *Gregers Grå*, som manede provst *Mørch*. Han kjørte bort fra præstegården i *Gjerding*, og i gårdsleddet tog han det ene hjul af vognen og fik provsten til at gå og bære pa den. Derpå kjørte han til *den hule dam*, vistnok ved Skjörping, og der manede han ham. På turen kunde Gregers og kusken høre provsten pjaske, hver gang de kom til en vandpyt på vejen. Samme Grå har også i Skjörping præstegård manet én ned i det nordvesterste hjörne af gården og lagt en flad sten over hovedet på ham. Denne sten borttoges vist i fjor. KL. GJERDING.

673. I *Tønder* kirke hænger, omtrent lige over for hinanden, to store malerier, begge præster, fader og sön. Om dem har man fortalt mig, at faderen gik så skrækkelig igjen, at hans egen sön, som var en erfaren mand, til sidst måtte til at mane ham, da ingen anden kunde få bugt med ham. A. L.

674. I *Tønder* var en præst, som forstod den kunst at mane, og den kunst lærte han også sönnen, ja, denne blev endogså dygtigere end faderen. Da faderen døde, blev sönnen præst efter ham, men den gamle gik igjen, og sönnen skulde så til at mane ham ned en aften oppe ved præstegården. Han var iført sin præstedragt og gik med bibelen i hånden, som han bestandig læste af. Men det var ikke så nemt gjort, ti faderen var svær at få magt med, og havde sönnen ikke været endnu klogere end fade-

ren, vilde det vanskelig have lykkedes for ham. Det kneb sådan for sönnen, at blodet som sved perlede ham ud af panden og fingerenderne. Til sidst sagde faderen: »Så ræk mig da din hånd til farvel.« Sönnen rakte ham fligen af præstekjolen, og godt var det, at han gjorde det, ti den brændte helt af. Men sönnen døde ikke længe efter. Fortælleren sagde, at billedet, som forestillede denne scene, hænger i Tønder kirke. MARIE JOHANSEN.

675. I *Ellehave*, *Bregnede* sogn, var en præst, der gik igjen, men blev manet ned og fik lov at flyve nede fra Vejlemosen og tilbage til Ellehave. JÖRG. H.

676. Provst *Funder* i *Vrove* var lige kommen ud af kirken og gik med kjole og krave på. Da ser han en mår, der løber langs ad mönningen af kirken, og han snapper en bøsse fra en mand, der lige var kommen til i det samme, og skyder måren. Men nu blev han så hvid som en væg, for han måtte jo ikke have skudt i den påklædning. Han gik igjen, og pastor *Bötcher* var oppe »at binde æ gywr på« (ɔ: mane ham). Det var netop Pastor Bötcher, der skulde smide en toskilling til Fanden, hver gang han traf ham, for det han havde stjålet en hvedebrødskage. KOBBERUP.

677. Min farbroder Anders så en aften lys i *Vesterbølle* kirke, og en gammel kroget mand gå på kirkegården med hånden på ryggen og kikke frem og tilbage. Det var netop provst *Colding*, der gik og manede den præst, der blev slået ihjel ved Rødebro imellem Lerkenfeldt og Svingelbjærg. Siden så de ikke det gjenfærd. INGER HALKJÆR, FIRHUSE, GJEDSTED.

678. I *Lem* præstegård gik en præst igjen, lænkehunden var blodig hver morgen. Så syntes den levende præst ikke, de kunde have ham til at gå der længere, de så ham jo også somme tider. En aften tændte præsten to lys og satte på folkestuebordet, og dem skulde han passe på, at de ikke gik ud. Så begyndte hunden at gjø igjen. Det var ved midnatstid, og pigen skulde ud at se efter det. Hun kommer tilbage igjen, og han spörger om, hvad hun så. Så lo hun æd det og sagde: »Det var jo Dem selv«. Han gik nu ud, og en timestid efter kom han tilbage igjen. Pigen var nu kommen i tanker om, at det var galt. Så sagde han til hende, at hun skulde gå ned til kjelden efter vand, han vilde have noget at drikke. Hun lod, som hun var ræd for det, men han sagde, at han skulde nok stå faren, og så gik hun. Han var jo svedig og forpust, og det var ikke sært, han var tørstig. Spøgelset blev manet ned lige sønden den nye sals. Der er en trekant, hvor der altid er en grön plet. RÖDDING.

679. Præsten *Nors* i *Kirketerp* gik så meget igjen. Folk fortæller, at han var så uretfærdig, at han sagde til menigheden, at

de skulde gjøre, ikke eftersom han gjorde, men eftersom han sagde. Pastor *Zimmer* manede ham ned i haven. Brorson viste min broder det sted, hvor han var manet ned, og sagde, at der aldrig groede græs på det sted. JENS MARK, VOGSLEV.

680. *Slanter-Lavst* gik igjen ved den gamle eg, og præsten i *Gjødvad* skulde mane ham. Han gik efter ham flere aftener, men kunde ikke få ham til at tale, og så kunde han ikke mane ham. Præsten havde en karl, der hed Jens, og han skulde nu hjælpe til ved det. Jens fik nemlig en studepude om halsen som krave, og så gik han foran, medens præsten listede sig bagved, så gjengangeren ikke kunde se ham. Da nu gjengangeren kom, sagde han: »Skal du være præst i aften, Jens?« Da trådte præsten straks frem og sagde: »Nej, Jens skal ikke være præst, men her er præsten«. Da den anden nu havde talt, så fik han bugt med ham og manede ham ned der ved den gamle eg. Der er en sø tæt ved, som kaldes Lille-Sø. SÖREN HANSEN, HÅRUP.

681. I *Söllinge* var der i gammel tid en præst, hvis fader, som var præst der i forvejen,var meget slem til at spøge i præstegården, og karlene klagede for præsten over, at de ikke kunde være i huggehuset for spøgeri. En dag sagde denne da til en af karlene, at han skulde tage den tyr, der stod bag ved stalddören, lede den ud i skoven og binde den til et træ, som han angav ham. Karlen gjorde, som præsten befalede, og troede, det var et naturligt dyr, men da han vel var kommen derud, kom præsten bag efter og begyndte at mane tyren, der ikke var nogen anden end hans fader; men han var svær at mane og lod sönnen høre, at han havde stjålet. Denne svarede, at han kun én gang havde stjålet en skilling, da hans fader ingen penge havde sendt ham. »Ja, jeg skulde ikke have lært dig det, min sön, havde jeg tænkt, hvordan du vilde bruge det.« Derpå sank han i jorden. Skoven, hvor dette foregik, kaldes *Tålshave*. SÖDINGE SKOLE.

682. Provst *Friis* i *Brøndum* var så meget en ugudelig karnalje. Efter ham kom en præst, der hed *Nielsen*, og han var ugift. En morgen, da husjomfruen kom med hans kaffe, lå Nielsen i sengen, badet i sved, og hans bøger og papirer lå strøede over hele gulvet. Der siges, at han havde manet Friis ned den samme nat i gårdsleddet, og midt i det led sad også en pæl. A har tjent der og set den mange gange. Mig og en broder på 16 år gik og spögte en nytårsaften lige tæt ved vejen, der går op til kirken, og da kommer der en præst spaserende og gik op mod kirken, gjennem stetten og hen til kirkedören, hvor den forsvandt. Vi hoppede over grøften og vendte os imod ham og blev stående og så på ham. Det var månelyst, og vi stod tæt ved, så vi kunde nemt se ham. Så siger min broder til mig: »Men hvem var det?« »Det véd a ikke«, svarte a. »Tror du ikke, det var Fanden?« »Lad os til at ind«, siger a. Da vi kom ind, sætter min broder

sig lige så stille på min moders stol ved kakkelovnen, og så kommer min fader hjem fra byen, og moder kommer ind med lys. På timen bliver han så syg og var så hvid i hovedet som en kalket væg, og han kom sådan til at kaste op, te det var forskrækkeligt, og sank helt sammen. Så spörger min fader: »Hvad har du set her ude?« A fortalte det. »Da snakkede I vel ikke til det.« Vi sad og vågede ved ham hele natten, og han var helt vilds, men så snart dagens lys kom, så var han rask. Min fader troede, det var den gamle provst Friis, der kom og vilde ind ad kirken nytårsaften, men a troer nu, det var et forvarsel. Vi havde en gammel præst, der hed *Melchior*, han tog sin afsked, og der kom en ny præst, der hed *Kemp*, inden den næste nytårsdag. Det stod nu for mig, som det var hans skikkelse, vi så. Ben kunde a jo ikke se, for den var i denher lange slövkjole. Min fader sagde, da Melchior skulde flytte til Skive: Han kommer der aldrig. Han havde nemlig set hans forvarsel. Men han kom der lige godt. Da han var død, kjørte alle sognemændene ud og hentede hans lig, og han blev begravet i Brøndum kirkegård. DORTE KATRINE ANDERSDATTER, BOSTRUP.

38. Nedmanede spøgelser.

683. Udenfor kirkegårdsmuren ved *Bov* kirkegård står der i præstens have en sten, hvor under én skal være nedmanet. På stenen findes en gammel tysk indskrift. BROAGER.

684. I *Bramstrup* er en kvinde manet ned ret inde i stuen, og en pæl er sat ned over hende. Hun hed Luudorret. I *Voldum* præstegårds kjælder er også én sat ned. MARIANE NIELSDATTER, SKADER.

685. Min fader fortalte mig mange, at der i *Søkbæk* i *Ullits* var en kone, som undlivede sig selv, og så gik hun hjem, efter at hun var begravet. Ingen præst kunde få magt med hende. Der var til sidst tre præster samlede, og de kunde ikke klare dem. Så sad der ved kakkelovnen en gammel mand, som gik og betlede. De tre sad imidlertid og lagde op med hverandre, hvordan de skulde tage imod hende. Det sad den gamle og hørte på, han var en gammel student, der var falden igjennem. Så sad han og tællede tre pinde, og dem stak han i en revne i bordet og sagde: »Når den ene falder, så står hun op af graven, og når den anden falder, kommer hun igjennem stetten, og når så den tredje falder, kommer hun i gårdsleddet.« Da skulde de ud og tage imod hende, förend hun kom ind, ellers vilde det ikke blive nemt for dem at få hende ud igjen. Så kom hun, og hun gik dem på alle tre, de var jo fremme den ene efter den anden, men hun foreholdt dem deres synder, og de kunde ikke gjøre noget ved det. Så kom den gamle betler, og han blev hende for hård. Allerførst sagde hun: »A har givet dig mange stykker brød.« — »Det takker a dig

for«, sagde han. Så lod hun ham høre, at han havde taget et toskillings surbrød, den gang han gik på skolen. Men han svarte, at det var af hans trange, og så smed han en toskilling med de ord: »Der har du en skilling for det, dit skarn!« Nu trak han hende ned i kjæret, et stykke östen for gården, og satte hende ned der. Jo, han vidste nok, han kunde gjøre det, ellers havde han ikke taget sig det for. KRISTEN JENSEN, HESTBÆK.

686. På en herregård var en gjengangerske, som aldrig lod folk i ro. Da kom en aftenstund en fattig mand og bad om nattelogi. Nej, det lod sig ikke gjøre, ti i nat vilde en hel del præster komme sammen her. Han sagde, at det kunde være, han kunde gjøre nytte, og man indrömmede ham da et lille kammer og en prås. Præsterne sad hver i sin stue med store lys og bøger for sig. Han satte sig for kaminen med lyset for sig, og en lille bog lagde han på kaminarmen. Så tog han en lille kniv og en pind op af lommen, snittede en spån og kastede i kaminen med de ord: »Nu stod han op«. Ved det næste snit: »Nu er han ved kirkegårdsporten.« Dernæst: »Nu er han ved porten.« Derpå hørte man hundene tude, og så flöj dören op, og gjenfærdet foer som en vind fra stue til stue og blæste præsternes lys ud og lod dem helt i mørke. Men betlerens prås kunde han ikke få blæst ud. Så begyndte han at læse o. s. v. N. J. TERM.

687. Der var én et sted, der skulde manes, og han var nu så farlig til at gå igjen. Så var der tre præster om det, og de var samlede og sad hver med et lys inde ved et bord. Da kommer der en kapellan ind, han havde hørt om dether, og han satte sig ved siden af dem. Så spurgte han, om de troede nu, de kunde gjøre ham i stand. De så efter ham og lo, de tykte jo, de var meget villere, end han var. Så skar han tre pinde, og dem satte han over dören. Den gang han havde nu siddet lidt, så plat den ene pind ned. »Nu rejser han sig af graven«, sagde kapellanen. Lidt efter faldt den anden pind ned. »Nu er han på vejen«. Så faldt den tredje pind ned. »Nu er han her.« Lige med ét kom han ind ad dören, og så gik han om til de andre og blæste deres lys ud, men hans lys kunde han ikke blæse ud. Så siger kapellanen til ham: »Følg du med mig her ned i nødset og se efter, om fæet er bundet.« — »Ja, det har vi ikke noget at gå efter.« — »Du har også stjålet en gang.« — — »Ja, det har a ikke gjort af overflod, men af nød og trang«, og så hug han et hvedebrød lige ind i halsen på ham. »Følg du nu med mig.« — »Ja, lad os så gå, Per Fæbinder«. Siden bar kapellanen det navn. Så fulgte han med ham ud, og så blev han manet ned der inde i nødset. KIRSTEN MARIE PEDERSDATTER, HORNSLET.

688. En gang var der en præst, som skulde henmane en gjenganger. Så vilde hans kone med, det måtte hun ikke så gjærne, men når hun alligevel vilde, så skulde hun lægge sig ved hans

födder, når de kom hen til gjengangeren. Da de så kom derhen, så sagde gjengangeren: »Hvad skal hun?« (Når en gjenganger kunde sætte præsten i forlegenhed, at han ikke vidste svar, kunde han ikke få ham henmanet). »Det er min fodskammel«, sagde præsten. »Du stjal en kage, da du studerede.« — »Det véd jeg nok«, sagde præsten, »det gjorde jeg af nød og trang, der har du en skilling for den«. ANNE ANDRESEN, SNOGBÆK, SUNDEVED.

689. I et sogn sønder på var der en mand, der hed Niels, og hans kone hed Sindet, og så kaldte de ham altid Sindetes-Niels. Han var kusk ved en præst, og så en aften om sommeren taler han til Niels og siger: »Kan du finde hestene, Niels, for vi skal ud at kjøre.« De var ude i fennen — sådan nogle havde de jo sønderpå — og Niels svarer, at det troede han ikke, han kunde, for det var sådan et mørke og vand, nej, det var ham umuligt at finde hestene i aften. Ja, han kunde bare gå ud, så skulde han nok finde hestene. Ilav han kom uden for gården, kom så begge heste imod ham, og han fik spændt for, og de kom til kjøren. Han tykte, de kjørte ad *Kjærgård*, men da de havde kjørt et stød, siger præsten, at nu skulde han holde. Præsten gik af vognen og sagde: »Nu skal du blive her, Niels, så længe, til jeg kommer og siger . . .« Niels hovede ikke ret at holde der, og det varede længe. Flere gange råbte noget i vognen: »Kjør nu«, men endelig omsider kom præsten . . . Så kom de jo hjem, men Niels mente, at præsten havde været henne at mane én.

ANE MARGRETE HANSEN, HAVLUND.

690. Præsten *Patberg* i *Jebjærg*, som er meget bekjendt i Salling for sin dygtighed til at mane, skulde en nat hen og mane et spøgelse. Præsten var kjørende, og da han kommer i nærheden af stedet, hvor spøgelset går, siger han til sin kusk, at nu skulde han blive holdende her med vognen og ingen ting bryde sig om, hvad han end hørte og så. Lidt efter at præsten er gået, hører kusken da en voldsom stöj, og da den bliver ved i længere tid, tænker han ved sig selv, at det nok kneb for præsten, hvorfor han tager en vognkjæp i hånden for at ile til hjælp, men da karlen næsten kommer hen til præsten, råber denne, at han skal blive væk, da han ellers ikke kan få bugt med spøgelset. Endelig bliver præsten færdig og kommer hen til karlen; han siger da til ham: »Hvis du nogensinde i fremtiden kjører på den vej, vi holder her på, så vil det koste dit liv.« Karlen huskede også på advarslen en tid, men så en aften, han kommer fra marked i Skive, synes han, det er svært meget af vejen at kjøre forbi den forbudne vej, kjører ind på den, men vælter og brækker sin hals.

P. K. JENSEN, ÅSTED.

691. Provst *Krarup* kjørte ad Møllegyden mellem Randrup mølle og Randrupgård, og så beder han kusken at holde og står af vognen og siger: »Du må ikke kjøre, inden der kommer én

og siger: »Kjør nu i Guds navn.« Så kom der én og sagde: »Nu kan du kjøre.« Atter kom der én til . . . Præsten var henne i *Hummelkjær* at mane et spøgelse. Det var en hel udørk, noget skov og kjær og andet væld og pilleri. Han kjørte først ad Randrup til, og da han var stået af, gik han lidt tilbage ad vejen og så over ad Hummelkjær. RASMUS NIELSEN M. FL., VINKEL.

692. Nord på for *Næsborg* var en gjenganger, der sagde, at han regnede ikke andre end den bitte hvidskjæggede præst i *Øse*. Da han drog af for at mane ham, sagde han farvel til menigheden på stolen, det var jo, i fald det skulde have gået ham galt, så vilde han dog tage afsked først. Men han kom dog rask hjem igjen. KRISTIANE LARSDATTER, RÆRUP.

693. Der havde i lange tider gået spøgeri ved *Ajstrup mølle-bro*. Da så pastor *Dahl* i *Fjaltring* en aften kom der over, kom spøgelset til ham, og så manede han det ned, for han var nu så urimelig godt lært og skal ellers have været en god mand. Da han så kom hjem til sin kone, sagde han, at hun skulde brænde den skjorte, han var i. Hun syntes imidlertid, den var så god, og tykte, at når den blev godt toet, kunde det nok gjøre det af. Men så en stakket tid efter fik han tyfus og døde pludselig.

J. KORNERUP, EGÅ.

694. Et sted plagedes de også af en gjenganger, og de samlede flere præster, der skulde læse ham ned i jorden, men han lod stadig præsterne høre nogle forsætlige synder, de havde begået. Så fik de også en gammel student fat, og ham lod gjengangeren høre om tyveriet. Han svarede: »Bageren vilde ikke betro mig noget, og jeg gjorde det for at opholde livet, ti jeg var så sulten . . .« Så manede han ham ned. Nogle år efter kom han op af jorden igjen i skikkelse af en natravn og flöj ud af vinduet, og siden har de ikke mærket noget til ham. K. N. STEGGER, LYSTRUP.

695. Så var der en gård, der hed *Tyrrestrup*, der var også én, der gik igjen og var så skrækkelig. En aften kom der en fremmed, han var nok student, og han drev ham fra gården og hen på en grön plet vesten for gården, der forfulgte han ham ud. Siden så de ham aldrig, og för gik han der både nætter og dage. Den grönne plet har a været på. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

696. En præst nedmaner et spøgelse og flætter et gjærde rundt om, for at ingen siden skulde gå derover, ti i så fald sank de ned i jorden. NIK. GHR.

697. Hr. *Borgen* kom over til en gård i *Hornborg* for at mane, og der blev også ro i gården. JENS KNUDSEN, TREBJÆRG.

698. En mand fra *Lyngsbækgård* mark på Mols gik igjen. Præsten fra Vistoft kjørte hen til stedet for at nedmane gjengangeren. Han lod sin kusk holde et stykke fra stedet og gav denne sin höjre handske med de ord: »Kommer der en skikkelse, der

ligner mig . . . når jeg beder dig om min handske og siger: Kjør i Guds navn, så skal du kjøre«. Kusken kjørte ikke, för den rette kom. Siden har der ikke været gjengangere på stedet.

LÆRER J. GRÖNBORG PEDERSEN, BLEGIND.

699. En pastor *Brandt* manede en gjenganger nede i æ *Lysemose*, det er en mose, der tilhører mig. Det var en han. Kusken holdt ved et sted, der nu kaldes *Frisesdal* tæt ved Estrup skov. Så siger præsten til kusken, lav han gik med gjeng.: »Nu kjører du ikke o. s. v.

N. J. TERMANSEN.

700. Præsten *Ole Schytte* i *Vallekilde* stod i pagt med Fanden, derfor gik han igjen og spøgede i præstegården i skikkelse af en hvid kalv. Da kalven en aften viste sig i gården, sendte den nuværende præst, provst *Bech*, sin pige op i kirken at hente tre bøger, og så sagde han til sin karl, Jörgen, at han skulde tage kalven i øret og trække den ned i engen på præstegårdens mark, så skulde han selv komme bag efter. Da præsten kom uden for porten, mödte han pigen med bøgerne, hvilke han tog under armen, og gik ned i engen og sagde til Jörgen, som stod der med kalven: »Nu kan du gå hjem, og med Guds hjælp skal jeg være i præstegården lige så tidlig som du«. Da Jörgen var kommen et stykke hen ad vejen, stod han stille og lyttede, og han hørte da, at præsten sagde til Jörgen, som stod der med kalven: »Nu har du slået de to bøger fra mig, og kan du også slå den tredje fra mig, da er du min overmand.« Jörgen blev nu bange og skyndte sig videre, men straks efter hørte han sådan en underlig stærk lyd, og et öjeblik efter nåede præsten ham, så de fulgtes ad ind i gården. Jörgen så da, at han havde en bog under armen, og det var bibelen. Siden den tid har det aldrig spøget i præstegården. Stedet hedder nu *Mariemose*, og Jörgens enke lever endnu i sognet.

TH. IETH.

701. En præst i *Skorup* kjørte en dag ad vejen sønden for *Sminge*. Da så de en stor blakket kalv, der løb alt hvad den kunde neden for bakkerne. Præsten befalede nu karlen at kjøre til, alt hvad remmer og töj kunde holde, for at de kunde komme over Sminge Vasebro för kalven. Kalven var en gjenganger, og kom de først, var han fri for at mane den, så havde præsten straks fået magten. Kalven kom dog først til broen, og da præsten nu kom til *Tvilum* kirkegård, stod han af og gik ind på kirkegården efter at have indskjærpet karlen, at han ikke måtte kjøre, för præsten kom og lagde begge sine hænder på hans skuldre. Nu hørte kusken, at der blev et syndigt spektakel inde på kirkegården. Gjenfærdet skyldte præsten for at have stjålet en toskillings kringle, men han smed en toskilling til det. (Nu kommer det almindelige om kusken). Ved ankomsten til hjemmet sagde præsten til kusken, at han skulde skyde vognen baglænds ud i møddingpølen og lade den blive stående der til dagen efter. Kalven skulde

være gjenfærdet af en mand, som hed Kræn Blak, der havde haft meget med Fanden at bestille og kunde mere end sit fadervor. En gang var der stor ildebrand i Sminge, hvor han boede, og da blev hans gård hyttet af den Slemme. Han havde Cyprianus og læste meget deri, men forbød börnene det. En gang, han var rejst bort, fik de dog fat i bogen og læste i den, men rå blev stuen så fuld af myg, at de ikke kunde nære sig der inde. Så kom Kræn hjem i stor hast, for han havde mærket, at det var galt, smed en mængde hvedekorn på gulvet og befalede myggene at sanke dem op, men det kunde de ikke, og så måtte de fortrække. En anden gang gik det lige sådan. Da blev stuen fuld af smådjævle, og da Kræn Blak så kom, gav han dem et sold og befalede dem at øse vandet af Sminge sø. Det kunde de ikke.

A. H. POULSEN.

702. Hr. *Palle* i *Aggersborg* var i med en gjenganger, der bebrejdede ham, at han havde stjålet en hvedekage. Den kaldte ham Palle Tyv og Palle Sladder. KRISTEN KJELDSEN, ULLERUP.

703. Östen fra *Tisted* ligger en herregård sønden landevejen, og der kom en gjenganger ridende til. Han band hans hest uden gården, og så kom han ind i nogle kamre, men ikke ind i sovekammeret, derimod satte han hans ansigt på vinduerne til det. Nu var de jo kjede af hans fart, og så var der en præst, de kaldte den bitte præst, han kunde mane de døde, min fader vidste nok, hvor han boede, ham hentede de. Han spurgte ud om, hvad vej gjengangeren tog, og det siger de ham. Så går han om i haven for sovekammervinduet, der var jo også bedst handel til at tage imod ham. Den døde slog bogen fra ham tre gange, men han var belavet på det og havde én at tage til igjen. Så manede han ham i luften, og når det var klart vejr, kunde de se, han svævede oppe i luften over gården. Præsten vilde ikke ind hverken først eller sidst og tog så hjem igjen. METTE SKRÆDDER, SUNDBY.

704. Der er én nedmanet i *Torstedlund allé*. Han slog bogen fra præsten. »Den kan jeg uden ad.« — »Ja, det er netop min ulykke,« sagde spøgelset. LÆRER MOSBÆK, STÖVRING.

705. For mange år siden huserede et spøgelse i *Marvede* præstegård. Præsten vilde mane det ned, men spøgelset slog bogen fra ham tre gange. Der blev da sendt bud efter præsten *Hellig-Jens* i *Kvislemark*, som var bekjendt for sin helligdom og klogskab. Ham slog spøgelset bogen fra to gange. Men så spurgte Hellig-Jens ham, hvad han havde gjort . . . Han havde stjålet for fire skilling hvedebrød fra en fattig kone. Præsten kastede pengene hen til spøgelset, og straks sank det i jorden, og der blev rammet en pæl igjennem det. Pælen har stået der i umindelige tider og for en 15, 17 år siden, da præstens byggede en ny ladelænge, blev pælen gravet op, og der sad et skelet på hug under den. Benene blev så samlede i en kasse og begravede på kirkegården. ANNA LARSEN.

706. I *Marvede* præstegård gik det sagn, at en præst havde nedmanet et spøgelse. Men det var karlen, der havde klædt sig ud og så blev manet ned og så senere gik igjen. I laden stod en stump af en pæl, som ragede et stykke op over gulvet. Præsten Møller, som jeg var hos, havde ladet den tage op, den gang laden blev bygget om, og underneden den fandtes benraden af et menneske. PASTER CONST. HANSEN, JÆRNVED.

707. Sønden for *Ugilt* kirke i en mose, der kaldes *Tyvemosen*, er en stor sten, og der under skal én være nedmanet, de kaldte *Terkild*. Han var fra Dalsager nör for Linderumsgård. Da han blev manet, vilde han have frihed til at komme hjem til gården og have hans natter både juleaften og nytårsaften, og den skulde de sætte ned til ham i rendestenen i bryggerset, en del af hver slags, de fik at spise, og hvis de forsömte det, skulde der blive sådant spektakel i huset, at de ikke kunde være der.

KRISTEN PEDERSEN, UGILT.

708. I gammel tid har der været talt om, at der var så galt inde i *Estrup skov* ved et sted, de kalder *æ Sandkule*, det er omtrent midt inde i skoven. Ingen turde gå der igjennem ved nattetider. Den ene så sådan, og den anden så sådan. Så var der en præst her, de kaldte pastor *Andresen*, ham beklagede folk deres nød til. Ja, det var ikke så let at tage sig det på, svarede han, men han vilde jo prøve det, og han havde det til vens med én, som skulde komme og hjælpe ham. Da han kommer hjem af kirken siger han til hans karl om at spænde for, og så går han selv ud i huggehuset og tilhugger tre pæle. Dem smider han op bag i vognen, og så kjører de. »Nu holder du her ved den östre kant«, siger han, »og så går jeg ind i skoven, men der vil komme mange og sætte sig på vognen, og du vil få underlige ting at se. De vil sige: Kjør nu, kjør nu, men du skal ikke kjøre, förend der kommer én og siger: Kjør nu . . . .« Så går præsten ind til Sandkulen. Omsider kommer der én forbi, og for karlen at tykke var det, ligesom der gik tre hunde bag efter ham, og de var som af bare gloende ild. Idet præsten nu går forbi vognen, så går han hen og tager de tre pæle under armen, som lå i den, og så bliver han ved at følge skovkanten et sæt norden for Estrup skov til et sted i mosen, der kaldes *Lyse*, og hundene blev ved at følge snært bag efter ham. Så skulde han jo have dem sat ned der, men det var strængt, han kunde nær ikke magte dem. Så snart han havde den ene af gjengangerne nede, slog han en pæl på den, og sådan fik han de to ned. Men den tredje blev ham for hård, den slog hans bøger fra ham efterhånd. »Ja,« siger den til ham, »du magter mig ikke, men der kommer én på en hvid hest, han kan blive min overherre og sætte mig ned.» Det første han kom, så måtte spøgelset give tabt. Han slog jo den tredje pæl på ham, og de sidder der endnu sådan i en trekant ind i mosejorden, der er da de gamle folk, der vil på-

stå, at de har set dem. Han på den hvide hest siger så til pastor Andresen: »Nu må du lade udgå, at ingen kommer til de pæle, ellers går det galt.« Så rider han jo hans vej, og præsten kommer hen og sætter sig på vognen. »Nu skal du stå af,« siger han til karlen, »og lægge det frahånds bager hjul op bag i vognen.« — »Det kan jo aldrig gå an,« siger karlen. »Jo, det skal nok gå, og så kjører du på kraft; om hestene styrter, er de betalt.« Han kjørte, og så kom de hjem til vanddammen ved gården. »Nu kjører du vognen baglænds der ud og lader den stå til i morgen.« Det var den Gamle, der havde måttet gå under steldarmen, han måtte jo give ham noget at bestille, da han ellers vilde have gjort præsten fortræd, for det han tog de spøgelser fra ham. Præsten kom så ind, men var sådan tilredt, at der var ikke en tör tråd på ham. Han lå i flere dage, og de troede ikke, han havde levet, så forarbejdet og foræslet var han bleven. Siden den tid var der fred og ro inde i Estrup skov. NIELS HANSEN LI, VEJEN MOSE.

709. I en gård norden for *Vilslev* var et gjenfærd. Så kom der bud fra folkene til Vilslev præst, hr. *Jerrild*, at de kunde ikke være i huset om natten, der var sådan uro og færdesen, om han da ikke vilde komme der over. Præsten kjører også og får snak med gjenfærdet. Men han kunde ikke få bugt med hende, hun greb ham i armen, så den blev vissen, og han kunde heller ikke komme der fra. Så kom der bud efter Farrup præst, og da der var nød på færde, så kjørte han alt hvad hestene kunde rende. Karlen sagde nok, at han kunde ikke jage i sådant et mørke, men præsten sagde, at han skulde blot kjøre, hestene skulde nok selv finde vejen. Da de kom til huset, stod præsten af og sagde til kusken: »Du må ikke kjøre . . . . .« Så gik han ind i huset og der var mørkt. »Hvad, har I det i mørke?« sagde han. Ja, gjengangeren havde slukket lyset. De fik det så tændt, og Farrup præst tog det og holdt det op i vejret og sagde: »Prøv nu, om du kan slukke dether.« Nej, det kunde hun ikke. »Men du behøver ikke at være så hoven,« sagde gjengangeren, »du véd vel, at du har narret en bagerkone en toskillings kage fra, mens du var student.« Ja, den skilling stod han med i hånden og smed hen ad gulvet, det var han belavet på. Så begyndte præsten at læse og mane, og gjengangeren sank, til hun kom helt ned. Derefter blev en pæl dreven ned. Så gik han ud til kusken, som endnu holdt der. »Har der ingen været ved dig?« Jo, to gange, og så fortalte han . . . . Så kjørte de tilbage. Da de kom over en bro, kunde hestene ikke trække vognen længere. Så siger han til karlen: »Stå af og tag det ene hjul af.« — »Hvad skal a gjøre med det?« — »Du skal smide det op bag i vognen.« — »Kan vi så kjøre?« — »Ja, det er min sag.« Så kunde hestene trække, og de kom hjem. I gården var der en stor møddingsflod. Da præsten nu står af, siger han til karlen: »Nu kjører du vognen der ud og lader den stå til i morgen.« PEDER FRØSIG, HILLERUP.

710. I mellem *Bov* og *Flensborg* er en gård, som hedder *Ollemerstowt* (Valdemarstoft). Der har en gang været en kongeborg, hvor kong *Valdemar* skal have haft sit sæde. Senere blev det til et stort gjæstgiveri, hvor der på én nat har været indstaldet flere hundrede heste, da den gamle oksevej går lige forbi. Den gjæstgiver var så gjerrig, at når folk og drivere var i seng, stod han op og tog den havre fra hestene, der lå i krybben foran dem. Efter at han var død, blev der sådan rumsteren i den stald om natten, så folk kunde slet ikke være der. Han blev så nedmanet af en præst og en stor kobberkjedel sat over hans hoved, og derefter sat en mur op der over en to alen i gjennemsnit. Da han var kommen ned til bæltestedet, slog han bogen ud af hånden på præsten, og han kunde ikke få ham længere ned. Den mur og kjedelen er der endnu, jeg har selv set det, og man tör ikke brække det ned. I den samme gård må al tid holdes en hvid hest, og det løfte må gå fra den ene ejer til den anden. Den herre, jeg tjente, havde givet sin fader det løfte og vilde tage det af sin sön. En gang døde den hvide hest en nat, og han skyndte sig samme nat hen til nabobyen at kjøbe en anden, da han ikke turde lade det være. Hvis hesten ikke er der, bliver der sådan uro i gården, og alle döre springer op, og der bliver ikke til at være der. Andre siger, at så skal gården brænde. Den nærmeste løkke tæt ved gården kunde de för 1848 aldrig holde deres heste eller kreaturer töjrede i, det rev sig al tid løs. I krigen 48 flød der så meget blod netop i den toft, og man mente da, det stammede der fra. Slaget stod jo der. Jærnbanen går nu over den gårds mark. En gammel mand fortalte, at han havde set vognen komme flyvende af sted der og uden kusk og heste. Stationen Padborg ligger tæt ved.

ANE MARIE MARGRETE ANDERSEN, BROAGER.

711. Der var et slot, hvor intet herskab kunde være om natten for spøgelser, så snart solen var skreden ned, så rejste de derfra. Så kom der en student, der ikke havde fået hans eksamen, men var falden igjennem, og han gik til et kroer i nærheden derved og vilde være om natten. Da sad gjæsterne i kroeret og talte med hinanden om, hvor strængt det var, at det herskab skulde forlade deres bolig hver nat. Han sagde så, at han troede, han vilde derhen og besé det. Gjæsterne sagde, at det kunde ikke hjælpe, men han tager ligeveller derhen, ligesom herskabet skal til at tage derfra, og beder om at overnatte. Det tillod de. Taffelet stod der, så han kunde spise så meget han vilde, og et godt sengeleje var der. Han tænder et lys og sætter på bordet ved sengen. Straks begynder dörene at smældre, som slottet skulde vælte. Så kommer der én til ham og blæser hans lys ud. »Hvorfor gjorde du det?« siger studenten. Så gik den ud igjen, og hån tændte lyset på ny. Der kommer atter én, og den gjör lige sådan. »Hvorfor gjorde du det?« Men den svarer

ikke og går igjen. Tredje gang kom der nok én, men inden den fik lyset slukket, gav han sig til at læse for den, og så kunde lyset ikke slukkes. Den siger, han var ikke ærlig, for han havde stjålet et surbrød til fire skilling. Han svarede, at det havde han ikke gjort af begjærlighed, men af nød og trang, og så smed han fireskillingen til den. Så satte han spøgeriet væk, og om morgenen, herskabet kom, lå han frisk og sund i sengen og lovede dem, at de kunde blive der for eftertiden i fred. Han fik nu hans ophold på slottet, så længe han levede.

PEDER A. STÆRK, MADUM SØ.

712. Det var galt med spøgeri i præstens have i *Spellerup*. Så en aften tog han to nøgler og gav sin hustru med de ord: »Denne er Fandens nøgle, og denne er min nøgle. Så kan du se på dem, hvem af os der står sig, ti nøglerne her inde kjæmper ligesom vi der uden for.« Så gik han ud til Fanden med tre bøger. Da han begyndte at læse i den første bog, foer Fanden til og slog den fra ham. Ligeledes gik det med den anden bog, og da han begyndte i den tredje, måtte Djævelen vige. Til sidst sank han dybere og dybere i jorden, hvorpå præsten rammede en pæl ned oven på ham. Man siger, at pælen står der endnu.

CHR. OLSEN, ST.-TORØJE.

39. Kapløb.

713. I *Jebjærg* var en provst, der hed *Nielsen*. Han var kjørende til *Hjerk* præstegård i besøg, og da han kjørte tilbage over Tinggårds bro i Vium, kunde det ene baghjul ikke gå rundt, for Fanden holdt det. Så sagde provsten til hans karl, at han skulde stå af og tage hjulet af og lægge i vognen, og sådan kjørte de hjem. Så vilde provsten prøve at mane Fanden, men han kunde ikke få ham til at gå ned. Han tog nu 14 dages henstand, og så fik han bud til en nabopræst, at han skulde komme og hjælpe ham. Den gang dagen kom, lod provsten sin karl kjøre hen og hente præsten. Denne sagde nu til karlen, da han kjørte, at han ikke måtte tale med ham, og da de kom til Vium Tinggårds (?) bro, befalede han karlen at kjøre alt hvad han kunde, for Fanden var foran dem. Da de kom til et lille hus uden for Jebjærg, sloges provsten der med den Slemme. Præsten kom ham nu til hjælp, og de gjente Fanden over til provstens havedige, hvor han blev manet ned, og der blev lagt en stor sten over ham. Den sten er først bleven tagen op for nogle år siden, og det var Fandens mindesten. Der var skrevet en del romerskrift på den.

MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

714. Denher *Rosendal* i *Rödding* var så gruelig god til at mane Der var et krat ved *Hummelgård* i Krejbjærg, og der gik en mand

igjen. Det skulde egentlig hidrøre fra en herregård, der har liget et stød derfra. Gården hed *Krøgeborg*, og der er levninger endnu af den borgplads. Det var så grueligt, te det spøgelse kom op igjen. Så skulde præsten derover at mane ham. Kusken kunde mærke sådan uro, og hørte, at der taltes store ord. Så tager han en vognkjæp af vognen og vil gå ud og lange den gamle én med den. Men der skadede han præsten så meget, at han måtte til at kjøre om kap med den Onde til Krejbjærg kirke. Da han kom der, stak den Onde sit hoved op i den sloge, der er sønden og vesten til kirken, og gav et stort bröl og forsvandt, da han så, at præsten var kommen først. Det kan sees endnu nede i krattet, hvor han blev sat ned, der er nemlig en grön plet. LEM.

715. I *Hummelgård krat* gik en gjenganger. Præsten mödte ham der ude en aften, og så akkorderede de om, at den, der kunde først komme til *Krejbjærg kirke*, den havde vundet. Præsten måtte færdes over jorden, og gjengangeren under jorden. Så stödte den hovedet på en stor sten der nede i jorden, og det sinkede den noget i at komme af sted, da han jo skulde forbi den. Så nåede præsten først kirken, men den anden var ham så nær, at han tog i baghjulet, da de kom til kirken.

HANNE STORGÅRD, RÖDDING.

716. På *Hummelgård* i *Krejbjærg* gik én igjen, og de fik bud til præsten, at han skulde sætte ham hen. Præsten gjorde så akkord med gjengangeren om, at de skulde kappes om at komme til kirken · . . . . . Han fik bugt med ham på den måde, at han måtte komme igjen i den tredje ejers tid, og det er netop den nuværende ejer af gården. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

717. Der var et gjenfærd i *Koldkur* i *Resen*, og så skulde hr. *Kragelund* i Haderup mane ham. Derfor havde de lovet ham en fed kvie. Han sætter det også bort, men får ikke kvien. En aften kan kommer forbi Resen kirkegård, siger han til kusken, at han skal holde; »og når jeg kommer og sætter den første fod på lundstokken, skal du kjøre, alt hvad du kan, ned ad åen (Karup å) til.« Karlen sidder nu der på vognen og ser, at præsten kryber baglænds omkring en grav der på kirkegården. Kort efter kommer præsten og stiger på vognen, og karlen kjører. Da de kommer ned til åen og vil kjøre i vandet, ser de noget som et gloende hjul, der farer ad Koldkur til. Men samtidig er der noget så nær bag efter dem, at det griber i det ene baghjul og beholder et fel, og det sted kaldes endnu æ Fæl. Da de kommer så over, og præsten kjører videre ad Haderup til, hører de kreaturerne bröle i Koldkur. Den samme aften kom der bud til ham, om han vilde komme og sætte det væk igjen. Men nu vilde han have en meget större betaling, og uden den vilde han ikke gå ind på det. Men han kunde nu ikke få det længere end at sætte det ned i kulgraven. LÆRER CHRISTENSEN, MUNDBJÆRG.

40. Vidner til stede.

718. Når nogen skal manes, må man vogte sig for at nævne præstens navn, ellers går det galt. Der var således en præst i *Lyndelse*, som skulde mane én ned straks uden for Lumby, hvor vejen böjer om efter Sosted. Det gik godt, til en mand kom forbi og sagde: »Hvad, det er jo hr. Samuels röst,« men så havde præsten nær ikke stået sig, og målløs blev han alle sine dage.

D. J.

719. *Niels Vesterheden* i *Volstrup* sogn han havde ladet sig døbe i en smedje og havde en stud til fadder, og hvor han var, og når han plöjede, var der en hund med ham. Nu kom han en nat ind i karlekammeret i præstegården, og så var hele huset i den gloende ild, sådan synte det da for dem. Karlene kom op på ryggen af hverandre og fik ham dreven ud. Så rendte han hen til gangdören og bankede på, og så synte det for pigerne, som han var et stykke ild. Præsten forbød pigerne at loppe for nogen. Men han fik mon til at få en arm ind alligevel, og kom så ind. Så sagde præsten til ham, at han skulde møde ham det og det sted. Men nu måtte de ikke gå hen og lytte. Kusken kunde ikke lade det være, og da synte det for ham, som præsten stod for den gloende ild. Men så drejede han sig så meget, at kusken kunde forstå, det var ham, han så efter, og så trak han sig tilbage. Dagen efter blev kusken jaget væk, og præsten sagde, at havde han biet 10 minutter længere, så havde det været forbi med ham, han var bleven kvælt på stedet. JENS MOSEN, Ö.-BR.

720. I *Vesterbølle* præstegård har der al tid været galskab. Der skal have været en port, som er bleven nedlagt, for den er bleven omgjort til nøds, og så blev kjörselen der forböjen. Men nu stod hövderne der og stödtes og var færdige at kvæles i bindslerne. Det galskab skal stamme fra en nedmaning af én på *Lerkenfeldt*, og det fortælles sådan: Den gang karlen kjørte med præsten, sagde han: »Du må ikke se efter, hvad jeg tager mig for.« Det lovede han. Da de kom til gården, gik præsten hen og tog en grime bag af vognen og gik så ned i møngshullet. Der så karlen, at der kom to personer op af, og præsten kom trækkende med én. De gik östen ud af gården östen om øksenhuset og så ned over broen, som går over åen, dernæst hen til en korsvej på denher side af åen, i kanten af heden og imellem denne og kjæret. Karlen var gået hen til sønderenden af øksenhuset for at se efter, og så siger gjengangeren: »Det er kristne mennesker, der hører det«. — »Det er lige meget,« siger præsten, »det er umyndigt.« Det var jo lögn. Den gang præsten kommer så tilbage til karlen og sætter sig op, så kjører de, og da de kommer til korsvejen, står gjengangeren op igjen og löber om kap med ham. Han kom dog ind ad porten för spøgelset, men gården stod også i ene brændende lue. Så havde præsten igjen forhand-

ling med spøgelset der, og derfra skal det spøgeri i porten være kommet. KRISTEN JENSEN, HESTBÆK.

721. Der var en præst i *Junget*, der hed Krogh, en mand i Tisse Torp, der hed Mogens, tjente ham for avlskarl. Så en aften sildedags ser Mogens, at præsten går ud af gården med en bog under hans arm, og så lister Mogens sig af bag efter ham sådan i frastand. Han sætter hen til en grob, det gjör præsten, der var imellem præstegårdens mark og så Junget mark, og den gang han fik gaven et stød, så var der et skår i groben, der sætter han over, og så tager han bogen af hans lomme og siger: »Hertil skal du komme og ikke videre.« — »Så rendte a hjem ad alt det a kunde,« fortalte Mogens, »og a fik ikke at vide, enten det var mig eller en anden, der ikke skulde komme videre.«

KRISTEN MORTENSEN, VEJSMARK.

722. Den gamle *Fangel* i *Gudum* manede sin avlskarl. Han havde været ude i *Mov* at kjøbe gjæs til præsten, og så tilegnede han sig nogle af pengene. Ligeledes havde han solgt en ko for ham og selv forbeholdt sig de fleste af pengene. Da han kort efter døde, gik han igjen og kom til præstegården i mørkningen. Da præsten manede ham, stod en pige og løttede, endskjöndt han havde forböjen det, og da fik han det ved det, at han aldrig kunde gå på prækestolen mere, han må jo have fået et klem og kunde rå have kommet helt galt af sted. Karlen blev sat ned i det östre gårdsled i præstegården. Den gang tjente a i Gudumlunds mølle. Ja, det var en svær dygtig præst. ST.-KONGERSLEV.

723. Pastor *Fangel* i *Gudum* havde för været en rank, kraftig mand, men blev en elendig krøbling, og han fik sit knæk ved en gjenganger, der viste sig som en hvid skikkelse oppe på kirkegården. KRJSTIAN PEDERSEN, GJERDING.

724. I *Tvilumgård* har det för spögt slemt. Når karlene om natten kom fra dands, blev de næsten al tid forulæmpede af en hovedløs tyr. Så blev der hentet en klog mand, som skulde mane tyren ned. Han forlangte, at ingen måtte se på ham, da det så vilde gå galt. Han blev så ene med tyren. En af karlene kunde alligevel ikke bare sig for at kige ind ad en dörsprække, og han så da, at tyren stak manden i det ene lår. Denne råbte straks: »Nu er der andre öjne end mine, der ser.« Så tog karlen hovedet til sig, og manden nåede også at få bugt med gjenfærdet; men da han kom ud, haltede han og blev ved med det hele sin levetid.

A. H. POULSEN.

725. Der er to sammenbyggede gårde i *Volstrup*, der hedder *Skovsgård*. Den ene af mændene der havde hungen sig. Da præsten en aften kjører ud for at berette en syg, siger kusken til ham, förend de kom til kirkegården: »Da var a tilfreds, a kunde få

ham at se.« Præsten klappede ham på skulderen og siger: »Det må du ikke sige.« Da de kommer lige forbi kirkestetten, kommer gjengangeren gående i hans daglige klæder og med en kjæp i hans hånd og lagde den anden hånd på vognsættet. Så spörger præsten, hvad der stod til nag. Ja, han vilde tale med ham. Ja, til det og det klokkeslæt skulde han være ved ham. Da de nu kom, siger præsten til kusken, at han måtte ikke have lov til at høre, hvad der gik for sig, men kusken kunde ikke lade være, *o*g sneg sig bag efter. Da syntes det for ham, som gjengangeren slog to bøger fra præsten. Men så rakte denne den ene hånd en bitte smule i vejret, og så kunde kusken nok forstå, at det var galt, og rejste tilbage igjen. Præsten fik alligevel så meget, at han kom sig aldrig af det. Spøgelset havde givet ham et kneg, og det var vel nær, han havde blevet der. Da præsten kom tilbage, spurgte han kusken, hvorfor han havde set efter det.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

726. Der var en mand henne i *Astrup*, han hed Smede-Niels, og han begik falskeri, og der var meget skidteri ved ham. Han var nok gift, men der var en anden én, han lå i med. Der var tre senge i stuen, og den midterste lavede han af til et fængsel til hans kone, ilav han morede sig med kjæresten. Da han var død, fik datteren gården. Men hver aften kom der noget gråt noget og vilde være, hvor de var. De kunde snart ikke forestille dem, hvad skikkelse det havde, men det gjorde dem ikke noget. Så snakkede de med præsten om det, han hed *Hoff*, og han kom i lag med det. Men det gav lige godt præsten sådan et knog, at han døde året efter. Det var for det, hende, Smede-Niels lå i med, også vilde se det, og han skulde jo have været ene om det.

JENS GUDESEN, SIEM.

41. Kjörsel med tre hjul.

727. Pastor *Engelstoft* i *Næsborg* skulde en gang have julefremmede, og de kom, og konen tog imod dem, men manden blev inde i sit kammer. Hun gik ind og bad ham komme ud og tage imod dem. Ja, han bad hende passe gjæsterne og opvarte dem på det bedste. Anden gang går hun ind til ham, men da siger han: »Lille kone, pas dit og lad mig passe mit og lad mig så være i fred i dette öjeblik.« Omsider befalede han karlen at lægge töjet på hestene og kjøre, hvad han kan. »Hvor skal a kjøre hen, husbond?« siger karlen. »Ud af porten og öster på, og kjør så alt hvad du kan, du skal ikke bryde dig om hestene.« Da de kom til *Klostervad*, så tabte han det ene hjul. »Sæt dig af, Per, og smid det i vognen,« siger så præsten. »Ja, vi kan ikke kjøre, husbond, for akselstokken tager jorden.« — »Gjör, som jeg

siger, og kjør til Kloster ladeport.« Så bad han ham vende der og holde, til han kom og satte sig i vognen og lagde den höjre hånd på hans venstre skulder og så sagde: Kjør nu i Jesu navn. Så gik præsten ind på kirkegården, og karlen hørte, te han kom til at snakke sammen med én, og de målrede noget, for han kunde ikke få magt med gjengangeren. Imidlertid var der kommen én og havde sat sig op og pikkede på ham, men han blev holdende. Nu kom præsten og spurgte, om han havde sat hjulet i. »Ja, men lundstikken er henne.« — »Det skal du ikke bryde dig om, vognen holder nok sammen, til vi kommer hjem.» Han kom så hjem til hans gjæster igjen. Præsten i *Sebber* havde først været i lag med den gjenganger, men kunde intet gjøre, for han havde forsét sig på et firskillings brød og havde glemt at tage penge med for den. Det kunde præsten i Næsborg mærke den aften, og derfor var det, han bød karlen kjøre bort fra de fremmede og skynde sig. DEN GL. SOGNEFOGED, VESTERBØLLE.

728. I *Spentrup* var og en præst, som var dygtig til at mane. En aften var han kjørt ud til et hus, hvor han skulde mane et spøgelse. Han kjørte alt hvad han kunde, indtil vognen blev så tung, at hestene ikke kunde trække den, han stod da efter præstens ordre af og lagde det ene hjul i vognen. Nu gik det godt, indtil de kom ganske nær til hjemmet, men så gik karlen hen og satte hjulet på igjen. Det var for tidlig, ti da de kom i præstegården, mærkede præsten, at det var galt fat, og sagde til karlen, at nu skulde han skynde sig at få hestene i stalden og så ikke komme ud derfra, för han kaldte på ham. Men karlen var nysgjerrig og kikkede ud, og da var der noget fælt skidteri, der væltede laden, idet det foer bort, men med præsten fik det ingen magt. SOFIE LUND, STÖVRING

729. Præsten i *Spentrup*, den gamle *Blicher*, var ovre i *Dyrby* at mane, for der var så farligt med spøgeri. Kusken skulde holde på en bestemt plads, til han kom og tog hovedlaget af den nærmer hest og rystede med det og sagde: Kjør nu i Guds navn. Der vilde komme både én og to og tre. Karlen paste godt nok på, og da han havde holdt så meget som en time, kom der én ikke ret langt hen ad hammelrebene, satte sig op og sagde: »Kjør nu.« Så kom den anden hen til hovedet og satte sig op, men kusken holdt sig lige stiv. Endelig kom den tredje og sagde lige sådan. Lidt efter kom præsten, tog hovedlaget af og sagde, idet han rystede med det: »Kjør . . . .« Så kjørte kusken alt hvad remmer og töj kunde holde. Lidt efter kunde hestene ikke rykke vognen længere. Tage fjermer baghjul af. Nu kunde de kjøre. Hestene sat ind med töjet på. Ikke se ud. Svært spektakel, da karlen havde været inde i kammeret lidt. Syntes, det var sært, han ikke måtte se ud. Kikker ud af stalddören. I det samme rejser ovret ned af laden. Præsten havde mærket. Kommer og læser det op

igjen. Men det kom til at sidde skjævt, og sådan står det den dag i dag, og a har selv set det. Efter en anden historie slog præsten en kreds med sin kjæp om vognen, og i den kreds måtte han kjøre og røre bæsterne. Præsten tog så sædet (hyndet) af vognen og tog over armen og gik med ned til noget vand. Der kom det karlen for, som han satte sig på hyndet ude i vandet og sejlede der. Sådan var det for kuskens öjne da, men han vidste ikke mere om, hvad præsten der bestilte .... Da de kom hjem regnede det så stærkt, og karlen vilde da trække vognen ind. Så var det, ovret rejste af laden. SNEDKER JOH. K., SØNDERBEG.

730. Den gamle *Blicher* i *Spentrup* var en gang kjørt til en gård i *Gassum*, hvor folkene hverken kunde spinde eller udrette huslig gjerning uden at blive forstyrret. Det trak også dynen af dem om natten. Derfor anmodede de pastor Blicher om at mane spøgelset, og han lovede det, men sagde, at de skulde ingen ting bryde dem om, för han kom. Hans karl, Kristen, skulde kjøre for ham, og han sagde til ham, at han ikke måtte kjøre tilbage, för han kom og slog ham på skulderen med de ord: Kjør nu i Jesu navn. Kusken sad på vognen og hørte noget, der hylede i gården. Så kom der noget og satte sig op og sagde: »Kjør nu, Kristen«. Men han kjørte ikke. Anden gang og tredje gang. Da kom præsten og sagde de rette ord. Da de nu kjørte hjem, kom de forbi Kjellerup mølle, og der er en stor bakke. »Du pisker så stærkt på hestene,« siger præsten. Ja, de kunde ikke trække vognen. »Tag så det frahånds hjul af.« Da de kom ind i gården, siger præsten igjen: »Vær mig nu tro, bitte Kristen. Spænd du nu fra og gå så ind og i din seng.« Men da Kristen kom i seng, vilde han op og se efter, for der blev sådan en hylen og spektakel der ude. Da tog det ovret af laden og satte nok så pænt ned ved siden af. Næste morgen sagde præsten: »Det kunde vi have været fri for, Kristen, når du havde lyd mig.«

NIELS LUND, ASTRUP.

731. *Hundslund* præst, der hed *Pæjer*, var ved at mane ned ved *Vedslet* kirke. Den, han skulde mane, lod ham høre om et toskillings hvedebrød, så han kunde ikke få magten, og præsten stod med fråden ud af munden. *Torrild* præst kunde mærke, at hans ven var i fare, og han får karlen ud, og de kjører til Vedslet. Lidt för de kom der til, bliver de holdende, og han må ikke kjøre der fra ... Der vilde komme én tre gange og sige: Jesse Kes, men det skulde han ikke bryde sig om. Se, den præst han kunde konfirmere gjenfærdet. Det varede karlen vel længe at holde der. Der kom én 2 gange og sagde: »Kjør nu i Esse Kes«. Nu blev karlen ræd og vilde løbe hen til kirkegårdsmuren for at se efter præsten, men i sted for løber han ud på heden og bliver forvildet der. Endelig da præsten var færdig og kom, var karlen væk, og han måtte selv til at kjøre. Men han fik det dog lavet sådan, at karlen kom til ham undervejs og kommer op

at kjøre igjen. Da de kom så næsten til *Håderup*, blev vognen for tung, så hestene ikke kunde slæbe den . . . Det ene baghjul af . . . Kan så kjøre den. Så siger karlen: »Når a holder nu, så falder den. Hvor skal a sætte vognen?« — »Nej, det skal du ikke bryde dig om, men du må kjøre den hen i møddinghullet, sådan at den side, hvor hjulet er af, er imod vandet.« Det gjorde han også. Det varede så ikke længe, inden han slap vognen, og den plattede i vandet. Pælen over gjengangeren har stået der ved kirken. A har set den, og den er vel sagt ikke kommen væk endnu. De sagde, at det var den, der blev slået ned den gang.

SÆRSLEV.

732. I *Voldum* præstegårds kjælder er en pæl, hvorunder en præst er nedmanet. Pigerne sagde al tid til dem, der kom ned i kjælderen: »Løb ikke på den pæl, gjenfærdet kunde have held til at komme op.« Den kaldtes Mester Nielses pæl, for præsten hed *Mester Niels*, og han kunde mane. Han havde al tid en enligskilling ved sig, og når han var ved at mane, smed han den i gabet på gjenfærdet. En gang kjørte han til Århus og havde en karl med sig. Da han kom så til *Trige* kirke, kunde bæsterne ikke rykke vognen. Så sagde præsten til kusken, at han skulde sidde af og tage det ene baghjul af og lægge i vognen. Han smed det så op i bagkurven, og nu kunde de rykke den. Så kjørte de i skarpt trav til Voldum, og præsten sagde da til kusken, at han skulde sætte hjulet på igjen. Den Slemme havde båret hjulakslen det stykke vej. RASMUS KJÆR, VILLENDRUP.

733. Der var en præst, der skulde nedmane en mand, på vejen hjem stod hestene stille, så han aldrig kunde kjøre af stedet. Så tog han det ene baghjul . . . Så snart hestene var inde, måtte han ikke lukke dören op, men skulde gå i hans seng. Han kunde dog ikke dy sig, men keg ud, og så rejste ovret af huset sig der lige for, og så væltede vognen. NIELS JENSEN, GLENSTRUP.

734. En gang kjørte præsten hr. *Wolle* hjem fra *Ydby* ved nattetid, og da han kom ned i Ydby bakker, kunde hestene ikke trække vognen af stedet. Han gav da kusken befaling til at stå af og kaste det frahånds baghjul i vognen. Det betænkte denne sig noget på, men lystrede dog ordre. Da så han, hvilken en fæl skikkelse der sprang af vognen. Kusken satte sig op, og præsten bød ham at kjøre, og nu gik det meget flinkt, ti gjengangeren måtte bære ved höjre side i hjulets sted. Da de kom hjem, tog præsten kjole og krave på og fulgte gjenfærdet ned til Brokjær og manede det ned der, JOH. NIELSEN.

735. Pastor *Winther* i *Nagbølle* var mange gange ude at mane; men måtte hver gang smide en skilling, for han var ikke helt retfærdig. (Nu kommer historien om de tre hjul.) De væltede nemlig på hjemturen, og så skulde kusken tage et hjul af.

G. N. BUGGE.

736. En præst kjørte hjem ad ved nattetid og med ét gav det et ryk i vognen og hestene, og kjøretöjet standsede. Præsten spurgte kusken, hvad der var i vejen, og bad ham piske løs, men hestene kunde ikke trække. Så stod præsten af, gik hen bag vognen, tog det nærmere baghjul af og mumlede nogle ord, stod så op i vognen igjen, og de kjørte videre. Præsten sagde nu, at det var et spøgelse, der havde standset vognen, og det havde han nu tvunget til at bære den hjulløse aksel oppe, til de kom hjem. Da de var komne i gården, sagde præsten, at han nok selv skulde lukke porten. Han gik da rundt i gården, som om han jagede noget, og da så kusken, at spøgelset foer ud af porten, som præsten så lukkede. E. F. MÅDSEN, MAGLEBY, MØEN.

737. Der var en gang bryllup i *Ydby*, der er anneks til *Boddum*. Det blev silde, för de kom til kirken, og rent aften, inden de kom af den igjen. Det var nær midnat, da præsten sagde farvel og tak. Han kjørte så öster på ad præstevejen, og det gik godt, til de kom ned i — kjær, der blev det så sejt, te hestene pustede, som de skulde styrte, og snart gik de rent i stå. Karlen kunde aldrig forstå, hvad der var ved det, förend præsten sagde: »Se her, hvilken karl vi har fået op at age, gå nu og kyl det frahånds hjul op i vognen.« Karlens hår brændte om ørene på ham, men han gjorde det dog, og så kunde de kjøre. Da de kom hjem, gik præsten med spøgelset ned der nord i bakkerne og manede ham. Der er endnu en lille vissen plet, hvor der hverken gror græs eller löv. JOH. N.

738. En gang da præsten *Valther*, som var pastor *Bonnevies* formand i *Vallekilde* — således er fortalt — havde været borte og var kjørende hjem ad, så ligesom han var ved den smalle stivej, der drejer af til kirken, kunde hestene ikke trække vognen længere, de pustede og stönnede, men de kunde ikke. Så siger præsten til kusken, Jörgen Karlsen, at han skal stå af vognen og tage det ene baghjul af, og det gjorde han. Det blev nok smidt bag i vognen. Men så kunde hestene trække den, for spøgelset måtte være det ene baghjul. Så nåede de præstegården, som var straks ved, og da tog præsten et reb og bandt spøgelset med, for så var det et føl, og lod karlen holde det. Derefter tog han kjole og krave på og sin bog i hånden, og så fulgtes de ad ud på præstens mark, hvor der er en mose, som hedder Manemose. Så skulde karlen gå hjem, men præsten manede spøgelset ned i mosen, og der skulde han blive i lang tid. Men en gang skulde han stå op i et hul, hvor der var en stor sten i. Den sten er skudt og brugt til höjskolens bygning. Den lå på det stykke, som nu er skolens ejendom og lå neden for dens havegjærde.

NIELS PEDERSENS KONE, VEJLBY.

739. Præsten *Jahn* i *Vesterbølle* havde en aften været i selskab på Lerkenfeldt og kjørte hjem over heden. Der er nogle bakker,

og da de var kommen over den første af disse, standsede hestene. Præsten spörger, hvad der er i vejen. Ja, kusken vidste det ikke, men han kunde da ikke få hestene af stedet. Præsten spurgte, om han ikke havde en kniv hos sig. Jo, det havde han da. Så bad præsten ham at lukke den op, stå af og gå hen og sætte den fast i hovedtöjet på den fjermer hest, og så skulde han tage det ene baghjul af og lægge det bag i vognen; da han havde gjort det, sagde præsten: »Sid så op igjen og kjør til.« Det gjorde han og kjørte nok så stolt over heden, ind gjennem Vesterbølle, op i præstegården og holdt for dören. Præsten stod af og sagde til kusken, at nu skulde han sætte hestene ind i stalden, og sætte hjulet på vognen igjen og skyde den ind i vognporten. Når han havde det gjort, skulde han straks gå ind i stalden og blive der. Nå, karlen fik heste og vogn ind, men i stedet for at gå ind i stalden med det samme gik han først ud i gårdsleddet for at se efter, hvor præsten var bleven af, for han var gået ud af gården og ud sønden for byen. Karlen kunde dog ikke se nogen ting, og så gik han tilbage igjen og ind i stalden. Noget efter kom præsten der ud og gav ham en rigtig god, varm lussing og sagde, at nu kunde han lære sig til at være nysgjerrig en anden gang. — Det var naturligvis den Slemme, der var kommen til dem ude i bakkerne, og præsten var jo gået ud for at mane ham bort, men det var nok nær ved, at han var »gået præsten på«, fordi karlen havde set efter det. K. M. BASMUSSEN.

Hr. Adam Gottlob Jahn 1798—1823.

740. I *Kirke-Såby* var der i forrige århundrede en præst ved navn *Heiberg*, som kunde mere end sit fadervor, hvad så mange præster den gang kunde. En aften havde han været i besøg hos forpagteren på *Åstrup*. Da han skulde hjem, var det mørkt, men han havde skrappe heste, der nok kunde trække kjøretöjet. Da de kom til det sted i Åstrup skov, hvor godsforvalterboligen ligger ved den ene side af vejen, og skovfogedhuset ved den anden, begyndte det at gå så jævnt med kjörselen, og til sidst gik kjøretöjet i stå, skjöndt hestene slæbte, så de stod i det hvide skum. Præsten sagde ingen ting. Da de havde holdt og pustet lidt, og hestene ikke kunde komme i gang, sagde karlen: »Hvad skal vi nu gjøre, fa'er?« — »Du kommer til at stå af og tage det nærmer baghjul af og lægge op i vognen, så går det nok,« sagde præsten. Karlen, der var vant til at rette sig efter sin husbond, selv om han ikke forstod ham, gjorde, som han havde fået befaling til. Nu gik det let nok hjem ad. Da de skulde til at dreje ind i præstegården, befalede præsten, at de skulde holde, og at hjulet skulde på igjen. »Nu tænker jeg, han er kjed af det,« sagde præsten, »og jeg vil dog heller ikke have det töjeri med ind i præstegården.« Da hjulet var sat på, så karlen noget mørkt, der rullede rask lige frem ad vejen. Nu kunde hestene igjen trække vognen, skjöndt den rullede på fire hjul. C. WEISS.

741. I *Hersom* præstegård har der tidligere ligget en stor kampesten. En gang havde præsten i Hersom været til sidstgudstjeneste i nabosognet Klejtrup; han havde efter gudstjenesten haft adskilligt at forrette med degnen, og tiden var gået, så det var blevet aften, inden præsten kom på hjemvejen. Da han nu var kommen op i *Krathulen* — således kaldes en hulvej imellem kratbevoksede lyngbakker tæt vesten for Klejtrup skole — kunde hestene ikke trække vognen ud af stedet. »Kjør til!« råbte præsten til kusken, og denne svingede sin pisk hen over hestene, men vognen kom ikke af stedet. »Di ka et træk en,« sagde kusken. »Kan du se den mand, Niels, som går ved siden af vognen og griner?« sagde præsten nu og pegede ud på vejen. »Nej, a ka et si nöj,« var svaret. Præsten bad nu Niels om at stå af og gå hen og trække det ene baghjul ud og lægge det op i vognen. Niels vilde ikke ret gjærne. I det han trak hjulet ud, gjorde præsten nogle underlige bevægelser med armene og udtalte samtidig nogle hemmelighedsfulde ord. Så kjørte de hjem med de tre hjul. Da de var komne til præstegården, fik Niels befaling af præsten til hurtigst mulig at sætte hestene i stald og gå i seng. Præsten havde nemlig en gjerning at udføre endnu, sagde han, og den skulde udføres under fire öjne. Da præsten talte om de fire öjne, vidste Niels jo nok, hvorom det drejede sig. Da han var kommen ind i sit kammer, syntes han, at det kunde være morsomt at se, hvad præsten vilde foretage sig, og kigede ud i gården gjennem en sprække i dören. Præsten stod i fuldt ornat og manede Fanden ned i jorden. Men da Niels kigede ud, og der således var seks öjne, sprang Fanden med et sæt op af jorden igjen, og nu begyndte han at mane præsten ned. Da blev karlen bange og rendte ind. Så fik præsten på ny magten, og nu måtte Fanden helt ned i jorden. Præsten væltede så med et kraftigt tag den store sten hen over stedet. C. C. HEDEMANN, NÆSTVED.

742. Præsten i *Tøndering*, *Hornemann*, var ude i besøg på *Hegnet*. Han kom derfra ved midnatstid og skulde om ved kirken. Så vilde hestene ikke gå længere, og inden for diget stod en höj skikkelse, der tog et trin op i vognen, og ham kunde hestene ikke trække. Så tog kusken hjulet af, og nu kjørte de godt. Om morgenen gik præsten ud og løste fyren fra vognakselen. Den tur fik han, fordi han havde ladet nogle lig, der lå inde i tårnet, flytte ud på kirkegården. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

42. Gjenfærdet får magten.

743. En klokker ved *Ribe* domkirke havde været præst, men fik så meget ved en nedmaning, at han ikke kunde dele vin og brød ud, og så blev han klokker. DORTEA KRISTENSDATTER, GRÖNNEBÆK.

744. I *Em* på Mors var der et gjenfærd, som gik ude på marken, og de kunde ikke holde deres kreaturer sat for det. Det gik så vidt, at gjenfærdet undertiden kom ind til gården ved solnedgang. Så gik manden til præsten i *Öster-Assels*, og han kom og sagde til karlen om at kjøre ham der over. Dernæst anviste han ham en plads, hvor han skulde holde, og på den plads skulde han blive, indtil præsten kom igjen, ihvor længe han så blev borte. Mens karlen holdt, syntes han, præsten klagede sig imellem. Så stod månen op, og han kunde da se, at præsten lå på jorden lidt der fra. Han gik da hen og kaldte på ham. Præsten sagde, at det havde han synd af. »Nu er jeg fortabt.« Dermed stod han op og kjørte med karlen hjem, og næste dag druknede han sig i en mergelgrav omme i haven. RÖDDING.

745. To søstre boede i samme hus i *Nörbeg*. Den ene var gift, og hendes mand hed Svend. Søsteren sad hos dem og kaldtes Bodil Pinds. Svend hængte sig ved en hanebjælke, og så var der ingen ting at mærke i fem år efter. Da var i den mellemtid hans enke også død, og nu sad Bodil Pinds ene i huset. Da kom der en flue at besøge hende, og den forstyrrede hendes ro og blev helt forfærdelig. Om dagen sad den på loftet, men kom somme tider og satte sig på hendes skulder og var færdig at tynge hende til jorden. Om natten faldt den ned i sengen på overdynen med et vældigt dump og trykkede hende der. Jens Christensens søster var der inde en aften i mørkningen, og så klagede Bodil sig for denher flue. »Pyt med den,« siger hun så, »det er aldrig værd at bryde dig om den.« Men aldrig så snart ordene var af hendes mund, så flöj fluen ned på hendes skulder, og hun blev sådan, at hun ingen ting kunde sige, og så løb hun ud af dören, men fluen flöj ikke af hende, inden hun kom hen til præstens have. Bodil kom bag efter hende for at ville snakke noget mere med hende, og da Inger så kom hjem, fortalte hun, hvilken fristelse hun havde været i. Et par aftener efter kom Bodil Pinds der op til hende for at ville ligge der om natten, da hun sagde, at hun ikke kunde være for fluen, og hun fik også lov til at blive der; men hun var aldrig så snart kommen i seng, för fluen også var der og flöj ned på dynen med et dump og op på loftet og ned igjen. Fluen så ud som en humlebi. *Nörbeg* præst, han hed *Holst*, gik ned og tog den, det så meddeleren her af, og gik ud bag ved præstegården, og trådte den ned i nogle »vælder«, men kan kunde alligevel ikke få den til at blive nede. Så gik han ind og hentede en bog og læste i den og trippede og trådte på fluen, men han fik ikke magt med den; han måtte ind i sin seng, og han kom ikke af den mere. *Vorning* præst kunde fornemme det i sin seng. Han sprang op af sengen den nat og ud til hans karl og bød ham at sadle hans ridehoppe, for der var en sjæl i fare. Men han biede en time for længe, og så kunde han ikke frelse den. Vorning præst satte lige godt fluen

hen, men han kom for sildig til at frelse Nörbeg præst. Det var Jens Blicher i Vorning. Jens Inger boede i samme hus som Bodil Pinds, og i hans stue var det også galt, det kunde slå dörene op om natten. M. S. gik til kortspil, og så en gang han gik hjem, var der lys i Bodil Pinds hus, og da han kom til at se efter, var det, ligesom der gik et stort hjul rundt i stuen under loftet, og det så ud til at hænge fuldt af folk, hver i en knag under hagen. JOH. JENSEN, MOLLERUP.

746. Der var en mand i *Nörbeg*, der hed Svend, han gik hen og hængte sig selv. Så gik han igjen, og konen kunde ikke være i huset for ham. Så kom der bud efter Nörbeg præst, og han skulde da sætte ham hen, men gjengangeren gik ham opå, og det kunde pastor Blicher i Vorning ligge hjemme i hans seng og fornemme. Sagen var, at han havde lovet Nörbeg præst at skulle hjælpe ham, hvis det skulde komme til at knibe, men det havde han glemt. Så vågnede han da om natten og mærkede jo, at den anden præst ikke kunde tumle ham, spøgelset, og han ud og kalder på karlen, og han får en saddel på en hest, og så præsten af sted til Nörbeg alt hvad den kan rende. Da stod præsten jo der i en forfærdelig knibe, men den gang Blicher kom, så fik han magt med ham. Det har jeg efter karlens fortælling, det var én, de kaldte Niels Hvam. Gjengangeren kom ligesom en stor spyflue og pinte konen, og det var den, præsten satte hen.

MORTEN SIMONSEN, KVORNING.

747. Det var i *Nörbeg*, der var en mand, som gik igjen, og han vilde gå i huset der, som han havde boet, det stod bag ved præstens have, men er ragt ned nu, ikke bedre a véd. De kunde jo ikke have ham der, og de prøvede at strø hørfrø der, hvor de vidste, han kom over, og så brålld han; men de fik ham ikke jaget hen alligevel. Så skulde præsten jo i lag med ham, men det kunde han ikke have med at gjøre, han tog snart magten over præsten. Det var der ingen andre, der kunde mærke, end præsten i *Vorning*, han sad oppe i hans studerekammer, og da tog hans kjole til at ryste. Så sprang han ud til karlen, at han skulde sadle ham en hest, der var en sjæl i fare, og så han på ryggen af den og til Nörbeg. Se så, da han nu kom der ind, så kunde han heller ikke båse ham. Nörbeg præst var halvt kvæld, og de måtte nok til at gå på akkord med ham, men hvordan de gjorde det, véd a nu ikke. De blev da ved med ham, spektaklet, så længe, til de fik ham gjort til en flue, og han havde da magt endnu til, at han kunde gjøre alt det onde han vilde, alligevel han var i fluelignelse. Konen i huset sagde, at den flue sad på væggen der inde, og når den satte sig på nogen, var den lige så tung som en tønde rug. Pastor Blicher fik altså Nörbeg præst befriet, så han var lige godt den villeste, og han tog hjem, men så blev han syg. Kort efter blev Nörbeg præst syg, og Vorning præst kom sig. Nu sögte fluen Nörbeg præst igjen, og den anden

præst tog tit ned til ham og tog fluen fra ham, for den vilde stikke ham bestandig. Han lagde den på en sten og slog den ihjel med en anden, og den var endda på præsten og stak ham da også ihjel omsider. Det er vel lögn det meste af det, men noget lidt er der da om sagen. Min mand mener, det var Nörbegs præst, der gjorde ham til en flue, men a mener, de gik på akkord med ham, men så havde han jo lige godt narret ham.

PETRINE KRISTIANSEN, MOLLERUP.

748. I Skrædder-Marens hus var et par gamle folk. Konen døde og hendes søster kom i huset, men hun skal nok ikke have været god ved manden, og han gik hen og hængte sig. Så blev hun så ilde holden med en flue, der flöj i hendes seng og oven over hende og gjorde hende sådan uro. Hun gik til præsten, hr. Holst, og han fulgte med hende hjem. »Her skal I nu se, Bodil Pinds, nu har jeg den i min hånd,« og det kunde hun da se. Så gik han med den, og hun roede sig ved, at nu var hun af med den. Men så blev præsten så elendig og ilde tilpas, og der kom bud efter pastor Blicher i *Vorning*. Han kunde godt fornemme, at det var galt, mente de, og kom ridende alt hvad han kunde; men inden han nåede præstegården, var pastor Holst død. Hans ligsten ligger uden for kirkedören.

ANE KIRSTINE KRISTENSEN, NÖRBEG.

749. Bodil Pinds ejede huset, og hendes søster var gift med én, der hed Svend, og sad til leje der ved hende. Men de kunde ikke komme til rette, og så hængte han sig. Hun solgte nu huset til en anden, men forbeholdt sig et lille kammer. A var den gang en snes år og var godt lidt af hende og kjørte törv hjem for hende. Da så a fluen sidde i hendes seng, det var en store én, og den brumlede så fælt og snurrede så meget dævels. A vilde godt have slået den ihjel, for a var jo kåd og næsvis, men a måtte ikke. Så jog a den der fra, og den satte sig da på hendes hovedklæde, og der blev den så tung, at hun sagde, det var, ligesom der lå en stor sten på hovedet af hende. Der måtte a ikke jage den fra, hun holdt i armen af mig, da a vilde slå til den. Så kom præsten i forlegenhed, og Blicher i Vorning kom ud i hans ene skjorte til karlen og bad ham sadle ridehoppen i en fart, og så red han ad Hvidding til, lige te krikken den kunde hale, og skoene slog i hinanden. Han kunde bovse den. Der var ingen bud efter ham, han kom af sig selv. Så blev Holst syg for alvor.

JENS MIKKELSEN, NÖRBEG.

750. *Hylke* præst havde den skik hver aften, för han gik i seng, at gå hen ad kirken og holde bön. Det var konen kjed af, og så havde de en gammel rögter, som hun snakkede med om det. »Den skik skal a nok vænne ham af med«. Han gik op, för præsten kom, og satte sig i våbenhuset. Så gav det et råb, da præsten bad. Han tabte hans ord og troede, te nu var han over-

vunden. Så råbte han ned efter rögteren, te han skulde skynde sig ned efter kusken, for han skulde spænde for i en hast og kjøre efter *Ry* præst, alt hvad han kunde. Kusken spændte for, men da han kom ad Klosterkjær, holdt han lige for at stoppe og tænde hans pibe. Så kjørte han igjen og kom til Ry. Der stod præsten i hans fulde præstelige påklædning og ventede efter ham. Da han kom og vilde stå i vognen, sagde han: »Du har opholdt dig undervejs.« — »Ja, det var ikke det mange.« — Jamen, du har opholdt dig.« Da de kom ad Klosterkjær, hvor han havde holdt, kunde de aldrig komme af stedet. Så siger præsten: »Spring af og tag det frahånds baghjul af og læg det i bagkurven.« Se så kunde de kjøre og kom til Hylke præstegård. Ry præst gik nu op ad kirken og reddede præsten. Der blev lukket for dem, da han kom ind til Hylke præst, og så var der ingen, der vidste, hvad det blev til. Men siden gik han aldrig i kirken og bad mere. M. H. og J. B., Ljlle-Tåning.

751. Hr. *Johan Wecke* var en gang kommen i med den Slemme. Så skulde han der ned i kirken en aften og være ene mand for at mane ham. Han havde en tåbelig rögter, der gik med og så på ham. Så siger spøgelset: Ja han kunde sagt, for de var to. Derved fik gjengangeren magt og overspyttede ham og vred hans hoved om på skulderen. Så rendte rögteren hjem, og nu kom præstens kone derned og så sin mand i den tilstand. Så skulde de have bud efter *Ry* præst. Denne kom ud imod buddet, for han vidste, at manden vilde komme. Da de kommer så på Hjordbjærg mark, en halv fjerdingvej fra kirken, skulde karlen tage hjulet ud, og så kjørte de videre. Han kom derned og blev magtet for ham, men hr. Wecke var så ilde tilredt. Spøgelset blev sat ned i *den grönne dam*, et vældhul lige neden for kirken, og det frøs aldrig siden. Karlen skulde kjøre vognen ad staldmøngen, ellers rendte han vognarmen i stykker, når den faldt ned på stenbroen. Jens Andersen, Tebstrup.

752. Fra ældgammel tid var der en kapellan, der forrettede tjenesten i *Öster-Assels* sogn. Men så træffer det i nabosognet, at der var en mand, der gik igjen, og nu havde folk hørt lidt om, at den kapellan skulde være så god til at sætte sådant noget hen. De sender da bud til ham, om han vil komme og sætte det væk, der var sådan et spektakel og kommers om natten, at de kunde ikke nære dem for det. Gjenfærdet havde sin gang ude på noget eng, der kaldes *Mydum eng*, og der var som et vadested, kapellanen skulde over for at komme til det. Da han får budet, var karlen ved at kjøre mog, men han får ordre til at holde op, han skulde kjøre med præsten over det vadested. Så kjører han med ham i mogvognen, og han kommer også godt nok over. Men karlen skulde nu holde alstille, mens præsten gik hen på engen og forrettede det der. Ligesom han holder allerbedst, så hører han præsten klage sig så ynkelig. Han binder hestene, tager en vognkjæp og vil gå hen og slå på gjengangeren

med, for han troede jo, han var præsten for hård. Da han kom, skal præsten have sagt, at det havde han synde af, han sådan kom og gjorde ham uro i den stilling, nu lå han nemlig og hvilte sig. Så kjørte han hjem med ham, og siden den tid duede præsten ikke. Han gik og svandt hen og kunde ikke noget, og til sidst skal han være gået i en mergelgrav der i nærheden. En mand har siden fortalt, at han har set en skikkelse med töfler på komme skridende ud gjennem en smuge, der var imellem to huse, og det, mente han, var kapellanens gjenfærd. LEM.

753. Et par præster var henne at mane et gjenfærd, men forstod ikke rigtig at nedmane ham til evig tid, for de kunde det ikke. Præsten i *Ris* mærkede, at de var i knibe, og kjørte derhen, kom også tidsnok til stedet og råbte: »Til Dommedag!« hvorpå gjengangeren sank i jorden. NIS C.

754. I en gård, der blev bygt ovre i *Vilslev*, kunde de ikke være om natten for spektakel og gjengangeri. Så vilde Vilslev præst en aften prøve at mane det ned; men han kunde ikke. Så kom *Farup* præst. Inden han kom dertil, sagde han til kusken: »Nu vender du vognen og må ikke kjøre, inden . . .« Der kom to og sagde: »Kjør så . . .« MORTEN JENSEN, DARUM.

755. Der var en gammel præst i *Farup*, der hed *Clausen*, det var en rigtig særling. Han kjendte ikke en gang sin egen karl, når han kom til ham på marken. Han var god til at spille kort og spillede med de Farup bønder, og han var også ansét for at være meget klog. Samtidig var der en provst *Nebelrød* i *Vilslev*. I disse præsters tid blev der bygget et hus lidt nord for Vilslev, og allerede inden det blev færdigt, viste der sig spøgeri i huset. Provst Nebelrød hørte om det og gjorde forsøg på at få det bort, men magtede det ikke, og han fik sin arm klemt så flad som en sytråd, og det blev en pind til hans ligkiste. Gamle Clausen i Farup kom den samme aften og ved den samme tid ud til sin karl Mads og bad ham spænde for. Da de kom på vognen, spurgte karlen: »Hvor skal vi kjøre hen, hr. pastor?« — »Å, lad hestene løbe, hvorhen de vil.« Da de havde kjørt lidt, kunde hestene ikke længere slæbe vognen. Han befol ham da at tage et baghjul af og smide bag op i vognen. Nu kunde de kjøre rask igjen. Så standser de ved huset, det var helt gloende. Præsten sagde nu til karlen: »Nu må du ikke kjøre, inden der kommer én og lægger hånden på din skulder og siger: Kjør nu i Guds navn. Du kjører ikke inden, for det gjælder både dit og mit liv.« Præsten går nu ind, og straks efter kommer der én og springer op i vognen og siger: »Kjør, kjør!« Men han kjørte ikke. Sådan gik det flere gange. Endelig kom den rette præst, og så kjørte de. LÆRER JÖRGENSEN, STABY.

756. Mester *Mads* i *Besser* var meget godt hjemme i de sorte kunster. Han havde en broder i Jylland, som også var præst,

og ligeledes gav sig af med at mane. En gang havde denne broder givet sig i kast med et spøgelse, som var ham for mægtig, og dette mærkede nu Mads, som vidste alt, og vilde derfor ile broderen til hjælp, for ved forenede kræfter at få bugt med det. Han lod derfor sin karl spænde hestene for vognen og kjørte så afsted ned til Vesterhavet (Kattegat vest for Samsø). Da de kom til stranden, tog mester Mads hjörnet af vognen og satte i vandet. Derpå gjorde han en streg uden om den og sagde til kusken, at nu skulde han blive holdende derinde, til han han kom tilbage fra Jylland, og ikke gå af vognen, ihvad der så end skete. Efter dette tog mester Mads og satte sig på hjörnet, og nu gik det rask efter Jylland. Da han kom til sin broder, var det lige på höjeste tid, men ved forenede anstrængelser fik de spøgelset manet ned, og det viste sig aldrig siden. To timer efter kom Mads tilbage, steg op på vognen igjen og sagde til karlen, at nu måtte han gjærne kjøre. Da de kom til *Wordbjærg* ved Taftebjærgvejen, så de, at den stod på fire gloende pæle, og der inde dandsede en mængde bjærgfolk. Nu bød mester Mads karlen at holde igjen og sagde, at han vilde hen til höjen, for hvis han kunde få sit ene ben inden for ildstötterne, skulde han se, hvorledes alle bjærgfolkene vilde komme rendende uden for. Derpå steg han af vognen og gjorde ligesom sidst en streg rundt om den og bød karlen blive holdende der, til han kom tilbage. Mester Mads gik nu hen til Wordbjærg, men nåede ikke at få sit ben ind, för höjen sank ned, og alt blev stille. Derpå gik han hen til karlen, og så kjørte de hjem til Besser igjen. Den samme historie med undtagelse af det om Wordbjærg fortælles også om mester Mads i Tranebjærg. Herfra kjørte han til Kolby Kås, men på vejen blev vognen så tung. Det ene baghjul op i vognen. Så gik det rask efter Kolby Kås. Her kunde han imidlertid ingen bud få til Jylland, men så tog han fadningen af vognen og sejlede i og hjalp sin broder i nøden. FREDERIK POULSEN.

Fortalt af Mands-Anne Mette i Langemark.

757. I en eng ved *Asperup* er der en brønd, der kaldes *Thekjedelen*, og i nærheden deraf skal en gang være nedmanet et gjenfærd. Men præsten i Asperup, *Hans Madsen*, der manede det, slap kun dårligt fra det, ti han måtte bøde med livet. Da nemlig gjenfærdet alt var begyndt at synke i jorden, hævede det sig pány, og idet præsten i talens løb strakte begge sine arme ud, berørte gjenfærdet ham på brystet, hvor der blev en sort plet. Næste søndag, da præsten var færdig med sin prædiken, åbnede han sine klæder og viste menigheden den sorte plet, i det han sagde: »Nu må jeg snart dø,« og han døde dagen efter. F. L.

43. Degnene til hjælp.

758. I *Sønder-Omme* var der en gammel heksekone, hun hed An' Else. Da hun lå og skulde dø, var præsten der og skulde tage hende til alters. Så havde hun en toft, den vilde hun tage fra en sön og give til hendes datter, og så betalte hun præsten nogle penge for at få det ordnet. Han tænkte jo, te når hun døde, så var hun død, og så var der ingen, der vidste, at han havde fået de penge. Dem vilde han så beholde, og han gjorde ikke videre ud af den sag. Han lod den beholde toften, der havde toften. Konen hun døde, men så sigtede hun ham, og han havde aldrig ro for hende. Der var flere præster, der blev hentede, men de kunde ikke få hende drevet hen. Imidlertid hentede de *Grindsted* degn, der var nabo til. Hun havde fået ham drevet ind i ovnen og prak ham og stak ham derinde, og så havde præstekonen ordret karlen til at kjøre så stærkt, han kunde, om også hestene døde, det skulde han ikke spare. Han havde et par sorte heste for, og så fik han degnen op at kjøre. De kommer til en å, og der var ingen bro, and de skulde gjennem det klare vand. Han befaler så karlen, ved de kommer til åen, at han skal holde der, og så springer degnen af vognen og tager det ene hjul af. Det smed han op i vognen, og da de nu skulde gjennem vandet, skreg den onde ånd, og sådan måtte den bære vognen helt til Omme. Degnen kom så til hende, og da sagde hun: »Ja, havde det ikke været ved, at dem, der var sorte, de er nu blevne hvide — hestene var jo hvide af skum — og du fik mig til at bære vognarmen, så skulde præsten have mistet hans liv.« Så er der et væld til öster lige ind til kirkegården, de kalder An' Elses hul, og der satte han hende ned, og så blev præsten befriet.

MADS POVLSEN, GADBJÆRG.

759. I *S.-Omme* boede en kone, som hed Ane Nister. Præsten, som den gang var der, lovede hende at skaffe hendes börn en toft, som ikke tilkom dem. Konen døde, men præsten tog selv toften. Så gik Ane Nister igjen og jog præsten ind i en ovn, hvor han lå og var nær ved at dø af angst, ti gjengangersken truede ham uophørlig. Præstens naboer fik imidlertid i störste hast sendt bud efter degnen i nabosognet Grindsted. Han hed *Bagger* og var god til at mane. Han kom også kjørende og holdt ved en bro over åen. Her stod han af vognen og gik over broen hen til præstegården. Da degnen kom hen til spøgelset, begyndte han at læse op for hende afvekslende i to røde bøger. Det vilde imidlertid ikke hjælpe, hun slog bogen fra ham og sagde, at han også var en synder . . . To skillings hvedebrød. Nu havde han magt over hende, fik igjen fat på sine bøger og jog hende op i en præstegården tilhørende sig. Her vedblev han at læse, og alt som han læste, sank hun, til sidst var kun hendes hoved og skuldre oven for. Da holdt han op, men gav hende

tre slag i hovedet med bøgerne, og så lukte jorden sig over hendes hoved. Præsten kom nu ud af ovnen og takkede Bagger for sin redning. Siden den tid mærkede de ikke til Ane Nister.

P. K. M.

760. Der var én, der gik igjen på *Omme* kirkegård. En gammel kone, Else Nester oppe i *Hallundbæk*, var syg og havde præsten hos sig. Der var en toft, og den skulde han love hende, at den måtte aldrig komme til deres nabo, for der var nemlig strid om den toft. Det gav hun præsten 20 daler for. Så døer hun, men nogen tid efter kom hun ind i præstegården lidt efter solnedgang og råbte på præsten og sagde: »Hr. Bang, hr. Bang, sover du?« Sådan kom hun tre aftener i træk. Den tredje aften måtte han med. De fulgtes så ad op til kirken, og der driver hun ham ind i fattighusovnen. Så kom karlen derop og vilde se, hvor præsten blev af. Præsten råbte da, at han skulde skynde sig at kjøre til Grindsted og hente degnen, *Vortmann* hed han. Så kom han, men da de kom over Sønder-Omme bro (ved kroen), siger han til karlen, at han skal vende vognen og blive der, til der kommer én og råber: Kjør nu i Jesu navn. Så gik han over til præsten og gav sig i kast med spøgelset. Der gik en gangsti tværs over kirkegården lige forbi kirkedören. Da de kom midt på kirkegården, slog hun to bøger fra ham og siger så: »Du har ingen magt over mig, for du er en hvedebrødstyv.« Da de kommer ned östen for kirkegårdsdiget i en sig, satte han hende ned der. Min moder viste mig stedet. Der var lige en busk græs, og hun kunde huske, hun havde set pælen. Siden den tid stammede præsten. Nu gik han tilbage til vognen og kjørte. Der havde været to ved vognen og sagt: Kjør, kjør. Den karl, som kjørte for ham, hed Kræ Vinding og var ovre fra Okslund. Han har selv fortalt det.

KAREN THOMASDATTER, HOVEN MØLLE.

761. Else Nister kunde ikke enes med hendes aftægtsyder. Hun brugte et stykke jord, som efter hendes død skulde falde tilbage til ejeren, men det vilde hun hindre . . . . Ikke mange aftener efter var hun i gården og skikkede bud ind til præsten, om han vilde komme ud til hende, ellers skulde hun komme ind til ham. Han lod sig det ikke sige mere end én gang, og da han kom ud, fik hun fat i ham og tumlede ham slemt. Præstens vogn kom öjeblikkelig af sted til Grindsted efter degnen. Min fader kjendte godt den karl, der kjørte den nat. Han var af sted to gange, for første gang vilde degnen ikke med. Men da han nu kom anden gang, lod han sig dog af konen overtale til at følge med. För de kom til præstegården, kunde de høre præsten skrige, og det lød, som det var i det sidste öjeblik med ham. Degnen fandt både Else Nister og præsten inde i en ovn, og der plagede hun ham. Men degnen fik hende ud, og der foregik nu en lang kamp. Ingen véd, hvad for ord der faldt, men omsider trak degnen af med gjengangeren ned ad Kirkesig, og der blev hun ned-

nedmanet. A har set pælen for mange år siden, der blev rammet ned over hende. Min fader kjendte udmærket godt degnen og sagde, at siden den tid gik han og dorskede omkring og tog sig slet ingen ting for. LAVST JENSEN, UDTOFT.

762. *Otto Himmelstrup, Mors*, kunde mane, men da han havde en gang taget et hvedebrød fra en kagekone i Ålborg, skulde hun have dette betalt, hver gang han vilde mane nogen, ellers kunde han ikke. En gang fik han hjælp fra en degn i *Skjörping*, måske Gregers Grå, der manede provst Mørch. KL. GJ.

763. I *Egtved* var der i forrige århundrede en præst, som kunde en hel del mere end sit fadervor. En gang blev der stjålet en del æbler fra en æblekræmmer, der havde ligget natten over hos en der boende skovfoged. Han, der tillige var sognefoged, gik da op til præsten og bad ham hjælpe sig med at finde tyvene. Præsten bad ham om at samle alle byens unge folk, »ti det er dem, der har taget æblerne,« sagde han. Kort efter var karle og piger samlede i skovfogdens storstue. Præsten kom da ind og spurgte: »Nå, hvem er det så, der har taget mandens æbler?« — »Det er ingen af os«, blev der svaret. »Nå, så det er det ikke, hvad var det da, du havde i dine lommer, du i dit forklæde, du i din pose,« således blev præsten ved at nævne, hvad hver enkelt havde taget æbler i, og alle de pågjældende gik straks til bekjendelse og tilstod, det var rigtigt, som præsten sagde. Da denne præst døde, kunde han ikke få ro i sin grav, men spøgede på selve begravelsesdagen, da folk kom fra kirken, sad han ved bordenden og lo ad dem. I følget var flere præster, men ingen turde binde an med gjengangeren, og til bordene kunde de ikke komme, för han kom af vejen. I deres nød sendte de bud til en gammel degn, som ellers ikke var bestemt til at komme med til gildet, om han vilde komme og spise til middag med dem. Men degnen var klogere end præsterne, han vidste godt, hvordan det stod til i præstegården. Derfor svarede han: »Nej tak, jeg har noget at spise lige så godt i dag som i går, så jeg behøver ikke at komme om og spise med præsterne.« Nu måtte de selv om til ham, og bede ham komme og hjælpe dem af med gjengangeren. Degnen fulgte da også med for at prøve kræfter med spøgelset, men det blev en hård dyst. Først vilde den døde ikke ud af stuen, og da han endelig blev dreven ud i gården, var det ikke muligt at få ham ud af denne, men degnen måtte mane ham ned i karetporten. Der blev drevet en egepæl igjennem ham, men endda er han ikke rolig. Der var en væg i portens bindingsværk, som aldrig kunde være muret op, det er præsten, som vil ud, men han kan ikke komme løs for pælen. S. BRUN.

Min bedstefader, af hvem jeg har hørt dette sagn, var i sine drengeår hos en gammel kone i Egtved, fra hvem han har det.

764. Der var en gang en præst inde i *Salling*, der vilde til

at mane én. Men han kunde nu ikke. Så vilde degnen da til det, og han kommer også ud til ham og får endda også magt med ham. I det lag gjengangeren skulde til at synke i jorden, så kommer degnen ham vel nær, og gjengangeren giver ham en lussing på den ene kind, te hans mund kom til at sidde så skjævt. Det er min moder, der har fortalt den historie, og i det samme vred hun hendes mund sådan om til den ene side. »Det er ikke sandt«, sagde vi börn. »Jo, det er sandt, for a har set ham, og den sidder der sådan endnu, han beholdt den skjæve mund alle hans dage.« PETRINE KRISTIANSEN, MOLLERUP.

765. Der var en præst i *Egtved* for mange år siden, han blev syg, og lav han lå, sagde han til hans datter, at når han nu døde, måtte de ikke byde degnen med til hans begravelse, for han og degnen var en gang bleven uklar, og kunde siden ikke godt enes, og da sagde degnen, at de nok en gang skulde komme til at hente ham. Præsten lå ikke syg så grov mange dage, og så døde han, og de lagde ham på strå ligesom andre døde, men hans liglagen kunde de aldrig stille over hans ansigt. Den dag han blev jordet, og de kom hjem fra kirken, da vilde den voksne datter lige gå ned at besé bordene, hvordan de var dækkede. Men ilav hun kom ind, da sad præsten oppe lige midt for det midter bord. Hun bliver ræd, da hun kommer i dören, og siger: »Huha, her sidder faer.« Han gjorde nar ad hende og gjentager: »Huha, her sidder faer (med vrængende stemme).« De vilde have gjennet ham ud, men det kunde de ikke, han blev siddende stiv og sagde ligesom de andre. Når de sagde til ham: »Skrup du dig ud, her er da ikke din plads,« sagde han akkurat lige sådan. Så siger datteren: »Lad os endda få bud efter degnen.« Han sagde det samme (vrængende), og de får så bud efter ham. Han tog jo alle hans böger og hans sager med sig, og i æ første da blev det ikke til noget, gjengangeren sagde, lige som degnen sagde. Men endelig sagde degnen til ham: «Det sömmer sig ikke for en præst at sidde ned, når degnen taler til ham.« Så rejste han sig hurtig op og slog til degnens böger, så de flöj runden om, og i æ første slog han dem fra ham lige så fri, som han samlede dem op, men omsider lod han det dog være, og blev ved med ham så længe, til han fik ham ud i porten. Så siger præsten til ham: »Å, du har ikke behov at være så vigtig imod mig, du har da i kongens klæder stjålet en toskillings kage.« Så siger degnen: »Ja, det kan gjærne være, men jeg var så sulten, og jeg havde ingen penge, så jeg kunde få noget at spise.« Så tog han en toskilling af hans pung og smed den over hovedet og sagde: »Nu er den betalt.« Han fik ham også ned, men ikke på andre måder, end at han måtte komme igjen hvert femte år på juleaften. Når han da kommer, er der sådan en tummel, te de kan ikke være i gården, og så kommer der sådan en sort skikkelse, snart ligesom en hund, og den hærper alle dörene op og i,

og så stiller den sig an på den plads, som præsten sad oppe midt for bordet, indtil en lille tid er gået, så lusker den af ud igjen.

ANE MARIE PEDERSDATTER, EGHOLT.

766. Da den gamle pastor *P. Storm* i *Egtved* var død og lå på strå, kom svigersönnen ind i storstuen, hvor han lå, og vilde hente en bog. Så rejste liget sig op på strået og grinede ad ham, og han måtte trække sig baglænds ud af stuen, ellers havde han sprunget på ryggen af ham og knust ham. Den dag han blev jordet, og de kom hjem igjen, sad han for bordenden. Så måtte de have bud efter degnen, *Ole Jensen*, for den ene turde ikke gå ind i stuen, og den anden turde ikke heller. Han måtte ikke komme med for svigersönnen, da de var blevne uklar, men sådan kom han da med. Da han kom ind, forlangte han en synål med en silketråd, og den stak han igjennem næsen på ham, og så trak han med ham om til *Ørvig*, hvor der var en bæk med mange moradser og vældhuller, og den tid var det næsten bundløst der. Det er sydöst for Egtved by, og der manede han ham ned. Pjalt-Peter og hans kone, der havde været henne at höste, de kom en aften der forbi, idet de gik tværs over engen hjem, og de boede der sønden for. Da kom der noget spøgeri efter dem, og det tog en hund, de havde med dem, så de aldrig så den mere. Den gang fik de gamle præster aftægt, og disse boede i en lille gård, der hed Aftensang, norden for vejen, der går lige ned til kirken. Den brændte, og så gik præsten tre gange runden om ilden, så den slukkedes af sig selv, den blev slukket uden vand. Gården blev aldrig bygt mere, men a har set ruinerne af den.

767. Degnen *Ole Jensen* satte også pastor *Warming* ned. Han blev sat ned i den port, der var ved vestre-enden af salsen, og hvor sognevognen stod. Da pastor Bøving kom her, kunde hans kone ikke få stuer nok, og hun vilde ikke have konfirmanterne i nogen af stuerne. Så måtte præsten indrette vognporten til konfirmantstue. Den var først stenpikket, men da vi fik Tilemann, kunde han ikke hytte hans födder der, og så lod han lægge fjælegulv. Den her *Ole Jensen* var en gang med præsten henne ved et gilde, og så kom de om ved *Rugstedlund*, hvor den gamle landevej gik om ved. Så råber Ole Jensen en mand op fra Rugstedlund, som han en gang havde manet ned der. Der stod en pæl over ham, og ældre folk kan godt huske, at der var slået söm ned i den ovre ende af den. Så siger han til kusken, at han skulde tage det höjre forhjul af og lægge op i vognen — der var jo lundstikker for — og så kommanderer han ham dernæst til at kjøre hjem. De kjørte rask, og da de kom i nærheden af præstegården, måtte han ikke kjøre vognen ind i gården, men skulde spænde fra ude i toften, for når han først havde fået gjengangeren ind ad gården, så kunde han ikke have fået ham derfra igjen. Den gang karlene kom op om morg.

enen, da var det blot en rådden pind, som stod og bar æ stælldarm. Den tog de jo fra og satte hjulet under igjen, for nu var gjengangeren gået sin vej. Den mand, der var manet, det var en gårdmand i *Vork*. Han blev gift med en enkekone fra samme by, men hun havde mange sönner, og lav de så blev store, gjorde de nar ad ham og bandt frøer og skruptusser på hans ryg, og sådan kunde han gå med det. Så gik han op på Rugstedlund og hængte sig der. Han kom løbende hjem om aftenen som et gloende hjul, og de kunde ikke være i gården for ham. Da blev Ole Jensen hentet for at mane ham, og det gjorde han. Man skulde ellers ikke tro, at han kunde kalde ham op, når han først havde manet ham. 766 og 767 ved kristen ebbesen, egtved.

768. I *Låstrup* var der for nogle år siden en kone, som gik igjen. Nu var det så heldigt, at de havde en præst, som var en grov lærd mand og god til at mane og sådan mange andre ting. Ham henvendte manden sig til om hjælp, i det han sagde: »Det er galt fat med min kone, vi begravede den anden dag, for hun vil ikke blive henne.« Præsten lovede at gjøre, hvad han kunde; men den her gamle kone var ham alligevel for stærk, for han var kun en ung mand. Men så havde de i byen en gammel degn. Han måtte så til at hjælpe præsten, og folk vilde hejsen sige, te degnen var den villeste til sådan noget. Men de havde endda deres bekomst med hende. De kunde da ikke få hende længere end lige inden for kirkestetten. Der fik de pælen igjennem hende.

u. n. henneberg.

44. Degne går igjen.

769. Nogle fiskere, hvoriblandt min fader, kom en aften gående nede fra fjorden og her op imod byen. En af dem, Niels Overgård, skiltes fra de andre og vilde gå hjem ad. Da ser han én gå for ved sig, der lod, som han vilde samme vej op mod byen. Han siger da: »Bi, te vi kan følges ad,« men så kunde han kjende ham, det var den gamle degn. Han siger: »Kan du gå til præsten for mig, for jeg har ingen ro.« Niels Overgård går så til præstegården og vil ind og tale med præsten, det var *Amann*. Men pigen siger nej, det kan I ikke, Niels Overgård, så tid dags. Han bander, at han vil ind, om så præsten er inden for ti låse. Så går hun ind og kalder på præsten, han var jo i seng, og han kommer op. Niels forebringer hans ærende, og præsten siger: »Nu kan du gå, Niels Overgård.« Så tog han hans krave og væsen på og gik ud på kirkegården til degnen, han hed *Hans Vad*, og de vil også sige, at folk så ham ikke tiere. Så meget er vist, at Niels Overgård aldrig vilde snakke om den sag, undtagen når han var fuld. bertel krog, v.-hassing.

770. I den tid de fiskede her nede ved Limfjorden, kom én af fiskerne sent om aftenen gående tværs over skolelodden, hvor der var en sti. Da så han én, der stod lidt östen for skolen, og da han mente, det også var en fisker, råbte han: »Du kunde bie, vi kunde følges ad.« Siden han kom så hen til ham, så han, at det var den gamle afdøde lærer *Vad*, og han bad ham så om at gå op til præsten. Der vør legestue i byen den aften, for han holdt ikke af at udrette det ærende. Men der kunde han ikke være, der var sådan uro over ham, og han måtte af sted op til præsten. Det var ud på natten, og han kom ind i kjøkkenet, fik pigen i tale og spurgte, om præsten var hjemme. Ja, han var gået i seng for længe siden. Ja, han skulde tale med ham. Nej, han kunde komme igjen i morgen. Ja, han skulde tale med ham, om han så var inden for ti murede vægge, og fiskeren stod sådan og blev noget höjröstet. Så hørte præsten det og kom til stede og fulgtes med ham ned til det sted, hvor han havde truffet skikkelsen. Så gik fiskeren, og hvad præsten foretog sig videre der, vidste han ikke. LÆRER VESTERGÅRD, V.-HASSING.

771. Der var en degn her, som hed *Lassen*, han gik så gruelig igjen, og da sagde de rigtig nok, at præsten manede ham på kirkegården, og da han kom hjem, var der ikke en tör tråd på ham. Ja, det er sandt, Lassen sad ved hans skrivepult og skrev om natten. Han havde haft så meget med papirer at gjøre, og så troede de, han havde gjort falskeri med dem. Det var endog ved höjlys dag, han sad. Han kom også hen til sengen til konen og holdt sig over hende. Han havde en datter, der kort efter døde, og da sagde de, han gik for ved ligvognen. Så kom hans enke op til præsten og bad om hans hjælp. Han vilde så nødig, for de havde været så gode venner, mens han var levende. Men han måtte jo bekvemme sig til det, og han blev også til en stakkel og duede ingen ting til mere, for Lassen var også en klog mand. Den præst hed Jakobsen, og det var ham, a tjente i otte år, vi var fra én by. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

772. Der er en skolelærer, som hed *Höjer*, bleven manet lige uden for bryggersdören i den gamle skole i *Strandby*. Han gik igjen, og så kom der en degn, som hed Selcheman n, han var studeret, men blev ikke mere end en degn, for det han havde besovet en pige. Efter at Höjer var bleven manet, kunde han ikke komme andre steder end i et kammer ved bryggerset, der kunde de ikke forbyde ham det. Efter S. kom en degn, der hed Brøndsted, og efter ham Hoppe, og hans börn turde ikke godt komme ind i kammeret, endda det var så længe efter, så snart det var blevet mørkt. PEDER JENSEN SMED, STRANDBY.

773. De havde en lærer i *Bejstrup*, som hed *Tøger*. Så døde han og kom til at gå igjen, og de får bud efter pastor *Lassen*, der blev sagt om ham, at han kunde mane. Han lovede også at

komme der hen. Karlen, der kjørte for ham, hed Sören Stedsled. Da de kom hen til kirkegårdsdiget, siger præsten: »Nu må du ikke kjøre, Sören, inden jeg kommer og siger: Kjør nu.» — »Nej, a skal ikke,« svarede han, det var en meget stille og ordentlig karl. Da han havde holdt en lille smule, kom der én spaserende og står op på vognen, men ganske tavs. Så tænkte karlen: »Der må være én ting, der skal gå tiende af, siden han ikke vil snakke,« og så kjørte de. Men så tykte han, det var mærkeligt med øgene, for de trak, som om det var det sværeste læs, og løbe vilde de ikke, så han kjørte helt gangendes. Da de havde kjørt noget, kom de til den korsvej, der går op fra Tværgård i Bejstrup. Da de kommer der over, tager øgene af sted, som de havde ingen vogn haft. Så vender karlen sig, for han troede, præsten havde slået efter dem, og da kjørte han aljenner. Så vendte han, det var han jo nødt til, og kjørte tilbage til Bejstrup kirkegårdsdige igjen. Præsten han stod uden til stetten og var færdig. »Nå,« siger han, «du holdt ikke, hvad du lovede«. — »A beder om forladelse, hr. pastor,» og så fortalte han, te der kom én og stod op på vognen, »og ikke ligere a kunde se, så var det jer, og så troede a, det var en ting, der skulde ties.« — »Nej,« siger præsten, »da jeg gik ind ad stetten, sprang han over kirkegårdsdiget, og det så jeg ikke, så jeg traf ham slet ikke.« Så kjørte de hjem efter den forretning. Da præsten stod af vognen, sagde han: »Når jeg en aften får tid, så kjører vi igjen, så skal han ikke sådan narre mig.« Det varede så et par aftener efter, så kjørte de igjen, og siden den tid var der aldrig nogen, der hørte færd til Tøger. Karlen fortalte mig det så mænd selv, det er ingen lögn. KRISTEN KJELDSEN, ULLERUP.

45. Steder, hvor der er nedmanet.

774. Der, hvor vejen fra *Torup* by støder sammen med vejen fra Langemark til Besser, er af provst Fasting plantet en ahorn, som er omgivet med et stakit. Under dette træ er nedmanet et kvindeligt spøgelse, men sagnet meddeler ikke noget nærmere der om. A. PEDERSEN.

775. Nede ved *Skjan bro*, er der en egepæl, hvorunder én er nedmanet. Den pæl står der den dag i dag. Gjenfærdet bad præsten, der manede hende, så mindelig om, at han måtte ikke drukne hende, og så blev hun sat ned lige en tre, fire favne fra kanten af vandet. JENS MIKKELSEN, AJT.

776. Den gang jeg tjente i *Haslum* præstegård, hørte jeg fortælle, at en præstemadam, der havde været så slem til at gå igjen, var manet ned i kjælderen. De sagde også, at der stod en

pæl endnu at se der nede, men jeg kom aldrig så langt ind i kjælderen, at jeg fik den at se. K. M. RASMUSSEN.

777. Der var spøgeri på *Bramminggård*, og det kjørte op for æ storedör. En præst satte det ned lidt uden for æ øddel, og der var sat en pæl ned. Rögteren var ræd for, når de kjørte mog ud, at de skulde røre ved den pæl. Men æ gamle smed han tröstede drengen med, at de skulde ikke være rædde, så længe tyren i stalden var rolig, men når han begyndte at blive urolig, så kom gjengangeren. HANS NJELSEN NÖRGÅRD, SIG.

778. Sören Bjærg fortalte, at han havde set en pæl, som var sat ned over én, der var manet ned. Det var en egepæl, og der var så meget latinsk skrift gravet ud i den. Ingen kunde læse den skrift. En mand hug den af og kom den i ovnen for at bage ved, men han blev syg og døde. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

779. I en gård i *Sallinge* skal en mand være nedmanet i bryggerset, og der vises en stor egepæl i rendestenen som stedet, hvor dette skete. En gammel pige, som fortalte det, har set pælen, men hun kunde ikke mindes, om det var præsten i Hågerup, der siden kom til Sønder-Höjrup, eller præsten i Broby, der manede ham, for de var begge to dygtige nok i den kunst. SØDINGE SKOLE.

780. Der er en manepæl i konsul Vissings port i *Kolding*. Der skal en kone være nedmanet, som gik så forfærdelig igjen, og det af en præst i Höjen, jeg troer hendes egen sön. Denne præst var nu så meget klog.. En anden manepæl står i en eng ved *Starup*. Undertiden står den så höjt, at man hugger imod den med leen, når man slår, undertiden står den så lavt, at man slet ikke kan finde den. J. M.

781. Der har stået en pæl nede i engen ved *Ringive* præstegård. Min mands broder var hyrde der nede, og sådanne knægte de har jo al tid så meget for, så vilde han rykke den pæl op, da den sad sådan oven for jorden, at de kunde se den, men det blev ham forböjen, for der var sat én ned under den pæl.
KAREN FRRDERIKSDATTER.

782. I hjörnet af *Jebjærg* præstegårds havedige stod fra fortiden en stor sten, hvorunder det hed sig, at en jomfru er manet ned, formodentlig af *Patberg*. Da min broder for nogle år siden lod den fjerne og hugge i tu, var der enkelte gamle, som advarede ham derimod. FRØKEN KATR. GLUD.

783. I stenbroen i gården ved *Aggersbøl* lå en sten med et rundt hul i, som hævede sig over den øvrige stenpikning. Når den blev taget bort, kunde man ikke være på gården for spøgeri. Ejeren, Ingvardsen, vilde ikke have den flyt, men eftermanden, Hostrup, har nok skaffet den bort, for han brød sig ikke noget om det gamle. JENS SÖRENSEN, Ö.-SNEDE.

784. I *Vinkel* præstegård var der forhen lade, som der nu er stuehus, og da lå der en stor bred sten i et korngulv, og der sagde de, der var en præst manet ned under. De sagde også, at han vilde lade sig vise der inde om natten. VINKEL.

785. I et nu nedbrudt törvehus ved *Hvidding* præstegård var i et hjörne en brolagt rund plet. Deri var en præst i gamle dage bleven nedmanet. Om natten skal han med sit hoved under armen vandre omkring i haven og i præstegården. H. F. FEILBERG.

786. I Jens Andersens gård i *Ust* var der et hul i et sengkammer, som aldrig kunde blive fyldt. De kom deres fejelse ned i det hul al den tid a kan huske. Der var bleven én nedmanet. ANE BOLETTE JUSTSDATTER.

787. En præst i Vesterbølle manedè én ned på *Pinhede*. Han gik der over hver aften ved solnedgang. Der vistes et grönt sted, hvor han er sat ned, og det er der endnu, a har set det. INGER HALKJÆR, FIRHUSE, GJEDSTED.

788. I diget lige uden for indgangsdören til *Skals* skole sidder en stor sten. Den har en gang siddet i hjörnet af et hus, som de kaldte Ann Hørupes hus, det hus lå lige over for skolen, der på kromandens toft. I det samme hushjörne stod vore køer, fortæller en ældre kone; men den ko, som stod op mod stenen, vilde al tid dø. Først døde min moders medgiftsko, og knap efter døde en anden. Så satte vi ingen flere køer på den plads. Men da vi flyttede vor beboelse ud på marken, vilde min fader ikke flytte stenen, for der gik snak om, te der var én nedmanet under den (og det var jo tegn til det, med det æ køer sådan vilde dø), og når den blev flyttet, vilde spøgelset jo komme op. Nu sidder den dog ikke mere på sin gamle plads. U. N. HENNEBERG.

789. En höj sydöst for Torup og nord for vejen ad Farsø kaldes *Skarnhöj*. (Skåånhöj) Her skal pastor Bjerrum have nedmanet et skarn, der gik igjen i Torup. KRISTEN SPILLEMAND, FARSØ.

790. Ved hjörnet af en toft, der ligger vest for præstens have ud imod *Togdal* skal et spøgelse være manet ned af en provst, og fordybningen, hvor det er sket, kån endnu sees. KL. GJ.

791. Lige vest for den søndre del af *Broager* findes en lavning, der kaldes *Pinesgrav*. Her findes et hegn, og på det laveste sted har der forhen ligget en stor sten i et hul i hegnet, under hvilken én skal være nedmanet. LÆRER ANDERSEN, BROAGER.

792. Norden for *Høgsbrogård* står der nogle små buske, hvor man siger, at en kjæmpe er nedmanet. J. L. K.

793. *Visselsbjærg* i *Alslev* har været en stor herregård med vindebro og grave. Der var et bitte hus til nör i gården, og det var der al tid en stor hængelås for. Der inde var et kar hvælet og muret fast, og under det var noget spøgeri nedmanet. En

ejer, der hed Thomsen, ryddede karret ud og brugte huset til fårehus, og så flöj spøgeriet op over marken og skringlede siden som et bidsel. Min moder mærkede det en aften, og hun faldt og slog sig, fik hoften af led og fik den aldrig i led mere.

METTE NIELSDATTER, KJELST.

46. „Ryk, så skal jeg trykk'".

794. På en gård på øen Als levede for en del år siden en frue, der hed Karen Gordus. Mens hun levede, førte hun et afskyeligt liv. Da hun var død, fik hun derfor heller ikke ro i sin grav, men blev ved at tumle værre end för. Manden, der ejede gården, var naturligvis kjed af dette spektakkel og sörgede for at få hende manet ned. Det skete også, hun blev nedmanet i porten, og en egepæl slået ned på hende. Imidlertid kom ejeren af gården i uenighed med en af sine karle, og enden blev, at denne måtte forlade gården. Förend han rejste, lod de andre karle sig forstå med, at han kunde spille manden et slemt puds ved at tage den nævnte pæl op. Karlen syntes jo, hævnen var sød, og gik hen og rokkede ved pælen. »Tag bedre ved!« lød det der nede fra. Det gjorde han, og med et rask ryk var pælen oppe. Nu, da hun atter var bleven fri, turede hun værre end nogen sinde, og enden blev, at manden igjen måtte have bud efter en præst, denne kunde dog ikke få hende længere end i bryggerset og ikke længere ned end til bæltestedet. For at de ikke al tid skulde have hende at se på, blev hun indmuret, og der var nu atter ro på gården. Så en dag, da herskabet var borte, syntes pigerne, de vilde have det lidt godt, og gav sig derfor til at brase op. Én af dem ytrede da, at nu kunde de sagtens more sig, siden ingen så dem, ikke en gang Karen Gordus. Men i det samme lød det med tordenröst: »Ja, ser jeg eder ikke, så hører jeg eder nok.« Det var fruens stemme, men pigerne blev så forskrækkede, at de glemte at more sig den gang.

KRISTEN PEDERSEN, HALS.

795. På *Kjærgård* er der nede i kjælderen et tilmuret rum, og der ude siges at stå et omvendt kar med jærnbånd så tykke som en mands arm. Tager man ved karret for at rokke det, hører man en hul stemme sige: »Tag bedre ved, karle, så kommer jeg nok.« Men endnu har ingen vovet at røre ved karret; der er, siger man, én manet ned under det. M. P. THOMSEN, PLOVSTRUP.

796. Præsten Michael Åbo i *Kragelund* havde været ude at holde eksamen i Bedehöj (Christianshöj) skole. Da han om aftenen kjørte hjem, kom han om ved den berygtede sandflugt, hvor gjengangeri og spøgeri huserer. Der var få i Kragelund, som turde vove sig der forbi ved nattetid; men hr. Michael var ikke bange af sig,

og den aften måtte han nok udstå en dyst med den Onde selv, ti som kusken kjørte allerbedst, stod vognen med ét stille, så hestene ikke kunde trække den et skridt længere. Hr. Michael fik ham da til at stå af vognen og tage det ene baghjul af og lægge det op i vognen. Nu måtte den Onde nok selv være fjerde hjul til Kragelund præstegård. Her tog kusken efter Michaels befaling hjulet af vognen. Han stod så med det ved siden af og måtte ikke sætte det til jorden, inden solen var kommen op. En mand i Kragelund, der hed Mads Præst, har fortalt om nedmaningen i sandflugten. Han fremviste en stor flad sten, som ligger der endnu den dag i dag, og fortalte, at når man tog en kjæp og stak ned ved siden, begyndte stenen at svinge frem og tilbage, og der hørtes en röst under stenen, som sagde: Rok i rok, rok i rok o. s. v. J. JENSEN, REFSHALEGÅRD.

797. Der stod en pæl ude i *Magerkjær*, en eng, der er her lige neden for, og under den var der én nedmanet. Når Anders Mortensen gik hen og rørte ved den, sagde det under pælen: »Rok i rok!« JENS PEDERSEN, JÆVNGYDE.

798. I et trebundet markskjel imellem Bægård og Mosegård i *Lyngå* sogn og Rosenlund står en pæl, under hvilken et fruentimmer, kaldet *Røde-Dands*, er nedmanet, og man hører den dag i dag ordene: »Ryk, så skal a trykk'« når man rokker ved pælen. R. H. K.

799. I den gård på *Langegade*, hvor bager Larsen har boet, har det en gang spögt farlig. Folkene hørte nemlig noget, som skrabede hen ad vinduerne ud til gårdsiden og gjorde en fæl tummel. Så en aften blev der da sendt bud efter præsten. Han kom straks, og medens han sad og ventede på spøgeriet, gav han befaling til, at en vogn skulde læsses med mög, og hestene holdes parate. Nu kom spøgeriet og skrabede hen over alle vinduer, og det tumlede ude i gården. »Jeg skal nok være hos dig,« råbte præsten, hvorpå han gik ud i gården og begyndte at læse. Så drev han det ned i møglæsset: »Spænd for!« råbte han, og karlen, som havde al ting på rede hånd, kjørte. Det blev da kjørt om i marken ved Møllekjæret, og der manede præsten det ned i kjæret og lod en pæl slå gjennem det. Da skomager Clausen var dreng, har han selv været med at rokke ved pælen, og han har selv hørt, at det sagde der nede: »Kun frisk, kun frisk!« K. F. VIBORG.

800. Ude i *Bording* er en stor bondegård, som kaldes *Nörlund*. Her var en gang en mand, som hed Lundum, som var så dan en forskrækkelig ugudelig krop. Da han skulde til at dø, lovede han, at han sådan skulde spøge for dem, når han var kommen herfra. Da han var død og begravet, blev der også sådant et spektakkel på gården, at de næsten ikke kunde være der for ham. Hunden tudede, og der var sådan rumsteren alle

steder. Så sendte de bud til *Kragelund* præst, der var sådan rigtig klog, at han skulde komme og mane ham væk. Han kom og sagde, at han vilde have et rödt skab, der stod på Nörlund, for det, og det lovede de ham også. Men den gang han så havde sat gjengangeren væk, vilde de ikke give ham det. Fordi han nu ikke fik det, sagde han, at de nok skulde få andet at bestille på Nörlund end at narre ham. Så en aften bad han karlen spænde for og kjøre ud med ham, hvorhen vidste karlen jo ikke. Han kjørte lige til Bording kirkegård. Der bad præsten karlen bie, til han kom tilbage igjen, og gik selv ind på kirkegården. Men karlen vilde se, hvad præsten bestilte der inde, og da så han, at han lå langs hen ad Lundums grav. Karlen sætter sig i en fart op på vognen, og straks kom præsten og sagde, at han skulde kjøre hjem ad lige så stærkt han kunde. Den gang de så kjørte på vejen, hørte de, hvordan hundene begyndte at tude og hyle på Nörlund. Da sagde præsten til karlen: »Da skal jeg svare for, at de nu har fået fremmede på Nörlund. Kort efter at han var kommen hjem, kom de kjørende fra gården med skabet og bad præsten så mindelig om at komme, for nu var det så galt, det havde aldrig været så galt, det var, som hele gården skulde vælte. Præsten sagde, at han ikke kunde have med det at bestille, da de sådan havde narret ham med skabet, det vilde han ikke gjøre det for. Men så blev de ved at tigge ham så længe, at han lovede det, i fald de nu vilde give ham et par røde stude, de havde. Så lovede de ham dem, blot han vilde tage med. Han kjørte så derover med sin egen befordring. Han gik nu ind og omkring, men hvad han bestilte der inde, så karlen ikke til, for han blev holdende i gården. Derefter kom han ud og sagde til karlen, om han i en hast vilde tage det frahånds baghjul af og kaste det i bagvognen. Så skulde han kjøre lige så stærkt som han kunde og ikke se sig tilbage. Men karlen kunde alligevel ikke dy sig, han skottede tilbage, og da så han, at det frahånds hjul (det, der løb) var lige så gloende. Den gang de så kom i præstegården, sagde præsten, at han skulde så snart som mulig spænde fra og få hestene ind. Da han kom tæt hen til stalddören, blev der sådan en stank i gården, at det var forfærdeligt. Siden den tid mærkede de ikke noget til Lundum på Nörlund. Fortælleren mener, at der var kommet et andet hjul i det frahånds hjuls plads, og at det var den Slemme selv, der havde påtaget sig skikkelse af et hjul. O. CHR. B.

47. Præster på kirkegårde. Spøgeri i kirker.

801. En præst, som boede her i *Nybøl*, så folk ofte om natten klokken 12 gå med bogen under armen op efter kirken, som ligger et stykke fra præstegården. Nogle folk sagde det en dag

til præsten, at de havde set ham gå, og spurgte, hvorfor han gik således. Præsten svarede da: »Ja, går jeg för min død, så går jeg ikke efter.« MARIE JOHANSEN.

802. Præsten Jahn i *Vesterbølle* havde meget for skik at gå ude på heden og marken om natten, ligeledes oppe ved kirken og på og om ved kirkegården for at se, om der var noget spøgeri, der færdedes, da han så vilde mane det. K. M. RASMUSSEN.

803. De spurgte provst Colding i *Vesterbølle* om, hvorfor han gik så tit på kirkegården om natten. Han svarede: Ja, hver ting skulde have ro. JENS LYNGBORG, HAVBRO.

804. Folk så et gjenfærd på *Kundby* kirkegård endog gå om dagen og klage sig og somme tider lægge armene på muren. En aften befalede pastor Busch, at hans ridehest skulde sadles, men ikke bindes. De kunde se, præsten gik op og ned ad gulvet inden for vinduerne, og endelig kom der bud fra Kundby præst, om pastor Busch snarest mulig vilde komme til ham. Det stod heller ikke længe på, för han var der, og begge præster gik nu op til kirkegården om natten, og fra den tid hørte man ikke noget til gjenfærdet. N. J.

805. Nogle unge folk fra *Tölbøl* var taget over Flade sø til Randerup til leg. Da de var kjede af det og tog hjem og kom til *Vestervig kirke* hen ved klokken halv et om natten, kommer præsten til dem der og siger: »Sæt jer nu en liden stund, så skal I snart få noget at se.« Så går han fra dem og efter degnens (Molderups) til. Da han kom omtrent midtvejs, møder han en kariol, der kommer imod ham, og han går så tilbage, indtil han var omtrent ved folkene. Men så skred kariolen tilbage igjen op omtrent til den plads, som de mödtes. Så kommer præsten ned til folkene ved groben, hvor de sad og hvilte sig. »Ja, börn,« siger han, »vogt jer for, hvad I gjör i jeres ungdom, her kan I se jer i spejl.« Gjenfærdet havde nemlig magt til at drive med præsten et stykke, for det han havde forsét sig i sin ungdom, men så drev han det igjen tilbage og fik magt med det.

ANDERS KRISTENSEN ISTRUP, HEDEGÅRDE, ØRUM.

806. Der var en aften kommet et par fremmede til præstegården, og så siger madammen til mig: »Hvad skal vi give dem i morgen tidlig, Marie.« — »A kommer til at gå om til vor nabos,« siger a, »og hente et par höns, at de kan få hönsefrikassé.« Da a kom tilbage, stod præsten i stetten med kjole og krave. A gav et hvæl, og så siger han: »Bliv ikke bange, Marie, det er præsten.« Madammen sagde tit, hun kunde ikke forstå, hvad han gik og mogede der for om natten på kirkegården. Det var mest, når én var begravet. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

807. Min kone hun tjente på *Langeslund* som malkepige, inden vi blev gift. Så var a ude at at besøge hende og gik derfra

klokken 11, og det var stads måneskinsvejr. Den gang a kommer så lige for Brovst kirkegårdsdige, da stod pastor Jacobsen östen for kirken med en bog i hans hånd og slog med armene og slog hænderne sammen og sagde også noget. Men hvem det var, han talte med, det véd a ikke. A stod et öjeblik stille, og kunde da se hans krave lige så tydelig. Men så tænkte a: »Det er bedst, du går, det her kommer ikke dig ved.« Siden gik a ikke den vej. Men næste gang gik det ikke bedre. Da satte a sønden om byen og neden om præstens have, det var en morgen lige för dag. Da stod der et fruentimmer ved en lergrav og stod og kjærnede op og ned i hullet. A bad godmorgen, men den svarte ikke. Det var nok den gamle Ane Johanne. A kunde høre, det plaskede i graven. Den skikkelse var a endda ikke så ræd for. GREGERS PEDERSEN, TORSLEV.

808. Pastor Niels Fangel i *Gudum* havde omgang med mørkets magter. Hver aften, når han sent kom kjørende hjem, steg han al tid af ved kirkegården og gik der op og lod kusken, der lever endnu og har fortalt det, kjøre hjem; hvad han bestilte der, véd ingen. Sören Kristensens moder blev, da hun så ham første gang, så forskrækket over hans djævleagtige udseende. De sagde: »Nu kommer Fangel«, men hun syntes at høre: »Nu kommer Fanden!« og var da nær segnet til jorden. KL. GJ.

809. Der fortælles om en præst på *Bornholm*, at da han om aftenen kjørte hjem forbi kirkegården og så, at det ikke var rigtig fat der inde, befalede han kusken at holde, medens han gik derind, og sagde tillige, at hvis han ikke kom tilbage, inden lygten, de havde med, var gået ud, skulde han kun kjøre, for så kom han aldrig mere. Kusken gjorde så, men han så et forskrækkeligt syn der inde på kirkegården. Han kunde se præsten stå og mane nogle ned, som stod på tøndebunde, og ilden stod rundt om dem. Omsider, da lygten var lige ved at gå ud, kom præsten farende med tungen ud af halsen og kjørte hjem. Det samme fortælles om en anden præst, kun med den forskjel, at han satte et lys på sit værelse og sagde, at kom han ikke, til det var udbrændt, kom han aldrig mere. CHR. JESPERSEN.

810. Da Mester Lavst en aften kjørte fra Århus, så han, at der var lys i *Trige kirke*, og så siger han til kusken, at han skulde holde, og så gik han derind. Men i det han gik, sagde han til karlen: »Nu bliver du holdende her, og du må ikke kjøre, inden der kommer én og siger: Kjør nu i Jesu Kristi navn. Der vil komme flere og forlange af dig, at du skal kjøre, men du må ikke.« Der kom også først én og så en anden og sagde: »Kjør nu, kjør nu!« og satte sig op ved ham, men han vilde ikke. Endelig kom Mester Lavst igjen og sagde: »Kjør nu i Jesu Kristi navn.« Men da han nu vilde kjøre til, kunde vognen aldrig komme af stedet. »Kan du nu sætte dig af og lægge det

höjre baghjul op bag ved os i vognen.« Det gjorde han. »Kjør nu!« sagde præsten, og så kunde han kjøre. Da de kom hjem, satte karlen hans hjul på igjen, og så gik Mester Lavst op på kirkegården og sagde til nogen: »Følg du med mig.« Karlen kunde imidlertid ingen ting se. Så var han der oppe en lidt og kom tilbage igjen, og så var al ting i orden.

KIRSTEN MARIE PEDERSDATTER, HORNSLET.

811. Hr. *Lavrs* i *Voldum* kjørte en aften fra Randers. Så sagde han til kusken, at han skulde kjøre til *Ødum*. Der var kirken oplyst, og præsten gik derind. Hans gjerning der bestod i at døbe börn, der var døde uden dåb. Da han endelig kom ud til vognen, sad en af dem, der vilde agere stedfortræder for ham, allerede i vognen, men han satte sig op og befol kusken at stå op og tage det ene af de bageste hjul af og så kjøre. Så blev den fremmede altså fjerde hjul, og nu kjørte de til Voldum præstegård. Der var en meget stor møddingspøl, og den kjørte han vognen ud i, og så blev den stående der natten over.

VRINDERS.

48. Ligs jordfæstelse.

812. Nær ved Holbæk ligger herregården *Løvenborg*. Her skal i gamle dage have været en jomfru, hun var nok mejerske, og hun var, efter hvad folk sagde, en led heks, der havde givet sig den Onde i vold. Hun hed Ellen, men da hun var höj af vækst, kaldte man hende gjærne Lang-Ellen. Imens hun levede, gjorde hun meget ondt, men værre blev det, da hun var død, for hun gik igjen og færdedes på Løvenborg både nat og dag, så der ikke var fred noget sted på gården for hende. Der fortælles, at da hun skulde begraves, og følget var på vej ned til Søstrup kirke, blev kisten, da de ikke var langt fra kirken, med ét så tung, at bærerne ikke mægtede at gå af stedet. Man prøvede på at skifte med bærere, og lod flere tage fat, men det hjalp altsammen intet. Til sidst måtte de sætte kisten, og ingen kunde begribe, hvordan de skulde nå til kirkegården med Lang-Ellens lig. Endelig trådte en Nordmand frem, som var med i ligfølget. Han var lidt klogere på sådanne ting, end folk er flest, og han sagde til dem: »Hør, folk, lad os se, hvad der er i kisten, for Ellen er der minsæl inte. Vil I se hen i kirketårnet, så skal I se, at hun står der oppe og griner ad os.« Alle så derhen og ganske rigtig, Lang-Ellen stod i tårnets lydhuller og grinede og rak tungen ud ad dem. »Lad os nu åbne kisten«, sagde Nordmanden, »så skal jeg se, om jeg kan drive det væk, som volder, at den er så tung at bære.« Man gjorde det og fik at se, at Ellen virkelig ikke var der, men i det ene hjörne sad en lille sort

hund. Nordmanden bad nu folk gå lidt til side, og da de havde gjort det, gik han ene hen til kisten og pegede med en finger mod hunden, idet han mumlede nogle ord, som ingen kunde høre eller forstå. Da sprang hunden ud og blev med ét borte, ingen så den mere. »Nu kan I slå låget til igjen og gå med den tomme kiste,« sagde Nordmanden, »nu skal I nok kunne bære den.« Man tog så fat igjen, og da var der intet i vejen. Kisten var nu let at bære, den blev sat i graven, og følget vendte tilbage til Løvenborg. Men Lang-Ellen var kommen tilbage för hendes ligfølge, og hun gik nu omkring alle vegne på gården og holdt et skrækkeligt hus. I stuerne slog hun alt itu: vinduer, skilderier og bohave I kjøkkenet gik det ikke bedre, der væltede hun gryderne, som stod over ilden, og gjorde kort sagt al den fortræd, som tænkes kunde. Sådan gik det i nogen tid både nat og dag, og folkene på gården var i den störste nød med hende. Når nogen vilde prøve at drive hende bort, slog hun en skrækkelig latter op, der kunde høres over hele gården. Lang-Ellen blev værre og værre. I mælkekjælderen væltede hun mælkebøtterne, så al mælken løb hen ad gulvet, hun tog tappen af öltønderne, så öllet løb ud, i kostalden slap hun køerne, og når hun så mente, at have gjort sine sager rigtig godt, lo hun höjt. Nu sendte herren på Løvenborg bud efter præsten fra Søstrup, for at han skulde mane hende. Han kom da også og skulde til at prøve det. Herremanden ønskede, at hun skulde manes ned i tårnstuen, hvor hun havde haft sit kammer, mens hun levede. Præsten tog da et stærkt reb for at binde Ellen med det og derpå føre hende til tårnet, men da han kom til hende, lo hun höjt og sagde: »Troer du, at du kan få magt med mig? kom kun med dit reb, det skal ikke holde mig.« Præsten bandt dog rebet om hendes arm, men hun rev det over, som kunde det have været en sytråd. Da tog han en bog og begyndte at læse over hende, men hun slog den fra ham, så den flöj langt hen ad gulvet. Præsten måtte gå sin vej og tilstå, at hun var ham for stærk. Ikke bedre gik det flere andre præster, der blev hentede. De forsögte alle at binde hende med reb og læse over hende, men det var til ingen nytte. På denne måde så det ud, som Lang-Ellen skulde blive ved at gå på Løvenborg til evige tider. Da fik herremanden det råd, at han skulde sende bud efter en provst *Brink*, for han havde för manet onde ånder ned, og kunde han ikke udføre det, var der ingen, der kunde. Han var sön af fattige husfolk og havde i sin barndom döjet meget ondt. Han var også kommen i tjeneste hos en præst for at vogte hans svin. Der måtte han ligge på marken i regn og kulde, og aldrig fik han lov til at komme hjem om dagen, hvorledes end vejret var, og skete det, at et svin løb fra ham, fik han prygl og onde ord, ti præsten mente at kunne gjøre ved ham, hvad han vilde. Der fortælles, at når han om morgenen drev ud med svinene, gik han ofte om ved kirken og samlede stykker af skifer, som var faldne ud fra taget, dem brugte han

til at skrive på, og så lå han gjærne på en höj brink, der gik ud mod havet, og øvede sig i skrivning. Da han blev halvvoksen, løb han fra svin og alt og kom til Kjöbenhavn, hvor det endelig lykkedes ham at komme på en skole, og omsider blev han både student og præst. Da lod han sig kalde Brink efter det sted, hvor han som barn havde haft sin yndlingsplads. Nu var han bleven provst i Holbæk amt, og vidt gik hans ry for hans lærdom og fromhed. Så skulde han altså til at tage kampen op med Lang-Ellen. Han tog ikke noget reb med, men derimod en tynd silketråd. Da hun så den, grinede hun og sagde: »Hvor kan du være så tåbelig og tro, at den tynde tråd kan binde mig? jeg har endda rykket så mange stærke reb over.« — »Du skal ikke rive denne over,« svarede Brink. Han bandt silketråden om hendes arm, og så måtte hun følge med. Han trak hende ud i tårnstuen og begyndte at tale over hende, for han læste ikke som andre præster. Da begyndte hun at synke i jorden, men da hun var kommen ned til midt på livet, bad hun om at blive stående således. »Nej,« svarede provst Brink, »du skal ikke blive stående der som et rædsel for alle mennesker.« — »Da kan du dog nok gjøre så meget for mig,« sagde Ellen, «for du har jo også syndet, du har stjålet.« — »Ja,« svarede provsten, »jeg havde en gang ikke fået mad i to dage, det var, mens jeg var student, og sulten pinte mig så meget, at jeg tog for to skilling hvedebrød af en kones kurv. Jeg troer, at Gud har forladt mig min synd, men her er en toskilling, og den skal nu blive liggende her som tegn på min anger.« Han talte endnu nogle ord, og så sank Lang-Ellen dybt i jorden. Nu blev der fred på gården, dog i tårnstuen vovede ingen længe at komme. Men toskillingen skal have ligget der i mange år. O. P. HANSEN, NY-SUNDBYVESTER.

813. I *Engesvang* levede en gang en kone, som folk kaldte *Mette Kovdrup*. Hun var en rigtig skrap kjælling og sögte klammeri med enhver, hun kunde komme af sted med. Hun var næsten rasende, bandte, skjændte og vilde endog gjøre ondt, når hun så sit snit der til. Folk sögte derfor at undgå hende; men det var næsten en umulighed, ti når hun ikke kunde på andre måder, gik hun ind og nedtrådte folks korn eller slog deres kreaturer halvt ihjel, bare for at yppe klammeri. Endelig døde hun til alles glæde; men da de så kjørte bort for at begrave hende på Funder kirkegård, slog hun pludselig på vejen det stærkt tilnaglede låg af kisten. Ligskaren blev meget forbavset, idet de troede, hun vilde spøge, og de så igjen skulde få det onde skabilken at drages med. De lagde imidlertid låget på igjen, og et par mænd satte sig oven på, hvorefter de kjørte videre, og fik hende uden videre ubehageligheder puttet i jorden. Men et par dage efter begyndte hun at spøge, og mange vejfarende så hende hver nat vandre fra Funder kirkegård til Engesvang. Enhver, der mödte hende, blev al tid syg i lang tid efter. Ligeledes spögte

hun også overalt, hvor hun kom forbi, i gårdene sprang alle döre op, og kreaturerne foer brölende ud af husene, medens ingen holdt af at færdes på den vej, eller i nærheden der af, om natten. Til sidst blev det dog for galt, og man henvendte sig til en præst om råd. Præsten gik da i tre nætter i træk ud ad vejen for at møde gjengangeren, og kom hver gang tilbage dryppende af sved, uden at nogen fik årsagen dertil at vide. Den fjerde nat gik han først omkring til nogle beboere og tiggede hörfrø, til hvilken brug fik ingen at vide, og gik derpå igjen ud for at møde gjengangeren. Den næste morgen var der imidlertid nede ved *Hesselbro* nedrammet en ny egepæl, og når nogen rørte ved den, lød der al tid en röst nede i jorden under pælen, som sagde: »Røk å røk åp, mæ åp å dæ nie;« men der var dog ingen, der dristede sig til at rykke pælen op. CHRISTEN HÖRDUM, FUNDER.

814. Det var en gang der skulde en mand begraves i *Brande*. Da så liget skulde bæres ud — der var otte karle til at bære det — så kunde de ikke få det af stedet med al deres magt. kisten var så tung så tung. Så blev alle folk i stuen meget forskrækkede, og de løb ud alle sammen så nær som én, han blev inde ved liget. Men han truede nok den døde med øksen og fik ord med den, og så kunde de bære kisten ud. P. K. M.

815. I *Åbenrå* var der en gang en amtsskriver Ries, født i byen Ris nær derved. Denne mand var så ugudelig og ryggesløs, at han var frygtet i hele egnen. Kort för sin død havde han befalet at ville jordes på Ris kirkegård klokken 12 om natten og ved fakkelskin, men uden sang og klang. Det skete, som han havde forordnet; i den tavse midnatsstund drog en lige så tavs skare af sted med kisten på en sort behængt vogn og med fire gnistersorte heste for. Da man var kommen ned ad en bakke i skoven, blev kisten så tung, at de fire stærke heste ikke kunde trække den af stedet. På kisten sad en ravn og skreg: »Hvab, hvab!« Alle korsede sig, men da tog ravnen flugten ad skoven til, og kisten blev så let, som om den var aldeles tom, hvilket og viste sig, da ligbærerne tog kisten af vognen. Den var aldeles tom, og alle forfærdedes ved tanken om så usalig en bortgang. A. L.

816. Da de kjørte til kirken med Pinds lig på *Gammel-Estrup*, blev det så tungt, at de ikke kunde kjøre det. Pastor *Buhl* her i *Voldby* gik nu om for ved hestene, og så kjørte de videre.
VOLDBY.

817. En mand i *Selsinggårde* havde tre svin, som han holdt særdeles meget af. Så døde han, og da dagen kom, at han skulde begraves, og folk var i begreb med at bære liget ud, kom svinene styrtende ind i stuen, og det var ikke muligt at få dem ud igjen. Da liget blev kjørt til kirken, fulgte de også med. Der blev vel prøvet på at jage dem tilbage, men forgjæves, de fulgte

med lige til kirkegårdsporten, men nu løb det ene af dem til Issehoved, og de to andre til Besser rev. RAS DAM, SELSINGGÅRDE.

818. For ikke mange år siden boede der en meget ond og berygtet herremand på herresædet *Ærholm* omtrent midt imellem Assens og Bogense. Han vidste ikke det onde, han vilde gjøre sine bønder og sine tjenere. En gang var der kommet en skorstensfejer til gården, og da han var kommen op i skorstenen for at rense den, kom herremanden med et pund krudt, som han lagde under skorstenen, og sprængte den derpå i luften tillige med skorstensfejeren, som blev sønderreven i så mange stykker, at man næsten ikke kunde samle ham op. Således bedrev han mange skarnsstykker, det ene værre end det andet. Da han lå på sit yderste, befalede han, at folkene skulde ophænge en klokke i et træ i nærheden af hans grav og lade en snor gå fra klokken gjennem kisten til ham, for at han, hvis han mulig skulde komme til live igjen, kunde ringe folk sammen, og de få ham gravet op. Da han nu døde, skulde han stedes til jorde på Rørup kirkegård. På begravelsesdagen begyndte klokkeren naturligvis at ringe, så snart han fik öje på toget, men aldrig så snart ringningen begyndte, blev der sådant et bulder og spektakel i kisten, at folkene höjligen forfærdedes derover. Nu red herremandens broder, som var officer, hen ved siden af kisten, huggede sit sværd i den og sagde: »Stille, broder! du har syndet imod Gud og de hellige klokker«. Derpå red han så stærkt, som hesten kunde løbe, op til kirken og bød klokkeren holde op med ringningen. Først da klokkerne tav, blev der rolig i kisten, og ligtoget kunde atter fortsætte gangen til kirken med den ugudelige herremands lig.

P. K. M.

49. Spörgsmål til Døde.

819. Der var en gård i *Hosby* ved Palsgård, hvor bonden og hans to karle døde næsten på samme tid. Da de nu var begravede, og alt dette her var forbi, så kom konen en gang op til præsten og beklagede sig over, at der var noget galt nede i gården, for når hun om aftenen gik ud i dören, så var det, som hele den nedre del af gården stod i lys lue. Men når hun så kom derned, så var der ingen ting i vejen. »Ja, der må være noget galt,« sagde præsten, »enten må manden eller karlene gå igjen.» — »Nej,« sagde konen, »manden kan det min sandten ikke være, for han var al tid så skikkelig, og den ene karl ikke heller. Men den anden karl han var rigtig nok sådan en slem én.« — »Ja, det skal vi nok komme efter, «sagde præsten, og så om aftenen gik han over på kirkegården og hen til karlens grav og sagde: »Sover du?« — »Ja, sødelig,« svarede han. Så gik han til den anden karls grav og sagde: »Sover du? — »Nej, jeg sid-

der i det vestre hjörne af min kiste«, sagde han. Så mærkede præsten, at det var galt, og han gik da til mandens grav og sagde: »Sover du?« — »Nej, jeg sidder i det vestre hjörne af min kiste«, sagde han. Nu vidste præsten så, at det var bonden og den rare karl, der gik igjen, og så passede han dem op en gang og manede dem ned og slog en pæl igjennem dem. Når man rører ved pælen, siger det: »Rokke, rokke!« FR. A. MOLTKE.

820. I *Kragelund* hængte der sig for nogle år tilbage en kone i en fåresti. På denne tid var der en præst der i sognet ved navn *Ermandinger*. Da hun nu var bleven begravet, kom præsten på den tanke at mane hende op for at få at vide, hvorledes hun havde det. Han gik da ud og manede hende frem, og hun kom som en sort ånd op over ham. På spörgsmålet, hvorledes hun havde det, svarede hun, at hun havde det godt, når det bare ikke var skrækken for Dommedag. HANS ANDERSEN, SINDING.

C. H. Ermandinger. 1697—1745. F. C. Ermandinger. 1745—1778.

821. *Slanter-Lavst* havde en karl, der havde dron sig. Imens han lå lig, gik han ind og spurgte ham efter, hvor hans sjæl var. Han satte sig op på hans röv og sagde, at den svævede. Ja, så kunde han lægge sig igjen. MAREN KNUDSDATTER, UGLBØLLE.

822. Imens pastor *Fæster* var præst i *Svejstrup*, var der en mand, som tog sig selv af dage på gården, og det var om sommeren, så han blev lagt ind i laden. Så en middagsstund var en karl gået ind i laden at sove middagssøvn, og da kommer præsten også derind og går hen til den døde, som han så vækker op. Han sætter sig op på enden og besvarer præstens spörgsmål. Karlen, der lå der inde, han blev så ussel, te han aldrig blev til rigtigt menneske mere over det syn. PEDER JOHANSEN, FULDBRO MØLLE.

Hr. Jes Fæster. 1770—1809.

823. Pastor Venzel havde en pige, der druknede sig. Så ordrede han om dagen, te nu skulde de have nætteren færdig til folkene i god tid, förend de plejede, og da de havde fået den, ordrede han dem til at gå i seng hver én. Men så havde han en karl, der skulde fodre bæsterne af, og han havde ladet stalddören stå lind for at se, hvad der skulde passeres. Han så, te præsten gik over i laden, og da han jo var lidt nysgjerrig, stod han og lyttede. Han hørte, te der var to, der snakkede der ovre, men hvad de snakkede om, kunde han ikke mærke. Da de havde afsnakket, gik præsten ind igjen og karlen i hans seng. Men så om anden dagen sagde præsten, at de måtte bære hende ind i en stue i stuehuset at ligge. Hun måtte jo ikke komme ind, förend han fik nogen besked af hende om, hvordan hun havde det. OLE POVLSEN, JÆVNGYDE.

824. De havde en gang en præst i *Alling*, der hed Wenzel. Så havde han en pige, der druknede sig. De lagde hende på strå inde i en lade, og der gik præsten ud til hende om aftenen og spurgte hende om, hvorfor hun havde gjort det. Hun svarede

straks, at han havde flere öjne end hans egne. Der stod nemlig en dreng i nærheden og var ved at fodre nogle kreaturer. Vi kaldte ham Sören Bilidt, og han fortalte, at da han hørte det svar, så løb han derfra og vidste ikke mere om, hvad det blev til. Wenzel havde aldrig hans höjre hose bunden op. En dag kom en mand forbi, da han gik i hans have, og ham sagde han til, at han kunde sige ham noget nyt, møllerkonen i Ry havde nu lige hængt sig. Det var i samme öjeblik, som det skete. Hun blev manet ned ved et træ i skoven. JENS ANDERSEN, KALRIS.

825. Min bedstefaders fætter har fortalt, at han gik op på *Grejs* kirkegård en gang for at tale med sin afdøde fader, der ingen ro kunde få i graven. Så nører han af faderen, at det er en pengesag, han ikke fik ordnet, der lå ham så hårdt på sinde, og hvis det kunde ordnes, kunde han få ro. Sönnen gjorde det også, og man har aldrig hørt mere til det gjenfærd. JG. HANSEN.

826. En præst i *Sjörring* sad en aften ved hans folk og snakkede om de døde, der kan gå igjen og sådan. Så siger præsten: Ja, om det skulde passere, at de mödte dem, og de var i deres hvide dragt, så skulde de ikke være bange for at tale med dem, for så var det meningen, at de var faret vel, men var de i deres hverdagsdragt, var det galt, og den uret, som de havde gjort, kunde de ikke tale til rette. Han vilde også fortælle dem, hvad de skulde sige til den døde, om de skulde træffe én. Når de hilste Guds fred, og den døde så svarede: »Om man kan den nyde,« skulde de spörge: »Hvorfor ej?« Så vilde den døde give til kjende, hvorfor han kunde ikke have fred, og når han var faren vel, kunde det gjøres til rette. Sådan var nu snakken, de havde haft om aftenen, og det hørte stuepigen på. Kort efter døde præsten og blev begravet. Så et par aftener efter kom hans madamme ind ad hans studerekammer, og da stod han ved hans skatol lige så hvid. Hun blev jo forskrækket og sprang ind og sagde til stuepigen: »Ak,« siger hun, »ham selv står inde i kammeret ved hans skatol.« Så svarer stuepigen: »Hvad klædedragt bærer han?« for hun havde jo hørt talen. »Han bærer sin hvide ligdragt.« — »Så skal du ikke være bange,« og så vilde hun gå ind til ham. Hun gik hen og lukte dören op. »Guds fred?« siger hun. Han vendte sig med det samme og siger: »Om man kan nyde?« — »Hvorfor ej?« Der var nogle börnepenge her, som han ikke havde gjort rede på, mens han var levendes, og så snart det skete, kunde han få fred. Han sagde hende rele besked på det hele, og hun svarede, at næste morgen skulde det blive gjort i stand. Så var han også henne med det samme, og siden så de ingen færd til ham.
METTE SKÆDDER, SUNDBY.

827. En karl i *Lellinge* kom i uføre med en anden mand. Denne kom ridende og bandt sin hest ved en pil, hvorpå de kom til at slås, og så slog karlen ham ihjel i en havremark og smed

ham ned i åen, det skulde hedde sig, han havde druknet sig. Der blev ingen ting oplyst om det. Siden kunde de ikke nære sig i huset. En aften provsten kom fra Roskilde, sagde han til karlen: »Her skal du holde.« — »Jeg kan ikke,« siger han, »her er så stejlt.» — »Jo, du skal sandfærdig holde.« Så stod han af og gik ind på kirkegården og talte med nogen der. Derefter gik han så ind ad en låge til præstegården og bankede på dören. Pigen kom og lukkede op, og han bad hende hente sig sit ornat. Hun hjalp ham så i det, og derefter sagde han: »Nu skal du ikke bryde dig om noget, inden jeg kommer igjen.« Han gik så ind på kirkegården, og pigerne og karlene gik hen og lyttede. De hørte ham spörge gjenfærdet, hvordan han var kommen af dage. »Men du skal tale höjt, for jeg er en gammel mand.« Så fortalte han, hvordan det hele var gået til. »Ja, er det tilfældet, så er du et lyksaligt menneske, der skal hvile i fred i din stille grav til opstandelsens morgen.« Karlen, der havde slået ham ihjel, druknede siden i Kjøge havn ved en mudderpram. Han kunde godt have kommet op, men vilde af med livet.

SJÆLLAND. HANS NIELSEN, TODBJÆRG.

828. I *Hinnerup* boede et par folk, manden var ugudelig, men konen var en from kvinde. Så døde manden, og mens han lå lig, kom der en Nordmand, som var noget klog, og da han var godt kjendt i gården, sagde konen til ham, at hun gjærne vilde vide, hvorledes hendes mand havde det. Nordmanden svarede, at hvis hun ikke var bange, kunde hun tage et lys og en kniv, når det blev aften, og så gå ind i kammeret til ham og give tre stik efter ham med kniven. Tav han så stille, havde han det godt, men ellers skulde han nok svare hende. Konen gjorde også, som Nordmanden sagde, og den gang hun gav det tredje stik efter ham, så gav han et vældigt bröl af sig. Nu var de bange for, at han skulde gå igjen, og så strøede de hörfrø i kisten ved ham og lagde ild under den, men lige meget hjalp det. Den gang han var bleven begravet, så begyndte han at gå igjen og spøge, så det var forfærdelig. Han gik i gården og rundt ved skjellene hver nat. Endelig fordristede sönnen sig til at gå hen og spörge ham, hvad han gik efter. Så fortalte han: så mange familier havde han gjort husvilde, og så mange furer havde han plöjet for meget fra den mand, og så mange fra den mand. Alt det skulde han få i orden igjen, för fik han ikke ro i hans grav. Men det vilde sönnen ikke, for han var også gjerrig. Manden blev da ved at spøge. Så talte de med *Torum* præst om det, og han lovede at gjøre, hvad han kunde. Han passede ham op en aften, da han steg af hans grav, og præsten fulgte ham, til han kom til Hinnerup bro, der manede han ham ned tæt ved, og på det sted er der en grön plet den dag i dag. MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

829. Der var en gang en præst, som var så klog, at når én var død, kunde han se, om han gik til Helvede eller til Himmerige.

For at prøve, om han talte sandt, fik man en karl til at lægge sig i en kiste, som blev sænket ned i en grav og løselig tildækket med jord. Da nu præsten kom ind på prædikestolen og skulde sige, hvilken vej han var gået, stod han lidt og grundede og sagde derpå: »Jeg kan ikke forstå, hvor det menneske bliver af. Jo, nu foer han af sted til Helvede.« Da man bag efter gravede manden op, var han kvalt. JENS N. BLOCH, KJÖBENHAVN.

830. A havde en gammelfader der var ude at gå, han var vist i Hjörring, og det blev sent om natten, inden han på tilbagevejen kom om ved *Hellum kirke*. Så ser han én, der lægger hans arme på kirkegårdslågen. »Hvem der?« siger han. »Studenten Hammer.« — Hvad der stod til nag? — Om han vilde gå op til Kræn Meldgård i *Röggelhede* i *Hellevad* sogn og sige til ham, at han skulde möde ham det og det klokkeslæt ved *Ellebro* — det er et kjær, der er. Han gik også der op med det samme, og Kræn Meldgård rejste sig og trak i hans klæder og gik der ned. Men hvad der siden blev ved det, véd a ikke.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

831. En gammel mand, der hed Lars Nielsen, havde hængt sig nede i et krat, der hed *Hjörre*, og så skulde han jo begraves i et måårskjel, som det var skik i de tider. Men så gik præsten ind til ham med to mænd, der skulde være vidner, og gav ham tre spörgsmål. Dem svarte han på alle tre, og de sagde, at mændene blev så blege, så de var færdige at dåne ved det, den gang de hørte, han rigtig gav svar, som om han var i levende live. Da præsten kom ind til konen igjen, for hun måtte ikke være med der inde ved liget, så siger han: »Det er dig, der er skyld i det, var dig og mig lige så vis på Himmerig som han, så var det ingen sag.« Han var jo ikke selv vis på Himmerig, da han gjorde så mange kunster. Så skrev han til Kjöbenhavn om det, og det lig var det første her, der kom i viet jord, men uden sang og klang, af dem, der har hængt sig MARGRETE JENSDATTER, MEJLBY.

50. I kirker.

832. I den samme by, som jeg er fra, det er nu ellers *Ringe*, der boede en gårdmand, som havde en tjenestepige. Hun blev skyldt for at have taget nogle penge i en stue, hvor hun havde gjort rent, og det var mest en 25 daler. Alt hvad nu pigen nægtede, så blev hun dog mældt, og hun sad mest i et halvt år. Så en nat lå manden i sin seng, og da så han en hvid skikkelse komme gående ind i det værelse, hvor pengene var blevne stjålne, og denne hvide skikkelse rokker da ved et lille skrin, som stod. Nu var det sådan, at manden havde en datter, der var død noget för pengene var stjålne, så han blev jo lidt hed om ørene, men

fik da spurgt, hvad det var. Men se, hun svarede ikke, men blev ved at rokke. Så tændte han lys og gik ud i kammeret, men se så var hun borte. Næste nat kom hun igjen, og nu fik hun da skrinet op og stod og rodede med nogle penge, der lå i det. Så fik de jo lige godt at se, at det var de 25 daler, og nu vidste de jo, at pigen havde stjålet dem. Men nu var der lige godt en mand, som gjærne vilde snakke med den her hvide skikkelse, han var nu ikke bange og sagde til gårdmanden, at han bare skulde kalde på ham, hvis hun kom igjen. Og det gjorde han. Han snakkede da også til hende, og så fortalte hun da, at hun var mandens datter, der var død, og hun havde taget pengene for at have dem til sin fornöjelse, men nu kunde hun ikke få ro i graven, för pigen fik fri. Se, det var jo en anden redelighed. VED FRK. CHR. FREDERIKSEN, P. JACOBSEN, RINGE.

833. I *Vejlby* var en præst, som hed *Ascanius*, og han var god til at mane og deslige. En søndag, som han stod for alteret, kom der en sort puddel med en lænke om halsen op ad midtgangen imod alteret. Det var Fanden selv. Præsten bad folk gå ud, og da han blev ene med hunden, gik han imod den med alterbogen i hånden og manede den ned i våbenhuset. Da folk kom ind igjen, var der en slem sveden lugt. RASMUS ROSENDAL, ROERSLEV.

Vedkommende præst døde for ikke mange år siden. Det var ham, der tog sig en del af H. C. Andersens moder.

834. En karl havde hængt sig, og så mente de jo, han gik igjen. Der var i alt fald sådan handel i *Svendstrup* kirke, der var noget, der klagede sig oppe ved alteret, og præsten blev forstyrret i hans prædiken over det, og menigheden ligeså. Det gav også et hvæl et par gange. Så blev der bestemt en tid, at tre præster skulde komme derhen: Pastor *Secher* i *V.-Törslev*, *Vitrup* i *Mariager* og *Kragh* i *Hem*. Kraghs karl kjørte til Mariager og tog præsten der på og kjørte så her til byen og tog vor præst på, og så kjørte han til Svendstrup med dem. Han skulde holde ved den nordre side af kirkegården, hvor kirkestetten er, mens de gik ind, og der holde, til de kom tilbage. Præsten i Hem kunde gjøre skik på det. Endelig kom den virkelige præst ud til kusken. De kjørte samme vej tilbage og til sidst til Hem. Vores præst duede aldrig siden, han var syg både på helsen og vist også lidt på åndskræfter. KRISTEN KJELDSENS ENKE, VESTER-TÖRSLEV.

835. Folk kunde høre om nætterne, at der var én, der snorkede i begravelsen i *Resen* kirke. Det var en Stjærnhjelm, der havde boet på *Kabbel*. PEDER KRISTENSEN, FABJÆRG.

836. En søndag prædikede provst *Bang* i *Brovst* kirke. Så hørte man noget nede fra kirken snorke som en so. Tre gange holdt provsten op i sin prædiken og sagde: »Væk dem op, som sover.« Da han kom ned fra prædikestolen, kom Sören Henriksen til ham og bad ham om så snart som mulig at komme ned til en gård i byen; ti en gjenganger holdt sådan en hurlumhej,

at man næsten ikke en gang kunde være i gårde for den. Provsten gik straks derned og manede spøgelset ned i jorden foran skorstenen i gården. JOHANNES GRÖNBORG PEDERSEN.

837. I *Vedersø* kirke var der en underjordisk begravelse ligesom i så mange kirker. Når man kommer ind i kirken og drejer op ad kirkeskibet, ligger der to jærndöre, og der neden for var begravelse til *Åbjærg*. En dag, præsten stod på stolen, da rejste de döre sig op på deres hængsler, mens han prækede, og så stod de og flakkede frem og tilbage. Da siger præsten: »Du onde ånd, du tier stille, imedens jeg taler.« Så lagde dörene sig ned igjen. SNEDSTED.

838. På *Palsgård* i den store sal hænger fire malerier, to herrer og to fruer. De er komne fra en kirke på Sjælland, hvor man ikke mere kunde have dem, fordi de under gudstjenesten gjorde sådan en stöj, at folk ikke kunde være i kirken, især den ene er slem til at spøge, og der er dem, der ikke om aftenen tör gå gjennem salen. Det er Reedtzer, der ligger begravne i en kirke under Frederikslunds gods, hvor deres kontrafej er udhugget i ligstenene, og hvorfra malerierne også er komne til Palsgård. A. MOLTKE.

839. I gamle dage har der ligget en kirke i *Ungstrup*, og som tilhørte herremanden på *Avnsbjerg* og Liselund, og for få år siden har man kunnet se de tilhuggede stene ligge af kirken. Grunden til, at den ikke er endnu, var den, at en søndag, da præsten stod og prækede, kom folkene på de to herregårde op at slås foran alteret, så at blodet flød i strömme. Herefter kunde man om søndagen aldrig være i kirken; så snart præsten kom på prædikestolen, blev der sådant et spektakel foran alteret, at man til sidst måtte rive kirken ned og flytte den til Torning, hvor den står endnu. P. E. PETERSEN.

840. Da *Mariager* kirke i årene 1788 og 89 blev ombygget, var der en del udenlandske billedhuggere, som arbejdede i kirken, og af mangel på anden plads lå de der inde om natten. Det var nogle slemme ryggesløse karle, der gjorde mange spillopper. Således havde de taget biskop Krumpens lig, sat det op i prækestolen og drevet kommers dermed. Om aftenen havde de fundet på at spille salmer i kirken, og det gik meget godt, men så en aften gav de sig til at spille ture (dandse) og begyndte at dandse derefter. Men som de var i gang dermed, blev de for mange, ti de døde gav sig til at dandse imellem dem og skubbe til dem. En mand, der stod oppe ved spillemanden, bemærkede, at der var noget galt på færde, og han bød ham straks holde op, mens legen var god. Det gjorde han også, og karlene, der også havde mærket noget, skyndte sig ud af kirken, og dören sloges i efter dem. H. A. B.

841. På *Vrejlev* kloster boede en gang en oberst, og da han

døde, blev han lagt ved venstre side af sin kone. Men nu blev der en forfærdelig tummel i kirken, og den hørte ikke op, inden hans lig blev taget af jorden og lagt på den höjre side. NIK. CHR.

842. Der var en dødning i *Björnsholm*, som ikke kunde være i sin kiste, hvad tid de lagde ham i den, så stod han alligevel i en krog bag kirkedören. En snedker, der var her ved *Lille-Mølle* for nogle år siden, han vilde gjærne skaffe mennesket ro, og da a havde sagt, te a kunde godt lægge ham i kiste, så vilde han have at vide af mig, hvordan det skulde gjøres. Men det kunde a jo ikke. Nu er han vel alligevel kommen til ro.

PEDER SMED, STRANDBY.

843. Min moders søskendebarn Kræn Henriksen på *Fur* gik op til kirken juleaften og gik ind og satte sig ad en stol. Der kunde han så se dem, der kom og gik ad kirken, som skulde dø, inden året var omme. Da han gik igjen, glemte han hans hund der inde, og da han siden gik op efter den, da lå den og var helt split ad. MAREN PRIMDAL, NAVTRUP.

844. Gamle Per Smed, Bærtel Smeds fader i *Krejbjærg*, gik over kirkegården, og så kom der en person til ham som en præst og sagde, om han ikke vilde følge med ham ind i kirken. »Jo, i morgen aften,« svarede han. Da han kom hjem, kunde han ikke sove, gik så over til *Rödding* præst næste dag og fortalte ham det, Han svarede, at han skulde møde, som han havde lovet. Han gik så derud, og der kom en præst til ham, og han var med ham inde i kirken, men aldrig nogen fik at vide, ikke en gang hans kone, hvad der var gået for sig. DORTE LUDVIGSDATTER, VEJBY.

845. Der ligger en sten i våbenhuset i *Vilslev* kirke ind under den af brædder opsatte bænk, så at fjælen er afskåren efter stenens form. Der under siges at være manet en gjenganger.

G. STAMPE SÖRENSEN, VILSLEV.

846. Min fader og degnen i *Falslev*, Kræn Skyt, gik meget på jagt om natten efter brokke og ildere. En nat havde de slet ingen ting fanget, og da de så kom forbi *Vindblæs* kirkegård, kom hundene efter en ilder, der smut ind på kirkegården. De bag efter, men så gav det et rabalder i kirken, te det var, ligesom hele kirken skulde have vælt. Så siger Kræn Skyt: »Her skal vi ikke være længere, for her har vi ikke noget at bestille, når vi går på jagt.« JENS JENSEN, ASSENS.

51. De røde öjne.

847. Det har været skik her i *Navtrup*, at de gav præsten ti ol sild af hvert sildevåd. Når han fik dem røget, lagde han dem op på kirkeloftet, og der gjemtes de, til de blev brugt. Så

skulde pigen op hver morgen at hente en snes stykker til deres davre, men det var hun ikke godt fornöjet med, da hun var bange for at komme i kirken, når solen ikke var oppe. En morgen, hun havde været der oppe på loftet og gik ned igjen, kommer der en mand oppe fra alteret og går ned ad kirkegulvet og siger: »Se, hvor røde mine öjne er.« Hun svarede ikke. Han sagde det anden og tredje gang. Men da hun kom hen og fik dören godt og vel op, så hun kunde se, hun kunde komme godt og vel ud, sagde hun: »Se, hvor sort a er i min r . .«, og så slog hun dören i, og han blev der inde. P. N. LADEFOGED, NAVTRUP.

848. På *Vosborg* levede en herremand, som var enöjet og må have været en ugudelig krop, ti da han var død, gik han igjen i Ulfborg kirke, hvor hans kiste var hensat. Derfor kunde heller ingen komme i kirken om natten, da det spøgede så slemt. En aften, som præsten skulde hen at berette en syg, bad han en af karlene at gå op i kirken og hente ham alterbogen, der lå på alteret. Det turde hverken han eller de andre karle, men så var der en pige, som ikke var rigtig ved sine fulde fem, hun sagde, at hun turde godt det, og hun gik op efter bogen. Hun kom op til alteret, tog bogen og gik ned ad igjen. Som hun nu var i æ brigsdör, kom gjengangeren imod hende og sagde med tordenstemme: »Ser du mit store røde öje!« Det var rödt som ilden, der stod ham ud af munden. Pigen lod sig ikke kyse, men hun gik sin gang, til hun kom i våbenhuset, da slog hun dören i efter sig, idet hun triumferende sagde: »Kys mig i min r . .!« Knap havde hun sagt dette, för dören flöj op på æ höje væg, og galt var det gået hende, hvis præsten ikke var kommen til i det samme. Pigen løb hjem ad, men præsten blev i kirken störstedelen af natten, og siden den tid hørte man ikke til, at det spögte der inde. P. K. M.

849. I et sogn, der hedder *Rær*, to mil norden for Tisted, der var en karl, og han forlangede en pige til at gå op i kirken at hente en bog sådan i mørkningen, hun skulde få så og så meget for det. Hun var jo ikke meget for det, og dersom hun havde vidst, at de vilde forskrække hende, så havde hun vel heller ikke gjort det. Men hun vilde nu vise, at hun var ikke ræd, og så går hun sin gang op til kirken og op til alteret. Den gang hun vil så gå op til kirken igjen, er hun så gesvindt og hugger dören i, men der står én bag ved, og han siger: »Vil du ikke se, hvor røde mine öjne er?« Hun er hastig betænkt og svarer: »Vil du ikke se, hvor rød min r . . er?« Dermed gik hun hjem til præsten, som hun tjente ved, og det kom ind for dem selv, hvad folkene havde haft for. Så vågner det op for præsten, og han havde ingen ro, men må derop den samme aften og se ad, hvordan det forhar sig. Da lå hans træsko imellem stolene og var gruttede lige så små, men ingen mennesker var der

at se. Ja, det var alt for sildig, sagde præsten, da han kom tilbage, og karlen så de aldrig mere. MADS GARDER, VEJBY.

850. Der var en pige, der var så forfærdelig dristig, og hun tjente en præst. Han troede ikke, hun var så dristig, som hun sagde. Så en søndag aften forestiller han, te han havde glemt kirkebogen oppe på alteret og vilde da give hende et par sko for at gå op og hente sig den om aftenen. Hun går også, og da kommer der én bag efter hende op i kirken, da hun var kommen der ind. Han siger: »Tjener du nye sko?« Hun svarer: »A tjener min husbond huld og tro.« — »Vil du ikke se, hvor røde mine öjne er?« siger han igjen. »Vil du ikke se, hvor rød min r . . er?« siger hun pigen. Hun tog kirkebogen, og så gik hun.

JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

851. Kræn Skadhede i Bövling fortæller følgende: Paster Fowlede sååå en awten te mi ålldfåer, dæ wa kusk ve ham, te han skuld go åp i æ kjærk å hendt en bog, dæ lo o æ åldter. Mæn han måt ved, te han et snaked te nåwer, så håj han et nöj å væ ræd får. Nå, mi ålldfåer gor så åp i æ kjærk, å da han komer dæær end, ær en fuld a mendesker, å dæ stoer jæn ve æ åldter å løes få dæm a dehæer boeg. Mi ålldfåer gek liig hæn, snop æ boeg a hans håend å væænd sæ å gik. Mæn så blywer dær en hujen å en skrigen i æ kjærk, te de war fååle, å dehæer mand, dæ ståer åp ve æ åldter, han roover, liig som mi ålldfåer æ komen i æ vavenhusdaer: »Se om, hvor røde mine öjne ere!« Da ku mi ålldfåer et hålld sæ, å han roover te bååg: »Ja, seje do dæ liig om, hwå rø mi röw ær!« å så hoger han æ daer i æte sæ å löver ålld de han kan nejer ad æ præjstgoer å komer wallhåldeen te æ præjst mæ æ bog. J. KORNERUP, EGÅ.

852. Min bedstemoder, som boede i Malling, har fortalt, at hun i *Holme* præstegård tjente sammen med en pige, som hed Akketa. Denne skulde om aftenen ringe solen ned. Hun var meget bange, da der jo let kunde være noget spøgeri, og en aften, hun kom ind i våbenhuset for at ringe, var der én, som sagde: »Vil du se mine røde öjne?« Hun gjorde sig så modig, at hun svarede: »Vil du ikke se min røde r . .?« men så blev dören smækket så hårdt i, at hun var bleven slået fordærvet, hvis hun ikke var sprungen ud i en fart. S. FREDERIKSEN, ÅLSØ HEDE.

853. En præst havde glemt alterbogen i kirken. Da det blev aften, vilde han bruge den og bad pigen om at gå op efter den. Hun var jo lidt bange, men han sagde, at når hun gik ind, skulde hun blot slå kors for sig og sige: »I Jesu navn!« Så gik hun, men karlen fulgte efter o. s. v. Om morgenen savnedes karlen og fandtes da reven i stumper og stykker, der lå slængte rundt omkring over hele kirkegulvet. J. M.

52. Sidde i kredsen.

854. Præsten hr. *Hee* gik en aften fra *Stövringgård* for at gå hjem til præstegården, men på midtvejen, hvor nu et skovfogedhus ligger, kom noget skidteri til ham, og han kunde ikke komme frem for det. Men han fik slået en kreds om sig, så skidteriet ikke kunde nå til ham. Selv måtte han blive stående der på vejen, til det blev lyst. SOFIE LUND.

855. Der var én, som skulde sidde i kirken en nat, og præsten ridsede en kreds i gulvet om hende med en lyngkrog. Hun blev fristet mange gange den nat, men de kunde ikke komme indenfor kredsen, og hun sad helt stille og sagde blot: »A priser min Gud!« A. P. LAURITSEN, STRANDBY.

856. *Ingstrup* præstes kone bad kusken, om han ikke vilde gjøre hende en tjeneste, når hun forlangte det. »Ja, det vil a godt, om a kan.« Jo, det kunde han godt. Hun havde ligget syg længe, og så døde hun kort efter og blev begravet som andre lig. Men kusken glemte, hvad han havde lovet hende. Der går nogle dage, da kommer han i tanker om det, og så går han ind til præsten og siger, at det var rent galt, for sådan og sådan var det, han havde glemt sit løfte. »Å, det er alt tidlig nok, lille karl, det kan gjøres endnu. Når det ikke går over niende dags aften, kan det endnu oprettes.« Så fortæller han jo præsten, hvad han havde lovet, og beder ham, om han vilde følge med op i kirken. Jo, præsten fulgte også med og fik karlen anbragt på en stol forved alteret og skrev en krands rundt om ham, og gav ham en krogkjæp i hans hånd, og satte et lys inde ved ham i kredsen. Noget korn hen på natten, så kom de slæbende nogle nede fra begravelsen under tårnet, og nogle op fra gulvet, nogle, hovedet var af, og nogle, der havde mistet skindet. Nok er det, så kom de også slæbende med præstemadammen, hende var skindet af. Det lagde de uden for kredsen. Præsten havde sagt ham, at han skulde se at trække det ind til sig, og dertil havde han jo krogkjæppen. Så lister han sig også til at trække det ind, men så blev Fanden gal for alvor. Så kom de med en skjæppe penge, det var vel et par djævle, og dem måtte han få, når han vilde komme uden for kredsen med skindet. Nej, han stod godt imod, han måtte jo ingen ting gjøre, ikke en gang drage hans ånde, når Fanden var ved kredsen. Noget hen på natten var det, som kirken den brand i den klare lyse lue. Da var karlen ikke fri for at blive noget forkyvst. Så kom præsten, og han sagde: »I Jesu navn«. Det var det ord, han skulde mærke, for den, der ikke kunde sige det navn rigtigt, var ikke ham selv. Men han sagde Jesu og ikke Jesse, og så vidste han, det var rigtigt. Så viste karlen ham, hvad han havde bjærget. Nu var hun frelst og fri for at komme i Helvede. KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSE.

857. En löjtnant, som boede uden for en kjöbstad, besögte tit en præst, som boede i byen. En aften, de to sad og snakkede, kom de også til at tale om overnaturlige ting. Præsten vilde ikke tro, at der var sådant noget til, og vilde da først blive overbevist. Löjtnanten siger så, om han vil følge med ham hjem. Det vilde præsten godt. De går nu ind og sidder og snakker lidt. Så siger löjtnanten, om han vil nu følge med ham ud. Den gang de kommer uden for, tager han ved armene af ham og trækker ham hen på agrene og sætter ham på en plet, og så slår han en kreds om ham. »Nu må De ikke gå uden for kredsen«, siger han, og så går han ind i noget krat der neden for. Da kommer der to gloende kugler op på agrene, og de søger præsten, men den gang de kom til kredsen, kunde de ikke komme længere. Præsten blev noget sær ved det, faldt på knæ og bad. Kuglerne rejste da tilbage igjen. Så kom löjtnanten op til ham og siger, om han endnu ikke troede. Ja, han tykte nok noget sært om det, men han var endnu ikke rigtig overbevist. Så fulgtes de ad ind og snakkede atter lidt. Da var der én, der rendte imod dören. Så siger præsten: »Der er én, der vil ind«. — »Vil han ind, så kommer han nok«, siger löjtnanten. De sad lidt igjen, da rendte det atter mod dören. »Der er én, der vil ind«, siger præsten. »Ja, vil han ind, så kommer han nok.« Tredje gang løb det mod dören, og da kom han ind. Så går han hen og tager ved armen af löjtnanten og trækker ham ud og sætter ham på det samme sted, som præsten havde stået. Da kommer der en gloende kugle op ad ageren, og den tager löjtnanten og sætter ham lige så höjt op i luften, og den gang han kom ned igjen, da var han død. Præsten fulgte ham i afstand for at ville se, hvad det blev til, og han fik jo blot at se, hvordan han døde.

JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

Fortalt af Morten Simonsen, Kvorning.

858. En rig mand var død, og han spögte så forfærdelig. Så kunde de ikke begribe, hvordan det gik til med det spøgeri. Præsten havde lært dem, at de skulde få én til at sidde inde i stuen ved ham om natten, og så fik de en skomager Bov til at sidde der. Præsten skrev en kreds om ham, og den måtte han ikke gå ud af, inden han kom; og han skulde have en ko for det. Så satte han sig der til at sy på hans skotöj for at holde öjnene oppe. Da kommer der én ind til ham og siger: »Godaw, Bow, sidder du her og syer skow for en kow, Bow?« Han siger ja. Om han vilde da ikke følge lidt med ham derhen ud af stuen, han vilde da gjærne snakke med ham. Jo, han vilde godt nok, »men du kan jo komme ind til mig.« Det vilde han ikke. Hvor længe han vilde da der sidde? Ja, han vilde sidde der til dag. Nå, så gik den anden ud igjen, og öjeblikkelig blev det dag. Så kom han tilbage, nu var det jo lys dag over hele verden, nu kunde han godt komme. Men Bov vilde ikke, han vilde ikke derfra, inden præsten kom, sagde han. Den anden blev ved, når

han vilde komme ud til ham, vilde han give ham en hatfuld af penge, men det kunde være det samme. Så flåede han også den døde, det gjorde pryglen, og så svöbte han skindet om sig, og så var det jo, ligesom han var den døde mand, og han gik og spögte og gjorde de runder, han vilde gjøre. Da det var til side, så lagde han skindet om ham igjen. Da blev der rolighed, og så kom præsten. Nu vilde de have at vide, om han havde set noget, og om den døde havde spögt. Nej, men der kom én og flåede ham og svöbte skindet om sig og gik ud. Men hvad den bestilte derude, det vidste han ikke. Da han havde været henne et stød, så kom der én og vilde give ham en hatfuld penge for at komme ud til sig . . . Så fik han hans ko, og nu fik de da at vide, at det ikke var manden, der spögte, han havde ikke været oppe.

J. B. og M. H., Lille-Tåning.

859. I *Torslev* kirke var det så galt med spøgeri og skidt. Så var der en skomager, han akkorderede med dem om det, han skulde sidde der en hel nat og have en ko for det. Præsten slog en kreds om ham der inde i kirken, og han sad der med hele hans skomagerværktöj og skomagererede og syede på et par sko og havde naturligvis lys ved sig. Så kommer Fanden og siger: »Du sidder nok her og tjener ko.« Nej, han syede på sko. Fanden bød ham penge og lagde dem uden for kredsen og lagde et og andet, der kunde friste ham, men kunde alligevel ikke få ham til at gå uden for kredsen. Præsten havde jo sagt ham, at når han gik udenfor, så blev han split ad. Han blev sådan ved at friste ham en tid, men fik ikke held af det, og han tjente koen godt nok.

Jens Peter Pedersen, Ilbjærge.

860. I *Lund* i Skåne var der altid sjov og spektakler i kirken, og stolene de lå og var vælt. Præsten han kunde ikke komme ind på, hvordan det kunde være, og vilde gjærne have det opdaget. Men han turde ikke selv være i kirken og opdage det. Så var der en fattig skomager i byen, ham byder han en stor betaling for at gå der op og være der en nat. Ja, det vilde skomageren også godt gå ind på, men han vilde have et lys med sig, og så vilde han have præsten til at skrive Herrens bön i en stor krinds runden om sig, og så måtte han ikke gå ud, inden præsten han kom og sagde: »Kom så i Jesu Kristi navn.« Han vilde jo sidde og skomagerere inden i den krinds. Straks da han var kommen i kirken og havde begyndt på arbejdet, så kommer der én, som lignede præsten. Han siger: »Kom i navn.« Nej, han gik ikke, for Guds navn det var jo ikke med. Omsider så kom der så mange i kirke, og der var en præst, der trådte op på prækestolen. Der kom nu flere præster til skomageren og sagde: »Kom i navn.« Han vilde ikke uden kredsen og blev siddende. Endelig langt om længe så kom de og vilde sælge ham et skind. Da rækker han hans kjæp ud, der skulde de lægge skindet æpå, og så fik han det ind til sig. Anden dagen

så kom præsten og sagde: »Kom så i Jesu Kristi navn.« Nu var han ikke ræd for at følge med. Så viste han præsten det skind, og det var af en dødning. Skindet det blev fæst på kirkedören, og så holdt spektaklet op. Men de kunde ligevel ikke få kirken helt opbygget, der var nogle sten, de ikke kunde få til at ligge.

JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

861. Der var begravelse med en mand, der hed Bærtel, og som de sad og spiste om natten, kom det på tale, om der var nogen, der turde gå op på kirkegården og tage noget muld af den dødes grav og komme og vise dem. Det skulde han have en tønde havre for. Så var der en mand, der tog sig det på. Da han kommer op på kirkegården, stod der én og sloges med den døde ved siden af graven og pluskede ham dygtig. Manden gik hen og tog mulden, men da han kom et stykke derfra hen imod lågen, kom den ene skikkelse — det var vel den Slemme — hen imod ham, lige til jorden den rystede, og sagde: »Hør du, tønde-havremand, så du, hvordan jeg pluskede Bærtel?« Han vidste ikke, hvordan han skulde svare, men så sagde han: »Ja, plusk ham bedre endnu.« Så løb jo manden alt hvad han kunde, imeld godlag den Slemme foer tilbage og begyndte igjen at slås med Bærtel. Da manden var kommen midtvejs til gården, kom den anden atter til ham, lige til jorden den rystede, og sagde det samme. Han svarede igjen, at han skulde hen og pluske ham bedre endnu. Manden løb nu alt hvad han kunde for at nå begravelsesgården, og fik så meget mon, at han kom i dören, da den Slemme nåede ham, og så slog han den i lige for næsen af ham, men en flig af hans kjole blev siddende fast i dören. Da nu den Slemme ikke kunde få fat i ham, splittede han alt det mog ad, der var i møngen. Manden slap godt fra det, han kom ind til de andre og fik hans tønde havre. P. A., SØNDERGÅRD, SVENDSTRUP.

862. Der var en gård, der hedder *Lundergård* i *Hæstrup* sogn, og den var fæstegård til Hæstrupgård. Manden han hed Jens og var så meget fattig ved det; men herremanden var rig. Nu kunde Jens godt gå til ham og få hjælp, og en dag, da han atter havde været der om noget, siger han: »Ja, Vorherre får betale Dem for alt det gode, De gjör mig, for a kan ikke.« — »Ja«, siger herremanden, »du kan gjøre mig én tjeneste, og vil du det, så skal a gjøre dig til en rig mand.« — »Ja, det vil a godt, for a er vag ved det, men a må så have at vide, hvad det er.« — »Det er, at du skal våge over min ligkiste den første nat, a bliver sat i begravelsen.« Det var han ikke lysten ved. »Nu kan du betænke dig på det og snakke med din kone om det, og så kan du komme igjen i morgen og sige besked.« Han kommer hjem og siger det til konen. Det var nu skjönt nok at få de penge, og de bliver enige om det. Han går da atter derop og erklærer, at han vil gå ind på det. »Så er gården din, du er i«, siger herremanden, »og du kan komme op til mig og få, hvad du rester, af korn og

plov- og harvetöj.« Der går så nogle år hen, og manden i Lundergård bliver en bovn mand. Men så jager herremanden til at dø. Det træffer sig nu så heldigt, at gårdmanden kommer til at snakke med præsten om dether, han er gået ind på. »Nå, det er endda ikke så rar en sag, men det er heldigt for dig, at du er kommen til at fortælle mig det; jeg får at være dig noo kon behjælpelig, ellers går det ikke godt med dig. Nu må de lade ligkisten blive stående på altergulvet den første nat, og så skal jeg møde ved solens nedgang.« Det gjör han også, og de går ind i kirken. Ligkisten var jo stilt an, og der brændte lys der inde. Så flyer præsten ham en bog, han skal sidde og læse i, og så giver han ham en krogkjæp. Derefter skriver han en kreds omkring ham, og den må han ikke gå uden for. »Nu bliver du der siddende i kredsen og læser, der kommer vel én og anden, der ligner mig, og det kan komme til at se slemt ud, men du bliver siddende, til der kommer én og tager ved dig, og det er mig, for ingen anden kan komme inden i kredsen. Den kjæp må du nok rage til dig med, hvad du kan, når du blot bliver siddende.« Så rejser præsten af, og Jens bliver siddende. Hen på aftenen kommer der én og lukker kirkedören op, og en sort skikkelse skrider op imod ham. »Hvad sidder du her efter? vil du se, du piller af ud!« — »Nej, her vil a blive siddende,« siger Jens. »Hvad er det for en bog, du har? kom med den.« — »Nej, a beholder bogen.« Så var det for ham, som det hyt ham op og ned, men han blev da siddende. Endelig rejser den anden af. Da bliver der sådant en lyssen og torden og ondt vejr, og det var, som kirken gav sig og vilde ramle sammen om ham. En times tid efter fik det da ende, og det kom til at se noget skikkeligt ud med vejret igjen. Så gik der atter en times tid, og da var det, som det begyndte at dages. »Nu er a vel snart færdig,« tænkte han. Da lukkedes dören op, og præsten kom ind. Jens tænkte igjen: »Nu kommer han her op og løser mig ud«, og personen kom også. »Nå, bitte Jens, det har vel været en lang nat for dig.« — »Ja, det har«. — »Rejs dig nu og kom.« — »Nej, a kan ikke rejse mig, för du kommer og hjælper mig op.« — »Da kan du nok se, det er præsten.« — »Jamen, så må I komme og tage ved mig.« Så begynder han at skjælde ud, og endelig rejser han. Då varer det et stort tag. Et par timer eller noget efter så kommer der tre mand op ad kirkegulvet. Da de fik skjældt ud så meget, de vilde, brækker de låget af kisten og giver dem til at tage skindet af herremanden. Da de blev så færdige med det, te der var kun en smal tæjj tilbage, dratter skindet ned på gulvet for dem. Så jager Jens til med hans krogkjæp og trækker det ind til sig. Hvad de ikke havde været gale för, så blev de nu. De vilde have truet ham til at give skindet fra sig, men det kunde de nu ikke, og så går de. Et par timer efter blev det virkelig dag, og så kom præsten. »Nå, Jens, hvordan har du haft det i nat?« — »Å, så som så,« siger han. »Hvad

er det da?« — »Ja, de tog skindet af husbond, og det var grimt at se på, men så faldt det fra dem, og a fik det trukken til mig med kjæppen.« — »Ja, klogt gjorde du, for nu har du frelst herremanden.« Han havde gjort en akkord med Fanden, og da han ikke kunde få andet af ham, så vilde han have skindet. Men da de nu tog det, så fik han ingen ting. Præsten gik så ind til ham i kredsen og hjalp ham op. Han fulgte så med præsten hjem. »Havde du ikke lyd mig, havde Fanden også taget dig, men nu er I frelst både to. Se, nu har du rigelig tjent det, du har fået af herremanden.« ANDERS KRIST. HOVSTRUP, TÅRS.

863. Et steds var der sådant et slemt spøgeri på kirkegården, at ingen kunde være der, end mindre ligge under klokkehuset. En meget modig mand tilbød da, at han vilde ligge der en nat, dersom man vilde give ham syv skjæpper havresæde. Det gik man ind på, og om aftenen begav han sig derhen. Ved midnat kom et gjenfærd til ham og sagde: »Ligger du der, du syv skjæpper havresæde, havde du ikke ligget under den hellige ding-dang, skulde jeg have plukket dig så små som kattehår«.

A. MOLTKE.

864. Der blev tilbudt en mand 15 skjæpper havre for at blive i kirken en nat over. Manden vilde nok tjene havren og lod sig derfor lukke inde i kirken, hvor han straks gik hen og satte sig lige under kirkeklokken. Ved midnatstid kom der én og sagde: »Havde du ikke siddet under den hellige Guds ding-dang, skulde du have tjent dine 15 skp. havre trang.« KR. JENSEN, V.-VEDSTED.

53. Spøgeri på og ved kirkegårde.

865. Der gik én oppe hver nat på *Låstrup* kirkegård og jamrede sig og græd. De mente, det var én, der ikke kunde få ro i sin grav. Så gik den kloge mand i Låstrup derop en nat og talte med ham, og siden den tid så de hende aldrig mere. Han hed Mads Degn. LÆRER JAKOBSEN, VESTERBØLLE.

866. Der var en degn i *Vrove*, der hed Ravn, han vilde en vis aften gå op og se, hvordan Ka' Rundenom kunde ryste mulden af sig, når hun stod op. Da han nu fik det at se, blev han lige godt ræd og skyndte sig alt, hvad han kunde, for at komme hjem, han boede jo tæt neden for kirkegårdsdiget. Men hun kom efter ham. Hun skulde rigtignok runden om kirken tre gange, men kom endda så tidlig, at han lige fik dören lukket, inden hun kom til den. Så tog hun hunden og tarsk på dören med, så den helt kom af med livet. LÆRER CHRISTENSEN, MUNDBJÆRG.

867. Der var en grav på *Stor-Arden* kirkegård, der var et hul

ned i. Skolebörnene de gik der op og kylte sten der ned, og så kunde de høre dem bumre imod kisten. Men når de fik hullet fyldt som i dag, så i morgen var der ingen ting at se, og stenene var rent forsvundne. Det hul var i Uglspils grav. Han boede ved Arden station og kom en dag til at æreskjænde en kone, og så dagen efter gik han hen og hængte sig i Hobro skov. De fandt ham ikke, inden han var omtrent rådden, og benene og stövlerne faldt fra kroppen ned på jorden. Folk troede, at enten gik han op og ned ad hullet, eller også den Slemme var nede at se til ham. JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

868. Når folk i gamle dage om natten kom forbi *Besser* kirke, hørte de undertiden noget klage og stönne over kirkegårdsmuren. Det var hedengangne, som nu ikke fandt ro i graven, og som man stod sig vel ved at give et stykke linned. En gammel mand kom der forbi en nat og hørte det ligeledes klage og stönne; men da han intet linned havde hos sig, måtte han give sit lommetörklæde. N. P. OLSEN.

869. A tjente ved en mand, hvor der var spøgeri i huset, og uroen var så stor, at konen snart ikke kunde være der. Hun henvendte sig da til præsten *Broison* i *Kirketerp*, og han gav hende det råd, om hun kunde ikke få opdaget, hvor moderen til den mand var begravet, der gik igjen, det var jo den mand, der för havde ejet gården, og så skulde hun lade ham kaste op en aften, siden solen var nede, og begrave ham ved siden af hans moder. Hun fik det også opspurgt, og der blev kastet en grav til ham, og han lagt i den grav. Siden mærkede a aldrig til ham. Det véd a er sandfærdigt, for min broder var med til at flytte ham. JENS MARK, VOGSLEV.

870. En mand, der havde begået et mord, uden at hans udåd blev opdaget, blev begravet. Natten efter bemærkede tårnvægteren, at den døde står op af graven kl. 11, slænger ligdragten på graven og vandrer frem og tilbage mellem kirkegården og galgen til kl. 12, da han atter tager ligdragten på og synker i graven. Vægteren mælder spøgeriet til øvrigheden, som så besörger graven åbnet. Men da den døde lå i samme stilling som forhen, fik vægteren en næse af øvrigheden og blev udlét af folk, fordi han kom med sligt tåbeligt opspind. Den følgende nat passede vægteren på, og ganske rigtig, på slaget 11 stod den døde op og skød ligklæderne af sig og gik til galgen. For nu at give folk syn for sagen, løb vægteren ned på kirkegården og hentede ligklæderne op i tårnet, hvor han rystende af angst afventede, hvad der vilde ske. Hen imod kl. 12 indfinder spøgelset sig ved graven, men da klæderne er borte, udstøder det et hyl og ser op til glamhullet, hvor vægteren står, skrider derpå hen imod tårnet og kommer op ad trappen. I dette öjeblik slog klokken 12, og spøgelset råbte ude på trappen: »Det var din lykke, ellers skulde

du være bleven kværnmalet«. Næste dag bragte vægteren ligdragten til øvrigheden, som nu lod den døde opgrave og lægge under galgen; han lå da uden ligdragt, og nu hørte spøgeriet op.

FRA FLENSBORG. MARIE SCHMIDT.

Lidt anderledes i Goethes digt: Der todtentank.

871. Min farbroder, der var degn i *Låstrup*, har også gjort et spil. En kone i Låstrup gik igjen, og så var de jo ilde farne, for de kunde ikke være der om natten. Så lod han gjøre en stålhånd i smedien og gik derhen, og gjengangeren måtte følge med ham til graven. Der måtte han give hende hånd på, at han vilde gjøre alting i rigtighed efter hende. Men havde han nu givet hende den rigtige hånd, havde hun klemt den i stykker. Så blev hun henne. JENS BEGS ENKE, SUNDSTRUP.

872. En gammel rebslåer i *Svejstrup* fortalte, at der var to mænd, som lå i splid. Så døde de, og den tid de var begravede, groede der en hånd op på hvers grav, og de stod og truede imod hinanden. Så tykte folk, det var så grimt et syn, og så hug de hænderne af og lod lave en lille kasse, som de blev lagt i. Hver nytårsdag blev de så båret rundt imellem folkene. Men der var den mærkelighed ved dem, at lige så tit man skiftede hænderne om, lige så tit var de skiftet tilbage igjen. Den ene vilde bestandig være øverst, og den anden vilde også, og ved den lejlighed gik de bestandig over hinanden. Det var jo sådan, at den ene vilde råde over den anden. PEDER JOHANSEN, FULDBRO MØLLE.

873. I en by ved *Roskilde* boede to mænd, som al tid lå i strid med hinanden. De kom ingen steds, uden de sloges. En gang udbrød Tyge: »Mon vi også skal slås efter vor død?« — »Ja, det kan du vel sagtens tro«, sagde Bærtel. De indgik så, at de vilde mødes ved en stor pil, som stod på gaden, hvor mændene i byen holdt gadestævne. Endelig døde de omtrent på én og samme dag, og efter aftale mødtes de der og sloges. Der var ikke til at komme forbi om natten, ti de pryglede også de forbigående af. En gang, da en skrædder syede hos nogle folk til langt ud på natten, og skulde gå hjem klokken 1, kneb det med ham at komme forbi den store pil. »Jeg har min saks«, tænkte han, »og med den skal jeg nok værge mig for Tyge og Bærtel.« Da han kom dertil, stod ganske rigtig de to hvide skikkelser og sloges. Skrædderen blev nu bange og listede sig hen til pilen, som var hul. Der krøb han ind, uden at de mærkede det, og tittede ud af en revne. Endelig mærkede Tyge ham, gik hen til revnen og sagde: »Så du, at Tyge kunde slå Bærtel.« Men i det samme tog skrædderen sin saks og stak den ene hånd i öjet, mens han med den anden tog om det ene kjæfte, så saksen dannede et kors. Nu kunde skikkelsen ikke gjøre ham noget. Siden så man dem ikke.

H. NIELSEN.

874. To døde kom op af graven her på *Tåning* kirkegård

og sloges så gevaltig. Man så dem tit gjøre det. Så lejede folkene én til at sidde i et træ og se efter, om han kjendte, hvem det var. Så kommer først den ene rendende hen til træet, og så siger han: »Sidder du der, Tøndehavre«. Men han bliver ved at sidde og siger ingen ting. Så render den hen igjen til den anden, og de slås atter på kraft. Han kommer nok en gang rendende derhen: »Ramte a ham ikke godt?« Jo, men hvad skulde det betyde, at de sådan sloges? Jo, han skyldte ham 24 skilling, imens han var levende, og dem havde han aldrig betalt ham, den gjæld var det nu, han skulde have prygl for. »Ja, hen så og giv ham noget mere«, og så han ned af træet og strøg af hjem ad. Nu havde han fået det at vide, han kunde. J. B. og M. H., LILLE-TÅNING.

875. Når pastor Vieths folk til julehöjtiden lavede til i kjøkkenet, hørte de tit om aftenen slag på en dör, som vendte fra stegerset ud til kirkegården. Når folkene klagede sig for præsten herover, sagde han altid: »Det er noget, der har været fra gammel tid, det skal I ikke agte.« Men en gang fik han en karl, som vilde vide, hvad sligt var. Han slog dören op og foer ind på kirkegården, hvor han bandte og sagde, han vilde vide, hvad det var for en stöj, han vilde have fat i, hvem det var. Med ét blev han borte, hvor han stod, og siden fandt de ham, han var kastet over kirkemuren ind i præstegården, havde slået hul i hovedet og lå seks uger derefter. N. J.

876. Ved den sydlige kirkelåge til *Kværndrup* kirkegård lå i begyndelsen af dette århundrede Kristian Møllers hus. Når der om dagen havde været en eller anden begravet, kunde man der i huset om aftenen straks vide, om vedkommende havde levet redeligt, ti havde han (eller hun) ikke det, så kom han om aftenen og smækkede med kirkelågen, så man kunde høre det inde i huset, i modsat fald var alt roligt. P. JENSEN.

877. En mand, der gjorde grave til lig, han var en nat gået op på kirkegården for at kaste en grav. Da han var kommen så langt ned som til hans knæer, gav det et forfærdeligt vræl, så det formelig sang i kirken. Så satte han lige spaden ned i jorden og holdt op med arbejdet. Da gav det nok et vræl. Han var ikke ræd, men satte sig lige ned på knæerne. Så kom det tredje vræl, og nu sagde han: »Gud fri os!« Det lød i hele egnen, og nu var han kust og listede af. NIELS KRISTIANSEN, VOLE.

878. Indgangsdören til *Rynkeby* kirke ved Kjærteminde er nu i gavlen, men var forhen i den søndre side. I denne gamle kirkedör finder man indskudt en stor mængde hagl, der til dels er faldne ud. En aften silde gik en fornem skytte udenfor den søndre kirkegårdsmur og fik da en kridhvid skikkelse at se, som stod ret op ved kirkedören. Han var nu forvoven nok til at sigte og skyde på den, men straks var han og forfulgt af dette væsen, og måtte hele vejen hjem gå og værge sig med sin bøsse.

P. OLSEN.

879. A tjente i Flamsholt, og min broder på Horslev mark. Så besögte a ham en aften og gik tilbage den samme aften, men det var kjönt månelyst vejr. Som a nu kommer forbi det nordvest hjörne af *Torslev* kirkegård, stod der en skikkelse ret op i sin ene skjorte. Én havde hungen sig og var begravet lige uden for diget på den plads. Derefter skred den lige tilbage på kirkegården, og i det samme slog det en klaring op på kirketårnet lige til glamhullet. BITTE JENS KRISTIAN, SØHEDEN.

880. En mand var en aften ude at ride og kom lige forbi kirken. Da blev det så mørkt, at han kunde ingen ting se, og øget vilde ikke gå af stedet. Omsider bliver der en klaring i mørket, ligesom det kunde have været en port, og der satte så øget igjennem, alt hvad det kunde løbe, og han kunde ingen hold få på det. Sådan blev han ved til Guldager, og der kom han ind til min faders og fortalte, hvad der var hændet ham, og han var så hvid som et lig. MOGENS KRISTENSEN, GULDAGER.

881. Da Anders Skrædder i *Skamby* og hans svend, der var en forvoven krop, en aften gik hjem fra arbejde, så de udenfor kirkegården et par sælsomme skikkelser. Svenden pudsede sin hund efter dem, men hunden kom tilbage med halen imellem benene og jamrede sig. Svenden kikkede da selv ind efter dem, men han kom også snart tilbage og stak af hjem det bedste han kunde. Han sagde ikke mere den aften. JAKOB RASMUSSEN.

882. I felten (1848—50) fortalte en Sjællænder, at to mænd en aften kjørte forbi en kirke, og den ene så da, at der inde på kirkegården stod en mand, som voksede, til han blev næsten lige så stor som kirketårnet. Da de kom lidt forbi, sagde han, der så skikkelsen: »Så du ham?« — »Nej,« sagde den anden. Men han, der havde set synet, blev syg og lå i lang tid. L. P. LAVRSEN.

883. Bag ved *Estruplund* kirkegård er altid skidteri om natten, og på Estruplund gjör hundene et slemt hus ved nattetid. A tjente der i nogle år og hørte det. JENS GÅRDSTED, ÖRSTED.

884. Uden for *Lem* kirke i Salling var der i sin tid slemt med spøgeri. På visse tider af natten kunde man ikke færdes der forbi. En mand fra nabosognet Lime, kjendte imidlertid ikke til dette og kjørte derfor trøstig forbi kirken uden at ane ondt; men da han var kommen omtrent uden for kirkelågen, begyndte det at knage i vognen, alle nagler og splier sprang fra, og vognen skiltes ad i alle dens sammenföjninger, og det var med nød og næppe, at manden slap helskindet derfra med sine heste. En anden gang på samme tid skulde samme mand atter forbi kirken, han vilde ikke kjøre en anden vej, da han ikke var bange for spøgeriet, ti nu havde han fået et godt råd af en klog kone mod det. Da han var uden for lågen, begyndte det atter at knage i vognen; men nu tog han hurtig sin kniv op af lommen, lukkede den halvt op og kastede den med höjre hånd over venstre skulder,

så den faldt i bagenden af vognen. Det hjalp, vognen tog ingen skade den aften. M. MØLLER.

885. Da *Grindsted* kirkegård blev slöjfet, fandtes lige under jordoverfladen en stor flad kampesten, som dog ikke var tildannet, og underneden denne en lodret nedrammet egepæl. Her må altså én være bleven nedmanet. LAVST JENSEN, UDTOFT.

886. På *Kundby* kirkegård gik tidligere en afdød gårdmand og spøgede. Han såes tit at stå med korslagte arme på kirkegårdsdiget og se så mod én og så mod en anden side. Gunni Busck og en anden præst blev til sidst hentede, og de manede ham ned. V. BENNIKE.

887. For omtrent et halvt hundrede år siden boede der en smed i et hus på *Øster-Brönderslev* mark, som kaldes Egholm-huset, og efter det kaldtes han Egholm-smeden. Han var en af de gamle kloge mænd og havde ord for at være den klogeste dér i sognet næst efter præsten. Han forstod også den kunst at smede söm, som var gode til et og andet. Mange henvendte sig til ham, når det gjaldt om at slå et öje ud på en tyv for derved at gjøre ham kjendelig. Det söm skulde smedes på en helligdag under prædiken, og det var en stor synd. Da han døde og blev begravet, lagde man mærke til, at der hver nat blev et hul i den vestre ende af graven; om det end aldrig blev stoppet så godt om aftenen, var det dog åbnet om morgenen. Han selv såes en gang af de Nepstrup bønder, da de kom fra hove. Det var ved solens nedgang, og han stod oppe ved våbenhuset i hans gamle skindklæder og slog ild til hans kridpibe, som han dampede nok så gemytlig af. De talte meget derom og blev så indstævnede for Börglum herredsret for at afgive vidneforklaring, men da var der nok ingen, som turde sige, at de havde set smeden. Bysnakken gik imidlertid så vidt, at mange var bange for at nærme sig kirkegården om natten, indtil stedets præst tog sig af sagen og gik en aften op på kirkegården med fire træpæle, som var brændte i den øverste ende. De blev rammede ned, én i hvert hjörne af graven, men hvad mere han tog sig for, vides ikke, sikkert og vist er det, at efter den aften så man ikke smeden. E. T. K.

54. Spøgeri på gamle kirkepladser.

888. De kjører sten fra *Faldbjærg* kirke om natten så stærkt, som de kan, og der kan ingen godt komme forbi det sted ved nattetid. PETRINE KRISTIANSEN, MOLLERUP.

889. Min bedstefader Ole Åkjær og en mand, der hed Sören Jokumsen, og nogle flere de havde været i Arhus med kalk fra Mønsted, og da de nu på hjemvejen kommer forbi *Faldbjærg* kirke-

gård, finder de på at spænde deres øg fra og lade dem bede på det mange græs, der var på kirkegården. Det var jo om natten, og det kunde da nok gå. Der stod sådan en skal mur af kirken, der ikke var brækket ned, og den satte de dem ved, for der var læ, og så vilde de til at have dem en bid at leve af, for de havde jo fødevarer med dem. Ligesom de sidder allerbedst og spiser, så giver det et grusselig stort dunder i muren, rele te de tykte, muren rystede. Sören Jokumsens karl han siger nu: »Vil du ikke slå noget hårdere!« Så gav det et ordentlig stort torn igjen i muren, rele te flækker og skal dråste ned om dem. Med det samme kommer der en grumme höj karl og ser vist på ham, der sagde det. »Hvad vil du?« siger karlen, »vil du have en bid til din meldmad?« Nej, han havde ikke smagt brød i hans mund de sidste 200 år. »Hvad vil du så? vil du have din pibe tændt?« Nej, han kunde ikke holde piben i hans mund, han havde aldrig en tændstovne, »og vil du ikke tro det, kan du føle ad i min mund.« — »Av«, siger karlen, »har du ingen tænd, så er dine gummer Fanden tå mæ des hårdere«, og han snapper hånden til sig i en hastighed. Så forsvandtes det igjen og gik sin vej om bag muren, og nu slog det atter en vældig torn i den. Så råber karlen: »Å, slå da noget hårdere, te det søkkes Donnerer og Dæwlen i dit lyv!« Da siger karlens husbond til ham: »Pak du dig hen under hvejren af vognen, og det skal være snart!« Så sprang karlen jo også derhen, og lige i det samme kommer skivelset igjen om til dem, og det siger: »Fy-y, fy-y, fy-y! han warst der, ihuer han *å* blöw.« Så blev folkene færdige og fik deres heste for. Karlen blev siddende under vognen, til de var færdige til at kjøre, og så lagde de en ting over kors over ham, da de havde sat ham op på vognen. Dernæst tog manden hans kniv og pikkede fast i forenden af stjærten, og så kjørte de. Da karlen sad under hvejren, var der også kors over ham, det vidste den gamle Sören Jokumsen var godt, ellers var der vel kommen en ulykke over ham, for det han spögte ad skivelset. OLE MØNSTED, HULBÆK.

890. Min svoger har fundet kirkenøglen til *Kånbjærg* kirke, og den har hængt hos ham i mange år. Det var en grumme stor én med mange kruseduller på den ene ende. Man kan godt se, hvor kirkegården har været, for der er så meget spækkalk, og de har kjørt så mange læs sten derfra. A kom en gang gående med min lille broder på det sted, de kalder *Glasbjærg*, lige vesten for, hvor kirken har stået; og lige så langt norden for, som vi var vesten for kirken, går der en korsvej, og der var det for mig at se, som der sad en syv, otte grå karle i rad i det nordre hjulspor, og i det andet sad lige så mange kvindfolk med hvide klæder over hovederne i to rader. A troede, det var nogle unge folk fra Sjörup. Nu skulde a ellers ikke den vej om, for a kunde have gået lige til, men så trækker a skrå hen for at se, hvem det var; og den gang, vi kom lige ud for, og min broder gik

med den höjre side ind ad mod dem, da giver han så meget et stort skrig af sig og farer om til den anden side af mig. Nu gav det et stort skrald derhenne, te det gav gjenlyd ovre i bankerne, og dermed var det hele forsvunden. Lav vi så kommer hjem, hænger der et hvidt klæde på væggen, og da giver drengen sig da så meget grov til at skrige igjen, og så siger min fader: »Hvad fejler drengen?« A sagde: »Det var ikke andet end noget, vi havde set oppe på marken, vi blev rædde for, og det kom han nu i tanker om igjen«. TÅGELUND, EGTVED.

891. Man har set en hund sidde på alterstenen af *Skjærum* kirke, den lå nemlig på kirkepladsen. Nogle mænd sad og spillede kort i Nörre-Tang, og så kom det på tale med den hund, og én af dem påstår, at han er ikke ræd for den. Han går så derud og truer ad den. Men så snoede den sig op ad ham, og til sidst blev den meget höjere, end han var selv. Hans datter var gået bag efter ham, og ved hendes bön blev han frelst. Da han nu var i sådan vånde, og hun så det, knælede hun ned og bad for ham, andet tykte hun ikke, hun kunde gjøre.

MARIE KIRSTINE KJÆRGÅRD, ULFBORG.

892. Der har været en kirke i *Stenstrup* vest for Astrup, det hører nu til Sostrup. Der har det tordnet og buldret ved nattetid, for det spøger på den plads.

MARIE ELISABETH OLESDATTER, ROSTRUP.

893. De har sejlet fra *Mov* og til *Tårup* til kirke, for der har stået en kirke en gang. Nu står der et hus lige på det sted, hvor kirken har stået. Den kirke blev flyt til *Gunderup*, for det var mere midt i sognet. Der var en mand, som hed Ole Pedersen, han kunde spille til dands, og han kom der forbi en nat og kunde se, de dandste der inde, men det var jo blot skivelser, der var jo ingen dands alligevel. Det gjorde så stærkt et indtryk på ham, at han lagde hans spillen ned for det samme.

KRISTEN SÖRENSEN BYSTED, SKIBSTED.

894. *Villestrup* borggård har bestået af fire længer, og den ene var kirke. Den blev brækket ned 1795 (?), døbefonten står endnu i haven. Der var også en kirkegård, og den fandtes, hvor kostalden nu står. Jens Jörgensen har set en stor skikkelse, to gange så höj som et almindeligt menneske, gå runden omkring stalden, og da gav køerne sig til at bröle höjt, men den forsvandt snart. NIELS KRISTIAN JENSEN, ASTRUP.

55. Opgravne lig. Tilgivelse.

895. En præst i *Vilslev* havde en jomfru, som var så uhyre dristig. En juleaften, ilav folkene havde spist nadver, vilde hun

helst ud til karlene, for det var sådan muntre folk der i præstegården. Så sad de og fortalte om et og andet, og hvem der skulde dø, og dit og dat. Så kom de også til at snakke om det lig, der for nogle år siden var blevet gravet op på Vilslev kirkegård og fandtes at være aldeles frisk. De havde så sendt bud efter præsten, og han var kommen og havde snakket med mændene om, hvordan det forholdt sig. Endelig var der en ældgammel mand, der sagde:»Det kan a give underretning om. Han hedder Per Vinter, og a kan endog gjenkjende ansigtstrækkene. Ilav a var nogle og tyve år, da tjente en Jyllandskarl her, og han spillede kjæreste med en pige og lovede bestemt, at han skulde ikke svige hende, ellers vilde han ikke rådne i jorden. Men han glemte hende alligevel, og pigen blev tosset. Knap efter blev han syg og døde og blev begravet, og det er nu ham, der atter er kastet op.« Da de hører nu det, bliver de ældste mænd og præsten enige om, at de fik en gammel kiste tømret sammen og lagde ham i, og så skulde han sættes ind i tårnet bag i kirken. Så stod altså nu Per Vinter der. Da siger avlskarlen til jomfruen: »Tör du vove at hente Per Vinter?« Ja, hvad han vilde give ud? »Et par fine töfler,« siger han. Så skulde det også ske. Hun går ind og henter kirkenöglen, som jo var i præstegården, og så lister hun ind i tårnet, tager liget op af kisten og går ned i borgestuen med det. Huu! de tog på i vilden sky, da hun kom. Præsten hører det og vil ned og se. »Hvad er det dog?« siger han. Ja, de fortæller det. »Hør, jomfru, vil du nu tage ham og lægge ham op igjen, så vil jeg give dig mere, end 10 töfler kan være.« Hun går også op og lægger ham. Men da hun nu vil til at gå igjen, slår han armene sammen om hende. »Nu har du haft sjov,« siger han, »nu kan du nok gå et ærende for mig. Gå nu op i den tredje kvindestol fra æ brigs og spörg den skikkelse, der sidder, om hun vil tilgive mig.« Hun går også der op og kommer frem med spörgsmålet. »Nej,« siger det helt hårdt. Så vil hun gå ud. Men stop, han hænger sig anden gang på ryggen af hende. Det går al lige sådan som sidst, hun må op og spörge nok en gang, og får det samme svar. Hun vil atter ud, men Per Vinter kommer igjen og siger: »Nu går du der op den tredje gang og sig så, at vil hun ikke for min skyld, så skal hun for Guds skyld.« Så går hun igjen. »Jo, for hans skyld skal det ske,« svarer skikkelsen. Så kan hun gå, hvor hun vil. Nu går hun hjem i præstegården og hænger nøglen. »Hvordan gik det?« siger præsten. Ja, hun fortæller det jo, og var nu bleven meget syg. Præsten gik næste morgen op i kirken tillige med et par gamle agtværdige mænd og finder et muldskud inde i tårnet i stedet for Per Vinter. »Hvordan forholder det sig?« siger mændene. »Ja, det er over tiden, han skulde have været stöv for længe siden.« JÖRGEN JÖRGENSEN, JÆRNELUND.

896. I mange år stod der et skelet i *Vilslev* kirke. Ved

et höstgilde i præstegården væddede de med en karl om, at han turde ikke hente det ned i folkestuen og så dandse der med det. Han gjorde det dog..... Det takkede ham og faldt så hen i stöv. G. STAMPE SÖRENSEN, VILSLEV.

897. På *Trans* kirkegård blev der en gang kast en grav til et lig, som der jo og gjör i vore dage, og der finder de en mandsperson hel og holden, og ikke tanker om kiste eller klæder, og han så ud til at have ligget længe. Han bliver så gravet op, og det rygtes om den døde mand, og der bliver udforsket om det. Nogle kunde huske 50 år tilbage, men alle havde de helt glemt, hvem der lå. Så var der en ældgammel kvinde nede i sognet, nogle troede, hun var nærere 150 end 100 år, og hun vidste ikke selv, hvor gammel hun var, hende går de til, og hun vidste det, for hun havde endnu hendes sandsers brug. Det kom dem så underligt for, og så får de hende op på kirkegården, hun skal se liget. Ja, hun siger straks, at hun kan kjende ham, men så med det samme falder hun om og dør. Nu blev der meget røre om det, for det var næsten helt æventyrligt. Den døde var bleven sat stiv op til kirkemuren, som vi kan tage en pæl og sætte op, og der stod han. *Herpinggård* ejer nu kirken, og så var der en avlskarl på gården, han fik kogte æg til hans meldmad, og dem havde han ædt så nær som skallerne. Så samler han dem og sidder med i hans ene hånd. »Nu har vi så mænd fået en god meldmad,« siger han, »men hvad tror I om den døde mand? han står og gaber og er vist sulten.« Det kunde være skjönt, om han kunde få de æggeskaller, om der ikke var én, der vilde give ham dem? Så siger der en rögter: »Hvad giver I mig for at stoppe dem i halsen på ham?« De vilde give ham en Lybsker. »Men du skal gjøre det ordentlig, og i morgen skal han stå med dem i kjæben«. Han stod nu sønden kirken, og månen skinte på ham, så han har let ved at se. Ligesom han nu er ved at krappe hans hoved med æggeskallerne, slår den døde armene om ham, og han er fangen. Da bliver han bitte og giver godt for, for han tror jo, han er levende. Endelig vil han slippe ham på én betingelse, og det var, at han skal have en ting åbenbaret. Det må han love bestemt. Han har ligget så længe, for det han har haft en kjæreste en gang, og de havde skift op, men havde endda givet hinanden det höjtidelige løfte, at det skulde aldrig ske. Nu var han narret af hende, og han bliver syg og skal dø, men så ønsker han, at hun ikke skal dø, inden han er bleven rådden i jorden. Han havde sat hele sin saligheds sag på spil for det, og hun lige sådan det modsatte, for at få hævn over hinanden. Nu får rögteren sin frihed og kommer hjem så rød i hovedet som en mandwolm kok. De grinner ad ham, og han må ud med sproget, ellers skulde han jo te'n igjen. Men de troede ham ikke. Anden dags morgen var der en slægtning langt ude, der boede i Trans, han kom og vilde tage sig af det og have ham begravet, men da

er han der slet ikke. Der lå lidt stöv og nogle æggeskaller, så de var ved at komme i tanker om, at rögteren havde talt sandhed, og den gamle kone måtte da være den dødes kjæreste. Støvet kom nu i kiste og blev begravet. NIELS LISBJÆRG, HOVE.

898. Det var en gang, at Knuds i *Åstrup* havde kartegilde. Så kom kartepigerne til at snakke om, hvem af dem der var dristigst, og så mente da Knuds pige, at der skulde ikke være ret meget, uden at hun turde gjøre det. Så siger én af de andre til hende: »Ja, lad os så se, om du tör gå hen i våbenhuset og tage den benrad, der står, og bære hende her hen i stuen til os.« — »Det er det samme,« siger pigen, »vil I give mig noget for det, så skal jeg nok hente hende.« Jo, de andre lovede, at de vilde give hende en ny klædning, hvis hun kom med benraden. Så gik pigen også straks hen til kirken og ind i våbenhuset, og der tog hun benraden på ryggen og gik igjen med hende. Da hun går ud over kirkegården, siger benraden: »Løft mig höjere op, jeg støder mine tæer.« Ja, pigen sækkede op og gik så sin gang hjem og ind i stuen, og der smak hun benraden på bordet. Men så blev kartepigerne og de andre, som var i stuen, bange; de havde jo slet ikke troet, at pigen turde gjøre det, og de lovede hende så meget mere end det, hun skulde have for at hente benraden, når hun vilde bære hende hen i våbenhuset igjen. Pigen var nok heller ikke just så dristig som straks, men hun hængte et törklæde løst over skuldrene, og så tog hun benraden på ryggen og gik. Da hun så kommer ind på kirkegården, så siger benraden lige som för: »Løft mig höjere op, jeg støder mine tæer.« Ja, pigen hun sækkede op ligesom för, og så gik hun ind i våbenhuset og satte benraden, hvor hun stod för. Men så siger den til pigen: »Gå nu hen og spörg igjennem nøglehullet ind i kirken, om de vil tilgive mig det, jeg har gjort. Og hør så nöje efter, hvad de svarer.« Pigen hun gjorde, som hun blev befalet. »Hvad svarte de?« spurgte benraden. »De svarte nej,« sagde pigen. »Spörg ad end en gang,« sagde benraden. Ja, pigen gjorde det. »Hvad svarte de?« spurgte benraden. »De svarte nej,« sagde pigen. »Spörg så ad,« sagde benraden, »når de ikke vil for min skyld, om de så for Guds skyld vil tilgive mig, og hør godt efter, hvad de svarer.« Pigen spurgte ad. »Hvad svarte de?« sagde benraden. »De svarte ja,« sagde pigen. »Nu skal du have tak, for nu har du frelst mig,« sagde benraden; og så antog pigen, at hun måtte gå hjem. Hun gik så ud af våbenhuset, men da hun var kommen et stykke ud på kirkegården, så var der noget, der tog fat i hende og vilde holde hende; men da hun nu havde hængt törklædet løst over sig, så fik det, der tog fat i hende, hvad det nu var, ikke andet end det, og hun slap lykkelig hjem. Men den næste dag, da der kom nogen hen i våbenhuset, så var benraden borte, og der var ikke andet

at se end ligesom et muldvarpeskud. Det lå der, hvor hun havde stået. HANS PEDER HANSEN, HALSKOV.

899. Ved Å*by* kirke stod en benrad, som kaldtes Skarris og aldrig kunde hensmulre eller bringes fra sin plads, det flyttede bestandig tilbage. Da han var levende, havde han ligget i strid med sine naboer, og de var blevne så vrede på ham, at de havde sagt, de aldrig vilde tilgive ham. Derfor kunde han ingen ro finde. En karl i en gård tæt ved siger en aften: »Den bid skal Skarris have.» Han lover pigen ti rigsdaler til en ny kjole, hvis hun vil gå op og give ham den. Hun gik op og puttede bidden i hans mund. Han sagde, om hun vilde tage ham på ryggen og bære ham hen til den og den gård. Gjorde det. Der sad nogle og trumfede i bordet og spillede kort. »Vil I så tilgive mig?« råbte han. Nej aldrig. »Ja, så kommer jeg ind til jer.« Nu blev de bange og sagde ja. Han svandt da bort fra pigens ryg og blev til intet, men havde først sagt, at der lå en sum under en sten til hende. Hun blev siden gift med karlen, og de var rige folk. NIK. CHR.

900. På *Astrup* kirkegård der kastede de en benrad op, og der sad lange hår på hovedet af den. Han blev stillet op til kirkens mur, og folk kaldte ham Skaris. Der skulde han stå op til muren, for at alle dem, der havde gjort en forseelse, de skulde op at kysse ham. Så var der en forvoven karl fra byen, han vilde gå op og give ham en meldmad, men da flyver Skaris på ryggen af ham, og så red han på ham ned i byen. Da de kom ned for östen i byen, da flöj Skaris af ham og ind i et hus, og der blev nu sådan et spektakel i huset. Skaris forsvandt rent og bar der inde, der var hverken det ene eller det andet at se af ham. Siden den tid var der spøgeri i det hus. Det blev omsider nedbrudt, for ingen vilde have det, og havepladsen blev lagt til en gård. JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

901. Per, en stor dreng, blev tilligemed karlen, hvor han tjente, sendt af deres husbond til kirken for at gjøre håndlangerarbejde, og de havde for lang vej til at gå hjem og spise til middag, så de fik törmad med. Som de allerbedst var i måltidet, og Per gik op og ned ad kirkegulvet, udbrød han: »Jeg skal ud og se, hvordan forvalteren har det, det er så længe siden, jeg så ham. I kirken var en åben begravelse, hvor forvalteren på godset, der for en kort tid siden var død, var bleven indsat i denne begravelse. Per gik da, som han havde sagt, spisende på sin stumpe, ind i den åbne begravelse, tog låget af kisten, hvor forvalteren lå, og sagde til denne: »Vil du bide en gang af min stumpe.« Men da Per intet svar fik, tog han og brækkede et stykke af sin mad med de ord: »Der har du lidt, din stakkel, æd af det, det er dog synd, du skal ligge her og sulte.« Derefter gik Per ind i kirken igjen og fortalte karlen, hvad han havde sagt til forvalteren.

Lidt efter, da drengen havde spist sin mad, sagde han: »Jeg er sulten endnu, jeg må ind og se, om forvalteren har spist den mad, jeg gav ham.« Han fandt, at maden sad endnu i munden, hvorpå han tog den fra ham og spiste den, rejste forvalteren op og gav ham et slag i ryggen og sagde: »Du er nok kræsen, din rad, siden du ikke vil æde det, jeg har givet dig.« Ved dette vældige slag vågnede forvalteren, han gjenkjendte straks Per, sin gamle ven, og de kom snart i en fortrolig samtale. Per lovede forvalteren, inden de skiltes fra hinanden, at han skulde møde ved kirkeporten om aftenen kl. tolv og ledsage ham på hans natlige vandringer for at gjøre ret, hvad han i levende live havde gjort uret. Per mödte til bestemt tid og sted, hvorpå forvalteren spurgte ham: »Kan du bære mig, Per, vi skal ned gjennem byen?« — »Jeg tænker det«, sagde han. Forvalteren satte sig da på ryggen af ham og red således gjennem byen, for at ingen skulde se ham. Som Per bedst travede af sted ned ad gaden gjennem møg og skidt, sagde han: »Hvad er det, som dasker?« og da han skulde se til, var det forvalterens lange ben, der hang og dinglede, så han knap kunde komme frem for dem, de var så lange, at han brugte dem at jage hunde fra med. Da de var komne gjennem byen, sagde forvalteren: »Du bliver vel træt, Per, lad mig nu komme af, så kan du sidde op på mig.« Således red de, indtil de kom til den næste by, da satte forvalteren sig atter op på Per og red videre, til de kom til en gård, som lå på höjre side af vejen, »Her skal jeg op til enken«, sagde forvalteren, »og bede om forladelse for min synd.« Han havde ved skiftet efter hendes afdøde mand gjort uret og beregnet sig mere til gode, end han kunde tilkomme, hvorover han nu følte samvittighedsnag, så han i døden ikke kunde have ro. Så snart de var komne ind i gården, bankede forvalteren på vinduet og råbte ad konen, der svarede: »Hvem der?« — »Å, det er mig stakkel«, svarede forvalteren, »der er kommen og vil bede om tilgivelse for mit bedrageri ved skiftet efter jeres afdøde mand.« — »Det er godt«, sagde konen, »jeg har alt tilgivet jer.« De vendte derpå tilbage ad samme vej og på samme måde, til de kom til kirkegården. Der sagde forvalteren til Per: »Bi nu lidt hos mig, her kommer en mand, som jeg skal slås med, men så må du passe nöje på og sige mig, hvem der kan stå sig.« Straks kom manden og begyndte at tage tag med forvalteren, der blev slået i dækket, så han rullede ved det. Han kom hurtig op igjen og sagde til Per: »Stod jeg mig, Per?« — »Nej, du gjorde ikke«. De tog nu fat igjen, men forvalteren faldt atter. »Stod jeg mig, Per?« — »Nej, du gjorde ikke.« De tog nu atter fat, og da trillede den fremmede mand. »Stod jeg mig, Per?« — »Ja«, svarede han. Da flöj Fanden sin vej, og Per fik sin hat fuld af penge, som forvalteren havde lovet ham, og dermed skyndte nan sig hjem og slog porten i efter sig. Nu havde forvalteren ro i graven.

M. MOLTKE.

902. En gang, de havde kastet en grav på *Egtved* kirkegård, stödte de på et helt lig. Kisten var så rådden, te den smulrede, men liget så ud, som om det kun var få dage siden, det blev jordet. Det var én fra Torsted, der havde været jordet i nogle år, og han havde haft en kjæreste, der boede i et hus i Egtved. Det var lige tæt til jul, og så blev liget lagt på en ligbåre oppe i kirken og skulde da ligge der i juledagene, og de berettede jo sagen til præsten. Men så sker det juleaften, da folkene i præstegården havde spist, at det kom på tale med det lig, og så lovede de en gammel halvstjampet (ɔ: halvtosset) rögter, dér var, og som gjærne vilde have en dram, at hvis han vilde gå op i kirken og give dether lig en skefuld risengrød, så skulde han få en pægl brændevin. Den gang, han så kom derop og böjede sig ned over liget, slog det armene op om halsen af ham og sagde til ham, at nu skulde han bære det ned til et hus i Egtved by (netop det, som hans kjæreste havde boet i). Den gang, de så kom derud, så bankede den døde på vinduet, og en kone kom hen og lukte op for ham. Så siger han, om hun vilde nu række ham hendes höjre hånd, for det havde hun gjort en gang för. »Du har givet mig den hånd på, at du vilde have mig, men det holdt du ikke.« Nu skulde hun altså give ham hånden tilbage, men det turde hun ikke, og så løb hun op til præsten og spurgte ham, hvad hun skulde gjøre. Han sagde, at hun skulde ikke række ham hånden, men hendes höjre handske på en kjæp. Rögteren blev stående med den døde på ryggen imens. Så fulgte hun præstens råd, og da hun tog kjæppen tilbage, var handsken trykket helt i smul. Derpå sagde hun til rögteren, at nu kunde han tage den døde og lægge ham op, hvor han havde taget ham. Det gjorde han, og juledag, da folk kom til kirke, var de jo nysgjerrige efter at se til liget, men da de kom derhen, var der kun en lille håndfuld muld. Nu havde han fået fred. KRISTEN KABELS MODER, EGTVED.

903. Der var fire murere, som arbejdede i en kirke ovre på *Sjælland*. Ude på kirkegården var et kapel, hvori lå et lig; det var én, som de kaldte for den rødskjæggede forvalter. Han havde nemlig været så slem efter at snyde folk, den gang han levede. Forvalteren lå og gabede så meget forskrækkeligt, og så sagde de her murere til en dreng, at de vilde give ham en specie, hvis han vilde gå ind til forvalteren og stoppe ham en endeskive i halsen. Ja, drengen det var nu sådan en dristig én, han vilde nok tage sig det her på. Han får en endeskive og går ind og stopper ham den også i halsen. Men som han nu vil til at gå igjen, rejser forvalteren sig op i kisten, kalder ad drengen og siger til ham, om han ikke vil tage ham endeskiven ud. Ja, drengen han tager den jo, og så siger forvalteren, at nu skal han tage ham på ryggen og bære ham uden for. Drengen han gjör det, og så sætter han ham på en sten der uden for. Nu siger forvalteren til ham, at han skal sætte sig op på hans ryg, så vil han bære

ham lidt. Drengen han blev jo lit sær ved det her, men han gjorde det da. Da de nu havde gået lidt, så skulde drengen igjen bære forvalteren, og sådan blev de ved at skifte. Nu blev drengen lidt mere dristig, og så spörger han om, hvor de skal hen. »Ja,« siger forvalteren, »nu skal du gå ind i det hus, her ligger, dér bor en kone, og hende skal du sige til, om hun ikke vil give mig min skyld til; hvis hun ikke vil, så kan du sige, at så kommer jeg selv.« Drengen går ind og siger så det her til konen. »Nej,« siger hun, »det er lige meget, om han også selv kommer, jeg giver ham aldrig hans skyld til.« Drengen han går ud til forvalteren med den her beskedning, og han går så selv ind til konen og spörger hende, om hun nu ikke vil give ham til. Jo, nu vilde hun det da. Så var forvalteren fornöjet, og så gav de dem da af sted hjem ad igjen. Det gik så akkurat ligesom henad, de skiftedes til at bære hinanden. Da de så kom til stenen igjen, sagde forvalteren til drengen, at nu skulde han lægge ham ind i kisten igjen og stoppe ham endeskiven i halsen. Men når han så gik ud, så skulde han gå baglænds ud fra ham. Drengen han lægger ham ind og stopper ham endeskiven i halsen, men da han så går ud, vender han sig lige godt om henne ved dören. Lige i det samme giver det et tag i hans tröje og vilde trække ham tilbage, men så giver han et hastigt ryk, så at stykket går ud af tröjen. Så gik drengen hjem, og da var klokken over tolv. Da de dagen efter kom hen for at se til forvalteren, så lå han og krummede med hånden om en lap af drengens töj. KARL IÖRGENSEN.

904. Der var en gang to mænd, som kastede en grav på *Brande* kirkegård. Så kom de til en benrad, for der var nok ikke andet end ben, hverken hud eller kjød, og det blev de meget forundrede over, og præsten kom der hen og så det også. Så spurgte han de mange folk, der var til stede, om der var ingen, der vidste, hvem der lå begravet. Da var der en gammel kone til stede, og hun sagde: »Jo, hende kjender a så mænd, hun har taget min kjærest fra mig mange gange, og a har ikke villet tilgive hende.« Om hun vilde da nu ikke tilgive hende? »Jo,« siger hun, »nu vil a tilgive hende det alt sammen.« Lige da hun havde sagt det, smulrede benraden. P. K. M.

905. Liget fortalte pigen, at han en gang havde haft en kjæreste, som han havde svoret den ed, at hvis han nogen sinde sveg hende, vilde han ikke smulre i sin grav, men da han alligevel havde gjort det, kunde han ikke få ro i graven, men gik hver nat ind i kirken, hvor han traf sin gamle kjæreste, som han havde været utro. Han havde stedse bedt hende om tilgivelse, for at han igjen kunde få ro i sin grav, men hun havde hidtil vægret sig derved og vilde kun tilgive ham på den betingelse, at han kunde få kristenblod til at tale for sig. Hun gik nu ind i kirken, hvor konen ganske rigtig sad og forrettede sit ærende.

Måtte gå tre gange, og da hun så havde givet ham tilgivelse, forsvandt hun. J. L. K.

906. Bag alteret i en kirke stod for mange år siden benraden af et menneske, men ingen i sognet vidste, når eller hvorledes den var kommen der. Til kroen i samme by kom en aften et par fremmede og forlangte natteleje. Efter at have snakket en stund med værten kom talen endelig på den benrad, som stod i kirken, og de fremmede ønskede at få den at se, men der var ingen i huset, som vovede at hente den, undtagen kromandens pige, som for en god drikkeskilling tog sig det på, og efter at de havde betragtet den og drevet nogle kåde löjer med den, bar hun den op i kirken igjen. Men nu kunde hun ikke blive skilt ved den. Som hun nu stod og arbejdede for at komme løs fra benraden, hørte hun en röst i nærheden af sig sige: »Du har stillet mig til spot for verden, men til langt större spot skal du selv blive. Dog kan du endnu få tilgivelse, når du vil gå ned ad trappen bag alteret og kaste dig på knæ for den, som sidder nedenfor, og bede om nåde, og dermed kan du ikke alene frelse dig selv, men to andre til.« Dermed slap knokkelmanden hendes hals, og nu fandt hun med lethed den skjulte trappe, ad hvilken hun steg ned og kastede sig på knæ for en kvindelig skikkelse, som stirrede ufravendt i en stor bog. Pigen lå længe og bad, endelig lød en röst til hende, som sagde: »Ikke for din böns skyld, men for dine börns skyld, der hviler under dit hjærte, har du tilgivelse.« Hun var nemlig frugtsommelig. Nu ilede hun op ad trappen og ud af kirken og hen til kroen. Da hun der var kommen til ånde, fortalte hun hele tildragelsen, men da hun havde endt fortællingen, faldt hun død om. JÖRGEN IVERSEN.

907. En mand fra *Nörby* ved navn Hans Jeefsen kom meget sildig over den grönne plads, som ligger midt i *Visby*. Da han kom ved præstegårdens dige, så han nogen der komme haltende bag efter. Han siger: »God aften! vil I til Nörby, kan vi følges ad.« Ikke så snart havde han sagt det, för skikkelsen med et hop sprang op på hans ryg og omslyngede ham med et par kolde knokkelarme. Han sögte forgjæves at afkaste sin byrde og var nær ved at segne til jorden, ti skikkelsen var så tung som bly. Den sagde: »Bær mig til kirkegården, så får vi begge ro!« Manden gjorde det, og spøgelset lod sig der glide ind mellem gravene og forsvandt. Andre, der har gået stiltiende forbi spøgelset, har han ladt gå. A. L.

908. I *Torslev* kirke stod en rad af et menneske. Så var der et menneske i præstegården, som ikke var rigtig, og ham siger folkene til en juleaften, at han skulde gå op og byde raden en meldmad. Han går også, men nu springer raden op på ryggen af ham, og han må bære ham over til *Hörby kirke*. Der kommer én op af jorden, og de to kom til at skjændes så umanerlig. Det

var jo to, der ikke havde givet hverandre til i levende live. Raden rider så på ham tilbage igjen til Torslev, og han sætter ham, da han nu vil hjem til præstegården, at han ikke skal gå ind til lyset, men gå i hans seng i mørke. HANS FLADBIRK, SØHEDEN.

56. Spot med døde.

909. På Ru mark, *Skibet* sogn, en halv fjerdingvej sydsydöst for kobberfabrikken, har stået en egepæl rammet ned i jorden med tre store jærnringe om, og de siger, at der under den skal være én manet. Det er tæt derved, hvor de fandt dronning Gunild. I et stykke skov i Ødsted sogn, der kaldes *Rugstedlund*, står en lignende pæl med jærnringe om. Det er en snes år siden a så den. Her skal én være manet ned, som hed Gris. De fortæller ovre i Ødsted, at der en gang var bryllup der ovre, og så var Egtved degn der til bryllup og fik en lille tår på æ pande. Så siger han: »Når a nu rider hjem, så vil a ind og se til Gris i Rugstedlund.« Folk mente og, han havde været der, men han vilde ikke være ved det. Nok er det, han kom syg hjem og kerte sig aldrig siden. En tid efter døde han. J. LAVRSEN, STABY.

910. For mange år siden skal der være bleven en mand begravet på *Hvejsel* kirkegård, om hvem der sagdes, at han gik igjen og rumsterede med nogle pinde i kjælderen i hjemmet. Den såkaldte hvide smed blev nok hentet, men kunde intet gjøre. Folk sagde, at han kom op af et lille hul, der var i graven på kirkegården. En aften gik nogle unge folk ind på kirkegården og så hullet og drev löjer dermed, hvilket min moder var med til. Men bedst som de drev deres kåde spil, sprang stettedören op, og der suste og bruste noget forbi dem, så de blev helt bange og kom i en fart ud af kirkegården. Der sagdes, at præsten så fik bugt med gjengangeren, og hullet blev lukket.

LÆRER T. KRISTENSEN, RÖNSLUND.

911. Et sted ved *Rold skov* havde en rakker hængt sig, og så blev han begravet i et markskjel. Mens han var levende, gik han al tid med nogle store metalknapper i klæderne. En aften gik nogle folk (en flok rakkere) forbi hans grav. Så siger den ene: »Kom du her op, Mikkel, og lad os få nogle blanke knapper af din tröje, dem har du ikke nogen brug for.« Så siger en pige til ham: »Du skal tage dig i agt, du må ikke sådan spotte de døde.« Om natten lå flokken i et høgulv en fjerdingvej derfra. Da kom den døde rakker til karlen, og så måtte han ned af høgulvet til ham. Hvad snak de havde sammen, véd man ikke, men han var da sölle i flere dage efter og lovede nu for, at han aldrig mere skulde drive spot med en død. ERIK LARSEN, UGLKJÆR.

912. *Jens Vandborg* vilde bilde hans fader ind, at han var dobbeltgjænger, og han så ham oppe ved studene samtidig med, at han var et andet sted. Han var stor karl, når han kom hjem om aftenen, og gjorde spottesnak og fortalte, at han havde set hans fader der og der. Men en aften gik det ham lige godt på. Der kom noget efter ham oppe ved æ krat ved *Vrigsbjærg*, det klemte ham dygtig, og han var halv død, da han kom hjem. Siden førte han aldrig så stor snak. KRISTEN OLESEN, LEM.

913. Det var lige til jul, en mand tog til *Ålborg* en tidlig morgen og kom forbi en galge, hvor der hængte en tyv. Om aftenen, da han tog hjem, havde han fået en dejlig stor dram og var noget hoven i det. Så råber han op til tyven: »Hvad hænger du der og dingler efter? det var bedre, du kom ned og så til mig juleaften.« Han kjører videre og kommer hjem i hans seng. Så lægger rusen sig noget, og han siger da til konen: »A gjorde vist en fejl i aften.« — »Hvad var det?« siger hun. »Da a kjørte forbi den galge, råbte a til den døde, at han skulde komme ned og se til mig juleaften.« — »Ja, det skulde du ikke have gjort, nu får vi at se, hvordan det går.« Juleaften kommer, og ganske rigtig kommer der én og banker på dören. Manden beder ham velkommen, og han skal sætte sig op til overenden af bordet, og der blev sat for ham i stort mål. Det så ud, som han spiste, men han sank intet af det. Da han var færdig, takkede han og vilde gå. »Ja, nu vil du nok komme op og se til mig nytårsaften,« siger han. Manden var noget forfar over besøget, og han sagde straks ja. Men siden går han ned til præsten og vil høre, hvad fåer vil sige til det, og han fortæller ham jo hele sammenhængen. Præsten råder ham til, at han skal sige: »A kommer i Guds navn, og a vil også gå i Guds navn.« Han stavler altså derop nytårsaften, og da det så giver et klink, forvandles öjnene på ham, og det er som en helt pæn lejlighed, han er inde i. Han siger jo, hvad han har sat sig for, at han kommer o. s. v. Han blev opvartet med mad og drikke og vil så gå. Men så standsede den døde ham og sagde: »Hvem har lært dig det? havde du ikke sagt det, så skulde a have spillet med dig, for du havde ingen ret til at tale til mig, da du kjørte forbi.« Så gav det igjen et skrald, og nu stod han igjen ude ved galgen, og så sved han hjem det bedste han kunde. ÖSTER-HORNUM.

914. Der fører en bro, der kaldes Tværbroen, fra *Villestrup* borggård over til haven og gartnerhuset. Der går en gjenganger og spadserer på den om natten, og når han går, står lænkehunden og hyler og piber og springer i lænken og mysler. Så var det en hellig aften, da siger Jakob: »Nu er han her igjen«, og han gik ud i dören og skjældte: »A skal nok flytte dig væk, hvad går du her efter?« A sagde endda til ham, han skulde have bleven inde, men han vilde derud: »A skal rå flytte ham herfra!« Da

han kom ind igjen til lyset, blev han så knusende syg, te a måtte hente vand til ham og troede, han havde død inden dag.

NIELS KRISTIAN JENSEN, ASTRUP.

915. I *Vinderslev* er en bæk, som kaldes Øde mølle-bæk, og der er en bro, som kaldes Ødemøllebro. Der er noget spøgeri; når det kommer over den bæk, så klager det sig. En gård ligger lidt der oven for, og der står manden ude i porten og hører spøgeriet klage sig. Så siger han: »Du skulde have faret ordentlig i dit levende live, så kunde du have haft det godt i din døde.« Så kommer der sådan angst over manden, at han skynder sig ind. Da hører han hans hund, der giver sig til at hyle og tage på. Da mand og karl kommer ud, ligger hunden og er split ad i mange stykker. Havde han nu blevet ude, var han bleven split ad.

ANDERS MØLLER.

916. I gamle dage var det skik her på *Hindsholm* og sagtens også andre steder, at man ved ligfærd för begravelsen samledes i begravelseshuset og dandsede omkring ligkisten, hvori den døde var lagt. Dette kaldtes at lege »ligved«. En gang var der én død i en gård i *Dalby*, og da der skulde leges ligved, var der en person, som for at gjøre de andre bange havde taget liget af kisten, förend legen begyndte, stillet det op i krogen ved stueuret og lagt sig selv i kisten. Da nu dandsen skulde til at gå for sig, springer den døde frem, griber den levende i kisten og farer ud ad dören med ham, idet han råber: »Ser jer nu i spejl.« Om den døde kom tilbage, fortælles ikke, men den levende kom ikke mere. Fra nu af blev der et grueligt spøgeri på marken mellem Dalby og Mesinge, fra solnedgang kunde intet levende menneske eller dyr færdes der uden at blive ødelagt. Spøgelset viste sig i skikkelse af en sort hest og havde sin bopæl i Tinghus mose, men sin tumleplads havde det fra Dalby byled til Mesinge, ja, nogle siger, lige til Dalby. Folk mente nu, at det var den för omtalte karl, og kaldte det derfor Spejl. Det drev længe sit uvæsen og udbredte rædsel nær og fjern. Folk, der havde kvæg gående på den strækning, hvor han huserede, måtte passe på at få det bort för aften, hvis de ikke næste morgen vilde finde det sønderrevet. En gang kjørte en mand fra Kjærteminde efter Dalby. Han mærkede nok, at han var kommen vel sildig på det, men han håbede dog at kunne nå igjennem. Han drev på bæsterne og slap også igjennem, men rigtig nok på det allerydersteti ligesom han kjørte gjennem Dalby byled, sank solen, og i samme öjeblik blev også bagdelen af hans vogn, der ikke var kommen helt igjennem leddet, knust ved et frygteligt slag af Spejl, men manden og hestene gik fri. Endelig fik man opspurgt en præst eller munk, der kunde mane, og denne gav sig i færd med Spejl og manede ham ned i et læs gjødning. Det var ved vintertid, og stranden var tillagt, hvorpå præsten satte en dreng til at kjøre læsset til *Romsø*, uden dog at sige ham, hvad der var

i gjødningen, men med befaling om at kjøre jævnt. Drengen kjørte også langsomt, til han kom ned på isen, der kunde han nok lade rulle lidt raskere til, mente han, men straks hørte han fra vognen en stemme, der sagde:

»Kjør sagte med mig,
sagde munken til dig.«

Drengen kjørte nu sagte, fik vognen læsset af på Romsø, og der ligger nu Spejl. Men hvad enten munken ikke havde forstået sin videnskab til bunds, eller Spejl var bleven rystet lidt til live, ved det drengen kjørte for rask, nok sagt, han skal undertiden lade høre fra sig endnu. Navnlig skal flere søfarende, der om natten har passeret Romsø, have hørt Spejl råbe inde fra øen. En norsk skipper, der er gang skal have gjort Spejl en tjeneste,*) vilde en aften ankre ved nordenden af Romsø, men da hørte han én råbe til ham inde fra land:

»Læg dit skib for sønden ind!
fra norden kommer den stærke vind.»

Skipperen fulgte rådet og undgik derved en stor fare, ti om natten blæste hun op med en forrygende storm af nordvest, der vist var bleven skibets undergang, hvis det ikke havde ligget i læ af øen. Men det var jo Spejl, der gav ham det gode råd.

A. G. POULSEN.

Sml. hermed afdeling II: Vandets ånder 1, 11.

917. I *Sneslev*, tæt ved kirken, boede i begyndelsen af dette hundredår en klokker, der var så nærig. Som andre påholdende folk samlede han også kreaturben for at sælge dem i bismervægt; det kunde endda være, men det værste var, at han, da kirkegården en gang var renset, og alt slags rivsammen var kastet ud over muren i en bunke, samlede alle de ben, der var i denne, og lagde dem ind i en krog af huset i hob med dyreknoglerne for at sælge det hele ved lejlighed. Men om natten fik han hverken rist eller ro, det raslede og skramlede i alle kroge i stuen, så det var noget forskrækkeligt, og han lå hele natten med trykken for brystet og svedte som i stærk feber. Næste nat var det det samme igjen, og da han nok kunde forstå, hvoraf det natlige uvæsen kom, tog han alle benene, han havde samlet, og gravede dem ned i et hjörne af kirkegården, og så fik han nattefred.

HENRIK PEDERSEN, MARIBO.

57. Råd for gjengangere.

918. At stikke en blot kårde i loftet fordriver spøgeri J. B.

*) Dén tjeneste, som skipperen havde vist Spejl på Romsø, bestod deri, at han en aften, da han havde høit Spejl klage sig, at han frøs, havde kastet et stykke gammelt sejldug i land til ham, og dette gjorde, at Spejl blev ham særdeles bevågen.

919. Når man vil drive spøgelser bort, skal man sætte sine töfler bagvendt for sengen, eller og tage stål i sengen med. J. B.

920. Trolde og spøgelser kan ikke få magt med nogen, som har ild i munden. D. J.

921. Jeg har set i min ungdom, at der blev lagt en åben saks korsvis over en død mands mave, da han lå på bordet, men jeg véd ikke, hvad det betyder; siden er mig sagt, at det sker ved alle gemene lig, og at det er, for at de ikke skal gå igjen. J. B.

922. Lægger man en kjæp ved siden af ligkisten, efter at den er sat i graven, går den døde ikke igjen. H. V. R.

923. Hörfrø på graven hjælper for at gå igjen. E. T. K.

924. For at en død ikke skal gå igjen, skal man drysse hörfrø uden om hele huset. P. JENSEN.

925. Da min bedstefader døde, kjöbte min bedstemoder to pund hörfrø og gik avet om huset og såede det. Når der ikke viser sig noget den tredje nat, efter at en død er begravet, er de sikre på, at den døde bliver i graven. LÆRER ENGBERGS KONE.

926. Når liget bæres ud, skal der slåes en slat vand efter det, så kan det ikke komme igjen og spøge. JÖRG. H.

927. For at en død ikke skal gå igjen, skal man, når liget er båret ud af huset, hælde det vand, liget har været vasket i, uden for porten eller gangdören, for det vand kan den døde ikke gå over. LARS FREDERIKSEN.

928. I *Rørby* ved Kalundborg er den skik brugelig at slå en spand vand efter liget. Bruges også i *Tudse*. I *Eskebjærg* skal porten lukkes umiddelbart efter ligets udförsel. Dette sker ved to i dette öjemed opstillede mænd, inden følgets udkomst. Det sker også, at man spotvis slår vand efter en forhadt medtjener, når han rejser ved skiftetid, for at »han ikke skal gå igjen«. F. D.

929. Når et lig bæres ud af huset, skal der kastes vand efter det ud af dören, for at det ikke skal gå igjen. Således skete efter en borgmester i *Odense*. J. B.

930. I *Himmelbjærg*-egnen bruger man endnu ved jordefærd at bære den døde en gang rundt om graven, för han puttes ned, for at han ikke skal gå igjen. TH. J.

931. Man skulde gå med et lig en omgang ret om uden om graven, inden det sættes ned. MORS. E. T. K.

932. Når døde folks negle bliver klippede, skal saksen i kisten med, for at den døde ikke skal gå igjen. J. B.

933. Man kan hindre en død i at komme ud af kisten, når man pinder den til med nagler af rönnetræ. Dog kan man ikke

hindre ham i at komme op af graven i kisten, som han altså må vælte omkring med sig på sin vandring. Mange troværdige folk har ved midnatstid mödt en ligkiste, der kom govlende endelængs hen ad vejen. CHR. WEISS.

934. Det har været tro, aat gjengangere alene kunde komme op i et ildsted, og derfor brugte de, når de tog gryden af ilden, at stryge asken ud over stedet, så kunde de ikke komme op. KRISTIAN BYSTRUP, MORUM.

935. Over den dör, ad hvilken man har båret en död ud af huset, skal hænges et gammelt rokkehjul, for vil den döde gå igjen, må han først gå så mange gange rundt om huset, inden han kommer ind, som rokkehjulet har gået rundt. CH. KNUTH.

936. For at et lig ikke skal gå igjen, skal man tage koblerne af stjærten på ligvognen, når den er kommen til kirkegårdsporten, og derefter skal man skyde vognen noget tilbage, medens liget endnu er derpå. NIK. CHR.

937. Når et lig kjøres til kirkegården, skal, så snart som ligvognen er standset uden for kirkegården, hestene spændes fra og vendes omkring i en fart og spændes for igjen, för de andre vogne kommer i hold. HANS KR. HANSEN, LØGSTED.

938. Der var en gang her i byen en stodder eller tingest, der nok egentlig gik for murmester. Han hængte sig i et kammer, og for det han ikke skulde gå igjen, tog de en syldsten op under huset, grov et stort hul og trak ham ud der igjennem ved hans hår. En gammel mand her i *Lundø*, der hed Jens Skov, var med til det. Derefter lagde de ham på en gammel vogn, og så kjørte de ham op til kirken og begrov ham sønden for kirkegården i vejen. Der sidder endnu en sten på det sted, hvor han blev kast ned, den blev jo kast ned der i vejen som en mærkesten for stedet. Den vogn, de havde kjørt ham på, blev de så led ved, at manden ikke siden vilde spænde noget for den, og så kjørte de den ned sønden byen i nogle huller og damme og skidt og morads, og der blev den stående så længe, te den rådnede derfra. KRISTEN NIELSEN, LUNDØ.

939. På *Hallum* agermark lige ved vejen til Varde er på en ager en liden grön plet jord, som aldrig blev omplöjet eller besået, endskjöndt den er lige med det øvrige af ageren, og nogle år efter min ankomst her til kaldet, da jeg nogle gange var kommen der forbi, men kunde ej begribe, af hvad årsag den liden plet jord midt udi ageren lå så udyrket, fortalte en mand fra byen, som jeg spurgte herom, mig følgende legende. Der var en gang död en mand udi *Hallum*, som gik forskrækkelig igjen og spøgede (ventelig i de katholske tider), så ingen kunde have ro i huset og byen for ham, hvorfore beboerne havde sögt deres præst på hånden om at skille dem ved dette spøgelse eller gjenganger,

som han og havde gjort, ved det han havde nedlagt fire blykors om deres by med forsikring, at spøgelset aldrig skulde komme inden for bemældte fire kors, og på dette sted var just det sønderste kors nedlagt, hvorover de efter den tid ej turde forurolige denne plads, at de ej skulde give dette spøgelse adgang igjen til byen. De øvrige tre kors skulde være nedlagt östen, norden og vesten byen på heden, hvor det nu ej er kjendeligt, hvor de skal ligge. Og da jeg spurgte videre, om ingen havde nogen sinde gravet efter bemældte kors for at se, om der og var noget, svarede han, at et par mænd havde en gang understået sig at grave derefter, og da de kom så vidt, at de så det, og i det samme så til byen, syntes de, at deres huse stod i brændende lue, hvorpå de forlod dette arbejde og løb til byen; men da de kom hjem, var der intet at se, hvorpå de igjen forföjede sig til korset, at få det opgravet, men da var det blevet usynligt for dem, så de da kastede grøften efter og gik derfra. Siden den tid haver ingen understået sig i at grave derefter. Relata refero. Endelig da præsterne for en snes år eller mere siden blev befalet at indgive, hvad mærkværdigt der kunde være i deres sogne, tog jeg mig for at grave på bemældte plads efter dette blykors og fik endelig en dreng med mig, som gik til undervisning til konfirmationen, ti af beboerne selv kunde jeg ej overtale nogen at gå med mig, da de enten med et eller andet undskyldte dem. Jeg fandt da intet uden en del kampesten, som lå i pladsen og ventelig var samlet sammen og der henlagt for så at rense ageren for dem. Hallum ligger östen kirken en halv fjerdingvej.

Af J. Bays manuskr.: Beskrivelse af Kvong og Lyne sogne (1767?).

940. I *Tåstrup* ved Holbæk var det så galt med spøgeri. Alting blev flyttet omkring i huset, og de kunde ikke opdage årsagen. Manden i gården var syg, og en nat, han vilde stå op, ser han sin bedstemoder, der var død for mange år siden, sidde i en lænestol. De sögte da kloge folk, som rådede dem til at tage fire gamle meget brugte vognhjul og hænge dem udvendig på gården, hver på sin længe. Da det blev gjort, mærkede de siden ikke noget. Gjengangeren skulde nemlig løbe rundt om gården lige så mange gange, som disse hjul var løbne rundt. Men vel at mærke, egerne skulde skjæres ud af hjulene. I samme gård kom karlen en aften hjem fra et marked i Holbæk, og da står han i vognporten og trækker sine støvler af, og så vil han gå ind ad dören til sit kammer, der var i porten. Men han kan ikke få den i. Da udbryder han: »Så skulde da også Fanen have alt det kram, der går her i gården, man kan snart hverken det ene eller det andet for det.« I det samme blev han på en temmelig voldsom måde expederet hen i sin seng og kunde ikke røre sig af pletten i lang tid, för nogen kom og talte ham til. Han skal have lidt meget, den samme karl, af spøgeriet.

PASTOR SÖRENSENS SVIGERFADER, KRAGELUND.

941. Uden for en smuk gård i *Hammer* ved Næstved var ophængt et gammelt hjul. På spörgsmål om, hvorfor manden vilde have sådan en underlig prydelse på sin kjönne gård, svarede han: »Det hænger der for at gjenne troldene fra huset, for når der kommer én og vil ind, så må han først gå lige så mange gange om gården, som hjulet er løbet rundt om akselen, og derfor er et gammelt hjul bedre end et nyt.« S. GR.

942. Når en mand (kvinde) har hængt sig, skal han have nogle spån af det træ, bjælke, eller hvad det nu er, han har hængt sig på, med sig i sin ligkiste, helst under sit hoved, for at han ikke skal gå igjen. Og forøvrigt skal alle folk have spån af ligkisten at ligge på, det er noget, enhver snedker véd og må passe på. Får de halm i stedet, går de igjen, ikke for at gjøre fortræd, men for at søge efter spånene. VENDSYSSEL. A. E. JAKOBSEN.

943. Én, der har hængt sig, skal have det med sig i kisten, som han havde på, da han gjorde gjerningen, altså også træskoene. Sådan gik det i *Ørsted*. E. T. K.

944. Den, der har hængt sig, må have rebet med sig i graven. Jeg véd, at man har holdt midt på vejen for at hente rebet. A. L.

945. En mand i Julielund i *Vejlby* havde forsögt at tage sig selv af med livet. Da han kort efter døde en naturlig død, brændte de lighalmen, for at han ikke skulde gå igjen, hvilket de frygtede for. LAVRS KNUDSEN, BODE.

946. Den hængte fik lige til den nyeste tid alt med i kisten, han havde haft hos sig, da han døde: klæder, træsko, penge, snoren, brændevinsflasken, om en sådan havde været til stede, samt en splint af det træ, han havde strikken gjort fast om. Jeg har set, at en gårdmand, da han ombyggede sin lade, udtog et spændtræ, som han vidste en karl havde benyttet til ovennævnte sörgelige brug, og nu blev det lagt uden for gården, hvor en husmand fik lov til at tage det. Alt dette skete, for at den døde ikke skulde have noget at gå efter. SALLING. P. CHR. CHR., KNEBEL.

947. Mens jeg var hjælpelærer hos gamle Höjland i *Nörre-Lem*, boede jeg i den Stjernhjelmske stiftelse, hvor skolen fandtes i husets ene ende tilligemed et værelse til læreren, medens der boede to familier i den anden. Én af de mænd, der boede der, Jakob Dörken, kommer en dag, lige efter at jeg var kommen hjem fra en ferierejse, ind til mig og siger: »Det var godt, De kom ikke i aftes, for så kunde De have fået en slem forskrækkelse, Jeppe her nede i Österbjærg han ligger lig inde i skolestuen.« — »Hvordan hænger det sammen?« siger jeg. »Jo, Jeppe druknede sig nede i fjorden udenfor Bjærggård, og da de fandt ham, tykte de godt, de kunde lægge liget der inde i skolen, siden De ikke var hjemme.« Nogle dage efter kommer Jakob igjen og fortæller mig, te her havde han Jeppe hans træsko, dem var Pejter Kjærgård

kommen med, og han havde sagt til ham, om han ikke i al stilhed lige vilde sætte dem ned i graven til Jeppe. Jakob beklagede sig over at skulle gjøre det ved de nye gode træsko, men da jeg så sagde til ham, at han kunde jo sætte sine de gamle i steden, forsikrede han, at det turde han hverken for lidt eller meget, og så blev de jo sat ned i graven. J. KORNERUP, EGÅ.

948. Dem, der kvæler dem selv, de skal have kniv og strikke med i kisten. Da smedens kone her i byen hængte sig, fik hun strikken med sig og så deres brødkniv, for den havde de skåret hende ned med. An' Fiskers, der skar hende ned, sörgede for det. MAREN KNUDSDATTER, UGLBØLLE.

949. En gårdmand i rigtig gamle dage på *Nörre-Sletten* døde og blev begravet. Da folkene, som havde været med at følge, kom hjem til gården og skulde spise, sad den døde mand og red på tagrygningen. Så måtte de have kisten gravet op og have ham lagt deri igjen og båret op på kirkegården. Men det hjalp ikke noget, for da de kom tilbage til gården, sad han godt nok og red på rygningen igjen. Så måtte de atter have kisten op og begyndte at knurre over præsten, at han ikke talte rigtig, når han læste i hatten, siden den døde mand ikke kunde blive i graven; nu havde han to gange vist sig i hjemmet. Præsten stod og kunde ingen ting svare, men så tog mandens kone en stor stoppenål og stak ham med. »Av!« skreg manden helt ynkelig, »havde du dog ikke haft det slemme våben, så skulde jeg have vist jer, at jeg skulde have kommet hjem en gang endnu. Da han så tredje gang blev jordet, så blev han der.

JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

950. I *Smørum-Ovre* boede et par folk, hvis datter blev gift, men den gamle mand kunde ikke lide svigersönnen. De unge folk boede ikke der, men da den gamle mand kort efter døde, flyttede de hjem til enken. Nu kom den gamle hver nat hjem og tog sengklæderne fra svigersönnen og rev ham ud af sengen. Han nødtes da til at lægge sig ud i laden for at få ro, men heller ikke der kunde han ligge i fred. Så fandt de på det råd at strø hörfrø fra graven og hen til huset, og så hørte spøgeriet op, for gjengangeren skulde nemlig tælle alle frøene, inden han kunde komme hjem, og det kunde han ikke få gjort, inden tre haner havde galet. Den gamle kone lever endnu, så det er sket for kort tid siden. MARGRETE PEDERSEN, BALLERUP.

951. Når et og andet skulde gjøres imod spøgeri og hekseri, sagde de gamle, at de vilde hellere gå uden penge, for hvis de f. ex. tog penge for at hente alterbogen, skulde de ikke komme godt fra det, hvis de tog imod betaling. ANE LAVRSDATTER, TÅNING.

952. En mand hængte sig her i foråret. Da han blev begravet, fik folkene nogle blomtster at strö for ved kisten på vejen

hen til kirkevejen. Men de havde ikke blomster nok, og så kjørte de over på naboens mark for at komme hen til vejen.

CHR. CHRISTENSEN, VORSÅ.

953. Almindelig gik ingen igjen, för der kom kristenjord på kisten. Her kunde kådhed afstedkomme ulykker. En karl, der hjalp at grave en grav, tog en håndfuld jord med sig, som han listede sig til at lægge på den dødes kiste. Men det kan nok være, der blev spektakel den nat. SALLING. P. CHR. CHR., KNEBEL.

58. Glemte løfter. Sager, der skal rettes.

954. På *Gammelmark* i *Hallundbæk* by i *S.-Omme* levede i midten af forrige århundrede (1769) en aftægtskone, som hed Else Nister (Nisdatter). Denne kone var en meget ondskabsfuld kvinde. Da hun lå for døden, sendte hun bud efter præsten, hr. Bang, og han kom også straks. Da hun var bleven beredt, siger hun til ham, at der endnu lå hende noget på hjærtet, og det var, at der var en toft, der havde hørt til gården för, men som hun skulde have indtægterne af, så længe hun levede. »Denne toft,« siger hun, »må ikke komme til gården, når jeg dør, og det skal du sörge for, hr. Bang.« Nej, det vilde præsten da ikke, men så sagde Else Nister, at der henne på hylden stod et sølvbæger med tolv kroner i, dem måtte han få, når han så vilde sörge for, at toften ikke kom tilbage til gården igjen. Denne fristelse var for stor for præsten, og han tog pungen og gav sit løfte, og så rejste han af. Kort efter døde konen, men toften kom til gården, ti det var pungen, præsten så på, han brød sig ikke om, enten han holdt sit løfte eller ej. Nu skulde Else da begraves, og man fik rigtig nok kisten til kirken, men da de kom hjem, var hun allerede kommen og havde lyset tændt i sine forhenværende værelser. Da de kom ind, fandt de konen på gården i en livløs tilstand, hende havde Else været inde ved og tumlet stærkt. Konen, der var höjfrugtsommelig, födte samme nat et pigebarn, men det var fjottet hele sit liv. Da begravelsesfolkene var komne til Gammelmark, tog Else Nister af sted op til præsten, og da hun kom i gården, sendte hun bud ind til ham, om han vilde komme ud til hende, eller hun skulde komme ind til ham. Hr. Bang valgte det første og gik ud til gjengangersken. Hun begyndte nu at kjøre slemt omkring med ham, og fik ham til sidst jaget ind i en bagerovn, hvor der den dag var bagt brød, her kunde hun ikke komme ind efter ham. Præsten havde straks ladet sende bud efter degnen i Grindsted — *Wellejus* hed han — men denne vilde ikke der over. Der blev sendt bud anden gang, men han vilde ikke komme. Endelig den tredje gang, vognen kom efter ham, tog han med. Da de kom noget nær til stedet, bad Wellejus

kusken holde, til han kom tilbage. Nu gik degnen hen til gjengangersken og begyndte at læse; men Else lod ham høre o. s. v. Wellejus tog straks en skilling og kastede i hendes gab. Så måtte hun ned i jorden i Kirkesig. Der blev drevet en stor manepæl ned igjennem hende, og denne pæl kan endnu levende folk huske at have set. W. og hr. B. tog derpå hjem, men så meget havde denne tur virket på dem, at de aldrig var raske siden. P. K. M.

955. Gjenfærdet i *Sønder-Omme*. Som præsten sidder en aften i sit kammer, viser den døde kone sig for ham og siger, at hvis han ikke får sagen i rigtighed inden tre solemærker, skal det gå ham galt. Præsten skynder sig da til Vejle dagen efter, men enten han nu ikke traf fogden hjemme, eller der var for stor uorden i sagerne, nok er det, han havde ikke större orden i tingene, da han kom tilbage, end da han rejste der ned. Da de tre dage var omme, kom konen, og nu var hun ikke god. Degnen i *Grindsted* hjalp ham, han manede hende ned og slog en pæl igjennem hende. Når man rører ved den, siger det neden under: »Ryk bedre til, ryk bedre til.« Somme tider flyver samme degn som en ugle på vejen mellem Grindsted og Sønder-Omme.

H. G. STAMPE.

956. En gammel kone i *Havrum* døde og gik igjen. De havde flere börn, og der iblandt én, som ikke var rigtig klog og heller ikke kunde rigtig tale. De andre börn skulde ikke have nogen arv, för deres fader døde, men hende havde hun bestemt der skulde have noget mere. Hun havde, mens hun var levende, lavet sengklæder til börnene ligesom andre folk, og så havde hun syet en bitte skindpose og syet den ind i den dyne, som den sölle pige skulde have, sådan i det ene hjörne. I den skindpose havde hun gjemt 400 daler til hende, men det var ikke bleven åbenbaret endnu. Så kom hun mange nætter, når klokken var tolv, og gik hen og stod ved dether sengklæder. De lukkede, så godt de kunde, om aftenen, men hun kom lige godt ind. Manden vågnede flere gange og så hende, og de var så forskrækkede for hende. De havde nu lagt mærke til, at hun stod og pillede ved denher dyne, og gav dem så til at sprække den op. Så fandt de en seddel, hvorpå pigens navn stod, og så traf de skindpungen og fik den lukket op. Pigen fik pengene, og så kom den døde ikke mere. ELISABET POVLSEN, TORSAGER.

957. I *Torup* døde en kone, hun sagde til sin mand, at kruset, som de havde, med sølvlåget skulde han give deres datter. Dette lovede han også, men han holdt det ikke, ti da han giftede sig igjen, vilde den nye kone ikke af med det. Nu begyndte den afdøde kone at gå igjen hver nat; først gik hun hen til bordenden, hvor det omtalte krus hang, og klaprede med låget, derpå gik hun hen og nappede den nye i armen, og så forsvandt hun igjen. Folkene var meget kjede af denne forstyrrelse hver nat og henvendte dem derfor til provst *Wellejus* i *Besser*, som også lovede

dem at nedmane spøgelset. Han indfandt sig flere gange om natten, men kunde aldrig træffe det. En dag kom han så derned om formiddagen, lige da folkene var inde for at spise davre, og nu traf han det inde mellem dem. Skjöndt de intet kunde se eller mærke, kunde provsten det dog, og han tvang spøgelset til at gå foran sig til Besser kirke, hvor han så manede det ned på kirkegården, og siden den tid fik folkene fred i gården.

FREDERIK POULSEN.

958. En kone i *Öster-Assels* fortæller, at hun mange gange har set hendes afdøde mand komme og sætte sig for bordenden. Endelig tager hun mod til sig og siger: »Sören, hvad går du efter?« Så sagde han, at det var noget pengsvæsen, han ikke havde fået gjort ret side på, og så, da hun sörgede for, at det blev rettet, så fik han ro. Hun sagde, at hun så ham lige så grangivelig, som hun så min fader sidde der nat efter nat.

MORTEN JENSEN.

959. En soldat, der havde tjent i *Krog* i *Örre*, var bleven skudt henne, og så kom han der til om natten og foer op til Sunds præstegård i et gloende hjul. Der var altså noget, som ikke var blevet opdaget. Han kom helt fra Kjöbenhavn og var på et skib, og de kunde ikke sejle for ham. Sunds præst, hr. Høeg, manede ham nær ved gården. KIRSTEN MARIE FREDERIKSDATTER, ÅLBÆK.

960. En karl fra *Ravnholt* , der var uldhandler, var forlovet med en pige i Kjöbenhavn. Så kom han i krigen 1848, og han havde lovet hende, at hvis han faldt, skulde hun arve hans penge. Så blev han også skudt i slaget ved Fredericia, men løftet til kjæresten blev ikke opfyldt. Siden viste han sig hver aften hos sin svoger i Ravnholt, og gården blev flyttet for at undgå hans besøg, men han kom lige fuldt. Det varede længe, inden nogen dristede sig til at tiltale gjenfærdet. Men da det endelig skete, sagdes der, at svogeren rejste til Kjöbenhavn og opsögte hans forlovede, hvem han udleverede hans efterladenskaber. Så fik han fred i sin grav. MIKKEL SKRÆDDER.

961. Provst *Langhoff* i *Lyndelse* havde en sön, som hed Hans, og han var gods- og skifteforvalter, men er død for mange år siden. Gartnerens kone der på gården døde, men han så hende dog flere gange stående på vejen uden for huset. Han lod hende stå og sagde ingen ting, men til sidst kom hun ind i hans kammer. Dog tav han endnu. Men så træffer det sig en aften sildig, da han kom hjem med en lille halv, at hun møder igjen, og så tog han sin ene töffel og smak hende i hovedet med. Hun svandt, men han blev helt rasende til næste dag. Nu lovede han ved sig selv, at kom hun tiere, vilde han spörge, hvad hun gik efter. Den følgende nat kom hun igjen. »Hvad vil du her?« siger han. »Jeg vil bede dig om, at du sörger for, at der bliver skiftet, og mine börn sker ret og skjel.« — »Det skal ske i morgen.« Hun forsvandt, og næste dag blev der skiftet. D. J.

962. Birret Stövs var der ovre fra *Skjæring*. Årsdagen efter hendes moders død kom denne og stod og rakte i et skab om natten, hvor der var guld- og sølvtöj i. Birtes fader lå inde i sovekammeret, men hun lå i stuen. Om morgenen sagde hun til ham, om han havde sovet i nat. Nej, han havde ikke sovet ret godt, men han sagde ikke, hvad der var i vejen; det vidste datteren jo godt. Det sølvtöj var ikke delt imellem de tre søskende, og moderen havde endda bestemt, inden hun døde, at det skulde deles. Så mente de, det var derfor, hun kom på selve årsdagen, og så delte faderen sølvtöjet.

PETREA MARIE NIELSEN, SKJØDSTRUP.

963. En kone på *Langeland* døde, men hendes töj blev ikke delt med retfærdighed mellem börnene. En nat, da manden og den nye kone var i by, så karlen et lys i storstuen, og én stod og lukkede skatollet op. C. M. L.

964. Der var en præstekone i *Galtrup*, der døde, og noget efter var der én af pigerne, der blev hende vaer, hun stod ved noget der inde. Så åbenbarede hun det for præsten. »Hvorledes er hun klædt?« sagde han. »Hun er hvid.« Så vilde præsten ind og tale med hende. Han sagde så: »I himlen der hviler alle Guds salige engle.« — »Der hviler jeg også,« sagde hun. »Hvorfor står du da her?« Ja, her var noget, som tilhørte en anden, og som hun havde lånt og ikke fået leveret fra sig. Når de vilde levere det tilbage, kunde hun få fred. Ja, det skulde straks ske, så snart det blev dag. Præsten sörgede nu for det, og så kom hun ikke siden. MAREN DISSING.

965. I *Mjelholts Krog*, *Dronninglund*, tjente en pige, som døde der. Hun havde lånt 30 daler af en karl, om det var hendes kjæreste, véd a ikke, men det var da ikke blevet åbenbaret. Og så kunde de se, hun kom i hvid dragt. Men så fik de bud efter pastor Wissing, og han kom og snakkede til hende. Nu fik hun det åbenbaret, og pengene blev betalte, og siden kom hun ikke.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

966. En gammel kone havde tiltænkt sig et par fine hörlærredslagener til jordtöj. Da hun var død, tog hendes sönnekone dem og gav hende et par hampetavslagen at ligge i . . . . D. J.

967. Ma' Dues i *Stövring* var så plaget med spøgeri i sin stue, at hun ikke kunde ligge der, men måtte ligge ude i stalden hos hestene. Hun boede i det ene hus af den gård, som nu er Stor-Jenses. Hun havde en broder, som døde ved hende; han havde en gang lokket en pige, og havde en datter med hende. Da han nu lå på sit yderste, forlangte han at få bud efter sin datter, folk mente, at han havde nogle penge, han vilde, hun skulde haft. Ma' Dues fik sin egen datter smykket med skjægtøj og stads og førte hende hen til sengen i det sted; men da den døende fik fat på pigens hånd, slængte han den fra sig; han

mærkede nok, de narrede ham. Da han nu var død, blev der sådan en puslen og anstalt i stuen; der stod en jærnbunden kiste, der havde tilhørt ham, og man mente, han havde haft sine penge i den; ved den, over gulvet og ved sengen blev der så meget på færde, at Maren som sagt ikke kunde være der, men flyttede ned i stalden om natten. Folk troede, at det var noget, hun selv fandt på, med det spøgelsesnak, og så vilde to mænd ligge i stuen en nat for at få opdaget, hvad det var, men de vilde aldrig prøve det mere. Det begyndte altid kl. ti om aftenen. Der var en gammel pige, der boede i et lille hus, hun gik tit hen og sad hos Ma' Dues om aftenen, men når klokken var henved ti, sagde Maren: »Nu må vi nok til at afsted, for ellers så kommer han!«

KAREN MARIE RASMUSSEN.

968. En lærer i *Bislev*, der hed Kristen Larsen, døde og blev begravet på Bislev kirkegård. Men så gik han igjen, og der blev spektakel hjemme i bryggerset og ved bagerovnen til enhver tid om natten. Konen blev jo bange for at være der i skolen og klagede sig over det. Så havde hun en tærsker, han turde godt gå op og snakke med gjengangeren, for han var ikke ræd for ham, sagde han, de havde altid kommet så godt ud af det med hinanden. Tærskeren gik så op på kirkegården og satte sig på en grav et bitte korn fra degnens. Så kom han og rejste sig op af graven. Tærskeren spurgte ham nu ad, hvad der var i vejen med ham, siden han ingen ro kunde få. Ja, han svarede, at der var ikke andet i vejen for ham, end han tykte, daglejeren havde fået for lidt for hans arbejde, og derfor havde han taget én af hans egne skjorter og bundet for begge ender af, dernæst havde han kommet en skjæppe rug i den, og så lagt den op over ovnen, hans kone måtte nemlig ikke vide det. Den vilde han nu give ham, for det han havde fået for lidt i daglön. Tærskeren går så hjem og fortæller det til konen, og hun skal til at eftersøge, om det er der på ovnen. Jo, det fandtes på pladsen, og tærskeren fik kornet. Siden så de ikke den gjenganger. Det er passeret i min tid.

JENS MARK, VOGSLEV.

969. En gammel tigger kom en gang over en mark i *Humlebæk* og så der en sten ligge, som han ønskede at få på sin grav. Konen, hvem marken tilhørte, lovede at sörge for at få den over ham, når han døde. Men hun glemte sit løfte, og da han var død, kom han og skrabede op ad væggene og dörene, indtil konen endelig kom ihu, hvad hun havde lovet.

C. BROCKDORFF.

970. Ved præstegårdens stengjærde i *Sønder-Kongerslev* såes en gang hver aften et hvidt gjenfærd. Så en aften gik en klog mand hen og passede det op. Da skikkelsen som sædvanlig indfandt sig, sagde manden til den: »Guds fred«! — »Den har jeg,« blev der svaret. »Hvad går du da efter?« spurgte manden. »Det skal jeg sige dig, hvis du vil hjælpe mig,« svarede skikkelsen. »Ja, det vil

jeg godt, om jeg kan«, sagde han. Så fortæller skikkelsen: »Jeg er den og den, som døde for så lang tid siden. Tag en törv og tre sten op af diget og giv min sön, hvad du finder.« Derpå forsvandt skikkelsen, og manden gjorde næste dag, som det blev sagt ham. Han fandt en ring og nogle penge, som gjenfærdet i levende live havde gravet ned dér, og gav det fundne til sönnen, og gjenfærdet såes ikke siden. Man skal aldrig være bange for at tiltale et hvidt gjenfærd, derimod bange for sorte. De hvide hører til Himmerig, de sorte til Helvede. Til et hvidt gjenfærd siger man altid først Guds fred, men det må man aldrig sige til et sort. Hvis man lover et sort gjenfærd noget, kan man efter sin død komme til at afløse det, hvis man ikke kan holde sit løfte. M. NIELSEN.

971. Hans Snabe, der boede i *Tovstrup huse*, havde forvart nogle skillinger i et kålgårdsdige, han vilde unde hans börn. Hvorfor han lagde dem dér, véd vi ikke, men han mente vel, han kunde der have dem i bevaring. Så døde han, men gik hjem efter hans penge, og kom i linnedet, han var lagt i. Der boede en mand nede vesten for, som hed Jens Iversen, han havde sét ham komme hjem til kålgårdsdiget og stå og rage i det med hans fingre. Så går han derhen, da den anden var rejst, og finder pengene og beholder dem. Det blev så ikke til mere.

MAREN PRIMDAL, NAVTRUP.

972. I *Størtum* var der en gang en gammel kone, som døde, hun havde boet sammen med hendes sön og hans kone. Da hun så var begravet, gik hun igjen og var helt hvidklædt, hun gik og rodede inde i sengen ved börnene og ude i loen. Så så de efter i sengen og fandt der nogle nøgler garn, og i loen hang der et rödt skjört, som havde tilhørt den døde. Det tog de da og hængte ind i kjøkkenet, men så gik gjengangeren der. En gang sönnekonen vilde gå ud i kjøkkenet med en bøtte mælk, stod hun der. Da blev hun så bange, at hun tabte mælken. Hun spurgte så præsten ad, om hun måtte tale hende til. Præsten sagde da, at det kunde hun godt, men hun skulde tage en salmebog i hånden, for hun vilde vist komme til at love hende noget, som hun skulde give hende hånden på, og så måtte hun ikke give hende hånden, men hun skulde række hende salmebogen. Så spurgte hun da en gang gjengangeren: »Hvad går I efter, moer?« — »Fem skilling i de röi skjört, så kan a få ro i jorden, men lov mig, at du vil give min datter dem, og giv mig hånden derpå.« Hun rakte hende da salmebogen, og den tog hun så hårdt på, at det blev at se i den. De skar nu skjörtet op, og fandt fem skilling syet ind i livet. Så så de ikke mere til hende.

ANNE ANDRESEN, SNOGBÆK, ULLERUP.

973. Da Malenes morfader Jörgen Skytte var et ungt menneske, boede der tre gamle koner sammen i ét hus. Den ene

kom en aften hjem, efter at hun havde forrettet tjeneste hos fru Glerup på *Baggesvogn*. Hun var gjennemblödt og lagde derfor sine klæder til törring på grydeovnen. Om natten gik der bræk på ovnen, og der kom ild i klæderne. Næste morgen fandt man kvinderne kvalte af røg. De blev begravede, og den ene af dem, Dorte Sandhöj, gik igjen. En dag kom en gammel mand hen til Jörgen Skytte og sagde til ham: »Dersom jeg vidste, at det var sandt, at Dorte Sandhöj gik igjen, da kunde jeg have lyst til at standse hende.« Jörgen svarede, at han syntes, det var bedre, om man kunde bringe hende til ro. »Jo, det skulde du nok være i stand til, din grönskolling!« Da solen var gået ned, satte manden en greb midt i stien, ad hvilken han vidste, Dorte skulde komme, hun måtte da vige tilbage igjen for jærnet. Næste aften stillede Jörgen sig ved greben, og da han så hende, sagde han: »Jeg frygter Herren.« — »Ja, det gjör jeg også,« sagde hun. »Hvorfor går du da således?« Hun forklarede ham nu, at hun sögte en toskilling. Han lovede, at han skulde finde den, og spurgte derpå, hvad han skulde gjøre ved den. Hun bad ham, om han vilde give den til hendes datter, som tjente på Baggesvogn. Skillingen fandt han, den var indsvöbt i en klud og gjemt under en stolpe. Derpå gav han den til hendes datter, og siden hørte man aldrig, at Dorte gik igjen. NIK. CHR.

974. En mand her i *Jegen* havde haft med en pige at gjøre, som havde tjent ham, og hun bildte ham ind, hun var frugtsommelig. Hun byldtede pjalter på sig for at komme til at se sådan ud. Så havde han forvart en hundreddalerseddel inde i en sprække i hans klædeskab, hun skulde have, for han blev syg, og det gjorde han, inden han döde. Men han fik det ikke åbenbaret, og seddelen blev siddende. Så kom han og pilkede der. Enken spurgte ham om, hvad han vilde. Han sagde, at det var penge til den pige. De fandt pengene, og aldrig de så ham mere. Pigen var den gang kommen til hendes hjem i Vodskov. A véd ikke, om hun fik pengene. Hun var ikke frugtsommelig og svandt hen og döde omsider. ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

975. En mand, der boede på *Åstrup mølle* sønden og vesten for Hjörring, han blev syg og skulde dø. Så havde han 800 daler, der stod i en pose i sengen ved ham, og för han döde, siger han til konen, at de penge vilde han have med sig i graven. Konen lægger dem også i kisten. Så kommer præsten der ned, da han skal begraves, de kaldte ham Mester Nielsen, og han fik det at vide med de penge og sagde så, at de skulde tages af, ellers vilde han ikke begrave ham, den döde måtte ikke få dem med sig. Altså bliver liget begravet, men så kunde de ikke være der nede på Åstrup om natten, der kom en stor hund ind og væltede sengene med dem, og havde nær split dem ad. Så blev der sendt bud efter præsten, og han kom derned og fik det ændret, han manede ham ned midt på mølledæmningen under en svær

stor sten. Kristen Måjens moder har tjent den præst, så det er ikke så meget længe siden. Hans kiste står i Hjörring kirke.

JENS PETER PEDERSEN, ILBJÆRGE.

976. I gamle dage boede der i *Stensby*, *Skamby* sogn, en urimelig stærk gårdmand, som hed Ole Hån (Håns ɔ: Hansen). Han fik gården på de betingelser, at han skulde gifte sig med datteren der. Moderen var enke og skulde jo så have aftægt. Men da Ole Hån nu først havde fået gården og papirerne, og al ting var i redelighed, så jog han datteren væk og vilde ikke have hende. Alt gik imidlertid godt, så længe den gamle kone, pigens moder, levede, men da hun var død, blev der sådant spøgeri i gården, at Ole ikke kunde bjerge sig der om natten. Det var pigens moder, som gik igjen. Hun kom hver nat et par timer og kneb og plagede Ole, så det var forskrækkeligt. Men så havde han en broder, som også var urimelig stærk, og ingen ting var han bange for, ham fik han til at ligge hos sig om natten, og han havde nok lyst til at prøve en dyst med spøgelset. Men han prøvede ikke på det mere end én nat, så var han færdig. Spøgelset kunde let håndtere dem begge to. Til sidst fik Ole det råd hos en præst, om det var ham i Skamby, eller det var en anden præst, véd jeg ikke, men det kan nu også være det samme. Nok i det, han fik da det råd, at han skulde grave et gammelt vognhjul ned i sogneskjellet, og på alle de veje og alle de steder, hjulet havde gået, skulde spøgelset gå, og lige så mange gange hjulet i sin tid havde løbet rundt, skulde spøgelset løbe rundt om gården, för det skulde få lov til at komme til Ole. Men alt det fik spøgelset godt nok endt og nåede endda at komme til og plage Ole en halv snes minutter för dag. Samme Ole Hån kom en gang gående til Søndersø ad en markvej, der gjenskød efter Stensby. Da han kom til leddet mellem markvejen og den rigtige vej til Stensby, kunde han ikke komme over og heller ikke få leddet op, hvordan han bar sig ad; men så sprang han baglænds over leddet, og så var der ingen ting mere i vejen. Det var pigens moder, der også spøgede der. Men der var nu mange flere, det kom til, og allerbedst, som de gik, blev de kastede over hegnet og ind i Rasmus Jakobsens mark. Stedet er så kjendeligt, for det er akkurat der, hvor stötten står over baron Blixen Finecke. En gang kom Ole Hån sildig om aftenen kjørende fra Odense. Da han nåede Kabbelhave skov, væltede vognen midt på den jævne vej. Han stod lidt og betænkte sig på, hvordan dette her var gået til, og så rejste han vognen op, men den væltede igjen. Ole rejste den atter, men da den væltede tredje gang, mærkede han nok, at der var noget aparte ved det, og det var mere end en ligefrem vælten. I det han da rejste vognen, sagde han: »Ja, kan du vælte den, så kan jeg ponnede rejse den.« Da han fik den så rejst, var der ikke noget i vejen for at kjøre til Stensby.

K. N. TIMMERMANN.

977. Der var en mand i *Skarnvad* i *Bratten*, han døde fra hans kone og to sönner. Den ene var noget halt og hed Kræn, og den anden fik stedet. Hver aften så enken hendes mand stå ved kakkelovnen, og den var af kakkelgryder. Så var hun bange for ham og forlegen med det og gik til Elling præst og sagde, at hendes mand stod der om natten. Præsten lærte hende så, hvad hun havde at gjøre. »Når du ser ham igjen, skal du sige: Min sjæl lover Herren. Svarer han så: Min gjör også, skal du sige: Hvad kommer du da her efter? Så får du at vide, hvad der er ved det«. Hun går hjem med den besked, og manden viser sig igjen. Hun gjör, som præsten har sagt, og han svarer: »Der i den nedre kakkelgryde er nogle sølvpenge, dem skal Kræn have.« Hun tog så gryden ud og fandt pengene, og Kræn fik dem og kom siden til Nabstjært og blev gift. Der har været velstand siden på det sted af de penge. NIELS MADSEN, BRATTEN.

978. Der boede to søskende i Dokkedal, en broder og en søster. Søsteren var noget nöje og samlede og gjemte mange ting hen. Hun bliver syg og døer uden at få noget sagt, der lå hende på sinde. Efter begravelsen kunde man se hende næsten hver aften komme fra kirkegården i *Mov* og skride hjem til Dokkedal. Flere så hende følges med vognen, når de kjørte om aftenen ad vejen, og endog lægge sin ene hånd på vognfjælen. Hun skred ind ad porten og viste sig rundt omkring i stuerne, lukkede alle dörene op og ligesom ledte efter noget. Broderen kunde ikke holde ud at se dette og gik til præsten og bad ham rette ved det. Præsten sagde til ham, at han skulde spörge hende om, hvad hun gik efter, når hun så sagde det, og det blev gjort i orden, vilde hun ikke komme mer. En aften ser broderen hende så komme og gå ind. Han går hen og tiltaler hende, og hun fortæller så, at det var nogle penge, der var gjemt i en dragkisteskuffe, som en bestemt person skulde have. Pengene blev fundne og givne til den, der skulde have dem, og så blev der ro.

NIELS LAVRSEN, SELLING.

Fortalt af Simon Hjulmand, Mov.

979. En karl og en pige tjente begge på *Asdal* ved Hjörring. Så faldt han ned og slog sig ihjel og spögte siden på gården. Det kom af, at pigen var hans kjæreste, og hun var frugtsommelig ved ham, mente folk. Så talte hun med præsten derom, og han sagde: »Er du bange for at tale med den stakkels afdøde?« — »Nej, er det ham, så er jeg ikke.« — »Mød ham da på kirkestien til Asdal kirke ved midnat, og møder han ikke den første nat, så gå den anden og tredje nat med. Sig så til ham: »Min sjæl lover Herren! Siger han det samme, kan du tale til ham.« Hun går. Første aften gled der ligesom en mørk skygge forbi hende. Den anden aften kunde hun gjenkjende ham. »Min sjæl . . .« — »Det gjör min også.« — »Men hvad går du da her efter, Per?« — »Jo, jeg har 5 daler stukken op under en lægte på

laden, som du skulde have haft.« Derpå forsvandt han, og hun fandt pengene. JG. HANSEN.

980. Der var et bryllup i *Tjörnemark*. En enke giftede sig igjen, skjöndt hendes afdøde mand på dødssengen havde bedt hende lade det være. Da pludselig ved brylluppet rystede hele huset, mælk og öl i krus og kopper spröjtede over på gjæsterne. Alle forfærdedes, og jordskjælvet standsede et öjeblik efter. Året efter hængte konen sig, og året efter igjen hendes ældste sön. — Peder Jörgensen siger, at den afdøde var fordrukken, konen havde ord for at være løsagtig. Hun havde et horn i siden til hele den familie, af hvilken den mand var, som han forbød hende at gifte sig med. Folk antog ikke rystelsen i huset for jordskjælv, men sagde, at det var den afdøde, der gik igjen og varede hende. En urmager vilde holde på en af mælkebøtterne, da modtog han ligesom et elektrisk stød. Næsten ingen kom godt hjem den nat fra dette bryllup, heste blev sky, vogne væltede. E. TRIER.

59. Gjemte penge fra gammel tid.

981. På en stor gård, a tror nok, det er i *Sest* sogn, skulde pigerne om sommernætterne våge over deres bleg, for det kom ikke ind. Det var forbudt karlene at komme ind til dem om aftenen, men hvad, de gik jo alligevel. Så så de, der kom en hvid jomfru henne i haven, og så blev de jo forskrækkede: »Huha, der kommer æ jomfru!« Men så blev den henne. De blev lidt sære ved det, og så fortalte de husbonden det om anden dagen, te de havde set en hvid jomfru. Han vilde ikke tro det, men karlene viste ham stedet, hvor hun gik, og så gravede de ned på det sted og fandt en sølvskål. Siden så de hende ikke.
THOMAS JÖRGENSEN, LINDEBALLE.

982. Min bedstefader fortalte, at i en gård i *Nielstrup* — det var netop den, hvor der havde været ting — der havde de altid sådant uheld med deres kreaturer. Så sögte de til en klog mand, og han sagde til manden: »Du skal se ind i din overstue, der er et hul i gulvet, og hvor det hul er, der skal du grave ned og hitte en kjedel penge. Men så må du ikke være i din gård den nat.« Manden svarte og sagde, at det skulde aldrig ske, han vilde grave efter det. Men deres sön han troede lige godt, hans forældre havde gravet, for de kom til at have så mange penge, og der blev ro i gården. Men aldrig nogen fik ret besked på, hvordan det egentlig var gået. Den karl fortalte som virkeligt, at der var somme tider, imens det var galt der, når han havde været i by om aftenen og kom hjem, så var hestene, lige til de kunde stå og svede, og når han så gik op og ryddede deres krybber,

var det for ham at tykke, som det var smågrise, der lå der, og han bar dem ud på møddingen, men om morgenen var det ene gode hakkelse, han havde båret ud.

KIRSTEN MARIE PEDERSDATTER, HORNSLET.

983. I den skov ved *Stenderup strand*, som kaldes *Plomgård*, var der mange, som havde set en jomfru gå og trille med en tønde penge. Alle var bange for at komme der, og ingen turde plukke af de mange jordbær, som der gror. Omsider blev en bonde og en skovfoged enige om at skaffe sig jomfruens penge. Den sidste havde nemlig læst i en bog, hvordan man kan slå krinds om sig og tvinge spøgelser på denne måde. De begav sig nu ud i skoven ved middagstide, og nu slog skovfogden krinds om dem. Da han havde gjort det, blev der en ståhej, som skoven vilde falde om dem, og bonden blev så bange, at han løb hjem; og nu sad skovfogden net i det, da kredsen nu var brudt. Nu kom jomfruen, hun havde klæder på af en slags fint gråt töj, som man brugte i gamle dage, hvide strömper og røde töfler med hvide hæle, hun havde et langt nedslaget hår og var meget smuk. Hun spurgte nu, hvad han vilde. Ja, han vilde have hendes penge. »Ja, hvis du kan bevise mig, at du er i familie med mig, så kan du gjærne få dem, ti jeg vil gjærne af med dem.« Han betænkte sig lidt og sagde omsider, at de begge nedstammede fra Adam og Eva. Men det familieskab vilde hun ikke antage, han måtte være anderledes i familie med hende, hvis han vilde have pengene. »Men nede i Melby der er en lille dreng, som er lidt i familie med mig, og han kan få pengene.« Nu skred jomfruen lige ind i kredsen, og han lagde sig lige ned på jorden og stemte ånden i sig. Han mærkede nok, at hun ruskede i ham, men så faldt han hen og vågnede ikke för hen imod aften. Han lå syg i mange uger derefter. N. C.

984. I *Stenderup Nörskov* er der et sted, som kaldes *Plomgård*. Der har i gamle dage stået en borg, som ejedes af en jomfru, og hun har gået igjen med en tønde penge. Mændene i byen havde stor lyst til at få fat i de penge, og så gik de en nat ud og slog kreds om hende og spurgte hende, om de kunde få hendes penge. Dertil svarede hun, at de kunde godt få dem, men der skulde et umyndigt barn tage imod dem. Næste nat gik en af mændene ud med sin fireårige sön og sagde til ham, om han nu kunde gå hen og tage fat i tønden. Det gjorde han, og da han tog fat, slap jomfruen, men gav i det samme et så gjennemtrængende skrig fra sig, at drengen blev döv og kunde ikke høre fra den dag af. Den dreng levede i mine drengeår som gammel mand, og folketroen udpegede ham netop som den mand, der havde taget tønden. Han var döv og talte som et fireårs barn. Han er af en rig familie, og den rigdom mener man at de har fået derfra. Der er også altid én i familien, der har én eller anden legemlig skavank. Den jomfru hun havde to søstre, hvoraf den en

boede i *Drejens* i *Eltang* sogn, den anden kan jeg ikke huske hvor boede. og de ligger alle tre begravede i *Tavlev* kirke. Der i kirken har al tid været tre huller, som de ikke kan holde tillukkede, for der skal jomfruerne have deres færd ud af. Den gamle vej, som de færdedes ad, mens de var levende, var imidlertid bleven aflagt, og lagt ind til en mands mark, men den var ikke bleven plöjet. Folk sagde, at han skulde ikke plöje den, for det var fejl, men så et efterår kom han i tanker om at plöje den, og hen ad vinteren, da der kom sne, skete det så en aften, mens karlen stod og vandede hestene, at han hørte en kanes klokker. Hestene blev sky og løb fra ham, ligesom han hørte et skrig. Det var af gjenfærdet, da det kom til det sted, hvor der var plöjet. Det gjentog sig et par aftener, men så kom manden i tanker om, at det måtte være rigtigt at plöje tilbage og så plöje avet om. Det gjorde han i sneen, og fra den tid havde de ro.

LÆRER GRAM, STÖVRING.

985. Dæ blöw føst bøgged en bette bette hyt i *Hagebrow*. Da dær wa no så låndt igjæmmel æ heje te bowe sier — de wa snåer dænd jænnest ste, dæ war fræ Mæjrop å så te en kam hejel nejed te Dawwbjære, så kam dær jo somtier en ængkeld ræjsendes å losejred. Mæn dænd ku no ålder blyww dær te då, få dæ wa så møj spøgels, å dæ kam fiir kåål hwæ næt bærend mæ en likejest. Så kommer dær en tysk ræjsendes jæn awten å beer om nætløj. Di had nåk en sæng te ham, mæn di fåtoold jo om dehær spøgeri. Ja, de ræjjnt han et o, å så lægger han sæ te row. Så aj mendnæt så kommer di fiir kåål å sæter æ ligkejest udden hans sæng. Let ater løwter han sæ å tår æ låg å æ kiist, de war jo en stød faar de blöw då. Så stor han jo å fånemmer dæær o æ lig, å dænd æ koeld. »Du æ da så koeld,« sæje han, å da æ fålk sku te å bååg te ywl, å di wa ve å illd æ own dænd måår, så håldt han ham får æ own, denhæ lig. Så ga dænd sæ te å fåtæll ham, te dænd had fåwåer en stowe skat, flejer tusend dukåter, dæær æ dænd plæt, de wa faar en krig, dæ ha wåer hæær i æ land, å no skuld dehær ræjsendes ha dænd trerripårt å em, å dænd anden trerripårt skuld dær bøgges en krower får, å dænd siist trerridejel dænd skuld go te æ sowns fate. Så taked han ham så manne gång, få de han had snaked te ham å gjoer ham dænd tjænnest, no ku han hwiil rolle i hans graw ater dænd ti. Mæn han had jo et had row faar, få de dænd skat wa et åvvenbåred. Se såen gik ed te, te Hågbrow krow blöw bøged.

PEDER CHRISTENSEN, ROTTESGÅRD, FABJÆRG.

986. I en præstegård var det så galt en gang med gjengangere. De tumlede og myslede der både nat og dag. Flere havde set en gjenganger der, men ingen var så dristig at turde gå ud til ham ved aftenstid. Så havde de dog en avlskarl, som vilde se efter, om han kunde ikke opdage noget. Han gik til smeden og lod sig gjøre en jærnhånd, og så skulde han ud en aften at

træffe gjengangeren. Enderlunde rammer han da på ham og siger god-aften til ham. »Hvad er du for en karl, hvad går du her og pønser på?« Ja, han var da en fattig avlskarl, der gik efter hans død for tre marks skyld, som han havde narret en dreng fra. Ja, da måtte han hellere vise ham, hvad han gik efter. Så måtte han gå med ham til en herregård, hvor han havde boet, og der gik han ind i en staldbås og løftede en sten op og viste ham en masse penge, som han havde narret hans hovbønder fra. Så længe de penge lå på det sted, kunde han ikke få ro i hans grav. Så var de færdige med den nats forretning, og de skulde til kirkegården igjen. Herren vilde nu hjælpe karlen i hans grav i aften. »Nej, ære den, som ære bör;« nu vilde karlen hjælpe herren i aften, og så kunde herren hjælpe karlen en anden aften. »Men ræk mig din hånd og lad mig føle, om du virkelig er død.« Så rækker han ham jærnhånden. »Jo, du er virkelig død.« Han hjalp ham nu i graven, men herren tog jærnhånden med sig, som han havde på. Anden dag gik karlen hen og grov pengene op og uddelte dem imellem hovbønderne, og siden så de intet gjenfærd til mere. EGTVED.

987. Nogle folk havde spøgelse i deres stald, som karlen var bange for, det var et stort hvidt spøgelse. Så kom der en karl at tjene, og han mente, at han turde nok være der. Om aftenen svöbte han sig i et hvidt lagen og stillede sig an inde i stalden. Han gjemte en fireskilling i krybben, og så stod han og ragede der. Da ser han skikkelsen komme og gå hen imod ham. Så siger den: »Nå, du kommer nok også her op fra kirkegården, jeg synes, der lugter så liget.« Det sagde karlen ja til. »Hvorfor går du igjen, hvad har du gjort?« Så viste han ham fireskillingen, den havde han taget fra sin herre i levende live, og derfor gik han nu der. Spøgelset rørte rundt i krybben og så, hvad der var, og sagde så: »Nej, nu skal du se, hvad jeg har gjort.« Han fik ham op på høloftet, og så var der en fordybning i muren, helt ind under taget, der stod en gryde fuld af penge. Dem havde han taget fra sin husbond, og så gik han for det. Han rørte rundt i pengene og sagde, at karlen skulde gjøre lige sådan. Lidt efter siger spøgelset: »Lad os nu gå op på kirkegården!« og de fulgtes da ad, men skikkelsen gik så rask, at den stadig var et godt stykke foran. Lige med et smed karlen lagenet og råbte: »Kykeliky!« Så vendte spøgelset sig om imod ham og sagde, at dersom det havde vidst, at han var sådant et asen, så skulde han have fået både napnap og kraskras. Dermed rendte den ind på kirkegården, og de så den aldrig mere. Så gik karlen hjem og fandt pengene, for vel var gryden bleven henne, men dem havde han stået og raget af, mens han rørte i den.

ASTRID FEILBERG.

988. For godt og vel hundrede år siden boede der i *Åsum* by på Fyen et par folk, som havde en karl og en pige. Ure var

den gang meget ualmindelige hos bønderfolk, hvorfor konen hver morgen, når hun vågnede, måtte gå ud for at se på månen eller stjærnerne, om det snart var tiden, hun og pigen skulde stå op. Så en morgen vågnede denne kone overmåde tidlig, og da hun åbnede dören for at se ud, blev hun vaer en lang, hvid skikkelse, der kom hen imod hende. Hun blev meget bange og tænkte over, hvad det kunde være, men skikkelsen kom nærmere og nærmere. Da slog hun dören i og gjorde korsets tegn for at værne sig mod spøgelset, ti et sådant måtte det jo være. Men skikkelsen løb med al sin kraft mod dören, så konen troede, den skulde sprænges. Dören holdt dog, og konen løb forskrækket ind i sin seng. Noget efter kom pigen og spurgte, om de ikke skulde op. Konen mente, det havde ingen hast, og sagde, at hun nok skulde kalde, når det var tiden. Ved davrebordet fortalte konen sin mærkelige hændelse, og karlen fortalte da, at der også var et grueligt spøgeri ude i karlekammeret og at der hver nat kom en hvid skikkelse, som stod og rumsterede for ved sengen. Han havde ikke omtalt det för, men nu, da konen fortalte, hvad hun havde set, vilde han også fortælle det, han vidste. Manden mente, det hele var noget vrövl, og lagde sig næste nat ude i karlekammeret sammen med karlen, men han fik syn for sagn, for ved midnatstid kom den hvide skikkelse og gav sig til at rage omkring på gulvet ved sengen. Manden spurgte skikkelsen, hvorfor den gik der og forstyrrede dem deres nattero, men i stedet for at svare gav den sig til at slå på sengekanten. Manden sagde da: »Gå nu, så skal jeg nok skaffe dig ro inden næste nat«. Da han havde sagt dette, forsvandt skikkelsen. Dagen efter sagde manden, at det ikke var værd at tænke mere over den sag, men han lod karlen lægge sig oppe i storstuen den følgende nat. Denne nat kom skikkelsen igjen ved midnatstid, gik ind i sovekammeret og op i sengen til manden, hvem den tog om halsen og trykkede sådan, at han næsten ikke kunde få vejret. Endelig gav den slip og sagde: »Du holdt ikke, hvad du lovede.« Manden svarede: »Nej, men vil du nu gå, så skal jeg, for så vidt det står i min magt, skaffe dig ro inden næste nat.« Dermed forsvandt skikkelsen. Om morgenen gik manden og karlen ud i karlekammeret, hvor de flyttede sengen og gravede på det sted, hvor skikkelsen havde raget. Her fandt de en kobberkjedel fuld af sølvpenge, som man tænkte var gravet ned der i krigstider. Siden hørte eller så man aldrig noget til spøgeriet

SIGURD NYGÅRD, S.- NÆRÅ.

989. Der er noget skov på *Balleskov* mark, det kaldes nu blot *Holm*, men i gamle dage *Jubelholm*, min bedstefader har ejet det. Balleskov var i ældre tid en herregård, og så hørte skoven under den. På min bedstefaders tid ejedes den af Anders Dyhr, og da boede der en skytte i den skov, han hed Kristen Skytte. En aften han går hjem, da kommer han til at følges med en

gjenganger, og han blev nysgjerrig efter at se, hvad han gik for, og følger efter ham. Så går han hen og står ved et hult træ. Skytten går hjem med den besked, men anden dagen vil han hen til træet for at se, hvad det indeholdt, og da han kommer til at ransage i det, tager han pengene på ryggen og går hjem. Lav han kom, ser konen ud ad vinduet, og så råber hun, at han skal bie, »for der går en grov stor hund bag efter dig.« Det første hun sagde det, sprang hunden op og rev ham ihjel. Så blev pengene liggende, men næste morgen tog skyttekonen dem, og nu blev hun så rig. Så var det, min bedstefader kjöbte skyttehuset af Anders Dyhr og meget jord til det. Skytten gik igjen, siden han var død, og de så ham flere gange, men a véd ikke, hvad det er bleven til med ham. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

990. I *Bræstrup* stod et stort træ, og man fortalte, at der al tid om aftenen stod en lille grå mand og gjorde de heste sky, som kjørte forbi. For et halvt hundrede år siden blev træet fældet, og man fandt der under nogle meget gamle sølvmønter. Siden den tid har man ikke set den grå mand. A. M.

991. På det ene gjæsteværelse på *Vildmosegård*, hvilket vender ud mod haven, spøger det den dag i dag. En af de senere gårdfæstere havde taget det i brug som soveværelse; men om aftenen, da han var kommen i seng, går dören op som af sig selv, og en gammel dame med morgenkappe på kommer skridende ind ad dören og hen til sengen, hvor manden lå. Her standsede hun og sögte efter noget ved panelet over sengen. Da hun havde stået der lidt, gik hun ud og lukkede dören efter sig. Således gjentog det sig hver nat. En dag kom en fremmed der til gården, som havde været kjendt der i mange år, og om aftenen, mens de sad og spiste, faldt talen på det mærkelige nattebesøg, og hvem den gamle dame mulig kunde være. Den fremmede ytrede lyst til den nat at sove i hint værelse for at erfare, om han kjendte den afdøde. Manden overlod ham værelset. Om aftenen, da han var kommen i seng og lå og ventede på, at besøget skulde gjentage sig, går dören op lige som forhen, og i spøgelset gjenkjendte han den gamle frue, som var død for nogle år tilbage, og med hvem han havde været godt kjendt. Dagen efter sögte man ved panelet og fandt der nogle sølvpenge, indfattede i læder. Man lagde atter pengene, hvor man havde taget dem, og endnu går den gamle kone hver nat og prøver på at flytte dem og vedbliver dermed, indtil én tager mod til sig og spörger hende om, hvad hun går efter, og så bag efter anvender pengene på den måde, som der bliver tilsagt af den afdøde.

LOVISE HANSEN.

992. Karlen og pigen fra *Krænsgård* i Mejlby i *Stadil* skulde en gang gjøre hovarbejde til Søndervang i Stadil. De skulde hente hø, og så var de tidlig på veje om morgenen og havde

sat hestene på græs lidt fra gården. Som de nu stod begge der ude ved hestene, så de en fin befordring komme kjørende, forspændt med seks heste. Så siger karlen: »Det var da en Fandens rar befordring at komme med,« og med det samme sad han på vognen og kjørte ind til Krænsgård. Der holdt de og stod af og gik inden for, men karlen blev gående uden for vinduerne, og der så han da, at de havde så travlt inden for ved bænken i dagligstuen, det var en muret stenbænk, som man brugte det så tit den gang i steden for træbænke. Han gik så hen til pigen igjen, og de hentede deres hø til herremanden. Om aftenen, da karlen og pigen kom hjem, fortæller karlen sit æventyr om morgenen, og hvad han havde set der inde ved bænken. De rev öjeblikkelig bænken ned og fandt inde i den en hel mængde guld-dukater. De mente, det var skatte, som en af herremændene på Søndervang i sin tid havde gjemt der for at fjenderne ikke skulde røve dem, og at han så var død, inden han havde fået det åbenbaret.

993. Det var på gården *Östertoft* i *Stadil*, at de så tit havde hørt noget galt ude i laden. Så traf det en aftenstund, at pigen var ene hjemme, og som hun så kom ud for at malke, var der en ko, som havde kælvet. Hun gik da ind i laden for at hente en tot hø, og da så hun tydelig en rød krigsmands-skikkelse stå der inde ved en stor pæl. Hun blev så angest, at hun smed lygten og løb ud, men dristede sig dog siden hen til at gå der ind igjen, og da var manden forsvunden. Da så siden hen hendes husbond og madmoder kom hjem, fortalte hun dem, hvad hun havde set, og manden tog så en spade med og bad hende vise ham stedet, for de havde længe hørt, at der lå en skat begravet. Han grov da så længe, til han stödte på noget hårdt. Men da han mærkede, at der var noget, sagde han til pigen: »Nej, her er skamfå ingen ting,« og så gik de alle i seng. Men pigen kunde ikke sove, og som hun lå allerbedst, hørte hun, at manden og konen listede sig gjennem stuen. En god stund efter kom de tilbage, og som hun så tittede ud ved sengedören, så hun, at de kom bærende med en stor kjedel. Den næste dag gav konen pigen nogle få skillinger, fordi hun den aften var bleven så angest, men pigen tav med, hvad hun vidste, og tænkte, hvordan mon det skulde spænde af. Noget efter blev manden så dårlig, han var så urolig og kunde ingen steds være hverken oppe eller nede. Så fik han sendt bud efter præsten, som han åbenbarede alt. Kjedelen havde været fuld af penge. Der blev så uddelt nogle til de fattige og nogle til pigen. Men den störste part blev dulgt, dem beholdt manden for sig selv. Med ham blev det derfor ikke bedre, han kunde ingen steder være, og ingen steder finde ro. Da gik han i sig selv og mærkede, at penge og rigdom ikke kunde gjøre lykkelig. Han skjænkede så en sølvkande og et bæger til Stadil kirke med den indskrift: Gud

til ære og kirken til prydelse er denne kande foræret af Thomas Pedersen og Maren Rasmusdatter Östertoft i Stadil 1699 udi Juni måned.« Kanden er endnu i kirken, og kjedelen har været på Östertoft for få år siden. Pigen blev gift og boede i Barbesgård i Tim sogn i flere år. Dette sagn kjender de fleste i Stadil, og der er næsten ingen, som tvivler om, at det virkelig er gået sådan til.

Östertoft har för heddet Östervang, fordi den i sin tid har hørt til herregården Søndervang i Stadil.

994. En kone har fortalt mig, at i hendes forældres gård i *Alslev*, *Höjest* sogn, så de jævnlig en skikkelse omme i en krog bag ovnen. Den var meget skyggeagtig, så at de ikke kunde se, hvad den havde på, eller hvad tegn den gjorde. Endelig lod manden ovnen nedrive for at bygge en ny, og da de rodede op i gruset, fandt de en sort jydepotte, fuld af gamle mønter. Arbejderne sörgede nu først for at fylde deres stövler, og da manden siden kom til, fik han en god klat endda. Siden så man ikke til skyggen. A. L.

995. Hos en bager i *Kalundborg* var en gang en dreng i lære. Som han en nat lå i sin seng, kom der en skikkelse ind til ham og fortalte ham, at der lå en skat nedgravet der i gården, og betegnede stedet nöje, samt pålagde ham, at han skulde sörge for, den blev gravet op. Om morgenen fortalte han også folkene det, men de lo kun ad ham og brød sig ikke derom. Anden og tredje nat kom skikkelsen igjen med den samme tale, men folkene gjorde kun nar ad ham, hver gang han fortalte det. Efter den derpå følgende nat kom drengen ikke op til sædvanlig tid, hvorfor de gik ind for at vække ham, men fandt ham liggende kvalt i sengen. Nu kom de først til at tænke på, at drengens tale sikkert måtte have noget at betyde, hvorfor de gik hen til det betegnede sted og grov efter skatten. De traf også rigtig på en kiste, men ligesom de skulde til at løfte den op, sank den pludselig dybt ned i jorden for dem, og det hjalp nu ikke, hvor dybt de grov, ti kisten med skatten så de aldrig mere noget til. TH. LÆTH.

996. På en gård i *Vejle*-egnen fik de en ny pige. Ingen turde der gå ud at malke efter klokken ti, fordi det spögte i kostalden. Hun sagde, at hun var ikke bange, og gik da der ud efter den tid, hvorimod den anden pige, som malkede nogle af køerne, gik för og var bleven færdig. Da kom der en skikkelse gående langs ad grævningen, og hun syntes, den lignede en karl på gården. Så siger hun: »Nu skal du ikke gjøre mig bange, Mads.« Han svarede intet, gik forbi og kom atter tilbage. Hun sagde det samme som för, men da hun sagde det tredje gang, tog han ordet og siger: »Da du er så dristig, skal du følge med mig, men du må nok først malke færdig og gå ind med mælken.« Det gjorde hun, kom tilbage og fulgte med ham ind i huggehuset.

Der skrabte han nogen jord bort, lukkede en lem op og gik ned i en kjælder, hvor en masse penge var gjemt. »Nu skal jeres nabo have halvparten, den anden må du og din husbond dele. Jeg har en gang narret den mand de penge fra.« Næste dag fortalte hun husbonden, hvad hun havde set. Han svarede, at de vilde selv beholde dem, og det gav hun sit minde til. Hendes öjne blev røde, og inden et år var hun tæret helt hen og døde. Siden den tid gik der en lille hvid hund i gården og spögte.

FRU BOYE, VEJEN.

997. En gammel rögter på *Nörgård*, Kristen Batum, forsikrede, at han tit så to hvide skikkelser stå og grave et lille stykke östen for gården. Så vilde manden have sin have udvidet, og satte en karl til at grave en grøft uden om stykket. Da fandt han en stor sten, hvorunder lå en gammel skilling af störrelse som en specie. Siden den tid så Kristen Batum ingen ting.

DOMMERBY.

998. I *Vind* sogn en halvanden mil sydvest for Holstebro, ligger der en höj, og ved denne havde der en gang gået en gjenganger, og der var flere, der havde set ham gå der. En aften silde kom en arbejdsmand med sin spade på nakken gående forbi höjen, men da han kom på den anden side af den, kommer gjengangeren og stiller sig på vejen foran ham. Manden blev noget forskrækket, men havde dog mod nok til at spörge, hvad han vilde. Gjengangeren sagde nu, at i hans levende live havde han skjult en skat i höjen, og han havde ikke fået det åbenbaret, för han døde, hvorfor han nu måtte gå her, men han havde ikke selv kræfter til at løfte skatten af jorden, hvorfor han vilde bede manden grave lidt for ham. Manden turde ikke sige nej, og gav sig derfor til at grave, men da han havde gravet lidt, forsvandt gjengangeren, og nu holdt manden op og gik hjem, men siden har ingen set gjengangeren, han havde måske fundet, hvad han sögte, som manden ikke kunde se. PEDER LAVRIDSEN, HADERUP.

999. *Kragelund* har en gang været en meget rig by, nu er den fattig. Om grunden til dens fattigdom fortælles følgende: Da fjenden en gang kom her ind i landet, gav beboerne præsten alle penge og kostbarheder, som de ejede, for at han kunde gjemme dem; men nu hændte det sig, at præsten døde så pludselig, at han ikke fik nogen fortalt, hvor pengene lå skjult, og derfor gik han igjen efter døden. En aften kom der således en mand gående, og han så tydeligt, at præsten gik nede ved kjæret med et tændt lys i den ene hånd og et stykke papir i den anden. Han skyndte sig hen til en anden mand og fik ham med derned at grave; men de fandt ingen ting. En tid efter var der en mand kjørende ind i skoven, og han havde sin datter med. På én gang blev studene borte, og pigen måtte lede dem op. Hun finder dem også nede ved kjæret; men hun turde ikke

komme til dem, skjöndt de lå ganske stille, ti den ene stirrede på hende med sådanne underlige öjne. Manden kom nu der hen og spurgte, hvi hun ikke jog dem op, men hun svarede, at hun turde ikke. Manden syntes også, den ene så så underlig til ham, men han tog mod til sig og sagde: »Herop I Sataner!« Studene stod straks op, men rendte deres vej, så de fik ingen af dem fat. Ikke så kort tid efter kom en gammel mand forbi det samme sted, og han så tydelig præsten stå ganske stille. Derpå gik han hjem og fik en anden mand med, og de begyndte at grave. Da de havde gravet lidt, syntes de, at alle træerne i skoven blæste om; men de tog ikke noget hensyn dertil, ufortrøden arbejdede de videre, og da så de, at Thomasbjærg stod i lys lue, dog heller ikke dette fik nogen indflydelse på dem; men nu så de begge på én gang, at Satan selv greb en af dem bekjendt mand, satte begge hænder ind i munden på ham således, at han havde fat med den ene i over- og med den anden i undermunden, og på denne måde fuldstændigt kløvede mandens hoved, hvorpå han smed det øverste stykke ind imellem benene. »Da er det dog også grueligt,« sagde den ene af skattegraverne, »har han sådan en magt over menneskene.« Dermed forsvandt det hele. Penge fandt de ikke, og de er ikke fundne endnu. HANS ANDERSEN, SINDING.

60. Gjemte penge. Ejeren spøger.

1000. Når nogen dør, som har gjemt penge et eller andet sted, og ingen efterlevende kjender det, må den døde gå igjen, men når så nogen har mod til at tiltale eftergangeren, så siger han, hvor pengene er gjemt, og de tilhører da spörgeren. Så får den døde ro. L. C. P.

1001. I nødhuset i *Elbæk* præstegård tror man, at den gamle rögter Peder Vorsøe endnu går og leder om en tabt toskilling, og i gjæstekammeret til haven sidder den gamle provst *Lavrits Jordhöj* og skriver, ti der var hans studerekammer, hvor han arbejdede, og det selv i den strængeste vinter, uden at have ild i kakkelovnen. H. BRØCHNER.

1002. Der var en gammel byhöwr i byen *Aså*, og han fik da hans lön så længe som han levede. Der, som han havde haft hans opholdssted, der gik han til, efter at han var død, og stod og krattede i en stolpe i fæhuset. Det sted kom der en skjøddesløs knægt at tjene. Så siger de andre, at han skulde da ikke gå ud om natten ved den og den tid, for da kom höwren. »Da vilde a gjærne snakke med ham,« siger den her knægt. Han går ud, og da var hyrden der. »Hvad gjör du her?« sagde knægten så meget frit til ham. »A leder om en 24-skilling.« Så gik han derfra og langt ud på heden og satte sig på en sten. Drengen

gik bag efter. »Hvad sidder du her efter?« — »Her er min lön.« Drengen gik nu hjem, og anden dagen gik han ud til stolpen i fæhuset. Der var en splitte i den, og der kratter han 24-skillingen ud af. »Så må der vel også være noget at tage vare ved den sten,« tænkte han. Han havde nu lagt mærke til, hvorhen stenen var, og så gik han ud til den en dag og vilde se efter. Han kratter til side under den og finder et stöthoseskaft, og deri var en hel del sølvpenge, en del tiskillinger, der var brugte og gik for marker og prægede som 12-skillinger, og rigsorter og tomarker og seksskillinger, ene småpenge, men der var mange. Han tog hoseskaftet med sig og gjemte pengene, og da han blev føer, kjöbte han sig en gård og blev en rig mand af Aså Höwres penge. Siden så de ikke det gjenfærd.

NIELS MADSEN, BRATTEN.

1003. Der var en gjenganger i en gård på *Mjöls* mark for nogle år siden. Konen i huset kjendte ham for sin afdøde mand, og da hun havde iagttaget, at han al tid stod og pirrede i taget med sin stok, så hun en dag efter i taget og fandt der tre punge med en daler i hver. Det var jo dem, han gik efter. N. C.

1004. En mand nede i *Lille-Humlum* i *Resen* gik igjen. Han var rig og havde forvaret sine penge på aparte steder. Han kom så meget hastig af dage, idet han i höstens tid havde slået et reb om hanebåndet i laden og vilde fire sig ned ad, men hanebåndet gik i stykker, og han faldt ned og slog sig ihjel på stedet. De så en skygge henne ved klokkehuset. og så blev stedet undersögt, og der fandtes en mængde penge, som han der havde gjemt, fordi han ikke vilde, at folk skulde vide, han havde så meget. Der blev sendt bud efter præsten, og han fik det rettet.

PEDER CHRISTENSEN, FABJÆRG.

1005. Der gik et gjenfærd inde i *Tise Torp* efter nogle penge, han havde gjemt. Han kom fra kirkegården og gik og skrabte i bunden af en seng. For et par år siden fandt de en stor jærngryde lige uden for gården i en dynge sten, og gryden var fuld af penge og sedler. De havde først ledt i den seng, men havde der intet fundet. Nu går han der ikke længere. De kaldte ham Sören Sund. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1006. Der var en mand her i sognet, der gik igjen — a kan godt huske det — og han kom hver aften i mørkningen i hans gamle klæder langs med broen og hen til ladedören. Manden i gården kunde se ham ud af vinduet, og så gik han op til præsten for at snakke med ham om dether. Præsten svarede ikke noget til det, han sagde blot til manden, om han kunde ikke gjøre sig så dristig at gå hen og se, hvad han vilde der i laden. Så fordristede manden sig også til det næste aften og går ind i laden ad melddören fra kjörhuset af. Der stod han og paste på ham. Så ser han også, han kommer ind ad laden og rækker hans hånd op ved en spænde oven ladedören. Nu, da han havde udrettet

det, så gik han ud af dören igjen, og gik hen langs ad broen, som han var kommen. Den næste morgen vilde manden have at se, hvad han vilde ved det spændetræ, og der finder han nogle specier, som vi havde dem den gang, oppe ved den sparre, og dem tager han jo så, og siden fornam de ikke gjengangeren. Det var en kjön stille mand, og folk vidste ikke andet, end det var en af de rareste mænd i sognet. JENS POVLSEN, RÖDDING.

1007. En soldat, der var i tjenesten, blev syg og døde der. Han havde seks daler i hans kiste på et særegent sted, sådan at folk skulde ikke nemt kunne finde dem. Så havde han en yngre broder, der lå oppe i et kammer der hjemme, og han kunde se ham om natten stå og pille ved hans kiste, som stod inde i storstuen. Den var jo bleven ført hjem og sat der. Denher dreng fortæller så, hvad han så. »Spörg ham, hvad han vil,« sagde forældrene. Det vovede han ikke, men så fik han faderen ind til sig en nat. Han kunde også se ham, og han spörger ham efter det. Ja, han havde forvart de penge der mellem læddiken og kisten. Dagen efter undersögte faderen stedet og fandt pengene, og siden så de ham aldrig mere. ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

1008. I *Ildved*, *Hvejsel* sogn, døde en mand, og mange så ham gå hjem fra kirkegården. En aften fik to mænd ham at se. Den ene kunde i førstningen ikke se ham. De gik op ad en vej, der kaldtes æ tingvej, men det var da kirkevejen. Så siger den ene til den anden, om han kunde se ham. Nej. Så tog den første en lok af sit hår og holdt den ud, så den anden kunde se der igjennem. Så kunde han også se ham, og nu fulgtes de ad et lille stykke. Derpå gik den ene mand fra, men den anden blev ved at følge den døde op til hans hus og ind i hans lade. Der rakte den døde hans hånd op til den anden lægte. Manden gik lige hen bag ved ham og rakte op, mens den døde stod der, og tog en toskilling, der sad ved lægten. Da blev han henne, og siden så de ham aldrig. Den døde havde gjemt skillingen, for det hans kone kunde ikke lide, han drak brændevin. Så gik manden ind og gav konen pengene. O. CHR. B.

1009. Der tjente en karl hos min fader i *Vindeby*, Lolland, som pludselig blev syg og døde. Der blev holdt auktion over hans ejendele, og en tjenestedreng af byen kjöbte hans klædeskab. Karlen havde været sparsommelig og flittig og havde samlet en del penge, som han havde gjemt mange sære steder, da han al tid var bange for, at de skulde blive stjålne fra ham. I skabet havde han gjemt 20 rigsdaler, som var stukne i en åbning mellem sidefjælene. Drengen vågnede en nat og syntes at mærke en hvid skikkelse, der navnlig opholdt sig ved bemældte skab. Da han om morgenen fortalte sit syn, forklarede en gammel kone det således, at den afdøde havde været der inde for at ville have de penge, han havde gjemt i skabet. J. L. K.

1010. I en gård i *Åby*, der hedder *Voldbro*, havde de mærket noget, der gik i storstuen. Da manden nu havde hørt det flere aftener, tændte han lyset og gik derind. Da stod der en hvid skikkelse for ved dragkisten, og det var hans egen afdøde kone. Så spurgte han hende, hvad hun vilde. Hun sagde, at der var nogle penge under dragkisten i gulvet, og så forsvandt hun. Siden grov de efter og fandt pengene. Min kones farbroder var mand der, og min svigerfader har selv fortalt mig det, så det må være sandt. PEDER JENSEN, VEDSTED.

1011. I de små huse i Amaliegade boede en tid en børstenbinderfamilie. Den mands kone kunde ikke ret vel dø, de måtte tage hende af sengen og rede på gulvet, og da hun døde, pegte hun stadig til sengen, men kunde ikke tale. Manden klagede for madam Vieht, hvor han nu skulde få hende begravet, da de ejede ingen ting. Han var en rask ung mand og uforsagt, og hun var gammel, ti det var tredje gang, hun var gift. I disse huse er det i regelen sådan, at ingen andre end gifte uden börn måtte bo der, og så snart den ene dør, må den anden ud. Første nat efter at hun var død, kom hun ind til manden og rykkede i sengedynen og purrede i halmen. Manden tömte sengen, men kunde intet finde, som kunde tænkes var årsagen. Anden nat var hun der atter og næsten værre. Manden tömte atter sengen og så lidt nöjere efter, men forgjæves. Tredje nat kunde han slet ikke være i sengen, der var bestandig noget, som vilde ned på bunden, og manden troede, det var hans kone, men han var ikke bange, han sagde da höjt: »Jaja, mo'er, nu skal jeg nok se efter, hvad der er i vejen, gå du kun og hav ro i Jesu navn.« Nu svandt det, han ryddede sengen, skilte den ad og fandt nu dobbelt bund, hvor imellem der lå i et gammelt fedtet strömpeskaft 1480 rigsdaler. Han betalte nu madam Vieth godt og konen, som skulde været op i Krystalgade, og kogt på universitetets anatomiske laboratorium, blev hæderlig begraven. Nu er manden fattig igjen, for han tænkte: »Hvad der kommer let, må gå let,« han tog sig en ung kone og fik snart has på pengene. N. J.

1012. Ved *Gjeller sø* i *Törring* boede der en mand ved navn Borbjærg i et lille hus med sin gamle moder, som han forsörgede, og da hun døde, var han alene i huset. En aften, kort efter hendes død, da han lå i sengen, så han ganske tydelig moderen gå igjennem sovekammeret og ud i kjøkkenet, og han blev så bange, at han ikke turde ligge ene næste nat, og fik da en af sine naboer til at ligge hos sig, men da mærkede de ikke til noget. Hver aften han lå ene, så han hende gå igjennem sovekammeret og ud i kjøkkenet, og en aften, han selv var i kjøkkenet, så han hende gå hen til ovnen, hvorpå hun forsvandt. Han var så bange, at han om natten så hende i drömme, og tilsidst gik han hen til præsten for at få ham til at mane hende ned, da han ikke turde eller vilde være i huset ellers; men hr. pastoren var nok ikke

rigtig inde i den kunst, ti det hjalp ikke, hun vedblev fremdeles at komme hver aften. Så vilde Borbjærg have solgt huset, men det kunde han ikke, ti enhver var bange for at bo der. Men så var der én, der gav ham det råd at rive det gamle hus ned og bygge et nyt, så vilde spøgeriet nok forsvinde Det havde han nu ikke råd til, og huset var også godt nok, men at bo der hverken turde eller vilde han. Huset blev altså revet ned, og da fandt man over ovnen et strömpeskaft med fire specier i. Nå, så vidste man, hvad det var, hun var gået efter. Og da det nye hus var færdigt, kunde Borbjærg sove rolig hver nat, han mærkede aldrig mere noget til moderen. K. KR. JENSEN.

1013. Der boede en mand der oppe i *Kvong* sogn, det var Peder Knudsens oldefader i *Åsted*, han døde og finder så på at gå igjen. Nu havde han en sön, der hed Knud, og han kunde ikke komme ud af gården om aftenen, uden at den døde sad og red på ryggen af ham. De var så først ved Hemmet præst. Nej, han turde ikke have noget med det at gjøre. Så gik de til Kvong præst, han hed Bloch og kom siden her til Nebel. Han var ikke meget for det, men da de kom igjen, så lod han sig bevæge til at tage en dyst. Han træffer ham oppe vesten Kvong præstegård ved en dam, som findes der endnu, og der får han held af at få ham ned, men gamle Bloch tabte næsten rent hans mæle ved det, og kunde ikke siden tale höjt. Så blev de fri for den gjengangger. Denher mand havde vist gjemt nogle penge i en træsko, der var stukken ind i en risbusk. Han skal have sagt, inden han døde, at de skulde være i en risbusk i Løkke i en træskoblok; men han fik det ikke nærmere betegnet, og så var der for mange risbuske, så de kunde ikke finde dem. OLE SIG, RÆRUP.

1014. I *Langballe*, *Grumtoft* sogn, var en smed, som efter sin død gik igjen og hver dag kom ind i smedjen med en rød lue på hovedet. En klog mand gav det råd at gjøre en ny spade og sætte den i smedjen, og hvor den stod den følgende dag, skulde de grave. Det gjorde man så, og om anden dagen stod spaden på en sten på ildstedet; man tog stenen op og fandt tre skillinger. N. BRIX.

1015. I *Hollænderbyen* bor en rig Amager, så vidt huskes, hedder han Kreeli Sybrandt. Rigdommen er han kommen således til. Han havde tit bedt en skomager i K. om at besøge sig, men det blev bestandig udsat. En dag træffer han ham på gaden, og nu blev de enige om, at skomageren skulde følge med ham hjem, han lod blot sin kone vide det. Om natten skulde han ligge i den store stue, og da blev der talt om spøgeri og om at være bange, og at der ikke var så rigtig i stuen, siden de gamle døde. Men skomageren erklærede sig ikke ræd. Han havde nu sovet en tid, da han vågner og ser stuen stærkt oplyst, og den gamle mand og kone sidde om et bord og tælle penge, og der blev

talt store summer. Til sidst blev de strøgne i poser og sat ind i panelet, blot ved at skyde et af disse op og lade det falde ned igjen. Han sov atter ind og fortalte det ikke om morgenen, måske han ikke havde mod dertil, eller hvad det nu var. Nok, han kjører hjem til K., men straks siger han til konen: »Jeg tager med ud igjen.« Det blev hun næsten vred for, dels for hans egen og dels for folkenes skyld der ude, hvad mon de vilde tænke? Men han tog med og åbenbarede nu, hvad han havde set. Han fører dem op i stuen og forsøger nu ved panelet, hvor de endelig finder et feldt, som lader sig åbne, og finder her umådelige rigdomme.

N. J.

1016. På gården *Torsmark* ved *Brönderslev* levede for mange år tilbage et par ægtefolk, som holdt så overmåde meget af hinanden, så de ønskede, at den ene ikke skulde overleve den anden. De fik virkelig også deres ønske opfyldt, da de døde begge i én og samme time. Men ikke desto mindre så man dem om aftenen gå arm i arm op ad vejen, der førte fra kirkegården til Torsmark, dörene på gården åbnede sig som af sig selv for dem, og de skred sagte ind, iklædt lange hvide klæder. I sovekammeret standsede de ved dören, samme vej som de var komne. Ejeren på gården lod præsten hente, for at denne skulde få at vide af gjengangerne, hvad de gik efter, og da de om aftenen efter indfandt sig, tiltalte præsten dem med disse ord: »Min sjæl lover Herren,« hvorpå de begge svarede: »Min gjör også.« — »Hvad går I så her efter?« spurgte præsten. Konen tog til orde og sagde, at hun havde gjemt 24 fireogtyveskillinger i et strömpeskaft, der lå gjemt under sengen: »Når I løfter den store sten op, som ligger løs« sagde hun, »da vil I der finde skatten«. Hvorpå de begge forsvandt. Dagen efter sögte man under sengen og fandt ganske rigtig pengene, som den døde kone havde sagt. Fra den tid af fik de to gamle mennesker ro i graven, da man aldrig siden så dem gå til gården for at gjentage deres natlige besøg. L. H.

1017. En mand ovre i *Ildved*, der hed Hans Dalsgård, døde, og der var snak om, te han gik igjen. Min moder havde en morbroder i Ildved, der hed Anders Iversen, og han fulgtes med en anden mand en aften, lige för solen gik ned. Så siger han til den anden mand: »Kan du se Hans Dalsgård? nu går han hjem.« Han siger nej, »a kan ikke se ham.« Så tog Anders Iversen sådan en lok ud af hans hår og siger: »Se nu der igjennem.« — »Ja, nu kan a se ham.« Da gik han op til hans hus. »Vil du ikke med?« siger Anders Iversen,« så vil vi op og se, hvad han går efter.« Men den anden mand turde ikke, og Anders Iversen gik ene bag efter den døde. Han gik ind i laden, og der rækkede han sådan hånden op ved den tredje lægte. Anders gik tæt æbag ved ham og rakte også hans hånd derop. Da sad der fem skilling. Dem havde han gjemt, for det han vilde gjærne have

en dram, men hans kone kunde ikke godt lide det. Så gik Anders Iversen ind og flyede konen dem, og siden den tid var der aldrig nogen, der så ham. METTE MARIE ERIKSDATTER, JELLING.

1018. En tiggerske kom en gang til en gård og bad om nattely. Hun fik det, men om morgenen lå hun død. Hendes gamle klæder, der ikke var regnede for noget, da det kun var pjalter, kastede man ud på møddingen. Men nu så man hendes gå igjen, og hun stod al tid og rystede pjalterne på møddingen. Man undersögte nu klæderne og fandt i dem to skilling. Da de var tagne ud, kom hun ikke mere. N. C.

1019. En herremand i *Norge* var så knusende rig. Så døde han og gik igjen, og ingen kunde være på gården. Han havde en gammel karl, der hed Hans, og som havde været der i mange år, han tykte, at han nok måtte kunne være der. Manden kom ridende hver aften på en hovedløs hest, og han havde en skjæppe og en vægt med sig. Så møder Hans ham. »God-aften, gode herre.« — »Aften, Hans« — han kunde jo ikke sige god-aften for han havde ingen god aften. »Vi skulde ind og have set æ stude.« Ja, så gik de der ind. Da de havde set dem, skulde de se æ heste. »Ja, gode herre,« svarer Hans. Så skulde de ind ad æ salshus, der var jo aldrig et menneske på gården om natten andre end Hans. De går ind i storstuen, og der tager spøgelset tre fjæl op af gulvet, og så går de begge to der ned. Der stod en forfærdelig stor kasse penge. Han giver sig til at røre i dem og tælle dem. Så siger han: »Nu galer hanen den hvide, så skal allesammen være i Himmerige.« Lidt efter: »Nu galer hanen den sorte, så skal alle djævle være inden Helvedes porte.« Dermed svandt han væk. Så stod Hans der nede ved pengene og kunde ikke komme op. Om morgenen kunde Hans høre, de var ude at grave i haven, og han giver sig da til at huje, og de kommer ind og får brækket hul og får Hans og pengene op. Siden kom gjenfærdet ikke. KJELD RASMUSSEN, GUDUM.

61. Börn spøger efter penge.

1020. I *Rudkjøbing* var der en gang et par folk, som havde en meget kostbar sølvske, der blev borte. De mistænkte en pige, som tjente dem, for at have stjålet den, og skjöndt hun nægtede det, lod de hende straffe. Nogen tid efter døde deres eneste barn og blev begravet. Men da skete det en måneskinsnat, at manden vågnede og så tydelig barnet i jordeklæderne stå og rage bag en kiste i stuen. Han kaldte på konen og gjorde hende opmærksom på barnet, som derefter straks stiltiende forlod stuen. Nu rejste manden sig, flyttede kisten ud fra væggen og opdagede til sin store forbavselse sølvskeen, som barnet havde gjemt der. Dette

skete, inden barnet var nået tilbage i graven igjen. Om morgenen fandt folk dets lig på gaden, og forældrene måtte til straf for deres hårdhed og ubarmhjærtighed mod pigen anden gang jorde deres barn, som fra den tid fik ro i graven. J. M. GRAM.

1021. I en gård i *Vejby*, hvor der døde mange börn, kom et af dem, en lille femårs dreng, tilbage en nat, skridende stille og hvid forbi bordet og om til vinduet, hvor han pikkede ved noget. Da man siden så efter, fandt man i en revne en enesteskilling, som drengen havde skjult i levende live. P. K. M.

1022. Et sted i *Horne* var der en lille pige, som skulde passe et barn. Så havde der en dag været en fremmed, som havde givet barnet en skilling. Den blev henne, og manden forlangte, at barnepigen skulde svare for den. Da hun ikke kunde skaffe den, troede han hende til, at hun havde taget den, og gav hende nogen bank. Men det blev for meget, hun blev syg, og den revselse blev årsag til hendes død. Nogle nætter efter, som de var kommen i seng, viste en lille hvid skikkelse sig henne ved en gammel simestol og krattede eller pilkede i sædet. Sådan kom den tre nætter i træk. Omsider bestemte manden sig til at se efter, hvad der var ved det med den stol, og splittede simerne ad. Da fandt han den skilling, som var bleven givet barnet. Siden så de ikke skikkelsen. VRÅ HÖJSKOLE.

1023. Her ude i *Hestbæk mölle* passerede det, at en bitte pige døde, hun var ikke uden 12 år gammel. Så gik hun hver aften ligeså hvid og stod og rakte oppe ved en lægte, og så gik faderen hen og så efter og fandt 8 skilling. Dem havde hun sat op og vilde give hendes halvsøster, der endnu var levende. A véd ikke, om han talte hende til, men så meget er vist, at de ikke siden så hende. JENS BEGS ENKE, SUNDSTRUP.

B.

Kvindelige gjenfærd.

1. Kjællinger.

1024. Der var en gammel kone her i *Saltum* sogn, i en by, de kalder *Rendbæk*. Hun blev lejet ind af sognet. Så kom hun til et sted, hvor de för havde haft lignende gamle mennesker, og der døde hun. Men nu begyndte folkene at tale om, at hun gik igjen, jeg kan ikke huske til visse, om de så hende, men de kunde lugte hende, der blev sådan lugt i huset om natten, at de snart ikke kunde være der. Så fik de en sön hjem at være der, men det var lige galt med lugten, og han måtte endog tage sig en dram for ikke at blive syg af det. Så henvendte de sig til sognets præst, men han vilde ikke have med det at gjøre. Da tog de til *Jetsmark* præst, Lund, og han fulgte med dem hjem og gjorde det ud, sådan at gjenfærdet blev borte, og siden mærkede de ikke noget til lugten. Men han sagde dem, at der skulde dø et kreatur for dem, det vilde hun tage med sig, og der døde en grå stud lige efter. THOMAS KR. NIELSEN, S.-SALTUM.

1025. Der boede for en del år siden en gammel kone, mo'er Skårup, i Kjöbenhavn. Hun gik altid med en sort hue på, og alle anså hende for en heks. Hun var grumme ond af sig. Somme tider jog hun f. eks. manden ud, og ikke nok med det, så bandt hun ham fast udenfor dören, hvor han stod hele nætter bunden, og her så han tit noget fælt utöj kikke ind ad vinduet til hende. Da hun lå på sin sotteseng, måtte der ingen præst komme til hende. De andre lod bede tre gange for hende i kirken, men det var, som det slet ikke hjalp. Den sorte hue vilde hun slet ikke af med. Hun lå og kunde ikke dø. De satte da ild under sengen, men det hjalp ikke. Hun pustede og blæste, klagede over hede, men dø kunde hun ikke. Hun vilde skrige

og gjøre modstand, men det rallede i halsen, og så var hun død. Fjorten dage för havde hun til min kones moder anordnet, hvad ligtöj hun vilde have, og hverken mere eller mindre. Det blev hende lovet, ikke holdt, for der blev kjöbt helt anderledes. Det var md. Vieth, som havde kjöbt det, og en nat, som hun lå, hørte hun dören gå op, og noget med slæbende skridt gå hen til dragkisten, tage nøglerne, klingre en del med dem og endelig lukke den skuffe op, hvor det indkjöbte töj lå til liget. Det var nu, som hun målte töjet, efterså det, lukte skuffen og lagde nøglerne, hvorpå alt blev stille et öjeblik. Så hørte madammen et stort rabalder oppe på loftet, og kort efter gik ligstuedören sagte op og blev lukket i. Men hun havde ligget i angest og bad imidlertid sit fadervor, og alt hvad hun kunde, for hun troede hvert öjeblik: »Nu gjælder det mig.« Samme nat klagede manden over, at hun havde været hos ham. Senere så han en gang et slemt dyr i stuen med tre ben, som straks forsvandt. Der var siden i lang tid ingen, som vilde bo i den lejlighed, ti foruden det, at de var bange for den gamle heks, vilde ilden aldrig brænde på skorstenen, men den blev med ét blæst ud. N. J.

1026. En julemorgen a stod i kjøkkenet i *Brovst* præstegård for at bage vandbakkelser, da så a en kvinde i en rød bindtröje og med en stor skjæghat på og et stort tavleret forklæde for sig stå uden for vinduet. Så bliver a jo ræd og flyver ud i spisekammeret. Den gamle kone, der skulde hjælpe mig til rette, hun måtte til at hente formen for mig, for a turde ikke. Så snart a kom ud i kjøkkenet igjen, stod hun atter uden for vinduet. Madammen havde set hende aftenen för oppe i en lang gang, og da tykte hun, det var hendes søster. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

1027. Min moder er oppe fra *Brødslev* i *Ingstrup*. Deres nabo havde en pige, der var på alder med hende, og de gik sammen og legte. Så var hun der inde en aften, som hun var der tiere, og både mand og kone og börn var inde i mørkningen. Da kommer der én trampende ind ad uderdören, som om den var i et par store træsko. De havde gang uden om deres skorsten og bag om sengene — for der var udskud — hvor de kunde gå gå hen i laden, for loen var på den anden side af stuen, de var i, der var kun en væg imellem den og loen. Så varer det ikke svar længe, inden konen hun gik den samme vej som den, der kom ind, og lidt efter går også manden der hen i laden gjennem udskudet. Så siger min moder til pigen: »Hvem var det, der kom?« Hun svarer: »Det var min bedstemoder, hun kommer somtid hjem og ser til os.« De sagde om den samme gamle kone, at den gang hun skulde dø, var hendes datter, den unge kone, der blev i gården, gået et sted hen i by, og der var ikke andre hjemme end barnet og den syge. Så kommer hun rendende ned efter hendes moder og siger til hende, hun skulde skynde sig at komme hjem, for der var en stor sort hund hjemme, der vilde

rive gammelmo'er ihjel. Moderen sagde, at hun skulde tie stille, hun måtte ikke sige sådant noget, men gik alligevel hjem, og da var den gamle død. Så blev da den kone hentet, som hun havde været nede ved, og skulde hjælpe med at lægge hende på strå, og hun har sagt, at den døde var så opreven på hendes bryst. Det skal være en sandfærdig beretning.

JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, UGILT.

1028. Der var noget spøgeri, der så ud som en gammel kjælling. Hun kom kjørende i en halvvogn med en hest for og havde en bitte rød vreden pisk i hånden. De kaldte det »hende i halvvognen«. Hun kom nord fra og kjørte ned ad *Ledkrogen* og så op omkring ved Per Ingvarsens og så hen ad vejen til Skovhulen. Så var det en aften, te Per Ingvarsens pige og karl de stod og prátede med hinanden, og så siger pigen til ham, dede nu skulde han ligge ved hende i halvvognen i nat. Men för de vidste af det, kom der noget og tog deres hund og hug ham ind imod stuedören. Så blev Per Ingvarsen fornærmet og gav dem en hel hoben utak, og så skyndte han sig at slå kors over dörene og jog en kniv ind i bjælken. JENS KRISTENSEN, ERSTED

1029. En mand kom en aften meget sildedags ude fra søndremarken med et læs korn. Da han kom til kirkegårdsstetten, sad der en gammel kone på den pæl, som stetten går op imod, med hendes udslagne hår og river i hendes hoved. Så siger han: »Sidder du her, Marenlil, og river i dit hoved.« Det varede ikke svar mange trin, inden han væltede med læsset. Han skulde jo have tiet stille, da han kjørte hende forbi, så havde han ikke væltet. RÖDDING.

1030. Der er en höj her ovre i skoven, de kalder *Svinehöj*, og der har været spøgeri ved. De sagde, at der sad en gammel kone ude ved höjen og kogte kaffe, og folk var rædde for at komme om ved hende om natten. Hun skal have heddet Abelone og have gjort uret ude i skoven, derfor var det, hun gik og spögte. Den gamle Smed-Sören i *Hörning* vilde op en morgen meget tidlig at smede, men da hans klokke var gået i stå, vidste han ikke, hvad tid det var, da han rejste sig. Så gik han først ud at malke hans to køer, da hans kone var meget svag, og så vilde han trække dem op til Svinehöj og sætte dem der. Da han endelig langt om længe kom hjem, sagde konen: »Hvordan er det, du bliver så længe henne?« — »Jo, a vilde have sat køerne ved Svinehöj, men der kunde a ikke komme til for den madamme, som sidder der, og så måtte a trække dem op og sætte dem i Sønderskoven.« Han var slet ikke overtroisk og vilde ikke fortælle os, hvad han egentlig havde set, men vi spottede tit med ham over det. RYTTER-NIELS HÖRNING.

1031. Der går en bindkone ved *Tingvad* i *Gadbjærg*. Peder Mathisen i Rostrup fortæller for pålideligt, at i hans drengetid,

når de satte køer eller heste der om natten, så var de al tid løse om morgenen. Sidste vinter kom en lærer gående op ad vejen, og den tid var der megen sne på. Så ser han noget, der skrider ned imod ham, og han kunde ikke se andet end et par blanke gnister og så en höj byldt, der havde hverken arme eller ben, det kom skridende forbi ham, og han mente, det var bindekonen. Mangfoldige andre har set hende. VINDING HÖJSKOLE.

1032. Der hvor *Dallunds mølle* nu står, har der for 50 år siden været en skov, som kaldtes Kabelhave skov, men nu er forvandlet til agerland. Fra slottet Dallund gik der en vej hen til skoven, hvor den så delte sig i to, som gik vest om skoven ad Stensby og Skamby til, og én, som gik syd om skoven ad Serup, Tåstrup og Sunde. Vejen går der endnu, men skoven er som sagt borte. Der på disse veje var det ikke godt at færdes ved nattetide for *Kabelhave-kjællingen*, og det er ikke mere end 40 år siden, at hun var en skræk for alle folk her på egnen. Hun klagede sig al tid så ynkelig, og jamrede i ét væk: »Å ja'n å ja'n«, og så snart nogen, som var kommen der i nærheden, ynkede hende blot med et eneste ord, var vedkommende også sikker på at få spøgelset at bære på, så langt hendes distrikt nåede; men til sidst blev folk, som vidste af det at sige, så kjendt med det, at de gik disse veje helt tavse uden at sige et ord.

KARL TIMMERMANN.

1033. *Dallund* vindmølle ligger, hvor der forhen har været en lille skov, som kaldtes *Kapelhaven*. Mens skoven var til, var her en slem Kapelhave-kjælling, som plagede folk, og der har også været hørt klagemål. Men det er nu alt forsvundet.

JAKOB RASMUSSEN.

1034. Umiddelbart ved Limfjordens søndre side ligger den såkaldte *Örbækdal*. Her forulempedes ofte i gamle dage de natlige vejfarende af et væsen, som man kaldte *Kapperøllik-kjællingen*. Da en sildig aftenstund en mand ved navn Jens Brøndum kjørte gjennem dalen, blev han meget forundret ved, at hestene ikke var til at drive af stedet. Han står da af vognen, og går hen foran dem for at undersøge, hvad der vel kunde være årsagen, og ser da til sin forbavselse, at en lille uanselig gammeldags klædt kjælling med skjæghat på hovedet skred i foroverböjet stilling tværs over vejen. Da synet var forsvundet, gik hestene villig frem ad, som om intet var sket. J. D. JENSEN, VINDBLÆS.

1035. Der har været én, de kaldte for *Aldum kjælling*, hun var en rigtig heks. Sönnen havde stedet, og den dag hun blev begravet, da sagde sönnesönnen, det var sådan en lille knægt: »Ja, nu kjør de nok med min aldemoder, og så sidder hun endda her og rörer i suppegryden. Han var født på en særdeles tid og kunde se hende. Så var hun så slem ved den dreng, for det han kunde sådan se hende. Han lå ude ved karlen i herberg-

sengen. En aften havde han glemt at læse hans fadervor og gjøre kors over sig, og så kom hun og tog ham. Karlen vilde holde drengen, men han kunde ikke, og hun drog af med ham op gjennem ladet. Så siger han: »Så slip nu i Jesu Kristi navn.« Da kunde hun ikke holde længere. Men så kunde de jo snart ikke være i gården for hende. Så red hendes sön til *Søvind* degn. Da han kom ind til degnen, sagde denne til ham: »Der kan du sætte dig«. Så tog han en stol til og satte til hende, for hun havde siddet bag ved ham på hesten og redet med derhen. Når han nu red hjem, måtte han vide, te han keg aldrig om, for så vred hun halsen om på ham. Hun har vel sagt siddet æbag ved ham hjem ad også. Ja, han passede jo også på det. Så kom degnen derhen og manede hende ned. Da var der jo en pæl, og alle hjorddrengene de var jo nysgjerrige og vilde gå og rokke ved den pæl, og så sagde hun: »Nok igjen, så skal a give jer en rød smörrebrød.« Det var lige så meget, som hun vilde vride halsen om på dem, når hun kom op. Så blev de jo rædde, og pælen blev siddende. TREBJÆRG.

1036. Imellem *Bullerup* og *Seden* på Fyen lå forhen et overdrev begroet med lyng. Der var et bart sted, og der var god plads til pusleri. *Longtved-kjællingen* havde der fæstet bo og gjorde adskillig fortræd. En aften kom en pige gående og skulde hjem til Seden, men lige med et, da hun går hen over lyngen, syntes hun at blive løftet op i vejret og blev ved at flyve et stykke, men kom dog godt ned igjen. RY.

1037. I *Futdal* mellem Ørum og Velds går der ved midnatstide en kjælling, som kaldes *Futdals-kjællingen*. Når nogen taler om hende, kommer hun. En gang gik en mand fra Fårdal fra Velds til Ørum, da kom hun og hængte sig i hans ene ben. I *Mårdal* mellem Ørum og Hulbæk går en hovedløshest.

J. JENSEN, MOLLERUP.

1038. Hvert år til jul har de hørt *Andrup-kjællingen* klage sig, og det lige indtil den sidste tid. Det er en skomagers kone, der en gang har druknet sig i søen. KARL SÖRENSEN, V.-TÖRSLEV.

1039. På vejen mellem *Hansted* og *Torp*, lige hvor en snæver dal fører op fra den gamle herregård Torp, som nu er nedlagt, der går en hvid jomfru, som kaldes *Skejsdals frue*, og enhver er bange for at møde hende. Sådan var hun en gang efter en mand, der kom kjørende med vejen. I nærheden findes en höj, *Skejsdalshöj*, hvor hun efter sigende skal have sin bolig. Den ligger norden for landevejen lige op for dalen. I nærheden findes et hus, hvor der hver nat viser sig en mand inde i værelserne. Ejeren hedder Kristen Knudgård, og han har slået efter ham. Da flöj han ud af vinduet. LÆREREN I VESTER-HORRUM.

1040. Min faders moder fortalte, at der havde boet en gammel kone på *Törvemosegård*, Nybøl sogn, Stenderup by, som blev

kaldt Ma Ræns, og hun var noget skrap i det. Hun bar altid et grönt skjört og et rødstribet formot. Hun vilde også gjærne samle lidt skillinger og gjemme dem væk på et forblømmet sted. Så var det en nat, hun lå i hend seng, hun sad på aftægt ved den boelsmand, der havde fået stedet efter hende, da hører hun, der var nogen oven på loftet, og mente jo, det var boelsmanden, der var oppe på loftet og måle korn op, for han skulde til mølle dagen efter. Så råbte hun op til dem, de skulde tage hend pose med, den stod på den anden side æ skorsten. De svarer jo ja der oven på æ loft. Men lav de så kom op på loftet om morgenen, var det ikke folkene, men tyve, og de havde taget hend pose med dem. Det var jo fæjt tikåtte (morsomt), at hun sådan blev snydt. Hun döjj nogle år efter, og så var det ud med snakken, at hun gik igjen og kom og ledte efter pengene, som hun havde gjemt væk, og der var flere, som havde ligget i aftægtslejligheden, der havde mærket hende om natten og set hende gå i hend grönne skjört. Hun gik altid tvært over æ dörnskgulv og ind i et lille kammer, der var for enden af en seng. Men ingen fik talt hende til, for alle blev de jo angst. Gården brændte i krigen 64, og så hørte det spøgeri vel op. ANE MARIE KLAVSEN, SNOGBÆK-ÖSTERSKOV.

2. Gjerrige kvinder m. m.

1041. I *Abild* nord for Tønder boede en præst, som hed Mejer, han havde en kone, som var meget gjerrig, hun var aldrig rigtig glad nogen sinde og talte ofte med pigerne om, at hun vist kom til at gå igjen, når hun var død. Nu traf det sig en gang, at præsten havde nogle penge til gode, som han ikke kunde få. Konen ærgrede sig derover og gik så hen og tog sig selv af dage. Nu skulde der om natten våges ved liget, men præsten kunde ingen få til det, for de var bange for, at hun skulde stå op igjen. Der boede imidlertid en gammel fattig kone ikke langt fra præstens, og hun tog sig da endelig på at våge ved liget. Da det blev aften, blev der tændt lys i ligstuen, og præsten gav hende et lys, som hun skulde sidde med i hånden. Dernæst sagde han til hende: »Nu kan det gjærne være, at liget rejser sig og slukker lyset, som står på bordet, men du skal ikke blive bange, ti det lys, du har i hånden, kan det ikke slukke, og dig skal det intet ondt gjøre«. Hun satte sig nu ned ved enden af liget med lyset i hånden, alt var roligt, og hun mærkede ingen ting. Men da det blev hen imod midnat, blev hun så ræd og underlig til mode, hun så på liget, og nu rejste det sig op og slukkede lyset, som stod på bordet, og begyndte at puste efter det, hun havde i hånden, men det kunde det ikke få magt med. Liget gik da hen til vinduet, hvor det stod og så ned i gården, drog et dybt suk, vendte sig om og gik ud af værelset. Lidt

efter kom det tilbage og lagde sig på sit leje igjen. Efter at det var begravet, viste det sig i præstegården. Præsten selv kunde ikke gjøre sig fri for det, han lod derfor en anden præst hente, der mödte gjenfærdet i porten; her blev det nedmanet, og pælen over det står endnu, og det mærkelige er, at pælen står bag ved en anden pæl, som porten bliver gjort fast ved, så vogne næppe kan komme om ved den. K. N. TIMMERMANN.

1042. Der var en gammel kone, som hed Ma' Ram, hun boede der oppe ad ved *Øvsted* kirke. Så var der en lindorm, som havde slynget sig tre gange om kirken, og da tog hun hendes økse og hug den over. Den ene stump sprang over til öst, og deraf blev *Tebstrup* sø. Den gang hun var død, så kjørte de jo hendes lig til kirken, men den gang de kom hjem igjen, sad hun og rørte i en gryde. Det var der kun et lille barn, der kunde se, men så fortalte barnet det til de andre og så kunde de og se det. Hun satte sig nu for bordenden, og så måtte de have bud efter præsten, der manede hende ned i Ma' Rams hul.

VINDING HÖJSKOLE.

1043. Der var en slem kjælling i *Ris*, som hed Ma-Rams. Hun gjorde megen fortræd, medens hun levede, og derfor gik hun også igjen efter sin død; men så blev hun manet ned ude ved *Øvsted kirke* på det sted, som endnu kaldes Ma-Rams hwol. Folk kan endnu huske, at der stod en stor egepæl i hullet, og den var rammet igjennem Ma-Rams. Når der kom nogle og rokkede ved pælen, begyndte hun al tid: »Rok igjen, så ska do fo en rø smörrebrø te di dø;« men rokkede de så igjen, så trak hun dem ned til sig og vred halsen om på dem. Noget lignende var forresten også tilfældet på *Östbirk mark*, hvor Slante-Lavs, som var præst der på stedet, havde manet én ned. Der skulde man også vare sig for at rokke ved pælen. Slante-Lavs var ellers en meget klog mand, og når han drog af by, kunde han lige godt se, hvad de bestilte hjemme. En gang, da han var borte, vilde folkene leve höjt så længe, og pigerne vidste nok, hvor tønden med det gode öl var. Men da en af pigerne havde tappet af denne tønde, kunde hun ikke få tappen i igjen. Hun måtte stå med fingeren i hullet, til præsten kom hjem og løste hende med ordene: »Hvad vilde du der efter?« R. P. RANDLØV.

1044. Ma Ram blev manet ned i et trekantet mårskjel imellem *Tepstrup*, *Ris* og *Elling*, og der blev slået en pæl ned over hende. Hun gik og snadrede selv med hendes svin af svinefoden efter hendes død, for hun gav ikke folk noget. Jens Store-Ring manede hende ned. Når de rørte ved pælen, sagde hun: »Rok igjen, lille sön, så skal du få en rød smörrebröd.« JENS A., TEBSTRUP.

1045. Ma Rams mand var ladefoged i *Tammestrup*. Han hed Ram eller Dam. Det var en voldelig slem kone, han havde. Der var en tvillinggård i *Ris*, og der boede han. Den gang det endnu

var i den gamle stil i Ris, kaldte de gården Fogedgården, og der er endnu en lod på Ris mark, de kalder Fogedlodden, den havde han til at sætte hans heste på, når han kjørte eller red i herskabets ærende. Da hun var begravet, og folkene kom hjem og skulde til at holde gilde over hende, da var hun kommen hjem først og sad på hanebjælken og råbte, te de skulde give hende noget med. Så kom der bud efter præsten, og han manede hende ned i Ma Rams hul. Det var Slanter-Lavst i *Blegind*, der gjorde det, og en gammel mand fra Egebjærg hans fader var kusk for ham. M. H. OG J. B., LILLE-TÅNING.

1046. En kone havde kommet vand i mælken til de fattige, og så gik hun igjen. Hun spögte i et vist kammer. En mand tog sig på at ligge der. Der blev så lyst der inde, og så kom hun i grå klæder og grå indertröje og stod for ved ham og gjorde tegn til at ville i sengen. Men først skulde hun have noget skrevet. »Hvad er det?« siger han. Det var en regning. Ja, det kunde han godt skrive. »Ja, kan du gjøre det rigtig?« Han satte sig og skrev. Så meget for mælk og så meget for fløde og vand. Nu skulde han skaffe alle de penge væk, hun havde gjemt i gården, hver skilling, og så måtte han få dem. Hun viste ham, hvor der stod en kobberkjedel fuld af penge, så kunde hun blive frelst. Næste morgen grov han pengene op og tog dem.

ANE KATRINE TÅST, FJELLERUP.

1047. *Birte Vilhelms* var en meget rig kone, men så gjerrig, at når der kom tiggere, gav hun dem höjst et par rå kartofler, men så hun dem, för de kom ind i gården, løb hun ud i porten og sagde: »Her er ingen hjemme.« En tigger sagde så tit: »Jeg kan så mænd være glad ved den kone, for hun har sparet mig mange trin.« För hun døde, gravede hun alle sine penge ned i skorstenen, men spögte da også forskrækkelig. JG. HANSEN.

1048. Min bedstemoder var en ægte Rasmus, og hun var også en af de gamle hekse. Hun var fra *Filskov* og blev så gift her over til *Udtoft*. Man sagde, at hun bragte en hel del gamle mønter med sig her over, som skulde være fundne i en gammel höj der ovre. Men ingen vidste dog rigtig besked på, om hun havde dem med sig eller ej. En gang traf det sig, at min bedstefader var oppe på huset at gjøre skorstenen ren til deres aftægtslejlighed, og da så han hende ned gjennem skorstenen sidde der nede og røre omkring i et lille trug, hun havde ved sig. Han rendte lige ned så hurtig han kunde, men da var der ingen ting at se, og der var ingen videre opdagelse at få. Min moder troede bestemt, at hun gik igjen. Hun så en nat, hvordan den gamle kravlede om for ved den åbne kakkelovn eller skorstensskjødet inde i stuen, og så var hun ikke sen med at tage hovedet til sig, hun blev jo ræd for at se mere til det.

LAVST JENSEN, UDTOFT, GRINDSTED.

1049. Der havde været en lille herregård i byen *Mesing* på *Hindsholm*, som var bleven delt i to gårde, og den ene af dem var min fader på. Konen der var så gjerrig, at hun kunde aldrig få nok. Hun havde den skik kun at give mælk hen hver løverdag, endskjöndt de havde 26 køer, og så havde hun to svinetønder, der stod ved siden af hinanden. Den ene skulde al tid holdes tör (men ikke ren), og der skulde så den mælk hældes i, som hun vilde give til de fattige. En dag kom en mand ind og bad om lidt mælk. Ja, han vidste jo nok, hvornår han skulde hente mælk ved hende, for hun gav ikke hen uden om løverdagen. Det vidste han nok, men han havde også hørt, at hun tog af hendes svinetønde og gav de fattige, og nu vilde han ønske, at hun måtte komme til at øse af den, efter at hun var død. Så dør hun jo ligesom andre mennesker men nu så de hende både dag og nat gå og øse for svinene ude i svinestien. Så var folkene der i gården kjede af det, og manden gik over til en gammel præst, der hed Smith, og fortalte ham, hvordan det var. Der var også sådan en skjærmydsel inden döre, men de kunde ikke se hende. Ja, det var der gode råd for, det skulde han snart gjøre i stand. På deres mark var et lille höjt spidst bjærg, og der uden for var en dam. Den skulde de sejle ud i og dér slå en pæl ned, så skulde han nok sörge for det øvrige. Dér manede han hende ned ved den pæl. Den har jeg set med mine öjne, og rundt om den kunde vandet aldrig fryse, og vandet derved var altid kulsort. ANE HANSDATTER, Ö.-GJESTEN.

1050. Mette Kirstine i *Elling* gik og slikkede hendes svinetrug, e ter at hun var død. Hun havde to mænd, först én, der hed Niels fra Hårby, han var god nok, og med ham fik hun mange börn, men ikke et af dem var levende. De havde doktor hver gang, og når hun var i den höjeste barnenød, kunde hun endda ikke tåle at se hendes piger gå ledige, men kommanderede dem til at stå ude og feje stenbroen. Ja, hun var både sikker og begjærlig. Den sidste mand havde hun det strængt med. Hun sad og stoppede en hose, da hun døde, og da manden kom af marken, sad hun der med hosen oppe over hånden. De havde taget et bitte plejebarn til dem, en lille pige, og da manden nu kom, sagde hun: »Fåer, moder sidder inde og sover«. — »Da skal a lette hende op«. Ja, det var et ejeskarn. Min farbroder tjente ham som rögter, og det var jo et gammelt menneske. Så kunde han ikke magte at trække hövderne, og manden tager da ved og trækker dem hen over ham, så han døde efter at have ligget i nogle dage. Manden hed for resten Jens Vestergård, og han blev gift igjen, og den anden kone drev han op i skorstenen, for at hun skulde røges, han mente måske, han kunde bedst tugte hende der. Da han var død, blev enken gift med Ole Vestergård, og sådan blev de ved at gifte dem med enker og enkekoner der i den gård i længere tid. Nu er stammen uddød. Jens Vestergård

gik nu igjen, for det han havde været så slem ved hans koner; men han gik blot på kirkegården. Der var et hul ved hans grav, og det kunde de aldrig have lukt, for der kom han op. Mette Kirstine, hans første kone, gik som för sagt også igjen, og det var, for det hun var så gjerrig. De kunde aldrig passe svinene godt nok for hende, mens hun var levende, det var hun især så vanskelig med. ANE LAVRSDATTER, TÅNING.

1051. I *Sminge* var et ubeboet hus, hvor folk sagde, at det spøgede. Man fortalte, at her havde boet en kone, som var så gjerrig, at hun spandt både fra og til kirke og alle helligdage og -aftener. Da hun så var død, spøgede hun, så folk ikke kunde bo der, og man kunde ofte høre rokken snurre.

NIELS PEDER PEDERSEN, MOLLERUP.

1052. En kone i *Åker* havde været gyselig gjerrig og gjemt mange penge hen. Så døde hun, og mens hun lå lig i storstuen, kom den unge kone på gården derop og vilde hente noget töj. Da havde liget rejst sig op og stod henne ved et klædeskab, hvor det havde fået dören op og stod og vandt garn af nogle nøgler. Men idet hun nu træder ind, falder liget hen ad gulvet. Hun kaldte på folkene for at få liget lagt på plads igjen, og da man nu undersögte garnnøglerne, viste det sig, at de var vundne på specier. J. WEST, VOLDBY.

1053. Der var en gårdmandsenke, som havde afstået gården til sin sön, og som nu levede i en aftægtsstue i en af gårdens længer. Gårdmanden skulde jo svare hende aftægt og desuden holde en lillepige til hendes opvartning, men der var altid kjævleri imellem enken og sönnen om, hvad han skulde svare til hende. Samme enke havde ellers ord for, at hun havde mange penge på kistebunden. Endelig blev hun syg og mærkede döden, men da hun ikke undte sönnen sine skillinger, besluttede hun, at de skulde jordes tilligemed hende, og denne beslutning udförte hun således. Hun siger til lillepigen: »Gå ind og skaf mig en bøtte tyk mælk hos min sön.« Da pigen satte mælken hen ved sengen, sagde enken: »Se, nu dør jeg snart, men der er noget, jeg skal have udrettet først. Nu skal du sværge mig den höjeste ed på, at du aldrig vil fortælle til noget levende menneske, hvad du ser jeg gjör. Den unge pige blev bange, og hun gjorde sin höjeste ed således, som der blev forlangt. Da tog enken op af sengehalmen to hoseskafter fulde af sølvpenge, dem rystede hun ud i den tykke mælk, og derpå söbede hun pengene i sig, idet hun tog en sølvskilling i hver skefuld mælk. Da hun var færdig, lå hun ikke så farlig længe, för hun döde. Lillepigen skyndte sig nu straks ind og fortalte det til enkens sön, han kom farende ind i den dødes stue og begyndte at rode op i alle hendes gjemmer. Endelig smed han sin døde moder ned på gulvet og endevendte sengen. Men da han intet fandt, foer han løs på pigen

og råbte: »Du må jo vide, hvor den gamle har gjort af pengene, sig mig det straks!« Jeg véd det nok, men jeg har gjort en dyr ed på, at jeg aldrig vil sige det til noget levende menneske.« » Å, det er lögn og sludder! du har stjålet dem selv«. Pigen græd og forsikrede om sin uskyldighed, men manden vilde ikke tro hende. Hun kom nu ind at være hos gårdmanden og han plagede hende daglig, men uden at få noget at vide. Så en dag, som de får middagsmad, siger han til karlen: »Hør, Niels, når du har fået mad, så spænd for og kjør den tyvetøs op i tyvehullet. Hun vil jo ikke bekjende her.« Da vidste det arme barn dog aldrig, hvad hun skulde finde på; hun græd og vred sine hænder og rendte rundt på gulvet. Endelig gik hun hen til den store bilæggerkakkelovn, hvori der var stöbt et billede af en mand, og så sagde hun: »Hør du, mand, du er ikke noget levende menneske, og derfor kan jeg fortælle dig, hvor pengene er blevet af.« Og mens hun så på denne mand, fortalte hun det hele. Fra det öjeblik af lod manden lillepigen være i fred. Men en mørk nat drog han og karlen op på kirkegården, og det var hans agt at grave hans døde moder op og dernæst skjære maven op på hende for at få fat på sølvpengene. Manden og karlen kom derop, og de fik dem en god svedt pande, inden de fik ligkisten op af graven. De lösnede nu låget og lettede det ved hovedenden. Men hvor de blev bange, for der var ingen død kone i ligkisten, men en lille én med en rød hue på, og han gloede forskrækkeligt på dem. Det kan nok være, at de skyndte dem med at få smækket låget til og at få kisten i jorden igjen. Efter at de atter havde fået graven i orden, gik de hjem, forknytte og udasede, og siden den nat fik den gamle enke lov til at ligge i fred.

ANTON NIELSEN.

1054. I et hus i *Stövring* boede en gang en mand, som var så gruelig gjerrig og samlede en mængde penge. Dem havde han syet ind i en hovedpude, og da han skulde dø, sagde han, at de skulde lægge den pude i hans ligkiste. Det blev også gjort, men da han nu var begravet, undrede folk på, at de ikke fandt penge efter ham, de vidste dog, han havde haft mange. Så faldt det dem ind, om pengene ikke skulde være i den pude. Der gik da folk til kirkegården og gravede ligkisten op, men da de åbnede den, sad der en stor rød kok (det var nok Fanden), og den sad og tog pengene ud af puden og puttede dem i munden på liget, der slugte dem i en fart. Nu blev folkene bange og løb efter præsten, men da han så, hvordan det stod til, sagde han, at de skulde endelig skynde sig at lukke og få kisten kastet efter igjen, ti blev det ikke gjort, för kokken blev færdig, så vilde han gjøre en ulykke på dem allesammen.

SOFIE LUND.

1055. Den gamle Niels Mortensen i *Vejsmark* var så gjerrig og grim, te det var magesløst. Han var så gjerrig, at han nænnede ikke til at æde sig selv mæt, og var ret et stykke gjerrigt

höved. Når han kom med præstekorn, var det ikke andet end skidt, og kom han med smedekorn, var der også mak ved det, og han kom i mørkningen, for at de skulde ikke se det. Da han var død, blev der jo kastet en grav til ham på kirkegården, og så gik provsten derop om natten og så ned i den grav, inden han skulde i den. Der skulde jo gjøres tale over ham, og der siger han: »Kan du sove i graven for alle de små börn, der græder over dig?« Det kunde ligfølget ikke forstå, for han havde aldrig et barn. »Jeg så det ved denne grav, som jeg aldrig har set ved nogen grav, og jeg hørte det ved denne grav, som jeg aldrig har hørt ved nogen grav«. Tilsidst opfordrede han de tilstedeværende til at bede for ham. Det blev de höjlig fornærmede over. Men han var hjemme för de andre og gik i hans gamle knæbukser. Da de skulde til at kjøre fra kirken, begyndte hestene at skrabe og snuse. »Det er skam også en ting«, sagde den gamle mand, der kjørte, »kan I ikke kjøre, hum, hvad kommer det på?« Så gik han rundt omkring vognen, og så kjørte de lidt, men standsede igjen og havde nær aldrig kommet hjem. Provsten måtte også til at mane ham. Han kom imod provsten, da han kom over kirkegårdsdiget. Det var netop, da soldaterne kom hjem fra krigen 48 og forbi kirken, da så de provsten gå der inde med hans hænder knyttede sammen, men de turde jo ikke tale til ham, og siden blev der rolighed. MAREN SKADE, ÅSTED.

3. Kvindeskikkelser.

1056. Der gik som en kvindeskikkelse i *Jerslev* by og stod stille flere steder. En aften stod det ved den gamle skolemesters havedige. Da kom der tre karle gående forbi, og de vilde drive spil med det kvindemenneske, der sådan gik og luskede, og de hug ild, den ene stod og holdt ved det, og den anden hug ild, og da så de, at skikkelsens öjne var så forfærdelig røde, og så skyndte de sig afsted, det snareste de kunde, og lod den stå. Den samme skikkelse viste sig også i byen Sterup, og aldrig nogen fik at vide, hvad det var. Men der var nogen snak om det, mens a var barn. JOHANNE MARIE JENSDATTER, KLÆSTRUP.

1057. Nede i mælkekjælderen på *Lyngbygård*, *Egitslevmagle*, går der om natten et lille kvindfolk med rödt skjört og rød hue, og hun har altid travlt med at skumme mælken. Det skal være en mejerske, som har været på gården, men hun handlede ikke redelig med hvad hende var betroet, og derfor må hun nu gå der efter sin død. MADS PEDETSEN.

1058. I et lille kammer på *Gl.-Kjøgegård* var der et slemt spøgeri, som mange har set. Midt om natten kom en gammel kone, kaldt den lille grå kone, ind, gammeldags klædt, med et raslende

nøgleknippe i den ene hånd. Hun går hen til sengen, står lidt der, vender så om og går raslende med knippet bort igjen.

F. L. GR.

1059. I *Sulsted* præstegård går en grå kone og rumsterer oppe på loftet. En gang stod provstens dötre og skulde til at rulle. De ventede på rullekonen, der skulde komme og hjælpe dem. Da kom den grå kvinde ud af skorstenen og puslede helt stille forbi dem. SULSTED.

1060. Manden her på gården, löjtnant Bisgård, kom en aften ind i kjøkkenet, efter at folkene var gåede i seng, og da så han en hvid skikkelse som et fruentimmer i undertöj stå forved komfuret. Så sagde han: »Gå du væk, du djævel«, og så sank hun væk lige på stedet. Siden den tid måtte lyset ikke blive slukt i kjøkkenet, så længe han var oppe.

KRISTEN PEDER JENSEN, LINDERUMGÅRDS MARK.

1061. I *Fjand* by er der et hus, hvor man næsten al tid ser lys brænde, endskjöndt der aldrig er lys i det værelse. Datteren der, som var sypige, var i nabolaget at sy. Det blev sildig sengetid, og da hun vilde gå hjem, var hendes forældre endnu oppe, syntes hun. Men da hun kom nær til huset, så hun vel, at lyset var i det kammer, og hun går da hen til vinduet og ser et fruentimmer sidde og kæmme sit lange udslagne hår. Da hun havde set synet nogle öjeblikke, forsvandt det. I samme værelse bliver sandet altid borttrampet om natten, når man om dagen har fejet og sandet nok så pænt, endda det altid står ledigt. A. L.

1062. Min bedstemoder døde i *Barmosehusene* ved *Lørup*, og noget efter fik de lavet om og tapetseret. Men en lille dreng, de havde, sagde, at han kunde se bedstemoder gå omkring og føle på de nye tapeter. Det skulde han heller ikke have sagt, ti næste morgen blev han syg og lå i 12 uger, inden han kom sig.

JG. HANSEN.

1063. Der var nu to karle, de tjente i Vestergård i *Tolstrup*, den ene var øgdreng, og den anden skulde være karl. Så var der en gl. kone, de kaldte Ma Vestergårds. hun var en streng kone og en heks, og hun gik igjen. De havde et kammer, karlen lå i, og der inde var en loftslem, den kunde de ikke lukke, for gl. Ma Vestergård, hun holdt den, og den skulde stå åben, for hun havde hendes gang ind i det kammer og op ad den lem. Men hen ad natten kunde den falde ned, så det rystede i hele huset. Så en aften, karlene kom hjem, var der sådan en træk der ned, og de vilde da have lemmen lukket. Den ene var nu björnestærk, og han siger: »I aften skal den lukkes.« Så løber han op og tager fat i den. »Hvad, vil du ikke komme, så skal a F. . . splitte mig — det var nu al tid hans band, tage den med dig, om du er aldrig så stærk.« Men han kunde ikke. Så blev han

bange, sprang hen og puttede sig i sengen. Om lidt hug hun lemmen ned, så hele huset det rystede. CHR. SLOTH, HAVBRO.

1064. En gammel jordemoder i *Törslev* var meget drikfældig, og det sidste ord, hun sagde inden døden, var: brændevin. Da hun lå lig, skulde de en aften ind i kammeret til hende og tage nogle lys i hendes dragkisteskuffe. Men lyset gik ud i lygten, da de kom i dören. De gik atter ind og fik lyset tændt, men da var der noget, der hvælte sönnens navn tre gange lige så höjt. Hun kaldte ad ham. Så gik hun igjen. Der var sådan allarm i huset, og de så lys om aftenen i hendes kammer. Hun kom gående der ind med hendes kappe på hovedet. Men inde i sönnens lejlighed så de hende ikke. Han var gået hen til kroen en aften, og da så han lyset ved at vende sig om. Da han kom hjem, spurgte han konen, om hun havde haft lys i kammeret. Nej. Han kunde aldrig have lys i værkstedet om aftenen, og til sidst gik han hen og hængte sig der inde i kammeret. Siden den tid hørte eller så de aldrig til noget. JENS KRIST. POVLSEN, DALBYNEDRE.

1065. I en gård, der hører til *Stenmagle*, var konen død. Kort efter hendes begravelse blev der sådan en allarm hver aften, når det var blevet mørkt, så at folkene ikke vidste, hvor de skulde stedes, hundene hylede, som om der var noget efter dem. Da blev enkemanden utålmodig en aften og gik rundt omkring gården, ledsaget af sin store lænkehund. Pludselig blev hunden kastet ind imod hans ben med sådan magt, at han var nær falden omkuld. Men manden tog mod til sig og råbte: »Skylder jeg jer noget, så sig til, men ellers så lader I mig være i Jesu navn!« Så gik han ind igjen og mærkede siden aldrig noget. Men hunden lå i mange dage og kunde hverken krybe eller gå. Dersom fruentimmerne havde haft den forstand at slukke lyset, medens han var ude, havde spøgeriet nok ikke været så nærgående. A. N.

1066. Der var en heks, som var død, og da folkene gik til kirkegården med hende for at begrave hende og ikke vidste bedre, end at hun var der, da sad hun i gården og rækkede tunge efter dem. Den gang de fik suppegryden på ilden, var der en lille dreng, som sagde: »Se til min oldemoder, hun sidder og rider på sodstangen.« Så faldt alle gryder i ilden, og de spildte suppen. Så var det også en gang, karlen og den lille dreng de skulde op på ladet og plukke hø ned, så sagde drengen: »Se til min oldemoder, hun sidder på hanebjælken.« Da blev karlen så ræd, at han faldt ned og slog drengens kraveben i stykker. A. MOLTKE.

1067. Neden for *Gjertrup skov* ved kanten af stranden er en kilde, hvis vand er rödt som blod, og der er en kone bleven manet. Hun var fra Boslunde og var meget gram til at hekse. Da hun så døde, kunde ingen være i gården for hende, og selv den dag, da hun blev begravet, var hun så dristig at stå hjemme

i porten og tage imod begravelsesfolkene, efter at de havde været oppe på kirkegården og grave hende ned. Der gik da bud efter præsten, men han kunde intet gjøre ved hende, da han ikke havde kjole og krave på. Så måtte han hjem efter det og bandt hende da med en silketråd og trak hende ned ved stranden, hvor hun blev manet på det sted, hvor *den grædende kilde* endnu er.

MADS PEDERSEN.

1068. Vor »store-dreng« Mikkel kom en aften hjem fra *Brovst* og fortalte, at han, da han gik forbi kirkegården, så vor pige Johanne, der for nogen tid siden var død af sprinkler, som den gang (c. 1830) grasserede, stå ved siden af en anden nylig afdød kone i Brovst ravret foran den store sten på hjörnet ved stenten. Skjöndt jeg næppe troede fuldt på Mikkels ord, medens han utvivlsomt var i god tro, pinte den tanke mig i höj grad, at den gode Johanne, som vi alle holdt så meget af, skulde stå der.

C. WAD.

1069. I *Harte* sogn var der en gjenganger, og der var flere præster i lag med hende, men hun holdt slemt hus med dem — det var netop en hun, og de kunde ikke få magt med hende. heller ikke præsten fra *Lejrskov*, der dog var dygtig til at mane. Men så tog præsten fra Vejen derover, og da siger gjenfærdet til sidst: »Ja, nu er han undervejs med de rødblissede hææst, han vil blyww mæ den vææst,« og da han kom, fik han hende manet ned.

N. J. TERMANSEN.

1070. I en gård i *Sallinge* var der en kone, som var slem til at spøge i kjøkkenet, da hun var død, så folkene ikke kunde få ro der for hende. Præsten i Broby måtte da i lag med hende, og han manede hende ned lige til hovedet, men da vilde hun ikke længere. Han befalede da at slå en stærk egepæl igjennem hovedet på hende, og den stod der i kjøkkenet i lang tid derefter.

SØDINGE SKOLE.

1071. En kone i *Tranderup* havde Seberjanius og døde pludselig, så hun ikke fik den skjænket væk forinden. Derfor må hun hver nat gå igjen på gården. Så fik de en gammel mand til at mane hende ned i et vandhul i Apager skov, og på stedet ser man undertiden et rödt skum flyde på vandet. Han måtte læse i tre bøger, för han fik bugt med hende.

CHR. R.

1072. I *Tranum*, Han herred, levede en enkekone med sin datter i et lille hus. Da konen var uden for en dag, faldt der en törvestak ned på hende og slog hende ihjel. Hun blev begravet og gik igjen, havde en sti fra kirkegården ned til sit hus, og hendes lignelse var som en mus. Datteren havde ingen ro for hende og sögte at få hende manet, men det kunde ikke lade sig gjøre. Endelig var der en mand, som tog sig for at tale til hende, og fra den tid blev hun rolig i graven, men manden mistede sin forstand og fik den aldrig siden.

NIK. CHR.

1073. Der har i sin tid været en præst i *Hjerk*, der kunde mane, men han var en gang kommen galt fra det. Det var Kjen Pæjesder fra Vium, han var kommen i lag med, og hun slog bogen fra ham to gange. Han duede ikke til noget siden den tid, faldt helt sammen og kunde sidde hele dagen som fraværende, indtil han med ét sprang op og råbte: »Det var en Fandens Kjen Pæjesder, den Kjen Pæjesder.« Da præsten Mølsted kom til embedet, lod han en stor sten, der stod midt i indkjörselen til gården, borttage, men nu fik man en uro i gården, man aldrig för havde tænkt. Køerne brölede og tumlede i staldene, hakkelsekisten arbejdede, man kunde høre vogne kjøre frem for dören, og dog så man ingen, ildtangen tumlede i kjøkkenet, visse döre var al tid åbnede om morgenen, om end man sömmede dem fast om aftenen, ja, en nat hørtes på loftet et rabalder, hvorved alle vågnede, og man var vis på, at en skorsten var falden ned. Præsten og en pige skulde op at se efter, men pigen turde ikke være foran. »Så tör Herren döde mig jeg,« sagde præsten, og i underbukser og med lyset i hånden foer han der op. Men ikke et gran var forrykket, alt stod roligt og stille på plads. Om det var Kjen Pæjesder, der var manet ned under stenen, og nu var kommen op igjen, véd man ikke, ej heller, hvordan det siden gik.

P. CHR. CHR., KNEBEL.

1074. I *Dronninglund* storskov boede en kone, Birret Løgtved, i et lille hus. Da hun døde, blev hun så slem til at gå igjen. En anden kone kom til at sidde til leje i huset, Birrit Landet kaldte vi hende, og så kom Birret Løgtved og stod uden til vinduet, som Birret Landet lå. Hun blev mere og mere nærgående, kom endelig ind i stuen til hende og stod og rakte op over en hylde over vinduet, gik så hen til kakkelovnen og stod og skyggede, og der kom rigtig en mørk skygge fra hende. Den anden kone, der var meget dristig af sig, lå i sengen lige tæt ved og så på det. Birret Landet havde en sön, der kom tit hjem og lå ved hende, men ikke hver aften. En nat sådan ved midnatstid da vågner hun ved, at der ligger én i den anden seng og puster og drager ånde. Hun slog sig til ro med, at det var hendes sön, der var kommen hjem og havde lagt sig, uden at hun havde hørt det. Så lægger hun sig igjen til at sove og bryder sig ingen ting om. Om morgenen, da hun kom op og skulde til at se, da havde der slet ingen ligget i sengen. Så blev hun bange og turde ikke være i huset længere. Hun var jo ræd for, at den døde skulde komme nu bag efter og lægge sig i hendes egen seng. Birret Landets familie blev også kjed af at høre dether og gik til præsten for at snakke med ham om det. Han sagde, at de skulde strø hörfrø omkring graven, og da de nu gjorde det, så hørte vi aldrig nogen ting til det siden. Én ting skulde der nok have været åbenbaret. Birret Løgtved havde et barn, der en dag faldt

fra hende og slog sig ihjel. Sådan sagde hun i det mindste, og da hun var noget drikfældig, har hun vel været svirende lige i tiden. Men om hun har gjort det med vilje, se det véd vi jo ikke, men en skulde snart tro det, eftersom hun gik igjen.

LOVISE SÖRENSDATTER, Ö.-BR.

1075. Én af mine brödre var i lejr ved Hald 1868; han var artillerist, og hvor de kom frem på marschen, blev der sörget særlig godt for dem, de kom i rigtige senge i kvartererne o. l.; det kunde der ikke være tale om for infanterister, som kommer i så store flokke. Men så var det den ene morgen, da der skulde stilles, at to af konstablerne fortalte noget underligt noget, som var hændet om natten, hvor de lå. Det var hen på natten, ved midnat vel sagtens, at den ene vågnede, og hans öjne faldt på en skikkelse, som hævede sig op henne i et hjörne af stuen, hvor der stod en dragkiste. Lyst vejr var det, så han kunde tydelig se alt i stuen, men for en sikkerheds skyld puffede han til sin kammerat, så han vågnede og så skikkelsen med. Det var en gammel kone, som så så mild og skikkelig ud, og soldaterne var slet ikke bange, de undrede dem bare. Da hun havde stået der ved dragkisten i nogen tid, sank hun ned igjen lige så stille, som hun havde hævet sig. Da soldaterne kom op om morgenen, vilde de jo fortælle nattens hændelser for gårdens folk, men der var ingen, der vilde høre derom; tværtimod blev der tysset ned på dem, og det, syntes de, var det allermærkeligste.

KAREN TOXVÆRD, SILLESTRUP.

1076. For omtrent halvhundrede år siden, fortalte Abelone Offers i Egeskov , så jeg og en anden pige en aften et gjenfærd i *Kværndrup*. De fulgtes nemlig ad på Odense-Svendborg landevejen, der går gjennem Kværndrup, og lige som de var kommen ud for hospitalet, så de ovre på den modsatte side af vejen ind til kirkegården en kvindeskikkelse stå og lægge armene på stengjærdet og altså vende ryggen til dem og vejen. De kunde tydelig se klædedragten, som skikkelsen bar, et vadmels skjört med blå tröje, et forklæde over skuldrene, som gik noget ud på armene, samt et blåtærnet törklæde over hovedet. De blev noget sært tilpas begge to, for de kjendte nok den, der stod der, og vidste, hun var død. Først da de var kommen hen på »Børsen« (et stykke gadejord, nordvest for kirken og vest for landevejen, hvor ungdommen i de dage havde legeplads om aftenen), udbrød Abelone: »Men hvad var dog det?» — »Jösses!« sagde den anden, »ti dog stille!« De måtte nemlig ikke snakke om sådant noget ved nattetider. De skyndte dem da hver til sit, men næste dag vilde Abelone dog have rigtig besked af den anden pige om, hvad hun havde set, og det passede godt nok, de havde set det ens begge to. Det kvindfolk, de havde set, var de enige om, var den da afdøde Karen Lavse, som havde boet i et gammelt hus, der lå mellem Børsen og bækken, der går gjennem byen. Denne

Karen Lavse (Larsen) havde ord for, at være »en slem én«, og man fortalte, at hun ikke kunde dø, för de lagde ild op under hendes seng. Hun var en af de tre troldhekse, som i begyndelsen af dette århundrede boede i Kværndrup. P. JENSEN.

1077. Fra *Farup kirke* går der en kirkesti nord på, og ved overgangen over en grøft deler den sig, den ene bliver ved at gå nord på efter Jedsted, den anden går vest på efter Hillerup. Her ved denne overgang sad en kone og spandt. En aften kom vor nabo gående hjemme fra Farup og vilde til Jedsted, og da så han skikkelsen. Så sagde han god-aften, men hun svarede ikke. Nu kom han forved hende, men så vidste han ikke, hvor han gik hen, og havde bestandig en kvinde i hælene. Således blev han ved at gå, indtil han kom til Hillerup omsider. Nu blev han ved at fortsætte gjennem byen til den sydvestligste gård, men der blev kvinden borte for ham. Så gik han med en anden vej gjennem byen for at søge hjem ad. Da han havde gået et lille stykke, havde han atter kvinden bag ved sig, og måtte atter tilbage til Farup kirke, men han kjendte den ikke. Hun blev borte ved kirkegårdsporten. Så strakte han sig ud fra kirkegårdsdiget, lagde sig fladt ned og målte sin egen længde to gange. Da han nu atter rejste sig og var kommen så langt ud fra diget, kunde han se et lys, og da var det fra et sted i Farup. Det gik han efter, og da han kom til stedet og gik ind, kunde han se, hvor han var. Mange år efter gravede man op under et træ i den sydvestlige gårds have i Hillerup, og ved rødderne deraf fandt man benlevninger af et barn, og en kniv, som ikke var rusten. Det var det, den kvinde gik efter. LÆRER JÖRGENSEN, STABY.

1078. På et sted, hvor *Skjolde*, *Bisholt* og *Stovrup* markskjel støder sammen i et hjörne, skal der sidde en gammel kone og spinde. Hun sidder på en trekant, der er ved vejen, og når vejfarende ser hende, går de vild og kan ikke finde sig til rette.
FRØKEN JULIE FOG, SKJOLDE.

1079. Helt inde i *Skjoldenæsholms* skove ligger bondegården Höjbjærggården på en plet, hvor der i det mindste i 300 år har ligget en gård af dette navn. Til samme gård hørte en del skov, men bonden ejede kun græsningen, hvorimod herremanden ejede træerne. Her står et træ, der omtrent to alen over roden har en stor hulning ind i stammen, og i denne hulning skal sidde en kvinde, som spinder på en guldrok, men ikke mange har set hende. CHR. WEIS.

1080. For mange år siden var en kone og en pige fra *Tolne* anneks-præstegård gåede til *Dværgetved* for at hente to par gjæs, de havde kjöbt der nede. Det var en aften om efteråret, og de gik begge hjem ad med en gås under hver arm. Da de kom op på Strandhuls-bakken, hvor kirkestien ved en stejl skrænt løber ved siden af landevejen, gik den gamle for yderlig, så hun trim-

lede ned ad brinken og brak halsen. Siden var der mange af dem, der kjørte ad vejen, som så hende om aftenen trille ned ad brinken med gåsen under armen; men den brink, hvorpå hun døde, lod den gamle sognefoged i Tolne udkjøre til opfyldning neden for i dalen, da han lod vejen udvide, og siden har nok ingen set enten kjællingen eller gåsen. L. C. P.

1081. Der var en skrædder, der hed Karen Rejt, hun sad til leje ved min moders stifmoder og havde aldrig været gift. Så kommer der to karle ind og vil have hende til at sy nogle klæder til dem. Så siger hun: »Lad mig først løbe ud efter en affuld (ɔ: favnfuld) sandtörv.« De sad og ventede, men så tykte de, hun biede for længe, og vilde da ud at se efter hende. Da var sandtörvstakken skreden ned, og de kunde ikke se andet af hende end et bitte korn af lår og ben. Da de fik hende trukket ud, var hun jo død. Så blev det jo galt, hun var så meget morderisk til at gå igjen. Sören Tranum, der boede tæt vesten for Tranum kirke, de kaldte ham og Sören Møller, han sagde, at det var ene lögn og skidt. Han gik til hendes vindue, efter at hun var død og begravet, og råbte: »Er du her inde, Karen?« Det var der ingen, der svarte til. Ja, så var det naturligvis lögn og skulde være lögn med det gjengangeri. Han vilde dog hen og probere det en gang endnu, men da mödte han hende, og så krystede hun ham så umanerlig, te han lå så længe, det var ræle, inden han kom sig igjen. Hun var så stærk, te hun kunde skabe sig i hvad lignelse hun vilde, og præsten havde været ved hende, men kunde ikke gjøre hende noget, for det hun var så stærk. Sören Møller han lovede for, han skulde aldrig gjøre det stykke arbejde mere, nu vilde han tro det, at hun gik igjen, men för havde han aldrig troet på sådant noget. Der var en fjæl over hendes ovn, der havde hun sådan en vasken og sådan en törren, siden hun var død. Hun skulde jo have undlivet en del börn, hun var lokket med. Det blev så galt med spøgeriet, at folkene måtte til at flytte ud af huset, rent væk, for hende. Men det værste var, at hun kom til deres nye bopæl også.

KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSE.

1082. Östen for *Grönning hedehöj* har der ligget en lille höj, som nu er jævnet, og lidt vesten for höjen var en vanddam. Der kunde de om natten se to fruentimmer, der stod og bankede lærred. De kunde også høre to plejle, der gik inde i laden, og så stod der en grå hest lige uden for laden i krogen ved flöjhuset, og den var hovedløs. MARIE MADSEN, V.-GRÖNNING.

1083. Der kom en fattig kone til *Slæet*, det er sådan en lille klat herregård, der ligger vesten for Vester-Svendstrup i en slånk der nede ved Svinkløv, og manden der hed Kjeldgård. Så kom han og tog imod den her fattige kone og spurgte om, hvor hun var fra. Ja, hun var fra — a husker ikke, hvor det er.

»Itu, så er du i nærheden af det sted, hvor min søster boede, vil du så ikke gjøre mig en tjeneste? så vil jeg give dig en tønde rug og så lærred til en særk for det.« Han havde spurgt, hun var død og var så slem til at gå igjen, og nu var det om at gå hende i møde og spörge hende ud om, hvad hun gik efter, og så skulde hun til præsten lige så såre hun havde haft snak med gjengangeren, lige så hovedkulds også, for at forklare ham, hvad snak de havde haft. Det skulde være om natten, det forstår sig, og hun gik hende også i møde. Den gjenganger havde boet et sted der oppe lang vej ude fra alle ting, og det var nok midt ude på Yws enge, hun skulde have det møde, men a tör ikke sige det for bestemt. Da hun kom til præsten og sagde ham, hvad gjengangeren havde fortalt hende, nemlig at hun havde taget livet af syv börn, så overskjældte han hende for alt det, led var, sådant noget skulde hun ikke have taget sig for. Det var jo det, broderen vilde, at præsten skulde have redelighed på, men han var jo kjed af det. Men nu havde han fået det at vide, og så lod han kusken spænde for uopholdelig og kjørte til kirken. Kusken måtte tage et hjul af vognen, og så var der en anden én, der bar den. Den fattige kone lovede for, hun skulde aldrig tage sig sådant noget på mere. KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSE.

1084. En nat klokken to, tre da sejlede jeg og to andre op i *Nörre-å*. Et lille stykke foran os så vi et par kvindfolk komme sejlende ud af en bæk. Vi kunde se det øverste af dem, men ikke båden, for grøftekanten skjulte den. Vi syntes, det var mærkeligt, at to kvindfolk var ude at sejle så tidlig på morgenen. De kom nærmere, og vi kunde høre dem tale, men ingen af os kunde forstå, hvad de sagde, endskjöndt de kun sejlede et par favne fra os. Da de var komne om ved os, vendte jeg mig mod de andre og sagde helt lystig: »Ii, hvad var det for to sataner.« Men det skulde jeg ikke have sagt, for nu blev jeg så syg og kastede op og kunde næppe stå på benene. Da vi nu så op ad bækken, var der ikke en eneste dråbe vand i den.

MIKKEL ANDERSEN, KRISTRUP.

1085. Da de byggede på *Birkeholm* ved Randers, var stalden det sidste, der blev revet ned. En lille karl fra Vendsyssel skulde gå ned og spænde for, den anden gå ned med lygten og se, ti det kunde ingen ende få. Karlen stod da og hødede og slog til side, han sagde, der var så mange kvindfolk, der hængte sig om hans hals og lagde sig for hans födder, så han kunde ikke komme frem; da den anden karl kom til, var der intet. O. CHR. B.

4. Gamle damer spøger.

1086. En adelig dame bestilte ikke andet end at læse og bede og lod sin gård ligge hen uden at røre en hånd ved den.

Efter at hun var død, gik hun igjen og deltog nu i alle forretninger, vuggede de små börn o. s. v. Herren på gården spurgte hende nu om, hvad hun gik der efter. »Ja, ethvert menneske er skabt til arbejde, og da jeg i levende live har forsömt dette, så må jeg nu gå her til straf.« N. P. CHR.

1087. Min moder har tjent på *Visborggård*, og der var et afsides lille kjøkken og værelse, hvor der skulde have boet en gammel dame i sin tid. På det skorstensskjød var der hver morgen en lille klat aske, om også de havde fejet det nok så rent. Hun sagde det for en sandhed, og det var en sanddru kone. De var vis på, det var en nisse, hvad kunde ellers have frembragt den håndfuld aske? LAVRS JENSEN, MARI-MALENE.

1088. For 60 år siden tjente der i *Ringive* præstegård en en karl ved navn Jeppe Thomsen. En aften, da præstefamilien ikke var hjemme, havde Jeppe tillige med de øvrige af præstens tjenestefolk samt et par fremmede forsamlet sig i præstens dagligstue. Som de nu sad og fortalte gamle æventyr, kom de også til at samtale om det gjenfærd, der til sine tider lod sig se i de forskjellige værelser der i huset. Jeppe kom da til at sige: Vilde gjenfærdet nu blot komme, så kunde de da få at se, hvorledes det så ud ved lys. Med det samme gik dören op ind til stuen, og ind kom gjenfærdet i skikkelse af en gammel dame, iført en meget gammeldags påklædning, og så sig omkring der inde, gik ind i det næste værelse og fortsatte sin vej gjennem hele huset, indtil det forsvandt ud af det östlige hjörne af huset gjennem en lille luge, der på den tid aldrig kunde være lukket. C. H. MØLLER.

1089. Det har været krongods her, og der boede en skovrider her i byen, som hed Mester Sortmand. I den gård har siden været spøgeri. Der kunde være sådant spektakel på hövederne om natten, men når folkene kom der ud, lå de helt rolige. En gammel mand kunde se en madamme, der gik der, og han sagde: »Kan I ikke se det? hun går der med en stor flagrehat på.« Nej, de kunde ikke. I den samme gård, der hvor den gl. lade har ligget, kunde de høre, hvordan de tarsk i laden om natten, et bitte slag og et stort slag, akkurat ligesom en karl og en dreng. En skrædder her i byen havde nok hørt sige af det, men vilde ikke tro det, og da han kom at sy i den gård, så vilde han sidde og sy så længe om aftenen. Da de begynder så at tærske, pakker han sammen og går hjem. En bager, der boede ved siden af, hørte det flere gange og rejste sig tit for at se det, han troede, de arbejdede i smedien — for den ligger ved siden af. Det var, ligesom de slog af al kraft, men der var ikke noget at opdage. Hans kone hørte det også. JENS SMED, JÆVNGYDE.

1090. I konsul Wellings gård har det været meget slemt med spøgeri. Her boede en fornem frue, som bolede med en skipper, mens hendes mand levede. Skipperen havde foræret hende en

mængde smukt porcellæn. Manden fik det nu at vide og talte til hende derom, men hun nægtede det og svor på, at det var usandt. Så en dag skulde de til alters og vilde da kjøre i karet op til kirken, men da de kom til bækbroen, vilde hestene ikke gå over, og det kom af, at hun havde forsvoret sig. De måtte da stå af og gå til kirken, men mens de var der, var alt det porcellæn, skipperen havde givet fruen, og som stod i fadeburet, faldet ned af sig selv og gået i tusende stykker. Det er den frue, der går igjen, og flere har mærket hende. Nogle har set hende stå ved pumpen i gården, og en gammel kone, som en aften stod inde i et værelse og måske stod i vejen for gjengangeren, blev løftet op fra gulvet og sat hen i stuen, hvoraf hun blev aldeles fortumlet i hovedet. Gjengangeren har nok også sin gang i stalden, for man har undertiden hørt hestene gjøre et voldsomt spektakel. Gjengangeren er forskjellig klædt, somme tider sort, og til andre tider hvid eller broget. Denne gjengangerske havde en gang et vædderidt med en mand. Den, der kunde komme først fra Mariager til Visborggård, skulde regjere på det sidste sted. Manden havde lov til at ride over Hadsund, men hun skulde ride om ad Havnø og Langkjær, der er meget længere vej. Manden kom vist først, men et kokketrin var nok nele forspringet. H. A. B.

1091. På en gård gik en afdød frue slemt igjen, dog var der kun en pige, der kunde se hende, men hun så hende også tit. Gjengangersken gik al tid i en stue, hvor der var et skab med sølvtöj i, og det stod hun og ramlede i. En gang pigerne bagte, så den pige igjen fruen og råbte til en anden pige, som med en potte i hånden stod i vejen for fruen, at hun skulde stræbe at gå af vejen, men det var pigen imidlertid ikke rede til, og fruen stödte til hende, så potten faldt fra hende, og hun blev meget syg. Men hun så ingen ting. N. C.

1092. Dorte Rönbjærg, som var gift med Per Rönbjærg, der var kjöbmand i *Skive*, gik igjen i hendes eget hjem. Hun gik og rumsterede oppe på loftet og målte op af kornet. Der var lavet et hul i porten, te hun skulde have hendes gang ud og ind af. De klagede dem over, at de ikke kunde have dörene lukt og stoppet til. Thomas Åås fra Skive sagde, han skulde, som han kunde bande, nok stoppe hullet, så det kunde blive siddende. Han stoppede det da med en korspind, og så gik han hjem i hans seng. Men der kom snart bud efter ham, han skulde komme og tage pinden væk, for der var en karl, som lå i et kammer ved siden af porten, og han kunde ikke være i hans seng for tummel. Per Rönbjærg havde skibe til vands og var så rig. En gang da skibet sejlede midt ude på havet, kom der bud ud på det, at Per Rönbjærg var død, det var en röst, der kom til dem. De vidste det altså næsten inden folk på land. KOBBERUP.

1093. Madam Vissing i *Kolding* boede i den gård, hvor gjæst-

giver Madsen nu er. Hun tændte selv ild hver morgen, og der samlede hun penge i asken. De sagde, hun havde givet sig hen til Fanden, og hun var også noget uærlig, for hun krævede folk anden gang, skjöndt de havde betalt deres regninger. De fik ikke kvitteringer sådan som nu. Da tiden var kommen, at hun skulde tilhøre Fanden, sprang der en åre på hendes lår, og det blod kunde ikke stilles. Hun vidste ikke, hvor hun skulde gjøre af hendes penge, og så samlede hun dem i hendes forklæde og smed dem over plankeværket ind i en skomagers have. Idet hun døde, kom alt hendes kræ brölende hjem af marken og ind i gården. Så gik hun igjen både nat og dag i hendes gamle klæder. Hun holdt lyset for pigerne om aftenen, og de blev så bange, at de ikke vilde være der. Der blev så hentet præster for at mane hende. Men hun tog magten fra dem og slog dem ihjel. Hun slog sådan en fem, seks ihjel og der iblandt Anker Storm, idet hun snappede i ham, mens han stod og læste. Karlen, der stod og tarsk i laden, han så det, og så tog han en rugkjærv på forken, han turde nemlig ikke tage den i hans hænder, for så havde hun vel knust ham også, og lagde den hen på armene af hende. Så måtte hun slippe, for rugkjærner kan spøgelser ikke modstå. Men hun havde knust præsten alligevel. Han blev kjørt hjem i en seng, så han døde da ikke, inden han kom hjem. Så hentede de én fra Kjöbenhavn, de kaldte Katekismus-knægten. De forrige præster var ikke kloge nok, for da de i formularen kom så vidt, at de vilde mane hende ned til evig fordömmelse, spurgte hun, om de havde magt til at dömme folk for evig. Katekismus-knægten derimod var klogere, han manede hende ned til dommedag, så skulde hun jo møde for dommeren. Da han havde læst den første bog, sank hun ned til fodleddet. Lav han fik læst i den anden, sank hun ned til knæerne, og da han nu læste i den tredje bog, sank hun blot ned til hendes lænd. Ellers plejede de at synke helt ned, men hun var den hårdeste af dem alle. Det var ude i porten til hendes gård, det gik for sig. Så sad nu det halve af kroppen oven jorden, og så satte de et kar over hende. Da det nu havde stået der i mange år og var snart råddent, var der en dag en bonde der inde at handle. Han havde en dreng med sig, der rendte med hans faders pisk, og den stak han ind i et hul, der var på karret. Da snappede hun pisken fra ham. Så begyndte drengen at råbe og græde, de skulde da give ham hans pisk igjen. Det hørte gårdskarlen, og han tyssede på ham og vilde fly ham en anden pisk, og faderen sagde, da han hørte det: »Der skal du være fra, for der sidder madam Vissing.« Nu er karret rådnet, og porten er tagen i brug til andre ting, så hun er bleven helt væk. Det var den sidste gjenganger, der var her på egnen.

KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

1094. Kjöbmand Andreas Vissings kone i *Kolding* er manet i den gård, hvor hun boede, og det var en ung kapellan fra

Seest, der gjorde det. Der er en hvælving ligesom en ovn inde ved porten, og der sidder hun. De havde haft bud ved mange, for der var ingen ro i huset for hende. Deres heste kom rendende i fuldt firspring ind i gården og satte deres hoveder ind ad dören for at forskrække præsten, men han lod sig ikke forstyrre. Det var de rigeste folk i Kolding, og de gav kongen en guldskål. Deres sön Jens Peter Vissing var en stor særling. Han gik i skindklæder, og de måtte sprække dem af ham efter hans død. De mente, han havde hans nøgler ved sig, og de skulde ikke findes. MARIE JONSEN, EGHOLT.

1095. Der var en frue på *Höstmark*, der gik igjen. Hun blev så manet, men fik lov til at komme gården et kokketrin nærmere til hver höjtid. Fra pletten hvor nedmaningen gik for sig, og hen ad gården til er en sort sti så langt, hun er kommen. KRISTEN SÖRENSEN, SKIBSTED.

1096. Nogle har endnu set Maren Los med et lys i hånden inde i stuerne og en lang kjole, der slæbte efter hende. CHR. MØLLER, HEDEBY.

1097. I *Tistrup* præstegård var det slemt med spøgeri. En gammel kone med en hvid kappe og et nøgleknippe hængende ved forklædet kom og kigede ind under sengeomhænget, hvor præsten R. . . . og hans kone lå. Siden kom der også en gammel mand derind, men præsten stod op, fulgte efter spøgeriet og dundrede i bordet for det, om han dog ikke måtte have fred i sit eget hus. Det hjalp. F. L. GR.

5. Moderen kommer hjem til börnene.

1098. Dør en moder fra sit spæde barn, undlader man ikke at våge ved det de første nætter, efter at moderen er begravet. Skulde nemlig barnet tage til at græde, fik hun måske ingen ro i sin grav, men skyndte sig til det for at give det die, og det er aldrig godt, for barnet får altid en eller anden skavank, skjævhed eller lamhed. Det hændtes således i *Vinum*, *Døstrup* sogn, at de to piger, som vågede ved sådant et barn, en gang hen på natten gik fra det ud i kjøkkenet for at få lidt at leve af. Da de kom ind, så de begge noget hvidt ligge over vuggen og kunde tydelig høre, at barnet pattede, så det klukkede efter. J. L. KNUDSEN.

1099. En kone døde i barselseng, og nu havde manden sit mas med at få barnet passet. En gammel pige havde han, som skulde pusle med det, men det blev nok både passet hvordan og sådan. Så var det en aften, da pigen sad ved vuggen, og barnet skreg, som det havde en kniv i halsen, at vuggen på én gang blev så tung, at pigen ikke kunde vugge barnet, men i det

samme blev dette stille, og pigen mente da, at det var moderen, der havde været der for at give sit barn die. M. MÖLLER, SIR.

1100. Peder Sörensens moder døde fra et lille barn, og degnekonen — det var gamle Iversens kone — hun tog sig af det. Tredje aften efter at liget var begravet, kom hun om at se til det. Hun vaskede og plaskede ude i kjøkkenet på lagener og barnetöj. Så gik degnekonen hen i dören og sagde, at hun skulde ingen ting bryde sig om, »for jeg skal nok både passe og pleje det og holde det rent og ordentligt.« Hun var jo også en god kone ved det. Lige med ét, da hun havde sagt det, så svandt det hen, og hun hørte det aldrig siden. ANE LAVRSDATTER, TÅNING.

1101. På *Foerlev* mark døde for flere år siden en kone fra et lille barn. Nogle dage förend hun døde, sagde hun til pigen, at hvis de ikke blev gode ved hendes lille barn, så vilde hun komme til at gå igjen, men pigen skulde ikke få hende at se. Det slog også ganske rigtig til, i mange nætter efter at hun var begravet, hørte de alle undtagen pigen, som har fortalt det, at det puslede udenfor vinduerne, og hen ad morgenstunden hørtes hun vandre ad Vemmelev til og råbe: »Åja, åja!« CHR. R.

1102. En mand i *Skårup* ved Svendborg gik en aften forbi et hus, hvori en kone samme dag var død i barselseng. Der var da lys inde i den stue, hvor hun lå lig. Dette kom han først ret i tanker om, da han var kommen forbi, og han gik så tilbage og så ind ad vinduet. Han så da den døde kone stå der inde i sine ligklæder med sit lille barn ved brystet. V. BENNIKE.

1103. Ovre i *Hem* døde en kone fra et bitte barn, og tredje aften efter at hun var begravet, kom hun igjen. Det var Sören Iversens kone. Pigen sad og vuggede barnet, og lyset stod og brændte, og det var om natten klokken 12. Da gik dören op, men hun kunde ingen ting se. Det kom hen til vuggen og omfuslede den, og imens kunde hun ikke vugge; den blev så tung, at hun ikke kunde rokke den, men da det gik fra den igjen, kunde hun godt. Så var det henne ved manden, det skramlede i hans træsko, men han mærkede ikke til det. Han havde en anden, för konen døde, og det var netop pigen i gården. På sin dødsseng havde hun så strengt forböjen ham at tage hende, men han tog hende alligevel. Dören sprang i, da det hele var forbi, og pigen, der hørte det, har selv fortalt mig det. A har kjendt både manden og konen godt. ANE LAVRSDATTER, TÅNING.

1104. Bestyreren på *Jetsmark* fattiggård, Höjer, hans kone var altid så træt og så syg, og de havde mange små börn. Så døde hun. En aften, mens a var på gården, klamrede hun ved min dör og kom slæbende hen ad gangen. Så spörger a: »Hvem er det?« Det svarer: »Er börnene her?« — »Nej, her er ingen börn!« sagde a, og så slæbte hun tilbage igjen.

ANE SOFIE KRISTENSDATTER, JETSMARK.

1105. Da jeg var ung, fortalte en kone mig — og hun sagde også, hvor det var, men det har jeg glemt — at en kone var død i barselseng fra et lille barn, og hun gik svært igjen. Der var et spektakel i stalden, så de turde ikke gå der ud, og der hængte noget af den lilles töj ude i haven til törre, det gik den døde også ved og jamrede sig og sagde: »Å, disse laser, å, disse laser.« NIELS PEDERSENS KONE, VEJLEBY.

1106. En enkemand fik sin kone på *Gjøl*, det var netop min moster. Hun havde för haft en kjæreste, og han kom ind til dem en dag, og han sagde: goddag! og hun hilste også, men ellers havde de ikke mere snak med hinanden. Manden blev ligegodt fortrödt over det besøg, og da de skulde i seng, lagde han sig tværs over sengen, så hun nær ikke havde kommet ned i den til ham, og hun skulde jo ligge foruden for at passe barnet. Det var ét, han havde med den første kone. Det gav sig til at græde, og så sagde hun til sig selv, at det skulde have lov at græde, for det var hans barn og ikke hendes. Så kom den rette moder og lagde sig over sengen, og så tav barnet stille. Konen rejste sig nu op i sengen og sagde til hende, at hun skulde gå til hendes hvilested, for barnet skulde nu ingen nød lide, så længe hun var levende. Barnet blev aldrig rigtig, men blev alligevel før og stor. ANE SOFIE KRISTENSDATTER, JETSMARK.

1107. En kjöbmand R. i *Odense* mistede for nogle år siden sin kone fra flere små börn. Kort efter giftede han sig igjen, men det var en ond kvinde, han fik, hun handlede så ilde med de små, at det var grueligt. En aften går en mand over den ny kirkegård, han ser da R.s kone stå ved sin grav, og hun taster ham an og siger, om han vil gå ind i byen og bede hendes mand, kjöbmand R., komme ud til hende. Manden lovede det. Da han kom til det betegnede sted, var de i seng, det var ved midnat. Han ringede, og en pige kom og åbnede. Han skulde tale med kjöbmanden, sagde han, men hun svarede, at det kunde ikke ske för dag, for han var i seng. Men manden svarede, at det skulde være nu, om han så selv skulde gå op og kalde på ham, det var så vigtigt et bud, at det ikke kunde opsættes. Der blev da kaldt på ham, han kom ud, og manden rögtede sit ærende. Kjöbmanden gik så ud til sin forrige kone, men hvad de talte om, er ikke fortalt. Dog blev stifmoderen mindre hård for eftertiden. D. J.

1108. Min oldemoder fortalte følgende og det skal ikke være lögn. Det skal være passeret her i *Midtby*, at en kone, der havde to eller tre småpiger, døde fra dem, og manden blev så gift igjen. Den her stifmoder var slem ved de börn, og så gik de op på kirkegården og græd ved deres moders grav. En aften kom hun så og gik hen til sengen og sagde til konen: »Hvorfor skal mine små börn gå og græde? har jeg ikke levnet både det ene og det andet til levemåde til dem og bolster til dyner at

ligge i,« og hvis de ikke kunde få det bedre for fremtiden, skulde konen aldrig få ro. »Nu har jeg ikke tid at snakke længere med dig, for nu ringer Himmerigs klokker på mig.« Stifmoderen blev så bedre ved dem. MORTEN JENSEN, DARUM.

1109. Jo, at der er spøgeri til, det er rigtignok både sikkert og vist, og det fæleste spøgeri nogen her véd af at sige, det gik for sig i en gård i *Væggerløse* sogn; men det var også en gruelig synd, der var bedrevet. Det var henne i en anden gård, at både manden og konen døde af en smitsom sygdom bort fra en tre, fire små börn; så skulde jo familien tage sig lidt af börnene og deres sager især i den første tid. Siden blev det da solgt altsammen, gård og gods, rub og stub, for sådan skal det jo, når der er umyndige arvinger. Konen i den førstnævnte gård hun var af den nærmeste familie, og hun gik også flittig hen og så til börnene, mens de var ved gården, men det var ikke for det gode, hun kom. Hver gang tog hun et eller andet med sig derfra, og der blev især lagt mærke til, at alle de gode ny sengklæder blev borte, og at der kom nogle enkelte gamle lappede dyner i steden for. Så var det en dag, at begge de afdøde blev sete ved höjlys dag komme følgendes ad hånd i hånd op ad strædet til deres gård. Da de, der så dem, gik hen imod dem, forsvandt det vel, men fra den dag begyndte det at spøge henne i den gård, hvor konen boede, så der næsten ikke var til at være; dörene flöj op af sig selv, kreaturerne slap løs i staldene og blev drevne ud, boskabet blev flyttet og snurret omkring, så det var en gru, og alt det lige så godt om dagen som om natten. Det kunde ikke undgåes, at der blev en meget slem snak om det; og konen vidste lige så godt som alle andre, hvad der var grunden til det. Men hun var hård og vilde ikke »lade sig oppe« om nogen ting; tvært imod vilde hun skylde én af tjenestepigerne for, at hun var skyld i alt det fæle spøgeri: hun havde bestemt øvet ugudelige gjerninger. Nej, pigen vidste sig fri, hun bad til, at hun måtte synke i jorden, hvis det var hendes skyld. »A, jorden er for hård for sådan én,« sagde konen. Men pigen blev helt elendig over, at hun skulde bære skylden, og hun vidste ikke sine levende råd; til sidst gik hun til præsten og spurgte, hvad hun dog skulde gjøre, for dette var ikke til at holde ud. »Det skal jeg sige dig,« sagde præsten, »en dag, når det begynder igjen, skal du sige höjt, så de kan høre det allesammen: Er det min skyld, I går her? men husk på, du må ikke sige du«. Pigen takkede for god besked, og næste dag, da alle folkene var samlede, og det begyndte at rumstere, spurgte hun, som præsten havde sagt hende, og nu hørte de alle sammen, at der blev svaret rigtig tydelig: »Nej, ende (ikke) I.« Så var hun frikjendt. Nu langt om sent så døde da konen, og så blev det først rent galt, især i den seng, hvor hun havde ligget, der peb og skreg det uden ende, og da de bar sengehalmen ud på møddingen, vred den sig

imellem hænderne på dem. Den husmand, som hjalp dem at römme op, vilde prøve på at gribe spøgeriet, han pillede strå for strå ude på møddingbroen; men det peb snart i ét strå og snart i et andet. Graven havde de nær aldrig fået færdig, snart faldt den igjen ved den ene side, snart ved den anden; men da de endelig var så vidt, at kisten skulde sænkes ned i den, så flöj der en ugle op af graven, idet hun gav et rædsomt skrig fra sig. Fra den dag var der roligt hjemme i gården, men der har heller ingen rigtig velsignelse været der siden. »Og se kun til,« siger de gamle, »så længe den slægt er i gården, får den hverken lykke eller fremgang.« KAREN TOXVÆRD, SILLESTRUP.

1110. I *Sønder-Bråby* på Fyen døde en kone, efter at manden havde lovet at være god ved börnene. Han giftede sig dog snart igjen, og stifmoderen blev hård mod dem, uden at dog manden blev opmærksom derpå. Så en nat kommer den rette moder ind i sovekammeret og går hen til börnenes senge fra den ene til den anden, og börnene kjendte hende og tog hende om halsen. Så gik hun hen til den seng, hvor hendes mand og stifmoderen lå, og slog tre slag på sengefjælen og forsvandt derpå. Da forstod manden, at han ikke havde opfyldt sit løfte, og fra nu af sörgede han for, at börnene fik det bedre. V. BENNIKE.

1111. I en gård i *Adslev* døde en moder fra nogle små börn. Da de siden fik en ond stifmoder, besögte hun dem hver nat for at pleje dem. Efter klokken tolv så man hende færdes omkring i huset og blandt andet lægge sig over vuggen for at give sit mindste barn die. Man sögte stedets præst for at blive befriet fra dette uvæsen, og han rådede dem da til at strø hörfrø omkring gården, og siden har man ikke set noget til spøgeri der i gården. MIKKEL SÖRENSEN.

1112. En smeds enke i *Tinglev*, som havde fire små börn, giftede sig med en person, som var en sand tyran mod de stakkels små. Denne mand kommer en morgenstund til præsten og ser helt forstyrret ud. »Hvad fattes dig, Kristen? du ser så elendig ud.« — »Ak Herregud, kan fatter hjælpe mig, så gjör det. I nat, da jeg ligger vågen, ser jeg börnenes fader stå henne ved deres seng, hvor de lå alle fire, og så vender han sig om mod mig og truer med knyttet næve ad mig. Jeg kjendte ham grant, for han var omgiven af et klart skin. Nu er jeg bange for, at han skal komme igjen og kvæle mig.« — »Hør, Kristen, jeg vil råde dig til at være god mod de små, så vil jeg indestå dig for, at han aldrig mere skal lade sig se.« A. L.

1113. Sören Lavrsen ved *Ring Knude* han gik i dagleje og havde det meget fattigt. Han var gift to gange og havde to börn med den første kone, men ingen med den anden. Han var i det hele hård ved börnene, og de holdt meget mere af stifmoderen end af ham. Hun gjorde dem, hvad godt hun kunde, med den

smule, hun havde. Men så døde hun også. En aften skete det så, at han ikke var kommen hjem, inden börnene var gået i seng, og da vågnede de ved, at der kom én ind. De lå i sovekammeret. Så siger den ene: »Er det dig, fader?« — »Nej, siger den anden, det er ikke fader, det er moder.« Så svarer hun og siger: »Nej, a er ikke jer moder«, og dermed så forsvandt hun. Den gang, han så kom hjem, sagde de: »Vor moder har været her.« — »Hvad siger I!« Jo, det var sandt, for de så hende. Han var helt forstyrret over det i lange tider, og da han fortalte mig det, sagde han: »A kunde ikke sove den nat.« Det var jo stifmoderen, der havde besögt dem den nat. LOVISE PEDERSEN, RING.

1114. En søster til Bernts köne var en aften ude at lege med en anden søster, og da så de en hvid skivelse, der kom trimlende fra kirkegården ned forbi en have vesten i byen, og skivelsen var hovedløs. Det var en kone, der hed Bitte-Maren, som var død fra et lille barn, og folk mente, hun gik hjem efter at se til det. Börnene blev forskrækkede og løb ind, da de så, det kom. Det var i *Als*, dether skete.

MARIE ELISABETH OLESDATTER, ROSTRUP.

1115. I *Valsømagle* døde moderen fra nogle småbörn, som så siden fik stifmoder. Men deres egen moder såes alligevel at gå og lægge börnene fra den ene seng i den anden. JG. HANSEN.

1116. Det er passeret med min moder, te hendes moder kom hjem til hende om natten, efter at hun var død. Hun lå og græd i flere nætter og havde et bitte barn og lå og sagde: »Havde a nu blot haft min moder, så kunde a da have haft nogen hjælp af hende. Da der var gået nogle nætter sådan, så kom hun. Lige som hun nu lå og græd, kom der en kold hånd og slegede hende ned ad kjæben, og hun kunde fornemme, at den var tör, og benene var tydeligt at mærke. Da hun sådan havde sleget tre resser, kom hun i tanker om, at det var hendes moder. Der var et gammelt kvindfolk i samme stue, som lå i en anden seng og var både tosset og tunghör, hun sagde næste morgen: »I nat har din moder været her og set til dig. A så en hvid skikkelse komme hen til din seng, men a hverken så eller hörte, den lukkede eller loppede dören, den skred lige ind og ud.« Siden græd hun ikke mere. Det véd a da er fuldstændig sandhed.

KLAVS KRISTIAN MADSEN, KLÆSTRUP.

1117. En kone havde sådan en slem mand, og hun blev til sidst vanvittig derover, men blev dog ved at bede til Vorherre alligevel. Til sidst hængte hun sig til stor sorg for hendes moder, der da så gjærne vilde vide, om hun var kommen til Himmerig eller Helvede, og hun bad tidlig og sildig Vorherre at lade hende det vide. Så lå hun da en nat længe vågen sammen med en anden gift datter og dennes lille dreng. Pludselig så og hörte hun, at dören gik op, og en hvidklædt skikkelse med sort hov-

eddug kom ind og blev stående midt på gulvet. Den gamle satte sig over ende, foldede sine hænder og betragtede rolig skikkelsen, som hun kjendte var hendes døde datter, derpå lagde hun sig rolig ned igjen. Straks efter gik den hvide skikkelse ud, og man hørte tydelig, dören lukkedes i. Nu var moderen tröstet, for hun vidste jo, at når en død viste sig i sin ligdragt, var hun bleven salig. FRA TÅRUP I FRØRUP SOGN VED NYBORG. V. B.

1118. Læreren i *Pårup* ved Odense havde en datter, der var gift med en møller derfra. Hun blev meget syg og hendes lille pige kom under sygdommen hjem til lærerens i Pårup. Han var enkemand, og den lille kom til at ligge hos husholdersken om natten. En nat gav den lille pige sig helt angst til at kalde på husholdersken, og da hun spurgte, hvad der var i vejen, svarede pigen: »Ser du da ikke, at der står en hvid dame og kysser og klapper mig.« Husholdersken så intet, men næste dag fik de underretning om, at pigens moder var død samme nat.

PASTOR JENSEN, GJERDING.

6. Kone kommer hjem til mand, søster til broder, moder til sön o. s. v.

1119. På *Nörtorp* i *Ræer* døde den gamle kone. Kort efter hørte hendes efterlevende mand tydelig hans navn blive nævnet, mens han lå i sengen inde i sovekammeret. Så siger han til sin plejesön, der tillige var hendes dattersön, som også lå der inde: »Det var Kirsten, der kaldte.« Sönnen svarede: »Ja, det var bedstemoder, der talte.« Næste dag gik han til præsten og bad ham sige sig, hvordan det var. Han mente, at det var en alvorsröst til ham fra den afdøde, for at han skulde berede sig på døden.

LÆRER OLESEN, HARRING.

1120. I *Höjbjærg* i *Gudum* var der noget spøgeri. Da Jens Höjbjærgs første kone var død, kunde han ikke få ro for hende, hun spögte der, og så måtte de hente pastor Steenberg, han hjalp dem. Der ligger en sten for sønden i haven i Höjbjærg, den er ligesom en gravsten. Der er vel en alen muld på den, men der er ingen, der véd, hvad der ligger under den. De har den forestilling, at der skal én være hemmelig begravet under den sten.

KJELD RASMUSSEN, GUDUM.

1121. En mand i *Ølby*, Kristoffer Rasmussen, fortalte, at hans afdøde kone kom om aftenen og satte sig på en stol tæt ved ham, når de sad og spiste nadre. Også om natten, når han var gået i seng, satte hun sig på den stol, hvor han havde lagt hans klæder. Han satte sig op i sengen og så på hende, men de

talte ikke sammen. Så blev han jo kjed af det, og snakkede til provsten om sagen. Han sagde: »Jeg skal undersøge det nærmere og så sige dig besked.« En tid efter var der lig. Da det var blevet jordet, og manden var til stede, kaldte præsten på ham og sagde: »Nå, hvordan står det?« — »Godt.« — »Har du ikke fornummet noget i den senere tid?« — »Nej, hvordan er det gået?« — »Det kommer tilforladelig ikke dig ved, det er min embedspligt at rette sådant noget.« Hun var også i udhusene og flere steder. HANS NIELSEN, TODBJÆRG.

1122. En mand, hvis kone efter døden kom tilbage til ham om natten, gik op til præsten for at rådspörge ham i den sag. Han fik råd og gjorde derefter. Da konen kom næste nat, sagde manden: »Min sjæl lover Herren!« — »Min ligeså!« sagde konen, og siden den nat hørte man ikke noget til hende. P. K. M.

1123. En herremand i Ulfborg eller Hjerm herred havde sådan mishandlet sin kone, at hun døde deraf. Men hun havde ingen ro i sin grav og kom hver nat for at plage manden. Han sögte til en præst i Ringkjøbing-egnen, som bandt an med hende og fik hende sådan nedmanet, at manden kunde have ro også siden solnedgang i et lille kammer på gården, men der måtte han så også passe at være den tid. En aften i æ solyst (solsættet) var hun ham så nær, at hun trådte hans ene stövlehæl af i samme nu, som han slog kammerdören i efter sig. Men manden må have forsét sig, ti han fik heller ikke længere ro i det kammer, så han atter måtte ty til præsten. Denne satte hende stævne ved den kirke (Hjerm kirke), hvori hun var bleven viet til manden, og det er fortalt, at folkene i Meldgård i Ulfborg kunde høre den nat, stævnet var sat, hvorledes præsten, kommende sydfra på landevejen, kjørte omkap med hende. Man véd ikke, om han fik magt med hende. P. K. M.

Et lignende sagn findes hos Thiele II, 173. Her siges, at herremanden boede på Staby-Kjærgård.

1124. En aften, nogle skolebörn i *Salling* kom silde fra skole, var der en af dem, der var født klokken tolv om natten, som hørte noget, der kom puslende, og da hun så efter det, fik hun öje på en gammel kone, der gik i grönt skjört og rød bunden tröje og bul. Hun hed Maren Vilsen og var på vejen hjem til gården på Salling mark, hvor hun så vilde ind og klemme manden. Nu var hun jo nok død, men mens hun levede, kunde de ikke godt forliges. Manden, Niels Vilsen, lå nemlig i med tjenestepigen, Maren Grön, og hun havde flere börn ved ham. Et af dem fik hun ude i loen. Så tog manden det og hug det over til soen. »Det er mit!« sagde hun. »Ja, det er er også mit,« sagde han. Han var også med til at undlive de andre börn.

NIKOLINE KATRINE AXELSEN, OVTRUP.

1125. Thomas Bisp i *Sønderøgse* forgav sin kone, da han var kommen i slæng med en taske der i byen. En af karlene i

gården, Peder Jensen, hed han, var født en midnat, så han kunde se alt spøgeri. Han så ofte, at konen om natten kom til gårdsledet iført en hvid klædning; og manden havde ingen steder ro for hende. Til sidst måtte Thomas Bisp lade sin kones lig grave op af Brovst kirkegård, og hendes hjærte blev taget ud. Så holdt spøgeriet op; men nu blev sagen almindelig bekjendt, og Thomas Bisp blev henrettet i Hjörring. JOHANNES GRÖNBORG PEDERSEN.

1126. En mand i *Overgård* i *Tårs* havde en kone, som blev syg og døde, men de sagde, at han havde kvalt hende. For at hun nu ikke skulde gå igjen, byttede de koblerne på stjærten ved hestene, da de kjørte fra kirkegården, og så strøede de hörfrø et bestemt sted. Hun kom godt nok, men da hun kom til stedet, hvor hörfrøet lå, kunde hun ikke komme over. Så kom Anders Holmen fra Graumskivr og hjalp hende over. Da hun nu kom hjem, var manden ikke til stede, han var gået over til hendes søster, som han havde været kjæreste med, allerede för hun var bleven kvalt. Så kom der bud efter ham, og han kom hjem. Hvad den døde nu gjorde ellei ikke gjorde ved ham, véd man ikke, men så meget er vist, han duede aldrig siden.

INGER MARIE JENSDATTER, TÅRS.

1127. Der var en degn i *Hillerslev*, der blev beskyldt for selv at have taget sin kone af dage og for utilladelig omgang med sin husholderske, og mange skal have set en hvid and, der fulgte snadrende både efter degnen og husholdersken. Det var den myrdede kone, der gik igjen. SØDINGE SKOLE.

1128. På sine gamle dage henlevede den gamle Vieth en del af sine år i de små huse i *Amaliegade*, som tilhører fattigvæsenet, hvor han var opsynsmand. Min kone kan godt huske, at hendes moster boede nabo til dem, og at hun døde. En aften, mens hun end lå lig, kom Vieth ind i stuen og så bleg som et lig, satte sig på en stol og bad om vand. De spurgte alle, hvad det var, men han svarede kort, at der var ikke mödt ham noget. Men om morgenen sagde Vieth, at »i aftes så jeg gamle moster stå og se ind ad vinduet til sin mand.« Og nu kom manden ind, som de talte om, og fortalte, at »i nat har min kone været hos mig og puslet ved sengen.« N. J.

1129. Min anden kone kom til mig, efter at hun var død. A havde kjöbt en bibel, og en dag vi sad og læste i den, stödte vi på de ord: Deres navne er skrevne i livsens bog.« Vi bad da med hinanden, at vi måtte blive skrevne ind i den bog. En tid efter døde hun. Så kom hun en nat og stod i dören og sagde: »Per!« A svarte ikke. »Dit navn er skrevet i livsens bog.« A rejste mig op i sengen. »Sig også til Peder Jensen, at hans navn er skrevet i livsens bog.« Dermed forsvandt hun ud af dören. A forrettede siden ærendet til ham. Samme Peder Jensen havde

i höstens tid, da vi havde mistet et bæst, gjort os en stor tjeneste ved at kjøre vort korn ind for os. Ja, der er ingen, der vil tro, hvad a fortæller, men Peder Jensen tog dog godt nok imod det, a havde endda ikke troet ham til det. NIELS KRISTIANSEN, VOLE.

1130. Jeg kan fra min bellietid huske en karl, som hed Jens Gadegård, han havde en søster, som hed Dorothea, og hun kom over til Kjöbenhavn at tjene. En gang havde hendes frue sendt hende uden for byen for at bringe noget døbetöj igjen, som hun havde lånt, men de så hende aldrig mere. Siden fandtes liget helt nøgent, og de dömte nu, at hun var slået ihjel og plyndret. Der gik mange år hen, og hendes moder levede endnu, og broderen havde kjöbt sig en gård. En nat kom hun ind til ham, sagde, hvem hun var, og tog ham om hånden. »Hvor du er kold, søster, læg dig lidt i sengen at varme dig.« — »Det kan jeg ikke, jeg har ikke tid; men du skal stå op og følge med hjem til moder, der er noget, jeg vil åbenbare jer.« — »Hvorfor skal det være i nat?« — »Jo, jeg har mine ting sådan indrettede, at jeg skal være hjemme til hanegal, jeg havde besvær nok med at få lov til denne rejse.» Så fulgte han med. På rejsen kom de til en bæk med gangbræt over. Straks var hun ovre. »Skynd dig, broder, det haster.« — »Hvor du kom hurtig over, men det er ikke at undres på, der er jo blevet sagt, at du var død.« Dermed forsvandt hun, og han så hende aldrig mere. Han skulde ikke have snakket om, at hun var død. Siden fik han at vide, at hun dog havde været hjemme hos moderen den nat, men hvad de havde talt om, fik aldrig noget menneske at vide. BORNHOLM. CHR WEISS.

1131. Det er ikke mere end et par år siden, at en ung mand her i nærheden så sin moder, som er død for godt en halv snes år siden. Det var en nytårsaften, han var alene inde i stuen, mens hans kone var ude i kjøkkenet for at gjøre nytårsnadveren i stand, så viste hans moder sig for ham og desuden hans ældste broder, der døde som barn. Manden gav et höjt skrig fra sig, så konen kom løbende ind, men da lå han på gulvet og var dånet. Han troede fuldt og fast, at det var varsel, så han skulde dø inden næste nytår — men han lever da lige godt endnu.

KAREN TOXVÆRD, SILLESTRUP.

1132. Pastor Jörgensen i *Mygind* har fortalt, at da han som ung student var hjemme i julen hos sin fader, der var skolelærer på Langeland, kom hans moder, som lå meget syg, til at tale med ham om Vorherre, og hvad han troede på, og han måtte da bekjende for hende, at han ingen tro havde og hverken troede, at der var en Gud eller Fanden til. »Nu ser du vel ikke mig mere, min dreng,« sagde hun, da han ved feriens ende skulde rejse tilbage til skolen, »sig mig, om der er noget, du ønsker.« — »Ja, jeg véd ikke, det eneste skulde være, at hvis du kunde vise dig for mig efter døden, kunde det vist hjælpe.« — »Jeg skal gjøre,

hvad jeg kan, min dreng.« Nogen tid efter fik han brev, at hun var død, og tog da hjem for at følge hende til graven. Om aftenen efter lå han inde i sovekammeret hos faderen, men hver i deres seng, og efter at have læst lidt blev de enige om at slukke lyset. Da han lige havde begyndt at blunde, mærkede han, at en hvid skikkelse lænede sig over ham og så på ham. Han kunde tydelig kjende sin moder, og hårene rejste sig på hovedet af ham, mens sveden sprak hain ud af panden. På én gang forsvandt hun uden at have sagt noget. Næste morgen, da faderen stod op, kunde sönnen mærke, at han havde noget på hjærte. Endelig siger faderen: »Så du noget i nat?« — »Ja, jeg så moder.« — »Det gjorde jeg også.« Mere talte de ikke derom. Men det syn havde stor indflydelse på det unge menneske.

1133. I *Ølsemagle* boede en mand, som var meget önd imod sin kone; de levede derfor i et meget ulykkeligt ægteskab og havde aldrig nogen glæde eller fornöjelse. Endelig efter mange års sorger og lidelser døde konen. Manden giftede sig snart igjen med en ung pige, men hun blev hans herskab, og nu måtte han måle ind med samme skjæppe, som han för havde målt ud med. Han, der för var vant til at herske og kuske over sin første kone, måtte nu være kukkeløeres for den anden; det kunde han ikke finde sig i, og til sidst blev han ligesom halvtosset. En helligdag, da byens folk stod på kirkegården og ventede på, at kirken skulde blive åbnet, kom han der ind, kastede sig næsegrus over sin afdøde kones grav og råbte: »Å, Kirsten, Kirsten, kom op og skil mig af med dette forbandede menneske, som jeg har fået at trækkes med. Jeg véd vel, at jeg ikke har været imod dig, som jeg burde være, men tilgiv mig det, og er det muligt, at nogen død kan gå igjen, så kom dog og knæk halsen på min plageånd.« Alle mennesker studsede ved denne tale, men især ærgrede to af hans nulevende kones brödre sig ved at høre, hvorledes deres søster blev torteret. Natten eftér kom den døde hjem og knækkede halsen på manden selv. JOHANNES OLESEN.

1134. Der var en mand ved *det røde hus*. Han var skipper, og de kaldte ham Per Ræv, og hans kone kaldte de Karen. Der var ingen redning til, at han kunde afse hans Karen, og da hun så døde, vilde han absolut have hende igjen. Så lå han på kirkegården på hendes grav om natten og råbte på hans Karen: »Kom op, kom op!« Til sidst blev det vel så galt, at hun virkelig kom op, de havde da set tegn til det, og degnen fik sörget for, at der blev sat vagt ved hendes grav, at Per Ræv kunde blive derfra, og hun skulde ikke komme op.

KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSENE.

1135. Min plejebroders svigermoder var død. En otte dages tid efter hendes død og begravelse lå hendes datters börn en aften i sengen og sagde til faderen: »Bedstemoder står ved vug-

gen over det lille barn.« — »Det er ikke sandt, det er jo noget sludder.« De blev ved at gjentage det. Han satte dem i rette derfor. «Jamen nu tager hun det og løfter det op af vuggen,« og så gav de dem til at græde. Faderen stod op og gik hen imod vuggen og derefter hen til börnene for at stille dem tilfreds, men mærkede intet usædvanligt. Barnet døde en otte dages tid efter. J. MADSEN, SORØ.

1136. På Höjbjærggården boede en gang en gammel bonde, som havde en ung hustru. I den tid var det skik at koge melgrød til nadver; melet havde de stående i en kiste på loftet. En aften gik hun op for at hente mel til nadvergröden. Da hun kom op oven for loftslemmen, så hun en hvid skikkelse som et menneske lige for sig, men det veg tilbage for hende ganske lydløst, efter som hun gik frem, og stod til sidst trykket op mod gavlvæggen, mens hun tog melet. Hun var ikke frygtsom, men sagde halvhöjt: »Gå du, hvor du vil, jeg går, hvor jeg skal.« Hun gik ned og lukkede lemmen efter sig, og var noget underlig tilmode ved dette, men kom dog til at tænke på, at det mulig kunde have været månen, der havde bevirket dette syn, ti der var et vindue i den modsatte gavl, hvorfor hun gik ud for at se, om månen var fremme, men der var ingen måne på himlen. Hun så aldrig skikkelsen siden. Nu havde hun en kat, der var så slem til at liste sig op på loftet og gnave i hendes ost. En anden aften, da hun gik op for at hente grødmel, forekom det hende, at katten sjokkede op bag efter hende, og hun hørte, at den gik om på loftet. Hun tog melet i fadet, lukkede kisten og satte det på låget, hvorefter hun tog en pog henne blandt en bunke råt tilhuggede skovlskafter og andre stager, som manden havde liggende på loftet for en anden gangs skyld, og begyndte at jage efter katten med de ord: »Jeg skal min sandten nok få dig ned, dit spektakel! du skal ikke gå her og stjæle min ost!« Så foer det ind under kisten, hvor hun jog pogen ind med de samme ord; men det var, som noget holdt fast på pogen, og herved blev hun så betagen af en indre rædsel, at blodet blev som ild i hende. Hun slap kjæppen og gik ned med sit mål og mumlede kun: »Gå du, hvor du vil, jeg går, hvor jeg skal.« Hun havde en lille pige, som en dag sagde: »Jeg kan ikke vide, hvad det er, der går på loftet, moer;« — »Der er ingen ting,« svarede hun, men troede noget helt andet. »Jo«, påstod pigen, »der kommer så tit et underligt ryk i kjøkkendören, når jeg står og vasker kar; så er det, som loftslemmen bliver smækket op og i, og så går det og pusler på loftet.« Konen vilde slå det hen, men pigen holdt lige fast ved sit. »I skulde selv høre en gang,« sagde hun, »så vilde I ikke sige det.« Så traf det, at hun selv hørte det samme og gik op på loftet for at se, hvad det kunde være, men der var ingen ting. Der oppe havde de stående en kiste med nogle gamle klæder, der tilhørte en mand, som havde været slem til at

gå på krybskytteri, hvorfor herremanden havde smidt ham ud af huset; han havde også et par dyner hængende. Da hun nu selv havde hørt pusleriet, blev hun så til sinds, at hun vilde af med disse sager, men hun vilde ikke åbenbare for manden af hvad grund; hun sagde så til ham, at det fremmede töj på loftet ikke havde godt af at stå der, der kunde gå møl i det og så videre, men at hun ikke var for at ligge og slæbe med det, han havde jo noget mere stående hos bryggeren (en anden mand i nabolaget), det var allerbedst, om det var på ét sted. Manden var heller ikke for at bære det, fordi han vidste, at herremanden ikke kunde lide, at nogen havde samkvem med eller gjemte noget for ham, han havde jaget fra hjemmet, derfor tog han og læssede töjet på en vogn og kjørte det hen til bryggeren. Siden hørte eller så hun aldrig noget. Manden, der ejede töjet, var enkemand, og hun mente, at det var den afdøde hustru, der gik og så til sit efterladte töj og puslede det, for at det ikke skulde blive ødelagt, for det fejlede ikke det mindste, skjöndt det havde været der oppe over år og dag. CHR. WEISS.

7. Uforløste kvinder.

1137. Når en kvinde var inden kirke (rettere uden kirke) kaldtes de hedenkvinder. Døde de imidlertid, lagdes der offerpenge i kisten, men når de ej blev forløste, saks, synål og börneklæder. Der fandtes i *Syv* kirkegård (1648) penge i en grav af godt sølv, af hvilke jeg har én, hvorpå står: Frider impator, med effigie, item andensteds som i *Strøby* kirkegård med K. Edvardi effigie.

Petr. Sept.: De vulgi erroribus.

1138. Meget siges i *Odense* om en død kone, der af mangel på en ble lånte et törreklæde af en pige. Vand, nål, tråd, fingerbøl, saks, list, svøb og alt skal med. J. BIRCHEROD.

1139. Da man grov grav til Mette Katrine Mogensdatter Marts 1835 fandtes på bunden af en forrådnet kiste en flaske af en trekvart eller en fjerdedel pægls rum, hvori noget flydende uden lugt. Blandt flere gisninger fandt jeg Lauritsens den rimeligste. Her har en kone været jordet, der er død i barnsnød uforløst. Ved slig lejlighed medgaves: Synål, tråd, list, navlebind, måske ogå vand at vaske barnet i. H. BRÖCHNER.

1140. Dør en frugtsommelig kvinde uden at være forløst, skal hun have alt det, som hører til, med sig ned i graven, ellers kan hun ikke få ro. HANS KR. HANSEN, LØGSTED.

1141. Dør en frugtsommelig, bliver hun forløst i graven til samme tid, som hun ellers vilde være bleven forløst her. En

mand så en kvinde siddende i sine ligklæder og bönlig rækkende hænderne op mod ham. Han gav hende en skjorteflig og sit ene strömpebånd. P. K. M.

1142. En kone, som for få år siden døde i en landsby i Himmerland i barselseng uden at være forløst, fik alt barnetöjet og saksen med i graven. KR. ÖSTERGÅRD.

1143. Alle frugtsommelige kvinder, der døer uforløste, må op af graven for at føde, og har de ikke fået det nødvendige linned med i graven til den nyfødte, må de som gjengangere ud at erhverve sig dette. Således døde en frugtsommelig kone i *Brundby*, og da hun ikke havde fået det nødvendige med, måtte hun ud for at søge dette. Hun traf på vejen mellem Tranebjærg og Brundby en mand og forlangte af ham linned til en ble; men da han intet havde hos sig, rev han et stykke af sin skjorte og gav hende, hvorefter hun sögte tilbage til sin grav. GRETE, SELSINGGÅRDE.

1144. Man skal medgive en frugtsommelig kvinde i kisten både skjorte, tröje, ble og navlebind, synål, tråd og saks, samt endelig en flaske fyldt med vand til at to den lille i. Men man bruger ikke at give svøb og svøbeliste med, i det mindste ikke nu. En mand i *Österlinnet* kom en aften ridende forbi kirkegården, hvor en kvinde sad ved diget og klagede sig ynkelig. Han spurgte, hvad der fattedes hende, og hun svarede: »Noget til en svøbeliste.« Så tog han og holdt sit frakkeskjød hen imod hende. I öjeblikket mærkede han ikke til noget, ti han blev bange og red sin vej, men da han var kommen hjem og så til sin frakke, var der et godt hjörne borte af skjødet. J. L. K.

1145. Frugtsommelige koner går igjen. De kommer pilkende efter deres saks og nål og tråd, når man ikke giver dem det med i graven. I min barndom traf det, at en herremandsfrue på *Gudum kloster* en dag faldt om på en gravsten og slog sig på sit knæ eller ben, og det blev hendes død. Men da hun var höjfrugtsommelig, fik hun lærred og saks o. s. v. med sig i kisten.

LÆRER SØE, GUDUM.

1146. En frugtsommelig kone, der døer, skal også have offerpenge med i graven, ti barnet bliver født alligevel. F. DYRL.

1147. En mand kom en aften forbi en kirkegård. Der sad en kone og græd på hendes egen grav. Han spurgte om, hvi hun græd. Ja, hun restede en liste. De havde nok flyet hende noget med, men ikke alt. Så snappede han hans hosebånd af og hyt til hende, og så svandt hun væk. ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

1148. Der var sådan snak her om, at der i lang tid sad en kone og græd på *Öster-Brøndersley* kirkegård, for hun var død uforløst, og det er jo en gammel tro, at den, der døde i den tilstand, skulde gjøre barsel, når timen kom. En mand, der var

fader til min moders moder, han så hende, trådte op på kirkegårdsdiget og sagde helt fast (ɔ: med hård stemme) til hende: hvad hun rest? Hun svarede: »En list.« Så havde han et langt bunden klæde om hans hals, som de brugte i de dage, og drev det over på kirkegården. Siden hørte de hende aldrig.

JOHANNE MARIE JENSDATTER, JERSLEV.

1149. Min bedstefader var fra *Tånum*, og han kom en aften ridende forbi Ålum kirke. Da standsede hesten ved diget, og han kunde ikke få den videre. Der sad en hvid skikkelse og græd for svøbetöj til to börn. Nu vidste han ikke, hvad han skulde gjøre, men så tog han hans kniv og skar et stykke for af hans skjorte og flyede hende. Hun sagde så: »Det var lidt til én og slet ikke til to.« Men så kunde hesten gå, og han red videre.

LARS NIELSEN, VINKEL.

1150. Det var også en gang der kom én gående over *Alstrup* kirkegård ved nattetid. Da sad der én og græd på en grav. Han talte hende til og spurgte, hvad hun græd for. Ja, hun havde ingen list at svøbe sit barn i. Han var ikke ræd og havde et klæde om halsen, det rykkede han lige af og flyede hende.

KRISTEN JENSEN, HESTBÆK.

1151. Når folk om natten kom forbi *Besser* kirke, hørte de undertiden nogen klage og stönne der ved kirkegårdsmuren. Man stod sig da ved at give den hedengangne et stykke linned. En gammel mand, der kom forbi en nat, måtte give sit lommetörklæde.

TÖNNES KLEMMENSEN.

1152. Min moder fortalte efter hendes aldefader Niels Enevoldsen, at han en gang havde hørt én klage sig så stærkt oppe på kirkegården, og den sagde, at der var lidt til én og intet til to. Så rev han hans forrer flig af hans skjorte og tog hans ene hosebånd og gik hen og lagde på graven. Hun skulde have født to börn, og de havde kun flyet lidt med til den ene. Siden hørte de aldrig noget, og mange havde endda hørt det för.

MAREN KNUDSDATTER, UGLBØLLE.

1153. Der var én, der kom forbi *Dover kirke* om natten. Så kom der en kvindeskikkelse og vilde have ligtöj til sit barn. Han måtte da for at slippe hende rive hans skjorteflisk af og fly hende, og det var hun tilfreds med.

PEDER JOHANSEN, MOS SØ.

1154. En karl skulde ride forbi en kirke om natten, men da han kom hen uden for kirkegården, kunde han ikke få hesten længer, og han hørte nu en röst der inde fra, som sagde: »Der er lidt nok til ét, men slet ikke til to.« Han tog nu og rev »gered« (rimeligvis gjærdet, nemlig forstykket) af sin skjorte og kastede det ind på kirkegården, så kunde han få hesten forbi. Der var nogen tid i forvejen bleven begravet en kone på kirkegården, som var frugtsommelig med tvilinger, men da de ikke havde gievt

hende linned med til mere end ét barn, så havde hun ikke nok.

KARL LARSEN, KORNERUP.

1155. En gammel mand fra *Sötrup*, kaldet Blinde-Lavst, fortalte mig, at hans fader en aften, han gik ud at flytte sine heste, så en kvinde stå indenfor kirkegårdsdiget i *V.-Hornum* og hørte, at hun sagde, der var lidt til én og slet intet til to. Han blev meget forskrækket over dette syn og tog begge sine hosebånd af og lagde på kirkegårdsdiget til hende. Om morgenen gik han hen efter at se, om de lå der, men de var borte.

HANS KR. HANSEN, LØGSTED.

1156. Ved kirkegården vil hesten ikke ud af stedet. En lille fugl på kirkegårdsmuren siger: »Her er lidt til én og slet intet til to.« Da rev han et stykke af sin skjorteflig og kastede ind over muren, og nu gik hesten videre. Nedkomst i graven.

JÖRGEN HANSEN.

1157. En kone døde, för hun blev forløst, og siden var der aldrig fred for hende. Hun gik i nogle stubber og hørtes råbe: »Jeg har fået for lidt til ét og slet intet til to.« Så snakkede de om det til præsten, han forlangte noget af det ufødte barns töj, som han så lagde i stubberne, og så holdt det op med uroen. Præsten mente, at hun havde født to börn i graven, ti hvem der ikke får født levende, skal føde i graven, siger det gamle ord jo.

JÖRGEN HANSEN.

1158. En frugtsommelig kone døde, fik en flaske vand og börnetöj med i graven; men da tiden var omme, at hun skulde føde, gik hun igjen og gjorde en voldsom uro. Så spurgte en dristig karl, hvad hun gik efter. »Jeg fejler börnetöj. Jeg har kun til ét barn, men ikke til to.« Skar en flig af hans skjorte og begge hans strömpebånd. Da blev der ro. D. J.

1159. En kone her i *Tårup* døde uden at være forløst. Hun viste sig så af og til her ude i vor nabos have med hendes nøgne barn i armen, og når nogen kom forbi med den vej, som gik langs med haven, bad hun dem altid, om de ikke vilde give hende noget at svøbe hendes börn i. Det gik nu sådan i længere tid, for ingen opfyldte hendes bön. Endelig kom en fattig karl, som hun også råbte an. Han rev det nederste af sin skjorte og flyede hende, og siden har hun ikke ladet sig se.

N. EHRENREICH.

1160. Det var en mand, der hed Hans Jensen, han gik om ved *Rask skov* en aften. Så kom der en hvid skikkelse imod ham og sagde: »Hvidt, hvidt!« Så rev han et stykke af hans skjorteflisken og smed til den, og så svandt den væk. Han tænkte, det var en kone, der var bleven frugtsommelig, og som de havde glemt at fly noget med. TREBJÆRG.

1161. Man havde en gang forsömt at give en frugtsommelig kone i *Skyum* nål og tråd, og hvad der hører til, med i kisten, og så gik hun igien. Manden dristede sig til at spörge, hvad hun gik efter. Det sagde hun, og så blev det lagt på et bestemt sted, hvor hun siden hentede det. P. UHRBRAND.

1162. En kone, der døde uforløst, kom hjem til vinduet om aftenen. Så spörger manden om, hvad hun vilde. Ja, hun vilde have synål at sy med og saks at klippe med og bånd at binde med. Det skulde lægges i vinduet næste aften. De lagde det også, og hun kom der og hentede det. NIKOLINE KATRINE AXELSEN, OVTRUP.

1163. Imens pastor Petersen var præst i *Svejstrup*, tjente der en pige i præstegården, som blev besovet af avlskarlen, og han var en gift mand. Da tiden kom, te hun skulde føde, så faldt födselen så svær. De vilde nu have hende til at sige, hvem der var fader på barnet, for det plejer jo at kunne hjælpe. Men det vilde hun ikke. Så døde hun uforløst og blev begravet, og det blev aldrig opklaret, hvem der var fader på barnet. Men hver aften lige efter solnedgang så kom der en hvid jomfru fra kirkegården af og gik ind til præstegården og forsvandt henne ved stalddören ind i karlens kammer, og ingen så mere til hende, eller hvornår hun gik igjen. Til sidst gik det så galt, at ingen turde være der på lag ved den tid på aftenen. En aften bad hr. Petersen dem om at gå i seng allesammen, ikke en kjæft måtte våge, og dörene blev lukkede og låsede. Selv trak han i kjole og krave, og så gik han imod hende, og siden så de hende aldrig. Men intet levende menneske fik at vide, hvad der var bleven forhandlet imellem dem. ALKEN.

1164. En karl havde lokket en pige her i præstegården i *Svejstrup*, og hun døde og blev begravet uforløst. Så var der aldrig rolighed i præstegården, for hun kom og vilde have linned til hendes barn. Pastor Petersen måtte også til at have den sag i rigtighed. LÆRER MELDGÅRDS FADER, BJEDSTRUP.

1165. Der var en stor gårdmand, der hed Töger Møller, han havde en kjæreste foruden hans kone. Så døde hun i barselseng. Pigerne sad på bordet i måneskin og kartede, for det var knapt med lyssen i den tid, og de kunde se, at den døde gik igjen. Det fortalte de manden, og han sagde, at de skulde lade ham vide, når de atter så hende. Det skete, og så fulgte han med hende til kirken. Hun restede nogle börnesager, for hun var død uforløst. Det har han selv fortalt.

LOVISE SÖRENSDATTER, Ö.-BRØNDERSLEV.

1166. En husmandskone i *Alstrup* døde. Hun lavede til börn, og så gik hun igjen, og manden mærkede det, hun kom og følte til ham i sengen, men han turde ikke spörge hende om noget. Den gang havde de ingen jordemoder, men der var en kone i

byen, som plejede at hjælpe barselkoner, og hun sagde til ham en dag. »Hvad går der æd dig? du ser så ussel ud, din kone går vel hjem til dig.« Det sagde han ja til. »Du skal spörge hende om, hvad hun går efter.« Ja, det turde han ikke. Så vilde hun lægge sig der og spörge hende. Men hun kunde ikke mærke gjenfærdet. Så gjorde han tegn for det, da hun kom, og så spurgte hun hende til. Den døde svarede, at hun havde ikke noget med hende at snakke. Så måtte han tage ordet. De havde glemt at give hende fingerring med i kisten. Så rejste han sig og flyede hende den. »Nej, a tager den ikke,« siger hun, »men du kan følge med.« Han gik så i en god angst efter hende, og da de kom til stetten, rutte hun den af hænderne på ham. På vejen fortalte hun, at de havde to dejlige börn sammen. Det var dem, hun gik med. Han tykte rigtig, håret brand omkring hovedet på ham. Hun sagde også: »Du har synd af, a skulde gå hjem så mange gange.« Ja, han turde ikke spörge hende til.

KRISTEN JENSEN, HESTBÆK.

1167. En mand fra *Tvingstrup*, hvis kone døde frugtsommelig, begav sig ned på *Ørritslev* kirkegård tre dage efter at konen var jordet, og steg op i et hyldetræ i nærheden af hendes grav og ventede der til midnat uden at se eller høre noget. Men pludselig åbner graven sig, og hans kone stiger op, klagende sig som i barnsnød. Fuldkommen overbevist, som manden nu var, ønsker han sig hjem, men konen, der var bleven ham vaer, tiltaler ham således: »Nu er det godt at vide, at jeg må lide så hårdt, siden du sidder der.« Manden blev herover så ræd, at han faldt ned og tog skade i sit ene ben og blev til advarsel for andre en krøbling sin livstid. Som sådan forsikrer mange nulevende mennesker at de har set ham hoppe om. TH. J.

1168. En pige i *Tårs* var bleven bedåret, og så vilde hendes fader ikke have hende hjemme, da det blev åbenbaret. Så druknede hun sig i åen ved Li og blev derefter begravet, men fik ikke noget med sig at få barnet i. Så gik hun på kirkegården hver nat og havde ingen ro, og mange så hende. Endelig kom skolemesteren Per Gødrum i tanker om at tage en mand med sig derop. Han og Jens Bødker fulgtes nu ad, og så kom de i møde med hende. Han siger først: »Min sjæl lover Herren!« — »Det gjör min også!« svarer hun, »men I skal skaffe mig noget at få mit barn i, og I skal skaffe mig noget at lægge over mine öjne, for a har grædt så længe, de de er rødnede.« Det udførte så mændene andendagen, de lagde delene på hendes grav. Hun sagde også, at hun vilde snakke med Kræn Li. Han gik også derop anden aften og fik Per Gødrum med sig. Men han hørte ikke, hvad de snakkede, for han gik jo hans vej. Det var vist ikke skjönt at være Kræn Li den aften. Det er nu noget, der er passeret. JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, SØHEDEN.

1169. En kone døde uforløst. Da så folkene, at hun sad op med et barn i skjødet, men så snart de så hen til hende, faldt hun bag over og lå igjen som lig. Det var jo, for at de skulde tænke på sager til barnet. ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

1170. En pige, der var i nabolaget ved vort hjem, hun var frugtsommelig, og hun gik med det andet lokkede barn. Så hang hun sig, og det blev så ikke åbenbaret. Hun var kommen til *Kjællingbro* at tjene, og der var det, hun blev på gale veje. Hun gik tit hen og så mergelgravene efter. En helligdag gik hun hjem, og da gik de i rette med hende. Faderen var noget stræng, og derfor nægtede hun det. Hun gik godt nok derfra, men kom tilbage igjen og gik i deres lade fra om Søndagen til om Tirsdagen. Så kom karlen fra Kjællingbro og spurgte om hende. De svarte, at de kunde ikke forstå det, for hun var gået derfra Søndag aften. Så siger faderen: »A kan ikke vide, om hun hænger ikke ude på ranen.« De gik så der ud og fandt hende. Så fik de bud efter min moder, og hun skar hende ned, for de kunde ikke selv. Vor tjenestepige rejste ud med øgene i kjæret om aftenen og kom tilbage ved midnatstid. Hun så flere gange, efter at den anden pige var begravet, at den døde kom skridende hjem. Det var fra en korsvej sønden for vores, hun kom. Så sad hun uden for dören på et dige, der var uden om vindueshaven, og sad og græd, og når hun fik siddet der lidt — det skulde jo forestille, at de havde gjort noget, for at hun skulde ikke komme ind, så gik hun hen til deres vognhusdöre og ind i deres lade, hvor hun i levende live havde haft hendes vandring. Hun skulde vel have haft noget åbenbaret. A sad endda ved stifmoderen og lavede to sæt af alle de dele, der skulde med, skjorte og list og vand i en bitte flaske og saks og skovl og lime. Der var lignelse af det hele, og der skulde være to af hvert, for at en kunde være forsikret, at der var nok, hvis den døde skulde få to börn nemlig. Det fik hun med sig, for at hun kunde få ro i hendes grav. ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

Endnu bliver den her omtalte skik overholdt. Jeg er i besiddelse af en lerflaske, der har været sat ned ved et sådant lig og efter nogle års forløb atter blev opgravet. E. T. K.

1171. En præstedatter i *Borre* skulde have været hemmelig forlovet med kusken og bleven med barn ved ham. Da præsten opdagede dette forhold, tvang han kusken til at kjøre hende til Kjöbenhavn. De kom da så afsted, blev sat over med færgen fra Koster og kom et godt stykke ind på Sjælland. Så blev pigen imidlertid syg og skulde føde, og kusken vilde derfor kjøre ind i en gård ved vejen; men pigens broder, som også var med, tog linerne fra ham og kjørte videre trods søsterens veråb, indtil hun døde på vejen. Nu måtte han da vende om og give sig på hjemvejen; men da han og kusken kom hjem, havde pigen allerede længe været hjemme, og siden kunde man i lang tid se hende gå omkring i præstegården, som mens hun levede, indtil hun endelig blev manet ned i kjælderen, og der blev rammet en pæl igjennem hende. En for nylig afdød gammel kone har fortalt mig,

at i hendes ungdom havde hun tit set pælen, som stod nedrammet i kjældergulvet, og ingen turde røre den, så den står der sandsynligvis endnu, hvis folk ikke er blevne mere dristige siden den tid.

Samme kone fortalte tit, at den gang hun tjente som stuepige i Borre præstegård, havde præsten her en kapellan ved navn *Engelsted*, som kunde meget mere end præsterne i vore dage, og den sorte bog havde han da også. En søndag, medens kapellanen var i kirken for at forrette gudstjenesten, og hun kom ind i hans værelse for at gjøre rent, gav hun sig til at kikke lidt i en bog, der lå på bordet, og da hun først havde begyndt, kunde hun ikke holde op igjen, men måtte blive ved at læse med stadig stigende iver og interesse. Hun havde imidlertid ikke læst ret længe, förend kapellanen kom farende ind og rev bogen fra hende, idet han gav hende én på øret og sagde: »Hvad vilde du have grebet til, hvis »den gamle« var kommen!« og derpå satte han sig selv til at læse i bogen, rimeligvis for at holde »den gamle« borte. Men siden fik hun at vide, at kapellanen havde brudt af, sagt amen og var rendt ned af prædikestolen og hjem, inden han var halvt færdig med sin prædiken, så han måtte jo på en eller anden måde kunne mærke, at der var noget galt på færde der hjemme.

N. E. HANSEN, BORRE.

8. Börn født i dølgsmål og dræbt. Jomfruer gående i kamre eller gårde.

1172. Den gang den sorte skole eksisterede, var der i *Kjøge* en præst, som var meget klogere end andre præster; men han vilde meget nødig bruge sin klogskab. Imidlertid var der i en bondegård i *Lellinge* et slemt spøgeri, så de kunde ikke bjærge sig på gården. Det blev sagt, at herremandens sön og gårdmandens datter havde haft mere sammen, end alle og enhver måtte vide, at hun havde været frugtsommelig flere gange, men aldrig bragt noget barn til verden. Galt var det i alt fald, og så skulde først sognets egen præst hjælpe. Han havde alle sine bøger med sig og stillede sig kjækt frem, hvor utinget plejede at rumstere. Det var i en lade. Det begyndte at klage i alle kroge som barneskrig, men så lød en skraldende latter, der fik præsten til at fare sammen. Det var mørkt, for det var ved midnat, og præsten var ikke fri for at være bange. »Hvad vil du, præst?« spurgte röstén. »Bringe fred på dette sted, som her för har været«, svarede han, og så begyndte han at læse, ti skriften den lyste som ild fra bladene. Han havde næppe begyndt, för bogen blev slået af hånden på ham, og hver gang han tog en ny, gik det lige sådan. Da han ikke havde flere, måtte han gå, og spøgeriet

blev ved. Alle de andre præster, der prøvede det, havde ikke bedre held. Så fik man da overtalt præsten i Kjøge til at prøve, og han kom. Troldtöjet var meget spagfærdigt, men slog dog den første bog fra ham. »Det skulde du ikke have kunnet, hvis fristelsen ikke havde været så stor,« sagde han, »men nu skal du vige fra dette sted! »Så kan det nok være, han begyndte at læse, så ilden gnistrede om ham, og trolden eller spøgelset begyndte til sidst at bede ynkeligt for sig, men det forslog ikke, han manede det ned i møddingspølen, og hvor meget det satte sig imod, måtte det dog give efter. Da præsten var færdig, gik han ind i stuen, hvor alle bymændene var samlede. Han var meget medtaget. »Lykkedes det?« spurgte manden på stedet. »Ja«, sagde præsten, »men jeg skal ikke have noget for mit arbejde; hvad I vilde give mig, kan de fattige få!« Og nu fortalte han, at han var fattigfolks barn og havde tit lidt den hårdeste nød i sin barndom, så han en gang havde stjålet for to skilling brød for ikke at dø af sult. Det var derfor, spøgelset havde slået en bog fra ham, og flere synder havde han ikke begået. Der blev så fred siden den tid, men datteren, der för havde været så munter og kjæk, blev fra den dag stille, og man så aldrig et smil på hendes åsyn. CHR. WEISS.

1173. I *Örsted*, öst for Randers fjord, var en kone, som hed Skipper-Mette, hun skal have slået syv börn ihjel, fortælles der, og gik igjen efter sin død, og der blev derfor sendt bud til præsten hr. Hee i Stövring, om han vilde komme og mane hende ned. Han kjørte da og lod sig sætte over fjorden, fik også fat på hende en aften og fik lagt en silketråd på hende, han vilde nemlig trække hende til et sted uden for Örsted by, hvor han vilde mane hende ned. Hun havde bekjendt for ham, hvad hun havde gjort. Nu hændte det, at der var en del af byens ungdom, som drev om på gaden, og de stimlede sammen for at se, hvor præsten trak hen med gjengangeren. Da siger han: »Kjender I Skipper-Mette?« men såsnart han havde nævnet hendes navn, blæste hun på ham og blæste alt kjødet bort af hans ene kind, dog fik han magt over hende, så hun måtte gjøre kinden i stand igjen, og han manede hende ned uden for byen. Derpå kastede præsten sig på sin vogn og lod kjøre, alt hvad remmer og töj kunde holde, hjem til Stövring, men Skipper-Mette skyndte sig lige så stærkt under jorden. Da præsten holdt ved sin dör, var hun nået til en grusgrav, som er lige vesten for præstegården. Derfra råbte hun med jammertone: »A kom ibag!« Derfra kan folk endnu, især lige för jul, høre hende klage, den klagende lyd drager sig da fra den grusgrav vesten om byen, og taber sig ved nogle gamle lergrave vest for byen. SOFIE LUND.

1174. I den tid, da der lå ryttere på *Søbygård*, hændte det sig en nat, da én af disse stod på vagt, at der kom en pige til ham og bad ham om at følge sig hen til våningshuset. Han fulgte

så med hende, og da de kom hen til muren, tog hun en sten ud af samme og trak dernæst en skuffe ud af hullet. Heri lå et barnelig, som hun bad rytteren om at begrave i kirkegården inden næste dags aften, så skulde hun ikke komme mere. Det lovede han hende, og hun satte så skuffen i muren og satte stenen ind, som hun havde udtaget, hvorpå hun forsvandt. Rytteren tog nöjere kjende på stenen, så han kunde finde den næste dag, og da dagen kom, vilde han holde, hvad han havde lovet. Han gik hen til muren og vilde finde stenen, som han om natten havde lagt nöje mærke til. Men til sin store forundring kunde han ikke opdage nogen sten, der havde været udtaget af muren. Han måtte da opgive det hele, men da han næste gang skulde på vagt, kom skikkelsen igjen og spurgte, om han havde jordet barnet. Han svarede nej, og så foer hun løs på ham, så han måtte værge med sit våben, så godt han kunde, og måtte slås med hende, til dagen kom. Sådan gik det lige sådan de to næste vagter. Da mældte han for sine officerer, hvad der var hændet ham, og bad om at måtte blive forflyttet til *Tvilumgård*, hvor der den gang også var ryttere, da her også var ryttergods. Det blev ham tilstedet. Men da han skulde gjøre sin første vagt på Tvilumgård, kom skikkelsen atter til ham og sloges med ham som de foregående nætter, men siden kom hun aldrig mere.

musiker søndergård, svendstrup.

1175. For et halvhundrede år siden var to mænd i *S.-Nissum*, der hed Niels Kjær og Anders Sønderby. De var fiskeslæbere, (ɔ: de kjørte til markeder med fersk eller tör fisk). En gang kjørte de til Horsens med tör fisk. Det var en lang tur, og vejene var sandede og dårlige, så det tog mange dage. De plejede at overnatte i bøndergårde, ti der var ingen kroer i den tid i alt fald på den vej. En aften kom de til en gård langt sønder ude på heden. De var godt kjendte der, da de plejede at overnatte her hvert år, og vilde gjøre ligeså denne gang. Men der var flere fremmede den aften, så de kom ikke til at ligge i det kammer, som de plejede, men derimod i et flöjhus ind til stuehuset. De havde nok hørt manden og konen mumle noget mellem dem selv, om det kunde gå an at lægge dem der, men det tænkte de ikke på, var også et par karle, der ikke var bange for svar meget. De kom så i seng, og den ene af dem faldt snart i søvn, men den anden kunde ikke sove. Da han havde ligget sådan en times tid eller to, hørte han noget pusle nede ved sengefödderne. Han så derhen og så, der kom en hvidklædt kvindeskikkelse op. Den gik om og satte sig ved siden af sengen og gav sig til at svøbe et barn. Han plukkede og stödte til den anden, men kunde ikke få ham vågen på nogen måde. Da hun var færdig med at svøbe barnet, rejste hun sig igjen og gik om til enden af sengen. Han strakte nu hovedet op for ret at se, hvor hun blev af. Men det tålte hun ikke, hun så skarpt hen

til ham og greb med udspilede fingre efter hans ansigt, så han forskrækket tog hovedet til sig, og så sank hun i jorden ved foden af sengen. Den næste morgen kjørte mændene videre med deres fisk ad Horsens til. KR. L. VESTERGÅRD, ULFBORG.

1176. I *Vormark* var der et par folk, som boede til leje, og konen, som var frugtsommelig, kom for tidlig. Men det fortalte hun ikke for manden, men skjulte fosteret i sengehalmen. En kort tid efter døde konen, uden at det var bleven åbenbaret for nogen, hvad der lå i halmen, og da hun døde, blev denne heller ikke taget af sengen, og manden lagde sig i den, som han plejede. Men da blev sengen løftet lige op til loftet med ham, og han blev så gruelig forskrækket. Halmen blev derpå taget af den, og så fandtes fosteret. L. FREDERIKSEN.

1177. På gården *Charlottenlund* i *Kragelund*, findes et kammer, som hedder *den sorte jomfrues kammer*. Der fortælles, at om natten kommer et sort fruentimmer gjennem kjøkkenet, raslende med et helt nøgleknippe, og der er mange af gårdens folk, som har hørt det. Min meddeler har fortalt, at der en gang har tjent en jomfru på gården, som har født et barn i dølgsmål og ombragt det, hvorfor hun nu må gå og ikke kan få ro. J. J., REFSH.

1178. En mand i *Grönning* havde haft en kjæreste en gang, hun havde født et barn i dølgsmål, og det var aldrig blevet åbenbaret. Så ihvor den mand han var, så stod der et bitte spæd ansigt for ham udenfor vinduerne, han kunde ingen steder være for det. Så spörger præsten i Breum det og sender bud efter ham, og han kommer også. Præsten spörger nu om, hvad det var. Ja, det vidste han ikke. »Ja, véd du det ikke, så véd jeg det.« Hende, der var moder til barnet, hun var død for flere år siden og havde født et barn, som også havde haft liv, og det var død salig, men gjerningen skulde åbenbares, og da nu moderen var død, så sögte det ham. Det skulde op og kom op. Men da han havde været hos præsten, blev han fri for det. Han sagde selv til et søskendebarn, at det var heldigt, han kom der til præsten, for han havde ikke haft ro i så mange år. MAREN SKADE, ÅSTED.

1179. Mølleren i *Alsted mølle*, *Nykirke*, spilte kjæreste med én af pigerne, der tjente i møllen. Hun fik et barn, og da han ikke vilde have hende, skilte hun barnet af med livet og sig selv bag efter. Så gik hun igjen, og manden kunde ingen fred have i møllen. Han blev siden gift med en anden, og hun er nu død for nogle få år siden. Så fik han en præst til at mane hende ned oppe i kanten af skoven, hvor der har været et lysthus, og pælen står der endnu, Hans Møller har set den mange gange, han bor nu på Smidstrup mark her i sognet. NIELS SØNDERGÅRD, ROSTRUP.

1180. I pigekammeret på *Damsgård* gik en pige med et barn (en benrad) på armen, som hun viste frem for flere endog ved höjlys

dag, men aldrig til pigerne, blot til karlene, når de kom derind.
P. CHR.

1181. Der var en pige i *Søndergård* i *Øsløs*, hun havde fået et barn i dølgsmål, og det smed hun hen til bindehunden, og så blev der sådant spøgeri; hunden var så gal og urolig, så de kunde ikke have den, men de kunde lige godt ikke få den af med livet, for det den havde fået kristent blod. Det spøgeri gik altid og sagde: »Frels mig, frels mig!« Det var, når pigerne sad og malkede i nødset, de hørte det. Så gik den ene pige hen til præsten og spurgte efter, hvad hun skulde sige til det. Han sagde, hun måtte nok snakke til det, men hun måtte ikke love det noget. Om anden dags aften, de sad og malkede, kom det igjen og sagde: »Frels mig!« Så siger hun: »Ja, kan det ske i Guds navn?« Men det ja skulde hun ikke have haft med, for hun måtte jo ikke love den noget. Så blev hun tåbelig for det, og der kom bud efter præsten, han skulde hen og gjøre det klar. Men det kunde han ikke rigtig have med at gjøre. Så kom der bud efter en anden præst nede fra Vendsyssel, der var så klog. Han satte det ned på det uderste af deres ejendom, og så kommer det hvert år skridende et kokketrin længere hen på andre deres ejendom. Der kom en gang en pige og gik over det, hun blev også tosset og var det til hendes død, for hun vidste ikke, det var der. Ja, nun var ikke tosset hele tiden, men en gang imellem, a kjendte godt pigen. N.-VISSING.

1182. En pige i *Søndergård* i *Øsløs* fødte i dølgsmål og kastede barnet for hundene. En tid efter blev der sådan uro på hestene i stalden og på kreaturerne, og hundene gjøede i gården. Det spögte også på et loftskammer der. En anden pige, der hed Sanne, kunde se sådant noget, og hun gik efter at ville møde det, men det veg stadig for hende. Så gik hun til præsten, der hed Himmelstrup, og bad ham om at give hende et råd, så hun kunde komme til at tale med gjenfærdet. Han sagde, at når hun nu gik ud og vilde møde det, skulde hun sige: I Jesu navn kan det ske. En aften traf hun det så godt nok, men begik den store fejl at sige: »Ja, kan det ske i Jesu navn.« I samme öjeblik sank hun til jorden og fik et slag. Hendes helbred var siden svækket, lægehjælp blev sögt, men det hjalp ikke. Det gjenfærd blev siden vist væk fra gården og ud i det sydvestre hjörne af marken. Det kan dog mærkes til visse tider der ude endnu, således også i det loftskammer. TESTRUP HÖJSKOLE. MARTINUS POVLSEN.

1183. Mette Thougård var kammerjomfru eller i en anden höjere tjenende stilling på *Astrup*. Hun fødte et par börn, som hun dræbte og lod hundene æde. Da hun lå lig, stod hundene og hylede uden for dören, fordi de vilde haft hende med. Hun havde ikke ro i graven, men vandrede hver nat fra *Grinderslev kirkegård* til Astrup og fortællerens fader og moder, som gjorde hoveri på Astrup, så hende ofte om morgenen, når de gik til

Astrup, styrte afsted, indhyllet i en stövsky, ad kirkegården til. Hun har skjænket en lysekrone til Grinderslev kirke, som endnu hænger der. Den bærer som indskrift hendes navn og årstallet 1740. Til sidst blev folk kjede af hende og fik så præsten i Jebjærg til at mane hende ned. KATR. GLUD.

1184. På *Astrup* tjente en jomfru, der var selskabsdame der, og hun fik flere uægte börn. Dem gav hun mynderne at æde. Så gik hun igjen, og de fortalte af, te de kunde se hende o höje middag komme fra Astrup og til Kloster kirke, hvor hun var begravet, te sandet det hverrede rundt omkring hende. Se, det blev jo for galt, og så skulde hun manes. Det skulde præsten jo til, og han kjørte og kappedes med hende til et vandløb. Der blev han så fremmelig, at han kom først over Dueled bro, og havde hun først kommet over, så havde han ikke kunnet gjøre det ved hende. Så manede han hende der i broen. Sådan fortalte de gamle. Hun hed Mette Tougård, og för hendes død skjænkede hun en lysekrone til Grinderslev kirke.

A har også hørt sagnet fortælle på følgende måde:

1185. Mette Tovgård spögte i det kammer på *Astrup*, som hun havde boet i, så det var ikke rådeligt at komme der om natten; man så hende fare ud og ind. En nat ankom præsten til kirkegården og kjørte så omkap med hende til et vandløb. Men hun kom først over, og når et gjenfærd kommer først over rindende vand, så kan præsten ikke mane det. Han prøvede det så anden gang og manede hende ned i gårdens port. Hun skjænkede en lysekrone til Grinderslev kirke, der bærer den indskrift: »Kirken vil jeg bepryde, Guds nåde jeg agter at nyde.«

KRISTEN MORTENSEN, VEJSMARK.

1186. En jomfru på *Astrup* havde gået hen og druknet sig selv i en brønd lige östen gården. Så blev hun tagen op og båren ind i det österste gulv i laden og lagt på strå, og så blev hun da jordet ligesom andre. Men hun gik igjen, og de kunde se hende ved höje middag, og så såre solen var nede, kunde de også se, hun kom. Det blev de jo kjede af, og så skulde hun manes. Men så var der ingen præster her omkring, der kunde mane hende, undtagen pastor Patberg i *Jebjærg*, for han havde været præst i Trondhjem i Norge, för han kom her, og der var jo meget skidteri oppe. Så kom han sådan i mørkningen. Han kom imod hende i den vestre port, og den gang de nu mödtes, drev hun ham baglænds, så han kunde ingen magt få over hende. Den gang han fornemmer nu det, tvivlede han jo nok på, der var nogen til fards. Så siger han, at dersom der var kristenblod til stede, så skulde det gå væk. Da var det nogen, der havde været til alters den dag, og de havde lagt dem der over porten for at høre, hvordan det gik til. Men de vilde ikke gå deres vej. Præsten havde jo ord med hende og siger, at hun må gjøre dem det onde, hun kunde. Hun svarer og siger, at hun kunde intet

ondt gjøre dem, for de havde været til Herrens bord i dag. Hun blev nu ved at drive ham baglænds fra Astrup port til Dueled bro, det var næsten en fjerdingvej, inden kunde han ikke få magt over hende, der drev han hende ned. Hun havde jo fået megen magt, for hun slog to bøger fra ham, men den tredje holdt han ved. Havde han mist den, havde han været færdig.

ANE DOROTHEA JENSDATTER, HAVBJÆRG.

1187. Mens vi gik til hove, var der en jomfru på *Astrup*, der blev sindssvag og gik i en kjelde i borggården. Hun gik igjen og går endnu i haven der nede, især i to af gangene. Når frugten var moden, så gik der jo en vagt og paste på det, og de har set hende og skudt på hende og prøvet at skyde med en sølvknap, men det var det samme. Der var en gang én, der dånede, da han havde skudt på hende, hun gav et hvin så stort, at de kunde høre hende langt hen. Hun blev manet ned i porten. Hr. Patberg kunde ikke komme af sted med det, for der lå én over porten. Så kunde præsten mærke det, og han siger: »Er det kristenblod, så skal det vige.« Så trykkede hun ham en bitte krumme hen imod havediget, men så satte han hende ned, for den, der lå over porten, skyndte sig at løbe bort. Pastor Patbergs ene bukseknæ var aldrig knappet, og det kom fra den gang han var i den sorte skole. Det var den eneste måde at komme ud af skolen på ved f. eks. at sige, at han skulde hen og have hans bukser knappede, og sådan få sig gjort et ærende ud.

KRISTEN MORTENSEN, VEJSMARK.

1188. Når forvalter møller på *Astrup* kom og vilde gjennem porten om aftenen på hans den skimlede, var det ham ikke muligt for aldrig den ting at komme ind. Fra Dueled bro og til gården måtte han ride næsten helt baglænds med hende. Så havde vi en staldkarl, Kristen, han sagde: »Da skal a nok få hende igjennem.« Han strøg hende, og han trak hende. Oppe i deres hönsehus og småhuse var der al tid spektakel. En aften a skulde ned i borgestuen og hente ölstuben, da så a en jomfru med noget sort flor for öjnene, der standsede ved svinetønden. A kjendte nok jomfruerne, men hende kjendte a ikke, og a blev ræd og smed ölstuben og rendte tilbage til pigekammeret. Så bekjender a det om morgenen for husjomfruen, og hun sagde, at der skulde kastes efter det, om der skulde findes nogle døld sager. Det skete, og der blev fundet en hovedpande og nogle små ben af et spædt barn. Det havde været der i mange år. Der fandtes også en flæne af en uldsaks der nede. Hunden havde tit stået og skrabt der, og ingen kunde forstå, hvad det skulde betyde, men siden hørtes intet.

MAREN SKADE, ÅSTED.

1189. En pige sad ved hendes forældre her i *Hammer*, og så fik hun et barn i dølge. Det ødte hun og grov ned i nogle sandbrinker sønden for Uggerholt. Der på det sted skal høres

skrig imellem tider, og til visse tider skal der være lys at se der.
ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

1190. Min svigermoder har fortalt mig, at i *Holtum*, *Sindbjærg*, boede en mand, som havde en søster ved sig, og da hun døde, gik hun igjen hver aften og kom ind til hans kiste og rodede i den. Manden var kjed af det og flyttede kisten ud i karlekammeret og satte en stor bindehund hen for stalddören, at den skulde holde hende væk. Men det viste sig, at den kunde ikke, for næste morgen hængte den over den ene halvdör og var kvalt, og hun gik lige fuldt hendes gang hver nat. Manden var kjed af det og betroede det til hans nabo, hvordan det var fat. Han vidste ikke, hvad han skulde gjøre. Den mand var nu ikke så bange af sig, og han går ud en aften ved den tid, hun plejede at komme, og ser også én komme skridende langsomt hen ad vejen. Han talte til hende og sagde: »God-aften, Mari Led, hvad går du her efter?« — »A skal snakke med min broder,« svarer hun, »a har noget, a skal have åbenbaret, vil du tale til ham for mig?« Ja, det skulde han da nok. Han går ind til manden, der bliver helt betuttet. Men den anden mand siger: »Gå du kun ud til hende, hun gjör dig ingen fortræd.« Han går så ud og spörger hende ad. Ja, hun vilde åbenbare ham noget, og det skulde tillige åbenbares for menigheden, ellers fik hun ingen fred i graven. »I min kistelæddike ligger der tre små æsker. A har været på veje tre gange, og har fået det sat væk med det, der var i æskerne. Men den sidste gang forgav det mig selv, sådan te a døde af det, og nu kan a ikke få fred, inden a kan få det åbenbaret. Præsten skal sige det på prækestolen og bede menigheden gå i forbön for mig.« Det vilde hun jo bede ham om at gjøre. Søndagen efter gjorde præsten så det, og siden mærkede de ikke til noget. GADBJÆRG.

9. Nedgravede börn.

1191. Der var en mand i *Lösning*, han og hans datter havde noget sammen, og börnene skulde de have begravet i dølgsmål. Den gang han var død, blev datteren gift, og så gik han igjen og vilde ligefrem gå i sengen til ægteparret. Manden havde dog sådan magt over gjengangeren, at han formelig kunde drive ham ud. Så en dag i aftningen, de stod og forkede hø af, kommer han i en rævs lignelse, og da de havde gjæs der i gården, siger manden: »Da er det en satans ræv, kommer han nu og vil tage gjæssene nogen tider för det bliver aften.« Han vidste jo ikke, det var ham, men ved det han havde sådan bandet, kunde han ikke siden drive ham ud. Præstegården lå tæt ved, og så gik han om og snakkede med præsten om det. Så skulde konen komme derom,

og nu bekjendte hun for præsten, hvordan det var gået til, og det var jo det, han gik igjen for. Så skulde præsten jo prøve, om han kunde sætte ham hen. De skulde op på kirkegården, både datter og præst. Præsten slog en trind kreds, og så skulde hun gå hen til hendes faders grav og tale tre gange. Derefter skulde hun stræbe at springe hen til ham og ind i den kreds, for dersom gjengangeren fik i hende, så rev han hende ihjel. Hun kom også og kom derind, og så kom gjengangeren. Præsten begyndte nu at sprække ham an. Han lod ham høre, at han som student. . . Nød og trang . . . Smed en skilling til ham. Der havde han nu den. Han vilde absolut have haft et hjörne i gården at være i, og præsten kunde ikke magte ham anderledes, end han måtte akkordere med ham om, at han måtte om natten og om höjmiddag have et sted i nogle marker langt henne, der havde været begroet med skov, og som de kaldte æ *gamle skov*. Der kunde de så i de to tider på dagen ingen ting have, for var der nogle kreaturer, der kom der, så blev halsen vreden om på dem. Så kom der en gang en præst kjørende om höjmiddag, og da standsede bæsterne og kunde aldrig gå af stedet. Så siger kusken, han kunde ikke forstå, hvad der var ved det. »Å, kjør til,« siger præsten. Ja, han kunde ikke. Så kiger præsten bag om i vognen. »Nå, det er dig, der er her,« sagde han. »Gå du af vognen og tag det höjre baghjul . . .« Så måtte han gå der og holde på vognen, til de kom ad *Kodals hede*, der manede han ham ned, og siden den tid kunde de være i æ gamle skov så meget, som de vilde. Han har da ikke været der al den tid, a har kjendt det, og a har gået der mange gange, for den gård, hvor det har tildraget sig, den har a boet i i 33 år. TREBJÆRG.

1192. Det tumler med karmon i bryggerset på *Viskum* og rumsterer i et pigekammer. En jomfru har født et barn der i dølgsmål, og de har fundet ben under en kakkelovn netop der, som pigekammeret er, ved at ramme nogle pæle ned. De var af et barn, efter hvad man kunde skjönne, og der var hvælvet en bred sten over dem. Folkene kunde ikke få pælene ned for sten, og så var det, de kom til at grave. Pigerne har set en hvid skikkelse bukke sig ned ved enden af sengen, og flere har set det kammer oplyst om natten. En karl, der hentede doktor kl. halvto om natten, så netop de vinduer oplyst. Så vilde han tage hans mad og gå derind og spise den, for der var varmere at sidde. Han bankede på og spurgte mig, som lå derinde, hvorfor a netop nu havde slukket lyset. A svarede: »Her har ikke været lys de sidste timer.« Jo, han havde nylig set lyset, da han kom kjørende ned fra skoven. Vi blev noget sære ved det begge to. Samme kusk har set en hvid jomfru stå ved møllebroen imellem Vesterskoven og Vejrum. Hun havde langt udslået hår og en stor slöjfe under hagen. Hestene blev noget sky for hende og vilde ikke vel forbi. Han fik det da ikke ret set, endskjönt det var kjönt månelyst

og sne på. Den vendte sig imod ham og stod med noget, men han fik ikke ret set, hvad det var: INGEBORG MOVRITSDATTER, VEJRUM.

1193. I et kammer på *Hostrup* i Salling er det så slemt med spøgeri, at ingen tör ligge der. En jomfru skal have dræbt og begravet sit barn i det kammer. H. A. B.

1194. Medens den gamle præstegård i *Kjærup* endnu stod, kunde man hver nat, hvor tidlig eller hvor sent man så end færdedes, se lys igjennem præstegårdens køkkenvinduer, men gik man tæt hen til vinduet for at se ind, kunde man ingen ting se, så var lyset borte. Det brændte over et barnelig, idet en pige, som tjente i præstegården, havde født i dølgsmål, derpå aflivet barnet og begravet det under stenene i køkkengulvet. For denne gjerning blev hun halshugget på Tømmerby kirkegård og hendes hoved blev sat på en stage ude på *Gal odde*, som östen for Kjærup strækker sig ud i vejlen. Derfra går nu hver nat den hovedløse krop forbi præstegården og gjennem Skadhave bakker til Sønder-Fuglsang, hvor hun var fra, og det træffer, at folk ser hende på denne strækning. Således gik der en aften et par kjærestefolk sammen på vejen gjennem Skadhave bakker, og som de gik allerbedst, hørte de begge et forfærdeligt skrig, men ingen af dem vilde lade sig mærke med at have hørt det for ikke at gjøre den anden bange. Da hørte de det begge igjen, og ved at vende sig efter lyden så de nu begge en hvid enten nøgen eller halvnøgen hovedløs skikkelse, som sad på alle fire. Det måtte jo være pigen fra præstegården, og skriget var vel så en gjentagelse af det skrig, hun gav, da hun blev halshugget. C. M. KVOLSGÅRD, AJSTRUP.

1195. I en gård i *Dokkedal*, Mov sogn, døde en kone, der efter døden viste sig hver middag på et bestemt sted i én af stuerne og altid i sort skikkelse. Værelset stod derfor tomt i lang tid, fordi ingen turde komme der, indtil en gang en mand, som forstod sig på sådanne ting, en dag passede gjenfærdet op og forlangte at vide, hvorfor det stod der. Manden fik så at vide, at den afdøde kone i levende live som ung pige havde født et barn i dølgsmål, som hun dræbte og begravede under gulvstenene på det sted, hvor hun nu efter døden færdedes. Manden lovede på hendes begjæring, at barnet skulde blive gravet op og flyttet til kirkegården, og skikkelsen forsvandt. Gulvet blev på det angivne sted brudt op, og barnets skelet fundet og begravet på kirkegården. Efter den tid såes gjenfærdet ikke mere. M. NIELSEN.

1196. En gammel kone, der er død for flere år siden, har fortalt, at da hendes mormoder tjente som lillepige i *Valløby* præstegård, var der en bryggerspige, som var kjæreste med karlen. Hun vilde gjærne bøde hans töj, men det måtte de andre piger ikke se, og derfor gjorde hun det om natten. En aften var ovnen dejlig varm, så satte hun sig derind, og lillepigen, som lå hos hende og ikke turde ligge ene, krøb derind med, og karlen var

der da også. Som de sad der, flöj på én gang bryggersdören op, og de så et fruentimmer komme ind, hun havde et sort indreskjört på og ingen ting på overkroppen uden sin bare særk; på hovedet havde hun en strygehue, og langt sort hår hængende ned ad ryggen. Hun gik hen i bryggerset, og der satte hun sig ned og tog et lille barn op, og de kunde tydelig høre det lille barn græde og høre det patte. De sad alle ganske stille, og da konen var færdig, gik hun igjen, men de var alle blevne så bange, at de ikke turde sidde mere oppe, men straks gik i seng. Det var en løverdag aften. Søndag morgen fortalte karlen præsten det hele. Denne var ugift. Han sagde til dem, at de alle skulde gå i kirke, og så lod han sende bud efter en gammel kone, som hjalp dem med vask og sådan noget. Til hende sagde han, at hun skulde grave på det sted i bryggerset, hvor de havde set konen sidde med barnet, og hvis hun fandt noget, skulde hun gjemme det, indtil han kom hjem. Hun havde kun gravet ganske lidt, da hun fandt en stor jydepotte og deri en dreng, der så ud, som han var nyfødt. Da præsten kom hjem og så, hvad hun havde fundet, sagde han, at konen skulde holde barnet, og så læste han dåben over det, og alt som han læste, svandt barnet mere og mere bort. Da han var færdig, var der kun en lille bunke aske, og så lod han det begrave på kirkegården. FRU LOUISE SADOLIN.

1197. På *Hennegård* var der en madamme, hun gik så grov igjen, da hun var død. Hun havde taget et barn af med livet og begravet det under en sten i bryggerset. Der gik hun jo så og pillede ved den sten. Så blev folkene endelig kjede af dether og fik fat i nogle præster, for ingen andre kunde jo gjøre noget ved det. De tre præster fra Nebel, Lunde og Henne kom. Men dem var hun helt over æ hånd. Hun siger så: »Der er ingen andre, a regner, end *Lille-Jep* i Næsborg, og han stod netop på prækestolen lige midt i prækenen. Så kunde han jo mærke dether, og han slutter hans præken, sætter sig på vognen og siger til hans karl, at han skal kjøre så stærkt, han kan. Karlen spörger jo om, hvor han skal kjøre på, men han fik blot den besked, at han skulde kjøre den vej, hestene selv vilde, over diger og grobe, og hvad de kom for. Nok er det, det var ikke så kort en vej, og det blev aften, inden de kom til Hennegård. En gang på vejen standsede hestene og vilde ikke ud af stedet. Så siger præsten: »Tag lundstikken fra det frahånds baghjul og læg det bag i vognen!« Da han havde gjort det, kunde de kjøre helt stolt. Så kom de til en lille bæk, hvor der var et vadested. Da hørte karlen, noget gav et brøl. Endelig kom de til vejende. Jep kom ind, og da kunde de andre hverken gjøre det eller det, hun stod og gren ad dem. Så begyndte hun at søkke. Da hun mærkede, at hun ikke kunde stå sig, lod hun ham høre, at han havde stjålet . . . Men han fik hende ikke længere ned end godt til bæltestedet. Der sad hun så. De var jo nok fri for hende, men de kunde dog

ikke være tjent med det, og så hvælede de et stort kar over hende. En del år efter får de en lille ny bryggerspige, og hun blev naturligvis formanet til, at hun ikke måtte komme til det kar. Men hun var jo nysgjerrig som andre fruentimmer, og da hun havde været der en tid og kunde rede hend plet, som man siger, og var krammet godt over hånden der i pladsen, så vilde hun jo ikke rigtig lade sig kommandere, og så kom hun en dag i tanker om at ville se, hvad der var under det kar, og hun letter det. Da sidder fruen der og glor på hende. Pigen blev så angst, at hun besvimede, og da de kom ud, stod karret noget på siden, og hun lå der som død. Så vilde de mure en pille eller en hvælving om fruen af røde sten. Madammens datter kom og vilde se på, hvordan de gjorde det. Da sagde madammen: »Det var et kjönt datterstykke at gjøre.« Dertil svarede hun: »I lag I var min moder, da holdt a jer for moder, men nu kan I være den, I er.« Så blev hun muret efter, og den pille skal stå der den dag i dag. Nu skulde hr. Jep hjem til Næsborg igjen, da han var færdig med dether. Så spörger karlen, der var bleven siddende ude på vognen, mens det foregik, om han skulde ikke stå af og sætte hjulet under. »Nej, kjør bare.« Karlen kjørte så til Næsborg, og flere gange hørte han det brøl, når de skulde over vandløb. Lav de kom hjem, sagde præsten: »Nu kan du bare sætte hestene ind i stalden og gå i din seng«. Næstemorgen var dog hjulet på, og lundstikken var sat så godt for, at karlen næsten ikke kunde få den fra igjen. Ole Birk vilde have lejet mig til at tjene der. Så spurgte a, om det kapel var der endnu. Ja det var, sagde han. Ja, så vilde a ikke være der, hverken for lidt eller meget.

OLE SIG OG KRISTIANE LARSDATTER, RÆRUP.

1198. På len gård i *Han herred* tjente en gang en pige, der ved manden blev moder til et barn, som hun imidlertid undlivede straks efter födselen. Kort efter døde både manden og pigen, og barnemordet var endnu ikke blevet opdaget. Så fik pigen ingen ro i graven, men gik igjen hver nat, ja, hun havde endog så megen magt, at hun kunde vise sig för solnedgang. Især holdtes der et forskrækkeligt styr ved hundehuset, hvor hun først skulde have gjemt barnets lig, og i svinestien, hvor det derefter skulde være blevet nedgravet, og ingen kunde om aftenen eller om natten komme igjennem den port på gården, hvor spøgeriet havde sin gang. Men der var en pige i gården, som havde kjendt den afdøde, og en gang, da spøgelset viste sig ganske tydelig, talte hun det til med de ord: »Skal jeg ikke hjælpe dig i Jesu Kristi navn?« — »Nej, nej,« snærrede det og vendte sig truende imod hende, hvorpå det fortsatte sin gang, men pigen gik fra forstanden og blev en stakkel, indtil hun døde. Enkekonen, som beboede gården, bestemte sig nu til at sælge den, da hun syntes, at det blev for galt, men inden dette skete, kom en kapellan til sognet, og han manede gjenfærdet bort fra gården, men det fik lov at

beholde en lille rund plet på marken så stor som bunden af et kar, mere magtede kapellanen ikke. Intet kan gro på dette sted, og der går spøgeriet endnu. A. C. NIELSEN, MALLE.

1199. En gammel mand i Stadil har fortalt mig, at han i sine unge dage tjente i *Rönhave* på Als, og der havde de en gammel rögter, som hver morgen længe för dag gik og gjorde staldene rene i mørke. I den samme gård gik der en hvid jomfru og spøgede. Hun kom inde fra laden og gik ind i et kalvehus, hvor hun havde begravet et barn, og så skulde hun gjennem kostalden, hvor den gamle rögter gik og nuslede. Når så karlen kom ud til ham om morgenen for at hjælpe ham med fodringen, bandede han al tid over den hvide jomfru, der bestandig gik, hvor han skulde gå, og så gik han og stumlede over hende. Andre tider fortalte han, at hun gik og slæbte i töfler uden for staldkammerdören, så han kunde ikke sove for hende. Hun var i det hele sådan en drillende nisse for ham, så hver gang han faldt over noget, var han fuldt og fast overbevist om, at det var den hvide jomfru, han faldt over, eller også var hun skyld deri. Men ellers var han slet ikke bange for hende, han var så vant til at gå og pusle i hendes selskab, så det faldt ham helt naturligt.

MAREN BONDE.

1200. I gammel tid var der nonner på *Estvadgård*. Der stod et træ östen borgegården, og dertil kom en aften et fruentimmer, og stod og sagde tre gange: »Æ vi, æ vi, æ vi«, men med lidt mellemrum imellem hver gang. Folk undrede sig i længere tid over det, men endelig fældede de træet for at gjøre opsøg under det, og da de fik roden gravet op, fandt de et barnelig, som der var begravet. Siden mærkede de ikke noget til det spøgeri.

JÖRGEN VILLADSEN, RAMSING.

1201. I en have i *Favsing*, Sønderhald herred, findes en plet, hvor intet vokser. Sagnet siger, at en moder en gang har dræbt sit barn og skjult det der, og at denne ugjerning volder stedets ufrugtbarhed. J. P. KRISTENSEN RANDERS.

1202. I det nordöstre hjörne af diget omkring haven ved min fødegård stod et gammelt hyldetræ, og det var hestene al tid sky for at komme forbi om aftenen. De snörede og prustede og tog så til rend, lige når de kom forbi. Sagnet var, at her gik et mørkklædt kvindfolk, de kaldte hende *æ sorte kone*, til det hyldetræ. Flere har set hende og er komne imod hende ude på gaden her og over ad *Farup* kirke til, for hun har hendes gang hen til kirkegården. Hans Terkelsen her af byen kom en aften imod hende. Han var lidt rask på det, tog hende i kysen for at få den lidt til side, og sagde: »Guds fred! hvor langt vil I hen i aften, morlil?« i det han så hende ind i ansigtet. Da var hendes öjne rødgloende. Han sprang jo i en hast tilbage og var ikke længe om at komme fra hende. »Ja, du har fred«, svarede

hun så, »men a ikke«. Manden blev syg, da han kom hjem til lyset, og måtte i seng. I min faders tid, da vi kastede et stort dige op om haven for stormfloden, fandt vi på det sted en urne med en kniv og nogle barneben i. PEDER FRØSIG, HILLERUP.

1203. Imellem *Hillerup* og *Farup* ligger nogle indgrøftede jordlodder, som kaldes Stokbro-fenner, der alle grændser til en bred grøft, som danner skjellet mellem byerne. Over denne grøft ligger en planke til gangbro, ti kirkestien går tværs over disse fenner, for således bliver vejen kortere. For en menneskealder siden mente folk på egnen, at det var farligt at færdes med denne kirkesti om aftenen, og de vidste at fortælle mange historier om den sorte kone med kysen på hovedet. En gammel mand havde arbejde hos kromanden i Farup, men gik hjem til Jedsted hver aften efter endt arbejde. Han gik nu over Stokbro-fennerne for at korte vejen. En aften, som han da nærmede sig stokken, så han en kone gå tæt foran sig. »Jeg kan få følgeskab,« tænkte han og råbte derfor: »Bi lidt, så kan vi følges ad.« Hun standsede öjeblikkelig. Da han kom hen til hende, blev han bange, ti hun var sort i ansigtet. Det var derfor ikke så underligt, at han tænkte, det var den sorte gjengangerske fra Hillerup. Han vilde da gå bag efter hende, men det tillod hun ikke, hvorfor han måtte finde sig i at gå foran i stor angst. Han mente imidlertid at gå med Jedsted gangsti, men da han kom til en by, opdagede han sin vildfarelse, ti det var Hillerup, han var kommen til, det kunde han kjende på et hus med stenblokke foran vinduerne. Han forsögte at gribe fat i en af stenene, men forgjæves, han måtte følge. Da han kom til den vestligste gård, forsvandt gjenfærdet. For nu ikke at træffe konen igjen gik han en anden vej, som førte til Jedsted. Men för han kom ud af byen, havde han konen i hælene igjen, og straks blev han vild, han vidste ikke, hvor han gik hen. Men i sin nød bad han sit fadervor, måske var det mange år siden han havde bedt det sidst. Alligevel fulgte konen ham. Endelig kom han til et hvidt hus, som han ikke kjendte, men her forsvandt gjenfærdet. Omkring det hus var et stendige, hvorfor han sluttede, at han var ved en kirke, men han kjendte den ikke, för han stod to gange hans egen længde borte fra kirkegårdsdiget, ti da opdagede han et lys omme i byen. Det var Farup kirke, han atter var kommen til. Han gik efter lyset, hvor der boede en bekjendt af ham. Nu var han ikke vild længere, men manden fulgte ham alligevel på vej, og rådede ham til at følge den slagne vej hjem. Nogle år efter fandt man en jydepotte nedgravet under er æbletræ i den vestligste gårds have i Hillerup. I potten fandtes små menneskeben, som vist nok var af et barn. Tillige fandtes der en blank kniv i potten. Efter denne opdagelse har man ikke set noget til den sorte gjengangerske. J. J.

1204. Der var en herremand på *Vilhelmsborg*, der havde en

datter, som blev kjæreste med kusken. Hun hed Julie. De fik et barn sammen, men det dræbte hun og begrov det ude i skoven ved en å. Siden går hun og spøger langs med en vej gjennem skoven, der kaldes *Julievejen* efter hende. JELLING.

1205. En pige, som tjente i *Hårlev*, havde i dølgsmål født to börn, som hun havde undlivet og begravet på kirkegården, men siden kom hun til Herfølge, hvor hun døde. Til straf må hun nu om natten kjøre fra Herfølge til Hårlev i den lænestol, hvori hun fødte sine börn. Hun kjører gjennem Vedskølle forbi st.-Annehuset, ad Vallø, Vallø by og Tårnby til Hårlev. Dog siger de også i Himlingöje, at de har hørt hende kjøre der forbi. Rögteren på en gård i Tårnby har en nat måttet lukke leddet op for hende, og da så han en rød hane foran lænestolen.

G. RODE.

1206. Fra *Store-Ring* præstegård og til et krat på Høver mark går to piger med en balje imellem dem, hvori der står et lys. Den ene af pigerne har omkommet sit barn og begravet det nede i krattet. JENS SMED, JÆVNGYDE.

1207. I en dal ved navn *Trolddal* i *Sønder-Felding* sogn går der en kvinde med en kniv i hånden og vil undlive sig selv. Hun har dræbt sit eget barn, derfor går hun i dalen.

På *Spentrup* kirkegård (ved Randers) og til *Stövring* præstegård går hvert år mellem jul og nytår en kvinde, som også har dræbt sit barn, hvilket hun har begravet på kirkegården. Går nogen den vej i nævnte tid, hænger hun sig om halsen på vedkommende, som så må bære hende et stykke. En aften gik en kone fra Spentrup til Jennum, og da hun drejede om ved stenten, hængte kvinden pludselig på hendes ryg, og hun måtte så bære spøgelset til den første gård i Jennum. Der gled det ned og udstödte et fælt skrig.

LÆRER AUG. J. KIRKEGÅRD, UHE.

1208. Ved *Revninggård* i *Vinding* skal der ofte ved nattetider være set en mand, der gik med en spade på nakken op til en höj, hvor han gav sig til at grave. Man sagde, at det var en karl, der havde besvangret en pige, som, da hun havde født, gav karlen barnet, for at han skulde tage det af med livet. Det gjorde han og begrov det i höjen, men måtte så til straf efter sin død hver nat gå og grave i höjen. M. MØLLER.

1209. Ude i de store heder, der opfylder den nordöstlige del af *Jandrup* sogn, ligger tæt ved Varde-Nymindegab-vejen en gruppe af höje, som kaldes *Stövshöje*. Somme har set en mængde små drenge og en stor mand midt iblandt dem. En mand så en aften en stor ild mellem højene, og han mener, at det kan have været forbrand for Niels Thomsens gård i Kjærup. Nogle antager drengene for at have været forvarsel for Tyskerne, der var her i 48, men andre siger, at en pige, der kom frugtsommelig hjem

sønder fra, skal have født, dræbt og begravet sit barn mellem höjene, og at det er derfor, det spøger. H. M. J.

1210. Lidt nordöst for *Kongensgård* i *Nörre-Nissum* findes en lille dal, hvor der gror nogle tornebuske hist og her, men omtrent midt i dalen er der en hulning ind i bakkesiden, hvor der aldrig gror græs, og uden om står tornene ganske tæt. Dette sted kaldes *Jomfrustuen*. Der fortælles, at en jomfru på Kongensgård en gang fødte et barn i dølgsmål og dræbte det og begrov det så der i bakken. Kort efter døde hun, men fandt ikke fred i graven. Hver nat måtte hun vandre fra kirkegården og til barnets grav. Mange har om natten set den hvidklædte skikkelse vandre denne vej om natten, ti landevejen går tæt forbi Kongensgård og op til kirken. En aften var Niels Grönkjær, der boede i et lille hus norden for kirken, i Lemvig, og han var sent på veje med at komme hjem, ti han havde fået sig en lille svir i Lemvig. Da han kom forbi kirken, kom en hvid skikkelse imod ham, og han blev først lidt bange, men tog dog mod til sig og sagde: »Er du en djævel, skal du vige, og er du det ikke, skal du tale.« Spøgelset sagde så, at han skulde gå hjem og hente en salmebog, en saks og en fil. Det lovede Niels, og så forsvandt gjenfærdet, Han gik nu hjem og fortalte konen det hele. Hun troede ikke, det passede, og fik ham endelig overtalt til at gå i seng. Lidt efter vågnede de begge op i stor forskrækkelse, ti det blev med ét helt lyst i stuen som om dagen, og spøgelset stod udenfor vinduet og kaldte ad ham. Nu sprang han hurtig op og fandt sagerne og lagde ud til spøgelset. Men hvad det brugte dem til, fik ingen at vide. K. KR. JENSEN.

1211. Der var en forvalter, der tjente på en gård her nede i *Vendsyssel*, og så havde han en broder, der også var forvalter, og han var en gang ude at se til ham. Da det blev sengetid, så siger han: »Ja, min seng kan der ikke ligge uden én i, men der er et kammer her oppe, det kan du komme til at ligge i. De siger rigtignok, at der går så grueligt spøgeri i det, så jeg véd ikke, hvad du siger til det«. — »Å, skidt med det spøgeri,« siger han, og han kommer så derop at ligge. Kammeret var oppe på loftet. Det begynder jo også snart at spøge der inde. Broderen ligger ganske rolig og hører paa det, og han lader det spøge lige så meget det vil. Om morgenen går han ned til broderen, og han hilser god-morgen. »Hvordan har du sovet?« — »Godt det meste af tiden«, siger han. »Men nu skal du gå op til din husbond og så forlange af ham, om I må tage tre fjæl op i gulvet.« Det sker, og fjælene bliver taget op, så finder de der et barn nede. Pigerne kommer i forhør, og én af dem må tilstå, at hun har lagt det ned der. Den fremmede forvalter havde jo givet agt på, hvor det spögte, og hvad det rørte ved, og derfor kunde han sige så nöje besked om det. JENS GUDESEN, SIEM.

1212. Den gamle bekjendte statsminister Chr. Ditlev Reventlow til *Kristianssæde* opholdt sig altid i ferierne på denne gård og yndede meget at strejfe omkring i skovene med sin bøsse. En jul, da han igjen var der, gik han i mørkningen hen ad en skovvej i storskoven. Da kom der pludselig en hvid skikkelse imod ham, og eftersom Reventlow var rationalist, agtede han i førstningen ikke derpå, men da den nærmede sig mere, råbte han den an og truede den med bøssen. Den gav sig da til kjende som gjenfærdet af en for kort tid siden afdød pige på gården. Hun havde født et barn i dølgsmål og dræbt det samt nedgravet det i en bås i kostalden, som hun nærmere betegnede ham, og nu bad hun ham om, at barnet måtte komme i indviet jord. Det lovede han. Straks efter hjemkomsten lod han ladefogden kalde og befalede ham at grave ned på den betegnede plads. Det skete, og han fandt skelettet og lagde det i en kasse for at få det begravet. Men på grund af den stærke frost opsatte han begravelsen. Greven vidste ikke bedre, end at det hele var i orden. Men et par dage efter, som han atter går i skoven, møder han igjen skikkelsen, som bebrejder ham, at han ikke har holdt sit løfte. Da han kommer hjem, lader han atter forvalteren kalde og spörger ham om, hvordan det forholder sig. Han fortalte det. Så pålagde han ham at få det begravet, om han så skulde grave det ned med hænderne. Det blev så begravet i *Skovlænge* kirkegård, og siden viste skikkelsen sig ikke. Dette er fortalt mig af lehnsgrevinde Reventlow, hans sönnedatter.

PASTOR RASMUSSEN, S.-KONGERSLEV.

1213. En jomfru, der havde født et barn i dølgsmål, ombragt det og begravet det på Pinhede, går der endnu, og spøger. Hun går hen ad *Bølle-vase* over heden. THOMAS HANSEN, MYGIND.

1214. På *Ivernæs* var en gang en jomfru i tjeneste ved herskabet, og hun døde da omsider, men hver nat gik hun igjen, og ingen steder kunde de have ro for hende, for hun havde født nogle börn i dølgsmål og dræbt dem og gravet dem ned i mosen på det sted, hvor nu lystskoven ligger. Der blev da sendt bud efter præsten i Tanderup, som var meget lærd og godt kunde mane. Han kom også kjørende, lod sin kusk holde og stod af vognen foran mosen. Inden han gik, sagde han til karlen: »Nu vil der komme flere, der ser ud ligesom jeg, og sige: Kjør nu! Men du skal blive holdende al stille, indtil han siger: Kjør nu i Guds navn!« Så tog præsten sin bog og gik og kom straks i lag med spøgelset. Men hun var hård at have med at gjøre, for hun lod ham høre, at han en gang som skoledreng havde stjålet et toskillingsbrød ved bageren. To gange slog hun bogen fra ham, men tredje gang slog han hende lige i ansigtet med den, og da havde hun ingen magt over ham længere. Så førte han hende ud i et uføre, hvor han manede hende ned, men langt borte kunde de høre hendes skrig. Med karlen gik det, som præsten

havde sagt. Der kom både én og to og satte sig op i vognen og sagde: »Kjør nu«, men da han lige fuldt blev holdende, stod de af og gik igjen. Karlen var ikke videre modig ved dette her, men omsider kom der da én, der sagde det rette, og så kjørte han hjem. FORTALT AF HUSMAND JÖRGEN ANDERSEN. P. K. DALIN.

1215. Imellem *Kås* og *Brigsbjærg* går en hvid jomfru, fordi hun har dræbt sit barn og begravet det der en steds. H. A. B.

1216. I *Skejsdal*, *Rœr* sogn er der slemt med spøgeri, idet der går en frue og spøger. De kalder hende *Skejsdals frue*. Hun har dræbt sit barn og begravet det i et hul der i kjæret. Da landevejen til Torp på dette sted svinger, kan man skyde gjenvej ved at gå gjennem dalen, men ingen prøver derpå ved aftenstid mere end én gang, ti alle bliver der forvildede og går i flere timer, indtil spøgeriet hører op ved midnatstid. Om aftenen hører man en underlig susende lyd på stedet. J. G. PINHOLT.

1217. På en större gård i Horsens-egnen døde en pige. Hun var godt lidt af alle sine medtjenere, og havde, som man siger, mange venner og få fjender, hvorfor alle sörgede, da hun døde. Men efter at hendes lig var stedt til hvile, begyndte hun at spøge på gården om natten. Særlig i nødset så de hende ofte stå på en bred sten, som lå indenfor dören, og altid, når hun stod der, havde hun et meget bekymret udtryk i ansigtet. Ejeren på gården såvelsom alle folkene havde tit talt om at spörge hende, hvad hun gik efter, men når det kom til stykket, var der ingen, som turde. Endelig bestemte en af rögterne at gjøre alvor af sagen. Da natten kom, gik han ud i nødset, og ved midnatstid kom den døde og stillede sig på stenen, som hun plejede. Nu trådte rögteren hen imod hende, med en salmebog holdt ind imod sit bryst, og spurgte: »Hvordan kan det være, at du står her, da din plads ikke er her på jorden mere? Jeg vil hjælpe dig til ro i din grav, om jeg kan.« — »Ja«, svarede hun sorgfuldt, »vil du sörge for, at det, som ligger under stenen her, kommer hen, hvor det skal være, skal jeg aldrig komme mere.« Dette lovede rögteren, gik baglænds ni skridt derfra, og gjengangeren forsvandt. Om morgenen, da de vilde se efter, hvad der var under stenen, lå der liget af et spædt barn. Det tog de så og begravede på kristelig vis i kirkegården. Pigens gjenfærd så de aldrig mere.

C. SÖRENSEN THOMASKJÆR.

1218. Tre hundrede alen nord for Sören Bødkers gård i *Kvorning* findes en höj, der kaldes *Tinghöj*. Sören Bødkers gård kaldes *Skrivergården*. Så fortælles der, at der fra Tinghöj til vandfaldet — en 700 alen — går ved nattetid en jomfru, der skal have født et barn der (i Grydetoftgården?) og have begravet det under en sten der. Maren Post har set hende mange gange og forsikret, at det var sandt. På stenen skal også undertiden have brændt et lys. JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

1219. For mange år tilbage blev der tit talt om, at der om aftenen såes en hvid kvinde gå frem og tilbage på vejen fra *Alslev* kirkegård og til præstegården. De fleste troede det og holdt ikke af at gå den vej, når det var mørkt. Men så var det en aften, at der kom en kone fra Vibæk og vilde til Toftnæs. Hun troede nu slet ikke på det gjengangeri, og da det var nærmere vej, gik hun fra præstegården op mod kirken. Da hun nåede den på et halvt hundrede skridt nær, så hun pludselig til sin store forskrækkelse en hvid kvindeskikkelse komme hen imod sig. Konen vilde flygte, men formåede ikke at røre et ben. Da den hvide kvinde kom hen til konen, hilste hun og nævnede hende ved navn. Konen kunde nu også kjende gjengangeren og så til sin store forbavselse, at denne var en pige fra Vibæk, som var død for et par år siden. Grunden til, at hun ikke kunde få ro i sin grav, var, at hun havde haft samleje med sin fader og født et barn, som han var fader til. Barnet havde de så dræbt og begravet i laden. Hun beskrev nu stedet, de havde begravet barnet på, og bad hende gå ned til præsten og åbenbare det. Det lovede konen. Gjengangeren vilde så have, at hun skulde give hende hånd på det. Det turde konen dog ikke gjøre, men hun turde heller ikke lade det være, hvorfor hun gav hende sin vante. Pigen tog vanten og gik ind på kirkegården, hvor hun forsvandt. Da konen var kommen sig lidt af skrækken, gik hun ned til præstegården, hvor alle undrede sig over hendes bleghed, og ind til præsten, hvem hun fortalte, hvad hun havde set og hørt. Dagen efter tog han til Vibæk, hvor han lod grave i laden på det angivne sted, og her fandtes ganske rigtig resterne af et barnelig, som så blev begravet på kirkegården. Efter den tid så man aldrig den hvide kvinde, nu havde hun fået ro i sin grav.

ANDREAS BECH.

1220. Heksemesteren i *Stjær* var først noget i krigsstanden, og hans kone fik et børn ved en anden én, som boede i *Perrishave*. Hun og hendes godemoder tog det så af med livet og gravede det ned i deres fåresti. Men lige i det samme døde godemoderen, og så gik hun sådan igjen. Hun kom hver aften. Der var en mand i byen, der hed Lang-Jakob, han var født en höjhellig aften og kunde se spøgeri. Gjenfærdet skulde hver aften, når hun kom forbi hans vinduer, og så vilde han ikke i seng om aftenen, inden hun var kommen. »Nu får de«, som han kunde bande, »fremmede inde til vor nabos!« og der blev nu sådan dundren og sådant spektakel der inde. Den unge kone gik da op og bandt kirkegårdslågen med sægbånd, og så strøede hun hörfrø fra kirkegården og op til hendes hus. Da degnen kom om morgenen og skulde op at ringe, undrede han sig over, at lågen sådan var bunden til. Men det råd hjalp ikke, og så gik konen hen og beklagede sig til hendes søster, som boede i byen, over, hvordan hendes svigermoder gik igjen. Hun svarte og sagde: »I skal

blot moge jeres fåresti, så bliver hun nok henne.« Da de så fik stien moget, så de hende ikke. ANE MARIE JENSDATTER, HÅRBY.

Sæg er et langt skarpt græs, der gror engen, og som de laver bånd af om hösten til til at binde kornet med.

1221. I en bondegård på *Ballerup mark* havde folkene til og fra i de mørke aftener set et svagt lysskjær inde i huggehuset, når de gik forbi dören, som gjærne stod på klem; men når de så åbnede den for at se nöjere efter, var det helt mørkt der inde. En aften, da dören stod åben, så én af dem, at det var så lyst i huggehuset, som om det kunde være månen, der skinnede derind; men da det var en helt mørk aften, kunde han nok tænke, at det var noget andet, han så. Han blev nu bange og så nærmere til, og da så han en kvinde i en hvid klædning, som udstrålte det underlige månelysskjær, sidde på huggeblokken og give et spædt barn die — men bedst, som han så på det, var det hele forbi. Nogen tid efter blev gulvet gravet op, og da fandt man lige under lerlaget en lille, halvt forrådnet trækasse, hvori der lå skelettet af et lille, barn samt nogle rester af töj.

HENRIK PEDERSEN, MARIBO.

1222. P. N. B. og hans kone i Frederiksborg har fortalt, at for ikke længe siden boede i *Helsingør* en rig enke, som giftede sig med sin gårdskarl. Da hun lå på sin dødsseng, var det en middag, som mand og börn sad og spiste, at dören gik op, og et lille bitte smukt og nydelig pyntet barn kommer ind og går tværs over gulvet hen til sengen, hvor konen kysser barnet, der på samme måde igjen forlader stuen, og dören lukkes efter det. Konen åbenbarer siden manden, at hun i sin enkestand har født et barn, som hun, for at skjule skammen, kvalte straks og begrov i vinkjælderen. Hun beskrev ham stedet. Det blev hendes sidste ord. Men manden forvandt ikke den bevægelse, han deraf fik, han døde kort efter. Börnene solgte alt hvad de ejede og har åbenbaret det hele for en præst i Ramløse. Navnet tör ikke nævnes. Det var ellers den rige b..... K. J. N. J.

10. Det dræbte barn. Moderen med kniven og vaskende den eller töjet m. m.

1223. Der var en pige, der tjente nede ved *Møldrup* for kokkepige, og hun var fra den anden side af Randers. Hun undlivede et barn, mens hun var der, og så blev hun syg. De vilde nu ikke have hende længere, og så kjørte de hende til hendes hjemmen. Kort efter døde hun og blev begravet, men så gik hun igjen og kom til Møldrup hver eneste aften og gik og ragte om natten i kjøkkenet og gjorde væsen, ligesom da hun

tjente der. Så bestilte de tre præster til at komme der en dag og gjenne hende væk. De kom jo med deres bøger og skulde så til at mane hende. Imidlertid kom en fattig student, der gik og bad om noget, også til Møldrup og bad om nattelosi. Så siger herren, han kunde ikke godt have ham, for der var tre præster, der skulde mane en pige, som gik igjen. Ja, han var godt fornöjet med, om han måtte sidde i kjøkkenet hele natten. Den gang det var så aften, blev der tændt lys inde i hendes kammer, som hun var vænt at være, og præsterne sad der inde og havde hver sin bog for dem. Studenten han slog hans bog op også der inde i kjøkkenet. Så töller han tre pinde, og dem lægger han på bordet, det gjör studenten. Så hvi det havde vart en tid, så rejser den ene pind sig op. Så siger han: »Nu står hun op.« Det vidste de andre ikke af. De siger til ham om at komme ind til dem, og så kommer der et lys ind til ham også, der var et lys for hver præst. Da den anden pind rejser sig, så siger han: »Nu er hun midtvejs hertil.« Hvi den tredje Pind så rejser sig, siger han: »Nu må I være bered, for nu er hun her straks.« Så kom hun ind, og så slukte hun lysene for alle tre præster. Studenten gav sig nu til at læse for hende. Så sagde hun til ham: »Ja, du er ikke så hellig heller, du stjal et hvedebrød fra en kone på Kjöbenhavns gade, det var bedst, du betalte det.« — »Ja, det gjorde a af nød og trang, for a var sulten«, og så slænger han en skilling i halsen af hende. Dernæst tager han en silketråd op af hans lomme, kaster den i munden af hende og trækker af med hende i den silketråd. Præsterne var nysgjerrige og vilde høre, hvad han vilde sige til hende, de fulgte så efter. Han begyndte nu at læse for hende der ude. »Det var bedre, du skaffede dine væggelurere væk«, sagde hun, og så råbte han, at dersom der var nogen her i nærheden, der lurede, så måtte de helst gå væk. De så så efter at komme ind igjen. Der er en skov ved Møldrup, der trak han hende ned i hjörnet af skoven neden for smedjen, som er bygget der, og der manede han hende. Siden gik hun ikke igjen. Da Feldballe kald senere blev ledigt, fik den student det kald, for det han havde manet pigen.

ANDERS JÖRGENSEN SAMS, ROSTVED.

1224. I *He* ved Ringkjøbing har været en höj, *Bjærlinghöjen*, hvor man fortalte, at et kvindfolk har født i dølgsmål og ombragt sit foster. Siden har der gået spøgeri ved den höj, og ingen, som kom der forbi efter midnat, kom uskadt derfra. Så bad folk præsten Lundager i He om at mane spøgelset. Man havde bedt hans formand derom, men kan kunde ikke, fordi hans liv forhen i studenterdagene ikke havde været rent. En dag, da præsten var i Ringkjøbing, blev det for sent, og klokken blev henved 12, inden han kom fra byen. Da de kom til stedet, begyndte hestene at trække af alle kræfter og kunde ikke godt rykke vognen. Præsten sad nu og talte noget med sig selv, indtil de kom til en

korsvej, der gav hestene et spring frem ad, og så sagde præsten: »Gudskelov jeg fik magt med det, for fremtiden kan enhver nu kjøre i fred.« Præsten havde pålagt karlen intet at sige, men blot passe tömmen, og om han end sagde noget, var det ikke til ham.

H. RØRDAM.

1225. En aften sad et par karle i en vis forretning efter en lystig aften og så en dame spasere. De råbte hende an: »Hej, kom her hen!« Öjeblikkelig vendte hun sig om og gik i lige linje hen imod dem, idet hun beskrev en ret vinkel. Da hun kom helt tæt hen til dem, slog hun kåben til side, og de så en blålig ildbenrad med et barn på armen. Karlene fik nu travlt og løb alt hvad de kunde med benklæderne om hælene. P. CHR.

1226. På vejen mellem *Vindinge* og *Julskov* ved broen, som går over åen, der kommer fra Hjulby sø, er et led, hvor flere har set et kvindfolk gå med et barn på armen. Da en mand kom ridende en aften, kunde han ikke komme forbi og måtte ride tilbage. Så mödte han en god bekjendt, der spurgte: »Hvor vil du hen så sildig?« — »Jeg vilde hjem, men kan ikke komme gjennem leddet ved broen.« — »Jo, kom kun du, vi skal nok komme igjennem,« og så fulgtes de ad. Da de kom til broen, så den ridende atter kvindfolket med barnet stå ved leddet, men den anden gik frit hen og lukte op, og der var intet i vejen.

SØDINGE SKOLE.

1227. Når klokken er elleve om aftenen, gjøer alle hundene på *Kjeldgård*, og samtidig hermed går en hvidklædt dame under de fire lindetræer i haven. Hun går der, fordi hun har født et barn i dølgsmål og undlivet det. A. H. SCHADE.

1228. Der kom et kulsort kvindfolk en gang om året fra Sommersted-hjordeeng og gik ned efter *Ørkenet* nordvest for byen og sang en salme, hvori der stod den linje: »Hvor længe skal jeg her mit usle liv hendrage?« Den salme sang hun til ende. Hun gik tværs over marken ned forbi Sören Lunds gård, og Sören Lund stod i hans gård og hørte hende synge den. Der menes, at hun havde fået et barn i dølgsmål og kvælt det. En anden mand kom om ved hende en aften ved Per Mesings, men kom godt forbi hende, han blev blot syg af det. En mand, der hed Sommer, havde boet der i den eng, og derfor fik den navn efter ham. Nu er der ingen beboelse på det sted, men lige ved siden af er en gård, der hedder Sommerstedlund. Ørkenet er en bæk med nogle purrer ved. JENS PEDERSEN, JÆVNGYDE.

1229. Der var en jomfru i *Brøndum* præstegård, der blev besvangret på *Kjærgårdsholm*, og hun undlivede sit barn på denne sidste gårds ejendom. Efter døden har hun sin gang fra præstegården til Kjærgårdsholm, langs med skjellet imellem Lundholm ejendom og Retrup bymarker, og min gammelfar skal have set

hende. Han kunde se al ting. Han gik med en anden, der ikke kunde se det, og så tog han ham lidt af vejen. »Hvorfor gjorde du det?« — »Ja, når du ikke har set noget, er det heller ikke værd at fortælle det.« Hun var i en rød tröje og et prikkeret skjört. JENS KJELLERUP, HVIDBJÆRG HEDE.

1230. I nordsiden af *Tisted* plantage har ligget en gård ved navn *Bisgård*, der nu er forsvunden. Man har længe efter kunnet finde en brønd inde imellem træerne ved en af de mørke gange i plantagen. Der i nærheden var det efter sigende ikke rådeligt at færdes ved aftenstid, ti da færdedes en hvidklædt jomfru der. Hun havde tjent på Bisgård og havde ombragt sit barn, hvorfor hun ikke kunde finde ro i graven. Engen norden for plantagen bærer endnu navn af Bisgård eng. N. P. JENSEN, HASSING.

1231. Når man følger vejen fra Fårupgård vester på hen imod Nörup, kommer man over den gamle landevej, der fører fra Harresø gjennem Bræsten. Den vej stikker igjennem en dal, man ser til venstre, som hedder *Savsdal*. Nede i dalen havde der i mange tider gået en jomfru, men så en gang fik man *Balle* præst til at mane hende. Han befalede kusken, da de kom der til, at han skulde kjøre ud af dalen og holde der nord oppe på bakken og ikke kjøre, inden han kom. Men Kristen tykte, at præsten biede temmelig længe, og han vilde ned at se, hvor han blev af. Da han kommer der ned, står præsten i jorden lige til knæerne, for gjengangersken var slem at få magt med. Hun spyttede ild på præstegården, skjöndt denne nu ligger en halv mil derfra, og sagde til præsten, om det ikke gjorde ham ondt, at Balle præstegård brændte. Nej, det gjorde ham mere ondt, at et af hans börn brændte. Til sidst fik han hende nedmanet, man viser endnu det bundløse hul, der er så stort omkring som en tallerken og glat afslebet på siderne, hvor hun måtte ned. Men ikke des mindre fortæller man, at hun går igjen endnu og har sin gang over landevejen hen i lavningen, ligesom man også har set hende gå hen til et væld ikke langt fra hullet, hvor hun står og vasker noget. Fortællerens fader kjørte en aften den vej. Da han kom til det sted, hvor en sti fra en nu nedbrudt gård fører hen til kilden, standsede hestene pludselig og vilde ikke af stedet, de stod og snøftede, og hans puddelhund, der lå bag i vognen, kom hen og satte snuden på framsmækken og peb. Derefter gik hunden tilbage til sin plads, og nu kunde han få hestene af sted, de foer hjem ad til Ollerup i det stærkeste trav. Men selv så han intet. P. K. M.

1232. Alleryderst på præstegårdsmarken i *Skjødstrup* ligger *Galgeknolden*. Der blev i min lille tid en pige henrettet, som havde undlivet et barn. Min fader vilde, a skulde have været ned at se det, men a græd så vemodig og vilde ikke. Bag efter så de den

›ige sidde med hendes barn oven for jorden lige oven på selve ‹nolden. Så måtte pastor Katrup ned og have hende manet.

MARGRETE JENSDATTER, MEJLBY.

1233. På en bakke ved *Vester-Jølby*, Dragstrup sogn, ligger *len grå jomfrues sten*. Den grå jomfru, som derunder ligger jord-æstet, og som havde dræbt sit barn, vasker hver nat den blodige nøggreb, hvormed hun dræbte det, i det langt fra liggende gade-:jær, på vejen til hvilket der ligger en anden sten, under hvilken arnet hviler.

H. V. R.

1234. Søvind, der var gartner på *Avsumgård*, så flere gange n kvinde komme ud fra borggården og gå ned i haven med en lodig kniv i hånden. Hun gik ned til Blegedammen. Han havde il hoveds flere gange at ville have tiltalt hende, og tog hans abel med sig ned i haven om aftenen, men han fik aldrig snakket ed hende, for når han kom nær til hende, så svandt det hen. Hun skulde have undlivet en dreng, men det var ikke hendes get barn. Han havde under krigen været vagtmester hos ritme-ter Jermiin og havde derfor en sabel, som han gik med for at ærge sig for de tyve, der vilde stjæle i haven.

MARIANE JENSDATTER, HJERM.

1235. På *Møltrup* i *Timring* sogn går en hvid jomfru med en lodig kniv. Hun kommer fra et mørkt kammer, som findes i en vestlige ende af stuehuset, og går hver nat gjennem de mel-mliggende værelser ind i kjøkkenet for at vaske kniven.

MARIE SANDAL.

1236. I *Növlingskov* har der været meget skov i gamle dage, g der er et lille stykke endnu. I den skov siges at gå en pige ed en kniv i hånden og blodige arme. Der skal også gå en ovedløs hest der og en so med elleve røde grise.

P. S. ENGELBREKTSEN, BREDKJÆR.

1237. Om herregården *Sindinggård* i Sinding sogn ved Her-ing fortælles, at der stundum kan sees et höj sort fruentimmer omme ind i gården med en lang blodig kniv i hånden, og med en kniv går hun hen til vandtruget, hvor hun giver sig til at vaske blodet. For nogle år siden kom to mænd ved nattetid ende forbi gården, men som de nu var komne forbi, så de lidt ran dem på vejen gjengangersken komme gående imod dem op til ården. De gik til den ene side af vejen for at lade hende gå forbi dem, g hun gik også ganske rolig forbi, men som hun just var kom-en bag ved dem, vendte den ene mand hovedet om for at , hvor hun blev af. I det samme tog gjengangersken et par ridt tilbage og grinede ham så frygtelig op i ansigtet, at han er havde dånet. Manden fik i en fart hovedet vendt om, og k det stærkeste fremad han kunde. Men det var endda en lykke, han kun vendte hovedet tilbage, for det er tit, når man

ser sig om efter gjengangere, at disse er så ondskabsfulde, at de lader hovedet sidde skjævt, så at man bestandig hele livet igjennem må gå med skjævt hoved. PEDER LAVRITSEN, FELDBORG.

1238. En skovfoged henne i *Rœbild skov*, det er et stykke skov, der hører til Lundbæk, han kom en aften og vilde til gården og sige om noget træ, der skulde leveres, at nu var det skovet, og nu kunde de lade det hente. Så fortæller han, at dersom der var nogen ting, han var bleven bange for nogen sinde, så var det det, han havde set i aften. Da han kom på *Pandum* mark, og han kom næsten til åen, sådan ved lag klokken 10 om aftenen, da holdt der en ridende på en hest for ham at tykke i siden af en bakke — der er nemlig nogle hedebakker der, og på en lang sten, der ligger der ved siden af, sad der en jomfru og svöbte et spædt barn. Der gik fortælling om, at det var gjenfærdet af en forvalter, som havde været på Pandum, og så en jomfru, som også tjente der, og de skulde have haft noget sammen og så ombragt barnet. JENS MARK, VOGSLEV.

1239. På en herregård her sønder ude tjente der en jomfru, og hun døde og gik igjen. Hun kom hver aften og var i det kammer, hvor hun havde opholdt sig, mens hun var levende, der tændte hun lys og gik straks igjen. Der måtte nu ingen komme ind i det kammer. Der kom så to nye karle til gården, og de vilde have at vide, hvad hun gik efter. Den gang hun nu kommer, så træffer de hende også, men den ene rendte hun tilbage for, den anden traf hende derimod, da hun kom fra kammeret, og siger til hende: »Skal vi spasere i aften?« Det siger hun ja til. Han tager hende ved hånden, og de spaserer med hinanden, og hun så ud som et levende menneske. Da de nu kommer til skoven og ind i den, er der en skovmark, og som de nu spaserer hen ad den mark, er karlen endnu ikke kommen i tanker om, at det var en dødning. Som de så går, så siger hun: »Holdt!« — »Hvad siger du holdt til?« Jo, siger hun, her på dether sted havde hun begravet et barn i dølgsmål, og hun kunde på ingen måde få ro, inden benene kom i kristenjord. »Sæt nu et tegn der«, siger hun, »tag f. eks. en kvist, og kom så inden i morgen aften og tag det, du finder der under, og begrav det i kristenjord, det skal du love mig.« Ja, det skulde han nok, og han holdt det også. Da han kom til gården, så var herremanden endnu ikke i seng. Han gik op med det samme og forklarede ham sagen og sagde, om en snedker måtte ikke gjøre en bitte kiste til det. Det sagde herren ja til. Snedkeren lavede kisten dagen efter, og karlen gik ud og kast alle benene op, og han så nöje til at få dem allesammen med. Han lagde dem så i kisten, gjorde en bitte grav på kirkegården, lod præsten hente og fik ham til at kaste muld på det. Siden så de aldrig noget til den jomfru.

JENS GUDESEN, SIEM.

1240. Det var i slutningen af 1600, at Josef Jensen var be-

skjæftiget med opsætningen af prækestolen og altertavlen her i kirken, og i arbejdstiden lå han om natten i våbenhuset. Da så han ved midnatstid et fruentimmer komme ind til sig i våbenhuset. Hun havde et spædt barn med sig, som hun satte sig med på ligbåren, og der sad og svöbte. Derpå forsvandt hun.

H. J. POULSEN, GULEV.

1241. Et par minuters gang lige nord for Dejbjærg kirke er en stor rund dal, som kaldes *Jomfruhullet*. Der skal en jomfru have født et barn, og de gamle fortalte, at hun sad der ved nattetide og svöbte barnet, hvorfor man jo var ængstelig for at færdes der. LÆRER JENSENS KONE, TÅRS.

1242. I *Mejlby* i *Stadil* er der en grøft, hvor der har siddet en pige og svöbt et barn om. Hun sad der til straf, fordi hun havde omkommet sit barn der. Når folk kom forbi, forvandledes hun al tid til en stor sort hund, og den fulgte stadig efter dem til de nærmeste gårde. MAREN BONDE.

1243. Vejen fra *Hobro* til *Klejtrup* fører gjennem *Trinderup krat*, og i dette krat sidder en hvid dame og giver et barn bryst. Bønder, der kommer sent hjem fra Randers, har set det, og kjører da rask til og siger ikke et ord. Mange har set det, men holder ikke af at tale om det. A. CHR. B.

1244. Der er et kammer på *Lönborggård*, der kaldes *Jomfrukammeret*. Det findes i den sydlige sideflöj, som ikke brændte, da gården sidst gik op i luer. Der skal en jomfru have ombragt sit barn. Der går en vej fra Nedergård, som støder til vejen imellem kirken og Lönborggård, og den kaldes *Jomfruvejen*. Det er en gjenvej fra præstegården til herregården. Ved det sted, hvor de to veje støder sammen, er en bro, som kaldes *Høllesbro*, og der skal de have set en jomfru sidde og svøbe sit barn.

FRØKEN MEJNERT, LÖNBORG.

1245. På *Sortbakke* i *Timring* stod en jomfru med en blodig kniv, og hun vilde have börnene til at tage hendes börnetöj med ned til åen for at få det vasket. På *Lowwhyw* sad en kone og spandt på en rok. SNEDSTED.

11. Brændte og druknede börn.

1246. I *Korshöj* vesten *Kolby* er en pige manet ned, fordi hun ombragte sit uægte fødte barn. Nogle siger, at hun brændte det i en ovn, andre, at hun kvalte det. A. PEDERSEN.

1247. En pige fødte i dølgsmål i Ole Jörgen Nielsens nuværende gård i *Örby* og kastede barnet ned under grubekjedelen og brændte det der. Siden gik hun og spögte i gården. A. PED.

1248. En pige i *Permelille* havde født et barn i dølgsmål og brændte det i arnegraven. Så døde hun og blev begravet i Tranbjærg kirkegård, men kunde ingen fred have i graven, for det hun havde gjort den tur, og så gik hun og spögte. De henvendte dem så til mester Mads, om nan kunde råde bod på det. Første gang kom han for silde, og så sagde hun: »Den gang kom du for silde, Sladder-Mads.« Den aften nåede han hende på Kirkebakken. Anden gang traf han hende, ligesom hun stod op af graven. »Den gang kom du også for sent, Mads.« Tredje gang kom han tidlig nok. »Den gang kom du lige til pas«. Så spurgte hun ham efter, om han aldrig havde begået nogen fejl i hans dage. Så huskede han sig om. Jo, han skyldte en anden en femskilling, og så kylte han fem skilling ned i graven. Så var han fri og kunde mane hende. Nu dömte han hende til at bryde jorden med sit bryst fra det sted, hun havde undlivet barnet, til norden Trondhjem i Norge. Andre siger, at hun havde kastet barnet ind i en gloende bagerovn. HANS MAND, PILEMARK.

1249. Andre fortæller, at hvis hun kunde plöje jorden op med sine bryster herfra til *Nordkap*, mens han stod ved graven, vilde mester Mads lade hende gå. Spøgelset sagde, at det kunde hun ikke, men derimod vilde hun bryde jorden herfra til *Isschoved*. A. PED.

1250. En morgen tidlig, för det blev lyst, gik en karl, som var kommen hjem fra tjenesten, til *Spentrup*. Nær ved byen så han et stort kvindfolk. Så sagde han: »Du er også kommen tidlig ud.« Ja, sagde hun, hun måtte gå der, for hun havde brændt et barn, og i det samme slog hun hans hat af ham og sagde: »Ta di hat, me gue kål!« Men karlen lod hatten ligge og skyndte sig bort. Om aftenen, da han kom til samme sted, fandt han hatten malet så smått som mel. SOFIE LUND.

1251. Sören Jensens farbroder gik en aften gjennem skoven fra *Bæk* til *Kolsnab*, hvor der går tre hvide kvinder, som har brændt et barn. Ved en vandpyt tæt ved siden af stien kom han til dem og hilste »goj-awten!« Så skød en af dem til ham, og han tabte bevidstheden, som kom først tilbage, da han var ude ved den søndre ende af skoven. Siden var han ikke rigtig klog og havde tre blå pletter på det sted, hvor hun havde rørt ved ham. Han måtte hver nat på samme tid gå op til skoven, endog den nat, da han døde. En måtte gå med ham derop, og siden kom han ene tilbage. JES SÖRENSEN.

1252. På *Kjærgård* har de altid ondt ved at have tjenestepiger på grund af spøgeriet i kjældrene. I én af dem findes *Jomfruen*, en meget rummelig bagerovn, men man tör næppe kikke ind i den, siden bage i den. For mange tider siden indebrændte en jomfru her sit barn, og siden hængte hun sig i det vantrevne træ på skovstien ved den blå længe. En anden af kjældrene er endnu

utilgængelig. Man troede, at der var skjult skatte i den, og da lod dens ejer, en vis Sörensen, der nok havde god brug for sådanne, kjælderen opbryde og opdagede en hvælvet tønde. Men aldrig så snart havde han begyndt at lette ved den, för han skubbedes fra den ene side til den anden, mens man ikke kunde have ørenlyd for hundeglam og gårdfuglenes skrig. Så blev kjælderen tilstoppet igjen. W. CLAUSEN.

1253. Der er et lille rum (eller værelse) nede i kjælderen på *Kjærgård*. Det er nu helt tilmuret, men der er en lille åbning ind ved siden, og når den tilmures, bliver der atter åbning. Forsøget er atter og atter blevet gjort. Derinde skal en jomfru have begravet et barn, som hun havde dræbt. Andre fortæller, at hun også dræbte det der inde. Hun bliver ved at søge derhen hver nat, og det er altså hende, der frembringer åbningen. Der siges også, at barnet gjemtes i en bagerovn i kjælderen, som er så stor, at man skal kunne bage ti tønder rug i den.

LÆRER MORTENSEN, V.-VEDSTED.

1254. I kjælderen på *Kjærgård* er der en stor ovn, som de ikke kan bage i. Der skal en jomfru have brændt et barn i, og hun skal sidde indmuret på gården i en kjælder, men der er ingen, der kommer i det kammer, for det er helt tilmuret. A har set stedet, hvor kammeret er, men en kan ikke komme ind. De sagde: »Se, der er det kammer, hvor jomfruen sidder inde.«

MORTEN JENSEN, DARUM.

Jeg har beset ovnen, der er dannet ligesom en anden bagerovn, men det mærkelige er, at den ikke udmunder i nogen somhelst skorsten og aldrig har gjort, så der aldrig har kunnet fyres i den. Hvad den da har skullet bruges til, er for mig ubegribeligt.

E. T. K.

1255. I mejeriet på *Stenalt* sidder der en hvid jomfru og spinder. Hun har, mens hun levede, kastet sit lille barn ind i ilden under grubekjedelen, derfor må hun opholde sig på gjerningsstedet. K. M. RASMUSSEN.

1256. Man fortæller, at på en gård i *Herslev* by kunde ingen være ene, uden at de hørte noget sukke og klage sig, som det var et klynkende barn. Når der er flere til stede, om det end kun er et lille barn, høres det ikke. For en 100 år siden boede her et par folk, som i begyndelsen af deres ægteskab havde to piger, og da de blev voksne — det yngste var en 18 år — blev der udsigt til, at der vilde komme et tredje barn. Derover blev de to dötre så onde imod moderen, fordi de ikke kunde lide, at der skulde komme flere og dele med dem, da den ene nu kunde få gården, og den anden en stor medgift, at de ikke lod hende have nogen fred, og da hun så fødte, en dag de bagede, tog hun sit nyfødte barn og kastede det ind i ovnen. Det er altså dette barns skrig, der høres. LÆRER BARSØ, ALMIND.

1257. Imellem Höver og gården Gammelgård på *Store-Ring* mark ligger den lille Gidesø. Ikke langt herfra ligger en lille

eng, som kaldes *Mølledam*, fordi her for en 50 år siden har ligget en vandmølle. Her skal have tjent en pige, som blev frugtsommelig, men for at undgå skammen, fødte hun i dølgsmål og kastede barnet i mølledammen. Kort tid efter blev hun syg og døde. Gamle endnu levende folk fortæller, at de med egne öjne har set pigen med et lys i hånden og røde forgrædte öjne gå og lede efter sit barn. K. P. DALIN.

1258. Ved *Vennergård* i *Velling* ligger der en dam, hvorom det sagn går, at der på gården var en jomfru, som fødte et barn i dølgsmål, hvorpå hun kastede det i dammen. Da hun nu døde, kunde hun ikke få ro i graven, men går hver nat som en hvid skikkelse fra laden og ned til dammen, hvor hun sidder og svøber barnet om, og går så tilbage til laden og forsvinder.

NIELS KRISTENSEN, NO.

1259. Henne i *Randrup kjær* har det også klaget sig i juletiden, a har hørt det nødskrig. Der ligger et hus lige overfor, og manden sætter somme tider over åen. Han har tit løbet efter det, for han har troet, det var et menneske, der var i livsfare. Det rygtedes, at det var en pige, der havde ombragt et levende barn og så puttet det ned i vældgungerne. Det var ikke alene ét år, men hvert år, og høres kan ske den dag i dag. KVORNING.

1260. Der var en gammel mand i *Norup*, der hed Per Væver, og han var tillige med nogle andre bojet til hove til *Sœbygård* og skulde binde korn om natten. Da han var færdig og skulde til at hjem, vilde han gå en nærmere vej tværs over hovdiget ved Horsbøllevad. Tæt ved et led var der en post, som rytterne havde brugt at vande deres heste ved — der lå nemlig i sin tid rytttere på Søbygård — og der førte en vej hen til posten. Den gang manden var nu ved at klyve op ad diget, kommer der en pige ad vejen efter posten, og hun bar noget i hendes forklæde, og der løb så mange sorte grise bag efter hende. Han blev så ræd, at han skred baglænds ned ad diget, og sådan skred han ned flere gange, men han kom til sidst over og hjem. Da han kom ind til lyset, blev han syg. Det var en pige, der havde druknet hendes barn der i posten, og som nu gik igjen.

PEDER ANDERSEN SØNDERGÅRD, SVENDSTRUP.

1261. En aften gik en karl, Johannes, fra *Flade* by og vilde ud i æ vang til den gård, hvor han tjente. Så kom han til en mørk skikkelse, som han ikke ret kunde se, men den havde intet hoved. Det var ved den brink, de kalder æ *Sandknude*. Han kunde ikke blive klog på, enten skikkelsen var levende eller død, og han blev gruelig forskrækket. De har påstået, at en jomfru der har haft sin gang. Hun gik med et knippe nøgler, og de kunde høre dem rasle. Hun skal have druknet et barn nede i en sig, de kalder *Swarresige*. Nu troede han jo, det var den jomfru, og siden kalder de hende Johannes's jomfru. »Tör du vel gå om ved Johannes's jomfru?« siger man. MARIANE AGGER, BJÆRGBY.

1262. *Fru Mettes dam* ude på *Stensbæk* mark er heller ikke god at komme forbi om aftenen, der skal også være et barn hemmelig druknet. VENDSYSSEL. JG. HANSEN.

1263. Der har været tale om noget spøgeri ovre på præstens fælled, der nu er solgt fra præstegården, og lige i den tid det har sin gang, kan man godt komme i forlegenhed med det, og folk er da gåede vild der ved nattetid. Der skal også nogen have set, te der gik et fruentimmer skrås ned over fælleden og ned i et sted, vi kalder *Tumphule*. Der stod et lille træ som en vidjebusk. A véd godt, at det har stået der, men nu er det ryddet væk. Der satte hun sig ved den busk og sandsede noget med et barn, hun havde ved sig, og så gik hun ned og smed det i åen, der krummer sig så næsten ind til den busk. Lav hun havde gjort det, gik hun samme vej tilbage igjen og op ad præstens skov. Folk mente efter sigelse, at hun skulde have født det barn og så undlivet det. På stykket, der er solgt fra præstegården, er et teglværk, og i teglladen, hvor vi sætter sten til törring, var en seng, vi havde at ligge i og skiftes til at sove i. Min kone lå der en nat, men hun kom snart ud til mig og sagde, at hun turde ikke være der, for der var noget, som overtrinte hende helt endelangs. Vi troede jo, at det stammede fra jomfruen, som havde sin gang der, og så flyttede vi vor seng og var helt kjede af at være der om aftenen. N. HANSEN LI, VEJEN.

1264. Der ligger en hule norden for vejen, der kaldes *Tomphule*, det er ikke andet end en lille lavning, der ligger ved åen. Den böjer tæt til vejen, og der er blot en smal kant eng imellem åen og vejen. Der spøger det og har altid spögt. En pige skal have aflivet sit barn oppe ved Vejen skov eller født et barn og så gået derfra ned igjennem hulen og så smidt barnet i åen. Her gik en aften nogle fiskere, og da så de noget, der kom væltende ned gjennem hulen og plumpede i åen. Der var en mand i *Drostrup* i *Læborg* sogn, der fortalte mig følgende: Lav a var dreng, kom a kjørende med min fader sønderfra, og han havde fået lige vel meget at drikke, så a måtte kjøre. Lav vi nu kjørte ned ad hulen, så stejlede hestene, pustede og snörede, og så så a henne imellem dem noget, der skred ned gjennem hulen for ved dem. Det så ud for mig, som det var en stor hund, og så var det for mig, som det gav en stor plums i åen. I kan tro, a har været bange nogne gange for at gå gjennem den hule ved aftenstid. En nat gik a gjennem hulen og så da foran mig to skikkelser, den første et stykke forved den anden, stå ved siden af vejen. A skulde jo forbi dem, de så ud som virkelige menneskeskikkelser, men de rørte dem ikke. A kjendte hver lyngbusk der på den vej, og så tænkte a: det kan da ikke være kjærestefolk, siden de sidder noget fra hinanden. Ja, det var virkelig uhyggeligt, for en kunde jo ikke vide, om det var

skarnsfolk eller nogne, der sad der for at lure på andre mennesker. Men a sagde ingen ting, og de heller ikke.

N. J. TERMANSEN.

1265. Der var en karl, der tjente ved en gårdmand, men om det var i Hvilshöj eller i Kraghede, kan a ikke sige. Den mand var slem til at drikke. En dag vilde han til Sundby med korn, og karlen skulde med. Så fik han jo for meget at drikke, og karlen måtte kjøre vognen hjemad, men manden selv lå bag i og var fuld. Da de kom til *Jerslev broer* nede ved Hvilshöj, og karlen ser ned til åen, da står der et kvindfolk og råmte ned med armene til vandet. Hendes hår hængte lige ned om hovedet af hende. »Hvad Fanden er dether?« siger karlen. Da rejser hun sig lige op og kommer løbende hen og springer op på det ene øg, og så kjører han løbsk. Anden dagen gik de hen og så efter det, og da fandt de et barn, som var druknet. Det kvindfolk havde vel put barnet i åen og måske druknet sig selv bag efter. Men det siges der ellers ikke noget om. A tænker det var et syn for, at barnet skulde findes. Det skal være en sandfærdig historie. JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

1266. Omtrent midt i *Funder* sogn er der en lille sø, som hedder *Tollund* sø. En vinter var der tre jomfruer, som vilde drukne et barn i søen; men denne var imidlertid tilfrossen, og isen så tyk, at de ikke kunde få hul på den. De gik da ned til Silkeborg Langsø, hvor vandet var åbent, og der druknede de det. Men da de så døde, kunde de ikke få fred i deres grav, og folk så dem ofte i mange år efter ved midnatstid, gå fra Tollund sø til Silkeborg Langsø med et barn. Fortil var de meget smukke og pyntelig klædte, men bagtil var de hule og lignede et smörtrug. På deres vej spögte de meget, og gamle folk fortæller endnu, hvorledes kreaturerne aldrig kunde stå töjrede på deres vej. En mand ved navn Anders Lisbet, igjennem hvis gård de gik, har fortalt, at ved midnatstid blev der et forfærdeligt spektakel i gården, alle döre sprang op, og kreaturerne løb brölende ud af huset. Til sidst blev han så kjed af det, at han solgte gården for en meget lav pris, og den efterfølgende ejer lod gården flytte, og siden har der intet spögt i gården; men i mange år efter holdt ingen af at færdes på disse jomfruers vej ved midnatstid. CHRISTEN HÖRDUM.

1267. Flere har set, at noget er kommet rumlende som med en vogn fra *Båstrup* og ud efter *Brunrøgels vej*. Når det er kommet ud til en brønde (ɔ: dam), der er norden for, hvor Bitte-Båstrup har ligget, der hører de et forfærdeligt skrig som af et barn, der bliver smidt i vandet. Så kommer det samme vej lige tilbage igjen. Vejen går lige ud til den brønde, som er den störste, der er i heden. DORTE KATRINE ANDERSDATTER, BÅSTRUP.

1268. Man siger, at der i *Nybo* i *Növling* har været en brønd

i Vestrehuset, og der har en pige en gang druknet et barn. Flere skal have set hende stå der om aftenen, og i det rum, hvor forbrydelsen er øvet, er der nok ikke mange, der er for at komme om aftenen. P. S. ENGELBREKTSEN, BREDKJÆR, NÖVLING..

1269. I lag a tjente i *Tustrup*, fortalte en karl fra Fræer mig, at de hjemme ved hans faders havde to sige ude i marken, og når de nu kjørte og plöjede, så skulde bæsterne hen at bede i de sige og stå der om natten. Det var slet ikke farligt at gå derhen og sætte dem, for da var solen ikke nede, men når de fik spist nætter, så skulde han der ud igjen at flytte dem, og det var det galeste, for det var at høre på, ligesom et barn skreg der inde, og så var det lige så tit, bæsterne blev uflyt, som de blev flyt, for han turde ikke gå hen til dem. Endelig fortæller han faderen, hvad der var ved det, og han lod så en provst hente fra noget, de kalder Vesterbølle, så skulde han til at undersøge, hvad det var. Provsten kommer, og drengen skal med ud at vise ham stedet. Men han turde ikke. Provsten siger nok så stivt, at han skulde med ham. Så går de nu også. »Er vi snart ved stedet?« siger provsten. »Det varer ikke længe«, siger drengen. De går lidt igjen. »Kan du nu høre?« siger drengen til provsten. »Ja, jeg hører det nok,« siger han. »Nu bliver du stående her, og så vil jeg hen og se, om jeg kan træffe det.« — A tör ikke,« siger drengen. »Du skal stå,« siger provsten, og så går han hen til, som han havde hørt lyden. Da var det for ham, som det var nede ved drengen. Så kommer provsten igjen og siger: »Ja, lad os nu gå hjem, for det bliver ikke til at træffe i aften, men i morgen aften kommer jeg igjen.« Da vilde han ikke have drengen med, da vilde han være ene, og det kunde drengen godt nok lide, han vilde helst blive hjemme. Så træffer han det godt nok, og da han kom tilbage, var han inde ved drengens fader, der vilde have at vide af ham, hvad det var. »Ja, det er så gammelt at vi ikke kan gjøre noget ved det. Det er en pige, der har fået et barn og druknet det, men det er grumme længe siden. Pigen er død, og barnet har vilde dyr og fugle ædt. Det er det, der har varslet, men fra nu af hører I ikke noget til det.« Karlen forsikrede for, at de heller ikke hørte det siden.

JENS GUDESEN, SIEM.

1270. Lige bag Knud Nielsens gård i *Tåning* er *Kaj Made*. De gamle skal have set et kvindfolk, der hed Karen gå ind i en have med et barn, der græd, og undlivet det og så båret det ned i kjæret. Hun hed Karen, og siden har de kaldt kjæret efter hende Kaj Made. I gammel tid skulde de jo gå igjen, og siden har man set skjen for det og hørt et barn græde der ude. Andre fortæller, at der lå et køllehus tæt ved, og der gik hun ud og fik barnet, og så døde hun der. LAVST SOMMER, TÅNING.

1271. Östen for mejeriet ved *Villestrup* og hen til skoven går en gammel sti. Ved siden af den lige inden for skovdiget ligger

to store kampesten, og der har en pige født et barn og slået det ihjel der imellem stenene. De kan høre barnet skræbe endnu der nede. NIELS KRISTIAN JENSEN, ÅSTRUP.

12. Barnegråd.

1272. I *Troelstrup kjær* hørte de et barn, der lå og klagede sig mange gange. Ved et gilde i *Stolom* fortæller de pastor Bötcher det, og så siger han til gildegjæsterne, at om der var et par af dem, der ikke havde for mange synder på dem, så skulde de følge med ham. Men de turde ikke, og så gik han selv. Da han kom tilbage, da var han så svedig og måtte i en ren skjorte i gildegården og bad så karlen om at kjøre ham hjem. Siden var han noget skidt af det og blev dårlig i öjnene og til sidst blind. De havde til, at det var en pige, der havde smidt sit barn i bækken i kjæret der neden for. Siden hørte de ikke noget til den gråd. KOBBERUP.

1273. På *Björnsholm* ved Løgstør er der et værelse, som er helt mørkt. Dette værelse fortælles der om, at når nogen ligger der om natten, kommer der noget hen ved siden af sengen, og når nogen har prøvet at føle sig for, var det ganske låddent. Straks efter lyder det, som raslen af en silkekjole frem og tilbage på gulvet, og lidt efter at det er hørt op, lyder der barnegråd i værelset. Man fortæller, at der er blevet begået et barnemord i det værelse. Samme steds ligger der nede i kjælderen tre balsamerede lig, og det ene af dem er en mægtig kjæmpe i fuld rustning; dog om dem fortælles der intet mærkværdigt.

P. HÖRLYK, VINDING HÖJSKOLE.

1274. På *Sødal* hørtes ofte barneskrig, og herremanden Bay kunde aldrig opdage, hvor skriget kom fra; snart syntes det at være et sted i et bestemt værelse, og snart et andet. Bays eftermand hed Bjerregård, og da han vilde have nogle værelser forandret, fandt han under gibsdækket et barnelig, der lå så frisk, som det var nedlagt i går. Da det blev jordet, hørte ingen mere til barneskriget. M. MØLLER.

1275. På en gård i egnen syd for *Hobro* var en gårdmand, der havde en eneste datter, og hun blev frugtsommelig. Det blev jo dulgt, men folk tvivlede nok på, det var sådan. Så kommer jo tiden, at hun føder barnet, men det sker sådan, at moderen tager hende op i storstuen og er hende behjælpelig dermed. De havde to piger, der nok kunde forstå, at der var noget ved det, og da de kommer ind om aftenen, er både moder og datter væk. Så var de jo nysgjerrige og springer til dören og kiger ind gjennem nøglehullet, og da ser de, at moderen står med et ny-

født barn, og det græder. Pigen ligger jo der oppe nogle dage, og de foregiver, at hun er bleven syg, men så kom hun op igjen og var rask. En husmand, der tjente på gården, skal have været moderen behjælpelig med at få barnet væk. Men siden er der bestandig noget ligesom et barn, der skriger hver aften ved hjörnet af stuehuset og i en mose lige tæt ind til. Sådan blev det ved en tid, te folk hørte det skrig til forskjellige tider, og de kom til at bære respekt for det. En aften vilde sönnen og karlen i gården gå i by, og da de kommer uden for gården, hører de et skrig uden for på marken. De siger til hinanden: »Det er ræven, der har fat i en hare, den må vi have taget fra ham.« Så løb de jo efter det, og de hørte det ved en höj første gang, men da de kom til den plads, var det længere henne. Så kommer de også der, men da er det nærmere ved gården op efter den mose igjen. De løb nu derop, men da de kom noget nær til mosen, kom det farende op imellem dem og gav et skrig som et barn, og de foer nu af hjemad og var så forskrækkede. Den her husmand, der havde haft med det at gjøre, han gik i længere tid og var sær, og det endte med, at han hængte sig. Nogle år derefter døde den gamle kone, og så var der ingen ro i gården efter den tid. Der var bestandig spektakel. Når karlene lå i stalden om aftenen, kunde hestene tage til at snorke og løbe tilbage fra krybberne, og det var, ligesom der kom en tre fire vogne kjørende ind i gården, så folk var jo bange for at komme der om aftenen. Så havde de sådan en stor dreng, han vilde drive spot med det, og så siger han, da det begyndte at dundre i gården, og han sad ved den anden karl ude i staldkammeret: »Nu kommer F . . tå mæ vor moer igjen!« og se så flyver alle döre op både ud til gården og ind til herberget, og der bliver sådant spektakel af hestene i stalden og sådan en fuslen runden omkring, te de flyver i sengen og under dynen og kunde hverken komme op eller ned. Det blev så ved i den dur nogle år, men så endte det med, at der skal nogen have skaffet to præster dertil, og de skaffede det væk. Datteren blev siden gift og kom til en anden by.

NIELS JENSEN, GLENSTRUP.

1276. Om det nu er den gamle frøken Erik Hardenbergs eller Erik Lykke, der spøger på *Skovsbo*, er der ingen, som véd, men i kjælderen ligger der en sten foran kjælderdören, og under den høres en barnestemme jamre og klage sig, og der er ikke én, men mange, som har hørt det. En kjælder er der i et tårn, og dören er tilmuret; hvad den kjælder gjemmer, véd ingen, og ingen murmester på egnen har endnu ladet sig finde, som har vovet at åbne den. Oven over den kjælder er et lille tårnværelse, hvis dör går ind til dagligstuen; indenfor den dör viser sig med korslagte arme en hvidklædt dame, hun står stille og ser dybsindig og alvorlig ned ad, dog hører man også ofte nogen pikke på den dör, men når man lukker op, ser man ingen. Også har man

hørt fjed gå hen over gulvet, og dörene springe op især om natten. Når én af herskabet skulde dø, har man hørt stöj oven på, og alle flöjdörene har da været lukkede op, men de andre ikke. Man véd ikke, hvem den hvide dame er. K. F. VIBORG.

1277. På *Rathlousdal* er det slemt med spøgeri. A tjente der som kokkepige, og så væddede alle karlene med mig en aften, det var nemlig lille-juleaften, te a turde ikke gå ud i brændehuset og hente brænde, efter at der var tændt lys. De vilde først have haft mig til at gå der ind uden ærende, men det vilde a ikke. Ellers hentede a aldrig brænding eller törv uden den ene gang. A skulde have sirts til et forklæde og noget mere pilleri for det. Så gik a, så snart det blev aften, og fik kurven fuld, og a ud igjen og smækkede dören i. Men aldrig så snart a var ude og havde fået haspen på, så suste og braste og tordnede det hen imod dören inde i huset, som om alt brænde og törv var falden ned. A ind og satte kurven med törv på kjøkkengulvet og sagde: »Her er nu törvene, vil I nu give mig, hvad a har fortjent.« Det fik a også, men de spurgte, om a ingen ting mærkede. Nej, for a havde jo tænkt, te a måtte stive mig. Næste morgen aldrig så snart vægteren havde råbt, så a ud og så efter törvene. Men de stod lige så pænt i stabler, som de för havde gjort. Der oppe i törvehuset sagde de for resten, at de havde hørt et fruentimmer klage sig og et barn græde ved lag klokken tolv. TÅNING.

1278. Bedstemoder fru Lottrup på *Holmgård* har ofte hørt et barn græde inde i bryggerset. Pigekammeret og borgestuen var ved siden af bryggerset, det var store værelser begge to. B. gik da ind i borgestuen eller pigekammeret og spurgte, om de ikke havde et barn inde hos sig, men de forsikrede, at de intet havde. Så var der én af karlene, der sagde: »Det skal fruen ikke bryde sig om, det er noget, vi har hørt så tit.« En tid efter skulde de have grubekjedelen muret om i bryggerset, og da fandt de en krukke, hvori der var stukket et barneskelet.

O. CHR. B.

1279. I en lo i *Besser* præstegård kan man hver juleaften høre et lille barn græde. Der fortælles om, at en pige en gang skulde have født et barn i dølgsmål og så have ombragt det.

MIKKEL SÖRENSEN.

1280. I præstens have i *Søllinge* kan man hver höjtidsaften høre et barn græde. En jomfru har født et barn der i dølgsmål og begravet det levende i haven. SØDINGE SKOLE.

1281. For længere tid siden hørte man, når man gik forbi *Kolbygårds* have, et barn græde inden for diget. SNEDSTED.

1282. På *Skavngård* var det også galt om natten. Bindehunden gjøede, og kvierne brölte, men så man efter, var alt i orden. En aften kom en af gårdens karle fra Favrskov, hvor

han havde besörget et ærende. Da han kom til »det røde led», sprang han af hesten for at lukke det op, men nu blev hesten så balstyrig, at han næppe kunde komme på den igjen, og da han endelig kom op, tog den en fart, så han slet ikke kunde få hold på den, inden den kom til stalddören. Der var dog intet at opdage. En aften, da alle var i seng, hørte jomfruen tydelig et barn græde nede i buskene, men da de kom derned, var der intet at opdage. Der fortælles, at en pige fødte i dølgsmål, dræbte barnet og gravede det ned i de omtalte buske. A. H. POULSEN.

1283. Der har ligget en stor sten på *Gundestrup* mark, og på den skal en pige have ødt sit barn. Folk kunde bestandig høre, at der var sådan græden på det sted. Så tog de og splittede stenen ad og brugte stykkerne i muren af et udhus i *Gundestruphus*, og endnu kan man om natten til visse tider høre, at det ligesom græder i muren. En kone, der boer i gården ved siden af, påstår, at hun har hørt det flere gange, og en aften kom hun og var så forstyrret, te det var grov.

JENS PALLESEN, HÖRBY.

1284. Der kan høres et grædende barn nede i *Wåstidal*, og når man går oven i dalen, så kan det høres neden i, men når man er neden i, så kan barnet høres oven i dalen. Der er begravet et barn, og det skal være en pige, der har begravet det, men den plet, hvor det lå, den er nu plöjet. Peder Meldgård har hørt det, da han passede vore køer, og så gik han bag efter ned til den anden ende af dalen og hørte det også der.

REBEKKA STOVSTRUP, LINÅ.

1285. I en af Niels Jörgensens løkker nord for *Trunderup* ved landevejen er en lille mose med nogle halvt eftergroede törvegrave, hvor folk har hørt et spædt barn græde om höjtidsaftener. Det samme om gravene ved Lykkesholm. Ligeledes om Ørebæk præstegårds have ved humlepletten. P. J.

1286. I *Vestervig* kirke har der for en 20 år siden hver nytårsdag under prækenen været hørt et barneskrig. Det menes at være fra munketiden, men ingen véd noget rigtigt derom. Men der var da en præst så klog, at han kunde få det afskaffet. För var der næsten ingen, der turde gå til kirken nytårsdag.

F. L. GR.

1287. I St..... sogn var en velstående gårdmand, han var i sin ungdom bleven forlovet med en fattig pige, og hende besvangrede han. Skjöndt alle vidste det, undredes de dog over, at hun aldrig fødte. Senere blev samme mand gift med en gårdmandsdatter, der var svagelig og lå meget til sengs. En dag stod pigen og puslede om hende, og da kom hun til at kaste öjet ud af vinduet. Der ser hun en stor so, som er ved at rode i blomsterbedene. »Men Jösses navn,« siger hun, »nu er soen kommen ud

og roder i de dejlige blomster, skal jeg ikke løbe ud og jage hende væk?« — »Nej, lad du det være, min pige,« siger konen, »den so gjör så mænd ingen fortræd.« Da pigen senere kom ud og så efter, var der ikke spor af uorden at se. Hun havde nok hørt tale om det spøgeri, der skulde være på gården, da hun fæstede sig dertil, men var alligevel kommen i tjenesten, da nogen sagde, at hun ikke skulde bryde sig om det. En aften havde hun været ude, og da hun så nær ved midnat kom hjem og vilde gå ind ad kjøkkenet og gjennem bryggerset til sit kammer, da blev hun helt angst ved at se en lille hvid skikkelse som et spædt barn, der stadig klynkende gik forbi hende, som om det var kommet inde fra stuerne og nu vilde gå ud gjennem kjøkkenet. Hun fulgte efter, og så det nu gå ud ad dören, der førte ud i haven og så gå hen til et stort frugttræ, og som det stod der, sank det i jorden med det samme. Mandens gamle kjæreste blev senere fordrukken og fandtes en morgenstund liggende død i en grusgrav tæt ved en vanding. Flere troværdige folk har mellem klokken to og tre om natten hørt et forunderligt plask og røre i denne vanding. En nu afdød husmand skal have været gårdmanden behjælpelig med at bringe det lille foster af vejen, og man mener, at det skal være gravet ned under det omtalte træ i haven. Gårdmanden er nu meget gammel og er stadig urolig. Han står tit op af sin seng om natten, går ud i sin skov, der er lige ved gården, og færdes der ude en tid. Når han imellem har været oppe hos præsten at snakke med ham, bliver han mere rolig. Alt det er fortalt mig af den pige, der tjente der, og selv var vidne til det. V. WEISS, TINGERUP.

13. Spøgende jomfruer.

1288. Der er en jomfru på *Hennegård*, som går igjen, og hun hedder Ida. Karlene kan ikke ligge der, hvor hun går.

THOMAS JENSEN, HENNE.

1289. De vil også sige, at der på gården *Hegnet* skal gå en jomfru. De har hørt hende flere gange komme ned ad trappen fra loftet, og hendes skjörter har slæbt ned ad den.

JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1290. Kristen Kuskes kone Grete Fogtmann, en søster til biskop Fogtmann, fortalte, at da hun tjente på *Kjærgård*, kunde det hænde, at jomfruen ved höjlys dag kunde komme og kige ind i ovnen. Hendes kjole den skralrede, og den kunde formelig stryge sig om ved hende, så kjolerne rørte ved hinanden, og jomfruens kjole skralrede da. Men hun var ikke bange for sådant. Tyk-Frederik, der var tjener hos kammerjunkeren, han var så bange for hende og var færdig at ryste, når han kom ned i kjælderen. JÖRGEN HANSEN, DARUM.

1291. I *Havnø skov*, som ligger overfor Trudsholm på den anden side af fjorden, hører man et stærkt skrig om natten. Herom fortæller man, at en jomfru, som havde tjent på Havnø, skulde have gjort falsk ed, og derfor måtte spøge der efter sin død.

K. N. STEGGER, LYSTRUP.

1292. På vægtergangen på *Spötrup* skal der også gå en jomfru. Nu er begge ender af den muret til. LEM.

1293. Bussemanden skal sidde oppe på det vesterste tårn på *Engelsholm*. Det er en jomfru, der går ude i Dyrehaven, og der er mange blevne rædde i den skov. HANS PEDERSEN, ROSTRUP.

1294. På *Petersminde* ved Kalundborg går der en jomfru om natten. På slotstrappen gik også en jomfru ved midnatstide; men skipper Kappel sagde så en gang, at han nok skulde få hende til at vige, og skød på hende med en sølvknap. Hun såes heller aldrig mere, men skipper Kappel blev syg og døde kort efter.

JG. HANSEN.

1295. I *Skamby* præstegårds forrige stuehus var der en stue ud mod haven, hvor der var et hæsligt spøgeri, så der var næsten ikke til at være. I det nuværende stuehuses store gang mener man at have hørt spøgeri, som om en jomfru kunde gå og slæbe en lang kjole hen ad gulvet. JAKOB RASMUSSEN.

1296. Fra *Frydsbrønd* dam til samme gårds have skal der for en 40 år siden være set en kvindeskikkelse komme gående ved nattetid.

A. H. SCHADE.

1297. Min fader var skrædder og boede lidt vesten for *Hurup* kro. Der var tit dands i Hurup, og han hentede så al tid sedlen fra herredskontoret i Bælum. En aften var det blevet noget sildig for ham, og da han var gået fra Bælum og var kommen et stykke vesten for Hurup over en stenkiste, kom der en jomfru til ham i sær klædedragt, med hvide hoser på benene og en sort kyse om hovedet. Han sagde god-aften, men den svarte ikke. Den gik ved den ene side af vejen, og han ved den anden, og så fulgtes den lige ved siden af ham. Gik han rask, gik den også, og gik han langsomt, gik den ligeså. Da han kom til sit hus, betænkte han sig på, om han skulde gå ind, men så bestemte han sig dog til at gå ned til kroen med seddelen. Da han kom til en gård med store træer ved, der ligger en 100 favne vest for kroen, forsvandt jomfruen lige med ét. Det var pænt månelyst vejr. ELISE MARIE FREDERIKKE ANDERSEN, DOKKEDAL.

1298. En mand henne i *Lem*, der hed Per Vinter, kjørte en aften om ved Lem kirke, og da så han en jomfru komme og gå ind på kirkegården. Han vendte sig om og så efter den, men så kunde han ikke tage hans hoved tilbage igjen og måtte op til præsten og have ham til at rette det. Præsten sagde da til ham,

at når han så sådant noget, skulde han lade det gå sin gang og selv gå sin gang. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1299. På *Sebberkloster* tjente en jomfru i flere år, og da hun var død, gik hun igjen og svævede de fleste aftener hen over gården, navnlig om sommeren, og forsvandt inde på kirkegården. Der var en karl på gården, som kunde se det, for han var synsk. Han og en anden karl stod en aften ude i gården, og da så den synske karl hende komme. Så siger han til den anden karl: »Gå af vejen, for der kommer jomfruen.« — »A kan ingen jomfru se,« — »Nu kommer hun, væk med dig!« Så kom han og til side, og lige i det samme var hun på den plads, skred hen til diget og forsvandt bag ved det. LÆRER ANDERSEN, ASTRUP.

1300. I nærheden af Skamlingsbanken er der en lille skov, og igjennem den løber en lille bæk, som hedder *Odderbæk*. Der går en jomfru med nogle penge, som hun vasker i bækken. LÆRER GRAM, STÖVRING.

1301. Ingeborg Rask fra *Brede* har fortalt mig, at ved præstegårdens östre havelåge her i *Vedsted* lod sig i hendes ungdom imellem se en jomfru, sort og hvid påklædt og i meget gammeldags dragt. Hun havde tænder, der var så blændende hvide, at de skinnede. Hvad hun gik efter, vidste ingen, og heller ingen var modig nok til at spörge derom. A. L.

1302. Sønden for *Vesterbølle* ved den vej over kjæret, der kaldes *Bølle vase*, er der en bro over Lilleåen, og den kaldes Bølle bro. Tæt sønden for broen gjör åen en krumning i öst, og der begynder et dige, som et stykke går langs med vejen. Her går ved nattetid en jomfru. Hun går al tid nord på. Der er ingen, der har set hende gå sønder, og når folk går sønder på, ser de hende da ikke, men går de i nord, kan de nok få hendes følgeskab. En mand i Glerup siger, at hun har fulgt med ham hele vejen, og da han kom ned til digeenden ved åen, var hun væk. LÆRER JAKOBSEN, VESTERBØLLE.

1303. Den gang de byggede *Sortholm*, var min fader en middagstid ude at flytte, han var jo sådan en lille knægt, og da så han en jomfru, der kom trækkende med en sort hest, og hun gik og svingede med et hvidt lommetörklæde i hånden. Hesten gik bag efter hende, og den havde intet hoved. Det var ved noget, de kalder *Darrisrende*. M. H. OG J. B.

1304. På vejen gjennem *Mellerup* by, som fører ned til fjorden, færdes mange ting. Først ved indgangen til byen går ofte liglammet, længere nede en hovedløs mand, længere nede igjen en trebenet gris og en hovedløs sort hund, der skal være gloende ned i halsen. Flere skikkelser sees ofte der især mod juletid. En nu levende mand så en aften to skikkelser, som han troede var et par kjærestefolk, der taltes ved. Han vilde for löjer gå imel-

lem dem og forskrække dem, men så forsvandt de i en hvid tåge. Det skal være to jomfruer, siges der. En pige, som en aften kom med en krukke mælk på det stykke vej, hvor grisen færdes, blev flere gange trængt ned i vejgrøften, hvor hun så måtte blive gående, til hun kom forbi det sted. SOFIE LUND.

1305. To piger, der havde en gård i *Höjbjærg*, var begge forelskede i præstens avlskarl. En dag tog så den ene pige en brødkniv og hug efter den anden, og da hun ikke vidste bedre, end hun havde ramt hende, sprang hun i en kjelde, de havde uden for gården, og druknede sig. Der fandt de hende, og hun blev så tagen op og begravet som et andet menneske, for søsteren var ikke bleven ramt. Nu gik den døde og spögte, så det var farligt, der i byen. Om juleaften kom deres bindehund ind ad vinduerne og blev kylt i deres julenætter. Så gik provsten der i byen ud efter hende og fulgte hende hen til en höj, der kaldes *Kraghöj*, for der vilde han mane hende ned. Men han kunde ikke få bugt med hende der og fulgte så med hende ned i en dal, der kaldes *Dybdal*, hvor der er noget skov, og der fik han hende put ned. En mand havde for nogle år siden nogle kreaturer, der blev henne, og så skulde de jo hen at lede efter dem, både manden og karlen. De kom ned i dalen, og manden gik i skoven, men karlen udenfor. Da møder manden en stor lådden skikkelse, og den gav et bröl af sig, som han ikke havde hørt mage til för. Han havde endda været i krig og vidt omkring. Så fik manden lige godt mon til at få karlen kaldt til sig, og så mærkede han ikke til mere. ANDERS MØLLER, RY HÖJSKOLE.

1306. For nogle år siden, för den nye gård på *Jærnit* byggedes, var der en jomfru, som blev kjæreste med en af arbejdskarlene der, og ham måtte hun ikke på nogen måde få. Så druknede hun sig i en dam, der er nord for gården, og siden har hun gået og spögt der. ANDERS MÖLLER, RY HÖJSKOLE.

1307. Der var for mange år siden en fattig husmand i *Lyngs*, som havde tærskeplads i Mærkdal, men han gik næstendels hjem til sin familie hver aften og gik atter tidlig morgen til sit arbejde. Så var det en aften, han gik hjem, at to nydelige jomfruer kom til og gav sig i følge med ham, men der blev ikke talt et ord. Da de kom til *Bavnvang*, var han træt og satte sig derfor ved Bavnhöj for at hvile sig lidt; men för han fik set sig om, var jomfruerne borte. Da han atter rejste sig for at gå, sagde han: »Bitte jomfruer, skal vi så følges ad igjen.« Ingen svarede, men en hovedløs hest stillede sig ved hans side, og den fulgte ham lige til hans dör. Siden den tid gik han en anden vej.

JOH. NIELSEN.

1308. Der skal gå tre jomfruer fra *Grönbæk* og tage tværs over markerne. Ved Treskov kommer de over søen.

De tre jomfruer kommer ud fra *Tvilum kloster* og dandser

derfra og op ad *Hummelgårds dal*. De kommer over åen ved Tvilum kloster. Så kommer de over Nebel bæk op gjennem Læmstemade dal oven om Kallends mose og så ned ad Kirkeskovdal. Dernæst går de over Vester-Kejlstrup ned til Bredhöj. Der dandser de på den, og så bliver de ved over søen til et kloster på den anden side af Silkeborg. Andre siger, at de ender ved Bredhöj. HANNE DAMMES, RESENDAL.

1309. Det er en gammel snak, at der kommer tre jomfruer fra Silkeborg af og går ned over *Kejlstrup* mark, om ved Bredhöj og til Hesthave. En mand fra Balle vilde en aften klokken tolv kjøre fra Gjødvad til sit hjem, da så han jomfruerne, de dandste ned ad höjens side og til vejgrøften. Han blev bange, men hestene ikke. GJØDVAD.

1310. *Vagthöjene* syd for *Bjærgby* kirke har i svenskekrigen været brugt til at sætte blus eller vagtild på, når man så fjenden nærme sig. En gammel mand, Kristen Graverholt, gik tit op til sin broder om aftenen og kom da forbi höjene. En aften så han tre jomfruer dandse runden om den første höj. De var i stoffes skjörter, der sagde ruf ruf, når de bevægede dem. Han mente, det var gjenfærd af nogle, som der var begravede.

KRISTEN MALUND, BJÆRGBY.

1311. En ungkarl gik en aften over min moders ejendom, og da kom han til at følges et bitte gran op ad bakkerne med en jomfru, der havde en bitte hund med. Men så forsvandtes de. Han gjorde jo regning på, at de var oppe fra Frue kirke. Han fortalte mig det, den gang a tjente ved hans forældre.

MAREN PRIMDAL, NAVTRUP.

1312. For omtrent 50 år siden kom der hver aften klokken elleve et færdsel gjennem præstegården i *Munke-Bjærgby* og foer ind ad porten gjennem bryggerset og ud over marken til en gård, der ligger lige ud for præstegården. Der ude flöj og foer det omkring gården og glimtede som den klare ild. Man mener, at det var en kvinde fra samme gård, som havde taget sig selv af dage.

ANT. N.

1313. Der er en by, der hedder *Kristrup*, og på den sti, der går fra byen og ind til Randers, var der en pige, der gik så stærkt igjen, at ingen kunde passere stien om aftenen for den dødning. Så var der et kartegilde i Kristrup, og der var mange piger til stede, for resten også mange karle, for de gik jo efter pigerne. Så kom de til at snakke om, hvem der kunde være så dristig at gå til Randers ad den sti. Pigen, som tjente der i gården, hun tilbød sig og vilde gå, hvis de vilde give hende en mark hver. Det bliver de så enige om. Hun fik atten mark ialt, og så skulde hun have et stykke töj med og sætte ind til persen

ved farveren i Randers, for at de kunde være sikker på, hun virkelig havde været inde i byen. Hun havde kjöbt sig en god ny kniv og givet en mark for, og den tog hun med sig. Da hun kommer så ud på kjæret, så kom hun imod dødningen, og den siger til hende: »Du går for at tjene penge, det skal bekomme dig ilde.« Straks snap hun kniven og lukkede den op og hug i dødningen, så den faldt bag over. Så mente hun, nu skulde den da være rigtig død, og hun står og betragter den en lidt. Da ser hun, den har så meget et smukke kristentöj på hovedet, og det får hun lyst til og tager af hende og putter i hendes egen lomme. Derefter går hun videre og kunde nu gå nok så dristig, da dødningen var bleven liggende. Hun kommer ind til farveren med töjet og får en seddel på, hvad tid det måtte hentes, og så vil hun gå igjen. Imidlertid havde farverens datter stået og set på dether kristentöj, det havde pigen taget op af lommen, og nu var det så jordet og så grimt at se på, så i stedet for at putte det i lommen igjen, tager hun det og kyller bagved en dragkiste, der står. Se så går hun og vil hjem. Da hun nu kommer tilbage til dødningen, så kommer hun i tanker om, hun havde ladet sin kniv sidde i den, og den havde hun endda givet en mark for, så den vilde hun have igjen. Så går hun hen og tager den, men så rejser dødningen sig op og siger: »Hvor er mit kristentöj? det vil a have.« — »Det ligger bag ved en kiste«, siger pigen. Så sætter den døde af alt det hun kan til Randers og råber ind ad vinduerne til farveren, te han skulde kylle hendes kristentöj ud til hende. Han havde intet kristentöj, sagde han. Jo, det lå bag ved dragkisten. Så blev det kylt ud til hende, og hun af sted tilbage igjen. Imidlertid var den levende pige rendt så stærkt, hun kunde, ad Kristrup til, og hun var kommen der og kommen ind i gangen og havde slået dören i, da dødningen kom. Men da var det, som hele gården skulde have splintredes, for dødningen var der og havde nu fået hendes kristentöj på. Pigen slap godt fra det og tjente hendes tre rigsdaler, men hun sagde siden, at om hun kunde få 60 rigsdaler, så vilde hun ikke gjøre den tur om igjen.

JENS GUDESEN, SIEM.

14. Hvide jomfruer.

1314. En frue på *Glistrupgård* blev skaffet af vejen af onde folk, som vilde plyndre hende. Hun havde mange smykker og var meget rig. Mange år efter såes hun bevæge sig hvidklædt ude på marken og rendte med et lys hen til et kjær östen for gården, der kaldtes Dukken, det var hendes vandsted.

KNUD KORNMÅLER, NORDBY.

1315. På *Gammellund* i Öster-Assels går en hvid dame i haven

og kan sees hver nat kl. tolv. Hun var forlovet med én, som hun ikke måtte få, og døde derfor af sorg.

JEGIND. ANE KRISTENSDATTER, KJELDGÅRD.

1316. På herregården *Nörager* spøger det også. Der sees en hvid jomfru og høres dybe suk i salen fra en sofa.

SKIBSTED PRÆSTEGÅRD.

1317. På sletten norden for *Dandsebjerg* såes i måneklare nætter tre hvidklædte jomfruer dandse. Også disse skaffede den bekjendte mester Mads i Tranbjærg os fra halsen, idet han nedmanede dem et sted her syd for Brundby. A. PED.

1318. Man fortæller, at der var en gang en herremand på *Høgholm*, der havde en datter, som han lod mane ned ude i skoven, grunden hvorfor, er mig ubekjendt. Men da hun var kommen i jorden til halsen, bad hun om at have lov til at nærme sig gården et kokketrin hver juleaften. Det fik hun, men når hun kommer lige under slottet, da skal det synke. Gamle folk, jeg selv har kjendt, vil påstå, at de har set en hvidklædt jomfru gå om natten fra staldbygningen til forpagterboligen, og de mener, at hun leder om sin kjæreste, og man vil gjærne have til, at det er den samme, som er manet ned ude i skoven »höje bøge«. Forøvrigt vil man påstå, at der også skal være meget spøgeri dér på gården, ligesom der aldrig kan leve nogen hund ret længe ved stalden. Da jeg har været på gården et år, véd jeg, at hundene ikke kan leve. Grunden kan måske være, at der udvikles én eller anden muldsyre, som de ikke kan tåle. M. BALLE.

1319. Kristen Tiphede, der boede i den vesterste gård her i byen, tjente i sin tid som avlskarl på *Kjærgård*, og da så han den hvide jomfru, som går dér. En nat han kom og vilde hænge hestetöjet ind i gangen i kjælderen, kom hun imod ham. Han gik til siden og lod hende gå. JENS PEDERSEN, BILLUND.

1320. *Sønderskov* har vel egentlig været et slot, og der var en åben begravelse for Sønderskov ved Folding kirke, så det har da været herrefolk, som har boet der. Gården ligger tæt ved Kongeå og Foldingbro. Der var en gammel rögter for mange år siden, der sagde, at han tit så en hvid jomfru komme spaserende op igjennem fæhuset. Han skulde jo våge, når en ko skulde få kalv, og for ikke at være hende i vejen havde han hans sæde oppe i en krog. De sagde også, at der havde været en löngang fra kirken og til kapellet. JENS THOMSEN, BOVLUND.

1321. På *Östergård* i Fyen er et slemt spøgeri. Det er en hvid frue, som går der. JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

1322. Der går en hvid jomfru fra storstuen på *Rydbjærg*, ned gjennem lejligheden til kjøkkenet, hvor hun drikker vand, og dér forsvinder hun.

Ved fiskedammene ved *Vennergård* sidder en hvid kone og spinder. FRØKEN BRUUN, SKINDBJÆRG.

1323. Der går en hvid jomfru nede på *Nandrup*. Ligeledes en hovedløs hest. Mange har mödt dem. PASTOR RIS, FLADE.

1324. På *Birkelse* er der en hvid dame. For omtrent 30 år siden sad nogle damer og talte sammen i en af stuerne, og én af dem blegnede og stirrede hen imod dören. Da hun kom til sig selv, sagde hun, at det var den hvide dame, som havde åbnet dören, hun skred hen ad gulvet og stirrede på dem, trak sig så helt langsomt tilbage igjen. NIK. CHR.

1325. *Stårupgård* var omgivet af grave, der nu næsten er gåede efter. Min bedstefader var gartner der og havde hans kammer i östre ende af det søndre hus. Der gik om natten en hvid jomfru ned til gravene, og hver gang hun var til færds, var det, ligesom der blev sådan en blæst, endda det var stille vejr, og når min bedstefader gik så ud og så efter, hvad det var, især i førstningen, om det vilde blive storm, eller hvad, kunde han se hende komme skridende ned til graven, stå og se ned i den lidt og så forsvinde. En aften var der én ude i haven at stjæle pærer, og da han nu sidder oppe i et pæretræ, falder det ham i munden: »Alle Guds gaver er gode.« I det samme kom jomfruen, for det var ved tiden, hun gik, og han bliver så forskrækket, at han lader sig falde ned, og kommer hovedkulds over havegjærdet. Siden havde de på egnen det til mundheld: Alle Guds gaver er gode, sagde manden, han sad i pæretræet.

GJERTRUD MARIE KRISTIANSEN, ØRUM, FJENDS H.

1326. I det bekjendte frøkenkammer på *Tröjborg* lader sig stundum se en hvidklædt skikkelse oppe i vindueskarmen. En kone fra Brede fortæller: En morgen meget tidlig gik jeg fra Visby til slottet for at vaske, som jeg ofte gjorde. Klokken kunde vel være to, og der var mange stjærner oppe. Da jeg kom hen imod *Tevandskilden*, så jeg et hvidklædt kvindfolk stå der og vinke ad mig. Jeg gik da nærmere, men kunde snart skjönne, at det var ikke noget levende menneske. Hun havde en hvid hoveddug, som flagrede i vinden, og hun blev ved at vinke. Men jeg satte, alt hvad jeg kunde, tilbage efter Visby og kom ikke til byen för höjlys dag. A. L.

1327. På *Tårnholm* har der forhen været slemt med spøgeri. En aften, som pigerne sad og spandt og passede deres egen sludder, kom der tre hvide jomfruer og gik stiltiende gjennem stuerne og ud i mejeriet. Der blev en forfærdelig ståhej med bøtter og spande, som om alt havde været på gulvet, men om morgenen var der intet. CHR. R.

1328. På *Hollufgård* skal det heller ikke være rigtig fat; der er adskillige, som har set de to hvide damer dandse ved midnats-

tid på en lang mørk gang, som er under hovedbygningen. Der er ingen, som kan høre hverken fodtrin eller nogen som helst bevægelse, de svæver omkring på gangen en times tid og forsvinder så. Ligeledes går der en mand hver höjtidsaften tværs over borggården til det store gamle hus med tårnene på, og det mærkelige er, at han går uden hoved. N. JAKOBSEN.

1329. En pige, der tjente i *Randrup*, så en dame komme ind i kjøkkenet. Hun overså lige så bredt æ kjøkkenbord og stod da og så ud af vinduet, og så forsvandt hun med ét. Hun var en aften gået ud og skulde møde hendes kjæreste. Da hun kom forbi et træ, tykte hun, at der sad et menneske. Så kom kjæresten, og nu gik de hen og så efter, men da var der intet.

LARS JENSEN, VINKEL.

1330. På herregården *Kabbel* ved Lemvig var der en karl, som skulde tærske kornet om vinteren, men da det var på akkord, sled han sådan, at han næsten ingen hvile undte sig selv hverken nat eller dag. Hans natarbejde fik imidlertid ende, ti en aften, da han som sædvanlig stod i laden og arbejdede, så han pludselig en kvindeskikkelse, klædt i hvidt, lægge sig med brystet ud over lobalken til ham og stirre på ham. Han troede først, at det var en af folkene, der vilde forskrække ham, men snart opdagede han, at det var et spøgelse, og så skyndte han sig ud af laden og kom der aldrig mere efter solens nedgang. En anden aften var en anden karl inde i laden efter noget, da så han en hvid mand komme kjørende i en lille vogn igjennem agerrummet med fire gloende haner for, og han skyndte sig afsted derfra. Enhver vogtede sig ellers for at komme i den lade om aftenen.

K. KR. JENSEN, GUDUM.

1331. På *Ågård* var det så slemt med spøgeri, at næsten alt kreaturet døde, og forpagteren, den lille Målø, næsten var ved at gå fallit. Når han red ind ad porten, så han ofte en hvid dame sväve over hovedet på sig. Omsider sendte de bud til pastor Balslev i Hårslev, som også kom og så sig om der. Han vidste nok, hvad der var i vejen, men var blot præst og var ikke for at have med det at gjøre. Så sagde han, at de kunde hente hans kones broder, den hvide doktor. Det gjorde de, og så kom han. Nu befalede han staldkarlen, Rudebæk, der var født i Jylland, at tage nogle brosten op og så gå ud af stalden. Doktoren tog nu de fleste af sine klæder af, og efter en turs forløb, da han kom ud, rendte sveden ned ad ham. Så sagde han: »Det var strængt, men nu er der ikke mer i vejen, nu har du magten, Rudebæk.« Så lagde han brostenene ned igjen. Samme Rudebæk havde også tjent på *Harritslevgård*, og der ofte ved höjlys dag set en lille mand sidde og skrive i en stue. Endvidere blev han en gang kylt ned af en høslyde der. Der har også været flere hårde ridefogder der. Pastor Balslev manede en af dem, og Bogense præst manede en anden. JAKOB RASMUSSEN.

1332. På gården *Skovsbo* i Sydfyen findes der en hvid dame, der ofte viser sig, og som alle gårdens folk påstår at have set. Sådan gik det en gang, da stuepigen gik og gjorde i stand i stuen, at gjenfærdet pludselig viste sig for hende, og skyndsomst måtte hun flygte, da det gik frem mod hende. En anden gang, da aftenen var falden på, sad avlskarlen, der just var kommen hjem, og spiste sin nadver. Med ét så han det stå for sig, men han var ikke forknyt, sprang hurtigt op og vilde gribe efter det, men bort svandt det som en tåge mellem hænderne på ham. Intet under, at husets folk tror på den hvide dame, og især blev troen fæstnet, da fruen på gården fortalte, at hun, som hun sad en dag og vuggede sit barn, pludselig så den hvide dame stå böjet over vuggen. Derpå begyndte hun at vinke efter barnet, som om hun gjærne vilde flytte det hen et andet sted i stuen, og angst greb moderen da vuggen og flygtede ud af stuen, men næppe var hun kommen ud, för loftet faldt ned på det sted, hvor vuggen för havde stået. Et maleri, der tydeligt ligner gjenfærdet, findes på gården, hun er ung og smuk, men har noget ondt ved öjnene. Hvem portrættet forestiller, vides ikke. BÖRGE JANSSEN.

1333. En degnekone fortalte efter sin broder: Han lå en nat et fremmed sted, hvor han dog kom tit. Så vågnede han ved, at der sad et hvidt kvindemenneske på hans sengestok med hagen böjet ned over brystet. Han tænkte, at det mulig var en af hans søstre, der var kommen i besøg og nu sad sådan for at gjøre ham bange. Han tog da ved og lettede hendes hage op. Det knagede i den, og han sagde da: Hvis hun var et menneske, så skulde hun tale, og hvis hun var en ånd, skulde hun vige. Så forsvandt det, og han så aldrig det syn mere. RÖDDING.

1334. I *Nörborg* på Als tjente hos en frue en pige — som senere blev skolelærerkone her i byen, og der var en svag datter der i huset. Så en dag kom en af husets folk ind i stuen, og da så den anden pige hen efter datteren og kastede samtidig et blik hen til karlen, som om hun vilde sige: hun duer heller ingen ting til. Det så jomfruen i et spejl, der hang lige overfor. Kort efter døde jomfruen, og den første aften, efter at hun var jordet, begyndte en stor hund, der lå ude i gangen, at gjø. Så flöj dören op, og der kom en stor hvid skikkelse med et höjt sæt på hovedet, som de brugte det i gammel tid. Det var aldeles klart om hende, og lyset gav gjenskin på væggen. Da det havde vist sig omtrent i fem minuter, forsvandt det igjen. De lå i indelukkede senge og så det tre aftener i træk. Pigen troede, at det syn viste sig, fordi hun havde vist jomfruen sin foragt. SOTRUP.

1335. I *Præstø* var for nogle år tilbage en byfoged Dahl. På hans trapper sad ofte en hvid dame, og da han var død, sad hun på hans grav og redte sit hår. C. BROCKDORFF.

1336. På slotspladsen i *Kalundborg* har en hvidklædt jomfru

i mange tider haft sin gang og forskrækket folk, så ingen har turdet gå der om natten. Der var imidlertid en mand, som endnu lever der i byen, og han besluttede at skaffe fred for hende, hvorfor han en nat gik derhen med sin bøsse, som var ladet med en sølvknap, og med den skød han hende midt i livet. Hun foer med et hvin i luften og har siden den tid ikke været at se. Manden blev dog straffet herfor, ti da han kom hjem, blev han syg og måtte ligge i meget lang tid, för han kom sig. TH. LETH.

1337. På slotspladsen, hvor det gamle slot i Kalundborg har ligget gik der en jomfru med en lygte om aftenen og sögte efter noget. Der er en stor brønd på torvet, og der gik bagersvendene hen og hentede vand om natten. Så var der én, der fik i sinde at skyde hende, og da han havde hørt, at det kunde ikke hjælpe at skyde med bly, så tog han en sølvknap og lagde i bøssen og skød hende med. Han hørte nu en klagende lyd, og da han så gik hjem og i seng, blev han tosset og var aldrig rask mere. Siden såes jomfruen aldrig mere. HENRIK NIELSEN, VALLEKILDE.

1338. I *Gilleleje* boede en fiskerkone, som havde bestemt, hvem der skulde gjøre hendes gravkors, og hvem male det, og at de skulde sörge for at sætte det på hendes grav til første pintsedag. Da det var færdigt fra snedkeren, blev det sat op i den øverste stue, og man tænkte ikke på at få det færdigt til tiden. I samme stue stod en seng, hvori der lå to drenge på ti og tolv år. Et par nætter för pintse vågnede den ene dreng og så en hvidklædt kone stå og betragte korset. Han troede, det var hans moder, og kaldte på hende, men da hun ikke svarede, gav han sig til at græde og sov derved ind. Om morgenen fortalte han det, korset blev nu malet og sat op på sit sted. C. BROCKDORFF.

1339. Ved *Hellevad Lille-Kirke* går der en hvid jomfru, som skal føre folk på ret vej, når de er gåede vild, og når det er meget mørkt, så lyser hendes hår som en glorie. Hun kommer fra kirkegården. KJÖBENHOVED.

1340. I *Hellevad lildkirke* (Egvad kirke) ser man undertiden en hvid pige, og man har den tro, at det er konen til Li, som en gang byggede kirken. Da Chr.-8 var død, så de, som var oppe at ringe i kirketårnet, den hvide pige sidde på trappen, og den ene af dem blev da så forfærdet, at hun sprang ud af et af klokkegabene. En smed fra Mjøls fik det indfald at gå ind og hvile sig i æ karnhus en aften. Men da så han en hvid én sidde ved siden af sig, og da han nu sådan i hovro lagde sin ene hånd over på hende, foer hun op og af sted ind i kirken og slog dören i efter sig. »Så, du kund int tool de,« sagde smeden og så at komme af sted. NIS C.

1341. En mand i *Humlebæk* kom hjem en nat kl. tolv og så

ved et hus en hvidklædt kone stå og se ind i et svinehus. Han gik derhen, og så forsvandt synet. Da kaldte han manden uden for og spurgte, om hans kone var i seng. »Ja vist er hun. Men du har vel set min første kone, men tal ikke derom, ti så løber den anden ud af huset.« C. BROCKDORFF.

1342. Der skal gå en hvid jomfru i *Vejen* præstegårds have efter gammelt sagn. Hun kommer gående ud fra havelågen over gården til det vestre hus og ind i hestestalden. NIELS H. LI.

1343. Der går en jomfru, de kalder »æ hvide jomfru«, med en sti ind til *Engelsholm* og kommer ude fra Vesterskoven. JENS PEDERSEN, BILLUND.

1344. En fjerdingvej fra gården *Løverodde* i *Stenderup* lå en flad mark nede ved stranden. Denne mark hed *Plamgård*. Lige oven for marken stod en stor bøg med trapper op i, som førte til en altan oppe i den, der var så stor, at der stod et bord og tre bænke med plads til syv, otte mennesker. Herfra kunde man overse hele marken Plamgård. Jagtjunkeren og jomfruen gik ofte herned om aftenen. Men her fra denne altan kunde man se en hvid jomfru gå over marken Plamgård. Hun havde sin bestemte gang også inde i skoven, hvor andre havde set hende. Nogle mente, det var et varsel for noget, der skulde ske, andre for noget, som var sket. Hun havde sin gang fra en gård, der lå östen for skoven, hvor der boede en skovfoged Schrøder, og efter Plamgård til og ned til stranden. Det var efter sigende tit, hun viste sig, både sommer og vinter. HANS LAURITSEN, VEJEN.

1345. I *Darum* sø er tvende jomfruer druknede, men de var uskyldige, og derfor er de endnu smukke og hvidklædte. Endog karlene er bange for at møde dem på deres vej over Darum mose. W. CLAUSEN.

1346. I *Livø* skov ser man ofte ti hvide jomfruer gå om natten. NIK. CHR.

1347. Öst for *Hodde* præstegård er en dal, som kaldes *Karensdal*. Op ad den kommer hver aften, för solen går ned, en hvid kvindeskikkelse, Hvide-Karen kaldes hun, og går omkring på heden og bukker sig ned, ligesom hun samlede noget op. Når hun har gået der et kvarter, går hun ned i dalen igjen og forsvinder. JELLING.

1348. Der går en hvid jomfru med sit nøgleknippe i *Lunderdal* i *Brørup* på præstegårdens mark og rasler med det. ASTRID FEILBERG.

1349. Ved brønden, der ligger på *Permelille* mark tæt norden for vejen fra Kolby, går det heller ikke rigtig til, idet den pige, der er omtalt i sagnet om Mester Mads, endnu til visse tider der driver sit spil om natten. Flere har mödt en hvidklædt sukkende

nattevandrerske, så det synes, at Mester Mads ikke har gjort sit arbejde fuldstændig tilforladeligt. EFTER JENS MADSEN. A. PED.

1350. I *Fur* præstegårds have har der om natten gået en jomfru, og hun gik al tid og pilkede henne ved et træ. Så tjente der en gang en modig husjomfru, som gjærne vilde vide, hvem det var, og hun gik en aften ud for at træffe hende. Hun mödte hende og sagde: »Gud være lovet«. — »Det var også mine ord,« svarede den hvide jomfru. Så spurgte husjomfruen hende om, hvorfor hun gik her, og fik det svar, at hun kunde møde ved midnatstid, så skulde hun sige hende det. Det turde hun ikke, men fra den tid havde hun ikke ro om natten og klagede da sin nød for præsten, som sagde: »Ja, du kunde blevet derfra.« Så sygnede hun hen og døde. KATR. GLUD.

1351. Der er et sted ude i *Tykhöjt* plantage, der kaldes Storetorn. Det er en grov höj banke, og der skal gå to hvide jomfruer. Gamle Mikkel Tykhöjt var en gang en aften kommen ind i krattet, og så greb deher jomfruer ham oppe ved Storetorn og dandsede med ham, til det begyndte at dages i östen. Så gik han hjem, men han var så træt og så sölle, te han kunde ingen ting i otte dage efter. VINDING HÖJSKOLE.

1352. Niels Rusbjærg i *Egebjærg* (Ejsing) var en aften i by. På vejen kom der én imod ham i hvide klæder, og han troede, det var en murer eller en møller, men da han kom lige til den, så han, at det var en fin jomfru. Så gik han til siden af vejen og vilde gå om ved hende, men det kunde han ikke. Hun blev ved foran ham og var et bitte gran höjere end han. Så vilde han vende om, men hun vendte også om, og han kunde mærke, han tråd på hendes skjörter. Han så nu to karle komme på en told (ɔ: markskjel) ned imod ham, og han gik op imod dem. Så forsvandt pigen, men han kunde ikke nå karlene; ihvor rask han gik, var de lige langt fra ham. Da han kom hjem, gik han først hen og så ind ad vinduerne, ellers havde han blevet syg.

JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1353. I et af de tre krigsår i midten af århundredet skulde ungkarl Peder Jörgensen af *Dellerup* i *Måbjærg* kjøre fra Favsing hjem til Dellerup en aften silde, så det blev langt ud på natten, inden han kom hjem, og da var både han og hestene skidt farne. Disse var hvide af skum og stod og skabte sig gale med öjnene, alt imedens de rystede på hvert led, som skulde de gå imod den Slemme selv. Karlen så heller ikke for vel ud, ti han var syg og ussel og måtte straks til sengs. Næste dag skulde han jo gjøre rede for, hvorledes han havde behandlet bæsterne; ti det var jo set med et halvt öje, at han havde kjørt uforsvarlig. Skjöndt han var en del skidt endnu, fortalte han dog følgende: »Ikke er det min skyld, at hestene var hårdt medtagne i aftes, for a har ikke jaget på dem en eneste gang, men da vi kom til Avsumgårds have (den gang var Holstebro-Struer landevej ikke an-

lagt, karlen måtte derfor med den gamle landevej, der fra Avsumgård gik lige i öst), blev de pludselig urolige, især var det den tilhånds, der skabede sig gal, og det blev værre og værre. A opdagede snart, hvad det var, de var sky for; for henne ved halsen af den tilhånds gik eller skred en jomfru i hvide klæder, og der holdt hun sig, skjöndt hestene snart satte i galop, og selv da det gik i fuld karriere, så a hende endnu; det kan jo nok hænde, te a var ikke glad ved den kjøren, men I kan tænke, a kun havde tanke for at holde bæsterne på vejen, da de stadig drev over mod den søndre vejgrøft. Ja, sådan blev det så ved at gå, til vi kom til korsvejen ved *Hjerm* præstegård, der blev skikkelsen henne med ét, men hestene var nu en gang blevne forskrækkede, så de var ikke så nemme at få hold på igjen.« M. MØLLER, SIR.

1354. En af vore soldater, der var i den danske hærafdeling, som efter Napoleons fald lå i Frankrig, fortalte, at han en gang fik sit natteleje i et afsides værelse, hvor man sagde, at der var spøgeri. Han gik tröstig til sengs, men lagde sin pallask og sine pistoler på et bord, så han kunde nå dem. Da klokken slog tolv, sprang dörene op, og en jomfru, der var kridhvid både i klæder og ansigt, kom ind og lagde sig uden videre i sengen hos ham. Han blev så bange, at han hverken tænkte på sabel eller pistoler. Han kunde ikke komme op uden at skulle skræve over hende, og det turde han ikke. Hun lå ganske stille, men der kom en isnende kulde fra hende, og ved daggry forsvandt hun. Næste nat fik han en af sine kammerater til at lægge sig på jomfruens plads. Klokken tolv kom hun igjen, og den, der havde lagt sig i hendes leje, blev strittet hen til dören med sådan kraft, at det var knap, han kunde krybe derfra. Derefter lagde jomfruen sig rolig hos soldaten, men denne sögte sig et andet kvarter for den øvrige tid. A. N.

15. Sorte jomfruer.

1355. Fra *Mejlby* og ned efter *Tåsmark* i noget engværk, går det ikke rigtig til, folk går let vild der, og så siger man, at det er den sorte jomfru, der leder dem vild. I Lem-dalen går eller flyver en sort jomfru, sandsynlig den samme, for den tager ströget öst på. KAREN MARIE R.

1356. Det var en helligaften — a tror, det var en stafensaften — der var nogle karle komne op i pigekammeret på *Östergård*, for karlene de søger jo altid pigerne. En karl var gået ned efter noget at drikke, og da så han en sort jomfru, der stod henne ved en pumpe, som vi pumpede vand af, og da han kom tilbage til lyset, blev han så syg og hvid som et lagen og måtte til at i sengen. Så fortalte han, hvad han havde set, og jo mere han fortalte, jo sygere blev han. Nu måtte a til at af sted, men

a så ingen ting, for det er jo ikke hver aften, sådant skidt har sin gang, og det er jo heller ikke hver tid om aftenen, det har sin fart. Nu var han kommen netop i det rette öjeblik.

MAREN SKADE, ÅSTED.

1357. Et årstid för min broder kom til at tjene der på *Örslev kloster* var et søskendebarn til os der som arbejdskarl, og han havde en kjæreste, der var på gården som sypige. Så vilde han en aften til legestue og væddede med hende om, at han skulde nok komme tilbage til midnat. Han kom også bestemt i borggårdsporten, da klokken slog tolv, og så hørte han, det ligesom slog køkkendören i, så det svarede igjen i gården. Da så han en mørk skikkelse, der kom ud af dören, og det raslede som af en silkekjole. Den blev ved at gå langs muren hen til bryggersdören, der gik ned i kjælderen, og der gik den ned og forsvandt. Da han kom ind, fortalte han det til pigerne, men de havde intet mærket eller hørt til. Det var hende, de kaldte den sorte jomfru, og den jomfru snakkede folk tit om.

GJERTRUD MARIE KRISTIANSEN, ØRUM, FJENDS H.

1358. Der går en sort jomfru oppe på loftet henne på *Anderup*.

STÖVRING.

1359. Der var en sort jomfru på *Hesthave*, den havde Jens Hårby nær ikke kommen godt af sted med. Hun spögte i et gjæstekammer i gården, og de fremmede, som lå der, kom al tid ind ved midnatstid og sagde, at de turde ikke være der. Så kom Jens Hårby i tanker om, at han vilde ligge der, for han var en meget stærk karl. Nu var det for tidlig at gå i seng, tykte han, og han var ikke rigtig søvnig. Derfor gav han sig til at sno sime der inde, for det var månelyst, og det kunde han godt se til. Den gang klokken var elleve, hørte han sådan allarm der i kammeret ved siden af, som om flere dandste der inde. Det brød han sig ikke om, men för han vidste af det, kom den sorte jomfru ind til ham, og hun giver ham et spark op i næsen. Så bander han en stor djævel på, at han vilde ikke sådan sparkes. »Gjör du det én gang til, skal du få at fornemme, hvor hårde mine fingre er.« Så giver hun ham et spark, ret te æ bloj skyllede af ham. Han griber fat på hende, for nu var han meget vred, men hun var ham meget for stærk og render af med ham ud ad. Han render hans pande imod pigen hendes dragkiste, så den går helt i stykker, og han besvimer. Da han kom til sig selv igjen, havde han en slem bule i panden, som han beholdt alle hans dage. Men jomfruen var henne og kom aldrig mere.

NIELS EBBESEN, ANDRUP.

1360. Da en fremmed opholdt sig på *Rosenvold* og en nat sad ene i en stue, kom der en mørkklædt dame og gik der igjennem. Han hilste godaften, men dåmen sagde ikke noget og forsvandt lydløst. Der er sagt, at det gjentog sig to gange. Næste dag spurgte han, hvem det var, der gik igjennem værelset

på den tid om natten, og da skal fruen have sagt: »Nå, det er den gråklædte dame, der går her.« SÖREN HANSEN.

1361. A tjente på herregården *Refsø* i *Sommersted* sogn og var en 17 år. En dag skulde a hen til Fovslet med et brev til herremandens broder. Det var lidt för aften, og det blev silde, inden a kom tilbage, klokken var imellem tolv og ét. En god halv mil derfra gik et bækløb med skov ved begge sider, og der gik et kvindfolk om natten. Da a kunde se ned i dalen til broen, randt det mig i tanker, og så kom hun også. A turde ikke rende ind i skoven, og a havde nu al tid hørt, at når en gik ved höjre side af vejen og sagde: I Guds navn, så gjorde det ikke noget, derfor gik a ved höjre side, og nu kom kvindfolket, og mine öjne var ikke af det, lav det kom forbi. Hun havde lange skjörter og var sort klædt og med en hvid kappe på hovedet, og der var så mange piber i kappen. A tror ikke, det var et virkeligt menneske, for hun flyttede ikke födderne, men ligesom skred hen ad vejen. Da a kom hjem, kom a sådan til at kaste op. PETER SCHULZ, HORNDRUP SKOV.

1362. To drenge fra *Vadum* gik til konfirmation i *Rödding*. En dag havde de udrettet nogle ærender, og det blev noget sent, inden de kom på hjemvejen. Nu vilde de gå ad en hovsti, der gik skrås over lige til Spötrup. Som de kommer til landevejen, kommer der en sort dame fra Spötrup med den sti, og hun følger dem, og hendes skjörter rasler, men de kunde intet ansigt se. Hun gik altid på lige side med dem, enten de rendte eller gik, for de var meget angst. Sådan gik det, indtil de kom til *Volshöje*, der forsvandt hun. A har tit set ildblammer der på den strækning, hvor stien støder til landevejen. Mine heste har også tit stoppet op der en lille tid, og så har a kunnet kjøre igjen. Det var på det nordöstlige hjörne af hovmarken, og ved opgangen gjennem diget er en fire stentrapper og så en låge med hvirvel til at lukke med. LEM.

1363. For en fem, seks år siden skulde Jens Povlsens pige op at flytte fårene en höstaften, de havde været ved at höste den dag. Så havde de en vædder, der vilde bukke noget. Da hun kom til det første kobbel får, flyttede hun det, men da hun kom til det andet kobbel, fik hun en sortklædt kvinde at se, der stod ved siden af hende. Hun tænkte ikke på noget, flyttede det kobbel og gik videre. Den sorte dame fulgte med og sagde ingen ting, men gav sig til ligesom at spøge med vædderen og sætte sin hånd for den. Hun undrede sig over, at det menneske ingen ting sagde. De fulgtes ad videre frem, og da pigen kom til det sidste kobbel, så forsvandt den anden, og nu blev hun ræd. LEM.

1364. En gang a gik fra *Torup* og hjem ved midnatstid, og

a kom op ad *Freggelund* bakker, da kom der to helt sortklædte jomfruer, store færdige piger imod mig, og de gik med hverandre under armen. A blev bange og skyndte mig afsted. Folkene paa Freggelund var så ugudelige. De slagtede et svin, barberede det, klædte det ud og lagde det i sengen ligesom et sygt menneske. Så hentede de præsten at berette det, han var fra Brøndum. Da han vilde give den syge vinen og tog klædet til side, så han, at det var et svin, og skyndte sig ud på vognen. Hans bog, som han glemte på stolen, kom sejlende efter ham. Der er endnu veje, der fører ind til, hvor gården har stået. Den vej her på odden har været pikket med flere hundrede læs sten.

SÖREN LAVRSEN, MØLTRUP.

16. I lag med jomfruer.

1365. På *Kjeldgård* i *Selde* går en hvid jomfru og spaserer i haven. Min broder tjente der i flere år og så hende. Hun gik i et hvidt skjört, sort nattröje, hvid natkappe og et bælte om livet med et knippe nøgler ved. Der står et kløftet træ i haven, som er groet ud med to vinger, og ned i den kløft er en huling, som der altid er vand i. Der skal jomfruen have vasket et barn og derefter undlivet det og så begravet det. Under træet er en bænk, hvor hun sidder og hviler sig. En pige, der hed Ane Skytte, tjente der for nogle år siden, og hun lagde sammen med de andre piger, at hun vilde ud og snakke til den jomfru og have at vide, hvad den gik efter. Den viste sig nemlig hver aften, når tusmørket faldt på, og gik om til bænken. De andre piger tej stille, men Ane Skytte spurgte: »Hvad går du her efter?« Sådan spurgte hun tre gange, inden hun fik svar. Men så svarte jomfruen tydelig: »Du kan møde mig i aften klokken tolv, så skal du få at vide, hvad jeg går efter.« Så mödte hun hver aften klokken tolv i haven siden den tid, så længe hun var på gården. Hvad de talte sammen om, fik aldrig nogen at vide. Hun siges at have sögt råd ved kloge præster her omkring, men ingen kunde hjælpe hende. Et halvt år efter at hun flyttede fra gården, döde hun, og siden den tid så de ikke jomfruen.

DORTE KATRINE ANDERSDATTER, BÅSTRUP.

1366. Der ovre i *Grinderslev kloster* var, hvad vi kalder en gjenganger. Det var en jomfru, og hende kunde folkene se hver aften, når de spaserede ude i haven ved solens nedgang. De mente, hun havde taget livet af et barn og begravet det der under det træ, som hun gik hen til og stod og puslede ved. Så siger provsten til dem, de måtte ikke snakke til hende, det måtte de vide. Men en gang fik de en pige at tjene, der ikke kjendte noget til den pråt, og så en aften, folkene igjen var ude at spasere,

og de andre spörger pigen, om hun vilde ikke gjærne se jomfruen, svarer hun: Jo, det vilde hun endda gjærne, der var ingen ting hun vilde hellere, for den jomfru var hun ikke ræd for. Så sætter de dem på en lystbænk, og så kommer jomfruen henne i en gang. »Der kan du se hende«, siger så en af karlene, »der kommer hun.« Men hun kunde ikke se den. En anden af karlene retter sig op af bænken og letter hans arme og siger: »Nu kan du se under mine arme.« Så kunde hun se hende. Hun går hen til træet og pusler der. Pigen går så hen til hende og spörger: »Hvad står du her efter?« Hun svarer: »Du kan komme til mig i nat klokken tolv, så skal a sige dig, hvad a går efter.« Det bliver pigen så angst for, og går til provsten og fortæller det, ligesom det er gået til. Han bliver jo forknyt over det, for han havde jo sagt, de måtte ikke snakke til hende, og han kunde ikke gjøre det klart eller gå i forbön for hende. Så måtte de have bud til Furland efter præsten der, og det skulde også være snart, det kan én nok tænke, når han skulde komme inden midnat; men de kjørte nok også, te bæsterne var nær støvt. Han manede hende så ned ved et træ. ANE DOROTHEA PEDERSDATTER, LUNDØ.

1367. I *Fur* præstegård gik for en del år siden en pige igjen. De kunde se hende hver aften, hun gik og spaserede der eller stod også ved roden af et træ. En aften var nogle unge piger forsamlede ved præstegården, og der iblandt præstens pige. Så kom damen spaserende der ude i haven, og pigen mente da, at hun godt kunde gå hen til hende. Hun gik også og spurgte gjengangersken, hvad hun gik efter. Hun svarede, at hun kunde komme igjen kl. tolv, så skulde hun få det at vide. Pigen gik så ind i hendes seng, men da kl. blev tolv, måtte hun op og ud til damen, hun kunde ikke lade det være. De spaserede nu sammen en time, og det gjentog sig hver eneste nat, ihvordan vejret end var. Hver gang de skiltes, gav hun damen hånd på at ville være tavs. Til sidst talte hun med præsten om det, men han kunde ikke redde hende. Så flyttede pigen bort fra øen og blev nu fri. Denne viste sig ikke oftere, og det blev ikke rigtig opdaget, hvorfor hun gik, men det mentes, at hun havde taget livet af et barn og begravet det ved roden af det træ, som hun stod så tit ved. MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

1368. I *Tvis* mølles have gik også en jomfru. Så fik de en myndig dreng til at gå ud og spörge hende om, hvad hun gik efter. Så tvang hun ham til at følge med om i haven og kaste de ben op, der lå, og begrave dem i kirkegården. Da fik de ro for hende. KIRSTEN MARIE FREDERIKSDATTER, ALBÆK.

1369. I min barndom var der en gammel mand i *Jedsted*, der hed Frands Møller, han gik i madning omkring hos beboerne, altså var han på fattigvæsenet, men havde dog en gang ejet den store Jedsted mølle. Han havde en broder, der var herredsskriver

i *Rödding*, og denne var bleven gift med sin broders, Frands Møllers datter. Frands rejste af og til ned at besøge datteren, og som han så en aften gik hjem derfra og kom til Gudsnapgård i den östlige del af Kalvslund, så han en skikkelse sidde ved siden af vejen. Han hilste godaften, og da skikkelsen nu rejste sig, så han, at det var en pige med en byldt på armen. Hun siger så: »Nu skal du følge med mig til Kalvslund kirke og hjælpe mig at begrave mit barn.« — »Det kan a ikke, a har ikke tid i aften«, gav han til svar, men måtte så love at komme aftenen efter. Det vilde hun have hans hånd på. Men den vilde han ikke give hende, og så rakte han sin stok ud. Siden den tid gik han aldrig den vej, når han skulde besøge sin datter. LÆRER JÖRGENSEN, STABY.

1370. En ungkarl på en sytten, atten år, der var en hel del modig, gik en måneskinsnat ved midnatstide hen ad en vej. Allerbedst som han går, kommer han til et kvindfolk, der står og graver så meget ivrig ind i kanten af et bakke. Så siger han: »Gud hjælp dig!« Den svarte ikke. Han sagde det én gang til. Den svarte endnu ikke. Så siger han det tredje gang. Da sætter den spaden, og så kommer den hen til ham. Nu blev han ræd og gav sig til at gå. Den fulgte ham, og lige så stærkt han gik, gik den også, men det var ikke at se, te den bevægte bentöjet. Endelig kommer de til en korsvej, og enten hun nu ikke har kunnet gå over den, eller hvordan det har stået til, nok er det, hun går hen til ham og lægger den ene hånd på hans bryst og den anden på hans ryg, og så grinte hun ham lige ind i ansigtet, og hun slog en mund på ham lige så stor, og hendes öjne var at se til, ligesom når man ser ind i to huller. Så slap hun ham og forsvandt. Han kom hjem, men var syg og måtte ligge i længere tid efter den tur. Da han fortalte det, sagde han: »I kan stole på, te a siden har ladet dem passe deres arbejde, a kom om ved, for det har a aldrig glemt i mine dage.« Det var ud efter *Flensted* hede, det passerede. PEDER JOHANSEN, MOS SØ.

1371. En blytækker, der har været på *Engelsholm*, han sagde hver nytårsaften, når de havde spist, at han skulde ud i dyrehaven og snakke med den hvide jomfru. Det sagde han også den sidste aften, han levede, men da blev han henne, og de fandt ham død ude i haven næste dag. Hvad enten han nu virkelig har mödt jomfruen eller ikke, er ikke godt at vide, men hans spot blev da til alvor. PEDER MIKKELSEN, GADBJÆRG.

1372. En jomfru, der boede på det östre tårn af *Engelsholm*, ønskede sig ikke andet himmerig end der. Så døde hun og gik igjen. En blytækker fra Engelsholm var en gang i Nörup kro. Da han gik hjem ved midnatstid, kom han til en jomfru ude i skoven. Han spörger hende, om de skulde følges ad. Jo. Da de kommer til slottet, må hän give hende hånden på, at han skulde komme til hende igjen næste nytårsnat ude i dyrehaven på en

åben plads der. Han går så til præsten og taler med ham om det, men han turde ikke have med det at gjøre. Næste nytårsnat blev blytækkeren væk fra mødet, men hun kom efter ham, og hvert klædningsstykke blev revet af ham og hængt på træerne. Han kom dog hjem igjen og lå tværs over sengen og var død. Den seng skal redes hver dag, ellers får de ikke rolighed for hende om natten. Hun skal ellers være nedmanet ude i skoven på en grön plads, hvor der den dag i dag gror langt grönt græs.

JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1373. I *Krejbjærg* var en smed, der var så forfærdelig stærk, han hed Bærtel. En aften han gik over kirkegården, hvor der jo går en sti, som har været brugt meget för, men ikke nu, da kommer der et kvindfolk op. Han siger god-aften, og hun nøder ham så til, at han en vis aften skal gå op og forrette et vist ærende foran alteret i Krejbjærg kirke. Hvad det var, kom aldrig over hans mund. Den bestemte aften lod han være med at komme, men hun møder ved hans seng, og så går han til præsten i Rödding. »Ja, har du lovet noget, skal du holde det, for det gjör dig ingen ting.« Så gjorde han det, og hun takkede ham for det, og nu fik hun ro. Ingen fik at vide, hvad det var for et kvindfolk. LEM.

1374. Mellem *Svejbæk* og *Bindingshede* gik der om natten en hvidklædt ung kvinde med et par fladbundede træsko på. En lys og måneklar aften var der endel unge mennesker samlede på det vejstykke, hvor gjenfærdet havde sin gang. Arm i Arm gik alle de unge så nær som én karl. Hans kjæreste var netop den aften ikke med. Samme karl var næsten mere end modig. Under sang og latter gik flokken hen ad vejen. Nu så de den hvide pige komme imod sig, men hende havde de fleste set flere gange, og få eller ingen var bange for hende. Så råber den karl, som ingen havde at følges med: »Nu vil jeg gå hen og byde den hvide jomfru min arm;« og med det samme sætter han af sted hen til hende og spurgte, om hun vilde følges med ham? Med det samme vilde han løbe hen til de andre igjen, men nu greb den hvide fat i ham og trak af med ham, og nu kunde den stakkels karl ikke slippe løs. Han skreg og klagede sig, bad og tiggede, men det hjalp ikke. En time måtte han gå med hende, og for at komme fra hende måtte han love, at han hvert år den samme dato vilde komme og følges med hende, og kom han ikke, hentede hun ham selv. Da datoen kom næste år, var han ikke til at holde hjemme, hverken ved list eller magt. Den nat spaserede han atter med den hvide. Det tredje år fulgte en meget lærd præst med ham ud til jomfruen. Præsten læste for spøgelset, sådan at karlen den nat blev fri for at gjøre gjenfærdet følgeskab. Fra den dag så folk aldrig den hvide jomfru. Men karlens sundhed var nedbrudt, og inden året var endt, lå han i sin grav. Dette har

jeg lært af en gammel mand, som, mens han levede, boede i Silkeborg Sønderskov. C. SÖRENSEN (THOMASKJÆR.)

1375. På vejen fra *Sigsgård* til *Nörre-Kongerslev* går der også spøgelser. Flere folk kan fortælle om en pige, klædt i hvidt, der i almindelighed sidder på vejkanten. En vinteraften gik nogle tjenestefolk fra Nörre-Kongerslev for at besøge bekjendte i Sigsgård, det var en karl og to piger. Omtrent midt vejs fik karlen öje på den hvide pige, hun sad i sneen ved siden af vejen. Pigerne kunde derimod intet se. Han sagde ikke noget, för han kom til gården, der fortalte han, hvad han havde set, og da de gik igjen, sagde han for spøg, at hans kjæreste sad og frøs ude i sneen og ventede på ham. Men det skulde han vist ikke have sagt, ti pigen sad endnu på samme sted. Da de gik forbi hende, sagde karlen: »Der er hun«! men i det samme hang hun om hans hals, og han måtte bære hende helt ned til Nörre-Kongerslev mølle. Pigerne blev også helt underlig til mode, da de så, at karlen blev kridhvid i ansigtet, lige idet den hvide pige hængte sig om hans hals, og han ikke besvarede deres spörgsmål om, hvad der fejlede ham. Han kunde ingen ting sige, för han kom hjem. Så blev han syg, kastede op og var dårlig længe efter.

På samme vej gik en aften en arbejdsmand fra *Sønder-Kongerslev*, som for resten lever endnu. Han gik midt på vejen, og det er noget, man jo aldrig må. Så får han et puf i ryggen, han vender sig omkring, men ser ingen ting, skjöndt det er meget lyst. Men så lidt efter får han endnu et puf, så han nær var gået forover. Nu kommer han først i tanker om, hvad det kunde være, og sprang til side og mærkede derefter intet. Han blev så syg, da han kom hjem. M. NIELSEN.

1376. En aften siger en karl til mig, om a vil ikke med over til *Egebjærg*, og vi følges da ad. Omsider skal vi til at hjem, og vi følges da om ved blegehaven, der er ved *Hostrup* hovedgård. Der får karlen syn på et fruentimmer. »Det er nok stuepigen,« siger han, »der er omme efter noget på bleg. Hold bi«, siger han, »så kan vi følges ad!« Så kommer hun hen og ser ham lige ind i ansigtet, og hun var så kridendes hvid og var i helt hvide klæder. Det giver mig en forfærdelig forbluffelse, og a tager trit til siden, og så går a ind i folkestuen, og da a har siddet der en tid, går a op i mit kammer. Jomfruen blev ved at følge den anden karl op til hans kammer og huggede ham om uden for hans dör, og da han kom ind, hug hun ham atter omkuld og sledes med ham, ilav han kom af hans klæder. Han døvede også med at være i sengen for hende, og det skrumlede svært på hans træsko. Det skal have været en jomfru, der havde taget hendes barn af med livet omme i blegehaven og havde sin gang op til Skakkenborg höj på marken. JENS KJELLERUP, HVIDBJÆRG HEDE.

1377. I *Sølsted* sad en væverpige til huse hos en broder. En

gang var hun gået over til Brydegård, og som hun om aftenen vendte sent hjem ad og kom lidt forbi *Søby kirke*, mödte hun noget på vejen. Hun syntes, det var et menneske, og troede så, det var hendes kjæreste, der havde lovet at gå hende i møde. Hun havde et brød og nogle gryn at bære på. Men skikkelsen kom ikke hen til hende, og derfor troede hun, at han for löjer vilde gjøre hende angst. Derfor råbte hun til ham: »Men, Jörgen, kom dog her hen og hjælp mig at bære mine sager, du kan tro, at jeg nok kan se, at det er dig!« og hun blev ved at kalde på ham tre gange. Men så syntes hun, at han blev borte på den anden side af gjærdet, og så kravlede hun op for at se efter ham. Men da rejste skikkelsen sig og stod foran hende og spurgte, om nun vilde tilhøre ham, og så var det, som om hun ikke kunde sige nej, skjönt hun blev så angst og forvildet. Men brødet skulde hun først af med, og derfor måtte hun gå hjem med det. Dog skulde hun love fuldt og fast at være tilbage på samme sted inden kl. tolv, for ellers skulde hun blive sådan pint og plaget, at hun skulde dø om tre år. Hun kom så styrtende ind ad dören der hjemme med brødet og pengene og sagde, at hun straks måtte af sted igjen, da hun havde lovet det. Men så tog folkene fat og holdt hende tilbage med magt, skjönt hun rev og slog om sig alt hvad hun kunde, og fråden stod hende ud af munden. Da klokken blev tolv, blev det endnu værre, der blev da sådan en stöj uden for huset, og lysene gik ud efterhånden, som de tændte dem. Endelig tog dette af, og pigen blev mere rolig, men i tre nætter, når klokken slog tolv, måtte de atter holde hende tilbage med magt. Et slagtilfælde fik hun i den tid, og det kom siden over hende af og til.

MARIE SANDAL.

1378. Ved den bro, som findes ved den sydlige ende af *Hjulby* sø ved Nyborg, spøger en hvidklædt dame. For nogle år siden kjørte en gammel præst med sin familie over broen en aften og traf just denne hvide dame. Præstens datter, som slet ikke tænkte noget derover, spurgte, om hun vilde kjøre med. De andre tyssede på hende, at hun ikke måtte tale til spøgelset; men hun var og blev vanvittig siden den tid.

En aften kjørte to mænd forbi Hjulby sø, mens de talte hånligt om spøgeriet. Men midt under deres snak blev fadingen løftet af vognen og kastet ned i grøften med dem i. De fik den dog sat til rette igjen og satte sig så op og vilde til at kjøre, men så begyndte den at gynge så forskrækkelig op og ned, og røg tilsidst med dem i grøften igjen. De måtte så spænde hestene fra og trække dem hjem og lade vognen stå til næste dag.

V. BENNIKE.

1379. En aften sad fire karle på gården *Bækmark* i Flynder, ude på en lystbænk i haven. De sad og talte om, at nu var det nok ved tiden, at der gik en gjenganger igjennem haven. Der havde nemlig tjent en jomfru der på gården en gang, og hun

havde nok født et barn i dølgsmål og så begravet det nede i haven, og nu fortaltes der, at hun hver aften ved sengetid gik igjennem haven for at møde sin kjæreste, der havde lovet hende ægteskab, men havde bedraget hende. Karlene talte nu om, om ikke en af dem skulde tage hende, for så kunde hun blive fri for at gå der hver aften og vente på den troløse kjæreste. Det blev de allesammen enige om, men hvem af dem skulde tage hende? Det gav de sig til at spille »Brus« om. Avlskarlen vandt hende, de mente jo, at det hele skulde gå for spøg, men om aftenen ved sengetid kom ganske rigtig gjengangeren og kaldte ad ham ved karlkammervinduet. Han blev nu ordentlig bange, men ud måtte han til hende, og han kunde heller ikke slippe fri; ti hvor han end gik eller stod, syntes han bestemt, at hun fulgte med ham. Til sidst kunde han ikke udholde det længere, men kaldte ad manden og bad ham hente præsten, om han ikke kunde mane hende bort. Manden lo ad ham og sagde, at det betød ikke noget, det var kun hans egne tanker, men karlen forsikrede höjt og dyrt, at hun gik ved hans höjre side bestandig. Endelig lod manden sig overtale og spændte for og kjørte til Flynder præstegård midt om natten. Han fik også præsten med hjem, og karlen sad ude i haven og kunde ikke gå af pletten, så bange var han. Præsten kunde nok se, at hun stod ved hans side, men han kunde ikke få hende derfra, det havde han lært for lidt til. Han gav dem da det råd at hente Fjaltring præst, da han var meget klogere. Han blev også hentet med det samme, men kunde dog ikke mane hende helt bort. Han fik hende dog til at blive i haven og fik også karlen fri for hende på den måde, at han i ét år aldrig måtte komme norden for Bækmark, ti så længe havde hun magt over ham. K. KR. JENSEN.

1380. Gården *Bækmark* er meget rig på spögelsehistorier. En aften, karlene spillede kort, sluttede de med en femkort om en kjæreste. Da de havde haft alle de piger på spil, som de kjendte, er der en af de mest raske, der siger, de skulde have den hvide jomfru på spillet, som gik ude i haven, og det blev også vedtaget. De spillede, og vedkommende karl vandt jomfruen, men da karlen skulde i seng, kom hun og vilde med karlen, der havde vundet hende, og sådan gik det fremdeles hver aften om sengetid, men det huede ikke karlen, han rejste fra gården og langt op sønder på for at tjene. Men jomfruen fulgte med ham. Så gik han til præsten deroppe og klagede sin nød og bad om hjælp, men præsten sagde, han kunde ikke hjælpe, han skulde ned til sognet, som han var kommen fra. Så kom han til Flynder igjen og gik til præsten der og bad ham hjælpe sig. Det vilde denne også nok, men det vilde blive en hård dyst for karlen, han skulde nemlig i tre nætter i rad stå oppe foran alteret i kirken med et stykke brød i hver hånd, og der vilde komme flere smukke jomfruer og tigge så mindelig om en bid af hans brød, men han måtte under ingen omstændighed

give dem noget, så var han forloren, og han holdt sig også, og jomfruen blev manet ned ude i haven. HENRIK JENSEN, RIS MARK, TIMRING.

1381. I en allé i haven ved *Bækmark* i Flynder sogn har der gået en hvid jomfru, som alle der ude véd at fortælle om. En aften sad nogle karle og piger og spillede »i brudeseng.« En forvoven fyr valgte blandt andre den hvide jomfru til sin brud, og da kortene lagdes op, traf det netop hende. Nu gik spillet videre, og det såes, hvor de skulde mødes — ved hans seng. De gik nu fra hverandre og tænkte ikke mere på spillet, men ved midnat indfandt den hvide jomfru sig ved hans seng, og han måtte med hende ud. Næste nat gik det lige sådan, han var stadig forfulgt af hende; til sidst blev han næsten vanvittig, men nu fik han hjælp af den præst, der havde konfirmeret ham. Han skulde rejse mod syd, til han havde overskredet et bestemt antal rindende vande og blive der; over Bækmarksbro måtte han aldrig komme. Han rejste og blev således fri for den besværlige brud, men siden den tid har ingen mærket noget til den hvide jomfru. M. MÖLLER, SIR.

1382. Havejomfruen på *Bækmark* blev af pastor Øllgård i *Møborg* nedmanet vest for landevejen, der fører til Lemvig, i nærheden af et sted, man kalder Peder Agers, ved et dige, hvor stedet endnu antydes ved »et korstegn«. Præsten måtte love, at karlen, Kristen Lykke hed han, ikke skulde være norden for åen, der løber forbi Bækmarksbro siden solnedgang. P. K. M.

Dette korstegn er et stenkors, som endnu findes i diget, og hvortil der nu så vidt mig bekjendt kun findes et eneste sidestykke her i landet nemlig i Salling i Grinderslev sogn. E. T. K.

1383. På *Bækmark* gik der en hvid jomfru ude i haven, og hun lod sig særlig se imod de höjtidsaftener, navnlig juleaften. Så var det en juleaften omkring ved klokken 10, at folkene sad inde i folkestuen og spillede »i brudeseng«. Da hændte det, at en af karlene ikke kunde vinde nogen. Så sagde han: »Ja, så bliver der ikke andet for, end at jeg må ligge ved den hvide jomfru i nat«. Da de skulde så i seng, gik han ud i havelågen og kaldte på hende tre gange og spurgte, om hun så vilde komme, for nu vilde han i seng. De gik alle i seng, og han også. Henved midnatstid tvang en uforklarlig magt ham op af sengen, og han var så ude en tid, men da han kom tilbage, var han frygtelig svedig og træt. Det gjentog sig hver aften. De prøvede at holde vagt ved ham, og den anden karl, der lå ved ham, vilde holde ham tilbage, men han var ligesom rasende og skulde ud. Han henvendte sig så til pastor Ölgård i Møborg, og han manede så jomfruen ned, men pålagde karlen for at få fred at rejse ned syd for Kongeåen. Han opholdt sig da nede i Sønderjylland i en række af år og forsögte så at komme tilbage, men den første nat, han opholdt sig i sit hjem, gjentog historien sig. Han drog da tilbage igjen og levede endnu der nede i 1870, da talte jeg med ham. Han havde en broder, der var kjöbmand ved Nes kirke, og jeg

spurgte ham, om det var sandt. Ja, det vilde han ikke gjærne udtale sig om, men det var desværre rigtigt nok. Nærmere forklaring vilde han ikke gå ind på. Da jeg gjentog ham hovedtrækkene i historien, bekræftede han det. Ingen vidste, hvad broderen bestilte der ude i haven. REDAKTØR VEJLSTRUP, ÅLBORG.

1384. En mand, der boede i *Östergård* i *Lomborg*, han havde tjent som ungkarl i *Bövling* præstegård. Så går han ud en aften, og de kommer hen til en skikkelse. Hvad samtale de har haft, var der ingen, der vidste, nok er det, karlen kom i hans seng, men da stod den skikkelse uden for, han skulde lukke op, den vilde have mere med ham at gjøre. Det blev sådan den aften, og det blev sådan hver aften, karlen havde ingen ro. Så sagde han det til præsten og fortalte sådan og sådan, og den stod ved hans vindue hver nat. Ja, det skulde have gode veje. Præsten gik så ud og lagde sig i karlens kammer og vilde høre til det. Så kom skikkelsen også, og præsten gik ud til ham, men hvad samtale de havde, var der ingen der vidste. Karlen måtte love præsten, at han aldrig skulde komme om ved Bövling kirke, siden solen var nede. Han holdt det godt nok, blev gift og kom til at bo i Östergård. Nu går landevejen jo lige om ved kirken. Så en gang var han ved havet til strandavktion. Det var hen på eftermiddagen, og han vilde gjærne af sted, men kunde ikke blive færdig, og så var solen nede, da kan kom forbi kirken. Nu blev det skidt med ham, han var ikke ret syg, men gik og dvinte hen og så ud som døden. Det var et skidt løfte, han må have givet den gjenganger. A har kjendt ham, og han levede mange år efter. Det var de andre mænd, der voldte, at han ikke kom af sted. JENS NIELSEN, GUDUM.

1385. Der gik en hvid jomfru i *Åbjærg have*, hun havde en sti tværs over haven fra borggården og hen til et stort havedige. Alle folkene vidste så grov godt, at hun gik der. Så en aften, de sad inde og spilte kjærestespil, da er der en af karlene, der sætter den hvide jomfru på spil, og han vinder hende, men aldrig så snart det var sket, så måtte han ud til hende, og han kunde ikke komme fra hende, men hun tumlede ham sådan, te han duede aldrig siden. ANE KIRSTINE KRISTENSDATTER, HOVEN.

1386. På herregården *Vosborg* tjente der for mange år siden en pige, som efter at være død var slem til at gå igjen ude i gårdens have. Folk mente, at hun havde født i dølgsmål eller noget lignende, men intet vidstes bestemt. Hver aften var hun på færde, så at gårdens folk næsten blev fortrolige dermed og ikke agtede videre derpå. Så var det en aften, der kom nogle fremmede karle, og kortene kom i gang. Der blev spillet »i brudeseng«, og da en af karlene blev spurgt, hvem han vilde ha'e, sagde han i overgiven kådhed: »Tøsen, der går her ude i haven.« Kortene blev lagt op for dem, og hun blev tilkjendt ham. Efter

den tid kunde karlen ikke være i fred for hende, så at han var ved at fortvivle over sin ulykkelige tilstand. Han sögte råd hos kloge folk og præster, men ingen kunde hjælpe ham. Endelig kom han til præsten i *Fjaltring*, og han sagde, at han ikke fik fred, för han kom over landets grændser. Karlen rejste da ned til Sønderjylland, hvor han siden opholdt sig. Han vovede ikke at komme tilbage, ti præsten havde forudsagt, at hvis han kom tilbage, blev det lige galt igjen, og han kunde da leve höjst et år i en sådan tilstand. T. KR. KRISTENSEN.

17. I lag med karle.

1387. Der var en mand ude fra *Jelling hede*, der havde været i Jelling en aften. Den gang han så gik hjem ad og var kommen forbi æ Gallehus, så ser han en rytter, der går for ved sig, han troede, det var Kristen Rytter, der boede nede ved Skjærum klint, og ham kunde han følges med op til hans hjem. Han råbte ad ham, at han skulde bie, men manden blev ved at gå. Så råbte han nok en gang, men han bej endnu ikke. Da råbte Per Andersen tredje gang: »Dersom du bier ikke, så skal den Slemme tage dig eller mig.« Så blev der en sölle tid. Deres akkord blev sådan, at han skulde møde den Slemme tre løverdag aftener i træk uden for gården. Kom han så ikke, når det rystede dören, så blev der sådant et spektakel, te de troede, gården havde væltet. Så måtte han ud, men han var så sölle, når han kom ind, te det var farligt. Han måtte møde de tre aftener, men hvordan deres aftale blev så siden, det fik der ingen at vide. Manden er død for mange år siden, a har godt kjendt ham. O. CHR. B.

1388. Den gård, jeg er fra, og så vor nabogård bliver kaldt Tajgårde. De ligger i Hajstrup, Örby sogn. De gamle fortalte, at der har ligget en herregård ved navn *Tajgård*. Lidt fra det andet skov, som hørte til gården, lå en lille bitte skov, og der ved kunde de ingen sinde holde heste töjrede. En gang køerne stod töjrede der nede, og pigen i den silde mørkning var nede at malke, kom der en hvid skikkelse imod hende. De havde en karl at tjene, der hed Nis Post, og så siger hun nok så rask: »Du skal ikke kyse mig, Nis Post.« Så kom han hen og greb ved hende, og så var det, ligesom hun stod inde i en stor gård. Så siger skikkelsen til hende, at hun skulde komme igjen om tre dage. Da pigen kom hjem, var hun så syg, at hun måtte straks i seng, og var ligesom helt forvildet. Der kom bud efter præsten, og de fortalte ham, hvordan det var gået til. Han blev så bange, at han turde ikke vove at gå ene hjem. Anden dagen kom kun sig igjen. Den tredje dag derefter var de der nede ved skoven at rive hø, og min bedstefader var selv med. Nu havde han

forbudt pigen at gå ind i skoven, men da de havde spist deres meldmad, rejste hun sig lidt för de andre og gik hen ad skoven. Så siger bedstefader: »Hvor vil du hen?« Ja, hun vilde et lille ærende her ind. Så lod han hende gå, og lidt efter kom hun tilbage med et brev i hånden. De kunde ikke læse det, og det blev sendt til øvrigheden i Haderslev. Hun vidste ikke selv, hvordan hun havde fået det brev. Man mente, at den gamle herregård har ligget der omkring ved den skov, og man har også fundet rester af mursten der. VINDING HÖJSKOLE.

1389. En pige gik en aften med en vej. Lidt foran så hun en skikkelse gå. Hun syntes, den lignede hendes kjæreste, og råbte derfor, at han skulde vente, men der kom intet svar, og skikkelsen blev ved at gå. Hun gik nu hurtigere, men den gik også hurtigere. Da råbte hun, om han ikke kunde vente, han plejede ellers nok at vente og følge med hende. Da standsede skikkelsen, men da hun kom derhen, så hun, at det var en anden én, som spurgte, om hun kunde bede fadervor. Det gjorde hun, og skikkelsen forsvandt. Pigen blev kort efter syg og døde.
HOVEN HÖJSKOLE.

1390. En kone i *Hornum* var i byen en aften, og så mødte hun en knægt på gaden. Hun var noget mundstærk, og så siger hun: »Må a ligge ved dig, min dreng?« Han svarede ikke. Men om natten var der én i sengen ved hende. Hun vilde nu sætte sig på en stol og overkomme natten der, men han satte sig under stolen, og så væltede den med hende. Hun klagede sig over det om morgenen til andre folk, men de sagde, at hun var tåbelig. Så gik hun til deres præst, og han sagde, at det var der ingen fare for. Nu vilde han skrive et brev, og det skulde hun sætte oven for hendes stuedör på sned ved et söm. Så blev hun fri, og brevet blev henne af sig selv. ANE MARIE KRISTENSDATTER, ØRUM.

1391. Imellem *Lindenborg* og *Randrup* skal der også gå noget. Der er bleven spået, at når det kommer helt til Randrup, så skal der ske en ulykke. En pige, der tjente ved Jakob Smeds, kom gående ad den vej en aften, og da hun kom i dalen östen for gården, så hun to for ved sig. Så siger hun: »Ja, a ser jer nok, I to skjælmer, I skal ikke tage ud for at ræde mig hen.« Det så ud, som den ene sad og red på den anden, og hun troede, det var hendes egne medtjenere. Men den gang hun kommer så hjem, da sidder begge karlene ved bordet og spiller kort. »Hvad! sidder I her? og hvorfor var I gået ud for at ræde mig?« De havde ingen steder været. Jo, hun havde set dem. Så forsikrede konen også, at de ikke havde været af pletten. Nu fortalte hun jo, hvad hun havde set, men aldrig så snart hun havde sagt det, blev hun syg og blev ved at være det til anden dags aften ved samme tid. Hun havde også set to komme ridende på en hovedløs hest. KRISTEN SÖRENSEN BYSTED, SKIBSTED.

18. Gloende gjenfærd.

1392. Gamle Kristiane fra Fyen fortæller, at der på *Sandholt* tjente en pige, som en aften gik på en vej, der førte til gården — hun havde været et ærende nede i Sandholt mølle, og der mødte hun en gjenganger, som de kaldte Hans Forrider. I levende live havde han tjent på gården og været meget yndet af herskabet, men han havde begået en stor forbrydelse, hvorfor han nu gik igjen efter sin død. Gjenfærdet stod og spærrede vejen ved en å, så at hun ikke kunde komme over, men pigen var ikke bange af sig og sagde: »Jeg kjender dig nok, Hans Forrider, du er jo en fordömt ånd.« Men dette måtte hun nok ikke have sagt, for dermed fik han hende ligesom noget i sin magt. Gamle Kristiane kan ikke huske, hvad gjenfærdet nu sagde, men han truede da pigen hårdt og vilde have, at hun skulde tilhøre ham, og da han slog kappen til side, så hun, at han var helt gloende. Til sidst spurgte han hende, om hun kunde læse hendes første troesartikel. »Ja,« sagde hun, »jeg kan læse både den første og den anden og den tredje, så det skal skingre for dine øren.« Men da hun fik begyndt, bad han hende straks om at holde op. Derefter vilde han have hende til at fly sig hånden, men i stedet for den rakte hun en flig frem af hendes forklæde, og da han slap, var det uldne i den helt svedent. Det var nemlig uldent slået på linned, men linnedet kunde ikke brænde, fordi det var hjærtevædet, ti det var håndspundet, og da dyppes fingeren i munden for at væde garnet dermed. Kristianes fader har set forklædet og har tit fortalt hende denne tildragelse. MARIE SANDAL.

1393. Tre mursvende, som var brödre, arbejdede i *Lyndelse* kirke i Fyen. De tog ligene ud af kisterne, som stod i de åbne begravelser, stillede dem op imod muren og slog dem på ørerne og spillede bold med hovederne. Den, som havde været den værste til det, styrtede pludselig død til jorden. Nogen tid efter gik en pige, som tjente på *Sandholt*, om aftenen hjem til gården fra en mølle der i nærheden. Hun mödte en person og tiltalte ham med: »God aften, Hans Forrider«. — »Jeg hedder nok Hans,« var svaret, »men det er ikke den Hans, du leder efter, har du lyst til at se, hvem jeg er?« I det samme slog han sin kappe til side, og så var han helt gloende. »Jeg ser nok, at du er en fordömt ånd«, sagde hun, og så spurgte han, om hun kunde læse den anden troens artikel. Hun svarede, at hun kunde læse dem alle tre, så det skulde ryste for hans øren, og så begyndte hun at læse. Men han bad hende tie, han kunde ikke tåle at høre derpå. Da hun nu tav, bad han hende sige til mursvendene, der var hans brödre, at de skulde opføre sig bedre end han, for ellers kom de til at brænde i Helvede lige som han. De tre ben var allerede gjorte til stolene, hvorpå de skulde sidde. Men hun måtte ikke åbenbare det for andre, hvad hun bavde set og hørt,

og skete det, vilde han pine hende i tre år, og når hun havde fyldt sit tyvende år, skulde hun dø, hvis han kunde gjøre noget dertil. »Guds magt er stærkere end din,« svarede pigen. Derefter forlangte han, at hun skulde give ham sin hånd på, at hun ikke vilde åbenbare det for andre end hans brödre. I steden for hånden rakte pigen ham snippen af sit forklæde, og han tog fat derpå, og så blev der spor af han fem fingre, snippen var som sveden af. Så skiltes de ad. Den følgende nat lå pigen og drömte om alt dette og talte i søvne derom, sådan fik de andre piger det at vide. Men siden blev hun dårlig hver nat, og der var noget, der klemte og pinte hende. Således blev det ved i hele tre år. Den sidste dag för hun fyldte sit tyvende år, bad hun alle gårdens folk om at våge hos hende om natten, og da blev hun så frygtelig dårlig, at de troede ikke, hun havde levet natten over. Men da det blev dag, kom hun sig, og så var det overstået, og hun følte ikke til noget siden. Så lavede hun en vise derom og gik omkring og solgte den. Der levede endnu for få år siden folk, som havde talt med pigen og set det svedne forklæde. PASTOR F. C. BLOCH.

1394. Der tjente en ung karl på *Vedelsborg*, og han var forlovet med en ung pige fra byen der i nærheden. Hende plejede han gjærne at mødes med om aftenen, så ofte han havde lejlighed, også besögte han hende i hendes hjem. En aften i mørkningen ventede hun ham på vejen. Da hun kom ud til byens mølle, så hun en mandsperson, indhyllet i en stor kappe, komme sig i møde. Han lignede noget forrideren i væsen og adfærd, hvorfor pigen straks faldt på den tanke, at det vist var hans hensigt at kyse hende, da hun nu sikkert troede, at det var ham. Han lod også, som han ikke kjendte hende, og gik sin egen gang forbi, men pigen, der var sikker i sin sag, tiltalte ham og sagde: »Du behøver ikke at skjule dig for mig, Per, jeg har allerede kjendt dig.« Personen standsede, slog sin kappe til side og sagde: »Ser du nu, hvem jeg er.« Pigen blev over måde forskrækket, ti personen skinnede som gloende kul, men hun samlede sig dog snart igjen og svarede: «Ja, jeg ser, du er en fordömt ånd.« Det skulde hun ikke have sagt, ti vi har ikke lov til at fordömme nogen, og havde hun intet sagt, havde han vist nok fortsat sin gang, men nu sagde han: »Kan du læse mig den første artikel?« »Ja,« svarede pigen, »jeg kan læse dig den første, anden og tredje, så det skal klinge for dine øren.« Derpå begyndte hun at læse, men Fanden standsede hende og satte en vis tid, hvori han vilde komme til hende hver nat i visse timer og plage hende, fordi hun havde tiltalt ham. Derpå rakte han hende hånden til afsked, men pigen var for klog til at give ham sin hånd og rakte ham sin forklædeflig. Så tog han ved og forbrændte den sådan med den gloende hånd, at alle hans fingre sad kjendt i den. Derpå forlod han hende. Han kom nu hver nat på den tid, han havde bestemt,

og plagede pigen, så hun nær havde gået fra forstanden. Folk, tillige med præsten vågede over hende, men intet kunde hindre hendes kval. Da tiden var udløben, blev han borte. Siden efter gik pigen omkring i landet og fortalte, hvad der var mödt hende. Vilde folk ikke tro hende, havde hun sit forklæde med til syn for sagen og til skræk for alle mennesker. P. K. M.

Sagnet og en vise derom har været trykt som flyveskrift, det var kjendt af fortællerens bedstemoder.

1395. På *Fjellebro* levede en gammmel enkefrue, som havde haft murmester til at istandsætte kirken, men både mureren og hans svende var slemme til at plyndre ligene. Den ene mursvend døde og gik igjen. En kammerpige var gode venner med Hans Forrider. Han var gået til en gård tæt ved, og pigen havde lovet at gå i møde med ham om aftenen. Så kom hun til en bro, som hun skulde over, og så er der én ved den anden ende af broen. »Jeg ser dig nok, Hans Forrider, kom kun.« Men han svarede intet. Da hun nu kom hen til ham, rækkede han hånden ud efter hende, men hun syntes, at den så så underlig ud, og svöbte sit forklæde om hånden. Der blev da svedet et stort hul. Så måtte han bekjende, at han var den mursvend og gik igjen, fordi han havde plyndret de døde. Derefter tog han det løfte af hende, at hun skulde fortælle hans brödre, hvordan det var gået ham, og så skulde hun komme igjen om otte dage. Hun lovede det, men blev nu tungsindig. Blev sendt bud efter præsten, han læste hende et ord, hun skulde sige til gjengangeren, og så slap hun godt fra ham, da hun atter mödte ved broen. NIK. CHR.

1396. Hans Forriders kjæreste møder en mand i en grå kappe, der var helt gloende, da han slog den til side. Hun læste de ti bud, men det hjalp ikke, så troens artikler, og da måtte han holde kappen op for øret, det kunde han ikke tåle at høre, og så slap hun fri for ham. Men för han gik, forbød han hende at fortælle om dette møde for nogen, og hvis hun gjorde det, skulde han pine hende i tre uger. Hun tav ögså stille, men om natten fortalte hun det i søvne, så de andre piger hørte det. Hun blev da pint i tre uger hver nat, så det var skrækkeligt, men siden mærkede hun intet. CHR. R.

1397. Pigen, der vilde møde sin kjæreste i *Sandholt*. Da hun gik over åen, så hun én stå og læne sig til rækværket og troede, at det var kjæresten. »Er det dig?« Hun gjentager de samme ord, men får intet svar, hvorpå hun med en del eder svor på, at hun nok kjendte ham, han skulde kun give sig til kjende. Så vendte han sig om og slog kappen til side . . . . . Da hun er færdig med at læse, lægger han begge sine hænder på hendes skuldre og tilstår, at han var én af dem, som havde været med at rense Sandholt-Lyndelse kirkes begravelser, hvor de havde stjålet en del, »men navnlig«, siger han, »var det den störste synd, jeg begik, da jeg efter at have røvet de døde, stillede dem

op og slog dem på øret med de ord: För var du stor, men hvad er du nu?« Han sagde, at han havde sögt længe efter at møde hende, pålagde hende flere ærender at udrette, navnlig til nogle, som end var levende og var med ved ranet i graven, og til sidst forlangte spøgelset hendes hånd . . . . Den brænder alt det uldne af forklædet, medens det linnede bliver tilbage. Mange har sagt, at de har set forklædet hos hende i den stand. Spøgelset slap hende med de ord: »Jeg skal dig pine tilfulde og give dig mange stød, når du en snes år fylder, kommer jeg, så skal du dø.« Hvortil hun svarer, at han har ingen magt uden Guds vilje. Natten, da hun fyldte sit tyvende år, led hun meget og lå i krampetrækninger, men så var hun også rask . . Jeg har set visen derom som skoledreng. N. J.

1398. Pigen fra *Sandholt*, der vil møde sin kjæreste i skoven. »Hvad, hvorfor står du der, Hans?« — »Ja, jeg hedder nok Hans, men jeg er ikke den Hans, du tænker på«. Slog kappen til side o. s. v. Fortalte hende, hvem han egentlig var, og at han havde ikke ro i graven, fordi han havde været med at tage nogle guldringe af nogle lig, som han skulde flytte fra en åben begravelse ud i kirkegården. Han forlangte, at hun skulde række ham hånd. Forklædet. Da hun kom lidt hen i den anden artikel, bad han hende tie, men hun blev ved, og det frelste hende. Talte om dette møde i søvne. De andre piger kunde ikke få sammenhæng i det og tog derfor i hendes store tå og spurgte hende ud. Så måtte hun svare, og for det hun åbenbarede det, måtte hun döje meget ondt, til hun fyldte sit tyvende år. D. J.

1399. En mand gik ad vejen fra *N.-Lyndelse* til *Søby*. Da han kom ud for præstens løkke, kom der en skikkelse, som gav sig til at følge ham, og da han mærkede, at han ikke kunde komme fra den, blev han stående stille. Nu gloede den ham lige ind i ansigtet med et par gloende öjne, så han måtte til at filke af igjen, alt hvad han kunde. På den måde kom han til det hus, der ligger ved korsvejen, og der gik han ind og bad om at blive til næste dag. Nej, det kunde ikke lade sig gjøre, hans kone var i barnsnød, og jordemoderen var der. Den fremmede tiggede og bad, og manden gik da ud for at se, om gjenfærdet ikke var borte, men det stod midt i gårdet (gårdsrummet) endnu. Så fik staklen lov til at blive. D. J.

1400. På en gård i *Spejlsby* tjente en pige fra Pollerup, som var forlovet med en karl fra hendes fødeegn. Hun var nylig kommen dertil, da hendes gamle husbond var død, og nylig begravet på Kjeldby kirkegård, derfor skulde hun en dag hente sit töj i sin kiste til Spejlsby. Det blev aften, inden hun kjørte fra Pollerup, og så ser hun én ligge i grøften og tror, det er hendes kæreste, som er gået ud i møde med hende. Han blev liggende, og så råbte hun: »Hvad ligger du der efter? jeg ser dig

godt, du kan såmænd gjærne komme.« Så rejste skikkelsen sig, gik hen til vognen og satte sig op, men pigen blev forfærdet og turde aldrig sige et ord mere, ti det var hendes afdøde husbond Jens Kamp. Hun blev ikke af med dette ubehagelige selskab, för hun kom til Kjeldby, der forsvandt han pludselig ved kirkegården, som hun drejede om ad vejen til Spejlsby. TH. JENSEN.

1401. Der fortælles også, at en pige vilde ud at besøge sin kjæreste en aften; hun skulde træffe ham på *Stågerupvejen*, og da hun kom noget hen ad vejen på en bakke, da møder hun en mandsperson, og hun siger da: »Er det dig, min ven!« Den fremmede slog sin kappe til side og sagde: »Se, hvem jeg er. Hun blev nu helt forskrækket, da hun så, hans bryst var gloende rödt, og hans öjne gnistrede som ild, men hun begyndte da at bede bönner og synge et par salmer, og nåede på den måde at sejre. Til afsked bad han hende at give ham sin hånd, hvorfor hun tog sit forklæde og rakte det ene hjörne frem, og han tog da hjörnet bort, som det kunde være brændt af. Sagnet gik da, at det var Fanden, hun havde mödt. R. KRISTENSEN, V.-SKJERNINGE.

1402. Der var en gang en karl og en pige, som var kjærestefolk. Så en aften vilde pigen gå sin kjæreste i möde; hun skulde over en bro, og da hun kom der, stod der en mandsperson og spærrede vejen for hende. Pigen spurgte: »Hvem er du?« Så slog han sin kappe til side, og så så hun, at han var gloende. »Hvem tror du nu, jeg er?« spurgte han. »En fordömt sjæl«, svarede hun. »Nej, en ulykkelig«, rettede han, »men kan du fremsige mig den første troesartikel?« spurgte han. »Ja«, svarede hun nok så modig, »jeg kan fremsige både den første, anden og tredje«, og dermed begyndte hun, og bagefter bad hun fadervor. Da hun kom til ende, sagde han: »Amen! nu skal du have tak, nu har du friet mig arme sjæl fra at gå her, her var jeg dömt til at gå, indtil én kunde fremsige det for mig, og det har ingen kunnet förend dig, tag dette til belönning«. Dermed rakte han en pose frem fuld af penge. Pigen holdt sit forklæde frem og lod posen falde deri, og dermed forsvandt skikkelsen, men posen brændte hul på pigens forklæde og faldt igjennem ned på broen, der kunde hun så samle den op igjen.

STADIL. MAREN BONDE, VEDERSØ.

1403. En trolovet pige, hvis kjæreste var rejst langt bort, gik tidlig og silde og tænkte på ham. Sådan gik hun også en mørk aften på en ensom sti langs med en eng, og pludselig kom én til hende og begyndte at følges med ad stien. Hun blev så underlig ved det, for hun syntes, at det var hendes kjæreste, og så syntes hun alligevel ikke, at det var ham. Den fremmede talte så rart til hende, og hun syntes, at det var hendes fæstemands röst og dog ikke hans. Så gik den fremmede om foran hende og sagde: »Vil du ikke give din kjæreste et kys?« Og han rakte arm-

ene ud, som om han vilde tage fat på hende, men da var det, ligesom hun vågnede af en dvale ved at se, at den fremmedes öjne lyste som ildgløder. Hun gav sig til at løbe, men i det öjeblik hun vendte sig fra sin fæle ledsager, greb han efter hende og fik fat i hendes forklæde, som hun dog beholdt på. Da hun kom hjem og efterså det, var der fem små huller brændt gjennem det. Forklædet gjemte hun alle sine dage og viste det frem til dem, der tvivlede om hendes sanddruhed, når hun fortalte om sin mærkelige aftenvandring. HENRIK PEDERSEN, MARIBO AMTSTUE.

1404. En karl, der en gang tjente i *Mollerup*, var kjæreste med en pige, der tjente i *Vole*. Karlen vilde så en aften besøge sin kjæreste, men da han kom til ræktræet over bækken, som løber norden for Mollerup skov, hørte han én synge:

»Hvor vil du hen i det dejlige vejr?
jeg tykkes, du er i dine ny klæjr,
har du ej tid til lidt at standse
og se, hvor pænt jeg her ude kan dandse?«

Karlen havde været kjæreste med en pige, der hed Maren, og det forekom ham grangivelig, at det var hende, der sang. Så råbte han: »Er det dig, Maren?« — »Ja, det er mig, din stakkels Maren, som du har forladt, dit slemme skarn.« I det samme så han en smuk pige, der kom dandsende hen imod ham der ude fra engen, og han kunde nu se, at det ikke var Maren. Så blev han næsten ræd og gav sig til at rende af alle kræfter. Siden mærkede han hende ikke, men da han kom op oven for bakkerne på Vole mark og så lys fra de gårde, som ligger der, blev han meget syg og måtte ligge længe, för han kunde gå videre.

S. P. JENSEN.

1405. I *Kjærbølling* ved Vejle lå to mænds mark lige op til hverandre. De havde for skik at følges ad ud i marken og flytte heste til nat og lige sådan om morgenen. En aften råber Bent til den anden: »Bi mig!« men han blev ved at gå. Han råbte én gang til: »Kan du da for Satan ikke bie mig!« Så vendte han sig om, og da Bent kom derhen, var han helt rødgloende og havde en sort kappe om sig. Så skulde Bent til en vis tid atter komme ud til ham. Da han kom hjem, blev han så gruelig syg. Det var et galt følgeskab, han den aften havde fået. Præsten i Vilstrup måtte ned at hjælpe ham. I det han gik ind ad porten, slog det hatten af ham. Så kom han ind til manden, og han mödtes med spøgelset, og så kom manden sig. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1406. I *Avlum* gik en kone igjen. Næsten hver aften til en vis tid gik hun forbi lovinduet. Karlen dér sagde: »Det gad jeg set«, og stillede sig derfor om aftenen for det åbne lovindue. Da kom gjenfærdet, og idet hun gik forbi, drejede hun hovedet om mod karlen med et fælt grin, og han kunde skinbarlig se, at hun var gloende helt ned i halsen. A. L.

1407. På en gård i *Grejs* var der ingen, der turde ligge i et staldkammer. De havde en stor dreng, der gjorde det ud for karl, han turde ikke gå i seng om aftenen. En nat kommer der en gloende mand ind til ham i kammeret, han havde en sabel i den ene hånd og et lys i den anden, og han sagde til drengen: »Lig rolig, du dreng, ellers er du dødsens.« Han åbenbarede noget for knægten, og siden gik han aldrig. Men drengen sagde det aldrig for nogen, hvad han havde åbenbaret. TREBJÆRG.

1408. I *Herringe* fører mod syd en gangsti ud gjennem Sønderskov, og på denne er tit set spøgeri. En gang kom således en tærsker gående der og vilde hjem ad mod byen. Da han nåede den stente, der findes midtvejs på stien, så han, at der på denne sad én i al ro og mag. Han tænkte da som så, at det var én, som var ved at stige over, og bad ham derfor skynde sig lidt; men han, der sad, blev siddende. »Måske han sover«, tænkte tærskeren, og gjentog derfor sin bön noget höjere og, da det ej hjalp, tredje gang så höjt, han kunde råbe. Men lige meget hjalp det. »Da skal jeg nok få dig ned«, tænkte tærskeren, tog sin plejl og gav den siddende en ordentlig sinkadus. Nu kom der liv i fyren, gnisterne sprang af ham til alle sider, han udstödte de mest rasende hyl og fægtede om sig med armene og råbte til tærskeren, at han skulde komme nærmere, så skulde han rive ham i stumper og stykker. Tærskeren holdt sig naturligvis pænt i afstand, især da han så, hvilke dejlige store gloende kløer spøgelset havde, men nærmede sig dog sådan, at han kunde lange det med plejlen, og begyndte nu ordentlig at give dalder på raden. Spøgelset blev ved at vræle, mens gnisterne flöj lystigt af det. Efterhånden blev dog dets skrål svagere, men alligevel syntes manden, det varede lovlig længe, og tænkte derfor tilsidst at slå et rigtigt dommedagsslag. Han traf dog kun den tomme stente, skikkelsen var og blev borte. Da tærskeren så det, kom han nok over stenten i en fart og hjem ad, det bedste han havde lært, mens endnu gnisterne flöj omkring i marken. Siden den tid er spøgelset vel set flere gange på stien, men forsvinder stedse, når det tiltales. Hvad tærskeren angår, må det siges, at det varede lang tid, inden han blev fuldstændig »rigtig« igjen. Et andet mærke på, at han virkelig havde været i lag med spøgelset, var, at hans klæder på mange steder var helt svedne og brændt fordærvet.

JENS MARTIN PEDERSEN, RUDME.

C. Gjenfærd på uretfærdig jord.

1. Landmålere.

1409. Der gik en gjenganger tæt ved *Vormstrup* skjel, og de troede, han havde gået der fra udbytningen af, for det han havde for megen jord. Der var mange mennesker, der hørte ham råbe, og når vejfarende kom ad den gamle landevej, der gik ad Vedhoved og til Hagebro, kunde de også høre ham. Min fader vilde ikke tro det, men en aften hørte han det med hans egne ører. Han gik og fiskede tillige med Niels Søvig, som boede nede ved åen, og så hørte de det råbe. »Nå, hvordan ynder du det?« sagde Niels Søvig. »Å, a tror, te dersom a havde været ene, så havde a taget mine træsko i min hånd og stukket af.« Der gik da også to mænd fra Høstrup og fiskede med et togger nede ved Koldkur, og to drenge gik forrest med et andet togger. Da de lander ved skjellet, siger den ene dreng til den anden: »Hvis han nu vil råbe, lad ham så råbe, at vi kan høre det.« Så råbte han, men det var ikke meget forståeligt. De havde en hund med sig, og den foer op langs skjellet og peb. Så kom gjengangeren, og hunden foer ned i åen og svömmede over, og hjem ad lod den tage ad Hellerup til, hvor den ene dreng var fra.

KNUD JENSEN, VROVE.

1410. Der skal gå en gråklædt skikkelse, slæbende en landmålerkjæde efter sig over en del af *Drammelstrup* og *Tirstrup* marker. Han kommer ovre fra Drammelstrupgårdens skov og går i öst efter Høgholm skov, og han kommer da over et stykke mark, som hedder Hvidekok, hvor der nu ligger en møllegård, og den mark skjæres af den nuværende landevej. Han må altså komme over landevejen, og flere har da også set ham der.

LÆRER J. HOLST-RASMUSSEN, TIRSTRUP.

1411. På Fusbakke, *Brundby* mark, gik ved nattetid en stor rød mand, kaldet Enemarksmanden, ringlende med en landmålerkjæde, formodentlig fordi han har begået svig ved udskiftningen.

JENS MADSEN.

1412. De har hørt nogle, der gik og skringlede med en landmålerkjæde på en gårds mark i *Jedsted*. Den gård havde også det bedste mark, og den havde vist også fået for meget af det.

PEDER FRØSIG, HILLERUP.

1413. På *Selde* præstegårds jord gik i mange år en landmåler og slæbte med sin kjæde op og ned med skjellene. Der var flere, som kom i klemme, når de kom aanær om ved ham. I gården havde han også hans gang, de kunde se ham stå i staldören og røge af hans merskumspibe. Men omsider døde den gamle præst, og da der kom en ny, fik det spøgeri ende.

DORTE KATRINE ANDERSDATTER, BÅSTRUP.

1414. På *Ladegårds* mark (henne ved Gimming og Randers) går en landmåler og rasler med en kjæde. Folk går tit vild der om aftenen, således måtte Per Bjerre gå og tosse om der en hel nat. K. M. RASMUSSEN.

1415. På *Råby* udlodder ud mod Dalbyovre skjel går der en landmåler med en protokol under armen og kjæderne slæbende efter sig og råber om »at sætte sten i ret skjel!«

KAREN MARIE RASMUSSEN.

1416. Her i sognet taler de om Juens Jæger. Somme steder kaldes han Palle Jæger. Der var en herremand på *Ellinggård*, som hed Juen, han tog sig for at ville udskifte mosen til beboerne og skikkede hans jæger ud som jordmåler. Han satte så skjel, og det var ikke efter ynde. Hvem herremanden yndte, de fik meget, de andre lidt. Siden han blev færdig, klagede de, der fik for lidt, ud over, at det var ikke ligelig. Så sagde jægeren, at hvis det var ikke rigtig gjort, så vilde han ride her i mosen til Dommedag — for han var jo ridende. Og der siges, de har hørt, han har redet. Hestens hovslag lyder, og lænkerne rasler og gjör det endnu i mosen. NIELS MADSEN, BRATTEN.

1417. Der går en landmåler ved *Torsbjærg* her vesten for *Vorde* kirke. Han har sat nogle skjel forkert. Mange folk har hørt, at han går og slæber med hans kjæde hver nat. En mørk morgen, jeg skulde hen at flytte heste og er på hjemvejen, hører jeg en forskrækkelig raslen af en kjæde. Nu havde jeg hørt de gamle fortællinger og er aldrig bleven så ræd som den gang. Men da jeg kom nærmere til det, opdagede jeg, at det var præstens hund. VORDE.

1418. A gik en aften fra *Hjarbæk* og vilde hjem til Vorde, det var tre dage för juleaften. Da a kom til skjellet imellem Tonni og Jakob Lavstsen, kom der en hel del trampende lige

östen om mig, og landmålerkjæden raslede. Det blev nu lige så sort foran mig, og ingen ting kunde a se. Men så snart det kom et lille stykke forbi, kunde a se igjen, endogså Vorde kirke, men för var mørket så tykt som i en ovn. Det kom fra Knoldemose, og så tog det ned over Jens Klavsens mark ved Skibdal og fjorden til. En anden gang kom a fra Vorde af og så det samme.

JENS TELLING, VORDE.

1419. Imellem *Darum* og *Vilslev* går en mand med et gloende hoved og en landmålerkjæde. ASTRID FEILBERG.

1420. På landevejen op til *Sigersted* går endnu de gamle landmålere og må måle om igjen med røde halse og røde lænker. Strøget går hen forbi Jens Jeps brønd. JG. HANSEN.

1421. Imellem *Jedsted* og *Hillerup* foer en landmåler om natten. Det var ligesom en ild, der foer ned over agrene. Han havde jo gjort uret. MARIE VIND, HORNUM.

1422. Landpost Niels Pedersen i Vejen fortæller, at der nær ved *Dalhus* oppe i *Vejen* skov, hvor skjellet er mellem Vejen og Malt, skal man af og til om natten kunne høre en kjæde rasle hen ad vejen. Det er galt med skjellet mellem sognene, og derfor skal der om natten færdes en landmåler med sin kjæde.

O. CHR. BOIE.

1423. Ude i klitten mellem *Kollerup* og *Klim* sogneskjel omtrent kan man nok om aftenen se en stor sort mandsskikkelse, der bevæger sig ad havet til. Nogle mener, at det er en for længe siden afdød landmålers gjenfærd, andre, at det er én eller anden strandrøver fra gammel tid, der går igjen. JOH. SKJOLDBORG.

1424. Der går en landmåler med hans kjæde ned over degnelodden i *Vinkel*. Den ringler, og når nogen er så uheldig at komme over den, når de går over lodden, så falder de. J. J., REFSH.

1425. Der går en landmåler over degnens mark og slæber om aftenen med en kjæde. Han kommer fra *Løgildholm* og går til *Odsgård* vej, som om han vil måle jorden. Han har gjort uret med at måle marken og har derfor ikke ro til at være, hvor han skal være. RASMUS NIELSEN M. FL., VINKEL.

1426. Oppe ved tårnuret på *Marsvinslund* går en landmåler om natten og rumsterer der med en landmålerkjæde. Det skal dog særlig være julenat, han er på færde. J. JENSEN, REFSH.

1427. Der er gammel snak om, at der færdes en hest uden hoved fra åen, der løber ud fra *Glenstrup sø* og så passerer en gård, der ligger lige i skjellet imellem Handest og Holmgård marker, derefter op ad Glenstrup, og op ad det strøg har mange set den. De var i mening om, at skjellet var sat galt af, og at det var landmåleren, der gik i den skikkelse.

MADS SÖRENSEN STÆR, GLENSTRUP.

1428. Anders Kristian her i gården kom en gang ved nattetid klokken ét kjørende gjennem *Skræm*. Da så han et menneske komme gående tværs over vejen, og han gik og favnede og blev ved at favne, så langt Anders Kristian kunde se ham. Han blev jo ræd og mente, at det var én, der målte efter sin død. Men han hørte ingen ting videre til. ANE BOLETTE JUSTSDATTER, IMER I KLIM.

1429. I en løkke, der på de tre sider begrændser *Drigstrup* kirke ved Kjærteminde, siges der, at en landmåler går igjen. Hans vej er fra stenten, hvor nu friskolen ligger, og skråt op over løkken, hvor den forsvinder i en lille lavning tæt ved kirken. For mange år siden gik en aften en kone ned over løkken og så da landmåleren gå tværs over marken og flytte med kjæden. Det var så stjærneklart, at han kunde tydelig se ham. F. P. J. LUND.

1430. Min bedstemoder havde været henne at se til en slægtning i *Halling* og havde en bitte dreng med sig, og så gik de hjem til Nielstrup, hvor hun boede. Da de kom så ud over Halling hede, så siger drengen: »Se, moder, hvad er det for to mænd, der går?« Så skulde hun til at se sig for, og da var det for hende at tykke som to mænd, der gik med en lænke eller kjæde imellem dem. De kom lige om forved dem, og begge kunde de høre kjæden rasle og hørte, at mændene småmumlede, men det var ingen rigtig snak. Hun blev ved at se efter dem, men så forsvandt de lige med ét. KIRSTEN MARIE PEDERSDATTER, HORNSLET.

1431. Et sagn mælder, at en landmåler, som har udført falske opmålinger, går igjen på *Drammelstrup* bymark, snart raslende og slæbende med kjæden, snart stille spasereude. En gang en nulevende gårdmand i byen med samt sin fætter gik derude på markerne, sér da også førstnævnte landmåleren spasere lige over imod Nöruplund skov. Fætteren kunde rigtig nok ikke få öje på ham, men det er jo ikke heller ethvert öje, der kan se spøgelser og gjengangere. PLANTØR VILH. HOLST, KOLINDBROHUS.

1432. På Møen ved *Fanefjord* er en flad slette, söm kaldes *Maderne*. Om sommeraftenerne ser man ofte et lysglimt fare derover, og det er lygtemanden eller landmåleren, som han også kaldes. Der siges, at en landmåler her gjorde uret, og nu må han gjøre det om om natten. En mand, som ikke vilde tro, at det var sandt, fandt for godt at forfølge landmåleren og se, hvorledes det gik til. Han kunde imidlertid aldrig komme tæt hen til ham og blev derfor ved at gå, indtil han befandt sig helt ude i bækken, og det var kun med möje, han kom op af vandet igjen, ti nu havde landmåleren ham i sin magt. E. L.

1433. Der går en landmåler på det bakkestrøg, som kaldes *Torslund*, og måler med hans landmålerkjæde. Den rasler höjt, og kommer der nogen til ham, så smider han kjæden til dem. Det skal være omkring ved Greteshöj, han går, og folk mener, at det er én, der boede i *Skjellerup* og hed Lavrs Meldgård, der be-

fattede sig med landmåling, og så skal han jo have gjort galt og målt fejl. REBEKKA STOVSTRUP.

1434. Imellem *Trælborg* og *Bredebro* er det ikke rigtig fat. Mange har været i filteri der snart på én, snart på en anden måde. Somme vil have set en stor skikkelse, klædt som præst, andre et fruentimmer i mørke klæder. Man tror, at det er en mand, som har gjort svig ved landopmåling. Vejen mellem Bredebro og Sønder-Vollum er også i ondt rygte, flere har været i knibe på den vej. En mand fortæller, at der kom som et par løbske heste susende forbi ham, kom atter tilbage og blev således ved længe frem og tilbage. Det så ud som en kalv og havde et par store gloende öjne. A. L.

1435. En gang a og en anden kammerat havde været med nogle piger på vejen om aftenen, gik vi hjem igjennem et stykke rug. Så hørte a en raslen ligesom af en hare, der løb igjennem rugen. A sagde det til den anden, men han svarede ikke, men gik, alt det han kunde. Lidt efter hørte a det samme igjen. »Der var nok en hare», sagde a, men den anden svarede ikke, men stræbte at gå hjem til vort kvarter. Da vi var komne hjem, fortalte han mig, te han kunde nok se, hvad det var, og han undrede sig over, te a havde ikke kunnet se det. Det var to landmålere, der spændte deres kjæder ud om marken, sådan te vi var nær komne i dem. Ja, han sagde også, te den ene havde set så galt på ham, te det var noget grov. A. K. POULSEN.

Fortalt af den 68-årige aftægtsmand Rasmus Pedersen i Bobøl efter hans fader.

1436. På skjellet mellem *Legeved* og *Fjelkinge* hopper en trold, Studsebocken, omkring. Man kan træffe ham om natten, for så springer han fra sten til sten på gjærdet. Han har sit hoved under armen og er vist dömt til at gå der i skjellet, fordi dette er galt sat. Her omkring Legeved ses ofte »Lyktgubbar«, som almindelig troes at være afdøde landmålere (rebsmænd), der har sat skjel galt, udskiftet markerne uærligt og lignende og derfor ikke kan finde hvile i graven. JOHN JOHNSSON, KJÖBENHAYN.

1437. I en slæje her lige östen for skal gå en landmåler med en jærnlænke. Når hövderne bliver sat på den plads, så kan de aldrig stå bundne. Det kommer flyvende og splitter vort kålgårdsdige og sager ad, og a proser efter det. Men siden det hus her sønden for er blevet sat, så binder a kræet der og lader det stå til morgenen. En dreng, der tjente i Hedegård, Villads hed han, skulde gå hen og se efter hövderne om aftenen, for det var bissevejrlig om dagen. »Hvor længe skal du gå her, Villads?« siger a. »A skal gå her en stånds tid i det sikre.« — »Ja, gå du hjem og i din seng, du skal tidlig op i morgen.« Lidt efter kom han løbende: »Håhåhå!« — »Hvad er det?« — »Å, der kom noget slæbende med en kjæde.« Så fulgte a med ham ned til en sti, og så turde han gå hjem. IVER BUNDGÅRD, HAVBJÆRG.

1438. Der er et staldsted på *Viskum*, hvor ingen heste kan stå om natten. Det benyttes af en landmåler, der en gang har boet på *Randrup* og kommer ridende på en hovedløs hest, og landmålerkjæden rasler bag efter ham. En mand, Niels Larsen i Vinkel, kom i følge med dem en aften, han gik fra Odsgård og vilde til Vinkel, og da kom han forbi det. Han kunde se ham så tydelig, hverken karl eller hest havde hoved. Niels Larsen er levende endnu. Jægermesteren sagde for få år siden til en ny karl, at han skulde ikke sætte nogen hest i det staldsted, og skulde han blive nødt til at sætte den der om dagen, så skulde han passe at tage den derfra om natten. En mand, der har tjent der, siger, at han tör være alle steder i gården, og de kunde få ham til at være overalt, men på fodergangen i kohuset skulde ingen få ham til at være. Han havde ligget der at sove en gang, men fik da nok af det. INGEBORG MOVRITSDATTER, VEJRUM.

1439. Min faders morbroder, ham Jens Eriksen, I véd, som var degn i *Skals* i udskiftningens tid, kom over til Borup, da han ikke kunde være degn mere. I hans velmagtsdage var han snart som konge i Skals, og han kunde sætte igjennem, hvad det skulde være. Med deher udskiftningssager havde han nu også meget at gjøre. Man skyldte ham ellers for, at han gjorde megen uret i den tid. Men derfor måtte han også gå igjen efter hans død. For at få fred for ham blev han nedmanet i Borup bakker, hvor man væltede en stor sten oven på ham. Man fortæller ellers om ham, at da han lå på sit yderste, sendte han bud over til Skals til den mand, han især havde gjort uret. Manden var Lavst Öster. Han kom også der over til ham, og så var det dette, han vilde have Lavst til at give sig til, men det vilde Lavst ikke. Men da han så gik hjem ad igjen, kunde han ikke komme længere end i æ Nørrehule; for der var han lige kommen til, som Jens Eriksen døde. Han havde jo nok fortrudt, at han ikke havde tilgivet ham, for det skulde han jo lige godt have gjort. Til alt held kom hans vogn, som havde været i engen, om ved ham, mens han lå i hulen. Der kom han så op at kjøre hjem; men han kom lige godt aldrig til at due mere. U. N. HENNEBERG.

1440. Der gik et gjenfærd fra *Kokkedal* og sydvest ned til en stor stenfold, der lå ved vejen ad Atrup til. De lod til, det var én, de kaldte Lavst Ridefoged, som skal have gjort uret, da skjellet blev gjort imellem *Kokkedal* og *Atrup*. Nogle har været i følge med ham, han kunde gå i lige side ved dem, men så snart de kom til podehaven, så var de skilt ved ham.

NIELS HANSEN VÆVER, TORSLEV.

1441. Amtskriveren på *Viskum* rider hen ad *Ø bakker* så stærkt, at skoene klaprer under hesten, og han har mange hunde i følge med sig. Han skal til Søkjæret at sætte skjel af. Bønderne sår hörfrø for ham, og så kan han ikke færdes ad vejen, men så flyver han i luften. JOHAN JENSEN, MOLLERUP.

1442. Gamle Ma Drues i Fravde (ved Odense) fortalte så grangivelig, at når hun om morgenen tidlig gik ud i marken for at malke, så hørte hun tit en raslen og ringlen med kjæder, og så vidste hun, at der var flyttet pæle om natten. Hun så også en gang en mand, som var død nogle dage för, gå og trække skjelpæle op, flytte dem til siden og så slå dem i med sit hoved. Hun så ham ganske livagtig, og det var naturligvis pæle, som han i levende live havde flyttet ind på naboens ager for at udvide sin egen. P. JENSEN.

1443. I begyndelsen af dette århundrede, da jorderne blev udskiftede, kom der til *Stistrup* i Fovlum en avtoriseret landmåler, som kaldtes Holm (Skov, Foss?), og han begik bedrageri ved udskiftningen. En mand og hans to sönner var blevne uenige med deres nabo om retningen af skjellet. Det var i Stistrup udmark. Manden og sönnerne var med der ude og gjorde sig så brøsige, at det til sidst blev, som han vilde have det. Men da så landmåleren kom ned i *Fovlum Korre*, gjorde han også der bedrageri, og ved nordre enden af korren kan enhver se den dag i dag, at det ikke er, som det skal være. Der var et gammelt digehæv rundt om korren, og jeg er født lige ved det dige, så jeg kjender god besked om sagen. I udmarken er det også let at se, at der er fejl. Den landmåler går igjen på Stistrup-vejen ad Fovlum til, og hvem der kommer ad det strøg ved den tid, han går der, bliver vildfarende. Man hører en ynkelig stemme, der siger: »Ryk i kjæden og hold i stangen. Stistrup udmark og Fovlum Kårrr!«

LÆRER J. JAKOBSEN.

1444. Der skal have gået en landmåler på *Stistrupgårds* mark og ned efter *Fovlum Korre* tværs over agrene. De kunde høre, han slæbte lænker, der ringlede. A gik en aften fra skolen, og degnen sagde til mig: »Nu skal du passe på, du går ikke vild.« Men a gik lige godt vild og kom tilbage. Nu skammede a mig jo ved at gå ind og gik så for anden gang, men kom så ned til Bjærgmandens, og søde börn, hvor det vendte galt for mig. A kjender endda den strækning så godt og kunde godt se rygningen af agrene. Ja, a vilde ikke have troet, a skulde have gået vild på det bitte stykke vej, men der er nu ingen råd til at gå ret på den vej. Endelig kom a hjem og var skidt tilpas, da a kom ind til lys. Gamle Niels Rytter gik også vild, men så slog han ild, og nu kunde han gå hjem. MIKKEL JENSEN, GRYNDERUP.

1445. Der var nogle af *Tolstrupgårdene*, der havde enge nede ved *Tandbæk*, som skal have hørt til Aggerborg. Det var jo fælles altsammen, og da Speiszer, som var noget landmåler og ejede *Aggersborggård*, skulde til at bytte ejendomme ud mellem gårdene, satte han fejl skjel, og han går da igjen der nede på de enge. De kalder den eng Møllerengen, og den er nu indhegnet tillige med to andre enge, men forhen var den indhegnet for sig selv,

og indenfor den gamle indhegning er der aldrig kreaturer, de går stadig over i de andre to enge. De har prøvet at sætte trækstude der, men de er blevne så mandvolme og løber løse, og folkene har sat heste der i høbjærgningstiden, mens de kjørte hø hjem, men hestene var straks løse, så det må være et uroligt sted at være, og de mener, det er den gamle Speiszer, der går der. Da der er så langt ned til engene, plejer de gjærne i høbjærgningstiden at ligge der nede om natten og kjøre et læs hjem tidlig om morgenen, for at få så meget des mere kjørt, og da er det, de sætter trækdyrene der. Men hverken det der er töjret eller løst, vil stilles der. JENS LYNGBORG, HAVBRO.

1446. En mand på *Nanderup*, der hed Stenstrup, han hængte sig selv. Så gik han igjen der ude ved *Hæjst* — sådan kaldes indkjörselen til et stykke ejendom, der hører til gården. Når han går, så kan de høre, det ringler. Nogle siger, det er en kjæde, for han har fået landmåleren til at måle fejl, andre siger, det er hans uhrkjæde på hans lår. En mand her oppe ved kirken, Jens Hangård, har fulgtes med ham mange gange og kunde ikke blive ham kvit, inden han kom næsten hjem. Det var, når han var oppe i brinkerne at sætte ildersaks. En anden mand, der gjorde en ugedag i Ullerup, skulde tidlig dertil en morgen, og han mödte to hunde, som han troede var Stenstrups.

MARIANE AGGER, BJÆRGBY.

2. Skjelflytning.

1447. De, der flyttede skjelpæle, må gå og flytte dem tilbage, og hvad værre er, de må slå dem i med deres hovedpande. Der er flere, som har set dem ved det arbejde ved midnatstide. D. J.

1448. Den, der flytter skjelsten, skal gå og trille med dem efter sin død. MORS.

1449. I Qvists nuværende gård i *Pilemark* boede, den gang markerne udskiftedes, en mand, som hed Espen. Han flyttede sin marks søndre skjelsten ind på naboens mark om natten, men derfor måtte han også gå langs det fejle skjel hver nat, ringlende med en landmålerkjæde, mange år efter sin død. Mærkeligt nok viste det sig også, den gang Qvist i året 1865 kjöbte sin mark af grevskabet, og denne lod marken opmåle, at der var mere jord i marken, end der skulde være, medens hans søndre nabo havde for lidt jord og i mange år svaret afgift af den jord, som Qvist dyrkede. Det var fra Oksemosen af og udefter, at det viste sig, Qvist havde omtrent 10 alen mere jord i bredden, end der retmæssig tilkom ham. A. PED.

1450. I *Norup, Gjern* sogn, gik en karl, der havde flyttet

markskjel, det var en husmandssön, og han havde gjort det for at få mere jord. De havde det knapt med vand der i byen, og da der var et vandhul neden for ved skoven, hentede de rent vand der. Min bedstemoder skulde derned en aften efter vand, for de skulde til at bage, og hun gik med en dragt (ɔ: to spande i et åg) over nakken. Det var måneskin, og da hun nu gik tilbage med vandet, ser hun denher mand stå og hælde sig over spaden med hagen ned på begge hænder. Hun tænkte, det var en anden mand, der havde været ovre på hovmarken at grave grøfter og nu stod og ventede på hende for at ville følge med hende til byen. I det hun kom lige for ham, böjede hun sig ned og vilde sætte spandene. Så sagde hun: »Nå, det er dig, Per, der står og venter efter mig!« og ligesom hun da ser op, er manden væk. Hun går hen og vil se, for hun tror, han er faldt, men så er der ingen ting der. Der var flere andre, der så ham. Hun fortalte jo, hvad hun havde set, og så havde de en godsforvalter Busch oppe ved Frisenborg, der boede på en gård, som hedder Morsager, og han havde fået hold i det. De folk havde kun et lille stykke jord, så blev det overgravet, og der fandtes kul underneden, hvor sönnen havde taget stenene fra. Så var det klart nok, at det var sandt, han havde flyttet skjellene. Da der nu blev raget op i det, kunde de gamle godt huske at fortælle om, at den karl havde gået og sörget hele tiden i levende live og aldrig været rask siden.

ELISABETH POVLSEN, TORSAGER.

1451. Min moder gik en aften og vilde hjem til *Vejrum*. Som hun nu går over Skikkild hede, kommer der en mandsperson, en stor höj skikkelse til hende og går nu snært ved siden af hende, og de fulgtes ad et stød. Det gjorde sluf i sluf, ligesom han gik i et par store træsko. Da de kommer til skjellet mellem Skikkild og Timling marker, gik han foran hen til en skjelsten og stod, ligesom han flyttede ved den. Han böjede sig, og han lettede. Så gik hun hendes gang, og han blev stående. FABJÆRG.

1452. I *Åsted* boede en mand, de kaldte den gamle Tybo, han blev en grumme gammel mand. Han rendte ved nattetid og flyttede skjellene, og så gik han efter hans død lige så krumpen som en klove og i hans gamle klæder, som de forhen havde set ham i, op og ned med de skjel, han havde flyttet.

DORTE KATRINE ANDERSDATTER, BÅSTRUP, LYBY.

1453. En gårdmand i *Skalbjærg* havde befattet sig med at flytte skjelsten, og derfor gik han igjen og holdt et sådant ustyr over hele gården, at folkene blev helt forskrækkede derover. Ja, det gik så vidt, at han endog lod sig se om dagen. Nu vidste man ingen råd, men manden i gården, den afdødes sön, blev vred og sagde, at det gamle afskum skulde blot vove at komme en eneste gang til og forstyrre dem på gården, så skulde han nok

se at få ham til at blive borte for fremtiden. Næste dag på samme tid, som spøgelset plejede at komme, tog manden en før vognkjæp og stillede sig med den bag porten. Lidt efter kom gjengangeren og gik gjennem porten. Sönnen sprang frem af sit skjul og slog faderen med vognkjæppen lige i hovedet. Men hvad sker: Sönnen får selv i det samme et så stærkt slag, at det kylte ham ud på møddingen midt i gården. Han blev syg og døde den niende dag efter. Men hvor galt det end havde været för, så blev det dog værre nu, ti da sönnen var begravet, spögte både fader og sön. Nu kunde folkene umulig være i gården længere, hvis de ikke fik bod for dette uvæsen. Som et sidste middel skikkede de bud til *Troel* i *Vissenbjærg*. Denne var straks villig og rejste derned en dag ikke længe efter. Han traf spøgelserne ude i en stue, hvor de plejede at gå ind og rumstere. Troel vilde nu ved sin læsning og sine besværgelser drive dem ud af gården og derpå nedmane dem på en mark uden for. Da han kom til frammerset, kunde han ikke få sönnen længere, hvorfor han manede ham ned på stedet. Faderen fik han ud i porten, men nu vilde han heller ikke længere, og han blev manet ned der. Siden efter var der rolighed på gården. Der blev oprejst et rækværk omkring de steder, hvor de blev nedmanede. Disse rækværker stod for ikke ret længe siden, ti gamle folk fortæller, at deres forældre har set dem. Nu er de faldne af ælde.

P. K. M.

1454. Det var den gang markerne blev udskift, da boede der én i Skindbjærg, der hed Knud, og han giver hans karl en rigsdaler for at flytte skjellet ned på hans nabo. Karlen skulde flytte skjellet seks alen, det var jo en ager, og naboen kaldte de Mads Sörensen. Han flyttede så der fra Knud om November og flyttede til Horsens, og om sommeren efter fik han tyfus og døde deraf. Den gang han var så begravet, så sögte han tilbage til Knuds. Da Knud kom ud om aftenen, da stod han lige så kridhvid der uden til dören. Knud vidste, hvad det betød, og han lukkede dören igjen. Men siden den tid hver gang de vandede øg om aftenen, så de, han kom der op igjen lige så kridhvid, og folkene blev jo rædde for ham. Knud måtte nu op til præsten og have ham derned. Degnen kaldte de Grejs Grå, og han var kusk for præsten der til Skindbjærg. Den gang de havde været der nede lidt, så møder spøgelset. Denher Mads Sörensen var ordret til at møde med en sparre, for han skulde være til stede ved at flytte skjellet tilbage. Den gang så gjengangeren var mödt, så siger degnen til præsten, om han vilde nu gå ud til ham. Ja, han var ikke allermest want ved det. Ja, så vilde han, siger degnen, og så gik han ud til ham. Den gang de fik så talt sammen, siger degnen til Mads Sörensen og Knud, at nu kunde de komme. Degnen følger derpå med dødningen hen til det sted, hvor han havde gravet hullet, og så der-

til, hvor han havde flyttet skjellet fra. Sådan blev de ved, til de kom skjellinien igjennem. Så siger spøgelset, da de kom linien til ende: »Vil du tilgive mig, så vil Gud og tilgive dig.« Mads sagde ja, og så lige med det samme var den anden forsvunden. Den gang de skulde til at hjem, så siger præsten til degnen: Nu kunde han sætte sig op i hans sæde, for han var hans mester. Han sagde för du til ham, men nu sagde han I.

HANS LUND, MADUM SØ.

1455. Skjellet mellem Slot-Peters mark og Knuds mark ved enden af dalen *Pinkrogen* skal være forrykket, og der skal derfor gå spøgeri der om natten. M. BJEREEGÅRD, SKJÖRPING.

1456. Min mormoder fortalte mig, at et sted ved *Vejstrup*, hendes fødeby, var det tit om natten, man hørte, der blev rammet pæle ned, og mellem hvert slag hørtes et klageråb: »Åja!« Det var én, som i udskiftningens tid havde flyttet skjelpæle, og nu måtte han selv være pæl. Det var hans pande, de slog på, hvorfor han sagde: »Åja.« At min mormoder selv troede dette for sandhed. kan jeg vide deraf, at en gang, som vi gik over en mark, fandt jeg en rødmalet pæl med nummer eller mærke på, men da jeg vilde tage den med mig, sagde hun ivrig: »Nej, gjör aldrig det, hvem der flytter pæle, skal gå igjen der, efter at de er døde.« N. J.

1457. På *Rakkeby* mark skal man have set en grå mand pusle omkring på et skjel flere steder. P. CHR.

1458. En kone fra *Gammelby*, Visby, har fortalt, at hun flere gange har set en den gang afdød mand stå med spaden i hånden, hældende sig over sit havedige, som man sagde, at han på ulovlig måde havde flyttet. A. L.

1459. I *Ekknud* var en mand, der flyttede skjel efter hans død, og a tror nu, det var i sin orden, han gjorde det. Han gik nu og pønniede ved skjellene, men folk var rædde for ham og lod ham gå. JÖRGEN ANDREAS LAVRSEN, HAVLUND.

1460. For en 40 år siden var der en mand på *Fanø*, som blev kaldt Lars Kvind, og som folk antog for en heks. Om natten sagde de, flyttede han æ dolstien (ɔ: grænseskjellene) mellem markerne. Da han til sidst fik en sygdom, hvoraf han døde, flyttede han dem i en rævs skikkelse, fordi han ikke selv kunde komme. A. K. GREIBE.

1461. Man fortalte, at der var en mand i *Lading*, der efter udskiftningen flyttede sit markskjel ved *Tyrkjæret*. Men efter sin død gik han igjen ved nattetid og råbte på dem, der kom i nærheden, at de skulde hjælpe ham at flytte skjellet tilbage, og folk var meget bange for at gå der forbi ved nattetid.

P. C. HUMMELUHR.

1462. En gårdmand på *Kværndrup* mark skal have flyttet skjelpæle. Under omtale heraf svor han, at hvis han havde gjort det, vilde han ønske, at han skulde gå igjen. Han flyttede siden til Sjælland, hvor han døde. Men nu blev der ikke til at være i gården for spøgeri, det kradsede på vinduerne og meget andet. En aften, da folkene havde været ude at kjøre og var næsten nået hjem, faldt der ild ned foran hestene, og disse vilde ikke gå frem. Karlen, der kjørte, svor en dyr ed, at de skulde gå. Han blev tosset og måtte sættes i bur. En pige råbte: »A Jösses,« hun blev syg, men blev dog atter rask. Først da en søster til den afdøde gik ud til spøgelset og talte til det, blev det roligt.

HANS CHR. HANSEN, REFSVINDINGE.

1463. Niels Pedersen kom en aften agende med en mand af hans egen familie. Der kommer så én til ham og vil endelig have ham af vognen, og han fulgte så med ham ned til *Österkjær*. Han vidste snart ikke af, hvordan han kom af vognen, og den blev ved at tumle sådan med den, te han måtte til at love den, at han skulde komme til den om anden aftenen igjen. Så vilde han også have været af sted, men han måtte ikke for hans kone. Folk vilde jo tro, at det var én, der havde gjort uret med skjel og sådant noget, og så skulde Niels Pedersen have kommet og gjort redelighed på det. JENS BEGS ENKE, SUNDSTRUP.

1464. Min familie var mest oppe ved *Kyø*. Så var min moster og hendes broder og min bedstemoder kjørende hen i besøg i Fløø og i Siem. Den gang de kjørte tilbage og kom forbi *Store-Ajstrup* kirke, så kunde min bedstemoder se noget, og hun siger: »Hvad var det, der gik?« — »Ja,« sagde min morbroder, »det er vel Kristoffer, der går her.« Lige med ét lå de i vejgrøften, men tog dog ingen skade. Den Kristoffer var en gjenganger, der gik og flyt skjel. Hans mark gik til Sebberklosters mark, og han havde plöjet skjellene for nær og kunde ikke få jord nok. Den aften kom han vel og vilde hen til kirkegården, hvor han var begravet. KRISTIANE JENSDATTER, SKIBSTED.

1465. I *Vium mölle*, *Hjerk* sogn, var der noget spøgeri. En morgen folkene vågnede, var der groet et træ op i mølledammen, de havde aldrig set för. De kunde ikke få det udryddet, men nu er det lige godt væk. Mølleren skal have været noget uærlig med enge og sligt, og deraf kom nok træet. RÖDDING.

1466. I jordfællesskabets dage skulde bymændene jo altid møde på samme dag til arbejderne, der skulde udføres på marken, for at den ene ikke skulde komme den anden for nær. Det gjaldt især i plöjetiden, da de ellers kunde plöje over skjellet, ligeledes i höstens tid. Men når kornet stod höstet på agrene, så var det jo nemt for en mand at bære en kjærv fra naboens stykke og over på sit eget, og disse tyverier var vel nok ikke så helt sjeldne. Selve tyvene kaldte man tværbærere, sagtens fordi

de bar kornet tværs over agrene. Sådanne tværbærere gik igjen. Frederik Hjulmand i Kværndrup har hørt af Niels Vomshus, som boede i *Vomshus* (ɔ: Vandmosehus) på Höje mark, og som var en meget pålidelig mand, i hvad han fortalte, at han en nat ved kl. tolv havde mödt en hel ligskare af tværbærere nede i Dongs-Höjrup by (Kirkeby sogn). Dem, som dristede sig til at flytte skjelpæle, gik også igjen. De måtte da om natten gå og flytte pælene tilbage og slå dem i med hovedet. Dem, som med forsæt plöjede over skjellene, måtte gå og plöje tilbage om natten, efter at de var døde. P. JENSEN.

1467. I slutningen af forrige århundrede, da jorderne i Kværndrup sogn blev udskiftede, var der én på *Egeskov*, som hed Nellemann. Denne mand blev beskyldt for at have begået nogle uretfærdigheder med tre jordpletter i Kværndrup vænge, som den gang lå ind under selve gården og kun var et overdrev. Til straf for dette har han ikke kunnet få ro i sin grav, men kjører som et gjenfærd ude fra den omtalte jord i vængerne og tilbage mod Egeskov, men når ikke længere end til Lars Nielsens gård i Kværndrup, hvor han vender og atter kjører ad vængerne til. Man vil vide, at her i sognet endnu lever efterkommere af forvalter Nellemann. P. JENSEN.

1468. En karl kjørte ud i *Holt enge* efter hø, og så væltede han og fik læsset på sig og blev kvalt. Alle dem, der kommer kjørende med hø forbi det sted, de hytter den dag i dag en håndfuld ned på det sted. Det læs hø, der væltede, tog folkene i *Nörgård* i Stagsted hjem og stakkede det der norden til. Så kunde folk se, der gik to ænder ved den stak. Nu var der én, de kaldte Skrold-Snedkeren, han boede i Hedehusene, og han kunde snakke til de døde. Altså snakkede de til ham om det, og en aften han kom fra Nörre-Sundby, og det var tåge, da standser han ved stakken, og da kommer der en dreng og en før én til ham i hvidt linned. Så siger han til dem: »Hvad står ti: nag?« De svarer: »Det hø skal tilbag'?« »Ja, det skal komme inden dag.« siger han igjen, og så gik han jo til vinduet og siger folkene det, og de rejser dem og læsser og kjører og lægger høet tilbage på stedet. Alle dem, der den dag i dag kommer kjørende med hø der forbi, de hytter en håndfuld hø på det sted, og der ligger stadig en dynge hø der. JENS MOSEN, Ö.-BR.

1469. En præst i *Vilslev* tog et stykke ejendom fra beboerne, han var trættekjær og den gang havde de ikke udskift. Omsider døde han, og nu kunde de høre noget, der raslede som med lænker over den jord, og det kom i en susende fart. Så kjöbte degnen jorden fra præstegården og byggede en gård på det. Man havde nok sagt til degnen, at han skulde ikke, for det var ikke heldigt og rele, men han byggede ligegodt. Ingen folk kunde nu være der, der var spektakel og uro hele nætterne. Degnen gik

så til den nye præst, de havde fået, om han kunde ikke komme derop, og han lovede også at komme. Ved kl. tolv ordrede han karlen til at spænde for og kjøre. Da de kom derud for, skulde karlen blive holdende, og han giver ham en bog, og han måtte ikke kjøre, inden én tog bogen af ham . . . Han kunde høre to holde sådan mund inde i gården. Endelig kom præsten. »Det gik mig uheldigt, Kristian.« — »Gjorde det?« — »Jeg bliver en stakkel, for jeg kunde ikke overvinde ham, han var mig for hård. Men nu kan du ikke kjøre — stå af . . .« Da de kommer hjem, sætter han hjulet på. Næste aften skulde han være belavet på at kjøre hen til den næste præst og hilse ham fra ham, at han skulde følge med, og fortælle, hvorledes det forholdt sig. Præsten følger så med, og de møder på pladsen. Det var en gammel mand, og da han stod af vognen, siger han: »Nu giver jeg dig mit lommetörklæde . . .« Nu kunde det ikke vare længe, inden karlen kunde høre, han var i samtale med én. De trædedes ved der inde . . . stjålet hvedebrød . . . smed skilling. Han kunde ikke overbevise ham om mere. Omsider kom de lidt udenfor. »Her er et sted, hvor du skal ned.« Så kom han ned til hovedet, og længere kunde han ikke få ham. Da han nu sad der, murede de over ham. Karlen stod sin prøve og ventede, til præsten kom, men den anden blev en krøbling hele hans levetid. Så blev der fred på gården.

NIELS KRISTENSEN TØNNING, TISTRUP.

1470. En gård i Sønder-Kongerslev blev bygget af en mand, ved navn Peder, hans hustru hed Bodil. Stalden blev bygget således, at halvdelen efter folks mening stod på naboens, Niels Baks, gård og grund, og der opstod i den anledning uenighed mellem naboerne, da bygningerne skulde påbegyndes. Men da grænsen ikke nöjagtig kunde bestemmes, og Bodil sagde, at hun vilde sætte sin salighed i pant på, at stalden blev bygget på hendes og mands ejendom (hun var egentlig den rådende af ægtefolkene), medens snedkeren, som lavede tømrerarbejdet, sagde, at han vilde tage den synd på sin samvittighed, som blev begået ved at bygge huset efter bestemmelsen, blev huset bygget efter den oprindelige plan. Bodil blev ikke gammel. Da hun en middag sammen med den øvrige husstand sad og spiste, gik dören op af sig selv for en stor sort hund, som gik hen og lagde sit hoved i Bodils skjød, og i samme öjeblik blev hun heftig syg og måtte gå til sengs. Et par dage efter døde hun i stor sjæleangst. Hunden, som folkene nærede en vis skræk for, blev hos hende til det sidste og forsvandt da, uden at man vidste hvorledes. Den nød intet, og ingen turde jage den bort. Det vides ikke bestemt, om Bodil gik igjen efter sin død, men gjorde hun det ikke, så gjorde snedkeren, der døde omtrent samtidig, det for dem begge. Mange så ham akkurat som i levende live færdes på og ved gården med sin arbejdsdragt og sit skjødskind på, men hvid i ansigtet som en kalket væg. Folk, som ikke rigtig troede på spøgeriet, satte sig på vagt

om aftenen i stalden, hvor han mest færdedes, men der var ikke nogen, som turde binde an med ham, når de så ham. Tjenestekarlen turde ikke ligge i sit kammer, der var beliggende i staldbygningen, og turde ikke alene gå ud at fodre om aftenen. Bodils sön, der var kjed af historien, ladede sin bøsse med hagl og passede en aften på gjenfærdet, som han traf ved den nordre ende af stalden. Han skød på skikkelsen, der imidlertid opslog en skoggerlatter og fortsatte sin vej uforstyrret gjennem haven. Skytten blev så uhyggelig til mode, at han for eftertiden lod spøgeriet passe sig selv. Der indtraf mange uheld i besætningen med sygdom og død. Bodils sön, som arvede gården, solgte den snart, og hans eftermand, der nu er udvandret, blev så kjed af at bo der, at han for otte til ti år siden lod den temmelig nye og solide gård flytte ud på marken, fra hvilken den kun var fjernet et par bøsseskud. Det omstridte grundstykke blev lagt til den gård, som den afdøde Niels Bak havde ejet, og efter den tid har man ikke set snedkeren.

M. NIELSEN.

1471. I *Nörre-Buskgård* i Nörre-Nissum boede en mand, der gik under navnet Lille-Kræn, og han var vred på sin nabo i Gröngård, og derfor udtænkte han en hævnplan, der var til stor fordel for ham selv. Der lå nemlig et stykke mark af Gröngårds op til hans, og det havde han stor lyst til at komme i besiddelse af. Han gik altså hen og satte skjellet efter eget tykke; ti Gröngårds agre gik fra hans egen salsende og ned til noget krat af hans. Der var det, han satte skjellet, og så gik han over til Gröngård og sagde til manden: »Der har ikke været noget rigtigt skjel mellem vore marker för, det har jeg kastet i dag, kom nu og se, om det passer.« Manden gik med, og han så nu, at Lille-Kræn havde taget et stort stykke af hans mark og lagt til sin egen. Manden i Gröngård blev meget vred, da den anden bestemt påstod, at her var skjellet, og her skulde det vedblive at være, så længe han var mand i Buskgård, og så var der intet ved det at gjøre, ti hans ja var ligeså godt som den andens nej. Derpå skiltes de. Nogle dage efter blev der anlagt sag imod Lille-Kræn, men dommeren kunde ikke med bestemthed afgjøre, hvem der havde ret, skjöndt han troede, at marken tilhørte Gröngård; men Lille-Kræn gjorde ed på, at marken var hans, og nu beholdt han den også. Han døde imidlertid kort efter, så han fik ikke noget ud af marken. Efter sin død gik han igjen fra Buskgårds salsende og ned mod krattet hver nat. Mange, som gik den vej, så ham ganske tydelig. Præsten blev hentet og manede ham ned ved salsenden, men det hjalp ikke, han vedblev at gå hver aften. Senere fik præsten nok alligevel bugt med ham nede ved krattet, og der er en lille forhöjning, hvor skjellet skal være, der blev han manet ned, og der gror hvert år kuns nogle vilde blomster.

KARL KR. JENSEN.

1472. De to norderste mænd i *Vester-Torup* de sad alle tider

i træde med hinanden. Den norderste af dem skyldte den sønderste for, at han havde flyt skjellet imellem dem. Den sønderste sagde dertil: »Det er mosæl lögn«. Den ene mand havde en sön, den anden en datter, og de blev gift sammen, så begge gårde kom under ét. Da var begge de gamle mænd endnu levende, men så døde de, og den unge mand solgte så den norderste gård til nogle Tybofolk. Det var om foråret, og om sommeren var der ingen verdens ting at høre, men tidlig på efteråret så hørte både den gamle kone og flere, at der blev sådan skrigen ude på marken. Vor moder, der gik med vor søster, som den gang kun var lille, på hendes arm, og vilde se til et stykke linned, der lå på bleg, hun hørte flere gange, det sagde: »Å å å!« Hun tykte, det var til nord, lyden var, men andre tykte, det var til sønder. De troede dog alle, det var den mand. Folk i byen gik og vilde se efter det, men aldrig nogen traf det. Det eneste, der sáes, det var, at der kunde komme noget løbende fra marken og ned i gården om natten. Det så ud, som om der var ild i en ærtebrønge. De havde en gul hest i den norderste gård, der kom til den sønderste gård, da den anden blev solgt, og den kunde siden aldrig stå töjret om natten. En dreng, der red på den, sagde, at han kunde se det klare skidteri om sig.

FREDERIK HENNEBERG, UNDERLIDEN.

1473. Den gamle Madam Kjølby, enke efter en gårdejer her i Vogslev og datter af den gamle lærer Jensen i Frejlev, hun fortalte efter hendes fader, at han en gang var gået hjem over marken imellem *Sønderholm* og *Frejlev,* og da havde set en afdød mand gå og flytte en skjelsten. MD. SCHYTTE, VOGSLEV.

3. „Her er ret skjel."

1474. Imellem *Askov* og *Vejen* er en lille skov, der kaldes *Træskhoved*. Der går én om natten og råber: »Gjör ret og skjel mellem vejen og Træskhoved?« Der var en gang en mand, som skal have flyt skjellet. Mig og min gamle oldefader vi gik en gang der igjennem om natten, og da hørte vi, han råbte det. Men oldefader sagde til mig: A skulde ikke være bange, det kom ikke til os, og det havde ikke noget at betyde.

JENS THOMSEN, BOVLUND.

1475. Ved *Askov* i et lille skovhoved, der kaldes *Trædhoved*, har gået spøgeri. Der var en landmåler på Skodborghus, han hed Hans Gunderup, og han var ved at måle jorden op imellem Vejen og Askov, og der gjorde han uret og lod noget af Vejen sogn gå ind til Aske (Askov). Så gik det og råbte — man kunde høre det om aftenen — at han kunde gjøre ret og skjel imeld Vejen og Trædhoved. Det var da hans gjenfærd, og de kunde ordentlig

høre landmålerkjæderne de skringlede. Det har a hørt meget om efter de gamle. En aften kom der én gjennem Trædhoved, og han hørte det råbte. Da svarede han: »Ja, Gud hjælpe dig, a kan ikke.« Siden hørte de det aldrig. NIELS LI.

1476. Præsten i *Gjerlev*, Smith, tog etatsråden til alters. Han var den eneste, der vilde, for etatsråden var sådan en ugudelig krop. Men præsten havde også gjort megen uret. Han havde forandret skjellene nede i kjæret, og efter sin død gik han dernede og råbte om aftenen, fra den tid kornet kom ind og så til November, ellers andre tider om året hørte de ham ikke. Han råbte: »Her er reb og ret skjel.« Siden havde de en præst i Gjerlev, der hed Knudsen. Han hørte en aften, som han gik uden for og røgte af hans pibe, at der var noget, der klagede sig nede i kjæret. Der var en del unge folk forsamlede på gaden den aften, og så siger han til dem, at de kom til at gå ned og se efter det, der var vist én bleven vildt der nede og kommen i et væld — der er mange væld nede i Gjerlev kjær. Så står der en gammel mand ved de andre unge folk, som hed Jens Frandsen, og han tager ordet — for de andre unge folk kunde jo ikke sige noget: »De er gu en præjst, a ka gu go i wå goer å høor ham; dæær hå han gon å hwældt i min ti.« — »Hvad siger I, Jens Frandsen.« — »A sejer gu, de er en præjst.« Da det var nu sådan en gammel mand, troede præsten, hvad han sagde, og bad enhver gå til sit, det var ikke værd at stå og høre efter det. De gik så, men en time efter gik præsten ned i kjæret med en stor bog under armen og i hans kjole og hans krave. Han var henne et par timer, og siden hørte de ikke noget til præstens råben. Om den uret, der skulde være begået, fortalte de gamle, at landmåleren opholdt sig hos præsten. Han skulde have en eng tilligemed de andre mænd i byen, men skjöndt han ikke havde mere hartkorn end dem, fik han endda dobbelt så stor en eng, og den var meget bedre. PEDER JUSTESEN KRISTENSEN, DALBYNEDRE.

1477. Der fortælles, at folk, som havde gjort uret i udskiftningens tid ved at flytte pæle, som var satte til skjel, måtte efter døden gå på markerne om natten med et bundt pæle og råbe, så det hørtes over hele egnen: »Her er rind (plovfure) og rette skjel!« SEMINARIST JENS JENSEN, NORDRUP.

1478. Der var en mand på *Ålegård*, der hed Eiben, han gik og flyttede skjel. Efter hans død gik han i lang tid og råbte: »Her er red og ret skjel!« JENS KRIST. LARSEN, KOLLERUP.

1479. Da *Frøslev* by blev udskiftet, så var det galt med skjelflytningen. Man påstod, at skjelpælene var blevne flyttede, hvorfor det spögte om natten på disse steder. Navnlig skal man tit have hørt råbet: »Her er ren og rette skjel«. CHR. OLSEN, ST.-TORÖJE.

1480. På en mark norden for byen *Brovst* hører man stun-

dum en stemme om natten råbe: »Her er red og ret skjel!« Det er en mand, der i levende live om natten plöjede fra naboerne.

C. WAD.

1481. I *Føllesley* var en mand, som om natten flyttede skjel. Gik igjen og råbte: »Her er ren og ret skjel.« Folk rådede eftermanden til at flytte sit skjel, og det gjorde han. TH. LETH.

1482. Ved de tre *Gåseluner* i Vildmosen har der gået en mand og råbt bestandig: »Red og ret skjel, femten favne tilbage.« Han havde nemlig flyttet markskjellet femten favne ind på en anden mands mark. NIK. CHR.

1483. Da *Tingerup* by, Soderup sogn, blev udskiftet, var der ingen bruger til matr.-nr. 2, hvorfor man fortæller, at mændene, som havde matr.-nr. 3 og 4, der begge støder til nr. 2, om natten skal have flyttet skjelstenene, så at de fik nogen jord, som rettest tilhørte nr. 2. Efter døden fik de ikke ro i graven, og mange vil have set dem om natten gå i den linie, hvor skjellet skulde være, og sige: »Her er rette skjel!« CHR. WEISS.

1484. Jeg har hørt fortælle, at en ejer af *Gisselfeldt* eller *Bregentved* skal have lokket et par mænd til at tage jord af vedkommende gårds have i deres sko og stå på en anden mands grund, som denne herremand havde fået lyst til, og sværge, at de stod på Gisselfeld jord. De fik heller ikke ro i graven, men går og råber: »Her er rette skjel!« og det skal de blive ved med, til den uretfærdig vundne jord er kommen tilbage til de rette ejeres efterkommere. CHR. WEISS.

1485. Der fortælles her en hel del fra udskiftningens tid, og om den uretfærdighed, der da blev begået. De, der har gjort uret, løber over markerne i skikkelse af ildhjul, men de mægter ikke at flytte skjellet tilbage. Et sted i *Husby* ved en gård, som kaldes Trimager, fortælles der, at der løber en mand ude på marken og råber: »Gjör ret og skjel, læg femten furer tilbage igjen.«

KR. LARSEN VESTERGÅRD.

1486. Ovre i Borggård i *Haverslev* var der en mand, der gik og fuslede og puslede og råbte: »Her er red og ret skjel.« Han havde jo gjort fejl skjel, mens han var levende. Der var en jordlod, som hørte den mand til, når nogen gik over den om aftenen, var de altid vilde og fortumlede. HELENE JAKOBSEN, ALSBJÆRG.

1487. På *Gallibak* (Galgebakken) ved Borup sidder der en kvinde og spinder på en rok.

Der er en skov her, som man kalder *Siem skov*. Den ligger på en lang strækning til skjel med en anden skov. Der går, efter hvad der er blevet fortalt, én og råber således: »Hojj! her er reb og ret skjel, 120 fåwwn ind i Sjem skov.« Det er en landmåler, som har gjort uret ved skjelsætning, og man kan høre en kjæde rasle. J. KR. JENSEN, BORUP.

1488. Hed nede i *Astrup Nörskov* og *Sjemskoven* ligger der jo herskaber til skjel sammen nemlig greven på Lindenborg og så Juul på Villestrup. Fra ældre tid har dem fra Villestrup trækket ind og taget 15 favne i Sjemskoven. De var tre om at gjøre det stykke arbejde, og så skulde det have været gjort tilbage igjen, men så tog den ene af dem noget af Villestrup muld og kom i hans støvle, og så svor han på, at han stod på Villestrup muld. Ingen vidste, hvad han havde gjort, og så beholdt Villestrup jorden. Nå, de døer jo omsider, de her tre, og den ene, der svor falsk, han går og siger: »Her er reb og ret skjel.« Den anden han siger: »Femten favne ind i Sjem skov.« Den tredje han siger: »Å, red mig, red mig, red mig.« Efter gammelt rygte har folk tit hørt dem sådan gå og råbe. Min moder og så hendes nabo de var fulgtes ad ind at plukke bær, og de hørte dem, men de kunde ingen se. Det var omkring ved middagstid. PEDER A. STÆRK, MADUM SØ.

1489. Min oldemoder havde stået i sin dör ude på *Nörup* hede og hørt dem flytte skjel om natten. Der blev sagt: »Gjör ret og skjel, gjör ret og skjel, femten fuur tilbag' igjen.«

ANTON LOOSE, ASKOV.

1490. Der var tre mænd: Jens Degn fra *Jonstrup*, Kræn Pilgård her i *Sønderby* og Rasmus i *Bedholm*, de havde gået hen og slået pæle 15 favne ind i *Åby* ejendom, for de syntes, Jetsmark havde fået for lidt mose. Kirsten Ovesdatter, der tjente i Storgård i Kås i höstens tid, hun kunde se og høre dem springe ind imod hinanden og råbe: »Red og ret skjel, 15 favne tilbage igjen.« Men i den sidste tid har man ikke set dem.

KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSE.

1491. Imellem to gårdmænds jorder i *Skovgårds* by, Hårslev sogn, skal der i gamle dage have været flyttet skjel, og der på stedet, hvor det skulde have sket, var der altid en svær stöj om aftenen. Det var, som om nogen stod og slog skjelpæle i jorden med en økse, så det dundrede efter, og så råbte man: »Skjel, skjel, du store Jeppe.« — I nærheden af stedet ligger »Kirkvådskjær«, hvor det ikke skal være godt at komme forbi om aftenen.

L. FREDERIKSEN.

1492. I den sydöstlige gård i *Egitslevmagle* har der för været slemt med spøgeri, og det skal være en mand, som ejede gården ved den tid, da jorderne blev udskiftede, som ikke kan finde ro i graven, fordi han, mens de endnu havde agrene til fælles, aldrig kunde få sine agre store nok og derfor om natten plöjede furer fra naboernes agre ind til sine. Så måtte han om natten plöje efter sin død, og folk så ham med fire sorte heste for ploven, og plovhjulene var altid ganske gloende og peb, så folk kunde høre det langt bort. Hver gang han kom til enden, gik han hen og så efter agerskjellet og råbte da gjærne: »Her er ren (agerren) og ret skjel.« MADS PEDERSEN.

1493. En gang var jeg og fader på *Stenrand* i Viskinge, og det blev sildigt, för vi kom tilbage. Da vi kommer til broen over åen, ser vi en höj svær mand, der på én gang kaster en voldsom lang ildrød stang ud fra sig og råber: »Her er det rene, rette skjel«. Man siger, der skal være mindst tre skjel, för de råber, ellers går de stiltiende. Men her var der netop også tre skjel, der stödte sammen. Jeg blev så forfærdet, at jeg kastede mig ind på min fader og nær havde væltet ham. JG. HANSEN.

1494. Den ene mand i *Torup* var dannebrogsmand, og han sagde til den anden, da han skyldte ham for, at han havde flyttet skjellet: »Du skal vide, hvad du siger til mig, for a er dannebrogsmand.« Han svarede: »A er tilfreds, du er dannebrogsmand eller ej, så skal du være af min ejendom at slikke.« Folk hørte efter deres död det råb ude på marken: »Her er red og ret skjel.«

ANE BOLETTE JUSTSDATTER, IMER I KLIM.

1495. Der var en fru Kirsten på *Nörlund*, og hun kom i trætte med Jon Madsen på *Torstedlund* om skjel ude i skoven imellem gårdene. Der var en lille strækning, der hedder *Skjeldalene*, og der påstår folk, at de har hørt dem gå og råbe endnu om natten. Hun råber med hendes klingre stemme: »Her er reb og ret skjel!« og han råber med en grov röst og på en anden plads lige de samme ord. Man har også set seks hvidklædte mænd sidde omkring et bord der ude. De sad der for at fælde dom i sagen. JOHAN PINGEL, ELLESHÖJ.

1496. Der kom én ridende en aften forbi det sted sönden for *Dokkedal*, hvor teglværket nu er. Da var der noget inde på marken, der råbte: »Her er reb og ret skjel.« Man han fortsatte jo hans tur. SÖREN PEDERSEN, MOV.

1497. Der var nogle, der gik langs med skjellene og sagde: »Her er ren og ret skjel, her fra og der til.« MARINUS JENSEN, VIVE.

4. „Hvor skal jeg sætte den?“

1498. En gang var der nogle, der bankede på en skjelsten og råbte. »Tag den her og sæt den der«, sagde den ene til den anden. Stenen skulde jo sættes på det rigtige sted.

HANS KRIST. PEDERSEN, HASLUM.

1499. Der gik én oppe på Bundgårds mark i *Krejbjærg*, der havde flyt en skjelsten, og de kunde høre, han gik om aftenen og råbte: »Hvor skal a lægg' en, hvor skal a lægg' en?« Så en aften var en del unge mennesker forsamlede udenfor byen, og da hørte de ham også. Der var et stykke overmodig knægt, der råbte: »A, læg den for Fanden, hvor du tog den!« og siden mærkede de aldrig noget til ham. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1500. Ovre i Salling efter *Grætrup* til var der så meget gjengangeri ude på marken, det råbte og sagde: »Hvor skal a sætte det?« Det gik i mange år med den snak, og folk hørte det hvert efterår lige för jul, men ikke andre tider. Så er der en karl og en dreng, der følges ad, og de hører det. Da siger drengen: »A tror, a siger til ham, han kan sætte, som han står.« »Ja, hvis du gjör det,« siger karlen, »så skal a sådan og sådan prygle dig.« — »Hvad kan det give?« siger drengen, »det kommer jo ikke til mig«. Så råbte det igjen, og nu siger drengen, han skulde sætte det, hvor han stod. Siden hørte de det aldrig mere. MIKKEL JENLEN, GRYNDERUP.

1501. Et steds på *Salling* i nærheden af et markskjel havde de vejfarende ofte hørt én råbe: »Hvor må jeg sætte den?« men ingen turde svare ham. En aften, da en lille dreng fulgtes med sin fader over marken der i nærheden, og de også fik rösten at høre, bad drengen om faderens minde til at måtte svare, når der atter blev råbt. Faderen skyndte sig at i rette sætte drengen ved at love ham en ordentlig dragt prygl, hvis han indlod sig på sligt, »ti«, lagde han til, »ingen kan vide, om du ikke nok, hvis du svarer, kan få mere med den gamle gjenganger at bestille, end du skøtter om.« Lidt efter hørte de atter: »Hvor må jeg sætte den?« og uden at betænke sig svarede drengen: »Sæt den, hvor du står!« — »Tak,« blev der svaret, og siden hørte man aldrig til noget. Folk der på egnen mente, at den, der havde råbt, måtte i levende live have flyttet et markskjel, hvorfor han ikke kunde finde ro i sin grav, förend den sag var bragt i rigtighed. N. K. PEDERSEN.

1502. Der er et sogn på Mors, der kaldes *Dragstrup*, og der havde en mand flyttet en skjelsten og taget af en anden hans ejendom. Så gik han hver nat efter hans død på den mark og råbte om, hvor han skulde sætte stenen. En aften var nogle forsamlede, og deriblandt var sådan en enfoldig én. Så fik de andre unge ham til at råbe til gjengangeren, at han skulde sætte den, hvor han havde taget den, og næste dags morgen var der et stort stykke af den mark oprodet og lå i sådan uorden, og det ligger endnu i samme stil Der er ingen, der tör komme at arbejde på den ager, hvor det er sket. Den kaldes *Dragstrup furer.* HANNE STORGÅRD, RÖDDING.

1503. En mand, der boede i *Linde* (han hed Per Lave, tror jeg, eller måske det var hans broder, der hed Per, det husker jeg ikke så rigtig), han havde været henne at se til sin broder, der tjente i en anden by, og det blev noget ud på aftenen, inden han kom hjem. Da han så var kommen ind på Linde hede, så kom der en mand hen imod ham. Han blev bange og gav sig til at rende, det bedste han kunde, men manden rendte bag efter og råbte uafladelig: »Hvor skal a sætt 'en? hvor skal a sætt 'en?«

Per Lave svarede ikke, men blev ved at løbe, mens sveden haglede ned ad ham. Men endelig, da han ikke kunde holde ud at løbe længere, kom han i tanker om et råd, han vendte sig om og svarede: Sætt 'en, hue do hå tånn 'en. KAREN MARIE RASMUSSEN.

1504. En dreng i *Ty* hørte en nat én gå og råbe: »Ak, ak! hvor skal jeg dog hen med den sten, o Gud, hvor skal jeg dog lægge den sten?« — »Ii, læg den, hvor du har taget den,« sagde drengen og i det samme gav det et dump, ligesom noget faldt rigtig hårdt. »Nu skal du have tak«, svarede gjenfærdet, »i hundrede år har jeg måttet bære på min tunge byrde, og ingen har villet svare mig og forløse mig, Gud velsign dig for din hjælp!« Dermed svandt det hen. P. UHRBRAND.

1505. Tæt sønden for *Tœbring* by er et lille kjær, som hedder *Birkjær*. Der gik en mand om nætterne og råbte: Hvor skal a sætt 'en? hvor skal a sætt 'en?« Dette råb hørtes i lang tid, men ingen turde svare. Man kunde endog se, at manden gik og bar noget tungt, og ingen kunde begribe, hvad det var. Men så en aften var der legestue, og da folkene om natten gik derfra, var der én, som havde mod til at svare ham. Da han nu atter råbte: »Hvor skal a sætt 'en?« sagde han: »Sæt 'en, som du tog den, i Guds navn.« Derpå svarede Birkjærmanden — sådan kaldte man gjengangeren: »Nu skal du have tak, nu fik jeg ro!« og siden den tid hørtes han ikke. Det opklaredes siden, at det var en mand, som, mens han levede, havde flyttet en skjelsten og derfor gik på det sted og spøgede. MADS SKRIVER.

1506. En mand og en dreng kom en aften følgesend ad. Så var der én, der råbte: »Hvor skal a sætt 'en?« Manden vilde ikke svare, men drengen sagde: »Jo, a vil svare,« og så sagde han: »Sætt 'en, som du tog 'en.« Da hørte de rösten sige: »Du skal have så mange tak, for det svar har a ledt efter i mange mange år. DORTE LUDVIGSDATTER, VEJBY.

1507. I *Jebjærg* hede gik der også en landmåler til visse tider i mange år, og han gik og råbte: »Hvor skal a sætt 'en, og hvor skal a sætt 'en?« Så var der en dreng, der hørte det, han sagde: »Sæt den, hvor du har taget den, i Fanden navn.« — »Det svar skulde a have haft for mange år siden, så havde a været frelst.« IVER BUNDGÅRD, HAVBJÆRG.

1508. I *Skjendes mose* imellem Jordbro mølle og Dommerby, lige midt mellem møllen og Korsbakken, går der en mand om aftenen og råber: »Hvor skal a sætt 'en, og hvor skal a sætt 'en?« Så svarte én: »Sæt 'en, som du tav 'en.« — »Nu skal du have tak, det svar har a ventet efter i 100 år.«

KRISTIAN LEM OG KONE, VIBORG VESTERMARK.

1509. Ude på *Gimming* mark ved Randers gik folkene en nat og bandt rug. De vidste godt, at der gik spøgeri på den

mark, det var én, der havde flyttet en skjelsten. Så hørte de ham også gå og sige flere gange: »Hvor skal a sætt' den?« Så var der en livlig pige, der siger: »Å, du kan jo sætte den, hvor du har taget den.« Så siger spøgelset: »Tak skal du have for det råd, det har jeg gået og ventet på i mange år.« Dermed forsvandt det. LÆRER HOLST-RASMUSSEN, TIRSTRUP.

1510. På marken. der hører til *Kjellerup*, der ude ved Mariagers kant, var folkene i höstens tid ved at læsse korn en aften silde. En stor knægt, der læssede, hørte da én sige: »Hvor skal a sætt 'en, hvor skal a sætt 'en?« Så svarer drengen: »Du kan sætte den, hvor du vil, du kjæltring, du har jo stjålet skjellet.« Karlen oppe på læsset hører drengen snakke og råber ned til ham: »Du skal tie stille!« I det samme kommer der en stor sort én hen til drengen og siger: Nu skulde han have så mange tak, nu havde han skilt ham ved skjellet. Men et år efter døde drengen, og så kom han til at gå med skjellet siden.

SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

5. Samtale med en skjelflytter,

1511. En mand i *Lustrup*, der hed Vilhelm, tog noget af en anden mands eng, og da han var død, kunde han ikke få ro i sin grav, men gik nede i engen. Så går enken der ned og får også snak med ham. Hun havde en spade med sig, og den hug hun i jorden efter hans anvisning ... »Der skal den stå ....« Så fik han ro. N.-FARDRUP.

1512. I *Agerskov* ved Karup å var der for en del år siden tre gårde, hvoraf den ene senere er nedlagt, og jorderne lagt under nabogårdene. I denne gård boede en gjerrig mand, der gav sig af med at flytte markskjel. Da han døde som ung mand, fik han ikke ro i graven, men henvendte sig til en kone, som havde været skindød i tre døgn. En aften, hun var gået uden for sin dör i et særligt ærende, kaldte en röst hende ved navn. Hun svarede ja, og gik efter lyden hen i gårdsleddet, men da hun kom der, kaldte lyden nede ved åen. Da hun kom derned, nævnede han sit navn og bad hende gå op til hans fader, der endnu var levende og boede i hans fødegård, en stor gård på den anden side af åen (Bøgelund), samt sige til ham, at han skulde få markskjellene flyttede tilbage på deres plads. Dagen efter gik konen hen til den gamle mand og forrettede sit ærende, men han tog vidner på konens mund og lod hende indstævne for retten. I stævningen stod blandt andet, at hun gav sig ud for at være en sandsigerske, der havde omgang med levende og døde. I følge rettens kjendelse blev hun da stemplet som en lögnerske, og dette

blev bekjendtgjort på kirkestævne. En aften senere kom lyden til hende igjen og spurgte hende, hvordan det så gik hos hans fader. Hun fortalte det. »Ja, så Gud nåde mig,« sukkede han, og fra den tid af hjemsögte han fødegården. Det havde til følge, at den gamle mand ikke turde vove sig ud, så snart det var blevet mørkt. En aften var han dog kommen lige uden for dören, men blev i samme öjeblik slået til jorden og måtte bæres ind. Kort efter døde han. Spøgeriet vedblev at hjemsøge gården, og man henvendte sig da til sognets præst, der også påtog sig at mane det. En sommeraften kom der en mand til et par drenge ved kirkegården og spurgte efter, hvor den omtalte mands grav var. Drengen viste ham den, og han bad dem så gå bort. De gjorde det nok, men var for nysgjerrige, så de gik hen og keg over kirkegårdsmuren, hvor de så en mand i en sort kjole krybe baglænds omkring graven, de havde vist ham. Siden blev der ro for spøgeriet.

MIKKEL SKRÆDDER.

1513. Gjengangeren i *Bording*, der havde flyttet markskjel, kommer tre gange til den gamle kone, der havde været skindød, og beder hende gå til hans slægtninge. Men alle gange bliver hun afvist med hån. Fjerde nat kommer han sort og fæl og fortæller, at hans dom var bleven afsagt, så han nu skulde høre til de fordömte, og siden plagede han sine forhærdede slægtninge hver nat.

R. H. KRUSE.

1514. Om en mand i *Bøgelund* i *Karup* sogn fortælles der, at han ikke kunde få fred i sin grav, men måtte gå igjen, fordi han i levende live havde flyttet skjellene og på den måde havde tilegnet sig anden mands jord med uret. Flere gamle folk vil have set ham om nætterne færdes på de steder, hvor skjellene var flyttede, og også hørt ham sige noget om, hvor de oprindelige skjel var. Denne mands nabo havde en gang været i Viborg, og da han om aftenen i en lidt omtåget tilstand kom kjørende forbi Karup kirkegård, kom han til at huske på gjengangeren, og han kaldte da på ham ved navn og sagde: »Vil du nu med til Bøgelund, så sid op.» Men i samme nu blev læsset så tungt, at hestene havde ondt ved at trække det; og da manden endelig kom hjem, var de skumdækkede og gjennemvåde af sved.

JENS A. FAVRHOLDT.

1515. I nærheden af det såkaldte *Sønderkjær* i det vestlige Himmerland havde folk i lange tider hørt en gjenganger gå og klage i ynkelige toner. Flere havde tiltalt den, men intet forståeligt svar fået. En modig mand tog sig for en aften at indlede en samtale med spøgelset. Efter en stund at have hørt på klageelyden råbte manden: »Guds fred!« — »Ja, det er godt, for hvem der har den,« sagde skikkelsen. »Har du den ikke?« spurgte så manden. »Nej,« svarede den, »jeg har en gang flyttet den hvide skjelsten, som står ved vestre side af din mark, syv alen

for langt imod öst, derfor har jeg ingen ro.« Den modige mand flyttede dagen efter skjelstenen syv alen i modsat retning efter spøgelsets anvisning, og siden den tid har man ingen klage hørt på dette sted. J. D. JENSEN, VINDBLÆS.

1516. I *Jersie* boede en rig mand, som alle holdt for en god mand, men som, da han skulde dø, blev plaget af en ond samvittighed. Han kaldte sin karl til sig og sagde til ham, at der lå noget tungt på hans hjærte, som han vilde åbenbare ham alene, og dersom han vilde være ham tro og tie stille med, hvad han betroede ham, da vilde han give ham fem rigsdaler. Da karlen lovede ham det, sagde manden: »Jeg har gjort uret i marken og flyttet skjel på de og de steder.« Derpå greb han karlens hånd og vedblev: »Nu skal du sværge på, at når jeg er død, du da vil flytte skjellet tilbage, for at jeg kan have ro i graven, men du må holde det hemmeligt og ikke åbenbare det for nogen.« Da manden nu var død, frittede konen karlen ud for at få at vide, hvad hendes mand havde betroet ham. Endelig åbenbarede karlen hende alt. Konen, der gjærne vilde beholde jorden, sagde til karlen: »Den ed, du har svoret manden, kan ikke forbinde dig, ti når han først er død, så er løftet ude. Han bliver nok i jorden, når han først er der, og desuden kan du blive min anden mand, om du har lyst, og da er du vel ingen nar, at du skiller os ved den jord, vi har.« Karlen lod sig overtale til at lade skjellene blive, som de var, men samme nat, som manden var begravet om dagen, kom den døde og åbnede stuedören. Nogle af folkene, der så, at dören gik op, men ingen kom ind, råbte: »Kom inden for!« men andre, som var klogere, sagde: »Søg vor nabo!« Imidlertid gik dören op og i, uden at folkene så nogen, de blev derfor noget underlige derved, og hårene rejste sig ligefrem på deres hoveder, ja, de sad som forstenede uden at sige et ord. Da træder karlen frem og siger: »Jeg véd nok, hvad det er, I skal ikke være bange, det er kun mig, der skal ud.« Herpå lagde han alt fra sig, hvad han havde i sine lommer, og sagde: »Nu ser I mig måske aldrig mere,« hvorpå han gik ud til den døde, som fulgtes med ham ud i marken, og der flyttede de skjellene tilbage, uden at den døde talte et ord. Først da de var færdige, sagde den døde: »Gå nu med Gud, og du skal aldrig mere være bange for noget spøgelse, ti kommer der noget til dig, så skal du spörge: »Hvor var du, för Kristus blev født? og da skal det vige fra dig.« Siden den tid så de aldrig oftere den døde.

JOHANNES OLESEN.

1517. En præst i *Rœær*, der hed Börge Pontoppidan, han blev en gang enig med hans avlskarl om at flytte en skjelsten, fordi der gik en bred vej imellem præstegården og kirken, og den vej syntes han kunde nok gjøres noget smallere, det var unyttigt, at den jord lå der, og når han flyttede stenen, kunde han få næsten en halv ager til. Men det blev også bestemt, at

når den mark skulde lægges ud igjen, skulde stenen flyttes tilbage. Det var nu lige för der skulde plöjes. En dag vilde præsten kjøre til Tisted, men da de var komne på Skjelsgård bakke, kom karlen til at se om, og da sad præsten og var død. Så vendte han naturligvis og kjørte hjem igjen. Efter at præsten var begravet, mærkede karlen hver aften en puslen i karlekammeret. Han blev bange og puttede hovedet under dynen, men det blev ved, og så omsider vovede han da at se op, og da så han præsten stå uden for sin seng. Det skete flere aftener, men han turde ikke tiltale præsten, skjöndt han så så alvorlig bedende på ham. Endelig en aften tog han mod til sig, rejste sig pludselig af sengen og spurgte præsten, hvorfor han stod der. Han svarer: »Ja, følg med uden for, så skal du få det at vide.« Sagen var, at drengen lå også i samme kammer. Karlen sagde nu: »Gå I foran, fåer, så skal a følge efter.« Det havde netop præsten lært ham, han skulde sige, når han nogen sinde mödte en gjenganger. Da de så kom uden for, sagde præsten: »Du kan vel nok huske, vi flyttede den skjelsten, og inden den bliver sat tilbage, kan jeg ingen fred få i graven.« Han bad derfor karlen om at sætte den på sit sted. Da karlen hertil bemærkede, at han ikke bestemt kunde huske, hvor den skulde stå, sagde præsten: »Tag en stok med dig og følg mig.« Da de kom hen til stedet, sagde præsten igjen: »Sæt nu stokken der og læg stenen på den plads i morgen.« Det lovede karlen, og derefter opstod ligesom en lys tåge. Han syntes, den tåge var rundt omkring ham, og så var præsten forsvunden. Det første han tog sig for næste morgen, var at sætte stenen på det anviste sted, og siden den tid så han ikke præsten.

K. N. NÖRBY.

1518. På vejen mellem *Søvang* og *Jordbro* mølle er der en stor mose. Det var en gang a gik til Skive med min fader, da så a den. I den mose gik der to og råbte. Den ene sagde: Hertil er det mine,« og den anden sagde: »Nej, hertil er det mine.« Manden ovre i *Kjærgård* han hørte altid den råben, det var jo så daglig, at han brød sig ikke om, hvad han sagde til det, og så råber han igjen en aften, han var ude, da nu den første har sagt sit: »Hertil er det mine.« — »Ja, derfor må du nu lide pine.« Så tykte han, der var en vind, der foer så stærkt hen efter ham til, og han springer af ind, men aldrig så snart han havde fået dören lukt, så slår det et skrald i gården, som om det hele havde vælt, og manden turde næsten ikke mere komme ud om aftenen. Det gik min fader og fortalte mig, som vi fulgtes ad hen ad vejen.

PETRINE KRISTIANSEN, MOLLERUP.

1519. I *Tim* var der en gang en mand, som flyttede et markskjel, hvorved han jo forurettede sin nabo. Da manden, som havde flyttet skjellet, døde, kunde den anden mand, som han havde flyttet det for, hver aften se en underlig flagrende skikkelse op ad sin mur. Han turde ikke selv gå ud til skikkelsen, men endelig var

da en anden mand så modig, at han turde gå der ud. Han spurgte så skikkelsen, hvem han var, hvorfor han gik der, og hvad han vilde. Gjenfærdet svarede, at han havde flyttet hans nabos markskjel, og at han gik her for at få tilgivelse derfor. »Ja, den har du allerede fået«, svarede manden. »Ræk mig da din hånd til pant derpå«, sagde så skikkelsen. Det vilde manden ikke, for han vidste nok, at sådanne spøgelsers hænder gjærne brænder, hvad de rører ved. Han gav ham derfor et törklæde, som skikkelsen så trykkede i sin hånd, og dermed forsvandt han. Men da manden tog törklædet op, var der brændt huller på det. MAREN BONDE.

1520. En præst i *Gcrslev* (Phister) var så nærig, at han om natten flyttede skjelpælene ind på sine naboers grund. Derfor må han gå ved de skjel, han har flyttet, og ingen mennesker kan færdes på de steder om natten uden at blive vildfarende. Mange år efter at han var død, kom han en nat og bankede på hos en mand, der hed Jens Larsen, som havde tjent præsten og hjulpet ham ved hans natlige arbejde. Præsten forlangte nu, at Jens skulde være med at flytte pælen tilbage, og det hjalp ikke, at han gjorde indvendinger, han måtte gjøre, hvad spøgelset forlangte. A. N.

6. Natteplöjning.

1521. Vesten for *Jebjærg* kirke ligger en gård, som hedder *Bröddíng*, og på marken vesten for har der fra gammel tid været spøgeri. En aften silde gik en mand over denne mark, og fandt da et par læderlapper. I den tro, at det mulig var noget, han kunde bruge, tog han det op. Men da han nu havde fået det i hænderne, kunde han ikke slippe det igjen, og han måtte finde sig i, da han kom til agerens ende, at vende sig om og gå samme vej tilbage, som han var kommen. Han så nu frem forved sig og opdagede da til sin forskrækkelse, at der gik et par heste foran ham, og en sort mand gik og holdt på ploven, som hestene trak, og han selv gik og havde fat i tömmen. Han blev naturligvis meget ræd over det følgeskab, men alle hans bestræbelser for at blive tömmen kvit, var frugtesløse. Endelig kom han i tanker om, at hvis han kunde lægge tömmen på samme sted, hvor han havde fundet læderlapperne, kunde han måske blive fri. Han passede nu godt på, og da han kom til stedet, smed han tömmerne langt bort. Således blev han fri for sin ufrivillige kjörsel.

JAKOB P. VAMMEN, LYBY.

1522. Det var nok i *Serritslev* sogn, der gik nogle og plöjede om natten. De havde fire for, og de kunde høre drætten mellem øgene. Så vilde de hen og se, hvad det var for en plöjemand, og de fik dem nok at se, men øgene havde intet hoved.

JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, SØHEDEN.

1523. Min oldemoder var en aften ude at lede om deres kvier og var så gået ned i høllet der tæt ved Bræstenbro. Som hun nu gik, kunde hun høre en mand gå på *Åstrup* mark og plöje. Det var nok gamle Jep, mente hun, og når han var ude at plöje, så måtte det ikke være så silde endnu. Men da hun kom hjem, var det langt hen på natten. Så kom hun i tanker om, at det var nok én, der plöjede over skjellet, for den gamle Jep var ikke død endnu, og ham kunde det da ikke være.

METTE KIRSTINE JENSDATTER, KODALLUND.

1524. Min faders moder har fortalt, at en af byssens mænd i *Volling* plöjede om natten. Han tog jorden fra den gård, som a er født. Han havde tre rødblissede heste for, og den gloende ild stod fra hans plovjærn. De kunde også se, han vendte, når han kom til enden. Så vidt a véd, er det ikke kommet tilbage igjen, som han plovede til sig. ERIK JENSEN, HADERIS.

1525. Når manden i *Bundgård* gik på hans mark, faldt der en tömme i hånden af ham, og så skulde han gå der og plöje til *Tise* sogneskjel. JENS HOLST, TISE TORP.

1526. I skjellet mellem *Blegetø* og *Rostrup* dei kjørte de om natten og plovede, og efter gammelt rygte kunde der falde en tömme i hånden af dem, der kom der forbi ved nattetid, dersom de kom der lige i tiden på det sted, hvor vejen går over skjellet, og når skovfolkene var der. Så skulde de blive ved at plove en omgang, og da faldt tömmen af hånden på dem igjen. A er kommen der ad, mens a var knægt, og har givet et svært spring over skjellet for ikke at komme til at plöje der. PEDER A. STÆRK, MADUM SØ.

1527. På *Korsgård* mark her sønderpå har der gået én og kjørt plov om natten. Der kom en kone der forbi, og det flyede hende tömmerne ved den nordre ende af marken, og så måtte hun kjøre en vending, indtil hun kom tilbage til det samme sted igjen, så kunde hun slippe. Det skal være en mand, der har boet i gården, og så har han plöjet sig nogle furer til af hans nabos mark. Konen var her fra Åsted. ANE MARIE ANDFRSDATTER, ÅSTED.

1528. Når de gik på nogle agre, der er vesten for *Tårup*, Borris sogn, oppe ved Fusager skjel mellem Foldbjærg og Fusager, så kunde de se plovdriften, når det var månelyst, og kunde høre ploven knarke. Men de skulde vare dem for ikke at komme for nær, og holde hånden lukket, for ellers faldt tömmen i hånden på dem, og så skulde de kjøre en omfer. Men så skulde de også slippe lige det samme sted, ellers skulde de kjøre en omfer igjen.

PEDER NAVNTOFT, GAMMELSTRUP.

1529. A tjente i en by, som hed *Smollerup*, og så vilde a tage en tur hjem til mine forældre og se til min gamle bedstefader, der lå for døden. Lige som a går allerbedst, begynder der noget at skrasle lige så stærkt, som om det havde været plov-

hamler. A havde jo hørt tale om en gjenganger der, som havde plöjet over skjellet og færdedes der. Nu var det for mig at tykke som tæt ved siden af vejen, og så tog hårene til at lue om ørerne af mig, og a jog til at gribe mine træsko i hænderne og vilde da rende fra det. Men det kunde pænt følge på lige side med mig. Ligesom a rendte, så sagde det lige så tydelig: »Hov hov hop hop!« ligesom det kunde have været et menneske. Så holdt det op, da a kom til det skjel, hvor den mands agre hørte op, og så kunde a nok tænke, det skulde ikke længere frem, nu var a skilt ved det. A kunde ingen ting se, og det var mørk aften.

OLE MØNSTED, HULBÆK.

1530. Her lidt vesten for i *Underup* vestermark har ligget en höj, der kaldes *Plovhöj*, men nu er den væk og jævnet med jorden. Ved den höj og op ad de agre, der gik fra mosen her neden for og efter de höje, der kaldes *Filkens* höje, der har de ved nattetid hørt nogen kjøre og plove om natten. Den gang havde folkene ager om ager, og det var lange agre at plove på. De kunde så tydelig høre dem drive på hestene og høre koblerne ringle. De kobler brugtes til at holde kjæden oppe, som hestene havde spændt om halsen, og der var altid fire for ploven, så det kunde nok skringle noget. Filkens höje ligger nordvest for Underup kirke, og agrene gik endda et stykke forbi höjene. Mosen ligger lidt til sydvest for kirken. De agre, der her omtales, kan kjendes endnu, og a har tit lagt mærke til dem på min mark på de höje agerrygge og de dybe rene. HENRIK PEDERSEN, UNDERUP.

1531. Der var en mand i *Bjerge* herred, der skulde have flyt skjel, og så gik han og plöjede om natten efter hans død. Han havde tre sönner, og de hørte ham da for resten gå og plöje hver nat, de kunde jo høre, hvordan pudetöjet knarkede, sådan noget brugte de jo i gamle dage. De siger så til hverandre: »Lad os gå hen og spörge ham, hvad han der går og plöjer for.« De to turde alligevel ikke, da det kom til stykket, men den yngste han gik hen til ham og sagde: »Hør, fader, hvi går I her og plöjer om natten?« — »Ja«, siger faderen, »a har taget tre furer for meget over skjellet.« — »Da skal de nok blive plöjet tilbage,« siger sönnen. Så gjorde han det andendagen, og siden den tid hørte de ham aldrig. Det var nede i *Öster-Krog*, men a véd ikke, hvad sogn det er i. IOHANNES HANSEN, NÖRRE-BJERGE.

1532. I *Hallum*, Kvong sogn, var der for en del år siden en mand, som hed Per Tuesen, han var så urimelig klog, og derfor kaldte de ham Hallum præst. Men han havde plöjet sin nabo for nær, og en aften i höstens tid, sådan i mørkningen, da han var i færd med at tage korn ind også af den jord, han havde stjålet fra sin nabo, kom der en sort én til ham og spurgte barsk, om Per Tuesen vilde være så god at plöje sin nabos jord tilbage. Det lovede han. »Giv mig din hånd derpå«. Per greb sit svøbeskaft og rakte

ham enden af, men da han fik det igjen, var det svedet i enden. Nu fik han travlt med at plöje det stjålne tilbage. M. ESKESEN.

1533. På *Horsens* ejendom havde hver mand to agre ved siden af hinanden, og sådan blev det ved marken rundt, ager om ager. På de to österste der plöjede de tidlig om aftenen. Hjulene skreg, og træhamlerne skralrede og knærkede i naglerne. Det var jo dødninger, der plöjede. Det blev ikke fornummet, inden Niels Povlsen var død, så det var naturligvis ham, der gik der. PEDER ANDERSEN STÆRK, MADUM SØ.

1534. Min fader kom en aften forbi et sted på *Smollerup* mark, hvor der går en gjenganger, og da han kom hjem, sagde han til min moder: »Å, Mette, som a da er forrendt. — »Hvad har der da været med dig? da har du vel ikke kjørt æ plov for en plovmand.« — »Jo, a har missel så. Der faldt noget i min hånd, som det havde været en slavvere fåretærme, og så måtte a af sted. A faldt endda nogle gange, men det kunde rive mig op igjen, for tærmen den kunde a ikke skilles ved, det holdt i min hånd. Da a så kom til det sted, hvor tömmen slap i min hånd, så slap den af igjen, og så var a fri. A satte mig ned og vilde hvile mig, for a var så udrendt, men a var missel nær bleven siddende så længe, te a var kommen til at kjøre igjen, for det var helt nær ved mig.« OLE MØNSTED, HULBÆK.

1535. Min fader fortalte om en plovmand i *Ørkendale* i *Vorde* sogn. Når de kom for nær til ham, faldt tömmen i hånden på dem, og så skulde de kjøre en omfer. Den råbte: »Hov, hop!« for at det skulde skride godt, og det gik så rask, at de kunde ikke holde ud at gjøre mere end én omgang.

JENS TONNESEN, MOSEGÅRD.

1536. Der er også én, der har plöjet forskjellige steder om natten her omkring. En mand, a kjendte godt, der nu er død, har kjørt ploven for ham en omfer. Tömmen faldt i hænderne af ham, og han kunde ikke blive fri. Den mand, der sådan plöjer, skal have været en gjerrig hund. Han boede i en gård norden for skolen, der hed Nörgård, og han brugte alle vegne, hvor hans agre var, at plove til sig ved siderne. Det var jo i fællesskabets tid, og når byens höveder samledes på gaden om morgenen, så kunde de træffe at tabe adskillig gjødning. Så snart de var tagne te'n, så mödte han med hans hjulbør og hans hedetörvspade, og så grov han en törv, hvor der lå en l . . ., og i båren med det og hjem. Det er jo ikke så sært, at han har plöjet efter døden. Den mand, der kom til at plove for ham, han fortalte det selv. LAVST JENSEN, BJÆRGGRAV.

1537. Der kjørte et par plovhjul fra *Skammerisdal* tværs over *Mølledal* og op til Gröndal. Somme har set dem ét sted, og somme et andet. Den gamle Sören Skrædder fra Klejtrup havde set dem,

de stod oppe på en bakke, og en mand ved dem. Han troede, der var Hans Kræmmer, og så gik han og vilde have snak med ham, men da tog hjulene til rend, og manden blev henne. Den gamle Kræn Brosen fra Örris han så også, der gik to og målte på Langagre på *Troestrup* mark med en landmålerkjæde, og den skringlede. Men han kunde nu også se al ting.

SÖREN NIELSEN, TROESTRUP.

1538. På *Brötrup* mark ved Løgstør, tæt syd for Næsbyvejen, skal der nok vessomda gå én og plöje om natten. Han har fire for, og det går svært strygende, endda han aldrig vender en fure. Det skal ikke være godt at se ham, og det betyder uheld for hvem der ser denher ploven. I en gårds have, der ligger lige over for på den anden side af vejen, går der enkelte gange om nattetider en hvid jomfru og vandrer frem og tilbage imellem træerne. Det træffer, te hun og denher plovmand er til færds på én gang, og så er det nok ikke behageligt at komme den vej.

A. C. NIELSEN.

1539. En mand plöjede om natten på *Bislev* mark, han råbte og sagde: »Howw, dryww.« Da kom der en gang en kone gående, og hun hørte det, men hun var så nær, at han tvang hende til at kjøre ploven for ham. Så var hun endda så klog, da de kom til enden, at hun holdt fra sig, for havde hun holdt til sig, så havde hun blevet indviklet i alt det mosselærk, der var. Men nu kom hun fra det.

ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

1540. Midt imellem *Höjbjærg* og *Tange* byer er på Sören Peter Revls mark en bakke. Om denne siges: Når man om natten klokken tolv kommer på denne bakke, er der en mand, der plöjer med et par hovedløse heste, og man er da nødt til at plöje tre omgange for manden, för man kan slippe derfra.

CARL BJERREGÅRD.

1541. På Skat-Povls agre i *Tvede* går der hver nat en mand og plöjer.

SOFIE LUND.

1542. Min bedstefader fortalte om en tildragelse, han havde været med til, det er netop ham, a er nævnt efter. Han og en karl til skulde skifte på og se efter bæsterne om natten, for de gik løse, det var i bygsædtiden, men det var jo noget hen på sommeren, for den gang såede de silde byg. Det var lige ved *Rude* kirke, og så gik de ind i vavenset og lagde dem, når de vilde have et blund. Så var min bedstefader da gået derind og havde lagt sig, for nu var det den anden karls tur at våge, og han gik jo ude på agrene. Da kommer han lige så stærkt han kunde ind til ham og vækker ham og siger: »Ras Kjær, rejs dig, det røde øg er henne.« Nå, så stod han jo op, og da han kom uden for kirkegården, siger den anden: »A, herregud, a har haft ved en plov og plovet rundenom, a er så ræd. A så ingen ting, men der var én, der flyede mig ved ploven og sagde til mig: Tag mig den

her og sæt mig den der. Så satte a mine træsko og fulgte med, og da a kom til træskoene igjen, så var a fri.« Så fulgtes begge karlene ad hen at tage bæsterne og trække dem væk. Det var jo ikke sandt, at øget var henne, men han turde ikke være alene derude længere, og han turde ikke sige noget om gjenfærdet der inde i kirken. Nu turde de heller ikke være længere på den plads for spøgeriet. KIRSTEN MARIE PEDERSDATTER, HORNSLET.

1543. En gammel kone i *Benstrup*, Sofie, fortalte, at hun oppe ved Wonnishöje, som ligger nordvest for byen ved landevejen, måtte en aften kjøre for en plovmand der, og hun var nødsaget til at kjøre med. Men da hun var kommen ageren rundt den tredje gang, kunde hun slippe tömmen og var fri.

METTE MARIE NIELSDATTER, BENDSTRUP.

1544. Der er én, der plöjer med hovedløse stude — jeg véd ikke, enten det er ved *Dværgehöj* eller ved *Greteshöj*, men når nogen kommer forbi ham om natten klokken tolv, skal de kjøre en omfer for ham, han smider dem tömmerne om halsen, men så skal de passe at smide dem på det samme sted, hvor de har fået dem, ellers kan de ikke blive skilt ved dem inden dag.

REBEKKA STOVSTRUP.

1545. Man har hørt nogle gå ude i Vesterkjær lige vesten for *Mollerup* og skjændes om natten. Det er jo skjellene, de er komne i træde om, og man siger, at det skal være et par mænd, der hed Kræn Pejersen og Kræn Rask. En gang kom a kjørende fra Skanderborg ved midnatstide, og da a kom på denher side af *Bomholtshule*, hørte a noget, der kjørte og plöjede en tre agre fra vejen. A sad og så på det, som a kjørte hen ad landevejen, bæsterne så a godt nok, og det gik lige så tydelig, som når vores bæster går og plöjer, men folk så a ingen af. Koblerne klingrede også, ligesom når bæsterne går med lænkerne op i koblerne for en anden plov. Når det kom hen imod skoven, vendte det og kjørte tilbage igjen. A var nær ved at have bedt god-aften til det, inden a blev klog på, hvad det virkelig var.

PEDER HANSEN, LINÅ.

1546. En mand fra *Törring*, Ras Povlsen, var til bryllup hos Jon på Jævngyde mark, og da han gik hjem om natten og kom ud i Rander Krog, var der én, der gik og plovede. Så måtte han til at kjøre ploven for den, og blev ikke fri, inden det blev dag. Han måtte kjøre hele natten. Da det dagedes, blev det henne alt sammen, og han vidste ikke, hvor det blev af. »Så gik a sku hjem.« JENS SMED, JÆVNGYDE.

1547. Östen for byen i noget, de kalder *Byfaldet*, der fortalte ældre folk, at når de kom der over om aftenen, så kjørte der én og plovede, og så skulde de kjøre en omfer. Når de havde kjørt det, blev de fri, men kom syge hjem.

JENS ANDERSEN, KALRIS.

1548. Imellem *Krollerup* og *Kragelund* gik i sin tid en gangsti. Dem, der færdedes ad den, de kom til at kjøre en omfer, både pisk og tömme blev lagt dem i hånden. Det var jo en gjenganger, der færdedes der, og Sören Tygesen prøvede sådan en gang at kjøre for ham. LAVRS THOMSEN, KRAGELUND.

1549. En mand i *Bøgvad*, Kristen Peter, kom en aften kjørende fra Kolding. Det var frostvejr, og da så han én på marken, der plöjede med stude. Så begynder han at råbe, at han troede, de var tossede, der vilde gå og plöje i sådan en frost. Konen, der sad på vognen, så det også og tyssede på manden, han skulde tie stille. Da de kom hjem, sagde hun, at han kunde nemt have kommet i forlegenhed, for det var spøgeri. Det var under bankerne mellem Bøgvad og Egtved, der er et lavt sted her nede ved engen. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

1550. I skjellet mellem en gård i *Grejs* og min faders gård, plöjer én om natten. Man kan om forårstiden høre hans plovhjul skrige. Det er på nogle agre, der kaldes *Lundagre*. For det spøgeries skyld har man nu sat et stort dige til skjel. Det er ved den östre side af vor mark, ved den vestre er der intet dige. K. N. HOVGÅRD, TÅNING.

1551. Tælle-Anders kaldtes et fattighuslem i *Asp*. Denne Anders tjente i sine unge dage på en gård i Salling, som jeg ikke husker navnet på. En aften Anders havde været ude og vilde gå hjem, skulde han igjennem et dalstrøg, men da det var temmelig fugtigt i dalen, vilde han gå ind på marken oven for. Aldrig så snart havde han imidlertid gjort dette, för han fik et forsvarligt dunk i ryggen og en tömme i hånden og måtte nu følge hestene en omfer. Stadselige heste var det, skinnende blankbrune, men når de prustede, stod de lyse ildsluer ud fra næseborene, og deres sko skinnede, som var de af det rødeste guld. Da Anders havde været marken rundt, fik han atter et dunk, og tömmen slap ham ud af hænderne, så nu kunde han gå sine egne veje. Når man sagde til Tælle-Anders, at det passede ikke for ham, blev han vred og svor dyrt på, at hvert ord var sandhed. M. MÖLLER, SIR.

1552. Ved *Damgård* i *Sevel* var det, som der gik en mand med et knippe halm på nakken. En aften gik jeg og min broder fra Jatrup efter Sevel. Det var tågevejr, og så siger jeg: »Nu kan vi da ikke gå vild, for nu kan vi da se kirken.« Vi gik og så så længe på den, til spøgeriet kom helt ned imod os. Det fussiede og skrussiede og puslede og var så bredt at se til. De sagde, at det var en mand, der gik og plovede der på marken. Jeg greb fast i Povl, og så skyndte vi os det bedste vi kunde til Damgård, hvor vi stod uden for en lidt og gik så videre. LÆRER THOMSEN, TINDBÆK.

1553. På *Gråsand* mark her i *Haderup* sogn skal til sine tider være set et gjenfærd, som går og plöjer ved nattetid. Det er en

mand, som, mens han levede, havde plöjet skjellet for nær og derved forurettet sin nabo, og til straf derfor må han så efter døden gå og plöje tilbage, hvad han i livet havde tilvendt sig på nævnte måde. Sker det, at en eller anden natlig vandrer kommer der forbi og ser gjenfærdet, må han vogte sig for at stå stille, ti så falder tömmen i hans hånd, og han må da følge med en omgang omkring ageren, og så slipper han endda kun fri, når han kan passe at give slip på tömmen nöjagtig på det sted, hvor den faldt ham i hånden. H. PETERSEN, FÅRBÆK.

1554. På *Kollund* bys mark plöjede en mand ved nattetide for nær på naboernes jorder og fik derved efterhånden skjellene skubbede så meget, at han fik et godt stykke af de tilgrænsende lodsejeres agre lagt til sine egne, foruden at han gjorde sig skyldig i andre ulovligheder. Da han nu var død, kom han til at gå igjen til straf for sine synder, og præsten skulde nu til at mane ham. Tæt ved *Rind* præstegård findes en dam, forbi hvis nordre ende vejen fra kirken til Kollund fører, og her traf præsten gjengangeren, men kunde ikke få ham rigtig i jorden. Degnen kom da præsten til hjælp, men gjengangeren afviste ham, fordi han ikke havde den sorte kjole på. Da slog præsten sin ene arm om degnens hals, og nu hjalp ingen snak længere. PALLE FLØE.

1555. I hegnet mellem Kristen Bandsbjærgs koldtoft og Sören Madsens jorder er et steds den lige linje brudt. Her er natteplöjning på Kristen Bandsbjærgs side. En aften kom Jörgen Jensen og en pige, som tjente hos Jon, sildig hjem fra heden, og som de så gik over vendingen, hvor agrene er brudt, og hvor der går en gangsti, blev Jörgen vaer, at der gik en mand og plöjede. Han siger da til pigen: »Det er ikke så sildig, for Kristen Bandsbjærgs plöjer endnu.« Men hun kunde ingen ting se. »Jo,« siger Jörgen, »nu vender han og plöjer ned ad, nu kan vi lige træffe ham.« Pigen var imidlertid bleven forskrækket og siger: »Nej, lad os bie lidt.« De tøvede da også, til han var kommen fra vendingen, og så løb Jörgen hen for at se, om der også virkelig var plöjet. Men der var grönt land og ikke en fure. Nu blev Jörgen også bange, og de løb begge deres vej. Plöjemanden havde sorte heste for og en stor plov med to hjul under.

H. M. IVERSEN.

1556. Mette Degns, som for mange år siden boede i *Hyldershev*, har ofte om natten set, at det plöjede i *Trindtoften*, et stykke jord nord for byen, som ejes af Friisgårdene. H. M. J.

1557. Vestlig i *Jærnved* sogn er *Trolddal*. För det blev opdyrket, fortalte de, at der kjørte én og plöjede med fire for, og den gloende ild stod ud af næsen af den. I *Kongenstoft* lige norden for præstegården og på dens mark har der altid gået spøgeri, og folk har gået vild der. Der går en hovedløs hest der.

JÖRGEN JÖRGENSEN, JÆRNVED.

1558. Da jordudskiftningen i *Kværndrup* skete, var der en godsforvalter på *Egeskovsgård*, som hed Nellemann, og han begik nogle bedragerier med tre jordpletter i Kværndrup vænge, som han lagde ind under selve gården, og til straf derfor har han ikke haft ro i graven, men kjører ude fra de tre jordpletter og tilbage mod Egeskov Han vender dog ude ved Lars Nielsens tæt ved kroen og kjører gjennem byen ud mod vængerne igjen. P. J.

1559. I *Vantinge* er der en gård, hvor der forhen har været spøgeri. Det var altid til höjtiderne, at det var galt. Man hørte da nogen komme kjørende igjennem gården med en af de gamle hjulplove. Hjulene under ploven kunde man høre pibe helt tydeligt, og selve ploven var lagt på slæbetræet. Hestene, som var spændte for ploven, hang tungerne ud af halsen på. Dette spøgeri hidrørte fra nogen, som i levende live i fællesskabets dage havde plöjet over skjellene ind til naboerne, og således uretfærdig tilvendt sig jord derfra. Det var denne, der nu efter døden måtte gå at plöje tilbage. P. JENSEN.

Uredelighed begået med jordegods ansees for det værste, man kan gjøre, og mange gjenfærd stammer fra sådanne kjæltringstreger.

1560. En gammel mand i *Vantinge* har fortalt, at der i hans faders tid för udskiftningen var en mand, som var slem til at plöje fra sine naboers lodder, og efter sin død gik igjen og plöjede. I den lod, som gik til bødkerens have, hørte de ofte, at han plöjede om natten, og undertiden hørte de, hvorledes han kom ind i stuen til dem, varmede sig ved kakkelovnen og stoppede sin pibe, ligesom han havde gjort, da han levede. SØDINGE SKOLE.

1561. Fra *Nörre-Broby* omegn fortælles en hel del om natteplöjning, så at det var ikke uden fare at færdes om natten, ti kom nogen forbi en sådan plöjemand, skulde han plöje en omgang for ham. I sådanne tilfælde var der visse forholdsregler, som skulde iagttages, hvis man skulde være sikker på at komme godt fra denne plöjning. De skulde sætte noget, hvor de begyndte at plöje, i nødsfald deres træsko, og gjorde de det og fulgte ploven ganske tavs, så vilde de, når de kom tilbage, træffe derpå igjen og være fri. Men tog de ikke disse forholdsregler, kunde det blive en sen historie med at blive færdig. Der fortælles således om en pige, som måtte løse én af med at plöje, at hun ganske rigtig satte sine træsko, men hun tav ikke stille, og måtte derfor blive ved at plöje, til hun havde tiet stille en hel omgang. MORTEN ROSENKJÆR.

1562. I en løkke lidt vest for *Drigstrup* kirke ved Kjerteminde siges at gå nogle og plöje om natten. For mange år siden gik en mand en aften silde der forbi ad gangstien fra Bregnør til Drigstrup. Da han kom ind i løkken, fik han at se, at spøgeriet gik og plöjede der, og da han vilde gå der forbi, kastede plöjemanden tömmerne over i hænderne på ham, og han måtte nu

følge med som plovkjører. Ilden stod ud af hestenes mund, og tömmerne så ud som ild. Da manden var fulgt med en omgang, slap han fri ved, at han kastede tömmerne tilbage til natteplöjeren og sagde: »Jesus Kristus, hjælp mig!« F. P. J. LUND.

1563. Den gamle Lars Rasmussen i *Viby* på Hindsholm opholdt sig i sin ungdom i *Drigstrup* sogn, og så var det en aften sildig, han vilde gå fra Bregnør til Drigstrup og gik ad kirkestien og nærmede sig Elias's løkke, da så han en plov med fire sorte heste for plöje på løkken. Han tyktes sært om sådant arbejde ved nattetid og skyndte sig at komme forbi, men han mödte netop ploven, som den gik tværs over stien, og i samme öjeblik blev tömmen kastet over til ham. Han følte på sig, at han måtte tage tömmen, og det gjorde han, men han var dog ikke videre glad over den bestilling. Han kjørte nu ploven en omgang, men så mindedes han, hvad han skulde gjøre. Da de kom til enden af ageren, råbte han: »Hør nu, i Jesu navn!« og med det samme flöj tömmen ham ud af hænderne, og det hele forsvandt.

A. C. P.

1564. Præstens avlskarl i *Onslev* kjørte for flere år siden til Kalundborg med sæd en vinternat. Da hørte han på markerne ved *Tis sø* idelig lyden af gamle hjulplove og af karlenes opmuntrende lyd: »Hov, hov!« og hjulenes piben. Han holdte ofte stille for at lytte, men kunde uagtet det klare måneskin intet se. Den næste aften på hjemvejen hørte han den samme lyd, men kunde endnu intet opdage. Enkelte andre har just samme erfaring, og man formoder, at det er kun til enkelte tider, at den forunderlige lyd lader sig høre. C. F. GROVE.

1565. *Lamdrup* by ligger imellem Svindinge og Gislev sogne. Åen går igjennem byen, og omtrent den halve by, der ligger vest for åen, hører til Gislev sogn, men hørte dog som hovbønder til Glorup gods. I den by boede en mand, som gik under navnet *Sletteboeren* (et navn, som folk fra den anden side af Odense ofte betegnes med, da dialekten afviger noget fra de östlige Fynboeres). Han havde været til hove at tærske og bar sin plejel under armen. Da han kommer omtrent midt vejs mellem Svindinge og Lamdrup ved det såkaldte *Höje Kors*, ser han en mand gå og plöje, som har otte sorte heste for. Han studsede, da det var omtrent midt om natten. Gjenfærdet tvang ham nu til at drive plov, og råbte: »Fremad!« og manden satte sine træsko for at vide, hvor han var, når han kom tilbage. Han kjørte nu de forreste heste, og når han nåede enden, råbte gjenfærdet: »Hold ad dig!« Manden måtte bruge sin plejel til at slå på hestene med for pisk, men når han slog til dem, så røg den klare ild af dem. Da han nåede sine træsko og atter vidste, hvor han var, råbte han: »Gå nu frem i Jesu Kristi navn!« Straks forsvandt gjenfærdet med heste og plov, så manden kunde gå i fred med samt sine træskoer til sit hjem, et hus ved den anden side af åen. HENRIK JENSEN, SVINDINGE MARK.

1566. I skjellet mellem præstens mark og Jens Rasmussens mark i *Kovsted* har der forhen stået en gammel vold, som har fortsat sig ud i åen. Dæmningen er nu væk, men der sidder fjæl i bunden endnu der ved åen, og a har en gang fået fat i et par af de fjæl. Der har vi mange gange hørt, de har slånnes i sten om natten og skregen og råbt, men det er aldrig til at forstå, hvad de siger. Den dæmning ude i åen har været bestemt til at sætte vandet op over engene, og det må der da have været nogen træde om i gammel tid. SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

1567. En mand, der havde skåret mönnetörv på en andens jord, så man efter døden sidde på huset om natten for at lægge dem på. Da hans sön var kommen i trætte med sin nabo, og denne ikke kunde stå sig på anden måde, bemærkede han: »Pas du på, du ikke kommer til at ride på en husende som din fader. Da sönnen hørte dette, blev han tavs. Det virkede altså.

SALLING. P. CHR. GHR., KNEBEL.

7. Samtale med natteplöjeren.

1568. En mand gik udenfor hans hus en aften, og så hører han en röst i luften, der siger: »Plöj femten furer tilbage ved det vestre skjel.« Manden svarer helt letsindig, for han var lidt svirende: »Ja, i morgen.« Dagen efter var det et stort rendefog, og det var ikke godt vejr at plöje i, men han måtte lige godt ud at plöje i sneen, og det var kjendt om foråret, da sneen gik af, furerne var godt til syne. SÖREN KRIST. ANDERSEN, HÆKKEN, V.-HASSSING.

1569. Gamle Iver i *Kjær* gik ud og vilde give hans øg en aften. Så hørte han én, der råbte og sagde: »Fem furer tilbage!« Han svarede: »Ja, i morgen«. Anden dagen gjorde han dog ikke noget ved det. Den aften måtte han værsgod og ud ad marken, som var norderst *i Rödding* ved *Hesthave* mark, og kjøre ploven. Da han havde plovet fem furer tilbage, så var han fri.

HANS KIRKES KONE, RÖDDING.

1570. Der plöjede én her sønden for byen på *Nörre-Bølle* mark om natten. Han råbte: »Tre furer tilbage.« En aften kom en anden mand til ham og spurgte efter, hvad han bestilte, for han plöjede. Så fik de snak med hverandre i sneen. Når nogen ellers kom forbi det sted om aftenen, blev de vilds. BERTEL KROG, V.-HASSING.

1571. En gjenganger plovede i lange tider langs med et skjel om aftenen, siden folkene var af marken. Så kom der én gående forbi, og han kunde mærke, det var urigtigt med denher plovmand. Han hilser så og siger: »Gudsfred!« Dertil svarer den anden: »Ja, det har du, men det har a ikke.« — »Hvad plover du her efter?« — »Du kan frelse mig.« — »Hvordan det?« — »Du skal

plöje så mange furer tilbage, som a har plöjet frem, imens a var levende«, og så nævnede han furernes antal. Den gående svarede, at han kunde jo ikke plöje nu, fordi det var vinter. »Du kan først plöje i æ sne og siden i æ tø, så får a fred.« Det gjorde han så, og nu hørte den natteplöjning op. Dether foregik i *Vejrum*. FABJÆRG.

1572. Der var én, der havde været så slem nærig imod hans naboer, og så måtte han jo kjøre og plove, efter at han var død. Han havde tre sönner, og da gik den ene af dem hen og spurgte ham en aften, hvordan det kunde være, at han kjørte der og plovede. Så sagde han, at han havde plöjet tre furer over skjellet af hans nabos mark, og inden han fik dem plöjet tilbage igjen, kunde han ikke få ro i hans grav. Dagen efter gik sönnen ud og plöjede tre rigtig gode furer tilbage og flyttede så skjellet derover. Siden den tid kom han aldrig og plöjede. En må jo aldrig plöje skjellet for nær, ellers kommer én til at plöje skjel efter sin død. J. B. OG M. H., LILLE-TÅNING.

1573. Da a tjente i *Smollerup*, var der en mand i *Troelstrup*, der døde, og tredje aften efter at han var bleven jordet, var der noget, der hovede (sagde hov!) og gjente på kreaturerne på marken, som gik tæt til gården. Da de så fik det at høre, gik sönnen til præsten i *Kobberup* og mældte det, te sådan var det, og det var for ham at tykke som én, der gik og plovede og drev på kreaturerne, og han kunde ikke forstå, om det skulde være hans fader. Så siger præsten: »Ja«, siger han, «du skal gå til det og spörge det ad, hvad det går og færdes der efter, men du må vide, du siger d u til det«. Så gjorde han det også, og han fik det svar, at spøgelset kunde hverken få hvile eller ro i hans grav, inden det blev lagt tilbage igjen, han havde plöjet over skjellet. Sönnen sagde nu, som præsten havde lært ham: »Ja, mærk af, hvor skjellet skal være, så skal det blive lagt tilbage igjen i morgen.« Så blev der en streg at se til, ligesom den havde været sveden hele vejen, der, hvor skjellet skulde være, og da han nu anden dagen plöjede tilbage efter den svedne streg, blev der ikke mere at høre. Men præsten sagde også til ham: »Du må vide, at du ikke går fra gjenfærdet og vender dig, inden du får trojen tre skridt tilbage.« Det var jo præstens mening, at det ellers kunde have klemt ham. Så gjorde han også det, og da sagde skivelsen til ham: »Nå hillemænd, fallé, var du så klog!« OLE MØNSTED, HULBÆK.

1574. Der var to mænd i en by lige vest for Horsens (så vidt jeg husker: *Nörre-Vonge*), der begge havde brugt at flytte skjel, og de måtte nu begge undgjælde derfor. En aften, da de også gik og plöjede, kom den enes sön just forbi. Han hørte da den ene sige til den anden: »A frys.« — »A gjör å—åv!« Men da just sönnen kom nær til, sagde faderen til ham: »Plow i æ

sne, plow en all i mi ve!« Da sönnen den næste dag havde flyttet skjellet en alen, så kom de aldrig mere at plöje. N. P. GHR.

1575. Der var en mand i *Knudstrup*, der havde plovet et skjel og lagt til hans egen mark. Men det vidste jo ingen af at sige. Se så bliver manden syg og døer. Det var om vinterdage, og der var et stort lag sne på jorden. Så kommer den døde mand til vinduet og kalder æd hans sön, og han rejser sig og går hen og spörger, hvad han vilde, for han kunde kjende på rösten, at det var hans fader. Han siger så: »Ja, der og der har a plovet det skjel, det skal du plove tilbage igjen.« — »Det kan a ikke«, siger sönnen, »for der er sne opå jorden.« — »Plov i snø, det gjör godt i tø,« siger den døde. Så om morgenen, dengangenstid folkene kom op, spændte sönnen for hans plov og drev en omfer i sneen og lagde det siden tilbage igjen, der var taget. Siden kom hans fader aldrig mere.

ANDERS KR. SMED, VESTERBØLLE.

1576. Om man end hører natteplöjerne råbe og drive på hestene, slå på plovkilerne, eller man hører de knirkende hjul, er det dog ej let at undgå dem, ti de kan gjøre folk, som kommer i deres nærhed, sådan, at de hverken kan høre eller se, og får de endelig fat på én, hører der lykke til at komme fra ham igjen, för hanen galer. Sætter man sine træsko, för man kjører af stedet, og passer at tage dem igjen, når man kommer tredje gang, er man fri. Men husker man det ikke tredje gang, kan det og ske ved sjette gang, men er man da uheldig og ej får dem, må man holde ud, til hanen galer. Der var én, som i lang tid måtte plöje efter sin død, og dem, der boede i nærheden, gjenkjendte i ham på rösten én for en tid siden der i byen afdød gårdmand. Endelig kommer han en nat til vinduerne i den gård, som han som levende beboede, og råber til den ny mand, at han skal bringe skjellet i lave. Manden sagde ja, når han satte mærke alle steder, hvor han havde taget noget med uret. Om morgenen efter såes det klart, hvorledes den døde havde taget halm af gårdens tag og lagt tydelige mærker på forskjellige steder rundt omkring på markerne. Manden plöjde nu straks tilbage, hvad der var mærket, og så blev der ro. RASMUS HANSEN.

1577. En mand var en aften i færd med at plöje af sine naboers agre ind til sin egen ager. Han sagde da til sin tjenestedreng, som kjørte plov for ham: »Når jeg er død, skal jeg plöje det tilbage igjen, som jeg nu plöjer i aften, vil du så hjælpe mig«. Drengen lovede det. Der gik nu nogle år, så døde manden. Drengen var da vokset til og tjente for karl på en anden gård. En aften står han og tærsker, da ser han sin forrige hushond på den anden side af lobalken. Spøgelset læner sig med armene mod balken, betragter karlen lidt og siger så: »Vil du nu komme og hjælpe mig, som du har lovet?« Karlen fulgte med. Da de var

kommen udenfor, sagde gjenfærdet: »Nu kan du skyde gjenvej over marken, men jeg må følge vejen.« Da karlen kom til marken, hvor der skulde plöjes, var manden der allerede med heste og plov. Nu tog karlen tömmen, og i førstningen gik det ganske langsomt, men efterhånden hurtigere og hurtigere, og til sidst måtte karlen løbe for at vinde med, så han blev bange, han skulde tabe vejret. Men heldigvis var de snart færdige, og som de kom til enden af ageren, forsvandt det hele pludselig for karlens öjne, og så gik han hjem, glad ved at være sluppen så vel fra den tur.

KJÆRBY, FYEN. A. C. POULSEN.

1578. I *Bøgelund* gik en gjenganger og plöjede om natten. Han kom til en gammel kone, som var død og stået op igjen, og forlangte, at hun skulde sige det til familien. Men det vilde hun ikke, for det hun var bange for ubehageligheder, og at de ikke vilde tro det. Altså blev det dulgt hen til den tredje aften, men da blev hun truet så hårdt, at hun ikke turde andet. Folkene blev også meget fornærmede og vilde have hende straffet. Hun klagede så til præsten over, at hun sådan skulde drages til ansvar, og han tog sig af hendes sag og sagde, at det måtte være sandt, siden hun havde været død og var kommen til live igjen, for så kunde hun ikke lyve. Så faldt det hele hen. Skjellet blev flyttet om i det gamle leje, og siden mærkede de intet til gjenfærdet.

SÖREN JÖRGENSEN, ENGESVANG.

8. Mensvoren jord. Forvandlet til sten.

1579. Ud fra *Favrskov* og om efter *Balle* er en engstrækning, de kalder Røde-eng eller Vinterslev Rødekjær, for det engen en gang skal være ranet fra *Vinterslev*, men nu hører den til Favrskov. Det skal en ladefoged, der hed Nielsen, have stået for, og så kom han til at gå igjen efter sin død, og både ridende og kjørende kunde om natten let blive standsede af ham. Så blev hr. Mikkel Lerche hentet, og han mödte gjengangeren. »Hvem er det, her går?« — »Det er Nielsen.« — »Han er jo død for mange år siden og rider nu her.« Ja, det var for at få det berigtiget med Vinterslev Rødekjær. »Ja, du skulde ikke have gjort ed på, at du stod på Favrskov grund, for det du stod på Favrskov muld.« Siden den tid hr. Mikkel var der, har vejen været farbar.

JENS MIKKELSEN, AJT.

1580. Tre skifter i *Flöjstrup*-skoven har en præst svoret sig til. Han tog nogle blade af træerne i hans hat og jord af hans skov og lagde i hans sko, og så gik han ned i skoven og stod på det skifte, der kaldes *det mørke skifte* og svor på, at han stod på hans egen jord. Efter døden gik han igjen. Vi hørte, at han kom ind ved enden af præstegårdshaven (*i Beder*), så om

for ved stuehuset og derefter ind på kirkegården. Vi hørte det flere gange. En aften kom læreren og hørte, at der gik én over gården. Da han så kom ind til præsten og så, at der ingen fremmede var, undrede han sig over det. Der gik bud ud til folkene, om nogen af dem havde været ude. De sagde nej, men det var vel den, der plejede at gå. Han gik som med et par fladbundede træsko. KIRSTINE JESPERSDATTER, HVILSTED.

1581. En mand kom i proces om en skov. Tog jord ude i sin have og savede et stykke af et æbletræ og lagde i sin kaskjet. Aflagde nu ed: at det jord, han stod på, var hans, og det træ, han stod under o. s. v. Gik igjen og kom hen til vinduerne om natten og råbte: Gyde, Gyde! giv arveskoven tilbage.« Men konen vilde ikke: »Det er bedre, at én lider under det, end at alle skal lide.« N. P. GHRISTENSEN.

1582. Til hovedgården *Palstrup* hører et stykke jord, der nok nævnes som Døssing nörremark. Herom siges det, at jorden, som nok en gang har hørt til Døssing by, kom til Palstrup på følgende måde. Herremanden på Palstrup vilde have jord, og Døssing bymænd påstod, at det var deres. Trætten blev afgjort således, at dersom herremanden kunde gjøre ed på, at jorden hørte til Palstrup, så skulde han have den. Han tog da jord af Palstrup mark i sine støvler og gik ud på jordstykket og gjorde ed på, at den jord, han stod på, hørte til Palstrup, og fik således jordretten. Siden den tid har man om natten kunnet høre en mand gå på nævnte jordstykke og råbe: »Døssing nörremark er vunden til Palstrup med stor uret, å wåk, å ve!«

CARL BJERREGÅRD, PANDUM.

1583. Gjengangeren i *Palstrup* skov råbte så höjt, at det svarede igjen i grubekjedlerne i Kjellerup: »Palstrup skov og Døssing naarmark er vundet til Palstrup med stor uret.« Hr Sören i Levring havde jævnlig for skik at tage sig en tår over tørsten, og en aften, da han havde gjort det, kom han gjennem skoven og hørte gjengangeren råbe som sædvanlig. Han gav sig i kast med ham, men kom til kort, gjengangeren tog fat på ham og flöj med ham over skoven så höjt, at han kunde fornemme træ-toppene under sine födder. Til sidst kom han ned i et morads, hvor han måtte vade fra. Hr. Sören blev meget forbitret, og inden næste aften fik han læst over på sin lektie, gav sig da atter i kast med gjengangeren og fik bugt med ham. Andre siger, at han råbte: »Døssing narmark og gåår (ɔ: gårde, hjemmemark.) er vundet til Palstrup med stor uret!« P. K. M.

1584. Gjengangeren i Døssing råber, så det svarer igjen i deres tinrækker i Døssing: »Po Døssing måld å onder Palstrup löv wand a Døssing naarmark mæ stor uret. Vi å wåk.« Han gik til ting og gjorde ed og tilvandt sig på den måde et stykke jord.

LARS JENSEN, VINKEL.

1585. En god mil fra Odense ligger herregården *Bramstrup*. Den ejedes i lang tid af familien Brokkenhus, som også besad Lindved i Stenløse sogn. Til ingen af gårdene er der nogen synderlig skov, og den eneste bøgeskov er en lang strimmel, som kaldes Langholm. Da Bramstrup en gang ejedes af en fru Brokkenhus, fik bymændene i Volderslev i sinde at gjøre fordring på Langholm og påstod, at den tilhørte dem, og at den i ældre tid var bleven dem ulovlig fravendt. Fruen vilde ikke afstå skoven, og så stævnede de hende til tinge, fordi hun manglede de nødvendige adkomstbeviser. Så havde hun en ridefoged, der hed Markus Kalv, og han var en forslagen karl, der vidste råd mod al uråd. På tingdagen mødte han på fruens vegne, og endskjöndt bønderne også manglede papirer, syntes dommeren dog at ville holde med bønderne. Så erklærede han, at fruens dokument var forlagt, men han havde læst det flere gange og var villig til at aflægge ed derpå. Det skete, og så var sagen afgjort. Da Markus Kalv kom hjem, troede han, at fruen vilde tage helt venlig mod ham, når hun hørte udfaldet. »Nå hvordan gik det med Langholm?« sagde hun. »Godt,« svarede han, »den er og bliver nådigfruens.« — »Hvordan kunde du bevise min rettighed dertil?« — »Ja, det faldt svært nok, men da det kneb, aflagde jeg min ed på, at skoven al tid har hørt til Bramstrup, og den er altså nu jeres.« — »Er skoven min, så er helvede dit,« svarede hun og vendte ham ryggen med foragt. Efter sin død fandt han ingen ro i graven og tumlede der ude i skoven i over 100 år. Der var et stort gammelt bøgetræ der ude, og i det havde han sin bolig, for det var hult. Han sad der i en kalvs skikkelse, og mange har set et kalvehoved stikke ud af et hul, der var i træets ene side, især om sommeren, og det sad og gramsede efter fluer. Meddeleren har set træet, men ikke ham, uagtet han gjærne vilde og har stillet sig ved træet i varme sommerdage. I de mørke efterårsaftener drog Markus Kalv op til iskjælderen ved borggraven, hvor der stod nogle gamle alme- og asketræer. Der forskrækkede han de forbigående med sin brægen, for det var ved alfar vej. Men man kunde dog jage ham væk ved at slå ild med fyrstål og sten.

BANG.

1586. På herregården *Bramstrup* i nærheden af Odense tjente en forvalter, der i folkemunde går under navn af Markus Kalv. Han gik til tings for sin frue at vidne i en sag angående gårdene Lund og Langholm i Volderslev. För han gik, tog han jord i sine sko og ris i sin hat. Da han kom på tinge, svor han: »Hvad der er over og under mig, hører Bramstrup til!« Så snart han kom hjem og mældte fruen udfaldet af sin sendelse, udbrød hun: »Er Lund og Langholm mit, er helvedes pine dit!« På grund af denne forbandelse havde han siden aldrig ro, end ikke i graven, men han gik igjen og spögte i mørke sommernætter og var al tid værst i vildt vejr. Langt omkring kunde egnens folk

høre ham bröle i skovene. Denne brölen mindede om en kalvs, og derfor fik han tilnavnet Kalv. For at påtvinge uvæsensånden fred, blev han manet ned under et træ, en eg; men fra egens stamme udflød fra denne dag af en saft, der blev ved at flyde, indtil den udtömte træets kraft, så det visnede.

LÆRER H. HANSEN, HJALLESE.

1587. Det træ, Markus Kalv havde stået under, mens han aflagde eden, kom til at bære hans navn, det skal endnu have stået for få år siden, og der omkring var immer stöj ved midnatstide. Træet så væmmeligt ud, der flød noget fælt ud af det, og når börn kom ud at plukke skovmærker, viste de hverandre Mars Kals træ, men ingen vovede at komme hen til det. Han har tit været set på det lille stykke vej fra møllen hen til iskjælderen, og da borggraven er ved den ene side, og en meget dyb mose ved den anden, er det vanskeligt at komme uden om.

D. J.

1588. På *Bramstrup*, en mil fra Odense, var der for mange år siden en forvalter, som hed Maes eller Markus Kalv, der bestyrede gården for en gammel enkefrue, som den gang var ejerinde af den. Denne forvalter var en grusom tyran mod fæstebønderne, han gik altid ud på at gnie og plage dem og fratage dem deres ejendom. Der er en skov, som den gang tilhörte de Volderslev bønder og kaldtes Lunden, hvilken grænsede til Langholm, en skov, som hörte til Bramstrup. Denne lund kunde Markus Kalv ikke tåle, at bønderne skulde beholde, men sögte ved uretfærdighed at frarøve dem den. Tog jord fra gårdens mark i støvlerne o. s. v. og svor ved den hellige treenighed, at den jord, hvorpå han stod samt de grene, der hang over hans hoved, tilhörte fruen på Bramstrup. Da han havde gjort dette, gik han hjem til fruen på Bramstrup og sagde: »Nu er Lund og Langholm dit.« Men den gamle frue blev forskrækket og svarede: »Er Lund og Langholm mit, så er helvedes pine dit.« Han døde nogle år efter, men fik ingen ro i graven, han går endnu den dag i dag i Langholm og lader sig høre om natten på adskillige tider af året med en forfærdelig stemme, som hverken ligner menneskers eller dyrs. At Markus Kalv endnu findes i Langholm, kan bekræftes af flere gamle folk fra omegnen. N. JAKOBSEN.

1589. I *Hejls* er der en gård, hvortil der hører en skov, som kaldes *Arrebjærg*. Den skov hörte oprindelig til en gård i nabobyen, Grönninghoved, men der var tvist om det imellem begge gårdene, og afgjørelsen skulde ske ved, at ejeren af Hejlsgården skulde sværge på det. Så tog han jord af sin egen skov i sine træsko og löv i sin hat, gik så ind i skoven og svor, at han stod på sin egen jord og under sit eget löv, og skoven kom så til at høre til gården. Da manden var død, kom han til helvede og kunde ikke få ro i sin grav. En dag havde de skjættepiger

der i gården, og det var skik der i byen som anden steds, at byens piger hjalp hinanden med at gå fra gård til gård og skjætte. Lige i middagsstunden kom gjenfærdet farende ind i gården på en gloende hest, rider op foran vinduerne og råber ind til sin kone: »Gyg (ɔ: Gyde), giv Arrebjærg tilbage!« Hun svarede: at för hun skulde give den tilbage, skulde der brænde syv sjæle i helvede, og det var jo hende og hendes mand og fem börn. Det er forfærdelig slemt med spøgeri i Arrebjærg endnu. Det er ofte hændet, at folk, der har talt om det, er blevne syge, og mange er gåede vild i skoven og har ikke kunnet finde ud igjen selv ved lys dag. Der var et stykke mark, der hørte til skoven, og til det førte der både en vej og en sti. Når pigerne om morgenen gik til malkning, og de gik ad stien, sad der to ravne ved stenten, og gik de ad vejen, lå der to harer ved leddet

LÆRER GRAM, STÖVRING.

1590. *Nörreskov-marken*, der hører til Lundbjærg, den skal have hørt til Værum. Men så var der en herre på *Frisenvold*, der tog den fra dem, og de kom til at søge med ham om det. Han kom jord i hans støvler, og da han kom for retten, aflagde han ed på, at han stod på hans egen jord. Så tabte de deres sag og deres jord. Frisenvold blev siden delt i fire gårde: Frisenvold, Lundbjærg, Ørumgård og Kristianslund. Den gang Kristian den anden gjorde det blodbad, blev Frisenvold taget fra bønderne og givet til en af de adelsmænd, der var forvist.

HANS KRIST. PEDERSEN, HASLUM.

1591. Ham, der kjører på Karetvejen, han har to hunde med sig, og de er lænkede sammen. De skal have hørt dem i *Havskov*. Han skulde have fået Östergård med stor uret, idet han tog jord i hans sko og aflagde ed på, at han stod på hans egen jord. Det var en stor gård. Når han kommer til kæmpehöjen, så han kan se skorstenene af Östergård, så vender han om igjen. Nu er kjæmpehöjen næsten slöjfet, for man har dæmt en dal med den.

Der er et stykke jord i Havskov i Gudum lige ind til Höjbjærg skjel, det skal være givet som faddergave fra *Höjbjærg*.

PEDER CHRISTENSEN, ROTTESGÅRD.

1592. I udkanten af marken til *Kjeldgård* er der et stykke mark, der kaldes *Havetoft*. Der går én om natten på udergrænsen af det mark og råber: »Havetoft er tagen til Kjeldgård med uret«. Det stammer fra en herremand på Kjeldgård, der fik lyst til den mark og fik forvalteren til at tage jord af marken o. s. v.

JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1593. En tre fjerdingvej fra Frederits ligger et hus, der hedder *Himmerigshus*. En mand stjal noget træ i skoven, og det var i den tid, de kunde sværge dem fri. Så skulde han stå på stubben og sværge. Men han tog jord i skoene og grene i hatten og svor på, at hvis det ikke var hans egen jord og hans eget

træ, han stod under og på, så vilde han ønske, at han skulde få hans herberg der i skoven efter hans død. Han kom til at gå igjen, og skoven fik navn efter det, og skovfogedhuset blev så kaldet Himmerigshuset. SKIBELUND.

1594. Der er to herregårde i Velling ved Ringkjøbing, den ene hedder *Rydbjærg* og den anden *Vennergård*. Midt imellem dem lå en bondegård, der hed *Holmagre*, og den mente de begge at have ret til. Men det skulde jo afgjøres, hvem den skulde tilhøre. Så var der elleve mænd til stede for at dömme i sagen, og de var blevne underkjöbte af manden på Rydbjærg og tog muld i deres støvler af Rydbjærg mark og svor så på, at de stod på Rydbjærg muld. På den måde kom gården til at høre til Rydbjærg. Men de elleve mænd går endnu og spøger i en allé, der er östen om gården op ved siden af haven. VINDING HÖJSKOLE.

1595. I *Nörre-Nissum* ligger to gårde, Busgård og Grundgård. En bæk gjorde skjellet mellem begge gårdes ejendomme, således at Busgård lå på den östre, og Grundgård på den vestre side. Nu boede der en mand i den östre gård, som vilde trætte sig et stykke jord til på den anden side af bækken. Tog jord af sin have i støvlerne o. s. v. Han gik igjen ved bækken og råbte, at her var skjellet. En præst manede ham ned. På dette sted voksede en kroget torn, og græsset visnede der under, som om det havde været et hundeleje. NIK. CHR.

1596. Herregården *Haraldslund* ligger i Ødum sogn. Her boede i sin tid en mand, som hed Rostborg, og han var gjerrig og samlede jord sammen på ulovlig måde, deriblandt et stykke skov, som hørte til Tåstrup. Han formåede fire bønder til at tage jord på Haraldslund mark i deres støvler, for at de kunde sværge frit på, at skovstykket tilhørte ham. Han byggede en gård, der kaldes Amdrupkjær og ligger i samme sogn. I denne gård skulde der altid være plads til to heste, for at Rostborg, når han kom kjørende fra Haraldslund, kunde stalde ind der. Til straf for alle sine bedragerier lader sagnet ham kjøre med fire hovedløse heste gjennem skoven til Amdrupkjær, og der er mange, som har hørt rumlen og skralren og hundeglam, når han færdedes. En gammel mand i Tåstrup sagde, at når man kastede sig fladt ned på maven i det venstre hjulspor, så gjorde han dem ingen ting. Da Amdrupkjær gik til grunde, blev der bygget en gård på den anden side af åen, nærmere ved Ødum, som kaldes Amdrupgård. Der glemte de at lave staldplads af til Rostborgs heste, og så havde folkene på gården ingen ro for ham. Förnævnte gamle mand gav dem da det råd, at de skulde gjøre anstalt for staldplads. Da de nu gjorde det, kunde ejerens heste stå rolig i stalden, og folk kunde også være i fred. Rostborg skal efter sagnet ligge begravet på Grundfør kirkegård.

LÆRER JENSEN, LADING.

1597. Der er en knold lige sønden for *Tåstrup* på smedelodden, der har endnu i min tid stået syv sten. De stod i en kreds, og der mödtes de syv sandsigere fra Adslev, Stjær og Tåstrup og sad og rådslog med hinanden om byens sager fra de tre kommuner, ligesom nu sognerådene gjör, og de havde deres sten at sidde på. Stenene kaldte vi *Sandemændene*, og stedet bærer navnet Sandemændene den dag i dag. Höjen er der endnu, men stenene er vel slåede i stykker. Folk sagde: »Når vi kommer op til Sandemændene, så er vi over den værste bakke til Jegsen ad.«

PEDER HJULMAND, TÅSTRUP..

1598. Hvor vejen fra *Stjær* til *Edslev* går tværs ovvr Skanderborg-Randers landevej, dannes der jo et kors, og der tæt ved ligger en höj, der kaldes *Sandemændene*. Der stod nemlig 18 sten i en kreds omkring höjen, og det skal oprindelig være 18 mænd fra Stjær, der aflagde ed på, at de stod på deres egen jord. De havde fyldt deres træsko med jord fra deres egen mark og svor på, at hvis det ikke var deres eget, vilde de synke ned på stedet, hvor de stod, og blive til sten. Jorden hører nu til Tåstrup, men stenene er blevne slåede i stykker til brug på landevejen.

KLAVS PEDER MADSEN, TÅSTRUP.

1599. Sandemændene var som et tingsted i hedensk tid. Når folk gik derud og bekræftede deres ord, var det pålideligt. Ved markbytningen havde de Stjaar mænd kommet löv i deres hatte og muld i deres træsko og svoret på, at hvis det ikke var deres eget jord, de stod på, så skulde de blive til grå sten. Der blev da også grå sten af dem.

THOMAS SØGÅRD, KATRUP.

1600. På en banke på *Rerslev* byes mark ved Slagelse står seks höje ranke sten, og forneden en mindre kroget. Det var syv mænd fra Rerslev, som gjorde falsk ed. De var til tings tillige med nogle mænd fra Ogtved by om byskjellet, som de påstod at være nærmere ved Ogtved by, hvorpå de aflagde ed og fik det kjendt for ret. Men da de kom tilbage til det sted, hvor skjellet för havde gået, blev de til sten. De havde nemlig udtalt på tinge, at de vilde ønske, de måtte blive til sten, förend de kom hjem, dersom de havde gjort falsk ed. Den sten, som står forneden, var en skrutrygget skrædder, som ikke kunde vinde med de andre.

JÖRGEN PEDERSEN.

1601. På *Følle* mark ved Kalvø vig findes nogle sten i en runddel, kaldet de syv Sandemænd. Samme sten skal engang have været mennesker, der forsvor sig på stedet, hvor de står, og så blev til sten.

R. H. K.

1602. Til *Dejbjærg* præstegård hører et temmelig betydeligt areal af jorder, der i forhold til egnens beskaffenhed må kaldes gode. Men en del af denne mark skal ikke være erhvervet på nogen god måde. Der boede en præst her, som hed hr. Jens. Han fik

lyst til et par agre, som tilhørte hans nabo, gårdmanden i Store-Skindbjærg. Det var gode rugjorder ligesom hans egen tilgrændsende höjmark, og han påstod da, at disse jorder för havde tilhørt præstegården, og sagen kom for retten. Hr. Jens tog jord af præstegårdens grund i sine støvler, gik ud på den omtvistede mark og forsikrede i vidners overværelse, at den jord, han stod, på, hørte ham til. Derefter kjørte han til Ringkjøbing for edelig at bekræfte sin påstand for dommeren. Han aflagde eden, og jorden tilkjendtes ham. Men på hjemvejen blev han syg, og sygdommen tog til, da han kom til Dejbjærg kirke, og midtvejs mellem præstegården og kirken døde han. Man begrov ham på kirkegården vest for tårnet, og der lagdes en smuk sten over hans grav. Men næste søndag, da der ringedes med kirkeklokken, sprang knebelen ud og slog stenen i stykker. I den series pastorum, som findes i den ældste kaldsbog, nævnes en Jens Hansen som præst i Dejbjærg 1614. Og på et andet sted har jeg fundet optegnet af præsten Bent Tranbjærg 1690: »Der har været for mig fem hæderlige præstemænd her på stedet, nemlig hr. Hans, hr. Jens, o. s. v. Men om den nævnte Jens Hansen eller den hæderlige præstemand hr. Jens er den samme som menederen, som sagnet taler om, må jeg lade uafgjort. Jeg håber, at historien er opdigtet. At han blev jordet på kirkegården, synes mig at tale mod dens sandhed, ti præsterne fra de ældre tider blev bisatte i den åbne begravelse under kirkens kor, indtil hr. Jörgen Lang † 1755, hvis kiste endnu vises der nede. JUNGERSEN.

D.

Gjenfærd på forskjellige steder.

1. Bondemænd kommer hjem.

1603. Henne i *Flovtrup* i *Selde* sogn boede for godt 30 år siden en kjöbmand, der hed Jens Hansen. Han var et forfærdeligt menneske til at snyde folk både med vægt og varer, og hans brændevinstønder fyldte han med vand, når de var halvtomme. Hans datter var gift, inden han døde, og hendes mand fik da gården. En dag de begge to lå og lugede på broen, kom konen sådan til at se ind imellem hendes mands arme og hen på møddingen, og da kunde hun se hendes fader stå der henne i hans knæbukser og sølvknappede vest og med rød spidslue på, ligesom de havde set ham, den gang han var levende. Hun bliver forskrækket og siger: »Åha, der går min fader.« Han gik også med en bismer i hans hånd. Men da hun havde sagt, at hun havde set ham, blev det først galt for alvor; det blev sådan, te alle dem, der var i gården, kunde se ham, og hver tid på dagen. En dag, da den unge mand kom og gik ind i stalden, kom denher gjenganger og gik ud, så de mödte hverandre i dören, og gjengangeren klemte manden sådan, te han nær havde kreperet ved det. Nu blev det ved at gå sådan i længere tid, og jo længere jo værre; til sidst kunde folkene ikke bo der. Men så havde de en gammel præst i sognet, der hed Andresen, og han var så udmærket til at mane, for han havde gået den sorte skole igjennem. Den unge mand går da ned og klager hans nød til ham. Andresen siger: »Ja, jeg er sandelig kjed af det, for jeg er nu allerede en gammel mand. Jeg kunde vel gjøre det, men dersom jeg døer,

idet jeg er ved at mane ham, så hører jeg også ham til. For det er Fanden selv, der har itrukket sig Jens Hansens skind.« Manden beder ham så mindelig om at hjælpe sig, og han lover det også. Så bestemmer han, at anden dags aften skal han møde gjengangeren oppe ved kirkegården til et vist klokkeslæt. Gjengangeren mödte også til bestemt tid, men den gamle præst var så efterladen i sit væsen, at han biede for længe som sædvanlig. Når han skulde i kirken og præke, bej han også for længe. Gjengangeren var på vejen fra kirken til præstegården og vilde have været nede at besøge præsten, og det havde jo blevet en gal historie, hvis han havde nået så vidt, så havde både han og præstegården været fortabte. Men præsten kom dog et bitte stykke östen for gården, og der mödtes de. Nu havde han alligevel så megen magt, te han kunde gjenne gjenfærdet forved sig op til kirkegården og så hen til hans grav, og der manede han ham. Siden den tid havde de fred for ham i gården. Men præsten lovede, at han skulde aldrig tage sig sådant noget for mere, han var bleven næsten helt fortumlet af dether. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1604. Iver Krogsgård i *Rydbjærg* döde omtrent 1800, og han gik igjen. Hans enke bad provst Stjernholm om hjælp, men han svarede, at han nu var for gammel dertil, og henviste til pastor Kragh i Junget, der var i ry for sin manen. Man lagde snart mærke til, at der i Krogsgårds grav var en hulning langt ned, og der gik han op, sagde man. En nat, da C. Valdemarsen efter en ilderjagt gik ud af kirkegården, sprang noget på ryggen af ham og havde nær splittet ham ad. Han havde et sygeleje derefter. Nu måtte Krogsgård manes, og det blev atter C. Valdemarsen der fik noget af det at se. Han havde været til tyrs i Ytrup med en ko, men undervejs løb den fra ham og tilbage til Ytrup. Derved blev det sildig, inden han kom til Kirkeby. Da han nu kom til korsvejen ved kirken, kom en vogn kjørende med en tom præstestol. Da han nu kom længere hen til kirkegårdslågen, så han to personer stå og tale sammen, og den ene var en præst i ornat, og han havde sine hænder på den andens hoved; men da C. V. kom dem nær, löb han sin vej. Han vidste nu nok, hvad sligt havde at betyde, at han nemlig ikke måtte være nærværende, og derfor skyndte han sig forbi. Nu hörte man ikke mere til Krogsgård, men over 50 år efter, da Rydbjærg skole var bleven flyttet til kirken, döde to degne snart efter hinanden, og den tredje begyndte at skrante. Da var der nogle, som pludselig opdagede, at skolen lå, hvor Krogsgård var bleven manet; man huskede nemlig, at kirkegårdslågen var bleven flyttet imod vest, for at skolen kunde få plads. P. CHR. CHR., KNEBEL.

1605. I *Nörre-Gjörding* döde en mand, som gik så skrækkelig igjen. Præsten dér var beredt til på hjemvejen fra en rejse at gjøre ende på dette uvæsen, og sagde derfor til sin kusk: »Kjør du nu hjem og sig til min kone, at hun ikke må bryde sig om,

at jeg kommer bag efter og bliver noget borte, jeg har en ting at forrette«. Kusken kjørte hjem og gjorde efter ordre. Men da det varede noget længe, blev konen urolig, og endelig gik hun hen ad vejen for at se, hvor præsten blev af. Denne havde imidlertid været i lag med gjengangeren. Da konen fik öje på hendes mand, talte hun ham straks til. »Ak, kone!« sagde han, »hvi gjorde du dette?« Fra den tid var det forbi med ham, han kom aldrig på prækestolen mere og døde snart. A. L.

1606. I *Glynge by* i Salling eller ved byens mark ligger en mose, som kaldes Kjelds krog. I et hjörne af mosen er et uføre, og derved et hul, som endnu er så dybt, at man med den længste lægte ikke kan finde bunden. En gang for længe siden boede i Glynge en mand ved navn Kjeld, der efter sin død blev så slem en gjenganger, at ingen kunde have ro for ham på vej og sti. Adskillige havde prøvet at mane ham, men uden held. Endelig påtog præsten i Hjerk sig denne forretning, han var en dygtig mester i den sorte skole. Gjengangeren var heller intet barn, ti han mödte allerede præsten ved Harrevejle mellem Harre og Navtrup, og hånede ham det bedste det var ham muligt. På den halve mil, som er mellem Harrevejle og Glynge, kunde præsten intet sted få bugt med gjenfærdet, men endelig fik han ham, da han allerede svedte angstens sved, drevet ud i denne mose, og da de kom til det för omtalte hul, måtte spøgelset endelig give tabt og blev manet ned. Stedet blev siden kaldt Kjelds krog, og hullet vises endnu. Årsagen, hvorfor præsten havde så ondt ved at få bugt med det, skal have været, at han i hans studenterdage havde været for nær ved et kvindemenneske, og dette bebrejdede spøgelset ham. R. H. K.

1607. Jörgen Petersen i *Kirke-Værløse* fortæller, at her ved hans hus på hans jordlod lå i gamle dage en gård, hvis jorder udgjorde den nuværende Rye skov. På denne gård boede en mand, som døde, da han ikke kunde leve længere. Da de kom hjem i gården efter at have begravet ham, stod konen ude i skorstenen, og pigen der nær ved i stegerset, hvor hun da ser, at manden sidder inden i en kjølve, dér var anbragt, og spiser. Pigen siger sagte: »Mo'r, der sidder fa'r inde i kjølven.« Manden siger höjt i en vrængende tone: »Der sidder fa'r inde i kjølven.« Det var ikke muligt at få ham fra gården, der blev flere præster hentede, og de fik ham drevet ned i en mose straks ved byen, som måske siden den tid har båret navnet Karls-mose. Men de var ikke mand for at nedmane ham, og så måtte en student tage fat. Studenten slog en stoppenål oven i pælen . . . . »Rok stærkt, rok stærkt!« lyder det der nede, for han venter, at når pælen en gang kommer bort, skal han blive frelst. Nu er der ingen, som véd, hvor pælen står, N. J.

1608. En gårdmand i *Haverslev* døde, og en tid efter så en

kone en skikkelse gå oppe på hans mark. Hun vilde snakke til den, men i det samme forsvandt den. Det var en klar vintermorgen. Hun troede jo, det var den døde, hun havde set.

LÆRER ANDERSEN, HUSBY.

1609. På en gård kom den afdøde ejer og fodrede kreaturerne hver nat. Han gik i sine daglige klæder og fodrede det alt sammen, men det fik intet foder alligevel. N. C.

1610. Der er en gård i *Dronninglund*, de kalder *Holtet*. Manden der gik på to krykker. Så døde han, og det var, mens min moder tjente der som Hövretøs. Hun lå indenfor dören i dagligstuen, og så kunde hun både høre og se, at manden kom hver nat på hans krykker. En dag de gik og höstede der nör fra gården, da kom han også på krykkerne og gik hen til gården. Hun havde set på ham længe, förend hun sagde: »Der kommer fåer.« Så kunde alle höstfolkene se ham, men da var han væk.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

1611. Da den gamle husmand Jens Larsen fra *Nörrehalne* skulde begraves, kjørte de med ham gjennem Nordkjærs gård. Men om natten kom han samme vej tilbage i skikkelse af et rödt hjul og kjørte det led i stykker, som lukkede for gården. Den samme Jens Larsen plejede også at hytte hunden på Jordkjær over plankerne om natten. NIK. CHR.

1612. Min bedstefader boede i et hus i *Tem* skov afsides fra alle andre. Der spøgede det så forskrækkelig, for huset var bygget på en korsvej. Så en aften, min bedstefader ikke var hjemme, og min bedstemoder sad ene med min fader, der lå i vuggen, for han var kun et lille spædt barn, da pludselig sprang alle döre i huset op på æ vindvæg, og så blev hun så bange, at hun løb ud af huset og hen til en af naboerne, for at få ham med derhen. Men det var jo et langt stykke, da de boede så ene. Da de kom tilbage dertil, keg hun ind ad vinduet, og ved lyset fra den åbne skorsten, de havde ligesom andre der på egnen, kunde hun se, at bedstefader var kommen og sad der inde med den lille. LÆRER SØE, GUDUM.

1613. Marie Jyde blev opfødt i en gård i *Thoreby* på Östlolland. Den gang hun var voksen, traf det sig en dag, at konen og sönnen kjørte bort, så hun og manden blev ene hjemme. Nu syntes hun nok, at han var så underlig, så hun gik sådan og holdt öje med ham; men han fik da alligevel stukket sig væk for hende i et öjeblik, så da hun kom ud i brændehuset og vilde hente et forklæde fuldt brænde, da hængte han der og var død. Så var det en aften, mens han stod lig, da var hun også ene hjemme og sad og syede ved lys inde i dagligstuen. Lige med ét bliver yderdören slået op, den næste ligeså, dören ind til stuen, hvor hun sad, sprang også op, og hun følte, der gik noget gjen-

nem stuen op i den stue, hvor liget stod. Lyset blev slukket, som hun sad og syede ved, men hun rejste sig rolig og tændte det igjen i kakkelovnen. Hun var slet ikke bange; men da det (hvad det nu var) kort efter kom samme vej tilbage på samme måde og atter slukkede lyset, så kom der alligevel sådan en rystelse over hende, at hun ikke kunde rejse sig eller få lyset tændt tiere. Kort efter kom folkene hjem, det måtte hun være glad ved. Der var for resten snak om, at der var noget spøgeri efter den tid, men Marie hverken hørte eller så noget mere; hun var da heller ikke bange, men turde godt gå både i stuen, hvor han havde hængt sig, og alle steder, om også det var mørkt. Hun havde aldrig haft noget udestående med ham, mens han var levende, tværtimod havde han altid været god mod hende og godt kunnet lide hende, så vidste hun også, at han vilde hende ikke noget ondt, når han var død.

KAREN TOXVÆRD.

1614. Da min oldemoders mand lå lig, havde de så mange ængstelser for, hvad der vilde ske. Natten för begravelsen hørte hun nogen komme og sætte en dunk på bordet og sige: »Her er brændevin til begravelsen.« Næste morgen stod der jo intet, men der var en rund fordybning i bordet. ANTON LOSE, ASKOV.

1615. Et grueligt skarn var død. Præsten læste i hatten for at mane den døde, men da de kom hjem og ud i bryggerset, sad han oppe på ovnen og gren ad dem. LÆRER BARSØ, ALMIND.

1616. Én, hedte Jens Skaksen, var smed og boede i *Hjallerup*. Det hus var der ellers ingen, som vilde bo i, for der var spøgelse. Én, hed Thomas Hallund, tjente ham for karl, og han havde flere gange ude i hans kammer hørt vuggen gå inde om natten og spurgt om morgenen, om barnet havde været sygt, og det havde de sagt nej til. Ligeledes havde han hørt det skjære hakkelse i laden, og en aften, han kom fra marked ved Frederikshvile tæt vesten for, var de ved at tærske. Han bankede på lugen, og så blev det helt stille, og der var aldeles intet. Nå, så sælger Jens Skaksen det hus og flytter hen til et lille hus i Try i Torslev. De kunde ikke have alt flyttegods med dem af én gang, og så kjørte de ud efter resten og kunde ikke komme tilbage den dag. »Hvor skal vi nu ligge?« siger Jens, »a kan nok ligge i det sengested, men der er ingen plads til dig.« — »Ja,« siger Thomas, »a kan ligge ude i laden, om a skal, der er hø, a kan ligge i.« — »Ja, dersom du tör.« — »Jo, når a får ordre til det.« Nu blev det sådan. «Her er et par sække og et dækken, du kan lægge over dig, og bliver du forfrössen, kan du gå ind.« Så gik han ud og pakkede sig ind. Ud på natten kom noget ind ad laden, og de begynder at slæbe på loen og giver dem til at tærske og binde foder op og feje som almindelige tærskere. Siden de blev færdige og kom kornet i sæk, væltede

de sækkene over ham, og det var ikke én, men flere, så han var nær bleven klemt ihjel. Endelig fik han mon til at få op om lobalken med en hånd og kom så op. »Hvad er det for noget«, siger han, »de a kan ikke have ro, kom ind, så vi kan snakke om det.« Siden han kom ind, jog han til at tænde lyset, og da stod der en bitte hvidhåret én i daglige klæder og med rød lue på ved den anden ende af bordet. Så råbte Thomas: »Jens, kom og se en olding!« Han kom og loppede dören, men hug den straks i og rendte den anden vej ud. Thomas blev så forskrækket, at han sagde: »A, Gud hjælp mig«. Så sank spøgelset lige ned. Men de kunde begge to nok se, hvem det var. Det var én, der hed Bitte-Anders. Han var så slem, mens han var levende, til at kjøre på folks mark og stjæle kjærve. JENS MOSEN, Ö.-BR.

1617. En provst, som var en bondesön fra *Brøndum* ved Hobro, kom over på Sjælland, og der havde han en annekspgård, hvor folkene var døde ud. Da skrev han til hans hjemegn, om hans broder vilde ikke komme der over og tærske avlen ud og passe det, der var i den gård. Han kom så derover, men hver eneste nat kom en mand og besögte ham. Han spaserede op og ned ad gulvet og så skjævt til ham, som han lå i sengen, men kom ham dog ikke for nær. Broderen vilde da ikke være der og snakkede med folkene i nabolavet om, hvordan den mand så ud, der boede der för. Se så fortalte de jo det, og så kom han efter, at det var den mand, der besögte ham om natten. Han går da op til broderen og klager sig til ham, men det vilde han ikke høre noget om, der var noget spøgeri i huset. »Du kan nu blive her foreløbig.« Da en bitte tid var gået, sagde præsten: »Nu kan du godt gå derned, for der er ingen ting.« Han vilde ikke godt, men gik dog, og så var der heller intet. Han mærkede aldrig til det gjenfærd siden. En anden broder, der en gang lå ved ham i kvarter som soldat, vilde til at spörge provsten ud om, hvordan han havde kusnet det spøgelse den gang, for bestyreren havde jo fortalt ham det. Men han svarede ham: »A, så har du jo det at bladre om.« Han vilde altså ikke have talt om det, for slige ting skal jo holdes hemmelige. PETRINE KRISTIANSEN, MOLLERUP.

1618. I *Høgild*, som ligger omtrent to og en halv mil vest for Viborg, boede en ung mand, som var meget omtalt for sin gjerrighed, og folk sagde, at han ikke havde sands for andet end sin gård og sine penge. Nu traf det sig en dag, da han var ude at kjøre, at vognen væltede, og han havde det uheld at få det ene ben brækket. Folk kom imidlertid til og fik ham bragt hjem, og man forbandt benet det bedste man kunde; ti folk på landet kjendte ikke til at hente læge den gang. Han kom dog så vidt, at han kunde stå på det stærke ben og stötte sig til kakkelovnen, som bestod af sorte jydepotter, der var muret oven på hverandre således, at de lå på siden, og hele ovnen havde form efter en gammeldags bilæggerovn. Der stod han da hver

dag og gav sine folk ordre på, hvad de skulde bestille. Det brækkede ben blev imidlertid dårligere, og det endte tilsidst med, at det kostede ham livet. Men da han var bleven begravet, kunde man hver aften, så snart tusmørket begyndte, se hans gjenfærd stå på ét ben, stöttende sig til kakkelovnen, akkurat som han havde stået der för sin død. Man sendte nu bud efter præsten, for at han skulde læse over ham; men om præsten nu ikke forstod den kunst at mane til gavns, véd jeg ikke, men det hjalp i alt fald ikke, hvor meget han læste; ti spøgelset kom alligevel hver aften og indtog sin plads foran kakkelovnen, og først efter at den ny ejer havde flyttet gården, blev han fri for de uvelkomne besøg.

LAVRITS JENSEN, KNUDE.

1619. Der var en mand, som boede på *Årslev* mark, det var en vovehals. Så en aften, han gik hjem og havde sig en »rigtig god«, så han sin døde nabo stå i alle sine dagligklæder med sin brogede lue og grøftede ud af vælgten(?) »Hvad står dit gamle tåbelige fæ og dasker for, kan du ikke blive, hvor du skal være, og ikke gå os i vejen?« spurgte vovehalsen, men næppe havde han sagt det, för han fik én, så han tumlede over grøften, og så måtte han ligge i tre uger oven på det.

D. J.

1620. Der boede to gamle folk i *Nörre-Onsild*, og de flyttede til *Nörbeg* og kom til at bo i hus sammen med to gamle folk, så nu var de sammen alle fire i huset der. Så døde manden fra Onsild. Nu kunde den anden mand ikke godt være ved de to kvinder eller komme til rette med dem, og så flyttede konen fra Nörre-Onsild derover igjen. Kort efter hænger manden i Nörbeg sig, og nu var hans enke altså ene i huset. Så kunde hun ikke være der for en flue. Når den kom og satte sig på hende, var det, ligesom der lå en hel skjæppe korn på hendes hoved, og hun var i sådan forlegenhed. Præsten gik tit ned til hende. En dag sagde han: »Er fluen her endnu?« — »Ja, det er ikke længe siden den var her,« siger hun, og så går hun hen og ryster ved noget garn, der hængte på væggen. Da flyver den ud og kommer hen og sætter sig på præstens arm. Men så griber han den og løber ud og siger, at nu skal den flue ikke komme og gjøre hende fortræd mere. Så går han hen og drukner den i deres vandtrug. Men ikke længe derefter bliver præsten syg, og han døer, og det var jo fluen, der var skyld i hans død.

TERKILD GREGERSEN, ØRRIS.

1621. Der var to kvindfolk, den ene var gift, og de sad begge til leje i *Nörbeg*. Kvinderne var søstre, og manden gik og tiggede. Så kom han hjem med poserne fulde lige til juleaften, af hvad folk vilde give ham, brød og kjød og sager, og så tömmer deher to kvindfolk poserne af og jager ham ud. Det var nu selve juleaften, og så går han hen og hænger sig. Den gang det var nu gjort, var de bange for, at han skulde gå igjen, og så satte de

ham knappenåle under födderne og gav ham tilmed en hægte, kroghægte, under tungen, for at han ikke skulde råbe. Men så kom han flyvende som en spyflue, og der var ingen nattero. Så såre solen var nede, kom han flyvende og pinte deher to kvindfolk. Så henvendte de dem til pastor Sadolin, om han kunde ikke skaffe dem ro. Han talte frem og tilbage og sagde, at det betød ingen ting, men omsider måtte han til at tage sig af det. Så kan a ikke sige, hvordan han bar sig ad, men præsten i *Vorning* kom i hans ene skjorte ved nattetid ned til hans karl og sagde, han skulde spænde for så hurtig som mulig og kjøre for dören. Karlens navn var Jens Brobjærg. Aldrig så såre han holdt for dören, kom pastor *Blicher* og sprang på vognen. Hvorhen de skulde kjøre? Lige ad Nörbeg til. Så kjørte de til skjellet imellem Nörbeg og Vorning. »Nu holder du her i Guds navn, til jeg kommer tilbage,« siger præsten og springer af vognen. Om kort tid kom han igjen og sagde: »Nu kjører du tilbage i Guds navn til Vorning præstegård.« Han blev noget sær efter den tur og var sådan, at et fruentimmer skulde sidde og klø ham et helt år på underlivet. Men endelig kom han til retirade og forrettede hans embede i mange år. Den anden præst lå lig tredje dagen.

Samme sagn nr. 745—749. JESPER JENSEN, VINKEL.

1622. En gl. aftægtsmand, der sad og gjorde klokker og ure i stand, sagde til sin kone, at når han var død, måtte hun aldrig nogen nat ligge i deres stue. Da han nu var død, gik han igjen, og folkene kunde lige så tydelig høre, hvordan han gjorde sine ure i stand, ligesom da han levede, og de hørte, hvordan urene de slog. Så en aften kom de til at tale om det, og det viste sig, at de havde allesammen hørt det. Hans kone gik hver aften et andet sted hen for at være om natten; og en pige, der vilde hen til folkene i gården, men kom for sent, så de var gåede i seng, hun så, da hun gik tilbage igjen, den gamle stå ved leddet med sin røde nathue på hovedet. Hun løb nu alt hvad hun kunde, og løb såmænd sin ene træsko i stykker. På sognevejen er der en ledstolpe, hvor præsten skal have manet ham ned.

A. M.

1623. I *Dronninglund* sogn levede for mange år siden et ulykkeligt ægtepar, ti manden var et meget ugudeligt og forfaldent menneske. En aften, da han kom meget beruset hjem, havde han to store sorte hunde med sig, og da han befalede pigen at lukke dem ud, vendte de sig om imod hende og så på hende med så store öjne, at hun faldt besvimet om. Til naboerne gik konen tit hen og sögte tröst, men dette forbød han hende på det strængeste, da han hadede disse folk, og han tilföjede endogså: »Hvis du søger omgang med disse folk efter min død, skal du aldrig finde ro for mig«. Da manden var død, solgte konen huset på den måde, at hun skulde bo deri, så længe hun levede. Konen fornyede igjen sit venskab med de rare naboer, da hun jo ikke

troede på mandens udsagn. Så snart hun havde gjort det, kom han til hende hver nat, ja, det gik endog så vidt, at han nappede hende, så hendes arme var både blå og gule. Konen græd og beklagede sig til folkene, som beboede huset. De ynkedes over hende og byggede hendes værelser om. Det hjalp, ti siden kom han ikke til hendes kammer, men hun hørte hver nat, at han slæbte og tumlede oppe på loftet. LAVRA ARNSBÆK.

1624. Der var en ung gårdmand, hans fader var død for kort tid siden, og han selv var bleven gift og havde fået en ung kone. Så vilde han gjærne rende ud om aftenen og passiare med naboerne, og moderen og konen skulde da fodre ind om aftenen. Så var det en aften, det var dejligt lyst vejrlig, og der var en masse sne på. Den gamle står og viller æ fudder, og den unge bærer det for. Så tykkes den gamle, at der er noget, der skygger, og hun kan ikke forstå, hvad det er. Så ser hun op, og da er det hendes mand, der er død, som står og lægger hans arme i æ ladehul. Da nu den unge kommer igjen, siger den gamle: »Vor Fåer går igjen.« — »Å snak«, siger hun. »Det kan være det samme, han gjör det, a så ham lige så grangivelig«. Da nu manden kom hjem, så fortæller de ham det. »A, sikke sludder og plævver«, siger han, »det er noget andet, du har set.« Men anden aften var det lige sådan igjen, og de fortæller ham det atter. »Da skal a blive hjemme i morgen aften,« siger han »og selv fodre æ höveder, og så skal a nok se efter.« Der var noget korn i loen, og han går og renser op og ponnier ved det, og det bliver noget silde for ham. Da vender han sig om, for han tykte nok, det skyggede, og vil se efter. Jo, da stod han der rigtig nok, som de havde fortalt. Så går han hen til ham og siger: »Hvad vil I, fallil?« — »A har plovet syv furer over æ skjel fra min nabo, og dem skal du plove tilbage igjen«. Så, svarer han og siger: »Ja, det skal a gjøre i morgen i æ snø så skal a siden gjøre det i æ tø.« Folk de troede jo, han var rent tumpet, da han om morgenen spændte for og gav sig til at plove i dether sne. Men det brød han sig ikke om. Så stod det hen til æ tø, da plöjede han det om igjen, og så så de ham aldrig siden. Den gamle kone i Hyldgård i Nissum har fortalt mig det, og hun forsikrede, at det virkelig var tilfældet.

JENS NIELSEN, GUDUM.

1625. I *Mosebøl*, *Strellev* sogn, døde for en tyve, tredive år siden en gammel aftægtsmand og hans kone; der var ikke ret længe imellem dem. Folk så dem siden sidde inde i deres aftægtsrum og kaste klyne i kakkelovnen. Der var også en mand, som havde mödt dem en aften, da de kom fra kirkegården og gik hjem efter. M. ESKESEN.

1626. I *Karlby* ved Grenå var et boelssted, hvor der døde en kone, og hun gik og spögte både ved nat og ved dag i hendes gamle klæder og med reb om livet, akkurat som hun havde

været vant til i levende live; hun plejede nemlig at snære hendes klæder sammen med reb. Hun gik i huset og i kostalden og gav en klynkende lyd fra sig og jamrede stadig. Undertiden stod hun op på en bænk ved kakkelovnen og hældede sig over den, som om hun varmede sig. Så kom der ny folk til gården, og de blev selvfølgelig kjede af at høre og se på det. Så klager de dem til præsten, hr. Valeur, for han kunde mane. Han klæder sig i præstedragt og går ned til stedet og ind i stuen. Spøgelset gjorde store öjne, som om det bar respekt for ham. »Hvad går du her efter?« siger han, »jeg kommer nok til at have fat i dig«. Så tog han det under armen og gik hen til kirken, der ligger meget höjt, op ad trappetrinene, ind i kirken og op foran alteret med det. Der læser han for spøgelset, og det svarer igjen og vil ikke give sig. Det lod ham høre, at han havde stjålet for to skilling hvedebrød. Så sandt præsten ikke havde haft det held at have en toskilling ved sig, havde han ikke fået magt, men nu smed han den i halsen på spøgelset. Så går han med det under armen ud til skjellet mellem Veggerslev og Karlby og maner det ned der. Da det kom ned til bæltestedet, begyndte det at vokse op igjen, og det kneb for ham at få det helt ned. LÆRER JUHL, ENGESVANG.

1627. Bredkjær i *Növling* har været to gårde i gamle dage. Der var en gang en gammel mand i Søndergården, der kaldtes Sören Bredkjær, og lidt för han døde, gik han fra forstanden, og skreg så forfærdelig De havde kunnet høre det et halvt år för, og i Nörre-Bredkjær havde de storke, men de vilde ikke være på laden, som lå lige op til Søndergården, men flyttede derfra. Lidt efter døde både manden og konen og kom i én kiste. Man kan se dem komme ud af Sønder-Bredkjær endnu.

P. SØDVAD ENGELBREKTSEN, BREDKJÆR.

2. Spøgeri i bøndergårde og huse.

1628. Når hanen galer om aftenen. er der spøgeri i huset.

TH. J.

1629. Om aftenen, förend pigerne går i seng, skal de feje stuen, ti ellers kommer bjærgtrolde til gården om natten, men glemmer de det Torsdag aften, kommer alle de døde fra samme gård deres sjæle til gården og gjör sig lystige. J. BIRCHEROD.

1630. En aften sad alle folkene i en gård i *Grumløse* inde i dagligstuen og arbejdede. Som de nu allerbedst sidder, bliver dörene smækket op fra øverstestuen ind til mellemstuen og derfra til dagligstuen, og der kom en mørk skikkelse ind, som bevægede sig hen imod det bornholmske stueur. Der stod den ligesom og rystede ved det. Da den havde stået lidt, forsvandt den igjen

ad samme vej, og dören smækkedes i. Manden bad fadervor, og alle gik straks til sengs. Hele natten var der et forfærdeligt spektakel i huset, og dagen efter blev sönnen sindssvag. Han er endnu levende og er atter kommen sig. J. MADSEN, SORØ.

1631. I en gård i *Ørby* sad en nat fire piger og brød hör, ved hvilken lejlighed de blev en del foruroligede af spøgeri. Først hørte de tre slag på væggen, og kort efter hørte de et forskrækkeligt rabalder, der lød, som om en mængde lænker og andre jærnvarer kom raslende ned ad loftstrappen, og alle fire piger blev så forskrækkede, at de løb hen og satte sig i en krog af bryggerset, og de kunde ikke røre sig af stedet. Da de havde siddet der en tid og ikke mærket noget foruroligende, tog den ene af pigerne mod til sig og vilde gå ind i kjøkkenet for at lave en kop kaffe, som kunde være god ovenpå en sådan forskrækkelse. Men da hun vilde lukke dören op, var det hende ikke muligt at få den op, skjöndt der ellers aldrig var noget i vejen med den. Pigerne opgav så at få lavet kaffe og satte sig til igjen at bryde hör. Efter omtrent en halv times forløb vilde pigen atter prøve dören, men nu var der ingen ting i vejen med den. Da hun kom ind i kjøkkenet, så hun en stor sort mand med en række blanke knapper for på, men uden hoved, stå ved vinduet, lænet op til kjøkkenbordet. Pigen skyndte sig ud og kom ikke mere i kjøkkenet den nat. N. P. O.

1632. Det holdt en grov tid i *Balle* i en gård, men ingen véd rigtig, hvad det var. Det rev meget i stykker, og deres dækkener rev det således rent i trævler. De havde en tjenestepige, Hanne Tveds, sådan en ung én, hun sagde, at hun kunde se en lille mand. De holdt vagt der, men ingen andre end den pige kunde se noget der. Den gamle provst Laurberg vilde de have haft derom, men han vilde ikke. Kapellanen kunde de heller ikke få til at komme der, men så fik de pastor Svejstrup fra Nörup, og de vidste ikke, hvad han gjorde, men siden var der ikke noget. Kort tid efter hængte manden i gården sig.

JEPPE LAVRIDSEN, STABY.

1633. Nu er der to gårde i *Stolum*, men för var der kun én gård. Ingen kunde være om natten i den samme gård, alle folk flyt derfra om aftenen. Én tog sig for at være der, og han tændte tre lys. Så kom gjenfærdet. Han bad ham at vige. Nej, han vilde ikke vige for ham. Så pegte han på lysene; de var sat, det ene for Gud fader, det andet for Guds sön, og det tredje for Gud helligånd, og dem skulde han vige for. Så fik han magten over det gjenfærd. METTE MARIE ANDERSDATTER, LUNDGÅRDS MARK.

1634. I en gård i *Grejs* spögte det svært, og hestene gjorde sådan tummel. Karlen rejste sig da og bankede dem og bandede over, at han kunde ikke sove for dem. Så kom der en mand ind i kammeret til ham med en sabel i den ene hånd og et lys

i den anden og sagde: »Lig rolig, du dreng, eller du er dödsens.« Om morgenen spurgte de karlen, om han ikke havde sagt mere til ham, men det vilde han ikke sige, om de aldrig havde budt ham så meget for det. Man siger, at manden solgte gården for det spøgeries skyld. MADS RANDS KONE, KALVHAVE.

1635. En jyllandskarl rejste til *Römm*, hvor han kjöbte sig et hus, der var så berygtet for spøgeri, at ingen vilde være der. Men han tænkte ved sig selv: »Det går nok.« Første nat, da han lå i sengen, hører han også, at det giver sig til at dundre løs. Så stod han op af hans seng, gik hen og lukte dören op og råbte så med kraftig stemme: »A har kjöbt mit hus og betalt det, men a har ikke kjöbt æ Djævel med, og a vil have fred i mit hus.« Siden hørte han aldrig mere til spøgeriet.

KARL ANDREASSEN, V.-VEDSTED.

1636. I *Tranderup* boede en gang en hestepranger, som havde sin fraskilte kone i Ringsted. Den gang hun døde, gik det noget sært til på gården, hvor hun lå. Om natten blev porten reven op, og der kom en karl kjørende ind i gården med fire heste for en karet. Folkene troede, det var manden, der kom fra Tranderup, men i det sted var der på vognen en mand, som lignede en præst i overkroppen og et fruentimmer i underkroppen. Det tav helt stille og kjørte omtrent straks ud af gården igjen; men da konen så blev begravet, så de ganske tydelig en stor ligskare af små bitte puslinger trække gjennem gården og tilbage igjen. Den samme ligskare så man atter, da en lille sön, de havde, og som var hos faderen i Tranderup, blev begravet et års tid efter.

CHR. R.

1637. I *Nörreby* var det meget slemt på en gård med spögeri. Der var især meget bulder af bjælker og tømmer om natten. En aften, konen var ene hjemme, kom én ind og begyndte at klæde sig af. »Kommer du nu,« sagde hun, hun tænkte, det var manden, der kom hjem, men så var der ingen alligevel. En aften sad man og spiste nadver, så hørtes et rabalder ude i kjøkkenet af katte, der fnøs og sloges, som de væltede alt derude. »Gå dog ud og jag de katte ud, sagde én af dem. »Katte,« sagde konen, »ja, du véd nok, hvad det er for katte.« Så tav alle stille.

TH. JENSEN.

1638. Jens Larsen fortæller: I mine unge dage var jeg skomager og plejede gjærne at sy ude hos folk. Det traf sig da, at jeg var ude at sy på *Lillegård* i *Bodilsker*, hvor manden var død, men enken styrede huset. Det var kort för jul, og jeg havde meget travlt, da næsten alle mennesker vil have ny sko til höjtiden, og af den grund sad jeg længe oppe om aftenen. Især én aften var jeg meget længe oppe , og klokken blev over 12, för jeg kom i seng. Jeg skulde sove i drengehuset (karlekammeret). Da jeg lige var kommen i seng, så jeg en mand komme gående

gjennem drengehuset og lige forbi min seng. Han havde en blåstribet undertröje på, men hvorfra han kom, kan jeg ikke sige, da der ingen dör var på den side, hvorfra han kom. Jeg blev meget bange og fik ingen søvn i öjnene den nat. Da folkene i gården skulde bage den dag, stod jeg op klokken tre, og konen var da allerede oppe. Da jeg kom ind, sagde hun: »Nej, kommer du allerede op, Jens.« Jeg svarede, at jeg havde så travlt, men så sagde hun: »Er der ikke andet i vejen, du har måske set fa'r i nat. Ham skal du ikke være bange for, han kommer ind til mig hver nat, går så fra stuen ud i pigekammeret, og en enkelt gang kommer han også ud i drengehuset, men det er meget sjælden. Kun én gang har jeg været bange for ham, da lagde han sig ved mig i sengen, men sagde ikke et ord. Han stod op, og jeg hørte, at han tog töflerne på og gik ud.« Da konen havde endt sin fortælling, mærkede jeg nok, at det var mandens gjenfærd, jeg havde set. Nu er enken død, og gjengangeriet på Lillegård skal også være forbi. M. K.

1639. I *Kjældernæs* eller *Saltvig* ligger en gård, hvor der i sin tid var et rædsomt spøgeri. Det begyndte så småt i November, tog til og var stærkest i julen og tog så af i Januar. Folkene på gården så nemlig, når de om aftenen gik ned i stalden for at fodre hestene af, hyppig en lille nøgen barneskikkelse enten i selve gårdspladsen eller på hakkelseloen, når de kom med lygte i hånden for at gjøre deres gjerning. Men når de kom skikkelsen på nogle få skridts afstand nær, forsvandt den. Fra hakkelseloen hoppede den i regelen ind over en løsholt og så ind i kostalden, Følgen blev, at manden kunde ingen folk holde. Han sendte da bud til præsten og fortalte ham sammenhængen, og denne kjørte en dag om julen ned til manden og bad dem om en spade, med hvilken han grov på forskjellige steder, særlig hvor den lille skikkelse plejede at vise sig, men han fandt intet. Han antog, at der mulig kunde være dræbt et lille barn og begravet på en hemmelig måde i stalden eller dens nærhed. Senere, da manden lå på sit dødsleje — det var midt om vinteren — forfærdedes folkene flere gange ved, at der udvendig på vinduesruden bag langbænken, hvorved de sad om aftenen ved lys, gled noget hen over glasset med en snøftende lyd, som om det kunde være en komule. Da manden var død, mærkede man intet til spøgeriet mere på gården. Præsten troede selv, at der var noget galt fat, og var meget optaget af det, og har selv fortalt historien til min fader. JÖRGEN HFNRIKSEN BORRE.

1640. Ved Anders Östergårds i *Astrup* er der spøgeri. Det er ikke uden et par år siden, der kom nye folk dertil, og de havde en stor knægt på en seksten, sytten år, der tjente dem. De havde ikke uden det samme tjenestemenneske, og han lå ene ude i karlekammeret. Der var en krog inden på dören, og den satte han på, når han gik i hans seng om aftenen. Så en aften,

han var kommen i hans seng, da kom der noget og tog på dören og vilde ind. Men han vilde jo ikke lukke op. Det kom så til vinduet, og der var ikke en lyd, der kunde opregnes, det jo gav fra sig, både som det ene kreatur og det andet. Anden dagen så gik han i nabolaget og klagede sig, for han turde ikke være der, men han blev alligevel ved at tjene hans tjeneste ud der. Siden har de ikke mærket noget spøgeri i stedet.

Der har også forhen været meget spøgeri der. En mand i den samme gård havde hængt sig, og de mente, det var noget derfra, det stammede. En karl, der tjente der, han var oppe i Astrup en aften, og da han kom hjem, så han ud som en dødning, og han var hverken fuld eller vasgud. Så siger han: A kan ikke vide, hvad a var i vejen for i aften.« — »Det ved a fåddi skam ikke,« siger Anders Östergård. Men han blev også som en dødning, da karlen fortalte ham det. Aldrig kunde dog nogen gå ham så nær, at de kunde få at vide, hvad det lignede. Han traf det i gårdsleddet. Siden den tid gik han aldrig nogen stedens om aftenen. JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

1641. I en gård her i *Todbjærg* har der i mange år været hørt noget i enden af den gamle laderad. Det lød, ligesom en væver sad og slog med slagbordet, og der gik det gamle sagn, at det var en væverpige, der en gang havde boet i en gammel aftægtsbolig, og hun var bleven bedraget af en mandsperson i familien, og gik nu og hævnede sig ved at gjøre uro der. Det blev ved at gå, så længe den gård var i den familie. Den blev nemlig længe ved at gå i arv. Så blev den kjöbt af et par unge folk fra en anden egn, og den unge kone kunde i førstningen høre lyden, men meget svagt, og kunde ikke begribe, hvad det var, men så blev den gamle opholdsbolig reven ned, og huset blev ombygget. Da holdt det op. De folk, der kjöbte gården, har den endnu. Man mente jo nok, der var begået noget galt, men det står helt dunkelt for mig, hvad det var.

JFR. BØGGILD, TODBJÆRG.

1642. To gårde i *Frørup* sogn ved Nyborg lå så tæt op ad hverandre, at der kun var en ganske smal slippe mellem dem, lukket med en dör. Omtrent lige over denne dör sad på den gård, hvorom her skal fortælles, et pigekammervindue. Pigerne hørte hver evige nat dören vedblive at smække i med et bulder, så sengen rystede, og det var i det samme, som noget krøb op ad deres ryg. De turde da ikke blive ved at ligge der, men bad en gang karlene om at bytte med dem. Disse lå der også nogle nætter og hørte det samme; men de mærkede ingen kryben på kroppen, og det kunde jo også gjærne være indbildning. Derimod hjalp det ikke, hvor meget man så sömmede dören til, lyden hørtes lige godt og mest et par uger för jul; da tudede hundene også så forskrækkeligt om natten, at man ikke kunde sove for

dem. Der var da heller ingen, der var dristig ved at vove sig ud i den slippe om aftenen.

1643. I en gård i *Lamdrup*, Gudme herred, har der været spøgeri. Det har just ikke været slemt, men man har dog for eksempel set en skikkelse af en mand gå op over gården og ind i forstuen, og så blive borte der. Man véd ikke noget nærmere om, hvad det er. Somme tider kunde det træffe, at folkene ikke kunde kjøre ud af gården, da hestene ikke vilde af stedet, hvordan de så bar sig ad. Men så sögte de råd hos den gamle Hjulby smed (ved Nyborg), og han fik det også ændret, så der var ikke noget i vejen derfor. P. JENSEN.

1644. Sofie Skram, der fødtes i slutningen af forrige århundrede i et skovfogedhus i *Brænderup vænge* har fortalt, at en Hellig-tre-kongers aften blev der uden for huset en farlig stöj. De kunde høre, at fårene var slupne ud af deres rum, og lænkehunden tog svært på vej. De vilde nu have, at skovfogden skulde gå ud og se, hvad der var i vejen, men han svarede, at han først vilde have bordbönnen (aftenbönnen?) læst. Han gik så ud og hen til hunden, men den var åbenbart bleven bange, for den blev ved at løbe ham lige omkring benene, og det syntes på den, som det var lige ved den anden side på gjærdet, hvorved den stod, at der måtte være noget galt. Manden bukkede sig nu for at løse hunden, men i det samme kom der et forfærdeligt bröl fra den anden side gjærdet, og alt som dette her tog vejen ned ad Brænderup vænge til, gav det flere lignende bröl fra sig. Da han nu så efter fårene, viste det sig, at der var intet i vejen med dem. Sofies fader var i en vis forstand en religiøs mand. Derfor læste han en bön, för han en helligaften gik uden for, når der var noget på færde. Han gik heller aldrig til kirke nogen søndag, uden at han, idet han gik, lettede på hatten og sagde: »Nu går jeg i Jesu navn!« P. JENSEN.

1645. Der boede for nogle år siden en österrigsk rebslåer i *Svindinge*, som var fulgt med den gamle grev Moltke på Glorup hertil. Han fortalte om sin broder, at han en gang — altså i Österrig — kom til et sted, hvor ingen turde være om natten for spøgeri. »Så vil jeg bo der!« sagde han. Den første nat, han var der, kom der nogen uden for vinduerne og slog frem og tilbage med hånden og sagde: »Har I ild, har I lys? har I ild, har I lys?« Næste nat kom det på samme måde. »Jeg vil læse mit Fadervor og slå kors for mig«, tænkte han, og da han havde gjort det, sagde han til det uden for: »Gud give eder det evige lys!« Det svarede da uden for, at det tilråb havde det gået efter i mange, mange år, for nu havde det fred herefter. P. J.

1646. I den gård, som nu tilhører Rasm. Christoffersen på Gislev-Holme mark, var der, för den blev bygget om, noget pus-

leri, som ingen véd nogen videre besked om. En fremmed kone, som engang lå der om natten, mærkede lidt til det. Hun lå nemlig i en indklædt seng med omhæng for (alkove), og bedst som hun lå, var der noget, der begyndte at ryste med omhængene, og det blev det ved med, så hun kunde ingen ro få, endskjöndt hun ikke var bange. Men så kom hun pludselig i tanker om, — næsten som det kunde være sagt til hende — at hun skulde fæste omhængene sammen med en synål. Det gjorde hun så straks, og så blev alting roligt. P. JENSEN.

1647. En gård i *Holme* by hedder *Holmelund*, og her har i mange år og i mands minde været spøgeri, som man nu ikke synes at vide nogen besked om. Det er i et bestemt kammer i gårdens östre længe, hvor gårdens avlskarl havde sin plads. Avlskarlen mærkede ofte om natten — om just ikke hver nat — at dören ind til kammeret blev lukket op, og noget kom slæbende hen over gulvet og hen til et vist hjörne i rummet, hvor det så blev uden at gjøre videre styr eller lade sig se. Karlen havde dog en gang sin seng stående i dette hjörne, men det gik ikke, han måtte flytte den for at få nattero. Kort för den jyske treårskrigs udbrud kom der en anden karl dertil, og han overtog da pladsen i dette kammer, og fik tillige at vide, at han ikke skulde bryde sig om dette pusleri, for det gjorde ham ingen fortræd. Der var heller ikke noget i vejen för en aften, da det var et meget slemt vejr, og han havde lukket gårdhunden ind til sig i kammeret, hvor den lå på nogle gamle klæder på gulvet. Ud på natten blev hunden skræmmet op af spøgeriet og foer hylende op i sengen til karlen, hvor den krøb sammen ovre ved væggen. Den kom ikke mere ind i kammeret. Dette var forøvrigt også rullestue. P. J.

1648. Der er en gård i *Søfelde*, som nu tilhører Jens Hansen, hvor man især tidligere har mærket en hel del til spøgeri og sådan noget. Det gjorde stöj der i gården på mange måder, men især har man ofte hørt nogen kjøre i gården, så det buldrede efter. For resten har det aldrig nogen sinde gjort folkene i gården noget. P. JENSEN.

1649. I *Ørbæk*, Vindinge herred, lå indtil for et år siden en gammel gård, der var en interessant bygning, for så vidt den væsentligt skrev sig fra tiden för den svenske krig. Den havde som byens bedste gård i gammel tid været beboet af gamle ridefogder, husholdersker, ammer, herremændenes elskerinder o. s. v., kort sagt af folk, der mentes at have begået stor uret. Der var derfor også slemt med spøgeri. Stundum kjørte en karet med sorte heste ind i gården. Beboerne havde dog ingen mén deraf; men lænkehundene kunde aldrig trives, da de uafbrudt tudede hver nat; men om dagen var de helt underlige og dorske. Én af gårdens fæstere kom dog galt afsted, men det var heller næppe uden egen skyld. Han giftede sig nemlig med en herregårdspige,

som ikke kom tomhændet i gården; sikker på hjælp af höjere vedkommende havde han forurettet sine naboer i marken. Da han en gang blev syg og vilde stå op og gå ud i sit undertöj, kom han ikke længere end i dören, hvor »noget« greb fat i ham, sønderrev hans skjorte og slog ham ned; han fik dog tid til at råbe: »Moer Malle (Maren), hjælp, hjælp!« De fik ham bragt i seng, men han blev aldrig til noget mere. JUTTA JÖRGENSEN.

1650. Da de var ved at bygge *Ennergård*, faldt manden ned og slog sig ihjel. Enken blev siden gift med Hans Sörensen. Ved den første mand fik hun et sölle barn, der var så elendigt, og som ingen så. De fik nok tilladelse fra Kjöbenhavn til at tage det af med livet, og så sultede de det nok ihjel. Der blev da begået en fejler, og så blev der efter mandens død sådan tummel i gården. Det pikkede på vinduerne, og når de sagde: »Pik lidt hårdere til«, så var det, som det hele vindue og den hele hånd kom ind til dem. Mændene af hele byen gik og passede på flere aftener og havde bøsser ladede med sølvknapper og sølvskillinger, som de klippede i stykker, og de skød efter det, men uden nytte. Den gamle pastor Kattrup i *Tanderup* lovede at sætte det hen, når konen vilde stå ved siden af ham. Det måtte hun nok til, og siden døde det hen. Gården blev også flyttet til en anden plads. Man havde rådet manden fra at lægge den der, for kreaturerne kunde aldrig stå bundne der om natten. Men der kom en sort hund og lagde sig ved hans klæder hver aften. Ja, sölleheden har fulgt den gård alle tider. Forleden år var der en pige, som faldt ned og slog sig ihjel. Men det blev dog styret.

JENS KNUDSEN, TREBJÆRG.

1651. I en gård i *Møballe*, *Katrup*, har der efter sigelse al sin tid og dage gået spøgeri. Manden, der ejede gården, var baron. Tre af pigerne havde været til legestue, og stuepigen var kommen hjem lidt för de andre. Idet hun står på gulvet og trækker hendes töj af, står der en mand med en af de gammeldags røde luer på, og hun ser ham, idet hun snoer sig om. Hun blev så forskrækket, at hun aldrig turde gå af stedet, og lå syg i tre dage efter. Ingen vilde tro det om spøgelset, men kort efter fik de andre to piger det at se. Han stod forved dem, som de lå i sengen, og de svedte angstens sved, så deres linned var, som det var trukket op af vandet. OVSTED.

1652. På *Meldbjærg* spøgede det slemt i gammel tid. Da familien N. flyttede dertil, havde den kun liden ro den første nat; ti det var hele natten igjennem, som om der gik en del små grise og oversnavlede både store og små i deres senge, men ingen ting var at se. Udenfor huset var der altid ved midnatstid en dumpen og dundren, grinen og frisen, og hunden gjøede og var bange, og løb af og til huset rundt, som om den blev for-

fulgt af noget. En nat, da den gjøede allerstærkest, rejste manden sig og gik hen og åbnede yderdören, men så var det, som om der blev slået en masse flasker hen ad stenbroen. Manden blev bange og lukkede dören. Tæt ved huset var der en kofold, hvori der var unghöveder om natten den meste tid af sommeren. Når Meldbjærgmanden i de lyse nætter så ud af sit gavlvindue, som vendte mod folden, kunde han mange gange se, så forekom det ham, at alle unghövederne var ude af folden og løb og slog op folden rundt, bag efter hverandre. Når så manden løb ud, og det gjorde han tit, for at få fæet ind igjen, så lå alle kreaturerne ganske rolige og tyggede der inde. På bakken tæt ved Meldbjærg mod öst, der hvor landevejen går fra Salten og efter Ry, var det tit, at en kjørende blev standset af noget usynligt, så hestene ikke vilde frem hverken med det onde eller det gode; og det kunde somme tider vare en halv time. Når så endelig man fik hestene til at gå frem, da var det, som om de skulde over et höjt hegn, sådant et spring gav de i vejret, idet de sprang frem; og den første halve mil derefter kunde kusken ikke få dem til at sætte gående fod til jorden. Nu mærker man aldrig til spøgeri på Meldbjærg. C. SÖRENSEN THOMASKJÆR.

Fortalt af min bedstefader, som boede på Meldbjærg.

1653. I en gård i *Lisbjærg* tjente en pige, der har fortalt, at der somme tider var sådan en allarm i kjøkkenet, som om spande og al ting faldt ned, og en nat, medens hun lå i sengen, kom der noget og lagde sig på hendes bryst så tungt, at hun ikke kunde røre sig. Hun lå i den sværeste angst, men omsider lettede det da, og hun løb så alt, hvad hun kunde, ind til folkene — manden og konen — og sagde dem, hvordan det var gået, og at hun ikke på nogen måde turde ligge der mere. ANE NIELSEN.

Oplevet i dette århundrede.

1654. A er nu skrædder og har tit gået omkring og syet for folk og så overnattet i den gård, hvor a syede. Så syede a hos en husmand nogle få dage för jul; men så skulde a gå om i en gård og ligge, for de havde ingen god lejlighed, hvor a var — manden hed Ras Andersen, og a havde syet der i tyve år og aldrig mærket noget der för. Om aftenen sagde konen, hvor a var: »Å, gå nu, Jens, om til Ras Andersens, nu vil vi helst i seng.« A var kjed af at komme så tidlig til sengs, for a havde så travlt för jul. Pigen var ved at skure borde og bænke, da a kom, og så siger a: »Du må ikke lukke dören, a vil til at i by«. — »Nej a skal ikke, for a skal hen at malke til stalds«. Så går a over i et hus tæt ved og var der til kl. tolv. Det var et dejligt måneskin, men koldt, og a sad og klagede mig over, hvordan a skulde få sengen varmet, og lagenerne var klamme, det vidste a. Gangen til loftet var i det samme kammer, som a skulde ligge, og lemmen var sjælden lukket. Dören skraslede, da a lukkede den op. Den gang a kom i seng, læste a mit fader-

vor, og mens a læste, var det, som én sad og kastede oppe på loftet. A satte mig og hørte efter, jo, det var, som én kastede kornet hen på loftet med en kasteskovl, og så kom det ned ad loftstrappen med store træskostövler på og troj i trappen, så det dundrede, og rev dören op og gik ud i forstuen. Så kom det ind i kammeret igjen, men a turde ikke se efter det, a puttede mig ind under dynen, og det var, ligesom a lå i en balle koghedt vand, og hårene stod lige op på mig. Der stod en gammel kommode der inde, og der stod det ved og bæffet og drog ånden, så længe a var vågen, og det varede ikke så kort. Undertiden måtte a jo have næsen i land, og stadig hørte a det gispe der. Da a faldt i søvn og stod op om morgenen, var der ingen ting, og loftslemmen stod åben som sædvanlig. Da a gik ud, mödte a manden i gården og sagde det til ham: sådan og sådan var det, det spögte i kammeret i nat, og a fortalte ham det, akkurat som det var gået til. Så siger han: »Det kan a ikke vide, hvad det var.« Men dagen efter blev lemmen smækket, og trappen flyt hen i deres salls (ɔ: bryggers). A lå der i tre nætter efter og mærkede siden ingen ting til. Men da gik a også i seng ved kl. ni, når folkene vilde have det. JENS LÖRSLEV, LANGKASTRUP.

1655. I en gård i *Hald* var der sådan et spektakel om aftenen, det dundrede mod dören og tumlede ude i gården, men inde i stuen havde de fred, indtil manden en aften i noget beskjænket tilstand, da det dundrede mod dören, råbte, at hvis der var nogen, som vilde ind, kunde de værsgod at komme. Da blev det så galt inde også, især efter manden, for det han bød det ind, og det havde nær kvalt ham. K. M. RASMUSSEN.

1656. Jeg kjender en gård, som har tilhørt min slægt, det er den sydligste gård på *Helnæs*. Ejerinden druknede sig, og senere kom en mand med sin familie til at ligge netop i det værelse, hvor hun havde været, da hun gik ud for at aflive sig. Da hørte forældrene og en lille pige nogen komme ind i stuen kl. to om natten og sjokke omkring der inde. Faderen antog, at det var en af dötrene i gården, der sögte efter svovlstikker. Den lille pige, som lå ved sengefjælen hos sin moder, blev angst og sagde: »Jeg vil over til den anden side«. Moderen, som var sövnig, sagde: »Hvad er der, min pige?« Hun svarede: »Der er noget sort eller blakket på gulvet.« Om morgenen ved davrebordet sagde faderen til en af dötrene: »Du behövede så mænd ikke at have været så stille, da du var inde hos os i nat. Jeg tænkte på at have sagt dig det, for jeg sov ikke.« Ane blev rød, idet hun svarede: »Jeg var ikke der inde, og jeg kom heller ikke så sildig hjem.« Hun fik så gården, da hun blev gift, men alene af den grund, at der gik spøgeri, er den kommen ud af min slægt. Det er en 27 år, siden det skete. TESTRUP HÖJSKOLE.

1657. I en gård i *Nörholm* var det ikke rigtig fat. Man vidste

ikke, hvad det var, men noget galt må der jo en gang være foregået der. Når de lå i sengene, kom der en mand og satte sig ved bordenden og skrev i en stor bog. Han kunde forsvinde igjen, uden at de blev kloge på, hvor han blev af. Straks efter målte de korn op på loftet, og man hørte, de kylte strygeholtet hen ad loftet og tog det igjen, eftersom de brugte det. En gammel kone, der gik omkring og tiggede, kom der og vilde have nattely. Hun fik lov dertil, når blot hun kunde være der. Det var i storstuen, og så kom hun også derop at ligge, men kom straks tilbage og sagde, at hun ikke kunde være der, der var noget, som vilde trykke hende ud af sengen. Der var også spøgeri i stalden. En aften, der var dands i gården, bad de drengen om at give hestene. Så blev han rent og bar væk, og de måtte ud efter ham. Da gik han der inde i stalden og kunde ikke finde ud og var forstyrret. HANS TYRRESTRUPS KONE, GJÖTRUP.

1658. Hos Lars Andersen i *Lille-Torum* var det for en 50 år siden galt med spøgeri. Min moder tjente der, og hun fortæller, at både hendes og husbondens kister kunde blive slåede i, og når de så efter, var der intet at opdage. Når manden skulde ud at fodre hestene, sad der tit én og pilkede ved vognen eller stod i stalden, og somme tider var hestene så urolige og slog ud, så huset rystede. En aften var konen ene hjemme. Lige som hun var gået i seng, blev der tændt tre lys på bordet, og hun blev naturligvis ræd, som ikke var så sært. En anden gang sad tre sypiger der og syede för jul. De havde travlt og blev siddende, efter at folkene var gåede i seng. Da kom der en pusling med et lys i hånden, og to andre fulgte bag efter. De gik alle tre ind i spisekammeret Så skyndte pigerne sig i seng. MORTEN JEPSEN, TOVSTRUP.

1659. Da a skulde til at her hen til *Strandbygårde* at bo, sagde folk til mig: »Det går galt til med dig, du kan ikke gå over gården, når du ikke passer på at gå för sengetid.« Men a har aldrig mærket noget. Den tid havde de ingen kjelder, og alle fire mænd vandede ved bækken. Når drenge eller karle om aftenen vandede ved bækken, kunde øgene give et spark og så tage selv og sætte af med dem op til gårdene. Så sagde de: »Nu var han her igjen i aften.« JENS LARSEN, STRANDBYGÅRDE.

1660. Under sidste krig var min fader, der den gang stod ved sjette dragon-regiment, en gang indkvarteret i en gård mellem *Silkeborg* og *Viborg*, hvis navn han des værre ikke mere husker, eller han måske slet ikke en gang vidste det. Han fik anvist nattelogi i en stue, der vendte ud mod gården, og foran stuen var der en lille forstue, ud til gårddören. Da der ingen seng var, bredte fader sin kappe ud og lagde sig ned på den for at sove. Da han havde ligget et öjeblik, hørte han en underlig puslen og raslen ude i forstuen. Faderen troede, der var nogen derude, og stod op og lukkede dören op for at se, hvem det var, men der

var ingen. Han gik derfor ind og lagde sig, men næppe havde han lagt sig, för det begyndte igjen, stærkere end för, det skrabte på dören og famlede ved håndtaget, som om det vilde ind. Fader stod da op igjen, tændte lys og efterså forstuen omhyggeligt, men uden resultat, dören ud til gården var aflåset, så der kunde ingen komme ind. Han gik derfor atter ind. Imidlertid begyndte det for tredje gang, meget stærkere end för, og fader blev, uagtet han aldrig har været bange, noget sær til mode; han spændte for en sikkerheds skyld sin sabel om sig og tænkte på, hvad der videre vilde ske, men så forsvandt lyden imidlertid efterhånden, hvorefter det længe lød for ham, som om nogen rumsterede med fade og tallerkener i en mælkestue eller kjælder. Da der således ingen vilde komme ind, gik fader endelig og lagde sig til ro, og faldt snart i søvn. Om morgenen, inden eskadronen skulde afmarchere, fortalte han historien for folkene i gården, men de vilde ingen rigtig forklaring give ham, skjöndt de syntes at vide nogen besked derom. HERMAN PEDERSEN, HAMMERUM ST.

1661. I *Søndergård* i Øsløs på Hannæs har det, så længe man kan mindes, ikke »været rigtig fat«. Derom véd de fleste, som har færdedes i gården, at fortælle, og det er kun 8—9 år siden spøgeriet holdt op. Om aftenen kunde man høre klirren i kjøkkenet og muslen i afsides værelser næsten til stadighed. En skrædderpige gik sent i seng en aften og skulde ligge i et sengkammer på den anden side storstuen; i denne mödte hun en stor sort puddelhund, der ikke kunde være af gårdens. Hun skyndte sig i seng. Da hørte hun stönnen og pusten. Pusleriet forsvandt i et mørkt lille kammer ved siden af hen ad natten. Lignende fortællinger har flere at berette derfra. Mest omtalt er dog den kvindeskikkelse, som indtil for en ni år siden om natten bevægede sig ved gården. Det var en höj og kraftig kvinde med hovedet stærkt indbyldtet. Hun kom udefra og standsede altid i porten, hvor hun opholdt sig lidt og syntes at famle med hånden. Derpå skred hun ud af porten om laden og forsvandt i kjæret. En gudfrygtig pige i gården opfattede skikkelsen som en hvileløs gjenganger og vilde gjærne hjælpe den til ro. Efter at have rådført sig med præsten, nærmede hun sig en aften til gjengangeren, men siden blev hun meget syg og blev ved at være det. Efterhånden udeblev skikkelsen. JOH. SKJOLDBORG, KOLLERUP.

1662. Bærtels kone Maren Hyldster, som I nok véd, hendes første mand hed Niels Hølsen. Det første de var kommen der, sad hun en aften ved siden af kakkelovnen og hørte én springe op ad trappen til loftet. Den trappe var bag ved gangdören, og der var en dör ind til den fra først af, men den havde de lagt øde, for de vilde ikke have gang der, da der var spøgeri, og eftergangeren brugte netop den gang. Så rejste Maren sig, og springer hen og lukker stuedören op og siger: Hun vilde nok vide, hvem der gik på loftet og havde ærende der, de havde kjöbt gården og

sådan og sådan, og hun skjældte uafladelig; men der var ingen, der svarede hende. Det var mørkt, og manden var ikke hjemme, og der blev ikke mere ud af det. Den forrige mand ved stedet han hed Kræn Stöww. Han frøs ihjel ude ved Helligsø, og de ledte om ham i tre uger. Men så blev der en rand lys fra søen og hele vejen hjem, og det var endda på søndre side af søen. Så måtte de da kunne finde ham, og der lå han da i en snedrive og var død. De mente dog ikke, at det spøgelse på loftet var ham, men en prokurator, der för havde boet der. A var så ræd for at gå der forbi om aftenen. Bærtel lå en gang i hans seng og så et lys, der brændte på søndre side af havediget, de kunde se det ind. Han vilde absolut op og se, hvad det var, men gamle Maren, hans kone, holdt på ham, han skulde blive i sengen. Så skred det bort östen omkring, og han tænkte endda, det skred ind i gården, og var derover bleven så forkyvst. Da Kræn Stöww blev båren hjem, bar de ham ind i det søndre udskud i laden. Der havde været en dör, og der tog de det stokkelag ned og satte ham ind af, for de turde ikke få ham ind i rollingen, de tænkte vel, der blev noget ved det så. KRISTEN NIELSEN, MOSEHUSE.

1663. *Mølgård* i *Vandborg* har været en större gård og var meget pænt bygget. Manden, som boede der, havde tre gårde og gav så hver af hans sönner en gård, nemlig Mølgård, Vestergård og Vandmøllen. På den gård var også en gjenganger. De havde noget søndermark, og der kom hun over bestemt klokken elleve hver aften, hun kom vel fra kirkegården. Der var en dör der sønden omme, og så gik hun der bagind og ind ad æ bryggers. En dreng, der har tjent der, han fortalte for mig, at han har fulgt efter hende mange gange. Når hun kom, og han havde været ude at flytte til nats, så vilde hun tages med ham (ɔ: se at nå ham). De flyttede æ sals for hendes skyld, men så lod de det stykke stå, som bryggerskjedlen var i, og det blev stående som et törvehus og stod der i mange år. Over bryggerskjedlen hængte et stykke simestrikke, og det måtte aldrig blive taget ned. En pige, der var der, skar det dog ned, hun sagde, at hun vilde ikke have den strikke at beskide sig på, hun blev beskidt af den, hver gang hun skulde til æ kjedel. Men manden lærte hende til at hænge den op igjen. Den mand, der ejede de tre gårde, han var en aften bleven noget svirende, og da de så kom ind og sagde, at nu var hun der framme igjen, så sagde han, at han nok skulde rives med hende, sådan at hun skulde agte det, og han gik nu ind i bryggerset, men da han kom ind igjen, havde han ingen negle på hans hænder. OLE SNABE, TÖRRING.

1664. Da den nu for nogle år siden afdøde gamle mand Jens i *Nygård* i *Borbjærg* havde bygget to huse af den nye gård der, hvor den nu står, kom hans gamle fader, der levede den gang, i tanker om, at der i den höj ved gården i gamle dage skulde have været en röverkule, hvis beboere havde bedrevet meget ondt,

og at han tit i hans drengeår havde set og hørt spøgeri der om aftenen, samt at hestene aldrig kunde stå töjrede der ved höjens nærhed. Alt dette fortalte han sönnen, og denne igjen sin kone, som skal være bleven bange og have sagt, at hun på ingen måde turde sove i den nye gård, med mindre manden og hans fader vilde prøve på at sove der oppe først en nat. De gik da straks en aften for at være der natten over, men de havde ingen ro, da de idelig hørte allarm og til sidst ynkelige klagemål af unge og gamle, men som til sidst hørte op imod dagbrækningen. Manden gjorde sig mange tanker og besluttede næsten atter at flytte bygningerne. Dog vilde han først tale med præsten (Hjelmcrone?), som skal have tröstet ham med, at det nok skulde blive bedre, hvis ikke, måtte han atter komme til ham. Jens Nygård flyttede så med sin familie ind i den nye bolig, og intet af sligt har nogen sinde forstyrret deres fred. H . . . . .

1665. Det var i *Hale* i *Sevel* der var spøgelse. Nå solen gik ned, var der ingen, der vilde være ene hjemme. Var konen ene, gik hun ad marken til folkene og blev ved dem, til de fulgtes ad hjem. Der kom to lange karle ind ad æ søndre gårdsled og gik ind ad dören. Der var to döre lige for hinanden, den ene gik ud ad gården, den anden ad haven, og der gik de lige igjennem. Ingen havde lyst til at kjøbe gården, da den skulde sælges ved auktion, for det samme, men endelig, da der kom nye folk, døde det lige hen. ANE MALENE JESPERSDATTER, LILLE-LONDEBJÆRG.

1666. A tjente som fårehyrde i *Öster-Høgild* i *Rind* og lå ved en lidt ældre sön i et bagkammer ved ovnen henne i den östre ende af salsen. Det var hen i sommertiden og grumme varmt, og da han passede hövderne, og a fårene, så skulde han gå ved dem til midnat. A lå da ene en tid om aftenen og ventede efter, at han skulde komme. Så hører a dören gå fra dagligstuen til kjøkkenet, og én kommer med klodser nok så svippende ud i bryggerset til törvekrogen, og der blev den. A troede, det var én af pigerne. Lidt efter hører a piskeslag og en dunder ude i gården, og så troede a, sönnen kom med hövderne; men det varede dog endnu et godt tag, inden han virkelig kom. Vi kunde begge to tit høre, der gik en vugge, men aldrig kunde vi blive kloge på, hvor den gik. A kunde bedre høre den end han. A lå også inde i sovekammeret somme tider, men kunde lige godt høre vuggen. Det var gamle folk, a tjente, og de havde ingen börn. så det var ikke dem, der brugte den. MADS HOLDT, PÅBØL.

1667. På en gård i nærheden af *Varde* var også spøgeri. En nat vilde en karl overnatte der. Som de sad ved bordet om aftenen, begyndte køerne at bröle ude i stalden. Så sagde börnene: »Nu kommer det.« Der blev da straks et slemt spektakel oppe på loftet, som om de rullede med tomme tønder der hen ad. Det kom regelmæssig hver aften. Gården var bleven flyttet

et par gange for det samme, men det fulgte med. Det er den karl, der har fortalt mig det. P. KLEMMENSEN, HOVEN HÖJSKOLE.

1668. For mange år tilbage spögte det slemt i en gård i *Vilslev*. I stalden holdt en hvid jomfru således hus, at hestene slog mod döre og vægge, så det dundrede i hele gården, og i karlekammeret voldte hun også på anden måde karlene uro. I bryggerset var det lige så galt. Her stod hver nat en kone med en stor sort kyse på hovedet, lænende sig op mod bryggersvinduet. Der var et spektakel med alle karrene, som slog mod hinanden, så folkene undredes over, at de ikke gik i stykker. Endvidere lå der hver nat i foderloen en stor sort hund med gloende öjne. Den gjorde dog ikke karlen nogen fortræd, når han kom for at hente hakkelse. For en del på grund af dette uvæsen blev gården flyttet, og da den blev reven ned, fandt den dreng, der gik murmesteren til hånde, et stykke guld under en grundsten. Han viste mesteren sit fund, og denne indbildte drengen, at det ikke var noget af værdi, gav ham nogle penge derfor og forbød ham at tale med nogen der om. Men guldet fandtes netop under det sted, hvor den sorte kone plejede at stå. Efter at gården var flyttet, vedblev dog den hvide jomfru og hunden at spøge på de gamle steder, og en vægter, der flere år efter var ansat i Vilslev, så dem ofte på sine natteture. En rund plet, der om morgenen ikke var bedugget, betegnede det sted, hvorpå hunden havde ligget. Samme vægter kunde i øvrigt sige, hvem af sognets folk der skulde dø i det nye år. Nytårsaften stillede han sig i kirkegårdsporten, og de ligskarer, der skulde komme til at gå herind i det følgende år, passerede da forbi ham, og han kunde da kjende hver person deri. KR. JENSEN, V.-VEDSTED.

1669. I en gård lige midt i *Limskov* by har det været så galt med spøgeri, te de måtte flytte gården, de kunde ikke være der. Nu ligger den oppe oven byen ude på marken. Hver aften, når karlen kom ud og skulde fodre hestene, da gik der en hovedløs hest i grævningen, og den var ligedan i begge ender. Siden lod de den gå og passe sig selv. Da gården var bleven flyttet, stod der endnu lidt af det ene hus. I det hørtes der af og til klagemål og skrigen. Der var legestue i en anden gård tæt ind til, det var endog så nær, at begge gårdene havde skjelhus sammen. En aften blev der sådan skrigen og jamren og tummel, te det var grueligt, på den øde gårdsplads, men da folkene fra legestuen gik ud og så efter det, var der ingen ting. Så blev det hele ryddet væk, og nu forsvandt klagemålet. EGTVED.

1670. På en gård i *Erritsø*, der hedder *Elkjær*, var der meget spøgeri. Hunden kom og kradsede malingen af dörene for at ville ind, og hylede slemt, hestene sparkede og tumlede i stalden o. s. v. En gang, karlen stod og følte efter, om de var bundne, og derfor tog i grimeskaftet, tog han om en menneskehånd. Så

fik de det spøgeri gravet ned ude på marken et stykke fra gården, og der blev plantet en hvidtjörn öven på. Når den bliver ryddet op, kommer spøgeriet igjen. Jeg har set tjörnen, en stor gammel busk, lige tæt ved gården. JELLING.

1671. Da a var en knægt på en 18, 19 år, da kom min faders svigerfader ned at bo i et hus ved skoven, der skulde han have aftægt nede, og huset lige godt drives under gården. Så var a der nede at plove en dag, og om middagen sad den gamle kone og fortalte om et spøgelse, der kom over et hjörne, hvor nu skolehaven er, den havde en trekantet hât på og gik lige hen for et höjt tornegjærde, der var uden for den gård lige neden for kirken, sprang oven over det og så ind i et gammelt bindingsværkshus, der var fjælet op, og så forsvandt den. Det var nu sådan i mange år, men da bliver det gamle hus brækket ned, og stuehuset blev bygget op der. Den mand, der nu ejede gården, vilde sælge den, for det det spögte i gården, og han kom også af med den. Den nuværende mand tilstår, at det heller ikke var rele, det var somme tider, at de kunde næsten ikke være der. Både han og den forrige mand havde stadig lys om natten. Så flyttede de blot en dör ind til pigekammeret, og siden har de ikke mærket noget. En nat lå manden og konen vågen, og da var det, som der blev slået en spand vand hen ad gulvet, og manden siger så: »Nu skal du vare dig, Trine, at vi ikke bliver overslået med vand.« Da han hørte dette her, da kom det op i mig, hvad den gamle kone havde fortalt, og a tænkte, det stod i forbindelse dermed. KRISTEN RÖNNING, BRAMDRUP.

1672. Der var en spektakel i en gård i *Bramdrup*. Så snart der var lys tændt, var der intet i vejen, og derfor lod de lyset brænde hele natten. Det var, ligesom tærskemaskinen gik, eller som en spand vand eller en pispotte blev smidt hen ad gulvet. Men når de kom op, var der intet at se. Så flyttede de yderdören, og da hørte spektaklet op. JEPPE JENSEN, BRAMDRUP.

1673. På samme gård, hvor Stærke-Mads boede, gik der et gjenfærd, som kaldtes den grönne mand. Det kom op af en grøft nede vest for gården, gik hver aften gjennem forstue og kjøkken, hen til skorstenen, tændte piben og kastede ildtangen med stort rabalder på skjødstenen, forsvandt så gjennem bryggers og törveport og fortsatte vejen öst på op ad forten og ned i Arild enge. Han færdedes lydløst, og den eneste lyd, man hørte, det var den, ildtangen gjorde. Det var en lille klejn mand, klædt i grönt fra top til tå. En sön der på gården ved navn Anders og var en voksen karl, fik i sinde en aften at følge gjenfærdet for at se, hvor han gik hen; men efter få minutters forløb kom Anders tilbage og havde mistet talens brug. For resten var han hverken tundtet eller tåbelig. Sådan gik han i flere år. Men en dag, da han læssede et læs hø nede i mosen,

og Stærke-Mads var ved at lange hø op til ham på læsset, så gjorde han først afværgende bevægelser og blev uhyre hæftig, og til sidst så råber han af fuld hals: »Det kan minsæl være nok !« og fra det öjeblik var han kommen til talens brug igjen. Men ingen fik at vidé af ham, hvordan det var gået med ham og den grönne mand. Denne blev ikke set efter den tid.

J. V. NISSEN, RAMTEN.

Tondtet er den, der har taget skade på forstanden, tåbelig den, der opfører sig fjantet og tankeløst, altså dog uden at have mistet forstanden.

1674. I den sydligste af *Krogsgårdene* boede en mand ved navn Mejer. Mens han ejede gården, var det rent galt med spøgeri. Undertiden hørtes et frygteligt spektakel, navnlig i det östre hus, eller man hørte håndkværnen gå om natten. I hestestalden skal endnu findes en bås, hvor der aldrig kan stå nogen hest bunden om natten. Den afdøde ejer Henrik Gyllings første kone mærkede tit spøgeriet. EFTER JENS MADSEN. N. P. OLSEN.

1675. I begge *Krogsgårdene* var der spøgeri. I den ene var hestene altid svedige om natten, og dörene stod åbne om morgenen og kunde aldrig holdes lukkede. Men måske det var Nis, der havde været ude at ride. I den anden gård gik håndkværnen om natten. HANS MAND, PILEMARK.

1676. I en gård i *Krogsgård* skulde en husmandskone en nat komme og bryde hör. Hun mödte i gården lidt för kl. tolv og gik ud i kjøkkenet og tændte et lys, med hvilket hun vilde gå ud i bryggerset til hörren; men hver gang hun kom i dören, gik lyset ud, og det forekom hende, som om en dör blev lukket öp, hver gang lyset gik ud. Hun blev da bange og gik ind i sovekammeret til konen og fortalte, hvorledes det var gået hende. Gårdmandskonen spurgte hende, hvad klokken var, og da der blev svaret, at den omtrent var tolv, sagde hun til husmandskonen, at hun blot skulde vente, til klokken var lidt over tolv, så var der ingen ting i vejen. Dette gjorde hun da, og nu kunde hun godt gå ud med lyset og mærkede ingen ting til siden om natten. EFTER RAS DAM, SELSINGGÅRDE. N. P. O.

1677. Henne på *Balleskov* mark i *Egtved* sogn var der spektakel i en gård ved nytårs- og juletid. Det var ligesom et uvejr, der kom, og så foer det ind i en stue, og der tumlede det inde. Konen var meget kjed af det, da manden tit var henne. Så snart de satte benene ud af sengen eller tændte lys, holdt det op. Så flyttede de stuehuset, og så var det forbi. JEPPE JENSEN, BRAMDRUP.

1678. Der var i fjor 12 soldater indkvarterede i gården *Risbak* i *Sjörslev* sogn, og skulde om natten ligge i en lade. Jeg var der iblandt og havde af pigerne hørt, at manden i gården havde hængt sig der inde for et års tid siden. De to, der lå op mod lobalken med hovedet, kunde ikke sove, for gjenfærdet gik op og ned langs med den lobalk og gik altså over hovedet på dem.

Men vi andre ti mærkede intet. Den ene var oppe og ude, og idet han kaldte på mig, sagde han, at han kunde ikke sove for det. Jeg svarede ham, at det var vel mus, sådant noget skulde han ikke bryde sig om, men det var lige nær. TESTRUP HÖJSKOLE.

1679. I den næstöstre gård i byen på *Hjarnø* var der meget farligt med trolddom. De måtte søge en klog mand, ti så snart det blev aften, kunde de ikke være i huset, det gjorde spektakel på gulvet og i deres træsko, som stod ved sengene, så de ikke kunde sove. SÖREN HANSEN.

1680. I en gård midt i *Ejstrup* by dér spögte det både ude og inde. På loftet var det, som det målte korn op og slog skjæppen ned. I spisekammeret, hvor tallerkenerne stod i en række, hoppede og skralrede de om natten, så folken troede, der blev aldrig en hel tallerken, men om morgenen sad de lige godt hele og holdne. I stalden løb en hest, rögteren kunde ikke se den, men gnisterne skårrede fra stenene, akkurat lige som skoene kunde slå imod dem. Alt det hørte de mange gange. Det lød også, ligesom nogen gik og lukkede dörene op og gik ud og ind. Sådan var det hele huset igjennem, men det var altid værst med spektaklet imod höjtid. Om de låste og krogede alle dörene i hele stuehuset om aftenen, var de lige godt oppe om morgenen. Konen kom en aften ude i deres bryggers imod en stor sort én, men hun gik hendes vej. Manden, der hed Grol, vilde så ikke længere bo i huset og læt så et nyt stuehus på to etager bygge i den søndre side af gården, det gamle lå nemlig i den nordre side.

ANE KATRINE ANDERSDATTER SØGÅRD, HANDEST.

1681. Der var noget spøgeri sådan ved hver juletid i det hus her i byen, som Morten Hansen boer i. Men han vil jo ikke godt have snak om det.Börnene har tit fortalt om det, og konen hørte det en aften stå udenfor dören. Det bumrede, og til sidst kom der et skrald på dören. Så kunde han forstå, hvad det var. Det går og slæber omkring. För de kom der, boede der en gammel aftægtsmand fra en gård tæt ved siden af, men om det er ham, der går, véd man ikke. De siger for resten, at Morten Hansen har Cyprianus og læser i den, og hver juleaften skal han op på kirkegården. MARIE ELISABETH OLESDATTER, ROSTRUP.

1682. Æ tattere gik jo omkring og tiggede, og så havde de en gang læt dem hus henne i *Hindborg*. Den gang de var komne til sengs, så rejste folkene i gården af. Så vilde tatterne have at vide, hvor de vilde hen. Ja, de vilde hen at finde deres får, de var bleven henne. Om morgenen spörger tatterne konen: »Fond I æ skåbbere, mo'r?« De sagde jo ja, de havde fundet dem. Men tatterne forstod nok, hvad de var henne for, det var, for det der var spøgeri i deres soveværelser, men det vilde de ikke sige dem. Nu er tatterne jo noget kloge, og så manede de spøgeriet ned i

tre mænds tid. Den gård lå östen for degneboligen, men er nu flyt ud. Det er den, bitte Jens Møller har.

METTE HANSDATTER, KRARUP MØLLE, HVIDBJÆRG.

1683. Å*gård* var i ældre tider et kjæltringsted, der i det indhus holdt de stadig til. De havde en villele grubekjedel, og den, sagde de, kjæltringerne havde stjålet og båret dertil, for de stjal om natten og fiskede om dagen. Min kone havde tjent der og set meget skidteri i den gård. Lige för den gamle mand, Jens Lassen døde, sad a der inde ved ham en fire, fem nætter, mens han var syg, og da var der noget under stolen, der letnede den. A rejste mig og så efter det, og da raslede det ude i kjøkkenet. A tog nu et lys og så ud efter det, men a kunde jo ingen ting opdage. Sönnen, der lå i overkammeret lige för faderens begravelse, så, at ovnen var gloende, og så rendte han ud med klæderne på armen. SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

3. Spøgeri i præstegårde, skoler og møller.

1684. Forhen var det galt i *Hjortlund* præstegård. De kunde ikke holde en vis dör lukket, og kreaturerne kunde de ikke holde bundne. De måtte binde dem i tækkereb. H. A. WULFF, HJORTLUND.

1685. Der var noget skidt i *Hjerk* præstegård, og der er også én manet ned i det vestre gårdsled. Præsten, der gjorde det, hed Niels Arø, og han har konfirmeret min moder.

MAREN PRIMDAL, NAVTRUP.

1686. I en præstegård i *Himmerland* var spøgeri. Præsten kunde ikke magte det. Der var et kammer, hvori de spiste og drak og dandsede hele natten og gjorde en forfærdelig allarm. Endelig fik folkene fat på Ufødt-Bærtel. Han fik ikke magt med spøgelserne den første aften, heller ikke anden aften, men tredje aften slog han en kreds med hans kjæp, og i denne manede han skidteriet ned. MORTEN JEPPESEN, TOVSTRUP.

1687. Der var noget spøgeri oppe i *Lem* præstegård, mens min fader tjente der som andenkarl. Karlene lå oppe i fæhuset, og så kunde de høre kreaturerne flyve op i bindslerne, og bindehunden holdt sådant et styr. Blodet af den sad op ad væggen om morgenen. Så var det en nat især, hövderne brölte sådan, og da gav karlene dem foder, den gang de kom op, for at de skulde være rolige. Men som de nu kommer i seng igjen, kommer der en skikkelse ind i karlekammeret til dem, og de kan höre, den skrumler imellem deres træsko. Så vidt som de kunde se, forestilte det en præst med en krave om halsen. En anden nat, hunden igjen tudede, sagde præsten, hr. Schæfer, til pigen, at hun skulde gå ud og se, hvad det var. Hun mente, at hun turde

ikke, men så lovede han, at hun skulde ingen fare stå, og hun gik da. Da hun kom ind igjen, spörger han: »Hvad så du?« — »A så en mand, det var ligesom faer selv med krave og kjole.« — »Nå, ser han sådan ud?« siger han. Så klædte præsten sig på og kom i sin præstedragt og gik ud, og nu var han henne et par timer. Pigen måtte ikke gå i seng og skulde passe på at holde lyset tændt. Det var nu ved midnatstid. Da han kom tilbage, haglede sveden af ham, og så bad han pigen om at gå op og hente koldt vand af en kjelde, der var vesten for det gamle søndrehus, som blev revet ned for et par år siden, men kjelden står der endnu. Det skulde hun komme til ham med, for han vilde have noget at drikke. Hun turde ikke vel, men gik dog, og siden var der ingen ting at mærke. De mente, at præsten skulde have sat gjenfærdet ned ved den östre ende af søndrehuset, og det blev forbøden en skrædder, som var rögter der i præstegården, lige så vel som alle andre, at de ikke måtte sætte sig ved den ende, hvis de skulde i én ting forretning. Så var det en dag, det knøg, da satte han sig der, men han kom i sådan forlegenhed og pine, at han måtte til at henvende sig til præsten. Han svarte ham: »Ja, sagde jeg det ikke nok, der skulde du være bleven fra.« Så kurerede præsten ham. LEM.

1688. Hvor der nu er hestestald i *Rödding* præstegård, har der været karlekammer inden for, og ved dören sidder en skjelsten, som har siddet imellem to marker og er bleven flyttet derop for at blive syldsten. Lige uden for den dör har været et hundehus, og der har ingen hunde kunnet stå, de blev helt tåbelige. En karl, som tjente præsten, han sagde til ham, at det var synd, den hund skulde stå der, for det var forfærdeligt, som den hylede om natten og gjorde sig til. Præsten bad da karlen sörge for, at de alle var i seng den aften klokken elleve. Han tænkte, at han sagtens kunde narre præsten lidt, og blev oppe, men stod så langt inde i kammeret, at præsten ikke kunde se ham. Da klokken var godt elleve, kom præsten ud i præstekjole og krave med bog under armen og gik hen til hunden og stod lidt. Så gik han ind og sagde næste dag til karlen, at de var ikke alle sammen i seng. »Jo,« siger karlen. Nej, han måtte ikke lyve, der var én oppe. Så måtte karlen tilstå, og præsten sagde: »Hvorfor har du ikke lydt mig?« Andre har hørt det fusle i det karlekammer, og de har hørt hakkelsekniven gå oppe på loftet oven over. Nu er der ingen, der hører det. Der menes for resten også, at præsten ikke fik ret magt med det, og at det senere har vist sig. RÖDDING.

1689. Igjennem *Tvede* præstegård gik en gang en kjørevej. En mand, som endnu lever, fortæller, at da han som karl tjente i præstegården, og en aften gik ind i stalden, løb der en hund lige imellem benene på ham, og den peb så svært. I det samme hørte han en grumme dummel på porten; han gik da hen og luk-

kede porten op, men der var ingen ting. Så snart han var kommen hen i stalden, dumlede det igjen, men der var heller ikke noget at se denne gang. Men da han tredje gang hørte, det dumlede, og lukkede op, kom der en lukket vogn, som holdt uden for dören. Præsten måtte så op, og han sagde til sin kone, at nu vilde der komme flere til hende og sige: Nu, i Jesu navn, men dem måtte hun ikke tage imod, för der blev sagt: Nu, i Jesu Kristi navn, for så var det ham, der kom. Præsten var så længe inde i storstuen, men skidteriet fik han da manet ned ved det nordöst hjörne af gården. SOFIE LUND.

1690. I *Årup* præstegård havde de også meget spøgeri. De havde en hund, der ikke kunde stå bunden, uden den fik brød hver aften. De havde også en bås, hvor ingen kreaturer kunde stå bundne. Derfor havde de to beder stående der. En aften spøgede det helt forfærdeligt oppe på et høloft. Min bedstemoder, som tjente der, hørte det en nat, hun sad ved en ko, der skulde kjælve, at det gav sådan en forunderlig lyd der oppe, og alle køerne stak næsen i vejret og snøftede. Det var, som én kom dumpende ned på ranen. Det var dog det eneste, hun hørte. Da det nu blev for broget med det spøgeri, måtte præsten til at mane det ned. Spøgelset bebrejdede ham, at han havde stjålet en toskillings-kage. Men han havde altid en toskilling med, når han var henne at mane. Denne gang vilde det alligevel ikke gå for ham, for én af karlene havde lyst til at høre, hvad præsten vilde sige, og derfor var han krøben op på høloftet. Præsten råbte nu, at hvis der var nogen kristen sjæl i nærheden, skulde han gå ud, ellers kostede det hans liv. Så måtte karlen af sted, og spøgelset blev manet ned. LÆRER ANDERSEN, HUSBY.

1691. I *Ljunge* præstegård var der også et kammer, som vendte ud til kirkegården, og som var bestemt til sovekammer for fremmede karle og kuske, som kom dér og skulde blive der natten over. I dette kammer påstod alle, som havde prøvet på og skulde ligge der, at der ikke var til at være om natten. Nogle stod op om natten og gik hen og bankede på hos gårdens karle, så de måtte lukke dem ind i deres kammer, og ingen lå der mere end én nat, kom de tiere til præste ården og skulde overnatte der, var de ikke at formå til at ligge i det kammer. Ja, det var så galt, at når der var sadelmager i længere tid, vilde han ikke en gang ligge der, han havde prøvet på det en nat, men han gjorde det aldrig mere, sagde han, endskjöndt han skulde gå en milsvej for at nå sit hjem om aftenen, og lige så langt om morgenen for at komme tilbage igjen. Om samme sadelmager fortaltes der ellers, at han var sådan en modig mand, der ikke let lod sig gjøre bange. Der kom dog en gang en kusk, en meget höj, rolig og sindig karl, som ikke nægtede at ligge der i kammeret, og tjenestefolkene fortalte ham dog, hvorledes det huserede der, men han svarede ganske rolig, at endnu havde intet for-

mået at jage ham bort fra, hvor hans plads var anvist ham. Om morgenen spurgte de ham, hvorledes han havde sovet; men han svarede dem kun kort og knapt: Å jo, det gik så an, mere kunde de ikke få ud af ham. Der fortælles, at porten, som var i samme længe, der vendte ud imod kirkegården, kunde aldrig stå lukket; det buldrede og hamrede løs på den, så den snart gik op, og det blev da foretrukket aldrig at lukke den, og ofte var det, som der blev kjørt op for døren med fire heste for og slået knald med pisken; men når karlene kom ud for at tage imod de fremmede, var der ingen. I den vestre længe skal en præst have manet et spøgelse ned. Der skal også i gamle dage have boet en præst, som hængte sig, og derfor rumsterer der så meget ved nattetider både i bryggerset og flere steder, og der menes at være sket store forbrydelser, som er blevne skjulte.

SKOMAGER PEDERSEN, SORØ.

– 1692. Porten i *Odder* præstegård er aldrig lukket og kan ikke være det for spøgeri. Der er et led, som bliver lukket, men porten står åben. Præsten, la Cour hed han, og så kapellanen, de vilde prøve at undersøge det spøgeri en nat, men præsten blev syg og måtte gå ind, og kapellanen blev søvnig, og så opdagede de intet.

JÖRGEN SÖRENSEN, BOTRUP MØLLE, TISET.

– 1693. Jeg lå ovre i sideflöjen i *Odder* præstegård, mens jeg opholdt mig der. Så snart rådstueuhret slog tolv, så hørte jeg hen over loftet over mig sådan sjokken og træden, som om én gik i bare födder. Så snart den havde givet en halv snes trit, så var det forbi, og så lagde jeg mig til at sove. Det var hver evige eneste nat, og jeg sov aldrig, inden jeg havde hørt det. Min søster var der i halvtredje år, og hun tilligemed alle dem, der var i præstegården, hørte et forfærdeligt hvin, så skrækkeligt, at hun aldrig kunde glemme det, og hestene i stalden de stampede og var så urolige. Hun sprang op af sengen og løb op i den store sal for at ville tale med hendes tante, der lå i et værelse oven for. Der møder hun tanten, som også havde hørt hvinet, og præstekonen kom også, de mödtes der alle tre. Andre havde för hørt det hvin. De kunde også høre flere vogne komme kjørende ind ad porten og op for dören, og der blev sådan skralren og spektakel. Men det forsvandt igjen, uden at nogen vidste, hvor det blev af. Porten kunde ikke være lukket, den måtte altid være åben. Der var også et værelse på loftet, hvor der var en masse blodpletter. Det blev aldrig brugt, men jeg kikkede dog en gang derind og så dem. Én af pigerne vågnede en gang og så en person i en sid kjortel stå med en stor økse og lade, som han vilde hugge den ned i sengestokken. Han så meget bøs ud. Hun stödte til den anden pige og sagde: »Ser du ham?« Nej, hun så ikke nogen. Da dødningehovedet blev begravet, blev der sådan en uro, at de måtte grave det op igjen.

LÆRERENS KONE I SKJÖRPING.

1694. A har tjent i *Mari-Malene* præstegård, og der spögte det. Det kunde komme fæslende forbi pigekammerdören ude i gangen, der fører fra kjøkkenet op til stuerne, og det kunde være, som det smed en hel hoben fodtöj fra sig. Om morgenen sagde fruen: »Hvad er det for en tummel, her var i nat? Jeg vil ikke, at du skal holde de unge her til præstegården.« A sagde, te vi var i seng i ordentlig tid. Men mine ord skulde gjøres til lögn. Ja, der var nu ingen andre unge folk her, og det må så have været spøgeri. En aften hører fruen det måle korn op på loftet. Hun tager en stok og støder op imod det sted, hvor lyden kom, men så flyttede det sig lidt længere hen. Så siger hun til barnepigen om at kalde på kusken, for præsten var ikke hjemme. Hun turde ikke. Ja, så tager hun selv et slag over sig og går ud og kalder på folkene. De besætter det hele med lys og går derop både karl og piger og hende selv, men alting var i orden, og ingen særdeles ting at se. Da kom hun selv i tanker om, at der var spøgeri, og turde ikke være ene mere. Det skal være pastor Rise, der spøger.

INGER MARIE RAVN, MARI-MALENE.

1695. Mens a var ung, kom a til at tjene præsten i *Fjellerup*. Der fortaltes af, at der var spøgeri der i gården, men a fornam ikke til noget i længere tid. Da træffer det en dag, at mig og en anden karl skulde til at sætte noget træ i favn, og så flyttede vi hundens fjælehus hen i en krog. Da vi stod der, sagde karlen: »Nu skal du huske det med mig, at vi får hunden flyt igjen, ellers er den split ad inden i morgen.« Men vi glemmer hunden begge to. Ved den tid som klokken kunde være elleve, begynder hunden at pibe og give sig noget. Så siger karlen: »Det var fejlt, at vi ikke fik hunden flyt, det er rent galt.« — »Da kan du jage dig i et par bukser og rende ned og slæbe huset med ham over til træet,« der skulde han stå. Det turde han ikke. Så siger a: »Det er jo tosset, der er da ikke noget ved det.« Men han turde ikke, og hunden skrålte, som en kunde rele have torsken ham. »Da tör a.« A flyver op og jager mig i et par gamle bukser og løber ned til ham. Den flyver ind imellem benene af mig og havde nær snært mig omkuld. »Da skal a svare til, Satan han har rigtig sit spil med dig«, siger a til hunden. Men karlen var løben bag efter, for hvis noget skulde have taget mig, vilde han vel have været med. A slæbte hunden over til sin plads, og så tav han. Men a så ingen ting. Hunden den lå mange dage lige så slatte og syg, men den holdt sig endda. Karlen sagde til mig, da vi gik tilbage, at håret brændte ret om hans ører. De anser det for, det skulde have været en præst, der gik igjen. En præst, de kaldte ham Hoff, han fortalte, at han havde set en stor sort ringhalset hund komme ud af vognporten og gå ind ad kjøreporten og så over gården ind i et törvehus, hvor der för havde været en skole.

NIELS KRISTIAN JENSEN, FREDBJÆRG.

1696. Pastor Jörgensen i Trige havde først været præst på Grönland. Derefter fik han ansættelse i *Tisted* (Kongens Tisted). Da han kom dertil i nådensåret, skulde han ligge i et af de to gjæsteværelser, der var oven for storstuen, og et af værelsets vinduer vendte ud til gavlen. Da han var kommen i seng om aftenen, hørte han straks en stöj ude i salen, som om der var rengjøring, og møblerne blev flyttede. Det spektakel varede ved til klokken tolv. Næste morgen sagde han til præsteenken, som endnu styrede huset, at han gjærne vilde være fri for at få gjort rent ved denne tid på døgnet og vilde have ro om natten. Hun sagde nej, hun havde ingen rengjøring foretaget, og hun gik hen og åbnede dören til kjøkkenet og sagde til pigerne, om nogen af dem havde været der oppe. De nægtede det. Næste aften gjentog den samme stöj sig. Så stod han op og lukkede dören op ind til salen, men nu var alt mørkt og stille der inde. Idet han vender sig, ser han et ansigt på ruden i gavlen og hører et hæsligt grin. Da han nu atter var kommen ind i sit værelse og havde fået dören lukket, begyndte stöjen igjen og varede til klokken tolv. Næste morgen forlangte han et andet værelse og fik det, og så tænkte han ikke videre over den sag. Da familien skulde flytte til ham, blev samme værelse anvist lærerinden og et par af börnene. Men aldrig så snart de var kommen til ro, för de hørte stöjen. De kom farende ind i stuen og turde ikke ligge der. Værelset blev så ikke senere benyttet, för biskoppen kom på visitats. Han fik det, og hans tjener fik det andet ved siden af. Da hørte biskoppen stöjen. Han ringede på tjeneren, der måtte op og tænde lys. Næste morgen spurgte bispen om, hvad det var for en stöj, der var i huset. Ja, siger præsten, han havde netop tænkt at sige det til hans höjærværdighed og haft i sinde at ville skrive noget om det. Dertil svarede bispen: »Har De lyst til at skrive, min gode Jörgensen, så skriv hellere om noget andet.« Siden lå der ingen i det værelse. De vågnede flere gange nede i sovekammeret ved at høre stöj der oppe, skjöndt alle döre var smækkede. Det gik endog så vidt, at han kaldte på piger og karle, og de gik bevæbnede der op, da de troede, det var tyve, men der var intet. Det fortog sig efterhånden og hørte helt op, inden de flyttede derfra. Præsten för ham havde hængt sig, og hans eftermand skar halsen over på sig, så det kan være, det enten var spøgeri efter det første eller varsel for det sidste, der hørtes.

FRU SIGNE CHRISTENSEN MØLLER, CHARLOTTENLUND.

1697. A tjente i *Skjæve* præstegård i to år, og der er a lige så vis på, der gik spøgeri, som de a sidder her. Præsten var selv overbevist om det. A lå i et kammer, der var imellem nødset og studehuset, og så var det en nat, det giver sig til at bøle, som om alle höjederne var løse. A gik med et stort fyrjærn og en flintesten og gik og slog ild først gjennem nødset, så gjennem stuehuset, men de lå alle så nær som én ko. A i seng igjen,

og så varede det ikke længe, inden det atter begyndte at bøle. Men nu turde a ikke stå op og se efter det. En aften skulde kusken kjøre med til *Dybvad* og hente præsten. Så hjalp vi ham at spænde for bag ved det vestre hus, og derefter vilde vi kjøre med vognen hen til det östre hus, hvor vi havde vort kammer, Så var kusken noget flabet og sagde, han var tilfreds, Fanden vilde age med ham. Men da vilde øgene ikke östen ud af gården, de var endda måske tyve år hver især, enten vilde de ned i møngen eller i en grob på den anden side. Han måtte så vende om og kjøre vesten ud, og øgene var så forpust og forslæbt, inden de kom til Dybvad, så han kom selv til at tro, at han havde Fanden oppe at age. Men da præsten kom på vognen, kunde de godt trække den. PEDER KRISTENSEN VESTERGÅRD, JIGSTED.

1698. Her oppe i *Haslum* præstegård var der sådan et spektakel, at ingen kunde være der. Det skal være en præst, der spögte, som er aftegnet her oppe i kirken tillige med hans kone. Han skal have været beskyldt for sådan en stor sortekunstner.

HANS KRIST. PEDERSEN, HASLUM.

1699. Der har været sådant spektakel i *Jerslev* præstegård. Det kunde banke som med økser. Min moder tjente der som hönsepige, og hun hørte det. Denher sölle knåt sad ene i kammeret om aftenen, for den anden pige gik ud på kommers. Det kunde også hugge kister i og klævre med dörene.

JOHANNE MARIE JENSDATTER, JERSLEV.

1700. For mange år siden brændte *Lönborg* præstegård og to bøndergårde, som lå tæt op til den. En kone, hvis fødegård brændte ved den lejlighed, har fortalt mig en del om varsler vedrørende denne brand. Ude i et hjörne i præstegårdshaven stod der et stort asketræ, og det fortaltes almindelig, at når det træ blev hugget om, vilde præstegården brænde. Der skulde være nogen nedmanet under den, men om det var selve branden eller noget andet, véd jeg ikke. Mellem laden og östrehuset i præstegården var der et gab, da husene ikke gik helt sammen, og der i hjörnet mellem de to huse var der en brønd. Folk, som gik ud og ind ad præstegården, skulde forbi denne brønd, men ved aftenstid var der ikke mange, der turde, især kvinder. Der gik så meget skrumleri ved denne brønd, ja, de havde endog hørt én ligge og klage sig der. Når der var fremmede piger i præstegården, kartepiger eller andre, skulde avlskarlen altid med dem forbi denne brønd. Provst Bloch, som da var provst i Lönborg, vidste mere om pusleriet end de fleste, troede folk. En aften silde kom hans avlskarl kjørende hjem med ham ude fra sognet. Da de kom midt i porten, vilde hestene ikke gå af stedet længere, og de hørte et menneske jamre sig henne ved brønden. Provsten sagde så til karlen, at han skulde blive holdende stille, og gik så af vognen og ind i gården. Han var henne en fem eller ti mi-

nutter, kom så igjen og sagde til karlen, at nu kunde han godt komme, nu var der intet i vejen, og det var der heller ikke. En gang skulde den omtalte brønd omsættes, da den var bleven bröstfældig, og så var provsten så uhyre bange for, at der skulde ske et ulykkestilfælde. Han holdt om morgenen bön og andagt med alle arbejdsfolkene og formanede dem til den yderste forsigtighed. Desuden kom han derud til dem for hver ti minutter. Det kunde rigtig nok ikke godt tænkes, at der kunde ske en ulykke, da brønden kun var tre til fire alen dyb og med fast gruset bund. Det gik også heldig nok. Så kom der en ny præst, der hed Jæger, til Lönborg efter Bloch. Han omlagde haven og lod den store ask fælde, skjöndt folk advarede ham. Så kom branden, og den omtalte brønd blev benyttet meget til at tage vand af. Da alle tre gårde var nedbrændte, lagde en mand sig over brønden på karmen og jamrede sig höjt. Det var manden i den gård, hvor ilden først var opkommen, og hvorfra den var sprungen over og havde antændt præstegården og den anden gård. Han vidste ikke, hvordan ilden var opkommen, og led nok også selv stort tab. Dermed var efter folks mening så varslerne opfyldte for spøgeriet i præstegården. KR. L. VESTERGÅRD.

Sml. gårdens træ D. S. II. I. 278—291.

1701. En af vore karle fortalte mig, at han havde en gang set et frygteligt syn, idet gårdhunden tudede. Han tog nemlig ved begge øren og så ind imellem dem over snuden, men hvad han så, vovede han ikke rigtig at fortælle, da han frygtede hævn af den, han så. Det var den Onde i egen person, troede man. Han fik så meget ved den lejlighed, at han måtte ligge til sengs i nogle dage. A. L.

1702. I *Öster-Hornum* skole høres jævnlig underlige lyd. Det er, som dörene går op, og de hører nogen gå over gulvet. Det er i den nye bygning, og folkene er så vant til at høre det. I den gamle skole, som er bygget sammen med den nye, er det også galt. Den bruges til törvehus, og det lyder tit, som törvene ramler ned, men når man ser efter, er der intet at opdage.

LÆRER OLESEN, GJERDING.

1703. I *Hjerk* skolekammer i den nörre side er der noget skidteri, og det var i ledtog med det fra *Dragshöj* og foer sammen. Degnen mærkede, at der altid var sådan uro der inde, når det blev mørkt. Han hed Lavst Busk. MAREN PRIMDAL, NAVTRUP.

1704. Der omme i *Åle* skole blev der sagt til hjælpelæreren, at han en vis aften ikke måtte ligge i det kammer, som han ellers altid lå i. Men han vilde ligge der alligevel. Et vist klokkeslæt flöj dören op, og det begyndte at rangere med ham, vendte ham og vilde tilsidst trække dynen af ham. Men han holdt fast, og da der var gået en tid, forlod det ham og gik ud af kammeret. Den forrige hjælpelærer var også bleven advaret, men lå der og blev så syg, at han døde kort efter. MØLLEREN I RASK.

1705. Min morbroder Rasmus Sörensen var en gang skolemester for börnene der omme i *Åle* og var ret godt lært, men havde ikke nogen examen. Det spögte slemt i det kammer, han lå i. Det var en nat, da kom der én og sloges med ham om lagenerne og dynen. Han holdt det vist nok fast, så det kunde ikke få dem, men det var da nogle lagener, der var bestemt til at skulle med én i jorden. En anden lærer, der havde ligget der forhen, døde ligefrem af angest. TREBJÆRG.

1706. Der var én, der boede i *Hæstrup* gamle mølle, han var så slem til at gå igjen. Mester Niels fra Hjörring var så der ude for at mane ham, men han kunde ikke få bugt med ham, med mindre de skulde kjøre om kap. Gjengangeren skulde gå under jorden, og præsten kjøre över jorden. Præsten måtte vælge, hvad kant de skulde på, og så valgte han en strækning, der var fuld af egetråmper og rödder og ris. De kunde høre ham neden under dem hele tiden, det skreg og klagede sig uafladelig. Men da præsten kom til åstedet, da styrtede begge hestene. Han kom dog nogle alen foi ud, og så havde gjengangeren jo tabt, så skulde han være der nede og var nedmanet. Det var norden ved Brønderup et sted. JENS PETER PEDERSEN, ILBJÆRGE.

Mag. Niels Jensen Julbye. 1721—1754.

1707. Møllebygger Madsen i *Sterup* fortalte mig, at han en gang var taget ud til *Vrå* (?) mølle for at besøge sin broder, der var møllerkarl. Han havde travlt, men sagde: » Jeg skal komme op i gjæstekammeret og ligge ved dig i nat, så kan vi tale sammen.« Det blev sengetid, og han kom ikke. Nu gik Madsen i seng og faldt straks efter i søvn. Noget efter vågnede han ved, at dören gik op. »Hvad, er det allerede dag?« sagde han, for han troede jo, de kom ind med kaffe til ham. Der kom også et gammelt kvindfolk ind, og hun gik hen og stillede sig for enden af bordet, og stod der og klagede og jamrede sig, men sagde ikke noget. Lidt efter skred hun hen til den anden seng, der stod i kammeret, og forsvandt der, men i det samme blev der en underlig höj dynge i sengen. Han blev jo ræd nu og lukkede öjnene, for han troede, at hun lå i sengen. Om morgenen var der ingen ting, og ingen dynge at opdage. Da han kom ud til broderen, sagde han: »Ja, du var en rar én, sådan og sådan var det i kammeret.« — »Ja,« svarede han, »de siger nok, der går spøgeri her i møllen, men jeg har aldrig mærket noget. Jeg har rigtignok heller aldrig ligget i det kammer« LÆRER ANDERSENS MODER, LÖRSLEV.

1708. Sören Søkbæk tjente som møllersvend i *Lerkenfeldts mølle*. Han slog så mange mårkorser på hans seng, förend han gik i den. A spurgte ham om, hvorfor han gjorde det, og så fortalte han, at der flere gange var kommet noget og havde lagt sig på ham om natten. Han tog da en nat dynen og væltede omkring og holdt så det, der lå i dynen. Dernæst siger han: »Hvad er det? hvad vil du?« Det svarede: »Det er Kristen Stevnstrup.«

Nu tænkte han sig om, for han havde været i Frankrig i kongens tjeneste og havde rejst i Bremen og andre steder; og da mindedes han én, der hed Jens Stevnstrup. I dagningen gav det nogle gabe, som om det var af en stor hund, og så svandt det lige hen fra ham og var væk. Siden turde han ikke ligge der i møllen. Men så var den gamle provst *Colding* der nede, og så blev det væk. Denher gamle provst var en skikkelig mand. Han gik tit på kirkegården ved midnatstide, og da de spurgte ham, hvorfor han gjorde det, svarede han, at det var så fredeligt og roligt der. POST-LAVST, ULLITS.

1709. Der har gået det sagn, at der har været et gjenfærd i *Lerkenfeldts mølle*. Der var en karl, som hed Sören Søkbæk, og han var møllerkarl der. Så kom der noget om aftenen og vilde gå i sengen til ham. Han snakkede om det i gården til de andre folk og sagde: »Når den nu kommer igjen, så vil a smide mig omkring, jage dynen på den og holde den. Så siger han til den: »Hvem er du? der er ingen, der har i min seng at bestille andre end som mig.« Så svarer den: »Kristen Kristensen Stevnstrup.« Sören havde aldrig hørt tale om én, der hed sådan, og han bliver så forfaer, te han kunde hverken sige det ene eller det andet. Men til næste nat kom den igjen og satte sig udenfor hans seng ligesom en sort hund med et par öjne, som de var af gloende glas, og den sad og gabte, ligesom den var søvnig. Så havde han en kat, der lå i sengen ved ham, og den flyver ned på hunden, som de jo gjærne vil, og de slåes så almindelig, te sokkerne og hårene af katten de sad runden om inde i værelset og på et stykke linned, han var trukken af. Sören var bleven så forskrækket, te han vidste ikke, hvordan det gik til med striden. Han turde ikke være i kammeret siden, og han forsikrede for mig, at den angst, han der havde fået, sad i kroppen på ham og vilde aldrig forlade ham siden. A stod en aften ved sengetid og snakkede med ham, og han stod og lagde armene over stalddören. Med ét hørte hans snak op, og a gik ind i min seng. Næste dag sagde a til ham, hvordan det kunde være, han blev så tavs med èt. »Fornærmede a dig?« — »Nej, men mærkede du ikke, der kom en skikkelse og lagde sig op på dören ved siden af mig?« — »Nej.« — »Da gjorde der det, og a kan mærke, den kommer hver eneste dag og er ved siden af mig.« Han var nok nede ved provst Colding at snakke med ham om det, men han sagde: »Hør, bitte Sören, du har vist drömt det.« Så gav han ham det for det og ikke andet, men provsten var jo også en gammel mand. DEN GL. SOGNEFOGED, VÆSTERBØLLE.

1710. Der var spøgelse i *Meldmølle* i *Tømmerby*, og det blev sådan, at ingen kunde være der. Det kunde tage borde og sengen og alle mulige ting og smide for dörene, og så snart de vilde sætte noget på bordet, krus eller andre ting, tog spøgeriet det og væltede bordet omkring. Når de skar hakkelse, kunde det

tage kisten og smide op mod hanebåndet og gjorde sådan mange turer. Folkene i møllen turde til sidst ikke være der, og der blev nogen bojet til at skulle sidde der om natten. Der var også tre karle, som bandte på, at de skulde nok holde det ud. De satte sig ved bordet, og de to tog hver i sin ende af det, men spøgelset tog og vred bordet omkring, så de beholdt kun stumperne. Så tog møllerkonen en stor dreng ved hånden og gik over til hr. Weise, der var præst i *Ust*, og han spurgte hende: »Det skader vel ikke eders legeme?« Nej, sagde hun, det havde det ikke fået magt til. Ja, så drev han det hele væk, så de kunde gå hjem og rolig være der for eftertiden. Da han kom tilbage fra den tur, var han gjennemvåd af sved. Min moder var så gammel, at hun kunde huske det. ANE BOLETTE JUSTSDATTER.

1711. Mølleren ved Gammel-Estrup mølle (han hed Stabel) gik og gjorde spektakel i møllen, så de kunde ikke være der. De vilde skylde ham for, at han havde gjort falskeri med folks korn. Præsten i *Favsing* manede ham. Da han kom kjørende, flyede han kusken en bog . . . . Han skulde kjøre så stærkt, som bæsterne kunde løbe, til Favsing. De skulde spændes fra i en fart og jages ind i stalden med töjet på, og han skulde gå i seng. Da han havde gjort det, blev der sådant spektakel i gården, som den skulde have revnet. PEDER KRIST. KRISTIANSEN, KARLEBY.

1712. Der har fra ældre tid været en gammel mølle i *Tisted* ved Viborg, og den blev fløt til Sønder-mølle i min tid. Imens møllen stod i Tisted, kom der en sort hund hver nat efter midnat. Ingen kunde lukke for den, og om der var aldrig lukket så godt, skulde den nok komme derind og kom så op ad trappen. Så rendte folkene ud, og ingen véd, hvor den nu blev af. Ingen møllersvende turde være på møllen efter den tid. Den hund skulde have gået der fra den tid, møllen blev bygget.

TESTRUP HÖJSKOLE. LAVRIDS LAVRSEN.

1713. Der var meget spøgeri i *Rårup* mølle sådan ved midnatstid, men det var dog ikke til enhver tid, man mærkede det. Det kunde være, som hele mølleværket skulde ramle sammen, og da møllersvenden så gik op til mestersvenden og sagde ham det, sagde han, at han måtte stoppe møllen et par timers tid, og kunde da godt gå hen at sove i det lag. Også inde i værelserne var det galt. En gang var der nogle fremmede der, og der sad en hel del damer i et værelse og passiarede. Da blev det galt i værelset ved siden af. De så derind, men kunde ingen ting opdage. Men så blev det galt inde ved dem selv også, og de kunde ikke komme ud, for de turde jo ikke gå igjennem det værelse, hvor det havde begyndt at spøge. Så måtte de til at hejses ud af et vindue. Det var nu ved höjlys dag, dether skete. Af og til sådan i skumringen så de en hvidklædt dame komme fra marken af og gå op til møllen, og så tilbage igjen. Enden på alt det

spøgeri blev, te stuehuset blev bygget om, og da de så kom til at rense op og lægge grund til den ny bygning, så fandt de en del skeletter, og de antog jo da, der var begået en hel del mord her i gamle dage. ELSE MARIE HANSEN, ANDKJÆR.

4. Spøgeri på herregårde. A—Ø.

1714. Der er et værelse på herregården *Astrup* i Salling, hvor ingen kan være om natten. Her inde har en gang en forvalter slået hans husbond ihjel. TESTRUP HÖJSKOLE.

1715. For så pas en menneskealder siden var der en forkarl på *Avsumgård* i *Vejrum*, der hed Povl Kristian. Som han en dag i hösten står i laden og forker op, kommer hans hund løbende hen til ham med halen mellem benene og hyler ynkelig. Han kunde jo vel forstå, at hunden så noget, den blev bange for, hvorfor han kaldte den til sig, satte begge dens ørespidser sammen og kigede så ud i laden mellem dem. Han så da en krigskarl gå op i »æ agerum«, det var ingen almindelig menig soldat, ti den havde rød mundering på. Det var imidlertid en ond gjerning, Povl Kristian her havde gjort, og han kom også til at bøde hårdt for det; ti kort tid efter blev han meget nærsynet, så han måtte sige sin tjeneste op, og atter efter nogen tids forløb fik han den sorte stær. I den samme lade, hvor Povl Kristian så krigskarlen, skal man efter karlens forsikring ikke kunne færdes med lygte, öjeblikkelig, som man er kommen ind i laden, slukkes den. Udhusene og hovedbygningen er her som så mange andre steder adskilt ved en grav; over denne grav fører en bro, som man kalder vindebroen, og her, fortælles det, kan man ikke færdes over om natten. På et overværelse i hovedbygningen kan ingen sove om natten, det har flere gange været forsögt, men hver gang sker det, at der kommer noget, ingen véd, hvad det er; man kan høre dörene gå, men man kan intet se, og det huserer således i sengen, at det al tid ender med, at den modige bliver slynget ud på gulvet. Man fortæller, at en lærer skal have skudt sig selv på dette kammer på den måde, at han fyldte bøsseløbet med vand, efter at han havde ladet, og så afskudt bøssen i munden. I Avsumgårds have skal der gå en hvid jomfru med en blodig kniv i hånden. En aften, forkarlen Jens Bredal og hans moder vilde gå igjennem haven, blev de nødte til at vende om; ti hvor de vendte sig hen, kom der en hvid skikkelse imod dem. Et sted ved diget, som omgiver Avsumgårds mark, går der en hovedløs hest; et andet sted ved landevejen kan der aldrig stå kreaturer töjrede om natten, de løber da al tid løse omkring om morgenen; endelig et tredje sted ved kastdiget går der en rød so uden ører. Vesten for gården har i sin tid været en fold, hvor

man drev kvæget ind om aftenen; dog var der al tid én til at tage vare på det, og hver nat blev det iagttaget, at alt kvæget ved midnatstide rejste sig og brölte af fuld hals. Ingen vidste årsagen dertil, förend en mand, der var synsk, blev sat til at holde nattevagt, men nu fortalte han, at han havde set en rød stud stå uden for folden og række halsen ind over hegnet, og at det var dette, de andre blev urolige over. M. MØLLER, SIR.

1716. En aftenstund vi var komne fra arbejde, da stod vi inde i borgestuen og vaskede os, og lige i det öjeblik kom en stor tønde rullende ind i gården mellem stuehuset og et udhus. Vi lukkede en jagthund ud efter den, og den blev ved at rulle ned til *Rødkjærsmose* lige her östen for byen, der forsvandt den i vandet. Hunden blev ved efter den og kom drivvåd hjem. Det var lige i mørkningen, og det er bestemt, for a så den. Der er også set ridende i den gård (*Årupgård*), de er komne ridende for dören over midnat og har trukket hesten ind i stalden, og da der så blev set efter, fandtes der intet. Et par hestes manker var hver morgen flættede, og de selv var drivvåde. Ingen andre heste i stalden var sådan. De sagde, at en Svensker brugte dem. Hans eget hår var også lige sådan filtret hver morgen. Han havde skudt sig i sit kammer. KVORNING.

1717. To brödre på *Barritskov* vilde have samme fruentimmer, og så slog den ene den anden ihjel i ét af værelserne. Derfra stammer blodpletten. En herre kom dertil og vilde sove der om natten. Han satte noget for dören og vilde ikke sove. Der kom så tre ind, og det ene mandfolk stak det andet ihjel. Da rejser herren sig op og siger: »Da var det et nederdrægtig uforskammet mord.« Siden blev det spøgeri borte. ANE JOHANSEN, OVERBY MARK.

1718. En nat, mens a var staldkarl på *Dybvad* i *Skjæve*, hørte a, der kom en karet med fire for kjørende ind i gården. Det slog et par knald med pisken, og så kjørte det hen for den brede dör. Der slog han igjen et par knald, og øgene stod og trippede. A lå oppe på ranen, for der var så mange lopper i kammeret, og så vilde a ikke gå ned og se efter det, for a tænkte, at en gammel karl, der hed Morten, gik ud og tog imod det. Men han havde ikke hørt noget, og om morgenen viste det sig også, at ingen havde været der. Pigerne derimod havde også hørt det,

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

1719. På *Einsiedelsborg* i Fyen var det så grueligt med spøgeri. Min moder tjente der som kammerjomfru hos to gamle frøkener. Deres søster, som kaldtes den gamle frue, og havde været gift med en ejer, baron Petersdorff, gik igjen, og det spögte så grueligt hver nat. Når de to gamle frøkener sad der om aftenen, kunde lyset aldrig være tændt, men blev ved at svaje frem og tilbage og gik til sidst ud i en blå lue. Min moder skulde så ud og tænde det igjen. Da hun en aften gik gjennem spisestuen for

at tænde det, kom hun til med sin hånd at stryge hen ad et stort låddent dyr som en kalv, der strøg sig hen forbi hende. En anden gang de skulde have fremmede, blev der sådant spektakel i fadeburet, hvor alle retterne til gjæsterne stod. Det var, som alt porcellain og det hele faldt. »Barn«, siger frøknerne, »gå dog ind og se efter, hvad det er, der er kommet ind og har revet alt ned.« Der var intet. Så en nat klokken tolv tog min moder mod til sig og gik ind i kammeret, hvor det spögte værst, og spurgte om, hvad det var, om det var noget, der skulde åbenbares? Så sagde den gamle frue, hvad det var, og så blev der ro på gården. Det gav sådant et kib i hende, da det talte, og det kib erholdt hun siden, så det kommer af og til, og det har jeg som arv beholdt efter hende, og min datter med, vi tror alle, at det stammer derfra. LÆRER HANSEN, HORNUM.

1720. På *Engelsholm* er der et tårn med et værelse, hvori der er en seng, der skal redes hver dag. Hver eneste nat kommer der en hvid jomfru og går over broen ind til tårnet og går op i det, og hver nat ligger der en lille hund i sengen der oppe. En aften sad to karle i Nörup kro og spilte kort, og den af dem, der vandt, den skulde have den hvide jomfru. Han, som vandt, gik hjem om aftenen, og da kom hun til ham, og der måtte han så møde så længe han kunde, hver aften. Men inden året var omme, var han død. Nogle unge folk gik forbi gården en aften, og de gik da og spögte. Da så de den hvide jomfru komme ned ad én af gangene, hun gik tæt forbi dem og gik op til tårnet. De blev først opmærksomme på, at det var et spøgelse, da hun ingen lyd gav fra sig. Det var akkurat ved midnatstid.

FRU GUNDESEN, SØRUP.

1721. På *Frisenborg* der var en herre, som ikke vilde tillade pigerne at sidde og brænde lys om aftenen at spinde ved og gjøre töj og sligt, og så satte de dem ind i deres bagerovn og spandt der. Siden har de hørt en snurren der inde ligesom af en rok, der gik. KR. KR.

1722. Der var et lille hus på porten ind ad *Fønixborg* gård, og det kunde aldrig være lugt. Hver gang de stoppede det til, blev der hul igjen. Der kom en karet kjørende der igjennem, hvor der var spændt fire heste for. Så var det også galt i kræhuset. En ko fik kalv om natten og den begyndte at bröle. Da sfæbte rögteren kalven hen i foderlåsen til om morgenen. Men da var der ingen kalv alligevel. Så beklagede han sig over det, han skulde op af hans seng om natten for sådanne narrestreger. Da lærte én ham det råd, at han skulde tage hans fyrtöj af lommen og slå ild over kalven, inden han tog den. Første gang han slog ild, da røg kalven væk og blev rent henne, og så blev han ikke narret siden. Kristian Rod, der har boet her norden for, og tjente der den gang, han har fortalt det og forsikrede, at det var

sandfærdig. Anders Væver her östen for har også tjent der og set, at det en aften var lyst inde i kræhuset, og der var endda ingen folk der inde. En aften så han én med skimlet skjæg, der gik hen ad huggehuset, og så kunde han nok forstå, der var spøgeri til færds. Da han kom ind til lys, blev han så syg, te han havde nær støvt. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

1723. På *Gjedsergård* har der været slemt til at spøge, og det lige til de seneste tider. I den første tid, efter at den nuværende ejer havde kjöbt den, vilde han naturligvis ligge ovre på hovedbygningen, når han overnattede der; men det blev han snart færdig med, der var slet ikke til at være. Og siden har han også al tid ligget i forvalterbygningen, når han nødvendigvis skulde overnatte. I kostalden spøger det også forskrækkeligt; ja, det var rigtignok i den gamle, kanske det går bedre, siden den er bygget om. Men det er da ellers ikke så fårlig mange år siden, at en klynge af folkene en aften silde stod og så på, at porten flöj op med et vældigt brag. Jörgen forkarl var altid dygtig forvoven af sig, han gik lige over og smak porten i igjen og lukkede den rigtig forsvarlig, men aldrig så såre var han kommen over til de andre folk, för porten atter flöj op. Han over og lukker igjen, men denne gang havde han knap fået den lukket, för den flöj op igjen og havde nær slået ham i hælene. Siden den tid prøvede han ikke på at lukke efter spøgeri. KAREN TOXVÆRD, SILLESTRUP.

1724. I *Glomstrup* borgegård går en hvid dame om i de mange værelser. I Glomstrup sø, nu for en del morads og kjær, gik i mange år et råb på en bestemt aften. Ingen gik til sidst efter det, og alle troede, at der en gang skulde ske en ulykke. For ikke 30 år siden gik en mand ved navn Sören vildt der. Da man hørte det samme råb: »How, a ær wildt,« troede man ikke, det var andet end det gamle, der lød bestemt ligeledes, og gik ikke efter det. Om morgenen fandtes han død, frossen ihjel. Han vilde have gået til Karby til sin moder. Hans kone lever endnu. P. CHR.

1725. En aften sad et par af karlene på *Glorup* inde hos stuepigerne i deres kammer. Da hørte de alle fire en stærk jamren udenfor dören på en gang, som gik forbi denne. De tænkte, at det var en jomfru, som var der på gården og havde slagtilfælde, der jamrede sig, og da de antog, at hun havde fået tilfældet på gangen, ilede de der ud for at hjælpe hende. Men da de kom ud på gangen, var der intet at se. Den jamrende lyd, som havde tilkaldt dem, bevægede sig nu op ad en stor jærntrappe, og karlene og pigerne fulgte efter lyden, som forsvandt, da den var kommen op af trappen. Tæt ovenfor var der en dör ind til et kammer, og da man lukte den op, sad jomfruen, som havde slagtilfældet, der inde og fejlede intet; hos hende sad en anden pige, men de havde ikke hørt den jamrende lyd. LARS FREDERIKSEN.

1726. På *Gunderstedgård* ved Nibe spögte det for 60 år siden i en ganske forfærdelig grad. Gårdhunden foer hver nat rundt om gården og gjøede og tudede, uden at man kunde forstå, hvad der var på færde. I gården havde kort forinden to eller tre selvmord fundet sted. Til staldkarlen Lavst Nielsen, født 1814, blev det sagt, da han tiltrådte sin tjeneste, at hvis han hørte en hest, der om natten gik omkring i gården, slæbende på et jærn-grimeskaft, skulde han ikke ængstes derved. Karlen syntes, det var en underlig pråt, men en aften, som han havde lagt sig til sengs og glemt at lukke kammerdören, hører han hestetrampen og lænkeraslen, og ind ad dören kommer en hest med en uhyre lang hals, men uden hoved. En navnløs rædsel overfaldt karlen, rejse sig turde han ikke, skrige om hjælp mægtede han ikke og badet i sved tilbragte han en uhyggelig nat, skjult under dynen. Da dagslyset kom, var det sælsomme syn borte. Fra den tid af lukkede han med störste omhu kammerdören hver aften.

J. D. JENSEN, VINDBLÆS.

1727. Der er spøgeri på *Hesselmed.* De kunde hejse vindebroen op, og så var den dog nede om morgenen. På *Store-Hebo* har de en port, som de aldrig kan holde lukket. KRIST. OLESEN, ÅL.

1728. Den gamle Ole, der tjente på *Hjermitslevgård* i *Tolstrup* sogn, havde mangen gang, når han kom gående hjem efter at have besögt sin kone, og kom op ad vindelbroen i borggården, hørt, hvordan alle bøtterne i hele stabler faldt ned på gulvet i mælkekjælderen. Den var nedenunder, hvor riddersalen havde været. Han fik dem flere gange til at se efter, men der var intet. JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, UGILT.

1729. På herregården *Höjstrup* skal en forpagter Neergård og frue have huseret meget, efter at de var døde. Om aftenen kunde man høre, at de kom kjørende ind i gården med fire heste for, hvorpå dörene blev lukkede op alle vegne, og man kunde se disse døde mennesker gä og efterse alle vegne, manden på loftet, hvor man hørte ham måle sæd, og fruen i fadebur og kjælder. CHR. OLESEN. STORE-TORÖJE.

1730. På *Hvilsbjærggård* spøger det endnu. En rögter, der har været der, han fortæller, at hver julenat klokken 12 rejser kreaturerne sig op. Det kan smide med hø og halm oppe på slyden, så det kommer imellem hverandt, og det kan smide med mælkespandene, så de dandser, og kreaturerne kan da give sig til at bröle. Der går også en hund i den gård, det skal stamme fra den tid, da munkene var der, for det var jo her, Peder Munk, boede. To dragoner slog ham ihjel der nede på marken, og på det sted voksede der et træ op (andre fortæller, at træet var der, og de graveee ham så ned under træet). Det træ står der endnu og må ikke blive ryddet, for der siges om det, at hvis det bliver hugget om, skal Hvilsbjærg brænde. Det er en eg, og der går spøg-

eri nede ved det; a har kjendt det træ i 50 år, og det er i den tid ikke kommet videre, for der er ingen grøde i det. Det står ude på marken helt ene, og manden, der ejer gården, lader det stå og vil ikke hugge det om. Han er endda ikke overtroisk, men siger nu lige godt: »Det skal blive stående.«

ELSE MARIE HANSEN, ANDKJÆR.

1731. A har tjent på *Kokkedal*. Der var altid sådan skubben med møbler og stole, og en kunde høre nogen gå i slæber på gulvet. Forvalteren sagde til mig en morgen, at det var sært, a kunde ikke få tid til at gå og slæbe og gjøre rent om dagen og skulde bruge natten til det. A svarte: »A tror, det er forvalteren, der går over mit værelse og slæber.« En morgen tidlig, vi skulde vaske, vilde a gå op ovenpå hos fruen efter lys. Da a kommer så på trappen, hørte a, trinene de knirkede bag efter mig, som om et menneske fulgte mig; a vidste nok, at den trappe knirkede altid. A tykte dog, det var en stor slovvere hund. Da a så vilde ned, kom husjomfruen og vilde også ned. Men hun tog kun et par trin, så gik hun op igjen og sprang hen til en anden trappe, som hun så gik ned af. Da vi siden mödtes, spurgte hun, om a havde set noget. Nej. Ja, hun havde set en hvid mandfolkeskikkelse, der gik for ved hende. »Hvor gik den hen?« siger a. »Ja, du må ikke blive ræd, den gik hen ad dit kammer.« Men i det kammer var der nu altid sådan muslen og småpuslen.

HELENE JAKOBSEN, ALSBJÆRG.

1732. På *Legårdslyst* på *Vrold* mark kom der én kjørende klokken tolv om natten med fire sorte hovedløse heste ind ad den östre port og hen for den store dör. Jens Nielsen havde set det mere end én gang, og han var en troværdig mand. A sagde til ham, at han skulde ikke bilde mig sådanne fjåter ind. Jo, det var sandt. A var jo som en slags stuepige, for herren var ene, og så havde han fæstet mig til det. A skulde en aften følge med en herre op på et værelse, og a bad ham slukke lyset. Det lovede han, og så gik a ned igjen, puttede min bitte lygte, a gik med, ind under forklædet og gik videre, men da fussiede og fussiede det ind ad den anden side til et kammer i den anden ende af huset, og da a kom ned til lyset, blev a så syg så syg. Det lys, herren skulde slukke, stod lige godt og brændte om morgenen. A prøvede selv til at slukke lyset der oppe, men hvis a kom igjen om en times tid efter, stod det atter og brændte. Det prøvede a mange gange. Når herren havde sagt: »I aften kommer der en herre fra Kjöbenhavn,« så gjorde a jo i stand i forvejen. En aften sagde han til mig: »De har glemt at slukke lyset«. — »Nej,« siger a. Det sagde han ikke noget til. Der gik én og slæbte med et par skindbukser oppe på anden etage. TÅNING.

1733. På herregården *Lerkenfeldt* er der meget spøgeri. Læreren her i Linde, der har tjent der, har fortalt mig følgende:

Han vilde gjærne læse, men da der jo ikke var ro i folkestuen, fik han lov til at sidde om aftenen i en stue, der kaldtes ammestuen, hvor jomfruen og pigerne sad, når de havde noget at bestille, der var bedre ro. Når da klokken blev ved lag halvelleve, skulde stuepigen ud og lukke den store dör. Hun skulde da gjennem en lang gang, og i den lå der en stor sort hund, sagdes der. Hun var da heller ikke dristig ved det, og når knøsen sad i ammestuen, fik hun altid ham til at følge med hende. Han så dog aldrig noget, hverken der eller andetsteds i gården; han lå endda om natten ude i rögterkammeret ved studene. Hans fader var rögter, men han gik hjem om aftenen, og så måtte den unge ligge der. Herremanden havde nemlig vel et hundrede stude, og de stod i et stort langt hus, der var afdelt på midten ved en skillevæg, hvori der var en dör, men ellers stod studene langs gjennem hele huset. I en tidligere rögters tid måtte der aldrig tændes lys ude ved studene, der skulde bestandig fodres i mørke, og det første foder skulde de have om morgenen klokken fem. Så en aften, rögteren kom og vilde i seng, gik der en løs stud i grævningen. Han drev den for ved sig op ad den ene side og ned ad den anden for at få den i bås, men der var ingen båse tomme. Det kunde han ikke forstå, og til sidst så bandt han studen i et stykke reb ved dören, og gik ind i sit kammer og hentede et lys, for dog at se, hvordan det hang sammen. Men da han kom med lyset, var studen forsvunden, rebet hang slapt ved dören. Han tænkte endnu, at den kunde have fået rebet smøget af sig og selv var gået i bås, og gik nu begge rækker igjennem, men alle studene var godt nok bundne, så han måtte da til at tro, at det ikke havde været en rigtig stud. Dette studehus var bleven flyttet så meget som husets bredde fra sin forrige plads. Mens det stod på sin gamle plads, kom der hver nat et gloende hjul trillende ned ad grævningen. Når det kom til skillevæggen, sprang dören op af sig selv, og det blev ved gjennem den anden afdeling og ind i foderloen. Siden huset er bleven flyttet, har ingen set noget til det. Der findes jo også et kohus, og i det går der en sort mand og slår køerne over ryggen med sin kjæp. Men når der bringes lys, så er der intet at se, og køerne ligger roligt. Det skal være en major (Lüttichau?), der har ejet gården, som spøger der. En aften om hösten, de havde kjørt rug ind om dagen og forket det op fra loen, listede staldkarlen sig over i den med en sæk for at bjærge lidt til hestene af det korn, der var spildt på logulvet. Han kunde undgå at gå over gården for at komme til stalden ved at gå over nogle lofter og en port m. m., og den vej havde han gået så tit i lignende ærende med både én tønde og derover på nakken, for han var en stærk karl. Bemældte aften havde han taget vel en fire skjæpper i sækken, og vilde just til at gå med det, da der kom en hvid mand sindig gående over loen, og han klemte staldkarlen så hårdt op mod en stötte, at han var syg mange dage derefter. Meddelerens fader har også

set den hvide mand, en aften han havde været ridende i Hobro og kom forbi gården, så han ham gående langs med den store lade, til han kom til en port, den gik han ind i. Da rytteren kom til porten, tog pokker ved hesten, og han fik ikke stilling på den, för han var kommen et godt stykke bort. Det var vel sagtens, for at han ikke skulde gjøre sig nysgjerrig og se efter, hvor den hvide mand blev af. K. M. RASMUSSEN.

1734. Ilav a tjente på *Lindinggård* i *Torstrup*, så a et spøgelse. De havde en gang langs gjennem huset, og den var der mange döre på, men da også én op ad loftet. Ved den var der altid sådant et sært fusleri og slæben, og nogle gange troede vi, det var manden, der kom, han kom gjærne med et par töfler på, når han kom inde fra. Men når vi så efter, var der aldrig noget. En aften vi var komne i seng, bliver uderdören lukket op en to, tre gange og slagen lige så hårdt i igjen. Da nu dören gik imod de røde sten i forstuen, gav det et farligt spektakel, når den slæbte derpå. Kokkepigen skulde altid skåde dörene, og så troede a, hun havde glemt at lukke dem, og a talte til hende: »Karen, du har glemt at lukke dörene, for uderdören er bleven lukket nu en tre gange.« »Nej, a har endda ikke«, siger hun, »a har skådet den.« A fik hende endda til at op og se efter, men den var skådet. På den gang var altid slæberi, og vi var grov rædde, når vi skulde sidde oppe en aften efter et og andet.

ANE MARGRETE HANSEN, HAVLUND.

1735. Præsten V. Birkedal kom en gang til herregården *Liselund* på Møen. Huset var fyldt af fremmede, og hvis han vilde overnatte, skulde han ligge i det blå kammer, hvorom gik det sagn, at det spögte der, fordi der i gammel tid var begået en misgjerning. Han vilde hellere blive end tage ind til Stege, og der blev da gjort i stand til ham. Han kom nu ind i kammeret, fik straks öje på en hvid medallion, der hængte på væggen, og hængte sin vest over den, samt rullede gardinerne ned, for at at intet skulde ophidse hans fantasi. Efter at have bedt sin aftenbön, lagde han sig til at sove. Men da kom der ligesom et par hænder og vilde rykke dynen til side, og han så en tågeskikkelse stå foran sengen. Han holdt igjen af al magt, men det var, som dynen skulde rives fra ham. Så rejste han sig op i sengen og sagde: »I Jesu navn, vig bort, hvis du er en fredløs ånd,« idet han slog kors for sit bryst. Da veg skikkelsen, og al angst gik fra ham, hvorpå han lagde sig til at sove og sov til den lyse morgen. Da han senere kom ned til husets folk og fortalte dem, hvad han havde oplevet om natten, sagde de, at det var det sædvanlige syn, der såes i det kammer.

PASTOR U. BIRKEDAL, RIBE.

1736. Da hunden på *Lönborggård* en dag sad nede ved det nörre hus og tudede, gik rögteren bag til og så mellem ørerne på

den. Han havde ikke siddet der længe, för han blev så forskrækket, at han i steden for at rende væk krøb ind i og gjennem en stor afløbsrende, der gik helt ind under huset. Han lovede siden for, at han aldrig skulde prøve det mere.

SÖREN KARL HANSEN, ÅDUM PRÆSTEGÅRD.

1737. Der var en svoger i besøg hos greven på *Nöragergård*. Om aftenen vilde greven følge ham til sengs, og som de nu gik og talte, lukkede gjæsten op ind til en stue, de skulde igjennem, men så der en dame sidde i sofaen. Han vilde trække sig tilbage med en undskyldning, og greven, der var lige bag ved, udbrød forundret: »Hvad er der?« Ja, der var en dame derinde, så han troede jo, de var gået fejl. »Nej, der er ingen dame«, sagde greven og lukkede dören op, og der var heller ingen. NÖRAGER.

1738. Jeg var i flere år på *Nör . . gård* for at passe en gammel adelig dame. Der gik en lang gang gjennem huset med værelser på begge sider, og den stod i den ene ende i forbindelse med kjøkkenet. En nat sad jeg meget sent oppe ved damen og vågede, da hun var meget dårlig og lå i en dødlignende søvn og ofte skulde have medicin. Jeg sad i en sofa og læste i en god bog med ansigtet mod dören og kunde se på uhret, når jeg skulde give den syge medicinen. Da lød der meget stærke og hastige fodtrin hen ad gangen, som om det kunde være et ilbud. Jeg rejste mig og ilede hen imod dören, opbragt over stöjen, som den syge ikke kunde tåle; men da standsede fodtrinene, den kommende gik et par skridt tilbage, og så var der lige med ét dødsstille igjen. Jeg så nu på uhret, det var næsten halvfire. Fra den tid af hørte jeg fodtrinene hver nat og altid ved samme klokkeslæt. Tit tænkte jeg på, at jeg egentlig skulde have lukket dören op, men kunde ikke få mig selv til det. Dette foregik nu om vinteren. Sommeren efter var damen bleven bedre, og jeg skulde da gjøre en lille rejse. Om morgenen meget tidlig lå jeg ude på gangen og pakkede min kuffert, da jeg skulde med det første tog. Jeg havde sagt til pigen, at hun skulde stå op og varme kaffe til mig og så komme stille op til mig med den. Som jeg nu der lå og havde travlt, hørte jeg det komme med stærke trin hen ad gangen. Jeg troede først, det var pigen, og sagde: »Men Sofie dog, hvordan er det dog, De tramper?« Da der intet svar kom, rejste jeg mig op og så ned ad gangen, men der var intet. Nu kom jeg i tanker om, hvad jeg så tit havde hørt, og så på uhret. Jo rigtig, det var ved samme klokkeslæt. Lidt efter kom Sofie listende, og så sagde hun: »De sagde til mig, at jeg skulde gå stille, og så tramper De selv, så jeg kan høre det helt ned i kjøkkenet.« Altså havde pigen også hørt fodtrinene. Flere har hørt de samme fodtrin. En præstekone, der lå der, hun tog sine sengklæder og løb sin vej. Da jeg først var kommen til at høre fodtrinene, hørte jeg dem jævnlig, men dog med mellemrum, det var jo også

så sent på natten, de hørtes. Jeg var på gården godt og vel syv år, og da jeg flyttede derfra, troede jeg, at disse infame fodtrin skulde følge mig, så dybt et indtryk havde de gjort på mig, men jeg har aldrig siden hørt dem. FRU K.

1739. Der kjører en lukket vogn om natten fra *Overgård* og til *Udbynedre*, man mener, at det er Jörgen Lykke, som har bygget gården og ligger begravet i Udbynedre kirke, der kjører. Oppe på gården er der en lang gang i hovedbygningen som en löngang, hvor dörene aldrig kan være lukkede. Maler Hoffmann fortæller, at da han arbejdede på gården, skulde han op gjennem denne gang til sit sovekammer; han vilde gå med lys i hånden, men det var ikke muligt, at han kunde holde det tændt, lige så tit som han tændte det, lige så tit blev det også blæst ud.
KAREN MARIE RASMUSSEN.

1740. Jeg var tjener på *Overgård* i tre år. Hver aften skulde jeg lukke dörene fra den ene ende af hovedbygningen til den anden, og så havde jeg altid en stor gul hund med mig. En aften, da jeg i det samme ærende var nået ind i den store riddersal, løb hunden en tre fire gange rundt om mig i en stor kreds og så hen til dören, som den stödte op ved at slå imod den med begge forbenene, derefter foer den ned ad den lange gang. Næste morgen kunde jeg godt se, hvor den havde løbet, men siden kunde jeg aldrig få den med mig mere om aftenen, om dagen derimod vilde den godt følge med. Det var dejlig månelyst vejr den aften. SKRÆDDER-OLE, VIVE.

1741. Sidste efterår skete det en aften, da herren på *Overgård* var ude og blev ventet hjem, at tjeneren syntes at høre, han kom, og gik så op for at tage mod ham, men der var ingen. Så gik han ned og lagde sig igjen, og da syntes han lidt efter at herren kom og gik op, men der var endnu heller ikke nogen. Det samme skete tredje gang, men da kom det ned til ham og flyttede lampen ned på gulvet og slukkede den uden at knuse den. Endelig, da han hørte lyden fjerde gang, kom herren virkelig; men han vidste godt, der var noget ved det, for herren var kridhvid i ansigtet, og det første, han gjorde, förend han hverken talte til fruen eller nogen, var, at han gik hen og åbnede en dör, som ellers aldrig blev åbnet, så lidt derind og lukkede den igjen. Tjeneren vilde fortælle ham, hvad der var passeret; men han bad ham tie stille og ikke snakke om det. Fruen spurgte, om han var syg, med det han var så bleg; men han sagde blot nej. Den omtalte dör, som han åbnede, siges der, at hans fader har bedt ham om altid at åbne og se ind ad, når han kommer tilbage efter en fraværelse, for der inden for bor Fanden, mener man. KAREN MARIE RASMUSSEN.

1742. Der færdedes og færdes den dag i dag spøgeri på *Overgård* og om ved den, fra det røde led og ind til gården er

der noget, og der kjører en lukket vogn mellem Udbynedre og gården. Når kammerherren var udrejst, og kammerherreinden så hørte vognen komme kjørende ind i gården og op for døren, sagde hun al tid: »Nu kommer min mand ikke i aften,« så vidste hun, at det var unyttigt at vente på ham. Der er et kammer der oppe, som ingen kan være i. Mur-Kristen fra Ajstrup arbejdede der, og han mente da, at det havde ingen ting at betyde, han turde da godt. Men han rendte snart derfra, han kunde ikke sige, hvad der var efter ham, men han kunde ikke være der. K. M. RASMUSSEN.

1743. På *Palstrup* har der i gamle dage været meget spøgeri. Således gik der en mand med en merskumspibe i munden hver nat. Når pigerne gik i mejeriet, kunde de om aftenen høre ligesom et læs ris vælte ind i bryggerset; når de så gik derind, var der intet at se eller høre. Folkene på gården kunde ofte høre låget på deres ölkrus klapre; hvoraf det kom, vidste de ikke. Min faster, som har tjent der, fortalte, at hun havde hørt det mange gange, og dog havde hun ingen kunnet se i borgestuen. En pige, som havde født i dølgsmål, og som havde druknet barnet i voldgraven, kunde om natten sees at stå og vaske ude ved gravene. Folkene kunde ofte om natten høre nogen komme kjørende over broen og ind i gården op foran stuehuset. Når så staldkarlen, der gjærne var sent oppe, kom ud, kunde han se vinduerne stærkt oplyste; men når han så gik derop, blev alt mørkt, og han kunde hverken se heste eller vogn. P. E. PETERSEN.

1744. En pige, der tjente på herregården *Pedersminde* i Århusegnen, sad en aften ved vinduerne og skrev. Som hun sad, kom der noget og strøg over vinduerne, det var lige som én, der havde klappet det med begge sine hænder. Hun blev svært ræd og skyndte sig at komme i sengen. Det var stærkt regnvejr, og karlene var komne våde hjem af marken, så de gik tidlig i seng, og da dette skete sent, var hun vis på, at det ikke var nogen af gårdens folk. Folk mente jo egentlig, at der var spøgeri samme steds, og den første aften, den ovennævnte pige var der og skulde i seng, hun skulde være barnepige og have kammer sammen med stuepigen, da hørte hun og stuepigen sådan noget underlig noget ude i forstuen, som de ikke vidste hvad var. De talte dog ikke om det, da stuepigen ikke vilde skrække barnepigen ved at tale om det, men de var begge to meget rædde. Barnepigen spurgte rigtignok om, hvad det var, de kunde høre, men stuepigen svarede, at det vel var forstuedøren eller kattene, der gjorde allarm, det skulde hun ikke bryde sig om, men blot lægge sig til at sove. Om anden dagen talte de sammen om det, og stuepigen sagde da, at sådant noget havde de hørt før. En aften sad en karl og to piger i pigekammeret, og da tykte de, at de kunde høre én ude i forstuen støde en jærnstang hårdt imod gulvet. De

tog da lyset og gik ud for at se, hvad det var, men der var ikke noget at se, hvorfor de gik ind og satte sig igjen. Det varede dog kun et öjeblik, för de hørte den samme lyd. Der var intet at se. Da de havde siddet lidt igjen, hørte de det selv samme, men denne gang turde de ikke gå derud. ANE NIELSEN, LISBJÆRG TERP.

1745. *Ravnstrup* bønder var kjørt til Sundby med hovkorn. Da de så kjørte ved et sted, de kalder *Jegen*, i *Hammer* sogn, var det for de bagere, som der kom én og sad op i den forreste vogn, og så blev hans heste så trætte, at han kunde ingen steder få dem. Den gang de så kom lige for Favrholt led, da syntes det for de agterste, som der red to personer fra dem og lige hen til Favrholt. Så kunde øgene igjen gå lige som för.

JENS MOSEN, ÖSTER-BRØNDERSLEV.

1746. Herregården *Lykkesholm* i Ellested sogn, Svendborg amt, har sit spøgeri såvelsom alle andre gamle herresæder. Husmand Chr. Rasmussen i Gulev Sølt har fortalt mig, at der er en port ind til borggården, som aldrig kan være lukket. Årsagen dertil kjender han ikke, men nogen natlig færd er det nok, som er skyld deri. Inde i borggården hører man då også stundum en vogn komme rullende, og man kan høre kusken smække med pisken. Det har også för truffet sig, at man har set, at det er en karet med fire sorte heste for. Uden for gården har man også set en lignende eller måske den samme karet kjøre omkring i haven eller skoven. P. JENSEN.

1747. Så var det en gang en nat om sommeren, at vi på *Løverodde* ved *Stenderup* havde køerne ude. Jeg havde da været der en vinter. Da hørte vi, at det var, som alle køerne kom rendende med töjrene og leginder og jærntöjrstager. Det skramlede på stenbroen, og födderne trampede. De kom om ved det hushjörne, hvor vort kammer var, og om i baggården. Karlen og jeg hørte det så tydeligt, og herren også. Det var midt om natten kl. tolv-et. Herren, som vi kaldte ham, lukkede et vindue op og råbte af fuld hals: »Simon, sover du?« Simon var allerede den gang på benene og lukkede dören op og sagde: »Her er a, herren!« — »Hørte du, at køerne kom og løb om ad baggården?« — »Ja, herren«. — »Kald på Hans, at han skal op og se, hvordan det er fat.« Da var jeg allerede oppe i bare skjorte og ude for at få køerne ud i marken igjen eller få dem bundne inde i stalden. Men der var ingen køer i stalden og heller ikke i baggården. Da jeg så kommer og siger det, så siger jagtjunkeren: »Så må de være løbne ind i skoven, løb om i gården igjen og se, om lågerne er lukkede til skoven. Jeg kom tilbage og sagde: »Ja, lågerne er lukkede allesammen, der er ingen kommen ind i skoven.« Så udbrød herren, der var en Tysker: »Gott verdamm mich, was ist da los!« og han siger til mig: »Ja, Hans, du må afsted ned i marken og se til køerne, hvor mange der er töjrede der. Det er

godt vejr, løb du i din bare skjorte!« — og jeg løb. Køerne stod töjrede nede ved stranden, men da jeg kom ned til dem, lå de ned alle ni. De havde ikke været løse nogén af dem.

Det var en aften vinteren derefter, at vi sad inde i et kammer ved siden af kjøkkenet. Der plejede vi at spise og at sidde om aftenen. Pigen sad inde hos os. Ude i kjøkkenet var der en mange alen lang tallerkenrække med kobberkjedler underneden. Da gav det på én gang et frygteligt rabalder ude i kjøkkenet, som om alle tallerkenerne faldt ned på kobberkjedlerne. De hørte det også inde, og vi mödtes på én gang ude i kjøkkenet både dem inde fra og os ude fra. Men der var ikke det mindste at se, ikke et eneste stykke var faldet ned.

HANS JOKUM LAURITSEN, VEJEN.

1748. Jeg tjente et par år på *Skårupgård* og hørte da, hvordan det spögte der. Det var særlig i kjøkkenet og altid ved juletid. Vi lå i et kammer ved siden af og kunde da høre, hvordan det rumsterede der ude. Det første år var det, som noget slæbte omkring, og som nogle katte rev med deres kløer på brændekurven. Det andet år begyndte det med tummel på loftet og slæben ned ad trappen, og det pustede og hvæste ved komfuret. En aften var det, som ildtangen faldt omkuld, og så tog vi tre piger om hinanden og gik til dören. Vi foer jo nok tilbage af angst, men vovede os endelig der ud. Jo, ildklemmen stod godt nok op, og der var intet at opdage. Et par dage efter fortalte jeg det til en vaskerkone, og efterlignede da den pustende lyd, men blev nu så syg og fik først lin, da jeg kom til at kaste op. En ældre enkekone, Sara, fortæller, at hun tjente der i hendes unge dage og hørte noget lignende. EGÅ.

1749. Gamle oldemoder tjente på en stor gård ude i æ sønden, enten var det *Solvig* eller *Görresmark*. Så siger konen til hende en gang, at hun skulde hente et lys, og så var der en lang gang, hun skulde igjennem. Lav hun kom i den, tykte hun, der stod en skikkelse. Så havde de en gammel kone på gården, som de kaldte moster, og nu tænkte hun jo, det var hende. »Er det jer, moster?« Da tykte hun det vand op og blev så stort, og ingen steder kunde hun komme for det. Så råbte konen: »Kommer du ikke med lyset, Karen?« Hun svarer, at hun var så vild, at hun vidste ikke, hvor hun skulde gå. Da konen nu havde talt til hende, kunde hun komme. ANE MARGRETE HANSEN, HAVLUND.

1750. Per Bødkers kone fortæller, at det spøger stærkt på *Spentrupgård*. Der er et bitte hus ved enden af det store (stuehuset), hvor de har deres pigekammer, og der kommer det ind og går og fusler, akkurat som der gik tre eller fire derinde i morgensko, og så snorker det så sært, som når man har skåret halsen over på en kalv, der skal slagtes. Det begynder med at banke i væggen ved födderne af sengen, og så er det,

det kommer ind og går og fusler. Fortællerindens moder tjente der om hösten, og hun hørte det tit, en aften havde hun sat en lille brændende lampe på en stol udenfor sengen; men da tog det til at ruske i stolen så længe, at lyset gik ud, så holdt det op. Pigen, der tjente der, var så bange for at høre det og havde bedet höstkonen så mindelig om, at hun endelig ikke måtte vække hende, når hun hørte noget. Men en aften havde pigen været ude og kom sent i seng, og da begyndte det, förend hun var falden i søvn. En anden kone, der tit arbejdede på gården, og gjærne vilde overnatte der, da der ikke er så kort til Jennum, kunde slet ikke være der; hende gik det i sengen til. Det blev værre og værre, tilsidst gik det ind i husfolkenes eget sovekammer og stod og ragte mellem papirerne i skatollet. Nogle gjættede på, at det måske var noget fra den forrige ejers fallit, der skulde åbenbares; men der har nok været spøgeri i gården fra gamle dage. I den sidste tid er det dog blevet værre. K. M. RASMUSSEN.

–1751. På *Spötrup* er en trappe, der fører op til overværelserne, og på den trappe mødes en gammel mand med en gammel kone. Hun kommer inde fra gulesalen, og han kommer inde fra uldkammeret. Den dör ind til det kammer skal der altid være en hestesko for til lukkelse, og den må aldrig være derfra. Den bliver sat for, efter at dören er lukket, og så kan man ikke komme ud af den, inden skoen bliver tagen væk igjen. Da Brejnholt solgte gården, bad han om, at den altid blev sat for. Æ tjente der det år, og der var én ting skidteri på den trappe. En aften vilde æ gå op på den i mørke, men kunde hverken komme den ene vej eller den anden og gik der vel en halvanden time, indtil fruen kom med lys. »Hvorfor går du der?« siger hun. »Ja, æ kunde ingen vej komme.« Hun grinede blot ad mig og spurgte, om æ havde husket at sætte hesteskoen for. Men æ lovede for, te æ skulde aldrig komme der uden lys mere. Barnepigen sad i hendes kammer en aften og strikkede, det var lige ved siden af, og da hørte hun en tummel på trappen ligesom af en hel del legende kattekillinger. Der gik en blå jomfru fra kjøkkenet og ud i bryggerset, hvor der stod en beholder med vand, og den tog de vand af. JEGIND.

1752. Jeg har tjent i *Hebo*, og der var en åben port, men ingen portdöre for. De har prøvet at have en port der, men ved midnatstid går den op, og i den senere tid har de ingen haft. Der er tre porte foruden på gården, og de er lukkede. Ved midnatstid kommer der en hel del både mandfolk og kvindfolk, jeg så det selv en aften, da jeg kom gående hjem, det var en dejlig sommeraften, der var sådan traven af dem, og der var også vogne kjendt der inde. Vi gik aldrig gjennem den port ved nattetid, undtagen vi var flere. Man siger, at der skal være en skat nedgravet under denne port. LÆRER JEPSENS KONE, BILLUM.

1753. På *Store-Restrup* har der tidligere været en stor kjælder, men for mange år siden blev den kastet til med grus og store sten, da folk ikke kunde være i fred på gården formedelst spøgeri i denne kjælder. A. C. L.

1754. Undertiden hen imod höjtid kunde der blive stort spøgeri på *Sø*, og det slog dörene op og i, og der var susen gjennem huset. Når folk kom med lys, kunde det lukke dörene, men ingen ting var der at se. Min fader gik en nat forbi Sø og vilde til sit hjem i Flade. Da kom der en sort skikkelse tværs over fra Møllehave, en gård sønden for Sø, og den vilde til Sø. Det var som en kappe, der skred forbi uden at bevæge sig. Da det kom ned til gården, blev der sådant spektakel på hundene. Det hørte han, og da han kom hjem, var han syg.

POVL SMED, FLADE.

1755. På *Sødal* er der meget skrumleri. En aften vi sad og spiste meldmad, kom en vogn kjørende ind i gården og op for den store dör. Så siger a til staldkarlen: »Nu skal du ud, Hans.« — »Jaja, lad dem først komme af.« Vi var en halv snes mennesker inde i folkestuen, og vi hørte allesammen, vognen kjørte hen, hvor de plejede at spænde fra, men da Hans kom ud, var der ingen vogn og havde ingen været. En aften kom han ned at fodre, og da stod der et blisset øg med hovedet ud af dören. »Hvad, er du nu kommen løs?« siger han. Men da han kom ned til dören, var det væk. Han gik ind og følte til hver hest, men de var bundne allesammen. Hvert år fjorten dage för jul var der to staldbåse, der skulde stå tomme, ingen hest kunde stå bunden i dem. Men efter jul kunde de sætte i de to båse, hvad de vilde. En aften i høslæt gik a med en anden karl, der hjalp mig at rögte, ind i høet og lagde os, for vi tykte ikke, det kunde betale sig at trække af klæderne og gå i seng. Hen på natten giver det et skrald på porten ligesom med en stor hammer, der hængte på den i to nokker. A lå og dumsede og tænkte: »Er der nogen, der vil ind, så slår det vel igjen.« Men så kom der også en 7, 8 skrald, som gården skulde falde. Nu sprang a op og ud, men der var ingen ting. PEDER NAVNTOFT, GAMMELSTRUP.

1756. Der var megen snak om skidteri, der gik i *Sønder-Vrå*. Sønden rollingen gik en skikkelse uden arme, og inde i rollingen var en trappe op på loftet, der gik skikkelsen op, og dens kjole slæbte op ad trinene. Man sagde, at der var en jomfru, som havde druknet sig i haven i en bitte aflang dam. Enken, som nu ejede gården, og som a tjente, hed madam Glerup, og hun gik hver aften i rette med os om at lukke alle dörene så bredt op: fra hendes sovekammer og ind i stuen og den ud i kjøkkenet. Den brede dör ud i gården den lukkede hun selv i, inden hun gik i seng, men om morgenen var den altid på vid gab. Hvordan det forholdt sig, var hende ubegribeligt. Hun sagde, at det var

én af pigerne, der gjærne vilde liste sig ud om aftenen, der lukkede den op, men det var det nu ikke, for hun gik ud af et vindue. En gammel mand, der gik og var gartner ved hende, var en aften ude at p...., og da så han sådan en klaring ved vestre ende af laden, hvor der gik en vej. Han troede, at det var et menneske med en lygte. Men så kom det skridende hen langs ad enden af laden på stenbroen og var som et tykt tællelys. Nu skred det hen i en krig, der var ved den östre side af gården, og der blev det henne. Så famlede han og var håtte så vildt, at han kunde ikke finde ind. Da han endelig kom ind, fortalte han, hvordan det var gået, og så tændte karlen lygten og gik ud, men der var intet. Der gik nu noget i det hjörne, og a så hver aften siden efter det lys. Gartneren sagde, at det var den gamle Glerup, og det var da vel noget af madammens familie, der gik. JOHANNE MARIE JENSDATTER, KLÆSTRUP.

– 1757. De havde indkvartering på *Tirsbæk*, og da der i det samme kom én af familien, som skulde være der om natten, kom han så op i borggården at være. Men alle dem, der lå i det værelse, blev smidt ud om natten. Han vilde lige godt prøve det, men næste morgen sad han på en bænk ude i haven. De spurgte ham, hvorfor han sad der. »Jeg kunde ikke være der«. Min svigerinde opholdt sig i forpagterboligen og boede ovenpå. Det var for hende, lige som man skar hakkelse underneden. Så sagde hun det til forpagteren, der hed Kjær. Han fulgte nu op med og hørte det. Så skrev han over til sin fader, der var præst i Fyen, og han kom. Da han havde hørt det, sagde han: »Lad det bare passe sig selv, det kommer ikke os ved og fornærmer ikke jer.« Da Tyskerne var her, sagde de til Kjær, om han havde spioner, for der gik nogle over broen hver nat. Nej, han havde ikke, der var ingen, som gik der. Om de måtte skyde dem? Ja, de måtte. De skød også, men det gik sin gang. ANE IOHANSEN, OVERBY MARK.

– 1758. Mens Mikkel Pedersen var stalddreng på *Tjele*, var han en nytårsaften tillige med nogle andre karle fra gården budt op til Hulhöjgården. De skulde tage potter og bøsser med og skyde nytår ind hos ham, men så måtte de ikke løbe, når han kom ud og så dem, for de skulde ind og beværtes godt. Da de var komne der op, vilde han have dem til at blive, og de sad nu og spillede kort om pebernødder. Da de endelig gik, var der én af karlene på en 18, 19 år, som havde fået en stor dram, og da de kom tilbage til Tjele, så de en broget kalv ved kjeldetruget. Denher karl vilde først skyde på den, men de rådte ham derfra, for de kjendte godt kalven og havde tit set den både ved nat og ved dag, ja endog om middagen, når de trak hestene til vands. O. CHR. B.

– 1759. En aften, da karlene på *Tjele* havde fået nætter, gik de uden for den vestre port. Som de stod der, kom der en hvid

skikkelse fra kirkegården omkring ved dem. Den gik gjennem porten og ind i gården. Men lige som den gik om ved karlene, var der én af dem, der sagde: »Hvor skal du hen?« Skikkelsen svarede ingen ting, og de andre karle sagde: »Du kan lade hende gå, hun fornærmer ingen.« Men han sagde: »Da skal jeg snart flytte hende,« løb ind i stalden, tog en pisk og satte efter skikkelsen, som lod sig fordrive tre gange rundt i gården og gav sluttelig et skrig fra sig, som om hele gården skulde have væltet. Dermed forsvandt spøgelset. Men ud på natten, da karlen lå i sin seng, gik hun ind i kammeret og op til hovedet af ham. Hun tog da fat i lårene og brækkede hans ben så meget for over, at de kom til at ligge på hans ryg. I den stilling måtte han ligge i syv dage og syv nætter, indtil han døde, og så skreg han forfærdelig hele tiden. Jeg havde to brödre, der tjente på Tjele den samme gang. De har været med til at bære ham til hans grav. Hans fader kaldte de Niels Vebro. Men »herren« på Tjele sagde, at det var den hårdeste skjæbne, der nogen sinde havde været i den gård. U. N. HENNEBERG.

1760. Min mormoder havde også mærket lidt til spøgeri. Hun tjente, da hun var halvvoksen tøs, på *Trudsholm* for barnepige. En aften, da hun var kommen meget sent ned på sit kammer, satte hun sig alligevel lidt ved lys, måske for at sy på sit töj; da blev der med ét en voldsom allarm og spektakel i det rum udenfor, jeg véd ikke, om det var kjøkkenet. Hun tænkte forskrækket: »Å, nu har Per glemt at lukke hundene ud, nu bliver det galt.« Per var hendes broder og tjener på gården. Hun gik hen og åbnede dören og så der ud, men der var ingen hunde og intet at se. Beroliget satte hun sig igjen, men nu begyndte spektaklet endnu værre end för, og det gav det ene store dump mod hendes kammerdör efter det andet. Da blev hun så angst, at hun med klæderne på sprang i sengen ind over den anden pige, og gjemte sig under dynen. En aften så hun en mand i den store gang, der gloede på hende med et par store gnistrende öjne, men som hun dog heldig slap forbi. KAREN MARIE RASMUSSEN.

1761. I mit hjem, *Tyrrestrup* ved Nibe, der nu er to store bøndergårde, men i gamle dage har været en herregård, boede en herremand, som ikke stod sig rigtig godt med bønderne, og han skal have narret dem slemt med tienderne. Til visse tider kommer han kjørende med kusk og tjener og fire for og dumstrer i stuerne, og går omsider op på loftet og måler korn op, samt slår til side der oppe. A er født i huset og var kjed af den stöj mange gange, mens a var bitte, og det står så tydelig for mig endnu. Lidt efter kom han ned igjen og kjørte sin vej. Den ejer, der kom efter min fader, var kjed af det besøg og vilde være det kvit, hvorfor han sögte til præsten og andre lærde folk, men ingen kunde få magt med det. Så kom der en ny kapellan til kirken i Torup, og manden går da også til ham. Han

både lovede og holdt det. Der var den mærkelighed, at når gjengangeren kom, gik lysene al tid ud for deher præster, og de stod i mørke, men kapellanen slog en hylde op over gangdören uden på, og der fik han sat tre lys. De så spøgelset først, og af den grund kunde han ikke slukke dem. Så tog kapellanen ham fat i nakken og trak ham ud i heden, og der sidder han den dag i dag. Det er sønden for gården over ad Bislev, og der er et grönt sted, hvor han er sat ned. Mens a var der hjemme i Tyrrestrup, sov a mange nætter i den storstue, hvor herremanden rumsterede. Der var et langt bord, som stod langs med vinduerne fra den ene ende af stuen til den anden, og det brugte min moder til om løverdag-eftermiddagen — for de spandt ikke løverdag aften — at sætte rokken og strenten og garnvindelen op på. I samme stue lå foruden mig min broder og vor karl, og vi kunde somme tider se om natten, at både rokken spandt, og garnvindelen og strenten var i fuld gang. HANS TYRRESTRUP, GJÖTRUP.

1762. De kom kjørende ved nattetid ind i *Vindum-Overgård*, ret te det sang, og både piger og karle slog dören op for at tage imod det, men så var der intet. Den gamle Peder Madsen, der, hvis han havde levet, nu kunde have været 130 år, han sagde, da han tjente der, at stalddörene kunde flyve op, og der kunde komme heste ind, og det kunde slåse, ret til det kunde bralre der inde i stalden. Det kunde også komme ind og lægge sig over ham og klemme hans ben og födder. Så sagde han: »Din slog, kan du ikke ligge noget mere let.« Det har han fortalt mig, at han har pulret den klare Fanden mange gange.

MADS ERIKSEN, BRANDSTRUP.

1763. Fra *Vrejlev kloster* fortælles: Det hændte sig en aften for mange år tilbage, at husjomfruen fra gården, der havde været i *Guldager* hos sin broder, kom gående ind ad den dör, hvis indgang står i forbindelse med de værelser, der findes i denne side, eller rettere sagt i denne ende af klosterbygningen. Pludselig får hun öje på en höj kvinde klædt i lange hvide klæder. Jomfruen, der troede, at det måske kunde være én af pigerne, der havde påtaget sig en overdreven spøg, sagde: »Men i Jesu Kristi navn, sig da, hvem du er!« Derpå sagde den hvide skikkelse, idet hun gik op ad en trappe, så hendes stive hvide töj raslede: »Du skal ikke være bange, kan du ikke se, vi er afklædte?« Ordene blev udtalte med höj og klar stemme, og derpå forsvandt hun i ét af de værelser, som findes oven på. Den forskrækkede husjomfru skyndte sig på sit værelse, der også lå oven på; men rigtignok ikke ad samme trappe. Hin skikkelse er sandsynligvis en af de stakkels nonner, der har vansmægtet bag klostrets mure. En morgen, da mejeripigerne var usædvanlig tidlig oppe for at kjærne smör og lave ost, mödte de i dören en sort mand af ualmindelig höjde. Manden fulgte den nordlige huslænge og forsvandt ind ad en dör, som fandtes lidt længere mod vest. En sommeraften, da

alle køerne var drevne til bås og al ting i så henseende var i orden, begav begge rögterne sig hen i svinestalden, hvor mejeribestyreren opholdt sig hos en so, der skulde lægge grise. Pludselig råber den ene af rögterne: »No, dæ går en kow nier i gåre!« Bestyreren kigede ud for at se, hvilken af køerne der havde taget sig den frihed: »Å, det er Gal-Ellen,« sagde han, »den ko kan man da heller aldrig binde så forsvarlig, at hun jo skubber bindslet af sig.« Derpå gik rögterne ned i gården for at få lagt bånd på den formentlige Gal-Ellen, der var garske tam og medgjørlig, hvad hun ellers ikke havde skyld for at være. Men da hun skulde til bås, viste det sig, at den virkelige Gal-Ellen stod, hvor hun skulde stå, og koen, som de havde fanget i gården, måtte altså tilhøre en anden, hvorfor de bandt den ved en stolpe i nødset. Om morgenen, da bestyreren kom ud i kostalden, var den fremmede ko forsvunden, uden at bindslet, den havde om halsen, var gået op i sammenföjningen. Uden for gården gik der en hovedløs hest, som undertiden blev set både af karlene og pigerne. Den gik, som den åd græs, men når nogen kom den nær, såes det tydelig, at den intet hoved havde. Men rundt om alle vegne, både fjernt og nær, brændte der lys, vel sagtens for at vildlede vejfarende, der da i slige tilfælde skulde få i sinde at tage sig en ridetur på dens ryg efter den möjsommelige vandring. Men slig en ridetur endte med, at hesten slog sin rytter af efter et kort ridt, og da var det stakkels menneske så fortumlet og sygt, at det, når det endelig kom hjem, måtte holde sengen i flere dage.

LOVISE HANSEN.

1764. På *Volstrup* skal der gå en mand og spøge. Han har et par forskrækkelig store stövler på; mangen én har både set og hørt ham, når han kommer traskende med disse her kander slubrende om benene. Det skal være umuligt for ejeren at have bindehund i gården, og det mener man står i forbindelse med stövlemanden. Så snart de har fået en ny bindehund, skal den al tid blive parteret om natten. Ligeledes har man ofte set én sidde i skrivestuen på Volstrup; men når man har set efter, hvem det kunde være, er den al tid forsvunden.

M. MØLLER.

1765. Mens jeg var huslærer i *Sofienlund*, var jeg en aften gået over til Volstrup til den ny ejer, Hagensen, for at spille kort sammen med ham og lærer Gosvig i Hjerm östre skole, samt den forrige ejer af gården, Vorbeck. Hagensen var en lidenskabelig kortspiller, og vi blev ved at spille til over midnat. Der var nu ingen andre oppe end os. Husbestyrerinden var gået i seng, og hele gårdens folk lå i borggården i andre huse, så der fandtes ikke andre i det hele store hus end os fire, og gangdören var lukket. Lige med ét hører vi allesammen én komme gående langs hen ad den store korridor, der gik langs med ydervæggen ad det meste af husets længde, og komme hen imod dagligstuens dör, hvor vi sad indenfor. Den gik helt flot og med elastiske

skridt, så det absolut måtte være en mandsperson. Vi blev helt forundrede og hørte op med kortspillet, da vi vidste, at der ingen andre personer fandtes i huset. Der bankedes på, og Hagensen sagde höjt: »Kom ind!« Men så blev alt lydløst, og der kom ingen ind. Han tog nu lyset og gik hen til dören, og vi andre fulgte med ham derhen. Men ingen var der, og yderdören var lukket og blev lukket. Vi blev så forfærdede, at vi ikke turde gå hjem, inden det blev dag. Hagensen blev snart efter gift og blev ved med at spille. Natten för hans ældste datters konfirmation sad han og spillede til i dagningen på Kvistrup, kjørte så hjem, men væltede ved omdrejningen til gården, og der fandt de ham død, da der senere blev ledt efter ham. LÆRER THOMSEN, ØRUM.

1766. Vi havde en pige på *Östergård*, der hed Karen, hun kunde se al ting skidt, og der gik meget på den gård. En aften råber hun på mig. Hvem det var? Ja, det var Iver — a var jo tøndetærsker — om a vilde da ikke tage asketruget med, det stod neden til trappen uden kjøkkendören. Pigerne stod i gangdören og snakkede. Da a nu kommer med truget, siger Karen: »Fornam du ingen ting?« — »Nej, a så ikke andet end truget.« — »Ja, da stod der en karl der nede, og den gang du tog truget, da slog du til hans kjoleflig.« — »Å, lögn og skidt.« — »Da kan du gjærne få ham at se, hvis du ikke vil tro det.« A siger nej. »Men hvis a nu vilde se det, hvordan skulde det så gå til endeligmål?« Hun skulde lette hendes arm, og a skulde så se ind under hendes armhul. A sagde nej, det vilde a ikke, og så gik a ned igjen. IVER BUNDGÅRD, HAVBJÆRG.

1767. Min moder fortalte mig følgende historie. I gammel tid var det meget af tiden galt med krig der oppe i Sønden, da lå de danske jo tit der oppe. De kom en aften silde til en by og skulde indkvarteres. Så var der en afdeling, der var bleven bag ved alle de andre, og den kömmer også til den by og spörger om kvarter. Ja, alle kvarterer var optagne, der var kun et gammelt herresæde eller en ruin, ellers var alt optaget. På det slot var rigtignok værelser, men ingen turde ellei kunde være der for spøgeri. Så siger officeren: Ja, da havde han lyst til at prøve det, og han tager en afdeling med sig og drager af dertil, og de kommer ind. Der var et værelse, han tog selv i brug, og så skulde de andre jo se at få lejlighed, som de kunde bedst, i de andre stuer. De gik så til sengs alle folkene undtagen ham selv. Han tændte to lys og satte for sig, og så lagde han et par lad pistoler forved sig, låste dören og satte sig til at skrive. Da det nu var blevet midnat, hører han noget, der kommer gangende hen ad en gang og pikker på dören. Så siger han: »Jeg lukker ingen ind uden den, som lover Herren.« Det svarer udenfor: »Jeg lover også Herren.« Så lut han op, og der kom en hvidklædt skikkelse hen til ham, som han sad, og böjede sig ned til ham, så han kunde se hend hoved oven i, og der kunde han se et

stort sår, der gabte, som der kunde være hugget i det med en økse. Han tog nu en skilling op, og så lagde han den ned i såret, og derefter tog han hans lommeklæde og lagde sammen og bandt om hende og klemte såret til. Da forsvandt skikkelsen med det samme. Om andendagen så fik han travlt med at høre ud og spörge sig for om, hvad det var for mennesker, der havde været på dether gods, og det sagde folk ham, og hvor de var jordet, de stod i åben begravelse oppe i kirken. Så tog han nogle af hans folk med sig op i kirken, og de fik kisten lukket op, og så lå den dame der med hans törklæde om hovedet, som havde været inde ved ham om natten. Det blev nu oplyst, at der var begået et mord, og det var det, hun var gaven efter, for at den forbrydelse skulde blive åbenbaret. ELSE MARIE HANSEN, ANDKJÆR.

5. I herregårdskamre.

1768. Der er et kammer på *Ørslev kloster* på den övre gård, og der kan ingen være. Både skrædderpiger og snedkere har ligget der og været lige utilfreds med det. Så kom Kræn Larsen til at ligge der, og siden har der ingen ting været i vejen. Folk har spurgt ham om det, men han har aldrig villet sige noget. Han sagde blot, at det var ikke rele fri, men han vilde ikke åbenbare det til noget menneske. »Hvad gjorde du ved det?« — »A gjorde ikke noget ved det,« svarte han. I pigekammeret var det heller ikke rele. En nat vågnede a ved, der stak en hånd ind under min side, og da a kastede öjnene op, så a en lille bleg dreng stå forved sengen imellem den og bordet. Siden blev sengen trukken ud og kom til at stå på den plads, hvor a havde set skikkelsen, og efter den tid holdt ingen af at ligge i den seng. GJERTRUD MARIE KRISTIANSEN, S.-ÖRUM.

1769. På *Volstrup* ved Hobro kunde de ikke holde dörene lukkede, når de lå i sengen. Der kom to fremmede. Den ene bandte så gruelig, at da skulde han nok holde den lukket. Men anden gang sprang den op. Så lod han det nok være. O. CHR. B.

1770. På *Hæstrupgård* var et lille kammer, hvor alle deres jomfruer lå. Derfra gik en lille skrå dör ud til kjøkkenet. En aften, da jomfruen var kommen i seng, klokken var vel tolv, blev det så lyst inde ved hende, og der stod en hvid dame ved födderne af sengen med en gammeldags hvid kappe på. Der var så lyst, at det strålede fra fingrene af jomfruen, for hun havde to guldringe på dem. Hun blev bange, lukkede öjnene og tænkte, at hun vilde løbet ned til folkene. Men den gang hun lukkede dem op igjen, var skikkelsen der ikke, endskjöndt det endnu var lige klart. Om morgenen tidlig, da hun kom ud i kjøkkenet til kokkepigen, sagde denne: »A er så sær i dag«. »Hvordan kan

det være?« siger jomfruen. »Jo, i nat a var oppe, da kom der en hvid dame ud fra Deres kammer, det var ved lag kl. tolv. Det er ikke den første gang, a har set den dame. En aften, a sad ved min kjæreste i folkestuen, kom hun og satte sig ved den anden ende af stuen.« Der fortaltes, at en jomfru skulde have taget livet af sit barn i det kammer. Endnu må berettes, at jomfruens fingerringe om natten var blevne så grönne, at hun måtte have dem pudsede. ANDERSENS MODER, LÖRSLEV.

1771. Imedens afdøde kammerherre Lundings værelser på *Kristiansborg slot* for nogen tid tilbage blev reparerede, måtte han sove i et andet værelse. Om natten vågnede han kl. ét ved en stöj på trappen og hørte flere personer løbe ned ad den, kort efter kjørte en vogn ud af gården. Lunding sprang op og gik til vinduet for at se, hvem der rejste på en så ualmindelig tid men der var intet at se. Da det samme skete de følgende nætter, han lå der, blev han opmærksom derpå og omtalte det en dag til kammerherre Berregård. Denne sagde ham, at netop i det værelse havde Struensee ligget den nat, da han blev fængslet, og siden den tid hørtes hver nat den samme stöj. Det er meddelt mig af kammerherre Lunding selv. FR. ALGR. USSING.

1772. På slottet i *Odense* er et værelse, som ingen kan sove i om natten. Da jeg var der, så jeg et vindue med en fjæl for, og det var det værelse. Der var tre studenter, som hørte om det værelse og forlangte i kådhed at komme til at sove der. Det var to brödre Pade og så en tredje. De kom hver i sin seng. Hen på natten vågnede de ved spektakel der inde. Den ene Pade springer op af sengen, men da han tiltalte det og sagde, at han vilde have ro, så hørte de andre to en lyd, som om han blev kastet op mod loftet flere gange. Han skreg höjt, og til sidst kunde de forstå, at han var af med livet. Den anden Pade sad op i sengen og kom ikke videre, den tredje holdt sig rolig. Om morgenen, da man kom derind, lå den første på gulvet og var død, og de andre var forvirrede og kom sig aldrig rigtig mere. De var blevne tungsindige og sindsforvirrede. Siden hørte man ikke til spøgeriet. MARIE VIND, HORNUM.

1773. Et selskab kom til *Marienborg* ovre på Møen og var der om natten. To og to fik et værelse. Det ene par så en ung dame komme skridende gjennem værelset og vridende sine hænder, medens de andre to havde set en grön jæger med kårde ved siden. De kom næste dag til at undersøge, om der ikke var noget, og fandt da en hemmelig gang fra gården ud til klinten, og i denne gang fandtes en kårde. Gamle sagn meddeler, at en jæger en nat skal have bortført en jomfru gjennem gangen, men blev indhentet, og de blev begge slåede ihjel.

HANS TYRRESTRUPS KONE, GJÖTRUP.

1774. På *Ledreborg* er der et værelse, som hedder Caroline

Mathildes — af hvad grund er mig ubekjendt. Her kan man ikke sove om natten på grund af en uhyggelig klagende lyd. En gang, da alle andre værelser var i brug, måtte dette indrettes til soveværelse, men den, som lå her, kunde — uagtet han aldeles ikke frygtede spøgeri eller noget som helst overnaturligt — ikke sove i otte nætter. Det er fortalt mig af vedkommende selv.

FR. ALGREN-USSING.

1775. På *Fontinkammeret* på *Gl.-Estrup* kunde ingen være om natten. Det skete en gang, at et menneske kom til at ligge der om natten, og han så to mandfolk komme og tænde lys, tage hver sin stol og sætte sig ved bordet, hvor de rangerede i nogle papirer. Da de atter havde slukt lyset, gik de igjen. Så turde han ikke være der længere og fortalte næste morgen, hvordan det var gået ham. Så blev sengen flyt ud, og ingen kom til at ligge der siden. Der skal syv års skat være muret inde i det kammer, og de gjenfærd skal have gjort det, hvorfor de tumler der, indtil skatten bliver opdaget. PED. KRIST. KRISTIANSEN, KARLEBY.

1776. Der kom en dame til *Nörlund*, og hun skulde ligge i Dronningværelset, da der ikke var anden plads. Ellers lå ingen i det værelse, og hun turde ikke ligge der på anden måde, end jeg lå hos hende. I den tid var jeg husholderske der. Da klokken slog halvtolv, og vi ligger og taler og er godt tilpas, siger jeg: »De må ikke blive forskrækket«, og i det samme kom der noget med raske skridt tværs over den store spisesal udenfor værelset, går hen til dören og kommer ind i værelset. Det var en höj mandfolkeskeskikkelse, og månen skinnede klart, så det var helt lyst der inde. Den træder hen til dronningsengen, som vi lå i, og siger til mig i en dyb og hæs tone: »Du skal dog ikke spotte.« Sådan stod han en times tid, og jeg så ham godt nok, men den anden dame så ham ikke, hun blot hørte ham. Derefter gik han tilbage igjen og tværs over salen. MD. GREGERSEN, BRORSTRUP.

1777. Der var et kammer på *Nörlund*, som ingen kunde ligge i. Der var selskab, og jægermesteren fra Bygholm sagde: »Kan ingen anden ligge der, så kan jeg.« En pige, som nu bor i Brorstrup, var stuepige der og gik og gjorde rent i stuerne, og da der var fremmede, gik hun og gjorde rent der ved nattetid. Da det blev ved midnat, kom han luskende og lagde sig i en sofa i èn af stuerne, han kunde ikke holde det ud længere der oppe. J. RAVNKILDE, HAVERSL.

1778. En Tysker, der nu bor i Hobro, fortæller, at da han som ung kom til *Nörlund*, lå han i et gjæstekammer, hvor det spøgede, men han fik det ikke at vide i forvejen. Da han havde sovet en lille tid, vågner han og ser to koner komme ind med en spand vand, og de gav sig til at vaske gulvet. Han blev noget forbavset, men tænkte, at det vel måtte være skik i Danmark at vaske gulv om natten. Han vendte sig da om og sov

videre. Næste morgen han mödte ved frokosten, sagde han, at det var da en mærkelig skik, de havde her, og så fortalte han, hvad han havde set. De svarede, at det var ikke skik, og det viste sig da, at det var spøgeriet, han havde hørt. I et andet værelse spøger det også. Der står en seng, hvori der altid var mærker af om morgenen, at nogen havde ligget der om natten. Dette værelse bruges ikke længere til gjæsteværelse, men er indtaget til gang. FRØKEN BLICHER, RAVNKILDE.

1779. Ved *Randrup* ligger en bakke, som kaldes Herrens bakke. Ved og på den færdes gjenfærdet af en forhenværende besidder af gården, som er set der både dag og nat. Ligeledes er han set der at færdes i haven. I et kammer på gården spøger det, men kun én nat hvert år. Der er da en underlig puslen og sagte stöj derinde hele natten. I et værelse skal der være stærkt besøg af overnaturlige gjæster. Nogle fremmede fra Kjöbenhavn, som besögte gården, skulde benytte det som soveværelse, men måtte flytte ud derfra midt om natten, da de ikke turde være der. En gjæst, som en anden gang lå der, vågnede midt om natten og blev meget uhyggelig til mode, da han mærkede, at der lå en iskold hånd på hans bryst. Han kunde ikke se nogen.

M. NIELSEN.

1780. En gang var min fader kjørende ned til en herregård her nord på, der kaldes *Tustrup*, og der skulde han blive om natten. Så bliver han vist ind i et kammer og lægger sig jo til at sove. Ud på natten giver det et hitte knæp med dören, og knap efter flyver dynen af ham. Han rækker ned og hiver den til sig igjen. Dette gjentog sig nu tre gange. Så rejser han sig op og trækker i sine klæder og slår ild med sit fyrtöj, men han kan ingen ting se. Dynen lå nede på gulvet. Så går han jo oppe en bitte tid og går atter i seng. Da giver det et bitte knæp med dören, og så får han ro. Ingen lå ellers i det kammer, men en pige, der nylig var kommen til at tjene der, havde vist ham derind. JENS ANDERSEN, MYRHÖJ.

1781. På *Tustrup* er en stue, de kalder Korsstuen. En hjulmand arbejdede tit der på gården og loserede der om natten. Men så fik de en anden husjomfru, og hun lagde ham en nat ind i det kammer, hvor ellers ingen måtte ligge. Da han var ved at slumre, hører han, at dören skreg lidt på hængslerne og gik op, og så hørte han én gå op og ned ad gulvet i et par slæbere töfler. Hjulmanden kunde ikke begribe, hvad det var. Så blev der tændt lys, og skikkelsen satte det på et lille bord, gik dernæst hen og hældte sig over sengen, og den så lige så vist på ham uden at sige et eneste ord. Manden var færdig at dø af skræk. Dernæst går den hen i en krog af stuen og kommer atter frem med et gevær, som den står og lader. Endelig prøver den til og prøver atter til, og omsider går geværet af imod skikkel-

sens ansigt. Det giver et knald, og så giver det et skrig så stort. Nu farer det hele for ham at tykke ud af et vindue, og så var al ting forbi. Hjulmanden sov jo ikke den nat og havde fået sådan en skræk i sig, at han aldrig siden turde gå ud om aftenen, når det var mørkt. Hans sön har fortalt mig det. Et andet sted, hvor noget lignende gik for sig, blev en hund, som gjæsten havde inde ved sig, kylt ud af vinduet. RASMUS HORNBÆK, BENDSTRUP.

1782. I den såkaldte »skolestue« på *Kås* (Salling) er der slemt til at spøge, og ingen holder af at ligge der. Man kan undertiden høre det hövle der inde, skjöndt der slet ingen er. H. A. B.

1783. Der er et kammer i *Kås*, hvor det spøger. Ingen kunde ligge der, for der var noget, der kom og klemte dem, og de havde sådan mensel af spøgeriet. Men Gale-Grete, en halvtosset én, hun kunde ligge der. KRISTEN OLESEN, LEM.

1784. På *Skrumsager* var et værelse, som kaldtes »den røde ridders kammer«. Her havde en gang boet to brödre. Den ene fik den anden til at fri for sig til en jomfru; men hun svarede dertil: »Var det endda jer selv.« Så friedeg han selv, og de blev kjærester; men siden var han og broderen uenige, og endelig tog broderen livet af sig selv. Han skar halsen over, men fortrød det og løb med det tomme vandfad ned til folk for at få vand, men det var for sent. Siden har han gået igjen. A. E. MEINENRT.

1785. På *Søby-Søgård* i Søby sogn er der et kammer, som kaldes »Mads Dues kammer«, og der skal en gang en ejer af gården, som hed Mads Due, være bleven reven ihjel af noget slemt, og væggen overstænkedes helt med blod deraf. Siden var det aldrig rådeligt at komme der om natten. Ved siden af det kammer er der en stor mørk sal uden vinduer, og der er det også galt fat. Ved siden af denne sal lå en gang en hörbereder om natten, og på én gang flöj dören til den mørke sal op, og noget foer der igjennem og ud i gården, men karlen fik sin död deraf. Mælkestuen skal för have været en del af et kapel, og man kan somme tider høre en stöj, som der kunde falde 100 mælkebøtter ned, men når man kommer der ind, er der ingen ting. I billardsalen har man hørt tummel af en hel del kobberrustninger og hørt folk spille billard om natten. SØDINGE SKOLE.

1786. På *Engelsholm* er der et værelse, hvor ingen tör ligge; det er oppe i den sydöstre flöj. Det værelse blev derfor brugt til al slags skrammel, og der er et leje som til en hund af nogle pjalter. Det ser også ud, som den skal have ligget på det. Det kammer står vist i forbindelse med en söjlegang eller löngang, der udmunder inde i skoven. KONEN I MÅRSKJÆLGÅRD.

1787. På *Björnsholm* er der et værelse, hvori marsk Stig Andersen siges at være død. Der tör ingen ligge om natten, ti

der er spøgeri. En dame, som lå i værelset, så tydelig en mand gå op og ned ad gulvet, men da hun talte til ham, forsvandt han. Nogle, som en anden gang lå der, hørte en hæftig banken og skraben mod dören. De råbte om hjælp, og da man kom til med lys, fandt man dören så fast låset, at man i begyndelsen ikke kunde åbne den. A. C. L.

1788. På *Ferritslevgård*, Fyen, er der et gjæstekammer, hvor ingen kan sove. En nat var en karl kommen til at ligge der. Da han havde ligget lidt, blev der sådan en stöj med et bord, som stod der på kammeret. Lidt efter så han, at der blev tændt lys, og kunde da se en höj fornem person, der satte sig ned ved bordet. Han havde mange penge i en pung, som han hældte af på bordet og talte. Den, der lå i sengen, rettede sig lidt op og så på ham. Men da gjenfærdet så det, gik han hen til sengen og så på ham, og han puttede sig da ned under dynen og turde ikke røre sig, för det blev dag. SØDINGE SKOLE.

1789. Min moder var en gang på *Lindersvold* ved Præstø. Der er et værelse, hvor det spøger. Hun var træt og sov godt. Næste morgen spurgte man, hvordan hun havde sovet. »Jo tak, godt.« Næste nat hørte hun tummel i riddersalen, som var lige udenfor værelset, og nogen lukkede dören op. Hun satte sig op i sengen, men der kom ingen ind. Så begyndte det at rumstere på loftet oven over, som man kunde have smidt med hele tylvter af brædder, først ved den ene ende af loftet, og så ved den anden. Så var det, som nogen satte en trappe op til vinduet og kylte en masse ærter mod det. I det samme hørte hun rögteren gå over gården og vidste, at nu var det snart morgen, og så blev hun beroliget. Senere fik hun pigen til at ligge hos sig, da hun ikke vilde ligge ene. FR. ANNA TRUELSEN, SORØ.

1790. En mand fra *Hannæs* måtte en gang overnatte på *Aggersborggård* i Han herred, men der havde man ingen anden plads til ham end et gjæsteværelse, som lå på den anden side af salen, og der oppe gik et spøgelse om natten. Den fremmede var ikke bange af sig; det var mørkt, vejret var dårligt, og han bad da om at måtte ligge der om natten, hvad han også fik lov til. Ved midnat hørte han så, at salsdören blev åbnet, og nogen gik frem og tilbage, skrås over gulvet, og den øde og tomme sal gav gjenlyd af nattevandrerens tunge, slæbende skridt. Den fremmede begyndte at blive bange, og da der i det samme blev taget på dören til gjæstekammeret, puttede han sig helt ned under dynen så langt, som han kunde komme. Skridtene lød nu inde i kammeret hos ham, og snart efter var det, som om nogen lagde sig tungt tværs over hovedenden af sengen og trykkede den helt ned. »A blöw pinnede så ræj, så ræj,« fortalte manden senere, »for a tøt, te a kam ræn te å stå po hue. Skikkelsen rejste sig dog igjen og gik frem og tilbage i kammeret, forlod derpå dette og

gik på samme måde i salen, som den også til sidst forlod, og alt blev stille. Det skal efter sigende være kong Knud den hellige, som her hver nat gjentager de tunge timer, han tilbragte på Aggersborggård, för han besluttede sig til at fly for Vendelboerne over Limfjorden og længere syd på. C. M. KVOLSGÅRD.

1791. Oppe på *Barretskov* går der noget og rumsterer om natten i et værelse, der kaldes kontoret. Ved siden af har vægteren sit værelse, og der kan det tydelig høres, hvordan der tumles med sølvpenge og med flere andre ting. Men lukkes dören op, er der ingen ting at se. Vægteren er bleven så vant til at høre det, at han slet ikke bryder sig der om. SÖREN HANSEN, SKJOLD.

1792. *Krumstrup* hører til *Ryslinge*. På denne gård har været et kammer, som ingen kunde sove på. Mange vilde prøve det, men sengen begyndte at gå op og ned med dem, og de måtte skynde sig derfra. SØDINGE SKOLE.

1793. Jeg opholdt mig på gården *Randrup* i Skibsted sogn i halvfjerde måned og lå om natten i et afsides liggende værelse, som var ovenfor den store sal. Hver nat hen ved midnat mærkede jeg, at der kom ligesom et koldt pust inde fra salen hen over mig og foer hen imod den modsatte dör, der førte ud til haven. Det kom hver nat, uagtet begge dörene var lukkede, og jeg i førstningen stillede noget op foran dem. Men det kom aldrig farende den modsatte vej. En nat var der kommet gjæster på gården, og de skulde ligge i værelset ved siden af. Da var jeg helt rolig, men jeg vågnede lige godt ved den sædvanlige tid, da pustet kom. Så hørte jeg en röst, som jeg aldrig har hørt mage til, den var dirrende, forbitret, fuld af indædt arrigskab, og sagde tre gange det ene ord: »Gå!« Da besvimede jeg og vågnede til bevisthed igjen kl. tre, fire, gjennembadet af sved. Jeg bad mig Gud i vold hver aften, og det gjorde mig heller ikke nogen fortræd. En anden frøken, som kom der efter mig, trak det dynen af. I førstningen, mens jeg var på gården, spurgte man mig, om jeg ikke havde mærket majoren komme. Han hed v. Deden (?) og havde aflivet sig selv, og nu gik han der og spögte. At jeg aldeles ikke var ræd eller nervøs, bevises ved, at jeg blev ved at ligge i det samme kammer al den tid, jeg var der.

FRØKEN BUCH-FRIIS, SKIBSTED.

1794. Der er et kammer på *Villestrup*, som kaldes »brudekammeret,« det er et bitte et næst ved billardstuen, og der skal ikke være behageligt at ligge, ingen vil da være der uden én nat. Dynen bliver kylt på gulvet, og det vil vælte sengen. De har sagt, at en gartner en gang har sködt sig der inde.

NIELS KRISTIAN JENSEN, ASTRUP.

1795. Jeg var i besøg på gården *Røkeholm* ved Trollenæs og

lå i et værelse, hvor der var tre senge. Den ene af pigerne var bortrejst, og på fodenden af hendes seng så jeg om natten et skarpt lys som af en klar stjærne. Jeg var vågen og troede i førstningen, at det var en lysende orm. Da jeg havde stirret så meget som en fem minutter, stöd jeg op og tændte lys og undersögte stedet, men der var intet at opdage. Da jeg igjen havde lagt mig, var det hele forsvundet. Om morgenen fortalte jeg det til en gammel pige, og hun svarede, at der i det hus havde været mange underlige ting, som ikke kunde forklares.

PASTOR JENSEN, GJERDING.

1796. A lå to nætter oppe i et kammer på *Overgård*, der kaldes Hovmesterkammeret. A havde to hunde med mig, og en pige lyste mig der over. Da a havde ligget en times tid, begyndte der sådan puslen og slæben inde på gulvet. Hundene lå i den anden seng på noget halm, og de kom springende oven over mig og lagde sig inden for mig. Om morgenen a kom over, sagde pigen: »Hvor har du ligget i nat?« — »I Hovmesterkammeret.« — »Velbekomme dig, kunde du vel sove?« Anden nat a lå der, var alt roligt, og a så ingen ting nogen af nætterne.

JENS KRIST. POVLSEN, DALBYNEDRE.

1797. Der er to kamre på *Viskumgård*, hvor ingen ligger og har ligget i dether herskabs tid. Det er ikke længere siden end det andet år, da prøvede en pige det, men hun kom farende ud og gjente herskabet op for at lukke hende ind, og så lå hun på gulvet til dag. Vi kunde den gang ikke blive kloge på, hvad hun havde set. I det ene kammer er en garderobe med en gammel rok, som kaldes Gamle-Elses rok, noget af en gammeldags lampe, et patteglas, en kasse med nøgler og en gammel överløs ten med lidt hör på, samt en lerkrukke med nogle ben i. Det er gamle sager, der har været der i mange tider. Denne gamle Else var justitsråd Juels kone, hende, der anlagde skoven.

INGEBORG MOVRITSDATTER, VEJRUM.

1798. En skrædder, som kom tit på gården *Tjele* at sy, han var der også den tid, ritmesteren døde, og så kom han til at ligge i det værelse, hvor ritmesteren plejede at have soveværelse. Der inde stod hans skrivepult. Så ved midnatstid vågnede skrædderen ved, at dören gik, og der blev tændt lys, og så ser han ritmesteren stå i hans lange røde kjortel, han var nemlig ritmester ved Horsens husarer, der henne ved pulten, og skrædderen lå og turde næsten ikke røre sig. Men da han nu lå i en af deher gammeldags senge med omhæng, vilde han tage det lidt til side for bedre at kunne se ham. Det mærker ritmesteren, og han drejer sig om og kommer hen imod skrædderen. Så han ned under dynen, og der lå han i sved og damp, til dagen kom, og turde ikke se op. En gammel mand her i byen har fortalt det, skrædderen var hans kones fader. MADS SÖRENSEN STÆR, GLENSTRUP.

1799. I *Spötrup* lå folkene på den nörre gang. Det var så ganske få, de den gang havde, fire rögtere og sådan. Men der kunde de ikke være for spøgelser. Min oldefader Povl var som noget forvoven, og ham fik de til at ligge der, men han vilde have en fåredreng med sig. Da de er komne i sengen, siger han til drengen: »Her ligger vi nok rolig i nat.« Men i det samme kommer der en lang grå stodder med en lådden hue på slæbende ind ad dören, og han gik atter og fram og hvæste, og kjolen slæbte efter ham. Han går til sengen og fra sengen hen i en krog, hvor der lå nogle hundrede gamle teglsten. Dem flyttede den hver sten, så vidt de kunde se. Den slæbte igjen, og en tid efter var det, som den loppede dören og lukte den igjen, og nu så de ikke mere til ham den nat. Om morgenen vilde Povl naturligvis hen og se, hvad han forrettede der imellem de teglsten. De lå på deres plads, men Povl flyttede dem og fandt 50 dukater. Så gik han op til dem selv med dem. Ja, han måtte godt selv beholde dem, men Povl vilde ikke have dem, og så tog herskabet dem. Nu forlangte de ham til at ligge der en nat endnu for at se, om det kom igjen. Det vilde han ikke, og halv mindre kunde han få fåredrengen til at ligge ved sig, om også han vilde. Men han vilde godt være i nærheden for at mærke, om noget skulde høres der inde. Da der var bleven ro, gav det sådant et hvæld der inde, som om borggården skulde have væltet. Da må gjengangeren jo have opdaget, at pengene var væk. Siden var der aldrig spøgeri i det kammer, og både rögterne og hvem der vilde kunde ligge der. JENS POVLSEN, RÖDDING.

1800. Der var en pige henne på *Lundholm* at luge. Hun var fattig og havde ingen klæder næsten at gå i, og derfor vilde hun gjærne tjene lidt, men var ellers fra Sale i Har syssel og skulde da være på sognet. Her var hun i otte dage, men kunde ikke holde det ud længere, for hun skulde ligge i et kammer, hvor der hver nat kl. ét kom én og gik akkurat lige til sengen, hvor hun lå, og ompuslede hendes hals og hendes hoved. Den var også henne ved en hövlebænk og savede og filte og tumlede. Den første aften rejste hun sig op og truede ad den med hendes næve: »Du skal ikke forskrække mig, god karl,« for hun tænkte, det var én af karlene. Men da hun havde sagt det, var den over hende, og hun kunde aldrig nogen ting. Sådan lå hun en hel time, indtil det rejste af igjen. Da hun havde dragenes med det nogle nætter, kunde hun som sagt ikke længere. Folkene blev jo gale, da hun sagde det, for det måtte ikke høres. Så blev hun jaget væk og fik aldrig en kjærne, for det hun havde været der. Manden spurgte karlene, om de havde hørt noget til det, og om ingen af dem turde ligge der. Det svarte de ikke til, for de vidste nok, der var skidt. HANS KIRKS DATTER, RÖDDING.

1801. *Lydumgård* i *Lydum* sogn ved Varde var i gamle dage en stor gård. Den ejedes den gang af en mand ved navn Bram-

ming, og han pinte og plagede bønderne bestandig. Til sidst gik det dog for vidt, og en bondekarl besluttede at dræbe ham og skjulte sig derfor i herremandens sovekammer, hvor han også udførte sit forsæt. Men fra den tid af gik det heller ikke ret til der inde, og ingen har, siden det således begyndte at spøge, turdet ligge i Brammings kammer. H. G. A. STAMPE.

1802. Den gamle jomfru i *Snogbæk*, der er døv, fortæller, hvordan hun er bleven det. Hun opholdt sig på *Dalsbygård*, hvor hun var født, og så var der en stue, hvor de sagde, det spögte i, og der skulde hun og jomfruen logere — det var vist på et besøg hos søsteren, som var kone i gården. De lå i samme seng, og som de var omtrent i æ søvn, hører hun, der er noget, der pikker eller banker på æ panel. Hun lytter, og da det så kommer igjen, sætter hun sig op i sengen og hører ret efter. Da får hun sådan en ørefigen af spøgelset, at hun hovner op i hovedet og bliver syg efter det, og så går hendes hørelse væk. Hun fortalte om morgenen, hvordan det var gået, og så kom de ikke til at ligge der mere, men så vilde mandens broder prøve det. Ham gik det lige sådan, han fik en lignende ørefigen og blev også døv. Hun er levende endnu, og kan høre lidt med det ene øre. Det var ud efter Flensborg. ANE M. KLAVSEN, SNOGBÆK ÖSTERSKOV.

1803. På *Tröjborg* var et kammer, som kaldtes »det grönne kammer.« Ingen turde vove at ligge der om natten, men en dristig karl vovede sig dog endelig til at ligge der. Om morgenen fandtes der et leje nede ved fodenden omtr. som af en hund, og han turde ikke vove at komme der oftere. En anden satte sig i en törvekurv for at holde sig vågen. Men om natten tog spøgelset fat på kurven og kjørte ham rundt i værelset. Så turde han ikke komme der oftere. KASPER JENSEN, GJÆRUP.

1804. På *Kværs* er et loftskammer. hvor ingen mennesker kan ligge. Min fader var der en sommer som höstkarl. Pagteren spörger ham, om han kan ligge i det værelse, for ellers havde de ingen lejlighed. Jo, det kunde han nok, og han tager sig også på at ligge der. Så kom han jo i seng, men så snart kl. blev tolv, kunde han høre én nærme sig til sengen, trin for trin, og virkelig lægge sig oppe ved ham. Da han kom op om morgenen, havde han pagteren gilik, og han spörger om, hvordan han havde sovet. Han sagde, at han vilde ikke ligge der tiere, om det aldrig var sådan, han vilde da hellere gå hjem om natten. »Nå, det forholder sig sådan,« sagde pagteren, »ja, så skal ingen mere blive fristet til det.« Så blev kammeret tilmuret.

MATHIAS KRISTENSEN, HYRUP MARK.

1805. En sildig aften henved midnatstid sad gartnerens kone på *Tjele* ene i en stue, der er under den skotske kvindes værelser. Det var et par dage för juleaften, og hendes mand var fraværende. Da så hun på én gang en gloende hånd på vinduesruden. Hun

troede, at det var hendes mand, der var kommen hjem, og at han vilde skræmme hende. Men det varede et par timer, inden han kom, og han havde ikke været der forud og vidste intet der om. I den tid sad hun i en dødelig angst. Der fortælles, at der også har vist sig en hånd på væggen i et andet værelse på Tjele. Begge tilsyneladelser har man set i vore dage. O. CHR. BOYE, VEJEN.

1806. Det var en gang, i den tid min mormoder var malkepige på *Egeskov* (Kværndrup s.), at den pige, hun lå hos om natten, havde en slem bulden finger. Så en aften, da de var kommen i seng, mærkede Kirsten — min mormoder — at der var noget, der blev ved at klappe og stryge hende så urimelig blödt på den ene kind, og til samme tid blev der ligeledes strøget så meget blidt på den anden piges buldne finger. Til sidst rettede de dem op i sengen og vilde se, hvad der var, men da de ingen ting kunde se, blev de helt forskrækkede og krøb ned under dynen, og så mærkede de da heller ikke til noget mere. P. JENSEN.

1807. En pige skulde gå ned i en kjælder på *Kjærgårdsholm*, der havde været brugt til fængselskjælder, og hente skottere. Men da hun nu kom med en løbfuld, blev hun fast og kunde ikke komme af sted. Hun læste alle hendes bönner og alt det, hun vidste, og blev endelig fri. Den kjælder havde været fængsel til bønderne. KRISTEN OLESEN, LEM.

1808. Nogle unge mennesker kom i ferien i besøg på en gammel herregård i Jylland. De fik natteleje i et kammer, hvor der var spøgeri. Iblandt gjæsterne var en lærer, og han lå en times tid og kunde ikke sove. De kom i seng kl. 11, og kl. 12 springer dören op, og der viser sig etstort gråt hoved uden krop. Han læste sit fadervor, og så svandt synet væk efterhånden. Han turde aldrig mere benægte, at der var spøgeri til. LINÅ.

1809. En pige tjente i gårde med en forvalter, og siden kom hun til at tjene ham som husholder på en gård, han havde kjöbt. En gang var han taget ud en tur, og hun lå i sit kammer. Da lød det for hende, som det kom slæbende ind i storstuen med noget. »Er det dig, Povl?« spurgte hun. Det svarede ikke. Da han kom hjem, fortalte hun, hvad hun havde hørt. Så sagde han, at det var én, der för havde ejet gården, som hed *Fristrup*, han antog, det var ham. ELSE MIKAELSDATTER, GRINDSTED.

6. Kamre i kjöbstæder, præstegårde og bøndergårde.

1810. For en del år siden kjørte a tit til Skagen og var der hver eneste uge. Så loserede a ved en mand i *Höjen*. En nat

blev der sådant et spektakel inde i kammeret ved mig, det var, ligesom de rinkede tov op og så smed rinkningerne hen ad gulvet, og de trådte i det og flyttede omkring med mange ting. A så ingen ting, endda det var kjönt månelyst, men a hørte des mere. Om morgenen sagde a det til min vært. Han svarede: »Det skal du ikke bryde dig om, det gjör ikke dig nogen fortræd.« Men a bestemte, te a vilde ikke ligge der tiere, og a har heller ikke gjort det. KARL AXELSEN, STRANDBY.

1811. I en ejendom i st. sct. Hansgade i Viborg gik spøgeri. En gammel dame kunde se en hvid skikkelse komme svævende gjennem stuen lige forbi hende, nogle dage för juleaften, skred fra den ene mur til den anden og forsvandt der. Det gav en susende lyd i huset, og en stor puddelhund , der lå i stuen, hylede forskrækkelig, når spøgelset kom. Det viste sig i to år i træk for hende. Så blev den væg reven ned, som spøgelset forsvandt i. JÖRGEN BRANDT, VIBORG.

1812. Skolelærer Pode kom til en gård i *Odense* höjt oppe i Nörregade, hvor der var galt på loftet og i værelserne, så der turde ingen være der om natten. Det turde han, og han bandte og gjorde spræl og sagde, at han skulde nok smide det ud. Han kom da der ind og kom i lag med det. Det var, som han tog i en lådden hund, og det førte ham hele stuen flere gange rundt i stærk fart. Pode blev så medtagen, at han siden spyttede blod og døde et halvt år efter. Folk mente, at det var Fanden, han sloges med. Det skete ved år 1830. JAKOB RASMUSSEN.

1813. Det spøger svært i den gamle latinskole i *Horsens*. Den ligger op til den gamle klosterkirke og skal have været klosterbolig for Gråbrödrene i munketiden. Man kan af og til høre sangkor på mange stemmer, og det er munkene, der synger. Der hørtes mange sære lyd i det hus, og jeg har aldrig været et sted, hvor jeg har hørt noget lignende. Mens min søster og jeg var der i besøg en otte dages tid, hørte hun sangen. Hun havde været i byen og kom gående hjem. Da hun havde ringet på, hørte hun den endnu. Efter at være lukket ind spurgte hun om, hvad det var, der sang, og beboerne fortalte nu, at det var munkene, for mange havde hørt det samme. I den ene stue var der på gulvet en underlig stjerne af sömhoveder, og der var ellers ikke et söm at se på hele gulvet. Der skulde én være nedmanet. Fruen i huset sad en aften alene i et værelse ved siden af, mens dören ind til dette værelse stod åben. Hun hørte da en lille fin sølvklokkes lyd der inde fra, og i det samme kom der som et koldt pust skridende forbi hende. Hun var så lidt overspændt som noget kunde være, men hendes mand fandt hende siddende næsten som forstenet, da han kom hjem. FRØKEN JULIE FOG, SKJOLDE.

1814. Pastor Jæger mente selv at have oplevet adskilligt. Mens han boede i *Kjöbenhavn*, var således hans vindue sprunget op

tre gange, skjöndt han satte krogene forsvarlig på, og da han noget uhyggelig til mode vilde gjennem en lang gang forföje sig til sit soveværelse, stod der ved enden af gangen en skikkelse. Idet han nu troede, det var en af hans kammerater, der vilde gjække ham, vilde han gribe fat i den, men der var intet, og han greb kun i dören. Han sagde altid siden, når han omtalte sligt: »Jeg er lige glad, hvad der går, og hvad der passerer, jeg giver mig i Guds hånd.« LÆRER P. C. CHRISTENSEN, KNEBEL.

1815. Der har i gamle dage været spøgeri i *Vejen* præstegård. Ovre i nørre ende af det östre hus var et rullekammer, og der stod en seng ovre, men ingen kunde ligge i den om natten. Så var der en småmand, som arbejdede i gården, og han var meget dristig, og ingen ting kunde kyse ham. En aften sad folkene og snakkede om det spøgeri. »A gad nok vide, hvad det er,« siger han. Men det kunde de jo ikke svare ham noget på. Han gik ellers hjem hver aften, men så en gang blev det så forfærdeligt et knog, at de kunde ingen steder se fra dem, og da det jo var om aftenen, så siger pigerne til ham: »Du må da hellere blive her i nat, Jens, vi er ræd, du kan ikke finde hjem.« — »Jo, a skal hjem, det kan ikke blive andet.« — »Ja«, siger de igjen, »du kan godt blive her, for du kan ligge i rullestuen.« Så vil han til at gå, men da han kommer op på landevejen, kunde han nok se, det var for galt, og så går han tilbage. »Ja, a tror nok, a giver mig tabt, det er så meget et grov knog.« — »Ja, vi sagde dig det nok, og nu må du helst komme til ro, der er en god seng der ovre,« Så gik han også i seng. Aldrig så snart han var kommen til at ligge, så flöj dynen af, og så gik der noget endelangs ad ham frem og tilbage og trinede på ham, men ingen ting kunde han se. Sengestedet tog nu til at kjøre omkring i stuen fra én krog til en anden, og rullen gav sig til at rulle. Så blev han lige godt ræd og sprang op, tog hans klæder under armen og sprang ind i kjøkkenet til pigerne, for de var endnu ikke gået i seng. »Ja, nu vil a hjem, enten a lever eller døer,« siger han, »for i rullestuen kan a ikke være.« Så trak han i klæderne og gik. Han har selv fortalt mig det og sagde, at det var den eneste gang, han var bleven ræd. Alle dem der lå i den seng, mærkede lige sådan, men ingen ting var at se.

NIELS LI, VEJEN MOSE.

1816. Da min fader kom til *Kongens Tisted* som præst i 1843, var præsteenken, fru Gade, endnu i præstegården. Han lå den første nat i et gjæsteværelse på den anden side af storstuen. Om morgenen han kom op, sagde han til fru Gade, hvordan det kunde være, at de havde skuret og gjort rent i storstuen hele natten. Hun svarede, at der havde ingen været der oppe. Han fortalte hende da, at der var for ham, som nogen gik med slæbende gang der inde, og der var også stöj uden for vinduerne med latter og snak, og det blev ved så længe, at han næsten

ingen søvn havde fået. Han föjede siden til, at han endelig var stået op og havde åbnet dören der ud og sagt: »Nu skal I være stille, for det er mig, der nu skal bo her.« Da hørte al stöjen op, og der var aldrig siden tummel der, mens han lå i værelset. Da så hans familie flyttede til ham, lå börnene og lærerinden den første nat i det samme værelse. Den samme larm gjentog sig nu for dem, og de kom i vild flugt styrtende ned til præsten og hans kone og sagde, at de ikke turde ligge der. Fremdeles blev samme stöj hørt, da biskop Öllgård var der på visitats. Hans tjener sagde om morgenen til min moder: »Det er underligt, at de har skuret og vasket hele natten i stuen ved siden af os, tjeneren lå nemlig i det ene gjæstekammer, og biskoppen i det andet. »Han har næsten ingen søvn fået, og han har beklaget sig til mig over det.« Min fader gik derind til biskoppen og fortalte ham, hvad han og hans familie för havde erfaret, og der blev da ikke talt mere om den sag. Dette spøgeri var vel kjendt på egnen og blev oftere omtalt. PASTOR FISCHER-JÖRGENSEN, HARLEV.

1817. Jeg besögte en gang min moster i *Nörre-Nebel* præstegård. Der var to gjæstekamre, og i det ene stod en gammel topseng. Jeg havde lyst til at ligge der, da der fra det kammer gik en dör ud til haven, og jeg vilde gjære tidlig op og gå mig en morgentur. Nogle dage efter siger min moster: »Sover du godt om natten?« — »Ja-a.« Men der löj jeg jo egentlig. »Ja, for en gang, da vor lille Georg lå lig, lå vi der oppe, men vi måtte flytte derfra, der var sådan uro.« — »Ja, jeg må tilstå, jeg har også haft urolige nætter.« — »Hvordan har det så været?« — »Det første jeg kom i seng, var det roligt. Men så begyndte det at slæbe henne i en krog imellem en klædekiste og sengen. Det var ikke rotter, og jeg véd ikke, hvad det var. Det blev ved til hen efter midnat, så kom der ro.« Jeg kunde ikke godt sove straks,jeg kom i seng, og hørte det hver nat, men vænnede mig til det, da det skulde sådan være, og flyttede ikke. Folkene troede selv, det var noget overnaturligt, og de havde da heller ingen rotter. MD. KIRSTINE ANDRESEN, TODBJÆRG.

1818. I *Longelse* præstegård gik et gjenfærd i uendelig mange år. Det var en kvinde. Men så nedmanede præsten Östrup hende i havestuen, og der blev fred i gården uden i denne ene stue. Nu er præstegården brændt og bygget op igjen, men på det sted, hvor den stue var, pusler det den dag i dag.

FRU MARTHA ENGBERG, HAVBORUP.

1819. Mit kammer var et koldt kammer. Så siger præsten en gang: »I aften skal du bære et par stole ind i folkestuen og lægge sengklæderne på, der kan du ligge i nat, for der er varme.« Da a vågnede om morgenen, lå a lige så pænt under folkestuebordet i alle klæderne, ligesom a var gået i seng. »Nej, der vil a ikke være tiere,« siger a så, da a kommer ind. »Hvor-

for ikke, Marie?« siger præsten. »Nej, for a lå på gulvet i morges i alle klæderne.« — »Er du da ikke trillet ned?« Nej, det kunde a jo ikke, for så havde klæderne ikke sådan fulgt med, a må være bleven løftet ned.« De piger, der kom efter mig til præstegården, de fik et andet kammer, men de kunde ikke holde dynen på sig om natten. Det tog og smed med den, og så var der én af pigerne, der var noget rask i det, hun sagde: »Hvad Fanden, nu er dynen af os igjen.« Det kammer var nede, hvor vi havde haft törv, og der gik det også og måslede og påslede og snaldrede. Vi havde en studerekammerdör i præstegården, vi kunde lukke den så tidt vi vilde, men altid stod den vindsåben. Det kom slæbende ned i bryggerset, men aldrig tilbage igjen. Det var i pastor Brummers tid. Han var meget hidsig, men en dygtig præst. Når én var obsternasig, tampede han ham og gav ham en dragt. Han kunde formelig galebande. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

1820. Her i præstegården havde vi tidligere i et mørkt kammer en seng, hvori pigerne nødig vilde ligge, ti de sagde, at der kom et stort sort dyr og lagde sig hos dem. KAT. GLUD.

1821. Min søster Jensine tjente i *Vellev* præstegård. Pigerne lå ude i pigekammeret, og da hørte de én komme ude i kjøkkenet, slæbende i nogle gamle træsko. Den lukkede dören op til kammeret og spurgte: »Sover I!« Én af pigerne svarte i søvne: »Ja, vi gjör,« og så blev der ikke mere ved det.

PEDER ANDERSEN SØNDERGÅRD, SVENDSTRUP.

1822. I *Fjaltring* præstegård er der et værelse, der hedder »den spanske kapitains kammer,« og der har det al tid spögt stærkt. Sagnet går ellers der nede, at en strandet spansk kapitain skal være bleven slået ihjel af en tidligere præst i Fjaltring og begravet under gulvet. Der skal også være fundet et skelet under samme gulv, men det kan måske og stamme fra kirkegården, da huset er bygget ind på denne. J. KORNERUP, EGÅ.

1823. En kræmmer kom en gang til at ligge i en gård ude på heden om natten. Da han kom ind i den stue, hvor han skulde ligge, syntes han, det var sært, at sengen stod midt på gulvet i værelset, og spurgte, hvad det skulde betyde. Folkene sagde, at det skulde han ikke bryde sig om, det betød ikke noget. Nå, han sov også godt nok ind, men midt om natten vågnede han og kom i tanker om, at han skulde ud i et naturligt ærende. Da han kom udenfor sengen, kom der en hånd, der tog ved hans og fulgte ham til yderdören, hvor den så slap ham igjen. Men da han atter kom indenfor, kom hånden som för og tog ved hans og fulgte ham til sengen, hvor den slap ham, da han var kommen deri. At folkene der i gården vidste, at der var noget pusleri der i den stue, kunde han godt mærke om morgenen, da han fortalte dem dette her, men hvad det var, kunde han ikke få at vide. KR. L. VESTERGÅRD.

1824. Et par karle, der lå her ved vejarbejde for omtr. 30 år siden, fortalte om en kro på heden syd for *Tarum*, hvor de tit havde ligget om natten. Der var et kammer der, hvor pigerne plejede at ligge, og der kom undertiden en menneskehånd til syne om natten og trak dynen af dem, der lå i sengen. De kunde tydelig se en hånd, der greb fat i dynen. Dette blev til sidst så slemt, at de måtte have bud efter præsten, for at han skulde sætte den hånd hen. Man sagde, at der en gang havde været krigsfolk der i kroen, som var kommen op at slås inde i det kammer, og én havde fået hånden hugget af. Den hånd var nok ikke bleven begravet, men gjemt i sengen, og derfor viste den sig igjen. KR. L. VESTERGÅRD.

1825. Der var spøgeri i den ene af *Odsgårdene*, og ingen vilde være der. Min bedstemoders fader kom så til at bo der. Den første nat han lå i gården, var der sådan en allarm i storstuen, og så rejste han sig og gik hen og lukkede dören op og sagde: »Vil I nu ikke lade os være i Guds og Jesu Kristi navn.« Så blev der sådan en tummel op af den skorsten, som den skulde have været split ad, og siden den tid hørte de ingen ting til, og der blev ro. MOVST JENSEN OG KONE, VINKEL.

1826. Der var et kammer i Jens Svanborgs gård i *Bjærgby*, der spögte det, og ingen turde ligge der. Når én kom der, så tarsk det ham fra den ene side til den anden, og det var, ligesom de slog til side med nogle flasker, og de klingrede ned. Det var mest om höjtidsaftener. Der lå to store sten ved en rende, som gik ude östen gården, og der tykte folk al tid om höjtidsaftener, det tarsk på dem med andre sten, som om de slog til kile. JOHANNE JENSDATTER, BJÆRGBY.

At slå til kile er en leg, som forhen har været brugt. Man slår med en klåd indtil man når 200. Det var meget heldigt at få bagskrald. Se: Danske börnerim og lege.

1827. Min bedstefader var kaldt ned til Vesterhavet for at mane noget spøgeri bort. I en mands stue der turde ingen ligge om natten, og der blev stadig hver nat slået to ruder ud, om også der var sat nye ind. Han lægger sig op i sengen, men kunde ikke sove. Da klokken slog tolv, hørte han en klirrende lyd, og de to ruder sprang. Ind af hullet viklede sig noget langt sort som en stor kat, og den rejste sig op ved sengen og lagde sig over ham helt op til hans bryst, og trykkede ham, så han kunde ikke drage ånde. Endelig fik han mon til at sige: »Herre Jösses«, og i det samme viklede skikkelsen sig fra ham og gik ud af vinduet igjen. Da han kom ned om morgenen, sagde han, at det kunde han ikke have med at gjøre. Han havde endda tit været ude at mane. LÆRER MELDGÅRD, BJEDSTRUP.

1828. Johann' Lavster fra *Ty* gjorde en gang en rejse öster ned. Pa tilbagevejen kom hun et sted ind i en bondegård for at bede om nattely. Ja, folkene så betænkelige til hverandre, de havde jo nok plads, men hun skulde så ligge i en stue, hvor

manden for ikke lang tid siden havde ligget lig, og der var så megen forstyrrelse der om natten, at hun gjorde vel bedst i at søge hen et andet sted. Hun var imidlertid så træt, at hun nødig vilde derfra igjen, og at manden havde ligget lig der, det mente hun ikke, hun brød sig noget om. Men hun kunde for resten nok mærke, at der var noget mere, der stak der under. Nå, de beværtede hende meget godt, ønskede hende Gud i vold og en rolig god nat, og så gik hun til ro, men Gud hjælpe os for ro; hun måtte ti gange hellere have gået hele natten end have ligget i det hus. Sikken ståhej der ud på natten blev med dören, dör op og dör i, som hele huset skulde falde, og så til sidst kom den døde mand ind i stuen til hende, for det var ham, der gik igjen. Hun kunde se ham akkurat, som han var klædt, med hele hans ligdragt og hver evige slöjfe, der var syet derpå, og en höj fuldkommen mand var det. Han stavrede nogen tid omkring der inde, men hvad det var, han tog sig for, kunde hun ikke komme efter, ti hun turde jo ikke godt se den vej hen, hvor han var. Men så — ja, da blev han rigtig nok bange, så kommer han lige hen til sengen, böjer sig ned, lægger begge armene over kors på sengestolpen og hagen i en udstrakt stilling oven på disse, medens han så med et par frygtelig røde öjne stirrede hende lige ind i ansigtet, og denne stilling beholdt han en tid lang, men svandt så lidt efter lidt hen, og til sidst opløste sig som i en tåge. Men hun fik ingen søvn i sine öjne den nat. P. UHRBRAND.

1829. I *Egeris* var der en tömmerstue i et udhus, og der var sådant spektakel, at ingen turde ligge i sengen, som stod der.

KISRTEN MARIE FREDERIKSDATTER, ALBÆK.

1830. A tjente et sted i *Krastrup*, hvor der også var spøgeri. A skulde ligge i deres indrestue om natten, men så såre a kom i seng, så hørte a noget, der gav sådan et forfærdeligt skrald. Der var et lille bord, som de bruger dem i sovekamrene, der stod henne for norden i stuen, og underneden det bord, der stod en sædeløb med lidt halm i. Der på det bord gav de mig lov, at a måtte lægge mine sager, for a havde ingen kiste. Så spurgte a dem, hvorfor den sædeløb skulde stå der. Ja-a, det var somme tider, deres hund den gik derind og lå i den løb. Så en søndag aften, a stod og tog mit forklæde af, så falder det fra mig og ned i sædeløben. A bukker mig jo og vil tage forklædet op, og det var et smukt månelyst vejr, da lå der en sort hund i løben, og den havde öjne lige så store omkring som tekopper, sådan var hvert öje at se til, og tænd der lignede mennesketænd, men de var så hvide, a har ikke set noget så hvidt. Da a tog forklædet, så grinte hunden æd mig, men öjnene de var lige så røde som blod. Så siger a til folkene, te når a skulde blive der, så turde a ikke ligge i indrestuen. Oppe på loftet var det somme tider, det lydd, som en kat sad og gnavet i en kage. Så spurgte a æd, hvad det var. Ja, det var katten, der var oppe at gnave i

kagerne. Men det var det ikke, for a hentede dem ned, og der var aldrig nogen, katten havde gnavet i. Så rendte a derfra, for a turde ikke være der for det sammes skyld. JENSINE HANSEN, MADUM SØ.

1831. I *Skjelgården* i *Dronninglund* flyt de en höj ud, der lå ind til den vestre side af gården, og der byggede de et langt hus på den plads med herberg i den vestre ende til loserendes. Men hvem der lå der, de kunde ikke være der og kom al tid ud om natten. Så var det min svoger, han kaldtes Stamm-Peder og gik omkring og vaskede kreaturer, han var så også i Skjellet at vaske. Da han var færdig med det, blev det mørkt og ondt vejr. »Det er ikke værd, at du går i aften«, siger Niels Skjellet, »tör du ligge i herberget?» — »Ja, det tör a,« siger Stamm-Peder. »Nu vil vi sætte lys og brød og brændevin, så kan du tage af det og behøver ikke at gjøre os uro, hvis du kommer ud som de andre.« Dermed gik han til ro og tog en stok med sig. Dören krogede han indvendig, og så gik han i seng. Lidt efter kommer der nogen ind ad dören. »Det må vel være nogen af husets folk,« tænkte han, men kunde alligevel ikke forstå det. Så går den hen til den ene side af stuen og sætter en sabelskede. »Ja, kommer han herhen,« tænkte Stamm-Peder, »så skal a hjælpe ham,« og greb i det samme pogen. Der stod et langt bord der inde, og der gik han agter og fram. Endelig kommer han hen og står og ser på ham, og det var lyst måneskin. Men lidt efter går han igjen tilbage og tager hans klævværværk, og så går han ud den samme vej, han kom. Om morgenen var krogen på dören, og alt i orden. Så kom Niels Skjellet og spurgte til ham. Da fortalte han, hvad der var sket. De blev til sidst nødt til at flytte huset for de eftergangere, og manden var rig nok til det.

JEMS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

1832. En skrædderpige i *Dronninglund*, Kirsten Mjeldvåd, var henne i Voer at sy, og så kom der bud fra *Store-Spanghede*, om de kunde få hende der hen at sy. Hun kom der så. Hen på aftenen skulde de til sengs og siger til hende: »Her skal du ligge inde, og hører du noget, skal du ikke bryde dig om det.« Hen på natten bliver der en lem åbnet på vestre ende af rollingen, og så kommer der nogen ind. Hun troede, det var tyve, og det gav sig til at flytte noget træværk på loftet. Det lopper så en lem og kommer ned i en krove ved enden af sengen. Det lød, som spøgelset var i en skindkjole, for den slæbte efter ham. Han gik hen til et forsamlingsbord, der stod for vinduerne, agter og fram, vendte sig og kom hen for ved sengen og så på hende. Hendes hånd lå oven på dynen, og så tog han med hans hånd, der var så kold som is, ved hendes hånd, og drejede den om og lagde sig så tværs over hende og havde nær klemt hende ihjel. Siden visnede den hånd hen, og hun kunde aldrig dreje den tilbage, så hun kunde ikke en gang kne dejen i et dejtrug. Så rejste han af, og hun gik ind i stuen til dem selv og blev der til dag.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

1833. Pastor Pingel skal have manet én henne ved en gård på *Tulstrup mark*. I de ovre stuer var der ingen, der kunde ligge, og da Kristen Bak kom der som ejer, sagde han, at han skulde nok ligge der. Men han blev lige godt kjed af det og fik bud til Pingel om at komme. Ja, han kunde nok ordne det sådan, te de kunde ligge der, men han vilde have en 40 daler for det. Så kom han jo en aften, og da klokken blev sådan elleve, tolv, sagde han, at nu måtte manden til at ud, men måtte ikke komme i haven. I overstuen var der en bagdör ud i haven, og så var præsten en halv times tid eller hel der. Han stod i dören og formente spøgeriet at komme ud. Så gik han ind igjen, og siden kunde de ligge der, så meget de vilde. PEDER SKRÆDDER, N.-VISSING.

1834. A havde en broder, der var otte år ældre end a, og han døde af den tærende syge, da a var i mit tyvende år. Det var sidst i februar, og han lå lig inde i vort törvehus. Så var det en aften, da han var bleven lagt i kiste, a havde været lidt henne i byen, og mine forældre var gåede i seng, da a kom hjem, og det var pænt månelyst vejr, snart som det kunde være om dagen, da sætter a mig ved bordet, som De nu sidder ved, og vilde drikke en kop tevand, som min moder havde sat til mig. Bordet stod foran skabet der, og a tænkte ingen ting på, mine forældre de sov, og a sad og drak mit tevand. Da a havde siddet en bitte smule, var det, ligesom én havde slået med sin knyt næve ind på törvehusdören. A studsede jo, men straks efter kom ét slag til, og a sad jo helt stille og hørte på det. Så slog det det tredje slag, og da rejste a mig og gik hen og så ud ad vinduet, som er tæt ved siden af dören. Men ingen ting så a til, og dagen efter gik a ind til liget, men der var intet at opdage.

MARINUS JENSEN, VIVE.

7. I stalde.

1835. I kohuset på *Avsumgård* har der al tid gået noget. En mejeribestyrer Bønding så et kreatur, der gik løs, og de rendte efter det, men da de fornam til, var alle kreaturerne bundne. Det gik så vidt, te han gik til pastor Koch om det, men han vilde ikke have med det at gjøre, han sagde, at sådanne gamle sager skulde have lov til at gå for hvad det var.

MARIANE JENSDATTER, HJERM.

1836. To karle i *Trappeskov* på Ærø lå en nat i deres seng. Da hørte bedstekarlen en lyd, som om vognen blev trukket ud af porten, og seletöjet hentet i stalden, samt hestene blive trukne ud. Han kaldte på andenkarlen, at han skulde stå op og se, hvad der var på færde. Men han vilde ikke, for han var gammel i gårde og vidste nok, hvad det skulde betyde. »Det er den

Gamle (ɔ: Fanden), der spøger«, sagde han. Da stod bedstekarlen op, men han så, at alt var i orden. Nogen tid efter at han var kommen i seng, kom vognen tilbage, og hestene kom løbende ind i stalden med seletöjet på. Han stod op igjen, men der var intet at se. C. M. L.

1837. Her ude i vor stald kunde kreaturerne holde det sværeste spektakel, og når folk kom derud, lå de ned. Vor nabo, Jep Mikkelsen, sagde, at det var nok Fanden, der spögte her. A svarede, at her var ingen forbrydelse begået. Stenpikningen kunde aldrig ligge oppe i båsen, hvor hestene stod, om morgenen var den altid brækket op. Endelig tog de dem for at omgrave båsen, og da de kom så meget som en alen ned, så fandt de en lille sort potte med nogle hår og nogle små ben i. Da de fik det op, kunde pikningen ligge. Nu er det hele brækket ned, og der er bleven en abildhave. HANS FARVER, NONDBY.

1838. Den gård, som skovrideren, Frederik Sortmand, boede i, var ualmindelig stor bygget, der var en fire alen til loftet. För ham var der en oberst i den gård. Min fader tjente der, og han rejste sig mange nætter, for det var, ligesom bæsterne slog hinanden ihjel inde i stalden. Men når han kom derud, var der intet at se. Der var blevet lavet et herberge ved siden af stalden, og der skulde han ligge, men han kunde ikke ligge der. Dynerne kom af lave og blev trukne af sengen for ham, om også han ruttes med det om dem. Så var det, ligesom der kom et helt bundt törre skind skraslende, og det var, som nogen slæbte dem gjennem ko- og hestestalden hen i staldgrævningen og om ved herberget. Når det kom, så snårede bæsterne. JENS PEDERSEN, JONGYDE.

1839. Her i *Grindsted* præstegård har der gået en hvid stud. J. KR. NIELSEN, GRINDSTED.

1840. Mens a boede i *Hale,* var der noget spøgeri der, især i førstningen, for i de sidste år mærkede vi ingen ting til. Vesten for laden var en höj, og i siden af den vilde a indrette en kartoffelkjælder. Så fandt a en del ravperler, som a tog hjem og lagde i vinduet. Men om natten hørte både mig og min kone sådan puslen i stuen, og nu vilde a jo ikke have de perler længere og hyttede dem op på höjen igjen, og så indrettede a kulen på et andet sted. Vor sön lå en aften i staldkammeret og hørte en ko brøle. Han stod op og gik langs ad sæsset, fik også fat i en løs ko — han tykte, det var en lille gråbroget, vi havde — og vilde trække den hen til sin plads, men den gråbrogede lå der godt nok. Så slap han hövedet og sprang ind efter lygten. Da han kom ud med den igjen, lå alle hövderne i deres båse, og der var ingen på sæsset. Vi havde en daglejer, der i mørkningen stod og rystede halm op på loen. Da så han en skikkelse stå ved den anden side og ryste op også. Han sprang nu ind i

stalden til vor sön og var så forskrækket. De fulgtes ad derhen, men der var ingen ting alligevel. PEDER NIELSEN, HALE, HÖRBY.

1841. Der var et hestestade i stalden på *Linderumgård*, hvor ingen heste kunde være. Der var sådan et bitte blyvindue, og den ene rude deri var altid i stykker, og blyet var böjet tilbage, så en kunde se, der kom noget ud af det. Manden sagde, at de skulde nok få råd til det. Så drev de en pog så langt ned i jorden der i stadet og satte så en stor tyr derind og bandt ved den pog, nu skulde den nok gjøre det i stand. Men om morgenen gik tyren der inde og slæbte med pogen. Der stod en hund bunden ved stalddören, men hver höjtidsaften skulde den lösnes, for den kunde ikke stå der. Det var, ligesom én kom med en pog og stak ham i, og han skreg sådan, at de kunde høre det langt hen. For så at have nytte af stadet satte de to gamle væddere der, dem bandt de ikke, men lod dem gå løse, så kunde de da gå af vejen for det, der havde sin handel der. Siden brugte de at sætte væddere og en ged der på den plads. KRISTEN PEDERSEN, UGILT.

1842. De kunde aldrig holde deres kreaturer bundne i stalden i den sydöstlige gård i *Egitslevmagle*. Men når de om morgenen kom derned, var der aldrig noget løst. Så fik de en karl at tjene, som ikke troede på sådant spøgeri. Men en aften syntes han dog, det blev for slemt, og gik da derind, og så var alle hestene løse. Der blev nu helt rolig, da han kom, og han bandt så alle hestene og sidst en plag, som ellers var karlens yndling. Men da han vilde gå ud, stod plagen atter ved dören og var løs. Karlen blev da vred og slog ham med knyttet næve i hovedet, idet han bandede ham, fordi han nu atter var løs. Men nu tog plagen karlen og kastede ham omkring fra den ene ende af stalden til den anden, indtil han til sidst hverken vidste ud eller ind og måtte krybe på hænder og födder ind i sit kammer. Der måtte han ligge til sengs i flere dage og fik et krampetilfælde, som han aldrig mere blev fri for. MADS PEDERSEN.

1843. A var først lille-rögter på *Vrejlev*. En aften var dén gamle rögter gået fra by, og a gik i min seng, da den tid var. Men køerne holdt ved med sådan bølen, og a turde ikke gå op og se efter det. Endelig ved midnat kommer den gamle. »A har aldrig kjendt mage, den tummel her er«, siger a, »det lyder så bølevornt.« Rögteren går så derind, men der er ingen ting, nogle af køerne tyggede og nogle lå ned. Så går han i seng. Men det tog atter til at bøle. Han står anden gang op og ser efter, men der er ingen. Det tager atter til med det. Nej, nu vilde han ikke se efter det tiere, for det var én korn narreri. Så hørte det også op. PER KÅS, V.-BR.

1844. A tjente som kusk for præsten i *Holme*, og folk sagde,

at der forhen havde gået en hel del skidteri og spøgeri i præstegården, men a mærkede aldrig til noget uden én gang. A havde været ude at kjøre med præsten og kom sildig hjem om aftenen, og da a havde fået hestene spændt fra og været ude at skyde vognen ind, mödte a en hvid skikkelse i stalddören, som foer ud, da a gik ind. A blev sådan så sær ved det, men det var den eneste gang, a så noget til det. Der var en gammel mand i byen, som havde været kusk for præsten i mange år för min tid, og han sagde, at i den bås, hvor kjørehesten stod, blev pikningen altid reven op om natten. Karlekamret var lige ved enden af stalden, og somme tider om natten kunde der blive sådant spektakel ude i stalden, som om alle hestene var løse og sloges. Men når han så tændte lygten og gik derud, lå de alle ned.

MIKKEL SÖRENSEN.

1845. Mens jeg tjente på *Albæk* og lå oppe i et staldkammer, hørte jeg én komme gående ude i stalden og sætte en kjæp hårdt ned i stenene hen til min dör. Jeg puttede hovedet under dynen og tænkte: »Lad dem nu komme ind.« Den kom så og gik ind i et andet kammer og lidt efter tilbage igjen med sin stok.

JENS HANSEN, SØNDERUP.

1846. I *Møgelvanggårds* stald, *Skjoldborg*, skulde der i ældre tid hver nat gå en løs stud i stalden. Ingen kunde finde dens bås, ti de var alle fulde af kvæg; den løsgående var tilovers og var borte om morgenen.

N. P. JENSEN, HASSING.

1847. I deres kræhus i *Amhede* har der også været spøgeri. Kreaturerne tog til at bröle, og når folkene kom der ud, kunde de få fat på et par horn, og så trak de og vilde have dem til bås, men der manglede ingen i radene. Når de kom så til dören med det, gav det sig til at skrannigrinne, og når der endelig blev hentet en lygte, var der ingen ting.

KR. KABELS MODER, EGTVED.

1848. Vi havde en gammel husmand, der hed Jörgen Kristensen og vist over 50 år havde tjent på *Gavnø*. Han gik meget tidlig ud om morgenen for at fodre. Flere gange havde han da mödt en hare ude på dæmningen, der førte ud til gården og øen. Den hare var der mange, der havde set sådan på visse tider. Den sprang ud i vandet, og han vidste godt, det var ingen almindelig hare, men den afdøde forpagter Madsen på gården, der gik igjen i skikkelse af en hare og havde hængt sig selv. Han var bleven ført op til kirkegårdsmuren ved nattetid og der sat op over den som enhver anden hængt. Men han kunde også påtage sig andre dyrs skikkelse. Således kom Jörgen en morgen meget tidlig ud i stalden og ser den enhornede ko stå midt i grævningen (der kaldtes diget). Han tager en stump reb og lægger på koen, og trækker den ned til sin plads, som den var vant at stå, men da han kommer der, mangler der

ingen ko, og da han skal til at se sig om, står han med et tomt reb i hånden, og han hører en skoggerlatter oppe i den anden ende af stalden. Han var nu sikker på, det var gjengangeren. Denne tog sig altid meget af avlingen. Jörgen måtte aldrig kaste mere hø af stænget, end han brugte, og fik han mere, fik han det tilbage i hovedet. Det værste puds gjorde gjengangeren ham dog en nat, han havde mavepine. Han måtte flere gange ud på møddingen, og den tredje gang kom gjengangeren og trak ham med ned på kirkegården, hvor han vågnede på forpagter Madsens grav. LÆRER P. NIELSEN, SKUDERLØSE.

1849. På et sted på heden her i sognet blev der spektakel i stalden om natten. Manden går ud at se efter det, og da får han fat på en løs ko. Så vil han fornemme efter patterne, men den har ingen. Han fornemmer da efter hornene, men dem har den heller ingen af. Så råbte han ind, at de skulde komme med lygten, og da de kom med den, havde han slet ingen ting. INGER MARIE JÖRGENSDATTER, ELLING.

1850. I Sören Bødkers gård var der lige för höjtiderne sådan brölen i deres stald, og deres bindehund måtte al tid dø. Hunden kunde mærke det og løb ind og ud af gården, men sögte al tid til nordsiden. De har haft mange hunde i den gård. Når det var allergalest, kom folkene ud at se efter i stalden, men da var der ingen ting, og kreaturerne lå ned, så det kunde ikke blive opdaget. KVORNING.

1851. På *Vindum-Overgård* er der somme tider ikke godt at være. Hen ved midnatstid var der sådan tummel i heste- og kostald, hestene slog, og køerne brölte, og når de så efter, var der ingen ting. Der var også tummel på loftet. LARS NIELSEN, VINKEL.

1852. For en del år siden brændte en mindre præstegård i Fakse-egnen, og ved den lejlighed omkom rögteren i flammerne. Efter gårdens gjenopbyggelse var det svært, som det begyndte at spøge i hestestalden. Ud på aftenen kunde der blive et så forfærdeligt spektakel, som om alle hestene sögte at slå sig løs, men løb man så til og lindede en dör for at se, hvad der var i vejen, blev der ganske stille. Når man efterså, om noget var gået i stykker eller af lave, var alt i fuldstændig orden. Så vilde én af karlene se at få rede på spøgeriet og alt det sære spektakel, om det virkelig var rögteren, der gik igjen, som jo var den almindelige tro. Efter at karlen havde fodret hestene af i lag ved klokken ti, bad han en dreng, som også tjente i gården, blive i stalden tillige med sig. Lygten blev nu hængt i en kjæde, der hang ned fra loftet lige midt over grævningen, og de lagde sig så på noget halm i en tom bås, hvor de gav sig til at passiare. Da så klokken var hen mellem elleve og tolv, gik lampen ud, og hestene begyndte at skabe sig som besatte, men karlen skyndte

sig at stryge en svovlstik, og i samme nu, som det blev lyst, var alt fuldstændig stille igjen, og hestene stod nok så fredelig og gumrede i krybberne. Nu efterså karlen lampen, men der var olje nok på den. Da den var tændt, og lygten lukket, lagde de to sig atter og begyndte at passiare, men denne gang varede det kun et öjeblik, för lampen atter slukkedes på samme sælsomme måde, og spektaklet begyndte. Karlen tændte den igjen, og han og drengen gik i seng — de havde fået nok af at opdage spøgeriet, ikke blot den aften, men også for fremtiden, ti siden lod man det larme og rumstere, som det vilde.

HENRIK PEDERSEN, MARIBO.

Meddelt mig for 15 år siden af en elev på Karise höjskole, som kort i forvejen havde deltaget i den sære nattevagt.

1853. Vi havde en bindehund på *Östergård*, og så såre folk var i seng, så begyndte han også at tude, men én skulde aldrig høre ham, så længe der var et menneske oppe. Min fader tjente der i 22 år. Da han en aften havde givet hestene deres nætter og vilde ind i hans seng, da begyndte der en hest at dundre imod dören, og da de havde en 24, 25 heste, kunde der sær gå én løs. Så rejste han sig også op og vilde have den til båsen og tager i mannen af den; men han havde ikke lys med sig. Som han nu trækker med den, føler han i enhver bås, om den er tom, men han trækker hele stalden igjennem og kan ikke finde en tom bås. Så tænker han ved sig selv: »Da er det forfærdeligt endda, er der ikke en bås, a kan få den i.« Han slipper den så, går ind og tænder hans lygte. Da han er kommen tilbage og går op og ned, er der ingen, og han fulde til enhver hest, og de var bundne hver eneste én. Han hørte det tiere og flere gange, men aldrig han rejste sig efter det siden, så det er da bevis på, der var skidt ved det. Ja, han fortalte mig det mange mange gange. IVER BUNDGÅRD, HAVBJÆRG.

1854. Hans Mathisen stod på vagt udenfor ridehuset i *Næstved* og hørte der ofte, hvordan hestene blev redne til, der blev smækket med den lange pisk, og hestene sparkede og slog mod plankeværket, men huset var alligevel tomt. C. BROCKD.

1855. I den sydöstlige gård i *Egitslevmagle* havde de en dejlig rød hingst. Så var det en morgen, at de savnede hingsten og kunde ingen steder finde den, förend pigen kom hen og skulde lukke hönsene op, da stod hesten inde i hönsehuset og kunde hverken vende eller dreje sig, da huset kun var meget lille, og det var umuligt at få den ud på anden måde end ved at tage en løsholt ud af huset, da dören ikke var höjere end til løsholtet.

MADS PEDERSEN.

1856. I *Krejbjærg Grundvad* var deres heste så gale i stalden, at de kunde på ingen måde have dem der, og de fik så bud efter præsten. KRISTIAN LEM OG KONE, VIBORG VESTERMARK.

1857. I *Spentrup præstegård* er der også noget skidteri ved det. I deres staldvæg har der været et hul, der aldrig kunde være lukket, om det er der endnu, véd jeg ikke. Den gamle Kristen Tygesen, fader til Niels Tygesen her i Linde, tjente i sin ungdom St. St. Blicher for kusk. Så var det en aften, han var kommen i sin seng, da hørte han ude i stalden, det var, ligesom der var noget ved at strigle hestene (han havde nylig fået noget nyt strigleværk). Han lå og lyttede, og det blev ved, så tænkte han, måske pigen havde været ovre i stalden og glemt at lukke dören efter sig igjen, om den kunde gjøre den larm. Hans kammer var så lille, at det ikke var mere, end hans kiste lige kunde stå der, og da han nu vilde se efter, hvad det var, så trådte han med den ene fod ud på kisten, med den anden stod han i sengen og rækkede hen og tog skoddet fra sin kammerdör og så ud i stalden, men dören var lukket, og ingen ting at mærke. Men aldrig så snart han var kommen til at ligge igjen, kom det ind til ham og lagde sig på hans bryst så tungt, at en tønde byg da ikke var tungere. Han lå på sin ryg med hænderne oven på dynen, dem trak han så stille til sig og vilde putte dem ned under den, så skred byrden langsom af ham og ned ved siden af ham. Om morgenen, da præsten kom ud i gården, fortalte han ham sådan og sådan. Så så Blicher vist på ham og spurgte: »Tror lille Kristen på sådan noget?« Ja, Kristen vidste snart ikke, hvad han skulde tro. »Jaja, lille Kristen skal nu være ganske rolig og ingen ting bryde sig om.« Det gjorde han heller ikke. Dette har Kristen fortalt mange gange, når jeg i min drengetid var til hans julebesøg. Blichers farbroder, som var præst i Spentrup för han, havde en gang været i *Dyrby* for at mane noget spøgeri (jeg har hørt, hvis gård det var i, men jeg kan ikke huske det), og da han kjørte hjem om aftenen og skulde ind i gården, kunde kusken ikke få hestene til at gå. Præsten tog da pisken og lagde den stille på ryggen af dem, og så gik de langsomt og tungt op ad gården og frem for dören. Da præsten nu stod af, sagde han til kusken, at nu skulde han sætte hestene i stalden og så rolig gå i sin seng, han skulde ikke bryde sig om, hvad han hørte, og ikke lukke op for at se efter noget. Men da han havde fået sörget for hestene og vilde til at gå ind i sit kammer, hørte han en larm som af en vogn, der kom; han lindede da vinduet for at se, men så blæste med det samme hele ovret af laden (En anden fortæller siger, at han så noget lyst og gloende, der foer om i gården, og så åbnede han stalddören og så ud, da ladens overdel rejste). Han måtte jo ikke have set ud efter det, det havde præsten jo forbøden ham, havde han ikke gjort det, så havde laden nok ikke væltet. K. M. R.

1858. På *Gunderuplund* var der en bås midt for dören i stalden, som de nødig vilde have heste til at stå i, de satte dem ikke der, når de kunde undgå det. Når det var galt om natten,

var den hest, som stod der, al tid dyndvåd om morgenen. Så var en smed der at smede, og det blev sildig for ham en aften, og så vilde han ligge der om natten. Han lå inde i staldkammeret ved min broder. Det varede ikke længe, för min broder faldt i søvn, men så blev det galt. Det var, ligesom én løb hen i stalden og drev bæsterne op i båsene, og de sprang der inde, som de var løse allesammen. Han lå så angest denher smed, te han turde hverken kalde ad min bröder eller vride sig i sengen. Omsider vågner min broder ved det og rejser sig og går ind i stalden, og da var der intet. Men så såre han gik ind og lagde sig, var det det samme igjen. Så sprang dören op ind til dem. Han rejste sig igjen og gik der ud, og da lå hver hest undtagen den midt for dören; den lå aldrig. Sådan blev dören smækket op tre gange, og så blev det henne. Om morgenen var den hest, som den var trukken op af noget vand. Det kunde vare længe imellem hver gang det blev galt, men så kunde det også blive ved en tre nætter i træk. Da min broder blev vant til det, lagde han sig til at sove og brød sig aldrig om det.

MARTINUS NIELSEN, AJT.

1859. En gammel mand fortæller, at han i sin ungdom tjente på *Rammegård* som forkarl. Her var der en bås i stalden ved den modsatte ende af, hvor karlekammeret var, og der kunde aldrig nogen hest stå, for om den end var bunden om aftenen, var den dog bestandig løs igjen om morgenen. Man sagde, at det var, fordi én af de forrige ejeres, hr Høeghs, ridehest der havde stået, og han gik igjen, for der sagdes, at han til visse tider kom ridende ind i gården og trak sin hest ind i stalden. Den gamle mand fortæller også, at hans formand i pladsen en aften lige så grangivelig hørte en hest træde ude i stalden. I den tro, at én af dem var gået løs, gik han derud for at binde den og fik godt nok fat på hesten, men alle båse var fulde, og han blev så bange og lod hesten passe sig selv, samt gik ind i karlekammeret igjen. Alt blev nu roligt, undtagen at den hest blev ved at spasere frem og tilbage i grævningen. Men om morgenen var der ingen hest, og alle de andre heste var bundne. Han hørte også til andre tider noget unaturligt skrummel i den stald, men lod det al tid passe sig selv. Men så var det en aften i efteråret, da han gik ud for at give hestene, at han bestemt hørte en hest træde i stenene henne ved karlekammerdören. Han gik da op med båsene for at fornemme, hvor den skulde hen, men de var allesammen fulde. »Jeg skal da ikke nægte,« fortæller han, »at hårene brændte lidt om ørene på mig, da jeg godt kjendte rygtet om spøgeriet, men jeg vilde være vis i min sag, og vilde nødig udlees af de andre folk. Jeg dristede mig da til at føle ret på hesten, og da den var som en anden hest og havde både hoved og hale, trak jeg den op i den tomme bås og gav den noget at æde. Da jeg kom ind, spurgte jeg, hvad det var for en fremmed hest, der

var i stalden. De spurgte, om jeg ikke var bleven bange. Jeg svarede jo nej og fik nu at vide, at en bekjendt af min husbonde, der var kommen, uden at vi havde hørt det, fordi han var godt kjendt, havde trukket sin hest ind i stalden og bundet den et sted ved dören, hvorpå han var gået ind, og lige efter var der gået bud ned til mig, at jeg skulde sörge for den, men da var jeg allerede gået ud.« I. KR. JENSEN.

1860. Hos en gårdmand i *Skibstrup* ved Hornbæk kunde hestene aldrig nogen nat have ro i stalden. Folkene kunde høre, hvorledes de galopperede i båsene, men når de da stod op og kom ned for at se til dem, stod de stille, men var ganske bedækkede med skum og rystede over hele kroppen. Så snart de forlod dem, gik det pâny i galop. Manden prøvede at sætte foldeknive i dörtrinet, men det hjalp ikke. Så kunde han nok begribe, at der måtte være noget ondt under stalden. Han brød den da ned og flyttede den hen på den anden side af gården, og der fik dyrene ro. P. STOLPE.

1861. Hos en mand i *Galten*, der hed Per Låd, var det også galt i stalden. Men det var mest sådan til höjtid. Der var en dör, som de aldrig måtte have lukket, når den var åben, kom det ikke længere end til stalden, men var den lukket, kom det ind til dem. MARTINUS NIELSEN, AJT.

1862. I *Hjortlund* præstegård var der en dör mellem stalden og laden, som aldrig kunde lukkes, og prøvede man på det, skulde den altid stå åben om morgenen, den kunde kort sagt aldrig lade sig lukke. De mente, at der var begravet et lig der ude i stalden. En gang der skulde foretages en udvidelse af stalden, kom forpagteren og vilde have tilladelse til at grave ned der inde, og spurgte præsten, om han troede, det kunde gå an, for noget var det nødvendig at få gravet. PASTOR TRANBERG, FARDRUP.

1863. På *Holmgård* kan de ude i staldkammeret i det nordre hus se én hænge. Man kan i måneskin se skyggen på væggen, når man står uden for og ser ind, og månen kan kaste skygge ind ad vinduet. Men man kan også se den, når man ligger inde i kammeret. KRISTEN KRISTENSKN HYLKE, TÅSTRUP.

1864. I *Voergård* tjente a som rögter for en 50 år siden, og da så a noget en aften i kohuset, hvor der stod over hundrede køer. Der kom en skikkelse ind fra vandhuset gjennem en lukket dör. Den var helt hvid i ansigtet, og der var ingen öjne at se, men kun nogle sorte huller; den havde langt skjæg, havde lang hat på og var i en lang tröje. Pigerne var sønder ovre at malke, og da han kom der, gav køerne dem til at bröle, men pigerne så intet. Vi sagde til hinanden: »Nej se, nej se, der kommer en dødning, han kommer gjennem lukkede döre«. Husbonden stod

med lygten og sagde: »Vil I holde kjæft!« Så rejste skikkelsen öster ud ad foderbåsdören, som også var lukket.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

1865. Gjæstgiveren her i *Nordby* hans forældre boede i et hus her oppe i byen, og der var altid sådant spøgeri. Naboerne kunde endog høre det rumstere om natten, og konen så somme tider ligesom en skikkelse, når hun skulde ud at malke om aftenen, og der var jo sådan en allarm der ude. Men der blev aldrig noget opdaget. Der var vel gået noget for sig i krigens tid.

METTE PRINTZ, NORDBY.

1866. På *Forhåbningslund*, en gård i *Ryslinge* sogn, findes endnu et stade eller spiltov, hvor man ikke kan være sikker på at have nogen hest stående, uden at der sker noget galt med den. Det er i dette stade, »majorens« hest har stået, og efter den kan ingen anden være der. Den nuværende ejers fader kjöbte gården omkring ved 1830, og blev straks af gårdens daværende gamle avlskarl, Rasmus, advaret mod at sætte nogen hest i »majorens stade«. Han agtede dog ikke på denne advarsel, men efterhånden lærte han dog at rette sig noget derefter. Således blev han mindet derom en Helligtrekongers aften. Da nemlig en af karlene kom ud i stalden, mærkede han, at der var noget galt ved hestene, og da han kaldte flere til med lygte, fandt de det omtalte spiltov tomt, og den pågjældende hest var tumlet igjennem en dör tæt bag ved den og ind i karlekammeret, hvor den lå i den ene seng og stak alle fire ben ud til siden, så at den umulig kunde rejse sig. Man måtte slå den anden seng ned for at få plads til at rejse den op, men når den stod op, kunde den ikke gå igjennem dören, endskjöndt den ene af karlene mente, at kunde den gå derind ad, måtte den også kunne gå ud. Man måtte udvide döråbningen.

P. JENSEN.

Endnu i 1889 havde man ikke glemt stadet, hvor majorens hest havde stået, man havde da sat en hest i stadet. men da den kom til skade der, blev meddeleren heraf som dyrlæge tilkaldt, og fik da hele historien meddelt. Denne hest var bleven såret, rimeligvis af slaget af en anden hest, og led forøvrigt af et lettere katarrhalsk anfald, så der var intet påfaldende uforklarligt tilstede. — Den ovenfor nævnte major var en major Pultz, som ejede Forhåbningslund i forrige århundrede.

1867. I en gård i *Farsø* gik en kone efter hendes død om aftenen ude i kostalden i hendes røde ærmer og gik og strikkede, og når den ny kone malkede, så gik den anden der nede. Hun var gift tre gange og var nok ikke svar god ved nogen af mændene.

KRISTIAN BYSTRUP, MORUM.

1868. Her i *Stensby* så jeg selv en aften i 1889, lige förend det var helt mørkt, og jeg var inde i vor stald at give en gammel hoppe sit aftensfoder, over hoppens ryg ganske tydelig et kvindeansigt, og det var, som om det vilde grine ad mig. Det forsvandt som et lynglimt.

JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

1869. Jens Kammerråd fra *Hobro*, der kjörte extrapost, bedede i *Purhus kro*. Da han kom ud for at se til hans heste, kom der

et føl i møde med ham, og han tog om halsen af det, men var snart inde på, at det var spøgeri, og vilde aldrig tiere gå derud i mørke. PEDER KJELDSEN, ÖRRILD MARK.

1870. Den gamle Hellebjærgmand kom en nat op i båsen til sin vrinsker for at fodre. Da kommer der noget »forkert« efter ham, men han griber om hestens hals, og den slog ud, til den stod i det hvide skum. Nogen tid efter blev manden syg og lå. För han døde, vilde han endelig se hesten og sagde så: »Jeg må love for dig, ellers var jeg aldrig kommen levende ind.« Men siden er der ikke godt at komme i den bås. JG. HANSEN.

1871. I *Brørup* præstegård kom der hver aften en skikkelse lige tværs over gården og så ind i hestestalden, gik så ud til den modsatte side og derpå ned til åen til et lille hus, hvor den blev væk. Men idet den gik gjennem stalden, gjorde hestene et forfærdeligt spektakel. Præsten lod flere gange holde vagt for at opdage, hvad det var, men det var ham umuligt at få rede på det. P. KLEMMENSEN, HOVEN HÖJSKOLE.

8. Arbejde i lader.

1872. Der siges, at når en hakkelseskjærer ikke stryger hakkelsekniven om aftenen, når han er færdig, da vil der om natten blive skåren hakkelse på det sted, hvor skjærekisten har sin plads. En karl havde en gang glemt dette, og ved midnatstid, da han lå og sov, hørte han at der blev skåren hakkelse. »Hvem kan det være?« tænkte han og rejste sig, gik ud i loen og sagde: »Hvem er det?« Pludselig ophørte lyden, og han hverken hørte eller så noget. Karlen blev lidt betænkelig ved det og gik igjen i sin seng, men knap var han kommen der, för han hørte det igjen. Nu tænkte han sig lidt om, hvad der var at gjøre. Han rejste sig atter, tog sin bøsse, som hængte ved bjælken, gik ud i loen og skød den af hen mod skjærekisten, og han hørte da et skrig, men så intet. Om morgenen stod alt i samme orden, som karlen havde forladt det om aftenen.

LÆRER HANSEN, HORNUM.

1873. Hvert år ved juletid hørte man i Anders Larsens gård i *Elmelunde* henne ved laden et bulder, som de gamle forklarede var hovtærskere, der havde stjålet korn til deres jul og derfor ikke kunde have ro i gravene. En juleaften, som folkene sad og spillede kort, og pigen var gået efter öl til dem, hørtes dette bulder af dem alle. Pigen kom ind med öllet, hvid i ansigtet, men karlene rejste sig, lod kortene ligge og gik i seng. De havde tabt lysten til at spille mere. THEODOR JENSEN.

1874. I *Grundvad* i *Krejbjærg* hørtes der temmelig regelmæssig

hver aften hakkelseskjæren i foderloen, men der var ikke mere hakkelse om morgenen alligevel. Der kom sådan angest over folkene, te der turde næsten inger være i gården. De henvendte sig da til præsten, pastor Rosenstand, og han var villig til at komme en aften. Kusken skulde holde et stykke fra gården, have vendt og være færdig til at kjøre, lige så såre præsten kom tilbage. Han kom hurtig og sprang op med de ord: »Kjør hurtig, for dersom vi ikke kommer først til Rödding, så sker der en ulykke på præstegården.« Karlen kjørte også det han kunde, men det var lige på nippet, for da de kom ind i gårdsleddet, da flöj taget af det ene udhus, så det røg ned i gården, og det var endda aldeles stille vejr. Men i Grundvad hørte de aldrig noget mere. LÆRER KJÆRSGÅRD, RÅSTED.

1875. Det er kun et par menneskealdere siden det en nytårsaften gav sig til at skjære hakkelse i *Krejbjærg Grundvad*, og hestene stod i én skumsved om morgenen. Manden havde nylig fået gården. Så går han over til pastor Rosendahl, og han tager derover i et julebesøg som et påskud, men hvad han udrettede, fik man ikke at vide. Det blev da i alt fald ikke ved med den skjæren. Gården er senere bleven helt ombygget så nær som det nordöstre hjörne. Det blev stående helt faldefærdig, og det stod sådan hen i mange år, indtil det for få år siden blev ombygget. Folk mente jo, han havde sat spøgeriet væk der. Der var én, der talte med Rosendal om det. »Å, folketro,« var det eneste han sagde. LEM.

1876. I *Krejbjærg Grundvad* var der også spøgeri. Hakkelsekniven gik f. ex. hele natten. Så fik de Rödding præst, Rosendahl, ned, for at han skulde mane deher sager væk. Det skulde jo forestille, at det var Djævelen, der skar hakkelse. Da præsten kom, skulde han og Djævelen kjøre om kap fra Krejbjærg kirke til gården, men Djævelen skulde rejse under jorden, og præsten skulde kjøre oven på jorden. Han kjørte på tre hjul hele vejen igjennem, og han klarede sig og kom først. Djævelen sagde, at dersom der ikke havde været så mange sten, han skulde have været igjennem, så havde han nok nået det. LEM.

1877. En daglejer på *Laven Hovgård* fortalte mig, at der var et hus, hvor deres hakkelsekiste blev væltet hver eneste nat, om de satte den end aldrig så godt. LÆRER SOLGÅRD, SATRUP.

1878. Jeg lå en nat og sov på *Kjørup*, en gård i Fyen. Så blev jeg vækket ved en gruelig tummel ude i en foderlo ved siden af, og lå og hørte på det lidt. Der stod en stor hund bunden der ude. Jeg rejste mig op, for jeg troede, at det var nogle af folkene, der var oppe at gjøre kommers, lukkede så dören op ind til loen og sagde noget hårdt, om en kunde ikke få ro til at ligge og sove om natten. Så blev det straks stille. Jeg spurgte så: »Hvem er det?« Intet svar, og alt var endnu stille. »Vil I ikke svare, så skal jeg løse Pakki.« For jeg

vidste, at de var ræd for hunden. Den stod og fantede og pustede i lænken. Det svarte ikke. Så gik jeg over loen hen til hunden og løste den, og jeg sagde pus til den, men den sprang hen i mod mig og vilde ikke fra mig. Så blev jeg min saen ræd og sprang ind i min seng. Noget var der, men hvad det var, véd jeg ikke. Der var to stalde, og imellem dem er foderlo, og i enden af den det lille kammer, hvor jeg lå. Der var lige en dör ind til loen fra mig af. Der har også stået en kirke der, og materialierne af den er benyttede til staldens bygning.

P. KLEMMENSEN, HOVEN HÖJSKOLE.

1879. A havde været ude i *Restrup kjær* at slå tag, som vi skulde have at tække med. Vi havde fået det bjærget i land, og a kommer med vognen og får det læsset. Da viser det sig, a har slået for meget, og vi kunde ikke kjøre det altsammen, for vi måtte ikke få uden ét læs. A lader altså noget ligge, og vi kjører hjem med det andet. Men så kjører vi efter det sidste sådan klokken henved elleve om aftenen. Da vi nu kjører tilbage, sidder vi oven på læsset, for vi havde jo ikke ret meget på. Som vi nu lige tager gården (Restrup) og kommer vesten for den, da hører vi, det tærsker hele laden igjennem. Vi holder så og vil lytte efter det. Men aldrig så rå vi holder, så holder det op at tærske. Vi kjører da så stille hen til søndre ende af laden, og da går vor vogn op og ned, så til den ene side og så til den anden, og vi troede bestemt, vi havde vælt. Da vi kom til landevejen, var det, ligesom det kylte os til frahånds side. Men om forladelse, nu kunde vi kjøre, og så kjører vi, til vi tager Vandtrangsbakket; der i det svak, för vi kommer op af bakket, der ser vi, der står en sort skikkelse i grøften på søndre side. Så stod hestene stille, men endelig kommer de i gang igjen, og vi får dem hjem og mærker så ikke til mere.

LARS HANSEN DUN, SØNDERHOLM.

1880. I *Dallunds* gamle tærskelade, som nedbrændte ved lynnedslag 1874, har man ofte hørt den store tærskemaskine gå om natten, og en gang såes et par sorte mænd stå for bommen og slå på hinanden, så ilden gnistrede fra ryggen af dem. Det har Marie Hans Larsens i Stensby set, og hun har tjent der.

JAKOB RASMUSSEN.

1881. Der nede i *Jærnkilde* sagde det: »Hov!« om aftenen. Min fader kunde høre det, da han var nede på marken efter hestene, der var løse. Det var et år, der sad en karl og kastede i laden, og da fik han begge hans ben kjørt over af fruen, der kommer kjørende hvert syvende år. I Jærnkilde er der nogle kostbare sager nedgravede. ELSE OG MAREN DISSING, SKALLERUP.

1882. Jakob Klat tjente i *Klitgård*. En julemorgen vilde han op at kaste korn, og som han nu sidder og kaster, bliver der sådant spektakel inde i gulvet — der lå tre gulve lige indenfor

hinanden — og der stod tre lys på en bjælke lige tæt ved ham, de havde et mat rødligt skjær og kom lige med ét. Han vilde støde dem ned med riven, men måtte opgive det. Som han stod der, gik de væk igjen, og så blev der atter sådant bulder. Nu gik han uden for en lidt, og da han kom ind, var det hele væk.

JOHANNE JENSDATTER, BJÆRGBY.

1883. I *Bolle* i *Tårs* sogn der var agerumme på både sider af laden. Men det ene blev muret efter igjen, for det kjørte de ind og ud af, så langt året var, og folkene kunde høre, det forkede op i gulvene, og så kjørte det ud, ret de det raslede, og porten skreg på hængslerne. Det var de gamle hovbønder, der havde været forurettet. Det var altså grunden til, at det ene agerum blev muret efter. JOHANNE MARIE KRISTENSDATTER, SØHEDEN.

1884. Lavst Bødker i *Yderup*, Han herred, havde hængt sig, og så havde de gravet hans klæder ned ude i engen. Så gik han ude om natten i deres lade og tarsk, og han gik ud i deres eng og grov hans klæder op. N.-VISSING.

1885. I *Vorgård* östre lade er det ikke fri for fussel, det var en led lade at gå i ved nattetid, ja, går der noget nogen steder, så går der. En karl og en pige af hovfolkene blev liggende oppe i det øverste af laden i nogle kjærve. Så kom der en so op til dem med nogle grise. Karlen sprang ned og slog sig ihjel på stedet, og pigen faldt ned og brækkede hendes lår. Mig og min nabo havde gjort den akkord at meje korn, visse tønder land, for hø at få, og vi møder altså på marken, men da aftenen kom, og vi havde over en mil at gå fra vort hjem, vilde vi blive der om natten. Vi samlede nogle kjærve og lagde os ned i. Ud på natten vågnede min nabo og var så forfrossen. Han vækkede mig og sagde, at han ikke kunde holde det ud, nu vilde han gå hen til gården og lægge sig ind i laden i et høgulv. A var også forfrossen og fulgte så med ham. Vi gik ind i den östre lade, skubbede porten godt til og lagde os. Det var blikstille, men vi kunde ikke straks falde i sövn, så kolde som vi var. Da vi havde ligget så meget som en halv time, kom der som en plag ind ad porten, slæbende med et töjr. Om morgenen kunde vi ingen plag opdage, og alle porte og luger var lukkede. Naboen sagde, at a skulde aldrig få ham til at gå der ind i sine dage mere, siden det var mørkt. JENS MOSEN, Ö.-BR.

9. Arbejde på loftet.

1886. I *Bisgård* (bispegården) i Panderup, *Jetsmark* sogn, går det ikke al tid rigtig til, især har der i forrige tider været meget skidteri, da de gamle bygninger stod. Således gik der ofte

en gjenganger med et lys i den ene hånd og en kornskjæppe i den anden. Han sögte loftet og havde svært travlt med at måle korn, under hvilket arbejde han gav sig ynkelig. Mange har både hørt og set ham, men siden gården nu er bleven flyttet, og de gamle bygninger nedrevne, har man intet mærket. R. H. K.

1887. På *Vildmosegård*, der ligger ude på den lille Vildmose mellem Dokkedal og Kongerslev, og som hører under grevskabet *Lindenborg*, levede for mange år tilbage en mand, der var bekjendt for sin gjerrighed. Når han målte korn i skjæppen til bønderne, der kjöbte korn hos ham, målte han aldrig skjæppen fuld. Derfor kan man endnu høre ham gå på loftet om natten og måle korn op, og når han har øst korn i skjæppen og strøget den af med strygetræet, kaster han det hen ad loftet, så alle beboerne i huset kan høre det. LOVISE HANSEN.

1888. På *Stövringgård* høres der om natten en larm på kornloftet, som om der måles korn op, og strygetræet ruller hen ad loftet. Det er, fordi der er brugt falsk mål ved modtagelsen af tiendekornet, hvorved de bedrog bønderne, og nu må de måle om igjen efter deres død. K. M. RASMUSSEN.

1889. I *Brandgård* (Branden) har gået et spøgelse i pakhuset og på loftet og rumsterede med korntønder og målene. Der har været kjöbmandshandel, og manden har brugt falskeri med hans mål o. s. v. Når de har gået op og set efter det, har alt været stille. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

1890. I *Hvamstrup* var der sådan anstalt og tummel på et loft, hvor de tog imod tiendekorn. Det strøg og målte og smed strygholtet hen ad loftet. Så var der en karl, der hed Eskild og nu bor i Svendstrup, han tråd op ad trappen og stak hovedet oven for lemmen og sagde: »Kan vi ikke blive fri for det spektakel?« Med det samme var der noget, der tog ham og hug ham værgeløs ned, og han lå længe bevidstløs.

NIELS KORREGÅRD, HAVBRO.

1891. A kom en aften ind og havde malket, og da tarsk det med brædder oppe på loftet i præstegården. Da kommer datteren ned til mig og siger: »Å Gud, Marie, det er rent galt, moder er kommen op på loftet, og får præsten det at vide, er det rent galt.« Sagen var, at madammen var meget dårlig til at se, og hun kunde på ingen måde hjælpe sig selv og kunde let komme galt af sted. Det blev ved at tærske, og da a var kommen i seng, susede det på mit vindue og ligesom fejede med en kost, og a lå i den dødeligste angst. Så kom præsten ind til mig og sagde, om a havde ikke hørt den tummel på loftet. Jo. Ja, det var vel den gamle Johannes, der var oppe at gjøre redelighed på kornet, for han var slem til at stjæle af det. Han boede lige ved siden af. Men ham var det nu ikke, for han lå netop lig i den tid. I kjörhuset brölede kreaturerne om natten, og der sagde de også, at der gik

noget. Præsten gik og rakkede på kirkegården i hans præstekjole om natten. ANE MARIE MADSDATTSR, BROVST.

1892. Da jeg var en bar ung tøs og tjente i *Hårlev* præstegård ved Valø, vilde vi piger gjærne sidde oppe om aftenen, når de andre var gåede i seng, og bestille lidt for os selv. Så havde vi gjærne selv kjöbt lys, for hvis nogen skulde have kommet og set det, var det da vore egne lys, vi brændte. Så sad vi sådan en aften til hen over midnat, da begynder svinene med ét at skrige og hugge ude i svinerummet, så det var forfærdeligt. Til sidst gik vi ud og vilde se, hvad der var i vejen, men da vi kom ud i gården, gav det et rabalder på portlågen, så det stod efter. Vi sprang hurtig tilbage ind i borgestuen og slukkede lyset og sprang i seng med klæderne halvt på. Så giver det nogle skrald på yderdören ligesom med en slagvol, så hele huset rystede. Vi begyndte jo at gyse og bede, og en gang imellem fniste den anden pige lidt. »Ti dog stille!« sagde jeg. Så giver det i det samme et rabalder på borgestudören. »Herre Jesus!« siger vi. Hun fniste lidt igjen. »Vær dog stille!« siger jeg. Så lå vi helt stille og turde ikke en gang trække vejret. Så begyndte det at sjokke og sjokke hen ad gulvet og op ad loftstrappen og op på loftet (loftstrappen var henne i krogen af borgestuen), og der begyndte det at kaste med sække og slæbe med mål og skubbe sækkene, og sådan blev det ved over en time. Om morgenen, vi fortalte det, svarede karlene, at det kjendte de godt, det havde bare målt fattigkorn, men hvad det så for resten skulde betyde, véd jeg ikke. De sagde, det havde spögt sådan al den tid, nogen nu vidste om at sige. J. M.

1893. Da barnepigen på *Husemosegård* i *Ubberud* sogn for en 60 år siden var kommen op på sit kammer på loftet og vilde i seng, hørte hun en lyd, som om en del ærter blev hældt op af sække og raslede ned ad loftstrappen. Pigen gik da ned og sagde til gårdens ejer: »Der er vist nogen oppe på loftet at stjæle ærter,« for sådan og sådan havde hun hørt. Men manden svarede: »Det skal du ikke bryde dig noget om, min pige, gå du kun op i seng.« Hun gik da igjen, men da hun kom i gangen, som hørte til loftet, blæste lyset ud. Hun gik tilbage i stuen og tændte det pånyt, men det blæste atter ud i gangen. Dette gjentog sig for tredje gang. Da blev pigen så betagen af skræk, at hun ikke kunde komme af stedet, men da hun havde læst sit fadervor, kom hun så meget til kræfter, at hun kunde gå ind i kjøkkenet, her lagde hun sig på en bænk og kom ikke i seng den nat.

LARS FREDERIKSEN.

Fortalt af min nu afdøde svigermoder, der oplevede det.

1894. På *Vor* var der altid mange tjenestefolk. A lå i et kammer oven over folkestuen sammen med en karl, der hed Jakob og var tærskekarl, men hver af os havde sin seng. Folkene sad og spilte trekort om aftenen, og så siger møllekarlen til Jakob:

»Du skal vare dig for ham, der måler korn op på maltloftet.« Så går vi op ad trappen og vil op i vort kammer ved sengetid, og det var hen ved midnat. Da hører vi det ene tunge trin efter det andet hen ad det gamle svage loft, der aldrig ellers blev brugt, fordi det var råddent, og den sætter en tønde ned i en dynge korn, kvor der kanske ikke havde været korn de sidste 20 år. De havde brugt loftet til at gjøre malt på, og jeg hørte tydelig, den øste det op med en skovl. Så strøg den tønden med rask hånd, og kjærnerne strentede hen fra den. Dernæst smed den strygeholtet hen ad loftet, så at kjærnerne atter strentede, og det var, ligesom de kom ned gjennem loftet til os. Det gjentog sig anden gang, og så gik han i de store træsko der fra, som han var kommen. Ingen kunde gjøre det for löjer, for der skulde tre nøgler til at lukke op ind til loftet, og de lå i mandens skatol. Nogle aftener efter hørte a det igjen ved samme tid, og siden den tid ikke, a lå der endda i tre år. Men der var et gammelt sagn om den målen. DEN GL. SOGNEFOGED, VESTERBØLLE.

1895. Mens a tjente på *Kjeldgård*, hvor manden hed Kossel, målte de korn op om natten på rullestueloftet og væltede tønden og slog til sagerne og tog på som en hel del gjælle katte. Det var hver eneste nat, og a sagde til manden, at det var forskrækkeligt. Han sagde: »Ja, vi har min sæl ikke flere senge, og du skal ligge der, det kommer ikke til dig.« MAREN SKADE, ÅSTED.

1896. Der har været meget spøgeri på *Jensgård* i *Glud* sogn. På loftet var der sådant spektakel med tønder og mål, for der var begået meget uretfærdigt der. Et svin, der vejede en 4—500 pund, blev en nat slæbt ud af et rendestenshul, og en pige, som havde tjent på gården, var da også en gang ligefrem klemt ihjel i en dör. Ingen havde set, hvem der gjorde det, men de mente da, det var herren på gården. NIELS J. HASS, RÅRUP.

1897. Da a tjente som daglejer på *Særslevgård*, hørte a nogen, der slæbte med sække oppe på loftet og hen til lemmen, og den gik med stövler på. Det varede omtrent en times tid. A gik hen og så efter, om låsen var for lemmen. Om morgenen gik a til forvalteren og bad ham om lov til at se op på loftet, og a fortalte ham, hvad a havde hørt. »Da skulde en vel ikke tro, der har været noget på loftet,« sagde han. Vi gik derop, men aldrig noget var rørt. GJEDVED.

1898. På *Balslevgårds* mark er en gård, hvor der var spøgeri oppe på loftet. Da de unge folk, der havde kjöbt gården, kom der, begyndte det. Der var en rullen hen ad loftet, som vogne kunde komme kjørende, og det kunde også rulle rundt som en top. Ingen kunde sove der, og fremmede folk kunde heller ikke være der. Det første folkene kom i seng, så begyndte det at kjøre, men så snart de satte en fod på gulvet, så holdt det op. Om de aldrig var så lettelig med at rejse dem, så hørte

det altid op. Konens fader sagde, at det var noget trat. Så sagde de, om han vilde ikke prøve at komme hen og ligge der en nat. Men da han havde været der den nat, sagde han det aldrig mere. Så flyttede de stuehuset ned til den anden ende af gården, der er nemlig kun tre længer, og så fik de ro. De mente, at der skulde have fundenes noget der, men der opdagedes ikke det mindste, og der blev aldrig oplyst noget om, hvad det var. Det skete i min barndom, og a er da kun nogle og tyve år endnu. EGTVED PRÆSTEGÅRD.

1899. Frøken Bolette Lottrup fortæller: En aften, da fader og moder i *Hammershöj* var udrejste, sad jeg ene hjemme med en lille pige. Der blev da omtrent klokken 10 sådan en rumsteren oppe på loftet, som de målte korn i skjæppe, og som de flyttede med alt muligt. Så kunde jeg ikke længere holde ud at høre på det, men gik ned i folkestuen, tog en pige med, og vi gik der op med lygte og undersögte loftet. Men der var hverken mennesker eller noget dyr at se, eller spor af dem, og alt stod på sin plads. Jeg tænkte mig, at det var varsel for flytningen og avktionen, der dog først skete nogle år efter. O. CHR. B.

1900. I *Sejstrup* var der en gårdmand, som i levende live havde gjort stor uret med at måle og sælge korn. Hans enke kunde tydelig høre én måle korn oppe på loftet og smide strygeholtet hen ad loftet, te det rullede. Når han havde målt, kom han ned af stigen og gik ind i stuen og satte sig for bordenden og skrev, og der kunde konen se ham. Deraf vidste hun, det var ham. Mandens moder var endnu levende, og konen klagede hendes nød for hende, men den gamle vilde ikke tro det. Hun sögte da råd hos en degn i *Höjslev*, som havde været studeret, men ikke fået andet embede. Han lovede også at komme, og indfandt sig godt nok og opholdt sig der en bitte tid. Da ser han til hans klokke og siger, at nu var det vist ved tiden, men han vilde frem for alt bede dem ikke at være nysgjerrige. Den gang han gik ud, var spøgelset så nær, at det var ved at dreje om ad vejen ind til gården. Hans moder var grumme nysgjerrig og vilde ud at se, og konen fulgte med hende, og de stod ved huset, da degnen mödte skikkelsen. Da han nu vilde til at tiltale ham, sagde han: »Mig skal du ingen magt få med, for der er for mange tilskuere.« Så siger degnen: »Dersom der er nogen til stede, så beder jeg dem gå væk.« Han stod så med en bog i hans hånd og læste for ham. Den slog gjengangeren fra ham. Han lod den ligge og tog en anden. Ja, han havde begået en fejl, han havde nemlig stjålet en kage på Kjöbenhavns gade. »Det var i min nød og trang,« og så smed han en skilling til ham for den. Da fik han magt med ham og manede ham ned.. Der var en lille grön plet eller et hul, hvor han blev sat ned, og min moder har tit vist mig den og sagt, at det var der, Anders Brudedal blev manet ned. Sådan havde hendes moder sagt for

hende. Nu er pletten beplantet med træer. Siden mærkede de ikke gjengangeren uden til hver jul. Enten kunde de høre, det gik rask op og ned ad gulvet i storstuen, eller også var det, ligesom det slæbte med sække. Det var, efter at han var manet. Dem, der lå der oppe, de hørte det og ikke andre tider på året.

GJERTRUD MARIE CHRISTIANSEN, ØRUM, FJENDS H.

1901. Folk ude i *Årslev* har fortalt mig, at der i kjöbmand Kortsens gård på Store-gade i Randers oppe på hans kornloft i andet stokværk er en luge, som ikke kan holdes lukket, selv om man spigrer den fast, om morgenen er den igjen åben. Der skal Niels Ebbesen have fældet grev Gert inden for. KVORNING.

1902. A tjente en gang hos graveren i *Holstebro*, og a kan ikke sige andet, end a havde det godt, men der var alligevel ikke rart at være, for der var noget, som ikke var rigtig fat. A skal sige jer, a havde mit kammer oppe på loftet, sådan te a skulde hen over hele loftet, nårenstid a skulde ind på mit kammer. Nå, om dagen kunde det sagtens gå, men om aftenen var det svært hæsligt, ti så var somme tider hele loftet fuld af store ligkister, sådan te a mange gange knap kunde komme forbi dem, og når a så var kommen i seng, kunde a tit høre, at der var nogen, der flyttede og rumsterede med deher ligkister. Det første var a jo slemt bange og fortalte det til graveren, men han lo og sagde, te det skulde a bare aldrig bryde mig om, og det har heller aldrig gjort mig nogen fortræd. N. PEDERSEN.

Fortalt mig af en gammel pige i Gjellerup, Kirsten Marie Andersen.

1903. I min faders drengeår var der noget spøgeri i en gård i *Bræstrup*. Mens konen stod og skar meldmad, begyndte det at rumstere oppe på loftet. Hun tog en grydeske eller et andet rundt stykke træ og slog det op mod loftet med de ord, at hvis det ikke kunde bedre, måtte det hellere lade være. Så blev der et voldsomt spektakel både på loftet og i stuerne, hvor der ingen folk var. Dette gjentog sig i længere tid. En dag sattes en hund op på loftet; men den kom meget hastig på hovedet ned ad trappen og hylede. Pigerne kunde ej heller malke køerne, skamlen, de sad på, trimlede fra dem ned i grævningen. Så gav en klog mand fra Bjerge herred, der hed Ole Golld, dem det råd, at de skulde lade alle deres tjenestefolk rejse, for én af gårdens folk, en pige, var med i spøgeriet. JÖRGEN JENSEN, STALLERUP.

1904. Der var et beboelseshus ved siden af teglværket, hvorpå min fader var bestyrer, i *Store-Velling*. En aften sad jeg og så ud af vinduet, og min onkel sad med ryggen til dette på en lille stol. Da så jeg et tærnet udspilet skjört bevæge sig langsomt hen forbi vinduerne et stykke ovenfor jorden. Jeg kunde se, at det var min moders skjört. Så gik jeg ud, og da stod det helt stille henne på den anden side af vinduet. Jeg gik bag efter, og

nu gled det ind i stalden og op på loftet uden at røre ved trappen. Jeg bag efter op ad trappen. Da jeg kom til det øverste trin, råbte jeg: »Moder, moder, hvorfor gjemmer du dig sådan?« for jeg troede jo, hun vilde gjemme sit hoved for mig, da jeg ikke så det. Intet svar, og da jeg kom ind, sad min onkel helt bleg og angst og havde dog intet set. Da blev der et forfærdelig spektakel, som om alt skrammel på loftet blev kastet frem og tilbage. Min fader tager nu lygten og går der op, men der var intet at se. Kort efter kom min moder hjem, og hun troede nu, det var noget, der skulde hænde hende, men der skete intet. Spektaklet blev længe ved efter den tid, mange aftener, og de var tit oppe at se efter det. FRU MARIE BOYE, VEJEN.

10. Redskaberne arbejder om natten.

1905. En mand fra Randers kjöbte en gård i *Nörre-Hald*, og jeg fulgte så med ham dertil. I den gård var der noget skidteri, og det ytrede sig på forskjellige måder. Men om end skjöndt jeg ikke så noget, var jeg dog sikker på, at det var der alligevel. I vognporten kunde det lyde, som en vogn fuldt belæsset med sten blev aflæsset, idet de tog haverne af, og stenene så dråsede ned. I huggehuset kunde det småbanke, som der arbejdedes, og der hørtes tit skrald og slag. Det var mest til jul og höjtid og om ved faste og fastelavn, det hørtes. Man sagde, at det skulde være opkommet ved et par aftægtsfolk, som havde været der. Den gamle kone, som levede sidst, var kommen så pludselig af dage, da der mentes, at hun havde en del penge, og så har folkene i gården vel taget dem. Deres aftægtsstue blev siden lavet om til staldkammer, og der var det, jeg tillige med karlen lå. En nytårsaften sad han tillige med manden og drak og spillede. Da han kom ud i sit kammer, var han lidt modig og sagde til drengen: »Har vi nu den gamle til at hugge hæle igjen.« Så fuslede det op på loftet over dem, og der gik det i nogle slæber. »Kan vi nu ikke have fred i aften!« råbte han, men så kom det ned og gav nogle ryk i dören. Den flöj så op, og det kom ind og småpuslede. Lidt efter faldt karlen i søvn, men dören blev stående på vid gab, og drengen lå og kunde se helt ud og kikke stjerner. Da han nu lå og frøs, fordristede han sig endelig til at stå op og lukke den. Så vågnede karlen. »Hvad vil du?« siger han. »Vi kan ikke blotte os.« — »Ja, hug så en kniv over dören.« Det skete, og så var det forbi. NIELS LUND, ASTRUP.

1906. Fædderskrædderen her i *Ugilt*, der kaldtes sådan, for det han havde to halve födder, flyttede fra hans hus for spøgeris skyld. Det var, ligesom damer i silkekjoler gik igjennem stuen, det bankede og smededе, og hakkelsekisten gik. Han bar hak-

kelsekisten ud til det yderste af marken, men den blev lige godt ved at skjære hakkelse. Han grov mange alen ned under gulvet hele huset igjennem, for han troede, der var gravet noget ned. Det blev også sagt, at en kone skulde have taget livet af et barn der. De hørte også strentetræet gå, og det tarsk i loen. Når de fik folk derhen at høre efter det, var der ingen ting at høre eller se. Manden gik til præsten, men han sagde, at det var vandet underneden huset, der gav den lyd fra sig. Han kunde godt følge med ham, men det kunde jo ikke hjælpe. Manden brækkede også logulvet op. Eftermanden turde heller ikke være der, og så brækkede han huset ned og solgte jorden til en gårdmand.

MAREN JENSDATTER, LÖRSLEV.

1907. På herregården *Glorup* i *Svindinge* sogn ved Nyborg, er der som på alle gamle herregårde meget spøgeri. Der er således fortalt, at det er galt i kjøkkenet om natten, man kan høre det tumle og stöje med alle slags kjökkentöj, som skulde det gå i stykker.

P. JENSEN.

1908. Da kokkepigen på *Glorup* for mange år siden en gang stod op kl. fire julemorgen, kom der en lyd fra det store komfur, som om alle komfurringene i et rask tag blev taget af og trukket hen over komfuret. Og dog var der ikke et menneske oppe på gården uden kokkepigen. En aften klokken 11, da samme pige stod og talte med sin kjæreste på den store gang på Glorup, kom der en skikkelse ned ad trapperne og hen ad gangen, hvor de stod og talte, uden at de vidste, hvad det var for noget. Men de blev meget forskrækkede.

L. FREDERIKSEN.

1909. Det første Ane Pedersdatter var kommen til *Skjensved*, kom hendes moder for at besøge hende, og da hun spurgte datteren, hvorledes hun havde det, svarede Ane, at hun havde det ret vel, men det huede hende ikke, at der om natten gik noget spøgeri og tumlede med hendes kjøkkentöj: »Det kan jeg ikke godt lide,« sagde hun, «og jeg vil derfor vise det bort. »Moderen rådede hende derfra og sagde: »Det skal du ikke gjøre, vil du lyde mig; ti det gjör ingen fortræd, så længe det får lov at skytte sig selv, men kommer du det for nær, eller taler du til det, da kommer du til at betale det dyrt.« Dog datteren agtede ikke på sin moders tale, og da det samme nat begyndte at tumle igjen, stod hun op af sengen, gik hen til dören og råbte ud i stegerset: »I kan kun gå op at lægge jer, som I skal ligge. Her har I bitterdød intet at bestille.« Men morgenen efter lå der to køer og var døde i stalden.

JOHANNES OLESEN.

1910. En malkepige på *Klingstrup* kom en aften ned i mejeriet og hørte da kjærneværket gå med fuld kraft, hvorefter hun ikke var sen til at komme bort derfra.

V. BENNIKE.

1911. Der er spøgeri på *Haraldskjær*. Mens min moder var der, rumsterede det i mejeriet, som om de flyttede med baljer og spande, og arbejdet var i fuld gang. Min moder løb en gang ind til en gammel pige og bad om at sidde i hendes kakkelovnskrog den nat. Pigen sagde: »Du skal ikke bryde dig om det, for det gjör aldrig dig noget.« Siden var hun ikke bange.

ANTON LOSE, ASKOV.

1912. Man må stryge hakkelsekniven, för man forlader den, da spøgelser ellers kunde komme og bruge den, og så var den spoleret. M. MØLLER.

1913. Ejeren af *Ferritslevgård* skulde en gang sammen med sin broder ud på en rejse, og denne lå da på gården om natten. Broderen hørte nu tydeligt, at der hele natten blev tumlet med vognene ude i gården, som om de var ved at smøre dem. Han stod des årsag tidlig op for at komme på rejsen. Men da han kom ind til sin broder, ejeren af gården, var denne endnu ikke stået op. »Hvad, er du endnu ikke stået op,« sagde han da, »de har jo smurt vogne i gården hele natten. Men broderen havde intet hørt. LARS FREDERIKSEN.

1914. I gården nærmest *Elmelunde* kirke var der også galt med spøgeri. Der lå for ikke mange år siden to unge karle i et lille kammer. Hovedgjærdet i sengen stod ud imod en ydervæg ved en hjörnestolpe af bygningen. Da de var i seng, hørte de uden for nogle flække brænde, så jærnkilerne flöj igjennem brændet og klingrede på stenbroen, når de faldt ned, og brændestumperne flöj hen imod hjörnestolpen, så det rystede i hele sengen. Disse brændeflækkere hørtes også tit, og det var også al tid ved juletider. THEODOR JENSEN.

1915. Man må ikke spinde Løverdag aften, så går rokken hele natten, og man kommer oven i kjøbet til at gå igjen og spinde efter døden. D. J.

1916. »Der kan I se, hvad a har vundet; for a har om Lowerdag aften spundet,« sagde tiggerkjællingen, idet hun fremviste sine vanskabte hænder. H. BR.

1917. En karl i *Torsager* sagde: »Det er da og en grov spinden. Du kommer til at sidde og spinde på taget, når du er død.« UGLBØLLE.

1918. Man må heller ikke spinde Lille-juleaften, så kommer man til at gå igjen. A. M.

1919. Da jeg var hjemme hos min fader i *Himlingöje*, fik vi en gang en væverdreng, og han skulde om natten ligge i en krog bag den væv, jeg vævede på, hvor en seng var opredt til ham. Men det varede ikke længe, för han begyndte at klage over, at der kom noget om natten og væltede sig over ham, og

så vævede det med min væv, så det stod efter. Min fader vilde ikke tro det, skjöndt han nok havde mærket, det var ikke rigtig der, men så mente han jo, som sandt er, at når man færdes i sit lovlige ærende, er der ingen ting, der kan gjøre én noget. Siden fik vi en anden dreng, og så spurgte vi ham, om han mærkede noget. Han sagde jo, men han var ikke bange for det, og han læste sit fadervor og sin aftensbön, inden han lagde sig, så kunde det ingen magt få med ham. Så var det en gang, vi ingen dreng havde, jeg skulde ligge der. Jeg ligger helt rolig og tænker ingen ting på, så med ét begynder min væv at gå. Jeg løfter mig op og ser mig om, da sidder der en lille grå mand med en af disse gammeldags höje huer på hovedet og vævede, og det gik helt flink. Jeg havde hørt, at han skulde have røde öjne, men det kunde jeg ikke se, jeg så bare, han var grå. Så puttede jeg mig godt ned under dynen og bad: »Herre Jesus! hvad er dog det, bevar mig!« Så lige med ét vælter det sig ned over mig med et stort bump, og det ligger så hårdt på mig, at jeg kan ikke røre et lem. Til sidst fik jeg dog armen fri, og jeg slog mine hænder sammen: »Herre Jesus, fri og frels mig! Herre Jesus, bevar mig!« blev jeg ved at skrige og stödte og stödte til det af alle kræfter. Det var så låddent og så tungt, men jeg fik det dog skubbet lidt og lidt så længe, til det kom helt ned på födderne og til sidst helt forsvandt. Derefter sov jeg roligt til om morgenen, det blev höjlys dag, så fortalte jeg det til min fader. Så siger han: »Ja, nu tror jeg, det er sandt, siden du siger det, Ane, og nu skal hverken du eller nogen anden komme til at ligge der mere.« J. M.

1920. Der var en gang en væver, som havde påtaget sig at væve et stykke töj, og det skulde være færdigt til en bestemt tid, hvad han sikkert havde lovet, men så døde han, inden han blev færdig. Natten efter at han var død, hørte man imidlertid, at væven gik, men da man så efter, var der ingen at se ved væven. Egentlig spøgeri var det ikke, forklarede fortælleren, det var kun at betragte som en virksomhed, der udgik fra en stræbsom ånd. P. JENSEN.

1921. Når snedkeren har lavet en ligkiste, hører han ofte, at noget pusler om ved den om natten. Det er den døde, den er lavet til, der prøver, om kisten passer. N. KR. PEDERSEN, GR.

1922. Gårdmand Christen Mathisen i *Skamby* hængte sig i hösten 1857. Snedker Stegmann skulde lempe ligkisten, men da han havde en simplere kiste, og det var en travl tid, pudsede han den op i steden for at lave en ny kiste til sådan en stor mand. Der, hvor værkstedet var, høres endnu jævnlig en banken og ramlen som af værktöj. Der er mange, der har hørt det.

JAKOB RASMUSSEN.

1923. Der var to mænd i *Rold*, der svirede sådan. Den ene

var snedker, og den anden blev så syg og døde. Snedkeren havde lovet, han skulde lave hans ligkiste, men han tænkte ikke mere over det, og brød sig ikke om at gjøre noget ved kisten. Lige to dage för manden skulde begraves, hører de inde i huset ved siden af, te det giver sig til at hævle og arbejde med værktöjet inde i snedkerens værksted, og det så uhyre stærkt. Så står manden op — det var jo ved nattetid — og vil ud og se, hvordan det forholder sig. Han går så hen og siger det til snedkeren, og han står op, og de følges ad ud i værkstedet. Men da var der ingen ting. Snedkeren gav sig nu lige godt til at lave på kisten, og den blev færdig i rette tid, og så var alting godt.

BODIL THOMASDATTER, ELLIDSHÖJ.

1924. En aften var jeg hos skræddermester Møller i Slagelse og skulde blive der om natten. Klokken mellem ti og elleve begyndte de rask at lægge bånd på kar der ude i gården. Jeg spurgte, hvem der så sildig begyndte at arbejde. De svarte, at der var slet ingen, men de hørte det så tit, jeg skulde ikke bryde mig derom. Der var et bødkerværksted lige over gården, og tit stod de ude i gården og bødkrede, her var det, man hørte lyden. Jeg gik ud i gården for at overbevise mig om, at der var folk, men straks var alt stille. Møller fortalte, at hans fader var snedkermester i Kjöbenhavn og havde mange på værkstedet, men tit havde de da knap forladt dette, för de kunde høre fuldt arbejde der inde. Ja, i Helsingør, hvor Kronborg kirke en tidlang blev brugt til lavethus, har mange fortalt, især skildvagter, om natten at have hørt både kommandoordre og lyden af geværerne ved bajonetfægtning og klapren af foden, når den blev sat til. N. J.

1925. Sönden for *Ovsted* kirke ned efter Gjedved skjel er et hus, der i daglig tale kaldes Slottet, vel sagtens for spøg; men der boede én, der hed Ole Vestergård, og da han så døde, blev alle hans sager flyttet derfra. Hans eftermand, der blev kaldt Peder i æ skov, han hørte regelmæssig den gamles ottedagsværk slå der inde i stuen, uagtet det jo også var blevet flyttet væk, og altså slet ikke fandtes der. Det blev ved med den slåen, indtil gulvet blev brækket op. SÖREN RASMUSSEN, MONBJÆRG.

1926. Smed Niels Jeppesen har ofte hørt om natten, at der har været slået på ambolten i *Dallund* smedje, så det har klingret langt hen, og ingen mennesker har der været i smedjen.

JAKOB RASMUSSEN.

1927. Den nuværende smed i *Stensby* har i sin smedebolig hørt tre slag på en dör om natten klokken tolv, og han siger, at når han ikke tager hammeren af ambolten om aftenen, så smeder det tit om natten. Heller ingen höns vil ruge der. JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

1928. Væver Jakob Nielsen i *Stensby* har hørt, at der er blevet slået på ambolten i Stensby smedje om natten, når ingen

var der. Han har også ligget i sin seng og hørt sin spolerok snurre ganske stærkt. Som dreng hørte han en gang et ynkeligt klagemål som af et gjenfærd nordöst for Stensby efter Glavendrup. JAKOB RASMUSSEN.

1929. I *Kjædeby* står en gammel smedje, hvor folk har kunnet høre det smede af alle kræfter, og det blæse med bælgen, når de blot talte lidt sammen eller rørte sig, for stod de stille og lyttede, var der intet at høre. Smeden og konen gik tit ud om natten for at se, hvad det var, men da var alting i sin orden, og de gik endda, når det var allermest i virksomhed. Når de kom ind igjen, hørtes den samme lyd. Somme tider var der flere uger imellem, at det hørtes. SØDINGE SKOLE.

1930. Smedens kone her i *Linde* fortæller, at en aften, da de var kommen i deres seng, blev der sådan en hamren og spektakel ude i smedjen. »Hvad er det! du har vel ikke ladet hammeren ligge på ambolten?« sagde smeden til sin sön. Da denne sagde ja, befalede han ham at rejse sig straks og gå ud og tage den og lægge den et andet sted. Da det var gjort, så var og blev der stille derude. Konen undredes over det og spurgte manden, hvad det kunde betyde, men han vilde ikke sige hende noget.
KAREN MARIE RASMUSSEN.

1931. I ældre tid lå *Tranebjærg* smedje tæt ved kirkegårdsdiget, og der fortaltes, at der ikke var så ganske roligt der, da gjengangere drev deres spil der om natten. En gang kom en mand til smedien om aftenen for at hente noget træskobeslag. Da han kom til dören, var denne låset, og hvor meget han end ruskede i den, vilde ingen lukke op, endskjöndt der var lys derinde, og han hørte hammerslagene. Han gik derfor hen til smedens hjem og fortalte, hvorledes det stod til i smedjen, og nu mindedes smeden, at han havde glemt at tage hammeren af ambolten, da han gik hjem, og så ofte han glemte dette, var der uorden i smedjen, når han kom næste morgen. Han sagde derfor til sin læredreng, at han skulde gå hen og tage hammeren af ambolten. Denne var ikke glad ved dette ærende og bad manden følge med sig, hvilket han også gjorde. Da de kom hen til smedjen, var alt stille; men de gik dog ind og tog hammeren ned, og folk troede, at det var gjengangere, som ikke kunde have fred, når hammeren lå på ambolten. JÖRGEN JÖRGENSEN.

1932. I *Nymølle*, som tilhører Langebæk mølle, har fordum været et smeddeværk, som gik ved vand, og smeden kaldtes lesmeden. Han skal have været så ilter af sig, at når nogen sagde ham lidt imod, slog han løs på ham med det gloende jærn. Mange år efter ved höjtiderne hørtes her et stærkt bulder, det skulde være smeden, som spøgede, og endnu bestandig brugte sin profession, så at det kunde høres til Kalvhave, når hans værk gik. Der blev også gjort skibsankere og skibsjærn

hos ham, som brugtes på Peder Johansens skibsværft. Andre siger, at der har været ankersmedje ved Pedersværft. R. OLSEN.

1933. Kristen Madsen i *Nörhalne* kunde hver nat ved juletid ligge i sin seng og høre, hvordan der blev kjørt törv uden for hans dör. De blev væltede af vognen, og Kristen plejede da gjærne at sige, at de kom ikke til at trænge til törv det år. Men om morgenen var der hverken törv eller vogn. Et får havde en gang slidt sig ud af stien, og da manden vilde sætte det ind igjen, formåslede det ham sådan, at han nær ikke havde levet. Kreaturerne kunde ofte bröle i fæhuset, som om de var løse, men var det ikke alligevel. NIK. CHR.

11. Om vægtere.

1934. På *Tølløsegård* må vægteren ikke råbe kl. ét. En gang var der en ny vægter, som havde fået pålæg om ikke at råbe det nævnte klokkeslæt; han vilde dog prøve derpå, men blev kastet over én af længerne og tilbage igjen, lige til klokken var to. Der stod stedse én på den anden side og tog imod ham og kastede ham tilbage, så han ikke faldt til jorden för kl. to; han forvandt ikke den tur i lange tider.

På *Åstrup* må der ikke råbes elleve. Der skal gå en nisse, der hedder Elleve; når de råber hans navn, kommer han og giver råberen en lignende medfart, som vægteren på Tölløse fik. På broen over den gamle grav ved Åstrup går en hovedløs vægter. På gården er også et værelse, hvor det spøger så slemt, at ingen kan ligge der om natten; man taler også om den grå mand, som har sin gang rundt i værelserne. CHR. WEISS.

1935. På *Tølløse* råber gadevægteren aldrig kl. ét. Når man hos forvalteren eller hos afdøde baron Zeuthen selv spurgte om grunden hertil, fik man intet svar, men måtte lade sig nöje med: »Det véd jeg ikke.« Vægterens hund, der er afrettet til at vække ham, hver gang klokken slår fuldt slag, gjör aldrig dette klokken et, og når vægteren tilfældigvis er vågen til den tid, ser han den ligge rystende ved hans födder. For nogle år tilbage kom der en ny vægter, en rask ung karl, og han råbte dristig den første nat: »Hov vægter, klokken er slagen —«; men för han fik sagt ét, lå han næsegrus på jorden. FR. ALGR. USSING.

1936. För var der vægter på *Gamle-Kjøgegård*, og en gang da han havde råbt 1, gik han ud for at se til noget töj, der lå på blegen, men da han kom nærmere, så han et sort dyr sidde på et stykke lærred, og da han kom derhen, tog dyret fat på ham, kastede ham til jorden og krystede ham således, at han næppe kunde rejse sig. Siden råbte han aldrig mere ét. FR. L. GR.

1937. Den forrige vægter på Gamle-Kjøgegård sagde en morgen til pigerne, at han ellers vilde have sig frabedt, at de klædte sig ud som spøgelser og gik og forskrækkede ham om natten, og skjöndt de forsikrede, at de ikke havde gjort det, så truede han dog med, at hvis de kom igjen, så skulde han gribe fat i dem, og det har han rimeligvis også gjort, for om morgenen lå han i sit eget blod på trappen. Han blev aldrig rigtig rask igjen, og han turde ikke fortælle nogen, hvad han havde set.

F. L. GR.

1938. En karl, der havde været i gamle Carlsens tjeneste på Gamle-Kjøgegård (faderen til hofjægermesteren), blev efter Carlsens død natvægter i Kjøge, og i den gade, hvor familiebegravelsen vender ud til. Han bad magistraten om at blive forflyttet, da han ikke kunde holde det ud, for der kom så tit en karet med sorte heste for kjørende til og fra hans fordums herres grav.

S. GRUNDTVIG.

1939. Rasmus gik vægter i *Harridslev* i fire år. I en af gårdene havde de en stor sort hund, der var så gode venner med ham og fulgte ham trolig nætterne ud. Men så var det et år, det skete på kattens juleaften, som man kalder den (lille-juleaften), for ved den tid er der altid så meget skidteri, der færdes, at da han kom på et nærmere betegnet sted nær ved præstegården, blev der sådan en susen og surren omkring ham, og hunden trimlede tre fire gange omkring, og så var det, som den var helt besat af ild overalt; den hylede jammerligt, og siden vilde den aldrig følges med ham mere. Han har selv fortalt det, det er sandt.

K. M. RASMUSSEN.

1940. De forrige vægtere i *Mariager* turde ikke råbe ét om natten, fordi alt spøgeri går mellem tolv og ét. I byens rådstueprotokol fra 1876 er der ved en forsamling den fjerde Juli tilført følgende: »Den fordærvelige skik, som i mands minde har haft sted her i byen, at vægteren af overtro ej tör råbe ét, måtte ved samme lejlighed betydes ham at være afskaffet.« H. A. B.

1941. En vægter i *Randers* lagde mærke til, at hver gang han på sin runde kom til en vis port, satte hans hund sig på bagbenene og tudede. Så var der én, der sagde til ham, at når hunden sådan tudede, randt der vand af dens öjne, og hvis han tog noget af det og smurte på sine egne öjne, vilde han komme til at se det samme, som hunden så. Han gjorde dette, men nu kunde han ikke være vægter længere, for nu kunde han se alt, hvad der færdedes i luften; der holdtes krig og slagsmål som på jorden, og det blev ham så uhyggeligt, at han opgav sin bestilling.

KAREN MARIE RASMUSSEN.

1942. Det er ikke mere end omtrent 40 år siden, at en vægter om natten så en hvid skikkelse på den gamle kirkegård.

Manden var ikke bange af sig, hvorfor han dristig nærmede sig den. Men skikkelsen slog ham så slemt, at han straks måtte lægge sig til sengs og stod ikke op siden, han døde en fjorten dage efter. En anden for nylig afdød vægter, der var ædruelig og agtværdig, gik en nat for 30 år siden i sin vante dont i Ramsherredsgade. Pludselig fik han så voldsomt et slag, at han røg over på fortovet, og han er ganske vis på, at der intet menneske var på gaden. Men det skete da også uden for et hus, hvor mand og kone ved en apotekersvends fejltagelse blevet forgivet.

KR. ERIKSEN.

1943. Da jeg var vægter i *Gjenner*, gik jeg og råbte, hvad klokken var, men da jeg nu kom om i Søndergade, så jeg en gjenstand komme skridende lige imod mig, den var gjennemsigtig og så for resten ud som et forklæde. Da jeg gik til side for det, skred det hen for mig og spærrede mig atter vejen. Jeg blev da lidt underlig til mode og sagde: »Men Herregud, hvad i al verden er dog dette?« Så snart jeg havde sagt det ord: Herregud, gik gjenstanden til side, og jeg kunde fortsætte min gang. N. C.

12. „Mine födder er kolde."

1944. I *Karlskov*, en mil fra Middelfart, skal i gamle dage have stået en borg, der hed *Tvesgård*. Nu findes der næsten ikke spor af den, men en gammel mand i Vejlby, på hvis lod den har ligget, fortæller, at han ofte ved nattetid har hørt en röst sige: »Hu, hu, jeg fryser!« og en anden stemme svare: »Gå til Tvesgård og varm dig!« — »Jeg tör ikke for hunden!« — »Å Fanden med hunden, den står i lænke og er bunden.« P. K. M.

1945. Et gjenfærd gik og råbte til hans kone, som også gik igjen: »Huhu, jeg fryser mine födder.« Hun svarede: »Kom ind til gården og varm dig.« De havde en gang gjort noget falskeri på den gård. RASMUS KJÆR, VILLFNDRUP.

1946. På *Ivernæs* boede en gang en herre, der tillige med sin frue var meget ond. Så efter døden havde de ingen ro, men gik og spøgede omkring ved gården. Tit kunde de folk, som var sildig oppe om aftenen, høre, hvor de gik udenfor og klagede sig, og det var da fruen, der sagde: »Uu, det er så koldt, hvor jeg fryser!« Hvortil herren svarede: »Så kan du jo gå til Ivernæs og varme dig.« Kom der nogen ud i kjøkkeuet ved midnat, kunde de se dem stå tæt op til arnestedet i skikkelse af et par rådyr. Men de forsvandt straks, når der kom nogen. K. P. DALIN.

1947. Der fortælles, at ved *Fruerskoven* ved *Julskov* skal en gang to mænd have plöjet om natten for at udvide deres jord. For at vildlede og bortkyse folk, der færdedes på vejen mellem Refs-

vindinge og Kullerup, og som kunde opdage deres jordtyveri, sagde stadig den ene: »Jeg fryser«, og den anden svarede: »Gå til Julskov og varm dig.« Men dette klageråb og svar måtte de endnu efter deres død gå og gjentage ved skoven, så at det endnu skal kunne høres af vejfarende. CHR. HANSEN, EEFSVINDINGE.

1948. En herremands frue på *Julskov* går igjen i Frue-skoven. Hun siger med en klagende kvindestemme: »Jeg fryser.« Han går igjen i Dastrup-skoven og svarer med en grovere stemme: »Gå så ned til Julskov og varm dig.« LÆRERENS KONE, SVOSTRUP.

1949. Ved siden af *Sødinge* törvemose ligger Lammehave Lung, som hører til herregården Lammehave. Den har i gamle dage tilhørt Sødinge by, men herremanden gjorde ed på, at det var hans ejendom o. s. v. Siden har det spögt der, og man har om natten kunnet høre en ynkelig klagestemme råbe disse ord: »Jeg frys, jeg frys!« Derpå svarede en frygtelig grov stemme: »Gak til Lammehave og varm dig.« SØDINGE SKOLE.

1950. Der har i sin tid været to slotte i *Hygum* sogn, det ene på Holmgårds mark, det andet på Fædsted hede og kaldtes *Munkegård*. Begge slottene blev ødelagte i krigstid. På hvert af dem levede en jomfru, og de besögte hinanden; men ved slottenes ødelæggelse blev de myrdede. Dog siges der, at de vandrer endnu ad deres gamle vej langs en bæk og mødes vest for Hygum ved en bro, som kaldes *Kirkebroen*. Når de mødes, siger den ene: Mine födder er så kolde!« den anden svarer: »Mine er ligeså!« P. H. LIND, MORRISON, AMERIKA.

1951. Nede på *Holm mark* er der nu to gårde. På den ene gårds mark har der ligget et slot. Folkene var ikke glade ved at komme hen til de slotsbanker om aftenen, for der var jo spøgeri. En aften var der en karl der ude med bæsterne, og da kom der to helt hvidklædte jomfruer spaserende derop. Han blev så angest, at han blev stående alstille og så på det. Han vilde nok have gået, men kunde aldrig komme af stedet. Så siger den ene af deher jomfruer: »Mine födder er så kolde.« Den anden svarer: »Søster, mine ligeså.« Med det samme forsvandt de, og så var han løst og rendte hjem alt det han kunde. NIELS JONSEN, BÆKKE.

1952. På grændsen mellem *Öster-* og *Vester- Lindet* er en temmelig dyb dal, som er bevokset med egekrat og elletræer og småbuske. Der går to hvide jomfruer og bærer imellem dem en barneligkiste. Så går der en sti, som de følger med hen ad Öster-Lindet til. Dalen kaldes *Fruens kjær* og lidt oppe fra den har ligget en flad sten under en bøgebusk. Busken er rigtig nok borte, men stenen tror jeg nok er der endnu. Mens de går der op ad, siger den ene: »Mine födder er kolde.« Den anden svarer: »Mine er ligeså.« Så sætter de dem ned og hviler på stenen og fortsætter så deres vandring til Mojbøl, en by i Öster-Lindet sogn. KJÖBENHOVED.

1953. Sådan var der en herre og en frue, der havde gjort hinanden uret på deres gods, mens de var levende. Så gik hun om natten og råbte: »A, min bien, min bien.« Men han råbte og sagde, at hun havde gjort ham uret. Han boede på en gård, der hedder *Halkjær*, og hun boede på *Lovisendal*, så deres jorder gik sammen. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

1954. *Fristrup* ligger vesten for Ry å og hører til Å*by* sogn. En mand her var en dag i hoverirejse med flere til N.-Sundby, og der drak han kanske vel meget og kom ikke fra byen för over midnat, for han snalrede vel meget. Da han nu endelig kom til Kølvreng, en fjerdingvej fra hans hjem, hører han noget skrige ynkelig: »Jeg fryser mine födder!« — »Hvorfor Fanden kommer du da ikke og sætter dig op i vognen?« mumlede han mellem tænderne og gjorde sig ingen videre betænkning derover og kjørte videre, men det varede nu ikke længe, inden vognen blev så tung, at hestene döjede med at trække den af stedet. Da han nu så tilbage, sad der en person, der var så lang, at han næsten var skyfæst, og manden fik da hovedet vendt om i en hast. Han piskede på hestene og vandt endelig hjem, sprang af og lod vogn være vogn, og styrtede ind i huset. Konen spurgte, hvad der fejlede ham. I førstningen kunde han ikke mæle et ord, men sagde da endelig: »Tys, ti endelig stille.« Bæsterne turde han ikke selv spænde fra, men så havde de en rigtig forvoven karl, og han gik ud og gjorde det, mens den Slemme blev siddende i vognen og målte ham med öjnene. Næste morgen var han forsvunden. NIK. CHR.

1955. I nærheden af Lemvig ligger Törring. Her levede en præst ved navn Fogh, som efter sin død blev hensat i en begravelse i kirken. En tid efter at han var bisat, kom han om natten til sin kones vindue og råbte: »Kone, jeg er nøgen!« Af angest over at høre sin afdøde mands stemme ved vinduet turde hun da ikke oftere sove i dette kammer; men eftermanden i embedet, der den gang allerede var kommen, tilbød, at han vilde ligge der ude, for, hvis han mulig skulde komme igjen, da at få sagen nærmere klaret. Næste nat kom den afdøde atter og råbte som forrige gang: »Kone, jeg er nøgen!« Præsten, der lå der inde, svarede da: »Hvem har røvet dig, broder?« Svaret lyder fra den afdøde: »Det har degnekonen!« — »Gå bort til i morgen, broder,« sagde præsten inden for, »så skal du få dine klæder igjen.« Da den afdødes familie ikke vilde henvende sig til degnekonen, blev der lavet nyt ligtöj; men da de vilde iføre dødningen den nye dragt, var han så stiv og ubevægelig, at det var dem aldeles umuligt at få ham i töjet. Så måtte man endelig, i hvor nødig man end vilde, have henvendt sig til degnemadammen, og hun måtte også gå til bekjendelse. Hun havde ved nattetid stjålet ligtöjet af præstens legeme og betjent sig af en lille datter til at holde lyset imens; en guldring var der på en af præstens

fingre, som sad temmelig fast, så hun måtte sætte sit knæ på ligets bryst for at tage et godt tag på ringen, hvorved hun endelig fik den af. Hun måtte nu frem med det stjålne ligtöj og iføre liget dette igjen; og mærkeligt nok, da var det døde legeme så bevægeligt, at det lettelig kunde iklædes ligtöjet. For at degnekonen ikke skulde blive straffet, blev sagen fortiet, til hun var død. KR. SØNDBERG, LOMBORG.

13. Klagemål.

1956. I *Höjris* have går et hvidklædt kvindfolk med sort bånd om hoved og håndled. Hun går fra porten, der går til krattet, og langs ad gangen hen med staldbygningen. Hun går igjen, fordi hun har undlivet sit barn, og for nogle år siden hørte en karl, der lå i karlekammeret i staldbygningen, at én klagede sig så ynkelig: »Gud nåde mig, Gud nåde mig!« A. H. SCHADE.

1957. En aften gik Detlef Lorensen fra *Kværs* igjennem dalen ved ved Gråstenskov og Rænkenskov. Der er en dyb grube, som skiller skovene ad, og der gik han hen med den; så hørte han én, som jamrede. Han tænkte da, det var vist én, som var gået vild i skoven, og at han måske kunde hjælpe den til rette. Han gik derfor lidt hurtigere og kunde da se en kvinde, som gik noget foran ham. Hun jamrede og sagde: »Hvad skal æ gjøre, hvad skal æ fange an?« Så vilde han gå hurtigere og kaldte på hende, men da var det, ligesom der én satte ham en kniv for brystet og sagde, han skulde tie stille. Så var der et sted, hvor der gik en bro over gruben, der gik hun ind under, og hvad hun ikke havde jamret för, det gjorde hun nu, og så hørte han et lille barn skrige. Da blev han så bange, at han gik en helt anden vej hjem. ANNE ANDRESEN, SNOGBÆK, ULLERUP, SUNDEVED.

1958. I en mose vest for *Værslev* ved Kalundborg har man mange år i træk hørt en klagende röst ved midnatstide sige: »Åjaja, åjaja!« næsten hver aften. Sören har flere aftener stået på hjörnet og hørt det, dog uden at have turdet gå der ud. Forhen skal en pige, der var forlovet med en karl, have holdt stævnemøder med ham der ude. Til sidst blev hun frugtsommelig, og så var det nok en aften ved midnatstide, han gik med hende der ned, at han bandt hendes skjörter fast om hendes hoved og på den måde fik hende kvalt og ned i mosen. JG. HANSEN.

1959. Da den gamle Severin Glerup ejede *Vang*, tjente der en karl på gården, som hed Kasper-Lars. Han løb af tjenesten, og da han var fra Nörhalne, så sögte han sit tilhold på Nordkjær, hvor han var godt kjendt. Manden der sögte at overtale ham til at gå i tjenesten igjen, men her over blev han tungsindig.

Endelig lod han dog, som han vilde, men druknede sig under vejs i åen. Der er flere, som påstår, at de kan høre, hvorledes han om natten råber så höjt, at det gjalder i Vang skov: »Å nej, å nej, å rej (ɔ: red) å rej, å rej!« Det er den samme karl, over hvem der viser sig et varsel i form af en ildstötte. NIK. CHR.

1960. Et sted i *Tranum* eller *Svendstrup* sogn, Han herred, ligger en stor sten, som en gang skal være skreden ned ad den bakke, hvorunder den ligger, og i faldet have begravet en mand under sig. Hvem der træffer til at komme der forbi ved midnatstide, han hører en klagende röst råbe: »Å, ræj mæ, ræj mæ!« C. WAD.

1961. *På Pin hede*, *Stenildmosegård* mark lige sønden for Vesterbølle, var der noget, der snakkede og græd og sang, og det var da en jammerlig tone at høre. A har hørt det en enlig gang en vinteraften. Det kunde høres langt omkring, også til Rævhale (ɔ: Bredhale) de kunde rigtig nok høre det, ja, de kunde endda. Min broder sagde, han hørte det flere gange. Hundene i Rævhale kunde gjøre en farlig allarm over det. Den gamle provst Colding skal have sat det væk, han gik æd kirken en aften, a så ham gå der op. Men fortællingen gik for resten, at han gik tiere derop og rettede et og andet.

KRISTEN JENSEN, HESTBÆK.

1962. Den gang fader var en dreng, gik han en aften sammen med en anden dreng fra *Skippinge* og ud ad *Blodsgårdene*. Der skulde vistnok være gildes i gården, som de skulde til, og som de nu rendte hen ad vejen, var der et spøgelse nede på engene, der råbte: »Å—åja, å—åja!« Drengene gjorde nar ad det og sagde lige sådan. Til sidst kom det nær op til dem, og de skyndte dem nu og løb hen til gården. De troede jo, det var nogle, der var druknede i stranden, som gik og klagede sig. Vejlen er nu fuldstændig udtörret, men var den gang helt overflydt og sejlbar. Blodsgårdene hører til Serritslev, og der skal en gang have stået et slag. Det stod på banken, som kaldes Blodhöj, og bagved er Blodhule, som kaldes således, for det den rendte fuld af blod. KAREN MARIE JENSDATTER, VEJLEBY.

14. Spøgeri i haver.

1963. De siger, at det knager om aftenen i træerne i *Stövring* præstegårdshave, og der er en lyd, ligesom nogen træder i blade. Det er vesten i haven, og det kan være helt lyst, når man hører det. Mange har hørt det, men ingen véd, hvad det er. STÖVRING.

1964. A gik ude i *Lönborggårds* have en nat, og da kom der noget susende om ved mig ligesom et stort hjul og så ad en

låge fra haven og ud til vejen og derfra ind ad en låge til en plantage, og det gik dump dump. EBBE SMED, TORSTRUP.

1965. En aften hørte a en forfærdelig lyd ude i haven. Præsten havde også hørt den, for han kom og spurgte mig, om a ikke havde hørt den lyd. A svarede jo. Da gik han ind og trak i hans præstekjole og krave og gik ud i haven, og noget efter kom han op igjen og sagde ingen ting. En anden aften skulde a ned i haven efter vand af en brønd der. Da så a en forfærdelig lang mand med en stor hat på. Da a fortalte en kone det, der skulde hjælpe mig at hente vandet op, sagde hun: »Det er nok præsten.« — »Nej, det er ikke,« sagde a, »for han er i seng for over en time siden.« Da a kom op i gården, stod den lange mand ved törvestakken. Der var noget bestandig, der gik og knaldrede der i præstegården. Mortelsen gik i kjøkkenet om natten. A havde en kjæreste som andre, og da han gik en aften og vilde hjem, stod en svær sort mand ved enden af rollingen, og så turde han ikke gå. ANE MARIE MADSDATTER, BROVST.

1966. En låge til *Dallundsgårds* have står altid åben. Søndersø ungdom var 1860 der nede en nat, og med ét så de et stort menneske i hvidt linned og med et par umådelig store træsko på komme gående hen over vejen og smak med nævnte låge, så det klask efter. Ungdommen afsted til Søndersø så hurtig som de kunde. Ikke bedre gik det Stensby ungdom 1887. Da de en st. Hans aften rendte nede i haven ved borggården, hørte de med ét et stort klask inde i værelserne, som om noget kunde falde ned på gulvet, og så stak de af det bedste de kunde op over haven ad vejen til. JAKOB RASMUSSEN.

1967. Ved *Høgholm* — enten i haven eller på engen tæt ved, står en pæl, der rager noget op over jorden. Når man om aftenen slår den ned i jorden, er den om morgenen vokset lige så langt op igjen som för. LÆRER J. HOLST-RASMUSSEN, TIRSTRUP.

1968. Præsten i *Tirstrup* manede ham, der gik igjen ved *Høgholm* .... det fjerde hjul. JENS TOVBRO, LYNGBY.

15. Spøgeri på vejen.

1969. Min fader Jens Rasmussen var hattemager og tog til marked med hatte. Så havde han været i Hobro og kjørte hjem ad. Der var flere på vognen. Han kjørte hestene, og ved siden af ham sad en kurvemager. Bag efter dem kjørte en anden vogn, som havde stort læs, og de, der var på den, kjørte sagte, men begge vogne kjørte ud fra Hobro på én tid. Noget hen på aftenen kjørte de fra Nörre-Onsild. Da de var omkring ved Vammen tinghöje, bliver den ene af hestene bange og giver et snur ud af

sporet. I det han gjör det, siger kurvemageren til fader: »Så du det, Jens?« Men han så ingen ting, »Du skal se, de andre kommer ikke så godt fra det, som vi gjorde.« Ved en gård i Vammen standsede de og gav hestene brød, ventede så på, at de andre skulde komme, men der kom ingen. De kjørte nu ganske sagte til Viborg og kom hjem klokken ét om natten. Så spörger fader igjen kurvemageren om, hvad det var, han så, men han vilde ingen ting fortælle. Dagen efter træffer fader på en anden hattemager, der var på den bagerste vogn, og spörger ham om, hvornår de kom hjem. Han fortæller da om den mærkelige kjörsel. Med ét var det blevet så mørkt, at de hverken kunde se vej eller sti. Endelig standsede både heste og vogn og kunde ingen steder komme; og da de så var ståede af vognen, opdagede de, at de var inde i en gård i Rödding, og vognen stod oppe i møddingen. Med nogen besvær fik de folkene kaldt op, og manden kom ud med en lygte og fik dem da ud af gården og op på en gadevej, der førte ud til landevejen. Derefter gik han ind igjen. Da manden havde forladt dem, standsede de snart igjen, og da holdt de for en törvestak. Endelig fandt de vejen, men nu vilde de vælte, og det var så mørkt, at én måtte gå for ved hestene og én ved hver sin side for at holde på vognen. Sådan måtte de blive ved, til de kom til Viborg sø. Én af dem, Jörgen Maler, sagde: »Nu kan vi sætte os op, for nu flyver han ud over søen.« Det er ikke godt at vide, hvad det var for en han, han så. Så var det blevet lyst, og de kom hjem klokken fire. Altså havde de på det stykke vej taget tre timer mere end vi andre. Løverdagen derefter træffer fader igjen på kurvemageren og talte pány med ham om kjörselen, og han spurgte fader, om han havde talt med nogle af de andre. Han fortæller så, at han havde set et hovedløst kvindemenneske komme imod dem i det ene vejspor, men da de havde en hoppe for, der var i fol, så var de komne godt fra det. De andre derimod var komne galt af sted med det.

PENS. LÆRER R. RASMUSSEN.

1970. Ovre i *Rostrup* er en gård, som hedder Marienborg (forhen Birkevorde), og lidt syd for den begikkes der et mord i midten af forrige århundrede. Den gård var i en 40, 50 år beboet af en mand, som døde for en ti år siden. En aftenstund kom han ridende fra Rostrup by, og da han kom til det sted, hvor mordet var begået, stod hesten pludselig stille, og han kunde ikke få den af stedet, den hoppede og stejlede og rystede. Lige med ét hørte han en klagende lyd som af et menneske, der var i nød, lige under maven af hesten, og så sprang den af sted. Siden den tid er samme lyd bleven hørt flere gange både af ham og hans folk, så det svarte igjen i selve gårdsrummet, og det gjorde så meget på manden, at han, der för hverken troede på Himmerig eller Helvede, nu troede på begge dele. For en tyve, femogtyve år siden hørtes det råb for sidste gang.

LÆRER ANDERSEN, ASTRUP.

1971. Der er noget skidteri ved Galgebakke vest for *Astrup* kirke. En mand kjørte en aften der forbi med en ligkiste, han havde hentet i Hobro, og da væltede han først lige så sagte til den ene side, og da han havde kjørt lidt videre, så til den anden side. Han bliver ved at kjøre, men hestene snubler, og så standser de og kan ikke rykke vognen af stedet, og til sidst så falder først den ene hest og derefter den anden. Han sætter sig nu af og går rundt omkring vognen, idet han læser sin Herrens bön. Det hjalp, og nu kom han igjen til kjøren. SÖREN LAVRSEN, MØLTRUP.

1972. Der var et gjenfærd ved *Höjens led* mellem Gammel-Skagen og Ny-Skagen. En mand, Hans Ottesen, fortalte mig en gang, at han kom gående der en aften og så spøgelset. Så tog han sit halstörklæde af og lagde der, for at spøgelset kunde lægge sig på det, idet han sagde: »A reder så blödt, så kan du ligge der så södt.« CHR. CHRISTENSEN, VORSÅ.

1973. Min fader skulde en gang hen efter jordemoder. Han havde en kvistbagsmække i vognen, og den var der jo to huller i, sådan at en kunde binde den fast til havefjælene med en strikke. Selv sad han på et sædeknippe. Da han havde kjørt lidt, stod bæsterne stille, og de stod og sprut og harkede og vilde ikke af stedet. Han stod så af og gik runden om vognen. Da han kom bag til, stod strikken der lige så stiv ret bag ud. Han tog da en vognkjæp af og slog til strikken, og så faldt den ned. Dernæst gik han for ved bæsterne og slog kors for ved dem. Derpå gik han hen og satte sig op, og så kunde han kjøre. Han var også fra *Als*. MARIE ELISABETH OLESDATTER, ROSTRUP.

1974. Ved Tröjborg er der en vej, som endnu bærer det gamle navn æ Vase. Der skal det i forrige tider have været galt med spøgeri. En aften gik en slagter hjem fra Tröjborg og mödte da ude på vejen et stort låddent spøgelse. Han sagde: »Da skal æ gi' din Satan!« og slog det med øksen lige i synet. Men spøgelset sprang om bag ved ham, omklamrede hans hals med sine forben, og han kunde ikke blive det kvit, men måtte bære det omtrent op til Visby mølle, hvor uhyret forlod ham.

KASPER JENSEN, GJÆRUP.

1975. Mens a var i *Aså*, skulde der en aften være bal i *Sørå*. Spillemanden gik ved en krykke, og derfor kom han hen til os, da vi havde rögtet til nætter, og vilde have mig til at ride ham der over. Vi kom så afsted, men da a nu red tilbage igjen, begyndte den hest, a havde ved hånden, at puste og stönne, og den hvinnede en gang. A vil nu ride over på östre side af vejen, men da falder der et træ ved siden af, og det knasede og brasede, og træet faldt så hårdt, at grenene faldt i ene gras. Så kunde øget komme af sted. A hörte så grangivelig træet falde, men så intet, og der kunde heller ikke være noget, for der

var kun små elle og birke ved vejen, og de kunde ikke gjøre den allarm, om også de havde faldet. ANDERS JENSEN, SKOVLUND, HOV.

1976. En dag havde min fader været i *Vejle* og red hjem om aftenen sent med en løs hest ved siden. Denne sidste var gammel og kunde ikke rejse sig selv, når den lå ned. Da han kom i den mørke allé, der går fra vejen op til gården, vilde hestene på én gang ikke et skridt længere. Han vilde drive dem af sted, men så kom der noget og kastede både ham og hestene over i et risgjærde. Den gamle hest kom omkuld og lå nederst, men kunde nu springe hurtigt op, som om den var helt ung. Nu red han ind i gården og vendte hestene, for at de skulde se, hvad det var, men han så intet, endskjöndt han lagde sig hen ad hestens manke. Næste dag gik han der ud og fandt, at der var et stort hul, hvor de havde ligget. På den gård var det forøvrigt tit galt. FRU MARIE BOYE, VEJEN.

1977. Min fader tjente på *Albertsminde* som avlskarl. En aften går han hjem efter at have været i besøg hos kjæresten. Da ser han noget hvidt, der ligger på vejen, det kunde ligne et kastetörklæde. Det var dejlig månelyst, så han let kunde se det. »Hvad, krafte mig, er det, der ligger,« udbryder han og sætter foden på det. Da skrider det op ad hans ben, deler sig og går om bag på ham, hvor han nu får ligesom en svær byrde på ryggen, så han næsten ikke kan bevæge sig for det. »Da skal jeg,« som han kunde sige, »have mig en skrå.« Men han kunde ikke en gang vende den i munden. Som han nu står stille, står han i den dejligste hvælving, og i den går han så med den tunge byrde på ryggen. Sådan gik han i flere timer. Han syntes at gå rask, men kom dog næsten ingen steder. Endelig kom han over rindende vand, og så forsvandt det. FRU BOYE, VEJEN.

1978. I *Farstrup* præstegård boede i sin tid en præst, som hed Bai, han besögte tit en mand på Vor, som hed Trojel. Sædvanlig hver aften skulde ladefogden besörge markleddet åbnet, ellers blev det revet itu om natten. En aften var præsten på Vor, og inden han skulde hjem, spurgte Trojel hans karl, om han havde fået leddet lukket op. Dertil svarede han, at hvis det ikke var sket, skulde det öjeblikkelig blive gjort. »Tak, hr. Trojel,« siger præsten, »det er altså for min skyld, de skal lukke det op.« Nej, aldeles ikke. »Ja, for min hoppe er så tålig, at jeg kan lukke og loppe det, så tit det skal være, jeg kan godt besörge den ting ene.« — »Nej, det er for et sagn fra gammel tid, at leddet bliver lukket op.« Så siger præsten, at når hans lejlighed var, skulde han nok afværge den ting; men nu var det lige för jul. Det traf sig så senere en aften, at kan kom, stod af hans hest og slog den løs og lod den gå, hvor den vilde. Den løb hjem, og så jog staldkarlen sig i hans underklæder og kom på ryggen af øget for at ville hen og tage imod præsten. Men

han kom til ham på en ubelejlig tid. »Tak, for det du kom, lille Niels, det var godt af dig, men det er mit liv om at gjøre.« Siden duede han aldrig, han hostede en potte fuld af materie hver nat. Vi havde to rögtere, der fortalte, at de ved et markled i den anden side af marken havde truffet en mand i et par læderbukser og en striberet tröje, og de mente, det var den samme, der færdedes ved det første led. DEN GAMLE SOGNEFOGED I VESTERBØLLE.

1979. En aften a kjørte fra *Gammel-Herning* by til *Herningsholm*, styrtede mine bæster lige ned på landevejen, og a brugte pisken, men kunde ikke få dem op. A kunde se under tömmen noget, der trippede og virrede frem og tilbage fra én side til den anden for ved bæsterne, men det var uden hoved. Det var, ligesom det ikke vidste, hvad side det vilde til. Der var lidt sne på, og det var klart lyst vejr. Så trådte a ned på hammelen, og lige straks flöj bæsterne op. A satte mig så tilbage i agestolen, og de flöj nu af sted som skudt ud af en kanon. Da a kom til *Gjelleruplund* til nattekvarter og kom ind til lyset, blev a så syg. A kjender en mand, der kjørte den samme vej en aften og blev, efter hvad han fortalte, på det samme sted så tåbelig, at han ikke forvandt det siden. Men han hverken kunde eller vilde fortælle, hvad han havde set. SÖREN JÖRGENSEN, ENGESVANG.

1980. A tjente som kusk på *Hostrup*, og så skulde a en aftenstund ride over med et brev til Lem præstegård. A havde to hunde med mig. Da a kommer på Hostrup markskjel, gjör hunden sig så voldelig til, og hesten begynder at spidse ører. Med ét sætter den af med mig ned ad nogle bakker, og a kunde ikke mere råde med den end ingen ting. Omsider fik a den i vejen igjen og kommer til præstegården med brevet. På hjemvejen vilde a ride ind ad ladeporten på Hostrup, men kunde ikke få hesten til at gå, og det kom mig for, der stod en sort person der inde. Så måtte a ride over et stendige for at komme ind ad en anden port. Hunden blev stadig ved at give hals.

JENS KJELLERUP, HVIDBJÆRG HEDE.

1981. Der har været megen snak om at kjøre og ride baglænds. De gamle troede, at der kunde komme én op at ride eller kjøre med, og han vilde den anden vej, så når han kom op, var det for den ridende (eller kjørende), som om han red (kjørte) baglænds. A var en gang kjørende til bryllup med en mand fra *Hviding*, og vore koner var med. De tre af os mærkede pludselig, at vi kjørte baglænds, og manden, der kjørte, piskede på hestene, men hans kone, der holdt en paraply over sig, mærkede ingen ting til. Så sprang a af vognen, og så kunde a se, te vi alligevel kjørte til fremme. Vi var kjørte forbi tre agerrene, mens det stod på. Manden blev bange, og a måtte kjøre for ham det meste af vejen til Hviding. Det var midt om

natten og temmelig mørkt. Men underligt var det, at vi alle tre mærkede det på én gang. A gik af vognen, og da var det for mig, som vognen skred tilbage, og a skred med. Det må vel ellers ligge i luften. KNUD JÖRGENSEN, NÖRBEG.

1982. På en bakke mellem *Törslev* og den nærliggende by *Ilshöj*, hvor landevejen fra Randers går, er det ikke godt at kjøre om aftenen; folk er ofte der blevne helt fortumlede, så de har været visse på, at de kjørte baglænds ned ad bakken.

SOFIE LUND.

1983. På *Gråstensbanke* er der spøgeri. Det kom til en mand fra Gammelby, just som han vilde kjøre ned ad den, og det snurrede vognen om, så han måtte kjøre baglænds ned ad banken.

NIELS JONSEN, BÆKKE.

1984. Mens a boede her oppe i Jens Huls hus, boede Knud Demstrup i det samme hus. Han var kjørende ud til *Astrup*, og de kommer noget sildig på hjemvejen. Da de kommer oven for Jens Huls, vilde hestene ikke af stedet. Så går han om for ved bæsterne, og lige med et svip er vognen vendt lige om, og inden han vidste af, stod han bag ved vognen. Knud havde også en ko, og der var tit sådant spektakel ude ved den. Men når vi kom ud med lygte, var der intet, og koen lå ned. Ja, der var al tid spektakel og skrigen i det hus. Men en aften skød han i det med en pistol, og der blev nu sådan lugt og stank, te vi kunde ikke være i huset, det var nær ved at stoppe ånden i os. Siden hørte vi intet. »Det er ikke rotter, men noget andet skidt,« sagde a. Der var nogle, som havde set to hvide skikkelser dandse op ad vejen, og derfor turde folk ikke gå der forbi. GJEDVED.

1985. En meget oplyst mand har fortalt mig, at mellem *Dagebøl* og *Læk* var en meget berygtet vejstrækning. Når til visse tider nogen om aftenen kjører der og er kommen et godt stykke frem, føler man pludselig en standsning, og derpå bliver vogn og heste og folk i rivende fart revet tilbage et temmelig langt stykke, hvorpå atter en öjeblikkelig standsning følger, og i samme nu er alt i sin forrige orden. »Jeg,« sagde han, »lo deraf, da jeg først hørte det, men nu har jeg selv prøvet det en aften i selskab med min hele familie.« En ridende, som ledsagede os, havde den samme fornemmelse, men vilde dog ile til og tage fat i vognen, men det var ikke til at tænke på, da han selv foer lige så rask baglænds som vi. A. L.

1986. Det er ikke længere siden end ifjor, at det var galt med mølleren i A. Han havde været inde i landet i sin kjærestes gård og kjørte hen på aftenen hjem med nogle gode venner. Da de var i nærheden af *Gremmelykke*, syntes mølleren, at vognen gik tilbage i stedet for frem, og han sprang frem for at se til hjulene, men faldt baglænds om og tabte tömmen. Vennen, der

havde siddet hos ham, så ulykken og sprang af, men faldt om på vejen. De, som sad på det bageste sæde, gik lemfældig bag af vognen, men også de faldt. De travede nu så småt af sted efter vognen, der dog snart kom dem af syne. Men imellem *Indslev* og *Dandsehöje* kom der én, som standsede hestene. Ham gav mølleren en spesie i belönning.

P. K. M.

1987. Mig og min broder og svoger og én mand til vi kjørte fra Vejle en aften. Vi var ingen steder inde undervejs, havde ikke fået brændevin og var hverken fulde eller beskjænkede. Da vi kjører så over *Fårup* mark, tog hestene skikkelig hårdt ved tömmen, og det gik jo længere jo stærkere; men a tykte, det var, som det gik tilbage. Så kom vi til *Trolderup*, den österste gård, og da vi havde bud for dem, holdt vi udenfor, og min broder var inde. Så siger de to, te a skulde passe på, vi ikke gik baglænds i en mergelgrav, vi havde bagved os. Så gjente a på bæsterne, og da a fik hold på dem, holdt a midt henne imellem de Trolderup gårde. A var den gang ene på vognen, de andre to var komne af. Min svoger havde haft benet inde under et hjul, så der var bleven en stor vask (flire) ind i hans ene ben, og a sad på mine knæ nede i bunden af vognen. Vi måtte tage ind i den vesterste gård og sætte heste og vogn derind. De andre måtte blive, men a gik hjem til *Gadbjærg* og fortalte, hvordan det var gået. Så måtte a kjøre min svoger hjem andendagen. Ingen af os vidste, hvordan det var gået til med os, men vi tykte allesammen, at vi skulde gå baglænds over.

PEDER MIKKELSEN, GADBJÆRG.

1988. En mand ved navn Kristen Thøgersen af *Nibe* kjørte som frøgtmand fra Nibe til Ålborg et par gange om ugen, men en aften sildig, da han kom fra sidst nævnte by, havende en del folk på vognen, og var kommen i nærheden af Skindbjærg hule, en halv mil nordöst for Nibe, blev hestene bange, uden at kusken mærkede til nogen ting, og da han nu skulde til at kjøre ned ad hulen, som var temmelig stejl, vælter han pludselig således, at vognsættet løftes af undervognen, som bliver stående, mens dette bliver sat ved siden af, uden at folkene tog mindste skade. Kusken mente at være kjørt på en sten, men der var dog ingen.

LÆRER OLSEN.

1989. Der, hvor *Åstruplunds* mejeri nu er, der har det også været galt, og folk er blevne kosne. En karl, der tjente i en gård noget derfra, skulde en aften ned til Bræstenbro, og der kom noget i vejen for ham, så han kunde slet ikke komme derfra og var ligesom naglet fast. Så stod han der, indtil han kom i tanker om at bede til Vorherre, da kom han løs og gik hjem. Samme karl skulde en anden aften også til Bræstenbro, men kom ikke nær så langt. Han så nogle kreaturer og noget ligesom ild, og så blev han ræd og gik hjem. På samme sted, hvor han havde set det, kom en mand kjørende fra Horsens, der

hed Jakob Målund, og han havde stude for. Da blev det sådant uvejr, og lynet slog ned og slog ham ihjel. Min moder var den første, der så ham. Han lå død i vognen, og studene var gået over i noget korn. ANDERS PEDERSEN, KODALLUND.

1990. En aften kjørte a og min broder hen ad vejen til *Hammershöj*. Med ét så blev a smidt ud af vognen og sat ned på vejen uden at støde mig det mindste. Bag efter kom min broder den samme vej, og så løb hestene med vognen. Han kom op, og så stod de lige med ét ganske stille på denher side Galgebakken. Så kom a også derhen, og vi satte os op. Da skred der en sort én ud fra vejen lige foran vognen, og så kunde vi kjøre.

KVORNING.

1991. Min fader kjørte en aften fra Nibe og hjem til *Restrup*, det var en enspænder og hans egen befordring. Han sad og sang og var så godt tilpas. Da han så kommer forbi *Hvidehöje*, der ligger nör for vejen, bliver han vippet for ud af vognen. Det var, ligesom én tog ham med en arm foran på brystet og en anden bag på ryggen og satte ham lige ned på jorden. Hesten standsede, og han rejste sig så igjen og satte sig op på vognen og kjørte videre. LARS HANSEN DUN, SØNDERHOLM.

1992. En aften, da en gårdmand med familie kjørte til sit hjem i en by, som ligger en mils vej öst for *Assens*, og var lige tæt ved gården, så han noget hvidt, som lå i vejgrøften, jo nærmere de kom det, des större blev det, og da de endelig kom lige ud for, kom der en hvid skikkelse op af grøften. Hestene stode pludselig stille og vilde ikke af stedet, og skikkelsen kom hen til vognen og heldede sig op mod konen. Manden gav sig da til at læse sit fadervor, og da han havde gjort det, sank skikkelsen ned i grøften igjen. Men hestene, som atter kunde komme af sted, løb alt, hvad de kunde, ind i gården og standsede ikke, för de kom helt ind i gården. FRA FYEN. N. KR. MØLLER.

1993. Jens Jensen har hans gifte fra *Haldrup*. En søndag aften han kom kjørende hjemad og var nær ved kirkegårdsbanken og var lige kommen gjennem hovleddet, kunde han ikke drive den ene hest af stedet, og det var endda en gammelagtig hest. Så står han af og trækker den af hjulsporet. Nu vilde den gå. Lidt længere henne i en lavning tæt ved banken tykker han, der står en hel del folk og snakker. Han troede, det var nogle unge folk. Da han kommer noget nær derhen, flyver det i luften ligesom en flok vildænder, der spredes til alle sider. Det var jo et syn, han havde. NIELS PEDERSEN, GJEDVED.

1994. En skolelærer i Vester-Kjærby, som ikke vilde tro på spøgeri, var en nat ude at ride, men blev af spøgeriet flere gange sat af hesten og ned i grøften, og hans klæder kom til at se ud,

som de var flængede. Bag efter sagde han så meget: »Noget skidteri er der!« men han vidste jo ikke, hvad det var.

JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

1995. En mand fra *Hammershöj* kom ridende med en anden mand vest fra, og da de kom til Galgebakken mellem Kvorning og Hammershöj, som vejen er skåren midt igjennem, da stod der tre personer lige midt i vejen, og det var ikke muligt for de ridende at drive hestene frem, så de måtte ride uden om bakken. Der er spøgeri ved Galgebakken endnu. MAMMEN.

1996. I *Rybjærg* boede en mand, der hed Volmer. Da han en aften var ude at kjøre, blev han af noget djævelskab trukket af vognen og ud, så langt tömmen nåede. Men den holdt han ved, ti han havde en fornemmelse af, at hvis han slap, var alt ude. Hans store hund hjemme mærkede imidlertid uråd, og først da den kom ham til hjælp, slap han, men var da meget medtagen.

P. CHR. CHR.

1997. Niels Bak havde som ungkarl været henne i *Drastrup* at besøge sin kjæreste, og da hun følger ham et lille stykke på vej tilbage, og de står og taler sammen på landevejen, hører de ligesom en hest galloppere så vælsk på landevejen i det fjerne, og den kom nærmere og nærmere i en rasende fart. De stod og talte om, hvad det kunde være, og tænkte, det var skytten på Restrup, der kom ridende, men i det samme mærkede og hørte de, det kom susende forbi dem uden at røre ved dem, men der var ikke spor af noget at se. Det strøg så tæt forbi dem, at det var næsten, som det skulde have redet over dem, og de ryggede dem uvilkårlig lidt til siden, og pigen rendte bus imod karlen, og havde han ikke taget fat på en sten, der stod ved stenkisten, havde hun skudt ham i grøften. På det samme sted kom to koner gående en morgen tidlig, og så sagde den på höjre side af vejen: »Kom her over!« — »Hvad skal a det for?« — »Kom her over!« siger hun igjen, og lige med det samme så vippede det hende i grøften. Den anden så det jo, men turde ikke sige, hvad det var.

NIELS BAKS ENKE, VOGSLEV.

Pigen, der nævnes her, var netop selve fortællersken.

1998. Tøgers i *Mellerup* var kjørende til Östrup i besøg. Da de så kjørte hjem om aftenen, kom de imod en slæde med sække på. Deres vogn var nær ved at vælte, og hestene var lige te de svedte. Endelig kom de om. Det var på vejen imellem Östrup og Stövring.

EN SYPIGE I STÖVRING.

1999. Der er tre höje på Fövling mark lige östen for Fövling kirke, de hedder *Låddenhöje*, og tæt norden for dem er en korsvej. Her er det ikke let at færdes. En mand kom kjørende med hans kone fra Horsens, og ligesom de kommer til vejen, siger konen til ham: »Kan du se dem, der render henne, hvad er det for nogle?« Da hun har sagt det, så vælter vognen. »Du kunde have

lukt din mund,« siger manden, »og ladt det gaven.« Der var flere, der kom galt af sted her, og somme måtte gå helt om ved både heste og vogn og slå ild for at komme frem.

ANDERS PEDERSEN, KODALLUND.

2000. På vejen mellem *Stenstrup* og *Langeskov* (ved Svendborg) har det för spøget meget. En aften i klart måneskin kom en vogn med fire menneker i kjørende hen ad vejen. Så begyndte vognen på én gang at kastes fra den ene til den anden side og væltede tilsidst sådan, at manden og hans søster faldt ind over gjærdet, mens kusken og en anden pige blev liggende på vejen ved vognen. Ingen af dem kom det mindste til skade. En anden gang var en karl fra Langeskov på vejen hjem fra Svendborg og havde da fået en mand op at kjøre. Denne havde et ærende i et hus i Stensborg og bad karlen blive holdende, mens han var derinde. Da manden igjen kom ud fra huset, blev han helt forbavset ved, at vognen holdt helt ovre på den anden side af vejen lige på kanten af grøften, og spurgte karlen, hvordan dette hang sammen. Ja, det vidste han ikke, svarede karlen helt befippet; men med ét havde vognen begyndt at gimpe fra den ene side til den anden og var endelig bleven kastet over til grøften. En anden gang, da en karl kom kjørende hjem, blev vognen på dette stykke vej så tung og skar så forskrækkelig dybt i, som om han havde fået noget rigtig tungt på, hestene pustede og stönnede og kunde knap trække; men da de kom udenfor gården, var det, som nogen sprang af, og vognen blev lige så let som för. Karlen skyndte sig da ind og kom i seng i mørke. V. BENNIKE.

2001. En mand fra *Trevad* mølle kjørte en aften fra Vester-Skovlund i *Sal* sogn og var ene med konen på vognen. Da han kom forbi Hjelm mølle, løb hans hund ned til søen og kom pibende tilbage og sögte ind under vognen, men en lille dreng kom løbende og fulgte med vognen et stykke. Så siger manden: »Hvad er det, den Fandens dreng vil?« Hestene tager nu til at løbe og bliver sådan ved hele tre fjerdingvej, til de kommer til Nörre-Dueholm. Der blev folkene så, de turde ikke kjøre længere den nat og var så forskrækkede. Manden har selv fortalt mig det.

LÆRER CHRISTENSEN, MUNDBJÆRG.

2002. Den gamle murmester Niels Svejstrup i *Åstrup* han kom en aften fra Matrup, og da han kom forbi Våbensholm og til *Lillebuskene*, kunde han ikke komme der fra. Der var endda en rigtig god vej at gå. Han gik frem og tilbage der, men kom jo da omsider derfra. SÖREN BRØND, NIM.

2003. En ældre mand fra Vestervig har fortalt mig følgende: En aften gik a på landevejen fra *Randrup* skole og syd på. Ligesom a nu gik, så hørte a noget, der kom fuslende bag efter mig. Så siger a sådan for spøg: »Vil du med, så hæng på!« A kunde ingen ting se, for det var mørkt. Straks var der noget,

der hængte sig på ryggen af mig så tungt, at det var al det, a kunde bære det, og det måtte a gå med, indtil a kom forbi de to kjæmpehöje, der ligger én på hver side af landevejen et stykke syd for skolen. Der forsvandt det igjen, a véd ikke, hvad det var. L. N. BERTELSEN.

2004. Det er mig fortalt, at degnen i *Lunde* en nat i sommeren 1892 så fire sorte gjenfærd følge ham fra en bro på landevejen til kirkegården. Han så ikke videre efter dem, og de er formodentlig forsvundne der inde. JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

2005. Hans Rasmussen i *Stensby* fortæller, at mens han i fyrrerne tjente hos gårdmand Lars Jensen, kom han en dag hen imod aften forbi en hvid mand med hat på, der gik ned ad en markvej. Hans siger god-dag, men manden siger ikke noget. Så går han hen til Lars Jensen og siger: »Det var en sær torsk, ham der gik, han vilde ikke hilse.« — »Lad du bare ham være, det er en gjenganger.« Et lille öjeblik efter begyndte en kvindestemme i det side af marken at råbe efter gjenfærdet. Så sagde Lars Jensen: »Nu er her ikke til at være længere, nu skal vi hjem.« Det var vel nogle folk fra forrige århundrede, der spøgede. JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

2006. En anden gang kom uhrmager Sörensen ene forbi *Gjörslev* om natten omtrent ved midnat. Da så han nogle på vejen, der gik i kjæde og dandsede sekstur. Han troede først, at det var folk fra gården. Det var fuldmåne og meget lyst. De forsvandt også gjennem leddet ind til marken, da han kom nærmere, og så gik han hen og så efter, men der var intet at opdage. Han blev nu så underlig, da alt lige med ét var forsvundet. Alle folk troede på, at der al tid var noget galt på det sted. LÆRER HAMMERSHÖJS KONE, FALSLEV.

2007. Mens a tjente i Hvirring, var a en dag i Snede at hente et læs bagetörv. Da a kom forbi Sønderdal, satte a mig op at age, og da a kom til *Knakbro* mellem Matrup og Brejnholm mølle på Havbjærg mark, vilde det ene øg ikke af stedet, det snorkede og pustede, og a hvæste og blæste, og det gik lige op. Der stod vi så en times tid, men så gik hun endda, til vi kom til Stejlhöj, da var det lige det samme igjen med hende. Hun gjorde sig til, men så fik a hende til sidst i gang. Da a kom til Åstedbro, kom kromanden ud og sagde: »Du må hellere få dine heste fra, for de har været i knibe. Men du er ikke ene om at tage den påend.« SÖREN NIELSEN BRØND, NIM.

2008. Jeg tjente som ung pige på en bondegård på *Revninge* mark ved Kjærteminde. Så var jeg en aften gået ind til byen, hvor der var møde og foredrag i friskolen, og gik hjem igjen omtrent ved midnat. Da jeg gik over Langebro, ringede klokken tolv, og jeg var så glad og sang: Dejlig er jorden, for det var

det yndigste måneskin. Men da jeg så kommer til et lille hus, der hed Kikkenborg og lå omtrent midtvejs, kom jeg til at vende mig om og så da en svær stor sort hund komme bag efter mig. Jeg tænkte: »Nu får du følgeskab,« for den kom vel sagtens ikke ene. Jeg blev ved at gå, og hunden fulgte med. Da jeg nu kom til vejen, der drejede ned til gården, som lå lidt inde på marken, vilde jeg dog se, hvor hunden blev af. Den var nu ikke mere end to skridt fra mig, var så stor som en kalv og havde store gloende öjne, ja, ligefrem ildöjne, og der stod som ildstråler ud fra dem. Men den blev ved at fortsætte frem ad vejen og gik som efter en snor uden at vige til side for nogen verdens ting og med hovedet lige op i vejret. Nu blev jeg bange. Næste morgen fortæller jeg mandens fader, der var 90 år, og som var der på gården, at jeg havde set den hund. »Har du set den?« siger han og blev ligefrem glad ved at få sine minder om den frisket op, »er den her endnu? Der er mange, der har set den, og den går hen til en borgplads, der er en fem minuters gang her fra gården, hvor den forsvinder i graven.« Det var let kjendeligt, at her havde været en gammel sørøverborg, da pladsen lå nede ved stranden. Han fortalte også, at han havde været med til at rejse en væltet møllevogn for den hunds skyld. Den skulde til Kjærteminde, men var kommen for sent på hjemvejen, og da kom den imod hunden. Hestene blev nu rædde og kom i grøften, og karlen væltede med hele læsset. MARIE KATRINE HANSEN, TVINGSTRUP.

2009. Jeg tjente på *Albertsminde* i slutningen af halvtredserne. Fruen fra Jerlevgård kom en dag til Albertsminde i besøg, hestene red karlen hjem, og vognen kjørte ejeren på Albertsminde en tur med. Han kom tilbage ved midnatstid, og så kjørte jeg fruen fra Jerlevgård hjem i hendes vogn og med vore heste. Derpå red jeg vore hjem til Albertsminde. Om gården var mange træer, og en allé førte den gang ind til den. Lige op ad alleens træer var et tre alen höjt, måske 100-årigt gammelt dige. Da jeg så kommer ridende og skal ind ad alleen, hvor det så så sort ud, da syntes jeg, at jeg blev bange for at komme der ind, noget, der ellers aldrig hændtes mig, skjöndt jeg havde færdedes den vej så mange mange gange både ved dag og ved nat. Nå, så satte jeg hestene i fuld fart. Men lige på det mørkeste sted der inde, ikke langt fra gården, styrtede begge heste ovenpå hinanden ind i det store gamle dige, som de brækkede ned med mig. Den ene af hestene, den, jeg ikke red på, var en stor gammel én, der aldrig plejede at kunne rejse sig op, når den stod og sov og faldt om i stalden, tre, fire karle måtte da til at rejse den; den lå både jeg og den anden hest nu oven på. Men så sprang de op begge to og foer i fuld karriere op i gården, uden at nogen af os kom til skade. Det hele skete i et nu — jeg faldt ikke af, og intet sprang. Den gang jeg kom til enden af stalden, gjorde jeg omkring med dem, så de vendte mod den mørke allé,

og jeg lyttede, om jeg kunde høre noget. Hestene stod også rolig og lyttede, så de ikke en gang trak ånden. Men ingen ting var at opdage. Da jeg så gav los på dem, skal jeg love for, at de foer op ad gården til stalden. Næste dag var jeg og alle folkene og ejeren ude at se, og det tre alen höje og nok hundredårige gjærde var på det sted væltet ud i engen. Men hvad der havde gjort det, blev aldrig opdaget. O. CHR. BOYE.

16. Den tunge vogn.

2010. En aften klokken elleve kjørte a fra *Höjen* og mærkede snart, at hestene havde ondt ved at trække vognen, endda den var tom. De sled og slæbte, og til sidst, da a kom til *Kjåldklit*, stod de helt stille for en lille grøft. Den var ikke dybere, end at en træsko kunde fylde den, men a kunde ikke få dem over, vandet piblede ned ad dem, og de var helt udasede, det kunde a jo se, da a gik af vognen og om for ved dem for at se efter, hvad der kunde være i vejen. Så kom en anden mand kjørende, der havde været bag efter mig, og ham fortalte a, hvordan a havde kjørt den halve mil. Han gik nu hen for ved mine heste, böjede deres hoveder sammen og stod lidt stille, men om han sagde noget, véd a ikke. Derefter sagde han: »Kjør du nu Fanden af syne,« og så kunde a komme til fremme, a kunde næsten ikke få stilling på hestene, til a kom hjem her til *Strandby*. KARL AXELSEN, STRANDBY.

2011. På vejen mellem *Byrsted* og *Öster-Hornum* har det ikke al tid været godt at færdes om natten. En mand kjørte en aften fra førstnævnte til sidstnævnte by med jordemoderen. Et stykke ude på vejen blev vognen meget tung; hestene döjede svært med at trække den. Det blev stedse værre, de pustede og stönnede forfærdeligt. Kusken havde en gang hørt, at det i et sådant tilfælde skulde være godt at gå ud ad stjærten mellem begge hestene så langt, at man kunde se ud foran dem. Han prøvede midlet, og straks, han havde set foran den sidste, rullede der en sortbroget kalv fra jordemoderens födder forud af vognen. Fra nu af kunde hestene magelig trække vognen.

N. KR. PEDERSEN, GR.

2012. Når vognen bliver så tung, at hestene ikke kan trække den, skal det være godt at lade sit vand ind over vognakselen. En nat gjorde jeg og en dreng, der kjørte med mig, dette, men lige meget hjalp det. JC. HANSEN.

2013. En mand fra *Sovbak* havde også været i Sundby. Da han kjørte hjem og kom over Åby enge, kjørte han helt fast og kunde ikke komme videre. Nu havde han hørt, at det kunde

hjælpe at slå ild foran hestene, og så prøvede han det, men det hjalp ikke. Så prøvede han at sætte en kniv i sædeknippet og satte sig på den, og nu kunde han kjøre. PEDER JENSEN, VEDSTED.

2014. En aften kjørte en karl på vejen mellem Vrejlev og Tårs kirke. Da han var kommen til *Hjortshöjene* ved Vrejlev kirke, kunde hestene ikke trække vognen, men i stedet for begyndte den at gå fra den ene side af vejen til den anden som en vugge. Karlen stod nu af vognen og gik hen foran hestene og skiftede koblerne, det havde han hørt kunde hjælpe. Derpå satte han sig op igjen, og nu var der ingen ting i vejen. J. NEVE.

2015. For et par år siden hændtes det forunderlige for en mand her af sognet, at som han kommer kjørende fra *Horsens-egn* og hjem ad, blev det lige med ét, som hestene ikke kunde trække vognen. Han var kommen forbi Nörre-Snede, havde holdt og givet hestene et par stykker brød og var derefter kjørt nogle skridt, da det tog til at knase og skrasle under hjulene, som om han kjørte i noget skarpt grus, skjöndt det kun var sand. Hestene rykkede og sled, så de svedte der ved, og endda kom de ingen steder. Manden stod nu af vognen og så al ting efter, men kunde intet opdage. Han prøvede nu på at kjøre videre, og det gik ret godt, mens han gik ved siden af hestene, men da han prøvede at sætte sig på vognen, var det galt igjen, ja, om det så var ned ad en bakke, måtte han gå, for ellers kunde hestene ikke trække læsset. Han prøvede flere gange, inden han kom hjem, men bestandig det samme, endog på hans egen mark kunde de ikke trække ham, så han måtte gå helt ind i sin gård. Læsset bestod af brøndgraverredskaber og var ikke for stort. Det samme skal være hændet en anden mand, men da han satte en kniv under hovedlaget på den ene hest, så kunde de trække læsset. T. KRISTENSEN.

2016. Niels Andersen i *Linde* skulde en nat for nogle år siden kjøre jordemoderen hjem til Harridslev. Han biede så længe, inden han kom igjen, at de forundrede dem svært over det der hjemme, og til sidst blev de næsten bange for, at han var kommen til skade, for de kunde da nok vide, at da han kjørte i det ærende og ved den tid, så blev han ikke opholdt hverken med snak eller trakteren af nogen. Endelig kom han da, og da de spurgte om, hvorfor han biede så længe, svarede han, at det vidste han ikke, men havde ikke kunnet komme för, for da han skulde over Uldalsbak (den nærmeste bakke ved Linde på Gimming-vejen) hjemad, så kunde han ikke komme frem, han havde ingen ting set, men det var, som der var noget i vejen for øgene, de vilde ikke gå, han piskede på dem, men han syntes somme tider, at han kjørte tilbage ad. Endelig kom han da til Anders Juls sted, og så var der ikke mer i vejen, men han var vis på, at han havde kjørt over en time på det stykke vej, det er endda ikke mer end nogle få hundrede alen.

KAREN MARIE RASMUSSEN.

2017. Kristen Ladekarl kom for nogle år tilbage kjørende gjennem *Spudal* her i *Glenstrup*, og da han kom midt i dalen, stod hestene stille, og han kunde aldrig kjøre af stedet. Da han havde holdt lidt, kunde han atter kjøre. NIELS JENSEN, GLENSTRUP.

2018. *Småris-led* er et farligt sted at komme forbi om aftenen. En mand fortalte mig, at han var kommen kjørende der til om aftenen, og pludselig standsede hestene, og det var ham ikke muligt at få dem frem, så han måtte spænde fra og tage hjem og så næste morgen hente vognen. LÆRER KNUDSTRUP, BROVST.

2019. En gammel skrædder i Vole fortæller, at hans oldefader, der boede i *Mollerup*, en gang var kjørende til mølle i Silkeborg mølle — for i den tid kunde man ikke få malet nærmere ved, og da han så vil kjøre hjem og er kommen næsten til Mollerup til en höj ved siden af vejen, som kaldes Låddenhöj, så vælter han. Han rejser vognen, får sækkene op og kjører igjen, men vælter atter. Men da han nu ikke var så rent tumbet, gik han hen og tog hovedlaget af den blissede hest og sagde nogle få ord, lagde hovedlaget på igjen og kjørte. Nu gik det helt godt, til han kom hjem. Men imens han tog hovedlaget af, var der én, som tog hans røde lue, og den fandt han først dagen efter hængende oppe i et meget höjt træ. S. P. JENSEN.

2020. Peder Andersen i *Lunde*, en gammel mand, som nu er død, har fortalt, at mens han gjorde hove til *Dallund*, kom han en aften meget silde kjørende forbi Kabbelhave skov. Lige på én gang blev hestene stående og vilde ikke af stedet, hvor meget han end drev på dem. Endelig stod han af vognen, gik om foran hestene og så efter, om der ikke var noget i vejen, men der var ingen ting, som han kunde se, og han kunde se langt omkring, for det var månelyst. Han slog da kors for hestene, satte sig så på vognen, og nu kunde han kjøre igjen; men i det samme som vognen kom i gang, gav det et rabalder, som én havde skudt en bøsse af, og så kunde han kjøre rolig hjem. KARL TIMMERMANN.

2021. En mand fra *Vejrum* kom kjørende hjem fra kjöbstad. Da han kom noget nær hjem, gik øgene i stade for ham. Han gjente på dem, men de kunde ikke rykke vognen. Så satte han sig op og vilde se, hvad der var i vejen. Nej, han kunde ikke se noget. Der var vel så meget som — ja, a véd ikke, hvad a skal sige — å, vel en 1000 alen hjem, og øgene blev ved at slæbe og ase med vognen. Så kommer de til en korsvej, og der giver vognen et rend lige med ét hen imod øgene, og så knøg de af ind ad gården, ret te sveden drev af dem. Da mente han jo, han havde haft én oppe at age. Der var nogle, der sagde, at han skulde have taget hans pisk og strøget hen under hvejren af vognen; så kunde han have jaget ham væk, for han var ikke oppe i vognen, han sad neden under den. Da manden kom ind til lyset, blev han så syg, og det var bevis nok på, at han havde været i med skidt. KRISTEN SMED, VIBORG MARK.

2022. Min fader var husar i tre år. De lå indkvarterede mellem bønderne på *Sjælland*. Han red ordonnants en aften og ser så et sted for ved sig, der kommer én på vejen. För han vidste af, standsede hesten, og det stod for ved den. Han gav den af sporerne, men den blev stående og rystede. Så trækker han sabelen og holder den fremad ud over hovedet på spøgelset og siger: »Frem skal a, i hvad det er, a véd, a har lov at ride.« Så ruflede det om ved ham, og det var så hårdt, at det tog en af de store metalknapper på hans ridebukser. Hesten sprang til framme, og han havde intet hold på den, indtil han kom til den vej, der drejede om til gården, der gik den ordentlig og så hen til stalddören. Han troede jo, det var et spøgelse.

METTE MARIE VIG, ÖLGOD.

2023. Da a en aften kjørte ad landevejen imellem *Lille-Hjöllund* og *Kristianshede* og kom til et sted, hvor der går en lille kirkevej fra *Kolpensig* tværs over landevejen, da bliver hestene sære og går i grøften for mig, og da a står af, er den ene kobbel aldeles væk. A tager ned til Kolpensig, hvor a havde en svoger, der boede, og bad ham se efter den næste morgen. Men den fandtes aldrig. Et års tid efter, da a var ridende på den vej, mistede a en stigböjle. Den skred lige ned af foden, og a kunde ikke forstå, hvor den blev af. A tog så ned til en husmand i Kristianshede og gav ham et par skilling for at se efter den, men den fandtes heller ikke. A kjørte en gang med Jensen i Dollerup mølle, og lige på det samme sted sågde han: »Her på det sted kom Kjesten til mig, da jeg sidst kom her forbi.« Han mente jo, at han havde også haft noget uheld der, men a kom sådan til at grinne ad hans udtryk.

SÖREN JÖRGENSEN, ENGESVANG.

2024. Jeg og min stiffader Thomas Knudsen i *Svendstrup* var kjørende fra Sundby en aften. Nu har de alle sine dage sagt, at der går spøgeri i Meldporten, det er en höj vold, der gjör skjel mellem Birkelse og Åby ejendomme, og som landevejen skjærer igjennem, og da vi så kom der, gav hestene sådant et ryk, at to gode skagler sprang, endda vi havde tom vogn. Vi fik dem atter knyttede og skulde så til at kjøre videre, men så væltede vi. Da vi så fik vognen op igjen, kunde vi godt kjøre. PEDER JENSEN, VEDSTED.

2025. Thomas Knudsen var oppe ved en skrædder i *Åby* med et læs hø. Han hjalp dem høet ind, og det blev mørk aften, inden han kom af sted tilbage. Da gik bæsterne så dovent og vilde gå så til den ene side og så til den anden side af vejen; og han kunde ikke holde vognen på midten. Han måtte til at drive dem fremad med en pigkjæp, og af og til måtte han stå af for at kalde dem hen på midtvejen. Da de kom gjennem Meldporten, kom en sort skikkelse skridende af norden, så höj og så stor, og skred forbi, og så såre den var forbi, så kunde han

kjøre, det var nu, ligesom der var ild i bæsterne på resten af vejen hjem. PEDER JENSEN, VEDSTED.

2026. Der går en småvej tværs over landevejen et stykke sønden for *Kjeldgårdsminde*, de kalder den Jordemodervejen, og der kom min fader en morgen för dag kjørende ad den. Så kjørte han fast. Han står da af og vil se, hvad det er ved det, og slår ild med sit fyrtöj ved ørerne og næsen af hestene, satte sig så atter op og kjørte til. Da kunde han høre noget, der kom skruslende ude i heden, og den gang det var tagen af sted, kunde han kjøre. JENS ANDERSEN, MYRHÖJ.

2027. Ved *Lundgjærde* på Österby mark er det ikke rart at færdes ved nattetid. En gang, da en mand kom kjørende der forbi om natten, sank vognhjulene pludselig i grus til navet, og hestene kunde ikke drage vognen af stedet. Da begyndte en hund at tude så fælt lige ved siden af vognen, at det skar gjennem marv og ben på manden, og alt omkring ham blev bælgmørkt, hestene arbejdede, så de skumsvedte, og hundens uhyggelige tuden kom stedse nærmere. Da vidste manden intet bedre end at bede sit fadervor, og da blev alt omkring ham lyst igjen. Månen kom nu frem bag en sky, og nu kunde han intet som helst usædvanligt opdage, kun dette, at der lå en sten foran det ene hjul. Flere har også ved at færdes der forbi ved nattetid, set en stor sort hund løbe der med en raslende lænke om halsen. MIKKEL SÖRENSEN.

2028. Nord for *Jægerspris* går landevejen, efter at man har passeret Julianehöj, over en stor bakke, der hedder Bøgebakken. Bøgeskov er der imidlertid intet af nu, vejen fører over avlsgården Christiansmindes jorder. Ved denne bakke skal der undertiden ved nattetid høres barneskrig. Det kan vel være en tredive år siden, at en mand og kone, der boede længere nord på i skoven (således kaldes det dyrkede land mellem Jægerspris skove og Issefjorden fra Christiansminde til Kulhuset, beboerne hedder Skovboer), kom kjørende der. Det var silde på efteråret; de havde været i Kjöbenhavn, og det var bleven mørk nat. Da de kom til Bøgebakken, begyndte hestene at puste og kunde næsten ikke trække vognen. Hjulene — kunde de høre — skar dybt i sandet, som om de havde helt læs, hvad de ikke havde; men da konens öjne faldt ned i vognen foran, var den fuld af hvid fråde lige op til deres knæ. »Men hvad er det, faer?« sagde hun. Han så det godt, men vilde ikke gjøre hende bange; derfor svarede han: »Å, det er jo ingen ting«, og stak hånden ned i vognen, så at fråden gik ham over albuen. Da var det, som om fråden kom i bevægelse og svandt bort, men halmen i bunden hvirvlede höjt op. Nu stod manden af og slog kors for panden af hestene, og i det samme fik han i nakken et pust så stærkt, at han kunde føle, hvorledes hårene røg ud til siderne. »Men hvad var dog det?« sagde konen igjen, ti hun havde godt hørt pustet. »Å, det kan vel være en ko, der

ligger i grøften«, svarede han, men det kunde han for resten jo nok tænke sig, at det ikke var på den årstid. Da han nu satte sig op igjen, var der intet i vejen, men vognen rullede rask afsted. ANNA STOLPE.

2029. En mand, der en månelys aften kjørte forbi en gård i *Herslev*, kunde, da han kom lige ud for gården, ikke for nogen sag drive sine heste af stedet. Han havde en stor hund med sig, og så pudsede han den hen foran hestene. Den kommer pibende tilbage og søger skjul under vognen. Da han havde holdt lidt, kunde han kjøre videre, men næste morgen lå puddelhunden død der hjemme. LÆRER BARSØ, ALMIND.

2030. Ved siden af Skulørstenen på *Skramgårdens* mark går vejen fra Svindinge til Frørup. På den vej kjørte ved juletid en vogn med unge mennesker, som havde været til julebesøg i Frørup. Karlene var lystige og morede sig med at kyse pigerne, og én af dem ønskede, at Skuløret vilde komme og kjøre med. Som de nu kjører, bliver hestene stående og kan ikke trække vognen. Karlene står så af vognen og ser, at der ligger en broget kalv bag i den. Nu var gode råd dyre. De tager fyrtønden og slår ild og blæser i fyrtöjet, mens de går rundt om vognen. Nu forsvandt kalven, og så kunde de kjøre hjem.

HENRIK IENSEN, SVINDINGE.

2031. Der kjørte en mand med et læs sten ad vejen fra Davding og ad Vester Hoved efter *Kæmpis mølle*. Som han nu kjører, kan hestene ikke gå længere, de skræver, og de stridser. Han havde fyrtöj og vilde så have hans pibe tændt, men først går han hen æfor ved bæsterne og letter hovedlaget og kiger igjennem det ind på læsset. Da lå der noget der henne, men han kunde ikke se, hvad det var. Så slog han ild og lavede det sådan, at en gnist flöj hen på det. Da gav det et rabalder, som om alle fjælene faldt ned af vognen, og så kunde han kjøre. »Det er vi pinde sandt,« sagde han siden (den mand sagde vi til al ting). ANDERS PEDERSSN, KODALLUND.

2032. Mellem *Foerlev* og Foerlev stampemølle var der noget, der kom imod bæsterne, så de kunde ikke færdes forbi det. A havde en gammelfader, der kjørte meget ad den vej, og han vilde ikke tro det. Det var ved et sted, de kaldte »de røde purrer.« Vi sad mange börn hjemme og havde ondt ved at slide skatterne sammen, derfor kjørte han meget til marked med håndværksfolk. Min fader mærkede ikke noget i lange tider, og derfor vilde han jo ikke tro det, men omsider fik han det at føle. Bæsterne kunde han ikke få af sted for nogen livskraftig sag, men til sidst sprang de som over et dige, der lå i vejen for dem, og så kom de af sted. I det samme var det, ligesom en vrinsk hest gåv et skrig i bagkurven, og så foer tre lys fra vognen og hen i en lille skov, de kalder Findel. Siden vilde han

tro på spøgeriet. Jens Nielsen fra Hemstok, der heller ikke troede det, var en aften ridende. Da han kom i det øverste af purrerne, stod bæstet, og han kunde ikke få det frem. Han piskede på hesten med en tyremeje, og til sidst sprang den op, så saddelgjorden brast, og nu måtte han holde sig i manken videre frem og kom helt fortumlet ind til min faders. Löjtnant Frisk, der var en god rytter og havde stået ved kyradsererne, kom også galt af sted der. Hesten tog selv for ham og foer helt igjennem Foerlev skov og ind i Mjesing skov, og det varede næsten en hel fjerdingvej, inden han fik fast stilling på den. Mens han sad og piskede på hesten, skal han have sagt, at Fanden skulde fare med ham, og så kom han også af sted. PEDER HJULMAND, TÅSTRUP.

2033. Der holdtes barselgilde i *Röddinglund* i *Vildbjærg*, hvortil mand og kone fra Åsbjærg var med. Da de om aftenen skulde hjem, vilde konen have blevet tilbage at dandse, men manden, Jens Nielsen, der var af en mere rolig natur, vilde hjem. De kjører, og det var i den tid, de havde de gamle vogne, hvor der kun var plads til én i hver agestol, så konen sad bagerst. Da de var kommen op på de marker, der nu kaldes Stenagre, gik hestene stille, og til sidst helt i stå. Konen bliver utålmodig og siger: »Hvad Fanden skal vi nu blive her efter? så var det bedre, du havde ladet mig blive i Röddinglund at dandse.« Manden var af dem, der kunde se al ting, og da hun kommer med det udbrud, bliver hun straks vaer, at der kommer en mandsskikkelse til syne foran hestene, og den gled om ved dem, så forbi manden og hen imod hende og satte sit ansigt med et grimme grin op imod hende. Skikkelsen havde en kamisol over sig akkurat ligesom en hestehud med en hale ved, der slæbte bag efter, og en stor bred hat på hovedet. Dernæst forsvinder den, og i det samme vender manden sig og siger: »Du har al tid så meget af munden, Maren.« Så fik hestene los og kunde løbe, og de styrtede, som de var tåbelige, hjem i fuldt firspring, mens konen faldt tilbage i vognen og sagde ikke et ord mere. Da de holdt foran dören, gik hun ind og tændte lys. Men da manden senere kom ind og så det, blev han så syg, at de troede, han havde død. HORNUM.

2034. De Mejlby mænd havde været i Ålborg, og der havde de kjöbt sild. Da de så kjører gjennem alleen fra *Årestrup* til *Torstedlund*, syntes en af mændene, der var noget, der glitrede på vejen. Han råber til hans formand: »Du taber dine sild.« Inden de vidste et ord af, kunde de ikke kjøre af stedet og troede, der var galskab på færde. Den ene mand går så hen foran vognen og kikker ind imellem hovedlaget på den frahånds hest, og da ser han en fremmed person sidde oppe på vognen ved den forreste mand. Da han så ser det, tager han hans fyrtöj op af lommen og går rundt om vognen og slår ild. Så var den fremmede væk, og de kunde kjøre. JENS RAVNKILDE, HAVERSLEV.

2035. Min bedstefader var ude at kjøre en aften og så med ét stod bæsterne stille. Han står af vognen, og da han var en ældre mand, tykte han jo, der kom ham noget forbi, men kunde ikke se, hvad det var, men en stor ting var det. Da det var kommen forbi, kunde han kjøre igjen. De vil sige, at når de går om for ved hestene og kiger gjennem hovedlaget for fra, kan de se, hvad det er. Det er da passeret, at der har stået én bag ved vognen. En mand fortalte mig, at sådan var det gået ham. Nu vidste han ikke bedre råd end at snakke til det, og så sagde han: »Gud hjælpe både dig og mig.« Så var de i samtale, og da det var noget, der skulde åbenbares, så sagde han det, og så kunde han fare hans vej. KRISTEN AJSTRUP, OVSTRUP.

2036. Ras Jakobsen gik til Vilhelmsborg på arbejde ligesom jeg, og han har fortalt mig, at en aften, han går hjem, møder han en karet, der kjørte om ved ham på Höjballevejen. Den kom fra Mårslet og kjørte efter Holme. Kusken sad med pisken oprejst i hånden, og han var sikker på, det var spøgeri. Mange andre har også set den karet på det stykke vej. Den blev ved der hen ad, så langt han kunde öjne den. PEDER LAVRIDS JAKOBSEN, HÖRRET SKOV.

17. Gjenfærd på marken.

2037. Der gik en gjenganger her nede i en af tofterne, som hørte til en af gårdene, nordvest for kirken. Men så kom pastor Hansen, og han var så godt låer, han satte ham ned og rammede en pæl ned over ham. De gamle her i min ungdom de talte så meget om den pæl og den nedmaning.

S. K. ANDREASSEN, TODBJÆRG.

2038. I *Ikast* er der et sted ved Gjellerup sogneskjel, som hedder *Albuekrog*, og i *Bording* tæt ved Kragelund sogneskjel er der et sted af samme navn. Begge steder har det i gamle dage spögt en del, så folk ikke var for at færdes der ved aftenstid. Ved broen, som fører over åen mellem Tulstrup og Ikast, har der heller ikke været rart at komme ved midnatstid, der stod nemlig en stor sort hund med et par gloende öjne.

JENS A. FAVRHOLDT.

2039. Imellem *Hornslet* og *Tendrup* går der en sti, som på et kort stykke fører over en sumpig eng. Det sted skulde til visse tider være farligt at passere. Meddeleren véd ikke, hvad der var i vejen, men flere har sagt, at man ligesom vippedes bort med en læsmerstang og kastedes ud i engen. LÆRER SOLGÅRD, SATRUP.

2040. Min kones forældre har et lille sted på *Flensted* mark, som hører til Låsby kirke. Sagnet fortæller, at der på dette stykke jord en gang blev fundet liget af en mandsperson, som

ingen kjendte, og der var ingen, som vilde besörge begravelsen. De Låsby mænd jordede ham da i forening, og jorden blev derfor skjænket til kirken. Over det samme stykke jord går en vej fra Ersholt til Vissing. Ved denne vej er nogle tornebuske, og der går spøgeri om aftenerne. Der er noget, der jamrer og klager sig, og folk går tit vild der. En aften gik to mænd den vej, og de gik vild og kom tre eller fire gange tilbage til tornebuskene.

J. A. FAVRHOLDT.

2041. Imellem Stolum og Troelstrup ligger *Kamhöj*, og der var noget, der råbte om hjemlys dag. Min bedstefader og bedstemoder blev rædde for det. »A tror, a vil svare det«, sagde han og vilde gå ud imod det. »Nej, det skal du ikke,« siger hun. Jo, han vilde alligevel. Så går han ud på en brink tæt ved gården og vil lytte efter det for at høre nærmere om det. Men da var det, ligesom det var nær ved ham. Så blev han ræd og løb ind. Det stod nu hen, til der skulde være bryllup i Stolum, og det var gjærne skik, at præsten blev budt til onden. Han var så med og hørte det også. Der var to ungkarle — a kjendte dem begge to — og dem spörger han, om de vidste dem fri for synd, i alt fald fri for fruentimmer. Men de stod tilbage begge to og turde ikke følge med. Så gik han selv, og forinden bad han dem, om de vilde sætte et glas vand på bordenden, at det kunde stå der, når han kom tilbage. Siden hørte de aldrig noget til det.

KRISTEN AJSTRUP, OVSTRUP.

2042. Min moder tjente i gården *Koldmåde* i *Klæstrup*. Det var i höstens tid, og de var ved at age kjærve hjem. Imens han var hjemme med et læs, satte hun sig ved den rade, de tog af. De agre var lige sønder fra Hvææsleddet, og de kaldte dem Langagre. Den gamle vej fra Brønderslev til Jerslev gik gjennem Hvææsleddet, og der var altid snak om spøgeri der. Da ser hun et höjt, ungt karlfolk komme ved siden af raden, og det var helt stjærnelyst. Nu havde de en karl, der hed Bærtel, og ham var der noget spøg ved. Så tænkte hun, det var ham. Kort efter kom karlen kjørende. »Er Bærtel i laden?« siger hun. »Ja, han er, hvordan er det, du spörger om det?« — »Jo, for der kom sådan en höj skikkelse her ned ad, og den blev henne igjen, og a blev så forkyvst.« — »Ja, så kommer vi heller ikke godt hjem med det læs,« siger han. Og det gik også sådan. Da han kom med læsset til stedet, hvor skikkelsen forsvandt, faldt det ene øg, og det andet rystede sådan, at han kunde ikke kjøre af stedet. Han måtte spænde fra og lade læsset stå og döjede nok med at få øgene hjem. Læsset blev stående til andendagen.

JOHANNE MARIE JENSDATTER, KLÆSTRUP.

2043. I en gård, der ligger vestlig i *Bjærgby*, forgav de hinanden i flere led. Den unge kone blev kjæreste med karlen, og så forgav de den gamle mand, og så forgav karlen konen, da

han var bleven gift med hende o. s. v. Den sidste mand, der forgaves, hed Niels Olesen, og han blev skåren op og lagt ind en gård og undersögt. En mand, der fik skyld for at have forgivet ham, måtte betale noget for at få det dulgt, og nu er det hele død hen. Nu har sönnesönnen gården. Det har spögt meget der omkring ved, især ved et lille hul, som hedder Esperhullet. En smed havde to køer, og de stod ude på marken en aften og brölte, så det rungede i skyen Smeden troede, at pigen havde glemt at malke dem. Så kaldte han på pigen. »Lisbet, du skal ud at malke.« Hun gik også, men kunde ikke finde dem, og gik så hjem og i seng. Da hun nu havde lagt sig, brölte de igjen, og så måtte hun atter op og der ud. Da hun kom ud til Esperhullet, så hun to sorte bunker og tænkte nu, det var køerne, hvorfor hun talte til dem. Men da foer det op og skabede sig helt forfærdelig og gav en lyd, der hverken lignede menneskers eller dyrs röst. Så løb hun i stor angst over til Lars Larsen og bankede på, men de vilde ikke lukke op, og så måtte hun gå hjem til smeden. J. P., BJ.

2044. En mand fra *Toftshöj* kjørte korn ind om natten, det var meget skik i den tid. Som han så havde læsset og bundet til, kunde hestene på ingen måde trække vognen. Så skulde han have set efter, hvad det var, og da sad der en lille lådden én på stjærten. Manden bliver da vred og sætter en trumf på, at han skulde klø den væk, og han slog efter den med pisken. I det samme væltede vognen, og han måtte rejse den lige så tit han vilde, så væltede den igjen. Han måtte da lade sit korn ligge til om andendagen. LÆRER NIELSEN, TÅGELUND.

2045. Der var en gang to piger, der gik om natten klokken tolv og bandt korn. Så var kornet så kort, og de kunde ikke få bånd. Da hørte de noget gå på vejen, der sagde: »Vri darle, vri darle, det gjorde a, mens a var i verden.« A. M.

2046. En aften kom min kone og mig fra en svigersön, vi havde, der boede ude på *Stensgårds* hede, og vi havde en bitte tøs med os, og en lygte i hånden, for det var temmeligt mørkt. Idet vi nu kommer ned mellem Kræn Jensens og Mikkels skjel, da kommer der flere hundrede mus og muldvarpe og andre sorte nogle imod os, og der var en stor sort imellem dem, a véd snart ikke, hvad den lignede. Det er egentlig i Jens Offersens bakker, og på det samme strög har der gået en sort hund med en hvid krave om halsen, og a har set ham, derfor kan a sige det. A hørte, det råbte og pludrede der; når a stod stille, så holdt det op, men når a gik, så begyndte det straks igjen.

SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

2047. Da jeg var en stor knægt og tjente i *Allerup* en god mil fra Odense, fortalte farfar, var der noget efter jul et stort gilde, hvor jeg tjente, og tredje dags aften skulde jeg kjøre kog-

ekonen hjem, hvad jeg rigtig nok ikke holdt af, da jeg hellere vilde blive hjemme og more mig i gildesgården; men én skulde jo til det. Samme kogekone boede på Sønder- Nærå mark, lige ved sogneskjellet mod Allerup. Om ad vejen til hendes hjem var det imidlertid et langt stykke, medens det derimod var en betydelig gjenvej, når vi benyttede markvejen til den yderste af Allerup marker, som vi ved denne årstid også godt kunde kjøre hen over. Hun havde en hel del gode sager med sig, såsom hvede- og sigtebrød o. s. v., som jo ikke kunde bæres ret langt. Vi blev let enige om, at det var bedst at vælge den korteste vej, og da vi nu nåede enden af markvejen og kom til den omtalte ydermark, var indkjörselen til denne midt for, hvorfor jeg, for at spare vej, vilde kjøre tværs over samme; men da vi havde kjørt et stykke, forekom det os begge, at der gik en broget kalv ved siden af vognen, hvad der jo var underligt midt om vinteren. Omsider udbrød konen: »Nej se!« Jeg svarede ikke, ti jeg havde nok hørt, at i et sådant tilfælde måtte man helst forholde sig tavs, men da konen flere gange gjentog sit udråb, svarede jeg endelig: »Ja, jeg ser det nok.« Kalven så vi nu ikke mere til, men imidlertid varede det ikke længe, inden jeg opdagede, at vi var komne tilbage til leddet, hvor vi kom ind; jeg prøvede flere gange at kjøre tværs over marken, men kom bestandig tilbage til leddet og blev mere og mere ræd. Endelig besluttede jeg mig til at stå af vognen og følge hegnet rundt, så kunde det da ikke slå fejl, mente jeg, og for at forvisse mig om, at jeg virkelig fulgte hegnet, slog jeg af og til på grøftevolden med pisken, ti skjöndt det slet ikke var mørkt, var alle ting dog bleven dunkle for mine öjne, og på den måde nåede vi endelig i nærheden af konens hus. Jeg bandt hestene og hjalp hende med at få fødevarerne over hegnet, hvorpå hun spurgte mig, om jeg nu turde kjøre ene hjem. »Ja, det tör jeg nok«, svarede jeg, skjöndt jeg var ikke meget dristig. Jeg fulgte så hegnet på samme måde tilbage til leddet igjen, og da jeg kom ud på vejen, lettede det ikke så lidt på mig; jeg satte mig da op, kjørte rask til og kom lykkelig og vel hjem, hvor det endnu gik meget muntert til.

MARIE KIRSTINE NIELSEN, HUNDSLEV.

2048. Da jeg var en 13, 14 år, skulde jeg en aften i efteråret gå fra hjemmet til *Vindehelsinge*. I førstningen gik det nu godt nok, men den gang jeg kom til Tudekjærsgabet, gik jeg langs med et gjærde, og da dette var taget bort lige neden i renden, så jeg 50 alen fra mig en lille mand komme imod mig med lange stövler på, og der var hvide skafter på dem, som hængte ham langt ned til hælene. Da han var ud for mig på den anden side af gjærdet, hørte jeg, det sjoskede i støvlerne, og så antog jeg ham for en mand, jeg kjendte, og sagde: »Pær, Pær, er det dig, Pær.« Han svarte ikke. Så gloede jeg op ad gjærdet, og da stod han der oppe og slog ud med den höjre hånd og sagde: »Du

går din vej«. Derefter slog han ud med den venstre og sagde: »Jeg går min vej.« Men det var nu ikke, som om det var ham, der sagde det, men som en röst langt ude i tågen, og så med det samme forsvandt han. Jeg foer op på gjærdet og ned i plöjejorden bag ved og fortsatte min kalden, men ingen svarte, og ingen kom. Jeg blev nu bange og løb hjem, og så blev jeg syg og kastede op. Dagen efter gik jeg op og kikkede i den bløde jord, men der var intet spor, hverken der, hvor skikkelsen kom, eller der, hvor han forsvandt. Mærkeligt nok var det, at da han sagde: Du går din vej, pegte han ad den kant, hvor jeg senere skulde komme til at bo. FOTOGRAF HENRIK NIELSEN, VALLEKILDE.

2049. En gammel mand, som var skræder, gik en aften sildig fra *Brundby* til *Langemark*, hvor han boede. For at skyde gjenvej gik han over en sti, som i forrige tider gik fra Brundby til Sandholm. Da han kom til Skimmellåge, som er et stort dige, beplantet med pil, blev han på én gang så tung og træt, så han knap kunde gå, det var, ligesom noget hængte sig bag på ham, og han kunde ikke sige et ord. Han gik så småt afsted, og han syntes, det, der hængte på ham, blev tungere og tungere. Endelig nåede han en lille banke, som kaldes Pandekagehöj, og da han kom op på den, slap ordene: »Jesus, dine dybe vunder« ham ud af munden, og i det samme blev han så let og fri, så det var, som hele byrden blev strøgen af ham. FREDERIK POULSEN.

2050. Da jeg var ti år, tjente jeg inde på Bredgade lige neden for *Høve* by på en gård der. En aften om efteråret skulde jeg gå ud på marken at hente nogle kvier, men vidste ikke, hvor jeg skulde gå hen ad. Gårdens lod var nemlig i tre marker. Så gik jeg på lykke og fromme, til jeg kom ind i noget, der kaldes Galemark. Der oppe i det ene hjörne af den mark havde været henrettelsessted i gamle gamle dage. Så var der et ledsted, jeg skulde gå ind ad, men det turde jeg ikke, for det hed sig, at der gik spøgeri på den mark. Altså gik jeg langs med stengjærdet og så ind over gjærdet. Fårene skulde jeg også lede efter, men dem havde jeg fundet, for de gik på den mark, jeg nu var på. Da så jeg tre kvier inde på Galemarken, en rød og to brogede, og nu vendte jeg mig og gik hjem igjen. Da stod det for mig, som kvierne og fårene gik bag efter mig, og jeg vendte mig om for at se efter det. Men så syntes jeg, det hele blev til en stenbunke, der lå i marken. Jeg skyndte mig nu hjem og gik i seng, og kreaturerne lod jeg være det, de var. Næste morgen jeg kom ud, gik kvierne nede i Pinkilsmose, og jeg kunde da forstå, det andet, jeg havde set, ikke var noget virkeligt.

NIELS PEDERSEN, VEJLEBY.

2051. En aften vilde a gå hjem til Torup, hvor a tjente, og så skulde a om ad *Vrejlev kloster*. Med ét hører a sådan brölen og handel, og lidt efter blev det til sådan græden og jamren. Da a nu kom forbi klosterets heste, der stod ved vejen, så a under

bringen af den ene en mand med hvide hoser på. A sagde god-aften. Det svarte ikke. A gik derhen og sagde igjen god-aften. Da blev det med ét så mørkt om mig, og som a nu skyndte mig derfra, blev a helt vild. Endelig kom a til et hus og spurgte om Vrejlev mølle. »Du kan gå sønder ned ad agrene,« svarer de. »Ja, hvor er sønder?« — »Du kan jo se møllen.« — »Nej a kan ikke.« Manden stod så op — det var jo midt om natten — og viste mig den. Nu kunde a se igjen, og så gik a til møllen og lagde mig ind der ved karlen, til det blev dag.

MORTEN NIELSEN, LINDERUP.

2052. En mand her fra byen, Peder Vejrhöj, skulde kjøre med nogle mænd fra *Brorstrup* til *Ålborg* og var tidlig oppe om morgenen. Så gik han jo ud og hørte efter, om de kom, for det var frostvejr. Endelig kom de, men han syntes, de kjørte fejl og blev ved at kjøre ned over Vesterby mark, og det var galt, for der var jo bækken, som løber her igjennem byen nord og vest på. Han var ved at ville have løbet efter dem for at kalde dem tilbage, men så kunde han ikke høre lyden længere. En halv times tid efter kom folkene, og de havde ikke kjørt fejl. Så troede han, det var noget spøgeri, han havde hørt, som gik over Vesterby mark.

JENS RAVNKILDE, HAVERSLEV.

2053. En gang havde jeg været ude på *Bjærgsø* mark hos en gårdmand der, og gik hjem sådan mellem klokken 11 og 12 om natten. Da jeg nu kom forbi Manemose, tænker jeg: »Det er dog underligt, nu har du gået her forbi så tit og aldrig set noget, der spøger jo her.« Lige med ét, som jeg har tænkt det, så ser jeg seks sorte mænd gå for ved mig med seks stænger, hvorpå de bar et sort tæppe, der hængte ned i buer fra alle stængerne, og lige i samme öjeblik var det, som der lå en umådelig stor vægt imellem skuldrene på mig, og sveden sprang ud af alle mine porer. »Så, nu ser du da spögeri, der kan blive til noget,« tænkte jeg, »hvordan kan du nu blive af med det?« Jeg spejder fremad og ser, der er plöjet en fore noget henne på stien, så det danner et kors med stien, og de sorte mænd var nu som en 50 alen for ved og var da komne over. Så smøger jeg frakken af mig, ligesom jeg kom til forageren, og lod den glide ned bag ved ved mig. Da så jeg et hylster eller en rulle, som med en 6 tommers gjennemsnit og en god alens længde stak op fra tæppet skrås op imod himlen med en hvislende lyd. Men det gav et knald det allerførste jeg så den. Som jeg nu havde stået lidt og set efter dette og atter vilde til at se efter de sorte mænd, var de der ikke mere. Jeg vendte mig sagte om og tog frakken op og gik så hjem i min seng.

HENRIK NIELSEN, VALLEKILDE.

2054. Køerne gik alle steder omkring, når folk havde fået indhöstet, og mine bedsteforældre havde to køer, som de havde fået fra deres hjem, den ene fra sit, og den anden fra sit. Somme

tider tog de andre hyrder dem med hjem, men en vis aften kom de ikke. Så skulde min moder ud at lede om dem. Men hun kunde ikke se dem. Det blev mørkere og mørkere, og hun satte sig ned på hendes hæle for at se op mod skyen. Tæt ved var en korsvej, og der så hun nu begge køerne ligge og kunde tælle alle fire horn. Så gik hun derhen, men da havde de rejst dem og gik sønder på. Nu giver hun sig til at løbe og vil uden omkring dem, men så løber de også, og når hun gik stille, så gik de også. Sådan blev hun ved, til hun kom til det sønderste af marken. Da var der kun én, og den var så stor og så höj, at hun ikke kunde se det øverste af den, og endelig blev den helt henne. Så går hun hjem og siger til hendes fader, der sad i loen og kastede noget rug, at hun kunde ikke finde dem, hun turde ikke fortælle, hvad forlegenhed hun havde været i, for så havde hun vel kyst ham og ikke fået ham ud at lede. Da hun nu havde sagt, hvor vidt hun havde været, gik han ned i Dykjær, og der gik både køerne. Om efteråret gik hyrderne gjærne med hövderne ned ad kjærene, og det var da rimeligt nok, at de var der. MOGENS KRISTENSEN, GULDAGER.

2055. Der gik også spøgeri imellem *Lindum* og *Risbakkerne* på S.-Onsild mark. En gammel kone, Ka Eriks, der boede i et hus ved kjæret neden for Risbakkerne, sagde, at hun så det.

NIELS MÖLLER, V.-TÖRSLEV.

2056. Sønden for Alstrup, östen vejen til Besser, ligger et mindre stykke jord, skilt fra bøndermarkerne ved et jorddige, kaldet »Karens Krog.« Der spögte det i gamle dage, og hyppig ser man lys brænde der om natten. JENS JOHAN, ALSTRUP.

2057. Oppe ved *Skjødstrup* er en höj, der kaldes Bøgehöjen, og der sagde de, at der færdedes noget ved den.

KAREN JENSDATTER, EGÅ.

2058. Ude på min faders mark er et tredobbelt madeskjel (ɔ: engskjel), idet tre bymarker: *Hornborg*, *Hornum* og *Kalvhave*, her støder sammen. Der går spøgeri, og nogle siger, at her er Fanden begravet. LINÅ.

2059. Knakkegårds mark i *Skyum* går ned til fjorden. En gang var de ved at höste lige ovenfor *Kruddal*, og i den var der noget grönne, hvor folkene om eftermiddagen sad og spiste meldmad. De lod deres klæder og tejne ligge, og det blev meget sildigt, inden de tog hjem. Så skulde Jens Spillemand gå ned efter sagerne. Men da stod der et forskrækkelig langt menneske ved klæderne, han kunde knap se til ovret af ham. Så turde han ikke gå hen og tage sagerne og går tilbage. Den anden höstkarl siger: »Sikken elendig kryster du er,« og han bander på, at han tör. Men han får samme resultat. De må til at lade det ligge til om andendagen. JOSEF JENSEN, DRAGSTRUP.

2060. A tjente i et sted ikke langt fra *Gjedved* mølle. Så en dag lige för jul var a omme at kaste ved vor nabos og gik hjem om natten mellem tolv og ét. Da a var kommen omtrent halvvejs, tykte a, a kunde ikke komme ad med at gå, der var noget, der ligesom fussiede imellem mine ben. A tænkte jo, det var vor hund, der kom imod mig, og sagde: »Hvad, er det dig, Tyrk?« Men lige i det samme stod der noget höjt kulsort noget lige ved siden på mig. A blev ræd og skyndte mig af sted. Så skulde a over en lille bæk, og da a var kommen over den, tog det sådan til at klage og skræbe bag ved mig. A strøg hjem det bedste a kunde, og i min seng, for a var jo kjed af at høre det.

KIRSTEN JENSDATTER, LUNDUM.

2061. A var ovre i *Rejstrup* at se til en sön, som tjente der, og så vilde a gå hjem om natten, men der var store vande i åen, og så måtte a om ad Nörbegs bro. Da havde Kræn Husum en stor tyr, der stod i kjæret, og han render løs, da han ser mig. A hæler mig ved et lyngdige og kommer langs med diget her ind ad til landsiden. Så var a jo bleven forstyrret af vejen, og nu turde a ikke stikke neden om langs ad kjæret her hen til huset, så stak a op ad en markvej op på de höje agre og langs med diget der. Men der gik skidteri, og det kom a i følge med. Da a kommer til at se over venstre ovsel, var der en stor sort puddelhund i følge med mig. A havde nok hørt, der gik noget på det strøg. Så træffer a et skår i diget, og det stikker a igjennem og tvært ned over marken. SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

2062. Der har fartes noget skrås over den lavning ned ad *Havdal* og så ud ad præstens kjær. A og min kone kom gående der en nat mellem tolv og ét lige i den tid, det kom, og så stödte det på os og foer ind imellem benene af os og skilte os ad. Det var gloende rödt og skreg eller skræbte ligesom en hare, og så foer det videre i den retning, a för nævnede. Vi blev så rædde, te det var skrækkeligt. SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

2063. Det var i 1853, da gik a tillige med en fire piger fra *Givskov* og vilde til *Ullerup* til en mand i julebesøg. Det var netop en anden nytårsdag, og vi gik hjemme fra lidt för aften. Da vi kom til Give, da ringede degnen solen ned der. Lav vi kom lidt oven for på bankerne, da kunde vi se, der gik én ude i heden, og efter hvad vi kunde skjönne, var det på vejen fra Give til Höjgård. Det var kjönt lyst, og der var ikke en blåne, så én kunde se lige så godt som ved dag. Da vi kom nærere ud imod det, siger vi: »Det er nok Kristen Overmark — han skulde netop der ud at spille — nu bier han, til vi kommer,« for det stod stille der ude.« Da vi kommer lidt nærere, siger pigerne: »Nej, hvad er det, det ser næsten ud, som det er ikke klæder i.« A tykte også, det var sært, men der var en beboelse der ude, og så tænkte a, det var et af æ börn. Som vi nu går,

kommer det noget ned i en lavning, og vi kunde blot se det øverste af det. Da vil a have redelighed og se, hvad det er, og så gik a hen imod det. Nu falder jorden sådan, at én kunde ikke se det inden oppe på den næste brink. Da står det lige for ved mig, der var ikke mere end som en tre favne imellem os, og står og ser på mig, for så vidt det kunde se, og a ser på det. Der var ingen öjne på det, men det var som en benrad på en halvanden alen höj. A var ikke ræd og tænkte, om a skulde sige noget til det. Så får a at høre, te pigerne råber, a skal komme, og så vender a også og vil gå tilbage. Allerførst a har vendt ryggen til det, så var a ræd og vilde rende, men det var alt det a kunde. Vi kunde godt blive ved at se det. Det gav sig så til at gå, men for os at tykke runden om i et cirkelslag. Lav vi kommer så hen til gildet, så a lidt forstyrret ud og var heller ikke godt tilpas. Så siger manden: »Du har da vel ikke været i lag med spøgelset ude i heden? I nat da lå der to hjempermitterede soldater fra Brande sogn her ved mig, og de havde været i med et spøgelse der ude, og de havde fået sådan en borren, te de kunde nær ikke komme af sted. Da de kom her, var de så udasede og forslæbt, te de var nødt til at blive her, de vilde ellers have været hjemme til deres forældres.« A gik ene hjem om natten, men pigerne blev til om andendagen. Nogle år för havde mine forældre draget til det samme sted i julebesøg, og da tykte de, de så et nøgent barn, der gik der ude i heden, og flere har også set det. I samme hede kjørte en mand en aften fra Give til Höjgård, han hed Mikkel, og da han kjørte der ude, løftede heste og vogn sig for ham at tykke som op i luften, og han sprang selv af vognen. Han havde et seks alen træ på vognen, det flöj også af, og heste og vogn blev så væk for ham. Om andendags morgen da kom han over til os og klagede hans nød, han kunde ikke finde heste og vogn, og han tænkte aldrig, han så det mere. »Jo,« siger min fader, »blot det ikke er rendt i Bæsgård bæk, så har det vel ingen nød.« Der var nemlig mange slemme bløder i den bæk. De tog en karl med og gik ud for at søge, og så fandt de både heste og vogn. De stod i en sandgrav. Tömmen lå ved siden af vognen og lå, som om én havde lagt den der, og der var ikke det mindste i stykker, ikke en nagle, og de kunde slet ikke spore, hvor det var kommet over bækken. Mikkel græd og var en sölle karl den morgen, ellers var han en halv røver og hård karl, men han fik jo da hans sager igjen, og siden turde han ikke kjøre så sildig over heden om aftenen. A har gået den vej vel tyve gange siden, men har aldrig siden set det syn og har endda skottet der om ad. A var en 17, 18 år den gang, og havde pigerne ikke kaldt på mig, så havde a fået snak med spøgelset. Öjenhuller og sideben og al ting var så tydelig at se, og det var så lyst, te en kunde næsten se at læse. Det eneste, der siden er sket der omkring, det er, at der er bygget et hus der. CHR. MØLLER, RINGIVE.

2064. På en udmark uden for *Svaneke*, som hedder Frenne, ser man af og til om natten en hel del benrade bevæge sig frem og tilbage, og man hører da altid aftenen för nogen slå på tromme. Denne lyd kaldes Frenne-Tromme, og den høres ned ad mod havet. På det strög ligger en hel del gamle gravsteder, og der findes ikke så få bavtastene.

ÅGE VULFFSEN.

2065. For nogle år siden gik Jens Jensen Ravnsgård på *Nörskov* ved midnatstid hjem langs øens östside til sin bolig på øens nordende. Da han var kommen ud for Nörbygård, som ligger tæt ved Hyldebjærg, så han i nogen afstand et menneske, som gik nærmere ved vandet, neden for en lille brink nær ved fjorden, så at han ikke kunde skimte den øverste del af skikkelsen. Han blev lidt forundret over at træffe et menneske her på denne tid, og tænkte først, at det muligvis kunde være en fremmed fisker, der var gået i land, da det var ved midsommerstid. Men da han gik videre, og skikkelsen vedblev at holde sig i samme afstand fra ham, blev han angst og gav sig til at løbe tilbage til Nörbygård, alt hvad han kunde, dernæst igjennem den ind på øen, og gik da rask ad kirkevejen hjem. Siden så han intet videre.

C. M. CARSTENSEN.

2066. I et af nabosognene her boede en gammel præst, som må have haft noget mellemværende med en mand i *Lyngby*, der hed Anders Sale. A véd ikke, enten det var af det gode eller det onde, men nok er det, de gik begge to igjen, da de var døde, og gik og sögte efter hinanden, men kunde aldrig nå at træffes. Når nogen træffet at komme til præsten, så spurgte han, om de ikke havde set Anders Sale, og når de mödte Anders Sale, så spurgte hun, om de ikke havde set den gamle præst. Det var jo ude på marken, de gik, og der træffet folk at komme til dem.

NIELS POVLSEN, RØGIND VESTERGÅRD.

18. Spøgeri i dale, moser og kjær.

2067. Der er en dal ude i Engelsholms Ladegårds skov, der kaldes *Fandensdal*, den er fæl dyb og skummel. Folk siger, at der er spøgeri og værken der, og de er bange for at færdes der om natten.

JEPPE LAVRSEN, STABY HÖJSKOLE.

2068. Kræn Doktor tjente i *Nibe* vejrmølle, og så vilde han en aften til Dalsgård og besøge hans søster, som tjente der. Han gik over ved Gjelstrup stampemølle, og den gang han gik op ad Svinedal, kom der en sort én og fulgtes pænt med ham. Han sagde god-aften, men den sagde ingen ting. Nu havde han hørt fortælle, at når man satte sig og lod, som man var i naturlig forretning, kunde man blive skilt ved sådant noget. Han gjorde det

da, men den anden svat sig ned ved siden af ham. Da han atter rejste sig, gjorde skikkelsen det samme, og de gik videre; men da han kom til Dalsgård låge, blev den væk. Den gang han kom ind til lyset, blev han så syg og måtte i seng. Lidt efter skulde han jo af sted igjen hjem ad; men da han så kom til Binderup-stetten på Vogslev kirkegård, var den sorte der igjen. »Gudbevares, skal a have det følgeskab til Nibe!« De følges lår om lår, men så går han ind i et lille sted i byen til Kræn Bakkes, hvor der endnu var lys, og der sad han et par stunder og ventede. Så gik han igjen, men det var lige nær, og han fik atter følgeskab ned til lågen ved vejrmøllen, der skred skikkelsen videre. Det var så mørkt, at han ikke kunde se andet, end at det var en sort én, og aldrig hverken för eller siden havde han haft sådant et følgeskab. JULIANE MARIE POVLSDATTER, VOGSLEV.

2069. Imellem Sjelle bro og Hörning er en dal, *Præstedal*, hvor der går seks kridhvide mænd og mullerer, ligesom de vil sige noget, men de går jo deres egen tur, og enhver, der møder dem, bliver vild. Den dal har forhen været slem at færdes ad om natten, for vejfarende blev tagne op og udplyndrede.

RASMUS HORNBÆK, BENDSTRUP.

2070. Lige i den vestre side af *Grejs* ligger en gård, og fra den og ned til en kløft, som danner en sidedal til Grejsdalen, har der gået spøgeri i umindelige tider. Mange folk er bleven forskrækkede for det uden egentlig at kunne sige, hvad det er, En aften sad i den gård folkene tillige med et par snedkere og åd deres nadver. Manden havde været i byen, men kom hjem i det samme og skjældte drengen ud, fordi han ikke havde bundet køerne ordentlig; der gik nemlig en ko ude i gården. Da det var ved vintertid, så gik de alle ud tillige med snedkerne og vilde hjælpe drengen at få den ind, og de så allesammen koen, men det lød, ligesom den gik med en jærnklove om halsen. Da de nu vilde jage den ind, løb den ned i kløften efter dalen, og de løb allesammen efter den, men kunde ikke møde den. Drengen nåede til sidst lige hen til siden af den og blev ved at forfølge den hen til skoven, men med ét forsvandt koen, og drengen blev nu så uhyre bange og kom tilbage til gården. Da de skulde til at se efter, savnedes der ingen køer i kostalden. Da de næste morgen vilde ud at se, hvor koen var bleven af, kunde de i sneen se drengens spor og de andres spor, men ikke koens. Neden for i den samme dal er folk også blevne bange. Degnen i Grejs har set spøgeriet der, men man kan ikke bestemt sige, hvad det er. K. N. HOVGÅRD, TÅNING.

2071. Imellem *Roslev* og *Bajlum* er *Lodal*, som er meget berygtet for spøgeri. En aften gik en mand med vejen, som går i siden af dalen, og tænkte ingen ting på. Da så han ligesom en mand, der gik med en hund på ryggen, men havde ingen ben. Den

mand blev ved at skride for ved ham et langt stykke, og endelig blev den henne ved en gård. Nu var han bleven så forskrækket, at han gik ind i gården på tilbagevejen og vilde have én til at følge med sig hjem. Der kom også én med, og manden gik ud i laden med en lygte for at se efter, om der var noget tegn til spøgelset, men han fandt intet, og uden for laden var der intet andet spor i sneen end mandens. JEBJÆRG HÖJSKOLE.

2072. Min farbroder gik en gang ad kirkestien til *Uldbjærg*, der går her norden ud af byen, og den gang han kommer til et sted, de kalder *Ulstrup skjel*, som er en grøft mellem Ulstrup og Sundstrup mark, da ser han én, der render æfor ved ham, og han render så stærk han kan for at nå den, men han kan ikke rende den ind. Så bliver han ved, til han kommer til et sted her oven for Sundstrup, de kalder *Folddal*, der rendte den ned i den dal og sagde: »Turr!« Så blev der ikke mere ud af det.

JENS BEGS ENKE, SUNDSTRUP.

2073. Der var en gårdmand i *Vole*, der hed Kristian Hjort, hans broder gik på gården ved ham og paste kreaturerne, og det var et meget gudfrygtigt menneske, der aldrig kunde lide at høre nogen bande. En aften var han ude at flytte hestene i en dal, som kaldes *Havredal*. Folk havde sagt, at der gik spøgeri, men han havde aldrig villet tro det. Bedst, som han går, er det, som nogle små sorte hunde løber omkring födderne af ham, og han kan aldrig flytte födderne af stedet. I førstningen var han så forskrækket, at han vidste aldrig, hvad han skulde gjøre, men så bad han hans fadervor, og nu forsvandt det. Han gik hjem, og siden den tid var han aldrig det, han för havde været, talte aldrig sådan mere med folk som för og blev helt tungsindig. LINÅ.

2074. En gammel mand i *Fragtrup* kjørte en gang, da han var karl, for præsten i Lovns, og det var om natten. Ligesom de kjører, så begynder hestene at spidse ører. Så spörger præsten om, hvad det er, hestene snøfter efter. Å, det var ingen ting. De kjører op ad en lang dal, der kaldes *Langrisdal*, mellem Gjedsted og Alstrup, og Mogens var al tid bange op ad den dal, for han havde set så meget spøgelser der. Så med det samme stod hestene og turde ikke gå længere. »Gå af og kik ind under hovedlaget ved den æhænds hest.« Da han nu gjorde det, siger han, at der holdt en rytter for ved så stor så stor, te det var forskrækkelig, men der var intet hoved ved hesten, det var det gale af det. Så siger han til præsten, te der kom de da aldrig fra. Han stod nu af vognen, bad Mogens holde lidt ved hestene og gik så hen og førte gjengangeren ud ved siden af vejen i en hulvej og manede der det hele ned. Da han kom tilbage, siger han til kusken, at nu skulde han kjøre hjem alt det han kunde, og være hjemme inden den og den tid, ellers hørte han Fanden til. Han nåede det også og alt gik godt. MIKKEL JENSEN, GRYNDERUP.

2075. Vest for vejen, der fører fra Linde til Gimming, men nærmest ved den sidste by, ligger i en lavning nogle huse; dette sted kaldes *Spangen*, og på bakken ovenfor vises det sted, hvor *Mejlby kirkegård* har været. På denne brænder der lys, og det er nok heller ikke rigtig fat der omkring. En af vore naboer, der er født her i byen, tjente i sin ungdom i Randers. Så havde han da en dag været hjemme i besøg og gik om aftenen tilbage til Randers ad den omtalte vej. Da han så var kommen til Spangen, så han et lys for ved sig og troede, at der kom én imod ham med en lygte, men det blev ikke til noget, der kom ingen. Så troede han, at den gik ad samme vej som han, og mente at kunne indhente den, men det lod sig jo heller ikke gjøre, og så lige med ét lagde der sig en byrde på hans nakke, så han kunde knap slæbe benene med sig. Han forsögte at skynde sig at gå rask til, men det kunde han ikke. Så kom han i tanker om, at når man kan få ild, så kan man blive fri for sligt. Han havde et par svovlstikker i sin lomme og gav sig til at tænde sin pibe, men begge svovlstikkerne slog fejl, og han fik hverken piben tændt eller blev sin byrde kvit, för han kom til Niels Ladekarls gård i Gimming, der forlod det ham. Men den gang han var kommen hjem i sit kammer, var han syg og måtte kaste op, så det løb over hele gulvet. K. M. RASMUSSEN.

2076. En mand her i byen har fortalt mig for sandhed, at da han en pæn stjærnelys nat og i stille vejr en gang gik på brokjagt i en dal, som er nær ved *Stovrup skov*, og havde hans bøsse og en brokhund med sig, så hører han lige med ét, som han kom over Sønderby mark og gik over engen efter skoven, et skrald så stort, som om hele skoven var falden om. Hans hund kom løbende hen imellem benene på ham, og han var hellesen ikke bange af sig, men den gang var det lige, til hårene var færdige ved at rejse sig. Hvad det var, vidste han ikke, og det var også det eneste, han har hørt eller set af den slags.

SÖREN HANSEN.

2077. Her nede i *Ulstrup hule* skal der gå en træskomand, og derfor tör folk ikke gå der om aftenen. Jakob Balles enke, der endnu er levende, var fra Ulstrup og gik så tit, mens hun var ung pige, fra Sønder-Onsild til sit hjem om aftenen. Hun var modig og turde nok færdes for spøgelset. Så gik hun med et par skraldere træsko på, og så skulde træskomanden blive bange, når hun kom løbende, og træskoene skralrede, for da hun kom foroven i hulen, løb hun ned der igjennem.

ANE KATRINE NIELSDATTER, S.-ONSILD.

2078. A var arbejdsmand og kastede grøfter ovre i *Bjerregrav* kjær for en skrædder, der hed Gjermand. En aften, som a går her hjem ad til Kovsted, for a arbejdede så længe, a kunde se, og gik sildig om aftenen, og a går i min troværdighed hen

ad en vase, der måske har gået der i over 200 år, så kommer der i det samme en karet med fire sorte heste for kjørende omkring ved mig, og den fortsatte ad vasen. Den kom ovre fra Bjerregravsiden og kjørte ud ad kjæret, formodentlig efter noget eng, der kaldes Agersengen, som der har været meget trækkeseri om i gamle dage. Den går en lange lange strækning, helt hen til Fussing skjel, men er ikke ret bred, og enhver slår den vist ud for sine enge. Der var en kusk på kareten, og to sad æbag, og det hele var uden hoved. SÖREN KNUDSEN, KOVSTED.

2079. Peder Pedersen har i fyrrerne i et kjær nordvest for *Bolmerød* by set et menneske-gjenfærd, der stod og siden gik hen efter en korsvej, blev så meget lille og forsvandt til sidst helt. Klavs Nielsen, i hvis mark kjæret var, har og set det og sagde bestandig, der var ikke rigtigt ved det kjær. Men i mange år har man dog intet hørt om det.

JENS MADSEN. EFTER JAKOB RASMUSSEN, STENSBY.

2080. Dænd føst bak, vi komme te, næe vi goe fra *Wåstrup* te Tuerop, heje Skattenbjörre. Hæe ær æ endt råert å go om natten, få dær æ fleje, dæ hå sit i stowe sårt hund mæ en lang glowi rød tonng hengi lawnt ud ow halsi rænd omkreng hæ. Han rænde hen å wæji å rænde tesist ud i e kjær, som æ dæ.

FR. POULSEN.

2081. Ved en mose i *Favsing*, der kaldes *Søndermose*, gik hver en eneste nat en mand i grå kjole, der slæbte efter ham, og med en stor grå bredskygget hat og en stor kjæp i hånden.

Omkring Gammel-Estrup hovmark går en indhegning, der kaldes *Hovmuren*, og der i Skjæggusfaldet gik manden og lagde hans arme på Hovmuren, og dem, der traf at komme forbi i det samme, de væltede. PEDER KRISTIAN KRISTIANSEN, KARLEBY.

2082. Madses datter i *Hårup*, der tjente ved os en gang, hun fortalte, at mange unge folk en aften var ude at lege og tage ved hverandre, og da hørte de noget, der skreg omme ved törvemosen. Så var der nogle kåde gavstrikker imellem dem, de skreg lige sådan; men så blev de lige godt rædde, for de kunde høre lyden komme nærmere, og nu rendte de allesammen op og ind i Madses törvehus. Det kom så imod dören og slog den i stykker, men det kom alligevel ikke ind til dem. De fik sådan en forskrækkelse, at de aldrig siden kom om i den dal. Den hedder Brynnebjærgdal og hører til Krogager. ANDERS PEDERSEN, KODALLUND.

2083. Ved *Stenildmosegård* var en mose, de kalder *Kirkemose*, og den stod frossen, for det var om vinterdage. Nogle piger var ovre at karte på gården, og da der den gang ingen bro var lagt over åen, skulde de rides hjem om aftenen. Manden sad på en hest, og en pige ved ham, og en anden pige kom ene op på et andet øg, for hun var en villere rytter. Den gang de kom ud

til mosen, kom der et kvindemenneske imod dem. Manden og den ene pige blev ved at ride, men den anden holdt og snakkede lidt med hende. Ligesom de nu snakker, kommer der en hest langs ad mosen, og de tykte, den havde bidsel på, for de hørte, det skralrede, men den havde intet hoved, og isen skurrede runden omkring fødderne af den. Den hest, pigen var på, blev gal og satte ud over marken, og hun råbte og hvællede ad manden og pigen, at de skulde bie. En anden gang, da samme piger var derovre at karte, da gik den hovedløse hest der. De vilde have haft den at ride på, men da de kom til og så, at den havde intet hoved, turde de jo ikke tage den og vilde nu hellere vade over åen. En tredje gang var de til barsel i den samme gård, og da de kjørte så hjem og kom ned på en bakke, de kalder Vasebakked, så siger en bitte tös, de havde med: »Moder, sikke to svin der render!« —»Hold din mund, tøs,« siger moderen. »Jo, det er sandt«, siger hun, »den ene er en bitte, og den anden er en stor.« Hun siger atter: »Vil du ikke holde din mund, tøs.« De kunde ikke få hende til at tie: »Det er rele nok sandt, den bitte rider på den store.« Så skyndte de dem at kjøre. Netop på den vej, hvor alt det færdedes, blev der bygget et hus som en smedje med et kammer at ligge i, og de sagde alle, at det var umuligt at ligge der, men a prøvede det, og mærkede ikke til noget. ANDERS KR. SMED, VESTERBØLLE.

2084. En aften, a fulgte lærer Møller i *Sønderup* på vejen hjem, hørte vi begge som én, der klagede sig og af og til gav nogle noget höjere skrig i kjæret vesten for os, men enten det var i Smorup eller Haverslund kjær, véd a ikke. Der er jo nogle skalde på den kant. Det gav ordentlig gjenlyd i skyen. Møller sagde, at han havde hørt det flere gange för. Vi skiltes midt på broen, og a gik tilbage uden at høre mere.

JENS RAVNKILDE, HAVERSLEV.

2085. Fra november til jul hørtes der ligesom en menneskestemme fra *Törslev* skjel, hvor det begynder, og det blev ved over Gjødvad enge og holdt op, når det kom til præstens eng. Gjengangeren blev ved at klage sig hele tiden og sagde: »A nej.« Det var nede i engene. Den sidste lyd, de hørte, var ligesom den søkkede helt ned under jorden og sagde: »Å, å nej.« Den hørtes af mange. En aften stod en hel del unge på gaden og hørte det. Det var i begyndelsen, og de vidste knap, hvad det var, og så blev de enige om, at det var én, der var gået vild, og de måtte derned og se at få ham til land. Der er et bakke på vejen ned til kjæret, der kaldes Vadbakket. Da de kom der til, så vilde de fleste ikke længere, men der var en tre skytter, der var lidt mere modige end de andre, de blev ved ned i engen, men lige som de kom ned i præstens eng, så gav det atter nogle ynkelige skrig, og nu hørte de det ikke mere den aften. Siden blev han hørt af og til, og så kunde de jo forstå, at det var ikke helt naturlig og var nu

enige om, at det var Kjærpræsten. Det skulde være en præst, der havde sat et skjel galt af derude, og derfor kunde han ikke have ro, da han var død. Sådan har enkelte fortalt. Der var en mand, der på den tid havde præstegården i forpagtning, én af hans drenge skulde en aften om efteråret ned at fæste øgene om natten, for de gik løse om dagen, og da han hørte, præsten begyndte at komme tværs over engen, tænkte han, han kunde vel nok få øgene fæst, inden han kom ham nær. Men da han havde ét tilbage, så var han omtrent ved ham, og så læt han hende gå og tog træskoene i hænderne og løb så stærkt ind til byen, han kunde. Han kunde ingen ting se, men stemmen var om ham hele tiden, da klagede den sig ikke, men da skoggerlo den. Jo stærkere drengen løb, jo stærkere lo præsten. Men da han hoppede over grøften, der gjorde skjel imellem ager og eng, da kunde de høre præsten helt ude ved åen. Der fortælles, at præsten var nede og skulde mane ham væk. Han blev også henne, men der er bleven sagt, han skulde komme igjen 1870. En mand har i alt fald sagt, at han har hørt ham. A og nogle flere har også hørt ham. Vi hørte, det klagede sig fra den ene ende af kjæret og til den anden. Først sagde det: »Å—å«, men når vi så noget efter tykte, det ligesom sut i en törvegrav, så sagde det: »Å—å, nej!« Haldsmeden og tre andre — a var den ene af dem — gik en aften ned for at se efter det. Vi troede, det var nogen, der var gået vildt nede i kjæret, og så hvællede vi det til by, men det svarte ikke. Da kom Per Smed med hans kjæp i hans hånd og sagde: det skulde vi ikke gå efter, nu hørte vi det ikke mere i aften. Min kone har hørt det klagemål to gange.

ANDERS SKOVBO, GJERLEV.

2086. Der går en gammel vase fra *Hornstrup* over kjæret til Tvede kirke. Nu går der også en gangsti fra Gjesinggårds mølle om ved den gamle borgplads (der, hvor Hornstrup har ligget) og så til Tvede. Den sti gik Kristen Hå ad en aften, da han havde været nede at bilde i møllen. Han var egentlig tømrer, men bildede også for dem der nede. Det var nu ved midnatstid, og som han nu kom til stedet, hvor borgen har ligget, kom der et kvindfolk til ham. Han troede, det var en gammel kone, Maren Tvedegårds, der havde været ude i skoven at samle pinde, og så sagde han: »God aften, Maren«. Hun svarte ikke, og da hun nu kom tæt forbi ham, kunde han se, te hun var tilsløret og en höj slank dame, og han kunde ikke se, hun bevægede sig, men skred lydløst hen ved siden af ham. Så fulgte hun ham et stykke indtil det sted, hvor den gamle vase, vi ovenfor talte om, går fra stien og ned over kjæret, der skred hun fra ham. Så kom han hjem til Tvede og var meget syg. Hans kone sagde, han var fuld, og det sagde han ikke noget til, men nogle dage efter fortalte han hende, hvad han havde set. Nu turde han ikke gå den vej

tiere, men gik norden om kjæret om ved Hjörnekjær mølle, når han var i Gjesinggårds mølle at bilde. Da han så en aften går den vej, træffer han damen igjen, og da ser han, at hun går op på kirkegården. Da han nu fortæller det i byen, og den gamle kone Maren Tvedegårds hører det, så siger hun: Ja, de havde også enkelte nætter set en karet komme til byen og holde lige udenfor, hvor der i gammel tid havde ligget en smedje, og gnisterne havde stået fra skoene af hestene. Der holdt den en tid, og så vendte den og kjørte samme vej tilbage, som den var kommen — ud af Tvede efter skoven ad. SÖREN VEDEL BANG, GJERLEV.

2087. Her i *Eldrup sige* er også spøgeri. To mænd her fra byen kom fra Løgstør. Som de kjører allerbedst, springer øgene ud til hver sin side, og da var det som en lysstråle, og en lang hvid skivelse sætter op ved den ene side af vejen. Folk var rædde for det og sagde: »I aften har de retten set ham der nede ved Eldrup sige.« JENS LARSEN, STRANDBYGÅRDE.

2088. Der, hvor den store landevej (Nyborg-Böjdenvejen) fra nord går ind i *Trunderup* by, Kværndrup sogn, lå, för landevejen i begyndelsen af århundredet blev rigtig anlagt, en vejstrækning, som især om vinteren også var vandløb og derfor, når den var belagt med is, besværliggjorde færdselen og jævnlig måtte hugges op. Dette ubehagelige sted kaldtes i daglig tale »Stywlet«, — nogle har ment, at det egentlig er »Dybet«, det skulde hedde — og det er også bleven berygtet for sit spøgeri. Således har et fruentimmer en nat her i Styvlet mödt en usædvanlig lang kalv, som var hvid eller hvidbroget og i det hele af et overnaturligt udseende. En mand der fra byen gik en aften i følge med hans kone og datter ned igjennem Styvlet, og der mödte de to røde kalve, men kun pigen så dem, ti da de var kommen vel forbi, spurgte hun forældrene om, hvad det vel var for kalve, men de havde da ingen ting set. Syd for Styvlet, men forøvrigt på samme vejstrækning ad Kværndrup til nedad mod »Spange bro« har en karl ligeledes en morgen tidlig klokken mellem tre og fire mödt noget, som lignede en kalv, kun var det mere låddent, og skelede efter ham med et par gloende öjne. Endelig har der endnu af to piger og rögteren i møllegården en morgen tidlig kl. tre på det samme stykke vej mellem Styvlet og Spange bro været et langt hvidt »ét«, som gik ganske sagte hen ad vejen. De kunde hverken skjelne hoved eller ben, men det lignede dog mest et kvindfolk. Et andet kvindfolk har en anden nat set ganske det samme her. Der er også fortalt om en mand, der kom kjørende her en aften og fik hestene kossen løbsk af en usædvanlig raslende stöj, men han så intet. Derimod har i den allernyeste tid to unge piger fået en ordentlig forskrækkelse her på landevejen ned ad mod Spange bro. De så nemlig ikke just selve den fatale kalv, men derimod kun skindet af den, som lå på vejen, og straks forsvandt, da de var komne forbi. P. JENSEN.

2089. En dreng, der tjente på *Hjermgårde*, var en sildig aften nede at flytte kreaturerne på noget eng, der kaldes *Vesterengen* og er i den slugt, der går om ad kridegravene. Han havde en hund med, og den halsede stærkt og sprang frem og tilbage. Så keg han den imellem ørerne og blev derved helt fortumlet.

HJERM.

2090. Ved en engstrækning, der kaldes *Rödding*, lige nord for Kjærgård i Trandum, går også spøgeri, og en mand, der en aften kom trækkende med sine heste, og var ved indkjörselen til engen, syntes at høre en raslende lyd, og hestene blev bange og var nær løbne fra ham. Han lovede for, at han aldrig mere skulde gå derom ved om aftenen. LÆRER CHRISTENSEN, MUNDBJÆRG.

2091. På *Kloster* mark er en sig, de kalder *Pers sig*. Der ude på en holm skal Skrive-Maren være frossen ihjel ved en dynge sten. Mindre rimeligt er det, hvad andre fortæller, at Skrive-Maren er manet ned i sigen. Når folk kommer der forbi, bliver de altid vilde, de går og tramper og kommer altid tilbage til det samme sted. Møller-Ajes gik i mørkningen fra Fristrup og vilde til sit hjem i Börglum by, men han kom ikke videre end til Pers sig, og til sidst kom han igjen til Fristrup.

ANE ERIKSDATTER, BÖRGLUM BY.

19. Spøgelser ved åer, på broer og i damme.

2092. Lige i åen nedenfor *Arbejdsbakke* begynder det en fjorten dage för jul at skrige, som om et menneske var i livsfare, og det bliver ved lige til efter jul. Det er nede i åen, det skriger, og man kan høre det endnu. A har gået efter det med nogle andre flere, men når vi kom derud, var der ingen ting at mærke, og når vi kom i land, kunde det igjen begynde at klage sig. Ingen véd, hvad det er. KVORNING.

2093. En gang var a ved *Brårup* marked og vilde småhandle sammen med en mand, de kaldte Mads Nielsen. Vi fulgtes ad derud, men vi kunde ikke gjøre nogen handel. Så tog vi hjem ad og kom til at følges med en mand i *Vejerslev*, der vilde efter Bøsbro. Vi fulgtes altså ad alle tre. Der er en kratskov ovenfor med en hulvej, og deri kommer vi til en mandsperson, der spurgte os, hvad klokken var. Ja, vi havde ingen klokke. Om vi kunde ikke slå ild? Nej. Så red vi videre og kom over broen. Der var noget i vandet, der klagede sig så ynkelig. »Hvad er det?« sagde Mads. »Det véd a ikke, men det er jo som et menneskeskrig, lad os ride«. — »Nej, a vil af«, sagde a og sprang ned og så på

det, det dukkede op og ned. Så kunde a mærke, det var ikke noget rigtigt menneske, og a sad så op, og vi red videre. A frygtede jo først for, det var et menneske, der var i livsfare. Da vi så kom op i krattet, begyndte hestene at ryste og trænge ind på hinanden, og vi kunde ikke få dem frem. »Da tror a også, Fanden spøger for os i aften«, sagde a, men da a havde sagt det, så fik de lin og sprang af sted og blev ved lige til Lerbjærg, derfra gik bæsterne godt nok. AXEL RASMUSSEN, LINÅ MARK.

2094. Den bæk, der løber tværs igjennem *Strandby* sogn, har forhen været langt mere vandrig, end den nu er, og har kunnet drive en vandmølle, der kaldtes Lille-Mølle. En gang i den tid tjente der i møllen en karl, som tit om aftenen havde ærende til nabogårdene. Der lå et gangbræt over åen, som han skulde gå over på, men hver gang hån kom tæt dertil, hørte han noget klage og give sig ynkeligt nede i vandet, og når han var kommen over, stod der altid noget sort, der var så stort som et hølæs, i vejen for ham. Andre folk, som mærkede til spøgeriet, blev rædde og vendte om, men karlen plejede at læse et salmevers, som han kjendte, og så kunde han gå uhindret. A. C. NIELSEN, MALLE.

2095. En karl, der tjente på en gård i *Ejstrup* sogn, gik en aften ind til byen. Da han var kommen et kort stykke vej uden for gården, hørte han noget, der råbte om hjælp nede ved åen. Han løb da der ned, men der var ingen ting at se. Så gik han tilbage igjen og hørte nu tydelig, at én våndede sig og råbte om hjælp. Altså gik han hen til stedet anden gang, men der var ikke det mindste at opdage. Så fortalte han det dagen efter til sin husbond. »Bryd dig ikke om det«, sagde husbonden »jeg har gået mange gange efter det ligesom du, men når jeg kom til stedet, fandt jeg intet.« En søndag, manden havde været til kirke og på hjemvejen gik over åen, hørte han det samme råb om hjælp, som han havde hørt om natten. Han gik hen til stedet og så da tydelig noget lig et menneske ligge i vandet. Nu greb han ned efter det, men så forsvandt det, og hver gang han tog hånden op, kunde han se det igjen. Manden blev syg formedelst denne sælsomme tildragelse og gik hjem, men karlen tilföjer, at siden den dag har man aldrig hørt nødråb. J. JENSEN, REFSHALEGÅRD.

2096. *Sagsdalsbonde*, *Risdalsbonde* og *Tållesdalsbonde* var kommen i trætte, og de to slog den tredje ihjel. Siden spögte de, skreg og gjorde spektakler. Man kunde også høre, det plaskede i vandet, når de kylte hinanden i åen. En gang gjorde den gamle degn i S.-Onsild, Dorscheus, et plovgilde med mændene, og da en del var gået uden for, hørte de skrigen og råben i kjæret. Så troede de jo, det var det gamle spøgeri, men Ka Eriks forsikrede for, at det var ikke de her tre, der råbte, for det var ikke den lyd, den havde hun hørt tit, men det var én, der var gået vild. NIELS MØLLER, V.-TÖRSLEV.

2097. *Mosegård bro* var under reparation, og en stenhugger havde taget sig arbejdet på; men han passede ikke på at få det færdigt til tiden. Da den halve bro var gjort i stand, satte forvalteren vagt ved den om natten, for at folk ikke skulde kjøre i åen i mørket. Karlen stod til midnat, og da så han et sold, der kom trillende nok så rask og standsede ved broen lige for hans födder. Det holdt stille lige et öjeblik, trillede så rundt nogle gange og rejste så af langs med åen ned ad Skovmøllen til. Han kunde blive ved at se det et langt stykke fra sig. Da blev han bange, løb ned til Mosegård og vilde nu ikke stå vagt der mere. Da det nu sådan køs ham, sagde forvalteren: »Jeg vil selv stå der næste nat«. En pensioneret præst, der havde forstuderet sig og var bleven noget forrykt, loserede i den ene flöj på gården, og ham fortæller han, at han selv vilde stå vagt. »Hvad vil De så?« siger præsten. »Jeg vil tiltale det og spörge, hvad det vil.« — »Så kommer det an på, om De kan besvare, hvad det siger.« Hvorover forvalteren også blev kovsen og ikke turde stå der. Soldet kom vester fra og gik öster på, fra det sted, de kalder Gammel-Mosegård, gården har nemlig i gamle dage ligget lige ovenfor broen.

PEDER LAVRIDS JAKOBSEN, HÖRRET SKOV.

2098. Östen om *Verst* by løber en lille bæk, der for det meste er tör om sommeren. Den kommer fra de Husted gårdes marker, hvoraf et stykke, der er temmeligt lavt, og som for længe siden har været mose, kaldes den blinde mose. Et sted over bækken ligger et gangtræ, som kaldes *den krogede bro*, hvor skole- og kirkestien går. Ved dette gangtræ skal være meget spøgeri. En kone kom den vej en aften silde, og da hun nu kommer til gangtræet, ligger der midt på det en stor sort hund. Så sparkede hun til den, idet hun vilde over, og sagde: »Herre Jösses, hvad er da det?« Men så sprang hunden lige op i luften foran med et stort skrig; og hvor den blev af, vidste hun ikke.

J. M.

2099. A er født i Å*strup*, og lidt i sydvest derfra ligger en dam, der kaldes *Krudekones dam*. Det var ikke godt at færdes i vester fra den dam og ad noget, de kalder Å*ldam*. Der var mange, der gik vild og væltede, når de kom over et vandløb, de kalder Skjævbro. En mand og en karl kom kjørende der, og så væltede de. Karlen hed Jens Rask, og han siger så: »Mener du og nu, te Fanden var her?« Ja, det vidste manden ikke, han hed Anders Pedersen, og de snakkede ikke mere om det. Til den anden side fra dammen op over noget mark, der kaldes Eskebjærg, der skreg det ved nattetid, og det skulde være Krudekonen, der skreg. For folk at tykke kom der også noget farende samtidig.

ANDERS PEDERSEN, KODALLUND.

2100. De gamle fortalte, at der hver Kristi Himmelfartsdag gik et par folk ude i Randers fjord ned for *Törring* land, men

ovre på Rugsø-siden, og glivet ål, og de skulde være druknet begge to en Kristi Himmelfartsdag. Flere har fortalt mig, at de har set dem derovre. De kunde sees, når det var rigtig klar luft, og midt om dagen. SÖREN V. BANG, GJERLEV.

2101. En aften kom en mand ridende og vilde over åen der ved *Koldkur*. Folkene rådte ham fra det, da der gik et spøgelse der nede, og mange havde hørt det. Men han sagde, at han skulde og vilde hjem, da hans kone stod for og skulde gjøre barsel. Han red så i Guds navn. Kort efter kom han tilbage, alt hvad hesten kunde strække, og var helt ligbleg. Men de kunde ikke få ham til at sige, hvad han havde set. DYRLÆGE CHR., V.-BR.

2102. Der er en bro imellem Sønder-Farup og Öster-Vedsted, der kaldes *Skandelbro*. Her har det ikke været godt at færdes ved nattetid, og alle folk gik vild. Der gik en hovedløs hest, og det skringlede som af jærnlænker. KARL ANDREASSEN, V.-VEDSTED.

2103. Nogle Læsøboere vilde til Hals, men vinden blev kontra, og så måtte de lægge ind til *Aså*. De vilde nu have kjøren til Hals, og a lod mig leje, for der var penge at tjene. Da a kom til Vodskov bro, sank den lige ned. »Hvordan kommer vi nu over?« sagde den ene. »Ja, nu kjører vi til,« sagde a, og hestene kom endda op på brinken. »Hvordan kommer du tilbage?« sagde den anden. »Ja, så bliver det dag, så går det vel.« Da a kom samme vej tilbage, var der ingen ting at se.

ANDERS JENSEN, SKOVLUND, HOV.

2104. Ved *Hjulby sø* er der en bro med et led over, der var i gamle dage ikke godt at komme forbi, da der var en jomfru, der gik igjen. Hun stod der nemlig om natten og lagde sine arme over kors på leddet, og ingen kunde komme der igjennem, uden at hun gjorde dem skade. Hun fulgte en gang Skalkendrup præst, hans datter og hans karl til et bekjendt hus der i nærheden, og præsten kunde kun med möje holde sin datter, der vilde have spøgelset op at kjøre. Adskillige skal også have set hende der om dagen. Således fulgte hun en gang en lille pige, der havde været ude at bede om mælk, og slog hende bøtten af hovedet. Der fortælles, at omsider fik præsten i Vindinge magt over hende og fik hende manet. SØDINGE SKOLE.

2105. I en gård i *Vesterbølle* lå folkene af tyfus alle sammen. A var gået derned at se til dem, og så tilbyder a manden at ville blive og sidde ved dem en tid af natten. Så sidder a til klokken ét, to, og da vågner manden. A vil nu gå, og a kommer te'n. Men som a går ad vejen nord på til Lerkenfeldt, er det, ligesom en arm lægger sig om min hals og klemmer mig. A troede, det var én, som kom bag efter og vilde gjøre det for löjer, men da a ser op, synes a, der står en höj skikkelse ved min höjre side, og som a nu gik videre, tykte a, den skummelgik

og trådte så hårdt i jorden. A stod lidt efter stille og stak min kjæp i jorden for at lade mit vand. Da stod skikkelsen også stille, og når a begyndte at gå, så gik den også og fulgte mig ned til broen over Lerkenfeldts å. Så mærkede a ikke noget længere. A stak flere gange min kjæp ud til siden, men nu var der ingen ting. DEN GL. SOGNEFOGED, VESTERBØLLE.

2106. En sommeraften kjørte min morbroder fra *Dyngby* til *Sagsild*, men da han kom til broen over åen imellem de to byer, kunde han ikke få hestene over, og han så en hvid skikkelse stå på broen foran dem. Han stod af vognen og gik om forved hestene, men da var der intet at se. Da han kom op på vognen igjen, stod skikkelsen der atter, og han måtte igjen af, men det var lige nær. Så tog han hestene ved munden og trak dem over, men de dryppede begge af sved. Der er et trebundet markskjel, og der skal i sin tid være begravet forbrydere. Samme sted går også en hvid trebenet hest. LINDE.

2107. To karle gik en aften fra Kværndrup til *Arslev*. Da de nåede Ringe mark, stod en skikkelse lig et menneske på en bro og så ned i vandet. Karlene hilsede, men han svarede ikke. Da sagde den ene: »Svarer du mig ikke?« Dermed slog han ham med sin stok og gik hen og følte på ham, men han var ganske kold og stiv. Da blev karlen meget forfærdet og syg og måtte blive i Ringe om natten. En stor sort hund fulgte den anden lige til vejen, der går efter Rynkebygård, der løb den om ad.

SØDINGE SKOLE.

2108. Jeg kan godt huske, de havde en kalvekusk på *Jullinge*, som i hver uge kjørte gjennem Kjøge til Kjöbenhavn. Så måtte han jo over Troldhættebroen, og den kunde nu ellers ingen komme over om natten. Han havde en stor bred vogn, og der var så mange, der kom op at kjøre med ham, når de kom til ham undervejs. Da han kom hen mod broen, var det nat, og hestene begyndte jo at fnyse og blive stædige. Men så stod han af vognen, tog tömmen i den ene hånd og pisken i den anden og smældede tre gange og mumlede noget, som man ikke kunde forstå. Da gav det sig til at knase og brase, og somme tider var der noget, der sagde: »Slå et skrald til?« Men så sagde han: »Jeg véd nok, hvor mange skrald jeg skal slå,« og så stod han ganske rolig op på vognen. Da var der ingen ting i vejen for at komme over.

J. M.

2109. Vasevejen ved *Tröjborg* har fra umindelig tid været i rygte for spøgeri. Kjørende folk føler pludselig, at der vælter noget ned bag i vognen, og denne bliver af en sådan tyngde, at hestene ej kan komme frem. De puster og springer, og de hvide skum ligger på dem. Bliver det muligt at nå den sidste bro, hvoraf der findes tre på vasen, så bliver vognen pludselig så let, at hestene stryger en flyvende fart. Man mener, at det er

Rantzaus gjenfærd, der sådan driller. For nogle år siden gik Peder Nielsen fra Harris, som var ladefoged på Tröjborg, hjem der fra en sildig aftenstund. Pludselig hører han noget trampe og snøfte bag ved sig, det tog på som et vildt svin. Han bad nu sit fadervor, men spøgelset kom dog nærmere, og han fornam, at det rejste sig på bagbenene som for at springe på ham, ja, han følte dets glohede ånde på sin kind. Men da nåede han den sidste lille bro, og der udstödte uhyret et så frygteligt hyl, så det hørtes i Harris og i Borrig,fra hvilke byer der udsendtes folk for at opdage, hvad der havde givet dette vræl fra sig. Men borte var det, og manden mærkede siden aldrig noget, skjöndt han gik vejen hver løverdag aften. A. L.

2110. Der er én nedmanet ude ved *Vilslev spange*. Provst Nebelrød i Vilslev prøvede det først, men han fik hans død over det. Kaskjetten vilde nemlig blæse af ham, og da han så greb efter den, vred han armen af led, og der slog sig benedder til. Han gik ud og kaldte på Mads (der siden kaldtes Mads Præst, for det han tjente ved præsten), han skulde spænde for og kjøre der ned til Vilslev spang. Men han skulde smide et hjul mere i vognen. Der skulde han blive holdende og ikke kjøre, inden der blev sagt: Kjør nu i Guds navn. Flere kom, men Mads blev holdende. Endelig kom præsten. H. A. WULFF, HJORTLUND.

2111. De gamle i *Skalmstrup* fortalte, især Ane Larsdatter, at de hvert år en höjtidsaften, så vidt a husker var det Mortensaften, kunde høre, der stod en kone og bankede töj nede ved en kjelde, de hent vand ved til de huse, der lå i nærheden. Den kjelde var i kanten af byen lige i kanten af Gåsekjæret, og den er der endnu. Folk kunde stå i deres gangdöre og høre hende lige så tydelig, men ingen turde gå derned. Der fortaltes, at den kone havde stået der en höjtidsaften og banket klæder og skulde nu stå der til dommedag. SÖREN VEDEL BANG, GJERLEV.

2112. En gårdmand fra Frørup havde været til gilde i Refsvindinge og gik hjem om aftenen i dejlig klart måneskin. Da han så kom til »Kattedammet« i Frørup, faldt det ham ind, at her var det jo, det skulde spøge. »Det er da noget godt sludder,« tænkte han, men lige i det samme hører han nogle voldsomme plask i vandet som af en hel flok ænder. Han gik da helt ned til dammen og så der ud, men blev straks noget sær ved, at der slet ingen ting var at se. Men i det samme giver det nogle plask igjen lige så stærkt som för, og endnu en tredje gang gjentog det sig, men der var ikke en smule at se. V. BENNIKE.

20. Spøgeri i skove.

2113. Henne i *Fole* var det også galt med en gjenganger. Så kom de ridende med en præst, og en karl skulde holde ved hestene så længe. Det var inde i en skov. Langt om længe kom præsten tilbage. Han hed Nebelrød, og hans arm visnede.

DORTEA KRISTENSDATTER, GRÖNNEBÆK.

2114. Til *Trudsholm* hørte en stor skov, *Havkjæret*, og der skal Marsvin passere igjennem om natten. Han skal have ranet den fra en by, der hedder Ajstrup. Der skal også være kommen en hovedløs hest fra samme skov, og den tog ind til gården. Flere har mödtes med den på det strög. Folk turde ikke komme i den skov om natten, og selve skovfogden kunde vise sin hund i skoven om natten, men den kom tilbage med halen imellem benene og peb.

MADS LORENTSEN, UDBY-OVRE.

2115. Peder Bertram, der havde *Katrinelund* i forpagtning og var gift med gamle Lautrups søster, kom en aften ridende i Estrup skov ved Sandkulen. Så standsede hesten, og han kunde ikke på nogen måde få den af sted. Han prøvede at ride lidt tilbage og satte atter frem i fuldt spring; men når han kom der til, kunde han ikke få den videre. Så böjede han sig forover og så mellem ørerne på den. Der stod da noget hvidt lige foran hesten, men hvad det var, kunde han ikke rigtig se. Så råbte han: »Er der noget i vejen?« og skikkelsen forsvandt, så han kunde ride videre.

HANS JOKUM LAURITSEN, VEJEN.

2116. I Vesterskov i *Rönninge* sogn skal for nogle år tilbage en præst have manet et spøgelse ned under et træ i skoven. Træet findes endnu, og efter sigende flyder der al tid en væske ud af det. Når vedkommende præst skulde ud at kjøre, tog han al tid det ene hjul af vognen, da spøgelset så skulde komme til at tjene som fjerde hjul.

SIGURD NYGÅRD.

2117. I gammel tid kunde de ikke kjøre i skoven her for spøgeri. Nar det var allergalest, så gik de hen og gjorde kors for bæsterne, så hjalp det.

ANE MARIE JENSDATTER, HÅRBY.

2118. I min barndom snakkede de så meget om en skovkjælling, der var i *Skabelund* skov, *Hundslund* sogn. Det var én, der var jordet i et trebundet markskjel, og vi börn var så bange for at komme om ved det sted.

NIELS KJÆR, ÅS.

2119. I *Kudsbo* skov, *Jordrup* sogn, har flere om aftenen set en mand sidde bag et gjærde med knæbukser og en rød hue på. Det skal være en af skovens forrige ejere, der går igjen. J. M.

2120. Peder Skytte gik en aften fra *Øland* til *Brovst*, og da han på vejen kom forbi *Vejlkjær* bakke, så han ligesom tre skovfogeder, men det var gjengangere.

NIK. CHR.

2121. I Morten Frederiksens skov i *Sinding* færdes ved nattetid en mand med to sorte hunde. En mand, som boede der i

nærheden og hed Mads Overgård, har ofte set manden og hundene på et bestemt sted og al tid på en bestemt tid af året. J. JENSEN.

2122. Nogle fra *Skjoldelev* eller *Lading* var en nat oppe i Pisselskoven at stjæle træ og havde allerede fået det væltet. Da hørte de et skrig i træerne, der gav gjenlyd i skyerne, og de kjørte med begge deres befordringer i strakt galop hjem.

JENS PETER SMED, LADING.

2123. En mand i Søften var en nat oppe i Enemærket vesten for *Folby* med tre vogne og vilde stjæle en stor eg. Allerbedst som de var ved at læsse, gav det så fælt et skrig oppe i toppen af de træer, der stod i nærheden, og der blev sådan en tummel i skoven, te det var, ligesom det hele skulde vælte, og så kunde de høre, at det foer op efter Folby kirke. Nu blev de så forskrækkede, at de ikke turde tage træet, og de kjørte hjem igjen med de tomme vogne. Der var manet én ned i skoven, og han skulde efter fortælling komme op hver midnat, så troede de fuldt og fast, at det var det spøgeri. JENS SMED, SABRO.

2124. En gang var a i *Tindbæk Hesthave* at stjæle nødder. Min eng går næsten ned til den, og der var så mange nødder det år. Så vilde folkene forbyde os det. A havde bundet neden om mine bukser og puttede så nødderne deri. Som a nu plukker på kraft og får lårene dygtig tykke, og sidder oppe i et træ, giver det sig til at ruske i græsset nede på jorden. Det var blevet noget mørkt, og a kunde ingen ting se. Så blev a hed og tænkte: »Du må vist til at ned.« Mine bukser var så stive som en pind, men a kom hjem og mærkede ingen ting til videre.

KVORNING.

2125. Spøgeriet frå *Refstrup* går ind i skoven til et stort træ, en gammel eg. Der var en mand for nogle år tilbage, der kom fra Gadbjærg af, og da han kommer så til egen, ser han et menneske stå der, og siger god-aften til det uden at tænke på noget: »Skal vi ikke gjøre følgeskab?« Det svarer ikke, men han føler sig ligesom dragen til det og må med, ihvor det nu går hen. Først går det ind mellem træerne i en fart, så det er helt forfærdeligt, han forstod ikke selv, hvordan han kunde følge med, og da de kommer til et kjær østen skoven, som kaldes Bredkjær, måtte de også gå midt igjennem det, vandet stod op ved begge sider af dem ligesom en mur, og de blev ved med hinanden, til de kom ned til Tofthöj, der ligger et stykke østen for. Endelig slipper han da fri ved Steffen Sörensens bro, der fører over åen. Han kom ind til høkerens og fortalte, hvordan det var gået ham, men var som helt fra sig selv. MÅRSKJELGÅRD.

2126. En mand i *Gjæstelev* gjorde træsko, og så var det en dag, han var gået til Lyndelse med træ, at det blev silde om aftenen, inden han kom igjen. Hans hustru gik ud for at møde

ham. Da skete det, at som hun gik igjennem skoven, som kaldes *Mørkebøge*, og stod og lyttede ved en stor bøg efter manden, kom der noget gående hen imod hende, der lignede et menneske. Da sagde hun til skikkelsen: »Så du noget til Hans?« men fik intet svar. Hun sagde igjen de samme ord, men fik endda intet svar, og så stillede skikkelsen sig lige for ved hende. Nu kan det nok være, hun blev hed om ørene, og hun siger da: »Er du et menneske, så sig til, men er du Satan, så vig bort!« Da hørte hun omkring sig en plasken, ligesom nogle hunde kunde plaske i vand, og det hele blev borte. SØDINGE SKOLE.

2127. For 30 år siden var jeg og Jep Lund fra *Rands* i *Andkjær* skov. Det var en dejlig klar måneskinsnat, og vi gik efter en mår. Endelig efter lang leden fandt vi den ved hundenes hjælp siddende oppe i et stort træ, og hundene bjæffede nedenom. Vi skød nu på den og troede, at den var falden, men den var kun sprungen et stykke længere ned. For det andet skud gik det lige så, den sprang et stykke længere ned, men tredje gang gav den et fælt uhyre skrig af sig, og borte var den. Hundene vilde nu ikke jage mere den nat, så vi måtte gå hjem tomhændede, og først da vi havde skudt tredje gang, blev vi kloge på, at det var på Munks grund og træ, vi havde skudt. JG. HANSEN

2128. Min mand var født på *Uglkjær* mark i *Smedstrup* sogn, og så var han en dag gået til hans hjem i julebesøg. Som han nu gik hjem om natten ved det lag klokken tolv eller sådan og gik ned igjennem Höjgård skov ad en sti, som kaldes Bukselår, hvor han skulde over en lille bæk, som løber ned til Hørup bæk, da kunde han se, ved han kom oppe på banken, te der stod to folk ved et træ der nede, en kvinde og en karl, og de stod op til hverandre. Så lav han gik forbi dem, sagde han godaften, men de svarte ikke andet, end begge deres hoveder gik lige så stærkt, og han så det tydelig, for han gik tæt forbi dem. Den gang de nu svarte ikke, så blev han ræd, og han var endda ikke ræd af sig. Så gik han over gangtræet, der lå over bækken, og han blev ved at kige sig tilbage. Men da sank de lige hen, og han véd ikke, hvor de blev af. Han gik aldrig mere om aftenen, nej aldrig. Han kunde tydelig sige mig, hvordan fruentimmeret var påklædt, og hvad kasteklæde hun havde om sig, for det var sådant et dejlig klart måneskin. A tænker, der er passeret noget på det sed en gang, men a véd det ikke, og levende folk har det ikket været. METTE MARIE ERIKSDATTER, JELLING.

2129. Vore höveder de var blevne henne en aften, for den gang gik de og rådte dem selv. Så skulde lillepigen finde dem, men hun kunde ikke. Så fulgtes a med hende og en anden pige ud i *Vesterskoven* og siger til dem: »Nu kan I gå nedenom, så går a op i den sloge, de kunde træffe at være der. A skal nok mødes med jer der.« Da a kommer op i slogen, siger den ene

til den anden: »Der er de«. Ja, det var de ens om. »Nej, uha«, siger de så igjen, »hvad er det, det er jo ikke hövederne.« A var nu oppe oven i slogen, og så råber a: »Kom I kuns, er I rædde?« Ja, de vidste ikke, hvad det var, det blev henne for dem. Hvad de så, véd a ikke. Da kommer der som et kobberskjær op ad vejen forbi mig, og så vilde a ikke være der længere, og så gik vi hjem om ad Skjægskovbæk. Næste morgen gik a ud efter køerne, og da lå de oppe i *Törring dale*. Det er det eneste, a har set i mine dage. JENS SMED, JAVNGYDE.

2130. Soldaterne, der lå oppe ved Idsted i 1851, fortalte, at der var et sted i *Idsted skov*, hvor det spögte. Når de kom ridende om natten, var der som en sort strib tværs over vejen, og når så hestene havde stejlet lidt, rullede det sig op som et nøgle til hver sin side og rullede ned i vejgrøften, og så kunde de ride videre. JENS PEDERSEN, BJÆRGSØ, VALLEKILDE.

2131. Min plejemoder fortæller følgende: »Imellem *Eskelund* mark og *Estrup* mark ligger et kjær, som de endnu kalder Eskelund kjær, der har været skov i gamle dage, og der er endnu små levninger af den, Estrup skov og Lange-skov er endnu til. Eskelund kjær og Hvolvad skov har den gang været sammenhængende med de andre store skovstrækninger norden og vesten for. I den skovtykning kunde aldrig nogen mennesker gå ind om aftenen, siden solen var gået ned, for der lød sådan nogle underlig hule stemmer der inde. Men en løverdag kommer der en fattig mand og skal hjem med hans ugelön til hans kone og börn, og han var nødt til at skulle der igjennem, dersom han skulde hjem. Han var inde et sted, og de rådte ham på det stærkeste, at han ikke måtte gå der igjennem. »A kan ikke andet, a skal hjem«, sagde han, og så gav de ham noget at styrke sig på, og der iblandt en god drik mjød. Så tykte han, han fik mod, og så sagde han: »A går i Guds navn.« Da han kom ind i skovtykningen, så hørte han sådan en underlig hul stemme, men han kunde ikke høre, hvad ord det var. Det klagede sig, og han gik, og angestens sved trillede ned ad ham. Endelig tykte han, det kom nærere og nærere, og til sidst hørte han tydelig, det sagde: Å», Guj hjælp mæ!« Så bryder han ud i hans angst og siger: »Ja, Gud hjælp både dig og mig,« og med ét står der én for ham, som siger: »Nu har a gået her i hundred år og ventet efter det svar. I morgen, når æ sol er stået op, gå så her hen til det træ — som han mærkede ham — og grav ned der, der vil du finde en skat, og nu har a ro.« Fra den dag af var der aldrig nogen, der hørte nogen röst i den skov. N. J. TERMANEEN.

2132. En mand fra *Snave* havde været i Mulbovad. Da han om aftenen gik hjem, kom han forbi Ungersbjærge-skoven, og med ét blev der sådan knagen og bragen der inde i skoven, og det så ud, som den helt lå fældet. SØDINGE SKOLE.

2133. En kone gik op gjennem *Nörreskoven*, og som hun gik, så var det, ligesom trætoppene böjede sig. Da kom hun i tanker om at læse: »Vig bort, du onde ånd, og giv den hellig ånd rum!« og så var det, som hele skoven skulde have vælt, sådan suste og bruste det. RY.

2134. Ved midnatstider går der et færdsel gjennem *Bromme* granskov ved Sorø. Det går en bestemt retning fra syd til nord tværs gjennem skoven, og skjöndt ingen har set det, har mange dog hørt det, ti det forestiller efter lyden, ligesom om det var et farlig stort dyr, der med magt baner sig vej og afbryder grene og buske. A. N.

2135. Den gamle Thomas Elle, da han var en halv snes år, tjente han Thomas Jensen i *Ris*. Så havde han været i Horsens og havde lånt et bæst ved Niels Batel i Lundsbjærge, Tammestrup mark, at ride på. Så da han kom hjem igjen, var han nede at aflevere hesten. Da han gik hjem derfra, blev han forvildet oppe ved nogle store rödder, de kaldte dem Rise-rödder. Der var en rod, han kunde kjende, men han kunde ikke gå derfra, så såre han gik derfra, så var han forvildet. Så blev han der, og han råbte, og da kom Morten Andersen kjørende ned ad landevejen. Morten råbte så, te han skulde stræbe, for hans husbond og en anden mand stod og ventede efter ham ved det røde led. »A kan ikke«, siger han, »du må komme hen til mig, og du må komme lige hen efter mig, så skal a blive ved at råbe hele tiden.« Sådan kom han da til landevejen, og så strög han jo af, til han kom til det røde led. Der var mændene godt nok. Men lige som han kommer der, kunde de høre en hest, der kom springende inde fra Eskholt. Det var en ordentlig stor sort hest, og de tykte allesammen, der hængte en tværsæk over ryggen på den. Da den var lige for dem, så siger Thomas Jensen: »Prrr!« og så sank det lige ned i jorden, de hverken hørte eller så det mere, den var lige væk. Hele skoven var hugget op, men rödderne var jo blevne stående. M. H. OG J. B.

2136. På *Sydfyen* et sted var i udskiftningens tid en mand, som havde fået en skovlod. Skjellet gik midt igjennem skoven imellem ham og hans nabo. Så en nat fik den mand sin karl og dreng med sig ud i skoven og flyttede da skjellet, hvilket viser sig endnu ved, at det går i en bue i stedet for lige. Naboerne må til sidst have opdaget, hvad der var sket, for det kom til sag imellem dem, og den mand, der havde flyttet skjellet, aflagde ed på, at han ikke havde gjort det. Så döde han, og der kom ny ejere på gården. Karlen, som nu var bleven mand, følte imidlertid samvittighedsnag og forlangte, at den ny mand skulde flytte skjellet. Det vilde han dog ikke. För karlen döde, tog han löfte af den forhenværende dreng, der nu var bødker, at han skulde sörge for at få skjellet rettet. Han forsögte også på det

og opfordrede ejeren dertil, samt henvendte sig til øvrigheden, men ingen kunde gjøre noget ved sagen, da begge gårde flere gange havde skiftet ejer siden. På sine gamle dage havde bødkeren dog ikke ro, og hver nat kl. 12 vågnede han, om han end lige var falden i søvn og råbte: »Ja, nu kommer jeg!« i det han påstod, at den døde stod ved benenden af hans seng og kaldte på ham, at han skulde følge med ud. Han gik så ud i skoven, hvad enten det var ved vinter eller sommer, og vankede der en times tid, men klagede sig jævnlig over, at han ikke kunde få noget gjort ved det. A. JÖRGENSEN, HØNG.

21. Spøgeri på havet.

2137. Rebslåer Sörensen i Ålborg og så en værtshusmand var fællig om en dæksbåd, og så sejlede de ned til Rørdal og lå og fiskede. Det var da om natten naturligvis. Det var varmt i vejret, og de lå og blev søvnige, og så kastede de anker. Der var en seng i båden, og så lagde de dem til at sove, for de havde en dreng med på en 16 år, og han skulde våge imens. Hen på natten hørte drengen, der var nogen, der gik på dækket. Han kalder på folkene, men Sörensen sagde: »Der er ingen, der kan komme op på dækket. De går dog alligevel op, og da ser de, der kommer en galease for fulde sejl inde fra landsiden, og det var endda stille vejr. De bliver så forskrækkede, for de troede jo, de vilde være blevne sejlede ned. För de vidste af at sige, så var det, ligesom det sejlede over dem, og galeasen sejlede ad Ålborg til, te kjølvandet det spröjtede om dem. Anden dagen solgte Sörensen sin del af båden og vilde aldrig ud at sejle mere. Nogle år i forvejen var et skib strandet der ved Rørdal, og de fik det heller ikke ud mere. En kunde da hátte tykke, det var det skib, der kom den nat. Det er, hvad de kalder for Dødssejleren.

JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

2138. Den gamle Jakob Brat i Sørå, *Dronninglund* sogn, havde sejlet alle hans dage. Han fortalte, at det var en gang, de gik i Spanske-søen, og der mödte de et stort tremastet barkskib. Styrmanden, der stod ved rattet, kunde ikke se det, men alle de andre kunde se det, han sejlede lige i streg for dem. Så byttede han plads med en anden, og nu kunde den mand ikke se det, men styrmanden kunde nu se det tillige med de andre. Siden de kom noget nær til det, så var der ingen ting. Det var jo også en dødssejler, sagde de. JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

2139. A var med linjeskibet Christian den Ottende, der sprang i luften. Mens a nu var fangen og lå i Glykstad tillige med flere, havde vi jo god tid og sad og fortalte historier om aftenen. Én

af os, der hed Kristian Svendsen Pedersen og var fra *Nordstrand*, han fortalte, at de tit, når de gik nede ved havet for at samle rav, og det så blev aften, kunde se et skib for fulde sejl styrende lige ind imod land. Men det blev aldrig til mere, det var jo blot et skivelse. POVL JENSEN, UDBY-OVRE.

2140. To styrmænd var så gode venner og havde givet hverandre hånd på, te hvitten af dem, der døde først, den skulde lade den anden det vide, inden han døde. De kom så fra hverandre og var ikke sammen i en 16, 20 år, og aftalen imellem dem var da for resten glemt. Da den ene af dem en dag gik på dækket i de sydlige have, da ser han et menneskehoved komme skridende ad vandet, og da det kom så nær til skibet, så kjendte han det, men så var det væk. Han sagde nu til de andre, at nu var hans kammerat død og nu blev hans tid heller ikke lang. Et par dage efter forgik skuden, han var på, men folkene reddedes så nær som han. JENS MOSEN, Ö.-BRØNDERSLEV.

Beslægtede sagn om »Dødssejleren« findes i 2. afdel. 28, nr. 537—548.

22. Forskjellig folketro om gjenfærd.

2141. Når man besmør sine öjne med hjærteblod af en muldvarp, kan man se spøgelser ved lys dag J. B.

2142. A har hørt, at når en står böjet over et lig og græder, og tårerne så falder ned i den dødes ansigt, så kan den komme til live igjen. E. T. K.

2143. Man må vogte sig for, at ens tårer ikke falder på et lig, ti det kan da ikke få ro i sin grav. P. K. M.

2144. Troen på gjengangere her har jeg ofte draget i tvivl, når jeg agtede på, hvor lidt vore folk, selv pigerne, frygtede for ved midnatstid at gå forbi kirkegården til legestuerne i *Gangsted*, men jeg hører et og andet, som driver mig til at antage tro på spøgelser og gjengangere som temmelig herskende i menigheden. Da den såkaldte Kusk-Hans, en Olding, der havde den tillid til sin legemsstyrke, at han sagde, han ej kunde dø, inden man slog ham ihjel, pludselig blev han angreben af en rørelse på marken, var det almindelig mening, at den kort för afgangne Lund-Mikkel havde vist sig for ham, det var just på dennes forrige ejendom, at den stakkel måske bjærgede sig, som man siger, lidt brændsel. Han lå længe og ussel, og der blev talt meget ondt om Lund-Mikkel i hans grav for den sags skyld. H. BR.

2145. I *Vallekilde*, Skipping herred, bruges endnu den gamle skik at bære ligkisten omkring kirken, för den sænkes ned i graven. INSPEKTØREN, OLDN. ARKIV.

2146. På *Bornholm* bæres endnu to lys foran ligkisten på vejen fra hjemmet til kirken. De sættes da op på alteret og bliver der stående. INSPEKTØREN, OLDN. ARKIV.

2147. Når der er lig i et hus, må man ikke lade noget gå rundt, förend det er begravet, hverken male sennep eller malt, men skal gå et andet sted hen; ti ellers kan den døde ikke få ro i graven. En spand smides efter ligkisten, for at den døde ikke skal komme igjen. A. C. P.

2148. På ligene bliver de fire tæer på hver fod bundne sammen og kun de store tæer er fri. MØEN. KR. ÖSTERGÅRD, ASHLAND.

2149. Når man skjærer eller klipper neglene på et lig, så må man altid passe på, at det afskårne kommer med i kisten. P. JENSEN.

2150. Når man har lukket öjnene på en afdød med et par skillinger, så skal disse med i kisten. P. JENSEN.

2151. Mangen præst lader sine prædikener lægge under sit hoved i kisten. Biskop Lage Urne lod en penge lægge under sit hoved i kisten, den jeg ejer, men haver lånt til Kjöbenhavn. J. B.

2152. I *Mern* ved Præstø lagde man en saks over ligets bryst, og man lagde strå over kors på hele vejen ind til kirken. HARRING.

2153. Den halm, et lig bliver lagt på, når det lægges på båre, på et bord eller lignende, skal brændes, ellers får den døde ikke ro i graven. LARS FREDERIKSEN.

2154. Når man kjører til kirke med liget, får drengen halmen, hvorpå det har ligget på strå, bringer det ud på en höj uden for byen og opbrænder det der. I asken kan de da se, om den næste, der skal dø, bliver kvinde eller mand. I første tilfælde bliver der en stærkt böjet hesteskoformet figur i asken, i andet fald en lige eller mindre sammenböjet. J. M.

2155. Somme steder blev ligstrået lagt for agerenderne, når liget var ført ud. H. F. F.

2156. Forhen, når præsten ved begravelser læste i hatten efter at have kastet jord på lig, troede folk, at han manede de døde ned, så de ikke kunde gå igjen. MIKKEL SÖRENSEN, ADSLEV.

2157. Når præsten læser i hatten, kan han i denne se, om den afdøde er kommen i himmerig eller helvede. C. N. RASMUSSEN.

2158. Man behøver ikke at være bange for noget om natten, hvis det er hvidt. Kun de gjenstande, der er røde eller sorte, kommer fra helvede af og er farlige at komme nær. J. M.

2159. Da det ofte kan drage slemme følger efter sig at tiltale et spøgelse eller overnaturligt væsen, gjör man klogt, hvis

man møder en skikkelse af tvivlsom beskaffenhed, da at tiltale den således: »Er du et menneske, så tal, er du en ånd, så vig!«

N. P. OLSEN.

2159. Hvis man om aftenen bliver bange og vil se sig tilbage, skal man vende sig helt om og ikke blot dreje hovedet, ti der gives spøgeri, der kan bevirke, at man ikke kan dreje hovedet tilbage, så at det for bestandig kommer til at sidde skjævt.

VESTJYLLAND. N. P. O.

2160. Man må ikke se sig tilbage, når man mærker noget urigtigt (spøgeri) bag ved sig, for så kan det dreje én hovedet om i nakken, så man altid kommer til at gå sådan. J. M.

2161. Dersom én har været i med spøgelser, skal en først gå ind ad bagdören og se ilden på arnen, så bliver en ikke syg, men ser en først lyset i stuen, bliver en syg. MORS.

2162. Flöjter en om aftenen, flöjter en spøgelsehunde til sig. De går jo tit i skikkelse af en hund. KRISTEN EBBESEN, EGTVED.

2163. På Øland tror man, at afdøde menneskers ånder, navnlig selvmorderes, kan vise sig som ildkugler. NIK. CHR.

2164. En selvmorders sjæl farer oppe i luften i selskab med Fanden og de andre onde ånder, indtil den tid kommer, da han virkelig skulde have død. LÆRER SØE, GUDUM.

2165. . . . Gjengangere, hvilke jeg stadig troede at stå op, når det ringede på vagt kl. ni om aftenen, og gå bort, når det ringede af vagt klokken to om natten. DAVID M.

2166. Falske spillere bæres efter døden på ryggen af fire mænd. F. D., KALUNDBORG.

2167. Rabbinerne fabler, at når natten begynder, da lader Vorherre alle himmeriges porte lukke; straks løber Djævelen ud, og om i al verden og spøger, men efter midnat råbes der i himmelen, at porten skal igjen oplades, og når hanerne hører dette på jorden, straks begynder de at råbe, eller som bønderne kalder det: så øver kokken, folkene opvækkes, og djævlene og døde forjages. DAVID M.

2168. . . . Hvorledes Djævelen om natten kommer ud af helvede, går i de dødes grave, afblæser den dødes hud, hvilken de sig igjen påtager, går så i den dødes lignelse om i den dødes hus og på de steder i huset, som den døde mest plejede at gå, gjör sådan larm, som al huset skulde falde, og dog findes al ting om morgenen i sit rette sted urørt og uskad. DAVID M.

Indholdsliste.

A. Forskjelligt spøgeri og gjenfærds nedmaning.

		Side.
1.	Al slags skidteri	3
2.	Flere slags husdyr, heste, køer o. s. v.	9
3.	Hunde	13
4.	Katte m. m.	19
5.	Får	23
6.	Gjæs og höns	24
7.	Lange spøgelser, man har set	28
8.	Hvide skikkelser	31
9.	Sorte skikkelser	33
10.	I følge med sære mænd og kvinder	37
11.	Hovedløse	43
12.	Ridende hovedløse. Hovedløse heste	47
13.	Ridende gjenfærd	52
14.	Huller i vægge og vinduer	56
15.	Gjenfærd kjørende op for dören	57
16.	Kjørende gjenfærd på veje og marker	62
17.	Sære vogne	67
18.	Vildfarende	69
19.	Hængtes gjenfærd. Mandfolk	72
20.	Hængtes gjenfærd. Kvinder	82
21.	Druknedes gjenfærd	90
22.	Skibbrudnes gjenfærd	96
23.	Begåede mord på forskjellige	102
24.	Dræbte tjenestefolk	109
25.	Ihjelslagne kræmmere	111
26.	Andre forbrydelser	117
27.	Opgravede benrade og lig.	120
28.	Dødninghoveder m. m.	122
29.	Herredsfogder, forvaltere m. m.	129
30.	Gamle tingsteder og henrettelsespladser.	139
31.	Gammel færdsel	142
32.	Skriveri i kamre	148
33.	Unævnte herremænd spøger og nedmanes.	152

34. Unævnte fruer spøger 159
35. Navngivne præster spøger 162
36. Unævnte præster spøger 166
37. Nedmanede præster 176
38. Nedmanede spøgelser 181
39. Kapløb 190
40. Vidner til stede 192
41. Kjörsel med tre hjul 194
42. Gjenfærdet får magten 200
43. Degnene til hjælp 207
44. Degne går igjen 212
45. Steder, hvor der er nedmanet 214
45. »Ryk, så skal jeg trykk'« 217
47. Præster på kirkegårde. Spøgeri i kirker 219
48. Ligs jordfæstelse 222
49. Spörgsmål til døde 226
50. I kirker 230
51. De røde öjne 233
52. Sidde i kredsen 236
53. Spøgeri på og ved kirkegårde 241
54. Spøgeri på gamle kirkepladser 246
55. Opgravede lig. Tilgivelse 248
56. Spot med døde 257
57. Råd for gjengangere 260
58. Glemte løfter. Sager, der skal rettes 266
59. Gjemte penge fra gammel tid 275
60. Gjemte penge. Ejeren spøger 284
61. Börn spøger efter penge 289

B. Kvindelige gjenfærd.

1. Kjællinger 292
2. Gjerrige kvinder m. m. 297
3. Kvindeskikkelser 303
4. Gamle damer spøger 311
5. Moderen kommer hjem til börnene 315
6. Kone kommer hjem til mand, søster til broder, moder til sön o. s. v. 321
7. Uforløste kvinder 327
8. Börn født i dølgsmål og dræbt. Jomfruer gående i kamre eller gårde 334
9. Nedgravede börn 341
10. Det dræbte barn. Moderen med kniven og vaskende den eller töjet m. m. 353
11. Brændte og druknede börn 359
12. Barnegråd 366
13. Spøgende jomfruer 370
14. Hvide jomfruer 375

15. Sorte jomfruer 383
16. I lag med jomfruer 386
17. I lag med karle 395
18. Gloende gjenfærd 397

C. Gjenfærd på uretfærdig jord.

1. Landmålere 404
2. Skjelflytning 411
3. »Her er ret skjel« 419
4. »Hvor skal jeg sætte den?« 423
5. Samtale med en skjelflytter 426
6. Natteplöjning 430
7. Samtale med natteplöjeren 440
8. Mensvoren jord. Forvandlet til sten 443

D. Gjenfærd på forskjellige Steder.

1. Bondemænd kommer hjem 451
2. Spøgeri i bøndergårde og huse 460
3. Spøgeri i præstegårde, skoler og møller 478
4. Spøgeri på herregårde. A—Ø 489
5. I herregårdskamre 509
6. Kamre i kjöbstæder, præstegårde og bøndergårde . . 519
7. I stalde 527
8. Arbejde i lader 537
9. Arbejde på loftet 540
10. Redskaberne arbejder om natten 546
11. Om vægtere 552
12. »Mine födder er kolde« 554
13. Klagemål 557
14. Spøgeri i haver 558
15. Spøgeri på vejen 559
16. Den tunge vogn 571
17. Gjenfærd på marken 578
18. Spøgeri i dale, moser og kjær 587
19. Spøgelser ved åer, på broer og i damme 595
20. Spøgeri i skove 601
21. Spøgeri på havet 606
22. Forskjellig folketro om gjenfærd 607

Tidligere er ved E. T. Kristensen udgivet følgende tolv samlinger af »Jyske folkeminder«:

Jyske folkeviser og toner. 1871. Gyldendalske bogh. 5 kr. **Udsolgt.**
Gamle jyske folkeviser. 1876. Gyldendalske bogh. 6 kr. **Udsolgt.**
Jyske folkesagn. 1876. Gyldendalske boghandels forlag. 4 kr.
Sagn fra Jylland. 1880. Karl Schønbergs forlag. 4 kr.
Æventyr fra Jylland. I. 1881. Karl Schønbergs boghandel. 4 kr.
Sagn og overtro fra Jylland. 1883. Karl Schønbergs bogh. 4 kr. **Udsolgt.**
Æventyr fra Jylland. II. 1884. Samme boghandel. 4 kr.
Sagn og overtro fra Jylland. II. 1. 1886. V. Pontoppidan. 4 kr.
Sagn og overtro fra Jylland. II. 2. 1888. V. Pontoppidan. 4 kr.
100 gamle jyske folkeviser. 1889. Gyldendalske boghandel. 4 kr.
Gamle viser i folkemunde. 1891. Gyldendalske boghandel. 4 kr.
Æventyr fra Jylland. III. 1895. Karl Schønberg. 3 kr.

Desuden:

Vindt mølle. Viborg. 1887. 40 øre.
Nogle efterretninger om herregården Lerchenfeldts ældre historie. 1890. Gyldendalske boghandel. 1 kr. 20 øre.
Danske ordsprog og mundheld, skjæmtsprog m. v. 1890. Gyldendalske boghandel. 7 kr.
Mikkel Skrædders historier. 1890. Gyldend. bogh. 65 øre. **Udsolgt.**
Øen Anholt i sagn og sæd. 1891. Gyldendalske bogh. 1 kr. 50 øre.
Det danske almueliv. I—VI. 1891—1894. 8 kr. 25 øre.
Øen Holmsland og dens klit. 1891. Gyldendalske boghandel. 75 øre.
Molbo- og Aggerbohistorier. Viborg. 1892. 1 kr. 65 Øre.
Kuriøse overhøringer fra skole og kirke. 1892. Jysk forlagsforretnings forlag. 1 kr.
Danske sagn i folkemunde. Jysk forlagsforretning. I. Bjærgfolk. 1892. Subskriptionspris 2 kr. 90 øre. II. Ellefolk, nisser, religiøse sagn m. m. 1893. 3 kr. 70 øre. III. Stedlige sagn. 1895. 3 kr. 10 øre. IV. Personsagn. 4 kr.
Smådigte af en jysk bondepige. Kolding. 1885. 75 øre.
Fra bindestue og kølle. N. C. Roms forlag. I. 1895. 1 kr. 50 øre. II. 1896. 1 kr. 50 øre.
Danske dyrefabler og kjæderemser. Karl Schønberg. 2 kr.
Danske börnerim, remser og lege. Karl Schønbergs forlag. 1. hefte. 1896. 90 øre. 2. hæfte. 1897. 2 kr. 50 øre.

Dernæst for Folkemindesamfundet.

Skattegraveren. Et tidsskrift. 1884—1889. 6 årgange.
Danske folkeæventyr. 1—3. Viborg. 1884—1888. 1 kr. hvert hæfte. **Udsolgt.**
Efterslæt til tidsskriftet „Skattegraveren". 1890. Gyldendalske boghandel. 3 kr.

I fællig med lærer E. Sauter:

Dansk billed-ABC og
Ny billed-ABC. 1879. N. C. Roms forlag. 40 øre.

med pastor M. A. S. Lund:

St. St. Blichers liv og gjerning. 1882. Karl Schønbergs forlag. 1 kr. 25 øre.

og med Börge Janssen:

Mosekonen brygger. Æventyr med illustr. 1891. J. H. Schubothes forlag. 3 kr. **Udsolgt.**

B.B.